JOSUE KÖNYVE

Az Joſue könyve megirja az Izrael népének az Iſtentől nékic igért földre való bémeneteleket, Az pogányoknac megrontatáſokat, Az földnec elosztását. Befoglal pedig tizenhét eſztendöt, mert annyi ideig regnált az Joſue.

ELSŐ RESZ.

Paranczollya Iſten Joſuenac hogy az Moſes helyében állyon és légyen hadnagya à népnec, kinec igeretet is téſzen. Az Joſue engedvén az hivatalnac, paranczollya az népnec hogy az Jordánon való általmenetelről készűllyenec. Az kiknec pedig az Moſes földet adott volt, azoknac paranczollya hogy az ő fogadáſokról megemlekezvén, az Izraelſiai előtt fegyveres kézzel elölmennyenec. Kic az Joſuenac engednec.

1 ESlőn Moſeſnec az UR ſzolgájának halála után, ſzóla az UR Joſuenac az Nun fiának, ki
2 Moſeſnec ſzolgája vala, ezt mondván: Moſes az én ſzolgám meghólt: Moſtan annakokáért kelly fel, és ménj által az Jordán vizen, te es mind éz az nép, arra az földre, mellyet én adoc nékiec, az Izrael fiainac.

† *Deut. 11. 24.* 3 †Minden helyét mellyet az ti lábatoknac talpa megnyom, néktec adtam azt, az mi-

Az Canaan földénec határi. 4 képpen ézóltam Moſeſnec. Az puſztától és ez Lebanontól fogva, az nagy folyóvizig az Euphratés folyó vizig, az Hittéuſoknac egéſz földöc az nagy tengerig napnyugat
5 felől, léſzen az ti határotoc. Meg nem áll ſenki te előtted az te életednec minden napjaiba; az miképpen vóltam Moſeſsel,

* *Deut. 31. v. 6. és 8. Heb. 13. 5.* * úgy léſzec te veled, el nem hadlac tégedet.
6 Bátorits meg és erősits meg magadat; mert te ezelekeded hogy az nép birja azt az földet, mellyről megeskűttem az ő attyoknac,
7 hogy ő nékiec adnám azt. Annakokáért bátorits meg és erősits meg magadat igen,

† *Deut. 31, 7. &.* hogy eſzeſsen ezelekedgyél mind † az törvén ſzerint, mellyet paranczolt te néked Moſes az én ſzolgám; attól ſe jobb kézre ſe bal kézre ne hajolly; hogy jó ſzerenczeſe ezelekedgyel mindenekben, az mellyekre me-
8 nendeſz. El ne távozzéc ez törvénnec könyve az teſzádtól, hanem gondolkodgyál
9 atról éyjel és nappal hogy megőrizzed: és ezelekedgyél mind az ſzerint, à mint meg vagyon irván abban, mert ackor léſznec ſzerenczéſſec à te útaid, és ackor léſzeſz bó-
10 dog. Avagy nem paranczolámé meg te néked? Bátorits meg és erősits meg magadat, meg ne iſzonyodgyal ſe meg ne rettenny; mert te veled vagyon az te Urad Iſtened mindenekben, az mellyekre menendeſz.

ANnákokáért megparanczolá Joſue az
11 népnec fejedelminec, ezt mondvan: Menneyetec által az táboron, és hadgyátoc meg az népnec, mondván: készítsetec magatoknac útra való eleſéget: mert harmad nap múlva általmentec ti ez Jordán vizén, hogy bémennyetec az földnec birására, mellyet az ti URatoc Iſtentec ád ti nék-
12 tec, hogy birjatoc. Az Ruben és Gad nemzetſégénec pedig, és az Manaſses fél nem-
13 zetſégénec ſzóla Joſue, ezt mondván: Megemlekezzetec az dologról, mellyet *paran- * *Num. 32. v. 20. és 28.* czolt ti néktec az Moſes az URnac ſzolgá-
14 ja, mondván: Az ti URatoc Iſtentec megnyugotott, és néktec adta ezt az földet. Az ti feleſégtec, az ti apró gyermekitec, és az ti barmotoc maradgyanac az földön az mellyet adott ti néktec Moſes az Jordan vizén innét: Ti pedig fegyveres kézzel menneyetec
15 által az ti atyátokfiai előtt, mindnyájan à kic közzűletec erősec, ſegéllyétec meg ő-ket. Mig megnyugottya az UR az ti atyátoc fiait mint titeket; és birjác ők is az föl-

N

det, mellyet az ti URatoc Iſtentec ád ő nékiec; és akkór térjetec viſſza birodalmatoknac földében, és birjátoc azt az mellyet adott ti néktec Moſes az Iſtennec ſzolgája; napkeletről innét az Jordán vizén.

16 ES felelénec Joſuenac, mondván: Mindeneket valamellyeket paráczoltal mi nékünc megczelekedünc: és valahova kuldeſz
17 minket, oda mégyünc. Szinten az mint engedtünc Moſesnec, úgy engedünc néked: Légyen az te URad Iſtened te veled, az mi-
18 képpen vólt Moſesſel. Valaki ellene jár az te ſzádnac, és nem engedend az te beſzédidnec, mind azoknac mellyeket paranczolandaſz néki, megölettetéſéc, czac hogy bátorits és erősits meg magadat.

II. Réſz.

Joſue kémeket küld el ell, kic bémennec à Rachab aſzſzonnac házába, kiket az elreyt és megſzabadit az veſzedelemtől, és minekutánna attol az orſzágnac minden állapattyát megérettétéc vólna, és magokat eskűvéſſel kötelesztéc vólna annac életének megtartáſára minden rokonſágival egybe, az Joſuehöz megtérnec, kit minden[e]kről bizonyoſſá tésznec.

[a] *Ez dolog, tudnillic az kémeknec elkűldéſe annakelőtte lett, minekelőtte megparanczolta vólna Joſue az népnec, hogy az Jordán vizén való általmenetelhöz készűllyenec. Azért utolſzor beſzélli azt az mit előſzer lett.*

1 IEs elkűldőtt [a] vala pedig az Joſue az Nun fia két férfiu kémeket Sitimből titkon, mondván: Mennyetec el és vegyétec jól eſzetekben azt az földet, és Jerichot. Elmének annakokaért, bémentec vala egy vendégfogadó aſzſzoniállatnac házába,
2 kinec neve vala Rahab, és ott hálánac. Mikor ped g megmondottác vólna ezt az Jericho királyának, mondván: Imé férfiac jöttenec ide ez éttzaka az Izrael fiai közzül az
3 földnec kémleléſére. Ackor küldé az Jericho királlya az Rahabhoz, ezt mondván: Hozd ki az férfiakat kic bémentenec te hozzád, kic mentenec az te házadhoz; mert
4 az egéſz földet jöttenec megkémleni. (Felvette vala pedig az aſzſzoniállat mind az két férfiat és elreytette vala őket.) Ki monda: Bizony jöttenec vala hozzám férfiac, de nem tudtam honnan valóc vóltanac.
5 Es minekelőtte az városnac kapui bézárlatnának az ſetétben az férfiac kimenténec, és nem tudom hová mentenec; Mennyetec utánnoc hamar, és megfoghattyátoc őket.
6 ő pedig felhágatta vala őket az házhéjárá, és elreytette vala őket az len pozdorjában, mellyeket ő oda rakot vala.
7 Es az férfiac ménének ő utánnoc az úton, mely viſzen az Jordán vizére mind az réxig: Az kaput pedig bézárlác egy kéves idő múlván azután hogy kiménének azoc, kic őket kérgetic vala.

8 MInekelőtte pedig elaluttanac vólna az kemec ſelméne az aſzſzoniállat ő
9 hozzájoc az házhéjára. Es monda az férfiaknac: Tudom hogy az UR adta ti néktec ezt az földet; mert eſett az ti tőletec való félelem mi reánc; és elolvadtanac ez földnec minden lakói ti tőletec való féltekben. Mert hallottúc miképpen megſzáraztotta az UR az veres tengernec * vizét az ti ortzátoc előtt, mikor kijönétec Egyptumból: Es mit czelekedtetec légyen az † Amorrhéuſoknac két királlyának, kic
10 véltanac az Jordán vizén túl, Sehonnac és
11 Ognac, kiket megőltetec. Mellyet mikor meghallottunc, elolvadott az mi ſzivünc, és meg nē maradott az bátorſág senkiben az ti ortzátoc miatt: mert az ti URatoc Iſtentec, az Iſten * fenn az égben, és alatt az
12 földön. Moſtan annakokaért esküdgyetec meg, kérlec, énnékem az Iſtenre, (mert irgalmaſságot czelekedtem ti veletec) hogy czelekedtec irgalmaſságot tiis az én atyámnac házával, és adtoc énnékem erről bizonyos
13 jelt. Hogy elevenen megtartyátoc az én atyámot, az én anyámat, az én atyámfiait, húgaimat néneimet, és mindē marhájokat, és megmentitec az mi lelkünket haláltól.
14 Mondánac ő néki: z férfiac: [b] Az mi lelkünc légyen ti érettetec à halálban, de úgy, ha ki nem jelentitec az mi beſzédinket: És mikor nékünc adandóa az UR ez földet: Irgalmaſságot és igaſſágot czelekedünc te veled.
15 Alábocsátá annakokaért őket kötélen az ablakō; mert az ő háza vala az város kő kerítéſének falában, és ő az kő kerítésben la-
16 kic vala. Es monda nékjec: Az hegyre mennyetec, hogy valami képpen elől ne találjanac azoc kic keresnec titeket: Es elbúván ott legyetec három napon, míg viſzſzatérnec azoc kic nyomoznac titeket, és annakutánna mennyetec az ti útatokon.
17 Es mondánac ő néki az férfiac: Artatlanoc léſzünc mi ez eskűvéſtől mellyel minket
18 megeskűttetté. [c] Iné mikor béjövünc ez földre, ez veres fonalból czinált kötélet kösd ki az ablakon, az kin alá bocsáttal minket; annakfelőtte az te atyádat és az te anyádat, az te atyádfiait és az atyádnac minden czeledgyét gyüyts te hozzád
19 az házban. [d] Léſzen pedig hogy ha valaki kijövend az te házadnac aytain, annac vére az ő fején léſzen, mi pedig ártatlanoc léſzünc: valaki léſzen tē veled az házban, annac vére légyen az mi fejünkön, ha valakinec kezec léſzen azon. Ha pedig kijelentēded ez mi beſzédünket, üreſsec
20 léſzünc ettől ez eskűvéſtől, az kivel megeskűttettél minket. Az aſzſzoniállat felele: Az
21 mint ſzólottatoc ugy légyen. Ackor elbocsátá.

* *Exod.14.21.*
† *Num.21.24.*
* *Deut.4.39.*
[b] *Az az, megtartsonc titeket ha mi nékünc megkelhalnunkis és irgalmaſſágot czelekeſzünk ti velétec, ha az mi beſzédünket ki nē hirdetitec, hogy megeſkűttünc néktec, vagy ka minket el nem árultoc. De ez értelem jobb: Ha ki nem jelentitec ez beſzédet, tudnillic hogy illyen jelt adtūc ti néktec. Mert ha azt miveltéc vélna, egyebkis azőtallal élnétec vólna.*
[c] *Az az, Ezt két Conditióval akarjuc hogy az eskűvés hején maradgyō. Előſzer hogy az te házad kivől ſeki az te atyád fiai közzül ne találtaſſéc: Ma ſoſſzor, hogy ſemmit ebbenn nejelents, mert ha külömben czelekeſzſz, mi ártatlanoc léſzünc.*
[d] *Az az, Ha valaki az te házadból kijő, és megöletetic, ő maga léſzen az ő halálanac oka, ha pedig valaki az te házadban megöletettéic mi légyünc annac okai.*

czázá őket, és elménének, és kikötè az veres fonalból czimárt kötèlèt az ablakon.

22 Lménvén pedig jutánác az hegyre, és ott lönec három nap, mîg megtérénec az keresöc, kic keresèc öket minden ú-
23 takon, de nem találác meg. Megtérvén annakokáért az ket férfiu, mineku tánna alájövénec az hegyiól, általménénec az *Jordánon*, és jutánac Josuehoz az Nun fiához, és megbeszéllénec néki mindeneket,
24 mellyec történtenec vala ő raytoc. Es mondánac Josuenac: Kezünkbe adta az Isten mind az egész földet, mert elolvadtanac az földnec minden lakói, az mi tőlünc való félelemnec miatta.

III. Rész.

Az kémeknec haza jövetelec után az Josue à sereggel az Jordan partyára megyen, és az népet intvén hogy magokat megszentellyéc, az papokat az Isten ládájával elkèlli elöl, kic mikèlt az Jordan vizébe lépnec, azonnal kétfelé válic az viz, mellyet az Izraeliták lásván mindnyájan általmennec.

1 Elkele azért Josue jó reggel, és elindúlánac Sittimboi, és ménénec az Jordán vizeig, ő és mind az Izraelnec fiai; 2 és meghálálánac ott mineketorte általménénec. Es lón harmad nap után általménénec az hadna-
3 gyoc az táboron. Es megparanczolác az népnec, mondván: Mikoron látnyátoc az ti URatoknac Istenteknec frigy ládáját, és az Levi nemzetségbeli papok it hogy viszic az ládát, mennyetec ki az ti helyetekből, és
4 mennyetec az *láda* után. Ugy mindazáltal, hogy mértéc szerint úgy mint két ezer singi közbe vetés légyen ti közöttetec, és az láda között, közel hozzá ne mennyetec, hogy eszetekbe vehessétec az útat, mellyen kell mennètec; mert nem mentetec által azon
5 az úton sóha az előtt. Megmondotta vala pedig Josue az népnec: Kèszüljetec hozza magatokat; Mert hólnap az UR ti közöttetec czudákat czelekedic. És monda ismèt Josue az papoknac illyen szóval: Vegyétec fel az frigy ládáját, és menjetec által az
7 nép előtt: Felvévéc annakokáért az frigy ládáját, és járánac ez nép előtt. Mondott vala pedig az UR Josuenac, ekképpen: Ez napon kezdlec tégedet felmagasztalni az egész Izraelnec szemei előtt: hogy megtudgyác hogy az miképpen vóltam Mosessel,
8 acképpen lészec te velad. Te annakokáért paranczold meg az papoknac, kic hordozzác az frigy ládáját, mondván: Mikoron bemenendetec az Jordán vizének szélében,
9 megállyatoc az vízben. Es monda Josue az Izrael fiainac: Jőjetec ide, és hallyátoc meg az ti URatoknac Istenteknec szavát.
10 És monda Josue: Ebből ismeritec meg, hogy az élő Isten ti közöttetec vagyon, és hogy kétségnélkül kiűzi az ti orczátok előtt az Chanaanéust, az Hitthéust, és az Hevéust, az Pherezéusiis, az Gergesèust, az Je-
11 busèust, és az Amorrhéust. Ime az egész földnec URalkodójának frigy ládája általmégyen ti előttetec az Jordán vizén.
12 Mostan annakokáért válasszatoc magatoknac tizenkét férfiat az Izrael nemzetségéből: egyegy fétsit egyegy nemzetségből.
13 Mert mihelt megnyugovandnac az Jordán vizében az papoc lábainac talpai, kic az egész földön Uralkodó URnac frigy ládáját hordozzác, az Jórdán vizei kétfelé szakadnac, és az fellyul alá folyóvizec * megállanac egy rakásban.

* *Psal.114.3.*

14 Es lón hogy mikor az nép menne az ő sátorából, hogy általmenne az Jordánon, az papoc kic † hordozzác vala az frigy ládáját, előtte valanac az népnec.

† *Act.7.45.*

15 a Mikoron pedig jutottac vólna azoc kic az ládát viszic vala az Jordánhoz, és az papoknac kic az ládát viszic vala, lábai értènec volna az vizeknec külső szélében: (Az Jordán pedig minden partyai felőtt rakva szokott vala lenni minden aratásnac ide-
16 jén.) Megállánac az vizec mellyec fellyul alá folynac vala, és nevekedénec egy nagy magas rakásban, nagy messze b Adam * varosától, melly Zarthannac oldalá felől vala: Es az mellyec azon alól-folynac vala az puszta nac tengerében, az az, az sós tengerben, emészteténec meg és elfogyánac: az nép pedig általménc Je-
17 richonac ellenében. Allanac vala pedig az papoc, kic az UR frigy ládáját viszic vala, szárazon az Jordánnac közepiben bátorsággal: és az egész Izrael mégyen vala szárazon mîg mind az egész nemzetség az Jordánon való általmenetelben végett tön.

a *Az Jordán vize kétfelé válic és megszárad az Izraelitác előtt, mint az veres tenger.*

b *Némellyec azt mondgyác hogy Josue azt akarja jelenteni, hogy az felnevekedett vizec nem buritottác el Adamat, hanem más felé haylottac, mellyből igaz ollyan czuda volt mint az Jordánnac két felé való válása.*

* *Vagy Adama: Mint oda alá, Cap.19. v.36.*

IIII. Rész.

Az Josue az Jordán vizéből tizenkét nagy köveket hozat ki, tizenkét valasztott férfiuval, mellyeket az szárazon emeltet fel. Az Jordán fenekenis tizenkét követ állit fel, az szárazon való általmenetelnec örök emlékezetire. Az papoc feljönec az ládával az Jordanból mineku tánna az nép feltakarodott vólna, az Jordán vizeijnét helyére áll.

1 Mikoron pedig elvégezte vólna mind az egész nemzetség az Jordánon való általmenèst: (Mivelhogy szolott vala az UR Josuenac, mondván:

* *Vagy szentelljetéc megmagatokat.*

2 Vegyetec mellétec az nép közzül tizenkét
férfiakat, egyegy férfiat eggyikeggyic nem-
3 zetségből. És paranczollyátoc meg nékic
mondván: Vegyetec fel magatoknac in-
nen az Jordánnac közepiből, az helyről
holott állanac bátorſággal az papoknac lá-
bai, tizenkét követ, és vigyétec által ve-
letec azokat, és tegyétec le az ſzálláſon az
4 hól háltoc ez éttzaka.) Ackor előhivá
Joſue az tizenkét férfiakat, mellyeket ſzer-
zett vala az Izrael fiai közzül, egyegy fér-
5 fiat egyegy nemzetſégből. És monda né-
kiec Joſue: Mennyetec el az ti URatok-
nac Iſtéteknec frigy ládája előtt, az Jordán-
nac közepiben; és vegyetec fel magatok-
nac, kiki egyegy követ az ő vállára, az Iz-
rael fiainac nemzetſégénec ſzáma ſzerint.
6 Hogy légyen az jegyul ti közöttetec, mi-
korkérdendic az ti fiaitoc azután az ő atty-
okat, ezt mondván: Mire valóc ezec az
7 kövec? Mondgyátoc meg nékiec: Hogy
elfogytanac az Jordán vizei az Iſtennec frigy
ládája előtt, (mert mikoron általmenne az
Jordánon, kétfelé válánac az Jordánnac
vizei) És léſznec ez kövec emlekezetre az
8 Izrael fiainac mind örökké. És czelekedé-
nec acképpen az Izrael fiai, az miképpen
megparanczolta vala Joſue, és hozánac ti-
zenkét követ az Jordánnac közepiből, az
miképpen megparanczolta vala az Iſten Jo-
ſuenac, az Izrael fiainac nemzetſégénec ſzá-
ma ſzerint, és általhozác vélec az ſzálláſra,
és letévéc azokat ott.

9 TOvábba tizenkét követ állata fel Joſue
az Jordánnac közepibennis, az helyén
holot megállottanac vala az papoknac lá-
bai, kic az frigy ládáját hordozzác vala, és ot
vóltanac mind ez mai napiglan.

10 AZ papoc pedig, kic hordozzác vala az
ládát, állanac vala az Jordánnac kö-
zepiben, mîg megtellyeſedéc mindé beſzéd,
mellyet az UR mondott vala Joſuénac, hogy
megparanczolná az népnec úgy ſzinte mint
Moſes megmödotta vala Joſuénac: Annak-
okaért nagy ſietſéggel általalméne az nép.
11 Mikor pedig mind az egéſz nép az általal-
menetelben véget tött vólna, àltalméne az UR
ládájais, és az papoc, kic valánac az népe-
12 lőtt. (Altalmentec vala pedig az Ruben
fiai és az Gad fiai, és az Manaſſes fél nem-
zetſége fegyvertel felfegyverkezvén az Iz-
rael fiai előtt; az miképpen * ſzólott volt ő
13 nékiec az Moſes. Ugymint negyven ezer
fegyveres vitézec ménének által az UR előtt
14 a az hartzra, Jerichonac ſíc mezejére. A-
zon az napon magaſztalá fel az UR Joſuet,
az egéſz Iſraelnec ſzemei előtt, és féléc ötet
miképpen féltéc vala Moſeſt, az ő életének
15 minden napjaiban.) Mert meginondotta
16 vala az UR Joſuénac illyenképpen. Pa-
ranczold meg az papoknac kic az bizonſág-
nac ládáját hordozzác, hogy jöyjenec fel az
17 Jordánból. Es paranczola Joſue az papok-
nac, mondván: Jóyjetec fel az Jordánból.
18 Mikoron pedig feljöttenec vólna az papoc,
kic hordozzác vala az UR frigyénec ládáját,
az Jordánnac közepiből, és általmentec vól-
na az papoc lábainac talpai az ſzárazra,
megtérénec az Jordánnac vizei az ő helyek-
re, és folynac vala minden partyának felöt-
19 te mint az előtt. Az nép pedig felméne az
Jordánból az első hónac tizedic napjan; és
tábort jára Gilgalban Napkelet felől való
réſzében Jerichonac.

20 ES az tizenkét köveket, mellyeket hoz-
tanac vala az Jordánból, helhezteté Jo-
21 ſue Gilgalban. Es monda az Izrael fi-
ainac ekképpen: Mikor kérdendic az ti fiai-
toc ez után az ő attyokat, ezt mondván:
22 Mit akarnac ez kövec? Megmoudgyátoc
az ti fiaitoknac, ezt mondván: Szárazon
23 jött által Izrael ez Jordánon. Mert meg-
ſzaraztotta az ti Uratoc Iſtentec az Jordán
vizeit az ti ortzátoc előtt mîg általjövétec
rayta, az miképpen czelekedett vala az ti
URatoc Iſtentec az * verestengerben, kit * *Exod.14.21.*
megſzárrazta az mi ortzánc előtt mîg által-
24 menénc rayta. Hogy megeſmerjéc min-
den földnec népei, az URnac kezét hogy e-
rős, hogy fellyétec az ti URatokat Iſtente-
ket mindenkoron.

V. Réſz.

Joſue az Iſtennec paranczolattyából környűlmetéli az Izraelitákat, kic az puſztában az negyven eſztendő alatt ſzülettec vala, és környűl nem metéltettec vala. Az huſvéti bárányt megeſzic, megſzűnic az Manna, Angyál jelenic meg az Joſuénac.

1 ÉN pedig, mikor meghallo-
tác vólna az Amorrhéuſok-
nac minden királyai, kic
laknac vala az Jordánon
túl napnyugat felől, és az
Chananéuſoknac minden
királyai kic laknac vala az tenger mellet,
hog' megſzáraztotta vólna az UR az Jordán-
nac vizeit az Izrael fiainac ortzájoc előtt,
mîg általmentenec, elolvada az ő ſzivec, an-
nyira hogy nem vólna ſemmi bátorſág ő
bennec az Izrael fiaitól való félelekben.

2 AZ időben monda az UR Joſuenac:
Czinálly magadnac éles kéſeket: és i-
mét metéld környül az Izrael fiait máſod-
3 ſzor. a Es czinála Joſue magának éles kéſe-
ket: és környülmetélé az Izrael fiait az kör-
4 nyülmetélkedéſnec halmán. Ez pedig az oka

* *Num.32. v. 20. és 28.*

a *Az az, Iſtennec ládája előtt, mongya pedig az Lidét Jehovának, mert az Jehovának joan való vóltának jele vala.*

a *Nem azt mondgya Iſten hogy az kic elő ſzér környülmetéltettec, iſmét túl napnyugat felől, és az környülmetélletleſſenec mert mimódó metélthettec vólna ujjonnan környül azoc az kic egyníra környül metéltetlec vala? Hanem azt mondgy hogy azoc metélletleſſenec környül, az első környülmetélésre nézve, mellyel környülmetéltetec vala azoc, az kic meghóltanac vala az puſztában.*

mért metélé környûl óket Joſue; Mert mind az egéſz nép, *tudniillic* az kic kijöttenec vala Egyptumból, minden hadakozó férfiac meghóltanac vala az puſztában, az útban, minekutánna kijöttenec Egyptum-
5 ból. Mert *mondoc* környûlmetéltetett vala mind az az nép az ki kijött vala: de azt az népet az ki ſzülettetett vala az puſztában, az útban, minekutánna kijöttenec Egyptû-
6 ból, nem metéltec vala környûl. Mert negyven eſztêdêig jártanac az Izrael fiai az puſztában, mîglen megemészténec minden hadakozó férfiaknac nemzetſége, az kic kijöttec vala Egyptumból, kic nem halgattác vala az Ur ſzavát: Kiknec tudniillic * megeskütt vala az UR hogy nem mutatná meg az földet, kiről megeskütt vala az UR az ô attyoknac hogy nékünc ádná azt, az teyjel
7 és mézzel folyó földet. Azért azoknác fiokat az kiket állatott vala azoc helyébê, azokat metélé környûl Joſue, mert környûlmetéletlenec valánac, mert nem metéltec vala
8 környûl az útban. Minekutánna pedig környûlmetéltetett vólna az egéſz nép, veſzteg lônec az ô helyeken az táborban mind addig mîg meggyógyúlánac.
9 Es monda az Iſtê Joſuenac: Ma forditottá el Egyptumnac ſzidalmát [b] tiróla toc. Es hivá annac az helynec nevét Gilgálnac, mind ez mai napîg.
10 Mikor pedig tábort jártanac vólna az Izrael fiai Gilgalban, készítênec Peſáht tizennegyedic napjan a hónac, eſtve,
11 Jerichonac mezején. Es óvénec az földnec gyümölczében az Peſahnac másodic napjan kovászná élkûl való kenyereket, és
12 tûznél pergeltett ugyan azon napon. [c] Es más napra kelve megſzûnéc az Man, mikor óttenec vólna az földnec buzájából; és nem vólt annakutánna többé Mannájoc az Izrael fiainac, hanem ônec az Chanaan földénec gyümölczében az eſztendôben.
13 Történec pedíglen hogy mikor vólna Joſue Jerichonál, felémelé az ô ſzemeit, és látá, hogy imé egy férfiu állaná ô ellene, kinec kezében vala az ô mezîtelen fegyvere; és méne oda hozzája Joſue, és monda néki: Mi közzûlünc való vagyé, avagy az mi el-
14 lenſéginc közzûl való? Es monda az: Nem, hanem vagyoc az UR ſeregénec fejedelme, moſtan jöttem. Es lebúrúlván Joſue az földre artzal, meghaytá magát, és monda: Mit
15 ſzol az én URam az ô ſzolgájának. Es [d] mónda az UR ſeregénec fejedelme Joſuenac: Old le az te ſaruidat az te lábaidrol, mert az hely az kin állaſz, ſzent: Es acképpen czelekedéc Joſue.

VI. Réſz.

Megtanittya Iſten Joſuet mimódô vegye meg Jerichot, megvéſzi azért az városſt, és azt mindeneſtûl elpuſztittya, az népét levágattya, megtartya az Rachabot az hozzá tartozóckal egybe.

1 Erizho pedíglen bézárattatván vala ſzorgalmatoſon az Izrael fiaiért; annyîra hogy ſenki ſem bé ſem ki nem mehetne.
2 Es monda az UR Joſuenac: Imé kezedben adtam Jerichot, az ô királyát és az ô ſereginec hatalmaſit.
3 Azért körôskörûl kerûllyétec meg egyſzer az városſt ti mindnyájan, kic hadakozó férfiac vadtoc, acképpen czelekedgyetec hat napon.
4 Továbba hét papoc viſellyenec hét kos ſzarvából czinált kürtôt az láda elôtt; hetedic napon pedig hétſzer kerûllyétec meg az városſt, és azoc az papoc kürtôllyenec az kürtôckel.
5 Mikor pedig hoſzſzabban vonſzác az kürtôléſt az kos ſzarvával, mihellyen hallyátoc az kürtnec ſzavát, felkiáltſon mind az egéſz nép nagy kiáltáſsal; és leſzakad az városnac kôfala, és mennyen bé az nép közzûl kiki az ô ellenében való helyén.
6 Elôhivá annakokaért Joſue az Nun fia az papokat, és monda nékiec: Vegyétec fel az frigy ládáját, és más hét papoc vegyenec kezekbê hét kos ſzarvából czinált kür-
7 tôket, az UR ládája elôtt. Monda az népnekis: Mennyetec el és kerûlliyétec meg az városſt; és fegyveres kézzel mennyetec az láda
8 elôtt. Mikor pedíglen ezeket mondotta vólna Joſue az népnec, hét papoc kezekben viſelven az kos ſzarvából czinált hét kürtôket, elôtte mennec vala az UR ládájának és kürtôlnec vala; Az UR frigyénec ládája pe-
9 dig utánnoc mégyen vala. Az fegyveres nép pedig elôttôc mégyen vala az kürtôlô papoknac, és az tôb közönſéges nép kôveti vala az ládát ménvén és kürtôlven kürtôc-
10 kel. Az népnec pedig megparanczolta vala Joſue illy ſzockal: Ne kiáltſatoc, ſe ne hallya valaki à ti ſzátokból czac egy ſzóis addîg az napîg, mellyen mondandom néktec kiáltsatoc, és ackor kiáltsátoc. Környûljárá annakokaért az URnac ládája az városſt egyſzer
11 megkérûlven; és viſzſzatérénec az táborbâ' és ott maradánac.
12 Iſnét felkele Joſue reggel, és felvôvéc az papoc az UR ládáját.
13 Az hét papoc pedig, kiknêl az kos ſzarvából czinált hét kurtôc valánac az UR ládája elôtt mennec vala, és kürtôlnec vala: az fegyveres nép pedig elôttôc mégyen vala, az közönſéges nép pedig kôveti vala az UR ládáját, menvén és kürtôlvén az
14 kürtôckel. És megkerûléc az városſt maſod napon másodſzor, és annakutánna viſzſzatérénec az táborban: Ekképpen czeleke-
15 dénec hat napokon. Mikoron pedig az hetedic nap elójött vólna, felkelénec mihellyen az hajnal feljóve, és megkerûlée az városſt ez mód ſzerint hétízben, czac ez
16 napon kerûlêc az városſt hét ízben. Ez heted ízben való kerûlésben, mikoron kürtôlé-

N 3

* *Num. 14. 22.*

b *Az Egyptumnac ſzidalmán, nem egyebet ért, hanem az Egyptumbéliek neckáröläſokat, kic azt mondgyac vala hogy Iſten kihozta az Izraelitákat Egyptumból és mivelhogy bé nem vihette ôket az Canaannac földére, azért veſztette el ôket az puſztában.*

c *Az Man, mellyel élnec az Izraelitác nigyven eſztendeig, megſzûnic, mikor kezdettec vólna enni az Canaan földénec gyümölczében.*

d *Mivelhogy mongya magát ez emberi ábrazatban megjelent Angyal, az Iſten ſeregénec fejedelménec, és meghayol elôtte az Joſue, mell' tiſztteſség czac az Chriſtushoz illic, ki az ángyaloknac és az Iſten népénec fejedelme, ezért magyarázhattyác ez Chriſtuſrol, kit régen emberi ábrazatban gyakortá jelent meg ônc.*

nec az papoc, monda Josue az népnec: Ki-
17 álcsatoc, néktec adta az UR az várost. Légyen pedig az város [a] átoc, az város és min-
den valami benne vagyon az UR é:ezac á vé-
dégfogadó Rahab éllyen, ő és mindenec kic
lesznec ő véle eggyütt az házbá; mert * elvey-
tette az követeket, kiket küldöttünc vólt.
18 Mindazá'tal ti megőrjátoc magatokat az
átoktúl [b] valamit ne illessetec az átokból, se
el ne vigyétec, és tegyétec az Izrael táborát
19 átocká, és megháborítsátoc azt. Hanem
minden ezűst és arany, réz és vas edényec, az
URnac szentelteſsenec, az URnac kéncze
kőzibe számláltaſſéc. [c]
20 Annakokaért kiálta az nép, mineku-
tánna kürtőlénec: Mert mikoron hal-
lotta volna kürtőknec szavát az nép, kiál-
ta nagy fel szóval, és az város falának rakás-
a † leszakadá: ackor beméne az nép az vá-
rosban, kiki az ő ellenében való helyen, és
21 így vővéc meg az várost. Es elpusztítánac az
városban mindeneket, valamic valának, fér-
fitól fogván aszszon állatîg, gyermektől
fogván rabnövénig, és mind ökrig, juhîg, és
22 szamárig, fegyvernec élivel. Az két férfiak-
nac pedig, kic megkémlettéc vala az föl-
det, monda Josue: mennyetec bé az vendég-
fogadó aszszoni állatnac házában, és hoz-
zátoc ki onnan őtet, és valamié vagyon, az
:: Sup. 2. 14. Heb. 11. 31. 23 miképpen :: megeskütteteć néki. Béménvén annakokaért, az kémlő két férfiac, ki-
hozác Rahabot, az ő attyát és annyát, az ő
attyafiait, és mindenét az mié vala, és min-
den ezelédét kihozác, és helheztetéc őket
24 az Izrael tábora kivől. Az várost pedig fel-
gyuytác tűzzel, és mindeneket mellyec va-
lának benne: Jóllehet az aranyat, ezűstöt,
és az réz, és vas edényeket rakác az UR há-
25 zának kincze kőziben. Az vendég fogi-
dó Rahabot pedig, és az ő attyának házát,
és mindent valamié vala ő néki, elni hagyá
Josue, és lakéc az Izrael kőzött mindez na-
pîglan, mert elreytőtte vala az kőveteket,
kiket küldőtt vólt Josue hogy megkémlel-
26 lyéc Jerichot. Es gonoszt kére Josue azon
a napon, mondván: [d] Atkozott légyen az á
férfiu az UR előtt, az ki felkél és megepîti
ezt az várost Jerichot, az ő elsőszülöttében
fundallya azt, és az ő utólsó gyermekében
állassa fel az ő kapuit.

[a] *Az az, Elvesszéſsétec és mindenſtől előrőllyétec eſzvárost.* * *Sup. 2. 4.*

[b] *Az az, megéltalmazzatoc magatokat az veſzedelemre vélteletet marhától, hogy ſemmit abban elnevegyetec, vagy az Iſtenec ſzenteltetet marhától.*

[c] *Az az, az URſátorába tétetſec.* † *Heb. 11. 30.*

[d] *Az az, valaki megakarná ez várost epitenimig elvégezi az városnac epitéſét, minden magzati meghallgatnac, az elsőſzülöttől fogva mind az utolsóſzálottig.*

VII. Réſz.

Az Achannac bűnéjért az Izrael fiai megveretnec az Ai városbéliektől, Az Joſue könyörgéſében panaſzolkodic az Iſten előtt. Megmondgya az Iſten okát az népnec megveretéſenec, Annakokaért mikor ſors által megtaláltác vólna az bűnös embert; megőlic azt minden hozzátartozóckal egybe, és az Iſten megengeſzteltetic.

1 Vetkezénec pedig az Izrael fiai nagy vétecckel az URnac rendeltetett marhának elvételében: Mert elvőn az * Achan Charminac fia, ki Zabdinac fia vala, melly Zabdi Zerenac fia vala, az Jehuda nemzetſégéből, az URnac ſzenteltetett marhában: Es annakokaért felgerjede az URnac haragja az Izrael fiai ellen.

2 Mert mikor Josue egynéhány férfiakat küldött vólna Jerichoból Ai városába, melly vala Betaven mellett, napkelet felől való részében Bethel városának, illyen szockal monda nékiec: Menyetec fel, és kémlellyétec meg az földet. Felmenénec az
3 férfiac és megkémlécc Ait. Kic megtérvén Josuéhoz, mondának néki: Ne menyen mind az egész nép fel: úgy mint két ezervag' legfellyeb három ezer férfiac menyenec fel és megveric Ait, ne fáraſzſzad az egész népet oda küldvén őket, mert kevesen vadnac.
4 Felmenénec annakokaért az nép kőzzül, úgy mint három ezer férfiac; és elfutának az
5 Ainac férfiai előtt. Es megőlénec ő kőzzülőc az Ainac férfiai, úgy mint harmintz-
hat férfiat, és üzéc őket az kaputól fogván mind Sabarimîg, és megveréc őket, mikor azoc futnának: Azért elolvada az népnec szíve, és lőn ollyan mint az víz.
6 Annakokaért megszaggatá Josue az ő ruháját, és arczal az földre leesée az URnac ládája előtt mind estveîglen, ő és az Izraelnec vénei, és port hinténec az ő fejekre.
7 Es monda Josue: Ah ah URam Istenem, *Mire* hozád által ezt az népet az Jordánon, hogy adnál minket az Amorrhéusnac kezében, hogy elveszténe minket? Es vaj-
8 ha maradtunc vólna túl az Jordánon. O URam mit mődgyac, minekutánna hátat ad-
9 ott az Izrael az o ellenſégi előtt? Mert meghallyác az Chananéusoc és az egész földnec lakói, és fordîttyác magokat mi ellenünc, és elveſztic az mi nevünket az földről; és mit czelekedel az te nagy nevednec?
10 Szól Mőda az UR Josuénac: Kelly fel, ſ. miért
11 esel te az te orczádra? Vétkezett Izrael, és általhágtác az én szővetségemet, mellyet paranczoltam vala nékiec, és elvettenec az nékem szenteltetett marhából, és loptanac, és hazudtanac; és őttéc az ő marhájoc
12 kőziben. Azért nem álhatnac meg az Izraelnec fiai az ő ellenſégec előtt, hátat adnac az ő ellenſégec előtt; mert az nékem szentelt marhának elvetelében bűnőſőc: nē léſzec veletec külőmben, hanem ha kiveſz-
13 titec kőzzületec az bűnöſt. Kelly fel, kefzits hozzá az népet, és azt mondgyad: Készítsétec tinenmagatokat holnapra. Mert így mond az Izraelnec Ura Istene: Az Istennec szenteltetet marhában vagyon te kőzőtted Izrael, nē álhatſz meg az te ellenſégid előtt.

míg ki

míg ki nem veſzted az árkot te kózzüled.
14 Eljoyjetec pedig reggel az ti nemzetſégtec ſzerint, és á nemzetség az melliyet megjelent az UR elójóyjón czeléd enként: és az czeléd házonként: és az ház, melliyet megje-
15 lent az UR, férfiankén t. Az ki pedig megtaláltatic [a] az átokban, tüzzel égettetſéc meg, ó maga és mindene az mie vagyon; hogy általhágta az Istennec ſzövetſégét, és hogy megtiltott dolgot czelekedett Izraelben.

[a] *Az az, Acki bünöſnec találtatic az Istennec ſzentelteted marhánac elvetelében.*

16 FElkele annakokaért Joſue reggel, és elóállatá az Izraelt az ó nemzetſége ſzerint, és bunóſnec találtatéc az Juda nem-
17 zetſége. Akkor az ſorſot veté az Juda nemzetſégében való házi népre, és bunóſnec találác az Zarhinac házan népét. Annakutánna az ház népét rendelé házanként, és az
18 Zabdi házára eſec. És elóállatá az ó házát férfiankén t, és bünóſnec találtatéc az Achán az Charminac fia, ki Zabdinac fia vala, melly Zabdi az Juda nemzetſégéből
[b] *Az az, Valá meg az te bünedet az Istennec diczöségére, kinec akaratyából iſſed az ſorst tereád.*
19 való Zarchinec fia vala. És monda Joſue Achánnac: Fiam, adgy diczöſéget [b] kérlec az Izraeli Urának Istenének: és o néki tégy vallást, és mond meg monſtan énnékem, mit czelekedtél: el ne titkollyad én tólem.
20 Felele Achán Joſuenac, és monda: Bizony én vetkéztem az Izraelnec URA Istene el-
21 len, és ezt ſzert czelekedtem. Látéc az nyereſég között egy jó Babyloniai kóntöſt, és kétſzáz ezüſt ſiclust, és egy arany veſzſzot, kinec nehesſége ötven ſiclus nyom vala: Ezeket megkévánám, és elvöm, és imé elreytetve vannac az fuldben az én ſátoromnac közepében, és az ezüſt alatta va-
22 gyon az kóntóſnec. Akkor kulde Joſue követeket, kic futánác az ſátorhoz, mert imé elróytetett vala az kóntös az ó ſátorá-
23 ban, és az ezüſtis az alatt. Kivövéc azért azokat az ſátornac közepiból, és vivéc Joſuenec és Izraelnec minden fiainac, és lerakác
24 az UR elótt. Fogá annakokaért Joſue az Achant Zarénac fiát, az ezüſtöt, az kóntöſt, és az arany veſzſzöt, az ó fiait és leányit, ökreit, és ſzamárit, és minden barmait, az ſátorát és mindenét valamié vala: Es az egéſz Izrael, ki vala Joſuéval, vivéc
25 azokat az Achornac völgyében. Es monda Joſue: [c] Miért háborittottál meg minket? Háboritson meg tégedet ez mai napon az UR, és elbúritác otet az egéſz Izrael népei kóveckel, és megégetéc óket tüzzel, minekutánna óket megkóveztéc vólna.
26 Es rakának ó reája nagy rákas kóvet mind ez máji napiglan. Es elfordúla az UR az ó bofzſzú állaſanac haragjától: Annakokaért nevezé azt az helyet Achor volgyénec, mind mái napiglan.

[c] *Az Istennec ſzentelletett marhánac ellopáſa büntetéſének rettentes példája.*

VIII. Réſz.

Az Istennec megkegyelmez az népnec, melyre az Achan bünéért haragutt vala. Parancsolja Joſuénac hogy elmenjen az Ai városára, és diadalmat igér néki. Elmégyen azért Joſue és megvéſzi ſzép okoſſággal az várost, az népét benne mind levágattya, az várost tüzzel emészteti meg, az városnac gazdagſágát az népnec engedi. Oltárt eppit az Joſue áldozatnac, és az Istennec törvényét kövei reirja. Az törvénnec átkait és áldáſit elolvaſſa.

1 ÉS monda az UR Joſuenac: Ne félly és meg ne rettenny: vedd fel veled mind az fegyver fogható népet, kelly fel és menny fel Aiban: és imé kezedben adó néked az Ainac királyát,
2 és az ó népét, az városát, és minden földét. És czelekedgyél Aival, és az ó királyával, miképpen czelekedtel [d] Jerichoval, és az ó ki- * *Sup.6.21.*
rályával, czac hogy az nyert prédát, és minden élő állatit prédallyátoc magatoknac, veſs leſt az városnac hátúl megette.
3 FElkele annakokaért Joſue, és minden hadakozó nép, hogy felmennének Aiban: és választa Joſue harmintz ezer erős férfiakat, és elkülde óket éyjel. És megparancsolá nékiec, mondván: Megláſsátoc ti kic az város megett lesben léſztec, igen meſszſze ne menyetec az várostól, és legyetec ti min-
5 nyájan mindenkoron kéſzen. † En pedig † *Vitézi okoſſágnac peldája.*
és minden nép, az ki velem vagyon, az város eleibe megyünc: Mihelyen pedig kijónec elónkbe, mineelóſzer, megfutamunc elóttóc.
6 Hogy kijóyjenec utánnunc, míg elſzakaſztyuc óket az városstúl, (mert azt fogjác mondani: Futnac elóttünc mint az elótt) futván
7 ó elóttec. Ti pedig jóyjetec ki az leſs helyból, és rekeſzſzétec ki az városnac lakoit, és kezetekben adgya az ti URatoc Istentec
8 az várost. Minekutánna pedig megvéſzitec az várost gyuytsátoc fel tüzzel, az URnac ſzava ſzerint czelekedgyetec: megláſsátoc, meghattam nektec.
9 ELkuldé azért elól óket Joſue, és béállánnac az lesben, és lónec Bethel és Ai között napnyugat felól: Joſue pedig az éy-
10 jel marada az nép közöttt. Annakutánna felkele Joſue igen reggel, és megſzámlálá az népet, és felméne ó és az Izraelnec vénei
11 az nép elótt Aiban. Mind az hadakozó népis, ki vala ó vele, felméne, és mikor elközelgettenec vólna az városnac ellenében jutánac és Ainál éſzakról táborbann ſzállánac: Vala pedig völgy ó köztóc és Ai
12 között. Vón annakfelóttc úgymint ót ezer férfiakat, kiket lesben állata Bethel és Ai között napnyugat felól az városon.
13 És közelben méne az nép, az az, az egész

tábor, melly vala az városnac észac felől való részéről, és az leső melly vala az városnac napnyugát felől való részéről: és méne az
14 éttzaka Josue az völgynec közepiben. Es lőn hogy mikor meglátta vólna az Ainac királlya, siettének és reggel felkelének, és kimenének az városnac népei az Israelnec elleiben hartzolni, ő maga és minden népe
15 azonnal az mezőnec eleire. Nem tudgya vala pedig hogy leső vetettec vala ő néki hátúl az város megett. Es kiindúlának Josue, és minden népe Izraelnec ő előttőc, és futni
16 eredének az puſztának útán. Es őszvegyűle az városnac minden sokasága hogy űznéc őket: Es űzni kezdéc Josuet, és eltávozának az városтól.
17 Nem marada pedig senki Aiban és Bethelben, ki ki nem jőtt vólna Izrael után; és nîtva hagyác az várost, és ü-
18 zic vala az Izraelt. Es monda az UR Josuénac: Emeld fel az [a] kopját; melly vagyon kezedbe Ai ellen: mert kezedben ádom azt és felemelé Josue az kopját, melly kezében
19 vala az város ellen. Ackorá leső nagy hamarsággal kijőve az ő helyéről, és futva (mikor felemelte volna Josue az ő kezet) rohanának az városra, és megvővéc azt: és
20 nágy sietséggel felgyuytác tüzzel. Fordîtván pedig ő magokat hátra az Ainac férfiai, látác: Es imé az városnac füsti felmegyen vala az égben: és nem vala nékic imide vagy amoda való futásra helyec: mert az melly nép fút vala az puſztárá, hátra fordúla azok-
21 ra, kic őket űzic vala. Mert Josue és az Izraelnec népe, mikor látta vólna, hogy az leső megvőtte az várost, és felmenne az városnac füsti: megtérének és megveréc az Ai-
22 nac férfiait. Amazoc továbbá kijővének az városból ő eleikben, annyira hogy az Izrael közbe venné őket, ezec innen, amazoc amonnan: és vágác őket mind addîg mîg egy sem marada ő közzülőc élő, és ki
23 elszaladott vólna. Es az Ainac királlyát megfogác elevenen, és vivéc ötet Jósue e-
24 leiben. Mikoron pedig véget tött vólna Izrael az Aiban lakozóknac ölésében az mezőben, az az, az puſztába: ahová úztéc vala őket, és elhúllottác vólna mind ők az fegyver miatt mîg mind megemésztetének: megtére az Izrael Aiban, és az maradékatis
25 levágác fegyverrel. Vala pedig száma mind azoknac, kic az napon elhúllottac vala férfiutól fogva aszszoniállatîg, tizenkét ezer,
26 mind Ainac ferfiai. Továbba Josue hátra nem vonyá az ő kezét, mellyet kinyuytott vala az ő kopjajával, mîglen megőlé min-
27 den lakóit Ainac. Czac az barmokat, és az prédaltatott jószágot vővéc magoknac az Izrael fiai az URnac beszéde szerint, mellyet
28 paranczolt vala Josuénac. Felgyuytá annakokaért Josue Ait, és tővé azt őrőcké való emlekezetért puſztává, mind ez mai napig-
29 lan. Az királlyát pedig Ainnak felakasztá az fára estveig: Es mikor elnyugott vólna az nap, paranczola Josue, és levetéc az ő testét az fárol; és vetéc az város kapujának eleibe, és hordának fellyűl reá egy nagy rakás követ, mely mind ez mai napiglan ot vagyon.

[a] *Kopjat, tudniillic mellyẽ az zászlo vagyon hogy azzal adgy jelt az lesbẽ állóknac hogy ki jőyjenec, és az futoknac hogy megtérjenec.*

30 Ackor óltárt raka Josue az Izrael Urának Istenének az Ebal hegyén. Mi-
31 képpen † megparanczolta vala Moses az Istennec szolgája az Izrael fiainac, mint megvagyon írva az Moses tőtvényének könyvébe: Oltárt raka *mondoc* * egész kövekből, mellyeket vasal nem faragott: és áldozának azon égő áldozatot az URnac, és áldozának háiá adásnac áldozattyátis.

† *Deut. 27. 4.*

* *Exod. 20. 24.*

32 Megis irá ott más kövekre az Moses tőrvényét, mellyet megira az Izrael fiai
33 előtt. Es mikor az egész Izrael és az ő vénei az hadnagyoc és az birác állanának két felől az láda mellett az Levita papoc előtt, kic hordozzác vala az URNAC frigy ládáját, mind jövevény és mind ott lakós, fele az népnec az Garizim hegyének ellenébe, féle pedig az Ebal hegyének ellenében, az mikeppen megparanczolta vala Moses az URnac szolgája, hogy megáldaná az Iz-
34 rael népét előlzer. Azután elolvasá az tőrvénnec minden igéit, az áldást és az átkot mindenestől fogva, az mint megva-
35 gyon írva az tőrvénnec könyvébe. Nem vólt ezac egy igéis mind azoc közzúl mellyeket paranczo't vala Moses, mellyet el nem olvasott vólna Josue az Izraelnec minden gyülekőzeti előtt, az aszszoni állatoc és az kiczinyec előtt, és az jövevényec előtt, kic járnac vála ő közőttőc.

IX. Rész.

Az Chanaan földének királlyái mikor meghallottác vólna az Izraelitáknac czelekedeteket, hadba gyűlnec ő ellenec. az Gibeonitac pedig á fegyvert letéven álnokſággal frigyet szereznec az Izraelitáckal és életeket megtartyác, de vettetnec őrőcké való szolgálat alá.

1 Mikor meghallottac vólna pedig minden királyoc, kic túl valánac az Jordánon, az hegyben, és az lapátzban, és minden partyán az nagy tengernec, Libanusnac ellenébe: az Hitthéus, Amorrhéus, Chananéus, Pherezéus, Hevéus, és
2 az Jebuséus. őszvegyűtéc magokat egyenlőképpen, hogy megvijnánac az Josueval és az Izraellel egyenló akarattal.

(* ókis) *az az, mint az Josue okoſsággal czelekedett vala Ai városának megvételében, azonképpen az Gibeon városbéliekis okoſsággal czelekedének.*

3 De az Gibonac lakozói meghalván, mit
4 czelekedett vólna Josue, Jerichonac és Ainac. Czelekedének* ókis okossan: Mert elmenének és tetteték hogy követec volnának: és vőnec ő szakokat és azockal terhe-

terheléc meg az ő ſzamárokat, és ő ſzakadozott és földozott boros tömlőket: Es régi megföldözött ſarukat az ő labokba, és régi ruhákat reájoc, és minden uti kenyerec megſzáradott vala, és penîſzes vala.

6 Elmenénec annakokaért Joſuehoz az táborba, melly vala Gilgalban, és mondánac néki, és az Izrael fiainac: Meſzſze földről jöttünc, és moſtan veſſetec frigyet
7 mi velünc. Ackor felele az Izrael férfia az Hevéuſnac: [a] Talám közöttünc lakol te, és hogy tegyec én frigyet te veled?
8 Azoc pedig mondánac Joſuenac: Te ſzolgáid vagyunc: Kiknec monda Joſue, kic vat-
9 toc? Es honnan jöttetec? Felelénec néki: Meſzſze földről jöttünc te ſzolgáid az te Uradnac Iſtenednec nevébe: Mert hallottúc az ő hirét, és mind azokat mellyeket czelekedett Egyptumba.
10 Mind azokatis mellyeket czelekedett az Amorrhéuſoknac két királlyával, kic valának túl az Jordánon: †Sihonnal ki Heſbonnac királlya vala, Oggal ki Básánnac királlya vala, kic laknac
11 vala Aſtharotban. Es mondánac mi nekünc az mi véneinc és az mi földünknec minden lakói, illyen képpen: Vegyetec kezetekben uratokra való eledelt, és menny-
12 etec nékic eleikbe, és ezt mondgyátoc nekic: Ti ſzolgáitoc vagyunc, azért veſſetec frigyet
13 mi velünc. Ez mi kenyerünket melegen kéſzîtettüc uti eleségünkre az mi házunkból az nap, mellyen elindúltunc hogy jönénc ti hozzátoc: Moſtan immár ím megſzáradott és megaſzott. Es ezec bornac tömlői, kiket uy korokban töltöttünc vala meg, és imé megſzakadoztanac: Es ezec az
14 mi ruháinc és ſaruinc megôvultanac az utnac hoſzſzú vólta miatt. [b] Vőnec annakokaért azoc az férfiac azoknác uti elesegekben, és az URnac ſzáját megnem ker-
15 déc. Es tőn ő vélec Joſue békeséget, és ſzerze frigyet ő vélec, hogy élni hadná őket, és megeskűvénec nékiec a gyűlekezet-
16 nec fő fő emberi. Harmad nap pedig az ő vélec lőtt frigy után meghallác, hogy közel valóc vólnának, és ő közöttőc laknának.
17 Elindulánac azért az Izrael fiai, és jutánac azoknac városokra harmad nap, az ő városoc pedig vala Gibon, Chephiráh, Bé-
18 eróth, és Chiriathjearim. Es nem bántác őket az Izrael fiai, mivelhogy megeskűttenec vála nékiec az gyűlekezetnec fejei az Izrael Urára Iſtenére: Es zugolodéc az egéſz gyűlekezet az fő emberekre.
19 ES mondánac az fejedelmec az gyűlekezetnec: Mi megeskűttünc nékic az Izraelnec URára Iſtenére: annakokaért moſtan
20 nem nyúlhatunc hozzájoc. De ezt czelekedgyüc vélec, hogy tartſuc megőket elevenen, hogy ne legyen haragmi reánc az eskűvésért, mellyel megeskűtunc ő nékiec.
21 Mondánac azért az fejedelmeknec: Am-

[a] *Az az, Az Gibeonitaknac kic Hivéuſoc válanac.*

† *Num.21.14. &c. Deut.1.4.&c.*

[b] *Tremellius igy fordittya: Mellyeket mikor hallottac és jová hattac vólna, azoknac az utra való keſzületekből inditatván, &c.*

ellyenec és vágjanac fát, és merjenec vizet az egéſz gyűlekőzetnec, az miképpen ſzo-
22 lottanac ő nékic az fejedelmec. Hivatá annakoakért Joſue, és ſzóla nékiec, mondván: Miert czaltatoc meg minket ezt mondván: Meſzſze földről valóc vagyunc tőletec,
23 holott mi kőſzrűnc laktoc? Moſtan annakokaért átkoztac vadtoc, és ki nem tőltetnec ti közzűletec az ſzolgác, az favágóc, és az vízmerîtőc az én Iſtenemnec házába.
24 Kic felelénec Joſuenac és mondánac: Mikor bizonyoſon megizentéc vólna *nekünc* az te ſzolgaidnac, miképpen paranczolta vólna meg az te URád Iſtened Moſesnec az ő ſzolgájának, hogy néktec adná ezt az földet, és elveſztené minden lakóit, ez földnec az ti ortzátoc előtt, felőttetigen *nagyó.*
25 féltőc az mi életünket ti tőletec, és azért czelekedőc ezt. Es moſtan imé az te kezedben vagyunc, az mint tettzic, és az mi igaz az te ſzemeid előtt hogy czelekedgyél
26 velünc, azt mivellyed. Es akképpen czelekedéc vélec, és megſzabadîta őket az Izrael fiainac kezéből, és megnem öléc őket.
27 Es tőve őket azon nap Joſue favágocká, és vízmerítőcké az gyűlekezetnec, és az URoltárához mind ez mai napiglan, az helyen mellyet ő válaſztand.

X. Réſz.

Az királyoc kic az Joſue ellen felgyűlekeztec vala, mikor hallottác vólna hogy az Gibeonitác Joſuéval ſzövetséget tettec, azoc ellen fordúlnac, de Joſue által megſzabaditatnac, az királlyoc pedig megverettetnec Iſtentől. Elfoglallya Joſue ez alkalmatoſſággal azt az tártományt, azután megtér Gilgalban.

1 MIkoron pedig meghallotta vólna Adoniſedech Jerusálemnec királlya, hogy megvette vólna Joſue Ait, es elpuſztîtotta vólna azt, és hog' az mît czelekedett vala Jerichoval és az ő királlyával, ugy ez elekedett vólna Aivalis es az ő királlyával: és hog' békeséget ſzerzettenec vólna az Gibonnac lakói Izraellel, és ő közöttőc vólnanac:
2 Felőtte igen megijedénec miért hogy nagy város vólna az Gibon mint egy az kiralyi városoc közzül, és nagyob Ainál: és hog' min-
3 den férfiai erősec vólnánac. Annakokaért kűlde Adoniſedech Jerusálemnec királlya Hohamhoz, az Hebronnac királlyához: és az Piramhoz, Jarmutnac királlyához: és az Japhiahoz Lachiſnac királlyához: és az Debirhoz, Eglonnac királlyához: módván,
4 Jőyjetec fel hozzám, és ſegéllyetec meg engemet, és vegyűc meg Gibont, mert békeséget ſzerzett Joſuéval és az Izrael fiaival.

5 Annakokaért ósſzegyúlénec és felménénec az Amorrhéuſoknac öt királyi, tudnúllic az Jerusálemnec kirallya, Hebronnac kiráilya, Jarmutnac királlya, Lachiſnac királlya, és Eglonnac királlya, ó magoc és minden ó ſeregec: és táborban ſzállának Gibon mellet, és hadakozának ó ellenc.

6 Küldénec annakokaért az Gibonnac ferfiai Joſuéhoz az táborban Gigálban, mondván: Nevond meg kezeidet az te ſzólgáidtól: Jöy fel hozzánc hamar, és tarts meg minket, és légy ſegítséggel mi nékünc: Mert ſzélgyúltenec mind az Amorrhéuſoknac királyi mi ellenünc, kic lakoznac az hegyen.

7 Felméne annakokaért Joſue Gilgalbol ó maga, és minden hadakozó nép ó vélé, és mind az kic erőſec valánac.

8 Es monda az UR Joſuénac: Ne félly tőlőc: mert kezedben adtam őket: és ſenki ó kőzzülőc meg nem áll te előtted.

9 Es méne ő reájoc Joſue nagy hírtelen, mert egéſz éttzaka mind ment vala Gilgalból.

10 Es megrontá őket az UR az Izrael előtt, és nagy vereséggel megveré őket Gibonba: és üzé őket *Joſue* az uton, melyen felmennec Bethoronban: és vágá őket mind Azechaig és Maccedáhig.

11 Mikor futnánac pedig az Izrael ortzája előtt, és vólnánac Bethoronbá való alámenetelben, az UR boczáta alá ó reájoc nagy köveket az égből mind Azechaig es meghalánac: Többen halánac meg az köeſsönec kövei miatt, hogy nem mint kiket megőlénec az Izráel fiai fegyverrel.

Nota.

12 a Ackor ízóla Joſue az URnac az napon, mellyen az UR kezébe adta vala az Amorrhéuſt az Izrael fiainac: Ezt mondotta vala pedig az Izrael fiainac ſzemec előtt: // Nap Gibbonban álly meg, és hóld az Ajalon völgyébe.

13 Es megvárá az nap, és az // hóld megálla, míg boſzúzúját álla az Izrael // nemzetsége az ó ellenségin: Nemde nē meg // vagyoné írva ez, az Jasárnac könyvébe? // Megálla azért az nap az égnec közepin, és // nem ſiete elenyéſzni, ugymint egy egéſz napig.

14 Es nem vólt ollyan nap mint az, ſem // annakelőtte, ſem annakutánna, mellyben // engedne az UR enber ſzavának: Mert az UR hadakozic vala Izraelért.

15 Haza tére pedig Joſue, és az Izraelnec minden népe ó vélé az táborba Gilgalba.

16 Ellſzaladtac vala pedig ez öt királyoc, és elrőyteztec vala egy kólyukba Maccedába.

17 Es megizené ezt Joſuénac ezigéckel: Megtaláltattanac az öt királyoc, kic elrőyteztec egy kő lyukba Maccedába.

18 Es monda Joſue: Haytsatoc nagy köveket az kő lyuknac ſzájára, és rendellyetec kőrülőtte férfiakat, hogy őrizzéc őket.

19 Ti pedigien legyetec utánnoc az ti ellenségteknec, és az ó utól játójokat vágjátoc es ne boczáſsátoc bé őket az ó városokba: Mert kezetekben adta őket ti nékтec az

20 ti URatoc Iſtentec. Minekutánna pedig véget tett vólna Joſue és az Izraelnec fiai ezeknec nagy vereséggel való veréſéknec, míg megemészteténec: Es az élőc kic megmaradtac vala béſzaladtac vólna erős városokba: Mind az egéſz nép viſzſzatére Joſuehoz az táborban Maccedába békeſségel: Nem mozdította ſenki még ezac nyelvétis

22 az Izrael fiai ellen. Es monda Joſue: Niſsátoc fel az barlangnac ſzáját, és hozzátoc ki hozzám amaz öt királyokat az barlangból.

23 Es acképpen czelekedénec. Mert kihozác ő néki az öt királyokat az barlangból, az Jerusálemnec királyát, Hebronnac // királlyát, Jarmuthnac királyát, Lachiſnac

24 királlyát, és Eglonnac királyát. Es Mikor kihoztác vólna azokat az öt királyokat Joſuénac, Előhivá Joſue Izraelnec minden férfiait, és monda az hadakozó népnec fejedelminec, kic elmentenec vala ó vélе: Jöy jetec ide veſsétec az ti lábaitokat ez királyoknac nyakokra. Es monda nékic Joſue: Ne félly etec, és meg ne rettennyetec: erőſitsétec és batoritsátoc meg magatokat: Mert écképpen czelekedic az UR minden ellenségteckel, az kic ellē hadakoztoc.

25

26 Megveré annakokáért őket Joſue azután, és megőlé őket, és felakaſztatá őket öt fára, és lőnec ez fára felakaſztatvan mind eſtvelig.

Az Joſue felakaztat öt király.

27 Lőn továbba, az időben mikor † elnyúgſzic az nap paranczola Joſue, és levetteténec őket az fákról, és hányác őket az barlangba, mellyben élbúttanac vala: és nagy köveket rakánac az barlang aytajára *mellyec* mind ez mai napiglan *et vadnac.*

† *Deut.21.23.*

28 Maccedath pedig megvővé Joſue ugyãazon nap, és levágá annak lakoſit fegyvernec élivel: és az ő királlyát meg ólé, mind azokkal egyetembe, és minden lelket az melly vala benne: Elől eggyet sẽ hagya: és ugy czelekedéc az Maccedánac királlyával a mit czelekedett vala * Jerichonac királlyával.

Maccedа.

29 Altalméne annakutánna Joſue, és Izraelnec mindēnépe ó vélе Maccedából Libnába, és hadakozéc az ellen.

* *Sup.6.v.2. 17.és 21.*

Libna.

30 Es kezében adá az Iſten aztis Izraelnec és az ó királlyát: és levágá azt fegyvernec élivel, az az minden lelket az ki vala abban: nem hagya élőt czac eggyetis: Es acképpen czelekedéc az ő királlyával, miképpen czelekedett vala az Jericho királlyával.

31 Altalméne továbba Joſue, és Izraelnec minden népe ó vélе Libnából Lachiſba, és táborba ſzálla az mellet, és hadakozéc az ellen.

Lachis.

32 Es kezében adá az UR az Izraelnec Lachiſt, és megvővé másod nap, és levágá azt fegyvernec élivel, az az, minden lelket, az ki vala abban: Szintén ugy az mint czelekedett vala Libnával.

33 Ackor feljóve az Horam király Gazernec királlya, hogy megſegéllyé Lachiſt: és megveré őtet Joſue, és minden népét, annyira hogy czac egy ele-

Gazer.

a Joſue kón, érzéſe az Iſten, hogy az nap el ne hadgya őkét és el ne menjen, ſe pedig a hóld éttzakát ne hozzon nekic. kic Gibonnal és Ajalonnal hartzolnac és az ő ellenſégeket vágjác.

35 elevent ſe hagyna közzülőc. Altalméne
továba Joſue és az egéſz Izrael ő véle La-
Eglon. chisból Eglonba : és táborba ſzállának az
35 ellen, és hadakozának az ellen. Es meg-
vévéc ugyan azon napon, és levágá azt fe-
gyvernec élivel, az az minden lelket az ki
vala benne megőle : ſzinte úgy az mint cze-
Hebron. 36 lekedett vala Lachisba. Felméne pedig
Joſue, és az egéſz Izrael ő véle Eglonból
37 Hebronba, és hadakozának az ellen. Es
megvévéc azt, és levágác fegyvernec élivel
az ő királlyát és városit, az az, minden lel-
ket az melly vala azokban : nem hagya ele-
vent, ſzinte úgy az mint czelekedett vala E-
glonba, és elveſzté azt, az az, minden lelket
38 az melly vala benne. Megtére annakután-
Debir. na Joſue, és az egéſz Izrael ő véle Debirba,
b Az az, Megvöve Joſue az városſt megfoga az kiirélés, és minden hozza tartozó városokat elfoglala, &c.
39 és hadakozéc ellene. b Es megvévé azt, és
megfogá az ő királlyát, és minden városit:
Es levágác őket fegyvernec élivel és megő-
lénec minden lelket, az melly vala benne,
nem hagya elevét : A miképpen czelekedett
vala Hebronnac, azonképpen czelekedéc
Debirnac és az ő királlyának : Es miképpen
czelekedett vala Líbnának, és az ő királlyá-
40 nac. Megveré annakokaért Joſue mind az
hegyes földet, és mind az délről való föl-
det, és mind a mező földet, és Aſſedotot,
és annac minden királlyait nem hagya élőt,
** Deut.7.2. és cap. 20. verſ. 16 &c. Sup.2.2.* és minden lelket megőle, az mint * megpa-
ranczolta vala az Izraelnec Ura Iſtene.
41 Megveré pedig Joſue Cadesbarneatól fog-
ván mind Azzaig, az Goſſennekis minden
42 földét, Gibonig. Mind ezeket ez királlyo-
kat, és ezeknec minden földöket megvévé
Joſue egy úrába : mert az Izraelnec URa I-
43 ſtene hadakozic vala ő értőte. Megtére
pedig Joſue és az egéſz Izrael népe ő véle az
táborba Gilgalba.

XI. Réſz.

Minekutánna Joſue megverte vólna az őt királyokat, azt tőbi királyoc ős-ſzeg, ülvén akarnac Joſuara menni, de azokat Joſue nagy hirtelen környülvévén levágja mind őket, és minden tartományokat elfoglallya és oſztya az Izraelitáknac, azután végeleſzen az hadakozáſnac.

1 Mikor pedig meghallotta
vólna Jábin az Haſornac
királlya, külde Jobabhoz
Madonnac királlyához, és
Simronnac királlyához, és
az Achſaphnac királlyá-
2 hoz. Az királlyokhozis, kic laknac vala
éſzac felől az hegyec közőtt való városok-
ban, és az mező földön való városokba, és
az kic délről laknac vala az ſik földön
Chinneróthnál, és Dornac tartományában
3 az Innatzon az tenger felé. Es az Chana-
neusokhoz napkelet é. napnyugat felől, és
Emorthéushoz, Hitthéushoz, Perizéuſ-
hoz, és az Jebuſéushoz az hegyéc közzé: Es
az Hivéushoz Hermon alatt az Miſpanac
4 földében. Es kijövénec ők és minden tá-
boroc ő vélec, ſoc nép mint az fövény,
melly vagyon az tenger partyán az ſokaság
5 miatt, felőtte ſoc ló és ſoc ſzekér. Es őſz-
vegyülénec mind ezec az királyoc, és el-
ménvén tábort járának egyenlőképpē Me-
romnac vizeinél, hogy hadakoznának az
6 Izrael ellen. Es monda az UR Joſuenac:
Nefélly az ő ortzájoktol : Mert hólnap il-
lyenkor mind levágatom ezeket Izrael e-
lőtt : az ő lovoknac inokat vagdald el, és az
7 ő ſzekereket tűzzel égeſd meg. Elméne
annakokaért Joſue, és az egéſz Izrael né-
pe, ki hadakozic vala ő véle azoc ellen, Me-
romnac vizeihőz nagy hirtelen, és reájoc
8 rohonának. Es adá az UR őket Izraelnec
kezébe, és megvetéc őket és űzéc őket
mind az nagy Sidonig, és Miſrephóth vize-
ig, és az Miſpa mezejeig napkelet felé, és
levágác őket, annyira hogy eggyet ſem ha-
9 gyának elevenen. Es akképpen czelekedéc
véle Joſue, az miképpē megparanczolta va-
la ő neki az UR : az ő lovoknac inokat el-
vagdalá, és ſzekereket tűzzel megégeté.
10 Es megtérvén Joſue, ugyan azon időbe
megvövé Haſort, és az ő királlyát fe-
gyverrel megőlé : Mert az Haſor annac el-
őtte feje volt mind ezeknec ez országok-
11 nac. Megőlénec továbba minden lelket
az ki vala benne, levágván őket éles fegy-
verrel : Nem marada czac egy lélekis : Es
12 Haſortis megégeté tűzzel. Minden váro-
ſokatis ez királyoknac és az városinac kirá-
lit mind megfogá Joſue, és megőlé őket
fegyvernec élivel, levágván őket úgy a
miat Moſes † megparanczolta vala az UR † *Sup.10.40.*
13 ſzolgája. a Czac az városokat nem ége- a *Az az, Nem*
té meg az Izrael, az mellyec megállanac *égettée meg az*
vala az ő erejőkbe, Haſortul megválva, *oil-an városokat mellyec épen ennec vala kezekbe minden creſſzékkel egy-mig mind elveſztéc őket, nem hagyának be hanem czac az nápi vágtáéle, az Haſortul megvala, mell, et megégetének noha éppen akaloti kezekbe.*
14 kit Joſue megégete. Es minden nyereſé-
geket ez városoknac, és barmokat elpré-
dálác magoknac az Izrael fiai : czac az em-
bereket öléc meg mind fegyvernec élivel,
mig mind elveſztéc őket, nem hagyának
15 még czac egy lelketis. Valamint az UR
megparanczolta vala :: Moſesnec az ő ſzol-
gájának, úgy paranczolá meg Moſesis * Jo-
ſuenac, és Jeſuecis úgy czelekedéc : ſemmit
16 el nem hagyott azokba mellyeket az UR
paranczolt vala Moſesnec. Es megvövé
Joſue mind azt az földet, tudnullic az he-
gyes földet, az délről való földet, Goſſen-
nec minden földét, ac ſic mező földét, az
17 Izraelnec hegyét és lapárzát. Az kopaſz
hegytől fogva az mellyen mennec Seir
felé, mind Baalgadig Lebanon mezejé-
be, az Hermon hegye alatt : Mind azok-
nac királyit megfogá megveré és megőlé
őket.

:: *Exod.23.32. és cap.34.v.12. Num.33.52.*
* *Deut.7.2. és cap.20. verſ.17.*

18 Soc napokon viſelt hadat Joſue mind e-
19 zekkel ez királyokkal. Nem vólt olly vá-
ros ki békeſéget tett vólna az Izrael fiaival,
az Hivéuſoktól Gibonnac lakoitul elválva:
Mind aztób váraſokat haddal vőttéc meg.
20 Mert az Urtol vólt az hogy megkemen-
tené az ő ſzivőket hogy Izraelnec haddal
mennénec eleibe, hogy eltőrlené őket, és
ne lenne ſemmi irgalmaſság, hanem hogy
† *Sup. verſ. 15.* elveſztené őket, az mint † megparanczol-
ta vala az UR Moſeſnec.
21 ELméne pedig Joſue az időbe, és kiveſz-
b *(Enach fiait) az az, az Orias-ſokat, kegyetlen erős hatalmas emberőket.* té az b Enach fiait az hegyec közőtt va-
ló váraſokból, tudniillic Hebronból, De-
birból és Anábból, és Judánac minden he-
gyei közzül, mind az ő váraſockal egye-
22 tembe eltőrlé őket Joſue. Nem marada
Anach nemzetſégébe az Izrael fiainac föld-
ébe, hanem czac Gathban, és Aſdodban
23 az kic maradánac. Elſoglalá annakoka-
ért Joſue az egéſz földet mindeneſtől, az
mint az UR megmondotta vala Moſeſnec:
Es adá azt őrőkſégül Izraelnec az ő oſzlá-
ſoc és nemzetſégéc ſzerint: Es az föld meg-
nyugovéc az hadtól.

XII. Réſz.

Előſzámlállya Joſue az tartőmányokat és mind az királyokat, mellyeket Moſes, és az után ő, vőtec és vertec meg.

1 EZec pedig az földnec kirá-
lyi, kiket megvertenec az
Izraelnec fiai, és birtác föld-
őket az Jordánon túl nap-
kelet felől. Az Arnon pata-
kától fogva Hermon he-
gyig, és az napkelet felől való egéſz mező-
2 téget. Sihon az Amorrhéuſoknac kirá-
lya, ki lakic vala Hesbonban: és ki uralko-
dic vala Aroértől fogva, melly vala az Ar-
non pataknac partyán, és az pataknac kő-
zepitől és Giladnac felétől fogva mind az
Jabboc patakig, ki az Amnő fiainac határá-
3 ban vagyon. Es az ſic mezőſégtől fogva
Cinneróth tengerig napkelet felé, és az
puſztának tengereig az az, à ſós tengerig
napkelet felé *holot vagyon* az Bethhajeſi-
mot nevő út, és délről az Piſgah halomból
4 támadott víznec folyásáig. Továbba az
Ognac az Báſannac királyának határa, ki
az Rephaim maradéki közzül való, ki lakic
5 vala Aſtarotban és Edreibe. Ki uralko-
dic vala Hermon hegyén, és Salchahban,
az egéſz Básánban, az Geſſurnac és Ma-
chathnac határaiglan, és Giladnac feleig,
és Hesbon királlyának az Sihonnac határ-
6 aig. Moſes az URnac ſzolgája, és az
Izrael fiai * vertéc meg azokat: és adta azt
az földet Moſes az URnac ſzolgája, őrők-
ſégül az Ruben és Gád nemzetſéginec, és
7 az Manaſſes fél nemzetſégénec. Ezec
pedig az földnec királyi kiket megvert Jo-
ſue, és az Izrael fiai, túl az Jordánon nap-
nyugat felől. Bálgádtól fogva, melly va-
gyon az Lebanon mezejében az kopaſz he-
gyig, ki nyúl mind Seirig: Es adá azt Jo-
ſue az Izrael nemzetſéginec hogy birjác,
8 kineckinec az ő réſzét. Az hegyes hely-
ekben, az lapátzon és az mezőſégen, és A-
ſedothban, és az puſztában, és az délről va-
ló reſzben az Hittéus, Amorrhéus, Chana-
néus, Perizéus, Hivéus, és Jebuſéus földő-
9 ket. Jerichonac királlya egy, Ainac ki Be-
10 thelnec óldala felől vala, királlya egy. Je-
ruſálemnec királlya egy, Hebronnac királ-
11 lya egy. Jarmuthnac királlya egy, és La-
12 chiſnac királlya egy. Eglonnac király
13 egy, és Gezernec királlya egy. Debirnac
királlya egy, és Gedernec királlya egy.
14 Hormáhnac királlya egy, és Aradnac királ-
15 lya egy. Libnahnac királlya egy, és Adul-
16 lamnac királlya egy. Machedáhnac királ-
17 lya egy, és Bethelnec királlya egy. Tap-
puahnac királlya egy, és Hephernec királ-
18 lya egy. Apheknec királlya egy, és Laſſa-
19 ronnac királlya egy. Madonnac királlya
20 egy, és Haſornac királlya egy. Simrő Me-
ronnac királlya egy, Achſaphnac királlya
21 egy. Thanachnac királlya egy, és Megid-
22 donac királlya egy. Cedeſnec királlya egy.
23 Jochneamnac és Charmeluſnac királlya
egy. Dornac és Dor tartományának királ-
lya egy, Goimnac, melly vala Gilgálban,
24 királlya egy. Thirſahnac királlya egy,
mind az királyoc harmintz eggyen.

XIII. Réſz.

Megmondgya Iſten az Joſuenac hogy nagy réſze az Chanaan földénec még hátra vagyon, mellyről az pogányokat ki nem üztéc, és paranczollya Iſten néki hogy mind egéſzlen az földet eloſzſza, mind az mellyet megvőttec mind az mellyet meg nem vőttec. Azután minekelőtte az földnec oſztáſát megirná: Azt irja meg az mellyet Moſes eloſztot vólt harmad fél nemzetſégnec.

1 MIkoron pedig Joſue im-
már megvénhűtt vólna és
igen megidőſödőtt volna,
monda az UR néki: Te
megvénhűttél és megidő-
ſöttél, és felőtte ſoc föld
maradott kit birni kelle-
2 ne. Ez pedig az föld melly elmaradott,
tudniillic az Péliſtinuſoknac minden határ-
3 oc, és Geſſurnac minden földe. Az a Si-
chor patakától fogva, melly vagyon Egy-
ptum határában, Ecronnac határáig észac
felől, az Chananéuſnac tulaydonitatic:
Melly à Peliſtinuſoknac őt fejedelemſé-
gekre oſztatic: Azzathéuſoc, Aſdodéuſoc,
Aſcelonéuſoc, Gittéuſoc, Ecronéuſoc,
melly előſzer az Avéuſoké vólt.

a *Sichor, patak-nac neve, melly az Nilusból foly és Egyptuſt el-valaſztyá az igéretnec földétől.*

* *Num. 21. 24. és cap. 32. verſ. 33.*

4 Dél-

4 Délről az Chananéusnac egész földe, és Mearah, ki az Sidonbélieknec földe, Aphekîg az Amorrhéusoknac határáig.
5 És az Gibli földe, és az egész Lebanon napkelet felől, Baalgadtúl fogva, melly vagyon az Hermon hegy alatt, mîg jutnál Hamathîg. 6 Mind az hegynec lakoi, az Libanustól fogva az Misrephot vizéig: Mind az Sidoniusokat kiűzőm az Izrael fiainac orczájoc előtt: Czac hogy oszszad sorsal az Izraelnec örökségűl, á mint megparanczoltá te 7 néked. Mostan annakokáért oszd el ezt az földet örökségűl kilétz nézetségeknec, és az Manasses fél [b] nemzetségénec.
8 Mellynec az más fél nemzetségével az Rubennec és Gadnac nemzetségi elvöttéc az ő részeket: az mellyet adott ő nékiec Moses † túl az Jordánon napkelet felől, az miképpen adta vala nékie Moses az UR szol- 9 gája. Aroërtől fogva, melly vagyon az Arnō folyó víznec partya mellett, és az várost melly vagyon az völgynec közepibe, és Medebahnac minden sik mezejét Dibonáig.
10 Es minden városit Sihonnac, az Amorrhéusoknac királlyának, ki uralkodic vala Hes- 11 bonba, az Ammon fiainac határokîg. Es Giladot és az Gessurinac, és Maachatinac határát, és Hermonnac minden hegyét, és 12 az egész Basánt Salchaîg. Egész országat Ognac Básánba, ki uralkodic vala Astarothba, és Edreibe és vala ugyan az Rephaimnac maradékából, és megveré őket Moses és kiűzé őket.
13 NEm űzéc ki pedig az Izrael fiai az Gessurt és Maachatith: Añakokáért lakéc Gessur és Maachati Izráel kőzött mind az 14 mai napîglan. Czac az Levi nemzetségénec nem ada örökséget: Az Izrael URának Istenének áldozati az ő öröksége az miképpen* szólott ő néki.
15 ADa azért Moses az :: Ruben fiainac nézetségénec az ő házoc népe szerint 16 örökséget. Es vala az ő határoc Aroertől fogva, melly vagyon az Arnon nevő patac partya mellett, és az város, melly vagyon az víz kőzött, és az egész lapátz föld, melly va- 17 gyon Medebah mellet. Hesbon és mindē városoc mellyec valának az mező földen, Didon és Bamothbaal, és Bethbaalmeon.
18 Es Jahasach, és Cedemoth és Mephaat.
19 Es Ciriathaim és Sibmach és Serethsahar, 20 az völgy mellet való hegyén. Es Bethpeor, 21 és Asdot, Pisgah, és Bethiesimoth. Es minden mező városoc, és Sihonnac az Amorrhéusoknac királlyának, ki uralkodic vala Hesbōba egész országa, mikor Moses megverte vólna őtet, és a Midiannac fejedelmit Evit és Rechemet, Surt és Hurt, és Rebat, Sihōnac hadnagyit, kic azon az földōn 22 laknac vala. Az jövendőmondo Bileamotis az Beornac fiát † megőléc az Izrael fiai fegyverrel, azokal egybe az kiket levágtác vala.
23 Vala pedig határoc az Ruben fiainac Jordán, és az Jordánnac határa, ez az Rubē fiainac örökségec az ő házoknépe szerint, 24 városoc és azoknac falui. Ada Moses az Gád nemzetségénekis, az Gád fiainac az ő 25 házoc népec szerint *örökséget*. Es vala ő nékiec határoc Jazer, és minden városi Giladnac, és az Ammon fiainac földenec fele, 26 Aroerîg, melly vagyon Rabbah előtt. Es Hesbontól fogva Ramathîg, Mispenec Ramath nevő városáig, és Bethonimig: és Mahanaimtól fogva Debirnec határáig.
27 Az mezőségen pedig Betharam, Bethnimrah, Suchot, és Saphon: Az Sihonnac Hesbon királlyának maradéc országa, az Jordán és annac határa, mind az Chinnereth tengernec széléig, az Jordánon túl 28 napkelet felől. Ez az Gad fiainac öröksége az ő házoc népe szerint, városoc és a- 29 zoknac falui. [b] Ada továbbá Moses az Manasses fél nemzetségénekis örökséget: Es vala az Manásse fiainac fél nemzetségé- 30 nec az ő hazoc népe szerint. Vala *mondō* az ő határoc Mahanaimtól fogva, mind az egész Básán, az Ognac Básán királlyának minden országa, és Jairnac minden falui kic 31 vadnac Básánba, hatvan városoc. Es Giladnac fele, Astaroth, és Edrei az Og birodalmának városi, ki Básánba uralkodic vala: az Machirnac Manasse fiának fiainac, az Machir fiainac felénec, az ő házoc népe szerint 32 ezeket adta vala. Ezec az örökségec mellyeket adott vala Moses Moabnac mezején, az Jordán vizén túl *az Izrael fiainac* Jericho- 33 nac ellenébe napkelet felől. Az Levi nemzetségénec pedig nē ada Moses örökséget: Az Izraelnec URa Istene az ő öröksége, * az mint megmondta nekic.

(*Fél nemzetségnec módgya, mert mivelhogy két helyen vöttec vala részt, két felé oszlottac vala.*) *Paranczolja Isten az Josuenac hogy az földet miellyet még meg nem vöttec vala, és mellyből az pogányokat ki nem vertéc vala elosztia az Izraelitác között, mell' dologgal az Isten az ő igéretit erősíti, hogy nékiec adgya mind egésszen az földet, és egyetembe ezzel az Izraelitakat őszt ökéli, hogy meg ne nyugyéc az hadakozást, hanem az Joshoa holta utánnis hadakozzanac mind addig mig nem az földet éppen megvesszic. Továbbá mondgya Isten, hogy az Manasse felēkis részt adgyanec. Mert az Manasse első szülőt volt, és az Isten törvenye szerint két részt kellet néki adni. Deut. 21. v. 17. Az egy részt elvöttec vala inmár még Mosestől, az Machir, Iair, Nobah,* † *Num. 32. az az fele az nemzetségnec. Az másic részt Josue adta az többinec, kic a Jordáson általmenetec vala. Jos. 17.*

:: *Ruben nemzetségénec birodalma és határa.* * *Num. 18. v. 8. és 24. Deut. 18. 2.*

† *Num. 31. 8.*

Gad nemzetségénec birodalma és határa.

[b] *Az Manasse nemzetségénec felénec birodalma és határa, mellyet adott vala azoknac Moses az Jordánon túl. Az másodic fel nemzetségnec Josue adott vala más részt az Canaā földén.*

* *Num. 18. 20. Deut. 10. 9. és cap. 8. v. 2. Ezech. 44. 23.*

XIIII. Rész.

Beszéli az Josue hogy az föld minekelőtte elosztatnéc, annakelőtte az Calebnec, kivalképpen való örökséget adtac az mint Istennek megígérte vala Num. 14.

1 EZec pedig azoc mellyeket örökségül vönec el az Izrael fiai az Chanaan földébe, mellyet adtanac ő néki- 2 ec hogy örökségül birnac, Eleazar pap és Josue az Nun fia, és az Izrael fiainac nemzetségékbe való atyáknac fejedelmi. Az ő örökségeknec sorsa [a] által, (az mint megparanczolta vala az UR Moses által) hogy adná az kilēncz nemzetségeknec, 3 es az fél [b] nemzetségnec. Mert adott vala Moses örökséget két nemzetségnec, *Jaka' fél részének* és az félnec az Jordán mellett, az Levitáknac pedig

[a] *Az az, mellyet sorsal vagy nil vetéssel vöttenec.*

[b] *Az az, az Manasse nemzetségénec felénec, mert az felēnec az Jordánon túl vött vala örökséget, az Bisin fél let, hat van városa*

pedig nem adott vala órökſéget ő közötöc. Mert vóltanac az Joſeph fiai két nemzetségec Manaſſeh és Ephraim: és nem adánac rétzt az Levitáknac az földön, lako városoknál egyebet, és azoknac hóſtátit, az ő barmokért és marhájokért. Valamint megparancsolta vala az UR Moſesnec, ugy czelekedénec az Izrael fiai, és eloſztác az földet.

† *Num.14.24*

HOzzá menénec pedig Joſuehoz az Judanac fiai Gilgalba, és monda Caleb Jephuneknac fia Cenizéus: Te tudod az beſzédett mellyet † ſzolott az UR Moſesnec az Istē emberénec, én felőlem és te felőled, Cades-barneában. Negyven eſztendős valéc én, mikor elküldött vala Moſes az URnac ſzolgája engemet Cadeſbarneaból, hogy megkémielném az földet, és megvittem néki az dolgot, ugy az mint vala az én ſzivembe. Az én atyámfiai kic én velem eggyűtt feljóttenec vala, elrémitéc az népnec ſzivét: En pedig tökelletteſſen követtem az én URamat Istenemet. Es megeskűvéc Moſes az napon, mondván: Bizony az föld mellyet megtapod az te lábad tied léſzen örökségül, és az te fiaidé mind örökké: Mivelhogy tökélletteſſen követted az én URamat Istenemet. Moſtan pedig az UR imé megtartott engemet ez életben, miképpen megmondotta vala, immár negyvenöt eſztendeje vágyon az időnec, mellybe az UR ſzólott vala ez dologról Moſesnec, miultától fogva járt Izrael az puſztán: Es moſtan immár vagyoc nyóltzvanöt eſztendős. c Es vagyoc még moſtan olly erőſs mint annakelőtte vóltam, az napon mellyē elkülde engemet Moſes: Minémó vala az én erőſségem ackor, ollyan moſtannis az én erőſségem az hartzoláſra, és az kimenetelre és béjövetelre. Moſtan annakokáért adá énnékem ezt az hegyet az mint ſzolott az UR azon az napon: Mert teis hallottad áz napon: hogy Anacimoc vadnac ott, és nagy és erőſs városoc: talam az UR velem létzen, és kiüzöm őket, mint megmondta az UR. Es megáldá ótet Joſue: *Es adá Hebront Calebnec az Jephuneh fiának örökségül. Annakokáért vólt Hebron Calebé, az Jephuneh fiáé Cenizéusé, örökségül, mind ez mai napig: añakokáért hogy tökélletteſſen járt az Izraelnec Ura Istene után. Nevé pedig Hebronnac annakelőtte vólt Ciriatharba: melly Atba nagy ember vólt az Anachim között. Es az föld megnyugovéc az hadtúl.

c *Innet megtetzic hogy az Joſue hét eſztendeig, rontotta meg az pogany királyokat, mert az Egyptumból való kivételnec után, na másodic eſztendőbē volt az földnec megkémléſe, azután harmintz nyól z iſztendőig pelmentec bé az földre, ackor Caleb 78. eſztendős volt. It azt mondgya hogy 85. eſztendős, tehat igaz hogy hét eſztendeig hadakozott Joſue az királyockal.*

* *Inf.15.13. Judic.1.20.*

XV. Réſz.

Előſzámlállya Joſue, az Judah birodalmának városit és ſuluit, mellyec tudnillic nékijutottac és az ő birodalmába voltac.

1 LEz vólt ſorſa az Juda fiainac nemzetségének, az ő házoknépe ſzerint, Edomnac határa fele, az Sin puſztája vala az déli határnac vége, dél felé.

2 Vólt ő nékiec délről való határoc az Sóſtengernec ſzéle az köſziklától fogva, melly néz délre. Es kimegyen

3 délre Maaleacrabimra, és onnan általmegyen Sinra: elébmenvén pedig délről Chadeſbarneara, általmegyen onnet Heſronra, és iſmét felmégyen Adarra, honnét kerül

4 Carcaára. Innén általmégyen Aſmonra, és kimegyen Egyptus patakára: Melly határnac vége a tenger. Ez léſzen nékiec határoc délre.

5 Az határ pedig napkelet felé a Soſtenger, Jordánnac végéig: Határa pedig az éſzaki réſznec a tengernec kóſziklájától, a és az Jordannac végétul fogva.

6 Felmégyen ez az határ Bethhoglaig, és általmégyen éſzac félől Bethabarabán: és onnan felmegyen ez az határ Bohannac Rubē

7 fiának kövéhöz. Felmegyen továbba ez határ Debirban az Achor volgyétől és éſzac felől néz Gilgalra, ki vagyon ellenébe az Adummimnac felmenetelénec, melly vagyon az pataknac dél felől való réſzén: Es általmégyen ez az határ az En Semes vizeire, és annac vége vagyon az Regel nevő forráſnál.

8 Es felmegyen ez az határ az Hinnon fiainac völgyén, az Jebuſéuſoknac városa mellett délfelől, az az, Jeruſálem mellet: Felmegyē továbba ez határ az hegynec tetejére, melly vagyon a Hinnom völgyenec ellenébe napnyúgatról, melly vagyon Rephaim völgyénec ſzéliben eſzaktól.

9 Kerül pedig az határ az hegynec tetejéről az Nephtoah víznec kútfejére, és kimégyen az Héphron hegynec városira: Es kerul ez határ Baalal ba,

10 ez a Ciriathjearim. Es kerul onnan ez az határ Baalahtól napnyúgot felől Seirnec hegyére, és onnan általmégyen az Jearim hegynec óldalára eſzac felől, ez az Cheſalő, és alámégyen Bethſemeſre, és általmégyen

11 Timnahban. Es kimégyen ez az határ Ecronnac óldalára eſzac felől, és kerul ez az határ Sichronra, és általmégyen az Baalah hegyig, és onnan kimégyen Jabneelbe: Vadnac pedig ez határnac kimeneteli az tēgerre.

12 Továbba ez napnyugati határ az nagy tengernec ſzéléig. Ez az Juda fiainac határa koröskörül, az ő házoc népe ſzerint.

13 † CHalebnec pedig az Jephuneh fiának adá réſzt az Juda fiai között az URnac Joſuenac módott beſzéde ſzerint. Ciriatharbat, kiaz Anach attyaé vala, moſtan Hebrō

14 néve. *Es kiüzé onnan Chaleb, Anachnac három fiait, Seſadit, Ahimánt, és Thálmait: Kic Anachnac fiai valának. Es felméne onnan Debirnec lakoira, kinec neve ez előtt Ciriath ſepher vólt. Es monda Chaleb

a *Nemellyec éritic az tenger ſzakadékját tezen, nemellyec valami hegyet melly az tengerig nyúl.*

† *Sup.14.12. Judic.1.20.*

* *Judic.1.10.*

Chaleb: Valaki megveri az Ciriathſepher
17 város népét, és megvéſzi azt, néki adom
Achſát az ő leányomat feleſégul. Meg-
vővé pedig azt Othniel Cenaznac az Cha-
leb bátyjának fia: És néki a fá Achſát az ő
18 leányát feleſégül. És lőn hogy mikor el-
jőtt vólna a leány, [b] tanáczúl ada néki hog'
az ő attyától kérne mezőt, és leſzálla az
19 ſzamártól: És monda néki Chaleb: Mi
dolgod vagyon? A leány pedig felele:
Adgy énnékem áldáſt: Mért hogy ſíráz
földet adtál, adgy énnékem, vizes földetis:
Es ada ő néki felső kutfejeket, és alſó kút-
fejeket.

[b] *Azaz, mikor vitetett volna az leany, az vőlegénnec Othonielnec házához.*

20 EZ az Juda fiainac nemzetſégénec örök-
21 ſége az ő házoc népe ſzerint. [c] Ezec
vóltac pedig az városoc az Juda fiainac nē-
zetſégénec örökſégeknec ſzélibe, Edom
határa mellet dél felől, Cabſeel, Eder, és
22 Jagur. És Cinah, Dimonah, és Adadah.
23 Es Cedes, Haſor, és Ithnam.
24 Ziph, Thelem, és Bealoth.
25 Haſor, Hadáthah, Cerióth, Geſrón, ez az
26 Haſór. Amam, Sema, és Moladah.
27 Es Haſar, Gadda, Heſmon, Bethphélet.
28 Es Haſarſual és Beerſeba, és Bizjothe-
29 ja. Bala, Ijim, és Aſem.
30 Es Eltholad, Chetil és Hormah.
31 Es Siclac, Madmannah, és Sanſannah.
32 Es Lebaoth, és Silhim, Ain és Rimon.
Mindeneſtul huſzonkilencz városoc és a-
33 zoknac falui. Az lapátzon: Eſthaol So-
34 rah, és Aſnah. Es Zanoah, Engannim,
35 Thaphuah, és Enam. Jarmuth, Adulam,
36 Sochoh, és Azecah. Es Saaraim, és Adi-
37 thaim, és Gederah, és Gederothaim. Ti-
zennégy városoc, és falui azoknac. Se-
38 nan, Hadaſah, Migdalgád. Es Dilan, Miſ-
39 peh, és Jocteel. Lachis és Boſcheth, és
40 Eglon. Es Chabbon, Lahmam, és Chit-
41 lis. Es Gederoth, Bethdágon, Naamah, és
Maccedah. Tizenhat városoc, és falui azok-
42 nac. Libnah, Ether, és Aſan.
43 Es Jephtah, és Aſnah, és Neſib.
44 Es Cheilah, és Achzib, és Mareſah. Ki-
45 lentz városoc és falui azoknac. Ecron, és
46 az ő mező városi, és falui. Ecrontul fogva az tengerig mind az kic vadnac Aſdod
47 mellet, és azoknac falui Aſdod, az ő me-
ző városi és falui: Azzah, az ő mező városi
és falui, Egyptumnac patakáig, és az nagy
48 tengerig az ő határa. Es az hegyen, Samir,
49 és Jathir, és Sochoh. Es Dannah, és Ci-
50 riatsannah, ez az Debir. Es Anab, és Eſte-
51 moth, és Anim. Es Goſan, és Holon, és
Giloh. Tizenegy városoc, és falui azoknac.
52 Arab, és Dumah, és Eſan.
53 Es Janum és Beththappuah, és Aphe-
54 caph. Es Humtah, és Ciriatharba, ez az
Hebron, és Sihor, Kilencz városoc és falui
1 Sam. 27. 10. 55 azoknac. Maon Charmel, és Ziph, és Jut-
56 tah, Es Izreel és Jocdeam, és Zanoah.
57 Cain, Gibah, és Thimnah. Tizvárosoc
58 és falui azoknac. Halhul, és Bethſur, és
59 Gedor. Es Maarath, és Bethanoth, és El-
60 thecon. Hat városoc és falui azoknac. Ci-
nathbaal, ez az Ciriathjearim, és Rabbah.
61 Két városoc és falui azoknac. Az puſztá-
ba: Betharabah, Middin, és Secchachah.
62 Es Nibſan, az ſónac városa, és Engedi.
63 Hat városoc és falui azoknac. Továbbá
az Jebuſeuſokat, az Jeruſalemnec lakoit,
nem üzhetéc ki az Judánac fiai, Annako-
káért lakánac az Jebuſeuſoc Judánac fiaival
Jeruſalembe, mind ez mai napiglan.

XVI. Réſz.

Megirja Joſue előſzer közönségesképpen az Joſeph fiainac határokat, azután külön az Ephraim határát irja meg.

1 IMéne ſorſoc az Joſeph fiainac Jericho ellenében való Jordántól fogva, Jericonac vezeiglen napkelet felé, az puſztára melly felmégyen Jerichotól az Bethel
2 hegyére. Es kimegyen Bethelthől Luzba, és innen általmégyen az Archi Ataroth ha-
3 tárára. Annakutánna mégyen az tengerre, az Japhletus határára, az alsó Bethoronnac határáig, és Gazerig, és vadnac az
4 ő kimeneteli az tengerre. Annakokáért az ő örökſégeket elvővéc az Joſeph fiai Manaſſe és Ephraim.

5 VÓlt pedig határoc az Ephraim fiainac hazoc népe ſzérint, vólt *mondom* határa az ő örökſégeknec, napkelet felé Athroth Addartól fogva mind felső Bethhoro-
6 nig. Es kimegyé az határ az tēgerre Michmethahra éſzac felől, és megkérüli az az határ napkelet felől Thaanathſiloht, és általmegyen azon, napkeletről Janoahra.
7 Es alámegyen Janoahtól Atharothba, és Naarathba, és mégyen Jerichora, és kimé-
8 gyen az Jordánra. Thappuatól mégyen az határ az tenger felé, az Kana patakjára, és vadnac az ő kimeneteli az tengerre: Ez az Ephraim fiainac nemzetſégénec örökſé-
9 gec az ő házoc népe ſzerint. Az városoknélkül [c] mellyec külön ſzakaſztatának az
10 Ephraim fiainac, az Manaſſe fiai örökſégec között, városoc és azoknac falui. Es ki nem üzéc * az Chananéuſt, ki lákic vala Gazában: Annakokáért lakéc az Chananeus Ephraimnac közötte, mind ez mai napiglan, és vala adóſzető.

[c] *Azaz, Nem ezzel ez volt az Ephraim örökſége, hanem voltac ſok városoc es falui az Manaſſé birodalma es örökſége között.*

* *Jud. 1. 29.*

XVII. Réſz.

Az Manaſſe fiſ nemzetſégének ád Joſue örökséget az Ephraim nemzetſégével egy, és mikor panaſzolkoznának az ő örökſégéhez kicziny határáról, megmondgya nékiec Joſue mitsōdon veſſe kiljeb.

1 Az vólt réſze az Manaſſe nemzetségénec, (mert ő vala elsőſzülőtte Joſephnec.) Machirnac Manaſſenac elsőſzülőtténec juta Gilád (mert ő hadakozó férfiu vala:) juta mondom né-
2 ki Gilad és Baſan. Juta iſmét az Manaſſe fiainac tőbbinec házoknépec ſzerint, az Abiezer fiainac, Helec fiainac, Ariel fiainac,
3 Sechē fiainac, Hepher fiainac, és Semida fiainac. Ezec az Manaſſenec Joſeph fiának fiai, férfiac mind az ő házoc népec ſzerint.
Továbbá Selopheadnac Hephernec fiának, melly Hepher Giládnac fia vala, melly Gilád Machirnac fia vala, melly MachirManaſsénec fia vala, nem valának fiai hanē leányi, kiknec ezec az †nevec Mahalah, Noah,
4 Hoglah, Milchah, és Thirſah. Ezec menénec eleibe Eleazar papnac és Joſuenac az Nun fiának eleibe, és az fejedelmeknec eleikbe, mondván: Az UR megparanczolta *Moſesnec, hogy őrőkséget adgyon minékünc az mi bátyainc között. Annakokaért ada ő nékiec az URnac beſzéde ſzerint őrőkséget, az ő attyoknac bátty ai között.
5 a Es juta tiz réſz Manaſſenac, Giladnac és Básánnac földe kivől, kic az Jordánon túl
6 valának. Mert az Manaſsénac leányinac ſors ſzerint juta őrőkség, az ő fiai között: az Giladnac földe pedig juta az Manaſsénac
7 több fiainac. Vólt pedig határa Manaſsénac Aſertől fogva Michmethahîg, melly vagyon Sechē előtt, és mégyen az határ job
8 kéz felé az Enthappuaknac lakoira. Manaſſeje vólt az Thappuah földe: De az Thappuah, melly vala az Manaſſe határával az E-
9 phraim fiajé. Es alámégyē à határ az Kána patakjára, az pataknac délről való réſzére. Ezec az Ephraim nemzetſégénec városi, vadnac ac Manaſſe városi között: De az Manaſſenac határa vagyon az pataknac éſzac felől való réſzén, és vadnac az ő kimeneteli
10 az tengerre. Délről Ephraimé, és éſzakról Manaſſejé, és az tenger az ő határa, és Aſerbe útközne egybe éſzac felől, és Iſſa-
11 chárban napkelet felől. Vala pedig Manaſſénac Iſſachárba és Aſerbe Bethſean, és annac mező városi: Esíbleam, és añac mező városi: Fs Dornac lakoi, és annac mező városi: Es Endornac lakoi és annac mező városi: Es Thajanachnac lakoi, és annac mező városi: Es Megiddonac lakoi, és annac mező városi: Három tartományoc.
12 Es:: nem űzhetéc ki az Manaſsénac fiai ez városoknac lákóit, és akara az Chananéus
13 lakni azō az földőn. Mikoron pedig megerősődtenec vólna az Izrael fiai, adó ſzedés alá vetéc az Chananéuſt, és ki nem űzéc őket.
14 b Szolánac pedig az Joſephnec fiai Joſuénac, mondván: Miért adtál énnékē ő-
rőkségűl egy réſz őrőkséget ha én ſoc nép vagyoc, annyira hogy ez ideig még megál-
15 dott az UR engemet. Es monda nékic Joſue: Ha ſoc nép vagy, menny fel az erdőre, és irts ott magadnac az Perizéuſoknac, és Rephaimnac földében, ha ſzoros te-
16 néked az Ephraim hegye. Kinec felelénec az Joſeph fiai: Nem léſzen elég nékünc az az hegy: Es vaſs ſzekerec vagyon mind az Chananéuſoknac, kic laknac az hegy között: Es mind annac az ki lakic Bethséanba, és az ő mező városiba, és mind annac az ki lakic Izrael vőlgyébe.
17 Es monda Joſue az Joſephnec házának, tudniillic Ephraimnac és Manaſsénac, mondván: Soc nép vagy és nagy erőd vagyon néked, nem léſzen te néked czac egy ſors ſzerint való réſzed. c Mert az hegy tiéd léſzē,
18 mivelhogy erdő: Vágd le azért azt, és az ő határi tieid léſznec: Mert kiűzöd az Chananéuſt, noha vas ſzekerei vadnac ő néki és igen erőſs.

† *Num.26.28. és cap.22.v.1.*
* *Num.27.7. és cap 36 2.*
a *Mondgya hog' az Manaſſenac tiz réſz jutott, mert az hat fiainac mellyeket megneveze az másodic verſbe hat réſzt adtac, az hatodic réſzt pedig az Hepher réſzét őr réſzre eſztottác az Selophad leányira. Az Sidic azt mondgyac hogy az Selophad leanyi négy részt vőttéc, az Selophad réſzét az Hepher réſzét, melly két réſz vólt mivelhogy elsőſzülőtt vólt és az attyoknac bátty a réſzét. De haſzontalan dolog arrol tudakozni.*
:: *Judic.1.27.*
b *Pannſzolkodnac az Manaſſe és az Ephraim az ő őrőkségeknec határának rővid voltáról, mivelhogy az Chananéuſoc birjac vala az ő réſzeket, mondgyác pedig egy réſznec az ő őrőkségeket, mellyel jelentic hogy mind az két réſz, egy nemzetségnec vala réſz vona.*
c *Tudniillic mivelhogy erdő: Vágd le azért azt, mert kiljebb vethete el az határi tieid, mivelhogy ſokan vattoc.*

XVIII. Réſz.

Az Izraelitác mind ősſzegyűlvén az Iſten ſátorát Silohba viſzic és ott emelic fel, Az Joſue paranczolla ttya ſzerint minden nemzetségből három három férfiat adnac, kic az földet elintezzéc és bérjác az hét nemzetség réſzére. Ez első réſz eſic Benjaminnac, annac határit és városit megirja Joſue.

1 Szvegyűle pedig mind az egéſz Izrael fiainac ſokasága Silohba, és felepîtéc ott à gyülekőzetnec ſátorát, minekutánna az föld megholdola ő előttőc.
2 Maradtanac vala pedig még az Izrael fiai közzűl, kiknec ki nem oſztottác vala az ő őrőkségeket, hét nemzetségec.
3 Es monda Joſue az Izrael fiainac: Mîg mulattoc bémenni, hogy birjátoc az földet, mellyet adott nékünc az ti atyatoknac
4 URa Iſtene. Adgyatoc közzületec háromhárom férfiat minden nemzetségből, kiket küldgyec el, hogy felkellyenec és járjác el az földet, és intezzéc el azt az ő őrőkségec ſzerint, annakutanna térjenec meg
5 én hozzám. Es oſzſzác el azt hét réſzre: Juda maradgyon az ő határaiban dél felől: Es Joſephnec az ő házanépei állyanac az ő
6 határokba éſzac felől. Es ti oſzſzátoc az földet hét réſzre, és hozzátoc ide én hozzám: Ackor ſorſot vetec itt ti néktec, az mi
7 URunc Iſtenünc előtt. Mert ninczen réſzec az Levitáknac ti közöttetec: Mert az URnac papsága az ő őrőkségec: Gád pedig és Ruben és az Manaſſe fél nemzetſége, elvőttéc az ő őrőkſégeket az Jordán mellett napke-

napkelet felé, mellyet adott ő nékic Moſes az
8 URnac ſzolgája. Es felkelénec azoc à férfiac
és elméénec. Paráczolá pedig Joſue azoknac kic elméénénec, hogy megjárnác az földet, mondván: Mennyetec el, és járjátoc el az földet, és intézzétec el azt, annakutánna térjetec meg én hozzám, és itt vetec nékc
9 tec ſorſot reá az UR előtt Silohba. Elmenénec añakokaért az férfiac, és általmenénec à földön, és megirác azt városonként hét réſzré, könyvben, és megtérénec Joſuehoz
10 az táborba Silohba. Vete pedig Joſue ſorſot ő nékiec Silohba az UR előtt, és eloſztá ott Joſue az földet az Izrael fiainac, kineckinec az ő réſze ſzerint.

Benjamin nemzetſégénec örökſége és határa.

11 KIjöve pediglen à Benjamin fiainac nëzetſégénec ſorſa az ő házoknépe ſzérint; és az ő réſzeknec határa eſéc az Judanac
12 és Joſephnec fiai közzé. Es lőn az ő határoc éſzac felé az Jordán ſzegeletibe, és felméne az határ Jerichora éſzac felől, és felméne az hegyre napnyúgot felé, és az ő kimeneteli
13 vadnac Bethávennec puſztajáig. Onnan pedig általmégyẽ az határ Luzba, Luznac délről való réſzére, ez az Bethel: Es alámegyen az határ Ateroth Adarba az hegyre, melly vagyon alſó Bethoronnac dél felől való ré-
14 ſzén. Es innét mégyen az határ és kerül az tenger mellé délre, az hegytől, melly vagyő Bethoronnac ellenébe délről: Es vadnac az ő kimeneteli Cirjathbaalra (ez az Cirjathjearim) az Juda fiainac városára; ez az nap-
15 nyúgati határ. Az délről való réſze pedig vagyő Cirjathjearimnac ſzélitől fogva, és mégyen ez határ napnyúgatra az Nephtoah
16 vizeinec kútfejére. Es alámegyen az határaz hegynec ſzélire, melly vagyon ellenébe Bëhinnom völgyénec, és melly vagyon az Rephaim völgyébe éſzakról, és alámegyén az Hinnom völgyén Jebuſéus mellet dél felé,
17 és onnan alámegyén az Regel forráſára. Es kerül éſzakról és mégyen Enſemeſre, onnét mégyen Gelilothra, ki vagyon ellenébe az Adummim felmenetelénec, és alámégyen
18 Bohan kővére, melly az Ruben fiaé. Onnã általmegyen az öldalra, melly vagyon á lapátz földnec ellenébe éſzakról, és alámegyẽ
19 Arabáhba. Innen általmégyen az határ Bethoglah öldalára éſzac felé: Es kimeneteli az határnac vadnac az ſóstengernec határára éſzac felől: Jordánnac ſzélire dél felől. Ez
20 az délről való határ. Es az Jordán határozza meg őzet napkelet felől való öldalára. Ez ő-
rökſége az Benjamin fiainac az ő határoc ſzerint kőrőskörül, és házoc népe ſzerint.
21 Ezec vóltanac pedig az Benjamin fiai nemzetſégénec városi az ő házoc népe ſzerint: Jericho Bethhogláh, és az Ceſis nevő völgy.
22 Es Betharabáh, és Semaraim, és Bethel.
23 Es Avim, és Parah, és Ophrah. Es Hãmonai
24 falva, és Ophni, és Gaba. Tizenkét városoc
25 és azoknac falui, Gibon, és Ramah, és Bee-
26 roth. Es Miſpeh, és Cephirah, és Moſah.
27 Es Recem, és Irpeel, és Tharalah.
28 Es Selah, Eleph, és Jebuſi (ez az Jeruſálaim) Gibath, Ciriath: Tizenégy városoc és azoknac falui. Ez az Benjamin fiainac örökſégec az ő házoknépe ſzerint.

Jeruſálem az Benjamin nëzetſégénec örökſegében volt.

XIX. Réſz.

Az hat nemzetſégeknekis örökſéget adnac ſors ſzerint, és minekutánna elvégézic az földnec oſztáſát, az Joſuenac adnac egy városſ az kévánſága ſzerint melyben laknéc.

1 Iméne pedig az máſodic ſors Simeonnac, Simeon fiainac nemzetſégénec az ő házoknépe ſzerint; és lőn az ő örökſégec az Juda fiainac örökſé-
2 gec között. Es lőn övéc örökſégül Beerſe-
3 bah, Sebeh, és Moladah. Es Haſarsval,
4 és Balah, és Aſem. Es Eltholad, és Be-
5 thul, és Hormah. Es Siclag, és Bethmar-
6 chabóth, és Haſarſuáh. Es Bethlebahot, és Saruhen; Tizenhárom városoc, és azok-
7 nac falui. Ain, Rammon, és Ether, és Aſan.
8 Négy városoc és azoknac falui. Es minden falue, mellyec valãnac környületíbe ez városoknac Baaláthbeérig, és délről való Ramathig. Ez örökſége az Simeon fiainac
9 nemzetſégénec az ő házoc népe ſzerint. Az Juda fiainac réſzekből adattatéc örökſég az Simeon fiainac: Mert az Juda fiainac réſzec nagyob vala, annakokaért vőnec az Simeon fiai örökſéget az ő örökſégec közőtt.[a]

Simeon nemzetſégénec örökſége.

[a] *Az Simeon fiainac örökſégec az Judah fiainac örökſégec között vált, innét vagyon hogy néha az irásba az Juda nemzetſége alatt foglaltatic bé az Simeon nemzetſége.*

10 KIjöve pediglen az harmadic ſors, az " Zebulũnac fiainac, az ő házoknépe ſzerint, és lőn az ő örökſégeknec határa
11 Saridig. Es felmégyen az ő határoc az tengerre, és Malaráhra, és ér Dabbaſethig, és mégyen az folyóvízre melly vagyon ellené-
12 be Jochneánac. Es hajol Saridról napkelet felé, az Chisloth Thábor határára, és onnan kimégyen Dobráthra és felmégyen Ja-
13 phiara. Innen továbba általmégyen napkeletre Githah Hepherre, és Ithahcaſinra, és onnan kimégyen Rimmónba, ki kerül
14 Neehre. Kerul ugyan azon határ éſzakról Hannathonra. Es annac az völgynec ki-
15 menetele Iphthael. Es Cattah és Náhalal, és Simron, és Idaláh, és Betlehem: Tizẽ-
16 két városoc, és azoknac falui. Ez örökſégec az Zebulun fiainac, az ő házoknépe ſzerint; Ezec az városoc, és azoknac falui.

" *Zabulun nëzetſégenec örökſége és határa.*

17 ISſacharnac jöve ki az negyedic ſors: Az Iſſachár fiainac mondom, az ő házok-
18 népe ſzerint. Es lőn az ő határoc, Izree-
19 lach, Cheſulóth, és Suném. Es Haph-
20 raim, és Sion és Anaharáth. Es Rabbith,
21 és Ciſiõ, és Abés. Es Remeth és Engannim,

Iſſacharnac örökſége és határa.

22 és Enhaddáh, és Bethpaſſés. És ér az határ Tháborig, és Sahaſimáig, és Bethſemeſig: És az ő határoknac vége az Jordán:
23 Tizenhat városoc, és azoknac falui. Ez az Iſſachár fiainac nemzetſégeknec örökſégec az ő házoc népe ſzerint: Városoc és azoknac falui.

Aſer fiainac örökſégec és határoc.

24 Kijöve pedig az ötödic ſors az Aſer fiainac nemzetſégének, az ő házoknépe
25 ſzerint. És lőn az ő határoc Helcáth, és
26 Hali, és Bethén, és Achſaph. És Alamelech, és Amád, és Miſal, és ér Charmélig napnyúgat felől, és Sihorlibnathig. És viſzſzatér napkelet felé Bethdagónba, és ér Zebulunba és Iphtaél völgyébe éſzac felől, és Bethemekbe, és Nejélbe: És kimégyen Chabulra
28 bal kéz felől. És Ebrón, és Rehób, és Hammon: és Canah, nagy Sidonig. És megtér az határ Ramához, az kőſziklákhoz
29 b erős városig: Innē megtér az határ Hoſahba: És vadnac az ő kimenetelei az tengerre,
30 az Achzib tartományától fogva. És Ummáh, és Aphéc, és Rehób: Huſzonkét
31 városoc, és azoknac falui. Ez örökſége az Aſer fiainac nemzetſégének az ő házoknépe ſzerint, városoc és azoknac falui.

b Erti az Tyrus városſt, mellyet Tzornac neveztec az Sidoc.

Nephthali fiainac örökſéget és határoc.

32 Az Nephtali fiainac jöve ki az hatodic
33 ſors, az Nephtali fiainac *mondom*, az ő házoknépe ſzerint. Es lőn az ő határoc Helephtől és Eleutól fogva Saannanniminig: És Adami-neceb, és Jabneél Lakunig:
34 És vadnac az ő kiméneteli az Jordánra. Annakutánna megér az határ az tenger felé Aznoththáborra, és mégyen onnan Huccóéba, és ér Zebulonra délről, és
35 Aſerre jút napnyugot felől, és Judában az
35 Jordánra napkelet felől. És abban az erős városoc ezec: Siddim, Serhammát, Raccat és Chinneret. És Adamáh, és Ramáh,
37 és Haſor. És Cédes, Edrei, és Enhaſor.
38 És Irón és Migdalél, Horem, és Bethanath, és Bethſemes: Tizenkilencz városoc, és a-
39 zoknac falui. Ez örökſége az Nephtali fiainac nemzetſégének az ő házoc népe ſzerint, városoc és azoknac falui.

Dán fiainac örökſégec és határoc.

40 Az Dán fiainac nemzetſégének jöve ki az hetedic ſors, az ő házoc népe ſzerint.
41 És lőn az ő örökſégeknec határa Soráh,
42 Eſthaól, és Irſemes. És Saalabin, és Aja-
43 lón és Ithláh. És Elón, és Timnáthah, és
44 Ecron. És Elthecé, és Gibbethon, és Baa-
45 léth. És Jehud, és Beneberák, és Gatri-
46 mon. És Mehajarcon, és Racc on Jappo
47 ellenébe való határral. Az Dán fiainac pedig kiſleb ſors eſett vala, hogynemmint nékic elég vólna: Annakokaért elmenének az Dán fiai, és hadakozának c Léſem város ellen, és megvővéc azt, és levágác annac népét éles fegyverrel, és örökſégül magoknac vővéc azt, és lakanác benne: És nevezéc Leſemet Dánnac, az ő attyoknac Dánnac
48 neve ſzerint. Ez örökſége az Dán fiainac nemzetſégének az ő házoknépe ſzerint, városoc és azoknac falui.

c Jud. 18. Laiſnac nevezteti ez város, melly pedig ez dolog ſok eſtendővel lett az Joſué után Jud. 18. megtéttzic abból hogy nem Joſue irta ez könyvet.

49 Mikekutánna pedig véget vetettéc vólna az föld oſztáſnac, hogy kiki birná az ő határát, adánac az Izrael fiai örökſéget Joſuenac az Nun fiának ő közöt-
50 röc. Az Urnac beſzéde ſzerint adác ő néki azt az várost, mellyet kére Thimnathſérah Ephraimnac hegyén, és megeppîté az vá-
51 roſt, és lakéc benne. Ezec az örökſégec mellyeket adánac birni, *az Izraelfiainac* Eleazar pap, Joſue Nunnac fia, és az Izraeli fiainac nemzetſégének fejedelmi, ſors ſzerint Silóhban, az Ur előtt az gyülekezetnec ſátorának aytájánál: Es illyen módon elvégezéc az föld oſztáſt.

XX. Réſz.

Elrendelic az Izraelitát az Iſtennec Joſue által való intéſéből az hat városokat, mellyekbe ſzaladnának az gyilkoſoc.

1 Zóla pedig az Ur Joſuenac
2 mondván: Szólly az Izrael fiainac, ez igéckel: Adgyatoc menedékre való városokat, kiktől * ſzólottam tinéktec az Moſes által. Hogy
3 ſzaladgyon oda az gyilkos, ki embert oly nem akarattyával, és nem tudva: Hogy legyenec tinéktec menedéktec az vérnec kö-
4 zel való attyafiai ellen. Mikor azért az gyilkos ſzalad az városoc közzül valamellyikbe, álljon az város kapujába, és az városnac véneinec hallására beſzéllye meg az ő dolgát: és azoc vegyéc bé az városba őtet ő kőzikbe: és adgyanac helt néki, hogy lakjéc ő
5 náloc. Hogy ha pedig kergetendi azt az vérnec közel való attyafia, ki ne adgyác az gyilkoſt az ő kezébe: Mert nem tudva ölte meg az ő felebarátyát és nem gyülölte ő-
6 tet annakelőtte. És lakjéc abban az városba mind addig mig az gyülekezet előtt előáll itéletre, avagy mig meghal az nagy pap, az ki léſzen az napokban: Ackor megtérjen az gyilkos, és haza mennyen az ő városába, az ő házába, és városába, kiből elfutott vala.

** Exod. 21. 13. Num. 35. 9. Deut. 19. 2.*

7 És rendeléc Cedeſt Galileában Naphtalinac hégyen: És Sechemet, Ephraimnac hegyén: és Cirjathárbának (ez az Hebron,) Judánac hégyen. Túl az Jordánon
8 pedig Jerichonac ellenébe napkelet felől † rendeléc Béſert az puſztában, az lapátzon, Rubennec nemzetſégéből: És Ramothoth Giládba, az Gád nemzetſégéből: És Golant Báſanba, Manaſſénec nemzetſé-
9 géből. Ezec vóltanac az óſzvegyuléſnec városi mind az Izrael fiainac, mind az jövevényeknec kiknec valánac ő közöttőc, hogy oda ſzaladna valaki ember őme nem tudva;

† Deut. 4. 43.

Gyülésnec városa, az az, mellyekbe gyűltec az gyilkoſoc.

és meg

és meg nem halna az vérnec közel való attyafiai miatt, mîg az gyülekezet eleibe állana.

XXI. Réſz.

Az Levitác kérnec az Josuetól és az Eleazár paptúl lakáſra való városokat, adnac azért nékiec az Iſten paranczolattya ſzerint városokat mind hóſtátockal egybe, mellyec ez caputba elöſzámláltatnac.

1 MOzzá menénec pedig az Levitác attyoknac fejedelmi Eleázár Paphoz és Josuehoz az Nun fiához, és az Izrael fiainac nemzetſégec között való atyáknac fejedelmi-
2 höz. És ſzólának ő nekiec Silohba az Chanaan földébe, mondván: Az UR *megparanczolta Moſes által hogy adnátoc nékünc városokat kikben laknánc, azoknac hóſtatival egybe az mi barmainknac. Adác annakokáért az Izrael fiai az Levitáknac az ő
3 örökſégekből, az URnac beſzéde ſzerint,
4 ez városokat hóſtatival egybe. a Kijöve annakokáért az Cehatitác házanépejért való ſors: És jutának az Aaron pap fiainac, kic az Levitác közzül valóc valánac Judánac nemzetſégéből, Simeonnac nemzetſégéből, és Benjamînnac nemzetſégéből, ſors ſzerint tizenhárom városoc.
5 Az Cehátnac tób fiainac pedig az Ephraim nemzetſégének házoknépe közzül, és az Dannac nemzetſégéből, és az Manaſſe fél nemzetſégéből, ſors által juta tíz város.
6 Az Gerſon fiainac pedig az Iſſachárnac nemzetſégének házoknépe közzül, és az Aſernec nemzetſégéből, és az Naphtalinac nemzetſégéből, és az Manaſsénac Báſánba való fél nemzetſégéből, jútа ſors ſzerint tizenhárom város. Az Merari fiainac az ő házoc népe ſzerint Rubennec nemzetſégéből, és Zebulúnnac nemzetſégéből ju-
8 ta tizenkét varos. Adác *mondom*, az Izrael fiai az Levitáknac ez városokat, és azoknac hoſtátit, az miképpen megparanczolta vala az UR Moſes keze által ſors ſzerint.
9 ADác annakokáért az Juda fiainac nemzetſégéből: és az Simeon fiainac nemzetſégéből ez városokat, kiket neveken nevezénec.
10 Hogy lennénec az Aaron fiai közzül az Cehátitac házanépejé, kic az Levi fiai közzül valóc valánac, mert azoké
11 vólt az első ſors. Es adác nékiec az Anah attyának városát Cirjatharbath (éz az Hebron) Judánac hegyén és annac hoſtátit kö-
12 röskörül való kaſúlcetibe. Az városinac mezejét pedig és falúit adác * Chalebnec az
13 Jephunéh fiának hogy birná. Az Aaron pap fiainac azért adác, az gyilkoſoknac mentſégénec városát Hebront, és az ő hó-
14 ſtatit: És Libnát és az ő hoſtatit. Es Jathirt, és az ő hoſtátit: Es Eſtemóát, és az
15 ő hoſtatit. Holont, és az ő hóſtátit: Es
16 Debirt, és az hoſtátit. Es Aint, és az ő hoſtátit: Es Jutthálit és az ő hóſtátit: Es Bethſemeſt, és az ő hóſtátit. Kilentz vá-
17 roſokat ez két nemzetſégekből. Az Benjamin nemzetſégéből pedig: Gibont, és az
18 ő hoſtátit: Gabat és az ő hoſtatit. Anathóthot, és az ő hoſtátit: Almont és az ő hoſtá-
19 tit, Négy városokat. Az Aaron fiainac az papoknac minden városoc, tizenhárom város, és azoknac hoſtáti.
20 AZ Cehát fiainac házoc népénec pedig az Levitáknac kic még az Cehát fiai közzúl hátra maradtac vala (jutottac vala
21 pedig ſors ſzerint ő nékic városoc az Ephraimnac nemzetſégéből.) Azoknac, *mondom*, adác az gyilkoſoknac mêtſégeknec városát Sechemet, és az ő hoſtátit az Ephraim he-
22 gyén; és Gezert és az ő hóſtátit. Es Cibſaimot és az ő hoſtátit: Es Bethorónt, és az
23 ő hoſtátit: Negy városokat. Az Dán nemzetſégéből pedig Eltheczt, és az ő hoſtátit:
24 Es Gibbethónt, és az ő hoſtátit. Es Ajalónt, és az ő hoſtátit: Es Gathrimmont, és
25 az ő hoſtátit: Négy városokat. Az Manaſſe fél nemzetſégéből pedig Thaanachot, és az ő hoſtátit: Gathrimmónt, és az ő ho-
26 ſtátit: Két városk. Mindenektől tíz város, és azoknac hoſtáti, az Cehát fiainac tób házoknépénec.
27 TOvábba az Gerſon fiainac, kic valánac az Levitáknac házoknépe közzúl. Az Manaſſe fél nemzetſégéből az gyilkoſoknac mentſégeknec városát Golánt Baſánba, és az ő hoſtátit: Beeſterath, és az ő
28 hoſtátit: Két városk. Az Iſſachárnac nemzetſégéből, Ciſiont, és az ő hoſtátit: Da-
29 brathat, és az ő hoſtátit. Jarmúthot, és az ő hoſtátit: Engannimot, és az ő hoſtá-
30 tit: Négy városokat. Az Aſer nemzetſégéből, Miſal juta, és az ő hoſtáti: Abdon,
31 és az ő hoſtáti. Helcáth, és az ő hoſtáti: Es Rehób és az ő hoſtáti: Négy városoc.
32 Az Nephthali nemzetſégéből pedig adác nékic az gyilkoſoc mentſégénec városát, Cedeſt, Galileaba, és az ő hoſtátit: Hamoth-
33 Dort és az ő hoſtátit, Carthant és az ő hoſtátit: Három városokat. Mindenektől az Gerſonitáknac az ő házoknépe ſzerint tizenhárom városoc, és azoknac hoſtáti.
34 AZ Merari fiainac nemzetſégének pedig az Levitáknac többinec Zabulon nemzetſégéből adác Jochneamot, és az ő hoſtátit: Carthálit, és az ő hoſtátit.
35 Dimnáth, és az ő hoſtátit: Mahalalt, és
36 az ő hoſtátit: Négy városokat. Az Ruben nemzetſégéből pedig Beſer, és az ő ho-
37 ſtáti, és Jáhaſa és az ő hoſtáti. Cedemóth és az ő hoſtáti: Mephâat, és az ő hoſtátit

O

a *Mikor azt mondgya Josue hogy az ſors vagy nilkijött, azzal jelenti hogy az nilat valami edénbe tették, és onnét vették elö rendel, az mint moſtis ſzoktac az emberec czelekedni.*

Az Gérſon fiainac lakó városoc.

Az Cehatitaknac lakó városoc.

Merari fiainac lakó városi.

* *Sup. 14. 14.*

38 Négy városoc. Es az Gád nemzetſégéből, az gyilkosoknac mentſégekuec városát, Ramothot, Giládba, és az ő hoſtátit: és Ma-
39 hanaimoth, és az ő hoſtátit. Hesbont, és az ő hoſtátit: Jazert, és az ő hoſtátit: Negy
40 városokat. Miad ez városokat adác az Merari fiainac, az ő házoknépe ſzerint, az Levitác házoknépének többinec: Kiknec ſors
41 ſzerint tizenkét városoc jutottac. Minden városoc az Levitaknac az Izrael fiainac birodalmoc között, négyvennyoltz vá-
42 roſoc és azoknac hoſtáti. Mind ezec az városoc, mindenic az ő mellette való hoſtáttal, ezt értsed éggyenként mindenic város felől.

43 MEgadá annakokaért az UR Izraelnec mind az egéſz földet, mellyről megeskütt vala hogy az ő attyoknac adná azt,
44 és birác azt, és lákánac benne. Nyugalmátis ada nékic az UR az ő környékekbe, ſzinte úgy az mint megeskütt vala az ő attyoknac: Es nem vala ſenki, ki ellenec állana ő nékiec az ő ellenſégi közzül: Minden ellenſégeket kezekben adá az UR ő
† *Inf. 23.14.* 45 nékiec. † Nem eſett el ezac egy beſzédis, mind abból az jó beſzédből, mellyet ſzólott vala az UR az Izrael házának: Mindenec meglőnec.

XXII. Réſz.

Minekutánna Joſue megvötte vólna, és elosztotta vólna az földet, haza boczattya az Ruben, és Gád nemzétſégét, kic minekelőtte az Jordánon általkelnénec, éppitnec nagy oltárt. Melly dolcgért az Izraelitác hadat inditánac azoc ellen, de követec általmegtudakozván az dologfelől, megczendeſzednec.

1 ACkor elóhivatá Joſue az Rube-
nitákat, és Gaditákat, és az
2 Manaſſe fél némzetſégét. Es monda nékic: Ti megőrzöttétec mind valamit † paranczolt
† *Num.32.20. Deut.3.18.* néktec Moſes az UR ſzolgája: Es engedtetec az én ſzómnac mindenekbe mellyeket
3 paranczoltam ti néktec. El nem hadtátoc az ti atyátokfiait immár ſoc napoktól fogva a mind ez mai napiglan; és megőrzöttétec az ti URatoknac Iſtenteknec
a *Az az, hét egéſz eſztendőtől fogva, mert annyi ideig haddakoztac az pogányoc ellen.* 4 paranczolattyát. Moſtan pedig nyúgodalmat adott az ti URatoc Iſtenteknec az ti atyátokfiainac az mint megmondotta vala nékiec: Annakokaért térjetec meg, és mennyetec az ti hayléktokba, az ti birodalmatoknac földére, mellyet adott * Moſes az UR ſzolgája az Jordánón túl.
* *Num.32.33. Deut.3.12.és cap.28.v.8. Sup.13.8.* 5 Czac hogy eſzetekben vegyétec ſzorgalmatoſon, hogy megtartsátoc az paranczolatot, és torvent, mellyet paranczolt tinéktec Moſes az UR ſzolgája, Hogy ſzeretſétec az ti URatokat: Iſtenteket, és járjatoc minden útaiba, és megtartsátoc az ő paranczolatit: és ő hozzá ragázkodgyatoc, és ſzolgállyatoc ő néki tellyes ſzivből,
6 és tellyes lélekből. Es megáldá őket az Joſue, és elboczátá őket, és elmenénec az ő
7 haylékokba. Mert az Manaſsé fél nemzetſégénec adott vala Moſes örökſéget Básánba: Az máſic fél nemzetſégénec pediglen adott vala Joſue az ő attyafiaival egyetembe az Jordanon túl napnyugat felől: Es mikor elboczátá is őket Joſue, az ő hay-
8 lékokba, * megáldá őket. Ackor monda nékiec, mondván: Soc gazdagſaggal menjetec viſzſza az ti haylékotokba, és ſokſagú barommal, ezüſttel, arannyal, rézzel és vaſſal, és igen ſoc ruháckal: Megoſztoc az ti ellenſégtektől nyert joſzágot az ti atyátokfiaival.
* *Vagy megajándékozá.*

9 MEgtérénec annakokaért és elmenénec az Ruben fiai, és az Gád fiai, és az Manaſſenac fél nemzetſége az Izrael fiaitúl, Silohból, melly vagyon Chanaán földébe, hogy mennénec Giládnac földébe, az ő birodalmoknac földébe, mellybe elvőttétec vala az ő örökſégeket az URnac beſzé
10 de ſzerint Moſes által. Jutánac pedig az Jordánnac határira, mellyec valánac Chanaán földébe, és éppitenec az Ruben fiai, az Gad fiai, és az Manaſſenac fél nemzetſége ott az Jordán mellett óltárt, b igen nagy láttatós
b *Regen óltárokat éppitettec nem azac áldozatért, hanem valami nagy diadalomnac emlékezetiért, mint Exod. 17.* 11 óltárt. Meghallác pedig az Izrael fiai hogy ezt mondgyac vala: Imé az Ruben fiai, és az Gád fiai, és az Manaſsé fél nemzetſége óltárt éppitettenec az Chanaan földénec ellenébe, az Jordánnac határiba, az Izrael
12 fiainac általmenetelének helyén. Meghallác; *mondom*, az Izrael fiai, és az egéſz Izrael fiainac gyülekózeti egybegyúle Silohba, hogy felmennénec ő ellenec hadakozni.
vagy valami egyéb dologról való bizonyság tételnec okaért, mint itt az Rubenitác.
13 Küldéc pedig az Izrael fiai az Ruben fiaihoz, és az Gád fiaihoz, és az Manaſſe fél nemzetſégéhőz Gilád földére, Pinhaſt az
14 Eleázár papnac fiát. Es tíz fejedelmeket ő véle, egyegy fejedelmet az ő ősöknec házoc ſzerint, minden nemzetſégiből Izraelnec: Kic mind eggyenként fejedelmec valánac az ő ősöc házoknépe ſzerint, az Izrael-
15 nec ſoc ezeri közőtt. Elmenénec annakokaért az Ruben fiaihoz, az Gád fiaihoz, és az Manaſſe fél nemzetſégéhoz Gîladnac földére, és ſzólánac ő vélec, mondván: Igy ſzólnac az URnac egéſz gyülekezete; Miczoda vétec, az mellyel vétkeſztetec az Izrael
16 Iſtene ellen, hogy elfordűllyatoc illyen hamar, és ne mennyetec az UR után, eppîtvén magatoknac óltárt, hogy ellene járnátoc
17 az URnac? Avagy kiczinnec alittyuké az * Peorral való közöttüléſünknec hamiſságát, mellytől mind ez ideigis nem tiſztűltűc meg, melyért vólt az URnac czapáſa az gyű-
* *Num. 25.3.* 18 lekozetre: Ti pedig elakartoc fordúlni immár, hogy ne mennyetec az UR után; mellyből ez kö-

ez kóvetkózic hogy ha ti moſt az Iſten ellen rúgodoztoc, ezután az Izraelnec egéſz
19 gyúlekózetire haragſzic meg. Hogy ha tiſztátalannac [c] tettzic az ti birodalmatoknac földe, jóyjetec által az UR birodalmának földére, mellyben lakic az UR ſátora, és lakozzatoc mi kóztúnc, ezac az UR ellen
20 ne hadakozzatoc és mi tólúnc el ne ſzakadgyatoc, eppítvén magatoknac óltárt, az mi URunc Iſtenúnc óltára kivól. Nem de *Achán az Zeráh fia nem vétkezéké nag' véteckel Iſtennec ſzenteltetett marhába, és mind az egéſz Izrael gyúlekezete ellen lón az harag? Es noha egyedúl ezac az à férfiu vétkezéc, nem ezac ó maga egyedúl hala meg az ó álnokſága miatt.

21 FElelvén pedig az Ruben fiai, az Gád fiai, és az *Manaſſe fél nemzetſége, mondánac az Izrael ezeri kózótt való féjedel-
22 meknec: Az Iſteneknec Iſtene az UR, az Iſteneknec Iſtene az UR ó tudgya jól, és Izraelis megtudgya; Ha engedetlenſégból, és ha az UR ellen való vétekból ezelekedtúnc: Minket ez mai napon ne tartson meg.
23 Ha gondoltukis azt hogy óltárt éppítsúnc az fejébe hogy elfordúllyunc az Iſtentól, és hogy áldozzunc azon égóáldozatot, vagy *Minhát, vagy hálaadáſnoc áldozatyát, láſſa meg ezt az Iſten. Es ha nem ez
24 dologtól való félelmúnkbe ezelekedtúc inkáb, mivelhogy illyen módon gondolkodtunc: talám valamikor ezt fogják mondani az ti fiaitoc az mi fiainknac, mondván: Mi kózótóc vagyon néktec Izraelnec
25 URához Iſténéhöz? Továbbá határt vetett az UR mi kózóttúnc, és ti kózóttetec Ruben fiai és Gád fiai, az Jordán: Ninczen néktec réſzetec az URba, és elidegenític az ti fiaitoc az mi fiainkat, hogy ne félyéc az URat. Es mondánc:
26 Jer eppitsúnc óltárt, nem egéſzlen megégetendó áldozatra, ſem *Minhára.
27 Hanem hogy bizonyſág légyen mi kóztunc és ti kóztetec, és az mi nemzetſegúnc kózótt mi utánnunc, hogy ſzolgállunc az URnac ó elótte, az mi égóáldozatinckal, *Minhánckal, és hálaadó áldozatinckal: Es ne mondgyác az ti fiaitoc àmi fiainknac ezután: Ninczen néktec réſzetec
28 az URban. Mondánc azért: Ha mondandgyác [d] nékúnc avagy az mi nemzetléginknec ezután: Ackor ezt mondgyuc; Laſsátoc az UR óltárának haſonlatoſságát, mellyet czináltanac az mi atyáinc, nem égóáldozatokért, ſem egyéb áldozatért, hanem hogy tanubizonyſág légyen mi kóz-
29 túnc, és ti kóztetec. Távól légyen mi tólúnc, hogy ellene támadgyunc az URnac, és elfordúliyunc az URtól, éppítvén óltárt égóáldozatért, ajándékért, és egyéb áldozatért az mi URunknac Iſtenúnknec óltára kivól, melly vagyon az ó
30 ſátora elótt. Halván pedig az Pinhas pap, és az gyúlekózetnec fejedelmi, az Izrael ezerinec fejei, kic ó véle valának, az beſzédeket mellyeket ſzólottanac vala az Ruben fiai, az Gád fiai, és az Manaſſenac fiai, tet-
31 tzéc az ó ſzemec elótt. Es monda Pinhas az Eleázár papnac fia, az Ruben fiainac, Gád fiainac, és az *Manaſſe fiainac: Ma eſmértúc meg hogy kóztúnc vagyon az UR, hogy nem vétkeztetec az UR ellen ez vétecke!: Megſzabadítottátoc [e] az Izrael fiait
32 az UR kezéból. Megtére annakokáért Pinhas az Eleázár pap fia, és az fejedelmec az Ruben fiaitól, à Gád fiaitól, Giladnac földéból, Chanaan földébe, az Izraelnec tób fiaihoz, és megbeſzélléc ó nékic ez dolgot.
33 Es tettzéc az dolog az Izrael fiainac ſzemec elótt, és áldác az Iſtent az Izrael fiai: Es nem mondác hogy felmennénec ó ellenec hartzolni, hogy elveſzeſséc az földet mellybe
34 Rubennec és Gádnac fiai laknac vala. Nevezéc pedig az Ruben és Gád fiai az óltárt "*Ednec*, mondván: Mert tánubizonyſág lészen mi kóztúnc hogy az UR az Iſten.

[c] *Tudniillic mivelhogy nincz az Iſten ládája, az óltár, az Iſtó ſátora ti kóztetec.*

* *Sup. 7. 1.*

[e] *Az az, mivelhogy nem áldozatért epitettétec az éltárt, megmentettetec minket és magatokat az UR haragjától.*

" *Hed, az az. bizonyſág.*

[d] *Tudniillie hogy mi nékúnc nem volna réſzúnc az Iſtenben.*

XXIII. Réſz.

Az Joſue mikor immár halálhoz közel vólna, egybegyúyti mind az Izraelitákat, és az Iſtennec elóbbi jótéteményit elóſzámlálván és igéretit, és egyetembe fenyegetvén az Iſtennec haragjával, intiióket az Iſtennec paranczólatyának megtartáſára.

1 ÉN pedig ſoc napoc után minekutáña nyugodalmat ada az UR Izraelnec minden ellénſegitól, kic valának ó kórúlótte, Joſue megvénhe-
2 déc, és megidóſódéc. Ackor elóhivá Joſue mind az Izraelt, az ó véneit, az ó fejeit, biráit, tiſztartóit, és móda nékiec: En megvénhedtem, és megidóſódtem.
3 Es ti láttatoc mindenéket, mellyeket ezelekedett az ti URatoc Iſtentec, mind ezeknec ez pogányoknac ti elóttetec, mivelhogy az ti URatoc Iſtentec hartzolt ti éret-
4 tetec. *Meglállátoc: Sors ſzerint eloſztám ti néktec az hátramaradott pogányokat órókſegúl nemzetſégtekként; Jordántúl fogva, mind à pogányokat, kiket elveſztettem, mind à nagy tégerig való poganyo-
5 kat, napnyugat felól. Az ti URatoc Iſtentec pedig kiúzi óket à ti ortzátoc elótt, és kiúzi óket ti elóttetec, hogy órókós tórvény ſzerint birjátoc az ó földóket, az miképpen † ſzólott az ti URatoc Iſtentec ti nék-
6 tec. Erósitsétec meg annákokáért magatokat igen, hogy megórizzétec és megczelekedgyétec valami megvagyon írva az Moſes tórvényének kónyvébe, hogy el ne tá-

† *Num. 33. 53. Deut. 6. 19. Sup. 13. 6.*

7 vozzatoc attól, ſe jobb kézre, ſebalkézre. Es meg ne egyeledgyetec ez pogányockal, kic maradnac ti köztetec, és az ő iſteneknec* nevéről meg ne emlekezzetec, arra ne eskűdgyetec, ſe ne ſzolgállyatoc nékic, ſe meg
8 ne haytsátoc magatokat ő nékiec. Hanem †ragazkodgyatoc az ti URatokhoz Iſtentekhőz, az miképpen czelekedtetec ez mai
9 napîglan. Annakokaért űzőtt ki az ti ortzátoc előtt, nagy erőſs pogányokat: Es ſenki ti előttetec meg nem állhatott mind ez
10 mai napîglan. * Egy férfiu ti közzületec elűzőtt ezeret, mert az ti URatoc Iſtentec az, az ki hartzol ti érőttetec, à miképpen
11 †ſzólott vólt ti néktec. Meglássátoc annakokaért ſzorgalmatoſon: Hogy ſzeretsétec az ti URatokat Iſtenteket. Mert ha
12 elfordúlván elfordúlandotoc ő tőle, és ragaſzkodandotoc az megmaradott tőb pogányokhoz, az megmaradtakhoz, *mondom*, kic vadnac ti veletec: Es ſógorſagot vetendetec ő vélec, és megegyelititec magatokat
13 ő vélec, és ők ti veletec. Bizonnyal megtudgyátoc ezt, hogy ennekutánna az ti URatoc Iſtentec ki nem űzi mind ez pogányokat az ti ortzátoc előtt, hanem inkáb
// léſznec ti néktec "tőrőtőkre, bántáſtokra,
// és oſtorotokra az ti óldalaitokba, és tövi-
// ſtekre az ti ſzemeitec előtt, mîglen elveſztec ettől ez jó földről mellyet adott nék-
14 tec az ti URatoc Iſtentec. y Imé pedig én elmégyec a hamar az egéſz földnec ſzokáſa ſzerint: Tudgyátoc meg annakokaért tellyes ſzivetekből, és tellyes lelketekből, hog' él nem * eſett egy beſzéd mind azokból az
jó beſzédekből, az kiket ſzólott az ti URatoc Iſtentec ti felőletec, mindenec megtellyeſednec ti néktec, czac egy beſzedis ab-
15 ból el nem eſett. Miképpen azért megtellyeſedett ti néktec mindē jó beſzéd mellyet az ti URatoc Iſtentec ſzólott ti néktec: akképpen hoz ti reátoc az UR minden gonoſz beſzédet, mîglen elveſzt titeket ez jó földről, mellyet adott ti néktec az ti URa-
16 toc Iſtentec. Mikoron általhágandgyatoc az ti URatoknac Iſtenteknec ſzövetſégét, mellyet paranczolt ti néktec, és elmenendetec és ſzolgálandotoc idegen iſtenekhec, és meggőrbeztitec magatokat ő előttőc, felgerjed az URnac haragja ti ellenetec, és elveſztec hamar ez jó földről, mellyet adott ti néktec.

* *Exod.23.13. Jer.5.7. Soph.1.5.*

† *Deut. 11. 22.*

* *Lev.26.8.*

† *Exod.14.14. és cap.23.v 27.*

" *Exod.23.33.és cap.34.v.12. Num.33.55. Deut.7.16.*

a *Az az, meg haloc miképpen meg halnac mindenec.*

* *Sup.21.45.*

XXIIII. Réſz.

Az Joſue viſzontag egybegyűyti az Izraelitákat Sechembe, és az Iſtennec jó tételeit előſzámlálván, inti őket az Iſten törvényenec megtartáſára, és ſzövetſeget tészen Iſten között és az Izraelitác között, meghal Joſue, meghal Eleázáris, és eltemetic őket, mind az Joſeph tetemivel egybe.

1 Szegyűyté pedig Joſue minden nemzetſégit Izraelnec Sechembe, és előhivá az Izraelnec véneit, és fejeit, az ő biráit, és fejedelmit, és állánac az URnac eleibe. Es monda Joſue az egéſz
2 ſoknac ſagnac: Ezt mondgya az Izraelnec URa Iſtene, Az † vizen túl laktanac az ti * atyátoc régen mint Tháréh az Abrahamnac és Nahornac attya, és ſzolgáltanac idegen i-
3 ſteneknec. Es † kihozám az ti atyátokat Abrahamot az helyről, melly vagyon túl az vizen, és elhordozám őtet az egéſz Chanaan földében: Es megſokaſitám az ő magvát, és
4 adám ő néki Iſácot. Es adám * Iſaaknac Jácobot és Eſaut: Es adam Eſaunac az Seir hegyet hogy birná azt: Jácob pedig és az ő fiai
5 alámenenec "Egyptusba. Es † elküldém Moſeſt és Aaront, és megverém Egyptumot az miképpen czelekedtem ő közöttőc.
6 és "annakutánna kihozálac titeket. Es kihozám az ti atyáitokat Egyptumból, és jutátoc az * tengerre, és űzéc az Egyptumbéliec az ti atyáitokat ſzekereckel és lovagoc-
7 kal mind az veres tengerig. Ackor kiáltanac az URhoz, és homályt vete ti közitekbe és az Egyptumbéliec közöttök, és fellyűl reá hozá az tengert, és elburitá őket: Es láttác az ti ſzemeitec mic̄zodákat czelekedtem Egyptumba, és laktatoc az puſztában ſoc
8 napokon. Annakutánna hozálac titeket az † Amorrhéuſnac földére, ki lakic túl az Jordánon, és hadakozánac ti ellenetec, és kezetekben adám őket: Es bírároc az ő földőket, és eltőrlém őket az ti ortzátoc előtt.
9 Felkele pedig * Balac az Sippor fia Moabnac királlya, és hadakozéc Izraellel, és elküldé és hivatá Balamot Beor fiát, hogy
10 megátkozna titeket. Es nem akarám meghallani Bálámot; hanem megálda megáldván titeket: és megſzabaditálac titeket az
11 ő kezéből. Es általjővétec † az Jordánon, és jutátoc Jerichoba, * és hartzolánac veletec az Jerichonac férfiai az Emorrhéus, Perizéus, Chananéus, Hitthéus, Girgaſéus, Hivéus, és Jebuſéus, és kezetekben adám őket. Es boczátéc el ti előttetec † daráſokat, kic kiüzéc őket az ti
12 ortzátoc elől az Emorrhéuſnac két királlyat, nem az te * fegyvereddel, ſem kezeid-
13 del. Es adéc néktec olly földet mellyben nem munkálkodtatoc vala, és olly városokat, kiket nem éppitettetec vala, mellyekben moſt laktoc: Olly ſzőlőknec és olay fáknac, mellyeket nem ti ültettetec, eſzitec az gyűmőlczét.
14 MOſt annakokaért féllyétec az URat és ſzolgállyatoc néki tőkélleteſségbe, és igaſságba, és hánnyátoc el az iſteneket, kiknec ſzolgáltanac az ti átyáitoc túl az folyó vizē, és Egyptūba: Es ſzolgállyatoc az URnac.

* *Exod.23.13. Jer.5.7. Soph.1.5.*

† *Deut. 11. 22.*

* *Lev.26.8.*

† *Exod.14.14. és cap.23.v 27.*

" *Exod.23.33.és cap.34.v.12. Num.33.55. Deut.7.16.*

a *Az az, meg haloc miképpen meg halnac mindenec.*

* *Sup.21.45.*

† *Euphrates folyo vizéi értt.*

* *Gen.11.26.*

† *Gen.11.31. és 12.v.1. &c.*

* *Gen.21.2. Gé.25.24. &c. Gene.36.v.6.*

" *Gen.46.1. &c.*

† *Exo.3.10.&c.*

" *Exod. 12. 37.*

* *Exod. 14. 2. &c.*

† *Num. 21. 23 &c.*

Deu.2.32. &c.

* *Num.22. 2. &c.*

† *Sup. 3.14.*

* *Sup.6.1.és cap.10.v.1.és cap.11.v.1.*

† *Exod.23. 28, Deut. 7. 20.*

* *Pſal. 44. 4.*

Hogy

15 Hogy ha bántáſtokra vagyon ti néktec ſzolgálni az URnac: Válaſſzatocmagatoknac ma, kiket tiſztellyetec; A kar az iſtenecket kiknec ſzolgáltanac az ti atyáitoc kic vóltanac azvizen túl: A kar az Amorrhéuſnac iſtenit, kiknec földöken laktoc: én pediglen, és az én házam tiſztellyük az URat.

16 Kiknec felele az nép, mondván: Távól légyen tőlünc hogy elhadgyuc az URat, ſzolgálván idegen iſteneknec.

17 Mert az mi URunc Iſtenünc az ki kihozott minket, és az mi atyáinkat Egyptumnac földéből, az ſzolgáknac házokból, és az ki tőtte az mi ſzemeinc előtt ez nagy jegyeket, és megtartott minket minden útunkba, mellyen jártunc, és minden népec között, az kic
18 között általmentünc. És kiűzött az UR minden népeket, főképpen az Emorrhéuſt ez földnec lakóját az mi ortzánc előtt: Miis ſzolgálunc az URnac, mert ő az mi Iſtenünc.

19 És monda Joſue az népnec: Nem ſzolgálhattoc az URnac, mert ſzent Iſten, boſzſzú álló Iſten: és nem kedvez az ti vétketeknec
20 és bűnötöknec. Ha elhagyandgyátoc az URAT és ſzolgáltoc idegen Iſtennec, elfordíttya magát, és megbűntet titeket, megemészt titeket minekuttánna jól czelekedett
21 veletec. Kinec felele az nép: Semmiképpen nem: [a] Hanem az URnac ſzolgálunc.

22 És monda Joſue az népnec: Bizonſágim vadtoc ti magatoc ellen, hogy ti magatoc válaſztottátoc az Urat magatoknac hogy ő néki ſzolgállyatoc. Es mondánac: Bizon-
23 ſágid vagyunc. Moſtan annakokaért hánnyátoc el az idegen iſteneket, kic vadnac köztetec, és haytsároc az ti ſziveteket az Iz-
24 rael URához Iſtenéhöz. Kinek felele az nép: Az mi URunknac Iſtenünknec ſzolgá-
25 lunc, és az ő ſzavának engedünc. Szerze annakokaért Joſue ſzövetſéget az néppel az napon: Es eleibe adá ő néki az paranczolatot, és az itéletet Sechembe.

26 És béirá Joſue ez beſzédeket az Iſtennec törvényénec könyvébe: Hoza egy nagy követis, és helhezteté azt ott az czerſa alá, melly vala az Iſtennec ſzent házában.

27 És monda Joſue mind az egéſz ſokaſágnac: Imé ez az kő léſzen minékünc bizonſágúl: [b] mert ő hallotta [c] minden beſzédit az URnac, mellyeket ſzolott minékünc, és léſzen ti ellenetec bizonſágúl, hogy valamiképpen ne hazudgyatoc az ti Iſtentec elien.

28 És * elboczátá Joſue az népet, kitkit az ő örökſégébe.

29 Mikor pedig ezeket véghöz vitte vólna, meghala Joſue az Nun fia, az UR
30 ſzolgája, ſzáz tiz eſztendős korába. Es eltemetéc őtőt az ő örökſégének határába Thimnat Serába, melly vagyon az Ephraim hegyén, az Gaas hegynec éſzakról való reſzén.

31 És ſzolgála az Izrael az URnac Joſuénac minden idejébe, és az véneknec minden napjokba; kic ſokaíg éltenec Joſue után, és kic tudgyác vala minden dolgait az URnac, mellyeket czelekedett Izraellel.

32 Az Joſephnec pedig † czontyáit mellyeket kihoztanac vala az Izrael fiai Egyptumból, eltemetéc Sechembe, az mezőnec réſzében, mellyet ſzerzett * vala Jácob az Hamornac (ki Sechemnec Attya vala) fiától ſzáz pénzen; és vóltac az Joſeph czontyai az Joſeph fiainac örökſégékbe.

33 Továbbá az Aronnac fia Eleázaris meghala, és eltemetéc őtet Gibathba, ki az ő fiaé Pinhaſé vala, mellyet adtanac vala ő néki az Ephraimnac hegyén.

[a] *Az az, nem kadg, ne elſemmiképpen az Iſtent.*

[b] *Az körűl mondgya Joſue hogy bizonſág léſzen az ſzövetſégről, és hogy neminémő képpen vádolni fogja őket hogy az Iſten törvényétől elſzakadnac: Miképpen gyakorta az Prophetác az mennyet földet hijac, biſonſágúl.*

[c] *Az körűl mondgya hogy hallotta az UR ſzövetſégének beſzédét mivelhogy á mellett tőtte vala ſzövetſéget.*

* *Judic. 2 8.*

† *Gen. 50. 25. Exod. 13. 19.*

* *Gen. 33. 19.*

Joſue könyvének vége.

BIRAC KÖNYVE.

Az Birákról való könyvben megírattatic az Izraelitác birodalmának állapattya, az Iosue idejitöl fogva az Heli papig, tudniillic az népnec Istenellen való vétkezéſe, az Istennec intéſi és az ö népe éllen való itéleti. Befoglal pedig ez könyv vgymint 299. eſtendöt, az Iosue halálától fogva:

Othniel	Halálaig	40	Elözö	Iudic. 3. cap.	verſ. 11.
Ehud és Samgar		80			verſ. 30.
Debora		40		Iudic 5. cap.	verſ 31.
Gedeon		40		Iudic. 8. cap.	verſ. 29.
Abimelec		3		Iudic. 9. cap.	verſ. 22.
Tolah		23		Iudic. 10. cap.	verſ. 2.
Iáir		22			verſ. 3.
Iephthe,		6			verſ. 7.
Ibſan		7		Iudic. 12. cap.	verſ. 9.
Elon		10			verſ. 11.
Abdon		8			verſ. 14.
Samſon		20		Iudic. 16. cap.	verſ. 31.

ELSÖ RESZ.

Az Joſuénac halála után megkérdic az Izráelitác Istent, melljic nemzetſég kezdgye az pogányoc ellen való hadakozáſt, Az Judah és Joſeph nemzetſége ſerényen hartzolnac, az többi lágyan hadgyác, és az pogányokat ném üzic ki az nékiec jutott földböl.

1 VAla pedig az Joſue halála után, megkérdéc az Izrael fiai az URat mondván: Kí mégyen fel á Chanaanéuſra elsöbe, hogy hadakozzéc ö véle.

2 Es monda az UR, Juda mennyen fel; Imé kezében adtam néki az földet.

3 ES monda az Juda az ö attya fiának Simeonnac: Jere felvelem együtt az énnekem jutott örökſégre, hogy hadakozzunc az Chanaanéuſra: Es énis elmégyec te veled az tenéked jutott örökſégre: Es elméne ö véle Simeon.

4 a Es felméne az Juda és kezébe adá az UR ö nékic az Chanaanéuſt, és Perizéuſt, és levágánac bennec Beſekben tíz ezer férfiakat.

5 Es találác Adónibezeket Bezekben, és hadákozánac ö ellene, és megveréc az

6 Chananéuſt, és az Perizeuſt. Elfuta annakokaért Adonibezec és üzéc ötet, és megfogác ötet, és elvágác az ö kezeinec és labainac nagyuyjait.

7 Es monda Adonibezec; Hetven kiályoc, kiknec elvágattam vala kezeknec és láboknac nagyuyját ſzedegetnec vala az én aſztalom alatt: Amint czelekedtem, úgy fizetet nékem az Iſten. Es vivéc ötet Jeruſalembe, és meghala ott.

8 b MErt hadakoztanac vala az Juda fiai Jeruſalem ellen, és megvévén azt, levágtác vala annac lakoit fegyverrel, és az városit tüzzel megégettéc vala.

9 Es aſzakutáña alámenénec az Juda fiai, á Chananéus ellen való hadakozáſra, ki lakic vala á hegyes földön délről, és á lapátzon.

10 Mert elment vala az Juda az Cánaanéuſra, ki lakic vala Hebronba (neve pedig Hebronnac aña kelötte vala Ciriatharba) és megverték vala Sesait, Ahimant,

a *Juda az Simeonnal egybe megvéſzi fegyverrel az néki jutott örökſéget, és megöniya az Chananéuſokat és Perizéuſokat.*

b *Jeruſálem varoſát megvéſzi az Juda, Hogy pedig oda alá v. 21. azt mondgya hogy az Benjamin fiai nem üztéc ki az Jebuſeuſt Jeruſalemböl, oka ez mert az varos kettös vala, egyzyic Judaé, az máſic Benjaminé vala Judaval egybe, az vár pedig ezac Benjamine vala.*

* *Joſ. 15. 14.*

11 Ahimant, és Thalmait. Es onnan meant
vala Debirnec lakoira ? Neve pedig De
12 birnec az előtt vala Ciriathſepher. Es
monda Chaleb : Az ki megveri Ciriatſe-
pherr, és megveſzi azt, néki adom Achsát
13 az én leanyomat feleségûl. Megvővé pe-
dig azt Othniel, Cenaz fia, ki Chalebnec ő
cze vala : és néki adá Achsát az ő leannyát
14 feleségûl. Vala pedig, hogy mikor *Ach-*
ſa menne *az ő férjének házához* arra kiſzte-
téte ötet *az ő férje* hogy az attyától mezőt
kérne : Es leſzálla az ſzamárról, és monda
15 néki Chaleb : Mi dolgod vagyon? Es mó-
da néki : Adgy énnékem † áldáſt : Mert
ſzáraz földet adtál énnékem, adgy énné-
kem vizeknec kútfejeitis, Es ada ő néki
16 Chaleb alsó és felső kútfejeket. [c] A Kene-
uſnakis pedig â Moſes ipának fiai felmêtec
vala az pálmafáknac városából az Juda fiai-
val, az Judának puſztájára melly vagyon A-
rádnac délről való részébe, mert elment va-
la *az Kinéus* hogy laknéc az néppel.
17 Es elmene Juda viſzontag az ő attyafiá-
val Sunéonnal, és megverée az Chana-
néuſt ki Sephatban lakic vala : és megpuſz-
tîtác azt : és nevezé az várost Hormának.
18 Azután megvővé Juda Azzáht, és az ő
határát, Aſcelont és az ő határát, és Eeront
19 és az ő határát. Mert valá az UR Judával,
és birá az hegyet : De nem úzé ki az vôlgy-
nec lakoit, mert vas ſzekerec valá ő nékiec.
20 Es adác Chalebnec Hebront, az miképpen
* ſzólott vala Moſes : és kiüzé onnan A-
21 nachnac három fiát. [d] Az Jebuséuſt pe-
dig Jeruſalemnec lakóját ki nem úzéc az
Benjaminnac fiai : Annakokaért lakéc az
Jebuséus az Benjamin fiaival Jeruſalembe
mind ez mai napiglan.
22 Elmene vala pedig [e] az Joſephnec házais
Bethelbe : és az UR vala ő vélec.
23 Es megkémleltetéc az Joſephnec háza
Bethelt, kinec neve az előtt † Luz vala.
24 Es látának az kémec egy férfiat, ki az vá-
roſból jő vala ki, és mondának néki : Mu-
taſd megkérlec, [f] bémenetelit az városnac,
25 és jól tészünc te veled. Ki megmutatá ő
nékic à városnac bémenetelit, és levágác à
város népét éles fegyverrel, à férfiait pedig
és minden házanépét elbocsátác.
26 Elméne azért az ő férfiu Hittimnec földébe [g] és várost eppîte, és nevezé Luznac:
ez neve mind ez mai napiglan.
27 Nem űzé ki pedig Manaſſe Bethſeannac
és az ő faluinac lakoit, és Thanaaknac
és az ő faluinac lakoit : Es Dornac, és az ő
faluinac lakoit : Es ibleamnac, es az ő
faluinac lakoit : Es Megiddónac, és az ő fa-
luinac lakoſit, mert tettzic vala az Chana-
28 néuſnac, az lakás azon az földen. Es mi-
kór megerőſsödett vólna az Izrael, az Cha-
naaneuſt adóſizetővé tévé : de mindeneſtől
nem úzé ki ötet.
29 Ephraimis nem úzé ki à Chananéuſt, ki
Gazerben lakic vala : annakokaért lakéc az
Chananéus ő közöttőc Gazerbe.
30 Zebulum ſem úzé ki az Citronnac lakoit,
és Nahalolnac lakóit : annakokaért közöt-
tőc lakéc az Chanaanéus, és adóſizetőc va-
31 lánac nékiec. Aſer ſem úzé ki Achonnac
lakoit, és Sidonnac lakóit, Ahlabot, Achzi-
bot, Helbáht, Aphicot, és Rhehobót.
32 Es lakéc Aſer az Chanaanéus között, az
földnec lakói közt, mert ki nem üze ötet.
33 Naphthali ſem úzé ki az Bethſemeſnec
lakoit, és az Bethanathnac lakoit : Továb-
ba lakéc az Chanaanéuſoc között, az föld-
nec lakói között, és az Bethſemes és Betha-
nath lakói adoſizetőc valánac ő nekiec.
34 Es ſzorîtac az Emorréuſoc à Dan fiait az
hegyes földre, mert nê engedic vala nékiec,
35 hogy alájőyjenec az vôlgybe. Mert tet-
zic vala az lakás az Emorrhéuſnac à Har
Hereſben, Ajalonba : és Saalbimba : De mi-
nekutánna az Joſeph házának keze rájoc
nehezedőtt vólna, adóſizetőc lőnec.
36 Határa pedig az Emorrhéuſnac vala az
Hacrabimuſoc hágójától fogva az kőſzi-
kla, és azon felyül.

II. Réſz.

*Ez máſodic caput egymint ſummája mind az következendőknec, mellyből előſzer megmond-
gya hogy noha az Iſten megintette an Angyal általis, vagy Propheta által az népet, hogy à
pogányockal frigyet ne tegyenec, de ſemmit nem gondoltac azzal : Máſodſzor hogy mîg az Joſue,
és az első nemzetség élt, melly bement vala az
földre, és mig az birákis éltec, kiket Iſten adott
nékiec addig ſzélgáltac az Iſtennec, de minekutánna azoc megholtac iſmét eltávoztac Iſten-
től, melly dologért ſzállot rajoc gyakorta az I-
ſten haragja.*

1 Elméne pedig az URnac
Angyala * Gilgalból Bo-
chimba, és monda : Kiho-
záltac titeket Egyptumból
és hozálac titeket az föld-
be, kiért megeskűttem vala
az ti atyáitoknac, és mondéc : Fel nem bontő
az én ſzövetségemet veletec mind örőcke.
2 Czac hogy ti ne tegyetec frigyet ez föld-
nec lakoival, az ő óltárokat eltörjétec, és
3 nem engedétec az én ſzomnac. Es iſmét
mondéc : † Nem űzöm ki őket az ti ortzá-
toc elől, hanem léſznec minttővilſec az ti
óldalatokba, és azoknac iſteni néktec * bo-
4 trankozáſtokra. Es lőn, hogy mikor az
URnac Angyala ezeket ſzólanna az Izra-
el fiainac, felemele az nép az ő ſzavát, és ſirá-
5 nac. Es nevezéc azt az helyet, Bochimnac,
és áldozánac ott az Iſtennec.

* *Vagy kővete propheta, vagy pap.*

† *Joſ. 23. 13.*

* *Ezod. 23, 33 Deut. 7. 16.*

† *Vagy ajándékot.*

c *Keneuſnac mondgya az Jethrot az népre vagy nemzetségre nézve, mellyből való vala, hogy pedig az Jethro fiai elmentec volt à néppel Chanaán földére, arról bizonságot teſzen az iras:*
Num. 10. 14.
1. Sam. 25.
1. Para. 2.
Jer. 35.

Azt mődgya azért itt az irás, hogy az Jethro fiais elmentec volt az Judafiaival hadakozni az pálmac városából Jerichobol.

* *Num. 14. 24. Joſue. 14. 13.*

d *Az nyóltzadic és 21. vérſből megtettzic hogy kettős város volt Jeruſalem, és egyiket Judah, az máſikat Benjamin birta, annélkûl volt az vár.*

e *Az az, hadat inditottac vala Bethel ellen.*

† *Gen. 28. 19.*

f *Az az, honnét bémehesûnc és megvéhesûnc az városból.*

g *Vagy az Hittéuſoc földébe.*

† *Joſ.24.28.*

6 † Elboczátta vala pedig Joſue az népet: és elmentec vala az Izrael fiai kiki az ő örökségébe, hogy birnác az földet.
7 Es ſzolgála à nép az URnac, Joſuenac minden idejébe, és az véneknec minden napjokba, kic ſoc ideig éltenec Joſue után.
8 Meghala pedig Joſue az Nun fia az URnac ſzolgája, mikor vólna ſzáz tiz eſztendős. Es eltemeték ótet az ő örökségének
9 határába Thimnathheresben, Ephraimnac hegyén, ki vagyon Gaas hegynec éſzac felől való réſzéről. Es az az egéſz nemzetség gyűytetéc az ő atyokhoz: Es támada más nemzetség ő utánnóc, kic nem tudgyác vala az URAT, ſem pedig az dolgokat nem tudgyác vala, mellyeket czelekedett vala
11 Izraellel. Czelekedének pedig az Izrael fiai gonoſzt az UR ſzemei előtt, és ſzólgálának Baalimoknac. a Es elhagyván az ő attyoknac URát Iſtenét, ki kihozta vala őket az Egyptuſnac földéből, menének más idegen iſtenec után, kic valának az pogány népeknec Iſteni közzűl, mellyec valának ő környülőc: és meghaytác magokat azoknac: Azért az URat haragra ingerlék.
13 Elhagyác, *mondoc*, az URat, és ſzólgálának
14 Baálnac és Aſtharotnac. b Es meggerjede az URnac haragja Izrael ellen, és adá óket az ragadozóknac kezekbe és el ragadozác őket: és adá óket az ő körülőttőc való ellenſégnec kezébe, és meg nem alhatának többé az ő ellenségec előtt.
15 Valahóvá kimennec vala, az URnac kezé vala ő ellenec gonoſzra, az mint *megmondotta vólt az UR, és az mint megeskütt vólt az UR ő nékiec: és igen megnyomorodának.
16 Támaſzt vala pedig az UR birákat, kic megſzabadítának óket az ragadozóknac kezekből.
17 De az ő birájokat ſem halgatác, hanem más idegen iſtenec után férteImeskedének, és meghaytác magokat előttőc: eltávozának hamar az utról, mellyen jártanac vala az ő atyoc, és noha hallanác az URnac paranczolatit, de nem
18 czelekedének akképpen. Mert mikor támaſzt vala az UR nékiec † birákot, az UR véle vala a bíróval, és megtartya vala őket az ő ellenségeknec kezéből, az bíránac minden napjaiglan. (Mert elváltoztattya vala az UR az ő akarattyát az ő fohászkodáſokért, mellyet téſznec vala az őket nyomorgatókért, és ſzórongatókért.)
19 De minekutánna az biro meghal vala, viſzſzatérnec vala, és megférteztetic vala magokat, ſuckal inkáb hogy nem mint az ő attyoc járván az idegen iſtenec után, ſzolgálván azoknac, és meghaytván magokat azoc előtt. Semmit el nem hadnac vala az ő czelekedetekben, és az ő kemény urokban.
20 Annakokaért meggerjede az URnac haragja Izrael ellen, és monda: Mivelhogy általhágta ez nemzetség az énſzövetségemet, mellyet paráczolám az ő attyoknac, és nē * *Joſ.23.13.*
21 engedtenec az én ſzómnac Enis * ki nem úzöc ennékutánna ſenkit az ő ortzájoc elől az pogányoc közzűl, kiket hagyot az Joſue,
22 minekutánna meghólt. Hogy azoc által késértsem az Izraelt, ha megtartyáké az én utamot, járván azon, az miképpen megtartottác az ő attyoc, avagy nem. Annakokaért megmaraſztá az UR ez pogányokat, és ki nem üzé őket hamar, ſem kezébē nem
23 adá azokat Joſuénac.

III. Réſz.

Elő ſzámláltatnac az pogányoc kiket Iſten meghagyot vólt az Canaan földén, hogy azoc által az Izraelitákat probálná és tanittaná. Megſzabadittya Iſten az népet Othoniel, Ehud, és Samgár által.

1 Ezec pedig az nemzetségec kiket meghagyott az UR, hogy azoc által késértené az Izraelt, azokat tudniillic, kic nem tudgyác vala az Chananéus ellen válo hadakozáſokat. a Czac ez végre hogy tanúlnánac
2 az Izrael fiainac maradéki, és hogy megtanîttaná *az Iſten* azokat az hadakozáſra: azokat tudniillic az kic azt nem tudtác.
3 ót fejedelemſégi Peliſtimnec, és mind az Chananéuſoc, az Sidoniuſoc, és az Hivéuſoc, kic laknac vala Lebanon hegyén, az Baalhermon hegyétől fogva Hamathnac
4 bémenetéleig. Kic azért hagyattac vala, hogy megkéſértené ő általoc az UR az Izraelt, hogy tudná ha engednénec az URnac, paranczolatinac mellyeket paranczolt az ő attyoknac Moſes által.
5 Lakának annakokaért az Izrael fiai az Chananéuſoknac, Hittéuſnac, Emorrhéuſnac, Perizéuſnac, Hivéuſnac, és Jebuſéuſnac közötte.
6 És vövéc az ő leányokat magoknac feleségül, és az ő leányokat adác azoknac fiainac es ſzolgálának azoknac az iſteneknec.
7 Tőnec annakokaért az Izrael fiai gonoſzt az URnac ſzemei előtt, és elfeletkezének az ő Urokról Iſtenekről: és ſzolgálának az Baalimoknac, és Aſtharothnac.
8 Annekokaért felgerjede az URnac haragja Izrael ellen, és adá őket à Chuſā Riſathaimnac, † Arānaharaim királyának kezébe, és ſzolgálának az Izrael fiai az Chuſan Riſathaimnac nyóltz eſztendeig.
9 Kiáltának pedig az Izrael fiai az URhoz, és támaſzta az UR megſzabaditot az Izrael fiainac, és megtartá őket: Othonielt az Cenaz fiát, Chalebnec öczét.
10 Es mivelhogy ő rayta az URnac lelke

a *Az az, Idegē Iſtenéknec, bálványoknac.*

b *Aſtharot az Sidon városbéliknec, és az Philiſtéusoknac bálványoc vólt.*

* *Levit.20.25. Deut.28.25.*

† *Vagy, hadnagyokat,*

a *Az az, hogy megtanitaná őket arra, hogy Iſten hadakozzék ő mellettec. Mert jollehet tudtác közönségeſképpen à Moſes és Joſue idejében lett dolgokat, de az Iſtennec kivalképpen való ſegitségét nem vöttéc eſzökbe.*

† *Aramnaharaim királlának, az az, az viz között való Syrianac királyának, Meſopotamiabéli királnac kezébe.*

lelke vala, az Izraelért boſzſzút álla: Kimenvén pedig az hadra, kezében adá ő néki az UR Chuſanriſathaimot Aramnac királyát, és megerőſsödéc az ő keze Chuſan-
11 Riſathaimon. [b] És nyugovéc à föld negyven eſztendeig, [c] és meghala Othoniel az Cenaz fia.

12 Ismét gonoſzt ezelekedénec az Izrael fiai az URnak ſzemei előtt. Es megerőſíté az UR Eglont Moábnac királyát Izrael ellen: annakokaért, mert gonoſzt ezelekedett vala az Iſteñec ſzemei előtt. Ki hozzá gyűyté az Amonnac és Amaleknec fiait, és elmenvén megveré az Izraelt, és birác az
14 pálmáknac városát. Es ſzolgálának as Izrael fiai az Eglon királynac tizennyólcz eſztendeig. Kiáltának annakokaert az Izrael
15 fiai az URhoz, és támaſztra az UR ő nékiec megtartót, Ehudot Geranac fiát, ki Jemininec [d] fia vala, kinec az Jobkeze haſzontalan vala. Es küldénec az Izrael fiai ő általa ajándékot az Eglonnac Moábnac királlyánác. Szerze pedig magának Ehud
16 egy kétélő kardot, kinec egy ligni vala az hoſzſza, mellyel megővedezte vala magát az ő ruhája alatt, az ő jób tomporánál.
17 Bémutatá annakokaért az ajándékot Eglonnac Moáb királlyának: Eglon pedig ſe-
18 lőtte igen kövér ember vala. Mikor pedig bémutatta vólna az ajándékot, elboczátá azokat à kic az ajándékot vittéc vala.
19 ő pedig hátra tére az kő bányáktól, mellyec valának Gilgalban, és monda: Titkos beſzédem vagyon te veled ô király: Ki felele: halgaſs veſztég. Es kimenének ő tőle mindenec, kic állanac vala ő előtte.
20 Ackor Ehud béméne ő hozzája, (az király pedig úl vala az nyári vaczoráloházba ő maga) és monda Ehud ő néki: az URnac beſzédét, mondom néked: Es felkele az ő
21 királyi ſzékiből. Ackor kinyuytá Ehud az ő bal kezét, és kirántá kargyát az ő jób tomporáról, és béüté azt az ő hasába.
22 Es bémenec még az fogattyojáis az vasa után, annira hogy bérekeſztené az kóveri à fegyvert: Mert ki nem vonhatá à kardot az
23 ő hasából, és kiomla az ganayja. Altalméne pedig Ehud az palotán, minekután na bévonta vólna az vaczorálo háznac aytaját, és azt bézárlotta vólna. Mikor pedig kiment vólna, az ſzólgai béménénec, látác, és imé az vaczoráló háznac aytái bézárattatva valánac, és mondánac, Bizony hasát tiſztíttya az nyári vaczoráló házba.
25 Es mikor ſoc ideig vártác vólna, imé nem nittya vala fel az vaczoráló háznac aytáját: Hózánac kulczot annakokaért, és megnitác: Es imé az ő URoc az földre e-
26 ſett vala halva. Ehud pedig elſzaladott vala mîg kéſénec azoc, és elhalladta vala az
27 kő bányákat, és iutott vala Seiráthban. Mikor pedig jutott vólna az óvehóz, kürtel kűntőle az Ephraim hegyen: és alámenénec ő véle az Izrael fiai az hegyről, és ő azoc
28 előtt vala. Es monda nékiec: Jertec utánnam énnékem: Mert kezetekbe adta az UR à ti ellenségteket Moábot: Alámenénec annakokaért ő utánna, és elfoglalác az Jordánnac réveit Moábtól, és nem ha-
29 gyánac ſenkit azon általmenni. Es levágánac Moábba ackor, úgymint kőzel tíz ezer férfiat, minden gazdag és erős férfiat,
30 és ſenki el nem ſzalada. Es megálaztatéc Moab azon à napon Izraelnec kezе alatt: és megnyugovéc à föld nyóltzvan eſztendeig.
31 Ötáña pedig vólt Samgar Anáthnac fia, és megőle az Peliſthimoc kőzzűl, kőzel hatſzáz férfiakat, egy ókór ôſztónvel, és megtartá ôis az Izraelt.

[b] *Azaz, hatalmát vón à pogány király, ő.*
[c] *Ez negyven eſztendőt nemell, ec az kijövételtől ſzámlálſzác és az Joſuénac harmintzkét eſztendőt tulajdonitanac, az Othonielnec nyólczat. Nemelijeet ſzámlálſzác az Joſue halálától az 40. eſztendőt. és az Othoniel biroságának 40. egéſz eſztendőt tulajdonitanac. Szabad légy vélе mellyiket követőd.*
[d] *Az az, Benjamin nemzetségéből való vala.*

IIII. Réſz.

Az Iſten az ő népét adgya az Jábin király kezébe, mikor ő tőle elhaylottac vólna, Kialtanac az Iſtenhőz, és adgya nékiec hadnagyul à Báracot, ki megveri az Jabin hadát az Deboráual egybe, az Jabint megőli az Jahel, az Heber felesége.

1 Em ſzűnénec meg pedig az Izrael fiai gonoſzt ezelekedni az URnac ſzemei előtt, minekutánna Ehud
2 meghala. Es adá őket az UR az Jabinnac Chanaannac királlyának kezébe, ki uralkodott vala Haſorba (kinec az ő ſeregénec hadnagya vala † Siſara,) ő pedig lakic vala az po- † *1. Sam. 12. 9.*
3 gányoc városába Haroſethbe. Es kiáltánac az Izrael fiai az URhoz: mert kilenczſzáz vas ſzekerei valának ő néki, és ő elnyomta vala felőtte igen Izraelt húſz eſztendeig.
4 Debora pedig jövendőmondó aſzſzoni állat, Lapidóthnac feléſége, itéli
5 vala Izraelt ackor az időbe. ő pedig lakic vala Deboranac pálma fája alatt, Ramáh és Bethel kőzőtt, Ephraimnac hegyén, és felmennec vala az Izrael fiai ő hozzá tőr-
6 vénre. Es elkűlde és elhivatá * Baráchot * *Heb. 11. 32.*
az Abinoamnac fiát Kedes Naphtaliból, és monda néki: Avagy nem paranczolta é meg az Izraelnec URa Iſtene, menny el és gyuyts egybe az népet à Thabor hegyére, és
7 végy mellёd tíz ezer férfiakat az Naphthalinac és Zabulunnac fiai kőzzűl. Es te ellened kihozom az Kiſon patakjához, Siſerat, az Jabin ſeregénec hadnagyát, és az ő ſzekerit, és az ő ſokaságát, és kezed-
8 ben adom neked őtet. Es monda néki Barác: Ha eljövendeſz velem, elmegyec: ha pedig el nem jövendeſz én vélem, nem
9 megyec. Ki felele néki: [a] En elmegyec te veled, de nem leſzen tijéd az dicziret

[a] *Azaz, Elmégyec én te veled, de az diadalomnac diczéreto nem tijéd leſzen,*

ez úton à mellyet te követſz : Mert aſſzoni állat kezében adgya az UR Siſerát. Felkele annakokáért Deborah, és elméne Barác-
10 kal Kédesbe. Őſzvegyűytvén annakokáért Barác Zabulunt és Naphthalit Kédesbe, elvűn magával tíz ezer férfiakat, és el-
11 méne ő vele Debórais. [b] Heber pedig ki az Kenéuſoc közzűl való vala, elvált vala Caintol Hobabnac Moſes ipának fiaitol, és vonta vala az ő ſátorát Elonîg Saanan-
12 nimba melly vagyon Kédesbe. Hîrré tővéc pedig Siſerának, hogy felment vólna
13 Barác az Abinoam fia az Thábor hegyére.

Őſzvegyűyté annakokáért Siſerâh minden ſzekerit, kilentzſzáz vas ſzekerit, és minden népét, melly vala véle à pogányoknac városából Hároſethből, Kiſonnac pa-
14 takja mellé. Es monda Debora Barachnac, Kelly fel, mert ez à nap, mellyen az UR kezedbe adta Siſerat : Avagy nem az UR megyené ki re előtted ? Es alájóve Barác az Thabor hegyéről, és az tíz ezer fér-
15 fiac ő utánna. Es megronta † az UR Siſerát, és minden ſzekerît, és minden táborát fegyvernec élivel Barác előtt : és leſzálla Si-
16 ſerah az ſzekérről, és fút vala gyalog. Barác pedig úzé az ő ſzekerît és táborát mind az pogányoc városâig Haroſethîg : és elhúlla minden tábora Siſerának fegyvernec éli miatt, meg nem marada még ezac eggyis.

17 Siſera pedig elſzalada lábain az Jahelnec, Heber feleſégének, ki az Kenéuſoc közzűl való vala, ſátorába : Mert békeſég vala
18 Jabin között, Haſornac királlya között, és Heber Kenéus házanépe között. Es kiméne Jahel eleibe Siſerának, és monda néki : Térjbé édes URam, térjbé én hozzám, ne félly. Es bétére ő hozzá az ſátorba, és
19 béfede őtet laſnackal. Es monda néki: Adgy kérlec énnékem innom egy keves vizet, mert ſzomjuhozom. Es megnyîta egy teyjes tömlót, és innya adá néki és bélepe-
20 dé ótet. Es monda annakfelőtte ő néki: Ally à ſátornac aytajára, és ha valaki béjővend és kérdend tégedet, és ezt mondgya: Vagyoné itt valaki ? Mondgyad hogy nin-
21 czen. Es vőve Jahel az Hebernec feleſége az ſátornac ſzegét, és kezében vőve az pórólt, és titkon béméne ő hozzá, és béveré az ſzeget az ő vakſzemébe, és béſzegezödéc az földbe (amaz pedig elfáradott vala, és
22 elalutt vala) és így hala meg. Imé pedig Barac űzi vala Siſerát, és kiméne Jahel ő néki eleibe, és monda néki : Jóſzte és im megmutatom néked az embert, az kit kereſſz. Kibéméne ő hozzája, és imé Siſera elnyulván ott fekſzic vala halva, és az ſzeg
23 az ő vakſzemébe vala. Megalázá annakokáért az Iſten az napon Jabint Chanaan-
24 nac királlyát az Izrael fiai előtt. Es az Izrael fiainac kezec erőt vón, és megkeményedéc az Jabin ellen, Chanaannac királlya ellen, mind addig, mîg nem elveſztené Jabint, à Chanaannac királlyát.

[b] *Az az, Heber az Jethro nap maraséki közzűl való, el hagyván az ő nemzetségét az Juda puſztajáán, az Nephthalin földébe méut vala lakni.*

† *Pſal. 83. 10.*

V. Réſz.

***Barac és Debora az diadalom után éneket mondanac az Iſtennec, ki ez diadalmat nékic adta, és az énekben az Iſtent dicziérie, egyebeketis pedig intenec az hálá adáſſal való énekléſre. Máſodſzor előſzámlállyác azokat az kic nékic ſegitségűl vóltanac ez hadban, jollehet Iſtennec tulaydonittyác az nyereséget, Nevezet ſzerint pedig dicziéric az Jahelt. Atkozzác azokat, kic nékic ſegitséggel nem vóltac, és nevetic ezufollyác az ellenségnec kérkedéſeket.**

1 Nekle pedig Debora és Barac az Abinoam fia az
2 napon, ezt mondván: Aldgyátoc az Urat, mivelhogy az Izraelen eſett boſzút megállotta: á népnec ſzabad akarat ſzerint való engedelme által[a].

3 Hallyátoc megkirályoc, és fűleitekbe vegyétec fejedelmec : En az Urnac éneket mondoc, és énecklec az Izrael URának Iſtenének.

4 [b] URam, mikoron Seirből kijőnnél, mikoron eléb mennél az Edomitáknac földőkből, az föld megindula, az egekis czőpőgnec vala : Az ſűrő főllyegekis vizeket czőpőgnec vala.

5 A hegyec elolvadának az Urnac orczája előtt : Sőt à Sinai hegyis az Izrael URának Iſtenének jelen vólta előtt.

6 AZ Samgárnac az Anáth fiainac idejébe, Jahelnec idejébe, megpuſztúltac vala az útac : Es az útonjáróknac ſeregec kerengő útakon járnac vala.

7 Elpuſztúltac vala az erőſségnélkűl való városoc Izraelben : elpuſztúltac vala mondom, mîg nem én Debora felkeléc, mîg nem felkelécc mint anya Izraelbe.

8 Valamikor az Izrael uy iſteneket válaſzt vala, az ellenſég à kapu előtt vala : mégis ſem pais, ſem kopjác nem láttatánac [c] negyven ezer Izraelitaknakis kezekbe.

9 [d] AZ én ſzivem haylandó az paranczólatoknac fejedelmihőz, kic vadnac Izraelbe : és azokhoz kic ſzabad akarattyoc ſzerint engedtenec à nép közzűl, azért áldgyátoc az URat.

10 Kic ültec ſzep fejér őſzvéreken, kic az itéletben elől járóc vattoc : és kic járttoc úton, ezekről beſzéllyetec.

11 Kic, az kúton való merîtéſnec idején, az ellenſégnec nîlainac zugásától félnec vala, ott beſzélgeſſenec ez után az URnac igaz czelekedetiről, és Izraelben az falukba lakozókhoz való igaz czelekedetiről : Mikor az kapúkon kimennec az URnac népe beſzélgeſſen erről.

12 Kelly fel, kelly fel Debora : Serkenny felly,

[a] *Ezt azért mondgya, mert nehéz vala ő hadnagyoc mindazáltal ſzabad akaratt) okból követtéc vala őtet.*

[b] *Az Debora az Barackal egybe, hálákat adnac az Iſtennec.*

hálá adáſnac két okát mondgya. Első mert régenis jól tett Iſten az ő népével mikor őket Egyptumból kihozta.

Másodſzor, mert mostis jól tött az ő megnyomorodott népével, meg ſzabaditván őket az Jabintol.

[c] *Az az, Semmi bátorſágoc nem vala az Izraelitáknac.*

[d] *Inti az hála adáſra. Debora az urakat, az kőſétet, úton járókat, magát és Barácet.*

felly, ſerkenny fel, mondgy éneket: Kelly fel Barác és fogva vigyed az te foglyaidnac ſokságát Abinoamnac fia.

d *Tudniillic mikor az Cananéuſokat Barac rabbá tenné.*

13 Ackor d à Chanaán népének maradékának uraságát, adá az nagyſagos Izraelitáknac: Az UR birodálmat adott nékem az erőſſeken.

e *Azokat ſzámlállya elö kic ſegitségül véltac, és engedtenec néki.*

14 e AZ Ephraim nézetségéből azoc kőzzűl, kiknec határoc az Amalechitakîg vagyon: Es az te néped kőzzűl, az téged kővető Benjamin nemzetsége kőzzűl: Es Machir nemzetzégéből à törvéntudóc: Es Zabulunnac nemzetségéból, à kiknec méltóságoc vagyon az népnec egybegyűytésére, hozzám jönec iródeákomnac levelére.

15 Az Iſſachar nemzetségéből való fejedelmekis az Deborával *eggyeznec*: Mint az Iſſachar acképpen à Barac *engedet* kinec lábainac nyomdokát követte az ſereg az vőlgybe: Es à több nemzetségektől elválaſztatott Ruben nemzetségéből való ſerény fejedelmec.

16 Miért kévánſz űlni amaz te kettős terhed kőzőtt te *Iſſáchár* mikor hallod az ellenség ſeregének zengését? Es à Rubenitác mellet lakozó, nagy és mély gondolatú fejedelmec.

17 Az Jordánon túl való Gilead avagy nyugotte? Es az Dan nemzetsége miért laknéc à hajóknál? Az Aſer nemzetsége miert űlne à tengernec partyán, és à magas kőſziklákő miért laknéc?

Az az, az Thabor hegyen.

18 Az Zabulunnac és Nephthalinac népe halálra vetette magát, az mezőnec magas hegyén.

f *Azt akarja mondani, hogy noha több pogány királyokis jöttec vélt az Siſera mellé hogy valamit kapjanac, de ſemmit nem kaptac.*

19 f ELjöttec az királyoc, és hartzoltanac: Ackor hartzoltanac à Chanaannac királiis Tahannac tartományából valóc, az Megiddon vizénél: De czac egy kis darab ezüſtőt ſem kaphatánac.

20 Az mennyekből hartzoltánac *mi mellettünc*: Az czillagoc az ő helyekből hartzoltanac az Siſera ellen.

21 Az Kiſő patakja ſóprőtte el őket, az Chedumim patakja, az Kiſő patakja: g Tapodg meg ô én lelkem minden erőt.

g *Vagy: te én lelkem bátorſággal által-mégy vala az vizen.*

22 Ackor az ő erős vitézinec lovoknac kőrmőc megtőrődénec az ő futáſoc miatt.

23 ATkozzátoc az Merőzt azt mondgya az URnac Angyala, ſzüntelẽ átkozzátoc az ő lakoſit: Mert nem jöttec ſegîtségére az URnac, az URnac *mondom* ſegîtségére, az erőſſec ellen.

24 DIczérteſséc minden aſzſzoni állatoknac felőtte az Jahel az Heber Chenéuſnac felesége: Minden sátorba lakozó aſzſzoni állatoknac felőtte áldaſséc.

25 Vizet kért vala az Siſera, teyjet adott az Jahel, à nagy urakhoz illendő czeſzében adott nékie vaynac tejét.

26 Az ő balkezét az ſzegre, jobb kezét pedig az munkalkodóknac pőrőlyére nyujtotta: Es űrotte az Siſerát, fejét elvőtte, megſebeſitőtte, és általverte az ő vakſzemeit.

27 Az ő lábai kőzőtt tekergett, eleſett, fekütt: Az ő lábai kőzőtt gőrbedett ugyan ott eleſett meghalván.

28 AZ Siſerának annya az ablákon néz vala, és czáczog vala, à roſtélyos ablakon néz vala, azt mondván: Miért kéſic az ő ſzekere megjőni? Miért kéſnec az ő ſzekeri lovainac láboc.

29 Az ő fő aſzſzoni állati kőzzűl az eſzeſſec felelnec vala; Sőt még ő magais ő magát tilyen beſzédeckel vigaſztallya vala.

30 Avagy nem az nyert prédat oſztyáke? Egy avagy két leánzot mindé ſzemelyre? A ſzép tarka öltőzeteknec nyereségét az Siſerának ő magának, à tarka és tővel varrot nyert öltezeteknec prédáját: Mind két felől ſzépen megvarrott ékeſségeket az erőſſeknec nyakoknac megékeſitésére.

31 EKképpen veſzſzenec el mind az te ellenségid URam: az kic pedig téged ſzeretnec legyenec ollyanoc mint az nap mikorő feltámad az ő erejébe.

32 Es ekképpen megnyugovéc az föld negyven eſztendeig.

VI. Réſz.

Az Izraelitác mikor iſmét elſzakadtac vólna az Iſtentől, adgya Iſten őket az Madianitác kezébe, és megfeddi őket prophéta által. Az után Angyalát boczattya ő hozzájoc és az által az Gedeont hija és kéſziti az népnec ſzabaditására.

1 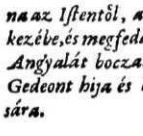
Zelekedénec pedig gonoſzt az Izrael fiai az URnac ſzemei előtt: és adá őket az UR Midian kezébe hét eſztendeig. Hatalmat vőn azért à Midian keze Izraelen: Az Midiannac orrzája előtt való féltekbe czinálác az Izrael fiai az barlangokat, haylékokat és erőſségeket, mellyec vadnac az hegyekbe. Mert mikor vetéſt téſzen vala Izrael, felmennec vala Midian és Amalec, és az Cedém fiai felmennec vala ő ellene. Kic tábortban ſzálnac vala ő ellenec. és puſztíttyác vala az főldnec gyűmőlczét mîd addig, mîg jutnál Azáhba, és nẽ hadnac vala éléſt Izraelbe, sẽ barmokat, sẽ ökröket, sem ſzamárokat. Mert mind ő magoc, és az ő nyáyjoc mind felmennec vala, és az ő sátoroc, és mennec vala à ſaskáknac módgyára az ſokaság miatt: ſem ő magoknac, ſem tevéjéknec nem vala ſzáma: mennec vala *mődom* à főldre, hogy elpuſztîtanác azt.

2 3 4 5

6 Mikor azért igen megnyomorodott vól-

na az Izrael à Madianitác miatt, kiáltánac
7 az Izrael fiai az URhoz. Mikor pedig kiáltottanac vólna az Izrael fiai az URhoz az
8 Midian miatt: Kűlde az UR jövendőmondó férfiat az Izrael fiaihoz, és monda nékiec, Igy ſzól az Izrael Ura Iſtene: En hozálac ki titeket Egyptumból. En hozálac ki, *mondom*, titeket az ſzolgálatnac házából. Es kimentettelec titeket az Egyptumbélieknéc kezekből, és minden nyomorgatoidnac kezekből, kiket kiűztem à ti ortzátoc előtt, és néktec adtam az ő földőket. Es mondéc ti néktec: En vagyoc à ti
10 URatoc Iſtentec, ne félly étec az Emorrhéuſoknac iſteneket, kiknec földökben lăktoc ti: és nem engedétec az én ſzómnac.
11 ELjőve azután az URnac Angyalais, és és leűle az czerfa alatt, melly vala Ophrahba, ki vala az Joasè, ki Abiezer nemzetségéből vala: Gedeon pedig az ő fia buzát czépel vala egy ſzérűn, hogy elkáttná
12 az Midian ortzája előtt. Es megjelenec ő néki az URnac Angyala, és monda néki:
13 Az UR veled erős férfiu. Es felele neki Gedeon: Kérlec édes URam, há velünc vagyon az UR, miért talált minket mind ez nyavalya? Es hól vadnac mind az ő czuda dolgai, mellyeket beſzéllettenec mi nékünc à mi atyáinc, mondván: Avagy nem Egyptumból hozotté ki minket az UR? Moſtan pedig elhagyott minket az UR, és adott minket à Midian kezébe.
14 Tekinte pedig ő reája az UR, és monda: †Menny el ebben ez te erőſségedbe, és megſzabaditod az Izraelt Midian kezéből. A-
15 vagy nem küldteleké eltégedet? Es monda néki: Oh édes URam, mi módon ſzabadítsam meg Izraelt? ímé az én atyám egy ſzegény embert Manaſséba, és én legkiſſeb vagyoc az én atyám házába.
16 Ackor monda nékiaz UR: mert veled léſzec, és megveréd Midiant, mint czac egy
17 Férfiat. Ackor monda néki: Kérlec ha találtam kegyelmet az te ſzemeid előtt, adgyad jegyét annac hogy te ſzólaſz énvelem.
18 El ne menny kérlec innen míg megjövöc hozzád, és kihozom az en áldozatomat, és letéſzem előtte. Az felele: En itt léſzec míg
19 viſzaſzatérendeſz. Gedeon pedig béméne és kéſźíte egy keczke gödőlyét, és egy mértéc liſztből kovâſznélkül való kenyereket, húſt tőn egy kosáiba, és az húſnac levét egy fazékba, és kivivé annac à ki vala az czerfa
20 alatt, és bémutatá néki Es monda néki az URnac Angyala: Vegyed à húſt, és à kovâſznélkül való kenyereket, és rakd ez kőſziklára, és az húſnac levét tőlts ki reája: és ugy
21 czelekedéc. Annakutánna kinyuytá az URnac Angyala az ő páltzájának végét, melly vala az ő kezébe, és illeté az húſt, és az kovâſznélkül való kenyereket, és tűz jöve ki à kőſziklából, és megemészte az húſt, és à kovâſznélkül valókat: az URnac An-
22 gyala pedig elméne az ő ſzemei elől. Látván pedig Gedeon hogy az URnac Angyala vólna, monda: Jay URam Iſtenem, mert láttam az URnac Angyalát ſzintől ſzinre.
23 Monda néki az UR: Békeſség te néked, ne félly nem halſz meg.
24 ES óltárt eppíte ott Gedeon az URnac, és nevezé azt így: JEHOVAH SALON, az az, Békeségnec Iſtenéjé: melly mind ez mai napiglan még az Abiezer fia városába O-
25 phrahba vagyon. Lőn pedig éyjel, monda az UR néki: Vegyed az te atyádnac tulkát, amaz maſodic rendben való hetedfű tulkot: és rontsd le az Baál óltárát, melly az te atyádé, az berkeſis b melly vagyon az
26 mellet, vágd ki. Es eppíts óltárt az te Uradnac Iſtenednec, amaz várhoz haſonló kőſziklánac tetején alkolmatos helyen: és áldozd meg az máſodic tulkot, és gyuyts meg az áldozatot az bereknecgaival, mely-
27 et kivagſz. c Vőn annakokáért Gedeon tiz férfiakat az ő ſzólgai közzül, és áckeppé czelekedéc, az mint megmondta vala néki az UR: Es mikor félne az ő attyának házanepétől, és az városnac férfiaitól, hogy nappal ne czelekednéc, éttzaka czelekedé.
28 Mikor pedig felkőltec vala az városnac férfiai reggel, látáç hogy lerontattatott az Baál óltára, és hogy az berec, melly melette vala, levágattatott, és hogy az máſodic tuloc felvitettetett, és megáldozatott az éppítettett
29 óltáron. Es mondánac eggyic az máſiknac: Ki czelekedte ezt? Es megkérdezéc, és megkereséc, és mondanac: Gedeon az Joas
30 fia czelekedte ezt. Ackor mondánac az városnac férfiai Joaſnac: Hozd ki az te fiadat, hallyon meg, mert elrontotta az Baál óltárát, és levágta az berket, melly vólt
31 mellette. Felele Joas mind azoknac, kic ő mellette állanac vala: Ti pőrölteké az Baalért? Avagy óltalmazzátoké őtet? Valaki pőről ő érette, megőlettetſéc reggelig. Ha Iſten, pőröllyön ő maga hogy elrontotta az
32 ő óltárát. Es nevezé őtet az napon Jerubáalnac, d mondván: Pőröllyön ő véle Baal, mert elrontotta az ő óltárát.
33 AZ egéſz Midian pedig és Amalée, és à Cedemnec fiai egybe gyűlénec egyelőképpen, és általmenvén az Jordánon tá-
34 bort járanac Izreel vőlgyébe. Az URnac lelke pedig felőltöztecté e Gedeont, és kűrtőle az kűrtvel, és egybe gyúlvén az Abiezer
35 nemzetségi ő utánna ménenéc. Es követöket küldé az egéſz Manaſſe nemzetségé közzé, és egybe gyüle azis ő utánna, és
36 követeket küldé Aſerbe, es Zabulunba; és Nephthaliba és feljővénec eleikbe. Es mőda Gedeon az URnac: Ha megſzabadítod az

† 1.Sam.12.11. Heb.11.32.

a *Mivelhogy nem volt ſzabad ſenkinec ſohúl egyebűtt hanem az Iſten sátoránál és ládájánél áldozni. Deut.12. Annakokaért azt monágyác à bőſz embere hogy éledet vitt ſa az Gedeő, hogy ellyan módon gazdaſzkodnác az Angyalnac mint régen az Abrahám és Loth. De az Angyal abbél áldozatot ſzerzet az Gedeonnac gondolattya kivűl, hogy abbéz a tűznékie jelenséget, az mint ő maga kévánta vala.*

b *Az régieknec ſzokáſok ez volt hogy az bálványoc temploma mellett berket ültetnénec, mellyſzokaſt talám az Patriarkaktul vőtec vólt, kic ſellél elvaſtac hogy hegyekben, fák alatt áldoztanac.*

c *Az Gedeon áldozatott ſzerez itt: jollehet pedig ſokel nem vólt ſzabad egyébűt áldozni hanem czac az Iſten sátoránál, és czac az papoknac, az bálvannakis elrontáſa fejedelő dolga volt vólna. De mind ezékben megmenti Gedeont az Iſten paranczolattya.*

d *Gedeont nevezéz ő attya Jerubáalnac, melly annit tészen mint ha azt mondanád: pőröllyön ő vélé az Baal.*

e *Az az, megerőſíti és megbátoriti ez dologhnac végh ire vitelire.*

az én kezem által Izraelt, az miképpen ſzó-
37 lottál. Ime én téſzec egy ſürt gyapjat az
ſzérüre, ha az harmat leſzen czac az gyap-
jún, és az egéſz földön leend ſzárazság, hát
bizonnyal megtudom hogy megſzabadí-
tod az én kezem által Izraelt, az mint ſzó-
38 lottál. Es ugy lőn: Mert felkele reggel,
és megſzoríta az gyapját, és egy tellyes czé-
39 ſze vizet faczara ki az gyapjúból. Monda
annakfelőtte Gedeon az URnac: Ne ger-
jedgyen az té haragod én ellenem, czac
egyſzer ſzóloc, hadd tegyec kéſértéſt, kér-
lec, czac egyſzer az gyapju által. Légyen
kérlec ſzárazſág czac az gyapjun, és az e-
40 géſz földön légyen harmat. Es úgy czele-
kedéc az UR azon éyjel, és lőn ſzárazſag
czac a gyapjun, és az egéſz földön lőn har-
mat.

VII. Réſz.

Az Gedeon az népnec nagy réſzét házakúldi Iſtennec paranczolattyabol, czac háromſzázat tart meg mellette, kickel nagy czudálatos meſterséggel átzakad az Madiantac táborát, megúti, és megveri.

1 Elkele pedig jó reggel Jerubaal, (az az Gedeon) és
mind az nép melly vala vélle, és táborban ſzállának az
Haród kútſő mellett: Az
Madiannac tábora pedig
vála éſzac felől az Hammoréh halomnac
2 kőrülőtte az völgybe. Es monda az UR
Gedeonnac: tób ez az nép, melly te veled
vagyon, hogy nem mint kezében adgyam
Madiantannac: Hogy ne diczekedgyec Iz-
rael én ellenem, mondván: a Az én kezem
3 ſzerzett ſzabaduláſt énnékem. Moſt án-
nakokáért kiáits meg a népnec ſuleibe,
módván: Kiczoda az félelmes * és rettegő?
Térjen hátra: és mikor reggel léſzen, men-
nyen le az Gilead hegyéről, és megtéréne
a nép közzül búſzonkét ezeren, és czac tíz
4 ezeren maradánac. Es monda iſmét az UR
Gedeonnac: Még is ſoc az nép. Viddókez az
vízre, és megprobálom őket néked ott: Es
vala mellyről azt mondandom te néked, Ez
mennyen el veled: Az mennyen el veled, és
valakiről azt mondandom néked: Ez ne
5 mennyen el veled: Az ne mennyen el. El-
vivé azért az népet az vízekre: Es monda az
UR Gedeonnac, Mindent, valaki nyelvével
nyal az vízből, a mint ſzokott nyálni az eb,
állas félre: Es mindent, valaki eſic az ő tér-
6 deire hogy igyéc vizet. Valának pedig ſzám
ſzerint, kic kezeckel hánnyác vala ſzájokba
az vizet, háromſzáz férfiac: Mind a tób ma-
radék a népnec, eſtéc vala térdekre, hogy
7 vizet innának. Es monda az UR Gedeon-
nac: Ez háromſzáz férfiac által kic nyaltác
az vizet, megſzabadítlac titeket, és te ke-
zedben adom Midiant: mind az tób ma-
radéki pedig a népnec kiki mennyen az ő
8 helyére. Mikor annakokaért ez nép el-
ledelt vőtt vólna kezebé az útra, és kür-
tőketis kezekbe vőtéc vólna: az tób Iz-
raelitákat pedig elboczáttác vólna, ez há-
rom ſzázaz tartá czac meg: Az Midian
tábora pedig czac állottac vala az völ-
gybe.
9 Lőn pedig éyjel, monda néki az UR:
Kelly fel, menny alá az táborba, mert
10 kezedben adtam azt te néked. Ha pedig
félſz alámenni, menny alá te, és az Puráh
11 az te inaſod a táborba. Es halgaſd meg
mit beſzélnéc, és annakutánna megerő-
ſödnec a te kezeid, és menny alá az tábor el-
len. Alámene annakokaért ő, és Puráh az
ő inaſſa az fegyveréſec táborának ſzélibe
12 kic valának az táborba. Midian pedig és
Amaléc és Cedomnac fiai ſzéllel fekuſz-
nec vala az völgyben mint az ſáskác az ſo-
kaſágnac mirtta, és tevéjéknec nem vala
ſzáma, miképpen az fövénnekis, melly
vagyon az tengernec partyán, az ſokaſág
13 miatt. Oda juta Gedeon, és imé egy be-
ſzélli vala álmát az ő felebarattyának, és
és ezt mondgya vala: En álmott álmod-
tam: Mert imé egy ſült árpa kenyernec
pogáczája leboczátá ő magát az Madian-
nac táborára, és ſzálla minden ſátorra, és
megrontya valaazt, annyéra hogy leeſnéc,
és elfordittya vala azt, és illyen módon
14 minden ſátor leomol vala. Kinec felele
az ő felebarattya, és monda: Nem egyéb
az, hanem Gedeonnac fegyvere, Joas fiá-
nac fegyvere. Kezébe adta az Iſten Midiant
és minden táborát.
15 Lőn pedig mikor hallotta vólna Gedeon
az álomnac megbeſzéléſét, és annac
magyarázattyát: Térden álva hálákat a-
da, és viſzſzatére az Izrael táborába, és mó-
da: Kellyetec fel, mert kezetekben adta ti
16 néktec az UR az Madian táborát. Eloſz-
tá annakokaért az háromſzáz férfiakat há-
rő réſzre, és mindenic kezébe egyegy kür-
tőt ada, és üres edényeket, és égő ſzövét-
17 nekeket az edényekbe. Es monda nékiec:
En reám vigyázzatoc, és úgy czelekedgye-
tec. Mert imé én bémegyec az tábornac
ſzélibe, és ackor az mint én czelekedem,
18 úgy czelekedgyetec. Mert én kürtölőc az
kürtvel, és mindazoc kic vadnac én velem,
ackor tiis kürtőllyetec az tábornac kör-
nyülőtte, és ezt mondgyátoc: Iſtené és
19 Gedeoné. Béméne annakokaért Gedeon, és az ſzáz férfiac, kic valának ő vé-
le az tábornac ſzélibe, a középső tikſzónac elein, (és amazoc ackor rendelnec va-
la máſod rendbéli őrzőket) és kürtőlénec
kürtőckel, és oſzvetőréc az üres edényeket
kic kezekben valanac.

a *Az az, Illyen ſoc nép kezébe nem adom az Midianitákat, hogy az diadalom ne tulaydonitaſſác az ſokaſágnac.*

* *Deut. 20. 8.*

20 Es kûrtôlénec az hárem ſeregec kûrtóckel, mikor eltôrtéc vólna az edényeket, és tartyác vala bal kezeckel az ſámpáſokat, jobb kezeckel pedig az kûrtôket, hogy kûrtôlnénec: Es felkiáltának: Az URnac és
21 Gedeoñac fegyvere. Es állanac vala mindnyájan kiki mind helyén à tábor kôrûl, és ſzéllyelſütván ôſzvetôretéc mind az egéſz
22 tábor, kiáltnac vala és elfutnac vala. Mikor azért kûrtôlnénec viſzontag az háromſzázac az kûrtôckel,* fordîtá az UR kinec-
* *Pſ.83.v.10.* kinec fegyverét az ô felebarátya ellen, és mind az tábor ellen: Elfuta annakokaért az tábor mind Bethaſittahîg Seeráthbâ, és Abelmetholának határâig melly vagyô Tább-
23 bath mellet. ôſzvegyulénec pedig az Izrael férfiai Naphthaliból, és Aſerbôl, és az Manaſſe egéſz nemzetſégébôl, és üzéc az
24 Midiant. Es kôveteket küldé Gedeon Ephraimnac minden hegyére, módván: Menyetec alá eleibe Midiañac, és foglallyátoc el ô elôttôc az vizeket Bethbaraîg és az Jordánîg. ôſzvegyûlénec annakokaért Ephraimnac mindẽ férfiai, és megállác az vizeket,
† *Pſal.83.12. Eſa.20.26.* 25 mind Bethbaraîg és az Jordanîg. Es † megfogác két fejedelmit Midiannac, Orebet és Zeebeth, és megôléc Orebet az Oreb kôſziklán: Es Zeebet az Zéeb ſaytójaba, :: és üzec Midiât, az Orebnec pedig és Zéebnec fejeket vivéc Gedeoñac, túl az Jordánô

:: *Avagy, Zeebnec mezején.*

VIII. Réſz.

Az Ephraimitác zúgodnac az Gedeon ellen hogy êket el nem hivta az hadba. Kiket mikor megczendeſzitett vólna, az ellenſeg után mégyẽ, és megfogja Zebát és Salmunah kiralt. Az Suchot is Penuel városbélieket megbünteti, hogy kenyeret nem adnac az ô népének, fejedelmecké téſzic ôtet az Izraelstac. Ez diadalomnac emlekezetire Ephodot czinaltatt, mellyel az ô hólta után gonoſzúláltec.

1 Ondánac pedig az Ephraimnac férfiai ônéki: Miért czelekedted ezt mivelünc, hogy el nẽ hivtal minket mikor az Midian ellen való hadakozáſra indúltál? Es feddôzénec ô véle e-
2 rôſſen. Kiknec felele: Mit czelekedtẽ ollyã dolgot minémôt ti? Nem jobbé Ephraimnac ſzôlô mezgerléſe Abiezer ſzüretinel? [a]
3 Az ti kezetekbe adta az Iſten Midiañac fejedelmét Orebet, és Zeebet, és mit czelekedhettẽ ollyânt mint ti? Ackor megczendeſzedéc az ô megharagutt lelkec, mikor ez beſzédet mondotta vólna.
4 JUta annakokaert Gedeon az Jordánra, hogy általmenne ô, és az háromſzáz férfiac kic ô véle valának, megfáradván és
5 üzvén az ellenſéget. Es monda az Suchot férfiainac: Adgyatoc kérlec valami kenyereket az népnec, melly vagyon nyomomba: mert megfáradtac: én pedig üzôm Zebáht,
6 Salmunaht Midiannac királit. Es mondánac az Suchot fejedelmi: Az Zebahnac és Salmunahnac gyôzédelme kezedben vagyoné immár: Hogy kenyeret adnánc az te
7 ſeregednec? Es monda Gedeon: Annakokaért mikor kezemben adandgya az UR Zebaht és Salmunaht, ackor megczéplem
8 à ti teſteteket az puſztánac töviſſével. Es menvén onnan Penuelbe, haſonlatoképpen ſzóla azoknakis: Es felelénec ô néki az Penuel polgári úgy az mint feleltec vala az
9 Suchot férfiai. Es monda az Penuel polgárinakis: Mikor békeſſégben haza térendec, lerontom ezt az tornyot.
10 ZEbah pediglen és Salmunah Carcorba valának az ô ſeregeckel egyetembe, kôzel tizenôt ezeren, mind az kic megmaradtanac vala az napkeletieknec egéſz táborából. Az kic pedig elhúllottanac vala, valának ſzáz húſz ezeren fegyvervonó férfiac.
11 Es felménvén Gedeon à [b] ſátorokba lakozóknac útokô Nobahnac és Jogbehahnac napkelet felôl való réſzébe, megverè az "tábort: az tábor pedig nagy bátorſágba va-
12 la. Mikor pedig futnánac Zebah és Salmunáh, üzi vala ôket, és † megfogá Midiannac azt az két királlyát Zebáht és Sal-
13 munaht: Es minden táborát elrettenté. Es megtére Gedeon az Joas fia az hartzról nap
14 feljötte elôtt. Es megfoga egy gyermeket az Suchot férfiai kôzzûl, és megkérdè ôtet, és magirá ô neki az Suchotnac fejedelmit,
15 és hetvenhét férfiait. Mikor annakokaert jutott vólna az Suchot férfiaihoz, monda: Imhól Zebáh és Salmunáh, kiket ſzememre hányátoc nékem, mondván: Avagy az Zebáhnac és Salmunahnac kezei te kezedben vaṇaké hogy aztkévánod, hogy az te megfáradt férfiaidnac kenyeret adgyunc?
16 Elvivé annakokaért az városnac véneit, és az puſztánac töviſſeit vévén megtanitá
17 azockal az Suchotnac férfiait. Es az Penuel tornyát leronta és megôlé az városnac férfiait.
18 ES monda Zebáhnac és Salmunáhnac: Miczodáſoc valánac azoc az férfiac kiket megôlétec az Thábor hegyén? Azoc felelénec: Mint te ollyanoc vóltanac azokis, mint egyegy király fiac ábrazattyoc
19 ſzerint. Es monda: Atyámfiai valánac nékem, az én anyámnac fiai valánac: Eel az UR ha elevenen megtartottátoc vólna
20 ôket, meg nem ôlnélec titeket. Monda annakokaert Jethernec az ô elsôſzülöttẽnec: Kelly fel, ôld meg ôket, de nem meré kivonni az gyermec az ô kardgyát, mert fél vala, mivelhogy gyermec vala.

[a] *Ez példával azt jelenti hogy ôc az ellenséggel hartzolvan annyit nem nyerének, mennyit az Ephraimiták az ellenségnec üzésébe nyerének.*

[b] *Az ſátorokban lakozókon az az Arabiabélieket érti.*

" *Oſe.10.14.*

† *Pſal.83.12.*

21 Es

21 Es mondánac Zebah és Salmunáh: Kelly fel te és ölly meg minket, mert mnémő az férfiu ollyan az ő erőſſége: Annakokaért Gedeon megölé Zebáht és Salmunnáht, és elvivé az ő tevéjeknec nyakában való ékeſſégeket.

22 ES mondánac az Izrael fiai Gedeonnac: Uralkodgyál mi raytunc te, és az te fiad, és az te fiadnac fia: Mert megſzabadítottal
23 minket az Midian kezéből. Gedeon pedig felele nékic: Nem uralkodom én ti raytatoc, ſem az én fiam nem uralkodic ti raytatoc; hanem az UR uralkodic ti raytatoc.

24 MOnda annakfelőtte nékiec Gedeon: Kévánoc ti tőletec egy kévánſágot, hogy adgyátoc énnékem kiki az ő nyereſége között való fülbenfüggőt, mert arany fülbenfüggőjőc vala: Mivelhogy Iſmael
25 nemzetſégi valának. Es mondánac: orőmeſt neked adgyuc. Es ruhát teritvén leöldá kiki az ő nyereſége között való fülbenfüggő é-
26 keſſégét, és oda hányá. Vala pedig nehesſége az arany fülbenfüggőknec, mellyeket kévánt vala, ezer hétſzáz arany nyomó, arany lántzoknélkül, függőknélkül és bárső ruháknélkül, mellyec valának Midiannac királyin; és aranylántzoknélkul, mellyec
27 valának az ő tevéjéknec nyakokban. Es czinála abból Gideon Ephodet, és helheſzteté az ő városába Ophrába, és fertelmeskedéc ott az egéſz Izrael az ő hólt után; és lőn Gedeon magának, és házanépénec botrankozáſára.
28 Megaláztatéc annakokaért Midian az Izrael fiai előtt, és annakutánna fel ſem emeltéc az ő fejeket, és nyugovéc a föld negyvén eſztendeig Gedeonnac idejében.

29 ES elméne Jerubaal az Joas fia, és lőn ot-
30 hon házánál. Gedeonnac vóltanac hetven fiai, kic kijőttenec vala az ő egyéká-
31 ből, mert ſoc feleſége vóltanac őnéki. Az ő hálotárſa pedig ki vala Sechembe, ſzült vala néki azis egy fiat, és nevezé őtet Abimé-
32 lechnec. Meghala pedig Gedeon az Joas fia jó vénſégbe, és eltemettetéc az Joaſnac az ő attyánac koporſójába Ophrába, melly az Abiezeriekhez tartozó vala.

33 LőN pedig, hogy mikor meghólt vólna Gedeon, viſſzatérénec az Izrael fiai, és fertelmeskedénec az Baalim után, és tartác magoknac az Baalberithet Iſten gyanánt.
34 Es meg nem emlekezénec többé az Izrael fiai az ő URokról Iſtenekről, ki megſzabadította őket minden ellenſéginec ke-
35 zéből, kic valának körőskörűl. Es nem czelekedénec irgalmaſságot az Jerubaal Gedeon házával mind azon jóczſerint, mellyeket tett vala Izraelnek.

IX. Réſz.

Az Abimelech minekutánna az Sichimitac közőtt való hadnagyſágot megnyerte vólna, minden attyafiait megölé egytől megyalva, ki az Abimelechnec és az Sichimitáknac veſzedelmét megmondgya, mellyet az Iſten ſzinte ollyan módon bétellyeſite az Abimelech és Sichimitác közőtt való háborúſság által.

1 MErt mikor Abimelech az Jerubaal fia, Sechembe menvén az ő annyának attyafiaihoz, ſónec végétől ſzólott vólna azoknac, és az ő annya attyának házának
2 minden házanépének, mondván: Szóllyatoc kérlec minden Sechembe lakó férfiaknac hallásokra: Mellyic job ti nektec, hogy uralkodgyanaké ti raytatoc az hetven férfiac, az Jerubaalnac minden fiai, avagy hogy uralkodgyéc ti raytatoc egy férfiu? Megemlekezzetec pedig róla hogy
3 én ti czontotoc és teſtetec vagyoc. Es ſzólának az ő annya attyafiai minden Sechembe lakozó férfiaknac hallásokra ezen beſzédeckel, és hayla az ő ſziveć Abimelech után,
4 mert ezt mondác: Mi atyánkfia. Es adánac őnéki hetven ezüſt penzt az Baalberitnec házából, és azokkal fogada Abimelech henyélő és vándorló férfiakat, kic járnának
5 ő utánna. Es méne az ő attyának házához Ophrába, és megölé az ő atyjafiait, Jerubaalnac fiait, az hetven férfiakat egy kövön, megmarada pedig Jotham Jerubaálnac kiſseb fia, mert elreytette vala
6 magát. Őſzvegyűytéc pedig magokat Sechemnec minden férfiai, és Millonac egéſz háza, és elmenénec és kiraliyá tévéc Abimelechet az [x] *Joſuetől felemeltetett* oſzlopoknac mezején, melly vala Sechembe.

[x] Joſue. 24. v. 26

7 MElly dolog mikor megmondottac vólna Jothamnac, elméne és megálla az Gerizim hegynec tetején, és az ő nagy bonagy felſzóval kiálta, és monda nékiec: Hallyatoc meg az én beſzédemet Sechemnec férfiai, úgy halgaſſon meg titeketis az Iſten.
8 [a] Elmenvén egyſzer az fák, hogy válaſzta-
9 nának királt ő magoknac, mondánac az olayfának: Uralkodgyál mi raytunc. Kiknec felele az olay fa: Elhadgyamé az én kóverſémet, mellyel tiſztelnec iſteneket, és embe-
10 reket, és elmennyec hogy uralkodgyam az fákon? Mondánac továbbá az fák az fügefának:
11 Jer el te, és uralkodgyál raytunc. Kiknec felele az fúge fa: Elhadgyamé az én édeſſégemet, ős az én jó gyümőlczömet, hogy elmenyec és uralkodgyám az fákon?
12 Mondánac annakfelőtte az fák az ſzőlőnek:
13 Jerel te uralkodgyál raytunc. Kiknec felele az ſzőlőtő: Elhadgyamé az én muſtomat, melly megvidamíttya az

Az Caputnac kezdete az felſőnec végétől függ.

példabeſzéd által az Jothamfeddi az Sichemitáknac ő nagybonagyſágokat, hogy az Gedeonnac igaz és terméſzet ſzerint való fiai, kőzzűl nē tudtac magoknac hadnagyot választani, azokat megvetették, és az Abimelechet vádeſſégemet, laſztottác hogy Gedeonnac nē igaz ágyból vólt, ki az Sichemitáknac romlájokra léſzen.

iſteneket és az embereket: Es elmennyec
14 hogy uralkodgyam az fákon? Mondánac
végezerre minden fák az galagonya tóviſ-
15 nec: Jer el te uralkodgyál raytunc. Kiknec
felele az galagonya: Ha igazán királlyá ken-
tec ti engéet ti raytatoc, jóvetec el, nyugod-
gyatoc az én árnyékomba; hogy ha nem,
jóyjón tűz ki az galagonyából, és égeſſe
16 meg az Lebanonnac cédruſit. Moſtan an-
nakokáért ha igazán és hiven czelekedte-
tec, hogy királlyá válaſztottátoc Abime-
lechet, és ha igazán czelekedtetec Jeruba-
allal, és az ő házával, és annakfelőtte az ő
kezeinec érdeme ſzerint czelekedtetec ő
17 véle. (Mert hadakozott az én atyám ti
érőttetec, és az ő életével ſemmit nem gon-
dolván, kimente titeket az Midiannac ke-
18 zéből. Ti pedig feltámadtatoc az én a-
tyámnac háza ellen moſtan, és megőltétec
az ő fiait, hetven férfiakat, egy kőven, és ki-
rállyá tőttétec Abimelechet, az ő ſzolgá-
loleányának fiát, áz Sechem férfiain, mert
19 atyátoc fia.) Ha mondom, igazán és hiven
czelekedtetec Jerubaalial, és az ő házával
ma, őrüllyetec Abimelechnec, és őis őrül-
20 lyón ti néktec. Hogy ha nem, jóyjón tűz
ki Abimelechből, és émeſſze meg az Se-
chem férfiait és az Millo házát, és jóyjón
tűz ki az Sechem férfiaiból, és az Millo há-
21 zából, és eméſſze meg Abimeleket. Es el-
futa Jotham, elfuta *mondom*, és elmené Be-
erbe, és ott lőn az Abimelechnec az ő bát-
tyának ortzája előtt.
22 URalkodéc pedig Abimelech Iſrae-
23 len három eſztendeig. Boczáta pedig
az Iſten Abimelech és à Sechem férfiai köz-
zé gonoſz lelket, és vétkezének az Sechem
24 férfiai Abimelech ellen. Hogy előjőnne az
Jerubaalnac hetven fiain tőtt boſzſzúſág,
az az, hogy megbűntettetnéc Abimelech
az ő attyafiának vérekért, ki megőlte va-
la azokat, és Sechemnec férfiaiis *megbün-
tetettnének* kic megerősítettéc vala kezét
25 hogy megőlné az ő attyafiait. Ez veténec
ő néki leſt az Sechem fiai az hegynec te-
tején, és megfoſztnac vala mindent az ki
mellől őc elmegyen vala az úton, melly dol-
26 got megmondának Abimelechnec. Annak-
felőtte eljővén Gáál az Hebednec fia, és
az ő attyafiai, mikor mentec vólna Sechem-
27 be, hunecnéki az Sechem férfiai. Annyira
hogy kimenvén az mezőbe *bátorſággal* ſzed
néc az ő ſzőlőjőket, és aztnyomnác, és ő-
rülnénec: Es bémennénec az ő iſteneknec
házába, és enneneciannának, és ſzidalmáz-
28 nác Abimelechet. Monda pedig Gáál az E-
bednec fia: Mikor az Sichembéliec fejedel-
me az Zebul ott vólna; kiczoda az Abime-
lech, és kiczoda az Sechem, hogy ſzolgál-
lyunc ő néki? Nemde nem Jerubaal hác?
b Szólgállyatoc inkab az Sechem fejedél-
ménec az Hamornac polgaival: Miért ſzol-
29 gálnánc enneo? c Es vayha ez nép én bir-
dalmomba vólna hogy megőlném Abime-
lechet? Es monda Abimelech felől; őreg-
30 bits meg az te ſeregedet, és jóy ki. Halván
pedig Zebul az városnac fejedelme Gáál-
nac az Ebed fiának beſzédit, megharaguvéc
31 felőtte igen. Es külde követeket Abime-
melechhöz Thormа városba, mondván: I-
mé Gaal az Ebed fia, és az ő attyafiai Sechē-
be jőttenec, kic az városſal eggyut ellened a-
32 karnac támadni. Moſtan annakokaért kel'
fel éttzaka te és az nép melly veled vagyon,
33 és leſelkedgyél az mezőbe. Es jó reggel nap-
keletkor felkelvén, indully reá az városra, és
mikor ő, és az ő népe kimégyen te reád czele-
kedgyél ő véle az ſzerint, az mint akarod.
34 Felkele pedig Abimelech és minden nép,
ki vala ő vele éttzaka, és leſelkedének Sechē
35 ellen, négy les helyen. Es kijőve Gáál E-
bednec fia, és megálla az város kapujának
béménetelibe, mert immár kijó vala Abi-
melech, és az nép, ki véle vala az leſekből.
36 Látván pedig Gáál az népet, monda Zebul-
nac: Imé nép jő alá az hegynec tetejéről;
kinec felele Zebul: Az hegyeknec árnyé-
37 kát látod mint embereket. Ackor iſmét
ſzolván Gáál monda: Imé nép jő alá az he-
gyec tetejéről. Mert egyic ſereg jó vala az
38 Mehonenim mezejének után. Monda pe-
dig ő néki Zebul: Hól vagyon moſtan az
te ſzád, kivel ezt mondod vala: Kiczoda az
Abimelech, hogy ſzolgállyunc néki? Avag'
nem az népe ez, az kit megutáltál? Menny
39 ki kérlec moſt, és hadakozzál ellene. Es
kiméne Gaal az Sechem férfiai előtt és
40 viva Abimelech ellen. Es megűzé ő-
tet Abimelech minekutánna kezdett vól-
na fútni az ő ortzája előtt, és ſokann elhúl-
lának ſebeſſec az kapunac bémeneteleig.
41 Marada pedig Abimelech Arumahbi, és
kiűzé Zebul Gaált, és az ő attyafiait,
42 hogy ne maradna Sechembe. Másod
napon kiméne az nép az mezőkre, és meg-
43 mondác Abimelechnec. Elvivé annako-
kaért az népet, és eloſztá őket három réſz-
re, és leſcket hánya az mezőbe; és mikor lát-
ta vólna hogy nép jő ki az városbói, feltá-
44 mada ellenec és megveré őket. Mert Abime-
lech és az ő véle való ſereg, nagy terénſéggel
az város kapuját oſtromlyác vala: Az más
két ſereg pedig ſzabadon czelekedvén mind
azoc ellen, kic valanac az mezőben, meg-
45 verék őket. Abimelech továbba vivá az
városſt mind az egéſz nap, és megnyövé azt, és
à népet melly benne vala megőlé, és elron-
46 tá az városſt, és ſóval bétmté. Halván
pedig ezt az Sechem tartományának fér-
fiai, erőſſégbe menének az Bérit iſtē házába.
47 Megmondác pedig Abimelechnec, hogy
ott gyultenec vólna őſzve az Sechem
48 ternyának minden férfiai. Es felméne
Abimelech, Salmon hegyére ő maga, és az
egéſz

Mintha azt mondaná, az városba az távol való Abimelechnec czinálván ötet: Jöy ki az mezőbe ha mered és vijunc meg.

b Az az, ha ſzolgálnotoc kell, ne engedgyetec hogy nagyob inſéget veſſenec reatoc mint régen ez Sechemnec polgarin volt az Hamornac idejébé.

egész nép melly vala ő vále: és vőn Abimelech feyszéket, és vága fáknac ágait, kiket felszede és az ő vállara raka, és monda az
népnec melly ő véle vala: Mit czelekedém látátoc, siettetec, czelekedgyetec tiis ugy
49 mint én. Vága annakokaért az egész népis kiki magánac ágat, és utánna menénec Abimelechnec, és lerakác az várnál, és meggyuytác tűzzel az várat ő reájoc; és meghalánac Sechem tornyánac minden férfiai kózel ezer férfiac és aszszoni állatoc. Elméne továbba Abimelech Thebesbe, és táborba szálla Thebes mellett, és megvévé
51 azt. Vala pedig egy erős torony az város középibe, és oda szaladánac az városnac minden férfiai, és aszszony népei, és bézárlác magokra, és az toronnac padiásara
52 menénec fel. Méne pedig Abimelech mind az toronyig és vivá azt; méne pedig mind az torony aytájáig, hogy megégetné
*2. Sam. 11. 21. 53 tüzzel. Ackor aláhagyita * egy aszszony ember, egy masom kő darabat, Abimelechnec az fejére, és bétöré néki az agya ka-
Hb. 54 ponyját. Ki miadgyárást oda hiván az ő fegyverhordozó apródgyát, mondanéki: Vond ki azte fegyveredet, és ölly meg engemet hogy ne mondgyác én felólem, aszszony ember ölte meg ótet. Altalűtő annakokaért, ótet az ő apródgya és meghala.
55 Látván annakokaért az az Izrael férfiai, hogy meghólt vólna Abimelech, elméne
56 kiki az ő helyére. Meg fizeté annakokaért az Isten az gonoszt Abimelechnec, mellyet czelekedett vala az ő attyával, megölvén az ő hetvén attya fiait. Annakfelelotte
57 minden gonoszt viszszaada az Sechem férfiainac fejekre az Isten, és megtellyesedéc ő raytoc az Jothám átka, ki Jerubaal fia vala.

X. Rész.

Izrael fiai minek utánna Thola és Jair alatt békeségesſen éltenec vólna, azoknac hóltoc után balványimádásba esnec, és ellenség kezébe adatnac, annakokaért mikor Istenhöz kialtanánac, elöször igen megfeddetnec, az után kegyelmet nyernec.

1 TAmada pedig Abimelech után az Izraelnec megszabadítására, Thola Puah fia, ki Dodonac fia vala, Isachar nemzetségéből, ő
2 pedig lakic vala Samirba Ephraimnac hegyén. Es itélé Izraelt huszonhárom esztendeig és
3 meghala, és eltemettetéc Samirba. Azután támada Jair, ki az Gileád nemzetségéből való vala, és itélé Izraelt husznkét esz-
4 tendeig. Vóltanac pedig ő néki harmintz fiai, kic nyargalnac vala harmintz szamár czitkókon: Kiknec harmintz városoc vala, kiket hivnac vala Jair faluinac, mind ez mai na-
5 pig, kic vadnac Gileadnac földébe. Meghala pedig Jair, és eltemettetéc Camonba.
6 ISmet pediglen az Izrael fiai gonoszt czelekedénec az URnac szemei előtt, és szolgálánac Baalimnac, és Astarothnac, és Aram istenincc, és Moáb istenincc, és Ammon fiai istenincc, vegezette az Philisthim istenincc; és elhagyác az URat, és nem szol-
7 gálánac néki. Annakokaért felgerjede az URnac haragja Izrael ellen, és az Philistinnec kezében adá óket, és az Amonnnac fiai-
8 nac kezekbe. Kic megrontác és ősszvetőrec az Izrael fiait mind addig az esztendeig, tudniillic tizennyóltz esztendeig, mindenden fiait Izraelnec, kic valánac tűl az Jordánon, az Emorrhéusoknac földébe, melly
9 vagyon Gileadba. Es általmenénec az Ammon fiai az Jordánon, hogy hadakoznánac Judával, és Benjaminnal, és Ephraimnac házával, és igen megszoronngattatéc az az Izrael.
10 ES kiáltánac az Izrael fiai az URhoz, mondván: Vétkeztünc te néked, mert elhadtuc az mi Istenünket, és szolgáltunc
11 az Baalimnac. Monda pedig az UR az Izrael fiainac: Nemde az Egyptumbéliektől, az Emorrhéustól, és Ammon fiaitól, és az
12 Philisthimtől: Továbba az Sidonbéliektől, és az Amalechtól és az [a] Maonitáktól, kic megnyomorítottanac vala titeket: Mikor én hozzám kiáltottatoc vólna, megsza-
13 badítalaké titeket az ő kezekből? Ti pedig elhagyátoc engemet, és idegen istenecnec szolgálátoc: annakokaért nem szaba-
14 ditlac meg titeket ezután tóbbé. Mennyetec el és kiáltsatoc azokhoz az istenekhőz, kiket választottatoc, azoc szabadítsanac meg
15 az ti szükségteknec idején. Felelénec pedig az Izrael fiai az URnac: Vétkeztünc, czelekedgyél te úgy mi velünc a mint jónac tettzic az te szemeid előtt; czac szabadits meg kérünc tégedet ez mai napon.
16 Es kihányác az idegen istenecket ő kózzülőc, és szolgálánac az URnac: Es illyen módon szálla meg *Isten* haragja az Izraelitác nyomoruságaért.

[a] *Az az, ti kőzötetec lakó pogányoktól, az Cananéusoknac maradékoktól.*

17 OSzvegyűlenec pedig az Ammon fiai, és táborba szállánac Gileadba: ősszvegyűlénec az Izrael fiaijis, és táborba szállánac
18 Mispáhban. Es mondánac Gileadnac népe és fejedelmi eggyic az másiknac: Valaki hadakozni kezd az Ammon fiai ellen, az legyen hadnagy az Gileadnac lakoi között.

XI. Rész.

Az Gileádnac népe ákarván az Ammonitáckal szembe vivni, az Jephthét házából hijac és fejedelemmé tészic, ki mikor az ellenségtől

békeſſéget nem kérhettett volna, megveri őket Azutan haza menvén, az ő leányát az ő vakmerő fogadáſa ſzerint megaldozza.

* *Heb.* 11.32.

1 Ephtéh* pedig ki Gileadból való vala, hatalmas vala erővel, és egy parázna aſzſzonnac fia vala, és Gilead nemzette vala Jephthet.. Szűle pedig az ő feleſégeis Gileadnac fiakat: És felnevekedének az ő feleſégének fiai és kiüzék Jephthet, és mondának néki: Nem vészſz örökſéget az mi atyánknac házába, mert kűlömb aſzſzoni 3 áldatnac fia vagy. Elfuta annakokaért Jephtheh az ő attyafiainac ortzájoc előtt és lakéc Tób földében és gyuiekezének Jephthehőz vándorló férfiac, és kimenének ő 4 véle. Lőn pedig egynéhány nap után, meg- 5 vivánac az Ammon fiai Izraellel. Mikor pedig kezdréc vólna őket oſtromlani az Ammon fiai, elmenének az Gileadnac vénei, hogy viſzſzahoznác Jephthet az Tób föl- 6 déből. Es mondának Jephthénec: Jer el és légy fejedelműnc mi nékünc, hogy ha- 7 dakozzunc az Ammon fiai ellen. Felele az Jephtheh az Gileadnac veneinec: Avagy nem meggyűlöltétek engemet, és kiüzétec engem az én atyámnac házából? Miért jöttetec azért moſt én hozzám az ti nyomoru- 8 ſágtoknac idején? Es mondának az Gileadnac vénei az Jephthehnec: Azértértűnc moſt te hozzád, hogy eljöy mi velünc és hadakozzál az Ammon fiai ellen, és légy nékünc elottünc járó, mind az Gileadnac la- 9 koſinac. Felele Jephtheh az Gilead véneinec: Ha viſzſzviſztec engemet, hogy hadakozzam az Ammon fiai ellen, és kezembe adandgya őket az UR énnékem: Hadna- 10 gyotoc láſzéké én ti néktec? Ackor mondának az Gilead vénei Jephthenec: Az UR légyen köztünc itélő, ha az te beſzéded ſze- 11 rint nem czelekedűnc. Elméne annakokaért Jephtheh az Gilead véneivel, és válaſztá az nép őtet magának hadnagyúl és fejedelműl: Es megmonda Jephtheh minden beſzédit [a] az UR előtt Miſpaban.

[a] *Tudniillic az mellyeket ő ſzolott az Gilead véneinec, azokis néki az mit mit ſzóltac.*

12 Külde annakokaért Jephtheh követeket az Ammon fiainac királyához illyen paranczolatockal: Mi dolgom vagyon nékem te veled, hogy elömbe jöttél, hogy 13 hadakozzál az én földem ellen? Es monda az Ammon fiainac királlya az Jephtheh követinec: Mért elfoglalá Izrael az én földemet; mikor feljöve Egyptumból, * Arnontúl fogva Jabbokig és az Jordanig, moſtan annakokaért add meg azokat békeſ- 14 ſággel. Iſmét külde pedig Jephtheh követeket az Ammon fiainac királyához.

* *Num.* 21. *v.* 13.

† *Num.* 21. 13. *Deut.* 2. *v.* 9. 19

15 Es monda néki: Ezt mondá az Jephtheh: Nem vötte el Izrael az † Moáb földét, ſem 16 pedig az Ammon fiainac földét. Hanem mikor feljönének Egyptumból, eljárá Izrael az puſztát mind az veres tengerig és ju- 17 ta Cadesbe. Es küldé követeket Izrael Edomnac királyához, mondván: * Hadd mennyűnc által; kérlec tégedet, á te földeden; és nem hallá meg az Edom királlya; küldé az Moáb királlyához is követeket, és nem akará: Megmarada annakokaért, Izrael 18 Cadesbe. Es mikor menne az puſztán megkerülé Edom földét és Moáb földét, és juta napkelet felől az Moáb földére, és tábort járának Arnon mellett, és bé nem menének az Moáb határába, mert az Ar- 19 non határa Moábnac. Annakokaért küldé követeket Izrael Sihonhoz az Emorrhéuſoknac, és Hesbonnac királyához, és monda néki Izrael: † Hadd mennyec által, kérlec tégedet, az te földeden, az mi 20 helyűnkig. Es nem hűn Sihon Izraelnec, hogy általmenne az ő határán, hanem őſzvegyuyté Sihon minden népét: és táborban ſzállának Jahaſba, és hadakozának 21 Izrael ellen. Adá pedig az Izraelnec URA Iſtene Sihont és minden népét Izraelnec kezébe, és megverék őket, és bírá Izrael minden földét Emorrhéuſnac, az földnec 22 lakoinac. Birác annakelőtte minden határát Emorrhéuſnac Arnontúl fogva Jabbokig, és az puſztától fogva az Jordanig.

* *Num.* 20. *v.* 17.

† *Num.* 21.22.

23 Moſtan annakokaért az Izraelnec URA Iſtene, kiüzé az Emorrhéuſt az ő népénec ortzája előtt, és te birnádé azt? Nemde az mit birnod adott te néked Chemos 24 az te Iſtened, azt bírodé? Azonképpen valamit kiüzött az mi URunc Iſtenünc az mi 25 ortzánc elol, miis azt birjuc. Es moſt, nemdé ſockal job vagyé te * Balóknál Sippor fiánál, az Moáb királlyánál? A vagy verſengetté az Izraellél? [b] Avagy ha- 26 dakozotté valaha mi elenünc? Mikor laknéc Izrael Hesbonba, és az ő faluiba, és Aroerbe, és az ő faluiba, és minden városokba, mellyec vadnac Arnonnac határai mellett, háromſzáz eſztendeig: miért nem ſzabaditottátoc meg az időbe azo- 27 kat? En pedig nem vétettem te ellened, és te gonoſzul tészſz én velem hadakozván én ellenem: Tégyen itéletet az UR bíró lévén ma, az Izrael fiai között és az Ammon 28 fiai között. Es nem engede az Ammon fiainac királlya az Jephthe beſzédinec, mikor küldött vólna ő hozzá.

* *Num.* 22.1.

[b] *Tudniillic, ez tartományért.*

29 Lőn pedig Jephthen az URNAC lelke és általméne Gileadon és Manaſsén, és onnan általméne Miſpe Gileadon, és Miſpe Gileadból általméne az Ammon fiaira. 30 Es fogadáſt tőn Jephtheh az URNAC, és monda: Ha mindeneſtől kezembe adod az 31 Ammon fiait: [c] Valami kijóvend az én hazámnac aytaján énnékem elömbe, mikor haza terendec békével, az URé leſzen, és meg-

[c] *Jephthehnec hirtelenſséggel és vakmerőképpen valo fogadáſa. Ertelme pedig ez az ő fogadáſának. Valami elömbe jó házámbol, azt az Iſtennec ſzentelem, hogy légyen az mint egy égő áldozat. Vagy ez: Valami elömbe jő vagy Iſtennec ſzentelem, vagy ha alkolmas leſzen áldozatra, megáldozom.*

32 és megáldozom azt égő áldozatúl. Általméne annakokáért Jephtheh az Ammon fiaihoz, hogy hadakoznéc azoc ellen, és
33 kezébe adá néki azokat az UR. Es megveré őket Aroertől fogva mind addig míg mennél Minnitben az húsz városokba, és Abelîg, melly szőlőhegy vala, nagy vér ontással: Es megaláztatának az Ammon fiai
34 az Izraelnec fiainac előttőc. Mikoron pedig menne Jephtheh Mispaba az ő házához, ímé az ő leánya kijöve eleibe dobockal és seregeckel; és czac eggyetlen eggye vala az, mert nem vala ő néki más fia vagy le-
35 ánya. Lőn pedig, hogy mikor látta vólna őtet, megszaggatá az ő ruháját, és monda: Ah, ah szerelmes leányom, igen megkeserîtél és megháborítál engemet. Mert én fogadást tettem az URnac, és nem vonha-
36 tő hátra. Kinec az leány felele: Edes atyám, ha fogadást tettél az URnac, úgy czelekedgyél én velem az mint kiment a te szádból, minekutánna adott az UR te néked boszszú állást az te ellenségiden, az Ammő fiain.
37 Monda annakfelőtte az ő attyának: Engedd meg nékem ezt; Eressz el engemet két hólnapig hadd menyec el, és menyec fel az hegyekre, és hadd sirjac az én szüzességemen,
38 az én leány barátimmal egybe. Es az móda: Menny el, és elbocsátá őtet két hólnapig, elméne azért ő, és az ő leány bárati, és
d *Az az, Istennec szentelé az ő lejányát, és nẽ engede hogy férhèz menne, mellyet az Jephte tudatlanságból mivelt, és az leánzóis tudatlanságból enged az attya fogadásának.*
sira az ő szűzességéen két hólnapig az he-
39 gyeken. d Az két hólnapnac pedig vége felé megtére az ő attyához, és megtellyesíté aző felőle való fogadást, mellyet fogadott vala: Añakokáért ő férfiat nẽ esmert vala, és szo-
40 kás lőn ez Izraelben: Esztendőnként elmẽnec vala Izraelnec leányi, hogy szolanának az Gilead fiának Jephthehnec leányával, négy napon esztendőnként.

XII. Rész.

Az Ephraimitác kiczin dolgon egybevesznec az Jephthével, és felötte igen megveretettnec, és sokan levágattatnac ő tőle: Az Jephtheh hólta után egymás után hárō hadnagy támad, Ibsan, Elon, Abdon.

1
Szvegyűlénec pedig az Ephraim férfiai, és általmenénec északra, és mondánac Jephthenec: Miért mentel által hogy hadakoznál az Ammon fiaival, és nem hivtál minkét, hogy elmentűnc vólna veled? Az te házadot
2 és te magadot megégetűnc tűzzel. Es monda Jephtheh ő nékic: Nagy hábor uság vólt én kősztem és az én népem kősztazAmmő fiai ellen: Es hivtalnac titeket, és nem szaba-
3 dítátoc meg engemet az ő kezekből. Látván pedig hogy meg nem tartotoc engemet, veszedelemre vetém az én életemet, és általmenéc az Ammon fiaira, és kezembe adá őket az UR: De mire jöttetec fel most
4 én hozzám, hogy hadakozzatoc én ellen? Egybegyüté annakokáért Jephtheh Gileadnac minden férfiait, és meghartzola Ephraimmal: Es megveréc az Gilead férfiai Ephraimot, mivelhogy azt mondtác vala: Ephraimnac sőprei vattoc ti, kic Gileadba, Ephraimnac és Manassénec kő-
5 zőtte laktoc. Es elfoglalá Gilead Ephraim előtt az Jordánon való réveket; és lőn mikor az Ephraim kőzzűl az elfzaladtac azt mondgyác vala: Hadd mennyűnc által; az Gilead férfiai azt mondgyác vala: Talám Ephraim kőzzűl való vagy? Ha azt mond-
6 gya vala: Nem. Tehát azt mondgyác vala * *Alizs, Schiboleth.* néki: Mondgyad hát mostan * Siboleth; az pedig azt mondgya vala, † Szıboleth: Es nem mondhattyác vala ki igazán, Ackor azért megfogván azokat megölic vala az Jordannac révibe: Es elhúllánac az időbe Eph-
7 raim kőzzűl negyven két ezeren. Itélé pedig Jephtheh Izraelt hat esztendeig, és meghala Jephtheh az Gileadnac fia, és eltemettetéc eggyikében az Gilead városi kőzzűl. † *Siboleth.*
8 ¶ Télé pedig ő utánna az Izraelt Ibsan, ki
9 a Bethlehemből való vala. Es vőltanac ő néki harmintz fiai: Es harmintz leányokat házasitott ki, és harmintz leányokat hozott bé kivől az ő fiainac, és itélé Izraelt
10 hét esztendeig. Meghala pedig Ibsan, és
11 eltemettetéc Bethlehembe. Es itélé ő utánna Izraelt Elon, ki Zabulon nemzetségéből vala: Es itélé Izraelt tíz esztendeig. Es meghala az Zabulon nemzetségéből való Elon, és eltemettetéc Ajalon-
12 ba Zabulon földébe. Es ő utánna itélé Izraelt Abdon az Hillel fia, ki Pirathonnac városából vala. Ennec negyven fiai vóltac, és harmintz unokai, kic jargaltac hetven szamár ezitkőkon, és itélte Izraelt
13 nyóltz esztendeig. Meghala pedig Abdon az Hillel fia, ki Pirathonnac városából vala, és eltemettetéc Pirathonba Ephraimnac földébe, az Amalechitáknac hegyeken.

XIII. Rész.

Az Izraelitác mikor az ő bűnőkért az Philistheusoktól igen elnyomoritattac vólna, az Isten igeri Samsont az ő szűleinec, ki az Izraelnec szabadítója lenne, kinec felneveléſe felől az Isten Angyala tanúságot ád az ő szűleinec, az után szűlenic az Samson.

1
Zelekedénec annakfelőtte az Izrael fiai gonoszt az UR szemei előtt: és adá őket az UR az Philistinusoknac kezekben negyven esztendeig.
2 Vala pedig egy férfiu Zorâh

városból Dán fiainac házokanépe közzül, kinec neve Manoah, kinec feleſége magtalan vala, és nem ſzült vala. 3 És megjelenéc az URnac Angyala annac az aſzſzony embernec, és monda néki: Imé moſtan magtalan vagy, és nem ſzülté l, méhedben fogadſz 4 pedig és fiat ſzülſz. Moſtan annakokaért megódd magad, bort ne igyál, ſe reſzegitő 5 italt, és ſemmi tiſztátalant ne egyél. Mert imé nehézkes léſzeſz, és fiat ſzülſz: Es *beretva † nem mégyen fel az ő fejére; mert Iſtennec ſzentelteteti léſzén az ő annyának méhétől fogva; és ő kezdi megſzabaditani 6 Izraelt az Philiſthusoknac kezéből. Es elmenvén az aſzſzonni állat, megmondá az ő férjénec ezeket, ezt géckel: Iſtennec egy embere jöve hozzám, kinec tekénteti ollyā vala mint az Iſten Angyalának tekénteti, igen rettenetes: Es nem kérdém meg őtet honnā való vólna, ſem az ő nevét meg nem mon- 7 dá nékém. Es monda énnékem: Imé nehezkes léſzeſz, és fiat ſzülſz; moſtan annakokaért ne igyál bort, ſe réſzegitő italt, ſe ſemmi tiſztátalant ne egyél: Mert Iſtennec ſzentelteteti léſzen az gyermec, annyának méhétől fogva mind halálának napjáig.

8 Imádá annakokaért Manoah az URat, és monda: Kérlec tégedet édes URam, az Iſtennec embere, kit kuldöttel vólt, jöyjön el kérlec iſmét mi hozzánc, és tanitſſon meg minket mit czelekedgyünc az ſzületendő gyermeckel: 9 Meghalgatá pedig az Iſten Manoahnac ſzavát, mert eljöve iſmét az Iſtēnec Angyala az aſzſzoni állathoz, és ő úl vala az mezőbe, Manoah pedig az ő fér- 10 je nem vala ő véle. Sietvén annakokaért az aſzſzoni állat, futaméc, és megmondá az ő férjénec, mondván néki: Imé megjelenéc nékem az Iſtennec embere, ki minap én 11 hozzám jött vala. Felkelvén annakokaért Manoah utánna méne az ő feleſégénec, és járúlván az emberhöz, monda néki: Te vagyé az ember az ki ſzolottal az aſzſzoni állatnac? Es monda: En vagyoc. Es monda iſmét Manoah: Tudom hogy minden beſzéded bétellyeſedic, de miczoda az feltartáſnac módgya, és mimódon czele- 13 kedgyünc ő véle? Felele az URnac Angyala Manoahnac: Mindenekből, kiket mondtam az aſzſzoni állatnac, megőrizze 14 az gyermeket. Semmibe ne igyéc valami kijó az ſzőlőtőkéből, az az bort, ſe ſzőlőből czinált italt ne igyéc, ſem ſemmi tiſztátalant ne egyéc; valamit paranczoltam 15 néki, megőrizze. Es monda Manoah az URnac Angyalának: Kérlec hadd tartoztaſſunc meg tégedet, hogy keſzitſünc te né- 16 ked egy keczke gödölyét. Felele pedig az URnac Angyala Manoahnac: Ha ſzinte megtartoſztatſzis engemet, nem éſzem à te kenyeredből, Ha pedig égő áldozatot tészſz, az URnac áldozzad azt: Mert nē tud-

gya vala Manoah hogy az URnac Angyala 17 vólna. Monda annakokaért Manoah az URAngyalának: Kiczoda neved, hogy mikor megtellyeſedic az te beſzéded, tiſztelléggel 18 illelsünc tégedet? Kinec felele az URnac Angyala: Miért kérdeſzkedel az én nevem fe- 19 lől? Es czudálatos lón az. * Mert mikor Manoah egy keczke gödölyét, és liſztből czinált áldozatot hozott vólna elő, és azt áldozná az kősziklán az URnac; czuda dolgot czelekedéc Manoahnac és az ő feleſégénec 20 láttára. Mert mikor felmenne az láng az oltárról az égbe, felméne az URnac Angyala az oltárnac langjába: Manoah pedig és az ő feleſége nézic vala és ortzájokra búrulván az földre eſének. Es többé meg nem je- 21 lenec az URnac Angyala Manoahnac, és az ő feleſégénec: Ackor eſmére meg Manoah, 22 hogy az URnac Angyala vólna az. Es monda az Manoah az ő feleſégénec: † Halván meghalunc, mert az Iſtent láttuc. Kinec fe- 23 lele az feleſége: Ha meg akart vólna ölni az UR minket, el nem fogta vólna az mi kezünkből az egóáldozatot, és az liſztből czinált áldozatot, és meg ſem mutatta vólna nékünc mind ezeket, ſem pedig illyen dolgokat nem ſzolott vólna moſtan mi nékünc.

24 Szüle annakokaért az aſzſzoni állat fiat, és hivá az ő nevát * Samſonnac, és nevekedéc az gyermec, és megáldá őtet az 25 UR. Es kezdé az URnac lelke őtet megerősiteni az † Dán táborába, Sorah és Eſthaol között.

XIIII. Réſz.

Samſon mégyen az ő feleſégének eljegyzéſére, és mikor Oroſzlán mert vólna az uton eleibe, megöli azt. Az után mikor az menyegzőre méne, az oroſzlanból mézet vészé ki, mellyet megéſzic az ő attyával annyával, mellyből meſét formál az vendégeknec, mellyet mikor ſenki meg nem tudna feyteni, az ő feleſége jelenti meg, kinec az előtt azt megmondotta vala Samſon, megharagſzic Samſon hogy az ő feleſége az meſét megmondotta, megelegiti Samſon az meſe feytőket, de haraggal elmégyen onnét, és az ő feleſége máshoz megyen.

1 Lá méne pedig Samſon Thimnathba, és lára egy aſzſzony embert Thimnátba, ki az Philiſthinuſoknac leáni közzül való 2 vala. Esfelméne és megjelenté az ő attyának és annyának, és monda: Egy aſzſzony embert láttam Thimnathba, az Philiſthinuſoc leáni közzül; moſtan annakokaért vegyétec azt feleſégül énnékem. 3 Es monda o néki az ő attya és annya: Ninczené az te atyádfiainac leáni között, és minden népem között aſzſzoni állat: hogy te elmégy és venni akarſz feleſéget magadnac az környülmetéletlen Philiſthi-

* Num. 6.5.
† Aliàs: Borotva.

* Az az, czuda dolgoczkal akará inkáb magát megjelentēni, hogy nem mint beſzédel.

† Exod. 33. 20. Deut. 5. 26.

* Heb. 11. 32.

† Dán tábora, helynec neve, infrá 18. cap. ver. 12.

Peliſthinuſoc közzűl? Felele Samſon az ő attyának: Azt vegyétec énnékem; mert tetzic az én ſzememben előtt. Az ő attya és anya pedig nem tudgyác vala hogy az Urtól vólna ez, hogy alkolmatoſságot kereſſe az Peliſthéuſoktól. Mert az időbe az Peliſthéuſoc uralkodnac vala Izraelen. A láméne annakokaért Samſon, az ő attyával és annyával Thimnatba. És mikor jutottac vólna Thimnathnac ſzőlőhegyére, imé egy oroſzlán kölyöc ordítván jöve ő eleikb. És felinditá ötet az URnac lelke, és ketté ſzakaſztá azt, miképpen ketté ſzakaſztanác á gödölye: és ſemmi nem vala kezébe, és nem mondá meg az attyának és annyának mit czelekedett vala. Aláméne az után és ſzóla az aſzſony embernec, az ki tetzett valá Samſonnac ſzemei előtt. Megtére pedig egynéhán nappal az után, hogy haza vinné ötet, és oda téré hogy látná az oroſzlánnac hólt teſtét: és imé egy raymék vala az oroſzlánnac hólt tagjában, és méz. Mellyet mikor kezébe vőtt vólna, ſietve megyen vala és éſzic vala: ki mikor jutott vólna az ő attyához és annyához, ada nékiekis és événec; de nem mondá meg nékic, hogy az oroſzlánnac hólt teſtéből votte vólna ki az mézet.

10 ES azután aláméne az ő attya az aſzſzony emberhőz, és tőn lakodalmat ott Samſon: mert úgy ſzokтac vala czele-
11 kedni az iffiac. Mikor pedig néznének ő reá az harmintz vendégiffiu társaſágoc, kiket hivtac vala hogy Samſonnal lennének.
12 Monda nékiec Samſon: vetec előtőkbe monſtan egy meſét, ha megmondandgyátoc azt énnékem az lakodalomnac hét napjáig, és megtalálandgyátoc, adoc ti nektec harmintz inget, és harmintz őltőző ru-
13 hákat. Ha pedig meg nem mondhattyátoc énnékem, ti adgyatoc énnékem harmintz inget, és harmintz őltőző ruhákat: Kic feleléncec ő néki, mond elő az te meſé-
† *Samſon meſéje az oroſzlánról és az mézről.* 14 det, hadd hallyuc. Es monda nékiec: † Az érő álliatból étec jöve ki, és az erősből édeſſég jöve ki. Es meg nem mondhatác az
15 meſét három egéſz nap. Lőn annakokaért heted napon mondánac az Samſon feleſégénec: Add tanáczúl az te férjednec hogy jelentſe meg mi nékünc az meſét, hogy vala miképpen meg ne égéſsünc tégedet, és az te atyádnac házát tűzzel: Avagy az mi örökſégünknec elnyereſére hivtátoké, vagy nő?
16 Es ſira Samſonnac az feleſége ő előtte, és monda: Bizon gyűlőiſz engemet, és nem ſzeretſz engemet: Meſét vetéi eleikbe az én népénec fiainac, és mindazáltal nékem meg nem jelentetted. Ki monda néki: Imé az én atyámnac és az én anyámnac meg nem mondottam, és néked mondanám meg?
17 Sira annakokaért ő előtte hét egéſz napokon, kiken vala az lakodalom. Lőn pedig, hogy hetedic napon megmondaná néki, mert ſzorongattya vala ötet: Melly aſzſzoni áilat megmondá az meſét az ő népe fiainac.
18 Mondánac annakokaért ő néki az városnac férfiai heted napon, minekelőtte elenyéſznec az nap: Miczoda édesb az méznél? Es miczoda erőſſeb az oroſzlánnál. Ki monda nékic: Ha nem ſzántottatoc vólna az én űſzőmön, meg nem találtatoc vólna
19 az én meſémet. Es felinditá ötet az URnac lelke, és aláméne Aſcelonba, és megőle ő közzűlőc harmintz férfiat, és az ő őltőzeteket levonván, ada kűlőmbkűlőmb őltőzeti ruhákat azoknac, kic megfeytettéc vala az meſét? * és felgerjede az ő haragja, és felméne az ő attyának házához. Annakokaért az Samſon feleſége méne az ő társához, kit társaſágában vőtt vala.

* *Megharagſzic Samſon az ő feleſégére, elmégyen tőle, és az Samſon feleſége máshoz mégyé.*

XV. Réſz.

Az Samſon felőſte igen nagy kárt téſzen az Philiſthéuſoknac, és igen megveri őket hogy az ő feleſégét elvőttec ő tőle és máſnac adtác, melly dologért mikor az Philiſtéuſoc az Jehudaellenn mentec vólna haddal, az Samſont megkőtőzve akarjác nékiec kezekben adni, de az ő kezei megőldatnac, és egy ſzamár állczonttal ſokat megől bénec. Az után mikor ſzomjuhoznée, az Iſtentűl vizet kér, és ád néki az kőből vizet.

1 ES pedig egy néhany napoc után az búza aratáſnac napjaiba, meglátogatá Samſon az ő feleſégét egy keczke gödölyével, és ezt mondá: Bémégyec az én feleſégemhőz az hálóházba; és ne hagyá ötett bémen-
2 ni az attya. Mert ezt mondá néki: Azt gondolám hogy gyűlőlnéd ötet, annakokaért adám ötet az te társodnac: Az ő őcze nemde nem ſzebbé añál? Légyen tiéd az moſtan, he-
3 lyében. Es monda néki Samſon: Artatlan léſzec én moſtá a Peliſtéuſoktól, ha gonoſzt
4 czelelekedem én ő nékiec. Elménven annakokaért Samſon foga háromſzáz rókát, és égő űſzőgőket vévén egyiknec az farkát az máſikhoz kőté, és egy űſzőgőt tőn minden
5 két rokánac farka közé. Annakutáña tűzet gyuyta az űſzőgőkbe, és elkibocsátá azokat az Peliſthéuſoknac vetéſekbe; és felgyuytá mind az gabona kalandgyákat, mind az vetéſeket, és mind az ſzőlőket, és mind az olay-
6 fáknac erdeit. Es mondánac az Peliſtéuſoc: Ki czelekedte ezt? Es mondanac: Samſon, Thimnéuſnac az veji; mivelhogy elvőtte az ő feleſégét, és adta ötet az ő társának. Felmenénec annakokaért az Peliſthéuſoc, és megégetéc az aſzſzont és az ő attyát tűzzel.
7 Kiknec monda Samſon: [a] Ha előſzőr czelekedtétetec vólna ezt, az mit moſt, megelégedtem vólna rayta, de boſzſzúmat állom
8 még rayta toc, és annakutánna megſzűnőm. Añakokaért megveré őket vállokról fegva,

[a] *Az az, hakackor bűntétec vólna meg ezért mikor elvőtték előſzer az én feleſégemet, megelégedném rayta, de mivelhogy akkor nem mivelték, nem elégſzem meg rayta.*

mind tomporokig, [b] nagy veſzedelemmel: Es alámenvén leüle az Ethám kőſziklának tetején.

9 Elmenének pedig az Philiſtheuſoc, és táborba ſzállának Judaba, és letelepedének az Lechi nevő helyen. 10 Es mondának az Judának férfiai: Vallyon ſ-miért jöttec fel mi ellenünc: Felelének, hogy megkőſsűc Samſont azért jöttünc, hogy czelekedgyünc úgy ő véle, az mint ő mi velünc.

11 Alámenének annakokaért három ezer férfiac Judaból az Ethám kőſzikla tetejére, és mondának Samſonnac: Nem tudodé hogy uraikodic mi raytunc az Peliſthim? Es miért czelekedted annakokaért ezt mi nékünc? Felele nékiec: Az miképpen czelekedtec én velem, énis úgy czelekedtem vélec. 12 Mondának annakfelőtte néki, azért jöttünc hogy megkőſsünc tégedet, hogy kezekben adgyunc tégedet az Peliſthéuſok nac. Felele nekiec Samſon: Eskűdgyetec megénnékem hogy reám nem rohántoc ti. 13 Ackor mondának ő néki illyen ſzóval: Nem eskűſzünc. hanem megkőtünc tégedet, és kezekben adunc tégedet ő nékiec, de meg nem ólünc tégedet. Megkőtéc annakokaért ötét két uy kőtéllel, és elvivéc ő-14 tet az kőſziklától. Ki mikor jutott vólna Lehihóz, az Peliſthéuſoc kiáltnac vala ő rómókbe hogy az, ő elnikbe jönne. Felindîta pedig ötet az URnac lelke, és lőnec az kötelec kic valának az ő karjain, mint az lén kit az tüz megéget; és elſzakadozánac 15 az kötelec az ő kezeiről. Es találá egy nyers ſzamár állát, és kinyuytván kezét felvévé azt, és leverc azzal ezer férfiakat. 16 Es monda Samſon: Az ſzamárnac állával egy rakáſt, sőt két rakáſt, az ſzamárnac 17 állával agyon verécc ezer férfiakat. Es mikor véget tőtt vólna az ſzolálnac, elveté az állat az ő kezéből, és nevezé azt az helyet 18 Ramathlehinec. Azután megſzomjuhozéc felőtte igen, és kiálta az URhoz, és monda: Te adtad az te ſzolgádnac kezeáltal ezt az nagy diadalmat; moſtan pedig meghaloc ſzomjúval, és eſem az környűl-19 metéletleneknec kezekbe. Ackor meghaſíta az Iſten egy záp foghoz haſonló * kőſziklát; és vizec jövénec ki belőle, és ivéc, és ereje megjöve, és megélede: Annakokaért nevezé azt a helyet Iſten nevének ſegítſégül hiváſa forráſnac; melly vagyon Le-20 hibe mind mai napig. Es ítélé Izrael az Peliſthinuſoknac idejébe húſz eſztendeig.

[b] *Szolláſnac móndgya, mellyel azt jelenti, hogy felőtte igen megrontotta és verte őket.*

† *Ramath'ehi, az az, állczontnac elvetéſe.*

* Záp foghoz haſonló, *Vagy moſárhoz haſonló kőſziklát, nemellyec az áll ezontnac záp fogarúlás annac helyéről étic.*

XVI. Réſz.

Az Samſon elviſzi az Gaza városnac kapuját az hegyre: Azután mikor neki nem árt hatnánac fegyverrel az Philiſtéuſoc, az ő feleſégét béüle meg, hogy kivegye az Samſonból mibe vólna az ő ereje, azról mikor felöltöztéb ſzorgálmaſztatnéc, megmonogya néki, és az feleſége miatt eſic az Philiſtéuſoc kezébe, és kitollyác az ő két ſzemét, és vetic örölni áz ſzáraz malomba. Azután mikor megnevekedett vólna az ő haja, és czufságnac okáért előhozattác vólna az Philiſthéuſoknac fő népei, az házat nyakokba ſzakaſztya, és ő magais ott véſz.

1 Elmene pedig Samſon Gázához, és láta meg ott egy parázna aſzſzoni állatot, és béména ő hozzája. 2 Az Gazabéliecnec pedig mikor megmondottác vólna, mondván: Ide jött Samſon, környűlvévéc ötet és leſelkedénec ő utánna, mind az egéſz éttzaka az városnac kapuiba, és halgatánac mind egéſz éyjel, mődván: Mind vérrattaig 3 várjuc, és őllyűc meg ötett. Aluvéc pedig Samſon éyféliig: éyfélben pedig felkele és megfogván à város kapujának aytait, mind két felől való öldalkűſzőbivel egyetembe, elméne vélec mind zárjával egyetembe, minekutánna vállára vőtte vólna; és felméne azockal az hegy tetejére, melly vala Hebron * elſenebe.

* *Vagy az Sorec völgyében.*

4 Annakutánna pedig megſzerete egy aſzſzony embert Sórec patakjá mellet, 5 kinec neve Deliláh vala. Felménének pedig âhoz az Peliſthéuſoc főő emberi, és módánac néki: ezald meg ötet, és láſd meg mibe vagyon az ő nagy ereje, és miképpen vehetünc erőt rayta, hogy megkőtözvén kinozzűc ötet: Es mi mindnyájan adunc kiki 6 tenéked ezer és ſzáz ezüſt pénzt. Monda annakokaért Deliláh Samſonnac? Mond meg kérlec tégedet, énnékem, mibe vagyon az te nagy erőd: és mivelkőttethetnél meg, 7 hogy megerőtelenőlnél? Felelé néki Samſon: Ha megkőtendnec engemet hét ſzál nyérs gűs vetiſzővel, mellyec még meg nem ſzáradtac: tehát erőtlen léſzec, és czac ollyan léſzec mint egy az több emberec közzül. 8 Vivénec annakokaért ő néki az főő Peliſthéuſoc hét ſzál zöld nyers gűs veſzſzőt, kic még meg nem ſzáradtac vala: és 9 megkőté ötet azockal. Továbba leſt vetettec vala ő nála az hálóházba: Es monda ő néki: Az Peliſthéuſoc raytad vannac Samſon Es elſzakaſztá az gűſokat, miképpen elſzakad az czőpűből ſont fonal, mikor megéri aztaz tüz: és nem eſmértetéc 10 meg az ő erőſſége. Es monda Deliláh Samſonnac: Imé megczufolál engemet, és hazugſágokat ſzólal énnékem: Moſtan mond meg nékem kérlec, mivel kőttethetel 11 meg. Ki felele ő néki: ha megkőtvén megkőtnec engemet uy kőteleckel, kinn még ſemmi dolgot nem tettenec: ackor erőtlen léſzec, és ollyan léſzec mint egy az több em-12 berec közzül. Hoza annakokaért Deliláh

[a] *Az az, nem tudhatác meg miben vólna az ő ereje.*

uy

uy kőteleket, és megkőté őtet azokkal, és monda néki: Az Peliſthéuſoc raytad vadnac Samſon, (leſtvetettec vala pedig az ágyaſházba:) És elſzakaſztá azokat az ő kar-
13 jairól, mint az fonált. És monda Deliláh az Samſonnac: Ezideîg czac czúfoltal engemet, és hazugságokat ſzolottal éńékem: Mőd meg nékem mivel kőttethetnél meg? Felele néki: ha az én fejemnec hét ſzerbe
14 font haját, az ſzővőzugolra tekered. És az zugolt ſzeggel megerőſitvén, [b] mőda: Raytad vadnac az Peliſthéuſoc Samſon. És felſerkenvén álmából dolgára méne mind az
15 zugollyal és az ſzeggel. Amaz iſmét mőda néki: Hogyhogy mondod: Szeretlec tégedet és az te ſzived ninczen én velem? [c] Immár három ízbe czaltál meg engemét: és meg nem jelentetted nékem, mibe légyen
16 az te nagy erőd. Lőn pedig hogy mikor ſzorongatná őtet beſzédeckel minden nap, és untatná őtet, megſzomorodéc az ő lelke,
17 ugy hogy mayd meghalna. Annakokáért megjelenté ő néki minden ſzivét, és monda néki: Beretva nem vólt ſoha az én fejemen: Mert Iſtennec ſzenteltetett vagyoc az én anyámnac méhétől fogva: Ha megnyiretettem, eltávozic én tőlem az én erőm, és és erőtlen léſzec, es ollyan léſzec mint egy az tőb emberec kőzzűl.

18 Látván pedig Deliláh, hogy megmondotta vólna ő néki minden ſzivét, elkűlde hogy felhivnác az Peliſthéſoknac fejedelmit, illy ſzockal: Jőyjetec fel ez egyſzer, mert megjelentőtte énnékem minden: ſzivét Felménénec annakokáert ő hozzája az Peliſthéuſoknac minden fejedelmi, felvivén az pénſztis az ő kezekbe.
19 És elalutá őtet az ő térdein, és hiva elő egy férfiat, és elnyireté az ő fejénec hét fonyátékját: és kezdé őtet nyomorgatni: és el-
20 távozéc ő tőle az ő erőſsége. És monda: Raytad vadnac az Peliſthéuſoc Samſon: Felſerkenvén annakokáért álmából, monda: † Kimégyec moſtannis mint egyébkor és elmulatom az álmot: és nem tudgya vala hogy az UR eltávozott ő tőle.
21 Mikot megfogtác vólna azért őtet az Peliſthéuſoc, kivájác az ő ſzemeit, és alávivéc őtet Gazába: és megkőtéc két erős vas lanttzál, és őről vala az foglyoknac házába.
22 Kezde pedig az ő fejénec haja megnevekedni, minekutánna megnyirettetett vala.

23 AZ Peliſthéuſoknac fejedelmi pedig őſzvegyűltec vala, hogy nagy áldozatot áldóznának az ő iſteneknec az Dagonnac, és hogy őrvendenénec. Mert ezt mondgyác vala: Kezűnkbe adta mi nékünc az mi iſtenünc Samſont az mi ellenségűnket.
24 És mikor látta vólna őtet az kőſség, diczéréc az ő iſteneket, és azt mődgyác vala: Kezűnkbe adta az mi iſtenünc, az mi ellenségünket, és azt, az ki puſztîttya vála az mi földűnket, és az ki ſokat megőlt vala mi
25 bennünc: Lőn pedig, hogy mikor megvidámúlt vólna az ő ſzivec, mondának: Hijátoc Samſont, hadd jadzéc előttünc: Előhivác annakokaért Samſont, az foglyoknac házából, és jadzéc ő előttőc: és állatác
26 őtet az kő láboc kőzzé. És monda Samſon az gyermeknec, az ki kezénél fogva hordozza vala őtet; vígy el engemet hogy tapaſztallyam meg az oſzlopokat, mellyec tartyac ez házat, hadd tamaſzkodgyam
27 hozzájoc. Továbba az ház tele vala férfiackal és aſzſzoni állatockal, és ott valának Peliſthéuſoknac minden fő fő emberi: és az padlás felőtt, kőzel harom ezer férfiac és aſzſzoni állatoc, kic nézic vala mi-
28 kor Samſon jádzic vála. Kiálta pedig Samſon az Urhoz, és monda: URam Iſten emlekezzél meg, kerlec én rólam, és erősits meg engemet kerlec, czac ez egyſzer ő én Iſtenem, hadd állyam boſzſzúmát az én két ſzemeimért az Peliſthéu-
29 ſokon. Megtagadván annakokáért Samſon az kőzépen való két oſzlopokat, kiken az egéſz ház áll vala, hozzájoc támaſzkodéc, éggyikhoz job kezével, máſikhoz bal
30 kezével. És egyetembe monda Samſon: Hallyac meg én eggyűtt az Peliſthéuſockal, és nagy erővel megránditván az oſzlopokat, leſzakada à ház az főfő emberekre, és mind az egéſz népre, melly vala az házba: Es igy halánac meg azoc az kiket ő megőle, mikor ő meghala, többé hogy nē mint
31 az kiket éltébe megőlt vala. Alámenénec pedig az ő attyafiai, és az ő attyanac egéſz háza, és elvivéc őtet, és felmenvén eltemetéc őtet Soráh és Eſthaol kőzőtt, Manohanac az ő attyának koporsójába: ő pedig ítélè Izraelt húſz eſztendeîg.

[b] *Az az, Minekutánna meg mivelte vólna az Deliláh az mit mondott vala az Samſon, megerőſité az zugolt.*

[c] *Az az, nem ſzeretsz ſzived ſzerint engem.*

† *Kimegyec, az az, eliſzaladoc az ellenség előtt mint egyébkor.*

XVII. Réſz.

Az Micha az ő annyával egybe az ő házoknál bálványt emelnec, az bálványoknac házat ſzereznec, és az Levi nemzetségéből papot bérelnec magoknac. Melly dolog az mint nemellyec mondgyác az Joſue halála után lőtt nem ſoc idővel, noha nemellyec azt mondgyac hogy Samſon után lett. Joſue után mindgyárâſt nem lett ſem Othoniel idejebe, mert azt mondgya az irás ſupr. 2. cap. Hogy ackor kezdetett az nép elhayłani Iſtentől, mikor az első nemzetség melly Egyptumból kijött vala, mind elhólt vólna, ackor pedig még el nem hólt vala.

1 VAla pedig egy férfiu Ephraimnac hegyéről, kinec
2 neve Micha vala. Es mónda az ő annyának: Az ezer ſzáz ezűſt pénzec, kic elvitettenec vala te tőled, kiknek kért, átkozodál én halláſomra, imé az az ezűſt én nálam vagyon, én vőttem el azt. Es monda az ő annya: Megáldattatott vagy
3 fiam az Urtol. Megadá annakokáért az ezer és ſzáz ezűſt penzt az ő annyának. Es monda az annya: Bizonyára ſzenteltem vala azt az ezűſtőt az URnac az én kezemből, hogy adnám azt te néked én fiamnac, hogy ezináltatnál abból faragott és öntetett bálvánt: Annakokáért moſtan megadom aztt e néked.
4 Mindazáltal megadá az ezűſtőt az ő annyának, és elvivé az annya az ket ſzáz pénzét az ötvőſnec, és czinála abból faragott és öntetett képett, és lőn az
5 Micha házába. Az Micha házánál pedig vala az bálványoknac háza: és czinála Ephodot, és képeket, és megſzentele az ő fiai kőzzűl éggyiknec kezét, [a] és lőn papja ő
6 néki. Az napokba nem vala király Izraelbe: kineckinec az mi jónac tettzic vala az ő ſzemei előtt, azt czelekedi vala.
7 VAla pedig egy iffiu ki Bethlehemből ment vala ki (ki mivelhogy Levita vala,
8 odá budoſott vala.) Es mikor kiment vólna az iffiu az Judánac Bethlehem varoſából hogy ſzélleljárna, az holott magánac alkolmas helyet találna, juta az Ephraïm hegyére az Micha házához, az ő utait elvégezvén. Es monda néki Michah Honnan jőſz?
9 Felele néki az Levita: En Judahnac városából Bethlehemből jővec jarnikelni az hól
10 helyet találoc. Es monda néki Micha: Maradgy meg én nálam, és légy énnékē atyám helyet, és papom helyet: én pedig adoc te néked tíz ezűſt pénzt eſztendőnként, és két őltőző ruhát, és eledelt: Es elméne ő
11 véle. Es tettzéc az Levitának hogy megmaradgyon ő nála: Es lőn ő néki az az iffiu
12 mint éggyic az ő fiai kőzzűl. Es megſzentelé Micha az Levitának kezét, és lőn ő néki az az iffiu pap helyett: Annakokáért la-
13 kéc Michának házába. Es monda pedig Micha: Moſt tudom hogy jól réſzen én velē az UR, mert ez Levita nékem papom.

[a] *Az az, arra az méltóságra czélaſztá eggyiket az ő fiainac, hogy paplégyen.*

XVIII. Réſz.

Az Dan nemzetsége mikor el nem férne az néki jutott földen, az Laïs városſt megkémlelteti: mellyre azután hátſzazan reámennec, megvéſzic, az népét lecsaggyác, és magoknac foglallyác, és az bálványt mind az bálvány imádaſſal egybe az Micha házából elterjeſztic az ő nemzetségekbe.

1 ZNapokba nem vala király Izraelben: és az napokba az Dán nemzetsége keres vala magánac örökséget hogy laknéc rayta: mert nem eſett vala néki ſorſa
a az Izrael nemzetségi kőzzt örökségűl.
2 Küldénec annakokáért az Dán fiai az ő házoknépe kőzzűl, őt férfiakat, az ő határokból Sorahból és Eſthaolból erős férfiakat, hogy megkémlenéc az földét, és igen jól megnéznec azt, és mondánac nékic? Mennyetec el, kémlellyétec meg az földet. Kic mikor mentenec vólna az Ephraim hegyére az Michahnac házáig, ott há-
3 lánac. Mikor pedig vólnánac az Michah házánál, megeſmeréc az iſiu Levitanac ſzovát, és oda térenec és mondánac néki: Ki hozott tégedet ide? Es mit czinálſz itt, és mi dolgod vagyon néked itt?
4 Felele nékic: Illyen ſillyen dolgokat czelekedett velem Michah, és bérbe fogadott meg engemet, hogy papja helyett lenéc ő néki.
5 Es mondánac ő néki: Tudd meg kérünc az Iſtentől, ha megiſzerenczéſitié az mi utúnkat, mellyen járunc.
6 Es felele ő nékiec az pap, Mennyetec el békeségbe: Az UR előtt vagyon az ti uta-
7 toc mellyen jártoc. [b] Annakokáért elmenénec azoc az őt férfiac, és jútánác † Laiſba: és látác az népet, ki vala benne, hogy nagy bátorsággal laknéc, és az Sidoniuſoknac ſzokáſoc ſzerint nyugodnéc, és biznéc abban hogy nem volna ſenki az ki megſzégyenítené oket valamibe az egeſz földen, ſem ki őrökségül magánac foglalná az országott, és hogy távól vólnának a Sidoniuſoktól, és ſőverségec nem vólna ſenkivel.
Haza térvén pedig az ő attyafiaihoz Soraba, és Eſthaolba, mondánac az ő attya-
9 fiai: Miczoda jóval járátoc? Es mondánac: Kellyetec fel, és mennyünc fel reájoc: Mert láttuc az földet, és imé igen jó: és ti veſzteg ültőc? Ne legyetec reſtec az menetelre, hogy bémeheſſetec az földnec birására.
10 (Mikoron bémenendetec, igen maga elhitt emberekhőz mentec bé: továbba bőv földű tartomány az:) Mert kezetekbe adgya az Iſten azt az helyet, mellybe ſemmi állatnac ninczen ſzüksége, valami földbe terem.
11 ELmenénec annakokáért onnan Dan nemzetségéből Sorahból és Eſthaolból hatſzáz férfiac, kic hadi ſzerſzámokkal
12 felkéſzűltenec vala. [c] Es felmenénec, és táborba ſzállanac Judanac városába Ciriathjearimba: Annakokáért hivác azt az

[a] *Mikor azt mondgya hogy néme eſett vólt ſorſa az Dán nemzetségénec az Izraelitác kőzőtt, azt akarja mondáni, hogy az melly réſznékic jutott vólt, azon nem fértec el haszem kimentec ſokan önnét és földet kereſtec hogy illyen modo az ő földöket megkörülbitenéc, léſſa meg Joſ.19.v.47.*

[b] *Az az, látya az ura ti utatokat és megſzerenczéſiti azt.*

† *Leſemnec nevezteticcz város Joſ.19. ver.47.*

[c] *Jóllehet nem mindgyáraſt vólt ez az Joſue hólta után, de hogy nem az Samſon után vólt, megtettzic ebből. Előſzer mert anni ideig az Dán nemzetsége nem lehetett őrökségékűl mivelhogy ſok népű nemzetség vólt. Máſodiſzor, mert az mint az Catuba vagyon ver.30 az Dánitac az Moſſinec unokája gyermekét válaſztyác magoknac papúl.*

helyet

† *Sup. 13. v. 25.* helyet Dán † táborának mind mai napig: 13 vagyon pedig az, túl Cinathjearimon. És onnan általmenvén az Ephraimnac hegyé- 14 re, menének az Michahnac házáig. Es ſzólának az ót férfiac, kic mentenec vala á Lais földe kémleni, és mondának az ő atyokfioknac: Nem tudgyátok hogy ez házba vagyon Ephod és ezüſtből öntött kép? moſtan annakokáért értſétec meg, 15 mit czelekedgyetec. Es bétérének oda és menének az ifju Levita házához, ki vala az Michah házánál: és kőſzönének néki nagy 16 békeſségeſſen. Az hatſzáz férfiac pedig hadakozó ſzerſzámokal felkéſzülvén, az kapunac aytajánál állanac vala, kic valának 17 az Dan fiai közzül. Es felmenvén az ót férfiac, kic mentenec vala az föld kémleni, bémenvén oda elvivéc az Ephodot, á képet, és az ezüſtből öntött és czinált ſzerſzámokat, (az pap pedig áll vala az kapunac aytajánál, á hatſzáz hadakozó ſzerſzámockal felkéſzült férfiackal) Ezec *mondom* bémenvén az Michah házához, elvivéc az ezüſtből öntött és czinált ſzerſzámokat, az Ephodot és az képet. Es monda 19 nekiec az pap: Mit miveltec? Kic felelénec: Halgas, tedd az ſzádra az te kezedet, és jer el velunc, és légy atyánc helyet mi nékünc, és papunc helyet: Mellyic job, azé hogy egy ember házának papja légy, avagy 20 hogy Izrael nemzetſégében légy pap? És örvende az papnac ſzive: És elvivé az Ephodot, az képet és az ötvöſtül czináltatott 21 ſzerſzámot, és az nép közibe méne. Es eltérvén elmenének, és az ő gyermekeket, barmokat és drága jóſzágokat, ő eleikbe rendelec.

22 Mikor pedig meſzſze vólnának immár az Michah házától, az férfiac kic valának az házakba, mellyec valának az Michah házának ſzomſzédságiba, őſzvegyűlénec, és utánnoc ménének az Dán fiainac.

23 Es kiáltván az Dán fiai után: hátra fordítác az ő ortzájokat, és mondának Michánac: Mi dolgod vagyon hogy felgyúlekeztél? 24 Felele: Az én iſtenimet, kiket czináltam elvittétec, és az én papomat, és elmentetec: És miczodám vagyon immár énnékem több? És mégis azt mondgyátoc énnékem hogy mi dolgom vagyon? 25 Kinec felelénec az Dan fiai: Ne hallyuc az te ſzódat többé, hogy valamiképpem ez megkeſeredett ſzívő férfiac reátoc ne rohanyanac, és el ne veſzeſſed életedet, és az te házadnépének életét. 26 Es mentem mennec vala az Dán fiai az ő útokon: Látván pedig Michah hogy erősbec vólnának ő nálánál, viſſzatére, és haza méne.

27 Ők annakokáért elvivén az mellyeket czinált vala Michah, és az ő papját: ménének Laiſra á megnyugott és magahitt népre, és megverék oket fegyvernec élivel, 28 vel, és az városſt meggyuytác tűzzel. Es nem lőn megſzabadító, mert meſzſze vala Sidontul, és ſemmi ſzövetſégec nem vala nékic ſenkivel. Lais pedig vala az Beth-Rehobnac vőlgyében, és megéppítvén á városſt 29 benne lakának. Es nevezéc az városſt Dannac, az ő atyoknac Dannac nevéről, ki ſzűletteteté vala Izraelnec: Mert Lais vala 30 előſzőr neve az városnac. Allatanac pedig fel magoknac az Dan fiai faragott képet: d Jehonathan pedig ki Geršonác, á Manaſſe hánac fia vala, ő és az ő fiai pápoc vala nának Dán nemzetſégébe, mind az földnec 31 fogságának idejéig. Felállatác *mondom* magoknac az Michah faragott képét, mellyet czinált vala az napokon, mellyekben vala az Iſtennec háza Silohba.

d *Jehonathan Moſes unokája nac gyermeke vólt, mert az Manaſſés Moſeſt értic az Sidoc.*

XIX. Réſz.

Egy Levita pap mégyen Bethlehembe hogy az ő ágyas hálo társát az atyától haza hozna, megadgyác azt néki, és mikor utába éttzakára tért volt Gaba városba, egy idegen jövevény ember házába fogadgya, az város népe reátámad, aňnyira hogy keſzeritetic az Levita kiadni nékic az ő feleſéget, kit az Gaba városbéliec terméſzet ellen való buijalkodáſſal anniyra megrontanac, hogy az aſzſzoni állat meghalna. Elviſzi az Levita az ő feleſégének holt teſtét, és azt tizenkét réſzre vágván, elküldi az Izraelnec tizenket nemzetségének.

1 VAla továbba az napokba, mellyekbe király nem vala Izraelbe, egy Levita, ki mint egy jövevény lakic vala Ephraim hegyének ólalán: és vőn magának egy aſzſzoni állatot, hálótárſul Judának városából Bethlehemből.

2 Paráznalhodéc pedig ő nála az ő hálótárſa, és elméne tőle haza, az ő atyjának házához Judának Bethlehemébe: és lőn ott egy néhány napokon, tudniillic négy hónapon. 3 Felkelvén pedig az ő férje, utánna méne, hogy ſzólana néki ſzép beſzédekkel, és meghozná őtet: Vivén magával egy e gyermeket, és két ſzamárt. Az pedig bévivé őtet az ő atyjának házába, kit mikor látott vólna á leánnac attya, őrüle az ő jö- 4 vetelének. Es mégielgeté őtet az ő ipa az leánnac attya, és lőn ő nála három napon, 5 és ővének ivának, és ott hálának. Lőn pedig negyed napon, mikor jó reggel felkőltenec vólna, felkele őis hogy elmenne. Ackor monda az leánnac attya az ő veinec: Erősits meg ſzivedet egy keves ételeil, és 6 annakutanna mennyetec el. Leűlenec annakokaert és őnec mindkettő egyenlőképpen, és ivának: annakutáňa monda az leány attya az férjinac: Fogadd meg kérlec, hogy hály itt ez éjjel, hadd győnyörködgyéc az te ſzived.

e *Vagy ſzolgát.*

7 Mikor pedig felkölt vólna az férfiu hogy elmenne, kéſzeritè ötet az ő ipa, megtére annakokaért és ott hála. 8 Felkele azután jó reggel ötöd nap, hogy elmenne: Es monda az leánnac attya: Erősits meg kérlec ſzivedet. Megkéſlelléc annakokaért ötet, mîg elhanyatléc az nap, és önec mind ketten. 9 Végezetre felkele az férfiu hogy elmenne, ő és az ő ágyáſa és gyermeke: Ackor monda néki az ipa, az leány attya: Imé imár meghanyatlott az nap, és elenyéſzic: annakokaért kérlec hállyatoc meg, immár ſzálaſra való ménéſnec ideje vagyon: hálly itt annakokaért hadd vigadgyon à te ſzived: és hólnap jó réggel kellyetec hozzá útatokhoz, és menny az te házadba.

10 NEm akara pedig ő meg hálni, hanem elméne: Es juta Jebuſnac ellenébe (ez az Jeruſalē) és ő véle eggyütt az ő megterhelt két ſzamára és az ő ágyáſa. 11 Mikor pedig vólnánac Jebus mellett az nap igen alá-ſzállott vala, és monda az gyermec az ő urának. Jer el kérlec térjünc béez Jebuſéuſoc 12 városába, és hállyunc ott. Kinec felelé az Ura: Ne térjünc egy idegen népnec városábais, ki nem az Izrael fiai kőzzül valoké: 13 hanem mennyünc által Gibáig. Es monda añakfelőtte az ő gyermekének, ſies mennyünc ez két helynec eggyikébe, és hállyüc 14 vagy Gibahba vagy Ramahba. Altalmenvén annakokaért elmenének, és elméne az nap mikor Gibahnal mennec vala, melly 15 az Benjamin nemzetſégéjé vala. Bétérének annakokaért oda, hogy bémennének és meghálnának Gibahba, és bémenvén leüle az város piatzán, és nem vala ſenki, ki őket házaba béhívná. 16 Imé pedig egy ember jő vala haza dolgárol az mezőrül eſtve, ki az Ephraim hegyéről való vala, és Gibahba jővevény vala: Az helynec pedig 17 férfiai Jemini fiai valának. Es mikor felemelte vólna ſzemeit, meglátá ezt az férfiat, hogy ideſ-tova járna à város piatzán, és monda az à vén ember: Hová mégy? Es 18 honnan jőſz? Kinec felele: Mégyünc Juda városából Bethlehemből, az Ephraim hegynec óldaláîg, à honnan való vagyoc. Mert mentem vala az Juda városáig Bethlehemîg, és az URnac [b] házához mégyec: és ninczen ſenki, ki házához fogadgyon.

b URnac házához, *Az az, Silohba mégyec, mert ackor ott vala az Iſten ſátora.*

19 Jóllehet mind polyvánc és mind ſzénánc vagyon az ſzamároknac való: és kenyerünkis vagyon és borunc, énnékem és az te ſzolgálólcányodnac, és ez gyermeknec való, ki vagyon az te ſzolgáddal, ſemmiből 20 ſemmit nem ſzükölködünc. Es monda az vén ember: Békeſég néked: Mindazáltal ha valamiénkűl ſzükölködől én gondom légyen az, czac itt az útzában ne maradgy.

21 Bévivé annakokaért ötet az ő házába, és abrakot ada az ő ſzamárinac: Annakutánna megmosác az ő lábokat, és övénec 22 ivánac. Es mikoron vigan laknánac, imé az városnac férfiai iſtentelen gonoſzférfiac † körőskörűlállác az házat törvén az aytót, és mondánac annac az férfiunac, ki az † *Oſe. 9. 9. és 10. 9.* háznac ura vala, az vén embernec, mondván: Hozd ki az férfiat ki béméne az te házádba, hadd éllyünc gonoſzúl véle.

23 Kiméne pedig hozzájoc az à férfiu, az háznac Ura, és monda nékic: Né ſzerelmes atyámfiai, kérlec ne czelekedgyétec ezt ez gonoſzt, minekutánna béjőtt az az férfiu az én házamhoz, ne czelekedgyétec 24 ez féreltelmes dolgot. Imhól az én hajadon leányom, és az ő ágyáſa, kihozom őket ti néktec: és nyomorgaſsátoc azokat, és úgy czelekedgyetec vélec az mint jónac tettzic az ti ſzemetec előtt: ez férfiuval pedig ne czelekedgyétec ezt az gya-25 lázatos dolgot. Nem akarác pedig azoc az férfiac hallani ötet: kézen fogá annakokaért, az à férfiu az ő ágyáſát, és kivivé nékiec, és megſzóplőſitec ötet, és gonoſzúl élénec ő véle, eſtvétől fogva mind reggelig egéſz éttzaka: annakutánna viſzſzaboczátác ötet, mikor meghaynallott vólna. 26 Es haza méne az aſzſzoni állat haynalkor, és leeſéc az férfiu házának aytaja előtt, az hól vala az ő ura verratîg.

27 FElkelvén pedig az ő ura reggel, és megnîtván az háznac aytaját, kiméne hogy elindúlna az ő útára, és imé az aſzſzoni állat az ő ágyáſa leeſett vala à ház aytajánál, és az 28 ő kezei az küſzöbön valának. Es monda néki: Kélly fel és mennyünc el, és nem felel vala néki: Feltévén annakokaért ötet ſzamárára, felkele az férfiu és elméne az ő 29 helyére. Ki mikor jutott vólna az ő házához, vőve fegyverét, és ragadván ágyáſát darabonként vagdalá ötet, mind czontoſtul, tizenkét darabra, és elküldőzé ő-30 tet Izraelnec minden határába. Lőn pedig, hogy minden valaki láttya vala, ezt mondgya vala: Nem lett ſem nem láttatott ehhőz haſonló dolog az időtől fogva, miültától fogva feljöttenec az Izrael fiai Egyptumból, mind ez mai napîg: Gondolkodgyatoc ez dolog felől, tartſatoc tanáczot, és ſzóllyatoc felőle.

XX. Réſz.

Az Izraelitác egybegyűlnec Miſpaba. Az Levitanac panaſzſzát meghallyác. Kéric kézbe az bűnősöket, kiket mikor kézbe nem adnának, reájoc mennec nagy haddal, és jóllehet az Gaba városbéliéc kétſzer veric meg az Izraelitákat, de végezetre Iſten kézbe adgya őket, és az Izraelitác mindeneſtől fogva eltőrlic à Benjaminitakat, kikben mind az által marad hatſzaz.

1 Ki

1 KImenvén azért az Izrael fiai: ósszvegyúle mind az egész gyúlekezet egyenlő akarattal, Dántúl fogva mind Berſebaîg, és Gilead feldétől fogva, az Urhoz † Miſpahba. 2 Es előállánac az egész ſokaságnac főfő népei, és Izraelnec minden nemzetségi az Iſten népeinec gyúlekezetibe, négyſzáz ezer gyalog fegyver fogható férfiac. 3 (Meghallác pedig az Benjaminnac fiai, hogy felmentenec volna az Izrael fiai Miſpahba) és mondánac az Izrael fiai: Mondgyátoc meg hogy hogy lett ez gonoſság. 4 Es felele az Levita, az megőlettetett aſzſzony embernec férje, és monda: Gibeaba melly Benjamin nemzetségébe vagyon, jutottam vala az én ágyaſommal, 5 hogy ott hálnéc. Es ellenem támadánac az Gibeahnac férfiai, és kórnyúl vóvéc ellenem az házat éjjel: Engemet akartanac megőlni; és az én ágyaſomat annyira nyomorgattác hogy meghólt. 6 Ragadám annakokaért az én ágyaſomat, és darabonként vagdaláni ótet, és kúldózém ótet Izraelnec őrökségénec mindé tartományira: mert utálataſságot és rútságot czelekedtec 7 Izraelbe. Imé ti mindnyájan Izrael fiai jelen vattoc, ſzóllyatoc erről itt és tanáczkozzatoc.

8 ES felkele az egész nép egyenlő akarattal, és monda: Senki ſátorába ne menjen, és ſenki házához ne oſzollyon.

9 Moſtan annakokaért ezt czelekedgyúc Gibeaval ő ellene ſors ſzerint:

10 Vegyúnc tiz férfiat ſzáz kőzzúl Izraelnec minden nemzetségi kőzzúl, és ſzázat ezer kőzzúl, és ezeret tiz ezer kőzzúl, hogy hordgyanac eledelt az népnec, hogy mikor jutand az nép Benjamin városába Gibeaba, czelekedgyéc ugy az mint érdemli az gonoſság mellyet czelekedett ő Izraelbe.

11 Oſzvegyulekezéc annakokaért minden férfia Izraelnec az város ellen, mindnyájan egyenlő társaſággal és akarattal.

12 Kúldénec pedig az Izrael nemzetségi kőveteket az Benjamin fiainac minden nemzetségihőz, mondván: Miczoda gonoſz dologez, az melly lőtt ti kőzőttetec?

13 Moſtan annakokaért adgyátoc ki az iſtentelen férfiakat, kic vadnac Gibeaba, hadd őllyúc meg őket, és vezeſsúc ki az gonoſzt Izraelből. Es nem akarác hallani az Benjamin fiai az ő attyokfioknac az Izrael fiainac ſzavokat. 14 Hanem gyúlénec minden fiai Benjaminnac az városokból Gibeaba, hogy kimennénec hartzolni az Izrael fiai ellen. 15 Számláltatánac pedig à Bẽjamin fiai az napon kic jőttec vala az városokból, huſzonhat ezer fegyver foghatú férfiac, Gibeanac lakoi kivől, kic ſzámſzerint 16 valánac hatſzáz válogatott férfiac. Ebből az egéſz népből, hétſzáz válogatott férfiac valánac kic jobb kezeckel nem élnec vala, [a] kic mindnyájan paritytyából haytván kővet, az hay ſzálatis elűthettéc vólna és nem tevelyegtec vólna haytáſokba.

17 AZ Izrael fiai pedig ſzámſzerint valánac az Benjamin fiai kivől négyſzáz ezerẽ, kic mind fegyvert vonhatnac vala, kic hadakozó férfiac valánac. 18 Felkelénec annakokaért, és felménenec az Iſtennec házába: és megkérdéc az Iſtent, és mondánac az Izrael fiai: Ki mennyen fel előſzer kőzzúlúnc az Benjamin fiai ellen hadakozni? Es monda az UR: Judah előſzer. 19 Felkelénec azért az Izrael fiai reggel, és táborba ſzállánac 20 Gibeah ellenébe. Kimenénec, *mondom*, az Izrael fiai hartzra Benjamin ellen, és rendelée az Izrael fiai az ő hadokat ő ellenec 21 Gibeanac ellenébe. Kijővénec pedig az Benjamin fiai Gibeaból, és el veſzténec az Izrael fiaiba az nap húſzonkét ezeret, kiket 22 leverénec az földre. Mindazáltal megbátorítatéc az Izrael népe, és iſmét rendeléc az ő hadokat ugyan azon helyen, az hól rendeltéc vala első napon. 23 Felmentenec vala pedig az Izraelnec fiai, és ſirtanac vala az UR előtt, mind eſtveîg, és megkérdéttec vala az UR at ezzigéckel: Elmennyeké még hadakozni az én attyámfiainac Benjaminnac fiai ellen? Es mondott vala az UR: mennyetec fel ő ellene. 24 Szemben lőnec annakokaért az Izraël fiai, az Benjamin fiaival, maſod napon. 25 Es kijóve Benjamin Gibeahból ő eleikbe máſod nap, és elveſzténec az Izrael fiaiba tizennyóltz ezer férfiat az földre: Kic mindnyájan kardott tudnac vala vonni.

26 ANnakokaért felmenénec mind az Izrael fiai, és mind az egéſz nép, és ménénec az Iſtennec házába, holott ſiránac, és ott lőnec az UR előtt: Bőytólénekis ott az napő eſtveîglen: és égőáldozattal, és hálaadáſnac aldozattyával áldozánac az UR 27 előtt. Es kérdéc az Izrael fiai az URat (mert ott vala az napokba az Iſtennec frigy 28 ládája. [b] Es Pinhas az Aaron pap fiának Eleazárnac fia áll vala ő előtte az napokbã) mondván: Mennyeké mégis hadakozni tóbſzer az én atyámfiának Beniaminnac fiai ellen, avagy megſzűnnyem? Felele az UR, mennyetec fel: Mert hólnap kezetekbe adó ótet. 29 Hánya annakokaért Izrael leſeket 30 Gibea ellen kőrőskőrűl. Es felménvén az

[a] *Az az, olly vakmerő erős férfiac vóltac hogy az ő jobb kezeknélkűl balkezeckelis egy arant hartzoltac ellenséggel.*

[b] *Ez versből megtettzic hogy az Lévitának feleségenec megſzőpłőſitéſének hiſtoriája és az Izraelnec az Benjamin ellen való hadakozáſa, nem Samſon után vólt, mert Phines vólt ackor fő pap, ki az Eleázár papnac fia vólt, ki ackor nem lehetséges hogy élt vólna, jólleheť némellyec azt monggyác hogy meglehetet, mivelhogy Iſten az Phineesnec hoſzſzu életet engedett volt az paráznáknac megölésért. Num. 25.*

† *Az Miſpah az Benjaminitac határaba vólt, melly város mivelhogy alkalmas vala arra, rendeltetett vala gyúléſnec helyénec.*

Izrael fiai az Benjamin fiai ellen harmad napon, rendeléc hadokatiſmét ugy mint annak előtte. 31 Kijővén pedig az Benjamin fiai az népnec eleibe, elſzakaſztatánac az városтól, és kezdénec az nép közzúl ſokakat megőlni mint annakelőtte az ősvényeken az mezőbe (kinec eggyike az Iſten házára megyen vala fel, az máſic Gibeara) kőzel harmintz férfiakat Izrael közzúl.

32 Es mondánac az Benjamin fiai: Megveretteténec mi előttünc mint annakelőtte. Az Izrael fiai pedig mondánac: Sieſsünc és ſzakáſzſzuc el ótet az városтól az 33 ősvényekig. Mikor pedig minden férfiai Izraelnec kitámadtanac vólna helyekből, rendelénec ſeregeket Baalthamárnál: Azonközbe az Izrael leſsis kijővénec az ő helyekről, minekutánna Gibeah puſztán 34 maradott vólna. c Es menénec Gibeah ellenébe tíz ezer válogatott férfiac egéſz Izraelből, és az hartznac neki búsúlánac: Amazoc pedig nem tudgyác vala hogy reájoc ért vólna immár az veſzedelem.

35 d Es megveré az UR Izrael előtt Benjamint, és elveſzténec az Izrael fiai az nap az Benjamin fiai közzúl huſzonőt ezer és ſzáz férfiat, kic minnyájan fegyver fog- 36 haтó férfiac valánac. Merr mikor láttác vólna az Benjamin fiai hagy megveretteténec: (Mert az Izrael fiai hátat adtac vala Benjaminnac, mivelhogy biznac vala az leſekbe kiket Gibeah ellen hadtanac 37 vala.) Az leſec pedig ſietvén rohanáſt tőttec vala Gibea ellen, és kürttel jelt adván legvágtác vala az városnac minden la- 38 koit, fegyvernec élivel. Hagyott idejec vala pedig az Izrael fiainac az leſeckel, hogy mikor ők az városи nac fuſtit felboczátanac: 39 Hátrafordulnánac az Izraelitác az hartzon: (Az Benjaminitac pedig kezdettec vala ugy mint haimintz ferfiakat megőlni: mert ezt mondgyác vala: Bizony igen megveretteтnec mi előttünc az Izraelitác mi- 40 képpen az első útkőzetbe. Az városnac fűſti pedig felkerdett vala menni, annyéra hogy Benjamin hátratekintvén, látná hogy immar az városnac lángja felérné az Eget.

41 Es mikor iáttác vólna hogy az Izrael fiai megfordulnánac, elijedénec az Benjamin férfiai, mert láttyác vala hogy raytoc az ve- 42 ſzedélem. Es futni kezdénec az puſztánac utára az Izrael férfiai előtt, és az hartz eléré őket, és az kic az városból kijőnec vala a- 43 zokis vágjác vala őket. Kórnyülvévéc Benjamint, űzéc őket, ſzorgalmatoſſan tapodác őket mind napkeletíg, Gibeanac el- 44 lenébe. e Húllánac annakokaért el Benjamin közzől tizennyóltz ezer férfiac, kic 45 mindnyájan erős férfiac valánac. Az kic pedig hátat adván elſzaladtac vala és mennec vala az puſztára Rimmon kősziklajára, azokban megőlénec az ősvényeken, őt ezer férfiakat: Es az után úzvén őket mind Gidomîg, megőlénec ő közzülőc két ezer 46 férfiakat. Valánac pedig mindnyájan kic elhúllottac vala az Benjamin közzúl huſzőt ezeren, kic mindnyájan fegyvert vontac 47 az napon, és mindnyájan erős férfiac valánac. Az kic pedig megmaradánac, ſzaladánac à puſzta feié Rimmón kővére hatſzáz férfiac, és lőnec az Rimmō kővén négy 48 hólnapîg. Továbba az Izrael fiai megtérénec az Benjamin fiaira, f és megőléc ő- f *Tudnillic az*
ket fegyvernec élivel, az városokból férfia- *kic marattac*
kat, az mezőkbe pedig barmokat mindene- *vala vagy az*
ket valamiket kaphatnac vala: Minden vá- *városba vagy*
roſokatis mellyec megmaradtac vala mind *másuti.*
megégetéc.

c *Az az, állánac az város közé és a város népe közé hogy azokat elſzakaſztanác az városтul.*

d *Elſőzer kőzönségesképppen mondgya meghogy Iſten megverte az Benjamint, azután renáel megmődgya a mimodon lett az diadalō.*

e *Az az, mind Benjamin haturaig Jeruſalē fölé.*

XXI. Réſz.

Az Izraélitác ſzánnyác az Benjaminitáknac veſzedelmeket, megkegyelmeznec az elſzaladott hat ſzáz fírfiunac, előhivattyác őket, az Jabes Gilead népét levágattyác hogy az hadban nem vóltac, hoznac onnét négyſzaz leánzokat, azokat adgyác az négyſzaz Benjaminitáknac feleségūl, az két ſzázánac tanácz úl adgyác hogy az Silohnac leáni közzúl ragadozzanac magoknac feleségūl leányokat.

1 TOválbba az Izrael fiai megeskűvénec Miſpába ezt ígeckel: Senki közzúlünc való férfiu ne adgya leányát Benjaminnac feleségūl.

2 Es elménc az nép az Iſtennec házába, és ott lőnec mind eſtveîg az Iſtennec előtte: és felemelvén az ő ſzavokat, nagy ſiraſſal ſirá- 3 nac: Es mondánác: Miért lett ez az dolog Izraelnec Ura Iſtene Izraelbe, hogy elfogyna egy nemzetség ma Izraelből! 4 Az után való napon felkele az nép és eppîténec őltárt ott, és áldozánac égő áldozattal, és hálá adáſnac áldozattyával.

5 ES mondánac pedig az Izrael fiai: Kiczoda az à ki az gyűlekőzetbe fel nem jőtt Izraelnec minden nēzetségi közzől az URhoz? Mert erőſſen megesküttec vala az felől az ki fel nē jőtt vólna az Urhoz Miſpaba, ezt 6 mondván: Halván meghallyō. Es megſzánác az Izrael fiai az ő attyokfiát Benjamint, és mondánac: Kivágattatott ma egy nēzet- 7 ség Izraelből. Mit kell ezelkeduünc azockal kic megmaradtanac feleségnēlkúl, ha mi megesküttünc az Urra, hogy nē adgyuc 8 nékiec feleségūl az mi leányinkat? Es mōdánac: Kiczoda olly az Izrael nēzetségi közzúl, ki fel nē jőtt az URhoz Miſpaba? Es imé nem jőtt vala ſenki az táborba Jabes Gi- 9 leadból az gyűlekezetbe. Mert megſzámlálc

láltatott vala az nép, és imé nem vala ott
10 ſenki az Jabes Gilead lakoiba. Küldé azért oda az gyülekőzet tizenkét ezer erős
férfiakat, és megparáczolác nékiec mondván: Mennyetec el, és vágjátoc le az Jabes
Gilead lakoit fegyvernec élivel, mind aſz-
11 ſzoni állatokat és gyermekeket. Ezt czelekedgyétec pedig, hogy minden férfiat, és
aſzſzoni állatot valamelly férfival hált,
12 megőllyétec. Találánac pedig az Jabes Gileád lakoi kőzött négyſzáz hajadon leá-
nyokat, kic még férfiat, nem eſmértec vala:
kiket elhozánac az táborba Silohba, melly
13 vala Chanaan földébe. Küldénec annakokaért az egéſz gyülekőzet, és ſzolánac az
Benjamin fiainac, kic valánac az Rimmón
kőſziklába, és békeſséget igérénec nékiec.
14 Annakokáért megtére Benjamin azidőbe, és adác ő nékic feleſégul az leánzókat,
kiket elevenen megtartottac vala az Jabes
Gilead aſzſzony népei kőzzül és nem lőn e-
15 lég ő nékic. Az nép pedig bankodéc Benjaminon, hogy az UR romláſt tett vólna az
Izrael nemzetſégibe.
16 MOndánac annakokaért az gyűlekezetnec vénei: Mit czelekedgyűnc az
tőbbinec feleſégőc felől? Mert elfogyott
17 Benjamin kőzzül az aſzſzoni állat. Mondánac annakfelőtte: Az Benjaminitác birodalma, őrőkſég ſzerint ezeké az kic marad-
18 tac: Mert nem kell Izraelbe egy nemzetſégnekis elrőlőlteni. Mi pedig nem adhatunc nékiec feleſéget az mi leányinc kőzzül: Mert megeskűttec vala az Izrael fiai,
mondván: Atkozott az ki leányát adgya
19 Benjaminnac. Mondánac annakfelőtte: Iaré az URnac innep napja léſzen Silohba
eſztendőnként, az helyen melly vagyon az
Iſten házának Bethelnec mellette éſzac felől és napkelet felől az út mellett, melly az
Iſtennec házától felmégyen Secheinbe, Le-
20 bonának dél felől való réſzébe. Megparanczolác azért az Benjamin fiainac, mődván: Mennyetec el leſelkedgyetec az ſzőlőkbe:
21 És vegyétec eſzetékbe mikor kijővendnec az Siloh leányi ſereggel tántzolni: ti pedig ackor jőjetec ki az ſzőlőkből,
és ragadgyatoc magatoknac kiki feleſéget
az Siloh leányi kőzzül, és meńyetec az Ben-
22 jamin földébe. aHa pedig mi előnkbe jővendnec az ő attyoc, vagy attyokfioc fejedelmi, ackor azt mondgyuc nékiec: Könyőrűllyetec raytoc mi érőttünc, mert nē hozhattűc mindeniknec aſzſzony embert amaz
hadbol, és mivelhogy nē ti adtátoc nékiec,
23 azért az eskűvéſtől ártatlanoc vattoc. Azképpē czelekedénec azért az Benjamin fiai,
és vivénec feleſéget az ő ſzámoc ſzerint à
tántzolóc kőzzűl, kiket elragadánac, és el-
menénec, és háza térénec az ő őrőkſégekbe, és városokat eppîtvén lakánac azokba.
24 Annakokaért elmenénec oňan az Izrael
fiai az időbe, kiki az ő nemzetſége és házanépe kőzzé, kimenénec, mondom, kiki az
25 ő őrőkſégébe. Az napokba nem vala király Izraelbe, kineckinec az mi jónac
tettzic vala az ő ſzeme előtt, azt
czelekedi vala.

a *Az az, ha mi kozzánc jönec panaſzlani, és azt mondgyác hogy nem adhattyác leányokat, mert megeskűttec hogy leányokat nem adgyác nékic, mi azt mondgyuc hogy ártatlanoc az eskűvéſtől, mivelhogy ők nem adtác, hanem ti ragattátoc el azokat.*

Az Birákról való Könyvnec vége.

RUTH KONYVE.

Az Ruth az ö Vrához való ſzeretetéből, és Iſteni ſzeretetből inditatván, Moab tartományából Izraelbe megyen az ö napával, Naomival: Es mivelhogy az Ruthnac elsö Vránac rokona vala Booz, (mert az Elimelech az ö feleſégével Naomival és két fiával az drágaság előtt ment vala Moab tartományába, hotott vötte vala feleségül egy gyic fiának az Ruthot.) Annakokaért az Ruth Boozhoz mégyen feleségül, kitöl ſzületic az Obed, Davidnac öſi.

ELSŐ RESZ.

Elimelech az ſzükségnec idején Bethlehemből Moab tartományába mégyen feleségével és két fiával. Meghal Elimelech és az ő két fia, maradéczac az felesége két menyével, kiknec egyikével, tudniillic à Ruth aſzſzonnyal haza megyen hazájába tiz eſztendö mulva, &c.

1 AZ napokban mikor à biráć itélnec vala, lön éhſég à foldön: Es elméne egy férfiu Judah városából Bethlehemből hogy járnakelne az Moab földében, mind feleſé-
2 gével és két fiaival egyetemben. Neve pedig az férfiunac vala Elimelech, és az ő feleſégénec neve Naomi, az ő két fiainac nevec pedig Mahlón, és Chilion, Ephratéuſoc Judánac városából Bethlehemből valóc: Es bémenvén az Moab tartomány-
3 ban ott lakánac. Meghala pediglen Elimelech, Naominac az férje: Es megmarada
4 ő, és az ő két fiai. Vőnec pedig magoknac feleſégül Moab nemzetſégéből való leányokat: Az eggyiknec neve Orpah, és à máſiknac neve Ruth, és lakánac ott közel tiz eſz-
5 tendeſig. Meghalánac ókis mind ketten Mahlon és Chilion: Es megmarada az aſzſzoni állat, megfoſztattatvan az ő két fiától és férjétől.

6 FElkele annakokaért ő, és az ő két menye, hogy viſzſzamenne az Moab tartományából: (Mert meghallotta vala Moab tartományában, hogy meglátogatta vólna az UR az ő népét, és kenyeret adott vólna
7 nékic.) Kiméne annakokaért az helyből, mellyben vala, és az ő két menye ő véle, és útnac ereſztéc magokat, hogy viſzſzamenénec az Judah földébe. Monda pedig Nao-
8 mi az ő két menyénec: Mennyetec el, és térjetec haza kiki az ő annyánac házához: czelekedgyéc az UR irgalmaſságot veletec, az miképpen czelekedtetec az meghóltackal
9 és én velem. Adgya az UR hogy mindenitec találljon nyugodalmat az ti férjetec házában, és megczokolá őket, azoc pedig nag-
10 felſzoval ſiránac. És mondánac néki: Bizony te veled elmegyünc az te népedhöz.
11 Es monda Naomi: Térjetec haza édes leányim: Miért jönétec el én velem? Avagy vadnaké több fiaim énnékem az én méhemben, hogy lennénec néktec férje-
12 tec? Térjetec viſzſza, *mondom*, édes leányim, és menyetec el: mert idősb vagyoc én immár, hogy nem mint férhöz mehetnéc. Sőt még ha azt mondanámis, hogy reménſégem vagyon még énnékem: Ha
13 ſzintén ez éttzaka menéc férhözis, és ſzülnéc fiakotis: Nem de őket megvárhatnátoké, míg felnőnénec? Avagy megkéſleliteké magatokat és férhöz nem menteké? Ne édes leányim: Mert nagy keſerűſég vólna ez énnékem, inkáb hogy nem mint ti néktec: De az UR nac keze vert meg enge-
14 met. Azoc pedig iſmet nagy fel ſzóval ſiránac, és megczokolá Orpah az ő napát,
15 Ruth pedig hozzá ragazkodéc. Kinec monda az napa: Im megtére az te rokonod az ő népéhöz, és az ő Iſtenihöz: Térj hátra
16 teis ő utánna. Es monda Ruth: Ne kérj engemet hogy elhadgyalac tégedet, avagy elmennyec te tőled: Mert valahová menendeſz, oda mégyec, és valahól lakandaſz, ott lakom: Az te néped én népē és à te Iſte-

ned

17 ned én Iſtenem. Az hól meghalandaſz ott haloc meg, és ott temettetem el: [a] Így czelekedgyéc az Iſten, és ezt mivellye én velem, ha az egy halál nem válaſzt engemett el te
18 tőled. Látván annakokáért hogy megerőſsödett elmével vólna, hogy elmennyen vélle, nem ſzólla tőbbet néki.
19 Elmenének azért ketten ők, míg jutának Bethlehembe: Es lőn hogy mikor bémentenec vólna Bethlehembe, megzendüle az egéſz város ő raytoc, és ezt mondgyác vala: Nemde nem ezé
20 az Naomi? Kifelele nékic: Ne hijatoc engemet Naominac, [b] hanem inkáb Maranac, [c] mert igen nagy keſerűſséggel illetet engemet az Mindenható.
21 En gazdag valéc mikor elmentem vala, de üreſsen hoza meg engemet az UR: Miért hivnátoc azért engemet Naominac, ha az UR megnyomorítot engemet, és az mindenható nyo-
22 morúſágockal illetet engemet? Ekképpen viſzſzatére Naomi mind Ruthval, az Moab nemzetſségéből való Ruth aſzſzonyával, az ő menyével egyetemben, kivel haza tért vala Moab tartományából, és jutának Bethlehembe az árpa aratáſnac kezdetiben.

a *Az az, Bátor az Iſten megbánteſſen engemet ha megitélec.*

b *Naomi, az az, gyönyörűſéges.*

c *Mara, az az, keſerűſséges.*

II. Réſz.

Az Ruth az Boaz aratói után ſzedegetvén árpa fejeket, néki eſmeretibe jut, kit az Boaz nagy emberſéges beſzédeckel fogad, és ő véle jol téſzen, annyira hogy az ő napánakis haſznára lenne.

1 Ovábba Naominac vala egy ſógora az férjéről, ki gazdag férfiu vala Elimelechnec házanépe kőzzül, kinec neve Boaz va-
2 la. Es monda az Moab nemzetſségéből való Ruth, Naominac: Hadd menny-ec, kérlec, az mezőre és ſzedgyec árpa fejeket az után, az kinec kedvet találoc az ő ſzemei előtt. Es monda néki: meny el-
3 bátor édes leányom. Elméne annakokáért hogy bémenvén *valamelly mezőbe* árpa fejeket ſzedne az aratóc után, történéc pedig hogy találkoznéc az mezőre, ki Boazhoz tartozic vala, ki az Elimelech há-
4 zanépe kőzzül vala. Azonkőzben pedig imé Boaz kijőve Bethlehemből, és monda az aratóknac: Az UR légyen vele-
5 tec. Kic mondánac néki: Megálgyon tegedet az UR. Es monda Boaz az ő ſzolgájánac, kit hagyott vala az ő aratóinál, kijé-
6 ez az leány? Felele az ſzólga, kit hagyott vala az aratóknál, és monda: Moab nemzetſségéből való leány, ki jőtt ide Naomival az
7 Moab tartományából. Ki ezt mondá: Hadd ſzedgyec, kérlec, és gyűytőgeſſec árpa fejeket itt az kévéc kőzött az aratóc után, és bémenvén itt vólt reggeltől fogva mind
8 eddig, [a] az ő házában, keveſet űl. Es monda Boaz Ruthnac: Halládé édes leányom: Ne meny más mezőbe ſzedni, ſe el ne meny
9 innen; hanem itt légy eggyütt az én leányimmal. Az te ſzemeid vigyázzanac az mezőre, mellyet aratnac, és utánnoc járj: Meghadtam az én ſzolgaimnac hogy ne bántſanac tégedet, és ha megſzomjuhozol, menny oda az édenyekhőz, és igyál abból, az mit
10 iſznac à ſzólgác. Ackor az leány ortzajára burúla, és meghaytà magát az főldre, és monda néki. Hogyhogy találtam én illyen kedvet à te ſzemeid előtt, hogy eſmerj engemet, holott idegen vagyoc.
11 Felelvén Boaz monda: Mindeneket megmondottac én nékem, valamiket czelekedtél az te napaddal, minekutanna meghőlt az te férjed: és hogy elhagyván az te atyádat és anyádot, és az te ſzületéſsednec főldét, jőttél olly
12 nép kőzben, mellyet annakelőtte nem ételmertél. Megfizeſſe te néked az UR à te czelekedetedet, és légyen tőkélletes az te jutálmad az Izrael URának Iſtenénec előtte, ki *ide* jőttél hogy az ő ſzárnyaival fedezned bé magadat.
13 Az leány pedig monda: Találljac kedvet az te ſzemeid elott édes uram, mivelhogy megvigaztalál engemet, és ſzólál az te ſzólgáló leányodnac ſzive ſzerint: holott mindazáltal nem vagyoc én ollyan, mint egyic az te ſzolgáló leányid kőzzül.
14 Kinec monda Boaz: Az ételnec idejékor ide jőy, és egyél az kenyérben, és belé mártſed az te falatodat az ételekbe; ülé annakokáért ő az aratóc mellé, és nyúyta néki pogáczát, kiévéc eleget, és az maradékot
15 eltévé. Es felkele hogy ſzedegetne: Paranczola pedig Boaz az ő ſzolgainac, mondván: Az kévéc kőzöttis hadd ſzedgyen, és meg
16 ne pirőgaſſatoc őtet. Sőt akaratotoc ſzerintis elhadgyatoc ő néki az kévekből is, és hátra hadgyatoc: hadd ſzedgye fel; és meg ne dorgállyatoc őtet.
17 Szede azért abban az mezőben mind eſtveſiglen, és kiczéplé az mit ſzedett vala, és lőn ſzinte egy Epha árpa. Es haza vivén
18 béméne az városban; Es látá az ő napa az mit ſzedet vala: Előhozá aztis, és néki adá, az ki megmaradott vala minekutánna eleget őtt vala.
19 Kinec monda az napa: Hól ſzedél ma, és holott munkálkodál? Légyen
20 az, az ki te veled jól tett, áldott. Ackor megmondá az ő napának, kinél munkálkodott vólna, mondván: Az férfiunac neve, kinél
21 ma munkálkodtam. Boaz. Es monda Naomi az ő menyének: Aldáſſéc meg az URtól, ki irgalmaſságát el nē hadgya az élőkhőz, és az meghőltakhoz. Es monda továbba Naomi: Kőzel való atyánkfia az à férfiu,
22 és az mi rokoninc kőzzül való. Monda annakokáért à Moab nemzetſségéből való Ruth néki: Eztis mondá énnékem: Az én munkáſimmal légy, míg mind elvégezic

a *Megtettzic hogy az ő házában nem ſokat hirvalkodic*

23 ezt az én aratásomat. És monda Naomi Ruthnac az ő menyének: Jó édes leányom hogy az ő leányival mégy ki, hogy tégedet ne háborgassanac az kic más mezőbe
24 aratnac. Ada azért magát az Boaz leányihoz szedvén árpa fejeket, mîg az árpa aratás elvégezödéc, és à búza aratás, és megtére haza az ő napához.

III. Rész.

Az Ruth az ő napának tanáczából az Boazhoz mégyen éttzaka, és ötet meginti az rokonságnac igasságáról, Kinec az Boaz igéretet tészen, azonközbe haza boczátván azt az ő napához ajándékal.

1 MOnda pedig néki Naomi az ő napa: Szerelmes leányom avagy ne kereſſeké néked nyugalmat, hogy jól légyen dolgod te néked? Mostã
2 annakokáért nemde nem az mi vér szerint való nemzetségünkből valójé az Boaz, kinec leányival vóltál? És imé ez éjjel az árpát az ő szérőjén fogja szelelni.
3 Feredgyél meg annakokáért és kend meg magadat, és öltözzél fel ruhádban, és menny alá az szérőre, meg ne jelentsed magad az férfiunac, mîg el nem végezi ételét és italát.
4 És mikor fekünni ménend, tudd meg az helyet az hól hál, és bémenvén hayts fel az leplét az lába felől, és feküdgy oda: ő pedig megmondgya te néked mit czelekedgyél.
5 Ki monda néki: Valamit paranczolsz azt czelekeszẽ.
6 Aláméne azért az szérőre, és mind à szerint czelekedéc à mint megparanczolta vala néki az ő napa.
7 Mikor pedig őtt vólna Boaz és ivott vólna, és megvidamúlt vólna az ő szive; és elmentvólna hogy az asztagnac szélin hálna; oda méne az leányis titkó; ki mikor felhayrotta volna az leplet az lába
8 felől, oda feküvéc. Történéc pedig hogy éyféli kor megrettenne ez dolgon à férfiu, és megtapasztalván azt; imé az aszszony em-
9 ber alusszic vala az ő lábainál. És monda: Ki vagy? Az felele: En vagyoc az Ruth te szolgálo leányod; Terjeszd ki à te köntösednec szélit az te szolgálo leányodra; mert közel
10 való atyafiu vagy. És monda néki: [a] Áldgyon meg édes leányom az UR tégedet, jobban czelekedtél ez tetuttúlso jó tétedvel az elsőnél, hogy nem jártál az ifjac u-
11 tán, sem szegényec illẽ gazdagoc után. Mostan añakokáért szerelmes leányom ne fél' valamit mondandasz azt czelekedem veled; mert ő tudgya az ẽn népemnec egész városa, hogy jámbor asszony ember vagy.
12 Immár annakokáért megvallom hogy rokonság vagyoc; de vagyon még mindazáltal egy közelebb való rokonság ẽn nálamnál.
13 Hály itt ez éyjel: mikor pedig reggel lészen, ha az, az rokonságnac igasságát néked megakarja tartani jo, légyen rokonság; ha pedig azt néked meg nem akarja állani, én azt az rokonságnac igasságát megállom: él az UR;
14 aludgy azért reggelig. Aluvéc annakokáért az ő labaszsól reggelig, annakutánna felkele, olly kor mikor még ember felebarátyát meg nem ismerhetné: ő pedig megparanczola hogy az aszszonyi állatnac az szé-
15 rőre való jövetelit senki meg ne tudná. És monda néki: Hozzad az iepedőt melly vagyon raytad, és tartsad: és az tartá azt, az Boaz pedig mére hat mértéc árpát belé, és hátára
16 adván, bémenec à városba. Méne azért az aszszony ember az ő napához, ki monda: Ki vagy leányom? és megbeszéllé neki valamit
17 czelekedett vólna vélle az à férfiu. És móda: Hat mértéc árpát ada énnékem, mert ezt monda nékem: Ne menny üresſen haza az
18 te napadhoz. Monda annakokáért Naomi: Légy vesztegséggel, jó leányom, mîg megérted mint lésszen az dolog: mert nem nyúgszic az férfiu, mîg véghez nem viszi az dolgot ma.

IIII. Rész.

Az Boaz seleségül vészi magának Ruth aszszont, kit néki enged az közelb való rokonság. Lészen fia Boáznac Ruth aszszontul, Obed, ki az Dávidnac ősi volt, ki ölszármazott az JESUS CHRISTUS *emberségeszerint.*

1 OAz pedig felmenvén az kapuban leüle ott: És imé az à rokon onnan mégyen vala, kiről ő szolott vala, és monda néki: Térj ide, és üllj le itt, halladé te: és oda
2 téree és leüle. És melléje vévén tíz férfiakat az városnac vénei közzül, monda: ül-
3 lyetec le it, kic leültenec. És monda az rokonnac: Az mezőnec felét, melly vala Elimeleché az mi atyánkfiáé, elvégeszte magában Naomi hogy eladgya, az ki haza jött
4 Moáb tartományából. En pedig elgondolám hogy meg jelentsem azt ne néked, mondván: Tedd tuddá azt az mezőt az itt ülőc előtt, és az én népemnec vénei előtt, ha megakarod váltani válts meg, és ha meg nem akarod váltani mond meg nékem; mert jól tudom hogy nintsen senki más te
5 kivőled ki megváltaná, és én vagyoc te utánnad. Ackor az felele: Megváltom. És monda továbbá Boaz: Valamelly nap megvészed Naominac kezéből az mezőt, az Moáb nemzetségéből való Ruthnac, ki az meghóltnac feleségé vólt, kezéből vészed meg, hogy nevét feltámasszad az meghóltnac az ő örökségében.
6 Felele az rokona, és mode: [a] Nem válthatom meg, hogy valami-képpẽ el ne veszteſſem az ẽn örökségemet; az én atyafiságomnac váltsa meg te magadnac az ẽn közel való vérségemnec

[a] *Az az, Nagy dolog azis hogy az te uradhoz való szerelmedből az te napaddal idő jöttél, de ez nagyob hogy az te uradnac rokonné: sellyeb böczülötted az ifjaknál.*

[a] *Az az, Nem válthatő meg, egy magzatom lészen tüle, mivelhogy az nem ſegítene az meghólté nac az ő örökségében. Felele az rokona, és mode: [a] Nem válthatom meg, hogy valami-képpẽ el ne veszteſſem az ẽn örökségemet; az én atyafiságomnac váltsa meg te magadnac az ẽn közel való vérségemnec*

ſégemnec mélyóſágát, mert meg nem vál-
* Deut.25.7. 7 tharom. Ez vala pedig *ſzokás régen Iz-
raelben az megváltásban, és czerélésben a-
kar mi dolognac megerőſítéſére is: Levon-
nya vala az ember b az ő ſarujat, és adgya
vala az ő felebarátyának, és ez vala annac
8 bizonſága Izraelben. Monda annakoká-
ért az ő rokona Boaznac: Tegyed néked az
9 örökséget és egyetemben levoná ſarúját. És
monda Boaz az véneknec és az egéſz nép-
nec: Bizonſágim legyetec ma, hogy enyîm-
mé tőttem ma mindenét valamié vólt Eli-
melechnec, és valamié vólt Chilionnac és
10 Mahalonnac: Naominac kezéből. De
Moab nemzetſégéből való Ruthotis azMa-
halonnac feleſégét magamnac vőttem fele-
ſégül, hogy nevet támaſzſzac az meghólt-
nac az ő örökſégében; hogy ne vágattaſséc
ki az meghóltnac neve az ő attyafiai kőzzűl,
és az ő helyének kapuja c kőzzűl, mondom
11 biſonſágim vattoc ma. Es monda mind az
nép, melly vala az kapuban, és az vénekis:
Bizonſágid vagyunc. Tegye az Iſten az aſz-
ſzonyi állatot, ki megyen az te házadban,
ollyanná mint Rachel és Lea vóltanac, kic
ketten éppîtettéc vala fel az Izrael házát:
szerezz nevet magadnac Bethlehemben. d
12 Es legyen az te házad ollyan mint az * Pe-
res háza, kit ſzűle Thamár Judáhnac,

b Az Sarunac levetésével mi-ről teſznec vala bizonságot vagy valami örökséднec megváltásában, vagy czeréléſben, hogy ábból az jeſzágbolki-nyeſzi kezét és másnac engedi.

c Az az, az városnac Lakoſi kőzzűl.

d Vagy ſzerez gazdagſágot, hólot nem néz-ted ez dologban az gazdagſágot.

* Gen.38.28.

abból az magból, mellyet adand az UR né-
kedétől ez leántól.

13 BOaz annakokaért haza vűvé Ruthot, és
lőn feléſége néki, és béméne ő hozzá,
és adá az UR néki, hogy az ő méhében fo-
14 gadna, és ſzőle fiat. Mondának pedig az
aſzſzony népec Naominac: Aldot az UR,
ki nem engedte hogy rakonſágnélkül legy
ma te: és nyſzteltetſséc az ő neve Izraelben.
15 c Ez az te lelkedetis megvidámîttya, és tá-
plállya az te vénſégedet, mert az te menyed,
ki ſzeret tégedet, ſzűlte azt ki jób te néked
16 hogy nem mint két fiaid. Felvővén an-
nakokaért Naomi az kis gyermeket, ólében
fogá őtet, és daykája lőn ő neki.
17 Továbba az ſzomſzéd aſzſzonyoc adánac
néki nevet, kic ezt mondgyác vala: Fia lőtt
Naominac: Es nevezéc ótet Obednec, ez
az Iſainac az Dávid attyának attya.
18 Ezec az † Pereſnec nemzetſégei: Peres nem-
19 zé Heſront. Heſron pedig nemzé Rámot,
20 Rám pedig nemzé Amminadábot. Am-
minadáb pedig nemzé Nahſont, Nahſon
21 pedig nemzé Salmáht. Salmah pedig
nemzé Boazt, Boaz pedig nemzé Obe-
22 det. Obed pedig nemzé Iſait, Iſai
pedig nemzé Dá-
vidot.

c Ez tudniillic az te menyed-től ſzűlet gyer-mec.

Pharesnem-zetſége.

* 1.Chron.2.5. Matth.1.3. Luc.3.v.32. és 33.

Az Ruth könyvének vége.

SAMUEL ELSŐ KÖNYVE.

Mellyben megirattatic az minemű dolgoc löttenec Heli és Sámuel biroſágában, Es annakutánna az Saul kiralſágában, nyóltzvan eſtendo forgáſában.

Az Heli pap regnált 40. } eſztendig } *Infra cap. 4. v. 18.*
Az Samuel és Saul regnáltac 40. } eſztendig } *Áctor. 13. v. 21.*

ELSŐ RESZ.

Anna aſſzony Elcanánac feleſége ſoc ideig váló meddőſégének utánna, mellyért az Peninnától Elcanánac maſic feleſegétől ſoc ſzidalmat és gyalázatot ſzenvedl, felmégyen Silóba az Iſten ſátorához. Könyörög az Iſtennec, és fiat ád néki, kit Samuelnec nevez, és az Iſtennec ſzentel, hogy minden hóltig néki ſzenteltetet légyen.

1 VAla egy ember az Tzophéuſoc városából, az egygic Ramáhbol, melly vagyon az Ephraim hegyén, kinec neve Elcanah, Jeróhamnac fia, ki vólt az Elihu fia: ki vólt az Thohu fia, melly Thohu
2 vóltaz Soph Ephrathéuſnac fia. Vala pedig ez Elcanánac két feleſége; az eggyiknec neve Anna, az máſiknac Peninnah. Es az Peninnánac gyermeki valánac, de az Annánac
3 nem valánac. Felmégyen vala pedig eſztendőnként ez az ember hogy imádkoznec és áldozatot tenne[a] az ſeregeknec URának Silohban, holottlaknac vala az Eli papnac két fiai, Hophni és Phinees, az URnac pap-
4 jai. Es lőn hogy mikor áldozatot tőtt vólna az Elcánah, az Peninnánac az ő feleſégénec, és mind az ő fiainac és leányinac réſzeket megadgya vala. [b] Az Annánac pedig
5 czac egy réſzt ád vala, az ſzépb falatot: mivelhogy Annát igen ſzereti vala, de az UR az
6 ő méhét bézárlotta vala. Igen boſzſzontya vala pedig az Annát az irégy gazdaaſzſzony tarſais, és haragra indíttya vala, búſitván hogy az UR bézárlotta vólna az ő mé-
7 hét. Es eſztendőnként mind így czelekedic vala: valamikor az URnac Templomába ő felmenne; boſzontya vala ótet és ſir
8 vala, nem éſzic vala. Mondgya vala pedig ő néki az ő ura Elcánah: Anna miért ſirſz, és miértnē éſzelmiczodán keſer geſz ſziwedbē?
9 nemde nē job vagyoké én néked tíz fiadnál is? Felkél vala pedig az Anna minekutánna őttenec vólna Silohban és ittanac vólna: Eli pap pedig úl vala az UR Templomában az
10 aytó félen ſzékiben. [c] Anna pedig keſeredett ſzivel lévén könyörge az URnac és ke-
11 ſerveſen ſira. [d] Es fogadáſt tőn, ezt mondván: Ha megtekinted az te leányodnac nyomorúſágát, és én rólam megemlekezel, és el nem feletkezel az te ſzolgálóleányodról; hanem ő néki férfiu magzatot adandáſz, tehát én őtet tellyes életében az URnac vallom, és ſoha beretvá az ő fejére nem ſzáll.
12 Lőn pedig hogy mikor ſzüntelen könyörgene az URnac, az Eli pap figyelmezic vala az
13 ő ſzájára. Mert az Anna czac ſzivében könyörög vala, az ajaka mozog vala, de ſzavát nem hallyác vala: és az Eli pap ótet ré-
14 ſzegnec alíttya vala. Monda azért néki az Eli pap: Valliyon ſ-meddig réſzegeskedel?
15 Hagy békét az bor italnac. Felele azért Anna, és monda: Nem vagyoc Uram réſzeg, hanem keſeredett ſzivű aſzſzoni állat vagyoc: ſem bort ſem egyéb réſzegitő allatot nem ittam: hanem az én ſzivemnec kévánſágát öntöttem az UR eleibe.
16 Ne haſonlits áz te ſzólgálóleányodat valami iſtentelen aſzſzoni allathoz; mert az én nagy keſerűſégēből és búſulásomból ſzólottā ez ideig.
17 Kinec felele az Eli pap, és monda: Menyel békeſéggel, és az Izraelnec Iſtene adgya meg az te kévánſágodat, mellyet ő tóle kértél.

ópa-

[a] *Az Elcanah nem ő maga áldozic, mert az nem vólt ſzabad, hanem áldozot az papoc által.*

[b] *Tudniillic az áldozatból.*

[c] *Anna aſzſzony könyörög Iſtennec az ő méhérűl megnilátkozaſáért.*

[d] *Anna aſzſzonnac fogadaſßál való kötelezéſe, hogy az Iſten néki fiát adand.*

18 ő pedig monda: Légyen kedves te előtted az te ſzolgáló leányod; és elméne az aſzſzoni állat az ő utára, és nem vólt többé az ő ſzivében búſulás.

19 ES felkelvén reggel imátkozánac az URNAC, és annakutánna megtérvén ménénec az ő házokhaz Ramahba, és eſmeré Elcanah az ő feleſégét Annát, és meg-
20 emlekezéc ő róla az UR. Lőn pedig idő forgáſában, minekutánna az Anna méhében fogadott vólna, ſzüle fiu magzatot, és nevezé ótet Samuélnec; c mert *monda*: az
21 URTól kértem ótet. Felméne pedig Elcanah minden hazanépével, hogy az URNac az eſztendőnként való áldozatot felvinné és fógadáſát megtellyeſítené. Az
22 Anna pedig nem méne el, hanem azt monda az ő Uránac: Elhalaſztom az felmenéſt, míglen az gyermeket elválaſztom, és azután felviſzem velem, hogy az UR előtt forgván, ott maradgyon mind őrőcké.
23 Monda azért néki az Elcanah az ő ferje: Czelekedgyél úgy az mint te néked tettzic, maradgy honn míg el nem válaſztod: czac hogy az UR tellyeſitſe meg az ő beſzédét. f Megmarada azért az aſzſzoni állat, és ſzóptatá az gyermeket míglen elkel-
24 letéc válaſztani. És felvivé ótet minekutánna elválaſztotta vólna három tulocckal és egy mértéc liſztvel, és egy tömlő borral; és bévivé az URnac házába Silohba. Az gyermec pedig igen kicziny vala. És
25 megőlék az tulkot mikoron az gyermeket Eli pápnac vinnéc. ő pedig monda:
26 Kérlec URam, juſson eſzedebe, mert miképpen Uram, hogy te élſz, ſzinte olly bizonnyal én vagyoc annac aſzſzoni állat, ki teveled itt állottam, könyörögvén az UR-
27 nac. Ezért ez gyermekért könyörgöttem, és megadta az UR énnékem az én kéván-
28 ſágomat, mellyet ő tőle kértem. g Enis azért az URnac adtam ótet tellyes életében, míg az URnac ſzenteltetet leſzen. Es ott az UR előtt térdre eſének.

c *Samuel, az az, Iſtentől kértetet.*

f *Tudniillic az mellyet mödott Eli pap által, vagy az mellyet temondottal.*

g *Az az, miképpen hogy Iſten atta vólt ótet nékem, azonképpen én vizontag néki attam és ſzenteltě hogy övé legyen míg él.*

II. Réſz.

Az Anna aſzſzony hálá adó éneket énekel az Iſtennec. Az Eli papfiat gonoſzul élnec az ő papi tiſzteckel, és az Iſtennec népét didegenitic az ſzent ceremoniaktól, mellyekért az Eli nem foddi meg őket, úgy az mint kellene. Azért az Iſten ineg fogdi ötet, és jövendöl mond néki, mind ő maganac mind maradékának veſzedelmről, prophéta által.

1 MAtkozéc azért ackoron az Anna, és monda: örül az én * ſzivem az URban, felmagaſztaltatott az én ſzarvám az URban: Az én ſzájám megnyilatkozott az én ellenſégim ellen; mert én örvendec az te ſzabadítáſodban. * *Luc.1.46.*

2 Ninczen ſenki olyan ſzent mint az UR, ſőt ninczen † ſenki te kivőled, és ninczen ſenki ollyan erős mint az mi Iſtenünc. † *Deut.3.24. Pſal.86.8.*

3 Ne ſzollyatoc azért ennekutánna kevély ſzókat, és ſzátokból ne ſzárnazzéc kérkedekén ſzó; mert mindét * túd az UR, és minden czelekedetit véghőz viſzi. * *Exod.31.3. Dan.1.17.*

4 Az kézíves erős emberec megrontatnac; és az erőtlenec felepítetnec hatalommal.

5 Az † bétőltec az kenyér kereſésben foglalatoſoc, az chezőc pedig az kereſéről megſzűntenec, úgyannyira hogy az magtalan hét gyermekeket ſzült; és az kinec gyermeki feleſſen valánac megfogyatkozot. † *Pſal.34.11. Luc.1.53.*

6 AZ UR * megől és iſmét megelevenít; pokolra alávét, és iſmét felhoz. * *Deut.32.39*

7 AZ UR ſzegénnyé téſzen és meggazdágit, megaláz és felmagaztal.

8 Felemeli az † porból az ſzegént, és az † ganéyból az ſzűkölködőt; hogy ültéſſe az fejedelmec közzé, és az diczőſégnec ſzékibe; mert az URé az földnec kerekſégi, és azoknac határt vetett. † *Pſal.113.v.7. 8.*

9 Az ő hiveinec * lábokat mególtalmazza, de az iſtentelenec az ſetétſégben megnémúlnac; mert az embernec nẽ lehet bizodalma az ő erejében. * *Pſal.91.11*

10 Az URnac ellenſégi megtőrettec ő ellenec menydörgés léſzen; Az UR az földnec határit megiteli, és az ő királyának hatalmat † ád, és felemeli az ő megkent királlyának † ſzárvát. † *Pſal.89.25*

11 Elméne azért Elcanah Ramahba az ő házához, az gyermec pedig ſzolgál vala az URnac az Eli pap előtt.

12 AZ Eli pap fiai pedig valánac a Belialnac
13 fiai, és az URat nẽ eſmetic vala. b Mert az papoknac illyen ſzokáſoc vala az kőſég kőzött: Ha mikor valaki áldozatot teſzen vala, eljő vala az pap ſzolgája mikoron az
14 húſt főznéc, három ágú villáczkával. Es bé üti vala az ſerpenyőbe, vagy az üſtbe, vagy az vasfazékba, és egyéb fazekakba, és valamit az villáczkán kihozhat vala, az pap magánac vészi vala, így czelekeſznec vala az egéſz Izrael népével, kic oda mennec vala Silohba. c Es minekelőtte még az kövérit megnem áldoztác vólna, eljő vala az pap ſzolgája, és azt mondgya vala az embernec az kinek áldozatot akar vala tenni: Adgy húſt ide
16 tetőled főtt húſt hanem nyerſet. Ha pedig

a *Az az, igen gonoſzoc, álnokoc valánac.*

b *Első vétkec az Eli pap fiainac hogy az Iſtentől nékic rẽdeltetet réſzszel nem elégeznec meg.*

c *Másodic vétkec, hogy mine kelőtte az barónac kövéri megáldoztatnéc az Iſten parancz olattya ſzerint, annakelőtte vőttéc ki abból az ő réhadd füſſem meg az papnac, mert nem veſzẽ ſzeket, melly dolog nem ſzabad vólt.*

azt mondgya vala az ember néki: Hadd áldozzam meg előſzer az kóverit, azután vedd el az mint ſzinte ſzivednec kevánſága: ő azt mondgya vala: Semmiképpen nem, hanem moſt adgyad, mert ha nem adod erővelis
17 elvéſzem. Nagy vala azért az ſzolgáknac vétkec az UR előtt, mert az emberec megutállyác vala az URnac áldozattyát.

18 AZ Samuel pedig ſzolgál vala az UR előtt gyermec lévén: felöltőztetvén
19 gyólczból czináit Ephod köntőſsel. Az Annais pedig kicziny köntőſt czináltat vala né ki és eſztendőnként néki viſzi vala, mikor az Urával felmenne, az eſztendőnként va-
20 ló áldozatnac megáldozáſára. Megáldá pedig Eli pap az Elcanát és az ő feleſéget, és monda: Adgyon az UR Iſten te néked ez aſzſzonyi állattól magzatot; mivelhogy az URnac tőtt fogadáſa ſzerint ezt megada:
21 és el haza menének. Meglátogatá azért az UR az Annat, melly az ő méhében fogada, és ſzüle három fiat és két leánt; és az Samuel felnevekedéc az URnál.

22 AZ Eli pap pedig igen vén ember vala, és meghallá mind azokat az mellyeket az ő fiai az egéſz nemzetſéggel czelekeſznec vala: és miképpen hálnának az aſzſzoni állatockal [d] kic ſereggel gyülnec vala a gyülekezetnec ſátorának aytaja eleibe. Mődgya vala azért nékiec: Miért mivelitec ezt? Mert
24 hallom én az ti gonoſz czelekedetteket mind az egéſz néptől. [e] Ne mivellyetec azt jó fiaim, mert nem jó hír ez a kit halloc,
25 hogy az URnac népét vétkeztetitec. Ha eggyic ember az máſic ellen vét, az bíró ítéletet téſzen közöttőc; de ha valaki az UR ellen vét, vallyon ſ-ki léſzen közbe járó? Es nem fogadác az ő attyoknac ſzavát, mert
26 az UR megakará őket ölni. Az gyermec Samuel pedig nevekedten nevekedic vala és kedves vala az UR előtt, mind pedig emberec előt.

27 JÓve [f] pedig az Iſtennec embere az Elihőz, és monda néki: Azt mődgya az UR, vallyon ſ nem jelentetteme meg magamat nyilvan az te atyád házának, mikor Egyptusban az Pharao házában valának.
28 Elválaſztám őtet az Izraelnec minden nemzetſégi közzül én magamnac az papſágra, hogy az én óltáromon áldozna, hogy temjéneznec; és az Ephodot én előttem viſelné, és minden tűzre való áldozatnac maradékát az te atyádnac házának népének en-
29 gedtem. Miért hogy megtapodtátoc az én áldozatimat, és az én Minhámat, mellyet paranczoltam hogy légyen az én ſátorombam? Es inkább böczülöttéd à te fiaidat hogy nem mint engemet, hogy ti magatokat hizlalnátoc az én népemnec az Izrael-
30 nec minden áldozatinac ſzépével. Azért azt mondgya az Izraelnec URa Iſtene: * Azt
* 1. Reg. 2. 27.
mondottam vala hogy az te házad, és az te atyádnac háza én előttem jarna mind örökké; de moſtan azt mondgya az UR, távól légyen az én tőlem: Mert az kic engemet tiſztelnec, azokat megtiſztelem, de az kic engemet megutálnac, megutáltatnac.
31 Imé eljonnec az napoc, és én elvágom az te karodat, és az te atyád házának karját, hogy ne találtaſſéc vén ember az te házadban.
32 [h] Es meglátod az Iſten házának keſerűſégét: az jóc helyett, mellyeket az UR czelekedett vólna az Izraellel, és vén embernem léſzen házadban ſoha.
33 [i] Es mindazáltal az én óltáromtól, él nem fogyatom az te házadnépe közzül való férfiat, hogy az te ſzemeidet megemészſzem, és az te lelkedet keſerűſéggel illeſſem; de minden te házadnépe ember korokban halnac meg.
34 Es ez légyen te néked jelől, melly következic az te két [†] fiadra, az Hophnire, és à Phineesre; hogy mind ketten egy nap meghalnac.
35 [k] Es támaſztoc magamnac hivſéges papot, ki az én kedvem és akaratom ſzerint czelekeſzic; és eppitec néki állandó házat; és jár az én megkent királlyom előtt tellyes
36 élete napjan. Es léſzen hogy valaki megmarad à te házadban elójő és térdet fejet hayt annac egy ézüſt penzért, és egy darab kenyerért, és azt mondgya: fogadgy bé, kérléc, engemetis az papoc közzé valami tiſztre, hogy eheſſem valami falat kenyeret.

[d] *Harmadic vétkec az Elipap fiainac, hogy holot feleſégec vólt, az Iſten ſátoránál való aſzſzoni állatockal fértelmeskedtec, és az Iſten ſátoratis megfertéztettéc.*

[e] *Eli pap megfeddi az ő fiait, de igen lágy heſzeddel.*

[f] *Megfeddi az Iſten Eli papot az ő fiainac gonoſzságokért.*

[h] *Ezt akarja mondani az Iſten az Elnec.*

[i] *Az mellyjokat akartam czelekedni az Izraellel, ha te és az te fiaid az Iſteni ſzolgálatban gazdán és hiven forgolodtatoc vólna, azokért az jókért, és áldoznoc helyébe vonſzedelmet hoznoc, és te megláthatod az Iſten ſátorának keſerűſégét, tudnillic mikor à Philiſtéusoc elragadgyác az Iſten ládáját. Láſd meg, Cap. 4.*

[k] *Az az, Nem azért hagyoc meg az te házadnépébe hogy te veled jól tegnec hanem hogy láſſad az te házad népének nyomorúſágát, és keſerűſéggel illettéſſél.*

† *Infr. 4. 11.*

III. Réſz.

Az Iſten megjelenic Samuelnec, és megjélenti néki az Eli papnac háza népének veſzedelmét, mellyet az Samuel megjelent az Eli papnac. Az Iſté pedig az Samuelnec ſzerez méltóſágot mind az egéſz Izraelnem-zeſége előtt.

1 AZ gyermec Samuel pedig ſzolgál vala az URnac az Eli pap előtt: Es az URnac prophetác
2 által való ſzolálá ackor az időben igen ritka vala, és nem vala látható jelenés. Lőn pedig ackor az időben Eli pap aluſzic vala az ő ſzokott helyén, és immár az ő ſzemei meg kezdettec vala homályoſodni, és
3 nem láthat vala. Es minekelőtte az Iſtennec ſzövetnekit mególtottác vólna, és az Samuelis alúnnéc az URnac Templomában, az melyben az Iſtē ládája vala. [a] Ackor
4 ſzólitá az UR Samuelt, ki monda: Im hól vagyoc én. Es futamodéc az Eli paphoz, és monda: Im hól vagyoc én, mert te hivál engemet. Es monda: Nē hivtalac; meny viſzſza,
6 aludgyél, Elméne azért ő és elaluvéc. Szolitá ismét az UR Samuelt: Es felkele az

[a] *Az Iſten megjelenic az gyermec Samuelnec éttzaka, és megjélenti néki az Eli papnac és az ő nagyatyjanac bűnöket.*

Samuel

Samuel, és méne Eli paphoz, és monda: Im hól vagyoc én, mert hivál engemet. És monda: nem hivtalac édes fiam: meny el, aludgy
7 el. Samuel pedig még nem ſzokot vala az
UR ſzávához: és még nem tudgya vala az
8 URnac beſzédét. Szólitá azért mégis harmadſzor az UR Samuelt, és felkele és méne Eli paphoz, és monda: Im hól vagyoc én, mert hivál engemet. Ackor eſzébe vővé az Eli pap, hogy az UR hivná a gyermeket.
9 Monda azért az Eli pap Samuelnec: meny el aludgy el: és ha ſzolit tégedet, azt mondgyad: Szóly URam, mert jól hallya az te ſzolgád: Felméne azért Samuel, és az ő helyén elaluvéc.
10 Eljöveiſmétaz UR, és megálla, és ſzólitá iſmét mint annakelőtte, és monda: Samuel, Samuel. Felele Samuel, és monda: Szóly, mert jól hallya az te ſzolgád
11 Es monda az UR Samuelnec: Imé én czelekedem neminémű dolgot Izraelben, mellyet valakic hallanac, mind az két fülőc
12 megczendul belé. Ackor az időbe: mind azokat mellyeket megmondottam az Eli pap ellen, és az ő háza népe ellen, véghez viſzem, elkezdem és elvégezem.
13 Es megjelentem ő néki, hogy én megitélem az ő házát mind őröcké az hamiſſágért, mellyet jól tűd: mert az ő fiai mikor magokat utálatoſocká téſzic vala, nem tiltá meg őket.
14 Es annakokáért megeskütteem az Eli haza ellen, hogy az ő házanépének hamiſſága, ſoha őröcké, ſem áldozattal, ſem Minhával el nem töröltetic.
15 Aluvéc azért á Samuel mind reggelig, és megnyîta az UR házának aytaját, és nem mert vala megjelenteni Eli papnac ezt látáſt. Szólitá azért
16 Eli pap az Samuelt, és monda: Samuel fiam. Ki monda: Im hól vagyoc én.
17 Es monda: Mi lón az ſző, az mellyet néked mondá? Kérlec ne titkold el tőlem, az UR úgy czelekedgyéc veled és úgy adgyon jót, hogy ezac egy igétis nem titkolſz
18 el én tőlem valamit ſzólott. b Megmonda azért á Samuel mind azokat az beizédeket, és nem titkolá el tőle. Es monda az Eli pap: ő az UR, és czelekedgyéc úgy az mint néki jobnac tettzic.
19 Felnevekedéc azért Samuel, és az UR vala ő véle, úgyannyîra hogy ſemmi beſzédét c az földre nem hadgya vala eſni.
20 Es eſzébe vővé az egéſz Izrael népe, Dan vároſtól fogva, Berſebáig, hogy az Samuel az URnac hivſéges prophétája vólna.
21 d Es kezdé iſmét az UR megjelenni Silohban: mert megjelentette vala magát az UR Silohban az Samuelnec, az UR A NAC beſzéde által.

b *Samuel megmondgya Eli papnac à mit néki Iſten mondott.*

c *Az az, Semmit nem ſzolott ollyat az Samuel, milliyet bé nem tellyeſitett volna az Iſten.*

d *Az áz, Jolehet ſoc időiglen nem volt Izraelben prophéta és iſteni jelenés, mindazáltal az Samu. lőn Iſten prophetája, kinec gyakorta megjelelenic vala.*

IIII. Réſz.

Az Izraelitác mikor az Philiſtéuſoktol megverettetec vólna, az Iſten Ládáját az táborba vitetic, De ugyan megveric iſmét az Philiſtéuſoc az Izraelitákat, az Eli papnac két fiat megölic, az Iſten ládáját elnyeric: mellyet mikor Eli pap meghallott volna, hátraeſic ſzékiben, és meghal.

1 Egtellyeſedéc azért az Samuelnec beſzéde az egéſz Izraelen, mikor kiméne az egéſz Izrael az Philiſteuſoc ellen hartzolni; és tábort járánac az helynél, melly Eben Haezernec mondatic: az Philiſtéuſoc pedig tábort járánac Aphek-
2 ben. Sereget rendelénec azért az Philiſtéuſoc az Izrael népe ellen, és megütközénec, és az Izrael népe megveretéc az Philiſtéuſoktól: és vágánac le ő közzűlőc az mezőn
3 úgy mint négy ezer embert. Mikor azért az nép az táborba viſzſzajótt vólna, mondánac az Izrael népe közőtt való óreg emberec: Mi az oka, hogy az UR megvere ma minket az Philiſtéuſoc által? Vegyűc hozzánc Silohból az UR frigyénec ládáját, hogy mi közöttünc lévén ſzabaditſon meg minket
4 az mi ellenſegünc kezéből. Békülde azért az nép Siloba, és kihozác az Seregeknec Uranac ládáját, ki űl az Cherubimokon. a Ott
5 valának pedig az Iſtén frigye ládájánál az Eli papnac két fiai Hophni és Phinees. Lón pedig hogy mikor az UR frigyénec ládája az táborba jutott vólna, megin alkodéc az egéſz Izrael népe nagy kialtáſſal, és megzen-
6 dule az egéſz föld. Halvan pedig az Philiſteuſoc az nagy kiáltáſt, mondánac: Miczo da nagy králtás ez az Sidóc táborában? Es megértéc hogy az URnac ládája jutott vol-
7 na az táborba. Megféleméne azért á Philiſteuſoc, mert megértéc hogy az Iſten jótt az táborba. Es ezt mondác: Jay mi nékünc, mert nem eſett ez előtt illyen dolog.
8 Jay mi nékünc, Kiczoda ſzabadit meg minket ezeknec az erős iſteneknec kezekből? Ezec azoc az iſtenec, kic az Egyptumbéliecket minden féle nyomorúſággal megveréc
9 az puſztában. Nó azért legyetec bátor ſzivel, és emberkedgyetec Philiſteuſoc: hogy valami módon ne ſzolgáltyatoc az Sidóknac, mint hogy ők ſzolgáltanac mi nékünc: nó azért legyetec emberec és erőſſen vijatoc.
10 Megütközénec azért á Philiſteuſoc, és megveréc az Izrael népét, és kiki ſzalada az ő ſátorába. Es igen nagy veſzedelem lőn, úgyannyîra hogy az Izrael népe közzűl har-
11 mintz ezer gyalog veſze. b Es elnyeréc az Iſten † ládájátis, és az Eli papnac két fiais meghala, * az Hophni és Phinees.
12 Elſzaladván pedig egy ember az Benjamin nemzetſégéből, juta Siloba azon nap, ruháját megſzaggatván, és port hintvén fejére, Eljutá azért az, és Eli pap ül

a *Cherubimot képzőtt mondatis ülni az Iſté, melly Cherubimoc az Iſten ſátorában az láda felett válánac, mert az Iſten onnét ſzokott vala ſzolani, és onnet jelenti vala meg akarattyát. Exod. 25. verſ. 22.*

b *Az Iſten ládáját elnyeric az Philiſteuſoc, az Eli papnac két fiaiis megölic.*

† *Pſal 78 61.*

* *Sup. 2 34.*

vala ſ ékében az út félen várakozván. Mert az ő ſzíve nagy rettegésben vala az Iſten ládája miatt. Mikelt pedig béjuta az ember hogy hírt mondana az városban, megzen-
14 dule az egéſz város. Halván pedig Eli pap az nagy kiáltáſt, monda: Miczoda nagy kiáltás ez? Az pedig az ember nagy ſietſéggel eljőve, és megmondá Eli papnac.
15 Vala pedig az Eli pap kilentzvennyólcz, eſztendős, és az ő ſzemei meghomályoſod-
16 tac vala, és nem láthat vala. Monda azért az ember Eli papnac; En az hattzról jövök, onnét ſzaladtám ma. Es monda: mint
17 lőn az dolog jó fiam? Felele az követ, és monda: Megfutamodéc az Izrael népe az Philiſtéuſoc előtt, és igen nagy kár lőn az
18 népben, az te két fiadis meghólt, az Hophni és Phinees, az Iſten ládájátis elnyertéc.
a Elipapnac nyaka ſzakad minekutánna az Izraelt 40. eſztendeig ítélte vólna.
[c] Mikor azért az Iſten ládáját emlitette vólna, hátra eſéc az ſzékből az kapu félen? és megſzegéc az nyaka, ſ meghala; mert immár igen vén és nehéz ember vala: Es az Izraelt itélte vala negyven eſztendeig.
19 TOvábba az menye az Phinees feleſége várandós vala, és hallá hirét, hogy az Iſten ládáját elnyertéc vólna, és az ő ipais meghólt vólna, mind pedig az ő ura; le-
20 hayla azért és ſzülé; mert ſoc keſerűſég ſzállot vala reája. Mikor pedig meg akar vala halni, mondgyác vala ő néki az kic ott állanac vala: Ne félly mert fiad vagyon, de nem ſzóla ſemmit, és ezac eſzébe ſem
21 vővé. Es ő nevezé az gyermeket Icabodnac [d], mondván: Elvétetett az Izraeltől az diczőſég: mert hallotta vala hogy elnyertéc az Iſten ládáját, és meghólt vól-
22 na mind ipa mind ura. Monda azért: Elvétetett Izraeltől az diczőſég: mert elnyertéc az Iſten ládáját.

d Icabod, az az, minczen diczőſég.

V. Réſz.

Az Iſten megharagujzic az Philiſtéuſokra az ő ládajaért, annakokaért az ő bálvány iſteneket megrontya, és az földnépét nagy czapáſſal megveri, tanáczkozznac az Philiſtéuſoc az ládának haza küldéſéről.

a Az Philiſtéuſoc az Iſten ládáját a Dagon bálvány mellé véſzic, melly bálvánnac az dereka emberiforma volt az utollya hal forma. De az Dagon nem maradhat meg az Iſten ládája mellet.

1 AZ Philiſthéuſoc pedig felvővéc az Iſten ládáját, és
2 elvivéc az Eben Hezertől Aſdodvárosába. Holott vévén az Iſten ládáját, bévivéc az [a] Dagon Templomába, és helyheztetéc az
3 Dagon bálvány mellé. Es mikor máſod nap felkőltenec vólna az Aſdodbéliec, imé az Dagon bálvány az földre artzal leeſett vala az URNAC ládája előtt, és felvévén á Dagont, iſmét helyére állatác.
4 Es mikor iſmét máſod nap felkőltenec vólna, imé iſmét látác hogy az Dagon artzal lebúrúlt az földre az UR ládája előtt: és az Dagónac feje és két elſzakadott keze feje á küſzöbön, és ezac az hal képe maradott
5 vala meg benne. Ennekokaért az Dagon papjai, és valakic bémennec az Dagon házába, nem hágnac az kuſzóbre Aſdod városában mind ez mai napiglanis.
6 [b] MEgnehezedéc pedig az Aſdod városbéliekben az URnac keze, és puſztítya vala őket: és megveré őket alſóleksben
7 való + ſullyel, az Aſdod városit és minden határit. Látvan pedig az Aſdodbéliec mint vólna az dolog, mondánac: Ne maradgyon
8 mi nálunc az Izrael Iſtenének ládája: mert igen kemény az ő keze mi ellenünc, és az mi Istenünc ellen, az Dagon ellen. Elküldénec annakokaért, és begyűjtéc á Philiſtéuſoc közőtt való fő embereket, és mondánac: Mit tegyünc az Izrael Iſtenének ládájának? Felelénec: viteſſéc Gaiba az Izrael
9 Iſtenének ládája, és alávivéc az Izrael Iſtenének ládáját. Lőn pedig hogy minekutánna alá ſ felhordoztác vólna az UR keze az városnac ſelőtte igen nagy nyomoruſágára lőn: és megveré á városnac népét kiczintől fogva nagyig, és az ő alſóleken nagy ſullyóc nevekedénec.
10 ELkuldéc azért onnétis az Iſten ládáját Ekronba, és mikor eljutot vólna az Iſten ládája Ekronba, Felkiáltánac az Ekronbéliec, mondván: Imé reánc hoztác az Izrael
11 Iſtenének ládáját, hogy megőllyenec mind engemet, mind az népet. Annakokaért követeteket küldvén, bégyűjtéc az Philiſtéuſoc közőtt való fő népeket, és mondánac: Boczáſſátoc el az Izrael Iſtenének ládáját, hadd mennyen el az ő helyére, ne őllyen meg mind engemet ſ mind népemet: mert nagy keſerves halál vala az egéſz városban, és felőtte igen nehéz vala az helyen az
12 Iſtennec keze. Az mellyemberec meg nem halnac valais pedig, ſullyel verettetnec vala meg, és az városnac kiáltáſa mind az égig felhatt vala.

b Megveri az Iſten nagy czapáſſal az Philiſtéuſokat az ő ládájaért.

** Pſal.78.66*

VI. Réſz.

Az Philiſtéuſoc az pápoc tanáczából, hét hólnap után ſzekerre tévén az Iſten ládáját, ajándékockal egybe haza boczáttyác, mellyet mikor az Bethſemes városbéliec meg nem tudtac vólna böczülleni, igen megbűntéttetnec az Iſtentől, elküldic azért onnét az ládát Ciriathjearimba.

1 ÍSón pedig az UR ládája az
2 Philiſtéuſoc birodalmában hét Hólnapig. Szóliván pedig az Philiſtéuſoc á papokat és varaſlókat, mondánac: Mit czeleked-
gyünc az UR ládája felől, Mondgyá-

toc meg mi nékünc, minémodon küldgyűc
3 haza az ő helyére? Felelénec azoc: Ha megküldittec az Izrael Iſtenénec ládáját, üreſſem ne küldgyétec meg: hanem áldozatot adgyatoc néki az ti bűnötekért, ackor meggyógyúltoc: vagy pedig megtudgyátoc mi oka légyé hog' az URnac kezе el nе szálljon
4 ti rólatoc. És módánac: Miczodaáldozatnac kell lénni, mellyet à mi bűnünkért kell néki adnunc? Felelénec azoc: Az Philiſtéus fő emberecnec ſzámoc ſzerint, aranyból czinált öt alfelec, és öt arany egér: mert azon nyomoruság egyarant vagyon mindenekben, az
5 ti fejedelmitekennis. Czinállyátoc meg azért az ti alfeleteknec formáját, és az ti egereiteknec képét, kic elpuſztîtottác az földet, és így adgyátoc meg az Izrael Iſtenénec dicziőſéget, netalám megkönnyebûl az ő bűntető keze raytatoc, az ti iſtenteken, és
6 az ti földeteken. De miért keményititec meg az ti ſziveteket, miképpen az Egyptuſbéliec és à Pharaó megkemenîtéc az ő ſziveket? Avagy nem elboczáttáké őket
† *Exod. 12. 32.* hogy elmennénec minekutánna † czudákat tőn közöttőc? Moſtan azért gyorſan
7 készîtſetec egy uy ſzekeret, és ſzerezzetec két borjús ünőt, kinec à nyaka még járomban nem volt, és fogjátoc bé à ſzekérbe az ünőket, és az borjúkat mellyec utánnoc járnac, vigyétec házatokhoz.
8 És fogjátoc az URnac ládáját és tegyétec az ſzekérre, és az arany ſzérſzámokat mellyeket adadtoc ő néki bűnőtekért, regyétec az óldalon való táskába: és boczáſſátoc el azt, hadd mennyen el.
9 Es nézzetec uránna, ha az uton melly az ő határokra viſzen, Bethſemeſie tart fél, nyílván mind ő czelekedte velünc ezt az ſoc nyomoruságot: Ha pedig más felé tart, megtudgyuc hogy nem az ő keze büntetet minket, hanem czac történet, az mi eſett rajtunc.
10 Ugy czelekedénec azért azoc az emberec, és hozanac két borjús ünőt, kiket az ſzekérbe fogánac, és azoknac borjúiokat
11 uthonn bérekeztéc. [a] Es feltévéc az ſzekérre az URnac ládáját, és az táskátis, az arany egerekeris, és az ő alfeleknec képét.
12 Es elhgazodánac az ünőc az uton, à Bethſemes felé való uton, mind azon mennec vala nagy bőgéſſel és ſierséggel, és ſem jobb felé, ſem bal felé az utból ki nem terénec: és az Philiſtéuſoc között való fő emberec utánnoc mennec vala, mind az Bethſemes városnac határáig.
13 AZ Bethſemes városbéli emberec pedig egy völgyben aratnac vala: és ſzemeket felemelvén meglátác az ládát, és igen örülénec hogy látác.
14 [b] Eljuta pedig az láda Bethſemes városbéli Joſuenac földére, és ott megálla. Vala pedig ott egy nagy kő, és felvagdalác az ſzekérnec fáját az Bethſemes városbéliec, és az ünőket megáldozác
15 az URnac. Továbba az Levitác levőttéc vala az URnac ládáját, és az táskátis, melly véle vala, és mellybe az arany ſzerſzámoc valánac, és tőttéc vala az nagy kőre. Az Bethſemes városbéliec pedig, egéſzlé megégetett áldozatott tőnec és egyéb áldozattatis áldo-
16 zánac az napon az URnac. Mellyet mikor láttac vólna az Philiſtéuſoc fő emberei, viſzſzatérénec Ekron városba az napon.
17] [c] Az arany alfelec pedig mellyeket adánac az Philiſtéuſoc az. URnac az ő bűnöknec eltörléſéért való áldozatúl, ezec tudni illic: Aſdod városért egy: Azzah városért egy: Aſcelonért egy, Gathert egy, és Ekron
18 városért egy. Az arany egerec pedig valánac az Philiſtéuſoknac minden városoknac ſzáma ſzerint, az öt fő embereknec ſzámoc ſzerint: és minden kerîtet és kerîtéſnélkül való varoſoknac és faluknac ſzáma ſzerint, mind amaz nagy kőig, mellyre az ládát letőttéc vala, melly az Bethſemesbéli Joſue földén vagyon mind è mai napîglan.
19 [d] MEgvere pedig ſokat az UR az Bethſemes városbéliekben, ennekokáért hogy belétekinténec az UR ládájába, miképpen megvert vala az Philiſtéuſokban ötven ezer és hetven embert: és ſirá az nép hogy megverte vólna az UR az népet nagy
20 czapáſſal. Mondánac azért az Bethſemes városbéliec: vallyon ſ-kicz oda álhat meg az ſzent UR Iſten előtt? És vallyon hová mennyen el mi tőlünc.
21 Követeket küldénec azért az Ciriathjearimba lakozókhoz illyen izenettel: Meghoztác az Philiſtéuſoc az URnac ládáját: jőjetec alá, és vigyétec oda hozzátoc.

[a] *Az Philiſteuſoc haza küldic az Iſten ládáját.*

[b] *Hogy az Bethſemes városbéliec áldoznac, holott nem volt ſzabad áldozni az Iſten sátorán kivől, megmonti azokat ez, mert az Iſté ládája ott volt, noha az, hogy Levitác voltac azoc,*

[c] *Az Philiſtéuſoc arándéka, mellyel azt akarják megjelenteni, minémű oſtorral oſtorozta volt meg iſten őket, tudnillic ſullyel az ő alfeleket, és az ő mezejeket egereknec ſokságával.*

[d] *Megbűnteti Iſten az Bethſemes városbéliek, hogy az ő ládájat nem tudyác megbőczülleni, és abba bé tekintenec az Iſtennec tilalma ellen, Num. 4. 20.*

VII. Réſz.

Bethſemesből elviſzic az Iſten ládáját az Ciriath-Jearim városbéliec, holott egéſz húſz eſtendeig áll az Abinadab házánál. Az Sámuel prophetának intésébül az Izraeliták megtérnec az Iſtenhöz, és vélé megbékéllenec. Az után megveric az Philiſtéuſokat, és megſzabadittyác az városokat mellyeket azoc elvőttec vala az Izraeltől.

1 [I] LJővénec azért az Ciriath-Jearim városbéliec, és elvivéc az UR ládáját, és bévivéc az † Abinadabnac házába, ki fenn az dombő lakic vala: és az Eleazárt az ő fiát rendelték hogy
† *2. Sam. 7. 1.*
2 őrizné az UR ládáját. Lőn pedig hogy míg az láda Ciriath-Jearimban álla, ſoc idő múlék el, tudnillic húſz eſztendő: és nagy ſiráſt tőn az egéſz Izrael népe, és megtére az URhoz.

3 a MErt az Samuel megmondotta vala az egéſz Izrael népének illy ſzóval: Ha tellyes ſzivből akartok megtérni az URhoz, gyomlállyátok ki közzületek az idegen iſteneket, és az Aſtharot bálványt: és kéſzítsétek az ti ſziveteket az URnac: és ő néki * egyedül ſzolgállyatok, így megſzabadít titeket az Philiſtéuſoknac kezekből. 4 Elhányác azért az Izrael fiai az idegen iſteneket, és az Aſtharot bálványt, és ſzolgálának egyedül ezac az URnac.

5 Monda pedig az Samuel: Gyűytsétek bé az egéſz Izrael népét Miſpahba, és imádkozom érőttetek az URnac.

6 b Bégyűlének azért Miſpahba, holott vizet merítvén, kiöntéc az UR előtt: és böytölének az napon, és mondának ottan: Vétkeztünc az UR ellen. Es ecképpen ítéle Samuel az Izrael fiait Miſpahban.

7 MEgértvén pedig az Philiſtéuſoc hogy Miſpahba gyültenec vólna az Izrael fiai: Az Philiſtéuſoc fő Hadnagyi: reájoc indulának az Izrael fiaira: méllyet mikor meghallottac vólna az Izrael fiai, igen megrémülének az Philiſteuſoktól.

8 Mondanac azért Samuelnec az Izrael fiai: Ne ſzünnyél meg az'mi URvnc Iſtenünkhöz való kiáltástól, hogy ſzabadítſon meg minket az Philiſtéuſoknac kezekből. 9 Hoza annakokáért az Samuel egy gyermecked báránt, és azt éppen megáldozá az URnac: és felkiálta Samuel az URhoz az Izraelért, és meghalgatá őtet az UR. 10 Es lőn hogy mikor az Samuel áldoznec, hirtelenséggel az Philiſtéuſoc útkőzethöz kéſzülének az Izrael népe ellen. Az UR pedig menydörgéſtéhöz haſonló ſzóval kiáltáſt tőn azon az napon az Philiſtéuſoc ellen, és megromlá őket: és megveretének az Izrael népe előtt. 11 Ki menvén pedig az Izrael népe Miſpahból, megkergetéc az Philiſtéuſokat, és mind az Beth-char kőſzikla alatt való hegyig vágác őket. 12 Felvőn pedig Samuel egy követ, és felállá Miſpah és az Sechem kőſzikla közőtt: és nevezé azt illy nével: Eben Hazezer c és azt monda: Mind eddig ſegítségel vólt mi nékünc az UR. 13 Meggyalázátanac azért az Philiſtéuſoc, és nem ménének többé az Izrael határára: és az URnac kezelőn az Philiſtéuſoc ellen, az Samuel életében. 14 Es viſſzavövec az Izrael fiai az városokat, mellyeket az Philiſtéuſoc az Izraeltől elvöttec vala, Ecrontól fogva mind Gath városig: és az ő határát megſzabadíta az Izrael népé az Philiſtéuſoknac kezekből: és békeség lőn az Izrael közőtt és az Emoréuſoc közőtt.

15 AZ Samuel pedig életének minden napiban, itélé az Izrael fiait. 16 d Elmégyen vala pedig eſztendőnként, és béjárja vala Bethel, Gilgal és Miſpah városit: és mind ez helyeken tőrvént ſzolgáltat vala az Izrael népének. 17 Annakutánna viſſzatére vala Ramah városába: mert ott vala néki háza: és ottis ítéletet téſzen vala az Izrael fiai közőtt: és rakattata ott e az URnac oltárt.

d *Samuel jo ſzolgálattya jedelemnec és bíronac példája.*

e *Tudniillic az holott az láda vala Cziath Jearimban.*

VIII. Réſz.

Az Samuel az ő fiait teſzi ő maga helyébe birácká az Izrael néppen. Kic mikor az ő attyoknac nyomát nem követnec, és az Iſten népét nem jól birnác, az kőſſeg abból álkalmatoſságot veſſen hogy az Samueltől királt kérnénec: Megmondgya nékic Samuel az király nac juſsát, az az igazſágát.

1 IXOR pedig megvénhődött vólna az Samuel, itélő birácká váláſztá az ő fiait az Izrael népe kőzőtt.

2 Vala pedig az első fiának neve Joel, az máſiknac Abiah, kic Beerſebában iőnec birácká.

3 Nem járának pedig az ő fiai az ő utaiban, hanē az telhetetlenség után indulának: és ajándékot vőnec, és elfordíték az igaz ítéletet. 4 Egybe gyűlénec azért az egéſz Izrael fiai közőtt való vén népec, és menének Samuelhöz Ramahba. 5 a Es mondának néki: Imé te megvénhődtél, és az te fiaid nem járnac az te utaidban, azért moſtan válaſſz királyt † az ki minket ítéljen, miképpen egyéb nemzetségekis.

a *Az Izrael ſidoi kiáltanak hőnec Samueltől, mellyből ſokaſ ſitsék, az mint nemcſac Samuel mondgyác, hanem 30. eſztendeiben és tendeſébenis ezec Saul királyſágnac ezac tiz eſztendőt tulaydonttanac.*

† *Oſe. 13. 10. Act. 13. 21.*

6 Nem tetszéc pedig ez az ſzó az Samuelnec, hőgy azt mődác, adgy királt mi nékünc hogy ítéletet tégyen mi közzőttünc: Es 7 könyörge az Samuel az URnac. Monda pedig az UR az Samuelnec: Fogadd ſzavát mindenben az népnec valamit nékéd mondanac. Mert nem * tégedet utáltác meg hanem engemet utáltanac meg, hogy ne uralkodgyam ő raytoc. 8 Mind az ő előbbi cſelekedetek ſzerint, az mint czelekedtenec én velem, az időtől fogva hogy kihoztam őket Egyptuſból mind ez mai napig, mikoron elhagyának engemet és ſzolgáltanac idegen iſteneknec: ite veledis az ſzerint czelekednec. 9 Moſtan azért fogadd meg az ő ſzavokat: de mikoron ő előttec bizonſágot téſzeſz, megjelentsed az királynac hatalmát ő raytoc, az ki uralkodni fog ő közőttec.

* *Inſ. 10. 18.*

10 MEgmondá azért Samuel az népnec, az URnac minden ſzavát, azoknac az kic ő tőle királt kérnec vala.

Es

a *Samuel jo ſzolgálattya és bíronac példája.*

b *Az viznec merítését és ki öntését ſokképpē magyarázzác az bőlczec, Némelyec azt mongyác hogy a bűnnec boczanattyának bizonſágáért miveltec, tudniillic hogy mint az viz elmoſſa az ſzennyet, azonképpen hinnéc hogy az ő bűnöket az Iſten kegyelme eltörlene. Némelyec azt mondgyác hogy azt ő előtt bi gonoſſágoknac változtatásának bizonſágára miveltéc, hogy tudniillic tiſzták akarnac lenni. Némelyec igy magyarázzác hogy ſirtac, ő az ő kőny hullatáſoc ſelt mint az viz. Utolſzor igyis magyarázzác, hogy az ő ſziveket Iſten előtt annyira ki jelentenéc mint ha viznek töltötteć volna ki, és hogy ſemmit nem tettetteć, hanem az ő ſziveknec gonoſſágát kijelentéc, &c.*

c *Az az, Segitségnec kője.*

b *Megmondgya Samuel az királynac jusſát és hatalmát az kôſſegen, hogy ollyan modon elrettentſe ôket à király kéréſtôl, de azoc nem akarnac egyebet tenni.*

11 b Es igy ſzóla: Es léſzen az királynac igaſsága az ki uralkodni fog ti raytatoc: Az
ti fiaitokat elveſzi, és ſzekér vezetôi léſznec
néki és lovagjai, és az ô ſzekere elôtt fut-
12 nac. Es válaſzt közzülöc ezer ember el-
ôtt járó hadnagyokat, és ôtvén ember el-
ôtt járókat, és hogy néki ſzántſanac, ga-
bonajár béaraſsác: hadakozó ſzerſzámo-
kat, és ſzekérhöz való ſzerſzámokat czi-
13 nállyanac. Az ti leányitokat viſzontag el-
viteti az kenegetéſre, ſzakácsságra és ke-
14 nyér ſütéſre. Továbba élô földeteket,
ſzôlôteket: olay termô kertetéknec az ja-
15 vát elvéſzi, és ſzolgainac adgya. Es az ti
veteméntekbôl, ſzôlôtekbôl dézmát vé-
ſzen, és az ô hopmeſterinec és egyéb ſzól-
16 gainac adgya. Az ti ſzolgátokat és ſzol-
gálotokat, és kôzôttetec való ifiu népet,
és ſzamártokat elvéſzi, hogy azokon az ô
17 dolgát tegyéc. Az ti barmotokból dézs-
18 mát véſzen, és ô néki ſzólgai léſztec. Es
ackor kiáltani fogtoc az király miatt à kit
válaſztotoc magatoknac: de nem halgat
meg az UR az napon.

19 NEm akará pedig meghalliani az kôſ-
ſég az Samuelnec ſzavát, hanem mon-
dánac: Semmiképpen nem akarjuc, ha-
20 nem király uralkodgyéc mi raytunc. Es
miis úgy legyünc mint egyéb nemzetſégec,
és az mi királyunc itéllyen meg minket, és
ô elôttünc menyen, és viſellye az mi ha-
21 dunkat. Meghallá azért az Samuel az
népnec minden ſzavát, és megmondá az
22 URnac. Es monda az UR az Samuelnec:
Fogadd meg az ô ſzávokat, és emely kirá-
lyt ô nékiec. Monda azért Samuel az Iz-
rael népénec: Mennyetec el haza kiki az ô
városába.

IX. Réſz.

Az Saul Kiſnec fia keresſi az ô attyának el-veſzett ſzamárit, Samuelhöz mégyen hogy azoc felôl ô tôle tudakozzéc, és Samuel megmondgya néki hogy Iſtentôl az királyſágra választatott volna. Megvendégli Samuel az Sault, az után többet ſzol véle az kiralyſág felôl.

1 VAla pedig egy ember az Benjamin nemzetſégébôl, kinec neve vala Kis, Abielnec fia, ki vólt Serornac fia, ez pedig vala Bechorath fia, melly Bechorath vólt az Aphiaphnac fia, ki vólt az Jemini házából való ember, ez igen erôs ember
2 vala. Ennec *az* Kiſnec vala egy fia, kinec neve vala Saul, tekintetes és igen ſzép, és
nê vala ſenki az Izrael fiai közôtt ſzépb an-
nál: és vállasb ſ. magasb vala az egéſz Iz-
rael népénél.

3 ELveſztenec valá pedig az az Kiſnec az
Saul attyának ſzamári: és monda Kis
az Saulnac az ô fiának: Végy melléd eg-
gyet az ſzólgác közzûl, és kelj fel, meny el
kereſd meg az ſzamárokat: általmene azért
4 az Ephraim hegyén. Altalméne az után
az Saliſa földére, és nem találtác meg: ál-
talméneénec továbba az Saalim földénnis,
és még ſem valánac az ſzamároc: álralmé-
ne az után az Jemininec földére, és még ſem
5 találác meg. Mikoron pedig jutottac vól-
na az Suph földére, és mégis nem találtác
vólna meg, monda Saul az ô ſzólgajának
az ki véle vala: Jere mennyünc viſſza, mert
nétalám eddig elfeleytette az atyám az ſza-
6 márokat, és minket félt inkáb. Monda
pedig az ô néki: Imé moſtan az Iſtennec
embere ez városban vagyon, és az az em-
ber igen bôczülletes ember: valamit meg-
mond, megtellyeſedic: Mennyünc oda, ta-
lám megjelêti az mi útunkat mellyre men-
7 nyünc. Felele Saul az ô ſzólgajának: Bá-
tor mennyünc el, de mit vigyünc az ember-
nec? mert az kenyér elfogyott tariſznyánk-
ból: és ninczen mit vigyünc ajándékon az
Iſten emberénec. De vagyoné valami ná-
8 lunc? Szóla iſmét erre az ſzólga Saulnac,
és monda: Imé vagyon én nállam egy czûſt
Sicluſnac negyed réſze, mellyet én néki a-
doc az Iſten emberénec, hogy megmond-
9 gya nékünc az mi útunkat. Régen az Iz-
rael népe kôzôtt, mikor valaki az Iſten-
hôz mégyen vala tanácz kérdeni, minden
azt mondgya vala: Jertec mennyünc az né-
zôhôz, mert az kit moſtan prophétának
mondanac, azt hijác vala :: nézônec.

:: *Vagy: látônac.*

10 Monda azért à Saul az ô ſzolgajának: jó
ez à mit mondaſz: jere mennyünc el. El-
menénec azért az varosba, az holott vala
11 az Iſten embere. Mikor pedig az városnac
hágóján felmennénec, találánac valami le-
ányokat, kic víz meríteni mennec vala ki,
12 és mondánac nékiec: Ittéaz nézô? Kic
felelénec nékiec, és mondánac: Itt vagyon
czac elôtted, ſies gyorſan, mert czac ma
jôtt bé az városba: mert ma az népnec a la-
13 kodalma léſzen imez hegyen. Mihelt bé-
juttoc az városba, mindgyárt megtaláljá-
toc minekelôtte à hegyre felmenne az la-
kodalomba: mert nem éſzic addig az kôſ-
ſég míg fel nem mégyen: mert ô áldgya
meg az lakodalmat: annakútanna éſznec
az kic hivatalóſoc, azért moſt mennyet-
tec fel, mert moſtan ez órában találhattyá-
toc meg.

14 FElmenénec azért az városba, és mikor
az város közepin mennénec, imé Sa-
muel ſzinte eleikbe jôve, akarván felmen-
15 ni az hegyre. Az UR pedig megjelentette
vala az Samuelnec fûlében, az elôtt egy
nappal, minekelôtte Saul oda menne, ezt
mondván:

a *Az betûben igy vagyon: ma az népnec áldozattya léſzen. De mivelhogy az Iſtennec törvénye ſzerint nem volt ſohul egyébût ſzabád áldozni, hanem az holott az Iſten ſátora és az láda volna. Levit. 17. Deu. 12. Azért azt mögyác à bôlcz emberec hogy az áldozatnac nevén, czac lakodalmat kell érteni, mint oda alá cap. 16. verſ 2, 3.*

16 Hólnap illyenkor küldöc tehozzád egy
embert az Benjaminnac földéről, kit az én
népem előtt az Izrael előtt való hadnagy-
ságra felkenny, és az megszabadittya az én
népemet az Philisteusoc kezéből: mert
megtekintettem az én népemet, és felha-
17 tott az ő kiáltása én előmbe. Az Samuel
pedig megtekinté az Sault, és az UR meg-
szóliá őtet: Imhól ez az ember az kiről
szóltam te néked, ez fog uralkodni az én
népemen.

18 SAul pedig az kapu közibe méne az Sa-
muelhóz: és monda: Kérlec mond meg
nékem hól vagyon háza az nézőnec.
19 Es monda Samuel az Saulnac: En va-
gyoc az néző: menny fel előttem az hegy-
re, és ma én velem egyetec, annakutanna
elboczátlac téged reggel, és valami szived-
20 ben vagyon megjelentem te néked. Tud-
niillic az szamároc felől, mellyec tőled el-
veszttenec harmad nappal ez előtt, semmit
ne bánkodgyal, mert megtaláltác. b De
vallyon az Izrael népének kihöz vagyon
minden kévánsága? vallyon s-nem te hoz-
zádé, és az te atyádnac egész háza népé-
21 höz? Felele pedig Saul, és monda: A-
vagy nem Jemini fia vagyoké én, az Izrael
nemzetsége között az legkissebbic nem-
zetségből való? Es az én nemzetem az e-
gész † Benjamin nemzetsége között leg-
kissleb? Mi dolog azért hogy énékem il-
lyen képpen szólasz?

22 FOgván azért Samuel az Sault és az ő
szolgáját, bévivé őket az vaczorál óház-
ba: és ő nékic adá az fő helyet az hivatalos
vendég között kic valánac úgy mint har-
mintz férfiac. Monda pedig Samuel à Sza-
23 kácznac: Hozd elő amazt à részt, az mel-
lyet oda adtam vala, és az mellyről azt
24 mondottam vala hogy eltegyed. Elővén azért az szakácz az tzimert mind az ray-
ta valóval egybe c Saulnac eleibe tévé, és
monda Samuel: Imhól az mi megmara-
dott vólt, vedd elődbe és egyél: mert mind
ez ideig te néked tartottuc, miolta meg-
mondottam *az szakásznac* hogy az népet
vendegségbe hívtam, évec azért az napon
25 az Saul az Samuellel. Es minekutánna a-
lájöttenec vólna az hegyről az varosba, be-
szélle az Saullal az d ház padlásán. Az u-
26 tán felkelénec jó reggel, és lőn hogy mi-
kor az haynal feljőne, szóliá az Samuel az
Sault az ház padlásán, mondván: Kely
fel, elboczátlac tégedet. Es felkele az Saul,
és ki menénec ketten, Samuel és Saul az
27 városból. Mikor pedig az város végére
jutottác vólna, monda Samuel az Saul-
nac: Mond meg az szolgánac hogy men-
nyen el előttünc, te pedig álly meg a-
zonközbe, hadd mondgyam
meg az Iſten beszé-
dét.

b *Azaz, tejol tudod hogy az Izraelitác kévánsága ez hogy királyoc legyen nékic, kinec adgya azért Iſten ez méltoſágot hanem néked és à te atyád házánc. Némellyec igy fordittyac: Vallyon kié az Izraelnec kevánatos gazdagsága.*

† *Ioſ.15.17.*

c *Az az, Az ualà tzimerhöz ragadott vala, mint az bárányvagy borjunac az mellye, vagy dereka.*

d *Az Sido országban az házaknac padlási vagy tetei ugy czináltattac vala hogy szabadon járhattac, tanáczkozhattac, és imádkozhattac rajta, az mint most az Olaſzoc ſzoktac, Deut. 22. verſ. 8 Actor. 10.v. 19.*

X. Réſz.

Samuel az Sault Iſten paranczolattyából kirallyá keni, és az ő hivatalát jegyeckel megerősiti. Az után Miſpahban az országnac közönséges gyülésében, elöſzer Iſten képében az nép előtt panaſzolkodic, és minekutánna nyil vetéſnec általa az király kitaláltác vólna, az nép eleibe állattya azt, kinec az kőſség Iſtentől jot kéván, &c.

1 ELővén azért az Samuel
egy ſzelentzolayt, az Saul-
nac fejére tölté, és megczo-
kolá őtet, és monda: A-
vagy nem igy kellé ennec
lenni, holott az UR had-
naggyá * kent tégedet az ő örökſégén? * *Act.13.21.*

2 Minekutánna ma én tőlem elmégy, találſz
két embert az Rachel koporſójánál, az
Benjamin határán az Selſahnái, kic azt
mondgyác te néked: Megtaláltác az ſza-
márokat, à kic kereſni mentél vólt: és imé
az ſzamároc dolgát elhadta vala immár az
atyád, és titeket félt vala, ezt mondván:
3 Mit kell tenném az én fiam felől? On-
nét iſmét tovább menvén, mikor az Tha-
bor hegy alatt való ſikra jutſz, találnac ott
tégedet három emberec, kic a Bétheibe a *Bethelbe az iſten házához.*
mennec fel az Iſtenhöz: kiknec az egyik c *Ciriathjearim ba, holott az Iſten ládája vala ac.20.*
három gödölyét viſzen, az másic viſzen há-
rom fontos kalácsot, és az harmadic vi-
4 ſzen egy tömlő bort. Es azoc köſzönnec
te néked békeſséggel, és két kenyeret ad-
nac te néked, kit elvégy az ő kezekből. b *Iſten hegyének mondgya az ollyca vároſt, és annac az hegyen való réſzét, holott Sinagoga, az, prophetaknac gyülekezetec vala, mint egy ſchola. Emlekezic pedic az Philiſteuſoc ſtrásájáról, mert azoc annyira megrontattác vala, hogy haddal ne mennec vala menni Izraelre, hanem ezac az határba állitnac vala ſtrázát, Sup.cap.7. v.12.*

5 Azután jutſz az Iſten b hegyére holott
vadnac az Philiſteusoknac ſirásai: mikor pe-
dig bémégy oda az városba, elöltalálod
az prophetáknac ſeregét, kic az hegyről jö-
nec alá, és ő előttec léſzen, lant, dob,
ſip és hegedű, és ő magoc prophetálnac.
6 Es az URnac Lelke te reád ſzáll, és vélec
együtt prophetálſz: és úgy mint más em-
7 berré változol. Mikor pedig ezec az je-
lec te raytad megellyeſednec, járj el ben-
ne à mi az te hivatalod, mert az Iſten ve-
8 led vagyon. Meny alá továbbá én előt-
tem Gilgalba, és imé én alámégyec hoz-
zád, hogy égő áldozatot tégyec, és áldoz-
zam hála adó áldozatotis, hét napiglan
megvárj míg hozzád mégyec: és megmu-
9 tatom mit kellyen czelekedned. Lőn pe-
dig hogy mikor elfordulván az Samuel elől
elmenne, az Iſten az ő ſzivét elváltoztatá,
és azon napon mind ezec az jelec megtel-
lyeſedénec.

10 ES mikor jutottac vólna amaz hegyre, c *Saul prophetal az több prophetac közt.*
imé az prophetáknac ſerege eleibe jő-
ve, és ſzálla ő reája az Iſtennec Lelke és
prophetála ő közöttöc. c Lőn pedig
hogy valaki Kőtet eſmertéc vólna annake-
lőtte, látván hogy az prophetackal együtt
prophe-

prophetalna, monda az nép kőzzűl eggyic az maſiknac: Mi lőlte az Kiſnec fiát? Nemde az Saulis az prophetac kőzőtt vagyoné?

12 Es felelvén egy kőzzűlőc, monda: [d] Vallyő ſ-kiczoda az prophetáknac attya? Azért ez példa beſzédbe kele: Talám az Saulis az

13 prophetác kőzőtt vagyon. Es elvégezé az prophetaláſt, és felméne az hegyre.

14 MOnda pedig az bártya, ki az artyával egy vala, az Saulnac és az ő ſzolgájanac: hová mentetec vala? Felele: Az ſzamároc kereſni: mikor pedig látnőc hogy meg nem találhattyuc, Samuelhőz

15 mentűnc vala. Es monda Saulnac áz bártya: Kerlec beſzéld meg mit monda néktec

16 az Samuel? Monda Saul az bártyának: Nyilván megmondá mi nékűnc hogy megtaláltác az ſzamárokat. De az királyságnac dolgat nem jelenté meg nékie: mivelhogy az Samuel meghadta vala.

17 EGybehivá azért Samuel az népet Miſpal.ba az URhoz. [e] Es monda az Izrael fiainac: Ezt mondgya az Izraelnec URa

18 Iſtene: En hoztam ki az Izraelt Egyptuſból, és megſzabadítottalac téged az Egyptumbélieknec kezekből, és minden orſzágoknac kezekből, kic titeket nyomorgattanac.

19 Ti pedig ez mai nap † megvetettétec az ti Iſtenteket, az ki ől talmaz titeket minden gonoſz ellen, és nyomorúság ellen, és ezt mondottátoc néki: Adgy királt mi kőzinkbe. Moſtan azért állyatoc meg az UR előtt az ti nemzetségtec ſzerint és hadnagy-

20 ságtoc ſzerint. Es mikor előállatta volna Samuel az Izraelnec minden nemzetségit, találác ki *ſors által* az Benjamin nem-

21 zetségét. Azután az Benjamin nemzetségét előállatá, mindent az ő hazanépével és találác kivenni az Matri nemzetségénec ſorſat, és azoc kúzzűl találác az Sault az Kiſnec fiat: és kereſéc őtet, és nem találác

22 meg. Megkérdéc azért az URat, hogy ha még eljőne oda az az ember, és felele az UR: Imé áhól az ſoc hólvaló kőzőtt reyte-

23 zett el. Futamodván azért előhozác onnet őtet, és megálla a nép kőzőtt, és magaſſab vala mind a ſokaságnál, az vállától fog-

24 va oda fel. Látryátoké, monda az Samuel, az kit valaſztott az UR, hogy ninczen ő hozzája haſonló az egéſz nép kőzőtt, és felkiálta az egéſz kőſég, és mondánac: Elly-

25 ven az Király. Es megmondá Samuel az népnec, az királynac juſsát, és béirá egy kőnyvbe, és letévé az UR előtt, és elboczátá Samuel az egéſz népet, mindent az ő házá-

26 hoz. Elméne pedig Saulis az ő házához Gibeahba, és méne ő vélc nágy ſereg, az kiknec Iſten az ő ſzivőket felinditotta vala.

27 Az álnokſágnac fiai pedig ezt mondgyác vala: Mitől ſzabadíthat ez meg minket? és ſemminec alitác őtet; és ſemmi ajándékot

néki nem adánac. [f] Ő pedig mind ezekre mint egy ſiket ezac ollyan vala.

[d] *Mint ha azt mondana, Nem amber által, hanem Iſten által ſzolnac à prophetac.*

[e] *Az URhoz mongya hogy gyűltenec, mivelhogy az Iſtẽ ládájá: oda hozatta vala, és az fő papotis az Urimmal és Thummmal oda hivatta vala, hogy az Iſtentől tanáczot kérdenének.*

† *Sup. 8. v. 5. és 19.*

[f] *Az ő ſzivetteti vala, mint ha nem kellene azokat, nem gondol vala azoknac ſzavaikkal, &c.*

XI. Réſz.

Az Ammonitác fejedelme Nahas megſzállya az Jabes Gilead varoſát, megſegiti azokat az Saul, és megveri az ellenséget, azért az nép ujonnan megconfirmállya Saulnac az királyságot.

1 RÉajoc jőve pedig az Nahas az Ammonitáknac fejedelme, és tábort jártata az Jabes Gilead városa ellenébe: Es mondánac mindnyájan az Jabesbéliec à Nahaſnac: Tégy frígyet velűnc, és mi ſzolgálunctc

2 néked. Monda pedig nékiec az Nahas Ammonita: Igy frígyet vetec veletec, hogy mindeniteknec az jobb ſzemét ki vájaſſam, és ezt ez gyalazatot veſſem az e-

3 géſz Izrael népére. Kinec mondánac az Jabeſbéli vén emberec: Engedgy mi nékünc hét napot, hadd küldgyűnc követeket az Izrael orſzágának minden határára: és ha ſenki nem léſzen ki megſzabadítſon

4 minket, kimégyűnc hozzád. Eljutának azért az követec az Saul lakó helyére Gibeaba, és megmondác az köveſséget a kőſségnec haliaſára, és felemelé az egéſz kőſ-

5 ség az ő ſzavát és ſiránac. Azonközbe pedig az Saul az mezőről jővala az ökrök után, és monda Saul: Mi lőlte az népet hogy ſírnac? Es megbeſzéllec néki az Jabeſbé-

6 li követeknec ſzavát. Akkor az Iſtennec lelke ſzálla az Saulra, mikoron hallotta vólna ez ſzókat, és az ő haragja igen

7 felbúſula. Es két ökrőt hozatván darabonként vagdalá, és az Izrael népének minden határára elküldé követec által, ezt mődván: Valaki Saul és Samuel után az hadba nem jő, ezt czelekedic az ő ökreivel. Es az URnac félelme ſzálla az népre, és kiſzállá-

8 nac mind egy akarattal. Megſzámlálá azért őket Bezekben, és lőn az Izrael népe harom ſzáz ezer, és az Judah nemzetségéből való emberec harmintz ezeren.

9 Es mondánac az követeknec az kic jőttenec vala: Ezt mondgyátoc az Jabes Gileadbeliknec: hólnap ti néktec ſzabaduláſtoc léſzẽ, mikor az nap felmelegedic: és elmenének az követec, és megmondác az Jabeſbé-

10 lieknec, és igen őrűlének. Mondanac azért az Jabeſbéliec az Amonitáknac: Reggel kimégyűnc hozzátoc, hogy valámint tettzic ſzemeteknec, ugy czelekedgyetec mi velűnc.

11 MÁſod nap pedig Saul az népet három réſzre oſztá, és az táborra űtének ſzinte hajnalba, és igen vágác az

Ammonitákat mind addig mig az nap felmelegedéc: az kic pedig megmaradtac vala, elſzéledének, hogy ezec kettöis ő közzülőc eggyüt nem vala. Es monda az nép Samuelnec: Kiczoda azà kiraz mondgya vala: † Saul fogéni raytunc uralkodion? Adgyátoc kezünkbe azokat az embereket, és ezennel megollyàc. Es monda az Saul: Senkit ma meg nem ölnec: mert ez mai napon az Iſten nagy győzedelmet adott Izraelnec.

† *Sup. 10.27*

14 MOnda pedig Samuel à népnec: Jertec el mennyunc Gilgalba, hogy ott ujjitsuc meg az ſi kiralyſagot.

15 Elmène azért minden az ſokaſág Gilgalba, és királlyá válaſztác à Sault Gilgalban az UR előtt: és ott áldozánac hálá adó áldozatokat az UR előtt, [a] és igen örvende ott az Saul, és az egéſz Izrael népe.

[a] *Az UR előtt mongya hogy áldoznanac, mert az Iſten lakàſa ott volt, mert à nagy gyülekezetekbe oda ſzokták vala vinni az papoc à ládát.*

XII. Réſz.

Minekutánna az ſokaſág Jakes Gileadtel Gilgalba gyült volna, Samuel mind az egéſz ſokáság előtt, és mind az király előtt emlekezic az ò ártatlan életéről, mellyet viſelt, és gòd viſeléséről tellyes biroſágának idejében. Azután feddi az népet az Iſten elle való hálá adatlanságáról, és òket megrettenti mennyet tegyvel. Azután inti òket penitènciara, és az iſteni tiſztelatben való állhatoſságra.

1 MOnda pedig az Samuel az egéſz Izrael népének: Imé meghalgattam az ti ſzótokat mindenben, valamit énnékem mondottatoc, és ti előtökbe királt válaſztottam. Es moſtan imé à király előttetec jár, 2 én pedig megvénhödtem, és megőſzültem, és az én haim imé veletec vadnac: én pedig ti előttetec jártam, iffiuſágomtól fogva 3 mind ez mai napiglan. Imhol azért tegyetec bizonſágot én ellenem az UR előtt, és az előtt az kit ő megkenetett, ha én valakinec ökrét elvöttem, vagy ſzamárát, és ha valakin erőſzakot czelekedtem: ha valakit megrontottam, vagy valakinec kezéből jutalmat vöttem, hogy azért ſzémemet ő róla elforditottam volna: és viſſzaadom ti néketec. 4 [a] Es felelénec: Nem czelekedtél mi raytunc erőſzakot, ſem meg nem rontottál minket, ſem pedig valamit más kezéből el 5 nem vöttél. Es monda: Bizonſágom énnékem az UR ti ellenetec, és bizonſágom az ő megkent királlya ez mai nap, hogy ſemmit az én kezemben nem találtatoc. Es mönda az nép: bizonſágod vagyunc. Es monda Samuel az népnec: Az UR *ebben bizonſág* hogy hiteſſé tötte az Moſeſt és az Aaront, és az ki kihozta az ti atyátokat Egyptusból.

[a] *Jo és Iſtenf: lő feiedelemnec peldaja.*

7 MOſtan [b] azért állyatoc elő hadd feddgyem ti veletec az UR előtt, az URnac ſſennec előbbi minden igaſſági felől, melyeket czeleked- 8 lett ti veletec és az ti atyátokkal. Mikor béméat vólna Jákob † Egyptumba, felkiáltának az ti atyaitoc az URhoz, és elboczátá * Moſeſt és Aaront, kic kihozác az ti atyaitokat Egyptusból, és it ez helyen laköſſá tévéc. Es elfelejtkezénec az ő URokról Iſtenekről, és adá őket az Siſeranac, az Haſor ſeregének hadnaggyának kezébe: és az † Philiſteuſoknac kezekbe, és az Moabitac * királya kezebe, az kic hadakozánac 10 ő ellenec. Es kiáltánac az URhoz, és azt mondác: Vétkeztünc, mert elhadtunc az URat, és ſzólgáltunc az Baalim és Aſtharot bálványoknac: moſtan azért ſzabádits meg az mi ellenségünknec kezekből, és te néked 11 ſzolgálunc: Annakokáért elboczátá az UR † Jerubbaált, és Bedant, és Jephtér, és Samuelt, és megſzabadita tégedet az tellenséged kezéből minden felé, és nagy bá- 12 torſágban laktatoc. Es látátoc miképpen az Nahaz az Ammon fiainac királya jöveti ellenetec, és ti azt mondottátoc énnékem: Semmiképpen egyebet nem akarunc, hanem * király uralkodgyéc mi raytunc, holott az ti URatoc Iſtentec vólna ti néktec királyotoc. 13 Moſtan azért imhól à király az kit válaſztottatoc, és az kit kiuántatoc és imé az UR királlyá tötte őtet ti raytatoc.

[b] *Samuel az Iſtennec előbbi jotètemenyeinec elöſzámlalàſa.*

† *Gen. 46.5.*

Exod. 2.23.

* *Exod. 3.10.*

† *Judic. 4.2. és Jud. 10.7. es cap.*

* *Jud. 3.v. 12. 13.*

† *Jud. 6.14. es Jud. 10.v. 3.*

Jud. 3.13.v. 5.

* *Sup. 8.v. 5. es 19*

14 HOgy [c] ha félitec az URat és ſzólgáltatoc ő néki, és engedelmeſec léſztec az ő ſzavának, és az UR ſzájából tett paranczolatoc ellen nem rúgodoztoc, mind ti mind az ti királyotoc ki ti raytatoc uralkodic, megmaradtoc, kövétvén az URat.

[c] *Igérettel es fenyegetéſſel ſzòlitya Samuel az nepet penitenciara.*

15 Hogy ha pedig az URnac ſzavát nem fogadgyátoc: hanem az ő ſzájából ſzármazott parancz olatot általhégjátoc, az URnac keze ti ellenetec léſzen, miképpen az mi atyainc ellenis.

16 ES moſtannis állyatoc még, és láſſátoc ezt az ezuda dolgot, mellyet az UR czelekedic az ti ſzemetec előtt. 17 Avagy nem búza aratáſnac ideje vagyoné moſtan? Segitségül hivom az URat, és menydörgéſt ád, és eſſőt ez mai napon, és tudgyatoc ſi láſſátoc meg hogy az vétec nagy, az mellyet czelekedtetec az UR ſzemei előtt, hogy ki- 18 rált kértetec magatoknac. [d] Felkiálta azért Samuel az URhoz, és ada menydörgéſt, és eſſőt azon az napon: és mind az egéſz ſokaság felötte igen megrettene az URtól és az Samueltől.

[d] *Beſzédét Samuel mennyet jelekeſſégel erőſſiti.*

19 ES [e] monda mind az egéſz ſokaság az Samuelnec: Könyörögj az te ſzolgaidért az te URadnac Iſtenednec, hogy meg ne hallyunc, mert minden bűneinket ezzel ő regbitöttűc, hogy királt kértünc magűknac.

[e] *Az nép az Samuel beſzéde által inditatic penitenciara, kikeit à propheta bátorit es mas felől inſtruál, &c.*

Es mon-

20 Es monda Samuel az népnec: Ne félly-
etec, jóllehet ti mind ezeket az gonoſságo-
kat megczelekedtétec, de mindazáltal az
URtól el ne ſzakadgyatoc, hanem ſzolgál-
21 lyatoc az URnac tellyes ſziuetekből. Es
ne térjetec az bálványoc után, kic nem
haſználhatnac, meg ſem ſzabadithatnac,
22 mert bálványoc. Mert nem hadgya el az
UR az ő népét az ő nagy neueért: mert az
UR magának ő népévé akart titeket valaſz-
23 tani. Távól légyen én tőlem, hogy vét-
kezzem az UR ellen, megſzünvén a tőrőt-
tetec való könyörgéſtől, sőt inkáb meg-
24 tanitlac titeket az jó és igaz útra. De
mindazáltal féllyétec az URat, és ſzol-
gállyatoc ő nékiigaſságban, és tellyes ſziv-
ből: mert gondollyátoc meg, hogy nagy
25 dolgokat czelekedett ti veletec. Hogy ha
pedig az gonoſz czelekedetben menten
mentec, mind ti magatoc, mind ti királyo-
toc elveſztec.

XIII. Réſz.

Saul és Jonathas megveriz az Philiſteuſokat, Saul nem várja meg az Samuelt az áldoz-atra, hanem az Iſtennec paranczolattya ellen áldoziz, melly dologért Iſten ötet megveti és Samuel megmondya az ő birodalmának romláſát.

1 MIkoron immár az Saul eſztendeig uralkodott vólna, (mert két eſztendeig uralkodéc az Izraelen:) a 2 Válaſzta magának az Saul három ezer embert az Izrael népe közżül, és két ezere Saullal vala Michmasban, és az Bethel hegyén, az egy ezere vala Jonathallal az Benjamin városában Gibeában: az népnec pedig maradékát haza boczátá, mindenkit az ő hay-
3 lékába. Megveré azonközbe Jonathas az Philiſteuſoknac álló ſeregét, melly az hegyen vala, és ezt meghallác az Philiſteuſoc: a Saul pedig trombitát futata az egéſz földön, eſzt mondván: hallyác meg az Sidóc. b
4 Es meghallá az egéſz Izrael hogy ezt mondanác: megverte Saul c az Philiſteuſoknac erejét, kiért utálatban vagyon az Izrael népe az Philiſteuſoc közőtt: felgyű-
5 le azért az nép Gilgalba az Saul után. Az Philiſteuſoc pedig egybe gyülénec hogy megvivnának az Izrael népével, ſzekerec vala harminczezer, és hat ezer lovagjoc: az kőſség pedig ſoc vala mint az tengér partyán való ſzamálhatatlan fövény: és feljővénec és tábort járának Michmásban, Bethaven felől napkeletre.
6 AZ Izrael népe pedig látván hogy nehezen vólna dólga, mert igen megſzoritották vala az népet, elreyteztec az nép az barlángokba és bokrokba, kőſziklác közőtt
7 várakba, és mély vermekbe. Az Sidóc kőzzül továbbá, némellyec általmenénec az Jordán vizén, az Gad és Gilead földére. és mikor az Saul Gilgalban vólna, mind az egéſz ſokaság felindulván utánna ſiet vala.

8 d † ES várakozéc ott heted napot, az idő ſzerint, az mint Samuel meghadta vala. Mikoron pedig az Samuel el nem jött
9 vólna Gilgalba, eloſzla az nép ő tőle. Ac-kor monda az Saul: Hozzátoc ide ezt az tűzre való áldozatot, és mind imez hálá-
10 dáſra való áldozatot: és ő égő áldozatot tőn. Es mikor elvégezte vólna az áldoza-tot, imé az Samuel eljuta, és kiméne Saul
11 ő eleibe hogy köſzöntené ötet. Es mon-da az Samuel: Mit czelekedtél? Felele Saul: Mivelhogy láttám hogy eloſzlana tőlem az nép, és hogy te el nem jönél az hagyott napra, az Philiſteuſoc pedig fel-
12 gyultenéc vólna Michmasba: Mondom vala hogy imé az Philiſteuſoc reám jőnec i-de Gilgalba, és még az URnac ſzine előtt nem könyörgöttem, megbátorítám azért
13 magamat és áldozatot tevéc. Es monda az Samuel: Bolondúl czelekedtél, nem tar-tottad meg az te URadnac Iſtenednec pa-ranczolattyát, az mellyet te néked paran-czólt. Imé moſtan az ÚR megerőſitette vólna az te birodalmodat az Izrael népén
14 mind őrőckké. De immár az te birodal-mad állandó nem léſzen. * Kereſett az UR magának ſzive ſzerint való embert, kinec megparancsolta az Iſten, hogy az ő népé-nec hadnaggya légyen: mert nem tartottad meg az mit az UR paranczolt.
15 FElkele pedig Samuel és felméne Gilgal-ból az Benjamin városába Gibeába. Es megſzámlálá Saul az népet a melly ő mel-lette találtatéc, és vala úgymint * hatſzáz
16 ezer ember. Az Saul azért és az ő fia Jo-nathas, és az nép melly ő vélec vala, mu-latnac vala az Benjamin városába Gibea-ban: az Philiſteuſoc pedig tábort járták vala
17 Michmasban. Es kijőve az Philiſteuſoc ſeregéből három dúló ſereg az Ophrah vá-roſ felé való úton mégyen vala az Suhal-
18 nac földére. Es az máſic ſereg mégyen va-la az Bethoron felé való úton; az harmadic ſereg pedig mégyen vala azon az határ ú-ton, melly vagyon az Seboim völgye elle-
19 nébe, az puſztra felől. Továbbá e nem ta-lálnac vala kováczot az egéſz Izrael föl-dén: mert azt mondgyác vala az Philiſteu-ſoc, nem akarjuc hogy az Sidóc valamiképen ſzablyát és dárdát czináljanac.
20 Ugy annyira hogy mind az Izrael népének az Philiſteuſokhoz kellene menniök az ſzán-tóvas éleſiteni, és kapájoc, feyſzéjec és á-
21 ſőjoc éleſiteni. Es reſz élőjőc vala az ſzán-tóvasnac, kapánac, háromágú villánac, feyſzénec és őztönnec megéleſitéſére.

† *Sup. 10. 8.*

d *Az Saul minekélőtte az ellenségre menne, áldoziz. De mivelhogy Iſtennec akarattya ellen czelekeſzic, mivelhogy nem az király, de dolga vala az áldozat, más az, hogy nem várá meg az Samuelt annakokáért felőtte igen vétkezic, és ez dologért az Iſtentől megvettetic.*

* *Pſal. 89. 21. Act. 13. v. 22.*

a[a] *Két eſztendeig mondgya hogy uralkodot Saul az Izraelen, tudniillic, igaz törvény ſzerint, mivelhogy addig nem ſzakadot el az Iſtentől és az ő Izraétől, miker Iſtennec az Amalek hitác ellen való hadban nem engedet volna, infrà cap. 15.*

b *Ezt azért tuon igya, hogy az Sidóc készűlljenec viadalhoz.*

c *Megverte az Saul, tudniillic Jonathas által.*

* *Inf. 14. 2.*

e *Azt akarja mondani, hogy mielőtt az Philiſteuſoc birtác az Sidókat, arra nagy gondot viſeltenec hogy az Sidóc megfoſztatnának nemdén fegyverektől.*

22 Az útközetnec napján azért nem találtatic vala fegyver és dárda az egész ſokaſágnac kezében, az ki Saullal és Jonathaſſal vala: hanem czac Saulnac és az ő fiánac Jo-
23 naſhaſnac vala. Kiſzálla pedig az Philiſteuſoknac ſerege az Michmaſnac ſzoroſára. f

f *Mellyet minekutánna az ellenség elfoglalt, menetele volt az Benjamin földére.*

XIIII. Réſz.

Az Jonathas Iſtentől indíttatván, mikor az ő attya az Saul kéſedelmeznéc, az Phi iſteuſoc táborát megüti, és az ellenséget megrettenti czac máſod magával, Az Saul az ő attya üzi az futó ellenséget, és alkolmatlan tilalommal az diadalmat megbántya. Az ő fiat az Jonathaſt a karja megöletni, mikor nem tudvá az ő attyánac tilalma ellen czelekedett volna, de megmenti ötet az ſereg. Aztután az Saulnac egyéb hadaiſzámláltatnac elő.

1 ÉS történéc pedig egy némelly napon hogy mondaná à Jonathas à Saulnac fia az ő ſzólgájának, ki az ő fegyverét hordozza vala: Jer mennyünc által à Philiſteuſoc álló ſeregére, melly imez helyén túl vagyon: de az o attyának meg nem jelenté.

2 Saul pedig mulat vala kivol az Gibeah város határán, az pomagranátfa alatt, az Migron nevő mezőben: az nép pedig à melly ő véle vala, vala ugymint * hatſzáz ember.

* *Sup. 13. 15.*

3 † Az Ahijah viſéli vala pedig Silohban az Ephodot, melly az Achitobnac Icabod bátyának fia vala, melly Icabod az Phineesnéc Az UR papja fiának, Eli fiának fia vala: az nép pedig nem tudgya vala hogy el-
4 ment vólna az Jonathas. Az ſzoroſákon pedig az hól által akar vala menni az Jonathas az Philiſteuſoc ſeregére, nagy hegyes kőſzikla vala, mind innét az hól bé kel vala menni, mind pedig túl az hól ki kellene méni. Az éggyic kőſziklának neve Botzetz, az
5 máſiknac neve Seneh. Eggyic kőſzikla vala éſzakra Michmas ellenébe, és az má-
6 ſic délre Gibeah ellenébe. Es monda Jonathas az ő fegyvere hordozó ſzolgájának: Noſza mennyünc által czelekedgyünc az környül meteletlenekneć táborokra: netalám vélünc léſzen az Iſten. * Mert nincs nékéz az URnac ſoc vagy kevés által megſzabadítani.

* *2. Chro. 14. 11.*

7 Felele az ő ſzólgája: Czelekedd meg valami ſzivedbe vagyon: indúlly néki, imhól veled
8 vagyoc én, kedved ſzerint *ſzelekeſzem*. Es móda az Jonathas: Imé mi általmégyünc az ellenségre, és mutaſſuc meg magunkat né-
9 kiec. Es ha azt mondgyác: Várjatoc meg míg oda érkezünc hozzátoc, állyunc meg à mi helyünkben, és ne mennyünc reájoc.

10 Ha pedig azt mondandgyác: Jertecc ide hozzánc; Mennyünc el, mert kezünkbe adta az UR őket: és ez légyen mi nékünc jelünc.

11 Megmutatác azért magokat kettéà Philiſteuſoc ſeregének. Es mondánac à Philiſteuſoc: Imhól à Sidóc kijődöknec az bar-
12 langokból, à mellyekbe rőytőztec vólt. Es ſzolánac à ſeregből az emberec Jonathaſnac, és az ő ſzólgájának, és mondánac: Jertecc ide hozzánc, és valamit mondunc néktec. Ackor monda Jonathas à ſzolgájának Jere utánnam, mert az UR ezeket az Izrael-
13 nec kezébe adta. Felméne azért Jonathas mind kézzel lábbal iparkodván, és az ő inaſſais ő utáña: Es igen húllanac vala az Jonathas előtt: és az ſzólgais igen ŏli vala *a-*
14 *zokat* ő utáña. Es ez első megverés, mellyben az Jonathas és az ő ſzolgája úgymint húſz férfiat ólénec meg, lőn úgymint egy ſzántó földnec felén, mellyet két ökör az
15 mezőn megſzánthatna. Vala azért nagy félelem az táborban, az mezőbē és mind az nép közőtt, és mind az álló, mind az hartzoló ſereg megrettene: az földis megindúla, és az Iſten előtt megremüle.

16 ÉS meglátác az Saul ſtrásái à Benjamin városában Gibeaban, hogy az ſokaság elſzélhedet vólna, és igen futna és vágattat-
17 néc. Monda pedig Saul à népnec az melly véle vala: noſza ſzámlállyátoc meg *az népet*, és láſsátoc meg kiczoda ment el mi közzülünc, és mikor megſzámlálták vólna, imé az Jonathas az ő ſzolgájával egybe találta-
18 téc távól lenni. Monda azért Saul az Aſhias papnac: Hozd elő az Iſten ládájátː mert ackor az Iſten ládája az Izrael fiainál vala.

19 Es lőn hogy mikor még Saul az pappal beſzéllene, az ſokaság melly az Philiſteuſoc táborában vala, menten mégyen vala, és nevekedic vala az ő nyavalyájoc: Azért móda Saul az papnac: hadd el à mit kezdet-
20 tél. Annakokáért Saul és mind az nép melly ő véle vala, egybegyűlvén elmenénec az útközetre, és imé kineckinec fegyvere az ő társa ellen fordúlt vala, és nagy
21 veſzedelem vala közőttec. Az Sidókis pedig kic ackoronnis valának az Philiſteuſockal mint az előttis, kic ő vélec feljóttec vala à táborba, és ott körűl valának, azokic viſzſzatérénec hogy az Izrael népével lennénec, az kic Saullal és Jonathaſſal valá-
22 nac. Annakfelőtte, mind az Izrael népe közzűl való férfiakis, kic elreyteztec vala az Ephraim hegyen, mikor meghallottác vólna hogy futnának à Philiſteuſoc, azokis
23 űzéc őket azon az hartzon. Es megſzabadítá azon à napon az UR az Izrael népét, és az vitézec mind Bethavenbe menénec.

24 ÉS az Izrael népe igen elepedett vala az napő: mert eskűvéſſel kénſzerítette vala Saul à népet, Mondván: Átkozott az em-*Hoth.*
ber valaki czac kenyeretis éſzic ſtveig, míglen boſzſzumat megállő ellenſégimen. Azért kenyeret az egéſz ſokaság nē koſtola.

25 Mind

25 Mind az egész föld népe annakokáért
juta egy erdőbe, és az földnec színén méz
26 vala. Béméne pedig az nép az erdőbe, és
imé az méz alá folyvala, és senki nem vala
az ki szájához merné az kezét vinni: mert
27 fél vala az nép az eskűvéstől. Jonathas
pedig nem hallotta vala, mikor az ő attya
az népet kénszerítè: és kinyuytà az veszszőt az melly kezében vala, és bémártà az
mézbe, és az kezét szájához vivé: és megvi-
28 lágosodánac az ő szemei. [a] Szóla pedig egy
az nép közzül, és monda: Nagy eskűvéssel
kénszeritette az te atyád az népet ezt mód-
ván: átkozott az ember az ki ma kenyere-
29 tis észic: és imé az nép elfogyatkozott. Es
monda Jonathas: Meghaboritotta az én
atyám az népet: imhól lássátoc hogy ugyan
megvilagosodánac az én szemeim, hogy az
30 mézben egy kiczint megkostoléc. Es mé-
nyivel inkáb [b] ha ma az nép ótt vólna az ő
ellenségének prédájából az mellyet talált?
Es igy vallyon nem nagyob lett vólnac az
31 Philistéusoknac veszedelmec? Megveréc
azért azon napon az Philistéusokat, Mich-
mastól fogva, mind az Ajalon városig vág-
ván: és az nép felőttе igen megfárada.
32 Es az nép az predánac esée, és fogánac
juhokat, ökrőket, borjukat: és az
földön mególéc, és megévé az nép mind
33 vérestól. Es megmondác Saulnac ezt, il-
lyen szóval: Imé az nép vétkezic az UR el-
len, hogy vérrel elegy észic à húst. Ki mon-
da: Hozzatoc énnékem egy nagy követ.
34 Ismét monda Saul: Mennyetec el minden
felé az nép között, és ezt mondgyátoc né-
kic: Hozzatoc énnékem minden ember
az ő ökrét, és minden ember az ő barmát,
és itt öllyétec meg és úgy egyetec, és ne vét-
keztec az UR ellen: Es minden ember fog-
ván kézzel az ő ökrét, oda hozác és ott o-
35 lác meg. Oltártis rakata pedig ott az Saul
az URnac, és azt az óltárt eppité előszer az
URnac.
36 Es monda Saul: Jer mennyünc utánnoc
éyjel az Philistéusoknac, tegyünc sák-
mánt bennec, és czac egy embertis közzülőc ne hadgyunc. Kic azt mondác: Valami
te néked tettzic, azt mivellyed. De monda
[c] előszer à pap: Jer mennyünc ide az isten-
37 hőz. Tanáczot kérde azért Saul az Isten-
től: Elmennyeké az Philistéusoc után? Ke-
zekbe adodé őket az Izrael népénec? Es nè
38 felele meg néki azon az napon. Monda
azért az Saul: Jertec elő móstan mindè sze-
geletből való népec, [d] és tudgyátoc s-lássá-
39 toc meg kiben vagyon à vétec. Mert él az
UR az ki óltalmazza az Izraelt, hogy ha ez
à Jonathasban az én fiamban találtatikis,
halálnac halálával kel meghalni. Es nem
felele erre senki ő néki az egész nép köz-
40 zül: Monda annakfelőtte az egész Izrael
népénec: Ti egy felől állyatoc. En pedig és
az én fiam az Jonathas, más felől állunc. Es
monda az nép Saulnac: Az mint néked tet-
41 tzic, úgy czelekedgyél. Monda pedig à
Saul az Izrael URának Istenének: Szolgal-
tass igasságot: [e] és à Saulra és Jonathásra c-
42 séc: a nép pedig megmenekedéc. Es mon-
da Saul: Vessetec forsot én közöttem és az
én fiam között Jonathas között: és eséc Jo-
43 nathasra. Es monda Saul az Jonathasnac:
Mód meg nékem mit czelekedtél? és meg-
mondá néki Jonathas: Az veszsző hegyin
melly vala kezembe, egy kiczin mézet kó-
stoléc meg: és azért kellé nékem meghal-
44 nom? Felele à Saul: Bátor én velem czele-
kedgyéc úgy az Isten, és bátor nékè adgya
à halált, ha halálnac halálával nem halsz
45 meg te Jonathas. Es monda à nép Saul-
nac: Avagy Jonathas hallyoné még, à ki
[f] ja Jonathast az
megszabadittotta à nagy veszedelemből az
Izrael népét? Távól légyen az: él az UR
hogy czac egy hay szális nem esic az földre
az ő fejéről: mert Isten által czelekedte ő
ezt ma. Es megszabadità az nép Jonathast:
46 és meg nem hala. Megtére azért az Saul à
Philistéusokról: à Philisteusoc pedig az ő
47 házokhoz haza menénec. Az Saul azért az
Izrael népén való birodalomban megerősödvén, minden felé hadakozéc az ő ellen-
ségivel, az Moabitác ellen, az Ammon fiai
ellen, az Edoméusoc ellen, és az Tzobéu-
soc királyai ellen, és à Philisteusoc ellen: és
valamelly felé mégyen vala, emberül for-
48 golodic vala. Sereget gyűyte pedig és meg-
veré az Amalechitákat, és megszabadità az
Izrael népét, az ő koborlóinac kezekből.
49 Valanac pedig à Saulnac † fiai: Jona-
thas és Jisui, és az Malchisua: az ő két
leányának pedig neve, az elsőnec Merab, à
50 kisebiknec pedig neve Michal. Az Saul
feleségének pedig neve Achinoham, Achi-
masnac leánya: az sereg előtt való hadnag-
gyának pedig neve Abner a Nernec fia, ki a
51 Saul attyával egy vala. Az Saulnac pedig
attya * Kis vala, és Abnernec attya Ner, ki
52 Abiel fia vala. Erős hadac lőnec azért a
Philisteusoc ellen az Saulnac tellyes élété-
ben: és valakit lát vala Saul hogy erős em-
bervólna, és hogy vastag vólna, azt magá-
hoz választya vala.

XV. Rész.

Parancsolja Isten az Saulnac, hogy az Amalechitákra menjen, es azokat egyetlen egyig lovágassa mind barmostól. Saul nem tartya meg az Isten parancsolattyát, mert elkvenen megtartya az király, es az baromnac szépét, kiért Isten ötet megveti, es Samuel által megjelenti, hogy az országot másnac adgya.

1 Onda pedig Samuel à Saulnac:
Engemet boczátot vála el az
UR hogy tégedet királlyá kenyelec az ő népe előtt, az Izrael

R

[a] *Az az, Megerősödéc, megvidamula az étel után.*

[b] *Az az, Ennekem az kiczinj méztől megvilágosodánac az én szemeim, mènyivel inkáb megvilágosodott volna szeme az sokaságnac ha öttenec volna.*

[c] *Az az, Kérdgyünc tanáczot előszer az Istentől.*

[d] *Vagy az népnec szegeleti, az az, fejedelmi.*

[e] *Az az, Engedgyed Isten hogy az Sors eséc az bènèsre.*

Zs.

[f] *Saul meg akarnac ölni Jonathast az ö fiát öletni, de az nép, mivelhogy az Isten által adta vala az diadalmat.*

† *1. Chron. 8. 33.*

* *1. Chron. 8. 33.*

nepé elót: mostã añakokaért halgaſd meg
2 az Ur beſzédét. Ezt módgya azSeregeknec
Exod.17.8. URa: Jól emlekezem róſa mit czelekedéc
Deut.25.17. az * Amalech az Izrael népével, ſhogy leſt
hánya néki az útban, mikorõ feljóve Egyp
3 tusból. Moſtan azért menny el és verd
meg az Amalechet, és valamié vagyon
mindent elveſzeſſetec, és ſemmit neki ne
kedvezz: hanem mególlyed, férfiat, aſzſzó-
ni állatot, gyermeket, cziczſzopókat, ó-
króket, juhokat, tevéket, ſzamárokat.
4 Es egybegyúyté Saul az népet, és meg-
ſzámlálá óket Thelaimban, úgymint két-
ſzáz ezer gyalogot, és az Judah nemzetsé-
5 géból tíz ezer embert. Elméne azért Saul
mind az Amalechnec városáig, és megût-
6 közéc ott egy vólgyben. Monda pedig
Saul az Kenéus nemzetségénec: gyorſan
mennyetec el félfelé; mennyetec ki az A-
malechitác közzúl, hogy ó vélec éggyût
valahogy titeketis el ne veſzeſſelec; mert ti
irgalmaſságot czelekedtetec mind az Iz-
rael fiaival, mikoron ók feljóttenec Egyptus-
ból: Kiméne azert az Keneus nemzetsége
azAmalechitác közzúl.

7 ES megveré Saul az Amalechitákat *ki*
lakoznac Havilahtól fogva mind addig
az mellyen mennec Sutba, melly Egyptuſ-
8 nac ellenébe vagyon. Megfogá pedig e-
levenen az Amalechitác királlyát az Aga-
got: és mind az tõb népét fegyverrel vágatá
9 le. Es megkegyelmeze Saul és mind az nép
az Agagnac, és az juhoknac az javának, és
az ókroknekis az kóverinec, és a meghiz-
laltattaknac, és mindennec valami jó vala:
és nẽ akarác azt elveſzteni: hanẽ az mi hit-
ván és alávaló vala czac azt veſztéc el.

** Lasd meg mint kel ezt érteni, Gen: 6. verſ: 6.*

10 SZóla pedig Samuelnec az UR illyẽ ſzó-
11 ckal: * Bánom en hogy az Sault királ-
lyá tóttem, mert eltávozott én tólem, és az
én beſzedemet meg nem tellyeſitette. A
Samuel pedigigen megháborodéc, és fel-
12 kiálta az Urhoz mind egéſz éttzaka. Es
felkele reggel á Samuel hogy eleibe men-
nyen a Saulnac, és megmondottác vala az
Samuelnec illyen módon: Megjutot vala
Charmel város-nac neve ist: maſalt hégyec. Saul * Charmelbe, holott megállott vala
az ſeregel, de onnét eltervén Gilgalba mé-
13 ne. Eljuta azért Samuel á Saulhoz, és
monda néki az Saul: Aldott vagy te az UR-
tól, imé én megtellyeſitettem az URnac
14 ſzavát. Samuel pedig monda: Micziodá
nagy barom rivás tehát ez az ki fülembe
jó, és miczioda ókroknec bógése, a mellyet
15 hallók? Felele Saul: azAmalechitác közzúl
hoztác azókat, mert az juhoknac az javá-
nac kedveret az nép, és az ókroknekis,
hogy megáldozzác az te Uradnac Iſtened-
16 nec: cóbbit pedig elveſztettük. Es mõda az
Samuel Saulnac: Engedd meg és imẽ meg-
mondom te néked az mit az UR ſzóllott
ennekem ez éyel. *Es monda az Király ne-*

17 kie: mond el. Monda azért Samuel: Avagy
az Izrael nemzetségénec nem feje valá-
lé te, noha az te magad itéleti ſzerintis mél
tatlan vólnál: és tegédet az UR az Izrael
18 népén avagy nem királlyá kenejé? Es el-
boczáta tégedet az UR az úton, és monda
néked: Meny el veſzeſd el alAmalechitá-
kat, kic vétkeztenec, és hadakozzál ó elle-
19 ne, miglen az te néped óket el nẽ veſzti. Es
miért nẽ engedtél az UR beſzédének, hanẽ
az prédának órúlvén gonoſságot czele-
20 kedtél az UR ellen? Felele Saul á Sa-
muelnec: Sót inkább igenis engedtem az
URnac ſzavának, és abban az útban jár-
tam az mellyben engemet URelboczáta,
és élhoztam az Amalechitaknac királlyát
az Agagot, és az Amalechitákat elve-
21 ſztettem. Az nép pedig az baromnac az
javát, és az veſzedelemre rendeltetett ó-
króknec ſzépét elhozta, hogy megáldózza
az te URadnac Iſtenednec Gilgalban.
22 Monda pedig az Samuel: Vallyon az ál-
dozatokbã nagyob gyónyórúsége vagyo-
né az Iſtennec, hogy nem mint az ó ſzavá-
hóz való engedelmeſségben? Imé az * en-
gedelmeſség job az áldozatnál, job az ó
23 ſzavának megfogadáſa, hogy nem mint az
koſoknac kövéri. Mert minémű nagy vé-
tec az varaſlás, ollyan az Iſten ellen való rú-
godozás, és az ó ellene való keménség, ol-
lyan vétec mint az balvány imádas. a Azért
24 mivelhogy te megvetetted az URnac be-
ſzédét, ois elvetet tégedet hogy ne légy ki-
rály. Ackor monda Saul az Samuelnec:
Vétkeztem, mert megvetettem az URnac
ſzavát és az te ſzódat: mert féltem az nép-
tól, és azert engedtem az ó ſzavoknac.
25 Moſtan azért kérlec engedgy meg az én
vétkemnec: és térj viſzſza velem és imád-
26 kozom az URnac. Es monda Samuel az
Saulnac: Nẽ mégyec viſzſza te veled, mert
megvetetted az URnac ſzavát; annakoká-
ért megvetet tégedetis az Ur, hogy ne légy
27 király az Izraelen. Es mikor eſzfordúlt
vólna Samuel hogy elmenne, megragadá
Saul az ó köntöſének ſzelit, és megſzaka-
28 da. Ackor monda néki Samuel: Elſzakaz-
totta ez mai napon az UR te tóled az Iz-
raelnec országát: és adta azt te felebará-
29 todnac, az ki jób te náladnál. Es az Izra-
elnec erós Iſtene nem hazud, és meg nem
változic: b mert nem ember, hogy valami,
30 bẽ megváltoznéc. Ó pedig mõda: Vétkez-
te, de böczúly meg engemet moſtankérlec,
az én népemnec vénei eliott, és az Izrael e-
liott, és téjj viſzſza velẽ, hogy imádgya az te
31 URadat Iſtenedet. Megtérvén azért Samu-
el elméne az Saullal, és imádá az Saul az
URat.

32 MOnda pedig az Samuel: Hozzátoc ide
nekem alichetáknac királlyát
az Agagot, és elejove ó hozzája az Agag
nagy

Oſea.6.6. Matt.9. 12.13. és 12.7.

a: Megveti az Iſten az Saul király az engedetlenségért.

b: Vagy: Nem bánnya meg ſem mi dolgát, mert nem ember hogy megbánnà.

nagy kevélyen. Es monda az Agag: Bizonyára eljött az halálnac keröſége. [c] Es
33 monda az Samuel: Miképpen az te fegyvered ſoc aſſzony népeket ſoſztott meg ſioktól, így minden aſſzoni állatoc felett az te anyád megſoſztatic *magzattyától*, és darabonként vagdalá Samuel az Agagot
34 az UR előtt Gilgalban. Elméne azért Samuel Ramahba: Saul pedig felméne az ő
35 hazába Gibeaba, Saulnac városába. Es annakutánna nem látogatá [d] meg Samuel az Sault, mind halálánac idejéigis. Mert ſirattya vala Samuel az Sault. Az UR pedig megbánà, hogy Sault királlyá tötte vólna az ő nepen.

XVI. Réſz.

Sault az Iſten megvet vén, Davidot válaſztya az királyságra. Samuel megkeni à Davidot olayval. Az Sault az gonoſz lélec elfoglallya es ötet gyötri. Davidot hozzája viteti Saul hogy ő előtte lantoljon, es könnyebségére legyen.

1 NOnda pedig az UR Samuelnec: Vallyon s'meddig ſiratod te az Sault, holott én megvetettem ötet, hog' az Izrael népén ne uralkodgyéc? Tőlts meg az te ſzarudat olayval, és jöy elő, elküldelec tégedet az Bethlehembe lakozó Iſaihoz, mert az ő fiai közzül válaſztottam én királt magamnac. Monda ő néki az Samuel: Hogy
2 mennyec én el, meghallya az Saul, és megöl engemet. Felele az UR: Vigy egy ökor borjút el veled, és azt mondgyad, azért jöttem hogy áldozzam az URnac. Es hivd
3 el az Iſait az áldozattra, [a] és én megjelentẽ te néked mit kellyen czelekedned: és kend fel az királyságra azt az kit én mondoc:
4 A Samuel azért megczelekedé à mit mondott vala az UR: és elméne Bethlehembe. Megfélemlénec pedig magokban à városnac vénei, és kimenven ő eleibe mödánac:
5 Békeségesé à te jöveteled? Felele Békeséges, azért jöttem hogy áldozzam az Urnac, ſzentellyétec megmagatokat, és jerttec el velẽ az áldozatra: és meghagyá hogy kéſzen lenne Iſai és az ő fiai, és elhivá ökétis az áldozatra. Mikoron pedig bémentec vólna, megtekinté az Eliabot, és mon-
6 da: Altalánfogva, imhól az az UR előtt va-
7 gyon az ő megkenetet királlya. Monda pedig az UR Samuelnec: Ne nézd az ő termetét ſe az ő magaſſágát, mert megvetettem ötet: mert nem azt nézem én az mit az ember. Mert az ember azt nézi az mi ſzeme előtt vagyon: de az Iſten azt nézi az mi az †
8 ſzivben vagyon. Szólitá azért az Iſai az Abinadabot, és az Samuel előtt általboczátá. Ki monda: ezt ſem válaſztotta az Ur.
9 Altalboczátá előtte az Iſai az Sammahtis, és monda: eztis nem válaſztotta az UR.
10 Altalboczátá azért Iſai à Samuel előtt az ő hét fiát, es monda Samuel: ezeket nem vá-
11 laſztotta az UR. Végtre monda Samuel az Iſainac: vége vagyone immár à te fiaidnac? és felele: hátra vagyon még à kiſſebic: és az imé az juhokat † őrizi. Ackor monda Samuel Iſainac: küldgy el és hozaſd ide: mert
12 addig le nem ulöc mig az ide nem jö. Elkülde azért és elhozatá ötet, és az fekete ſzinű piros vala: és ſzép tündöklő ſzemei valánac: és igen ékes tekintetü. Es monda az UR: kely fel, kend meg ötet, mert ez az.
13 Vövé azért Samuel az * olayt, melly vala à ſzaruban, és felkené ötet az ő báttyai között: és az URnac * lelke ſzálla à Davidra a napságtól fogva mind az utánnis: és felkele Samuel, és elméne Ramába.
14 AZ URnac Lelke pedig eltávozéc az Saultól, és gyötri vala ötet az gonoſz lélec, melly az UR: tól boczáttatot vala. [b]
15 Mondánac pedig Saulnac az ő ſzólgai: Imé moſtan az Iſtennec gonoſz lelke gyötör tégedet.
16 Paranczollyon, kérünc minékünc à mi URunc, és à te ſzólgaid kic előtted vadnác, kereſnec olly embert, ki az hegedőhöz jól túd: hogy mikor az Iſtennec gonoſz lelke te raytad léſzen, hegedőllyen e-
17 lőtted, és könnyebben léſzen dolgod. Mönda azért Saul az ő ſzólgainac: Kereſſetec tehát kérlec olly embert, ki jól tudgyon lan-
18 tolni, és hozzátoc ide nékem. Es felele eg' az ſzólgác közzül, és monda: Imé én láttá az Bethlehemben lakozó Iſainac egy fiát, ki jól tűd lantolni: és erős emberis, vitéz ember, eſzes és ſzép termetű: és az UR vagyon ő véle.
19 Követeket küldé azért Saul az Iſaihoz illyen izenettel: Küld ide hozzám az te fiadat Davidot, az ki az barmoc
20 után jár. Előhoza azért Iſai egy ſzamárt, az melly vinné a kenyeret, egy tömlő bort, és egy keczke fiat: és küldè Saulnac az ő fi-
21 ától az Davidtól. Mikor pedig eljutott vólna David a Saulhoz, megálla ő előtte, és igen megſzereré ötet, és ő néki fegyver
22 hordozója lőn. Elküldé ismét Saul az Iſaihoz *követeket*, kit ezt mondanác: Maradgyon nálam kérlec az David, mert nagy
23 kedvet talált én előttem. Lőn pedig hog mikor az Iſten lelke az Saultra jő vala, ackor az David hegedőjét veſzi vala, és kezével verî vala, és Saulnac könyebségére vala, és eltávozic vala tőle az a gonoſz lélec.

XVII. Réſz.

Dávid éleſt viſzen az ő báttyainac az tá borba, mikor Saul az Philiſteuſockal ſzébeſzállott volna, es meggyőzi az nagy Goliatot, kivel ſenki nem mér vala megvivni, fejét veſzi az Goliathnac az ő maga fegyverével, azután megveric az Izraelitác à Philiſtëuſokat.

R 2

[c] *Tremellius igy fordittya: Bizon eltávozott az hal'lnac keſerjüſége, tudniillic, mivel hogy nem az király hoz viſznec, hanem az ő in prophetához.*

[d] *Nem azt mödgya hogy nem látta Samuel az Sault az után, mert látta, mint ada alá megtetczic ca. 19. v. 23. 24. hanem azt mondgya hog' nẽ látogatta meg es nem ment ő oktaſnac okáért ő hozzája, ugy mint az előtt gyakorta.*

[a] *Az Iſten nagy feniteckel megtiltotta vala az törvénben, hogy ſenki ne áldozzéc egyébűt, hanem az holot az Iſten sátora, es à ſzent láda volna, Levit. 17. Deut. 12. Azért az áldozatnac ſzavánnem egyébet kel érteni hanem lakodalmat, hogy pedig azt mondgya hogy az URnac áldozic, czac azt akarja mondani, hogy az Iſten paranczolattya ſzerint ſzereztetic az lakodalom.*

† *1. Chron. 28. 9. Pſal. 7. 10. Jer. 11. 20. és 17. 10. és 28. 12.*

[b] *Az őrdög mondatic Iſten lelkénec, mert ő teremtet állattya. Más az, hog ő ſzolgája: Goneſznac mondatic pedig nem az ő állattyára, hanem czelekedetire nézve.*

1 Egybe gyűytéc az Philiſtéuſoc az ő ſeregeket az viadalra, és gyűlénec az Sohot város mellé, melly vagyon az Judánac földén: és tábort járánac Sohot és Azeka között, az Dammimnac há-
2 tárán. Saul pedig és az Izrael népe egybegyűlvén, tábort járánac az Elah czerés volgyében: és ſereget rendelénec az Philiſteúſoc ellen. Az Philiſteúſoc pedig egy
3 felöl hegyen állanac vala, és iſmét más felöl az Izrael fiaijis hegyen állanac vala, és
4 az völgy közöttöc vala. És kijöve egy ember az Philiſteúſoc táborából, az két tábor közzé, kinec neve Goliath vala Gath városából: kinec magoſſaga hat ſing és egy a-
5 raſz vala. És az ő fejében vala atzél ſiſac, és halhéjú pántzélba öltözött vala: à pántzélnac pedig nehesſége vala öt ezer réz ſi-
6 clus nyomó. És atzel ſzárvas vala az ő lábán, és atzél pais az ő vállán, és az ő kopjája tenérdec vala mint az ſzövöc zugoly fája: az kopja vas pedig vala czimálva hatſzáz ſiclus nyomó vasból: az ki pedig az ő
7 paiſſát hordozza vala, az előtte mégyé vala. És megálla és kiálta az Izrael ſereginec, és monda nékiec: Miért kéſzititec utközetre őz a ſereget? Avagy nem Philiſtéus vagyoké én, ti pedig Saul ſzólgái? azért válaſzſzatoc eggyet közzületec, és jöyjen alá
8 hozzám. Ha megmér én velem vivni, és engemet meggyőz, tehát mi ti néktec ſzólgátoc léſzünc: ha pedig én hatalmasb léczec és megverhetem, mi nékünc ſzólgáinc
9 léſztec, és ſzólgáltoc mi nékünc. Mondgya vala annakfelőtte az Philiſteus: En ez mai napon ſzidalommal illetem az Izrael
10 ſeregét: adgyatoc egy embert és vijüc meg ketten. Mikoron pedig hallotta vólna Saul és mind az egéſz Izrael népe az Philiſteuſnac illyen ſzavát: megrettenénec és i-
11 gen félnec vala.

AZ Dávid pedig, egy Ephratéuſnac az Judánac városából Bethlehemből való embernec fia vala, kinec neve Iſai: kinec nyóltz fia vala, ez pedig az Saul idejében az emberec között imnár vénségre
12 jutott vala. És az Iſainac három őregbic fia Saullal az hadba ment vala. Az ő három fiának pedig kic az hadba mentec vala, nevec ez: Első ſzülőt fia az Eliab, és az után való az másodic Abinadab, az harmadic
13 pedig Samah. Az Dávid pedig kiſſebic vala: az három őregbic fia azért Saul után
† *Esp. 16. 19.* 14 ment vala. Az Dávid pedig † jó ſ- mégyé vala az Saultól, az ő atyánac harmánac
15 legeltetésére Bethlehembe. Előjö vala. pedig az Philiſteus reggel és eſtve oda közelgetvén, és negyven egeſz napig, mind.
16 igy all vala elő. Monda pedig Iſai az ő fiának Dávidnac: Vedd fel imez egy mértéc darát, és imez tíz kenyeret, és fuſs el az tá-
17 borba az bátty aidhoz. Imez tíz ſayrokat pedig vidd az hadnagynac, és az te bátyaidat látogaſd meg ha békével vadnac: és ő
18 tőlec nékem jelt hozz. a Saul pedig azoc- a *Tudniillic, hog az bátty aidtól nec.*
kal egybe, mind pedig az Izrael népe, valánac az Elah czerés völgyébé, hadakozván
19 à Philiſteuſoc ellen. Felkelvén azért Dávid jó reggel, és az juhot páſztornac hagyván, magát megterhelé, és elméne az mint nékie Iſai meghadta vala: és eljuta az tábor kerítésére: és ackor nép ment vala ki az hartzra, és igen kiáltanac vala az viadalbá.
20 Es az Izrael népe és az Philiſteuſoc, eggyic
21 az máſic ellen ſereget rendelt vala. Elhagyván azért Dávid az hólvalót, mellyet bizott vala azokra kic az hadi ſzerſzámot őrizic vala, az hartzra futaméc: és mikor eljutott vólna, kőſzöne az bátty ainac békéségeſen
22 Mikoron pedig még az bátty aival beſzélléné, imé amaz baynac, kinec Goliath Philiſteus neve, Gath városból való, előjöve à Philiſteuſoc ſeregéből, és ackoris haſonlóképpen ſzóla: és hallá azt az
23 Dávid. Mindnyájan pedig az Izrael népe közzül való emberec, mikoron meglátták vólna azt az embert, elfutánac ő előtte, és
24 felőtte igen félnec vala. Es mondánac az Izraelitác ő magoc között: Láttyátoké ezt az embert az ki feljö? mert azért jö hog' ſzidalommal illeſſe az Izraelt. Valaki megverné azt, nagy gazdagsággal ajándékozná meg azt az király: és leányát is néki adná, és annac attyának házatis ſzabadoſſá tenné
25 az Izrael népe között. Es monda Dávid azoknac az embereknec, kic ott állanac vala, illyen ſzóval: mint lenne annac dolga az ki megverné ezt à Philiſteuſt, és elvenné az Izrael népéről ez gyalázatot? mert miczoda ez, az környülmeteletlē Philiſteus, hog' ſzidalommal illeti az élő Iſtennec ſeregét?
26 Es ő nékieis ugyan azon ſzót felelé az nép, mondván: Igy ſ- igy léſzen dolga annac az
27 embernec. Halván pedig azt az Eliab az ő nagyobbic bátty a, hogy ő az embereckel beſzéllene, igen megharaguvéc az Dávidra, és mőda: Miért jöttél lidé, és kinec hadtad az kevés juhokat az puſztában? Tudom én az te kevélységedet, és az te ſzivednec álnokságát, hogy czac azért jöttél hogy
28 látnád az ütközetet. Es monda az David: Hól mit töttem én? hiſzem czac ſzó beſzéd
29 ez. b Es eltére ő tőle máshoz fordúlván, b *Tudniillic az mit én mondottam. Nemellyec igy fordittyác: Hiſzem dolgom volt nékem itt, tudniillic, mellyet az atyam bizott reám.*
kivel iſmét ſzóla mint az előtt, és az nép iſmét az előbbi beſzéd ſzerint felele.
30 HAllác azért az ſzókat, mellyeket ſzólot vala a Dávid, és megbeſzélléc az
31 Saul előtt, és hozzája viteté ötet. Es mőda Dávid az Saulnac: Ne rettenyen meg ſenkinec ſzive ettől, elmegyen az te ſzólgád,
32 és megvivczel az Philiſteuſſal. Es monda Saul az Dávidnac: Nem melherſz te rejá az Philiſteuſra, hogy ő vēle megvivnál;

mert

mert te gyermec vagy, ő pedig ifjuságától
33 fogva hadakozó ember vólt. Felele Dávid az Saulnac: Pásztor vala az te szólgád, őrizvén az ő attyának juhait: és eljő vala az
34 oroszlány és az medve, és az nyáy közzül elragadgya vala az baránt. Kimégyec
35 vala pedig én utánna, hogy azt megőlném vagy szájából kivenném: és ha valamikor ellenem támad vala, megtagadom vala az szakálát, és megőlé vala azt. Azért mind
36 oroszlánt, mind medvét őlt az te szolgád: És ez az környülmeteletlé Philisteus czac ollyan lészen mint azoc kőzzul egy: mert szidalommal illette az élő Istënec seregét.
36 Monda ennekfelőtte az Dávid: Az UR, az ki megszabadìtott engemet az oroszlányoc kezéből, és az medvec kezéből, megszabadit engemet ez Philisteusnac kezéből is. Ackor monda az Saul: Menyel, és az UR
37 légyen te veled: Feloltözteté azért Saul az Dávidot az ő fegyverébe, és aztél sisakot tőn az ő fejébe, és páncztzeltis ada reája.
38 Rejá övedzé pedig fegyverét az Dávid az ő ruhájánfellyul, és probállya vala ha elómehetne abban: mert meg nem késértette vala még. Móda azért Dávid az Saulnac: Nem mehetec én elő ezekben, mert nem szoktam. Leveté azért Dávid mind a-
39 zokat ő magáról. Hanem az ő maga bottyát vővé kezébe, és az folyóvizből választa magának öt sima kőveczkéket, és eltővé az ő pásztori szerszámába, melly ő néki vala, tudniillic az táskába: és parittyája kezébe vala, és elközelgete az Philisteushoz.

b Az Goliath és az Dávid szembe szállanac. Az Goliat bizic erejében és fegyverében Dávid az Istenben.

40 c Továbba megindúla a Philisteus is, és kezde közelbközelb menni a Dávid-
41 hoz, és azis az ember az ki a paist előtte vi-
szi vala. Es mikor az Philisteus megtekintette vólna, és megláttavólna az Dávidot, megutála ötet hogy gyermec vólna, és pi-
42 ros szép rekintetu. Es monda az Philisteus az Dávidnac: Nem de eb vagyoké én hogy bottal jősz reám? Es megátkozá az
43 Philisteus az Dávidot az ő istenire. Monda annakfelőtte az Philisteus Dávidnac: Jőszte ide hozzám, és az te testedet adom az égi madaraknac, és az mezei vadaknac.
44 Monda pedig Dávid a Philisteusnac: Te jősz én reám fegyverrel, dárdával és paissal. De én mégyec te reád az Seregeknec URának, és az Izrael nepénec Istenénec nevével, kit te szidalommal illettél.
45 Ez mai napon az UR tégedet én kezembe ád, hogy
// megőllyelec tégedet, és elvegyem az te se-
// jedet az te testedtől: és az Philisteusoc táborában valóknác testeket adom ez mai nap az égi maradaknac, és az földön való vadaknac: és megesméric mind ez egész földön lakozóc, hogy vagyon Istene az I-
46 zrael népénec. Es megtudgya mind ez egy be gyult sokaság, hogy nem fegyverrel és dárda által tart meg az UR: mert az URé az
47 had, és titeket ád az mi kezünkbe. Es lőn hogy mikor felkészült vólna az Philisteus, és előb ment vólna, és az Dávidnac eleibe közelgetett vólna, siete az Dávidis, és az
48 viadalra futaméc az Philisteus eleibe. d Es bényúlván Dávid az táskába, kivőn onnét
49 egy követ, mellyet az parittyából elhagyvita, és az Philisteust homlokba találá: és az ő az homlokába ragada, és az Goliath arc-
tzal le eséc az földre. e Erősb lőn azért Dávid az Philistéusnál az parittyával és kővel, és megveré s megőlé őtet, és nem vala semmi fegyver az Dávid kezében.

d Dávid megyén az nagy Goliatot, meglyd látta az atatatot az Messiásnac az ellenségen vaso diadalma.

e Az hivelnec eröte en hirván fegyverec gyakorta erősbec az pogányoc ellen fegyvereknél, gyakorta pedig az Isten az ellenség fegyveret adgya az hivec kezébe.

50 Oda futaméc pedig az Dávid, és rejá álla az Philisteusra, és vové annac fegyverét, és
51 azt kivonván megőlé őtet, és azzal vové el az fejét. Mikor pedig láttác vólna az Philisteusoc hogy az ő erős vitézec meghólt vólna, elfutamának.
51 f Elkelvén azért az Izrael és Judánac né-
52 pe, meg sivalkodánac és megüzec az Philisteusokat, mind valamig az völgyön elmehetnél egész Ecron városának kapujaig: és igen hullánac az Philisteusoc az seb
miatt, az Saraim városra menő úton, mind
52 Gathnac és Ectonnac városáig. Es megtérvén az Izrael népe a Philisteusoknac
53 kergetésekből, eldúlác azoknac táborokat. Felvévén pedig Dávid az Philisteusnac fejét, bévivé Jerusálembe, és az ő fegyverit leraká az ő sátorában.

f Nemellyec az Dávid sátorán értic az ő házát melly vólt Bethlehemben, nemellyec az az sátort mellyet ő az Isten házának készítés vólt so ű dővel ez után. 2. Samuel. 6. 1. Paral. 15.

54 Mikor pedig nézné az Saul, hogy à Dávid à Philisteussal szébe menne, meg-
kérdette vala az seregnec fő hadnagyát az Abnert, ki fia è gyermec, Abner? Felé az Abner: Eel az te lélked király hogy nem tudő.
55 Es monda a király: Erts meg te magad
56 ki fia légyen ez ifju. Mikor pedig viszizajött vólna Dávid, minekutánna megőlte vólna az Philistéust, vővé ötet az Abner, és vivé az Saul eleibe, kezében tartván az Phi-
57 listeusnac fejét. Es monda néki Saul: g ki fia vagy te gyermec? Felele a David, az Bethlehemben lakozó Isainac à te szolgádnac fia vagyoc.

g Látta Saul az Dávidot, mert fegyver hordozó szolgája vólt és előtte hegedült. De mivelhogy az gonosz lélec haborgatta ackor őtet, nem jutot eszébe.

XVIII. Rész.

Dávid ki elíjter Saulnac hegedése vala, az Jonáthással szövetséget tészen, és lészen az Saul seregének hadnagya, kinec jóforgolodását és gödviselését fellyeb magaztallyác az Saulnál: Mellyert annyirafelindul az Saulnac haragja és irégysége Dávid ellen, hogy mind nilván mind titkon igyekezzéc ötet elvészteni, De az Istentől megoltalmaztatic.

1 : Inekutánna pedig elvégezte vólna az Saullal való beszélléſt, az Jonathássnac lelke az Dávid lelkével egybe czatoltatatéc, és az Jonathas, úgy
2 szereté ötet mint az ő maga lelkét. Hoz-

2 Hozzája vövé azért ötet az Saul ezon napon, és nem engedé néki hogy az ő at-
3 tya házához haza menne. Szövetséget szerzénec pedig ketten Jonathas és Dávid, mivelhogy ötet az *Jonathas* lelke szerint
4 szerétné. Es leveté köntösét az Jonathas, melly rayta vala, és adá az Dávidnac, és egyéb ruhájátis, mind fegyverét, kézivét, és
5 szoritó övét. Kimégyen vala pedig Dávid mindenre, valamire a Saul küldi vala és magát eszesen viseli vala; és ötet Saul az vitézeknec fejedelmévé tövé: és kedves lőn mind az köz nép előtt, mind pedig az Saul szolgai előtt.

6 Lőn pedig hogy mikor ők megtérnének, mikor tudnillic Dávid megtért vólna az Philistéusoc megveréséből, kimenének énec szóval az aszszony népec az Izraelnec minden városiból; és sereggel mennec vala az Saul elebe, dobbal, vigaszig tévő szer-
7 számokal és énekeckel. Azoc pedig az aszszoni állatoc vigadván, egymás után azt
Inf. 21. es 29. 5. éneklic vala: Megverté * Saul az ő ezerét,
8 és Dávidis az ő tízezerét. Es felőtte igen megharagvéc az Saul, és nem tettzéc ő néki ez beszéd, és monda: Dávidnac tíz ezert tulaydonitanac; nékem pedig czac ezert tulaydonitanac. Azért mit tulaydonitanac immár egyebet néki hanem az országot.
9 Saul azért rút szemmel nézi vala Dávidot az naptól fogva, mind azutánnis.

10 Lőn pedig másod napon hogy az Urnac gonosz lelke az Sault megkörnyekezné, és az ő házában prophetal vala a: Dávid
a Mongya az irás hogy az Saul prophetált, mivelhogy lelkében elragadtatot, és mind beszédét mind cselekedetit ugy rendelte, mint az prophétác; vagy mondatic prophétálni, mivelhogy ő magais nem értene mit mondana, mint szoktác mondani hogy az bolondoc prophétálnac, és az prophétác bolondoc. pedig kezével veri vala az lantot az mint na-
11 ponként szokott vala czelekedni; Saulnac pedig kezében dárda vala. Es ellővé Saul az dárdát, ezt gondolvan, az falba szegezem az Dávidot, de elvoná magát előtte
12 két úttal. Megfélemlécc azért Saul az Dávidtol, mivélhogy az Ur véle vólna, és az
13 Saultol eltávozot vólna. Es az Saul elküldé ötet szeme elól, és fő hadnadgya valáztá magának; és az nép előtt kimégyen
14 vala, és bejő vala. Továbbá az Dávid minden útaiban magát eszesen viseli vala;
15 és az Ur vala ő véle. Mikor pedig látta
16 volna az Saul, hogy igen eszesen viselné magát, megfélemlécc o tőle. Mert az egész Izrael és Judánac nemzetsége szereti vala az Dávidot; Mert kimégyen vala és bejő vala ő előttőc. b

17 Monda azért Saul az Dávidnac: Imé az énnékregbéc leányomat az Merabot ném
b Az az, előttőc járo, jo tanácsal, jo szerencsés vala. ked adom feleségül, czac légy énnékem vitéz nem, és viselkedj az Urnac hadát. Saul pedig *magában* ezt mondgya vala. Ne vesz-
18 szen az én kezem miatt, hanem légyen az Philistéusoc kezec ő ellene. Monda pedig Dávid az Saulnac: Miczoda vagyoc én, és az én életem minemű, és az én nemzetsé-
19 gem az Izrael népe kőzőtt, hogy én az királynac veji lethetnéc. Lőn pedig hogy mikor meg kell vala Dávidnac adni az király leányát Merabot, adác az Meholat városbéli Hadnelnec feleségül.

20 Megszereté pedig az Michol Saulnac leánya az Dávidot, kit megjelentének az Saulnac, és felőtte igen tetzéc ez dolog ő neki.
21 Monda azért Saul: néki adom ötet, hogy őnéki veszedelmére légyen, és légyen az Philistéusoknac kezec ő ellene. Azért monda Saul az Dávidnac: ez kettő kőzzül eggyic leányom által ma énnékem vőm lé-
22 szelz. Paranczolá pedig Saul az ő szólgainac: Szóllyatoc titkon az Dávidnac, mondván: Imé az király jó akarattal vagyon hozzad, és minden szólgai szeretnec
23 tégedet, azért légy veji az Királynac. Es megmondác az Saul szólgai Dávidnac ez szókat: Felele pedig Dávid: Nétalám igen kicziny dolog ti nálatoc az királynac veivé lenni; holott én szegény és elvetteteti
24 vagyoc. Megmondác azért ezt Saulnac az ő szólgai, mondván: Ezt s ezt mondgya
25 az Dávid. Monda pedig az Saul: Ezt mondgyátoc az Dávidnac: nem kéván az király egyéb jegyruhát, hanem adgy ő néki száz Philistheusnac szemérem testének
bőrét; hogy az király ellenségin bosszúját megállyad. Saul pedig azon gondolkodic vala hogy az Dávidot az Philistéusoc ke-
26 zébe eythetné. Megmondác azért az ő szólgai ez szókat az Dávidnac, és tettzéc ez dolog Dávidnac, hogy az királynac veji
lenne; és még az hagyottt nap elő nem
27 jőtt vala. Elkele az Dávid, és elméne ő és az ő vitézi, és megvere az Philistéusoc kőzzül
kétszázat, kiknec † szemérem testéneck † *2. Sam. 3. 14.*
bőrit elhozá az Dávid, és éppenbéadác azt az királynac, hogy immár az királynac veji lehetné; és néki adá Saul az ő leányát Mi-
28 cholt feleségül. Látván pedig Saul és eszébe vévén, hogy az Ur az Dáviddal vólna, és hogy az ő leányais az Michol igen
29 szeretné ötet: Sockal inkáb kezde félni Saul az Dávidtol, és nagy gyülőséggel lőn
30 ellene tellyes életében. Kijónec vala pedig gyakorta az Philistéusoknac fejedelmi, és valamikor kijónec vala, az Saulnac minden szólgainál Dávid eszesben forgodic vala: Annakokaért az ő neve felőtte igen hires vala.

XIX. Rész.

Jonathas megmondgya Dávidnac, az ő attyának tanáczat, hogy tudnillic megakarja őtet ölletni, és az Jonathas intésébül megengeszteltetik Saul az Dávidhoz. De mineczután az Dávid az ellenségen ismet diadalmat vőtt volna, Saul viszőt az halálára jár ő néki, kinec haragya

eliért

elõtt az Dávid mikor házához ment: vólna, és oz környûl vétetet vólna, az Micholtól az ablakon boczáttatic ell. Mégyen Dávid az Samuelhõz és az prophetác gyülekezetibe, holott czudálatot képpen tartatic meg Istentõl az Saul ellen.

19 1 SZóla pedig Saul az Jonathasnac, az õ fiának, és mind az tõb szólgainac, hogy megõlnéc az Davidot: Az Jonathas pedig az Saulnac fia, felõtte igen szereti vala az Dávidot.

2 Megmondá azért Jonathas ezt az Dávidnac, mondvan: Az én atyám az Saul, halálra kereſſen tégedet: azért kérlec mególtalmazd magadat reggelig, és légy valami titoc helyen, reyts el magadot.

3 Én pedig kimégyec és az atyám melléálloc az mezõben az hól te léſzesz: és én ackor ſzóloc te felõled az atyámnac, és meglátõ mit ſzól,

4 és tudtodra adom te néked. Az Jonathas pedig jót ſzóla az Saulnac, az õ attyának az Dávid felõl, és monda néki: Ne igyekezzéc vétени az király az õ ſzólgája ellen az Dávid ellen: mert nem véter õ te néked: hanem az õ ſzolgálattya felõtte haſznos vólt

5 te néked. Mert õ az õ lelkét markában hordozta, és úgy verte meg az Philiſteuſt: és az UR nag' jót czelekedéc az egéſz Izrael népével, láttad te és örültél rayta: Miért vétkeznél azért az ártatlan vér ellen, meg-

6 ölvén Dávidot oknélkül? Meghalliá azért Saul az Jonathaſnac ſzavát, és megésküvéc Saul: Él az UR hogy nem hal meg *Dávid.*

7 Szólitá annakokáért Jonathas az Dávidot, és megmondá néki Jonathas mind ezeket ez ſzókat: és vivé Dávidot az Saul eleibe: ki iſmét ollyan lón õ elõtte mint annakelõtte.

8 HAd indúla pedig iſmét azonkõzbe, és kiméne az Dávid és megütközéc az Philiſteuſockal, ige megveré õket és meg-

9 futamának õ elõtte. Lõn pedig iſmét az URnac gonoſz lelke az Saulon, és az õ házában veſzteg úl vala, kezébẽ tartván dárdáját: Dávid pedig az lantot veri vala *elõtte.*

10 Es akará Saul az Dávidot az dárdával az falhoz ſzegezni: és elhayla Saul elõtt, és az dárda az falt találá: azért Dávid elfuta es elſzalada azon éyjel.

11 Követeket külde azért Saul az Dávid házára, hogy megõriznéc õtet, és reggel õtet mególnéc: Es megmondá Dávidnac áz Michol az õ felesége ezt mondván: ha ez éyjel lelkedet meg nem óltalmazod,

12 hólnap mególnec. Kiboczátá azért Michol Dávidot az ablakon: és ó kiméndn

13 elſzalada, és mególtamazá magát. Vón pedig az Michol egy faképet és fekteté az ágyra, és keczke ſzorból czinált párnát tõn

14 feje alá, és bẽfedeze az lepedóvel. Követeket küldé pedig az Saul, hogy megfognác az Dávidot, és monda az Michól: beteg az

15 *Dávid.* Viſzſzaküldé azért iſmét Saul az követeket, hogy meglátnác az Dávidot, mondván: Agyábannis elõmbe hozzátoc,

16 hadd óllyem meg õtet. És mikor oda mentenec vólna az követec, imé az faképfekſzic vala az ágyon: és az keczke ſzórból

17 czinált párna vala feje alatt. Monda azért Saul az Micholnac: mi dolog hogy igy megczaltál engemet, és elboczáttad az én ellenségemet, és elſzalada? Felele Michol az Saulnac: mert azt mondá õ énnékem: boczáſs el engemet, mert mayd megõllec.

18 AZ Dávid azért elfutván megſzabadúla, és Samuelhõz méne Ramahba, és megbeſzélle mindeneket néki, az mit õ vele czelekedett vólna az Saul: és elménének, õ és az Samuel és mulatának Najothban.

19 Megmondác pedig Saulnac ezt illyen ſzockal: Imé az Dávid Najothban vagyon az Ramah tartományában.

20 Követeket küldé azért Saul, hogy megfognác az Dávidot, kic látánac prophétáknac seregét, kic prophétálnac vala: és hogy az Samuelis kõztõc vólna, ki õ elõttõc járó vala: és lõn az Iſtennec lelke az Saul követinis, és azokis prophétálnac vala.

21 Megmondác azért ezt az Saulnac, és külde iſmét más követeket, és azokis prophétálának. Iſmét harmadízoris követeket külde,

22 és azokis prophétálának. Elménvén azért õ magais Ramahba, juta à nagy kõhóz, melly Sechu mezején vagyon, és ott megkérdvén monda: hól vagyon Sámuel és az Dávid: és monda egy ember, ám Najothban vagyon az Ramah tartományábã.

23 Es elodá méne az Ramah tartományába Najothba: és lõn õ rayta is az Iſtennec lelke: és az menés közbeis prophétál vala, míg nem eljúta Ramah tartományába Na-

24 joth városba. Levetẽ azért õis *király* ruháját, és õis prophétála az Samuel elõtt, és leeſvén lón az egéſz nap és egyjel, *király ruháját és fegyverét* levetvén: Azért ſzoktác mondani: [a] Avagy nem az prophétác kõzõtt vagyoné az Saulis?

a Példa beſzéd azokról az kic nagy hirtelenséggel es jaltoznac ſzándekokban, vagy az kit alá való állapatból nagy meltóságra válztatnac.

XX. Réſz.

Dávid panáſzólkodic Jonathánac, az Saulnac õ ellene való boſſzuságáról, Melyet minekutánna hallot vólna az Jonathas, idõt, helyet, és módot rendelnec benne, mimódon õtet az õ attyának ſzándeka felõl bizonyoſſá tegye. Az Jonathas eskúvéſſel kõtelezi magát, Jonathas Davidnac hogy jó akaró baratya leſzen, azonképpen õ Dávidtól azont kévánnya. Az Jonathas semmit nem gondolván az õ attya haragjával, az Dáviddal baráti rõgtön czelekeſzic, õtet megſzabaditya, vigaztallya és bátorittya.

1 Elfutván azért Dávid Najothból, melly Ramah tartományában vagyon: elméne és móda az Jonathasnac: Mit mivelem én? Miczoda nagy gonoſságom vagyon? és miczoda nagy vétkem vagyon az te atyád ellen, hogy az én lelke-
2 met kergeti? Ki monda ő néki, távól légyen az, meg nem halſz: Imé az én atyám nem czelekedic ſem nagy ſem kiczin dologot, kit énnékem meg nem jelent: azért hogy titkólná el én tőlem az én atyám ezt
3 az dologot? nem miveli azt. Es iſmét eskűvéſſel monda az Dávid: Bizonnyal tudgya azt az te atyád, hogy én te nálad kedves vagyoc, és ezt fogja mondani: Nem ſzükség ezt tudni az Jonathasnac, hogy valamiképpen meg ne ſzomorodgyéc. De bizonyára, él az Iſten és az te lelkedis, hogy
4 czac egy lépés közi az én életemnec és az halálnac. Felele Jonathas az Dávidnac: mód meg mit kéván a te lelked, és azt cze-
5 lekeſzem veled. Monda pedig Dávid az Jonathasnac: Imé hólnapi nap a hóldnac első napjánac innepe vagyon, mellyé ſzükségképpen az királlyal le ſzoktam úlni az étélhöz, boczáſs el azért engemet és én elreytezem a mezőbé, mind ez harmad nap-
6 nac eſtvejéiglen. Ha pedig valami módon megemlekezic én rólam az te atyád, ezt mondgyad: nagy kéréſſel kére én tőlé az Dávid, hogy haza futhatna Bethlehembe az ő városába: mivelhogy eſztédónként való áldozatoc [a] vólna moſtan ott az ő né-
7 zerségénec. Ha ezt fogja mondani: jól vagyon: Békeſége vagyō az te ſzolgádnac: ha pedig haragſzic, tudgyad hogy ſzinte
8 rakva álnokſággal. Czelekedgyél irgalmaſſágot azért az te ſzolgáddal, mert az UR előtt kőtöttél † ſzövetséget én velem te ſzolgáddal, és ha én bennem álnokság vagyon, öll' meg engemet te magad, és mi-
9 ért vinnél engemet az te atyádhoz. Mőda pedig az Jonathas: Távól légyen az te tőled, sőt inkább ha bizonnyal megtudhatom hogy ez gonoſſág az én atyámtól te éllened valóba eltökélettetett, avagy nem
10 mondanámé meg te néked? Monda annakfelőtte Dávid az Jonathasnac: kiczoda adgya énnékem tudtomra az jót, vagy ha valami kemény ſzót ſzól te néked az te a-
11 tyád? Felele Jonathas: No mennyűnc ki az mezőre, és kiménénec ketten az mező-
12 re. [b] Ackor monda Jonathas az Dávidnac: Az Izraelnec URa Iſtene láttya, hogy ha megértheteм az én atyámtól hólnap illyenkorig, avagy hólnap utánnis hogy jó akarattal léſzen Dávidhoz, kiküldöc hozzád, és megjelentem te néked. Es bátor
13 úgy czelekedgyéc az UR Jonathaſſal, és úgy adgyon jót, hogy ha az én atyámnac a léſzé akaratya, hogy veſzedelmedre igyekezzéc, aztis hirré adom te néked, és elboczátlac téged és meny el békével, és légyē az UR veled, az mint az én atyámmal véle
14 vala. Hogyhogy nem mivelném inkáb azt mig ſejem fenn áll? Avagy nem tennélé én velem viſzontag irgalmaſſágot az mint az UR kévánnya, hogy én meg nem ölettem?
15 [c] Es el nē ſzakaſztod az te irgalmaſſágodat ſoha őröcké az én házā népétől, még ſzinte ackoronnis miker az UR az
16 földnec ſzinéről kivágja az Dávidnac minden ellenségit. Es mikor az UR az Dávidnac ellénségitől ſzámot vészen: Es így
17 ſzövetséget ſzerze az Jonathas az Dávidnac házával. Es iſmét uyjonan megeskűvéc Jonathas az Dávidnac mivelhogy igen ſzereti vala ótet, mert ſzinte úgy ſzereti va-
18 la ótet mint az ő maga lelkét. Monda pedig néki az Jonathas: Hólnap vagyon az uy hóldnac első napjánac innepe: annakokaért emlekezetben léſzeſz, mert üres léſzen
19 az te helyed. Harmad napig azért légy veſzteg, és ackoron ſietséggel jój alá oda az helyre, az holott ez * némelly napi dolgodban elreyteztél vala, és légy ott az út
20 mutató kő mellet. Es imé én az kő mellé három nyilat lővőc, mint ha azockal
21 tzélhóz lónec. Es annakutánna [d] őrőttec küldőm a gyermeket, ezt mondván: Eregy keresd meg a nílakat, és ha nyílván azt módō a gyermeknec, imhól a nyíl hátad megét én felőlem, fogd meg az gyermeket és jój elő, mert békeséges az te dolgod, és nē léſzen ſemmi nyomoruságod, él az UR.
22 Ha pedig azt mondom az gyermeknec: túl előtted vagyon az nyíl tová meſzſze: meny
23 el mert az UR elſzabadîtott tégedet. Ennec az ſzónac pedig, mellyet egy más közőtt ſzolottunc, Imhól légyen az UR bizonsága én közőttem és te közőtted mind őröcké.
24 Elreytezéc azért Dávid az mezőben, és meglőn az uyságnac első napján való innep, mellyen leúl vala az király az aſztalhoz hogy ennéc.
25 Es mikor az király az ő ſzékibe le akarná úlni, mint annakelőtte mindenkor ſzokott vala, az melly ſzéki az fal mellet vala, [d] onnét felkele az Jonathas, és az Abner úlé az király mellé: az Dávid
26 helye pedig üres vala. Nē ſzóla mindazáltal ſemmit az Saul azon az napon, mert azt gondollya vala, nétalám valami dólga eſett, ha ſzinte tiſzta vólnais, vag' talám nē
27 tiſzta. Lőn pedig az innepnec máſodic napján, máſodſzoris üres lőn az Dávid helye, és monda Saul az Jonathaſnac, az ő fiánac: miért nem jött ki enni ſem tegnap ſem
28 ma az Iſai fia? Felele Jonathas az Saulnac: Felőtre igen kére engemet az Dávid, hogy
29 engedném meg hadd menne el Bethlehembe: Mondván: kérlec boczás el engemet, mert az mi nēzetünknec lakodalma vagyó

moſt

a Az az, lakodalmoc, mert az mint immár megmondottuc, nem ſzábád vólt egyebüt áldozni, hanem az Iſten tátoranal.

† Sup. 18. 3.

b Az Jonathas eskűvéſſel kötelezi magat Dávid: ac hogy jó akaroja léſzen.

c Jonathas kevánnya az Dávidtol hogy es kűvéſſel kötelezze néki magat, hogy nékiés az maradékanac jo akarattal léſző.

** Supra cap. 19. v. 2.*

Jonathas nyila.

d Ezt azért mondgya, mert Saul távól létében úgy mint gazda, az attya helyén úl vala, mikor pedig Saul az Samueltől hazajőt volna, az attya ſzekit viſzontag néki engedi.

moſt az városban, és énnékē paranczolt az bátyám: Azért ha kedvet találtam előtted, kérlec hadd tekintſec haza, hadd látogaſſam meg az atyafiakat: és ez az oka hogy
30 nem jőhetek az király aſztalához. Es felőtte igen felgerjede haragja az Saulnac Jonathas ellen, és monda: Te keményes engedetlen anyánac gyermeke, vay ki jól tudom hogy az Iſainac fiát *barátodnac* választottad: melly gyalázatodra léſzen, és
31 az te anyádnakis nagy ſzégyenére és gyalázattyára. Mert valamíg az Iſai fia él ez földnec ſzínén, nem lehetſz te állandó, ſem pedig az te országod nem léſzen álhatatos: Azért küldgy érőtte mindgyáraſt, és hozzác ide én hozzám, mert halálnac fia.

Igaz barátſágnac példája.

32 Felele pedig Jonathas à Saulnac az ő at-
33 tyának, és monda nékie: Miért kell meghalni, és mit vétett? Es ackor ragada Saul az ő dárdáját hogy őtet á'talúrné. Ackor eſzébe vévé Jonathas hogy elvégezte vólna az ő attya bizonnyal hogy mególné
34 Dávidot. Felkele azért Jonathas az aſztalról nagy haraggal és nem óvéc ſemmit máſod napján az lakodalomnac: mert igen bánkodic vala az Dávidért, és hogy őtet ſzidalommal illette vólna az ő attya.

35 KIméne annakokaért Jonathas reggel az mezőre az hogyott idő ſzerint, az mint Dáviddal végeztec vala, és ő véle egy
36 kis gyermekis. És monda az gyermeknec Eregy, ſuſs el, keresd meg az nyilakat, az kiket én ellővőc: az gyermec elfuta és ő túl
37 lőve az tzélőn. Mikor pedig az gyermec az helyre jutott vólna az hól vala az nyíl, mellyet Jonathas ellővőt vala, kiálta Jonathas az gyermec után, és monda: Nem látodé hogy azonnis túl vagyon az hól te
38 vagy? Iſmét kiálta Jonathas az gyermec után, ſies, gyorſan czelekedgyél, meg ſe álly. Felſzedvén azért az Jonathaſnac gyermeke az nyilakat, méne az ő urához.

39 Az gyermec pedig ſemmit ez dologban nem tud vala, czac Jonathas és David tud-
40 gya vala ez dolgot. Adá azért Jonathas fegyverét az ő gyermekének, és monda
41 néki: Eregy el vidd bé az városba. Mikor pedig elment vólna az gyermec, felkele Dávid az kőnec dél felől való óldala mellől, és földre burulván artzal, háromſzor meghaytá magát, és egy máſt megczokolván mind ketten ſiránac, de az Dá-
42 vid leginkáb ſira. Monda azért Jonathas az Davidnac: Meny el békeséggel, és az mire ketten megeskűdtünc egymás közőtt az URnac nevére, légyen állandó, Az UR légyen én közőttem, te közőtted, és az én maradékim közőtt, és az te maradékid
43 közőtt, mind őrőcké. Felkele azért David és elméne: Jonathas pedig viſſzaméne az városba.

XXI. Réſz.

Dávid az Jonathaſtul mikor elvált volna, az Achimelech paphoz mégyen, ki néki ád kenyeret és fegyvert, Doegnec ſzeme láttára. Onnét mégyen Gath városba, és az Philiſteuſoktol megeſmértetic, és mikor az királyhoz vittéc volna, bolonddá téſzi magát, és ugy menekedic meg.

[a] *Nob, az Benjamin nemzetſegében valo város volt, Nehem. 11. ver. 32. holott volt akkor az Iſtennec sátora.*

1 JUta pedig az Dávid Nob [a] városába az Achimelech paphoz, és nagy félelemmel eleibe méne az Dávidnac az Achimelech, és monda néki: mi dolog hogy czac egyedül jőſz, és ninczen
2 ſenki veled? Felele Dávid az Achimelech [b] papnac: Az király bizott valamit reám, és azt hadta énnékem, ſenki meg ne tudgya ez dolgot az miért küldelec, és az mit paranczoltam te néked: ſzolgaimat pedig el-
3 küldöttem, illyen ſ-illyen helyre. Azért moſtan mi vagyon birtokodban? adgy ő vagy őt kenyeret énnékem, vagy egyebet
4 a mi vagyon. Felele az pap Dávidnac: Ninczen közönséges kenyér az én birtokomban, hanem ſzentelteretett kenyér. [b] Ha azért ſzolgaid tiſztán tartották magokat,

[b] *Az mit az Achimelech pap mond az Dávidnac, és az mit ő tőle kíród, tudniillic ha az ſeleségétől megtartoztotta magát, és magát tiſztatalanná azzal nem tette, tehát tigy ehetic az ſzent kenyerekben. Ez mondás és kérdés balgatag kérdés volt, az mint az Jeronymus Doctoris mondgya. Mert ha ſzinte tiſztátalan volt volnais az David job volt volna mégis megenni az ſzent kenyereket hogy nem mint ehvel meghalni, mert kedvesb dolog Iſtennec előtte az irgalmaſſagnac czelekedete, hogy nem az áldozat. Oſea 6. mint az Samuelis mondgya, 1. Sam. 15. hogy kedvesb Iſtennec előtte az ő akaratyahoz valo engedelmeſség, hogynem mint az áldozat, mint az Chriſtuſis diſputal ervől Matth. 9. 12. Másodſzor ſohul nem olvaſta az ſzent irasban Achimelech pap, hogy embert tiſztátalanná tégyen az ő feleſegevel valo közönſéſe, sőt inkáb az Apoſtol azt mongya hogy az házaſság mindenec közőtt tiſzteletes dolog. Harmadſzor Nem czac az aſſzoni állattal valo egyesüles, hanē egyeb dologis tiſztatalāná teſzi az embert, mint az Chriſtus mondgya, Matth. 15. Negyedſzer, Mert ha az Iſtennec törvenyeről kellyen ſzollani: David mivelhogy kőz ember volt, ha ſzinte tiſztavolt volnais, nem ſzabad volt velna az ſzent kenyereket neki enni. Továbba az mit az David felel az Achimelechnec, annac az másodic réſzében felőtte igen nagy nehesſég vagyon, és azt külömbkülömb képpen magyarazzác: Nemellyec azt mondgyác hogy David ezt akarja mondani, Noha az én útam nem ſzent dologban foglaltatott, mert nem azért indultam házambol, hogy az Iſten ſátorához jőjec, mindazáltal mivelhogy immár idejőtem, megſzenteltetem. Nemellyec igy magyarázzác: Az ſzent kenyer ez én moſtani ſzükſegemben ollyan mint egy kőz kenyer, ſzent léſzen mindazáltal, mert azzal jól élünc. Az Jeronymus illyen értelmét mondgya: Hijába valo à te kédéſed, mert ha tiſzta volnék is, nem volna nekem ſzabad ez kenyereket enném, mindazáltal à ſzükſeg kenſzerit hogy megegyűc. Mivelhogy pedig arról kérdeſz ha tiſztác vagytunc, azt mongyuc hogy tiſztác vagyunc. Vadnac ollyac kic azt mondgyác hogy nem az David ſzava ez, hanem azé az ki ez kőnyvet irta, es értelme ez: Az papokra nézve ollyan ſzabad kényér ez, mint ſzinte à kőz kenyér, mellyel ſzabadon élhetnec ſzombattol fogva, mellyen uy kenyereket teſznec az Iſten eleibe az ſzent aſztalra, &c.*

fóképpen aſzſzony embertől, *ehetnec abban.* Felele Dávid az papnac, és monda: Bizónyára az aſzſzoni állat meg völt tiltva mi tőlünc, mind tegnap mind az előtt mikor kiindúltam; ſzólgaimis minden edényeket megſzenteltetec, noha *az mi az útra néz* közönſéges. Azért ſockal inkáb ez mai napon *az kenyérre* megſzenteltetic *az tiszta* edénybe. Áda azért néki a pap az * megſzenteltetett kenyerbe; mert nem vala ott egyéb kenyér, hanem czac Iſten előtt való kenyerec, mellyeket az URnac ortzája elől vőttec vala fel, hogy melegen teńénec helyébe más kenyereket azon napon, mellyen az előbieket elvőttéc vala. Vala pedig ott azon napon egy az Saul ſzólgai közzül, ki ótt mulat vala az UR előtt, kinec neve Doeg, az Edom nemzetſégéből való, ki az Saul páſztornac fejedelmec vala. Es móda iſmét Dávid az Achimelechnec: Ninczené valami dárda vagy valami egyéb fegyver kezednél? mert ſem ſzablyámat, ſem egyéb fegyveremet nẽ vehettem kezembe, mivelhogy az király parancz olattya ſiettete. Monda pedig az pap: c Az Philiſteus Goliathnac kárdgya, kit te megverél az Ela völgyében, ámhól vágyon poſztóba takarva az Ephod megett, ha azt el akarod vinni, vidd el, mert annál egyéb itt ninczen: Ackor monda az Dávid: Ninczen ſohúl álhoz haſonló, add azt ide nékem.

10 Felkele azért Dávid és elfuta az napſágtól fogva az Saul elől, és méne az Achishoz Gath városának fejedelméhőz.
11 Es mondának az Achis ſzólgai ő néki: Avagy nem ezé az David, ennec az földnec királlya? Avagy nem ennec éneklic valájé nagy ſereggel, mondván: * Megverte Saul
12 az ő ezerét, az Dávidis az ő tíz ezerét? Es elzébe vové Dávid ezeket az ſzókat, és felótte igen megremúlé az Achiſtól Gathnac királlyától. Es ő megváltoztatá ſzavát ő előttec, és bolődnac tetteti vala magát az ő kezekben; és irkál vala az kapuknac aytájában, az nyálát mind az ſzakálán
14 boczáttya vala alá. Móda azért Achis az ő ſzólgainac: Imé láttátoc hogy ez ember megbolődúlt, ſmire bóczáttatoc bé hozzám őtet? Szükölködémé én bólondnélkül, hogy ezt behoztátoc, hogy itt előttem bólondoskodyéc? Ennec kellet volnájé bejóni az én házamba?

XXII. Réſz.

Az Dávid lappag az Adullam barlangjában: edá menne ő hozzája az ő battyai, és az ő attyának minde háza népe, és gyülec ő hozzája ſokan, kic vagy adóſságban voltac, vagy valami háboruſságot ſzenvedtenec: Elmégyen onnét minden népével az Moab királyához, de az Gad prophétától megintetic hogy Judáh földére mennyen: Elmégyen azért Dávid az Hareth nevő erdőre. Saul panaſzolkodic ſzólgai előtt az ő állapartyáról. az Doeg bé arúlya az Achimelech papot, hogy Davidnac kenyeret és fegyvert adott. Levágattya azért Saul Achimelechet az több papockal, és mind az varos népe velegybe.

1 Elmén azért onnét az Dávid, ſzalada az Adullam barlangjába, melly dolgot mikor meghallotac vólna az ő báttyai és az ő attyának minden háza népe, oda ménénec hozzája. Es hozzá ja gyülénec mindenec az
2 kic valami nyomóruſágban valának; és az ki adoſságban vala és valaki keſeredet ſzívvel vala, és lőn azoknac fejedelmec, és lőnec ő véle úgymint négyſzáz emberec.
3 Elméne pedig onnét az Dávid az Moabitáknac városába Mitzpába; és móda az Moabitác királynac: kérlec hadd jójenec ki földökből az én atyám és az én anyám, és hadd lakjanac veletec, miglen megértem
4 mit czelekedgyéc én velem az Iſten. Vivé azért őket az Moabitác királlya eleibe, és lakának ő vélemind addig az ideig, miglen Dávid ott az várban lőn.
5 Monda pedig az Gad prophéta Dávidnac: Ne maradgy ennekutánna ebbẽ az várban? Hanẽ menj el az Judáhnac földére. Elméne azért Dávid, és méne az Hareth nevő érdőbe.
6 Meghallá pedig az Saul hogy az Dávid kimutatta vólna magát, és mind az több emberec kic ő véle valának: Saul pedig múlat vala Gibeaban az fa alatt az Rámah dombján, kezében tartván az ő dárdáját, és ſzólgai mind előtte állanac
7 vala. a Monda azért Saul az ő ſzólgainac kic előtte állanac vala. Hallyátoc meg Benjaminnac nemzetſégi, ne találám *azt reménlitec* hogy az Iſai fia mindenteknec mezőt fog adni és ſzőlőket, és hogy titeket fejenként ezeredeſecké
8 vagy ſzázadoſócká fog tenni? Hogy ti mindnyájan pártot ütöttetec ellenem, és ninczen ſenki, ki énnékem valamit hírré adgyon? Hólott frigyet veter az én fiam az Iſai nával: és ninczen ki ſzánna engemet közzületec, és az ki énnékem megſugallaná, hogy az én fiam ſzolgámat támaſztotta reám, utánnam való léſelkedéſre, az mint im ez mai napon megtettzic. b Felele pedig az Edom nemzetſégéből való Doeg, ki az Saul több ſzólgai között ott áll vala, és monda: láttam
9 én hogy az Iſainac fia Nob városában az Achitobnac fiához az Achimelech pap-
10 hoz jót vala. Ki az Urtól tanáczot kérde Dávid felől, és útra való élelségetis ada

a: *Panaſzolkodik Saul az ő ſzólgai előtt, hogyné volnának ő hozzája jó akaratal.*

b: *Az Doëg bevadellya az Achimelech papot: ez Doëg ellen irta az Dávid az 52. ſoltart.*

* *Matth. 12. 3. Marc. 2. 25. Luc. 6. 3.*

c: *Innét megtettzic, hogy Dávid az Goliath fegyverét az Iſten ſátorában helheztstte volt. Láſd meg cap: 17. ver: 53.*

* *Sup. 18. 7.*

Bolondságával mentt magát Achistől

Jud. 6. 31. 9.

ada nékì, az Philiſteus Goliatnac fegyverétis nékì adá. Elküldé annakokáért az
11 király, hogy oda hivnac az Achimelech papot Achitobnac fiát, és az ő attyának minden házanépét, tudniillic az papokat valakic Nob városában valának: kic eljővénec mindnyájan az királyhoz.
12 Ackor monda Saul: hald meg moſtan te Achitobnac fia. És monda: Imhól va-
13 gyoc én URam. És monda néki az Saul: [c] Miért ütöttetec partot ellenem te és az Iſainac fia, holott kenyeret adtál néki és fegyvert, és az Iſtentólis tanáczot kérdettel felőle, hogy én ellenem támadna leselkedés által, az mint immár moſt
14 bétellyeſedett. [d] Felele Achimelech az királynac és monda: Vallyon ſ-kiczoda vólna ollyan hiv mint az Dávid mind az több ſzólgaid közöttis, ki az kiralynac veji, és ki az te akaratod ſzerint jár, és az
15 te házadban nevezetes ember. Vallyon ſ-czac ackor kezdettemé előſzer tanáczot kérdeni ő felőle az Iſtentől? Távól légyen én tólem az, *hogy én pártot ütöttem volna ellened*, Ne tulaydonitſon ſemmit afféle az király az ő ſzolgájának, ſem pedig az én attyámnac egéſz házanépének; mert nem túd ebben ſemmit az te ſzolgád, ſem nagy ſem kiczin dólgot.
16 Es monda az király: Altalánfogva megkel halnod Achimelech, mind te néked,
17 mind pedig az te atyádnac egéſz házanépénec. Monda azért az király az ő ſzólgainac, kic előtte állanac vala: Vegyétec környül őket, és rohannyatoc az UR papjaira: mert az ő kezekis Dávid mellet vagyon, mert mikor eſzekbe vöttec vólna hogy futva ſzalad, nem adtác nékem tudtomra: [e] De nem a karác az király ſzólgai kezeket felemelni az URnac papjai ellen, hogy ő reájoc rohannának.
18 [f] Ackor monda az király Doegnec: Térj nékic te és old meg az papokat, nékic térvén azért az Doeg Idumeus, az papokra rohana, és azón az napon nyóltzvánöt embert óle meg, kic gyólczból
19 czinált Ephodot viſelnec vala. Az Nob városìs pedig az papoc városát fegyverrel vágatá le, mind férfiat, mind aſſzoni állatot, gyermekeket czeczſzopókat, ökröket, ſzamárokat, minden barmokat
20 fegyverrel vágatá le. Elſzalada pedig az Achitob fiának az Achimelechnec egy fia, kinec neve vala Abiathar, és David után
21 futa. Es megmonda Abiathar az Dávidnac, hogy megölette vólna Saul az UR
22 papjait. Es monda Dávid az Abiatharnac: Tudám én azt, mert az nap ott vala amaz Doeg Idumeus, hogy kétségnélkül bémondaná az Saulnac, én adtam okot az te atyádnac minden házanépénec
23 halálára. Maradgy it én nálam: Mert az kì az én életemet *halálra* keresi, azon keresi az te életedetis: Azért bátorságoſon lehetſz én mellettem.

[c] *Saul király vadolla az Achimelech papot hogy ő ellene az Dáviddal egy bé pártot ütöttec vólna.*

[d] *Achimelech menti magát az Saul király előtt, de czac kijában, mert nem jó móddal menti magát.*

[e] *Az ſzolgác nem tartoznac engedelemmel az fejedelemnec Iſten paranczolattya ellen való dolgokban.*

[f] *Levágattya Saul az Doeggel az papokat, és illyenmódon eltörli Iſten az Eli pap nemzetségét, az mint őtet megfenyegette vala, 1. Sam. 2.*

XXIII. Réſz.

Dávid az Iſtentől kétſzer kérdven tanáczot, megſzabadittya az Keilah nevő varoſt, mellyet az Philiſteuſoc ſzallottac vala meg: Es mivelhogy őtet kergetné az Saul, az Ziph kietlen puſztajaba ſzalad, mivelhogy Iſten megjelentette vala néki hogy az Keilah varosbéliec őtet kezébe adnác az Saulnac: hozzája mégyen Jonathas Dávidhoz, és vigaztallya őtet, uyjonnan frigyet és ſzövetséget ſzerezvén ő véle: Az Zipheuſoc elárollyác az Dávidot, kit mikor az Saul kergetne, az Iſtentől czudálatoſképpen megſzabaditatic.

1 Egmondác pedig az Dávidnac illyen ſzóval: Imé az Philiſteuſoc Kehilat vijác, és
2 minden czűrőket dúllyác. Es megkérdé David az Urat, mondván: Elmennyeké hogy megverjem ezeket az Philiſteuſokat? Felele pedig az UR Dávidnac: menny el, és megvered az Philiſteuſokat, ſ-megſzabadi-
3 tod Kehilat. Es mondánac az Dávid emberi ő néki: Imé itt az Judánac földébennis félünc, tehát mennyivel inkáb hogy ha Kehilaba megyünc az Philiſteu-
4 ſoc táborára. Annakokáért iſmét megkérdé Dávid az Urat, Kinec felele az UR, és monda: kely fel, menyalá Kehilába, mert az Philiſteuſokat, kezedbe adom te
5 néked: Elméne azért Dávid és az ő emberi Kehilaba, és megharczola az Philiſteuſocekal, és elvivé az ő barmokat, és őket felőte igen megveré, és megſzabadità Dávid az Kehilaban lakozókat.

6 Lőn pedig hogy mikor az Abiathar Achimelechnec fia Dávidhoz futot vólna Kehilába, az ő Ephodát elvitte vala
7 kezében. Megmondác ackor Saulnac hogy Dávid Kehilába ment vólna. Es monda az Saul: Kezembe adta immár őtet az Iſten, mert kolczos és záros vá-
8 rosba ment bé, és ott ſzorúlt. Felgyüyté azért Saul az hadba minden népét, hogy rejámenne Kehiláta, és rejáſzállaná Dávi-
9 dra és az ő emberire. Eſzébe vővé pedig az Dávid hogy alattőba az Saul ő ellene gonoſzt gondolna, és móda az Abiathar pap-
10 nac: Vedd fel az Ephodot. Es móda az Dávid: Izraelnec Ura Iſtene, bizőnyal meghallotta az te ſzólgád, hogy az Saul ide akar jóni Kehilára, hogy az várost elveſzéſſe én
11 érőttem. Vallyon ſ-kezébe fognaké engemet adni az Kehilábéliec, és eljőjé ide az Saul az mint hallotta az te ſzólgád, Izra-

elnec URa Iſtene mond meg, kérlec, az te
ſzólgádnac: Felele az UR: él jó, *az Saul*
12 Monda iſmét az David: valyon kezébe
adnaké engemet az Kehilabéliec, és az én
velem válo embereket az Saulnac? Felele
13 az UR: kézébe adnac. Felkele azért Dá-
vid és az ő vitézi úgymint hatſzázan, és ki-
méne Kehilából, és mennec vala az hová
mehetnec vala: Megmondác pedig Saul-
nac hogy kiſzaladot vólna Dávid Kehilá-
ból: és elhagyá az kimenéſre való ſzán-
14 dékot. Lakic valo pedig az David az puſz-
tában való erôs helyeken, és vala fô lakáſa
az Ziph puſztájában való hegyen: és min-
den nap kereſi vala az Saul, de az Iſten
15 nem adá ôtet kezébe. Mikoron megér-
tette vólna azért az Dávid hogy kijött
vólna az Saul, hogy az ő lelkét kereſné ac-
kor megvoná magát az Ziph puſztájában
az ſúró erdôben.

16 FElkele pedig az Jónathas Saulnac fia,
és méne Dávidhoz az erdôbe, és kezét
fogván biztatá ôtet az Iſtennec ſegitségé-
17 vel. Es monda néki: Ne félly, mert nem
találhat meg tégedet az én atyámnac né-
pe: hanem te uralkodni fogſz az Izrael
népén, és én te utánnad máſod léſzec, és
Saulis az én atyám tudgya hogy úgy lé-
a *Jonathas az Dáviddal iſmét ſzövetségét ſzerez.* 18 ſzen. a Es ſzövetséget ſzerzénec ketten az
erdôben az UR elôtt, és megmarada Da-
vid az erdôben, Jonathas pedig elméne
házához.

19 FElmenénec pedig ackor az Zipheuſoc
Saulhoz Gibeába, mondván: Nemde
az Dávid mi nálunc lappagé az erôs helye-
ken az erdôben az Hahilah halmán, melly
az Jeſimon puſztája mellett jobb kéz felôl
b *Az Zipheuſoc elarállyac Dávidot az Saulnac.* 20 vagyon. b Moſtan azért király, az te ſzi-
veduec kévánságá ſzerint jöy alá, és
gondunc az hogy az királynac ôtet kezé-
21 be adgyuc. Es monda az Saul: Aldott
emberi vadtoc tî az URnac hogy engemet
22 ſzántoc: Mennyetec el, kérlec, és mégis
kéſzüllyetec jobban hozzá: tudgyátoc
meg és láſsátoc meg az helyet az hôl ma-
radáſa vagyon, és kiczoda látta ôtet ôtet:
mert megmondottác nékem hogy igen
23 ravaſz. Annakokaért mennyetec végé-
re és tudgyátoc meg minden barlangját
az mellyben lappagni ſzokott, és jöyjetec
viſzſza én hozzám bizonyos válaſzſzal, és
elmégyec veletec, és ha ez földnec ſzinén
léſzen, kikereſem az Judánac ezerivel.

24 Felkelvén annakokaért elmenénec Zi-
phbe Saul elôtt, Dávid pedig és az ő embe-
ri valánac az Mahon puſztájában az ſikon
c az Jeſimon puſztáján jobkéz felôl.

d *Mahon puſztája holott az Dávid lappag Saul elôt, mikor az Zipheuſoc elaráltac vólna ôtet.* 25 Saul pedig és az ő ſzólgai elmenénec
kereſni; melly dolgot megizenénec az
Davidnac, és leſzálla az koſziklárol és
megſzálla az Mahon puſztájában: Még-
halván ezt az Saul meguze Dávidot az Ma-
26 honnac puſztájában. Mégyen vala pe-
dig az Saul az hegynec éggyic óldalán,
Dávidis az ő népével más felol à más ól-
dálán: és igen ſiet vala Dávid hogy elſza-
ladhatna a Saul elôtt: Saul pedig és az ő
népe kórnyûlfogtac vala Dávidot és az ő
emberit, hogy ôket megfognác.

d *Iſtennec kiválképpen való gondviſeléſnec ſzép példája.* 27 d Kovet juta pedig az Saulhoz azon-
közbe, és monda: ſies jere viſzſza, mert az
Philiſteuſoc rejá ütöttec földedre.

28 Megtérven azért Saul az Dávidnac ker-
getéséből, az Philiſteuſoc eleibe méne: A-
zért nevezéc azt az földet, Selahhamma-
lecothnac. e

e *Az az, Eloſzláſnac kôſziklájának.*

XXIV. Réſz.

Dávid elmettzi az Saul felsôruhájának ſzárnyát az barlangban, à hová bément vala Saul haſa könnyebiteni, melly barlangban ackor vala az David minden vitézivel: Megſzólittya Dávid az királt. Megmutattya néki az ő felsôruhájának elmettzett ſzárnyát, panaſzolkodic az Saulnac hogy ôtet oknélkûl háborgatná, bizonságot téſzen ártatlanságáról. Saul kegyelmeſen ſzól Dávidnac, és megesketteti ôtet hogy maradékát el nem veſzti.

1 LMéne pedig Davidis onnét és lakéc az Engedi
puſztájának erôségeiben
2 Lón pedig hogy mikoron megtért vólna Saul
az Philiſteuſoktól, izenénec néki illyen ſzóval. Imé Dávid az Engedi puſztájában vagyon.
3 Melléje vön azért a Saul az egéſz Izrael
népe közzul valogatott három ezer embert, és elméne hogy megkereſné az Dávidot és az ő emberit az koſziklác tetején holott ezac az vad kecskéc lakhatnac vala.
4 Es juta az aklokhoz mellyec ott az
út felen valánac holott egy barlang vala, hová béméne Saul hogy az ő lábait bétegye: a Dávid pedig és az ő emberi, a- a *Sidó ſzoláſnak módgya, annyit teſzen mint hamar ſat könnyebitek. mert ollyankor az ember ruhá át, felfogván lábait be fedezi.*
zon barlangnac reytekében ulnec vala.
5 Es mondánac Dávidnac az ő vitézi: Imé ez a nap az mellyrôl azt mondotta vólt
az UR nékéd: Imé kezedbe adom te né-
ked az te ellenségedet, és czelekedgyél
ugy véle az mint akarod: felkele azért az-
Dávid, és orozva elmettzé az felsôruhának
6 ſzárnyát, melly Saulon vala. Lón pedig
mindgyárâſt, hogy megeséc Dávidnac ſzi-
ve rayta, hogy elmettzette vólna az felsô-
7 ruhának ſzárnyát melly Saulon vala. Es
monda az ő vitézinec: Oltalmazzon en-
gemet attól az UR, hogy én azt mivellyem
az én URammal, az URnac kenetet királ-
lyával, hogy én az én kezemet ő reája bo-
czáſſam, mert az URnac Chriſtuſa. b
b *Az az, megkenet kirallyának.*
8 Es megſeddé kemény ſzóval Dávid az
ő embe-

ő emberit, és nem hagyá őket feltámadni az Saulra: Saul pedig felkele az barlangból, és elméne dolgára az úton.

9 Felkele Dávidis annakutánna és kiméne az barlangból és kiálta az Saul után, mondván: URam király: hátra tekinte pedig az Saul, és ackor az Dávid az föld
10 felé meghaytà magát, és tiſzteſséget tőn néki alázatoſon. Es monda Dávid az Saulnac: Miért fogadod megſzavokat az ollyan embereknec kic azt mondgyác, imé az Dávid te néked gonoſzodra igyekezic.
11 Imé ez mai nap láttyác az te ſzemeid, hogy az UR tégedet kezembe adott vala az barlangban, és mondgyác vala némellyec hogy megőlnélec tégedet: de én kedveztem te néked, és azt mondám: Nem emelem fel kezemet az én URam ellen:
12 mert az URnac kenetet királlya. Azért édes atyám láſd meg, és imhól láſsad az te felsőruhádnakis ſzárnyát az én kezemben: mert mikor elmettzém az te felsőruhádnac ſzárnyát, nem ölélec megtégedet: Azért érts meg és láſsad hogy ninczen az én kezemben gonoſság és ſemmi hamiſság Es nem vétettem ellened: te pedig vadáſzod az én lelkemet hogy azt elveſzeſ-
13 ſed. Az UR légyen itélő biro én közöttem és te közötted, és állyon az UR boſzſzút én értőttem te raytad: De az én ke-
14 zem nem léſzen te ellened. Az mint a-ma égi kőz beſzéd mondgya: Az Iſtentelenektől ſzármazic hamiſság: De az én
15 kezem nem léſzen te ellened. Vallyon ſ-kiczoda ellen jöttél te ki Izraelnec királlya? Kit kergetſz? Egy * hólt ebet,
Inf. 26. 20. 16 vagy egy balhát. Légyen azért az UR itélő biró, és tegyen itéletet én közöttem és te közötted, és láſſa meg: ő forgáſſa az én dólgomat, és ſzabaditſon meg engemet az te kezedből.

17 Lőn pedig hogy mikor elvégezte vólna Dávid az Saulhoz való ſzavát, monda Saul: † Te ſzódé ez ſzerelmes fiam
18 Dávid? Es felkiáltván az Saul ſira. ᶜ És monda az Dávidnac: Igazb vagy én nálamnál, mert te jól czelekedtél én velem: En
19 pedig gonoſzt ſzerettem néked érőtte. Te bizonyára megmutattad ez mai napő, minemő jót czelekedtél légyen én velem: mert holott az UR te kezedbe adott vala
20 engemet, nem ölél meg engemet. Vallyon ſ-mikor valaki ellenségére talál elboczáttyáé azt békével az ő útán? Annakokaért az UR adgyon te néked jót azért az mit én
21 velem czelekedtél. Moſtan annakokaért, mivelhogy tudom hogy kétségnélkül te fogſz uralkodni, és az Izraelnec orſzága
22 az te kezedben álhátatos léſzen. ᵈ Eskutgyél megénnékem az Urra, hogy én utánnam ki nem vágod az én maradékomat: és az én nevemet ki nem törlőd az én a-
23 tyám házából. Megeskűvéc azért Dávid az Saulnac, és elméne Saul az ő házához: Dávid pedig és az ő népe fölmenénec az ő erőſségekbe.

† *Inf. 26. 17.*
ᶜ *Megeſmeri Saul az Dávidnac igaſſágát és artatlánságát és arrol vallaſt tőſzen.*
ᵈ *Megeskűtteti Saul az Dávidott hogy az ő maradekat el nem torli.*

XXV. Réſz.

Dávid az Nabalhoz küldi ſzólgait, kic által emberségeſen köſzöntvén őtet, kéret maganac és ſzólgainac eleséget, kiket az Nabal boſzſzúſsággal és gyalázattal illet. Felfegyverkezic Dávid ſzólgaival egybe, hogy Nabalon boſzſzút állyon. Abigail eleibe mégyen Dávidnac ſzép ajándéckal és őtet meg engezteli: Meghal az Nabál, és az Abigailt Dávid elveſzi feleségül.

ᵃ *Samuel prophéta halála.*

1 Meghala pedig à Samuel, és egybegyüle az egéſz Izrael népe és ſiratác őtet, és eltemetec az ő házájában Ramahban: Felkele pedig Dávid és méne az Paran puſztájába.

ᵇ *Maon, Carmel, mező városoknac neve Joſ. 15. v. 55.*

2 Es lakic vala egy ember Maonban, ᵇ kinec joſzága Carmélban vala: és ez igē nagy ember vala, kinec három ezer juha vala, és ezer keczkéje: és lőn hogy ac-
3 kōr nyïrné juhait Carmélban. Az embernec pedig neve Nabal vala, à feleségenec Abigail, és az aſzſzoni állat igen eſzes vala és ſzép termetű: az Ura pedig igen darabos és gonoſz erkőlcző vala, à Caleb nemzet-
4 ségéből való. Meghallá pedig az David az puſztában, hogy Nabal az ő juhait nyïrné.
ᶜ *Dávid Nabalhoz küldi ſzólgait.*
5 ᶜ Elkülde azért hozzája Dávid tiz ifjakat, és monda az ifjaknac Dávid: mennyetec fel Carmélba, és mennyetec az Nabalhoz, és én ſzómmal köſzöntsétec őtet bé-
6 keségeſſen. Es mődgyátoc: Moſtā ha egeſségben vagy: légy ennec utannais egeſségben, és mind házad népe egeſségben, és minden marhád valami vagyon légyen bé-
7 keségbē. Moſtan pedig meghallottā hogy juhaidat nyïreted: Az te paſztorid velünc vóltac: és nē tőttünc ſemmi boſzſzút raytoc, és nē vólt ſemmi ſzükségec mind az idő alattis mig az Carmélbā vóltanac. Kérd
8 meg bátor ſzolgaidat, és megmondhattyác te néked: Nyerjenec kedvet azért te nálad az te ſzólgaid, mert jokor találtunc jőni. Adgy kérlec az te kezednec kereſményéből az te ſzólgaidnac, és az te fiadnac az
9 Dávidnac. Elmenénec azért az Dávid ſzólgai, és ſzólánac az Nabalnac mind ez beſzédec ſzerint, Dávid nevével: és elvégezéc
ᵈ *Nabal embertelenül felel az Dávid ſzolgainac.*
10 az ſzót. ᵈ Felele pedig az Nabal az David ſzólgainac, és monda: Kiczoda az David, vagy kiczoda az Iſainac fia? Soc ſzólgác
11 vadnac moſtan kic felveſzic magokat igen gyorſan, és elſzöknec az ő uroktól. Es felvegyemé az én kenyeremet, és az én vizemec és az megvágattatott húſt, mellyet vágattam ez én nyiróimnec, hogy olly

embereknec adgyam, kiket nem tudom
12 hová valóc. Elfordúlának azért az Da-
vid ſzólgai az ő útokra és viſzſzamenének;
és mikor eljuttac vólna, megbeſzéllék
13 néki mind ez igéc ſzerint. c És monda
Dávid az ő vitézinec: Kőſſe fel minden fe-
gyverét, és felkőté minden az ő fegyverét,
és Dávidis felkőté az ő fegyverét, és fel-
méne Dávid után úgy mint négyſzáz em-
ber: kétſzáza pedig marada az holvaló-
14 nál: Abigailnac pedig à Nabal feleſé-
génec megvivé egy az ſzólgác közzűl: I-
mé az Dávid követeket küldőt vala az pu-
ſztából hogy köſzöntenéc az mi Urunkat,
15 ki boſzſzú beſzéddel illeté őket. Maga
felőtte igen jambor emberec vóltanac mi
hozzánc, és ſemmi boſzſzúval nem illette-
nec: es nem vólt ſoha ſemmi ſzükségünc
mi nékünc mind az idő alattis míg ő vé-
36 lec jártunc mikor az mezőn vóltunc. Mert
mint eg' kőfalunc vóltac mi nékünc mind
éyjel és nappal, mind ez ideig mig vélec
17 eggyűt őriztúc az barmot. Moſt azért
érts meg és lásd meg mit kellyen czeleked-
ned, mert jelen vagyon az veſzedelem az
mi URunc ellen, és az ő egéſz háza népe
ellé: mivelhogy ő olly gonoſz ember, hog'
18 ő néki ſenki nem ſzólhat. f Sietség-
gel azért az Abigail ſzerze kétſzáz kenye-
ret és két tömlő bort, és öt kéſz juhot, és
őt véka darat, és ſzáz kötés aſzſzú ſzőlőt,
és kétſzáz font ſzáraz ſigét, és azokat ſza-
márokra ſzerzé. Es monda ſzólgainac:
mennyetec el előttem, és imè én uránna-
toc mégyec: De az ő Uránac Nabalnac ezt
20 meg nem jelenté. Lőn pedig hogy mi-
kor Abigail az ſzamáron ülvén áll' úton
alámenne: Imé Dávid és az ő ſzólgai ſzin-
te eleibe jönec vala: és ők eleikbe méne.
21 Az Dávid pedig azt mondotta vala: Bi-
zonyára hijába óltalmaztam én mind a-
zokat az mije ennec az puſztában vólt, hog'
ſoha ſemmi hija nem lett mind azoknac
valamijé vagyon: Es mindazáltal az jóért
22 gonoſzt fizetet én nékem. Bátor úgy bún-
teſſe meg Iſten az Dávid ellenſégit, és én-
nékemis úgy adgyon előmenetet hogy
reggelig ſemmit meg nem hagyoc valami-
jé vagyon, még az ebéris. g Mikor meg-
23 láta vólna pedig Abigail az Dávidot, ſiet-
vén leſzálla az ſzamárról, és arczal le búrúla az Dávid előtt, és az föld felé meghaytá
24 magát. h És az Dávidnac lábaihoz bu-
rúlván, monda: En bennem vagyún U-
ram az gonoſság, és én vérkezzem: Mind-
azáltal kériec URam, hadd ſzóllyon az te
ſzolgáló leányod te előtted, és hald meg
25 az te ſzólgáló leányodnac ſzavát. Kér-
lec hogy az én URamnac ſzíve fel ne lá-
borodgyéc az iſtentelen ember ellen az
Nabal i ellen: mert az ő neve ſzerint ugyan
ſzinte bolond és véle termett az bolond-

c *Dávid ſelſégyverkezic ſzolgaival az Nabal ellen.*

f *Abigail ajándéckal mégyen Dávid eleibe.* Nb.

g *Az Bőtűben igy vagyon, az falra huddozotis. Az az, meg nẽ hagyoc ſemmit, hanem az Nabalnac ebeitis le vágatom.*

h *Abigailnac Dávid előtt való beſzéde.*

i *Nabal áz az bolond.*

ság: En pedig te ſzólgáló leányod, nem
láttam az te ſzólgaidat, kiket oda küldőt-
26 tél vólt. Moſtan pedig ſzerelmes URam,
Eel az UR és él az te lelkedis, hogy az UR
tartoztatott meg tégedet, hogy az vér on-
táſra rá ne mennél, és te magad kezével
ne vennél igazat: Azért moſtan az te el-
lenségid legyenec ollyanoc mint az Na-
bal, k és valakic az én Uramnac gonoſz-
27 ſzára igyekeznec. Azért moſtan, ez kí-
czin ajándékot, kit az te ſzólgáló leányod
hozott az én URamnac, adgyác az vitéze-
knec, kic az én URam kőrnyűl forgodnac.
28 Engedd meg, kérlec, az te ſzólgáló le-
ányodnac vétkét, mert kétſégnélkűl az
én Uramnac az UR maradandó házat ep-
pit, mert l az URnac hadát viſelte az én
URam, és te benned gonoſság nem talál-
29 tatott az te életedben. Es ha ſzinte vala-
ki te ellened támadis hogy őldőzzőn, és à
te lelkedet kergeſſe: de az életnec czo-
mojában m léſzen békőttervén az én U-
ramnac lelke az te URadnál Iſtenednél:
De az te ellenségednec lelkét parittyából
30 haytya el, az parittyának fenekéből. Mi-
kor pedig az UR megtellyeſíti az én URa-
mon az jót, az ő beſzéde ſzerint, mellyet
ſzólot te felőled: és megparanczollya te
néked hogy az Izrael népén fejedelem
31 légy: Ackor te néked én URamnac ne lé-
gyen ez bántására és ſzívénec faydalmára,
hogy ha oknélkűl vért ontanál, és ha boſz-
ſzú állaſſal óltalmazná életet az én Uram:
Es mikor jól téſzen az UR az én URam-
mal, emlekezzél meg az te ſzólgáló leány-
32 odról. Es monda Dávid az Abigailnac:
Áldott az Izraelnec UR a Iſtene, az ki ez
33 mai napon tégedet én előmbe küldőtt. Es
bőczülletes az te beſzéded, és áldott vagy
te magadis hogy megtiltál engemet ez mai
napon, hogy az vér ontáſra ne mennéc, és
34 kezemmel ne állanám boſzſzúmat. Es
bizonyára él az Izraelnec URa Iſtene, ki
megtartoztatot engemet hogy veled gono-
ſzul ne czelekedném: Hogy ha nem ſie-
ttél vólna es előmbe nem jöttél vólna,
reggelig ſemmije az Nabalnac meg nem
35 maradot vólna, még ezac az ebeis. n El-
fógá azért Dávid az mit hozott vala néki,
és monda néki: Meny el békével az te há-
zadhoz: imé látod meghallottam ſzódat,
és megbőczülőttem ſzemélyedet.
36 Haza juta azért Abigail az Nabalhoz,
és imé ő néki nagy lakodalma vala
házában, úgymint egy királyi lakoda-
lom: es az Nabalnac ſzive igen vig va-
la, és ő igen réſzeg vala: Azért Abigail
37 nem jelente meg ackor néki ſemmit, ſem
nagyot ſem kiczint reggelig. Más napra
kelvén azért mikor megemeſztette vólna
Nabal az bort, megmondá néki ezeket ez
ſzókat

k *Az az, ellen ségiden álly ollyan boſzſzút mi-nemůt az Nabalon akartal állanì, à kic ſzándékból vetkeznéc, nem tudat Línságból mint az Nabal*

l *Maradandó házat, az az, állándó ovſzágot, nem ollyant az minemű az Saule.*

m *Életnec czomojában líſzen, az az, erős lénec. el nem vethetic ő tőle az ő lelke.*

n *Megkegyelmez Dávid Nabalnac az Abigail könyörgeſére.*

ſzókat az ő felesége: és elhala az ő ſzive ő benne, és lőn mint egy kő bálvány.

38 Es ennekutánna úgy mint tized nappal, megveré az UR Nabalt és ő meghala.

* *Nabal meg-hal.*

39 Meghallván pedig az Dávid hogy meghólt vólna az Nabal, monda: Áldott légyen az UR az ki megitélte igaz itélettel az én gyalázatomat az Nabalnac kezéből: és az ő ſzólgáját megtartoztatta az, gonoſz czelekedettől: és az Nabalnac gonoſságát az ő fejére fordította az UR. Elkűlde annakfelőtte az Dávid, és ſzólata az Abagáilnac hogy őtet elvenné feleségűl.

* *Dávid az Abigails feleségűl veſzi magánac.*

40 P Elménének azért az Dávidnac ſzólgai az Abigailhoz Carmelba, és ſzolánac ő véle, mondván: Az Dávid küldőtt minket te hozzád: hogy tégedet feleségűl

41 végyen magánac. Ki felkelvén meghaytá magát artzal az földre, és monda: Imhól vagyoc én te ſzólgálólcányod, ki ſzólgáló lészec az én Uram ſzolgainac láboc

42 moſsására. Sietvén azért Abigail felűle az ſzamárra, és véle eggyűt öt leánya kic ő utánna járnac vala: és elméne az Dávid követi után, és lőn ő néki feleſé-

43 ge. De az Ahinoatis elvővé az Dávid Izreel városából, és lőn ő néki mind ket-

44 tő felesége. Az Saul pedig adá az ő leányát Micholt feleségűl az Paltinac Lais fiának, ki az Gallim városából való vala.

XXVI. Réſz.

Az Zipheuſoc iſmét elárúllyác Saulnac az Dávidot, kimégyen azért az Saul Dávidnac kergetésére: és mikor Saul táborban vólna népével, elviſzi Dávid az Saul dárdáját és kupáját az mellyből iſzic vala, mikor Saul minden népével éyjel alunnéc: Az után az hegyről kiált Dávid Saulnac, és panaſzolkodic ő ellene, Saul megeſmérí az ő magabűnét, és Dávid ártatlanságat.

1 Enénec, iſmét az Ziphenſoc Saulhoz Gibeahba, és mondánac: Nemde az Dávid nem az Hahilah halmon lappagé iſmét, mel'y az Jeſimon puſz-

2 tájának ellenébe vagyon? Felkele annakekáért Saul, és méne az Ziphnec puſztájába: és ő véle vala úgymint három ezer válogatot ember az Izrael népe kőzűl, hogy megkereſné Dávidot az Ziph

3 puſztájában. Tábort járta pedig az Saul az Hahilah halmán, melly vagyon az Jeſimon *puſztéjának* ellenében az út félen: Az Dávid pedig lakic vala az puſztában: és megjáta hogy Saul ő utánna jótvólna

4 az puſztába. És kémeket kulde az Dávid, és megtudá bizonnyal, hogy Saul elérkezett vólna.

5 Felkele azért Dávid, és méne az helyre az holott Saul táborát jártatta vala, és megnézé Dávid az helyet az holott Saul alunnéc, és az Abner az Nernec fia, az ő ſeregénec fő hadnagya: Az Saul pedig aluſzic vala az ſzekerec kőzőtt: az nép pe-

6 dig környűlőtte vala mind táborba. Es ſzóla az Dávid, és monda az Hittéus nemzetségéből való Achimelechnec és az Abiſainac az Serujah fiának, Joab artyafianac, illyen ſzóval: Kiczoda jő el velem az táborba Saulhoz? Felele az Abiſai: elmé-

7 gyec én veled. Elméne azért David és Abiſai az nép kőzze éyjel, és imé Saul veſzteg fekűvén aluſzic vala az ſzekerec kőzőtt, és az ő dárdája felvala űtve fejénél az földbe: Abner pedig és mind az ſokaság

8 aluſznac vala ő környűlőtte. Monda pedig Abiſai az Dávidnac: kezedbe adta ez mai napon Iſten az te ellenségedet, moſtan azért kérlec hadd ſzegezzem az földhőz őtet az dárdával czac egyűttal, tőb-

9 ſzőr ſem bántom. Monda pedig Dávid ez Abiſainac: Ne veſzeſd ótet: mert vallyon ki emelherné fel kezét az Urnac megkentkirállya ellen, hogy ne vétkeznéc?

10 Monda annakfelőtte az Dávid: Eel az UR hogy nem engedem. Az UR megveri ótet vagy az ő órájá eljő és meghal: vagy

11 hadba mégyen és ott vész. Eltávoztassa az UR én tőlem azt, hogy az én kezemet az Urnac megkent királlyára boczáſsam, hanem moſtan, vedd fel, kérlec, az dárdát az melly fejénél vagyon, és iméz kupát mellyben az víz, és mennyűnc el.

12 Elvivé azért Dávid az dárdát és az kupát mellyben az víz vala, melly az Saul fejénél vala, és elménének: és ſenki meg nem láta, ſem eſzébe nem vővé, ſem fel nem ſerkene: hanem mindnyájan aluſznac vala: mert az UR boczátot vala nehéz álmot ő reájoc.

13 Es elméne Dávid az hegynec máſic ódalára, és megálla az hegynec tetején jó távol: és jó közfold vala ő közőttőc.

14 Ackor kiálta Dávid mind az népnec, és mind az Abnernec az Ner fiának, mondván: Halládé Abner ſzóly énnékem. Es felele Abner és monda, ki vagy te hogy az

15 királra így kiáltaſz. Monda pedig Dávid az Abnernec: Avagy nem vitéz ember vagyé te? Es kiczoda hozzád haſonló az Izrael népe kőzőtt? De mégis miért nẽ őrized az te Uradat az királt? mert oda ment vólt egy ember az nép kőzűl, hogy elveſz-

16 tené az te Uradat az királt. Nem jó dologez az mit ezelekedtél: Eel az UR hogy halálnac fiai vartoc, kic meg nem őrizétéc az ti urtatokat, az Urnac megkẽt királlyát: Azért monſtan láshatſza meg hól az király dárdája: és az víznec való kupa, az melly fejénél vólt.

17 MEgesmére pedig Saul az Dávidnac
† *Sup.24.17.* szavát, és monda: † Te szólaszsze
édes fiam Dávid? Felele Dávid: En szóloc
18 Uram király. Es monda annakfelőtte:
Miért kergeti az én Uram az ő szolgáját?
Mit miveltem? Es miczoda vétket esmértél
19 én bennem? Mostan azért hallya
meg kérlec az én Uram az király, az ő szolgájának szavát: Ha az UR tamásztot fel
tégedet én ellenem légyen jó illatu az én
áldózatom: ha [a] pedig embereknec fiai
támasztottac én ellenem, átkoztac legyenec az UR előtt, az kic most kiűznec engemet, hogy én ne maradhassac az Urnac
örökségében, hanem azt mondgyác, eregy
20 el szolgály idegen isteneknec. Mostan azért az én vérem ki ne omollyon *büntetésnélkül*, mert az Israelnec királlya, egy
* bolha kergetni jőtt ki: nem kölömben
mint az ki az hegyeken kergetné az fogoly madarat.

[a] *Az az légyen jó illatu áldozát gyanánt az én halálom az Isten előtt.*

* *Sup.24.15.*

21 ES monda Saul: térj visszza édes fiam
Dávid, mert többé nem czelekeszem
gonoszul veled, mivelhogy bőczülletes
vólt az én lelkem ez mai nap te előtted, Imé én bolondúl czelekedtem, és fölötte í-
22 gen nagyot vétettem. Es felelvén David
monda: Im hól az király dárdája, jőyjön
ide egy az király szólgai közzül, és vigye el.
23 Az UR pedig fizessen meg az embernec
az ő igasságа szerint és hivsége szerint.
Mert az UR kezembe adott vala ez mai
nap tégedet, de én nem akartam kezemet
megsferteztetni az URnac megkent királyának vérével. Es az minemű bőczülletes vólt ez mai napon az te lelked én előttem, ollyan bőczülletes légyen az én
lelkem az UR előtt: és szabaditson meg
engemet minden nyomorúságimból.
25 Monda pedig Saul á Dávidnac: Áldott
vagy te szerelmes fiam Dávid, mert mindeneket véghez visszesz és mindeneken hatalmad lészen. Ezeknekutánná Dávid elméne az ő útára, Saulis visszatére az ő útára.

XXVII. Rész.

Dávid minekutánna elunta volna á pusztaban való bujdosását, mivelhogy fél vala azon, hogy egy nap az Saul kezébe akadna, elmégyen az Philistéusoc földébe Achis királyhoz. Gath városba. Es mikor ott nem maradhatna az ő népével, kér az Királtol lakó helyet; Neki adgya az Siclag nevű városst, hová az David mezyen minden népével, és onnet czatazic az pogányocellen.

1 MOndgya vala pedig Dávid magában: egy nap el
kel veszneм az Saul kezе
miatt; de ninczen job énnékem, mint ha az Philistéusoc földére szaladoc;
mert azután Saul minden reménségét elvészi tőlem, és nem keres többé az Izrael határiban; és igy megszabadíthatom ma-
2 gamot az ő kezeből. Felkelvén azért Dávid, elméne ő és az ő vele való hátszász
ember, az Achishoz az Maoch fiához,
3 Gathnac királlyához. Es lakéc Dávid az
Achissal eggyütt Gathban, mind ómaga,
mind az ő vele való népec fejenként házoc népével egyetembe, Dávid és az ő két
felesége, az Ahinoam Izreel varosbéli, és
az Abigail, az Charmélből való Nabal fe-
4 lesége. Megyivéc pedig *Saulnac* hogy David Gathba szaladot vólna, és nem ker-
5 geté többé őtet. Monda pedig Dávid az
Achisnac: Hogy ha én valami kedvet találtam te előtted, kérlec, adgy valami
helyet országodnac eggyic városában,
hadd lakjam ott: mert hogy lehet méltó
hogy az te szólgád ez királyi városban ve-
6 led eggyűt lakjéc? Es néki adá az Achis
azon napon az Siclagot, és lőn az Siclag
az napságtól fogva az Judánac királlyáe
7 mind ez mai napig. Lőn pedig az napnac száma, az mig Dávid a Philistéusoc
földén lakéc, egy esztendő és négy hólnap.

8 ELmégyen vala pedig Dávid és az ő vitézi ő vele, és kiút vala az Gessureusokra, [a] az Girzeusokra és Amalekitákra: mert ezec laktác eleitől fogva az földet, az mellyen Surba mennél, mind egész
9 Egyptum földéig. Es rabollya vala Dávid az földet, és nem hágy vala eleven férfiat sem aszszonyi állatot; és elvisi vala
juhokat, ökrőket, szamárokat, tevéjeket
és minden ruhájokat, és igy viszszatér vala
10 és Achishoz mégyen vala. Es mondgya vala az Achis: Hová útőttetec vólt mostan?
Felel vala Dávid: Az Judah tartományára
kic délre laknac, és az Jerahmeelnec délre
való tartományára, és az Keneusoc tarto-
11 mányára melly délre vagyon. Sem férfiat
pedig, sem aszszonyi állatot az Dávid elevenen nem hagy vala hogy kit Gathba vinne: mert azt mondgya vala: Nétalám panaszolnának reánc. Es igy czelekedéc az
Dávid nágy sokszor, és ez vala szokása mid
addig mig az Philisteusoc földében lakéc.
12 Es igen meghivé Achis az Dávidot, és
azt mondgya vala: Nilván valoba meggyűlölte az ő nemzetségét az Izraelt: azért
mind éltig én szólgám lészen.

[a] *Az Gessureusoc és Girzeusoc az Cánaneusoknac maradéki voltac, kic az Josue előtt az ő lako helyeket pusztán hadtác vala. Jos.12.16.*

XXVIII. Rész.

Dávid igeri az ő szolgalattyát Achisnac az Izraelitác ellen, Es mikor megröttét volna Saul az Philisteusoktol, kic az Izrael ellen táborba szállottac vala, az ördöngős jövendő mondó aszszonyi állathoz mézyen, hogy jövendőt kérdgyen

velhogy az Iſten néki nem felel vala. Jóvendôt mond néki az aſzſzonyi állattol, ôrdôg erejénéc általa elôhozatott Samuel formája, hogy az Philiſteuſoc ôtet megvernéc, és miudſiai valegyba elveſzne. Melly dolgon az Saul igen megretten, annyira hogy eleſnéc, éſzic az aſzſzoni állatnal az után elmégyen.

1 ACkor pedig az idôben táborba gyülénec az Philiſteuſoc hogy hadba mennénec, és megvivnánac az Izrael népével. Es monda Achis az Dávidnac: Bizonnyal hidgyed hogy el kell velem jónód az táborba, mind te magadnac, mind pedig
2 az te népednec. Felele Dávid az Achisnac: Meglátod bizonnyal mit fog czelekedni az te ſzólgád. Monda azért Achis az Dávidnac: az bizony dolog hogy mindenût téged válaſztalac óltalmúl fejemhôz.

* *Sup. 25. 1.*

3 AZ Samuel pedig * meghólt vala, és ſirattá vala ôtet mind az egéſz Izrael népe: és eltemettéc vala ôtet Ramahban az ô városában: az Saul pedig eltörlôtte vala az földről az ôrdôngôs jóvendô mondókat, és az nézô varaslókat.
4 Egybegyülvén azért az Philiſteuſoc eljóvénec, és tábort járánac Sunem városánál. Felgyûytè az Saulis az egéſz Izrael népét, és
5 tábort járánac Gilboenál. [a] Látván pedig Saul az Philiſteuſoc táborát, megfélemlécz, és az ô ſzive felôtte igen megre-
6 mûle. Tanáczot kérdé azért Saul az URtól, de nem felele meg néki az UR, ſem álom látás által, ſem az URim [b] által, ſem
7 à prophetác által. Monda azért Saul az ô ſzólgainac: Kereſſetec nékem olly aſzſzonyi állatot, kiben jóvendô mondó ôrdôg légyen: és oda méenyec hozzája, és tanáczot kérdec tôle. Kinec az ô ſzólgai módánac: Imé Endorban vagyon egy aſzſzonyi állat, kiben jóvendô mondó ordóg va-
8 gyon. Megváltoztatá azért Saul az ô ôltözetit, és más ruhát vón reája, és elméne ô és két ſzolgája vêle egyetembe: és juánac az aſzſzonhoz éttzaka, és monda: kérlec mondgy jóvendôt nékem az jóvendô mondó lélec által: és támazd fel nékêm
9 azt, az kit mondoc te néked. Es monda néki az aſzſzoni állat: Imé jól tudod mit czelekedett az Saul, ki az jóvendô mondókat, varaslókat † eltörlötte ez földről: miért akarod azért te tôrbe eyteni az én lel-
10 kemet, hogy megôleſs engemet? Megeskûvéc azért ô néki az Saul az URra, módván: él az UR hogy ez dologért büntetéſed nem léſzen.
11 Monda azért az aſzſzonember: Kit támaſzſzac fel te néked: és ô monda: Samuelt támazd fel énnékem.
12 Látván pedig az aſzſzoni állat Samuelt, [c] Felkiálta nagy ſzóval, és monda az aſzſzonyi állat Saulnac, illyen ſzóval: Miért czaltál meg engemet? mert te vagy az Saul.
13 Es monda néki az király: Ne félly. Miczodát látál? Felele az aſzſzonyi állat Saulnac: Iſteneket [d] látoc hogy jônec fel az
14 földből. Es monda néki: Miczodás ábrazatú? Es monda: Im egy vén ember jô fel, és bôv köntôs vagyon rayta: és megeſmeré az Saul hogy Samuel vólna: és arczal az fôld felé meghaytá magát, és tiſzteſſéget tôn néki.
15 MOnda pedig Samuel az Saulnac: Miért * háborital meg engemet, hogy engemet az földből kihivaſſál? Felele Saul: Felôtte nagy keſerüségben vagyoc, mivelhogy az Philiſteuſoc haddal jottec én reám: és az Iſten eltávozott én tôlem, és nem felel meg immár én nékem, ſem prophétác által, ſem álom látás által: Annakokaért ſzólitottalac tégedet, hogy megmondgyad nékem mit kellyen czelekednem.
16 Es monda az Samuel: Vallyon ſ-miért kérdeſz engemet ha az UR eltávozott te tôled, és az te ellenségeddel vagyon.
17 Es az ſzerint czelekedett ô véle az UR az mint én általam megmôdotta vala, [e] és † elſzakaſztá az UR az országot az te kezedből, és adta azt az te társodnac Dávidnac.
18 Mert mivelhogy te nem engedél az URnac ſzavának, és nem tellyeſitéd meg az ô felbûsûlt haragját az Amalech ellen, azért czelekedi az UR te veled ezeket ezen napon.
19 Es az UR te veled egyetembe az Izrael népétis az Philiſteuſoc kezébe adgya: és te, s az te fiaid hólnap én velé léſztec, és bizonyára az Izrael táborátis, az UR az Philiſteuſoc kezébe adgya.
20 MIndgyárást azért az Saul hirtelenségel az földre tellyeſſéggel leczée, mert felôtte igen megtremült vala az Samuelnec ſzaván: és ſemmi erô nem vala
21 benne: mert kenyeret nem ôtt vala az egéſz nap eſtig és ettzaka. Bémenvén azért az aſzſzonyi állat Saulhoz, látá hogy igen megêlemlett vólna, ézmonda ô néki: Imé engede az te ſzólgáló leányod az te ſzódnac, és én az én lelkemet úgymint ugyan markomba hordoztam, és megfogadtam az mit énnékem mondottál:
22 Moſtan azért kérlec hogy teis légy engedelmes az te ſzólgáló leányodnac ſzavának. Imé valami falat kenyeret adoc elôdbe, és egyél hogy végy valami erôt, és mehеſs el az útra.
23 Ki nem akara, és ezt mondá: Nem éſzem. Es kénſzerîtéc ôtet az ô ſzólgai és az aſzſzonyi állatis, és engede az ô ſzavoknac, mert felkele à fôldről, és felûle az ágyra.
24 Vala pedig az aſzſzonyi állatnac házánál jó kôvér borjú, és igen hamar megettzé azt. Annakutánna liſztet hozá elô, és meggyurá, és sûte kovâſztalan

a Gilboa hegynec neve.

b Az Urim miczoda volt, meg mondottuc Exod. 28.

† Lev. 2. 27. Deut. 18. 11.

c Nem Samuel volt az valoba hanem ôrdôgtôl formáltatot abrazat Samuelnec abrazattyára.

d Az az, Iſteni abrazadolat, mellyeckel az ôrdôgôc az embereknec ſzemeiket megczuſolyôzzác, hogy inkáb hidgyenec néki. Vagy Iſteneket az aſzſzot, vagy böcſületes ſzemélyt, mert az irás az ſoc idolumokat Iſtenekнec nevezi. Pſal. 82.

** Sirach. 46. 23.*

e Nem czuda ha az ôrdôgi abrazat az Samuel képet is ſzemelyet élézôi ſzemeiket, s azt mondgya hogy Iſten ô általa ſzolott az Saulnac, mert jól tudgya azt hogy az ôrdôg gyakorta ſzokot élni, ez: iránac bizonſágé valis.

† Sup. 15. 28.

25 pogáczat. Es vivé az Saul eleibe és az ő ſzólgái eleibe, kic évének: és annakutánna felkelének és elmének azon éttzaka.

XXIX. Réſz.

Az Philiſteuſoc mikor látnác Dávidot az ő ſeregekben és táborokban, nem ſzenvedic hogy velec legyen, kit noha az Achis mentene, Dávidis azonképpen mentené magát, mindazáltal kénſzeritetic elmenni haza az ő ſeregével.

1 AZ Philiſteuſoc azért minden ſeregeket gyűytőttéc vala Aphecbe: Az Izrael népe pedig tábort járt vala á forráſnál, melly az Izreelnél vala. 2 Az Philiſteuſoc kőzött való fő népec pedig előjőnec vala, ki ſzáz emberrel, ki ezerrel. Dávid pedig és az ő vitézi az hátúlsó ſeregben mennec vala 3 az Achiſſal. Mondánac pedig az Philiſteuſoc kőzt váló fő emberec: Mit akarnac ezec itt az Sidóc? Felele Achis az Philiſteuſoc fő embereinec: Avagy nem ezé az Dávid az Saulnac az Izrael királlyánac ſzolgája, ki immár álkolnas időtől fogva: főt eſztédejeis vagyon hogy én velem vagyon, és nem találtam ő bēne ſemmi megvetőt, az időtől fogva hogy miólta én velem la- 4 kic mind ez mai napigis. [a] Es megharaguvánac ő reája az Philiſteuſoc fő emberei, és mondánac néki azoc az Philiſteuſoc kőzőtt való fő emberec: * Küldd viſzſza az embert, és mennyen helyére az holott helyet adtál néki; és ne jőjyen bátor mi velünc az hadba, hogy reánc ne tamadgyon az hartzon: mert vallyon mível találhatná inkáb kedvét az ő urának? Nē 5 de ezeknec az vitézeknec fejeckele? Mert vallyon ſ-nem ezé à Dávid, az kinec rendvel éneklic vala: † Megverte Saul az ő ezerét, és Dávid az ő tíz ezerét:

6 SZólitá azért Achis az Dávidot, és monda néki: Eel az UR hogy jámbor vagy, és kedves én nálā, mind kimenéſed mind bejővéſed [b] én velem az táborba: mert nem találtam te benned ſemmi gonoſzt az időtől fogva hogy én hozzám jőttél, mind ez mai napiglannis. De te az fő né- 7 pēc előtt nem vagy kedves. Moſtan azért térj viſzſza és meny el békeséggel, és ne czelekedgyél az Philiſteuſoc fő embe- 8 rei ellen. [c] Es monda Dávid az Achisnac: Vallyon ſ-mit miveltem én, vagy miczoda vétket találtál az te ſzólgádban az időtől fogva hogy te előtted forgodtam mind ez mai napiglanis, hogy én el ne mennyec, és az én uramnac ellenségi el- 9 len ne hadakozzam? Felélvén Achis az Dávidnac, monda. Tudom hogy jó vagy én előttem, mint az Iſtennec Angyala: De az Philiſteuſoc fő emberi mondác, El ne 10 jőjyen mi velünc az hadba. Azért kely fél jo reggel az te uradnac ſzólgaival az kic te veled eljőttenec, és kellyetec fel jó reggel mihelt megvirrad, és mennyetec el.

11 FElkele azért azonképpen à Dávid és az ő vitézi, hogy jó reggel elmenne: és viſzſzaméne az Philiſteuſoc földébe. Az Philiſteuſoc pedig elmenénec az Izrael népére.

XXX. Réſz.

Az Amalechitác elégetic és elrabellyác Siclagot, mig az Dávid az Philiſteuſoc táborában volt. Mellyet mikor az Dávid és az ő vitézi haza jővén láttac volna, nagy keſerűséggel ſírnac. Azután Dávid Iſtentől tanáczot kérdvén, utánnoc mégyen az Amalechitáknac, megveri őket, megſzabaditya az rabokat, és viſzſza hoz mindent valamit azoc elvittec vala, nagy nyereséggel egybe, mellyből ſoc baratinac Judah országába ajandékot küld. &c.

1 ELon pedig hogy mikor haza jutot vólna az Dávid és az ő vitézi Siclagba harmad napra: imé az Amalechitác kiűtőttec vala dél felé való tartománra, és Siclag városárais: és megrablottác vala Siclagot: és tűzzel megégettec vala 2 az városſt. Es fogva vittéc vala az aſzſzoni állatokát à kic benne valánac, kiczintől fogva nagyig: ſenkit meg nem őltec vala: hanem elvittéc vala, és dolgokra 3 mentec vala. Mikor azért Dávid és az ő ſzólgai az városba jutottac vólna, imé megégett vala à tűz miatt: és az ő feleségec, fioc, leányoc, mind fogva elvitettec 4 vala. Es felemelvén Dávid, és az nép melly ő véle vala az ő ſzavokat, ſiránac, annīyra hogy immár ugyan nem vala ere- 5 jec az ſirásra. Az Dávid két feleségeis pedig fogságra vitetett vala, az Izrehel városból való Ahinoam, és az Abigail az 6 Charmelbéli Nabal feleſége. Annakokáért felőtte igen megkeſeredéc az Dávid, mert azt mondotta vala az nép hogy őtet megkövéznéc: mivelhogy â népnec ſzive igen megkeſeredet vala, kineckinec az ő fiáért és az ő leányáért. Es Dávid megerősíté magát az ő URában Iſtenében.

7 MOnda pedig Dávid az Abiathar papnac, az Achimelech fiának: Vedd reád [a] én [a] érőttem az Ephodot. Es reá vővé A- 8 bithar az Ephodot az Dávid dolgáért. Es megkérdé Dávid az URat, [b] mondván: Meguzzemé ezt ez ſereget? Megéremé ő- ket? és monda néki: Kergeſd meg ő- ket, mert kétség nélkül megéred őket, és általa-

[a] *Az Philiſteuſoc nem engedic hogy az Dávid az ő ſeregekben és táborokban lezyen, melly dolog az Iſtennec kiválképpen vala gondviſéléséből lett.*

* 1. *Chron.* 12. *v.* 19.

† *Sup* 18. 7.

[b] *Az az, Ennekem valonyajaſ'kodáſod és ſzolgálatod.*

[c] *Az Dávid menti magát, de nem akartá az Iſten hogy az ő attyáfiainac az Izraelitáknac vérekkel megſértezteſſe magát. Más az, hogy ő általa megakarta verni az Amalechitákat, és ſzabaditani az Siclag varoſiac népét.*

[a] *En érőttem, az, hogy én felőlem Iſtentől tanáczot kérdgy.*

[b] *Megkérdé Dávid, tudniillic à* p. *által.*

általanfogva megſzabadithatod *az foglyokat.* 9 Elmène azért Dávid ſzemélye ſzerint, és az hatſzáz ember melly ő véle vala: és menének Beſor folyóvizéhőz, és ott az 10 népnec valami réſze megmarada. Es megűzé Dávid ő maga, és véle egybe négy ſzáz ember, *az ellenséget*, mikor elmaradot vólna à népnec kétſzáza, kic annyira elfáradtac vala, hogy által nem mehetnének à Beſor patakán. 11 Es találának egy Egyptumbéli embert az mezőn, kit az Dávidnac vinec: és kenyeret adának néki és ővéc, és in- 12 nyais adának vizet. Es adának annakfelőtte egy czomo ſzáraz figetis, és két kötés Maloſa ſzőlőt: ki évéc és az lélec meg uyjula benne: mert ſem kenyeret nem ótt vala, ſem vizet nè ivot vala három egéſz nap 13 eſtig, és három éyjel. Annakutánna monda néki Dávid: Ki embere vagy te, és honnan való vagy? Felele: Egyptusból való ſzólga vagyoc: egy Amalech nemzetségéből való ember ſzolgája: és elhagya engemet az én URam: mivelhogy megbetegedtem vala, immár ma harmad napja. Mi 14 rablottunc ide dél felé az Cheretnec tartományára, és az Judánac földébennis, és à Chaleb tartományánac dél felől való tartományában, és az Siclag várost tűzzel é- 15 getőc meg. Monda pedig néki à Dávid: Rejá vihetnélé engemet arra à ſeregre? Ki monda: Esküdgyél meg nékem az Iſtenre, hogy engemet meg nem ölſz, és hogy kézbe nem adſz az én URamnac, és reáviſzlec 16 tégedet arra az ſeregre. Rejávivé azért őtet, és imé elſzeledtec vala idestová az egéſz föld ſzinén: *és éſznec iſznac vala, és táncolnac vala, őrűlvén à prédánac, mellyet bővséggel hoztac vala az Philiſteuſoc* 17 földéből, és az Judánac földéből. Es vágá az Dávid őket késő eſtvétől fogva más nap miud eſtvéig, és az két eſtve után való naponnis, [c] és ſenki kőzzűlőc el nem ſzalada, négy ſzáz ifju embernél tőb, kic tevékre 18 ragadának, és elſzaladának. Es megſzabadita az Dávid mindeneket, valamit elvittéc vala az Amalechitác: az ő két feleségétis megſzabadità az Dávid. Es ſemmi 19 hija nem lón, ſe kiczinnec ſe nagynac: ſem fioc, ſem leányoc kőzzűl, ſem marhájoc kőzzűl: valamit tőlec elvittec vala, mindé- 20 eket viſzſzahoza az Dávid. Es elnyeré az Dávid mind az tőb nyájat és barmokat, mellyeket az ő tulaydon barmoknac előtte haytván, azt mondgyác vala arról, Dávidé ez az preda.

[c] *Az az, harmad napig.*

21 JUta pedig az Dávid az kétſzáz emberhőz, az kic elfáradtac vala, úgyannira hogy az Dáviddal el nem mehettec vala, és megnyugodta vala őket az Beſor vizénél, kic kiménének ec az Dávid eleibe, és à 22 népnec eleibe ki ő véle vala, és kőzelite Dávid à néphőz, és kőſzőnté őket békeſégeſen. Annakutánna mondánac az kic verſenyes és álnoc emberec valának, azoc kőzzűl kic Dáviddal valának: Mivelhogy ezec el nem jöttenec mi velünc, ne adgyuc ſemmit nékiec a nyereségből az mellyet megſzabaditottunc, hanem czac kinec kinec feleségét és gyermekit adgyuc meg: vigyéc el azt, ſ-mennyenec dolgokra. 23 Monda pedig az Dávid: Ne czelekedgyétec azt atyamfiai abból az mit mi nékunc az UR adott, az ki minket mególtalmazott: és kezünkbe adá az ſereget az melly 24 mi reánc jött vólt. [d] Vallyon ſ-kiczoda engedhetne tinéktec è dologban? Mert valamennyi réſze vagyon annac az ki az hartzon vólt, annyi réſze vagyon annakis, az ki az hólvalónál maradott vólt: egyránt 25 kel oſztatni. Melly dolog úgy lőn az napſágtól fogva annakutánnais. Mert ugyan elvégezett dolog ſzerint rendelé ezt, hogy meg maradna az Izrael népe kőzőtt mind 26 ez mai napiglan. Haza juta azért Dávid Siclagba, és *külde az nyereségből* az Judah nemzetségéből való fő emberecnec, *az ő barátinac*, ezt mondván: Imé az URnac ellenséginec marhájokból való 27 ajándéc. Azoknac tudniillic *kic valánac az URnac házában*, és Ramothban dél 28 felé: és az kic valának Jatthirban. Es az kic Aroerben, és az kic Siphmothban, és 29 az kic Eſthemoaban valának. Es az kic Rachalban, és az kic az Jerahmelitáknac városában, és az kic az Keneuſoc városában laknac vala. Es az kic Hormahban, 30 és az kic Chor Aſanban, és à kic Athach- 31 ban laknac vala. Es az kic Hebronban laknac vala, és mind egyéb helyeken, az hól az Dávid forgott vala, és az ő vitézi.

[d] *Vitézi rendhőz illendő igaſság.*

XXXI. Réſz.

Az Saul megűtközic az Philiſteuſockal, megveretnec az Izraelitac igen erőſſen, es mikor látná Saul az népnec es az ő fiainác halálokat, megöli őis magát. Máſod napon elviſzic az Philiſteuſoc Saulnac fejét, teſtét, fegyverét. De az Jabes Gileadbéliec az Saulnac es az ő fiainac teſteket viſzſzaviſzic.

1 EGűtközénec pedig az Philiſteuſoc az Izrael népével: és megfutamodéc az Izrael népe az Philiſteuſoc előtt: és elhúllánac az ſebnec miatta az Gilboe hegyén.

2 Es eléréc az Philiſteuſoc az Saultis és az ő fiait: és megőléc az Jonathaſt, és Abinadabot, és Malchiſuat, az Saul fiait,

3 És igen megnehezedéc az hartz az Saul ellen, mikor az kézíves vitézec rejá találkoztac vólna: és igen megrettene az kézíveſektől. [a] *Saulnac es harom fiainac vezedelme.*
4 [a] És monda Saul az ő fegyverhordozó inasának: Vond ki az te fegyveredet, és verj által engem, hogy valamimódó rejám ne jöjenec ezec az környülmeteletlenec, és által ne vejenec engemet, és engemet meg ne czufollyanac. Nem akará pedig az ő inaſſa, mert igen fél vala: fogván azért Saul az ő fegyverét, belé boczátkozéc. Látván pedig az ſzólga hogy meghólt vólna az Saul, ő is az ő fegyverébe boczátkozéc, és ő vele eggyűt meghala. Es meghala az Saul, és az ő három fiai, és az ő inaſſa, és mind az ő ſzólgai azon az napon egyenlőképpen. Mikor láttác vólna pedig az tőb emberec, kic ott környűl az völgyben laknac vala, és kic az Jordán vizén túl laknac vala, hogy elfutot vólna az Izrael népe, elhagyván városokat elfutánac: és ménénec az Philiſteuſoc kőzzé, és lakánac ő kőzőttőc. Másod napon pedig eljövénec az Philiſteuſoc, hogy megfoſztanác az hólt teſteket: és megtalálác az Sault, és az ő három fiát, kic az Gilboc hegyén halva feküſznec vala. [b] És az fejét elvágác, és levonác az ő fegyverét: és küldéc azt az Philiſteuſoc földére ſzerénſzerte, hogy hirt mondanánac az ő bálványoknac Templomiban, és az othon való népnec. Es felfüggeztéc az ő fegyverét az Aſtharoth Templomában: az ő teſtét pedig felfüggeztéc à Bethſan városnac keritéſen.
11 Meghalván pedig ezt az Jabes Gilead városbéliec, valamit az Philiſteuſoc
12 czelekedtec vólna az Saullál: Feltámadánac mindnyájan az erős férfiac, és mind egéſz éyjel ménénec: és elhozác az Bethſan város keritéſéről az Saulnac teſtét, és az ő fiainac teſteket: és mikor az Jabes városba haza jutottac vólna, megégetéc a-
13 zokat. [c] És fogván az ő czontyokat, eltemetéc az fa alatt, melly vala ott Jabes városában, és heted napig böytölénec.

[b] *Saulnac teſtét megfoſztván, az fejét gyalázatnac okáért ſzéllel hordozzác, a teſtét pedig mind az fiainac teſteckel egybe felfüggeztic, de az Jabes Gilead városbéliec eltüzic.*

[c] *Megégetic Saulnac es az ő fiainac teſteknec az bőrit, mivelhogy immár elrothadot vala, es az fírgektől megeméſztettec vala az teſtec, az czontyokat pedig eltemetic.*

Sámuel elsô könyvénec vége.

SAMUEL MASODIC KÖNYVE

Mellyben megirattatic, az Saul halála után miczoda dolgoc lettenec: az Dávid királyſága alatt 40 eſztendö forgásában,
2. Sam. 5. verſ. 5.

ELSŐ RESZ.

Meg mondtya egy ifju Dávidnac, az Saulnac es az ő fiainac az hartzon való veſzéſeket, mind az Izrael népével egybe. Megöleti Dávid az hir mondót, mivelhogy azt mondoya hogy ő ölte meg az Sault. Az után keſervenſen ſirattya Szult es Jonathaſt, es verſeket ſzerez azoknac halálokrol.

1 Ön pedig hog' minekutánna a Saul meghólt vólna, és Dávid megjótt vólna az Amalechitác levágáſa után, mulata az Dávid Siclagban két napot.
2 Es imé harmad napő juta egy ember az táborból, az holott Saullal eggyűt vala, és ruháját megſzaggatta vala, és az ő fejére földet hintett vala, ki mikorő Dávidhoz jutott vólna, földre ha-
3 jolván fejét haytá. Monda pedig néki az Dávid: Honnét jöſz? Felele: Az Izrael táborából ſzaladéc el.
4 Monda néki David: Mőd megkérlec mint lőn az dolog? Felele az: Megfutamodéc à nép az hartzról, és à nép kőzzűl nag' ſokaság vágatéc le, és meghalánac. Sőt az Saulis és Jonathas az ő fia
5 megőleténec. Monda továbba Dávid az ifjunac ki ezt beſzélli vala: Honnét tudod hogy meghólt az Saul, és Jonathas az ő fia? Felele

6 Felele az ifju ki az birt hozta vala: Tőrtinet ſzerint felmenéc az Gilboe hegyére,
és Saul az ő dárdájába erezkedet vala, és
annac félőtte az ſzekerec és lovagoc igen
7 úzic vala őtet. Hátra tekintvén pedig Saul
megláta engemet, és ſzólita, és én mon-
8 déc: Imhól vagyoc én. Monda pedig énnékem: Ki vagy te? Felelec néki: Amalechi-
9 ta vagyoc. Ackor monda ennékem: Kerlec álly reám és őly meg engemet, mert igen nagy kénban vagyoc, mert még az lé-
10 lec tellyeſségel bennem vagyon. Annakokáért én reáálván megőlém őtet, mert tudom vala hogy meg nem él az ſeb miatt, és elhozám az coronát melly fejében vala, és az arany peretzet melly az ő kárjában vala, és azokat imé ide hoztá az én uramnac.

11 Ackor megragadá Dávid az ő maga ruháját és megſzaggatá, és mind az
12 több emberekis kic ő vele valának. Es nagy zokogaſſal ſiránac és bőytőlénec mind eſtveig, az Saulon és Jonathaſon, és az URnac népén, és az Izraelnec házán, mivel hogy fegyver miatt elhullottanac vólna.

13 Monda pedig Dávid az ifjunac az ki ezt beſzélli vala néki: Honnét való vagy te? Felele: Idegen embernec, egy Amalechitá-
14 nac fia vagyoc. Iſmét monda néki az Dávid: S-miért nem féltél az te kezedet felemelni az URnac Chriſtusának [a] elveſztéſére? Es ſzólita Dávid eggyet az ő ſzőlgai
15 közzűl, kinec monda: Jőy elő és őld meg-
16 őtet: ki általütté azt, és meghala. Es monda néki az Dávid: Az te véred legyen â te fejeden, [b] mert az tennen nyelved vallaſa bizonyságot téſzen te ellened, ezt mondván: En őltem meg az URnac Chriſtuſát.

17 Es keſerveſen ſira az Dávid, illyen ſiráſſal az Saulő és az Jonathaſon az ő fián.
18 Mellyet tőn ez végre, hogy az Judah fiait ókis az kézivből való lövéſre [c] ſzoktatnác:
19 mint meg vagyon irva az igazaknac könyvében. Ó Izraelnec ékeſsége URIſten, az te hegyeiden megſebeſítetvén miképpe hul-
20 lottanac ei az hatalmaſoc. * Meg ne módgyatoc ezt Gathban, és meg ne jelentsétec az Askelon útzaiban, hogy valamiképpen ne örvendgyenec az Philiſteuſoknac leányi, hogy valamimódon ezen ne tapſollyanac az környülmetéletleneknec leányi.

21 Ti Gilboe hegyei ſe harmat, ſe eſső ti reátoc ne ſzállyon? és mezőtec ne teremjen ſemmi áldozatra valót; Mert ott hányattatot el az erős vitézeknec paiſoc, az Saulnakis paiſa, ſzinten úgy mint ha meg nem
22 kenetetett vólna olajjal. [d] Az ellenségnec vérektől, és erős vitézeknec kövér teſtektől ſoha az Jonathaſnac kézive meg nem tért: és az Saulnac fegyvere hiába nē
23 járt. [e] Saul és Jonathas ſzerelmeteſec, és életőkben egy más ſzeretőc, az halálbannis nem válaſztattac el egymáſtól: Az
24 ſaskeſelyűnél könnyebbec vóltac, és az oroſzlánnál erősbec. Izraelnec leányi ſirjatoc â Saulon, az ki titeket ſelyem ruhá-
" *Héb.* " val ruház vala és minden gyönyörűſeg-
" gel: és ki az ti ruhátokat aranyal ékeſeti
25 vala. Miképpen hullottac el az erőſſec az hartzon? te Jonathas az te hegyeiden ő-
26 lettettél meg. Nagy keſerűségben vagyoc te érőtted édes aryámfia Jonathas, felőtte igen kedves vóltál én nálam: nagyob vólt hozzád való ſzerelmē, az aſſzonyi állathoz való ſzerelemnél. Miképpen hullánac el az erőſſec, és elveſzénec az
27 hadi ſzerſzámoc.

[a] *Az az, Megkent királyának.*

[b] *Az az, Te vagy oka az te halálodnac, az te nyelvednec vallaſa ſzerint.*

[c] *Ezt azért mődgya, mert kezivefec miatt veſztec vala az az Izraelitác, 1.Sam.31.*
* *Mich.1.10.*

[d] *Az az, Szinte ugy elveſzett â Saul mint egy kőz vitéz.*

[e] *Az az, ſoha nem járt hijaba az Jonathas nyila, mint az Saul fegyvere hogy hiába nem járt.*

II. Réſz.

Dávid az Iſtennec tanaczából Hebronba mégyen, holott az Judah nemzetségén királlyá tetetic, Az Abneris az Saulfiat az Isboſethet királlyá téſzi az Izrael nemzetségén. Az Dávid és Isboſeth ſzolgai megvivnac, és az Dávid ſzolgai megveric az Isboſeth ſzolgait.

1 Ezeknekutánna megkérdé Dávid az URat, módván: Felmennyeké az Judánac valamellyic városába? Kinec felele az Ur: Meny fel. Es monda Dávid: Hová mennyec? Felele: Hebronba.

2 Felméne azért oda az Dávid és az ő két feleségeis, az Ahinoam Izrehel városból való, és az Abigail, ki volt az Carméliból va-
3 ló Nabal feleſége. Az ő népétis pedig ki ő véle vala, felvivé az Dávid, mindent az ő házanépével egyetembe, és lakánac Hebron városába. Oda gyűlénec pedig az Ju-
4 dah nemzetségi: és ott felkenéc â Dávidot az királyságra az Judánac házán. Ackor megmondác az Dávidnac illyen ſzólval: az Jabes Gileadbéliec azoc â kic eltemettéc
5 az Sault. Követeket külde azért â Dávid az Jabes Gileadbéliekhőz, és ezt izene nékic: Aldottac vattoc ti az URtól, kic ezt az irgalmaſságot czeſekedtetec az ti uratockal
6 az Saullal, hogy eltemettétec őtet. Annakokáért moſtan az UR czelekedgyéc veletec irgalmaſságot és igaſságot: Sót énis jól téſzec veletec, hogy ezt czelekedtétec. Moſtan azért az ti kezeitec erőſſedgyenec meg, és legyetec erős férfiac:
7 mert meghólt az ti Uratoc az Saul: és immár engemet az Judah háza felkent az ki-
8 rályságra ő rayta. Továbba az Abner az Nernec fia, ki az Saulnac fő hadnagya vala, felvővé az Isboſetet Saulnac
9 fiát: és általvivé Mahanaimba. Es királlyá téve őtet Gileadban, [a] Aſuron, és Izreel városán, és az Ephraim és Benjamin nem-
10 zetségin, és az egéſz Izrael népén. Negyven eſztendős vala Isboſeth â Saulnac fia,

[a] *Az Jordanon tul való tartomént érti az Gileadon.*

mikor uralkodni kezde az Izraelen: és két eſztendeig uralkodék. Czac az Judának
11 háza követé az Dávidot. Lőn pedig az időnec ſzáma míglen Dávid király lőn Hebronban az Judának házán, hét eſztendő és hat hólnap.

12 TOvábba kiméne az Abner az Nernec fia, és az Isboſetnec Saul fiának ſzólgai Mahanaimból Gibeonba.
13 Az Joabis pedig Serujahnac fia és az Dávid ſzólgai kiménvén, elől találác azokat az Gibeon halas tavánál, és maradának ezec az halaſtón innét; amazóc pedig az halaſtón túl.
14 Ackor monda az Abner Joabnac: Noſza állyanac elő valami ifjac, és játzodgyanac [b] előttünc. Es monda Joab: Allyanac
15 elő bátor. Felkelénec azért, és egyenlő ſzám ſzerint általmenénec az Benjamin nézetéből, és az Saul fiának Isboſethnekis ſeregéből tizenketten, és az Dávid
16 ſzólgai közzülis tizenketten. Es kiki az ő társának fejét megragadá, és fegyverét óldalába úté: és egyenlőképpen mind elhullának: és neveze az mezőt Helcath Haſſurimnac, [c] melly vagyon Gibeon-
17 ban. Es lőn felőtte igen erős hartz az napon, és megveretéc az Abner és az Izrael
18 népe Dávid ſzólgaitól. Három fia vala pedig ott az Serujahnac, Joab, Abiſai, és Aſael: az Aſael pedig könyű lábú vala, mint egy vadkeczke, melly az mezőn lakic.
19 Az Aſael pedig megkergeté az Abnert, és ſe jobb felé ſe bal felé nem tér vala az Ab-
20 ner után való futásában. Hátra tekintvén pedig az Abner, monda: Te vagyé Aſael? Felele: En vagyoc.
21 Es monda néki az Abner: Térj más felé, vagy job kézre vagy bal kézre akarod, és fogj meg eggyet az ifjakban, és foſzd meg azt mindenétől: dé nem akara ő róla eltérni az Aſael.
22 Iſmét monda az Abner Aſaelnec: Meny el hátam megűl, mert' vallyon ſ- miért vernélec tégedet az földhóz: és ha megőllec tégedet vallyon miczoda ortzával mégyec az Joabnac az te bátyádnac eleibe:
23 Mikor azért ſemmiképpen nem akart vólna megtérni, általűté ótet az Abner az dárdának utólſo réſzével, az ötödic óldalteteme között, és hától kele ki az dárda: és elesec azon helyen, és ugyan ott meg-
24 hala. Az Joab pedig és az Abiſai kergetic vala mégis az Abnert. Az nap pedig elment vala mikor eljutának az Amma hegyére, melly Giahnac ellenébe vagyon, az Gibeon puſztája mellet való út félen.
25 Ackor egybe gyűlekezénec az Abner útán való Benjamin fiai, és lőn egy ſereg, és megállának azon egy hegynec tetején.
26 És kiálta az Abner Joabnac, és monda: Vallyon ſ- mind örőcké fegyver miat kellé megemészteténc? nem tudodé hogy ſiralmas léſzen ennec az vége? és meddig
27 halaſztod hogy nem mondod az népneo hogy térjenec meg az ő attyokfiainac hátokról. Es monda az Joab: Eel az Iſten hogy ha te nem ſzóllottál vólna, még reggel elment vólna az nép, és nem kergette
28 vólna az ő attyafiait. Trombitát fútata azért az Joab, és megálla az egéſz ſereg, és nem kergetéc tovább az Izrael népét, és
29 nem hartzolának továb. Ezután peéig az Abner és az ő vitézi mínd egéſz éyjel mennec vala az mezőségen: és által kelénec az Jordán vizén, és az egéſz vidéket
30 béjárván, jutának Mahanaimba. Joab pedig megtérvén az Abnernec űzéséből, egybe hivá mínd az egéſz ſokaságot, és à Dávid ſzólgainac tizenkilentz hija lőn; és
31 az Aſael. Az Dávid ſzólgai pedig, az Benjamin nemzetéből, tudniillíc az Abner ſzolgai közzül, ólénec meg háromſzáz és
32 hatvan embert, kic meghalánac. Es fogván az Aſaelt eltemetéc az ő attyának koporſójában, melly vala Bethlehemben: és mind egéſz éyjel méne Joab és az ő vitézi: és ſzinte Hebronban virradánac meg.

Az az, harzollyanac.

[c] *Az az, Erős vitézec mezéje.*

III. Réſz.

Az Dávid fiait ſzámlállya előſzer elő, mellyec lőttec néki Hebronban. Azután beſzélli az Abnernec az Saul fő hadnagyának, az Isboſettől az Saul fiától való elſzakadáſát, és Dávidhoz való haylását, és ugyan azon Abnernec halálát, kit az Joab megőlt vzla álnokſággal. Kit az Dávid az kőſséggel egybe nagy keſervefen ſirat.

1 SOc ideig való hadakozás lőn az Saul házanépe között és az Dávid házanépe között. Az Dávid pedig mind fellyebfelljeb mégyen vala és öregbedic vala: az Saul háza pedig alábaláb ſzáll vala és fogy vala.
2 Lőnec pedig az Dávidnac * fiai Hebronban: kic között első ſzülött vala az Amnon, az Izreel városából valo Ahi-
3 noamtúl. Az máſodic pedig Chileab az Carmelbéli Nabal feleségétől az Abigailtul való, és az harmadic Abſolon à Maachah aſzſzony fia, ki az Geſſurbéli Thal-
4 maus király leánya vala. Es az negyedic Adoniah Haggithnac fia, és az ötödic Sephatiah, az Abita fia.
5 Az hatodic Ithream az Eglatol Dávid feleségétől való: ezec ſzülettec Dávidnac Hebronban.
6 Lőn pedig hogy mikor nagy viſzſzavonás vólna az Saul házanépe között, és az Dávid hazánépe között, az Abner igen emberül forgodic vala az Saul házanépe
7 mellet. Vala pedig az Saulnac egy agyáſa kinec neve vala Rizpah az Ajahnac leánya

* 1. Chron. 3. 2.

leánya: és monda Isboſeth az Abnernec: Miért mentel bé az én atyámnac ágyasához? 8 [a] Felőtte igen megharaguvéc azért az Abner az Isboſethnec ſzaván, és monda: Nemde az ebec fejedelme vagyoké én? avagy az Judah nemzetségéhőz ſzakadtamé tőled? Ez mai nap nagy irgalmaſſágot czelekedtem én az te atyádnac az Saulnac házával, az ő attyáfiaival és rokonságival, és nem adtalac tégedet az Dávidnac kezébe. Es te mindazáltal mégis ez aſzſzonyi állatnac álnokságos vétkét reám fogod moſtá. 9 [b] Bátor úgy czelekedgyéc Iſten Abnerrel, és úgy adgya előmenetét, hogy az UR az mint megeskütt az Dávidnac, énis az 10 ſzerint czelekedem véle. Hogy én elvegyem à birodalmot az Saulnac házától, és megerőſſitem az Dávidnac ſzékit az Izrael népén, Dántól fogva mind Beerſebaig. 11 Es nem felelhette *az Isboſeth* ſemmit erre az Abnernec, mivelhogy igen fél vala tőle. 12 Követeket küldc azért Abner az Dávidhoz ő maga képében illyen izenettel: Vallyon ſ-kijé az orſzág? Es à mell' követec ezt mődanác, tégy frigyet velünc, és imé az én erőmis te melletted léſzen, hogy az egéſz Izrael népét hozzád haytſam. 13 Kinec felele *Dávid*: Bátor, én frigyet kőtőc veled. De mindazáltal eggyet kérec tőled, hogy addig az én ſzinémet ne láſſad mìg nem meghozod énnékem az Micholt az Saul leányát, mikor ide akarſz jőni hogy az én ſzinémet láſſad. 14 Es követeket küldc Dávid az Isboſethőz az Saul fiához, kic ezt mondanác: Add meg az én feleségemet az Micholt, kit én száz Philiſteuſnac ſzemérem teſténec bőrével jegyeztem magámnac. 15 Elküldc azért az Isboſeth, és elvétté az Micholt az ő férjétől az Paltieltől 16 Laiſnac fiától. Elméne azére ő vele az ő férje ſirva követvén őret mind Bahurimig, és ott monda néki az Abner: eregy meny viſzſza és haza tére.

17 ANnakutánna az Abner ſzóla az Izrael népe kőzőtt való vén embereckel illyen módon: Immár régtőlfogva kévántátoc az Dávidot hogy királyotoc légyen ti 18 néktec: Azért moſtan immár vigyétec véghőz: mert az UR ſzólot az Dávidnac ezt mondván: Az én ſzólgámnac az Dávidnac kezeáltal ſzabaditom meg az én népemet az Izraelt az Philiſteuſoc kezéből és minden ellenſéginec kezéből. 19 Ennec felőtte ſzóla az Abner az Benjamin nemzetségével is, és azután elméne az Abner hog' megmondaná Dávidnac Hebronban, az mi tettzénec mind az Izrael népénec, ſ-mind 20 pedig az Benjamin nemzetségénec. Mikoron azért eljutot vólna Abner Dávidhoz Hebronba, és ő véle eggyűt húſz ember, lakodalmot ſzerze Dávid Abnernec, 21 és az véle való fő embereknec. Ennekutánna monda Dávidnac az Abner: Felkelec én és elmégyec hogy az egéſz Izrael népét ide gyűytſem az én URam eleibe az király eleibe: kic frigyet kőſſenec te veled, és uralkodgyál mindeneken ſzinte az mint ſzivednec tettzic: Es viſzſzaboczátá Dávid az Abnert, és elméne békével.

22 ES imé az Dávid ſzólgái, és az Joab is jőnec vala az táborból ſoc prédat hozván vélec: és immár az Abner nem vala Dáviddal Hebronban: mert haza boczátta vala őtet, és békével elment vala. 23 Az Joab pedig és mind az tereg melly ő vele vala, hogy megjutánac, hirré adác ez dolgot Joabnac, mondván: Idejőtt vala Abner à Nernec fia az királhoz, és viſzſzaboczátá őtet, és békével haza tére. 24 Béméne azért Joab az királhoz és monda: mit czelekedtél? Imé az Abner hozzád jőtt vólt, miért boczártad el, és miért ment el? 25 Eſmeredé az Abnert à Nernec fiát? czac azért jőtt vólt ide hogy megczalhaſſon, és hog' megtudná kijőveſedet és béméneſedet, [c] és hogy mindent eſzébevenne valamit te czelekedel. 26 Es kimenvén Joáb az Dávidtúl, követeket küldé Abner után, kic viſzſzahozác őtet az Sirah kútától, melly dolgot 27 az Dávid nem túd vala. [d] Viſzſzajővé azért Abner Hebronba, és félre ſzólitá őtet az Joab az † kapu kőzbe, mint ha ſzeretettel akarna ő vele beſzélleni, és általüté ott őtet az őrőc óldalra teremnél, és meghala az Aſaelnec vérejért, az Joab attyafiáért. 28 Melly dolgot minekutánna megtudot vólna az Dávid, monda: Artatlan vagyoc én, és az én orſzágom mind őröckć az UR előtt az Abernec az Ner fiának vérétől. 29 Szállyon ez az Joabnac fejére, és az ő attyának egéſz házanépére, és ki ne ſzakadgyon az Joab házából, az magtalan, az bél poklos, az iſtápon járó, és az ki fegyver miatt veſzſzen, és az kenyernélkül ſzükölkődő. 30 Az Joab azért és az Abiſai az ő attyafia megőléc az Abnert, mivelhogy megőlte vala az ő attyokfiát az Aſaelt Gibeonban az hartzon.

31 [e] MOnda pedig Dávid az Joabnac, és mind az egéſz népnec mell' véle vala: ſzággaſſátoc megruhátokat és öltőzzetec ſákba, és ſirjatoc az Abner előtt. Az Dávid király pedig mégyen vala az koporſó után. 32 Es eltemetéc Abnert Hebronban. Ackor felkiálta az király és igen ſira az Abner koporſóján, és mind az egéſz ſokaság igen ſira. 33 Ezutánnis nagy zokogáſſal ſiratá à király az Abnert, és monda: Nemde nem úgy hőlté meg az Abner mint egy bolond? 34 Az te kezeid nem vóltac megkőtve, ſem pedig az te lábaid nem vóltac békóba vetve: de úgy veſztél à mint ſzokott ember elveſzni az álnoc czalárd

S 4

[a] *Vadollya az Isboſeth az Abnert hogy az ő attya ágyaſával élne, melly dolgon annyira felhaboroſúc az Abner, hogy az Isboſettől elſzakad, és az Dávid mellé haijol.*

[b] *Az az, Bátor megbűnteſſen az Iſten, eskűveſnec formája.*

[c] *Az az, mint viſeled magadat, mint biroc és gubernalod a te orſzágodat.*

[d] *Joab álnokſággal megőli Abnert.*

† *1. Reg. 2, 5.*

1. Sam. 14. 25.

[e] *Dávid az Abnert tiſztеſſ gel temetteti és mind az köſség gelegyhe.*

ember miatt, és iſmét mind az egéſz nép ſi-
35 ratá õtet. Elõ jõve pedig mind az egéſz
nép hogy enni adnánac az Dávidnac mi-
kor még az nap fenn vólna, és megeskũvéc
az Dávid, ezt mondván: Bátor így ſ-így cze-
lekedgyéc én velem az UR és úgy adgya e-
lõmentemet, hogy mîg az nap el nem mé-
gyen, ſem kenyeret, ſem egyebet ſemmit.
36 egy falatotis nem éſzem. Melly dolgot
mikor az egéſz kõſſég megértet vólna, igẽ
tettzéc nékiekis: mint az tõb dolgais vala-
mit az király czelekedic vala igen tettzic
37 vala nékiec. Megeſmeré azért mind az
egéſz kõſſég és az Izrael népe fejenként a-
zon à napon, hogy nem az királtól vólt
hogy az Abnert megõltéc, az Nernec fiát.
38 MOnda pedig az király az õ ſzólgai-
nac: Nem tudgyátoké hogy fejedel-
lẽm, és nagy fejedelem eſett ma el az Izrael
39 népe kõzzül. Es imé én erõtelen, és czac
moſt válaſztatott király vagyoc, ezec pedig
az Serujának fiai hatalmasbac én nálam-
nál: De fizeſſen meg az UR annac, az ki go-
noſzt czelekeſzic, az õ gonoſſága ſzerint.

IIII. Réſz.

*Megretten az Iboſeth mind az egéſz Izra-
elnépével egybe az Abner halálán. Az Iboſete-
tis megõli az õ két hadnagya, és annac fejét vi-
ſzic az Dávidnac. Kiket iſzonyu halállal megõ-
let az Dávid, az Iboſeth fejét pedig tiſzteſſéggel
eltemetteti.*

4 MIkor pedig meghallotta vólna
az Saul fia *Iboſeth*, hogy meg-
hólt vólna Abner Hebronba,
igen megfogyátkozéc az õ cze-
reje: sõt az egéſz Izracl népe megremũle.
2 Két fõ hadnagya vala pedig az Saul fiának,
eggyiknec neve Baanah, és az máſiknac
Rechab, Rimmonnac fiai, ki Beeroth vá-
rosból való vala, az Benjamin fiai kõzzül:
mert à Beerothis, à Benjamin városi kõzzé
3 ſzámlaltatic. Elfutottac vala [a] pedig az
Beeroth városbéliec Githaimba, és lõnec
4 ott jõvevényec mind ez mai napiglan. Az
Jonathasnac pedig az Saul fiának vala egy
ſánta fia, [b] (õt eſztendõs vala mikor Izreel-
bõl hire juta hogy Saul meghólt vólna és
az Jonathas: és felvévé õtet az dayka hogy
elſzaladna vele, lõn pedig hogy mikor az
dayka gyorſan futna, az gyermeket eleyté,
és megſántula) ennec neve vala Mephibo-
5 ſeth. Elmenénec azért az Beerothbéli
Rimmonnac fiai Rechab és Baahnah, és
bémenénec az Iboſetnec házába mikor
az nap delnelegült vólna, és õ aluſzic vala
6 az õ déli ágyas házában. [c] Bémenvén a-
zert ezec az belsõ házba, mintha gabonát
akarnának kivinni, általvûéc õtet az õrõ-
dic õldalczont alatt: és õk, tudniillic Re-
chab és az õ attyafia az Baanah kijõvénec
7 az házból. Mikoron azért ezec az házba
bémentec vólna, és mikor az Iboſeth az õ
ágyas házában, az ágyõ fekũnnéc, minek-
utánna õtet megõltéc vólna és fejét võl-
téc vólna: felvévén az õ fejét mind egéſz
éyjel menénec az ſic mezõn.
8 VIvéc pedig az Iboſethnec fejét Dá-
vidnac Hebronba, és mondánac az
királynac: Imhól az Iboſethnec az Saul fi-
ának az te ellenségednec feje: az ki kergeti
vala az te lelkedet, és az UR boſzſzút állot
ez mai nap az én URamért az királyért az
9 Saulon és az õ maradékán. Felelvén pe-
dig az Dávid az Rechabnac és Baanana c az
õ attyafiának, az Beerothbéli Rimmon fi-
ainac, mondván: Eel az UR az ki az én éle-
temet megſzabaditotta minden nyomorú-
10 ságból: Hogy én azt az ki nékem hirt
hozott vala, ezt mondván: Imé meghólt az
Saul, (és annac úgy tettzic vala hogy nékẽ
nagy õrõmet mondaná,) megragadván
megõletém õtet Siclagban, holott õ azt
vélte hogy én nagy jutalmat adnéc néki
11 hir mondásáért: Azért mennyivel inkáb
az iſtentelen embereket *megkel bũntetni*, kic
ágyában és az õ maga házában õltéc meg
az igaz embert? Azért moſtan vallyon ſ-ne
kévánnyamé meg az õ vérét az ti kezetek-
bõl, hogy titeket eltõrlenélec az földnec
12 ſzinérõl? Paranczolá azért Dávid az õ
ſzólgainac hogy megõlnéc õket: és elvág-
dalác kezeket lábokat: és felakaſztác õket
Hebronban, à halaſtó mellet: Az Iboſeth-
nec pedig fejét fogác és eltemetéc az Ab-
ner koporſojába Hebronban.

V. Réſz.

*Minekutánna az Iboſeth megõlettetett
vólna, az Dávid az egéſz Izracl nemzetſegétõl
az kiralságra felkenettetic. Meg vészi David az
Sion várát. Iſmét feleségeket vészen magának
kiktõl gyermeki léſznec. Az Philiſteuſokat meg-
veri kétſzer.*

1 EJjõvénec pedig Hebron-
ba Dávidhoz az Izraelnec
minden nemzetsége, és
ſzólának illyen képpen: I-
2 mé mi tec zontáid és tere-
ſteid vagyunc. Mert en-
nekelõtteis mikor Saul uralkodnéc mi
raytunc te hordozod vala ki ſ-bé az Izrael
népét, és az UR azt mondotta te néked, † te legelteſed az én népemet az Izraelt, és te
3 léſzeſz hadnag' az Izrael népén. Eljõvénec
azért az Izraelnec vénei az királyhoz Ebrõ-
ba, és friget tõn õ vélec Dávid király Hebronban az Ur elõtt, és királlyá kenéc Dá-
4 vidot az egéſz Izrael népén. Harmintz
eſztendõs vala Dávid mikor uralkodni
kezde, és negyven eſztendeig uralkodéc.

† Hebron-

[a] *Tudniillic mikor hallottác vólna az Saulnac és az Izrael népének veſzedelmét.*

[b] *Mintha azt mondana, mivelhogy ne vala ſenki à kitõl felnénec, hogy raytoc boſzſzút állana à ſanta gyermeknél. egyéb, azért bátorſág, gzl megõléc Iboſetet.*

[c] *Meglõi Iboſethec az õ maga ſzolgai, és fejét viſzic az Dávidnac.*

† *Pſal. 78. 71*

* 1. *Reg.* 2. 11.

5 * Hebronban uralkodéc az Judah nemzetségén het eſztẽdeîg és hat hólnapîg, és Jeruſálembẽ uralkodéc harmintz három eſztendeîg az Izrael és Iudah nemzetſégén.

6 FElméne pedig az király és az ő népe Jeruſámbe az Jebuſeuſokhoz, kic azt az földet lakják vala, és mondának illyen ſzóval. [a] Nem jösz idebe hanem ha előſzer levágod az vakokat és sántákat, mert czak azokis azt mondgyác: Nem jő ide bè az Dávid.

a Az az, oly erős város ez Jerusálem, vagy az Sion vara oly erős, hogy czak az vákoc, ſantakis mególtalmaz hattyac te ellened, mig azért azokat ki nem üzöd, addig bé nem jöhetſz.

7 Megyővé mindazáltal Dávid az Sion
8 várát, és az immár az Dávid városa. (Mert azt mondotta vala Dávid azon az napon: Valaki felhághat amaz czatornához, és kezdendi vágni az Jebuſeuſokat, és az vakokat sántakat, kiket igen gyűlől az Dávid lelke, (azt én fóhadnadgya téſzém, mivelhogy az vakoc és sántác mondottac vala:
9 Nem jösz ide bè te Dávid.) Es lakozéc Dávid abban az várban, és nevézé azt Dávid városának, és ſoc eppitéſtőn az Dávid az
10 keritéſen belől ſzéllel. Es az Dávid fellyebfellyeb mégyé vala napoként nevekedvén, és az Seregeknec URa Iſtene vala ő vele.

* 1. *Chron.* 14. 1. 11 Követeket külde pedig az * Hirám Tyruſnac királya Dávidhoz és Cedrus fákatis, és álcz meſtereket, és kófal rakó kőmiveſeket, és epitének házat az Dávidnac.

12 Es eſzébe vővé az Dávid, hogy megerősſitette vólna őtet az UR az Izrael népén való királſágban: és hogy felmagaſztalta vólna az ő birodalmát az ő népén az Izraelen.

13 VŐn pedig mégis magának az David ágyaſokat és feleſégeket Jeruſalémből, minekutánna Hebronból oda mét vólna:
14 és lőnec még az Dávidnac fiai és leányi. Es ez az nevéc azoknac kic lőttec Jerusálemben: Samuah és Sobab, Nathan és Salo-
15 mon. Es Ibhar, Eliſua, Nephegh, Japhia,
16 Eliſama, Eljada és Eliphelet. Mikor meghallották vólna pedig az Philiſteuſoc hog' királlyá kentec vólna Dávidot az Izrael népén, felkelénec mind az Philiſteuſoc, hog' Dávidot megkereſnéc: mellyet megértvén az Dávid táborba ſzálla.

17 AZ Philiſteuſoc pedig elérkezének és elſzélledének az Rapheuſoc völgyében.
1 Mégkérdé azért felőle Dávid az Urat, illyen ſzóval: elmennyeké az Philiſteuſoc ellen? kezembe adodé őket? Felele az UR Dávidnac: meny el, mert kétſégnélkül kezedbe adom az Philiſteuſokat.
19 Elérkezéc azért az Dávid az * Baal Perazimba, és megveré ott őket, és monda: Megoſzlatá az UR az én ellenſégimet én előttem mint az víz ſzokott éloſzlani: azért nevezé azt az he-
20 lyet Baal Perazimnac. [b] Es ott hagyác az ő faragot bálványokat, kiket megégete Dá-
21 vid és az ő ſzólgai. Azutánnis iſmét feljővé nec az Philiſteuſoc, és elſzelledének az Ra-
22 pheuſoc völgyében. Megkérdé azért Dávid az URat felőle, ki ezt felelé: Ne meny moſtan reájoc: hanem hától kerűld meg, és hától vedd eleit az ſzeder fáknac ellenébe.
23 Es mikor ſzeder fác tetején meghallod az ő meneteleket és dobagaſokat, ackor indúly meg. Mert ackor kimégyen te előtted az UR, hogy megverje az Philiſteuſoc tá-
24 borát. Es úgy czelekédec az Dávid az mint megparanczolta vala az UR: és igen vágá az Philiſteuſokat, Gibeatól fogva mind mîg Gazerbe mennél.

* *Iſa.* 28. *v.* 21

[b] *Az az: Eloſzlásnac, vagy megſzabadoláſnac nevezéjének.*

VI. Réſz.

Elmégyen Dávid hogy elhozza az Iſten ládáját az Abinadab házából Jerusálembe. Megöli az Iſten az Uzzat hogy az ládához nyúlt vólna. Hadgya azért Dávid az ládát az Obed Edom házánál, honnét azután harom hólnappal béviſzi azt Jerusálembe nagy örömmel. Michol megutálya Davidot az láda előtt való tántzolásért.

1 BEgyűté czeknec utánna Dávid az egéſz * Izrael né-
2 pénec ſzinét, úgymint harmintz ezer embert. Ki felkele és elméne mind az néppel egybeanelly véle vala, hogy Judának városába Bahalába menne, hogy elhozná onnét az Iſten ládáját, mely által tiſzteltetic vala az Izrael Urának Iſténénec neve, ki ül az Cherubimnoc között, [a] mellyec vadnac az ládán felly ől.

* 1. *Chron.* 13. 5.

a Az Cherubimoc között mondatic ülni az Iſten, mivelhogy onnét ſzói vala à fő papoknac, és onnét jelenti vala meg az ő akaratyát.

3 Es tővéc az Iſten ládájáruy ſzekerre, és elhozác az Abinadabnac házától, mely vala Gibeában, és az Uzza, és Ahio az Abina-
4 dáb fiai vezetic vala azt az uy ſzekeret. Elvivéc azért az Iſten ládájat az Abinadab házából melly Gibeaban vala. Az Ahio pe-
5 dig az láda előtt mégyen vala. Dávid pedig és az egéſz Izrael népe örvendeznec vala az UR előtt minden vigaság tévő ſzerſzámokal, hegedőckel, lantockal, dobbal, ſippal, és cymbalmockal.

6 ES jutánac Nachonnac ſzérőjére, és az Uzza kinyuytá az ő kezét az Iſten ládájára, és * megtartá, mert az ökrök félre
7 czavarodtac vala. Ennekokaért felgerjede az UR haragja az Uzza ellen, és megöle ott őtet az UR az vakmerőſégért: és meghala ott az Iſten ládája mellet. Megháborodéc pedig Dávidis, mivelhogy az UR illyen romláſſal rontotta vólna meg az Uzzát: és nevezé azt az helyet, Peres Uzzanac
b mind ez mai napîglan.

* 1. *Chron.* 13. 9.

b *Az az, Uzza romlása.*

9 MEgfélemléc azért az Dávidis azon az napō az Urtól, és monda: hogyhog' vigyem én az én házamba az URnac ládáját? Es nem akará az Dávid ő hozzája
10 vinni az URnac ládáját, az Dávidnac városába: hanem térité azt Dávid az Obed Edom Gitteus házához.
11 Es lőn az URnac ládája az Obed Edom Gitteus házánál há-

tom hólnapig, és megáldá az UR az Obed Edomot, és minden ő háza népét.

12 ES megmondác az Dávid királnac ezt illyen ſzóval: megáldotta * az UR az Obed Edomnac házát és minden marháját valamijé vagyon, az Iſten ládájáért: Es elmenvén à Dávid elvivé az Iſten ládaját az Obed Edom házától à Dávid városába

13 nagy vigaſsággal. Mikor pedig az kic à ládát viſzic vala, hat lépéſt mentec vólna, áldozéc ott egy ökrőtt, és kövér hizlalt ju-

14 hot. Az Dávid pedig minden erejéből tántzol vala az UR előt: és az Dávid az gyólcz ból czinalt Ephodot reája övedezte vala.

15 Az Dávid azért és az Izraelnec minden hazanépe viſzic vala az UR ládáját, nagy

16 énekléſſel és trombita ſzóval. Lőn pedig hogy mikor az UR ládája menne az Dávid városába, az Michol Saulnac leánya ki néz vala az ablakon: és látván hogy az Dávid király tántzolna és ſzökne az UR előtt, megutálá őtet az ő ſzivében.

17 MIkor pedig előhoztác vólna az UR ládáját, * helhezteteác azt az ő helyére à ſátornac közepire, mellyet felvonatot vala néki à Dávid: c és tőn à Dávid az

18 UR előtt egéſzlé megégetendő áldozatot, és hálaadó áldozatotis. Mikor elvégezte vólna pedig Dávid az egéſzlen megégetendő áldozatot, és az hálaadáſnac áldozatty-

19 átis, megáldá az népet az Seregeknec Uránac Iſtenénec nevében. Es oſztogattata à Dávid mind az egéſz Izrael népének, férfiaknac és aſzſzoni állatoknac kenyeret: mindénec egyegy lépént, és egyegy darab hűſt, és egyegy palaſzk bort: és elméne mind az egéſz nép kiki az ő házához.

20 d ENnekutáña haza téte az Dávid, hog' megáldaná az ő házanépétis, kijövé pedig Michol az Saul leánya az Dávid eleibe, és monda: Bezzeg díſzes vala ma az Izrael királlya az ki az ő ſzólgáinac leányi előtt felfoſztozot vala, mint ſzinte vala

21 mell'bolond ſzokott felfoſztózni. Es monda Dávid Micholnac: Az UR előtt *miveltem azt* ki válaſztot engemet, inkáb hogy nem mint az te atyádat és minden ő háza nepét megparanczolván nékem, hogy az Urnac népe előtt fő hadnagy lennéc, *tudniillic* az Izrael előtt, *ez utánnis vigadoc* az UR előtt.

22 Sót mennyivél inkáb megalázom magamat, és mennyivel aláb való léſzec az én ſzemeim előtt, annyival diczéretesb léſzec

23 az leányoc előtt az kikről te ſzólaſz. Ennekokáért az Micholnac Saul leányának nem lőn ſoha gyermeke, mind az napíglanis míglen meghala.

* 1. *Chron.* 15. 2. &c.

* 1. *Chron.* 16. 1.

c *Mert az melly ſátort Moſes epitetet vala, azt Gabaonban tártottac és ennyi ſoc eſztendőtől fogva megavult és megſzakadozott vala.*

d *Michol megutállya es megnevetiDávidot az lada előtt való tántzolaſért, megveri az Iſten Micholt meddőſséggel, &c.*

VII. Réſz.

Az Nathan prophetа előſzer jovà hadgya az Dávid ſzandékat, az Iſten Templomanac eppitéſe felől. De mivelhogy ő magatul ſzolot vala, azután Iſten paranczolattyából megtiltya attol. Igér az Iſten Dávidnac ki az ő ſzandékat véghez vinne, és az ő orſzágárol ſokat ſzól mellyeknec előſzer az Sálomonban, azután tökelleteſen az Meſſiasbán kellene bétellyeſedni. Mellyekért az Dávid az Iſtennec ſoc ſzóval hálakat ád, &c.

1 ŐN pedig hogy mikor à király az ő palotájábā úlne, és az UR minden felől békeséget adott

2 vólna ő néki minden ellenségitől. a Monda az király az Nathan prophétának: Imé láſſad, En Cedrus fából czinált palotában lakom, az Iſtennec ládája

3 pedig az ſátor közepet vagyon. b Monda pedig Nathan à királnac: Valami az te ſziveddben vagyon menny elő benne, és vidd véghóz, mert az UR te veled vagyon.

4 ENnekutánna pedig lőn az UR ſzava az Nathā prophétahoz azon éjjel, mód-

5 ván. Meny él, és mond meg az én ſzolgámnac Dávidnac: Ezt mongya az UR, vallyon ſ-czinálſzé nekem házát hog' abban lakjā?

6 Mert én nem laktam * ſemmi házban, mind az időtől fogvánnis, miólta kihoztā az Izrael fiait Egyptumból, mind ez mai na-

7 pīglan: hanem jártam czac az ſátorban. Es minden helyen valahól jártam az egéſz Izrael fiaival vallyon ſ-tőttemé valami ſzót reája az Izrael fiai közzül vala melly nemzetségnec, c kinec azt paranczoltam vólna, hogy legeltetné az én népemet az Izrael, ezt mondván: Mi az oka hog' énnékem

8 Cedrus fából való házat nem éppítetec? Moſtan azért ezt mondgyad az én ſzolgámnac Dávidnac: ezt mondgya az Seregeknec Ura Iſtene: * En hoztalac ki tégedet az kunnyoból mikor az juhoc utánjárnál, hog' lennél hadnagy az én népemen az

9 Izraelen. Es veled vóltam mindenüt valahová mentél, és kigyomláltam annakfelőtte mindē ellenſégidet te előtted: és nag' hirt nevet ſzerzetté te néked, mint az nag' fejedelmeknec hirec nevec, kic vadnac ez

10 földön. Helyetis ſzerzec pedig az én népemnec Izraelnec, és ott elplántálom őket: és lakozic az ő helyében, és többé helyéből ki nem mozditatic: és nem fogjác

11 többé az iſtentelen fiac nyomorgatni ötet, mint annakelőtte. d Es az időtől fogva, mellyben paranczoltam hog' birác lennének, az én népem előtt az Izrael előtt: miglen megnyugotlac téged minden ellenſégidtől: Ennekfelőtte azt izeni te néked

12 az UR hog' czinál te néked házat.) e Es mikoron az te időd betellyeſedic és elaluſzol az te atyaiddal, feltámaſztom te utánnad az te magodat, az mélly ſzármazic az te ágyékodból, és megerőſſitem az ő orſzá-

13 gát. * Az fog Templomot eppíteni az én Nevemnec, és megerőſsitem az ő or-

14 ſzágának ſzékit mind őröké. En léſzec

a *Az Dávid tanaczkozic arról hogy az Iſten ládájának Templomot czinálljon.*

b *Az Nathan ő magától ſzol, azért az után viſzſzakelletic beſzédet vonni.*

* 1. *Reg.* 8. 16.

c *Az az, Vallyon paranczolitamé az Izraelfiai között valamelly fejedelemnec kit az én népemnek fejedelmé tőttem hogy nékem házat czinálna.*

* 1. *Sam.* 16. 12. *Pſal.* 78. 70.

d *Az az nem nyomorgatyac ugy az én népemet mint regẽ, és az birác idejében, mind ez ideig melbẽ néked nyugalmat adtam.*

e *Az Meſſiásról az JeſusChriſtuſról való jövendőmondás, ki az Dávidnac ágyékából való emberſége ſzerint. Luc.* 1. *Rom.* 9. *kit példázot az Sálomon, az Dávid fia, mellyben ezec érnyékozottac az mellyekről it ſzól az Iſte, az JeſusChriſtusban pedig mindenestől meg tellyeſettec.*

* 1. *Reg* 5. 5. *és* 6. 12. 1. *Chron.* 22. 10. *Pſal.* 89. 31. *Hebr.* 1. 5.

ő néki attya, és ő léſzen nékē fiā, ki mikoron gonoſzul czelekeſzic megfenitem ő-
Eſa.79.33.36. tet † emberi veſzſzővel, és embereknec
† Az az, megmértéklem az 15 fiainac bűntetéſeckel. Mindazáltal irgalmaſságomat megnem vonſzom ő tőle:
az bűntedeſt, az miképpen megvonam à Saulтól, mellyet
mint ſzokot ember az ő magzat 16 kivágéc te előtted. Es állandó léſzen az
ſyával czelekedni. te házad, és az te orſzágod mind őröcké
g: Az áz, A te 17 tijéd léſzen, és az te királyi ſzéked erős
maradekodnál az te fiaidnál léſzen mind őröcké?
léſzen. Mind ez beſzéd ſzerint, és mind ez
h: Dávid vallaſt téſzen az ő 18 látás ſzerint ſzóla à Nathan az Dáviddal. h Bémenvén azért az Dávid, leűle az UR előtt, és monda: miczoda
méltatlanságarul, hogy nem vagyoc én URam Iſten, és miczoda az én
érdemlene ennyi 19 házamnépe, hogy engemet ennyire elővitt-
iokat. tél? Es mégis mindazáltal igen kicziñec tettzet ez te néked Uram Iſten: hanem imé
i. Az az, emberi 20 ſzólaſz à teſzolgadnac háza felől meſzſze időre valókat: de ez az embereknec törvénye URam Iſten. i Es mi ſzűk ſég Dávidnac tőbbet ſzólani te néked, holott te
mod ſzerint czelekedel, velem 21 jóleſmered Uram Iſten à te ſzolgádat?
nagy kegyeſen, mint az baratſágos emberec Az te igéretedért, és à te jó akaratod ſzerint czeleketted mind ezeket ez nagy dólgokat, hogy megjelentenéd az te ſzolgádnác. Ennekokaért felmagaztaltatta Ura-
czelekednec égymáſſal. 22 ram Iſten, * mert ninczen ſenki ollyan
** Deut.3.24.es 4.35.es 32.39.* mint te, és ninczen Iſtente kivőled, mind
1.Sam:2.2. az ſzerint valamint mi az mi fűleinckel hal
Pſal.86.8. 23 lottuc. † Mellyic nép azért ollyan mind
Eſ.45.5.18.22. az egéſz földőn, mint az te néped az Izrael? mellyért elment vólna az Iſten hogy
Marc.12.29.39. megváltana *és válaſztaná azt* magánac-való népől, és ő magánac nevet ſzerezne: és
** Deut4.7.1133.* ti k veletec nagyokat czelekednéc, mel-
29. lyec czudálatoſoc lennénec à te földedbē,
Pſal.147.20. kiűzvén á te néped elől (mellyet megſzabaditottál Egyptumból,) az pogányokat
k: Tudniillic Izraelitákat. 24 és az ő iſteneket? Mert megerősitetted az te népedet az Iſraelt, ki te néped mind
25 őröcké, es te vőltál Uram ő nekiec Iſtenec.
l Moſtan annkokaért Uram Iſten, à mit ſzólottál az te ſzolgád felől, és az ő háza
k Könyörög Dávid Iſtennec hogy az ő reti ſzerint az ő orſzágat megerőſſitſe. felől, tellyeſits meg mind őröké: és czele-
26 kedgyél úgy à mint ſzólottál. Hogy felmagaztaltaſséc az te neved mind őrocké, illyén ſzóckal: Az Seregeknec URa Iſtene az Izrael népénec, és à Dávidnac az te ſzolgádnac háza légyen állandó te előtted.
27 Mert megjelentetted az te ſzolgádnac fűlében ő Seregeknec URa, és Izaelnec, ezt mondván: Házat éppitec te néked. Ennekaért inditá az te ſzolgád az ő ſzivét hogy te néked könyrgene illyen könyörgéſſel.
28 Moſtan azért ő Uram Iſten, (mert te vagy az Iſten, és à te beſzéded igaſság, és te mondottad ezt az jót az te ſzolgád fe-
29 lől.) Légyen az te jó akaratodnac áldáſa az te ſzolgádnac házán, hogy légyen te előtted mind őröcké: mert te ſzólottál Uram Iſten, és az te áldáſoddal áldaſſéc meg az te ſzölgádnac háza mind őröcké.

VIII. Reſz.

Előſzámlaltatnac az ellenségec, mellyeket az Dávid megvert, és adó fizetöcke tött, mint az Philiſteuſoc, Moabitác, Ammonitác, Edomitac, Syriabéliac, Hadadezer, kiknec megveréſekből az Dávid nagy hirt nevet ſzerzett vólt magánac.

1 Nnekutáña iſmét megveré Dávid az Philiſteuſokat, és igē megalázá őket: és elvővé Dávid az Philiſteuſoc kezéből az Me-
2 theg Ammath. a Es megveré az Moabitákatis, és kőtellel méré meg őket, b levágatván őket az földre, és két kőtelet mére az megőléſre: és egy teljes kőtelet á kinec életét megengedné, és lőnéc az Moabitác az Dávidnac adófizető
3 ſzólgai. Ennekfelőtte megveré Dávid az Hadadezert Rehabnac fiát Tzobánac királlyát, mikoron menne *Dávid* hogy az határt kűllyeb vetné mind az Euphrates folyővizig. Elfoga pedig az Dávid kőzzűlőc ezer és hétſzáz lovagot, és húſz ezer
4 gyalog embert: és az inokat el vagdaltatá Dávid minden ſzekeres lovoknac: és czac ſzáz ſzekérbe valót hagyata megbennec.
5 Eljővénec pedig az Syriabéliec Damaſcumból hogy megſegellenéc az Hadadezert Tzobánac királiyát: és megvere Dávid
6 à Syriabéliekbē huſzőkét ezert. Es tiſztartókat ſzerze Dávid Syriában, mellyben vagyon az Damaſcus város: és lőnec az Syriabéliec Dávidnac adófizető rabjai: és mególtalmazá Iſten Dávidot valahová mégyen vala.
7 Elüyeré pedig Dávid az arany paiſoketis, mellyec az Hadadezer ſzólgain valánac: és bévivé azokat Jerusálembe.
8 Hoza annakfelőtte Dávid király az Hadadezer városiból Betah és Berothaiból, jó
9 felőtte igen ſoc rezet. Meghalván pedig az Thoi a Hamath tartománnac királlya, hogy megverte vólna Dávid az Hadadezernec minden ſeregit.
10 küldé az Thoi Joramot az ő fiát Dávid királhoz hogy békeſét geſen idvőzlené őtet, és áldaná hogy megvivot vólna Hadadezerrel és megvértе vólna őtet, (mert à Thoivalis à Hadadezer hadakozic vala,) és az Thoi ſia kezében ſzép arany mivec, ezüſtből és rézből

a: Metegammah, annyit tészen mint folyéſnac zabolája mikor pedig az mongya az irás el vőtte Dávid az folyáſnac zaboláját, érti azō az Gath városſt, nevezi pedig folyáſnac zabolájának, vagy ugyzért hogy mint az lovat, az zabolán tarroztattya az embert az zabolán oda viſzsice az hová akárjác āzonképpēn az vizet az czatornán oda veketic à hová akarjác. Némellyec igy fordityák: az homloknac zaboláját elvővé, vagy azért hogy az Gath város tartoztattya az ſzolgálatban à tőb környül való városkat, falukat, vagy azért hogy az Izraelitákat az tartoztatta hogy el ne merénec ſzakadni az Philiſteuſoktol.

b Az az, Miképpen kőtellel ſzoktac megmérni valamit és eloſztani, ſzinte ugy az Dávid á Moabitákat háromfelé válaſztá, és az két reſzet, levágatá á harmadiknac megkegyelmezé.

c Tudaniillic mellyeket az ſ attya nevében Dávidnac adot ajandékon.

11 czinált edényec *valaná-* c Mellyeket
az Dávid király az URnac ſzentele, mind
az arannyal és ezüſtől egyetembe, mel-
lyet minden ő ellensegitől nyert vala à ki-
12 ket megháldoltatot vala: Az Syriabé-
liektől, Moabitáktol, az Ammon fiaitól,
Philiſteuſoktól, az Amalechitáktól, és az
Rehob fiától Hadadezertól à Tzoba ki-
13 rályától nyert predát. Nagy nevet vön
azért Dávid magának, mikor viſzſzajöne
az Syriabélieknec megveréſekből az Só-
nac mezején, holott tizennyóltz ezer em-
14 bert vágot valale. Az Idumeuſoc kőzőt-
tis tiſztt tartókat rendele, az egéſz Idume-
uſoc kőzött mind ſzéllyel Capitanokat
ſzerze, Lés önec mind az Idumeuſoc Dá-
vidnac ſzólgai, és megtartá az UR Dávi-
dot valahová mégyen vala.

15 URalkodéc azért Dávid az egéſz Iſzrael
népén, és ſzólgáltat vala Dávid az e-
16 géz nép kőzött itéletet és igaſságot. Főhad
nagya pedig vala Joab az Serujának fia, Jo-
ſaphat pedig Ahiludnac fia vala hiſtoriai-
17 nac megirója. Az Sadoc pedig Achitob-
nac fia, és Achimelech Abjathárnac fia, Val.
18 lánacpapoc. és az Serajah iró Deákja vala.
Az Benajan pedig Jehojadának fia vala azd
Chereteuſoknac, és Peletheuſoknac előt-
tőc járójóc, és az Dávid fiai valának úgy
mint fejedelmec.

d Ezec az király testének őrzői voltanac.

IX. Réſz.

Dávid megemlekezic Saulról és Jonathaſról, és az Jonathas fiának Méphiboſethnec megadgya Saulnac minden majorságát, és gondviſelőnec melléje rendeli Sibát, ki az előtt Saul ſzolgája volt.

1 MOnda ezeknekutánna az
Dávid: Vagyoné még va
láki az ki é.ne az Saul há-
zanépe kőzzül, hogy ir-
galmaſságot czelekedgyé
ő véle az Jonathásért.
2 Vala pedig az Saul há-
záből való egy ſzólga, kinec neve vala Si-
ba, kit ſzolitanac hogy az Dávidhoz men,
ne, és monda az király: te vagye az Siba?
3 Felele: En vagyoc te ſzólgád. Monda iſ-
mét az király: Vagyoné még valaki az Saul
házanépe kőzzül, hogy irgalmaſságot cze-
lekedgyem véle, mely dolog Iſten előtt
kedves legyen? Felele Siba az Királynac:
Vagyon még az Jonathaſnac egy fia, ki
4 mind az két lábára ſántál. Monda néki
az király: holott vagyon? és monda Siba a
királnac: Imé az Lo-Debari Aműiel fiának az
5 Machirnac házában vagyon. Ackor el-
küldé a Dávid király, és elhozatáőtet az
Machir házától az Lo Debari Aműiel fiától.
6 Mikór eljutot vólna pedig Dávidhoz
Mephiboſeth az Jonathaſnac fia, melly
Jonathas Saul fia vala, artzal lebúrúla à
földre, és nagy tiſztteſséget tőn néki: és
monda Dávid: Mephiboſeth, ki felele: Im
7 hól az te ſzólgád. Monda néki Dávid:
Ne félly, mert kétségnélkűl irgalmaſságot
czelekeſzẽ veled az Jonathasért az te atyá-
dért: és megadom te nékod Saulnac az te
atyádnac minden majorságát, és te nékod
mindenkoron az én aſztalomnál léſzen é-
8 teled. Ackoron fejét hayta *Mephiboſeth*,
és monda: Miczoda az te ſzólgád hogy az
hólt ebrereá tekintettel, minémő én va-
9 gyoc? Szólitá annakutánna az király Si-
bát az Saulnac ſzolgáját, és monda nékie:
Valamié vólt Saulnac és mind egéſz há-
zanépének, én mind azokat az te Urad fiá-
10 nac adtam. Az majorſágnac azért te vi-
ſellyed gondgyát, és á te fiaid és ſzolgaid:
ézbéſzolgáltaſſad, hogy légyen à te Urad
fiának kenyere, mellyel éllyen. Az Miphi-
boſeth pedig az te URadnac fia, az én aſz-
talomnál éſzic mindenkoron. Vala pedig
az Sibának tizenőt fia, és húſz ſzolgája
11 Felele Siba az Királynac: Valamit az én
Uram az király paranczol énnékem, ak-
képpen czelekeſzic à te ſzólgád, noha à
Mephiboſeth az én aſztalomnális, úgy
12 lakhatnéc mint egy kiráy fia. Vala pedig
az Mephiboſethnec, egy fiaczkája kinec
neve Micha vala: à Siba házában lakozóc
pedig mindnyájan Mephiboſeth ſzólgai
13 valának. Mephiboſeth pedig lakic vala
Jerusálemben, mert mindenkor az király
aſztalánál éſzic vala, jóllehet mind à két
lábára ſántálna.

X. Réſz.

Az Ammonitác királlya az Hanon nagy gyalázatot téſzen az Dávid király követin, kiknec ſzakálokat és ruhájokat elmétéltéti. Segitségre hijac mellyec az Ammonitác az Syriabélieket. Megveri Dávid mind az Ammonitakat, mind az Syriabélieket, és leſznec adófizetőc, &c.

1 ŐN pedig ennekutánna
meghala az Ammon fiai-
nac királyoc és uralko-
déc ő helyette az Honon,
2 az ő fia. Es monda Dá-
vid: Irgalmaſagot téſzec
az Hanonnal az Nahaz fiával, miképpen
az ő attyais én velem irgalmaſságot cze-
lekedet: és hozzája küldé hogy vigaztalná
őtet ſzólgai által az ő attya halála felől: El-
jutának azért à Dávid ſzólgai az Ammon
3 fiainac földőkbe. Es mondának az Amon
fiai kőzött való fő emberec az Hannon-
nacaz ő Uroknac: Vallyon ſ-az Dávid bő-
czűllié ezzel te előtted az te atyádat, hogy
te hozzád vigaztalókot küldött? Vallyc
inkáb nem azért küldötte é Dávid az ő
ſzólgait, hogy az városſt megſzemlelnéc és
meg-

megkimlenéc, és minden allapattyát megviſgalnác. Fogatá azért Hanon az Dávid ſzólgait, és ſzakáloknac felét elnyireté, es ruhájokat félben elmetrzeré, tudniillic
5 mind álfelekig, és elboczáta őket. Megizenéc pedig ezt az Dávidnac, és eleikbe kúlde, (mert az emberec igẽ megczuſoltattac vala) és ezt izené az király; maradgyatoc Jerichobã mind addig mignem megnevekedic à ſzakálatoc; és úgy jőjetec hazá. Látván pedig az Ammon fiai hogy nagy méltatlan dolgot czelekedtec vólna az Dávid ſzólgain, követet küldenec és megfogadác Syriában az Beth-Rehobélieket, és azon Syriában az Thopheuſokat, úgymint huſz ezer gyalogot, és az Maachahnac királyától ezer embert és az Itobrólis tizenket ezer embert.

7 MEllyet meghalván az Dávid elboczáta az Joabot, és minden erős ſeregét.

8 Kijővénec azért az [a]kapu előtt, az Syriábéliec pedig Sobah, Rehòb, Iſtob, és Maachah a kúlön az mezőbe ſzállánac. Látván pedig az Joab, hogy mind elől, mind hától ellenſég vólna táborában, kiválogatá az Izrael népénec ſzinét, és ſeregét rendelé az Syriabéliec ellen. Az népnec pedig maradékát bizá az ő öcze kezébe az Abiſai kezébe, és ſereget rendele az Ammon fiai ellen. Es monda: Ha erősbec léſznec az Syriabéliec én nálánal, én nékẽ ſegitſéggel légy; Ha pedig az Ammon fiai náladnál hatalmasbac léſznec, én megſegitelec és megſzebaditlac.

12 Bátorits meg magadat és emberkedgyél az mi nemzetſégünkért, és à mi iſtenünknec városiért: és az Ur czelekedgyéc úgy à
13 mint néki tetzic. Elérkezéc azért az Joab és az ő vele való ſereg az Syriabéliec ellen az úrkőzetre, és elfutamánac ő előtte.

14 Látván pedig az Ammon fiai, hogy megfutámtac vólna à Syriabéliec, elfutamánac ők is az Abiſai előtt, és bé ſzaladánac az városba, és megtére az Joab az Ammon fiairól, és méne Jeruſálembe.

15 MIkor pedig láttác vólna az Syriabéliec hogy megverettetec vólna az Izrael népétől, iſmét egy máſt felgyűytéc. Es
16 elküldé az Hadarezer, és kihozá az Syriabélieket kic à vizen túl valának: és jövénec Hela városhoz: és az Schobach az Hadarezernec fő hadnagya vala ő előttőc.
17 Megizenéc pedig az Dávidnac, ki egybegyűyté az egéſz Iſzael népét, és álralméne az Jordán vizén, és jutánac Hela városához; és ſereget rendelénec az Syriabéliec Dávid el-
18 len, és megűrközénec ő vele. Megſutamodéc pedig à Syriabéliec ſerege az Izrael előtt, és levága Dávid az Syriabéliekben hét ſzáz ſzekeren váló embert, és negyven ezer lovagot; à Schobachotis az ſeregnec fő had
19 nagyát megőlé; és ugyan ott meghala. Mikor pedig láttác vólna mind az királyoc à Hadarezernec ſzólgai, [b] hogy az Izrael népétől megverettettenec vólna, frigyet tevénec az Izrael népével, és ő nékic ſzólgálánac: és nem merénec többé az Syriabéliec kijőni ſegitſégre az Ammõ fiai mellett.

[b] *Szolgai vólna Cadarezernec az királyoc mivelhogy sólloſi vólnac, és azokat pénzzel fogatta vólt meileg.*

XI. Réſz.

Az Dávid ſzólgai megſzállyác az Ammonitác városat, az Rabbath, ő maga Dávid otthon hivolkodic, és az Urias feleſégével paraz nálkodic, megöleti az Uriáſt à Bethſabénác Urát, és az Bethſabét elveſzi maganac feleségül.

1 ÉS [*] ón pedig hogy mikor az eſztendő fordúlván, eljőtt vólna az idő, az mellybe az királyoc hádba ſzoktac menni, [a] elküldé Dávid az Joabot és az ő ſzólgait ő vele, és mind az egéſz Izrael népét, és élrablác az Ammon fiait: és megſzállác az Rabbah városſt, Dávid pedig Jeruſálemben hivolkodic vala. [b]

[*] *1. Chron. 20. 1.*

[a] *Tudniillic, az nyár mikor eljőtt volna.*

[b] *Az hivolkodás az emberneс gyakorta okot ád az bűnre. Azért mondgyác hogy az hivolkodás őr dög pirnaya.*

2 Történénec pedig eſtvénec ideje előtt, mikoron felkőlt vólna Dávid az ő ágyából, és à királyi palota felőtt az folyoſon ſétálna, láta egy aſzſzonyi állatot à folyoſóról: ki magát moſſa vala, és az aſzſzoni állat igen ſzépitekintető vala. Es elküldé az
3 Dávid és megtudakozéc az aſzſzonyi állat felől, és monda egy ember: nemde nem ezé á Bethſabe az Eliamnac leánya, az Urias
4 Hitteus feleſége? [c] Ackor követeket küldé az Dávid és elhozatá őtet, ki béméne ő hozzája, és vétkezéc az aſzſzonnyal, mikor az ő tiſztátalanſágából megriſztült vólna: és annakutánna viſszaméne az ő házához. Az aſzſzonyi állat pedig eſzébe véven hogy méhében fogadot vólna: elküldé és megizené à Dávidnac illyen ſzóval; nehezkes vagyoc.

[c] *Dávidnac paraznaſága ſzin való eſete.*

6 [d] Küldé azért Dávid az Joabhoz illyen követſéggel: Küld haza hozzám az Urias Hitteuſt: és elküldé Joab az Uriaſt
7 Dávidhoz. Mikoron pedig eljutot vólna az Urias ő hozzája, megkérdé őtet az Joabnac békeſéges állapattya felől, és à népnec
8 békeſége felől, és az hadnac békeſége felől. Monda ennekeuránna Dávid az Uriáſnac meny oda à te házadhoz és moſd meg lábadat; kimenvén pedig az Urias à király házából, à kitály ajándekot küldé utánna.
9 De az Urias hála à király házának aytaja előtt az ő Urának minden ſzólgaival, és nem méne az ő maga házához. [e]

[d] *Az Dávid haza hivattya Uriaſt az taborból és küldi őtet házához, hogy eltitkolhaſſa paraznaſágát.*

[e] *Urias nem ménygyen az ő házához és feleſégéhöz, noha pedig haragſzic Dávid, és inti őtet mindazáltal ugyan nem ménygen kaza, hogy ne mondhaſſa senki azt hógy Uriaſtul terhes az ő feleſége, hanem Dávid bűne kijelentéſſéc.*

10 MEllyet bémondánac Dávidnac illy ſzóval: Nem ment alá Urias az ő házához. Ackor monda Dávid az Uriáſnac: nemde útról jőttelé haza? mi azért
11 az oka hogy házádhoz alá nem mentél? Felele Urias az Dávidnac: Az Iſten ládája, az Izrael és Judah nemzetſégé ſatorban vagyon: annac felőtte az én Uram Joab és az én

a *Az az; Medeba város előtt, mely az országnac mint egy kapuja volt: 1. Chron. 19. v. 7.*

Uramnac ſzólgai mezőben vadnac: és én hog' mennéc bé az én házamba hog' egyé és igyam, és feleségemmel hállyac? Ugy éllyé az te lelked és áz én lelkem hog' nem
11 mivelem azt. Monda azért Dávid az Uriáſnac: maradgy itt mais, és hólnap elboczátlac: Mégmarada azért Urias Jerusálemben à napon és más napra kelveis. Ennekutánna hivatá őtet az Dávid és ő véle
13 ővec és ivéc, és megroſzegite őtet és kiméne eſtve alunni az ő ágyára az ő URának ſzólgaival éggyűt, de az ő házához nem
14 méne alá. Megvirradván pedig levelet ira Dávid az Joábnac, mellyet Uriáſtól küldé
15 el. [f] Illyen módon irta vala pedig az levelet: állaſsátoc az Uriaſt legelől à keménb hártzon: és hátul fuſſatoc el mellőle: hogy
16 megőlettetſéc és meghállyon. Lőn azért hogy mikor oſtromlaná Joab az városſt, állatá az Uriaſt arra az helyre, az hól tudgya
17 vala hogy erős vitézec vólnának. Kijövén azért az városſbéli kőſség, meghartzolának az Joabbal, es ſokā elhullának az nép kőzzűl, à Dávid ſzólgai kőzzűl, és az Urias Hitteuſis meghala.
18 Követet boczáta azért az Joab, és megizené Dávidnac az viadalnac minden
19 rendit. Es meghagyá az követnec, mondván: Mikoron elvégezed az beſzédet az királlyal, az hartznac minden módgya felől:
20 Igy czelekedgyél: Ha à király meg fog búſulni, és ezt kezdi mondani te néked: miért mentetec ollyā kőzel az városhoz hartzolni? nem gondolhattatoké meghogy meghaygálnac à kőfalról? Kicznda ölte meg
21 Abimelechet az Jerubbeſethnec fiát? * nē de nem egy aſzſzoni állat ütejé agyon à kő falról egy malom kő darabbal, és meghala Thebesben? Azért miért mentetec kozel à kőfalhoz? ackoron mond meg: Az Urias
22 Hitteuſis az te ſzólgád meghólt. Elméne azért az kővet, ki mikor eljutott vólna, megbeſzélle Dávidnac mindeneket, à mel-
23 lyec felől küldétte vólt ötet az Joab. Es monda az tób dolog kőzőtt à kővet Dávidnac. Mikor mi ellenünc erős hartzot tartván, az mezőre jöttec vólna ki, űzőc ő-
24 ket az kapuig. De igen meghaygalánac bennünket az haytoc az kő falról, és meghóltanac egy nehányan à király ſzólgai kőzzűl: és a te ſzólgád az Urias Hitteuſis
25 meghólt. Monda azért Dávid à kővetnec: ezt mondgyad azért az Joabnac, ne légyen
26 ez felőttéb ellened, mert az fegyver ſzinte úgy meg emészt éggyet mint mást: ne tágitsad azért az viadalt az város ellen, és ronts
27 ci azt: az népet pedig biztaſſad. Meghalla pedig az Uriaſnac felesége hogy meghólt vólna az Urias az ő férje, és ſiratá ötet. Es mikor az gyáſzoláſnac ideje eltőlt vólna, erőtte küldé az Dávid és házába hozatá őtet, és lőn ő néki feleſége, és ſzüle ő néki
12 egy fiát, és ellene lőn az URnac, à mit az Dávid czelekedett vala.

[f] *Dávid megőleti az Uriáſt, és az paráznaságot gyilkoſsággal tolgya meg.*

* *Judic. 9.53. Jerubbalnac nevezetie.*

XII. Réſz.

Megſeddi Nathan Prophéta Dávidot az paraznáságért es az gyilkoſságért penitenciat tárt az Dávid. Meghal az paraznaſságból ſzületet gyermec. Születic az Bethſabetül az Salomon: Megveſzi Dávid az Rabbah várost, és az benne valókat megőleti.

1 Lküldé [a] azért az UR Dávidhoz az Nathan prophétát: ki bemén vén hozzája, monda néki: két ember vala egy varosban az egygyic gazdag, az máſic ſzegény.
2 Az gazdagnac felőtte ſoc juhai és ökrei
3 valának. Az ſzegénnec pedig ſemmié nem vala egyéb egy kis nőſteny báránkajánál, kit vőtt vala, és kit ő feltartott valá: és ő magával és az ő gyermekivel mind eggyűt nevekédet vala fól, az ő falattyából éſzic vala, és az ő poharából iſzic vala, és az ő kebelében aluſzic vala, és ő néki ollyan vala
4 mint egy leánya. Mikoron pedig útonjáró vendége jutot vólna az gazdagnac, ſzána az ő ökrei és juhai kőzzűl hozatni, hog' az vendégnec ételt kéſzitene belőle, az ki ő hozzája ment vala, hanem elvővé az ſzegéntől az ő bárányát és azt főzeté meg az
5 vendégnec az ki hozzája ment vala. [b] Ackor felgerjede az Dávidnac haragja az ember ellen, és monda az Nathannac: Eel az Iſten hog' halálnac fia az ember á ki azt czelekedte. Az bárányért pedig * négy annyit
6 kel adni: mivelhogy ezt mivelte, és annac
7 nemkedvezett. [c] És monda Nathan az Dávidnac: Te vagy az az ember. Ezt mondgya az Izraelnec Ura Iſtene: En kentelec fel tégedet, hogy király lennél az Izrael népén: és megſzabaditottalac tégedet az Saul ke-
8 zéből. Es te néked adtam az te Uradnac házát, és az te Uradnac feleſégit à te kebeledbe: Ennec felőtte néked adtam az Izraelnec és Judahnac házát: és ha még ez ke-
9 vés vólt, ezt ſ-ezt adtam vólna néked. [d] Miért vetetted meg az URnac beſzédét, olly dolgot czelekedvén melly utálatos ő előtte. Az Urias Hitteuſt fegyverrel ölted meg, és az ő feleségét magadnac vőtted feleségül: ő magát pedig az Ammon fiainac fegyvereckel ölted meg. Moſtan azért à fegyver ſoha à te házadból ki nem ſzakad:
10 mivelhogy megutáltad az *Iſtent*: és az Uriás Hitteus feleségét elvőtted hogy te feleséged lenne. Ezt mondgya az UR: Imé
11 én te ellened gonoſzt tamaſztoc à te magad házából: és ſzemed ſártára * feleségidet elveſzem és adom más felebarátodnac, és hál az te feleségiddel ennec az napnac láttára. Mert te titkon czelekedtél, de
12 én azt

[a] *Megſeddi Nathan az Dávidot és az ő bűnét elejbe adgya nékipéldabeſzéd által előſzer.*

[b] *Dávid Sententiat mond maga ellen.*

* *Exod. 21. 1.*

[c] *Itt immár nyilván való ſzóval mondgya meg Nathan az Dávid bűnét, de előſzer az Iſten jo tetemenyit, ſzamállya elő.*

[d] *Az az, minden adtam vólna, valami nélkül ſzükölkőttel vólna.*

* *Inf. 16. 21.*

én azt czelekeſzem az egéſz Izrael népe előtt, és az nap előtt.

e: Dávid Penitenciája.

13 e Monda azért Dávid az Nathannac: Vétkeztem az UR ellen. Esmonda Nathan à Dávidnac: az Úris elvőtte

f: Az az, Megſzabadittya az te ſzemelyedet az bűntől és az büntetéſtől, mellyet te magad mondál fejedre, meg nẽ halſz, de megbüntettetel külső büntetéſſel, elnẽ kárhozol, de megoſztatol.

14 az te bűnedet hogy meg nem halſz. f De mindazáltal mivel hogy nîylván való káromláſra okot adtál az URnac ellenségi-

15 nec ez dologban, az te fiadis az kiſlőtt te néked, bizonnyal meghal.

Ezeknekutánna elméne az Nathan az

16 ő házához, és megveré az UR az gyermeket, mellyet az Úrias felesége ſzült vala az Dávidnac: és megbetegedéc. Es

17 kőnyörge Dávid az Iſtennec az gyermekért, és böytőleis à Dávid, és házába bémenvén az földőn hála és fekűvéc. Fel-

18 kelénec azért az ő házában való öreg népec ő hozzája, hogy felvennéc őtet az földről: de nem akará, és nemis évéc ő vélec kenyeret.

Heted napra azért meghala az gyermec, és nem meric vala az Dávidnac

19 ſzolgai megmondani, hogy meghólt vólna az gyermec, mert ezt mondgyác vala. Im még mikor az gyermec élne, ſzólottunc neki, és meg ſem hallotta ſzónkat: hogy merjűc azért megmondani néki hogy meghólt az gyermec, hogy magánac

20 nyavalyát ſzerezzen? Látván pedig az Dávid hogy az ő ſzólgai ſutognának, eſzébe vővé hogy meghólt vólna az gyermec, és móda Dávid az ő ſzólgainac: meghalajé az gyermec? azoc mondanác, meghólt.

Felkelvén azért Dávid az földről, megmoſdéc és megkené magát, és más ruhát

21 vőn reája, és beméne az URnac házába, és imádkozéc. Annakutánna béméne házába, étket kére, és kenyeret g vivénec eleibe és évéc. Ackoron mondánac az ő

g: Az kenyeren az Sidóc minde fele eledelt értenec.

ſzólgai ő néki: Mi dologlőn ez az mit mivelél? Az gyermec mîgéle, böytőlél és ſirál: holott pedig immár meghólt à gyer-

22 mec, felkőltél és őttél kenyeret. Monda ő: Mîg az gyermec élt, addig böytőltem és ſirtam, mert ezt mondottam: Ki tudgya talám az Ur könyörül raytam és megél az

23 gyermec. De moſt mivelhogy meghólt, vallyon miért böytólnéc, vallyon viſſzahozhatnámé véle? En megyec ő hozzája, de ő nem jó ide viſſza én hozzam.

Matth. 1. 16.

24 Es megvigaztalá Dávid az ő feleségét Bethſabet, és béméne ő hozzája, és

h: Jédidjah, az Iſtennel ſzerelmetes. Azurért nevezte Jedidjanac, mivelhogy az Ur ſzerette.

vele lőn és fiat * ſzűle: és nevezé őtet Sa-

25 lomonnac, és az UR ſzereté azt. Mert megizente vala az Nárhan próphéta által, és nevezé az ő nevét Jedidjanac h az Urért.

** 1. Chron. 20. 1.*

Az Joab pedig erőſsen * vitatá a

26 Ammon fiainac városát a Rábbath, és

27 megvővé à királyi városſt. Es követeket kulde az Dávidhoz Joab, illyen követségel: hadakoztam az Rabbah ellen, és megis vőttem az városnac eggyic réſzét az hól az viz vagyon.

28 Moſtan azért gyűyts egybe az nèpnec maradékát, és ſzály taborba az város

29 ellen, és vedd meg azt, hogy valamiképpen ha én veſzem meg, az én nevem ne légyen diczéretben felole. Egybegyűyté azért Dávid mind az egéſz népet, és elmene az Rabbah ellen: és igen viva ellene, es

30 megvévé azt. Elhozá pedig az ő királyok nac coronájat az ő fejéből, kinec nehesſége vala egy talentum árany, és drága kóveckel vala rakva, és lőn à Dávid fejében, és az városból felőtte ſoc nyereséget hozá

31 ki. Az népet pedig az ki benne vala kihozatá: és nemellyet fűréſzſzel füreſzeltete, nemellyet vas borona alá, nemellyet feyſze alá vettete, nemellyeket az mészkementzébe hányata, és igy czelekedic vala az Ammon fiainac minden városokal, haza méne azért Dávid és az egéſz nép Jeruſalembe.

i. Berena vagy Barona: Némelyec gabona nyomtató vaſas ſzekernec fordityási.

XIII. Rèſz.

Az Amnon megſzeplőſiti az Thámárt az Abſolonnác hugát, lakodalomba hija Abſolon az király fiait, megőleti ott az Amnont, és ő maga elſzalad az Geſſurnac királlyához, holott lakic három eſztendeig.

Ón továbba enneckutánna, hogy mikor az Abſolonnac az Dávid fiának igen

1 ſzép huga volna, kinec neve Thamar vala, Amnon az Dávid fia megſzeretné

2 azt. Igen nagy győtrelemben vala pe-az Amnon, úgy annyira hogy betegségbe éſnec az ő hugáért az Thamatért: mert ſzűz vala: és igen neheznec tetzic vala az Am-

3 nonnac, ha ő rayta valamit mivelne: Vala azárt az Amnonnac egy baráttya kinec Jonadab vala neve, Simeahnac a Dávid rokonának fia: az Jonadab pedig igen eſzes

4 ember vala. Ki monda nékie: Miczoda az oka hogy te így naponként elſzáradſz királynac fia? nem mondhatnádé meg énnékem? és monda néki az Amnon: à Thamart az Abſolon bátyámnac hugát igen

5 ſzeretem. Es monda néki az Jonadab, fekűgy veſzteg ágyadban, és tedd beteggé magadat, akor hozzád mègyen látnod à király, és mond ezt néki: Jöyjön ide kèrlec à Thamar az én hugom, hadd adgyon ennem: és ugyan itt ſzemem előtt czináljon valami lágy étket hogy énis láſsam,

6 ézaz ő kezéből egyem. Lefekűvéc azért ez Amnon, és tetteté mintha beteg vólna, ackor eljóve hozzá látni a király, és mőda Amnő az királynac: Kérlec hadd jöyjón ide

hozzám à Thamar hugom, hadd czinallyó
előttem vagy két beléſt, és hadd egyé az ő
7 kezéből. Elkülde azért Dávid az Thamar
házához ezt izenvén: eregy el mindjárást az
Amnon bátyád házához, és kéſzits valami
8 eñi valót ő néki. Bémène azért Thamar
az Amnon báttya házába, ő pedig veſzteg
fekſzic vala, és liſztet vévén meggyurá, és
beléſt czinála ő maga előtt, és megſőzé à
9 béleſt. Előhozá annakutánna az ſerpe-
nyőt, és kitőlté eleibe: de ő nē akara énni,
és monda az Amnon: Kűlgyetecki mind in-
nét az embereket tőlem, és kiménénec
10 mindnyájan előle. Ackor mōda az Am-
non Thamarnac: hozd béaz kamáraba az
étket, hadd egyem kezedből, vévé azert
Thamar à béleſt, mellyet keſzitet vala, és
11 bévivé Amnon báttyanac az ágyasházba.
Es eleibe vivé hogy ennéc, és megragadá
őtet, és monda néki: jővel fekugy mel-
12 lém edes hugom. Thamar pedig mon-
da néki: Ne légyen az édes bátyám, engē-
met meg ne ronts; mert nem igy ſzokot
lenni az Izrael népe kőzőt: ne czeleked-
13 gyél illyen bolondſágot. Mert én hogy-
hogy tavoztathatom el az nagy gyalá-
zátot: te pedig ollyan léſzſz Izraelben
mint egy bolond. Azért kérlec ſzóly az
királynac felőle, mert nem tart meg enge-
14 met tőled. Nem akará pedig az ő ſza-
vát megſogadni, hanem erőt von az Tha-
maron, és megnyomván őtet, véle közé-
15 süle. a Es meg gyűlőlé őtet az Amnon
felőrte igen: és nagyob lőn az gyűlőſég
minekutánna megutalà, az ſzeretetnél
mellyel őtet megſzerette vala. És mon-
da néki Amnon: Kelyfel, eregy dolgodra.
16 Ki felele: mi okaért? nagyob gonoſság
leſzen ez annal à kit raytam czelekedtél
ha kiűzſz De az Amnon nem akará ſza-
17 vátis meghallani. Es ſzolitván az inaſt
az ki néki udvárol vala, monda: űzdki ez
Thamart gyorſan előlem, es zárd bé az ay-
18 tot utánna. Vala pedig az Thamaron i-
gen ſrép tarka ſzoknya, az minemőben
ſzoktac vala járni a király leányi, kic ſzű-
zec valánac: kiűzé azért őtet az ſzólga, és
19 bézárlá az aytot utánna. Hamut tőlte
azért a Thamar az ő fejére, és az tarka
ſzoknyát, mely rayta vala meghaſogata:
és az kezet fejére kapczolván menten mé-
20 gyen vala, és jaygat vala. Es monda né-
ki à báttya Abſalon: Netalám az Amnon
bátyad vőlt véled, azért halgas moſtan
hugom, merr atyádfia, ne bankodgyál a-
zon feletteb. Lőn azért az Thamar nagy
ártvaſágban az ő báttyának az Abſolonnac
21 házában. Dávid király pedig halván
mind ezeket, felőrte igen megharagué-
22 Nem ſzóla pedig ſeminit felőle az Ab-
ſolon Amnonnanac ſem jót ſem gonoſzt:
mert igen gyulóli vala Abſolon az Am-
nont, mivelhogy megſzeplőſitette vala az
az ő hugat az Thamart.

23 ES lon két eſztendő mulva, hogy az Ab-
ſolonnac juhait nyirnéc Baal Haſor-
ban, mellyet az Ephraim nemzetsége bir,
és oda elhiva az Abſolon mind à király
24 fiait. Béméne pedig Abſolon az király-
hozis, és monda: Imé monſtan nyiric à
te ſzolgádnac juháit, azért jóyjón el, ké-
rem, az király, és az ő ſzólgai az te ſzolgad-
25 dal. Kinec monda az király: Ne édes fi-
am, ne mennyűnc el moſtan mindnyájan:
nem kel megterhelnűnc tégedet. Es iſmét
erőlteti vala őtet, de nem akara mindazál-
tal elmenni, hanem czac megáldá őtet.
26 Monda mégis az Abſolő: Ne jóyjóné te-
hát el vélűnc az Amnon az én atyámfia? fe-
lele az király: Miért menne el veled? Mi-
27 kor pedig ſintatná őtet az Abſolon, elbo-
czátá ő velő az Amnontis, és mind á király
28 fiait. Paranczola pedig az Abſolon az ő
ſzólgainac ezt mondván: kérlec rejávigy-
ázzatoc, és mikor az Amnon az bortől jo
kedvet véſzen és mondandom, ackor ver-
jétec és őllyétec meg őtet: ſemmit ne fél-
lyetec, hiſzem én paranczolom ti néktec,
legyetec bátrac, ne félyetec.
29 b Ugy czelekedénec azért az Abſolon
ſzólgai az Amnonnal az mint az Abſolon
paranczoltavala: és felkelénec mind à kiraly
fiai és kiki őſzvérére űle, és elſzaladánac.
30 Mikor pedig még az ùtban vőlnánac,
hir juta az Davidhoz, mondván:
mind megőlte az Abſolon az király
fiait, ezac egy lem maradot meg közzülőc.
31 Felſzókőlléc azért az király, és meg-
ſzággatá ruháját, es az földön hevere, az ő
ſzólgaiis mindnyájan ruhájokat megzág-
gatván állánac vala előtte. Szóla pedig
az Jonadab, az Simeahnac, Dávid attyafiá-
nac fia, és monda: Ne mondgya azt az én
Uram hogy az királlynac minden fiait
megőltéc: mert ezac az Amnon hólt meg
egyedül: mert mind az időtől fogva hogy
az Thamart az ő hugát megſzeplőſitette
32 vőlt, az Abſolonnac ſzájában vőlt. c Mo-
ſtan azért ne gondolkodgyéc igy ſzivében
az én Uram az kiraly, mondván: Az kirá-
lynac mindem fiai meghóltac, mert egye-
33 dül az Amnon hólt meg. Elſzalada pedig
az Abſolon, és felemelven az ő álló az o
ſzemeit, látá hogy ſoc ember jőne az úton,
34 melly az hegynec túlsó ódalán vala. Es
monda az Jonadab az királynac: Imhól jő-
nec az király fiai az te ſzólgádnac beſzéde
35 ſzerint, imé igaz vőlt. Mikor azért à ſzót
elvégezte vőlna, azonba az király fiac
megjutánac, és ſzavokat felemelvén ſirá-
nac: és ő maga à királyis és minden ſzólgai
felőtte igen nagy ſiráſt tőnec.
37 Az Abſolon pedig elfuta, és méne à
Thalmaihoz az Amihur fiához, Geſ-
ſurnac

a: Amnon megſzeplőſiti az Thamart Abſolonnac hugat.

b: Abſolon megöleti az Amnont.

c: Az az mind ſzandékavala és mondotta hogy megöli, &c.

ſurnac királyához: és ſiratá minden napon Dávid az ő fiát. Az Abſolon pedig mi-
38 nekutánna elfutot vólna, és ment vólna
e Az az, halálra kévánnya vala látni Dávid az Abſolont. 39 Geſſurba, lôn ott három eſztendeig. Annakutánna kévánkozic d vala az Dávid nac *lelke*, kimenni az Abſolonért, mert immár megvigaztaltatot vala az Amnon felôl, hogy meghólt vólna.

XIV. Réſz.

Az Joab Thecoa nevő városból kivat egy aſzſzonyi állatot. Kit az királlhoz békűld, hogy az Abſolonnac kegyelmet nyerjen, Az aſzſzonyi állat megengezteli az királt ſzép beſzédeckel. Elküldi az király Joabot hogy haza hozná az Abſolont, kit haza hoz Jeruſalémbe, és két eſztendő múlva az királlyal Abſolon ſzembe léſzen.

1 Szébe vővé azért az Joab az Serujának fia, hogy az királnac ſzive ſzakadna az
2 Abſolon után. Es küldé Thecoa városba, és hozata onnét egy aſzſzonyi állatot, ki igen eſzes vala, és monda néki: Kérlec tetteſſed mint ha nagy keſerüſéged vólna, és öltözzél fel kérlec gyáſz ruhába: és olayjal ſe kend meg magadat: és légy óllyan mint azféle aſzſzoni álla:, â ki ſo-
3 kaig ſiratta vólna az halottat. Es meny bé az királyhoz, és ſzóly illyen képpen néki: (mert az Joab adá ſzájába az mit ſzóla-
a Az aſzſzoni állat elôſzör homályos kerengő beſzeddel ſzól az királnac, hogy az királlyal ô magával mondaſſa meg az igaſágot, az mely felôl kôhyörgene. 4 ni kellene.) a Szóla azért az Thecoa városból való aſzſzonyi állat az királnac, mi-
5 nekutánna attzal az földre elôtte lebúlt vólna, és térdet fejet haytot vólna, és mónda: Szabadits meg Uram király. Es monda néki az király; mi nyavalyád vagyon? Felele az: Bizonyára ſzegény ózvegy aſzſzonyi állat vagyoc, és az én Uram meg-
6 hólt. Es az te ſzegény ſzolgálódnac két fia vala, kic egybe veſztec vólt az mezőn, és mivel hogy nem vala ki ôket megvédené, egyic az máſikat megsértéſ és mególé.
7 És imé az egéſz háznépe ellene támadot ſzegény ſzolgáló leányodnac, és ezt mődgyác, add kezünkbe az ő attyafiának gyilkosát, hadd ôllyúc meg ôtet az ő attyafiának lelkejért b â kit ő mególt, és veſzeſsüc el az örökôſt: és így akarjác elóltani az kiczin ſzikráczkátis a melly nékem megmaradott vala: hogy az én férjemnec ne maradgyon ſemmi neve és ne légyen mara-
b Az az, hogy megôlte az ô attyafiát. 8 dékom â föld ſzinén. Monda azért az király az aſzſzonyi állatnac: Meny el házadhoz és paranczoloc az te dolgod felôl.
9 Felele pedig az Thecoaból való aſzſzonyi állat az királnac: Uram király én rajtam eſic az nyomorúság és az én atyámnac házán, de az király és az ő ſzéki ártat-
10 lan léſzen. c Monda erre az király: Az ki te ellened ſzól, hozd ide elômbe és több-
11 bé ingyen ſem illet. Ackor ô monda: Emlekezzéc meg kérlec, az király az Urról áz te Iſtenedről: ne többüllyön meg az vér ſzerint váló atyafiaknac halálot, és ne veſzeſséc el az én fiamat. Felele az király: él az UR, hogy az te fiadnac feié-
12 ről ezac egy hay ſzális nem eſic el. Es monda az aſzſzonyi állat: Kérlec hadd ſzóllyon à te ſzolgálod ezac egy ſzót az én Uramnac à királnac, és ô monda: ſzóly.
13 Ackor monda az aſzſzonyi állat: ſmi-ért gondolod ſzinte éhöz haſonló dólgot az Iſten népe ellen? d Mert ezt az ſzót ſolont, ha mel-úgymint maga gondolatlanságából mód-gya az király, holott nem akarja viſsza-
14 hivni az ő ſzánkivetet fiát. e Mert imé vagyunc mint az víz, mely a földre kion-ebben Iſtennél ſzemély valogatás: de el-végezte magában hogy â ſzánkivetetteke-
15 tis ne veſse el tôle. f Moſtan annakoc-kaért azért jöttem ide, hogy én ſzólnéc az királnac az én Uramnac, noha ſokan ijeſztettec engemet ez felol: de mindaz-által azt mondótta az te ſzólgáló leányod: Maydan ſzóloc az királnac, nétalám meg-czelekedi az király az ő ſzólgáló leányá-nac beſzédét. Mert meghalgattya az ki-rály *azt gondoltam*, és megſzabadittya az
16 én fiamat az Iſtennec örökségéből. g
17 h Annakfelôtte ezt gondolta à te ſzol-

c Az az, rôſzkí-ván léſzen az nyavalyájában mely ón rajtam eſic. Vagy hire vér ſzerint váló atyafiaknak halálok, és ſem léſzen az királnac bennec az én fiamnac bennem ón rajtam eſic.

d Az az, Miért gondolkodol tehat ez felôl hogy megôlesſi az Abſolont, ha mel-lemnec inkéled ja az én fiamat, az mely-ſem megôlteſsen? Mert imé vagyunc mint az víz, mely a földre kion-tatic: és fel nem ſzedethetic, és ninczen valo beſzéddel kezdſzólani.

e Az az, Te azt kaért azért jöttem ide, hogy én ſzólnéc mondád király az királnac az én Uramnac, noha ſokan nagy ésküvéſſel rettentettec engemet ez felol: de mindaz-hogy az én fiam ki az maſikat Maydan ſzóloc az királnac, nétalám meg-megôlte, meg-czelekedi az király az ő ſzólgáló leányá-ha, sôt még hanac beſzédét. Mert meghalgattya az ki-ja ſzóltis nem-rály azt gondoltam, és megſzabadittya az eſic el. Az te két ő ſzólgáló leányát annac kezéből az ki-fiadnac, az Ámgemet el akar veſzteni, és velem eggyût monnac és az az én fiamat az Iſtennec örökségéből.

g Abſolonac ſzintegy lôtt dolgoc, megôlte Abſolon az Amnont az Thamarnac megſzeplôſiteſéjért, kés eſztendeig várta hogy azért te beſſzut állanal, nem állottál beſſzut, ô azért beſſzut állot mikor látná hogy tiſztedben elnem járnál, annac immár három eſztendeje vagyan. Mi az oka tehat hogy meg nem hozatod az Abſolont? Bizony ha meg nem hozatod, magad gondolatlanul ſzólál, mikor azt mondád eskűvéſſel, hogy meg nem hal az én fiam, hogy az máſikat megölte, mert ez két dolog mindeneſtôl haſonlo.

f Az az, Iſtennec elvégezett akaratttya ez, hogy minden ajan meghallyunc. Ninczen ebben ſzemély válogatás, mindenneket megkell halnia. Ha azért annak Abſolon meghal az Abſolon, nem ſiratnac ezért nékie az ő halálára. Más az hogy noha akarja Iſtén hogy az gyilkoſoc megbünteſſenec, minda záltal nem veti el Iſten azokat az kic ſzánkivettetnec az gyilkoſságért, sôt inkáb azért rendeli az gyilkoſoknac városokat, hogy oda ſzaladgyanac, és igaz törvén ſzolgáltaſséc felôlôc, igazzanné vagy nem, meltanné vagy méltatlan ôlletet magára, &c.

g Az az, Iſten népe közzül.

h Az az, Noha ſokan retentettec engemet hogy hozzád ne jönéc, mindazáltal bátorſággal jöttem, mert hittem hogy meghalgatſz, és meggô doltam hogy az mi felôl ſzóloc, mind te magadnac, mind az kôſégnec nyugalmára léſzen, és oly fejedelem vagy, ki az jó és gonoſz közôtt, mit kellyen czelekednéd és mit eltávoztatnod, válaſztáſt tudſz tenni. Ha azért az én beſzédem ſzerint megbeſzedet az Abſolont, az Iſten léſzen veled, &c.

T

gáló leányod: Immár az én Uramnac à
királnac beſzéde *az Abſolonnac meghozá-*
ſa felől czendeſséget ſzerez. (Mert mint
az Iſtennec Angyala az én Uram â király,
mivelhogy meghalgattya mind az jót
mind â gonoſzt,) és â te URad Iſtened lé-
18 ſzén te veled. Es felelvén az király, mon-
da az aſſzonyi állatnac: Kérlec ne ta-
gadd meg â mit tőled kérdec, és monda
az aſſzonyi âllat: Mondgya el az én U-
19 ram az király, kérlec. Es monda az ki-
1 Az az, Nem Joab ſegétsége és tanácza által vagyonéz.
raly: Vallyon mind ezekben nem az Jo-
ab keze vagyon é veled? [1] Felele az aſſzony
és monda: Az te életedre mondom U-
Ram király, hogy ſemmi hiba ebben nin-
czen valamit à király az én URam ſzól,
mert az te ſzólgád az Joab hadta ezt énnékem, és mind ezeket ez ſzókat ő adta az te
20 ſzólgáló leányodnac ſzájába. Es hogy
illyen kerengő-beſzéddel ſzólnékis, az
Joab â te ſzólgád czelekedte aztis. De az
én Uram eſzes mint az Iſtennec Angya-
la, hogy mindennec végére mennyen az
21 mellyec eſnec ez földön. Monda azért
Joabnac az király: Imé megfogadtam
ezt az ſzót, eregy el és hozd haza az én
22 fiamat az Abſolont. Es földre arczal
lebúrúla az Joab, és térdet fejet hayt-
ván megkőſzőné â királynac, és monda
az Joab: Ma eſmérte meg URam király
â te ſzólgád, hogy vagyon valami bőczül-
23 letem elotted. Felkele azért az Joab, és
elméne Geſſurba, és haza hozá Abſo-
24 lont Jerusálembe. Es monda az király;
mennyen az ő maga hàzába, és az én ſzi-
nemet ne láſſa; téré azért Abſolon az ő
házába, és az királynac orczáját nem lát-
25 hatá. Nem vala pedig az egéſz Izrael-
ben olyan ſzép ember, mint az Abſolon,
ki drezéretre ollyan mélto vólna; mert
tetétúl fogva talpig ő benne ſemmi ma-
26 cula nem vala. Es mikor az fejét meg-
nyiréti vala, (mert minden eſztendőben
elnyiréti vala az hayát, mert igen nehez
vala néki, és azért nyiric vala el, meg-
méri vala az hayát, és nyom vala kétſzáz
k Mert az Téplum ſúlyára két annit nyom vala, mint az kézénéger.
ſicluſt, az közönséges mértec ſzerint. [k]
27 Lón pedig az Abſolonnac három ſia,
és egy leánya, kinec neve Thamar vala:
ez igen ſzép termető aſſzoniállat vala.
28 Két eſztendőt mulatot vala pedig im-
már az Abſolon Jerusalemben, hogy az
király nac ſzinét mégis nem latta vala.
29 Elkülde azért Abſolon Joabhoz hogy
ótet az királyhoz küldené, ki nem akara
hozzája menni: és elkülde másodízoris,
30 de nyan nẽ akara menni. Monda azért az
ő ſzólgáinac, tudgyátoc hogy az Joabnac
majora mellettem vagyon, és az árpát ott
tartya: azért mennyetec el és gyuytsátoc
fel, és egeſsétec megtűzzel: és meggyuytác
31 az Abſolon ſzólgai az majort. Felkele azért
az Joab és méne Abſolonhoz az o házába,
és monda néki: mi az oka hogy az te ſzólgaid az én majoromat felgyuytottác tűzzel?
23 Felele Abſolon az Joabnac: Azért mert
hozzád küldöttẽ illy ſzóval: hogy te ide jőnél és az királyhoz küldenélec, hogy ezt
mondanád nekie: Mi ſzükseg vólt haza jőnőm Geſſurból? mert job vólna moſtánis
nékẽ ott lennẽ. Azért czelekedd meg hogy
leheſſec ſzẽbe az királlyal: Es ha én beñem
33 vétket talál, ólesſen meg. Elméne azért
Joab az királyhoz, és megmondá néki: Es
ackor hivatá az király Abſolont, és elméne â királyhoz, és fejét haytván az király előtt, arczal az földre búrúla: Es megczókolá â kerály az Abſolont.

XV. Réſz.

Az Abſolon mivelhogy kévánnya vala az attya birodalmát az kiralságot, à kőſségnec ſzivét álnokſággal titkon magához kapczolván, pártolkodáſt ſzerez az orſzágban az ő attya ellen. Dávid kiſzalad mindẽ hazanépével és ſzólgaival Jeruſalemből, Abſolon pedig bémégyen Jeruſalembe, és elfoglallya az birodalmat.

1 Ón pedig annakutánna, ſzerze
magánac az Abſolő ſzekereket,
lovakat, és őrven embereket,
2 kic ő előtte járnának. [2] Reggel
pedig felkelvén az Abſolon, megáll vala az
útfélé az kapubã, és mindét valakinec dol-
ga vala hogy à királyhoz meñe igaz itélet
kérni, hozzája ſzólit vala Abſolon, és meg-
kérdi vala: honőtt való vagy te, miczoda vá-
rosból való? és mikorő az megfelelvén azt
mondaná, ebből az nézetségből való az te
3 ſzólgád: Mond vala néki az Abſolon: [b] Imé
az te beſzéded mind jó és mind igaz, de ki
halgoſſon meg téged, arra ſenkit az király
4 nẽ rendelt. Mődgya vala iſmét azonkőzbe:
Vayha valáki engemet teñe itélő bíróva ez
földön, és én hozzám jőne minden ember
az kinec valami ügye és pőri vólna, igazat
5 teñec néki. Mikoron pedig valaki hozzája
mégyen valais, és fejet hayt vala néki, azőnal kezét nyuyttya vala, és azt megfogja va
6 la, és megczókollya vala. Es ecképpen czelekedic vala az Abſolon az egéſz Izrael népével, valakic igaz tételért à királyhoz jőnec vala: és így az Izrael fiainac ſziveket alatomba hozzája haytya vala.
7 [c] Lón pedig negyven eſztẽdő felé, monda
Abſolon az királynac: hadd meñyec el
és teliyeſitsẽ meg az fogadáſt Hebronban,
8 mellyet fogadtã az URnac. Mert fogadáſt
fogadott az te ſzólgád, mikor Geſſurban
laknám, melly Syriában vagyon, ezt módván: Ha valóba haza viſzen engemet az UR
9 Jerusálembe, az URnac ſzolgáloc. Monda
az király: meny el, járj békével, és felkel-
10 vén elméne Hebronba. Kémeket küldé pedig aző közbe az Abſolő az Izraelnec mindenic nézetségéhöz, hogy megmondánác: Mikoron az trombita ſzót hallyátoc, azt mond-

a Abſolon álnok meſterséggel igyekezic az kőſségnec ſzivét magához haytani.

b Az az, igaz pőrőd vagyont néked, igaz dolgot kévánſz, de ninczen kinéked igaſságot ſzolgáltaſſon.

c Az Dávidki rályságának négyven eſztendeje ſelé.

módgyátoc: Abſolón uralkodic Hebrónban.
11 Ment vala pedig el véle Jerusálemből két-
száz ember, kiket elhivot vala, kic tudat-
lanságból mentec vala el, és semmit ez do-
12 logban nem tudtac. Elküldé pedig Ab-
ſolon az Gilohból való Achitophelhózis,
ki Dávidnac tanáczosa vala, és az kijöve az
ő városából Gilohból, mîglen *Abſolon* ál-
doznéc, és lőn igen nagy hasonlás: mert az
nép menten mégyen vala, és nevekedic
vala az Abſolon tábora.
13 Es követ méne Dávidhoz illyen izener-
a Az az, Az Iz-
ráil népe hay-
14 tel: Az Izrael népének szive az Abſolón
lot az Abſolon
mellé, és ótet ſze-
nál vagyon. d Ackor monda Dávid
retic és válaſz-
minden szólgainac az kic ő vele valának
tottac fejedelem-
Jerusálemben: Kellyetec fel és fussunc el:
ének,
mert nem szaladhatunc el az Abſolón előtt,
hamulatunc. Sietſſetec elmenni mert együld
elérkezic, és elér bennünket, és gonoszul
fog velünc czelekedni, és félő hogy az vá-
15 ros népét fegyverrel ne vágassa le. Mon-
dánac pedig az királynac szólgai: Vala-
mint tettzic az királynac az mi Urunknac,
16 imhól mi te szólgaid készec vagjunc. Ki-
méne azért az király, és minden háza népe
ő utánna, és hagyá othon a király tíz ágyá-
17 sát, hogy őriznéc az házat. Mégyen vala
azért az király, és minden házanépe ő u-
tánna: kic megállánac meszsze földön.
18 Minden szólgai annakokáért melléje mé-
nec vala, és mind az Chereteusoc, Peleteu-
c Ez hatſzáz
férfiac, pogányoc
voltac, kic Gath
városból Dávid
után jöttec va-
la, mivelhogy
láttác vólna az
Dávidnac jám-
borságát és jo
ſzerencze vól-
tát. Vagy az
Dávidnac Gath
városában való
hopénzeſi vól-
tac mely Gath
váraſt megvött
vala, ſupr. 8.
soc, és mind az Githeusokis, úgymint hat-
száz férfiac, c kic ő utánna jöttec vala Gath
városból, kic az király előtt mennec vala.
19 Monda pedig az király az Hittéus Itt-
hainac: mi szükség te néked eljönöd
mi velünc? meny viszsza az te helyedre, és
maradgy az királlyal, mert te idegen nem-
20 zet vagy, és masonnét jöttél. Czac most
jöttél hozzám, és immár illy hamar hogy
indítsalac ki helyedből hogy velünc eljöy:
En pedig mégyec az hová mégyec, meny
viszsza, és az te atyad fiaitis vidd viszsza, ve-
d Az az, Nem
tudom én maga-
mis hová mé-
gyec te eregy ha-
za, teged nem
bantanac mert
idegen vagy.
21 led lészen az irgalmasság és az igasság.
Monda pedig az Itthai az királynac: El az
UR, és az én URamnac az királynac éltére
eskészem hogy valahól lészen az én URam
a király, mind éltében mind halálában, ott
22 lészen az te szólgádis. Monda azért Dá-
vid az Itthainac: g Am jöy el, és mennyünc
el: és elméne az Gitthéus Itthai és az ő nép-
23 pe vele eggyüt, még az aprókis, valakic ő
vele valának. Es mind az egész föld népe
nagy jaj gatással sír vala, mikor az nép kö-
zöttöc általmégyen vala. Az király azért
általméne az Cedron patakán, az nép pe-
dig mégyen vala az úton, melly egyenesen
viszen vala az puszta ra.
24 Es imé annakfelőtte vélec vala az Sa-
doc papis, és ő véle az Levitác, kic az
szövetségnec ládáját hordozzác vala:
és letéték az Iſten ládáját, és azonközbe
e Az hatſzáz
férfiac, pogányoc
voltac, kic Gath
városból Dávid
után jöttec va-
la, mivelhogy
láttác vólna az
Dávidnac jám-
borságát és jo
ſzerencze vól-
tát. Vagy az
Dávidnac Gath
városában való
hopénzeſi vól-
tac mely Gath
váraſt megvött
vala, ſupr. 8.
f Az az, Nem
tudom én maga-
mis hová mé-
gyec te eregy ha-
za, teged nem
bantanac mert
idegen vagy.
g Az Itthai előt-
tőc járó vólt az
hatſzáz embe-
reknec kic Gath-
bol jöttec vala
Dávidhoz.
eljuta az Abiathar papis, mig az nép az vá-
25 rosból mind kitakarodnéc. Es monda az
király az Sadoknac: Vidd viszsza az Istén lá-
dáját az városba: ha én az UR előtt kedves
lészec, engemet ismét haza hoz: és azt
megmutattya énnékem, és az ő sátorat.
26 Ha pedig azt mondgya *az Iſten*, Nem kel-
leſz énnékem: imhól vagyoc én, czelekedj-
27 gyéc úgy velem az mint néki tettzic. Mó-
da annakfelőtte az király a Sadoc papnac:
Nemde i nő prophéta vagyé te? Azért mén'
haza békeségben az városba, az Achimas
pedig az te fiad, és az Abjatharnac fia az
Jonathas, ez ti két fiatoc mellettetec le-
28 gyenec. Lássatoc azért; ime én itt mula-
toc, ennec ez puszta nac sic mezején, mig ti
29 tőletec hir jő, és énnékem izentec. Visz-
szavivéc azért Sadoc és Abjathar Jerusá-
lembe az Isten ládáját, és othő maradánac.
30 Továbba Dávid mikor felmenne az o-
lay fáknac hegyén, és fejét béburít-
ván, mentében igen sirna: az népis melly
véle vala bébúritotta vala az fejét, és men-
31 ten mennec vala fel nagy sírva. Megize-
néc azonközbe az Dávidnac, hog' Achito-
phelis az pártosoc között vólna Abſolon-
nal, és monda az Dávid: Kérlec ő URam
bolondits meg az Achitophel tanáczát.
32 Feljuta pedig Dávid az hegy tetejére,
hogy imátkoznéc az Istennec, és imé e-
leibe jöve az Areça városbol való Chuſai,
ki az ő ruháját megszaggatta vala, és föl-
33 det hintet vala az ő fejére. Es monda né-
ki a Dávid: Ha eljösz én velem, terhemre
34 lészesz énnékem. De ha az városba visz-
szatérsz, és eat mondod Abſolonnac, te
szólgád vagyoc király: Ennekelőtte a te at-
tyád szolgája vóltam, mostan immár tiéd
lészec, elbenthatod az Achitophelnec el-
35 lenem való tanáczát. Es imé lám veled
lészen othon az Sadoc és az Abjathar, a pa-
poc, és valami szót hallandasz az király házá-
ból, mond meg az papoknac az Sadok-
36 nac és Abjatharnac. Es imé ő vélec az ő
két fiokis othon vagyon, Az Achimas az
Sadoc fia, és Jonathas az Abjathar fia: kic
által mindgyárást megizenhetitec valamit
37 hallotoc. Elméne azért az Chusai a Dá-
vidnac baráttya az városba, és azonközbe
béérkezec Jerusálembe.

XVI. Rész.

Dávid az Sibának adgya Mephiboſethnec minden jószágat, mivelhogy hazudot vala Mephiboſeth ellen. Semeis szidalmazza és nagy boſzſusággal illeti Dávidot. Abſolon az Achitophel tanácsából megfertéztetti az David ágyáſit.

1 Ikor pedig a Dávid egy kevéſ-
sè alább ment vólna az hegy te-
tejéről, jöve ő eleibe az Siba az
Mephiboſeth szolgája, kétmeg
terhelt szamárral: mellyeken vala kenyer,

Tudniillic az ſzövetſégnec ládáját. *Jb.*

i Az az, Mivel-
hogy te prophéta
vagyſz, nem
mivelünc ba-
dolnod, hanem
menj haza lás-
ſ az te tiſztedhöz.

és ſzáz kötes aſzſzu ſzőlő, és ſzáz czomo fi-
2 ge, és egy tömlő bor. Es monda az király Sibanac: mit akarſz ezzel? Felele Siba, az ſzamároc legyenec az király házanépénec ſzükségére, hogy rayta járjanac: Az kenyér pedig és az fige arra való hogy à ſzolgác megegyéc: az bor pedig, hogy igyéc az ki
3 megfárad az puſztában. Es monda à király a Sibanac: hól vagyon moſt az te URadnac fia? Felele † Siba az királynac: Imé Jerusálemben megmarada, mért azt mondgya: megadgya ma nékem az Izrael házа-
4 népe az én atyámnac orſzágát.[a] Es monda az király Sibanac: Imé minden tiéd légyé valamie vólt az Mephibosethnec: Mónda ackor az Siba: Alázatoſon könyörgöc, hog' találljac előtted kedvet én Urá király.
5 Elméne azután Dávid ſzinte mind az Bahurim mezejéig, és imé innét jöve ki egy ember à Saul nemzetsége közzül, kinec neve * Semei vala, az Gerahnac fia, és
6 kijövén ſzidalmazza vala őket.[b] Es kövel haygállya vala az Dávidot, és az Dávid királynac minden ſzólgait, jóllehet mind az kóllég és erős férhac vólnánac ő néki
7 mind job keze mind bal keze felól. Igy ſzól vala pedig az Semei mikor ótet ſzidalmazná: eregy, eregy te vér ſzópo és iſtentelen ember.
8 Viſzſzaadgya moſtan az UR te néked az Saulnac minden házanépénec vérét, az ki helyébe te uralkodol: és adta az UR az orſzágot az te fiadnac Abſolonnac: és imé az nyomoruſágnac közepette vagy, mert vér ſzopó vagy. Monda pedig az † Abiſai az Serujának fia, az királynac: hogyhogy ſzidalmazhattya ez à hólt eb az
9 én URamat az királt? Mayd én elmégyec
10 es fejét vészem.[c] Monda pedig az király: Mit gondoltoc én velem Serujának fiai? Mert az UR mondotta néki: Szidalmazzad az Dávidot: és kimondhattya néki, miért
11 mivelted ezt? Es monda Dávid az Abiſainac, és minden ſzólgainac: Imé az én fiam, ki az én agyékomból ſzármozot, kergeti az én életemet: hogy ne czelekedgye tehát az Jemininec fia? hadgyatoc békét nékie:
12 mert az UR mondotta néki. Nétalám reá tekint az UR nyomoruſágomra, és jót
13 ád még ma nékem az ő átkájért. Es mégyen vala Dávid az úton, Semei pedig az hogy óldalon ellenbe mégyen vala: és métébe á kozodic vala, és köveket és földet
14 haygal vala reájoc. Eljutà azért annakutánna à király, és mind az véle való nép nagy fáradsággal egy helyre: és ott megnyugovéc.
15 AZ Abſolon pedig és mind az Izrael népe bémenénec Jerusálembe, és az A-
16 chitophelis ő vele egyetembe. Mikoron pedig az Arecaból való Chuſai az Dávid nagy ő akarója bément vélna Abſolonhoz, mónda a Chuſai Abſolonnac: éllyen az király, éllyen az király. Es monda Abſolon
17 az Chuſainac: Ezé az irgalmaſſág az te barátodhoz? miért nem mentél el az te barátoddal?
18 Felele Chuſai Abſolonnac: Semmiképpen nem mivelem, hanem én azé léſzec, az kit az UR és az nép válaſzt, és mind
19 az Izrael fiai, azé léſzec és azzal maradoc. Máſazhogy kinec ſzólgálnec őrőmesben mint az én barátom fiának? az mint ſzolgáltam az atyádnac, ſzinte ollyan léſzec te
20 hozzádis. Monda pedig az Abſolon az Achitophelnec: Adgyatoc tanáczot mit
21 kel mivelnünc. Felele az Achitophel Abſolonnac: meny bé az te atyádnac agyáſihoz, az kiket ithon hagyott, hogy őrizzéc az házat: és megérti az egéſz Izrael népe, hogy te az atyád ellen felőtte nagy gyalázatos boſzſzuſágot czelekedtél: és annál inkább megerőſſödnec az kic melletted va-
22 ſznac: d Sátort vonának azért az Abſolonnac az palotának felső padlásán, és bémene az Abſolon az ő attyának ágyaſihoz
23 az egéſz Izrael népénec ſzeme láttára. Az mely tanáczot pedig ackor az Achitophel ád vala, úgy tartyác vala mint ha valaki az Iſten ſzavát kérdette vólna, olly bőczületben vala az Achitophelnec minden tanácza, mind Dávid előtt mind pedig Abſolon előtt.

XVII. Réſz.

Az Achitophelnec veſzedelmes tanáczát az Chuſai elforditya, és más tanáczot ad az Abſolonnac. Megizeni Chuſai Davidnac ez dolgot, általkèl tőzic Dávid az Jordán vizen, és az ő barátitól tapláltatic. Achitophel mikor látná hogy az ő tanácza véghez nem ment, megfoytya magát.

1 ONda azért Achitophel az Abſolonnac: Im én elválaſztoc tizenkét ezer embert, és felkelec és megűzöm az
2 Dávidot éyjél. Es reárohánoc, mert ő megfáradot és erőtlen kézzel vagyon, megrettentem ótet: és megfutamic, az egéſz nép melly ő vele vagyon: és az királt ő magát megö-
3 löm. Es annakutánna a népét mind egéſzlen te hozzád haytom, és mikor mindenec meghaylanac hozzád, és elvéſzhetted az embert a kit te kergetſz, az egéſz nép békeségben léſzen.
4 ES igen tettzéc ez ſzó az Abſolonnac, és mind az tob Izrael népe közőtt való
5 népéknec. Es monda az Abſolon: Hijác hamár az Arcea városbéli Chuſaitis, és hal
6 lyuc meg ois mi tanáczot ád. Es mikor eljutot vólna Chuſai az Abſolonhoz, mónda néki Abſolon illyen képpen: Az Achitophel illyé tanáczot ád, azért láſſad, ha megfogadgyuc az ő ſzavát vag' ne. Szoll hozzá.

Monda

Inſ. 19. 27.

a Sibának hatnagyſága az Mephiboſethen.

** 1. Reg. 2. 8.*

b Semei ſzidalmazza az Dávid királt és mindé féle boſzſzuſágot teſzen rayta.

Hóltan.

† Inſ. 19. 22.

c Békeséges türeſnec és ſzenvedeſnec példája az Dávid. Ki az ő ön, mori uſágában emél boſzſzút az Semein, hanem az Iſtenre néz.

1. Sam. 10. 24.

d Abſolon megférteszteti az Dávid ágyaſit, az mint iſten megfenyegette vala Nathan által: Supr. 12. 11.

7 Monda ackor Chuſai az Abſolonnac: Nem jo tanácz ez az mellyet moſtan Achi-
8 tophel adot, nem találta ez egyſzer. [a] És monda az Chuſai: tudod te magad, hogy az te attyád és az kic véle vadnac igen erős vitézec: annakfelőtte igé megkeſeredet ſzivő emberec, mint ſzinte amaz kőlkeitől megfogſztatot mezőben budoſo medve. Annakfelőtte az te atyád igen hadakozó ember: és nem hál az tőb néppel eggyűt.
9 Illyenkor valami barlangban lappag, vagy valami egyéb helyen, és ez meglehet hogy mikor előſzer reájoc találkoznac ezec, (Ha valami kevés elhűll kőzzűlőc.) meghallyác azt, és az ki hallya azt kezdi
10 mondani, megveretet az Abſolon népe. És igy léſzen hogy még az erős vitézekis, kiknec ſzivec ollyan mint az oroſzlánnac, igen megreműlnec, mert az egéſz Izrael tudgya hogy az te atyád igen erős vitéz, és
11 azokis az kic véle vadnac erős vitézec. De én azt adom tanáczúl, hogy gyűyts egybe ez egéſz Izrael népét Dantúl fogva mind Beerſebaig: kinec ſzáma ſoc légyen mint az tenger partyan való főveny, és ugy men-
12 az hadba. Ackor oſztan mennyünc reája oda az helyre az hól megtalálhattyuc, és rohánnyunc ő reája nagy ſűrőſzéggel: nem külőmben mint az harmat lehűll az főldre, és ne hadgyunc ſemmit ő benne: ſem pedig azokban az kic ő véle vadnac, egy ſe
13 maradgyon. Ha pedig valamelly, városba ſzaladnais, mind az egéſz Izrael népe kőtelet vigyen az városnac, és vonnyuc el mind
b *Az Chuſai tanáczat jová hadgya mind Abſolon mind pedig az Izrael népe.*
14 â patakba, hogy még czac egy kőveczkétis ne talállyanac az helyén. És monda az Abſolon és mind az Izrael népe: Job az Arcea városból való Chuſainac tanácza az Achitophel tanáczánál. / Az UR paranczolta vala pedig hogy az Achitophelnec
26 tanácza elbontatnéc, melly jó vala, hogy veſzedelmet hozná az UR az Abſolonra.
15 MOnda pedig az Chuſai, Sadoc és Abjathar papoknac: Illyen ſ illyen tanáczot adott az Achitophel az Abſolonnac, és az Izraelben való véneknec: én viſzon-
16 tag illyen ſ illyen tanáczot adtam. Azért mindjárást kűlgyetec el hamarsággal, és izennyétec meg Dávidnac illyen ſzóval, ne mulaſs éyjel az puſztác mezején, hanem az vizen mindjárást meny által, hogy valami-
17 képpen bé ne nyellyéc az királt, és véle egyetembe mind az tőb népet. Az Jonathas pedig és az Achimas állanac vala az Rogel forrásánál, az hová méne egy leánzó, és megmondá ezeket nékiec, hogy elmennénec és megmondanác à Dávid királynac: Mert nem akarjác vala magokat megmu-
18 tatni, bémenvén az városba. Meglátá mindazáltal őket egy ſzólga, és bémondá az Abſolonnac: Elmenénec azért ők ket-
ten ſietséggel, és menénec egy ember házába Bahurim városába, kinec tornátzába vala egy áſott verem, és oda ſzállánac alá.
19 Ragada pedig à gazda aſſzony egy búzaſeritőt, és terité az verem ſzájára, és arra darált árpát terité, és nem vévéc eſzekbe
20 ez dolgot. Menénec pedig az Abſolonnac ſzólgai az aſſzonhoz az házba, és mondánac: Hól vagyon az Achimas és az Jonathas? Felele nékic az aſſzony, általgázolánac az vizen: És kereſéc őket, de mikor meg nem találtác vólna, viſſzatérénec Jerusálembe. Mikor pedig el-
21 métec vólna az Abſolon ſzólgai, kijövénec az veremből, és megmondac ezeket az Dávid királynac, és mondánac az Dávidnac: kellyetec fel és mennyetec által gyorſan az vizen, mert illyen tanáczot adott ti el-
22 lenetec az Achitophel. Felkele azért az Dávid, és mind az véle való nép, és általkelénec az Jordán vizén mig megvirradna, nem lőn czac eggyis ki által nem ment volna.
d *Achitophel me fojtya magát.*
23 LAtván pedig az Achitophel hogy az ő tanácza véghez nem mét vólna, megnyergelé ſzamárát, és felkelvén elméne házához az ő városába: és elrendelvén házanépének dolgát, megfoyta magát, és meghala: és eltemettetéc az ő attyának koporſojában.
Nota.
24 AZ Dávid pedig juta Mahanaimba, és Abſolonis általkele az Jordán vizén, mind ő maga mind pedig az véle való Iz-
25 rael népe. Es tőve az Abſolon fő hadnagynac az ſereg előtt az Amaſat, az Joab helyet: Ez pedig az Amaſa egy fő ember fia vala, kinec Jitra vala neve, az Izrael népe közzűl való az ki közőſűlt vala az Abigaillal â Nahaz leányával, kiâ Serujánac
26 az Joab annyának húga vala. Es tabort jára az Izrael népével az Abſolon az Gilead főldén.
d *Az Iſten táplálkat rendel az Dávidnak királynak.*
27 LŐn pedig hogy mikor Dávid Mahanaimba jutott vólna, imé az Sobi, az Ammonitác városából az Rabbahból való Nahaſnac fia, és az Lodobar városból való Ammielnec fia az Machir, és az Gilead tartományában Regelimban lakozó
† 1. Reg. 2. 7.
28 †Barzillai. Agy leplet, medentzéket, czerép edényeket, búzát, árpát, liſztet, búza
29 darat, babot, lenczet, árpa kását. Mézet, vajat, juhot, űnő ſaytokat hozánac az Dávidnac, és az ő véle való népnec eleségül. Mert mondgyác vala magokban, ez az nép igen éh, és megfáradot, és elſzomjuhozott az puſztában.

XVIII. Réſz.

Dávid király az Abſolon ellen ſereget rendel. Paranczollya hogy meg ne öletteſſéc az Abſolon. Meggyőzettetic az Abſolon hada, és ő maga meg-

élettetic az Joábtól, mikor ſutásában hozzánál fogva az fán fennakadot volna, és az holt teſte vettetic egy veremben. Meghalván Dávidaz Abſolon halálát ſiratya ötet.

1 ¶ Egſzámlálá pedig Dávid az né-
MEN pet melly vélevala, és fő had-
nagyokat, ſzázadoſokát rédé-
2 ¶ NEN le közöttöc. Es hagyá Dávid à
népnec harmad réſzét az Joab
hadnagyſága alatt, és á máſic harmad réſzt
á Serujának máſic fiának Abiſainac Joab
attyafiának hadnagyſága alat, az harmadic
réſzt bizá, az Ittai Gittheus kezébe: Es
monda az népnec a király: En magamis
3 elmégyec vélettec. De ä nép monda: Ne
jöy; mert ha valahogy mi megfutamodűc
ſemmit azzal nem gondolnac, es ha haſon
fele meghalis az népnec közzüllünc, mi
vélünc nem gondolnac. Te pedig téſzeſz
annyit mint mi tizezeren: Job azért hogy
te az városból légy mi nékünc ſegitség-
4 gel. [a] Monda azért nékiec az király:
Az mi néktec jónac tettzic én azt mivé-
lem: Megálla azért â király az kapuban,
és az ſereg mégyen vala ki ezerenként, ſzá-
5 zanként. Paranczola pedig az király Jo-
abnac, Abiſainac és az Ittainac, mondván:
Az én fiammal az Abſolonnal én erőttem
gyengén czelekedgyetec: hallá pedig ezt
mind az egéſz had, mikor az király minde-
nic hadnagynac, paranczola az Abſolon
6 felől. ¶ Kiméne azért à nép à mezőre az Izrael
ſerege eleibe, és megűtközénec az E-
7 phraim erdejenél. Es megvertétec ott az Iz-
raelnépe az Dávid ſzólgaitól: és lőn ott
nagy vetzedelé, úgy mint húſz ezer ember
8 halála. Es elſzelledénec az viadalban min-
dő felé nagy meſzſze földig: és az nép kőz-
zül ſockal többet emészte meg az erdő,
9 hogy nem mint az fegyver. Talalkozéc pe-
dig Abſolon â Dávid ſzólgaira: Abſolon
pedig egy öſzvéren ſzalad vala, és bé futa az
öſzver à nagy sürü czerſac közzé: felakada
hajánál fogva egy fára, és fugg vala az ég
között és föld között, mikor elment vólna
10 alóla az öſzvér, az mellyen ülvala. Kit mi-
kor egy *vitéz* meglatot vólna, hirré adá az
11 Joabnac, és monda: Im hól látám az Ab-
ſolont hogy egy fára felakadott. Móda pe-
dig az Joab annac acki megmondotta va-
la: Imé láttad, ſ miért nem olted meg ugy-
an ott levetvén ötet az földre? és én dol-
gom vólt vólna azután, hogy megajándé-
koztalac vólna tiz ezüſt garaſſal, és egy vi-
12 tézi övel. Monda az ember Joabnac: Ha
ſzinte minddárâſt kezébe ezer ezüſt pénzt
adnális, nē olnēm meg az király fiát, mert
az mi fülünc hallására paranczolá meg à
király te néked, Abiſainac, és Ittainac ezt
mondván: megoltalmazzátoc; ſenki fia-
mat az Abſolont ne bántſa. Azért magam-
nac kereſte vólna nyavalyáczyéle, mert a ki-
rály előtt ſemmi nē lehet elfedezve: sőt még
14 teis ream támadtal vólna érőtte. Monda
azért az Joab: Nó mit álloc előtted? Vőn
azért hárō nyilat kezébe, és az Abſolonnac
ſzivébe lövé ki még éleven vala à czer fán.
15 Környülfogác annakfelőtte az Joab fegyver
hordozó ſzólgai tizen, és általveréc az Ab-
16 ſolont és megőléc. Trombitát futata az
után Joab, és megtére az nép az Izraelnec
űzéséből, mert megtiltá ez Joab az népét.
17 Fogác pedig az Abſolonnac teſtét, és
vetéc ötet az erdőn egy nagy verembe, és
nagy rakás követ hányának reája: és az Iz-
rael népe elſzalada, kiki az ő házába. [b]
18 Gondolt vala pedig az Abſolon *életében* egy
dolgot: es még éltében emelt vala maga-
nac valami oſzlopot az vőlgyben, mellyet
király vőlgyének hivnac: Mert ezt mond-
gya vala: ninczen nékem oly fiam kin az én
nevemnec emlekezete maradhatná? azért
azt az oſzlopott az ő nevére nevezé, mert
hivattatic az Abſolon oſzlopának mind ez
mai napiglan.
19 ¶ Monda pedig az Achimas az Sadóc pap
fia, maydan elfutoc én, és megmon-
dő az királynac hogy megſzabaditotta Iſté
20 ötet az ő ellenséginec kezekből. Es mōda
néki Joab: ne légy ma hir mondó, hanem
hólnap mond megima ugyan ne mód meg:
21 mivelhog' az király fia meghólt. Monda
azőkőzbe Joab à Chuſinac: Eregy men' el,
mondmeg à királnac à mit láttál, és fejét-
hayta Chuſi à Joabnac, és elfutamodéc.
22 Es ſzóla iſmét Achimas az Sadoc fia Joab-
nac és monda: Jo vólnaé ha énis elfutnéc
à Chuſi után. Monda Joab: miért futnál jó
fiam, ha ſemmi egyéb hirt nem vihetſz.
23 *Monda iſmét* No valami, de énis elfutoc:
monda néki, am fuſs el. Elfutamodéc azért
Achimas à ſikon való úton, és meghallada
24 az Chuſit. A Dávid pedig úl vala à kapu
közőtt, és az őrállófelállot vala à kapu pad
lására à kő falon fellyúl: felemelvén pe-
dig ſzemeit, látá hogy egy ember igen fut-
25 na czac egyedul. Kiálta azért az őrálló es
megmőda az királynac, és monda à király:
Ha egyedul jó, követség vagyon az ő ſzá-
26 jában. Látá pedig az őrálló hog' más em-
beris igen futna utánna, és megkiálta az
őrálló az kapunállónac, és monda: Im hól
más emberis fut egyedul: A ckor monda az
27 király: azis hírt mondó. Monda iſmét az
őrálló: az mint látom, az elsőnec ſzinte ol-
lyan az futáſa mint Achimáſnac à Sadoc
fiának: és monda a király, Jámbor em-
28 ber az, és jó hirrel jó. Kiáltván azért
Achimas â királynak monda: Béke-
ség, és meghayta magát az földre az ki-
rály előtt, és monda: Aldatt â re URad Iſte-
ned, ki kezedbe adta azokat, kic felemel-
téc kezeket az én URam ellen az király el-
29 len. Monda ackor à király: Békével va-
gyone

Abſolon temetése.

[a] *Az az, Ha mi megfutamodűc, vagy ſokan levagatt atunkis, ſetsmit azzal az ellenség nem gondol, mi nékünkis ſemmi az mi halálunc, de ha te néked veſzedelmed eſic, téſzeſz annyit mint ha mi tiz ezerē veſznénec el. Más az, ha mi mind elveſzünkis, te pedig megmaradſz, vagyan fél mégis tőled az ellenség ſzinte ugy mint tiz ezer embertől.*

[b] *Ezzel jelenti az Iſtēlelke hog az Abſolon kevél vólt és az hiába való dicsőségnec kevánoja. Vagy ezzel neveti az Abſolont hogy az ő temető helyen követ emeltec az Dávid ſzólgai, de nem ollyant, minémőt ő éltében emelt vala.*

gyoné az Abſolon fiam? Felele Achimas: Látám hogy eggyút nagy bodulás vala, mikor à király ſzólgáját Joab elküldè, de nem
30 tudom azután mi lött. Es monda à kirał: Eregy tova és ály ott: elebméne azért
31 és megálla. Es azonkőzbe az Chuſi elől álla és monda: Ezt izenic az királynac az én URamnac, hogy az UR az ő igaz itéleti ſzerint megſzabaditot ma téged minden-
32 ektől kic te ellened támadtac vólt. Monda à király Chuſinac: Békével vagyoné az Abſolon fiam: Felele Chuſi: Ollyanoc légyenec az én Uramnac à királynac minden ellenségi és valakic te ellened gonoſzul
33 feltámadnac, mint à fiad. Es megháborodéc à király és felméne à kapu felőtt való vaczoráló házba, és ſira, és ezt mondgya vala mentébe: Szerelmes fiam Abſolō, ſzerelmes fiam, édes fiam Abſolon: bátor én hóltam vólna megérötted Abſolon édes fiam, ſzerelmes fiam.

David ſiratja ſiat Abſolont.

XIX. Réſz.

Az Dávid megfeddetic az Joabtól hogy az Abſolon halálán keſergene, az király azért à keſerűſéget elhagyván megmutattya magát az ő népének ſzorgalmaztattya Dávid az Judah nemzetségét hogy az ő haza vitelében elèl vegyéc az Izraelitakat. Az Semei kegyelmet kér az királtúl. Az Mephiboſeth menti magát hogy el nem ment vólt az királlyal. Barzillai béſéri Dávidot és az ő fiát az király udvaréba adgya, az Izraelitac panaſzolkodnac az Judah nemzetsége ellen, hogy őket à király haza hozatalában e lől vőttec.

1 Egjelentéc ezt az Joabnac
2 M hogy az király ſirna, és az Abſolont jaygatná. Fordúla azért az az ſzabadúlas azon az napon az egéſz népnec nagy bánattyára: mert hallya vala azon az napon az nép hogy azt beſzéllenéc, igen bánkodic az király az ő fia ha-
3 lálán. Es kezdéc magokat à ſeregből kilopni, és bémenni az városba, mint ſzinte ſzoktác magokat ellopni afféle emberec, à kic igen ſzégyenlic hogy az hadból elfu-
4 tottanac. Az király pedig béburitotta vala ortzáját és nagy ſzóval kiáltya vala: édes fiam Abſolon, Abſolon édes fiam, ſze-
5 relmes ſiam. Béméne azért Joab az házba à királhoz, és monda: ſzégyent tőttél ez mai napon minden te ſzólgaidnac ortzájokon, à kic ez mai nap az te lelkeder megſzabaditottác, és az te fiaidnac, leányid-
6 nac, feleségidnec, ágyaſidnac lelkeket. Szeretvén azokat az kic téged gyűlőlnec, és gyűlölvén azokat az kic téged ſzeretnec, és megjelentéd ma hog' keves bőczűlletec vagyon az fő embereknec nálad: mert megtapaſztaltam azt ma, hogy czac élne Abſolon, bátor mi mind eggyig meghóltunc vólna, jobnac tettzenéc te néked
7 Azért kely fel és meny ki, és ſzóly kedvec ſzerint az te ſzólgaidnac, mert es kéſzem az URra, hogy ha ki nem jősz, ez éyjel ſehul ſenki czac egy emberis nem marad veled: és az mind nehezeb léſzen mindē ez ideig való nyomorúſágidnál, mellyec eſtec raytad ifjuságodtól fogva mind ez mai napig.
8 Felkele azért az király, és leűle az kapu kőzőtt, és hire lőn benne mind az egéſz népnec, mondván: Imé az király az kapubā áll açkor mind az egéſz nép eleibe jőve az királynac. Az Izrael pedig elſzaladot vala kiki az ő házába.
9 Mind az egéſz nép kőzőrt pedig nagy veſzekedés vala mindenic nemzetségben, kic ezt mondgyác vala: Az király ſzabaditot meg minket az mi ellenſeginknet kezekből: az Philiſteuſoc kezéből is ő ſzabaditot meg: minap pedig è földről az
10 Abſolon miatt elfuta. Az Abſolon pedig kit előttünc járónac felkētünc vala, meghólt az hadban: Mit kéſtec azért à királynac haza hozásában.
11 Kulde pedig az király is követeket à Sadoc és Abjathar paphoz illyen izenettel: Szóllyatoc az Judah nemzetségében való őreg embereknec ezt mondván: Mi az oka hogy utólſóc akarttoc lenni az királynac haza hozásában egyebeknél? Mert az egéſz Izrael népénec ſzava
12 jött az királynac házához. a En atyámfiai vattoc, én czontom és én teſtē vattoc: mi-
13 ért léſztec tehát utólſóc az királynac haza vitelében? Es az Amaſánac azt mődgyátoc: Nem de teis nem én czontom és teſtē vagyé? Bátor igy ſ-igy czelekedgyéc velem az Iſten hogy ha én előttem minden időbē à ſeregnec fő hadnagya nem léſzeſz Joab
14 helyébe. Es hozzája hayta az király áz egéſz Judah nemzetségében való emberek-nec ſzivőket, mint egy embernec ſzivét: és egy akaratból ell: üldénec à királyhoz illyen ſzóval: Jóy haza mind te ſ-mind az te
15 ſzólgaid. Haza tére azért az király, és juta az Jordán vizéhőz, az Juda nemzetsége pedig ment vala Gilgalba, hogy az királynac eleibe menne, és általvinnéc az királt az Jordán vizén.
16 Sietc pedig ackor az † Semeiis az Gérának fia, melly az Bahurim városból való Jeminiſia vala, és ő is az Juda nēzetségével-
17 eleibe méne az Dávid királynac. Es ezer ember vala ő véle à Benjamin nēzetségéből, és ezeknec felőtte az Sibais véle vala az Saul házában való ſzólga, és ő néki tizn' őt fia és huſz ſzolgája véle eggyűt: és általmé-
18 nénec az Jordán vizén áz király előtt. Hajotis vivénec által ennec felőtte, hogy király hazanépét általhoznác: és úg' czelekedénec à mint ſzinte kedvénec tettzenéc. az Semei pedig az Gerának fia térdre eſéc az király előtt mikor az Jordán vizē általmenne. Es
19 mőda az királynac: Ne tulay doniſa *vétkál*

a Az az, Mindē nemzetſegec immar kövéteket küldöttenec. az királyhoz az ő haza vitèle feől, ti azért mit kéſedelmeztoc.

† 1. *Reg.* 2. 8.

Sap. 16. 5.

énnékem az én URam az én álnokságomat, és ne emlékezzél meg arról hogy gonoſzul czelekedéc veled az te ſzólgád, az napon mellyen az én URam az király Jerusálemből kiméne, hogy arról ſzivében gondolkodnéc az király. Mert eſmeri az te ſzólgád hogy vétkezett, és imé az egéſz Joſeph nemzetsége kőzzül én jőttem hozzád előſzer, hogy az királynac az én Uramnac eleibe mennéc. Es felele az Abiſai Serujahnac fia: S nem ölődé meg azért az Semeit, hogy káromláſokat ſzólot az URnac Chriſtuſa ellen? Monda pedig Dávid: Mi közőm vagyon veletec Serujának fiai, hogy ma meg akartoc engemet háboritan? ma kellenéjé embert ölni Izraelbé? mintha nem tudnám meggondolni, hogy ma jőttem uyjonnan az Izrael népén királlyá. Es monda az király Semeinec: Meg nem halſz, és megeskűvéc néki az király.

Giurnak jo.

Az Mephiboſetis pedig az Saulnac fia eleibe jőve az királynac, és ſem lábait meg nem moſatta vala, ſem ſzakálát meg nem beretvaltatta vala, ſem ruháját meg nem moſatta vala: az napságtól fogva hog az király elmét vala, mind az napigis, mellyen békeséggel haza jőve. Es lőn hogy mikor Jerusálemből kijőtt vólna eleibe az királynac, monda néki az király: Miért nē jőttél vólt el én velem Mephiboſeth? Felele: URam király, az én ſzólgám czala meg engemet: Mert ezt mődotta vala à te ſzólgád: Nyergely ſzamárt én alám hogy azon mennyec el az királlyal. Mert sánta az te ſzólgád. Es béarúlt engemet te ſzolgádat † te néked én URamnac az királynac: De az én URam ollyan mint az Iſtenneg Angyala: [b] Azért czelekedgyél úgy az mint te néked tettzic. Mert nem vólt ſenki az én atyámnac egéſz házanépe kőzzűl olly, ki halált nem érdemlet vólna az én Uramtól az királytól, mégis mindazáltal az te ſzólgádat az te aſztaladról élő vendégec kőzzé ſzámlálád. Azért ninczen ſemmi igaz oka, mellyért az királyra méltán panaſzolkodhatnám. Monda néki ackor az király: Mi ſzükség többet ſzólanod? En * megmondottam hogy te és az Siba oſztozzatoc meg az joſzſzággal. Es Monda az Mephiboſeth: Am bátor mind elvegye: pedig az én URam az király békeségben haza jőhete.

† Sup. 16. 3.

[b] *Az az, te néked királynac vagyon nagy bölczeséged, és megtudod itélni mit kel czelekedned.*

† Sup. 16. 4.

† 1. Reg. 2. 7.

Az Gileadból való † Barzillaiis eljővé Roglimból, és általméne à királlyal az Jordán vizén, késérvén ótet az Jórdánon. Ez * Barzillai pedig igen vén ember vala, úgy mint nyoltzvan eſztendős ember, és ő taplálta vala az királt, à mig Mahanaimba lakot vala: mert igen gazdac ember vala.. Monda pedig a király Barzillainac: Jere velem, és eltartlac téged én nálam Jerusálemben. Barzillai pedig monda a királlnac: Vallyon ſ-mennyi az én életemnec eſztendeje hogy én felmehetnéc az királlyal Jerusálembe. Nyoltzvan eſztendős vagyoc moſtan, [c] és moſtan tegyeké az te ſzólgád moſt valogaſſajé ſzájával, ber vagyoc, nem mit egyem és mit igyam? ſzükségé immár énnékem halgatnom az éneklő férfiaknac és aſzſzonyi állatoknac ſzavokat? Es vallyon ſ-mi ſzükség vólna hogy immár à te ſzólgad az én URamnac az királynac terhére lenne? Es keveſsè hogy az Jordánon jőve az király, mi ſzükség vólna hogy ez dologért à király illyen nag jutalmat adna? Hadd mennyen viſzſza kérlec, à te ſzólgád, és hadd hallyac az én városomban meg, az én atyámnac és anyámnac temető helyében: Hanem inkább imhól à Chimham *az én fiam* mennyenel à királlyal az én Urammal, czelekedgyel úgy véle a mint te nékéd jónac tettzic. Es móda az király: Jőjőn el velem az Chimhā, és úgy czelekedem véle hogy nékedis tettzeni fog: és valamit tőlem kévánſz, megczelekeſzé veled. Mikor pedig általkőlt vólna az Jordán vizén az egéſz Izrael népe, az király is pedig általmét vólna, megczokolván az király Barzillait megáldá ótet, ki viſzſzatére az ő házához. Altalméne pedig az király Gilgalba, és az Chimham ő véle vala. Az Judahnac pedig egéſz nemzetsége éppen ott vala az király haza vitelében: de az Izrael népének czac fele vala.

* Sup. 17, 27.

[c] *Az az, En mijó és gonoſz kőzőtt kűlőmbséget? Vallyon velhog' vén emſ-az te ſzolgád moſt valogaſſajé ſzájával, ber vagyoc, nem mit egyem és mit igyam? ſzükségé immár fő vagyoc udénnékem halgatnom az éneklő férfiaknac varba, és nem és aſzſzonyi állatoknac ſzavokat? Es vallyon ſ-mi ſzükség vólna hogy immár à te ez vilagiteſti ſzólgad az én URamnac az királynac ter- gy önyörüség az hére lenne? Es keveſsè hogy az Jordánon jo lakás az muáltal jővén az királt késértém, mi ſzükség ſica, és egyéb afvólna hogy ez dologért à király illyen nag fele dolog.*

ES annakutánna mikor az egéſz Izrael népe az királyhoz jőtt vólna, mondánac: Mi az oka hog' tégedet ugyan elloptanac az mi atyáink fiai az Judah nemzetsége? és általhoztác az királt és az ő házanépét az Jordán vizén, és az Dávidnac mindē ſzólgait véle egyetembe? Felelénec pedig midnyájan az Judah nemzetségéből valóc az Izraelnec: Azért hoztuc által mert mi nékűnc kőzelb való atyánkfia az király, és miért haraguſztoc ezért? Avagy megvendegletté ezért az király? Vagy megajándékozotté valami ajándéckal. Felelvén pedig az Izrael nemzetségéből valo férfiac, [d] az Judah nemzetségéből való férfiaknac, mondánac: Tiz réſzem vagyon nékem az királyban. [d] Az mi à királyra nézis, te náladnal ő előtte fellyebvaló vagyoc, miért utáltál azért meg? és vallyon nem eléb tőtemé én ſzót arról hog' haza hoznóc az mi királyunkat? De mindazáltal erősb lőn az Judah nemzetségből valóknac ſzavoc, az Izrael nēzetségéből valóknac ſzavoknál.

[d] *Vagy igy Az Dávidbannis meghalaſſac tégedet. Az az nohaza te nemzetségéből való Dávid, mindkirályunkat. azáltal ótet inkáb ſzerettem én hogy nem te.*

XX. Réſz.

Az Seba hiſzerláſt ſzerez, és ő általa az Izrael nemzetsége eláll az Dávid mellől, az Judah nēzetsége haza viſzi az királtJerusalebe. Dávid ő házát alá rendeli az ő régi ſzokáſi ſzerint. Abiſait megſzeplő-

plőſitet vala: Amaſat felindittya Dávid hog' az népet egybe gyűytſe az Seba ellen, ki mikor kefedelmeznéc. Abiſait küldi el az Joabbal egybe, elől találllya Joab Amaſat, és ótet megöli. Berekezti Joab az Sebat egy városba, kinec az fejét kivetic az kőfalő, és ugy ſzabadulnac meg.

1 VAla pedig ott egy verſenyes ember, kinec neve vala Seba Bicrinec fia, az Bẽjamin nemzetségéből: Az *ember* trombitát fútatá és mondá: Ninczen nékünc ſemmi kőzünc Dávidhoz, és ſemmi őrökségünc ninczen az Iſai fiában. Azért ti Izraelitác oſzollyatoc el, és mennyetec el haza házatokba. 2 Elméne azért mind az Izrael népe Dávidtól az Seba után az Bicri fia után: Az Judah nemzetségéből váloc pedig, mellette lőnec az ő királyoknac, az Jordán vizétől fogva mind Jerusálemig.

3 BEmenvén pedig Dávid az ő házába Jerusálemben, elóhozatá az király à tíz aſzony embereket, az ő ágyaſit, kiket othon hagyott vala az ház őrizni: és őrizet alá rekezté, és ott táplálatá azokat: De hozzájoc bé nem méne: Es őrizet alatt lőnec özvegységben mind az ő haláloknac őrájáig.

4 MOnda pedig az király Amaſanac: gyűyts egybe nékem az Judah nemzetségét harmad napîg, és te magadis itt 5 légy jelen. Elméne azért az Amaſa hogy egybe gyűytené az Judah nemzetségét, és tob ideig késéc hogy nem mint az király 6 hadta vala néki. Monda ackor Dávid az Abiſainac: Imé mayd gonoſzbúl czeleKeſzic velünc az Seba az Bichrinec fia az Abſolonnál: vedd melléd azért az te Uradnac ſzólgait, [a] és kergeſd meg ótet, hogy vala mi erős városokat kereſvén ma- 7 gának, el ne ſzaladgyon előttünc. Kimenénec azért ő utánna az Joab hadnagysága alatt valóc, és az Ceretheúſoc és Peletheuſoc, és minden egyéb erős vitézec: és kiindulánac Jerusálemből hogy kergetnéc Sebat az Bichrinec fiát.

8 MIkor pedig vólnánac amaz nagy kőſziklánál melly vagyon Gibeonnál: az Amaſa jővé nékic eleikbe: Az Joab pedig ruhájába öltőzvén, az ő ruháján fellyül derekahoz óvedzet fegyvere az ő hivelyében vala, és mikor az Joáb menne, ki- 9 eséc az ő fegyvere hivelyéből. [b] Monda azért Joab az Amaſanac: Egeſségben vagyé atyamfia? Es az Joab meg fogá job kezével az Amaſa ſzakálát, ũnt ha megakarná czókolni: 10 Az Amaſa pedig nem tudgya vala magát óltalmazni à fegyvertől melly az Joab kezében vala, és * altalűté ótet az őtődic óldalczont alatt. Es kionta az bélit az földre: és noha tóbſzer nem ûté által, mindazáltal meghala: Joab pedig és az Abiſai az ő attyafia, mennec vala az Seba után, Bichrinec fia után.

11 Megálla pedig az Amaſa teſte felőtt Joabnac egy ſzolgája, és monda: Valaki Joabbal tartya, és Dávidnac javát kévánnya, 12 az Joab után ſieſſen. Az Amaſa pedig ferteg vala az útnac kőzepette, látván pedig egy, hogy ott minden megállana kivoná otet az útból az mezőbe: és ruhát veté ő reája: mivelhogy látná hogy valaki érkeznéc, minden megállana felőtte.

13 MIneekutánna pedig kivontác vólna az útból, minden ember az Joab után ſiet vala, hogy megkergetnéc 14 az Sebát, az Bichrinec fiát. Es általméne *Seba* az Izraelnec minden nemzetségén, Abel Beth Maachan, [c] és mind az Berea tartományának lakoſin, kic egybe 15 gyűlvén kővetic vala ótet. Mikor eljuttotac vólna pedig *az Dávid ſzólgai*, környülvővéc ótet Abelah városban, melly Beth Maachatnac neveztetic vala, és nagy halmot tőlténec az város ellen, melly az kő fallal egyenlő vólna: és mind az ſokaságnac melly Joabbal vala, igyekezeti ez vala, hogy az városnac kő falá telrontsác. 16 Es kiálta egy eſzes aſzſzonyi állat az városból: Hallyátoc meg, hallyátoc meg, kérlec, és mondgyátoc meg az Joabnac: jóyjón ide hozzám, valamit mon- 17 doc nekie. Ki mikor hozzájo ment vólna, monda az aſzſzonyi állat: Te vagyé Joab? Felele. En vagyoc. Ki monda néki: Halgaſd meg az te ſzolgáló leányodnac ſzavát. Felele: meghallom. 18 Ackor monda az aſzſzonyi állat: [d] Azt mondgyác vala előſzór *ez városbéliec*: Minden kétségnélkűl megtudakoznac előſzer az Abela városbeliektől, és úgy in- 19 dúlnac el az dologban. En pedig egy vagyoc az békeség ízeretőc kőzzől, és az Izrael hivei kőzzül: Te pedig el akarod veſzteni az egéſz várost: még pedig az Izrael városinac [e] annyát? miért puſztitod az URnac őrökségét? 20 Ackor felele az Joab és monda: távól legyen, távól legyen az én tőlem, hogy elrontſam és elveſzeſſem. 21 Nem úgy vagyon, hanem egy ember az Ephraim hegyeről való, tudnillic az Seba Bichrinec fia, felemelte kezét az Dávid király ellen: Adgyátoc kézbe azt egyedül, és elmégyec az város alól, és monda az aſzſzoni állat az Joabnac: Imé mayd kivettyűc ez kőfalon 22 az fejét te néked. Elméne azért az aſzſzonyi állat nagy eſzeſén az kőſéghőz, és elvágatá az Sebanác az Bicri fiának fejét: és kivetéc az Joabnac: és trombitat futata, és haza oſzlánac az város alól kiki az ő házába, Joab pedig haza méne Jerusálembe az királhoz.

[a] *Az az. Amaſanac ki fő hadnagy vala.*

[b] *Joab megöli álnokſaggal az Amaſat, mint ſzinte az Abnert hogy megmordalotta vala.*

* 1. *Reg.* 2. 5.

[c] *Abel Beth Maacha városnac neve.*

[d] *Az az, Mitzt alittyuc vala hogy az Iſtennec paranczolattya ſzerint. Deut.* 10

[e] *Minket előſzer megkerdeſz, az békeség felől, ha azt akarjuc, &c. Az az, fő városat.*

* *Sup. 8.16.*

23 AZ* Joab azért vala az Izrael egéſz ſeregének fő hadnagya, az Benajah pedig Jehojadának fia, à Ceretheuſoknac és
24 Peletheuſoknac vala hadnagya. Az Adorã pedig adóſzedő, az Joſaphat Ahiludnac fia, à meglőtt dolgoknac megirója vala.
25 Az Seja pedig iródeákja vala: Sadoc pedig és Abjathar papjai valának.
26 Az Jairból való Irais, az Dávidelőtt fő ember vala.

XXI. Réſz.

Saulnac az Gabaonitác ellen valo kegyetlenſegejert boczat Iſten az Izraelitákra nagy ehséget, és hogy az Iſten megengezteltetéſéc, Dávid az Gabaonitáknac kezekbe ád az Saul maradékiben hetet, kiket azoc felakaztanac Gibeában. Az Riſpah őrizi az ő fiainac holt teſteket. Dávid eltemetteti az Saulnac és Jonathánac tetemeket mind az felakaztattaknac teſtekel. Az Philiſteuſoc ellen hadakoznac az Dávid ſzolgai, és az Gath városbéli orjaſoknac magvokat ſzakaſztyác.

1 LŐn pedig nagy éhség Dávid idejében három egéſz eſztendeig egy más után, és megtalálá felőle Dávid az Urat, és monda az UR? Az Saulért és az ő vér ſzopó házanépejért vágyon ez, mivel-
2 hogy megőltéc az Gabaonitákat. a Hivatá azért az király az Gabaonitákat és ſzóla nékiec: (Az Gabaonitác pedig nem az Izrael fiai közzül valoc valának, hanem az Emorreuſoc maradékából, kiknec az Izrael fiai * megesküttec vala: Az Saul pedig módot kereſet vala benne hogy azokat levágatná, az Izrael és Judah nem-
3 zetségéhöz való ſzerelméből.) Es monda Dávid ez Gabaonitáknac: Mit czelekedgyem veletec, és mivel állathatom ezt helyére hogy ti jót mondgyatoc az UR-
4 nac örökſége felől? b Felelénec néki az Gabaonitác: Ninczen nékunc ſemmi, ſem aranyba ſem ezűſtbe járó dolgunc az Saullal és az ő házanépével: és ninczen arrais akaratunc mi nékünc hogy valakit megőllyünc az Izrael népe közzül. Es
5 monda: Valamit mondotoc én megczeleksſzem veletec. Ackor mondánac az királynac: ő lőn az ember, ki minket megemészte: és ki mi ellenünc gonoſzt gon-
6 dola: és annyira kitőrőlteténc miatta, hogy ſohúl az egéſz Izraelnec határiban maradáſunc nem lehetne. c Azért adgy mi nékünc hét embert az ő maradéki közzül, kiket felakaſzſzunc az UR előtt az Saul lakó helyén Gibeában, ki *mindázáital* az URnac válaſztot királya vőlt. Es
7 mondá az király: En megadom. Es kedvezé az király Mephiboſethnec, az Jonathas fiának, mely Saul fia vala, az Urnac
8 nevéré tőtt * eskővésért, az mely lőtt vala ő közőttőc, Dávid és Jonathas közőtt, az Saul fia közőtt. Elvővé azért az király az Ajah leányának az Riſpának két fiat, kiket az Saulnac ſzült vala, Armonit és Mephiboſethet, és iſmét az Saul leányának Micolnac d őtt fiát, kiket ſzült vala az Barzillai fiának Adrielnec, Mehola-
9 thból valónac. Es adá azokat az Gabaonitác kezébe, és felakaſztác őket az hegyen az UR előtt: és azoc éggyűt heten halánac meg, és lőn megőletétéſec aratáſnac idején, az árpa aratáſnac czaz kezdetiben.
10 VŐn pedig az Riſpah az Ajahnac leánya, valami fekete gyáſz ruhát, mellyet felvona magának azon à kőſziklan ſátor gyanánt az aratáſnac kezdetitől fogva, míglen eſső lenne az égből, e és nem engedi vala az égi madarakat az ő fiainac teſtekre ſzállani nappal, ſem pedig
11 az mezei vadakat éttzaka, *rejá jöni*. Es megmondác Dávidnac az mit az Riſpa az Ajanac leánya az Saulnac ágyaſa czelekedett vólna. Es elméne az Dávid, és elhozá az Saulnác tetemeit, és az ő fiának az Jo-
12 nathánac tetemeit az Jabes Gileadbéliektől, kic elloptác vala azokat à Bethſannac útzájáról, holott őket az Philiſteuſoc * felakaſztottác vala, mikor az Philiſteuſoc megvertéc vala Sault az Gilboe hegyén.
13 Es mikor elhoztac vólna onnét az Saul-
nac, és az ő fiának az Jonathánac tetemeket, azoknac tetemeketis az kic felakaſz-
14 tattac vala egybe ſzedéc. Es eltemetéc Saulnac és az ő fiának Jonathánac tetemeket, az Benjamin földében, Selaban, az ő attyának az Kiſnec koporſójában: és acképpen czelekedének mindeneſtől fogva az mint az király megparanczolta vala, és úgy éngeſzteltetéc meg az után Iſten az földhöz.
15 LŐn iſmét ezutánnis hadoc az Philiſteuſoknac az Izraelitác ellen: és elméne Dávid az ő ſzólgaival egybe az hadba, és
16 hartzolának az Philiſteuſoc ellen, annyira hog' az Dávid elfáradna. Ackor látván ezt az Ibi Benob, ki az Orjáſoc maradékából való vala, (kinec kopjájának vaſa háromſzáz réz Siclus nyomó vala, és uy kardot kőtött vala fel ólálára,) elſzáná magában
17 hog' megőllye az Dávidot. De megſegíté őtet az Abiſai az Serujának fia, és általüté az Philiſteuſt és megőlé, ackor eskűvéſſel fogadác az Dávid ſzólgai, ezt mondván? Soha bizony többé mi velünc hadba nem
18 jőſz, hogy az Izraelnec ſzövetnekér f elne oltſad. Lőn annakutánnais hartzoc az Philiſteuſockal Gob városánál, és ackoronnis az Sibbechai Huſath városból való megőlé az Sáphot, ki az Orjaſoc maradéki
19 közzül való vala. Iſmét ez utánnis lőn

más

* *1. Sam. 18.3. és c. 20. v. 15. 24. esc. 23. v. 18.*

d *Ezec nem Micholfiai voltac hanem Merabe, Saul király leányáje, kit Adrielnec attác vala De Micholénac mondátnac mivelhogy ő tartotta vala fel azokat, Laſd meg 1. Sam. 18. v. 19.*

e *Ezt azért mondgyac mert mivelhogy az Saulnac vérekjért lőt vala az ſzáraſság és az éhség könyörgőt Iſtennec az Riſpa hogy az Saul fiainac halálával engeztéltetnéc meg. es annac bizonságára adna eſőt, &c.*

* *1. Sam. 31. verſ. 30.*

a *Az Izralitác megeskűttec vala az Gabaonitáknac, azért nagy vétec volt hogy az Saul őket lavágatta vólt.*

* *Joſ. 9. 19.*

b *Az Izrael népe felől.*

c *Tremellius igy fordittya: teki az Urnac válaſztott királlya vagy, adgy nékünc hét embert.*

f *Az jo fejedelem ſzövetnekér az orſzágnac.*

más had az Philiſteuſoc ellen azon Gob
városánál, holott az Elhanan az Bethlehẽből való Jaare Oregimnec fia, megölé az
Gittheus Goliathnac attyafiát: kinec az ő
kopjájának vaſa ollyan vala, mint az ſzövőknec zugoly-fájoc. Lón mégis mind
ezec felőtt tőb hadokis Gat városánál, és
vala ott egy igen nagy magas ember, kinec
mind kezein lábain hathat uyjai valának,
az az, mindeneſtől huſzon négy, és ezis Or-
jaſtól ſzármazot vala. Es nagy ſzidalomal il
leté az Izrael népet: ezt megölé az Jonathas, az Dávid bátyjának Simahnac fia.
Ez négy fia vólt az Gath városában la-
kozó Orjasnac, kic mind á Dávid kezé ál-
tal, és az ő ſzólgainac keze által ólettetec meg.

XXII. Rèſz.

Dávid ez enekbẽ az Urıſtẽt dizéri, és neki halakat ad mindẽ hozzoja valo jó tetemenyérol, kéváltképpen pedig hogy áz ő elleſegitőlmeg ſzabaditotta, és az ő orſzágát megerősitette, &c.

Nekie pedig az Dávid illyen éneket ackor, mikor az UR megſzabadi
tá ötet minden ellenſé
ginec kezekből, és az
Saulnakis kezéből.
Es monda: * Az UR énnékem erős kősziklám, és énnékem kő váram, és énnékem
mindenkor ſzabaditóm.
Az Iſten az én erősségẽ, ő benne † bizom paiſom énnékem és az én ſzabaditásomnac ſzarva, én nékem fel magaztalóm,
és mindenben őltalmam. En ſzabaditóm:
Te ſzabaditottál meg engemet minden
nyavalyámból.
Az felséges Urat hivóm ſegitségül, és
megſzabaduloc az énellenségem tól.
MErt az halálnac faydalmi vőttec vala
engemet kórnyűl, és az iſtenteleneknec árvizei megröttentettec vala engemet.
Az koporsónac nagy kénnya kórnyekezett vala meg engemet, és à halálnac halója vetteteʒ vala meg énnékem.
Dé én az én nyomoruságomban az Urat hivám ſegitségül, és az én Iſtenem hőz
felkiáltéc, és meghalgatá az ő Tẽplomából az én ſzomat, és az én kiáltáſom felhatott az ő füleibe.
Ackor megindúla és megremůle az főld, az
égnec fundamẽtomi megmozdulának és
megrendülénec: mert megharagutt vala
az Ur.
Az ő haragjának füſti felmégyen, és ez ő
ſzájából ſzármazott tüz megemésztʒ, lángazó ſzeneket gerjeſztʒ ő.
Meghayeván az égeket leſzálla: és homályos ſetétség vala az ő lábai alatt.
a Az Cherubimokra ule, és rópůle, mint
a ſebeſſen méno ſzél.
Az ſetétséget kórnyőskórnyűl mintegy
ſátort maga kórnyűlvonta, tudniillic az
vizzé változando ſurú felhóket.
Az nagy fényeſség miatt, az ő tekintetitől tüzec gerjedtec.
Menydörgést adott az Ur az égből, és az
magaſságban lakozó Iſtẽ ſzózatot addott.
Éllővé az ő nyilait, és elveſzté őket: és az
ſebes villamás megrontá őket.
Es à tẽgernec őrvényienec fenekei meglátztának, ez világnac fondamentomi kinyilatkozának, az Urnac haragja miatt: és
az ő haragjának ſzelénec kemeny fuváſa
miatt.
Elboczátá magaſságból *az ő kezét*, és meg
fogván engemẽt kivona az, ſoc vizekből.
Es megſzabadíta engemet az én erős ellẽségemtől, és à kic gyulőltenec engemet,
mivelhogy hatalmasbac volnának énnálamnál.
Hatalmat vőttec vala raytam az én nyomoruságomnac idején: De az Ur vólt az
én gyámolom.
Kihoza engemet nagy ſzéles helyre,
meſzabaditot engemet, mert jó akaróm
énnékem.
Megfizetett az UR énnékem az én igaſ-
ságom ſzerint, b és az én kezeimnec tiſztaſága ſzerint fizetet nékem.
Mert én megőriztem az Urnac útait, és az
én Iſtenem ellẽ nem czelekedtem, és az én
Iſtenemtől nem ſzakadtam, el mintaz
iſtentelenec.
Mert minden ő itéleti énnékem előttẽ
vadnac, és az ő tőrvényi előttẽ forognac:
és az ő végezéſitől nem távozom el.
Es mivelhogy ő előtte ártatlan vagyoc,
és megőltalmazom magamat hogy ſemmit
hamiſſan ne czelekedgyem.
Megfizetet az UR nékem az én igaſságom ſzerint, az ő ſzemei előtt való tiſztaságom ſzerint.
Az kegyelmes természetű emberhőz, kegyelmes vagy, és az tőkélleteshéz tökéletes vagy.
Az tiſztához tiſzta vagy, és az kemény
emberhőz keménységet mutatſz.
Az nyőtőlt kősséget megſzebaditod,
de az te kemény tekintetedlészen az felfuvalkodtakon, és azokat megalázod.
Mert te vagy Urã az én ſzövetnekẽ, és az
UR megvilágoſittya az én ſetétségimet.
Mert te általad rontottam meg az ellẽséget, és az én Iſtenem ſegitségével mentẽ
által az éllenségnec kőfalán.
Az Iſtennec uta * tökélleres: és az Urnac ſzava † tiſzta, mindenckneс kic ő benne biznac erős pais.
Mert kiczoda vólna Iſten az Urnac *
kivőle? és kiczoda haalmtos az mi Iſtenünc kivőlt

** Ez az ſoltár xény vben az 18. Pſalmus*

† Heb. 2. 13.

a Az Iſtenſegitségének hirtelenſiget jeleli, mint ha azt monda ná, nagy hirtelenségel jön nékẽ ſegitségül, mely hirtelen ſebes az ſzél.

b Nem kevelkedic Dávid az ő czelekedetinec igaſságával, hanem ſzol arról az igaſságról, az melly vólt az ő ellenségi ellen az az: ártatlãságáról, &c.

** Deut. 32. 4 Dan. 4. 32. Apoc. 15. 3.*
† Pſal. 12. 7. & 119. 140 Prov. 30. 5.
** Deut. 32. 19. 1. Sam. 2. 2. Pſal. 80. 8. Eſai. 45. 5.*

33 Az Iſten az én erőſségem az hadban, és az ki az én útamat álhatatoſsá tőtte.
34 Az ki az én lábaimat gyorſackà tőtte mint az ſzarvaſnac: és az ki az fejedelemſégbe állatott engemet.
35 Ő tanîttya az én kezeimet az viadalhoz: és az vas ív eltőrőtt az én karom ellen.
36 Es az te óltalmadnac paiſát adtad én nékem, és az te kegyelmeſséged által megſokaſitottál engemet.
37 Az én ôſvényimet megſzéleſitetted c az hól én jártam és az én bokáim nem tantorgottac.
38 Megkergettem az én ellenſégimet, és elveſztettem őket: és meg nem nyugottam mîgnem elfogyattam őket.
39 Es megemészttettem őket, és általvertem őket, és fel nem támadnac ellenem és elhullottac az én lábaim előtt.
40 Es felővedeztél engemet az viadalra való erőſséggel, megſzegyenitetted én előttem az kic én ellenem támadtac.
41 Es az én ellenségimnec nyakokat az én kezembe adtad, és azokat az kic engemet gyűlőlnec, és én kigyomláltam őket.
42 Vartac ſegitséget, de nem volt ki megſzabaditaná őket: az Urhoz kiáltottác de nẽ halgatta meg őket.
43 Es megrontottam őket mint az földnec porát, és mint az útzã való ſart megtapodtam őket, és elſzelhettem őket.
44 Es megſzabaditál engemet az én népẽnekis ellenem való támadásától, és ſoc nẽzetségeknec fejedelmévé tőttél engemet, és à melly nemzetséget nem eſmertem, azis ſzolgál énnékem.
45 Azidegen nemzetségec hazudtac én előttem: De mikor fülembe jőtt *álnokságoc*, engedniec kellet én nékem.
46 Azidegen nomzetec elepednec vala, és reytec házokbannis rettegnec vala.

47 Él az UR, és áldot az à ki én erőſségẽ, és magaztaltaſséc fel az Iſten, az én ſzabaditáſomnac erőſſége.
48 Iſten az a ki énnékem győzedelmet ád: és meggyalázza az én alattam való népeket.
49 Es megmentesz engemet az én ellenségimtől, és az én reám támadot nép közőtt felmagaztaltál engemet, és à hamis embertől megſzabaditottál engemet.
50 Ennekokáért dicźérlec tégedet Uram az népec * közőtt, és dizéretem az te Nevedet.
51 Ki az te királyodnac erős kő vára vagy, és ki irgalmaſságot czelekedel az te megkent királyoddal a Dáviddal, és az ő magvával mind őrőcké.

XXIII. Réſz.

Az Dávid királnac utólſo beſzédi iratnac meg, mellyeket ſzolott czac halála előtt. Az után előſzámláltatnac az Dávidnac erős nevezetes vitézi-

1 Ezec lőnec pedig az Dávidnac utólſo beſzédi: Az Iſainac fia az Dávid mondotta ezeket, az à férfiu à ki nagy méltoſágra emeltetett fel: Az Jácob Iſtenénec felkenettetet királlya ki gyönyörűſéges énec ſzerző vólt Izraelbẽ.
2 Az URnac lelke ſzolott én bennem, és az ő beſzéde ſzármazot az én nyelvem ál-
3 tal. Az Izraelnec Iſtene ſzólot, az Izraelnec hatalmas Iſtene mondotta: Az ki uralkodic ezeken az embereken igaz légyen, és
4 olly ki iſteni félelemmel uralkodgyéc. Es ollyanoc légyenec mint az világoſság reggel mikor à nap feltámad: mint az homályoſságnélkúl való reggeli idő, és az melegséggel földből felnevekedett gyenge fü
5 az első után. Nem ollyan az én [a] házam az Iſten előtt: Mert őrőcké állandó ſzőveteſséget ſzerzett én velem, mindeneſtől elrẽdelltetet és álhatatos ſzőveteſséget. Mert éñekem mindeneſtől ſzabaditóm és megtartóm, és elhittem tőkélleteſen hogy idegen királyi magot nem űltet az én ſzékem-
6 be. De az Iſtentelenec ollyanoc léſznec, mint az tőveſtől kiſzaggattatott tővis,
7 mellyekhőz kézzel nem nyulnac. Hanẽ à ki hozzá akar nyulniis kéſt vagy feyſzért véſzen hozzája: hogy ugyanazon helyen tűzzel égetteſséc meg.

a: Az az Nem ollyan az én birodalmom mint az homaloſsággal megſetétitett világoſság.

8 * Ezec pedig nevec az Dávid erős vitézinec kic ő véle valának: Az ſzékben űlő bőlcz, és à fő embereknec ſejedelme vala az Adino Eſuita, ki egy hartzon megſebeſittet az ő dárdájával nyóltzſzáz embert. 9 Ezután másodic vala Eleázár Dodonac fia, ki Ahohi fia vala, ez vala éggyic az hárő erős vitézec kőzzűl, kic Dávidal valának, mikor a Philiſteuſokon ſzégyent tőnec, kic oda az helyre gyűltenec vala, mikor az Izraelitác iñár megſutamottac vólna. 10 Es felkelvén igen vágá az Philiſteuſokat, mind addìg mîg az keze elfáradna, és az ſegyver az ő kezékhőz ragadna, és nagy nyomorusából való ſzabaditáſt czelekedéc az napő az UR, és az *elfutot* nép viſzſzatérvén, ez után czac az hólt teſteket foſztyác vala. 11 Ezutã vala az Samah az Harar városból valò Agenac fia: Mert egybe gyűltec vala az Philiſteuſoc egy mezőben, hol lott ſoc lencze vala: à nép pedig elfutot vala az Philiſteuſoc előtt. 12 Ackor megálla ez à mezőn, és megſzabaditá az nepet és megveré à Philiſteuſokat, és az UR nagy ſzabaditáſt czelekedéc. 13 Ezeknec felette hárő erős vitézec mentec vala à harmintz válogatot vitezec kőzzűl aratáskor Dávidhoz,

Chron. II. N. 10

az

14 nac vőlgyében. Az Dávid ackor erős
kősziklában vala, és az Philisteusoc tábo-
15 ra vala Bethlehemnél. Vizet kévánt va-
la pedig az Dávid, és monda: kiczoda hoz-
16 hatna nékem italt à Bethlehemi forrál-
ról, mely à kapu előtt vagyon. Ackor az
három vitézec rejá ütének az Philisteu-
soc taborárá, és meriténec vizet á Bethle-
hemi forrásból, mely á kapu előtt vala:
mellyet elhozának és vivéc á Davidnac:
de nem akara abból innia, hanem kitől-
17 té az Urnac. Es ezt monda: Távol lé-
gyen én tőlem Uram, hogy én azt mivel-
lyem, hogy véreket igyam meg azoknac,
az kic magokat halálra vétvén mentenec
az vizért. Es nem akará meginnia. Ez
dolgot azért ez három vitéz czelekedte
18 vala. Az Abisai tovabba az Joabnac at-
tyafia Serujanac fia, vala ez háromnac
hadnagya, ki háromszáz ellen felemel-
vén az ő dárdáját megőlé azokát: és ő
néki nagy hire nevé vala ez három vité-
19 zeckel egybe. Ez három vitézeknec ne-
veckel noha hires nevés vála *az Abisai*, és
azoknac fejedelmec vala, de mindazáltal
20 az hárommal nem ér vala. Az Benaja-
sis, Jehojadásnac fia, (ki erős ember vala,)
nagy tehetségű ember vala, ki Chabseel-
ból való vala: Ez őlé meg az Moabitá-
nac két fő vitézét. Ugyan ezen elmenvén,
az orozlántis megőlé az veremben b tél-
21 be. Ugyan ezen őlé meg az Egyptum-
ból való embertis, ki igen szép termető
ember vala: kinec kezében dárda vala,
és ez czac egy páltzával méne reája: ki-
vévé az Egyptumbéli embernec kezéből
à dárdát, és megőlé azt áz ő maga dárdá-
22 jával. Ezeket czelekedte vala az Benajas
Jehojadásnac fia, és ő nekieis jó hire nevé
23 vala az három erős vitézec közőtt. Az
harmintz közőtt legnevezetesb vala, de
mindazáltal amaz hármat nem éri vala,
és hadnadgyá tévé ezt Dávid az ő szavát
24 halgató népközőtt. c Az Asaelis az Jo-
ab attyafia, ez harmintz közzé számláltа-
tic vala, és az Elchanan, az Bethlehemi
25 Dodonnac fia. Az Harod városbéli
Sammah, és azon Harodból való Elica.
26 Es az Paltiból váló Heles. Es az Ira
27 az Thecoa városból való Icces fia. Az
Abiezer Amethot városból, és az Mebun-
28 nai, Husath városból való. Ahohit vá-
rosból való Sálmon, és Meharai az Ne-
29 tophat városból: Heleb Baanahnac fia
Netophatból való, Jitthai Ribainac fia
Gibathból való, melly az Benjamin fiaié.
30 Benajah Pirathonból való, és az Hid-
31 dai, a patac mellet való Gaasbéli. Abi-
albon Arbáthól való, Azmaveth Barhu-
32 mitból való. Eliabba Saalboitból való,
33 Jasenia Jonathas. Hararból való Sa-
mah, Ahiam Ararból való Sararnac fia.
34 Eliphelet Ahasbainac fia, Laachatból
való: Eliam, Gillon városbéli Achitophel-
35 nec fia. Hesrai Charmelből való: Paa-
36 rai Arbitból való. Igal, Sobahbéli Na-
37 thannac fia: Bani Gadból való. Selec
Ammonita, Beerothból való Naharai,
Beerothból való Joabnac az Seruja fiának
38 fegyver hordozója. Ira: Ithrit városból
39 való, Gareb azon Ithritból való. Urias
Hitteus, mind ősze harmintz heten.

XXIIII. Rész.

Megszámláltattya Dávid az népet. Megharagszic az Isten, döghalált bocsát az országra, Dávid könyörög Istennec megesmervén az ő bűnét, megkegyelmez az Isten, megszűnic az nagy dög halál. Megveszi Dávid az Araunatól az szérűt, és áldozic ott Dávid hálá adó áldozattal, &c.

1 Es Elgerjede az Urnac * haragja
az Izrael ellen, és felinditá Dá-
vidot ő cilenec, ezt mondván:
Eregy el számláld meg az Izra-
a elt és az Judah nemzetségét. a Monda
azért Dávid az Joabnac, az ő seregénec fe-
jedelménec: Meny el járd bé az egész Iz-
rael nemzetségét, Dantul fogva mind Be-
ersebaig, és számlállyátoc meg az népet,
3 hogy tudgyam az népnec számát. Es
monda Joab az királynac: Sokasitsa meg
az UR az népet à mennyi mostan, tegyé
száz annyivá, és lássác ezt az én Uramnac
az királynac szemei: De miért akarja ezt
4 az én URam az király. De hatalmasb lőn
az királynac szava az Joabénál, és à több fő
emberekénél: Kiméne azért az Joab, és à
több hadnagyoc à király elől, hogy meg-
számlálnác az népet, tudniillic az Izraelt.
5 Es általkelénec az Jordán vizén, és tá-
bort járánac az Aroer város mellet jobb kéz
felől, à Had vőlgyében, nem messze Joa-
6 zerhoz. Azután menénec Gileadba, és à
Tahtim Hodsi földére: Innét menénec à
Dan Jaan földére, és Sinon környékére.
7 Ezután menénec Tyrus tartománya fe-
lé, és à Hiveusoknac, Cananeusoknac min-
den városiba. Innét az után menénec Ju-
dah tartományának dél felől való részére
8 Beersebaba. Es mikor béjártác vólna az
egész földet, háza ménénec Jerusálembe,
9 kilencz hólnap és húsz nap élmulvá. Es
béádá Joab az megszámlált népnec szá-
mát az királynac: és vala az Izrael nép-
nyóltzszáz ezer erős fegyver fogható fér-
fiac, és az Judah nemzetsége vala öt száz
ezer férfiu.
10 Mingkután pedig Dávid ezt czele-
kedte vólna, megesmebetéc az ő szive,
b és monda az Urnac: Igen vétkeztem eb-
ben a mit czelekedtem. c Azért mostan ő

* 1. *Chron.* 21.

a *Megszámláltattya Dávid az ő országában való fegyver foghatokat.*

b *Vagy: Vádolni kezdé ötet az ő szive.*

c *Dávid megesmeri az ő bűnét és könyörög az Istennec.*

b Ez azért mondgya mert tőlbe az orozlánnac kegyetlenebec, mivelhogy prédát nem kaphatnac.

c Az az, hadnadgyá tévé azoc közőtt az kic ő környüle forgolodnac vala, és az ő testének őrizői valánac, mint az Corethеusoc, és Pelethеusoc.

Uram, vedd el, kérlec, à te ſzólgádnac álnokságát: mert felőtte igen bolondul czelekedtem.

11 ES mikor felkőlt vólna reggel az Dávid: ſzóla az UR à Gad prophétának, 12 ki à Dávidnac jóvendő mondója vala, ezt mondván: Meny el és ſzóly a Dávidnac: Ezt mondgya az UR: Három dolgot adoc elődbe, válazd el eggyiket magadnac, à melyiket akarod hogy megczelekedgyem. 13 Elméne azért à Gad Dávidhoz, és tudtára adá néki, és ezt mondà: I. Akarodé hogy hét eſztendeig való éhség II. ſzállyon földedre: Vagy hogy háſóm hónapig ellenséged előtt budoſsál, és ellenséged kergeſſen tégedet: III. Vagy hogy harmad napig dóghalál légyen földedben: Azért moſtà laſſad és gondold meg, miczoda válaſztvigyec annac à ki engemet elküldött.

14 Es monda Dávid az Gadnac: Minden felől elég keſerüségem vagyon nékem: De inkáb kérlec, hadd eſſem az UR kezébe: mert az ő irgalmaſsági nagyoc: Es ne eſſem ember kezébe. 15 d Boczáta annakokaért az UR dóghalált az Izrael népére, reggeltől fogva az elrendelt ídeig, és meghalánac az nép közzül Dantul fogva Beerſebaig, hetven ezer férfiac.

16 ES mikor felemelte vólna kezét az Angyal Jerusálem ellenis, hogy aztis elpuſztitaná, megſzáná az UR az veſzedelmet, és monda az Angyalnac à ki az népet ólivala: Elég immàr, hadd el. e Az Urnac Angyala pedig vala az Jebuſeus Arauna czűri mellet. 17 Es monda Dávid az Urnac, mikor látta vólna az Angyalt az ki à népet vágja vala. Imé én vétkeztem, és én czelekedtem hamiſſágot, ezec pedig ollyanoc mint az bárányoc, mit vétettenec? Kérlec, inkáb fordúllyon à te kezed én ellenem, és az én atyámnac háza népe ellen.

18 MEne azért az Gad Dávidhoz azon napon: Es monda néki: Eregy menj el és rakaſs óltárt az Urnac, az Jebuſeus Arauna nac ſzérűjén. 19 Es elméne Dávid à Gadnac beſzéde ſzerint, az mint az UR megparanczolta vala. 20 Es feltekintvén az Arauna, látá hogy az király az ő ſzólgaival egybe ő hozzája menne: és kiménvén eleibe, az királynac fejet hayta az Arauna, 21 artzal az föld felé hajolván. Es monda az Arauna: Mi az oka, hogy az király az én Uram az ő ſzolgájához jő? Felele Dávid: Azért hogy megvegyem tőled ez ſzérűt, hogy ezen óltárt eppitſec az Urnac és megſzűnnyéc az népen való oſtor. 22 Monda az Arauna Dávidnac: Vegye el bátor az én URam az király, és áldozzéc az mint ſzinte tettzic néki. Imhól az ökrökis az áldozatra. Imhól az boronác, és az ökrökhöz való ſzerſzámoc f legyenec fa helyett. 23 Azért mindent az Arauna az királynac ada, és monda az Arauna à királynac: Az te Urad Iſtened engeztelſséc meg általad. 24 Monda pedig az király az Araunának: Semmiképpen nem *veſzem* el: hanem ugyan árron vészem meg tőled: és nem akaroc az URnac ingyen való áldozatot áldozni. Megvővé azért Dávid azt az ſzérűt, és az ökrőket ötven ezüſt Siclusſon. 25 g Es óltárt eppite ott az Dávid az URnac, és áldozéc ott egéſzlen megégetett, és engeſztelő áldozattal: h és megkegyelmeze az UR az földnec, és megſzűnéc az czapás az Izrael népén.

De ninczen ezec kőzt ellenkezes mert az ökrőket vőtte ötven ſiclusſon. Az ſzérűt pedig kérte tőle, házát, holott az Templomnak kel vala epiteni, vőtte hatſzáz arany ſiclusſon.

Samuel másodic könyvének vége.

d *Megbűnteti Iſten az Dávid királynac bűnét az kőſségben.*

e *Megkegyelmez Iſtá az népnec az Dávid könyörgéſére.*

f *Vagy nyomta tashoz való ſzerſzámoc, mint czép, villa, gereblie Jarmoc, és egyéb ſzerſzámoc, mellyec akor ott voltac. 1. Paral. 21.*

g *Ugy vagyon hogy hat ſzáz ſicluſon vőtte meg, arany ſiclusſon pedig, mellyet kőzel tőtt más fel ezer tallért.*

h *Vagy hálá adó áldozattal.*

AZ

AZ KIRALYOKROL IRATTATOT ELSÖ Könyv.

Az királyokról irott elsö könyv az Iuda országának öt királyának hiſtoſtoriáját foglallya bé, Salomõnac, Robãnac, Abianac, Asa nac, Ioſaphátnac. Vizont ag Izrael országának nyóltz királlyának hiſtoriáját: Ieroboamnac, Nadabnac, Baſanac, Elánac, Zimrinec, Timrinec, Homrinac és Achabnac, és bé foglal ſzáz tizennyóltz eſztendöt, mellynec négyven eſztendeje Sálomoné, az hetvennyóltza az többié.

Salomoné 40. 1. Reg. 11. v. 42

Iudaországában:		eſztendö		Izraelében.		eſztendö.	
				Ieroboamè	21.		1. Reg. 14. 20.
Roboamè	17.		1. Reg. 14. 21	Nadabè	1.		1. Reg. 15. 25.
Abiájè	3		1. Reg. 15. 2.	Baſaè	23.		1. Reg. 16. 1.
Aſaè	41		1. Reg. 15. 10.	Elaè	1		1. Reg. 16. 10.
Ioſaphate égyedül	14		1. Reg. 22. 52.	Zimriè	7		1. Reg. 16. 17.
				Timriè és Homriè	11		1. Reg. 16. 25.
				Achabè	71		1. Reg. 16. 31.

ELSÖ RESZ.

Dávid király mivelhogy immár megvénhült vála, Adonias az Joabnac, és az Abjathar papnac tanaczoc altal Dávid hirenélkül királlya téteti magat. De más felöl az Nathan prophétának tanáczából Dávid Salomont válaſztya királlya, kit az Sadoc pap királlyá ken, kit az kösſegis királynac kiált. Jerusalemben az attya ſzekibe ültetic Sálomont, melly dolgot mikor meghallott vólna Adonias, megretten, és feltében az óltárhoz folyamodic, és kegyelmet talál Sálomonnál

1 AZ DAVID király pedig megvénhütt vala, és ötet bétakarják vala lepleckel, de meg nem melegülhet vala. Es mondának nekiaz ö ſzólgai: Kereſſenec az én Uramnac az királynac egy ſzüz lejánt, ki légyé az király környül, és ötet táplállya és hállyöte melletted, hogy melegedgyéc meg az én Urã az király. Keresénec annakokaért egy ſzép lejánt Izraelnec minden hátaribán, és találác az Sunem városából való Abisagot, kit hozánac az királyhoz. Az leany pedig igen ſzép vala, es az királt táplállya vala és ſzolgál vala néki: az király pedig nem eſmére ezt [a] *Abiſag.*

5 AZ Adonias pedig az Haggithnac fia felfuvalkodéc, ezt mondván: En ural- *a: Az az, Nẽm közösült vele.*

kodom *Dávid holtá után*, és ſzerte magának ſzekereket, lovakat, és ötven előtte járó ferſiakat. 6 És nem ſzomoritá meg ő tet az ő attya az ő életének idejében, ezt mondván, Miért czelekedtél így? Ezis pedig igen ſzép ſzemélyu vala, és azt Haggith ſzülte vala Dávidnac Abſolon után. 7 És ſzóla Joábbal az Serujahnac haval, és Abjathar pappal, kic az Adonias párttyát tartyac vala. 8 Az Sadoc pap pedig, és Benajahu az Jojadáſnac fia, és Nathan próphéta, és Semei, és Rei, és az erős férfiac kic Dáviddal valának, nem állottac vala az Adonias mellé. 9 [b] Áldozéc pedig Adonias juhockal és ökröckel és egyéb kövér barmockal az Zoheleth kőſziklá mellet, melly az Rogel forrás mellet vala: és vendéggé hivá mind az ő attyafiait, az király fiait és mind az Judahbéli férfiakat, az király ſzólgait. 10 De Nathan próphétát, és Benajahut, és amaz erős vitézeket és Salomont az ő attyafiát nem hivá el.

11 [c] SZóla annakokáért Nathan az Bethſabénac az Sálomon Annyának illyé képpen: Nem hallottadé hogy Adonias a Haggithnac fia uralkodic, és az mi Urunc 12 Dávid nem tudgya? Moſtan azért jövel és tanácsot adoc te néked, melly mind te neked mind az te fiadnac Sálomoñac elő 13 mentére léſzen. Menj elbé az Dávid királhoz, és mond ezt ő néki: Edes Uram király, nemde nem megeskűttél te a te ſzolgáló leányodnac illyen képpen: Sálomon az te fiad uralkodic én utánnam; és ő ül az én királyi ſzékembe: Miért uralkodic 14 tehát az Adonias? És imé mikor még az királlyal ſzólnál te, bémégyec te utánnad, 15 és véghez viſzem az te beſzédidet. Béméne annékokáért Bethſabe az királhoz az kamarába, az király pedig mivelhogy igen megvénhűtt vala, az Sunem városból való Abiſag ſzolgál vala az királynac. Meghayla azért Bethſabe, és térdet hayta az 16 királynac. Es móda az király: Mit kévánſz? 17 Felele az Betſabe: Edes Uram te megeskűttél az te Uradra Iſtenedre az te ſzolgáló leányodnac: Sálomon a te fiad uralkodic én utánnam, és ő ül az én királi ſzékébe. 18 Es imé moſtan Adonias uralkodic: te pedig moſt azt nem tudod édes uram 19 király. Mert áldozott ökröckel, és nagy ſoc kövér barmockal bővségeſen, és vendéggé hívta mind az király fiait és Abjathar papot, és Joabot a ſeregnec hadnagyát, Sálomont pedig az te ſzolgádat el 20 nem hívta. Te pedig édes Uram király tudod, hogy az egéſz Izrael népénec ſzemei te reád néznec, hogy megjelentſed nékiec, kiczoda fog ülni az én Uramnac a királnac ſzékiben ő utánna. 21 Ha kűlömbé czelekeſzel, mikoron az én Uram a király elaluſzic, az ő attyáival, én és az én fiam 22 Sálomon bűnőſöc léſznünc. [d] Imé pedig mikor még az királlyal ſzólna, Nathan 23 próphéta érkezéc. És megmondác az királynac, ezt mondván, Itt vagyon az Nathán próphéta, és bémenvén az király eleibe, meghayla az király előtt, arczal az földre 24 lebúrulván. És monda Nathan: Edes Uram király, Te mondottadé ezt: Adonias uralkodic én utánnam és ő ül az én király 25 ſzékembe. Mert aláment ma, és áldozott ökröckel és kövér barmockal bővségeſen, és vendéggé hivta mind az király fiait, és az ſeregnec fő népeit és Abjathar papot, és imé ők éſznec és iſznac ő előtte, és immár azt kiáltottác: Ellyen az Adonias király.

26 Engemet pedig te ſzolgádat és Sadoc papot, és Benajahut az Jehojadáſnac fiát és Sálomont az te ſzolgádat el nem hivta. 27 Avagy az én Uram az király mivelte vólnaé ezt, hogy nem mondotta vólna meg az te ſzolgádnac: kiczoda fogna ülni az én Uramnac az királynac ſzékiben az ő hólta 28 után? És felelvén Dávid király, monda: Hijátoc hozzám az Bethſabet. Ki béménvén az király eleibe, megálla az király előtt. 29 És megeskűvéc az király, módván: El az UR, ki megſzabaditotta az én lelkemet mindden nyomoruságból: 30 Hogy az miképpen megeskűttem te néked az Izraelnec Urára Iſtenére, ezt mondván hogy az te fiad Sálomon uralkodnéc én utánnam: Azonképpen ő ül az én királyi ſzékébe én helyette, mellyet ma véghez viſzec. 31 És meghayla Bethſabe arczal a földre leburúlván, és meghajolván a király előtt, monda: Ellyen az én Uram a Dávid király 32 mind óröckké. Monda pedig Dávid király: Hijátoc hozzám az Sadoc papot és Nathan próphétát, és Benajaſt Jehojadáſnac 33 fiát, kic az király eleibé béménenec. És monda nékiec az király: Vegyétec mellétec az ti Uratoknac ſzolgáit, és ülteſſétec Sálomőt az én fiamat az én ölzvétremre és 34 vigyéttec alá őtet Gihonba. [e] És kenye ötött ott Sadoc pap és Nathan próphéta Izraelnec királlyává: A nakutána kürtellyetec és kiáltsátoc: Ellié az Sálomő király. És 35 jóyjetec fel ővéle és eljóvén ülyön az én királyi ſzékébe, és ő uralkodgyéc én helyébe. Mert imár meghadtá ő nékihogy ő légyen fejedelme mind Izraelnec ſ-mind 36 Judánac. Felele pedig Benajas Jehojadaſnac fia a királynac, és móda: Amē. Vayha ugyan igy ſzólna az én Uramnac az ki 37 rálynac Ura Iſteneis. [f] Az miképpen vele vólt az UR az én Uramñal az királlyal, azőképpē vele légyē Sálomoñalis: és magaztallya fellyeb az ő királyi ſzékit, az én Uramnac az Dávid királynac királi ſzékinél.

38 ALáméne azért Sadoc pap és Nathan próphéta, és Benajas Jehojadáſnac fia:

b: Adonias az Joábnac és Abjathar papnac tanaczokból lakadalmotſzerez, az királnac kiáltattya magát.

c: Nathan próphéta tanáczot ád Bethſabénac.

d: Az az, mint bűnöſöc megölni tetűnc. Vagy. Az mi reménſégünkben megczalatkozunc. Vagy. Azt ſzajjag mondani hogy nem érdemlettűnc az fejedelemſéget mivelhogy az Uram éltében mentem haza.

e: Vagy az Gihon mellé mert az Gihon, patáka vala, melly Jeruſálemnec és az Dávid városának falát moſſa vala.

f: Az az, vayha ugyan ez vollnac akarattya az Iſtennekis.

cherethusokis és az Pelethéusoc: Es felültetéc Sálomont az Dávid király nac őſzvérére, és alá-
g Salomont királyá valaſztyac és kenic, Sadoc pap és Nathan. 39 vivéc őtet az Gihon mellé. g Vőn annakfélőtte az Sadoc pap egy ſzátu olayt az URnac ſátorából, és megkené Salomont, azután kűrtőlénec, és az egéſz nép ezt kiáltá: Ell-
40 lyen az Sálomon király. Es feljőve az egéſz nép utánna, és az nép ſipol vala és őrűl vala felőtte igen: annyîra hogy az főldis megrepedne az ő ſzavoc miatt.

41 MEghalván pedig Adonias, és mind az vele való hivatalos vendégec minekutánna az lakodalmot elvégeztéc vólna: az Joabis meghalván az kűrtőlésnec ſzavát monda: Vallyő miért vagyon ez meg-
42 háborodot városnac ſzava? Mikoron pedig még ő ſzólana, imé az Jonathan az Abjathar pap fia oda méne, kinec monda Adonias, Jőy bé: mert erős férfiu vagy, és őrömet mon-
43 daſz. Felelvén pedig Jonathan, monda Adoniasnac: Bizonyára az mi Urunc az Dávid
44 király, Sálomont tőtte királlyá. Es elküldőtte ő véle Sadoc papot az király, és Nathan prophétát, és Benajaſt az Jojadásnac fiát az Cerethéusokatis és az Pelethéuſo-
45 kat, és őtet az király őſzverére ültettéc. Annakfelőtte királyá kentéc őtet, Sadoc pap és Nathan prophéta az Gihonnál, és feljőttec onnét őrűlvén: és megzendűlt az város; Ez
46 az zendűlés az mellyet hallottatoc. Es immár béis ült Sálomon az orſzágnac királyi
47 ſzékibe. Sőt még az király ſzólgáiis bémenénec hogy megáldgyác az mi Urunkat Dávid királt, mondván: Tegye az Iſten az Sálomőnac nevet hîresbé az te nevednél: és magazt allya fellyeb az ő ſzékit az te ſzékednél,
h Meghoiclaz ágyon, mint az Jácob Gen. 47. hogy Itentől az ő fianac minden jót kérne. 48 és meghayla az király az ágyon h És eképpennis ſzóla az király: Aldot az Iztaelnec
URa Iſtene, ki adott ez mai napō ollyat, ki ſzemeimnec láttára helyettē ülne az én kirá-
49 lyi ſzékébe. Azoc pedig megrettenénec, és felkelénec mindnyájan az vēdégec kic Adoniaſſal valánac, és kiki mind dolgára méne.
50 Továbbá Adonias Sálomontól való féltébē,
i Adonias megrettenSálomontul és megfutamodic, de megkegyelmez néki az Sálomon. felkele és elmenvén megfogá az óltárnac
51 ſzarvát. i Megmondác pedig Sálomonnac illyen ſzóckal: Ime az Adonias Sálomontúl való féltében megfogta az óltárnac ſzarvait, ezt mondván: Eskűdgyéc meg ma énnékem Sálomon király, hogy megnem öli
52 az ő ſzolgáját fegyverrel. Es monda Sálomon: Ha jambor léſzen, egy hay ſzál fejéről le nē eſic az főldre; ha pedig gonoſság találtatic ő benne, meg kel halni. Elkülde azért
53 Sálomon kiraly, és elhozác őtet az óltártól; és eljővén meghayla Sálomon király előtt, és monda Sálomon kiraly: Meny el az te házadba.

II. Réſz.

David az ő halalánac órájáninti az Sálomont Iſteni félelemre és az igaſſágnac követéſére. Nevezet ſzerint pedig inti az Barzilluivai valóiō tétemenyre, és hogy Joábot és Semeit az ő érdemec ſzerint megbűntesſe. Boſzſzút áll azért Sálomon nem ezac azokon, hanem az Adoniaſonnis és az Abjathar papon.

1 ELközelgete pedig Dávidnac az ő ideje hogy meghalna, és
2 paranczola Sálomonnac az ő fiának, ezt mondván: En elmégyec ez egéſz főldnec ú-
3 tán, a erősſödgyél meg, és légy férfiu. És tain jarj, és megőrizzed az ő rendeléſit, az főldnec utánnac ő paranczolatit és az ő itéletit, és az ő bizonſagtételit; az mint * megvagyon irván az Moſesnec tőrvényében: Hogy előmented légyen mindenekben az mellyeket czelekedendeſz, és az mellyekhőz kezdeſz.
4 Hogy megtellyeſitse az UR az ő beſzédét az mellyet ſzólot én nékem, mondvan: † Ha megőrizendic az te fiaid az ő úrokat, járván én előttem tőkélleteſséggel tellyes ő ſzivec ſzerint és tellyes lelkec ſzerint, ezt mondván, *mondoc* ſoha el nem fogy az: Férfiu te néked az Izraelnec királyi ſzékiből.
5 Aztis jól tudod mit czelekedett én raytam Joab az Serujánac fia, az az, mit czelekedett az Izrael népénec két fő hadnagyával,* Abnerrel az Nernec fiával, és † Amaſaval Jethernec fiaival, kiket megőle; hadakozáshoz illendő vért ontván békeſēgnec idején; és mimódonhelyhezterte az hadakozáshoz illendő vért az ő derekán való övében, és az
6 ő lábában való ſarúban. b Czelekedgyél azért az te bőlczeſēged ſzerint; és ne engedgyed hogy megőszűlvén békeſséggel menn-
7 en az koporſóba. Az Gileadbéli Barzillaigonjés legyenec az te aſztalodnál való vendégec közőtt, * mert haſonlatoskeppē czelekedtec én velem, mikor Abſolon előtt az
8 te atyádfia előtt futnéc. Imé annakfelőtte te veled vagyon az Semei Geranac az Bahurimbéli Jéminiec fiának fia, ki igen † megſzidalmaza engemet az napon, mellyen Mahanaimba megyec vala. Mindazáltal ő mivelhogy * előmbe jőve az Jordán vizéhőz, megeskűttem néki az Urra, ezt mondván:
9 Nem őllec meg téged fegyverrel. De te bűntetésnélkűl őtet ne hadgyad, és mivelhogy eſzes férfiu vagy tudod mit kellyē czelekedned, hogy tudniillic az ő vénſēgét vérrel boczáſſad az koporſoba. † Azután meghala
10 Dávid az ő attyaival, és eltemettetéc Dávid-
11 nac városában. * Azidő pedig mellyben uralkodéc Dávid Izraelben; negyven eſztēdőt
12 tēſzen. Hebronban uralkodéc hét eſztendeig, Jeruſalemben pedig uralkodéc harmintzhárō eſztendig. Sálomō azért ülé Davidnac az ő attyának királyi ſzékébe, és † megerősſödéc az ő királyi birodalma felőtte igen.

a Az az, megőrizd meg az UR parancſolatit, haloc: Az egéſz
b Az az, jól tudod hogy ártatlán vért onto
fegyvert hordozott és az ő láb bait ártatlan vérbe keverte.
Act. 2. 29. és 13. 36.
2. Sam 5. 4. 1. Chro. 29. 26.
1. Chron. 29. 23.

23 MEne pedig Adonias Haggithanac fia
Bethſabéhöz azSálomonnac annyá-
hoz,Es az monda: Békeſégeſẽ az te
24 béjöveteled? Ki felele:békeſéges. Annakfe-
lőtte monda: Beſzédem vagyon te veled.
25 Monda az:ſzóly. Ackor monda Adonias:Te
tudod hogy enyim vala az orſzág és az egéſz
Izrael én reám néz vala hogy én uralkod-
gyam. De elvétetéc az orſzág én tőlẽ, és lőn
az én atyãfiáé, mert az Urtól adattatéc ő né-
26 ki. Moſtã pedig egy kéréſt kérec tőled, ne
hadgyad hijába kéréſemet. Móda az ő néki:
27 mód meg *mit akarſz*. Es ő móda:Szóly kér-
lec,Sálomõ királynac, (mert az te kéréſedet
meg nam veti) hogy adgya énnékẽ az Sunẽ
28 városából való Abiſagot feleſégül. Felele
Bethſabe:Jól vagyõ,én ſzoloc te melletted à
királnac. Méne azértBethſabe Sálomõ király
hoz hogy ſzólana néki Adonias felől, és fel-
29 kele az király ő eleibe. Ki mikor meghaylot
vólna ő előtte,Jeúlé az ő ſzékiben; és ſzéket
téteté az ő annya alá; kiúle ő néki job keze
30 felől. Es móda *Bethſabe*:Egy kis kéréſt kérec
én te tőled ne hadgyad hijába kéréſemet.
Es monda néki az király: Kérj édes anyám,
31 mert nem hagyom hijába kéréſedet. Móda:
Adaſséc az Sunem városból való Abiſag A-
32 doniaſnac az te atyádfiának feleſégül. Ackor
felele Sálomõ király és móda az ő annyának:
De miért kéred az Sunem városbéli Abiſa-
got Adoniaſnac? Kérd ő néki inkább az orſzá-
gotis. Mert ő énnékem bátyám; és ő véle
eggyet ért Abiathár pap, és Joab az Seruja-
33 nac fia. Es megeskűvéc Sálomon király az
URra, mondván: *Ezt ezelekedgye én velem
az Iſten, és ennélis nagyobbat, hogy az ő é-
letének ellene ſzólotta Adonias ezt ez beſzé-
34 det.* Moſtã añakokaért él az UR ki megerős-
ſitett engemet, és űltetet az én atyámnac Dá-
vidnac királyiſzékibe engemet, és ki házat
* 2. Sam. 7. v. ſzerzett énnékẽ az miképpẽ * megmondot-
ta vólt, hogy ma megőlettetic az Adonias.
35 Elkűldé azért Sálomõ király Benajaſt az Je-
hojadáſnac fiát, ki levágá őtet és meghala.
36 ABjathar papnakis monda az király:
Meny el Anathothba az te joſzágodba,
mert halálnac fia vagy: De ma tégedet meg
nem őletlec mivelhogy hordoztad az UR Iſ-
tennec ládáját az Dávid előtt, az én atyám
előtt; añakfelőtte mivelhogy az én atyám-
† 1. Sam. 22. 20. 37 nac mindẽ nyomorúſag:ba ſzéſzesvóltál. Es
2. Sam. 15. 24. kűzé Sálomõ Abjathar papot, hogy ne len-
Abjathar meg- ne az Urnac papja, hogy bétellyeſitené az
foztatic az Urnac beſzédét, az mellyet ſzólot vala *Eli*-
papſágtul. nec * háza felől Silohban.
* 1. Sam. 2. 31. 38 ELjuta pedig ez az hír Joabhoz, (melly
Joab Adoniashoz haylot vala, noha az
előtt nẽ haylot vala Abſolõhoz) és elfuta Jo-
ab az URnac ſatorába, és megfogá az óltar-
39 nac ſzarvát. Megmődác pedig Sálomõ kirá-
lynac, hogy Joab az URnac ſatorához futot
vólna, ezt módván: Imé *az Joab* az ő ſátr mel-
ler vagyon. Es elkűldé Sálomõ az Benajaſt
Jehojadáſnac fiát, mődván: meny el, vágd le
40 őtet. Elméne az Benajas az URnac ſatorá-
hoz, és monda néki: Ezt mondgya az király,
Jőy ki; kinec feiele Joab: Semmiképpen nem
mégyec, hanẽ inkább itt haloc meg, és meg-
mondá ezt Benaja az királynac, mődván: Igy
41 ſzólot Joab és igy felelt nékem. Es móda né-
ki az király: ezelekedgyél úgy à mint ſzólot,
vágd le őtet és temésd el; és veddel az ár- *Vers.*
tatlã kiőtött vért, mellyet kiontott Joab, én
42 tőlam és az én atyámnac házáról. Es az UR
fejére fordíttya az ártatlã vért, mivelhogy
két férfiakra nálanál igazbakra és jóbbakra
támadá; és megőlé őkét fegyverrel, és az én
atyám Dávid nem tudgya vala, † Abnert † 2.Sam.3.27.
tudniillic az Nernec fiát, az Izrael ſeregénec
hadnagyát, és az Amaſat Jethernec fiát, az
43 Juda vitézinec hadnagyát. Ezeknec pedig
vérec Joabnac fejére tér és az ő magvának
fejére mind őrőcké. Dávidnac pedig és az ő
magvának, és az ő házának, és az ő királyi
ſzékinec békeſége légyen az Urtól mind ő- *Joab megőlette-*
44 rőcké. Felméne azért Benaja Jehojadáſnac *tic.*
fia, és reátámadván megőlé őtet, és eltemet-
45 tetéc az ő házában az puſztában. Rendelé
pedig az király à Benajáſt Jehojadáſnac fiát
ő helyette az ſereg előtt hadnadgyá, és Sa-
doc papot rẽdelé az király Abiathar helyett.
46 ANnakutáña elkűldé az király, és hoz-
zája hivatá az Semeit, és móda nékie:
Epíts házat magadnac Jeruſálẽben, é
lakjal ott; és oñét ne meny ki ſe ide ſe tova.
37 Mert vala melly nap kimenendeſz, és általmenendeſz à Cedrő patakján, bizőnyal tudgyad hogy meg kel halnod: az te véred léſzẽ
38 az tenen fejeden. Es móda Semei à királynac:
Tettzic nékem ez beſzéd az miképpen ſzólot az én uram király, acképpen ezelekedic à te ſzolgád, és ſocidelẽ lákec Semei Jeruſálẽben.
39 Lőn pedig három eſztendő mulván, elſzökénec két ſzolgai Semeinec Achishoz Machanac fiához à Gathbéli királyhoz; és megmondác Semeinec, mondván: Imé à te
40 ſzólgaid Gathban vadnac. Es felkelvén Semei meg nyergelé ſzamárát, és elméne Gathba Achishoz hogy megkereſné az ő ſzólgait, elméne mondő Semei és meghozá
41 az ő ſzólgait Gathból. Megmődác pedig Sálomonnac, hogy elment vólna Semei Jeruſálẽből Gathba, és haza jött vólna.
42 Ackor elkűlde az király, és hozzá hivatá Semeit, és móda nékie: Nẽ de eskűvéſsel kénſzeritetteleké tégedet az URra, és bizonſágot tőttem te néked, ezt mondván: Valamelly nap kimenendeſz és vala hová menendeſz, bizonnyal tudgyad hogy meghalſz, és azt mondád én nekem, tettzic ez beſzéd, megértet-
43 tem. Miért nem őrizéd meg annakokaért az UR előtt való eskűvéſt, és az paranczolatot az mellyet néked paranczoltam?
* 2.Sám.16. 44 Monda annakfelőtte az király Semeinec: *vers.5.*
Tetudod mind azt az * gonoſságot az kiről
az te

az te ſzived bizonſag, mellyet az én atyámmal á Dáviddal czelekedtél. Az UR pedig mind azt az gonoſságot az te fejedre fordi-
45 totta. Az Sálomon király pedig áldot legyen, és az Dávidnac királyi ſzékiléggyen alandó az UR előtt mind őrőcké. Paran-
46 czola annakokaért á király Benajaſnac az Jehojadas fiának: Ki elméne és levágá á Semeit, és meghala: Es az országh * megerőſődéc á Sálomonnac kezében.

Semei megöletetic.
* *2. Chron. 1. v. 1.*

III. Réſz.

Sálomon feleſégül véſzi azt Pharao leányát, Gibeonban áldozic ſok áldozattal az Iſtennec, és mikor az Iſten ſzabadſágott adott volna néki hogy kérne az mit akarna ő tőle kérni: Kér az Iſtentől bőlczeſeget. Az Iſten pedig ád ő néki nem czac bőlczeſeget, hanem gazdagſágotis. Megmutattya az ő bőlczeſegét Sálomon az ő fiakon vérſengő két aſzſzonyi állat kőzőtt való tőrvény tétel által.

1 SOrſágot vete pedig Sálomő Pharaóval az Egyptumbéli királlyal, elvővé az Pharaónac leányát, és hozá azt Dávidnac városába, miglen elvégezné az ő házának és az UR házának epitéſét; Es Jeruſalemnec
2 kő falát kőrőskörnyűl. De az kőſség áldozic vala az magas helyeken, mert nem epitettet vala ház az URnac nevének mind az
3 ideiglen. Szereté pedig Sálomon az Urat, járván Dávidnac az ő attyának paráczolatiban: Czac hogy az magas helyeken áldozic vala, és ott ſzerez vala jó illatot.

4 MIkor annakokaért Gibeonba ment vólna az király hogy ott áldoznéc, mivelhogy ott vala az magaſságő epitetet fő óltár: Es az Sálomon azon az óltáron áldozot vólna egéſzlen égő áldozatúl e-
5 zer barmot. Megjelenéc ott Gibeonban az UR Sálomonnac éyjel álmában, és monda az Iſten: kérj az mit akarſz hogy adgyac te
6 néked. Es monda Sálomon: Te az te ſzólgáddal az én atyámmal Daviddal nagy irgalmaſságot czelekedtel, az miképpen ôis járt te előtted hivẽ, igazán, és te hozzád egyenes ſzivel, és megtartottad ő néki ezt az nagy irgalmaſságot, hogy ő néki fiat adtál, ki az ő királyiſzékiben ül, az mint ez mai napon
7 megtetzic. Es monſtan ô én URam és Iſtenem, te tőttél engemet te ſzolgádat királyá, Dávidnac az én atyámnac helyette. En pedig kicziny gyermec vagyoc, és nẽ tudom
8 az népet igazgatni. Es az te ſzolgád az te néped kőzőtt gődviſelő, az melly népet magadnac válaſztottál, melly nagy ſzámú nép, melly meg nẽ ſzámláltathatic, meg ſem iratathatic az ſokaſág miatt. Adgy azert az te ſzolgádnac értelmes ſziver, hogy tudgya megitélni az te népedet, és hogy tudgyá laſztáſt tenni az jó és gonoſz kőzőtt; mert
10 kiczoda itélheti meg ezt az te népedet? Es tettzéc ez beſzéd az UR előtt, hogy Sálomon
11 illyen dolgot kévánt vólna, Monda azért az Iſten ő néki: mivelhogy ezt kévántad én tőlem, és nem kévántál magadnac hóſſzú életet, ſem gazdagſágot, ſem pedig az te ellenſegidnec lelkeket, hanem kévántál értelmet az itélet tételre. Imé te veled az te be-
12 ſzéded ſzerint czelekedtem: Imé te néked adtam bőlcz és értelmes ſziver: úgy annyira hogy te hozzád haſonló nem vólt te előtted,
13 és utánnad ſem támad haſonló. Sőt még aztis az mit nem kévántál megadtam te néked, tudniillic † gazdagſágot és diczőſẽget: † *Matth. 6. 33.*
úgy annára hogy nem vólt te hozzád haſonlatos ſenki az királyoc kőzőtt minden te i-
14 dődben. Es ha az én útaimon járandaſz, megőrizvén az én végezeſimet és az én paranczolatimat, az miképpen járott az te atyád az Dávid, meghoſſzabitom az te életednec idejét. Es mikor felſerkent vólna Sá-
15 lomon, megemlekezéc az álomról. Es méne Jeruſalembe, és álla az URnac ſzővetſégének ládája eleibe: és áldozéc égő áldozatokat, és hálá adó áldozatokat. Szerze annakfelőtte lakodalmot minden ſzólgainac.

16 ACkor jővének á királyhoz [a] két tiſztátalan aſzſzonyi állatoc, és megállánac ő
17 előtte. Es monda az eggyic aſzſzonyi állat; Kérlec Urã halgas meg engemet: En és imez aſzſzonyi állat egy házban laktunc, és ſzűltem ő nála abbã az házhan. Lőn pedig hat-
18 mad nappal az én ſzülẽſemnec utanna, ſzűle ez aſzſzonyi állatis, és eggyűt valánc: nẽ vala idegen ſenki az házban, hanem czac ketten
19 valánc. Meghala pedig ez aſzſzónyi állat-
20 nac fia étzaka: mert meg nyomta vala. Es felkele éyfélkor, és elvivé az én fiamat én mellőlẽ (az te ſzólgaló leányod pedig alúſzic vala) és fekteté azt melléje, és az ő meg-
21 hólt fiát énnékẽ mellém fekteté. Mikor pedig reggel felkőltẽ vólna hogy megſzoptatnám az én fiamat, imé tehát meghólt, és jól megnézegetvén reggel látám hogy nẽ az én
22 fiam vólna kit én ſzültẽ vala. Anakutánna monda á máſic aſzſzonyi állat: Semiképpen nem, hanem az én fiam él, és te fiad az á ki meghólt. Amaz pedig monda: Nem, hanem te fiad az á ki meghólt, és én fiam az az ki él: és ekképpẽ vetekednec vala az király előtt.
23 Monda annakokaért á király; ez azt mondgya: Ez az én fiam á ki él, éz te fiad az á ki meghólt: Es amaz ezt mondgya: ſemmiképpen nem, hanem te fiad az az ki meghólt, és
24 én fiam az á ki él. Monda annakfelőtte á király: Hozzatoc fegyvert én nékem és
25 hozánac fegyvert á király eleibe. Ackor monda az király: Vágjátoc két réſzre amaz eleven gyermeket, és adgyároc eggyic réſzt eggyiknec, az máſikat pedig az máſiknac.

[a] *Nemellyek kufar aſzſzonẽ állatoknac mondgyác, mivel hogy az Sidoſzomind kufár mind tiztátalan aſzſzonyi állatot jegyez.*

26 Monda pedig az aſſzonyi allat à kijé vala az eleven gyermec, az királnac, mivelhogy az ő gyermekét ſzánna, kérlec, édes uram: adgyátoc néki az eleven gyermeket és ne őlyétec megőtet. Az máſic pedig azt mondgya vala, ſe enyim ſe tiéd ne légyen, vágjátoc
27 ketté. Ackor felele az király, ás monda: Adgyátoc amannac az eleven gyermeket, és
28 meg ne őlyétec, mert az az ő annya. És mikor hallotta vólna az egéſz Izrael ezt az itéletet, az mellyet tőtt vala az király, félée az királynac otzáját: mert látác hogy bólczeſség vagyon az ő ſzivében az itélet tételre.

IIII. Réſz.

Előſzámláltatnac az Sálomon királynac az ő orſzágában váló tiſztt tartoi kic az királt és az ő udvara népét táplaltác el: ſſegel. Beſzélli az után ez caput, az király aſztalánac gazdagſágát, lovainac, lovaginac ſzámát, bőlczeſségét, az ő orſzáganac békeſséges lakáſát, és az királnac nagy hirét minden népec közőt, annyira hogy ſokan eljőnénec az ő bőlczeſségénec halgatáſſira.

1 Secképpen lőn Sálomon
2 király, az egéſz Izraelen
3 király. Ezec valánac pedig az ő fő emberi: Azarias Sadoc papnac fia. Elihoreph és Ahijas, Siſanac az Iródeáknac fiai,
4 Jóſaphat Ahiludnac fia, tanáczoſſa vala. Benajas pedig Jehojadáſnac fia az ſeregnec hadnagya vala, Sadoc pedig és Abjathar papoc valánac. Es Azarias Nathannac fia
5 az tiſztt tartóknac előttőc járó vala, és Zabud az Nathannac fia fő tanáczos, és az
6 királynac barátttya vala. Es Ahiſar udvarbiró vala az Adoniram pedig Abdanac fia, kénczтartó vala.

c Sálómonnac mindáz egéſz orſzágban tizenkét tiſztt tártoi vadnac, kic az királt táplálják eleſſeggel minden udvara népével egybe.

7 a Vala pedig Sálómonnac tizenkét tiſztt tartója az egéſz Izraelen, kic táplállyác vala az királt és az ő házanépét, eſztendőben mindeniknec egy hóinapig kell vala
8 az tápláláſra gondot viſelni. Es ezec azoknac nevei, Harnac fia Ephraimnac hegyén.
9 Decernec fia Macasbán, Saalmimban, Beth-
10 ſemesben, és Elon Bethhonanban. Heſednec fia Arubothban, az birja vala Sochot,
11 és az Hephernec egéſz földét. Abinadabnac fia, ez birja vala Dornac minden határát: Az Sálomonnac leánya az Thaphat va-
12 la néki feleſége. Baana Ahiludnac fia, ez birja vala Taanachot és Megiddot és egéſz Bethſeant, melly Sartanah mellet vala Izrael alatt, Bethſeantól fogva mind Abel Meho-
13 lahig, és mind Jokmeamon túl. Gebernec fia, Ramoth Gileadban, ez birja vala * Jairnac az Manaſſé fiának faluit, mellyec Gileadbā valánac, ő birja vala † Argobnac tartományát, melly Baſanban vala, hatvan nagy kerîtett városoc, kőfallal és érez zárockal
14 megerőſſitettec. Ahinadab Iddonac fia,
15 Mahanaimban. Ahimaas Napthalimban, és ezis feleſségűl vővé magának Sálomonac leányát Boſmathot.
16 Baana Huſainac
17 fia, Aſerben és Alothban. Jóſaphat Paruahnac fia, Iſacharban.
18 Simei Elahnac
19 fia, Benjaminban. Geber Urinac fia Gileadnac földében, Sihonnac az Emorrēus királynac földében: Es az Ognac az Baſanbéli király nac földében: és ő ezac egyedűl
20 birja vala azt ez földet. Az Judánac pedig és az Izraelnec népe megſokaſodot vala, miat az tenger mellet való ſokſágos fővény, kic éſznec iſznac vala, és vigadnac vala. † †*Syrac.47.14.*
21 Sálomon pedig uralkodic vala minden országokon az folyóviztől fogva, mind az Philiſtéuſoc földéig és Egyptusnac határáig, és ajándékokat hoznac vala néki: és ſzolgálnac vala Sálomonnac életének minden idejében.

b Sálomon aſztalának gazdagſága.

22 b Az Sálomon aſztalára pedig mindēnapon ennyi étés kél vala el. Harmintz
23 véka ſzinlye liſzt, és hatvan véka közliſzt. Tíz hizlalt ökör és húſz fuvón járt ökör, ſzáz juh: ſzarvaſoc, őzec, bijaloc, és hizlalt kappanok nélkül.
24 Mert ő uralkodic vala minden helyeken az *Euphrates* folyóvizen túl Thiphſatúl fogva mind Azzahígig az az miden
25 királyokon kic az folyóvizen túl valának, és békeſége vala néki minden felől kőrőskőrnyűl. Es lakic vala Judah és Izrael † bátorſággal, kiki mind az ő ſzőlő tőve és figefája alatt, Dantől fogva mind Beerſebaig Sálomonnac minden idejében. † *Lev. 26.5.*

c Sálomonnac lovai és lovagai.

26 c Valánac pedig Sálomonnac * negyven ezer ſzekerbe való lovai az iſtalókba,
27 és tizēkétezer lovagai. Továbba táplállyác vala ezec az tiſztt tartóc Sálomon királt, és mind azokat kic az Sálomon király aſztalán valának, kiki az ő hólnapján, mindē fogyatkozáſnélkűl. Annakfelőtte árpát és polyvát az lovaknac és az őſzvéreknec viſznec vala az helyre az holott à király vala, kiki az ő elrendelt ſzokáſa ſzerint. * *Inf.10.26.* *2.Chron.1.14.* *és 9.25.*
29 Ada pedig az Iſten bőlczeſséget Sálomūnac és igen nagy † értelmet, és élménec † *Syrac.47.v.*
ſzéleſséget d az tenger partyán való fővēnec *16.*
30 ſokſága ſzerint. Es nagyob lőn Sálomōnac d *Az az, felőtte igen éles elmét, mellyel feltte igen ſoc doldeu embernél, mégaz Ezrahites Ethannális gokat foghatna és Hemannál, Chalcholnál, Dardanál az és érthetne meg.*
bőlczeſsége az napkelettre lakozóknac bőlczeſségéknél, és az Egyptumbélieknec min-
31 den bőlczeſségeknél. Sőt bőlczeb vala minden embernél, még az Ezrahites Ethannális Mahol fiainál: Es hîre neve vala minden nēzetiégec kőrőtt kőrőskőrnyűl.
32 Szerze pedig három ezer példa beſzédeket, és az ő é-
33 nekénec ſzáma vólt ezer és ött. e Szolott an- e *Ezec az Sálomon könyvei elveſztenet.*
nakfelőtte az ſakról, az Libonus hegynec cedrus fájától fogva, mind az hiſopig, melly az falból nevekedic ki Szola annakfelőtte az oktalan állatoktúl, *ludnilliic* az madarakról, az czuſzómáſzá állatokról, és az hálakról

† *Num.32.41.*
† *Deut.3.4.*

14 Es jónec vala minden népec kőzzűl, hogy halgatnác az Sálomonnac bőlczeſéget az földnec minden kitályitól, kic hírrel hallottác vala az ő bőlczeſéget.

V. Réſz.

Sálomon az Tiruſnac királyától az Hiramtól ſegitſéget kér az Iſten házának eppitéſére. Az Hiram azért ad elégſéges fát az Libanuſról az Sálomonnac kévánſága ſzerint Salomon viſzőtag éléſt ád az Hiram háza népének ſzükſégére. Megirja az miveſeknec ſzámokatis.

* 2. Chron. 2. 3. a Tiruſnac királlya az Hirã, tiſzteli az Sálomon királt.

1 Lküldé * pedig a Hiram király Tiruſnac királlya az ő ſzolgáit Sálomonhoz mikor megh allotta vólna hogy őtet kentéc vólna királlyá az ő attya helyet. Mert ſzereti vála Hiram az Dávidot minden időben. 2 Es viſzſzakűldé ők et Sálomon Hiramhoz, néki ezt izenvén: 3 Tudod hogy Dávid az én atyám nem epithete házat az ő URának Iſtenének nevének à hadac miatt, mellyec őtet kőrnyűlvőttéc vala, mignem az UR az ő lábainac talpa alá verette ők et. 4 Moſtan pedig az én URam Iſtenem nyugodalmot adot én nékem minden felől, úgy annyira hogy ſohol ſemmi ellenſégem ninczen, és ſenkitől ſemmi bántáſom ninczen. 5 Es imé annakokáért azt gődolom magamban, hogy én epitſec házat az én URamnac Iſtenemnec nevének, az miképpen ſzolot † az UR Dávidnac az én atyámnac, ezt mondván: Azt te fiad, kit te helyetted ültetec az te királyi ſzékedbe, ő eppîti meg azt az

† 2. Sámu. 7. 13. 1. Chron. 22. 10.

6 házat az én nevemnec. Moſtan annakokáért paranczoly, hogy énnékem vágjanac cedrus fákat à Libanuſon. Az én ſzólgáim pedig eggyüt legyenec az te ſzólgaiddal; és az te ſzolgaidnac ſzólgálattyoc jutalmát megadõ te néked valamit kévánſz; Mert jól tudod hogy ninczen nálkőzöttünc olly ember, ki az fa vágáshoz úgy tudna mint az Sidonbéliéc.

7 Mikor annakokáért meghallotta vólna Hiram az Sálomonnac izenetit, igen őrűle, és mőda: Áldot légyen az UR ez mai napon, ki az Dávidnac bőlcz fiat adott, ez ſoc ſzámú népẽ. 8 Es küldé Hiram Sálomonhoz kőveteket, ezt mődván: Megértettẽ az te kévánſágodat, megczelekeſzem minden akaratodat, mind az cedrus fa, és 9 mind az fenyúfa felől. Az én ſzólgaim az Libanusról aláviſzic az tẽgerre az fákat; én pedig azokat ſzálákra rakatván az tengeren, mind addig viſzem az mîg te paranczolod; és ott azokat kihányató, és te viſzed el azokat. Ebben pedig viſzontag te nékem kedves dolgot czelekeſzel, ha az én házamnépének 10 élést küldeſz. Ada annakokáért Hiram Sálomonnac cedrusfákat és fenyúfákat, min-

11 den ő kévánſága ſzerint. Sálomon pedig ada Hiramnac húſz ezer véka búzát az ő házanépének tápláláſára; és ſzépen megrőrt húſz ezer Corus b olayt. Ezt adgya vala Salomon 12 Hiramnac minden eſztendőnként. Az UR annakokáért * bőlczeſéget ada Sálomonnac à mint megmondotta vala néki. Es lőn békeſég Hiram kőzőtt és Sálomon kőzőtt; és ſzővetſéget tőnec egy máſſal. c

b *Coros, mértéknec néve.* * *Supra 3. 12.* c *Sálomon és Hiram ſzővetſget ſzereznec.*

13 Salomon pedig megparancsolá hogy mind az egéſz Izraelben az emberekben válogatáſt tennénec: Es válaſztánac harmintz ezer embert. 14 Kiket elkűlde az Libanuſra, minden hólnapra tíz ezer embert egy más után. Egy holnapîg az Libanus hegyén valának, két hólnapîg az ő házoknál. Adoniram vala pedig az miveſeknec palléroc. 15 Valának pedig Sálomonnac tereh hordói hetven ezeren: és nyóltzvan ezeren kővágói 16 az hegyen. Az fő embereknélkül és tiſztbéliecnélkül, kikre Sálomon az munkának igazgatáſát bizta vala; kic három ezeren és háromſzázan valának, kic az munkalkodó népet ſzorgalmaztartyác vala. 17 Es parancsola az király hogy nagy kőveket, drága ſzép kőveket hoznának à háznac fundamentomának, és faragott kőveket. 18 Faragának annakokáért az Sálomonnac és az Hiramnac kőmiveſi, és az Gibléuſoc: és kéſzítének fákat és kőveket az háznac eppitéſére.

VI. Réſz.

Az Sálomon király, az Iſtennec Templomát megrakattya és elkéſziteti hét eſztendeig, mellynec nagyſága, réſzei, és ſoc ékeſségei megirattatnac ez caputban.

1 Ovábba az Izrael fiainac Egyptumból váló kijövetelec után négyſzáz és nyóltzvanadic eſztendőben, Sálomonnac az Izraelen való birodalmának negyedic eſztendejében Ziphnec havávaban, a (melly másodic hólnap,) kezdé eppîteni Sálomon 2 az URnac házát. Az háznac pedig hoſzſzaſága, à mellyet Sálomõ király eppîte az URnac, hatvan ſing vala; és az ſzéleſsége húſz, 3 és az magaſsága harmintz ſing. Porticus vala pedig az háznac Temploma előtt, mellynec hoſzſzaſsága húſz ing vala, az háznac ſzéleſsége ſzerint: Széleſsége pedig tíz ſing 4 vala az háznac hoſzſzára. Czinála annakfelőtte az háznac ablakokat, mellyec belől 5 ſzéleſsec, kivől ſzoroſſac valának. Eppîte továbbá az háznac falaiban kamarákat kőröskörnyűl, mellyec az háznac falaihoz ragattac vala, mind az Templomon mind az Sancta Sanctorumon kőröskörnyűl. Czinála kőrős kőrnyűl kő lábakatis. 6 Az álſo kamarának őt ſing vala az ſzéleſsége. Az

a *Az Ziphnec hava az vólt máſodic hólnap, mellyet mi Apriliſnec, az az, Szent György havának neveznec.*

b *Nemellyec azt mondgyác az Sidoc kőzzűl hogy az ablakokat koc belől ſzoroſſac, kivől ſzéletsec, hogy az Templom ne kűlső világoſſággal, hanem Iſteni világoſſággal feinlenéc.*

kőzépſőnec hat, és az felſőnec hét ſing az ſzéleſsége: Mert kőrőskörnyűl az háznac falait kivől beliyeb vetette vala hogy ne kelletnéc az kamarác gerendainac az falba ragadni. Mert mikor à ház eppîtetnéc, ſzépen elkéſzitve hozatott kövékből eppîtetic vala, ugy annyîra hogy ſem verőnec, ſem feyſzénec, ſem valami egyéb vas ſzerſzámnac péngéſe nem hallattatott az háznac fel-
8 eppitéſében. Az kőzépſő kamaránac pedig aytaja vala az háznac jobb felől való óldalán, és kerengőn mennec valafel az kőzépſő kamarába, és az kőzépſőből az har-
9 madikba. Megeppîté azért azt az házat, és elvégezé, és megpadlá à házat meghaytott gerendáckal és Cedrus fából czinált
10 deſzkáckal. Megkéſzité az kamarákatis az házzal eggyűt, mellyeknec magaſságoc őt ſing vala, és az házhoz ragaztatic vala Cedrus fából czinált gerendáckal.

11 Lőn pedig pedig az URnac beſzéde Sálo-
12 mon hoz, ezt mondván: Ez amaz ház [c] à mellyet te éppîteſz: Ha az én † rendeleſimben járandaſz, és az énitéletim ſzerint czelekedendel, és megtartandod minden én paranczolatimat azokban járván: Enis bizonyára megerőſitem te néked az én beſzédemet, az mellyet ſzólottam Dávidnac az te
13 atyádnac. Es az Izrael fiai kőzőtt lakozom, el nem hagyom az én népemet az Izraelt.

14 Megeppîté azért Sálomon azt az há-
15 zat, és elvégezé. Es megbéllé az háznac falait belől Cedrus fából czinált deſzkáckal, az az, à háznac padimontomátul fogva mind az padláſig bébúrita belől fával: Az háznac padimontomátis bébúrita
16 fenyűſ deſzkáckal. Megdeſzkáza pedig az háznac hátúlsó réſzébenis húſz ſinget Cedrus fából czinált deſzkáckal, az padimőtől fogva mind az pádláſig; Es azt az háznac belső réſzét válaſztá hogy lenne legſzentſé-
17 gesb hely. De az legſzentſégesb hely előtt való templomnac hoſſza, negyven ſing va-
18 la. Az Cedrus deſzkác pedig, mellyeckel megbéleltetet vala belől à ház, megirattatac vala úgymint ſaar tóknec képével, és ſzépen kinyilatkozott virágockal. Mindenestől añyîra megbéleltetet vala Cedrus deſz-
19 káckal, hogy ſemmi kő ki ne tetszenéc. Az legſzentſégesb helyet pedig eppîte az háznac belső réſzében, hogy abba helheztetné az
20 URnac ſzővetſégénec ládájàt. Az templűnac pedig belső réſzénec az hoſſza vala húſz ſing, és az ſzéleſségeis húſz ſing, az magaſsagais húſz ſing, és bébúrita azt finű aranńal, az óltárt pedig bébúrita Cedrus deſzkác-
21 kal. Es mikor ezt az házat béburîtotta vólna finum arannyal, czinála kőz faltis, az arany lantzoknélkül [d] az Templomnac belső réſze előtt, és béburitá az tis az falt arannyal.
22 Mind az egéſz házatis béburîtá arannyal, muglen elvégeztenéc az egéſz ház; Es az ól-

[c] *Az az, Az melly ház felől ſzolottam Dávidnac az te atyádnac ez az.*
† *Sup. 2. 4. Inf. 9. 4.*

[d] *Az arany kintzokon függőt az Sanctũ Sanctorum falának aytaja előtt való kárpit.*

tártis melly vala az Sancta Sanctorum előtt, egéſzlen béburitá arannyal.

23 CZinála pedig az Sancta Sanctorumban
24 két Cherúbimothis fenyűfából, mellyeknec magaſságoc tíz ſing vala. őt ſing vala az Cherubimnac eggyic ſzárnya, az máſic
25 ſzárnya is őt ſing vala. Ugy hogy az eggyic ſzárnya végétől, az Cherubimnac máſic ſzárnya végéig tíz ſing vólna. Az máſodic Cherubimnakis az ſzárnya tíz ſing vala, mind az két Cherubimnac pedig, mind mér-
26 téke, mind faragáſa egy vala. Az eggyic Cherubimnac magaſsága tíz ſing vala, azőképpen az máſic Cherubimnakis.
27 Helhezteté pedig az Cherubimokat az belső háznac kőzepin, és kiterjeſztic vala az ő ſzárnyokat, és az eggyiknec ſzárnya éri vala az háznac eggyic falát, az máſic Cherubimnac pedig ſzárnya érivala az máſic falát. Azoknac ſzárnyoc pedig az háznac kőzepin egybe érnec
28 vala. Es béburitá az Cherubimokat arannyal.

29 AZ háznac pedig minden falain kőrőskőrnyűl, mind belől mind kivől faragtata Cherubimokat, pálma fákat, és virágo-
30 kat. Sőt még az háznac padimontomátis arannyal burita bé, mind belől mind kivől.

31 [e] Es az Sancta Sanctorumnac bémenetelin czinála aytőt fenyűfából, mellynec az felső kűſzőbe, és az két felől való óldalfái, őt ſze-
32 gűvec valának. [f] Két aytot czinála *mondoc* feny u fából, és azokon faragtata Cherubimokat, pálma fákat, és virágokat, és bélburîtá arannyal: Mind az Cherubimokat pedig,
33 ſ mind az pálmakat megaranyozá. Ecképpen czelekedéc az Templom aytajávalis;
34 és czinálтatá azoknac küſzőbit négy ſzegelette. [g] Czinála két aytőtis pedig fenyűfából, és eggyic aytón két forgó aytóc valánac, az máſic aytónnis két forgó aytóc va-
35 lánac. Es faragtata azokon Cherubimokat és pálmákat és virágokat és az faragáſt béburitá arannyal.

36 ANnakutánna megeppîté az belső tornátzot, három rendit faragott kövekből, és egy rendit Cedrus gerendakból.

37 AZ ő birodalmának negyedic eſztendejében fundáltatéc az URnac háza, [h]
38 Zifnec havában. Es az tizeneggyedic eſztendőben, Octoberben, az az, Mindſzent havában (melly nyóltzadic hólnap) végeztetéc el az ház minden hozzája való ſzerſzámockal egybe. Es eppîté azt hét eſztendeig.

[e] *Nemellyec igy fordittyac, hogy az aytónac ma gaſsága és ſzéleſsége az falnac ötöd réſze, az az, négy ſing vólt. Mi pedig fenyő fát nevezűnc, jollehet fordithatod olaj fánakis.*

[f] *Az az, kétfős aytot mert az ayto egy vólt de két réſzbe vólt.*

[g] *Nemellyec igy fordittyac hogy az aytó az ſalnac negyedrészet tötte mind magaſságra, mind ſzéleſségre.*

[h] *Ezt nevezzűc mi Aprilisnec, az az, Szẽt György havának.*

VII. Réſz.

Megirattatic ez caputban az Sálomonnac, és az ő feleſégének az Pharaó leányának nyári házoknac eppitéſe. Az után az értz oſzlopoknac, értz tengernec, az űſtőknec és azoknac, lábainac, és gyertyatartóknac, ſoc egyéb drága ſzerſzámockal egybe, megkéſzitéſe.

Az

1 AZ ő maga házát pedig eppîté Salomon tizenhárom eſztendeig, és elvégezé az
2 ő házát egéſzlen. Meg-eppité az Libanus erdő-
a Ez *ház az városon kivől eppitétet vólt nyári háznac, nevezteti: pedig Libanus erdőnec házának, mivelhogy az Libanuſon termet ſoc Cedruſ fákból eppitetet vala.*
nec házátis, a mellynec hoſzſza ſzáz ſing vala, ſzéleſsége ötven ſing magaſsága harmintz ſing. Eppité pedig azt négy rend Cedrus oſzlopokon: az oſzlopokon pedig Cedrus gerendác
3 valának. Es bépadlá Cedrus dezkáckal ez
4 gerendákat, mellyec valának negyvenőt oſzlopokon, mindenic renden tizenőt. Es három rend abiakoc valának rayta. Es mind az
5 három renden eggyic ablac az maſiknac ellenébe vala. Es mind az aytóc, és azoknac öldalfái négy ſzegűec valának az ablakockal egyetembe: eggyic ablac pedig az máſic ablaknac ellenébe vala mind az háromrenden.
6 Tornátzotis czinála pedig oſzlopockal: mellynec hoſzſza ötven ſing vala, és ſzéleſsége harminтz ſing: és ez tornárz az ő oſzlopival és gerendáival, amaz máſic eppület előtt
7 vala. Az itélő ſzéknekis mellyben törvént tenne, tornátzot czinála, mellyet Cedrus fával megbélle, az padimőtomtól fogva mind
8 az padlásig. Azután az ő házának az mellyből lakic vala, más tornátzotis czinála az tornátzon belől, melly ehőz haſonló meſterſéggel czináltatot vala. Az Pharaó leányának is mel lyet feleſégül * vőtt vala Sálomon, czinálta-
9 ta házat, haſonlót ez tornátzhoz. Mind ezec b eppîtettec vala válogatott ſzép kővekből, ſzepen megfaragtatott és reſzeltetett kőveknec mértéke ſzerint mind belől mind kivől, fundamentomától fogva mind az te-
10 tejéig c kivőlis, mind az nagy tornátzig. Az fundamentomais vólt ſzép és nagy kövekből, mellyeknec ſzéleſségec vólt tiz ſing, és
11 némellynec nyóltz. Fellyőlis pedig valának drága ſzép kővec, faragott kőveknec mértéke ſzerint, és cedrus fából czinált deſz-
12 kác. Továbba az tornátznac kórnyekén, mind kőrőskórnyúl valának három rend faragott kővec és egy rend Cedrus gerendác. Haſonlatosképpen az UR házának belső tornátzának, és azon háznac porticuſának.
13 ELküldvén pedig Sálomon király, elho-
14 zatá az d Hiramot Tirusból. Ez pedig egy őzvegy aſzſzonyi állatnac fia vala Nephtalimnac nemzetſégéből: Az ő attya pedig Tyrusbéli, és értzmives vala: és ez tellyes vala bőlczeſséggel, értelemmel és tudománnyal, hogy tudna czinálni minden féle mivet értzből: Ki mikor Sálomon királyhoz jőtt vólna minden mivét megczinála ő néki.
15 Formála † két értz oſzlopokatis, eggyiknec magaſsága tizennyóltz ſing vala és tizenkét ſing ſinor éri vala el az keróletit. Haſonlatos
16 képpen az máſikatis. Es két gombot önte értzből, hogy azokat helheztetnéc az oſzlopoknac tetejére, és eggyiknec az magaſsága
17 őt ſing vala, az máſiknakis magaſsága őt ſing vala. Hálóhoz haſonló meſterſéger, és egybe foglalt kóteleket formála az gombokő, mellyec valának az oſzlopoknac tetéi: hét vala eggyic gombon, az máſikonnis hét
18 vala. e Es mikor megkéſzítette vólna az oſzlopokat, mindenic gombnac kórnyule czinála két rend pomágranát formákat, mellyeckel kőrnyűlvétetnec és béfedetnec vala az gomboc, mellyec az oſzlopokon valának.
19 Az gomboc pedig mellyec az Templom porticuſában helheztetendőc valának, megékeſítettec vala lilium formáckal négy ſin-
20 gre. f Az két oſzlopokon való gomboc kórnyűl, *mondom*, hogy valának pomagránát formác fellyőlis, az gombnac közepinec ellenébe, az melly réſze az gombnac vala az háló formával bévont réſz kivől: Mert két rendben két ſzaz pomagranátec valának kőrőskórnyűl, haſonlóképpen vala az má-
21 ſic gombonnis. Felállatá pedig azokat az két oſzlopokat az Templomnac porticuſában. Es az mellyet jobkéz felől felállata azt nevezé Jachinnac, g az mellyet pedig bal kéz felől allata, nevezé azt Bohaznac.
22 Es az oſzlopoknac tetején formáltattac vala róſác, és illyen módon elvégeztetéc az oſz-
23 lopoknac mive. h Czinála annakfelőtte egy őntőtt * tengertis, mellynec az ſzéleſsége eggyic ſzélétől fogva az máſic ſzéléig tiz ſing vala, az kerűleti pedig kerekdég vala, és az magaſsága őt ſing vala: és az kerűletit har-
24 mintz ſing ſinór éri vala bé. Valának pedig az karimáján alól kőrőskórnyűl formáltatván minit amaz apró ſártőkőczkéc, tíztíz mindenic ſingben mind az egéſz tenger kőrül: az illyen gomboc pedig két rendel valá-
25 nac őntve körüskórnyűl. Es az tenger áll vala tizenkét ökrőn, mellyeknec az hárma néz vala éſzakra, az hárma pedig napnyúgatra, az hárma délre, és az hárma naptámadatra, és az tenger fellyűl raytoc áll vala; és ezeknec az hátúlſó reſzec oda bé áil vala.
26 Annac az temérdekſége pedig egy tenérni vala, és az karimája ollyan vala mint az pohárnac ayaka, vagy az liliomnac virága, és két ezer i Battus mégyen vala beléje.
27 Es czinála tíz értz k lábakatis: negy ſing vala az hoſzſza mindenic lábnac, és az ſzéleſsége negy ſing, magaſsága pedig három ſing.
28 Mindenic láb pedig illyen formára czinaltatott vala, ſzéles pártázati valának azoknac, és azoc az pártázatoc valának fogas roſtélyoc közőtt.
29 Az pártázatokon pedig, mellyec valának az fogas roſtélyoc közőtt, valának oroſzlány képec, ökőr és Cherubin képec: és az fogás roſtélyon fellyúl l tamaſz: Az oroſzlány képeken pedig és ökőr képeken alól valának ſzép meſterſéggel czi-
30 nált állatoc. Es mindenic lábnac negy-
négy értz kerekei valának, és *azoknac tengelein* értz tálác, mellyeknec az négy

d 2.Par. 4. *Chiramnac néveztetic, ez meſter ember vólt.*

† Jer.52.21.

f *Tudniillic az gomboknac felső és alsó részei, mert az közepin valának az pomagranátoc kőrőskörnyűl.*

g *Jachin, az az, megerősíti. Boaz, Az az: ő benne vagyon erősség.*

h *Tengernec nevezi az nagy üstöt, mivelhogy abban ſoc viz fért, melly nem egyebre hanem az papoknac moſodásokra való vólt.*

* 2.Chron 4.2.

i *Battus, mértéknec neve.*

k *Vagy talpakat, Irja pedig az üstöknec lábait, mellyekben az Levitác hordottac vizet amaz nagy üstbe, mellyet nevezе tengernec. Továbba jollehet vagyon ezekben homályoſság mellyeket nehezen érthetünc, mindazáltal abban ſemmi kárt nem vallunc, mert ſemmit nékünc nem haználnac.*

l *Az az, tábla mellyen állot az üſtnec feneke.*

* Sup.7.1.

b *Tudniillic az mellyekről ſzolot az ſelső capitulban és ebben.*

c *Vagy pártázattyáig.*

m: *Ezec haſonloc vóltac a' oſzlopokhoz, mellyec az táblâknac négy ſzeegleteihez ragadtác.*

ſzegeletin valânac támaſzoc: Minden úſt alatt ezec az támaſzoc ónttettec m valânac, az
31 úſtón való ékeſségeknec ellenébe. Annakutánna az úſtnec ſzája az ó kerekdéd
féſzkénec belſő réſzétől fogva oda fel, kiállot egy ſingre, melly kerekdéd féſzeknec
ſzája teméréc vala, hogy az úſtnec támaſza lehetne, melly másfél ſingni ſzéles vala:
mellynec ſzáyánál valânac ſzép metzéſec,
és azoknac táblái négy ſzegőc valânac, nem
32 gömbölyegec. Az négy kerekec pedig mellyec az pártázatoc alatt valânac, és az kerekeknec tengelci, az lábhoz rágadtac vala,
és mindenic kereknec az magaſsága más fél
33 ſing vala. Es ez kerekec haſonlóc valânac
az ſzekérnec kerekeihöz, azoknac tengelyec, kerec ágyai, kulói; talpai: Mind ezec
34 öntéſec valânac. Azonképpen az négy támaſzoc mindenic lábnac négy ſzegeletin: Az
úſtnec lábából áliottac ki az támaſzoc.
35 Ugy hogy á lábaknac tetején fél ſingni kerekdéd magaſság láttatnéc ki, mind kóróſkőrnyúl. Mert az lábaknac tetein valânac
annac tartó kezei, mint ſzinte az pártázati,
36 mellyec mind azon lábból valânac. Metzte pedig annac táblaira, támaſzira, pártázâira Cherubinokat, oroſzlányokat és pálma fákat, az mint mindenic lábnac metzéſéhöz és ékeſségéhöz illett, melly kóróſ-
37 kőrnyúl vólt. Illyen formára czinálá az
tíz lábakat, mellyeknec mind öntéſec, mind
†7.Chron.4.6.b mértéket, mind pedig metzéſec ugyan azon
38 egy vala. Czinála tiz uſtőtis † ertzből,
mellyeknec mindenikbe negyven Batus
mégyen vala: és mindenic négy ſigni vala,
és az tíz lábaknac mindeniken, egy egy úſt
39 vala. Es helhezteté az lábaknac ótét, az háznac jobb óldala felől, és az ótét az haznac bal
felől való réſzére. Az tengertis helhezteté az háznac jobb réſze felől naptámadatra,
40 délnec ellenébe. Czinála annakfelőtte
Hiram úſtőkőt, horgas villákat, medentzéket, és elvégezé az egéſz mivét; mellyet Sálomon király az URNAC házá-
41 hóz czináltata. Tudniillic az két oſzlopot, és az kerekdéd róſâkat, mellyec az
két oſzlopokon való gomboknac teteire tettec vala; és az két hálóczkat az két kerekdéd róſânac béfedezéſére, mellyec az oſz-
42 lopoknac gombjaira téttettec vala. Es
négyſzáz pomagránátokat az két hálóczkában, két rend pomagranátokat minden
hálóczkába, az két rend róſâknac béfedezéſére, mellyec valânac az oſzlopoknac
43 tetején. Az tíz lábakât és az lábokon va-
44 ló tiz úſtőkőt. Az tengert, és az tizen-
45 két ökrőket az tenger alatt. Fazékákat,
horgas villákat, poharokat, és minden
egyéb edényeket, mellyeket az Hiram czinála az Salomon királynac az URNAC
46 házânac ſzükſégére, tiſzta értzből. Az
Jordán vizénec sic mezején öntteté ezekez:
az király az agyagos földban, Succhot és
47 Sarthan között. Es mind azokat az edényeket Sálómon méretlen hagyá az értznec
felőtteb való ſokſâga miatt.
48 MEgczinâltata annakfelőtte Sálomon
minden egyéb edényeket, az mellyec az UR házához ſükſégeſec valânac, az arany óltárt, az arany âſztalt,
49 mellyen állanac vala az ſzent kenyerec. Es
az gyertyatartókat válaſztot aranyból, ötét jobb felől, ötet bal felől az Sancta Sanctorum elött. Es az virágokat, lámpáſokat, és az hamvavévőketis aranyból czi-
50 nálá. Es az medentzéket, az vigaſag tévő ſzerſzámokat, és az pohárokat, temiénezőket: ſerpenyőketis tiſzta aranyból
czinála, és az belſő háznac az az, az Sancta Sanctorumnac, és az templum házânac aytainac ſarkaitis mind aranyból czinál-
51 tatá. Illyenképpen annakokáért elvégeztetéc az egéſz miv, mellyet az Sálomon czinála az URnac házához: Es † bévivé Sálo- † 2.Chron.5.1.
mon az ő attyától Dávidról az Istennec ſzenteltettet joſzágot, ezüſtöt, aranyat, és
az edényeket, és eltővé azokat az URnac
házânac kénczei közzé.

VIII. Réſz.

Sálomon egybe gyűytvén az népnec fejeit és az papokat, bévitti az ty Templumba Sionból az Istén ládáját, az elöbbi ſátorral és ahoz való edényeckel egybe. Hcloſt az miket Isten az ő jelen való vóltának nyilván való jelét mutatta volna. Sálomon az néppel egybe áldgya az Istent, könyörög Sálomon Istennec, és ſok áldozattal áldozvan az Templomot megſzenteli. Innepet ſzentel, azután az népet elboczáttya.

1 ACKOR ősſzvegyuyté Sálomon az Izraelnec véneit, és az nemzetſégeknec fejeit, tudniillic az Izrael fiainac attyoknac fejedelmit hozzája Jeruſálembe, hogy az URnac ſzövetſégének ládáját elvínnéc Dávidnac
2 városából az Sionból. Gyűlénec azért Salomon királhoz az Izraelnec minden férfiai, az Septembernec hávában, a innep na- a *Nevezzűc mi az ſzent Mihálhavának: hetedic hólnapnac mondâtic pedig, mert az böytmás hótól kezdettéc ſzámlálni az havokat.*
3 pon, melly az hetedic hólnap. Mikor
pedig eljőttenec vólna mindnyájan az Izraelnec vénei, felvévéc az papoc az ládát.
4 Es elvivéc az URNAC ládáját, az gyűlekezetnec ſátorát, és mind az ſzent edényeket, mellyec valânac az ſátorbân:
elvivéc *mondot* azokat az papoc és az Le-
5 vitác. Sálomon király pedig és az Izraelnec egéſz gyulekezete, melly ő hozza
gyűlt vala, megyen vala ő véle az láda előtt,
áldozván annyi juhockal és ökröckel, hogy
annac

annac ſokaſága, meg ſem olvaſtathatnéc, ſem pedig meg nem ſzámláltathatnéc.

6 Es bévivéc az papoc az URnac ſzövetségénec ládáját az ő helyére az háznac belső réſzébe, az Sancta Sanctorumba, az
7 Cherubimoknac ſzárnyoc alá. Mert az Cherubimoc kiterjeſztic vala ſzárnyokat az láda felőtt, és béfedic vala az Cherubimoc az ládát, és annac rúdait fellyűl.
8 Es kúllyeb vonác annac az ő rúdait, annyíra hogy azoknac végec meglattatnának az ſzent helyben az Sancta Sanctorumnac elsső réſze felől: de kivól meg nem láttatnac vala, b és ott lőnec mind ez mai na-
9 pîglan. † Nem vala egyéb az ládában, hanem ezac az két kő tábla, mellyeket belé helheztetet vala Moſes az Horebnél, mikor az UR ſzövetséget ſzerze az Izrael fiaival, mikor kijövénec az Egyptumnac földéből.

b *Az az, nem haladnac vala kivől az fákon vagy kárpiton.*
† *Exod.34.27. Hebr.9.4.*

* *Exod.40.35.*
10 ES lőn mikor kijőttec vólna az papoc az ſzent helyből, az * kód bétőlté az
11 URnac házát. Es meg nem maradhatnac vala az papoc az ő ſzolgáltattyokban az kódnec miatta, mert az URnac diczősége
12 tőltötte vala bé az URNAC házát. Ackor mondá Sálomon: Az UR mondotta ezt,
† *Exod.20.21. Deut.4.11. és 5.22.*
13 hogy ő lakoznéc † kódben. Nagy ſzorgalmatoſsággal epîtettem lakó házat te néked, olly helyet az holott őrőcké lakjál.
14 MEgfordúla pedig az király, és megálda az Izraelnec egéſz gyűlekezetit: Az Izraelnec pedig egéſz gyűlekezete
15 fenn áll vala. Es monda: Áldott légyen az Izráelnec URa Iſtene, ki ő maga ſzólot Dávidnac az én atyámnac, és azt az ő hatalmaſságával bétellyeſítette, mondván: *
* *1.Sam.7.6.*
16 Az melly napságtól fogva kihoztam az én népemet az Izraelt Egyptuſból, nem válaſztottam egy varoſtis az Izraelnec egeſz nemzetsége közzűl, hogy ott nekem házat éppîtenénec mellyben lenne az én nevem: Hanem Dávidott válaſztottam hogy ő lenne az én népénec az Izraelnec vézére.
† *2. Sam.7.2. 1.Chron.17.1.*
17 †Elvégezte vala pedig Dávid az én atyám, hog' ő éppîtene házat az Izrael URának Iſtenénec nevénec.
18 De az UR monda Dávidnac az én atyámnac: Mivelhogy elvégezted vólt magadban hogy az én névemnec házat eppîts, jól ezelekedted hogy ſzivedben ezt vé-
19 gezted. De mindazáltal te nem eppîteſz házat énnékem, hanem az te fiad az kit te nemzeſz, az éppît házat az én nevemnec.
20 Megtellyeſité azért az UR az ő beſzédét mellyet ſzolot vala, és én lőc az én atyám helyet, Dávid helyet, király: és üléc az Izraelnec királiſzékibe, az miképpen megmondotta vala az Ur, és megépitém az
21 házat az Izrael URának Iſtenénec nevénec. Es helyet ſzerzettem ott az ládának, mellyben az URnac ſzővetsége vagyő, mellyet tőtt az mi atyáinckal, mikor kihoz-
22 ta őket az Egyptuſnac földéből. Megállapéc pedig Sálomon az URnac óltára előtt, az Izraelnec egéſz gyűlekezetinec látára, és kezeit az égbe felemelé. Es mon-
23 da: Izráelnec URa Iſtene, ninczen te hozzád haſonló Iſten, ſem az égben oda fel, ſem az földőn ide alá, ki megtartod az te ſzólgaidnac tőtt fogadáſt, kic te előtted tiſzta ſzivel
24 járnac. Ki megtartottad az mint az te ſzolgádnac Dávidnac az én atyámnac ſzólottál: mert te magad ſzólottál néki, és az te hatalmaddal bétellyeſitetted, az mint ez mai
25 napon megtettzic. Moſtan annakokáért ő Izraelnec URa Iſtene, tarts meg az mit az te ſzolgádnac Davidnac, az én atyámnac igértél, ezt mondván: † Az te Magodból va- † *2. Sam.7.12.*
ló férfiu meg nem fogyátkozic én előttem, *16.*
ki az Izraelnec királyi ſzékiben úllyen: ezac *Pſal.132.12.*
hogy az te fiaid megőrzzéc az ő utokat, hogy én előttem járjanac, az mint te én előttem jártál. Moſtan *mondom* ő Izraelnec URa Iſtene, erősits meg, kerlec, az te igéretedet, mellyet megigértél az te ſzolgádnac Dávidnac, az én atyámnac.
* *2.Chron.2.*
27 * Igazé hogy az Iſten lakozzéc ez földőn? Imé az ég, és az egeknec egei bé nem fog- *6.*
hatnac tégedet: Sokal inkáb ez ház mel- *Eſa.66.1.*
28 lyet én eppîtettem. De te tekints az te *Jer.23.24.*
ſzolgádnac imatságára és az ő könyőrgéſére, ő én URam és Iſtenem, meghalgatván az *Act.7.49.*
kiáltáſt és az imátságot, mellyel az te ſzólgád imatkozic te előtted ez mai napon.
29 Hogy à te ſzemeid ez házra nézzenec éjjel és nappal, éz † helyre *mondő*, mely felől † *Deut.12.11.*
azt mondottad: Oth léſzen az én nevem: és hogy meghálgaſſad az imátságott mellyel
30 imatkozic az te ſzolgád ez helyen. Halgasd meg, *mondom*, az te ſzolgádnac és az te népednec Izraelnec könyőrgését, az ki imátkozandic ez helyen, halgasd meg, *mondom*, az te lakó helyedből az mennyekből:
31 és meghalgatván légy kégyelmes. Mikor vétkezendic valaki felebarátt ya ellen, és hitire hadgya és kénſzeriti őtet megeskenni: és az hit ide az te óltárod eleibe jövend ebbe ez házba. Te meghalgaſsad mennyek-
32 ben és vidd végből, és tégy igazat az te ſzolgaid közőtt, kárhoztatván az iſtentelent, hogy fején tellyéc az mit kereſett: Es megigazitván az igazat, megfizetven néki az
33 ő igaſsága ſzerint. Mikor megveretteticaz te néped az Izrael az ő ellenségitől az ő bűneiért, és te hozzád megtérendnec, és valláſt téſznec az te nevedről, és te néked könyőrgenec ez házban. Te halgasd meg
34 az mennyekben, és boczásd meg Izraelnec az te népednec vétkét: és hozd viſzſza őket az földre, mellyet adtal az ő attyoknac.
35 Mikor bérekeſztetic, az ég és nem léſzen eſső, mivelhogy ellened vétkeztenec, és imátkozandanac ez helyen, és megtérnec az ő bűnőkből, mikor megnyomorgatandod

926.

36 óket: Te halgasd meg őket az menyekből, és légy kegyelmes az te ſzólgáidnac és Izraelnec az te népednec, vétkenec minekutánna megtanîtandod óket az jo vtra mellyen járjanac, és adgy eſsőt az te földedre, az mellyet örökségül adtál az te népednec.
37 Mikoron éhſég lejend ez földen avagy dögh halál, avagy aſzály, avagy rógya, vagy sáska, vagy † czerebűl, vagy mikor az ő ellenſége megſzállya az ő kapuit, vagy valami egyéb
38 czapás és navalya reájoc jő. Valaki ackor te néked imátkozic és könyörög, vagy az egéſz Izrael népe: és megérzi kiki az ő ſzivében az czapáſt, és kiterjeſztendi kezeit ez
39 házban. Te halgasd meg mennyekből az te lakó helyedből és légy kegyelmes, és czelekedd ezt, hogy kineckinec fizeſs az ő vtai ſzerint, az mint megeſmerted az ő ſzivét, (mert te egyedül látod az embereknec
40 ſziveknec gondolattyát.) Hogy féllyenec téged mind éltig, mîg ez földnec ſzinén lakoznac, mellyet adtál az mi atyáinknac.
41 Sőt még az idegenekis kic nem az te népednec közzűl az Izrael közzűl válóc, ha eljővendenec meſsze földről az te nevedért.
42 Ha *mondom*, eljővendenec halván az te nagyságos nevedet, és az te hatalmas kezedet, és az te felhúzott karodatt, és imátkozandanac ez házban: Te meghalgaſſad az
43 égből az te lakóhelyedből, és add meg az idegeneknec mind azt az miért könyörgenec: hogy mind az egéſz földön való népec megeſmerjéc az te nevedet, és féllyenec ugy tégedet, miképpen az te néped az Izrael: és eſmerjéc meg hogy az te nevednęe ſzenteltetet ez az ház, mellyet én éppîttettem.
44 Mikor az te néped kimégyen az hadba az ő ellenſége ellen, az uton az mellyen elboczátod őket, és imátkozandanac az URnac, fordulván az uton az városra, mellyet magadnac válaſztottál, és ez házra mellyet
45 éppîttettem az tenevednec. Meghalgaſſad mennyekből az ő imátságokat és könyörgéſeket, és állyboſzſzút ő éröttec.
46 Ha te ellened vétkezendnec, * (mert nincz az ember ki nem vétkeznée) és megharagſzol reájoc, és ellenſégnec kézébe adod, és fogva elviſzic őket az ellenſégnec
47 földére, meſsze vagy közel. Es eſzekben veſzic magokat az földőn az melyre fogva vitettenec es megtervén könyörgeni kezdenec néked azoknac földökben, az kiktől fogva elvitettec, mondván: Vétkeztűnc, hamiſſan és iſtentelenül czeleked tűnc. Ha *mondom*, megtérnec te
48 hozzád tellyes ſzivekből lelkekből, az ő ellenſégeknec földében, kic őket fogva elvittéc és imátkozandanac te hozzád az uton, az ő földőc felé fordúlván, mellyet adtál az ő attyoknac, és az város felé, mellyet magadnac válaſztottál, és ez ház felé mellyet az te nevednec éppîttettem,
49 Halgaſd meg mennyekből az te lakó helyedbol az ő imátságokat és könyörgéſeket,
50 és álly boſzſzút éröttec. Es légy kegyelmes az te népednec kic ellened vétkezendnec, megboczátván ő nékiec minden bűnöket, mellyeckel elened vétkeztenec: és ſzerezz kedvet nékiec azoc előtt az kic őket fogva elvittéc, hogy könyörűllyenec
51 raytoc. Mert ők az te néped és örökſéged, kiket kihoztál Egyptuſból, az vás kemenczének kőzepiből. Hogy az te ſzemeid nézzenec az te ſzólgádnac imátságára: és az te népednec Izraelnec könyörgéſére, meghalgatván őket mindenkor, mikor téged ſegitségül hívnac.
53 Mert te válaſztottad őket magadnac örökségül ez földen minden népec közzűl, az † miképpen megmondottad vólt Moſesnec az te ſzolgádnac általa, mikor kihoztad az mi atyáinkat Egyptuſból URam Iſten.
54 ES mikor elvégezte vólna Sálomon az UR előtt való minden imátságát és könyörgéſét, felkele az URnac óltára elől, és megſzűnéc az imátkozáſtól, és kezeit az
55 égbe felemelvén: Es fenn álván megáldá az Izraelnec egéſz gyülekezetit felſzóval,
56 ezt mondván: Aldott legyen az UR, ki nyúgodalmot adott az ő népénec Izraelnec minden ő beſzéde ſzerint: ezac * egy beſzédeis hijába való nem vólt minden ő jó beſzédi közzűl, az mellyet ſzólot Móſesnec az ő ſzolgájának általa. Légyen mi vélűnkis az mi URunc Iſtenűnc, az miképpen vólt az mi atyáinckal, ne hadgyon el
58 minket, el ſe tayozzéc mi tőlűnc. Hanem haytsa hozzája az mi ſzivűnket hogy járjűc mindē ő utaibā és őrizzűc meg mindē ő paranczolatit, az ő vegezéſit és itéletit, az mellyeket paranczolt az mi atyáinknac.
59 Es ezec ez beſzédec mellyeckel imátkoztā az UR előtt, legyenec jelen az mi Urunc Iſtenűnc előtt éyjel és nappal, ugy hogy gődgyát viſellye az ő ſzólgájának és az ő népének az Izraelnec minden időben. Hogy
60 megeſmerjéc az földőn való mindē † népec hogy az UR légyen ezac az Iſten: és hogy ő
61 kivolőtte ninczen más. Es légyē az ti ſzivetec tőkéletes az mi Urűnkal Iſtenűnckel, járván az ő vegezéſiben, és megőrizvén az ő parancsolatit, miképpen ez mai napon *czelekedtec.*

62 AZ király pedig és az egéſz Izrael ő véle, áldozatot áldoznac vala az UR előtt.
63 Es Sálomon * áldozéc hálá adáſnac áldozatyával, mellyet áldozéc az URnac tudnillic huſzonkétezer ökörrel, ſzázhúſz ezer juhval, és ecképpen megſzentelée az UR házát, az király és az egéſz Izrael fiai.
64 Ugyan azon napon megſzentelé az király az középső tornatzot, melly az URnac háza előtt vala mert ott ſzerze egéſzlen egő

† *Vagy: Czerebógár.*

3 Mach. 2. 29.

* *2. Chron. 6. 36. Prov. 20. 9. Eccleſ. 7. 21. 1. Joh. 1. 8.*

† *Exod. 19. 5. Deut. 4. 20. és 7. 6. és 9. 26. 29. és 14. 2.*

* *Deut. 12. 10. Joſ. 21. 45.*

† *Deut. 4. 35. 39.*

* *2. Chron. 7. 5. 6. c.*

egő áldozatot és egyéb áldozatokat, [a] hálá adó áldozatnac kővérivel egybe: mivelhogy az értz óltár, melly az UR előtt vala, kiczin vala èhhóz, úgy hogy reája nem férne az égő áldozat, az ajándékoc és az hálá adásra való áldozatoknac kővéri. Es Sálomő innepet szerze az időben, és véle egye tembe az egész Izrael, és nagy gyűlés vala Hamathnac határától fogva az Egyptusnac határáig, az mi Urunc Istenünc előtt, hét napig, és isinét hét napig, az az, tizennégy napig. Az nyóltzadic napon pedig elbocsátá az népet: és megáldác az királt, és elmenénec nagy örömmel az ő haylékokba, és nagy víg szivvel, mind azokért az soc jókért mellyeket czelekedett vala az UR Dáviddal az ő szólgájával, és Izraelliel az ő népével.

[a] *Eledeli áldozatokat.*

65 66

IX. Rész.

Megjelenic az Isten másodszor Sálomonnac és az ő attyával szerzett szövetségét megerősíti. Meg ajándékozza Hiram királt húsz várossal. Az Izraelitác között maradott pogányokat adószedőcké tészi. Elküldi szolgáit Ophirba, honnét néki soc aranyat hoznac.

1 Lőn pedig, mikor * elvégezte vólna Sálomon az UR házának és az király házának eppítését, és mindeneket mellyeket az ő kévánsága szerint eppíteni akara.

* *2. Chron. 7. 11.*

2 † Megjelenéc az UR Sálomonnac másodszoris, miképpen megjelent vala néki Gibeonban. 3 És monda néki az UR: Meghalgattam az te imátságodat és könyörgésedet mellyel könyörgöttél: Megszenteltem ezt ez házat az mellyet éppitettél, abban helheztetvén az én nevemet mind őrőcké: és ott lésznec az én szemeim, és az 4 én szivem * mindenkor. Es ha te én előttem járándasz az mint járt Dávid az te atyád egyenes és tőkélletes szivel, úgy czelekedvén az mint néked megparancz óltam: és rendelesimet és itéletimet megtartandod: 5 Megerősítem az te birodalmodnac székit Izraelē mind őtőcké, az mint † megmondottam Dávidnac az te atyádnac, mődván: 6 El nem fogy az te nemzetségedből való férfiu az Izraelnec királi székiből. * Hogy ha pedig elszakadtoc ti és az ti fiaitoc én tőlem, és meg nem őrizenditec az én paranczolatimat, és az én végezésimet, mellyeket előtőkbe adtam: hanem elmentec és idegen isteneknec szolgáltoc, és megh 7 ajoltoc azoc előtt. Kigyomlálom az Izraelt az földnec szinéről az mellyet nékiec adtam: és az házat az mellyet az én nevemnec szenteltem, elvetem szemem elől: és az Izrael † példa beszédül és közbeszédül lé-

† *Sup. 3. 7.*

† *2. Sam. 7. v. 12. 16. Sup. 6. 12. 1. Chron. 22. v. 10. Psal. 132. 12.*

* *Deut. 12. 11.*

* *Psa. 89. 30. 31. &c.*

† *Deut. 28. 37.*

8 szen minden népec előtt. Es az ház melly nagy méltóságos és hîres neves lészen, ielőrettetic, úgy annyira hogy valaki azon általmegyen, elczudálkozic rayta, és fuzólyán azt mondgya: " Valiyon s-mi okáért " *Deut. 29. 24.* czelekedett az UR ekképpen ez földdel és *Jer. 22. 8.* 9 ez házzal? Es felelnec: Ezokaért, mert elhadtác az ő Urokat Isteneket, ki az ő attyokat kihozta Egyptusnac földéből, és idegen istenekhóz haylottanac, és azokat imádtác és szolgáltac azoknac. Ez okaért *mődom* hogy boczátta ő reájoc az UR mind ezt az nyomorúságot.

10 Lőn pedig az húsz esztendő elmúlván, mellyekben megéppíté Sálomon az két házat, tudniillic az UR házát, és az ki-
11 rály házát. (Mellyeknec eppítéſére Hiram az Tyrusnac királlya adott vala ajándékon Sálomonnac Cedrus fákat, fenyű fákat, aranyat, és mindent az ő kevánsága szerint,) ackor ada Sálomon király Hiramnac húsz várost Galileánac földében. Es
12 kiméne Hiram Tyrusból hogy meglátná az városokat, mellyeket Sálomon király adott vala ő néki, és nem kedvellé azokat.
13 Es monda: Miczodác ezec az városoc mellyeket nékē adtál szerelmes atyámfia? Es [a] Chabul földnec nevezé azokat mind [a] *Az az, Sevány, sáros, hitvány földnek.*
14 ez mai napiglan. Küldet vala pedig Hiram az királynac száz és húsz talentum a-
15 ranyat. Ez az oka az adónac mellyet felvetet vala Sálomon, hogy megéppítené az UR házát, és az ő maga házát, az *Sion várának* erősségét, Jerusálemnec kő falát, és
16 Chatzort, Megiddot, és Gezert. (Mert Pharaó az Egyptumnac királlya eljőtt vala és megvőtte vala s-megégette vala tűzzel az Gezert: az Cananéust pedig az ki lakic vala az városban megőlte vala, és adta vala azt ajándékon az ő leánnyának, az Sálomō fe-
17 leségénec. Megéppíté pedig Sálomon az
18 Gezert) és az alsó Bethchoront. Bahalathot, Tadmort az puſztábā, azon az földőn.
19 Es mind az fegyveres tárháznac városit, mellyec Sálomoné valának, és az szekereknec városit, az lovagoknac városit: és mindeneket mellyeknec éppítéſére kévánsága vala Jerusálemben, és az [b] Libanusban, és [b] *Libanusnac nevezi az nyári házat mellyet à Libanus oldalokról, Perizéusoktól, Hivéusoktól, rúl éppitet va-*
az ő birodalmának minden földén. *la.*

20 Mind azt a népet pedig, melly maradott vala az Emorréusoktól, Hittéusoktól, Perizéusoktól, Hivéusoktól, és Jebuséusoktól, kic nem valának az Izrael
21 fiai kőzzül. Azaz, czeknec fiait kic ő utánnoc azon az földőn maradtac vala, kiket az Izraelitac ki nem veszthettec vala, azokat az Sálomon adófizetővé tőré mind ez mai
22 napiglan. Az Izrael fiai közzül pedig nem vetc senkit Sálomon szolgálatrá: hanem ezec hadakozó férfiac valának, és ő szólgai és fő emberei, és ő hadnagyai, és az ő szekereinec és lovaginac fejedelmei.

23 Ezec kôzzûl valának az pallérokna c fejedelmi, kic pallérkodnac vala az Sálomon éppitésén, ôtszáz és ôtven, kic igazgattyác vala az népet az melly múnkalodic vala az éppitésen.

* *2.Chron.8.11.* 24 TOvábba az Pharaónac * leánya felmé-
ne Dávidnac városából az ô házába
mellyet Sálomon eppîtet vala ô néki. Ac-
c *Erti az Sion várának erősségét és keritését.* 25 kor éppité meg az Millôtis. c Aldozic va-
la pedig Sálomon minden esztendôben há-
romszor égô és hálá adó áldozatokal, az
éltáron mellyet éppîtet vala az URnac : és
áldozic vala jó illattal , azonnis melly az
UR elôtt vala : és elvégezé az házat.

26 ES hajótis czináltata Sálomon Esion-
gaberben, melly az Eloth mellet vala az
veres tenger partyán , az Edomnac fôlden.

27 Es elkuldé az Hiram *király* az ô szólgait
abban az hajóban kic jó hajósoc és az ten-
geren való járásban tudósoc valának , az
28 Sálomon szólgaival. Kic Ophirba men-
vén hozának onnét négyszáz húsz talen-
tum aranyat, mellyeket vûnec az Sálomon
királyhoz.

X. Rész.

Az Sébának kiralyne aszszonya elmégyen Sálomonhoz az ô bôlcseségének halgatására , ki az Sálomont nagy summa arannyal megajándékozza , miképpen azt viszontag Sálomon megajándékozza. Az után szól Sálomonnac aranyt paisiról, királyi székiről, szekeriről, lovagiról, és egyéb soc féle gazdagságáról.

† *2.Chron.9.1. Matt.12.42. Luc.11.31.* 1 AZ † Sebának királnè asz-
szonya pedig halván Sálo-
monnac hirét , és az UR-
nac nevét , eljôve hogy
megkésértgetné ôtet ne-
hez kérdéseckel. Es bé-
2 jôve Jerusálembe igẽ nagy
sereggel és tevéckel, mellyec hoznac vala
drága fuveket, nagy soc aranyat, és drága
kôveket : és Sálomonhoz méne , és szóla ô
vêle mindenekrôl az mellyec szivében va-
3 lának. Megfeyté pedig az Sálomon ô né-
ki minden kérdésit, semmi nem vala elreyt-
ve az királtól, mellyet ô néki megnẽ mond-
4 hatot vólna. Es látá az Sebának királynè
asszonya az Sálomonnac mindẽ bôlcsesé-
5 gét : és az házat, mellyet éppîtet vala. Es az
ô asztalának étkeit, és az ô szólgainac ûlé-
seknec rendit, és az ô szólgainac udvarlá-
soknac módgyát, és azoknac ôltözeteket
és pohár székeit, és az ô áldozattyát mel-
lyel áldozic vala az URnac a házában, és el-
a *Tremellius igy fordittja: és az gradiczot mellyen felmennec vala, az Ur Házába.* 6 ámélkodéc rayta. Es monda az királly-
nac : Igaz vólt az beszéd mellyet az én fôl-
demben hallottam vólt az te dólgaid felôl,
7 és az te bôlcseséged felôl. En pedig nem
hihettem azokat az beszédeket, mig énma-
gam el nem jôttem és szemeimmel meglát-
tam. Imé pedig felét sem mondottác meg
énnékẽ : meghaladtad bôlcseségeddel és
jóságoddal az hîrt az mellyet hallottam va-
8 la felôled. Bódogoc az te embereid , és
bódogoc ezec az te szólgaid, kic udvarlanac
te néked , hogy mindenkor halhattyác az te
9 bôlcseségedet. Légyen az te URad Isté-
ned áldott, ki annyira kedvelt tégedet, hogy
az Izraelnec királyi székibe ültetet, mivel-
hogy szerette az UR az Izraelt mind ôrôc-
ké, és királlyá tôtt tégedet, hogy itéletet és
10 igasságot szolgáltatnál. Es ada az király-
nac száz talentum mása aranyat, és soc drá-
ga fû szerszámokat és drága kôveket. Nem
hoztac az után illyen, és annyi sokságú drá-
ga fû szerszámokat, az mennyît az Sebának
királnè asszonya ada Sálomon királynac.
11 Továbbà az Hiramnac hajójais melly ara-
nyat hord vala Ophirból, hozá Heben fá-
tis b Ophirból nagy bôvséggel , és drága b *Nemellyec Almugim fának, nemellyec Brestilnec, nemellyec Thim fának mondgyác nemellyec Coraluſnac mondgyác.*
12 kôveket. Es czinála az király az Heben
fából oszlopokat, mind az király házának,
és az éneklôknec hegedôket és lautokat:
nem hoztanac ollyan fákat , sem láttanac
13 ollyanokat mind ez mai napig. Az Sálo-
mon király pedig ada az Sebának királynè
asszonyának mindent az mit kévána és ké-
re ô tôle , azoknélkûl à mellyeket kezétûl
ada Sálomon király ô néki. Annakutánna
megtére és méne az ô fôldébe szólgaival e-
gyetembe.

14 VAla pedig mértéke az aranynac melly
kezéhéz jó vala Sálomonnac minden
esztendôben , harsáz és harmuhat talen-
15 tum arany. Annélkûl az mi jô vala az
áros emberektôl, és az drága fû szerszám-
mal kereskedô kalmároktól, és mind az A-
rabiebéli királyoktól , és annac az fôldnec
16 tiszttartóiról. Czinála pedig az Sálomon
király kétszáz ôreg paisokaus tiszta vert a-
ranyból , mindenic paisra hatszáz aranyat
17 kólte. Es háromszáz kerekdéd paisoka-
tis vert aranyból , három font aranyat kól-
te minden paisra : és azokat az király hel-
hezteté az Libanus erdônec házába.
18 Czinála annakfelôtte az király Elephant
tetemből egy nagy királyi széket , és be-
19 burîtá azt hnum arannyal. Hat lépés grá-
dicza vala az királyi széknec , és az széknec
az teteje kerekdéd vala hátol : és oszlopoc
valának mind két felôl az ûlésnec helyén,
és két oroszlányoc álnac vala az oszlopok-
20 nál. Tizenkét oroszlány áll vala ott két
felôl az grádicznac hat lépésén : senki ol-
lyant nem czinált semmi országban.
21 Minden italhoz való edényi annakfelôtte
Sálomon királynac aranyból valának. Is-
mét minden edényi az Libanus erdô házá-
nac tiszta aranyból valanac, nem vala azoc
közôtt semmi ezûst , mert annac semmi bô-
czi nem vala Sálomonnac idejében.

22 Mert

22 Mert Tharſiſba járó hajója vala az királynác az tengeren, az Hiramnac hajójával, és egyſzer három eſztendőbe mégyen vala az hajó Tharſiſba, melly aranyat és ezűſtöt, Elephãt fagokat, maymokat és pávákat hoz
23 vala. Es fellyeb magaztaltatéc Sálomon király gazdagsággal és bőlcseséggel, mind az egéſz földön való királliyoknál.
24 Es mind az egéſz földön való népec kévánnyác vala latni Sálomont, hogy halhatnác az ő bőlcseségét, mell'et azIſtẽ az ő ſzivébe.
25 adott vala. Et mindenec ő néki ajándékot hoznac vala, ezűſtes arany edényeket, őltőzeteket, hadi ſzerſzámokat; fű ſzerſzámokat, lovakat, őſzvéreket eſztendőnként.

† *Deut.17.16. Sup.4.26. 2.Chron.1,14.& 9.25.*

26 † Egybegyűyté, azért Salomon az ő ſzekereit és lovagjait, és lőn ő néki ezer és négyſzáz ſzekere, és tizenkét ezer lovagja, kiket helheztete az ſzekereknec városiban és
27 hogy az királlyal lennénnc Jerusálemben. Es megbővité az király Jerusálemben az ezűſtet mint az kővet, és az cedruſt mint az vadfiget, mellyec nagy bővséggel
28 teremnec az mezőn. Es Sálomonnac Egyptuſból hoznac vala lovakat: mert az királynac kereskedői ſereggel véſzic vala az
29 lovakat pénzen. Es Egyptuſból egy ſzekér hatſzáz ezűſt ſiclusſal jő vala ki: egy ló pedig maſfél ſzázzal, és ekképpen hozzác vala mind az Hittéuſoknac, mind az Syriabélieknec királyinac. c

c *Tudniillic, az Sálomon ſzólgai.*

XI. Réſz.

Sálomon király az ſoc idegen aſzſzoni állatoknac ſzerelmétől megczalattatván, bálvány imádásba eſic, melly dologert az Iſten megfenyegeti őtet az ő orſzágának haſonlásával, vagy az ő maradékától valo elſzakadásával, és támaſzt reája két ellenséget. Jeroboamnac igeri Iſtẽn az prophetа által az Izraelnec tiz nemzetségét, el fut Jeroboam Sálomon előtt Egyptusba, és ott lakic Sálomonnac haláláig.

1 AZ Sálomon király pedig * megſzerete ſoc idegen aſzſzonyi állatokat, kiváltképpen az Pharaó leányat, Moabitáknac Ammonitáknac, Edomitáknac, az Sidóbélieknec, és Hittéuſoknac leányit.

*† *Deut.17.17.*

2 Azoknac az pogányoknac leányit, az kic felől azt módótta vala az UR az Izrael fiainac: † Ne közősűllyetec ő vélec, ők is ne közősűllyenec ti veletec, mivelhogy az ő iſtenec után hàytyác az ti ſziveteket. Ezekhoz, *mondom*, ragazkodéc Sálomon ſzerettel.

† *Exod.34.16. Deut,7.3.*

3 Valanac annakfelőtte ő nekic feleségei, királynè aſzſzonyoc hétſzáz, és háromſzáz ágyaſi. Es az ő aſzſzóny népei elhayrác az
4 ő ſzivét. Es mikor immár megvénhűtt vólna Sálomon, az ő feleségei elhaytác az ő ſzivet az idegen iſtenec után: és nem vala az ő ſzive tőkélletes az ő Urával Iſtenével, az mint az ő attyának Dávidnac ſzive vala.
5 Mert Sálomon követi vala az Aſtoreth bálványiſtent az Sidonbélieknec iſtenét, és az Milchomot az Ammonitáknac utálatos
6 bálványát. Gonoſz dolgot czelekedéc azért Salomon az URnac ſzemei előtt, és nẽ követé ollyan tőkélletes ſséggel az URat
7 mint Dávid az ő attya. Ackor éppíte Sálomő Templomot az Chamoſnac az Moabitáknac utálatos bálványának, az hegyen, melly Jeruſalemnec ellenébe vagyon, és Molochnac az Ammon fiainac utá-
8 latos bálványának. Es ekképpen czelekedéc Sálomon mind az ő idegen feleſégivel: kic jó illatal áldoznác vala az ő iſteneknec.
9 Megharaguéc azért az UR Sálomonra, hogy elhaylott vala az ő ſzive az ő URától Iſtenétől, ki* megjelent vala néki két úttal,

* *Sup.3.5.és 9.2.*

10 Es erről paranczolatot adott vala néki, hogy ne követne idegen iſteneket: és mindazáltal meg nem őrizte vala az URnac
11 paranczolattyát. Monda annakokaért az UR Sálomonnac: Mivelhogy illyen gonoſság találtatott te benned, és meg nem őrizted az én ſzővetségemet és az én rendeleſimet, mellyeket paranczoltam vala tenéked, † elſza- † *Inf.11.10.*
kaſztom te tőled az orſzágot, és adom azt az
12 te ſzolgádnac. De mindazáltal mîg élſz nem czelekeſzẽ azt Dávidért az te atyádért, hanẽ az te fiadnac kezétől ſzakaſztó el azt.
13 Mindazáltal nem ſzakaztom el az egéſz királyi birodalmat: hanẽ egy nemzetséget adoc az te fiádnac Dávidért az én ſzolgámert és Jerusalemért, mellyet magamnac válaſztottam.

14 TÁmaſzta a azért ellenséget az UR Salómonra, az Edombéli Hadadot, ki az Edombéli királyi nemzetből való vala.

a *Sálomonnac c elsö rendbéli ellensége.*

15 Mert mikor Dávid az Edomitác ellen mẽt vólna, és Joab az vitézeknec hadnagya elment vólna, az megőlteknec temetésére: és levagott vólna minden férfiui nemet:
16 (Mert hat hólnapîg lőn ott Joab az egéſz Izraellel, miglen minden férfiui nemet el veſztene Edombán). Ackor ſzaladot vala el
17 Hadad, és véle eggyűt valami Edomitác az ő attyának ſzólgai közzűl, bémenvén Egyptuſba. Hadad pedig *ackor* kis gyermec vala.
18 Kic felkelvén Midiánból, menénec Paranbá, és melléjec vévén az Paranbéli férfiac közzűl egy nehányát, béménénec Egyptuſba Pharaóhoz az Egyptumbéli királyhoz: ki házat ada néki, és ételt italt ſzólgáltata néki: Joſzágotis ada néki. Kedvében
19 lőn annakokaért Hadad Pharaónac, ugy annyira hogy feleſegűl adà neki az ő feleségénec őtczét, az Thaphaes királnè aſzſzónnac őtczét. Szűle pedig ő néki
20 à Thaphneſnec őtcze fiat az Genubáthot,
21 Pharaónac házában, az Pharaó fiai között.

21 Mikor pedig Hadad meghallotta vólna Egyptuſban hogy elalutt volna Dávid az ő attyáival, és hogy Joabis az ſeregnec hadnagya megholt vólna. Ackor monda Pharaónac: Boczás el hadd menny ée el az én földembe. Felele Pharaó ő 22 néki: Minélkül ſzükólkódól én nálam hog' az te földedbe igyekezel menni? felele az: ſemminélkúl nem ſzükólkódóm, de kérlec 23 boczás el engemet. b Támaſzta annakfelőtte az Iſten néki ellenséget az Rezónt Eliadnac fiát, ki elfutot vala az ő urától az 24 Hadad-ezertől, az Sobahbéli királtúl. Es hadakoz ó férfiakat gyűytőt vala melléje, és ő vala az ſeregnec hadnagya, † mikorō megölé őket Dávid. Az után Damaſcúba mēvén ott lakának, és uralkodának Damaſcumbā.

25 Es ellensége lőn Izraelnec Sálomonnac egéſz éltében, az nyomorúságnélkül mellyet czelekeſzic vala Hadad, és meggyúlölé 26 az Izraelt, és uralkodéc Syriaban. c Az * Jeroboamotis pedig feltámaſztá az UR, az Ephratéus Nebatnac fiat az Seradahtól valót. (Kinec az añyának Seruah vala neve, egy özvegy aſzſzonyi allat,) ki Sálomonnac ſzolgája vala, annyira hogy felemelné 27 az ő kezét az király ellen. Es ezt az okát adá miert támadot vólna à király ellē, Mert *Sálomon* megépitétte az Millot, és bérakatta az ő attyának Dávidnac városának romlását. Az Jeroboam pedig erős férfiu vala: és 28 látván Sálomon hogy az ő ſzolgája az ő dolgâban ſzorgalmatos vólna, reája veté az Joſeph házának gondviſelésének minden terhét.

29 ACkor az időben pedig mikor Jeroboā kiment vólna Jeruſálemből, megtalálá őtet az uton Achijas ſá Silobéli Prophéta, ő pedig uy ſitőzetben vala, és ezac 30 ketten valának az mezőn eggyűt. Es megragadván Ahijas az uy ruháit, melly azon va- 31 la, haſitá azt tizenkétréſzre. Es monda Jeroboamnac: Vedd el magadnac az tiz reſzt: Mert ezt mondgya az Izraelnec URa Iſtene: Imé élſzakaſztom az országot Sálomonnac kezétől, és tenéked adom az tiz nemzetséget. 32 Czac egy nemzetségét hagyoc pedig ő nála az én ſzolgámért Dávidért és Jerusálemnec városáért, mellyet magamnac válaſztottam az Izrael- 33 nec minden nemzetségi közzúl. Ez okért mert elhadtanac engemet; és imádtác az Aſthorethot az Sidonbélieknec iſtenét, és Chamoſt az Moabitáknac iſtenét, és Molochot az Ammon fiainac iſtenét, és nem jártanac az én utaimban, azt czelekedvén az mi tettzet vólna az én ſzemeimec: és megnē őriztéc az én vegezéſimet és itéletimet, az 34 mint Dávid az ő attya *megérizte*. Nem véſzec mindazáltal el ſemmit az királyi birodalomban az ő kezétől, hanem akarō hogy fejédelem légyen az ő életének minden e- dejében. Dávidért az én ſzolgámért, kit magamnac válaſztottam: miveihogy megőrizte az én paranczolatimat és végézéſimet. 35 De az ő fiainac kezétől elvéſzē, és tenéked adom azt, tudniillic, az tíz nemzetséget. 36 Az ő fiának pedig egy nemzetséget adoc, hogy Dávidnac az én ſzolgamnac legyen előttem ſzövetneke mindenkor Jerusálemben, mellyet magamnac válaſztottam hogy ott helheztetném az én nevemet. 37 Tégedett pedig felveſzlec, és uralkodol mindeneken az te lelkednec kévánsága ſze- 38 rint, és király leſzſz Izraelben. Es ha te minden paranczolatimnac engedendeſz, és járandáſz az én utaimban, és azt czelekedended az mi tettzic énnékem, megőrizvén az én rendeléſimet és paranczolatimat, az mint Dávid az én ſzólgám czelekedett, én te veled léſzec, és éppítec te néked állandó házat, az mint Dávidnac éppîtettem, és né- 39 ked adom az Izraelt. Es megſanyargatom ezokért Dávidnac magvat: de mindazáltal nem mind örőckē.

40 IGyekezic vala pedig Sálomon megőlni Jeroboamot, annakokaért felkelven Jeroboam, futá Egyptuſba Seſakhoz az Egyptumbéli királyhoz: és lőn Egyptuſban 41 mîg meghalna az Sálomō. Az Sálomōnac pedig egyéb dolga és minden czelekedeti mellyeket czelekedett: és bölczesége, avagy nem irattattaké meg az Sálomon czelekе- 42 detiről irott könyvben? Az napoc pedig az mellyekben uralkodott Sálomon Jerusá- 43 lemben, negyven eſztendő vólt. Es elaluvéc Sálomon az ő attyáival: és eltemettetéc az ő attyának Dávidnac városában. Es Roboam az ő fia uralkodéc ő helyette.

XII. Réſz.

Az Izrael oſzága meghaſonlic, és kettéſzakad az Roboamnac kegyetlensége miatt, és ezac az Judah nemzetsége marad az Roboam mellet, az tiz nemzetség az Jeroboamot válaſztya királynac.

1 LMéne pedig † Roboam Seechembe, mert oda gyúlt vala az egéſz Izrael, hogy 2 E királlyà tennéc őtet. Mikor pedig meghallotta vólna Jeroboam Nebatnac fia, ki még Egyptuſban vala, (az hova futot vala * Sálomon király előtt,) viſzſzajóve ackor 3 Egyptuſból. Es hozzá küldvén elhivatác őtet. Elmenénec pedig Jeroboā és Izraelnec egéſz gyülekezete, és ſzolánac Roboānac, 4 mondván. Az te atyád igen megnehezîtette az mi igánkat, de te moſtā könnyebits meg az te atyádnac kemén ſzolgálattyát és az nehez igát mellyet mi reánc vetett, és ſzol- 5 gálunc te néked. Es monda nékiec: Menny-

† *2. Sam. 20. v. 18.*

b *Sálomonnac máſic rendbéli ellensége.*

c *Sálomonnac harmad rendbéli ellensége.*

* *2. Chron. 13. v. 6.*

† *2. Chron. 10. 3.*

* *Sup. 11. 40.*

nyetec el és harmad nap múlva jőyjetec viſzſza hozzám. Elméne annakókaért az
6 nép. Es tanáczot tarta Roboam az vén
népeckel, kic Sálomon előtt az ő attya előtt állottanac vala élében, mondván:
Miczoda tanáczot adtoc ti, hogy ez népnec
7 válaſzt tegyec. Es ſzolánac azoc, mond-
a Vén tanácz. ván: [a] Ha az mai napon kedvét téſzed ez
népnec, és nékiec ſzolgálſz: az az, jó válaſzt téſzſz nékiec, mind éltig ſzolgálnac te
8 néked. Megveté pedig az véneknec tanáczokat, az mellyet ő néki adtanac vala, és
tanáczot tarta az ifiackal, kic ő véle eggyűt
névekedtec vala fel, kic ő előtte udvarla-
9 nac vala. Es monda azoknac: Miczoda
tanáczot adtoc ti, hogy válaſzt tegyűnc ez
népnec, melly én nékem ſzólván azt
b Iſiu tanácz. mondgya, könnyebits meg az igát, mel-
10 lyet mi reánc veretett az te atyád. [b] Mondánac pedig néki az ifiac, kic eggyűt nevekedtec vala fel ő véle: Igy ſzóly ennec ez
népnec, melly ſzólván te néked ezt mondgya, az te atyád megnehezitette az mi igánkat, te pedig megkönnyebits mi nékünc, ecképpen ſzóly *mondoc* nékiec: Az
én kiſſebic uyjom nagyob az én atyámnac
11 egéſz derekánál. Moſtan annakokaért az
én atyám ha ti reátoc nehéz igát vetett, én
nehezbé téſzem az ti igátokat: Az én atyám oſtorockal oſtorozott titeket, én pedig vaſas oſtorockal oſtorozlac titeket. [c]
c Scorpiockal: az az, vaſas oſtorockal, mert az ſcorpio déjakul nem czac amaz mérges állat, hanem az vaſas, tövisſes oſtoria ſcorpionac neveztetic.
12 Elméne annakokaért Jeroboam, és mind
az ſokaság Roboamhoz hármad napra az
mint meghadta vala az király, ezt mond-
13 ván: Jőyjetec hozzám harmad napra. Es
az király kemény válaſzt tőn az népnec,
megvetvén az véneknec tanáczát, mellyet
14 adtac vala ő néki. Szóla pedig nékiec az
ifiaknac tanáczoc ſzerint, mondván: Az én
atyám megnehezitette az ti igátokat: én pedig nehezbé téſzem. [d] Az én atyám oſtorockal vert titeket, de én vaſas oſtorockal o-
15 ſtorozlac benneteket. Es nem halgatá
meg az király az népet: mert az URtól lőn
ennec az oka, hogy megerőſſitené az ő beſzédét az mellyet ſzólot vala az † Silobéli
Ahias által, Jeroboámac az Nebath fiának.
† Sup.11.31.
e Az iſiu tanácz veſzedelmes.
16 [e] Mikot pedig látta vólna az egéſz Izrael, hogy meg nem halgatta vólna
őket az király, felelénec az királynac ecképpen: Miczoda réſzűnc vagyon mi nékünc Dávidban? Ninczen mi nékünc örökſégünc az Iſainac fiában, meny el az
te haylékidba ó Izrael. Moſtan viſeld gondgyát immár az te házadnac ó Dávid. Elméne azért az Izrael az ő haylékiba. Ro-
17 boam pedig azokon az Izrael fiain uralkodéc, az kic Judánac városiban laknac vala.
f Az Izrael országának hálnálása.
18 Elküldé pedig Roboam király Adóramot, ki rávó vala, és megkövezé őtet az egéſz Izrael és meghala. Roboam király pedig hamarſággal ſzekerébe felűle hogy ſza-
19 ladna Jerusálembe. [f] Es elſzakada az Izrael népe Dávidnac házától mind ez mai
20 napíglan. [g] Lőn annakokaért mikor meghallotta vólna az egéſz Izrael hogy megjőtt volna Jeroboam, érőtte küldvén hivatác őtet az gyűlekezetbe, és királlyá kenéc
őtet egéſz Izraelen, ſenki pedig nem követé Dávidnac házát, hanem ezac egyedűl az
Judánac nemzetſége.
21 MEne annakokaért Roboam Jerusálembe, és ősſzevgyűyté Judánac egéſz
házát, és Benjaminnac nemzetſégét, tudniillic ſzáz és nyóltzvan ezer válogatott hadra valókat, hogy megvijnánac az Izrael
házával, hogy viſzſza nyernéc az orſzágot
22 Roboamnac az Sálomon fiának. Lőn pedig az Iſten beſzéde * Semejahoz az Iſten
23 emberéhőz, mődván: Ezt mondgyad Roboamnac az Sálomon fiának, az Judah királlyának, és az egéſz Judah és Bénjamin ha-
24 zának, és à több népnec, mondván: Azt
mondgya az UR: Fel ne menyetec és ne hadakozzatoc az ti atyátokfiai ellen az Izrael
ellen: térjetec meg kiki házába: mert én tőlem lőtt ez dolog: és engedénec az UR beſzédének, és viſzſzatérvén elmenénec az
URnac beſzéde ſzerint.
25 MEgépíté pedig Jeroboam Sichemet
Ephraimnac hegyén, és abba lakéc:
és onnét kimenvén megépíté Penu-
26 el. Monda pedig Jeroboam az ő ſzivében:
Mayd viſzſzatér az orſzág az Dávid házá-
27 hoz. Ha felmégyen ez nép hogy áldozatot
tégyé Jerusálemben az URnac házában, ez
népnec ſzive az ő URához Roboamhoz az
Judah királyához hajol: és engemet megőlvén, viſzſzatérnec Roboamhoz az Judah ki-
28 rályához. [h] Tanáczot tartván azért az király, czinálta két arany borjú képet és
monda ő nékic: Elég hogy ez idéig Jerusálembe járjatoc: † Imhól vadnac az teiſtenid
ó Izrael, kic tégedet kihoztanac az Egyptuſ-
29 nac földéből. Es eggyiket helhezteté Be-
30 thelben, az máſikat pedig Dánban. Es lőn
ez dolog nagy bűnnec oka, hogy tudniillic
az nép menéſe ez bálvány eleibe mind Dan vá-
31 roſig. Czinála aňakfelőtte Templomot,
és papokat * ſzerze, nemellyeket az kőſiség
kőzzűl, kic nẽ valánac az Levi fiai közzűl.
32 Szerze aňakfelőtte Jeroboam innepetis az nyóltzadic hólnapba, az hólnapnac tizenötődic napján, az Judahbéli innepnec
módgya ſzerint, és áldozatokat áldozéc az
óltáron. Haſonlatosképpẽ czelekedéc Bethelbenis, áldozván az borjuknac mellyeket czinált vala: és ſzerze Bethelbẽ papokat
az kápolnákhoz mellyeket czinált vala.
33 Aldozéc az óltárounis, mellyet czinált vala
Bethelben, az nyóltzadic hólnapnac tizenötődic napján, abban, *mondom*, az hólnapban, mellyet az ő ſzivében gondólt vala:
és innepet ſzerze az Izrael fiainac, és
felméne az óltárra hogy jó illatot ſzerezne.

g Jeroboam első király az tiz nemzetségen az haſonlás után, zz. eſztendeig, holot ezt eſzedőe vegyéd hogy az országnac haſonlásától fogva az tiz nemzetség Izraelnec nevezetic, mivelhogy az népnec nagyob része ſzakadot vala el, kic Samariában emeltec vala király. Az kic pedig az Sálomon fia mellet marattac vala Jerusálemben, azoc az Judah nemzetségéről neveztettec.
** 2.Chron.11. 2.*

h Jeroboam király bálványokat emel, hogy az Izraelitác ne mennyenec Jerusálembe az Iſteni tiſztéletre és ő tőle elne hagyjanac.
† Exod.32.4.8.
** 2.Chron.11. 15.*

XIII. Réſz.

Az Prophéta meg feddi Jeroboamot mikor áldoznéc az borjú képeknec és megjövendöli az Joſiaſnac ſzületését, ki által Iſten boſſzút állana az balványozókon, melly jövendölést czuda tételekkel megerősſit. Megczalattatic más Prophetatól mikor az ő utában menne, és az oroſzlántul az utan elſzaggattatic. Kinec teſtét akkon Prophéta eltemeti, és az ő ſiai előtt az Prophéta beſzédét erősíti.

1 MÉ pedig az Iſtennec embere eljöve Judából Bethelbe az URnac beſzédével, Jeroboam pedig áll vala az óltár mellet
2 hogy jó illattal áldoznéc. Es kiálta az óltár ellen az URnac beſzédével, és monda: óltár, óltár, ezt mondgya az UR: * Imé egy
* 2.Reg.23.v. 15.16.17. férfiu ſzületic az Dávid házából, kinec neve léſzen Joſias, ki megáldozza te raytad az te kőrüled való papokat, kic jó illatot ſzereznec moſtan te raytad, és az emberec te-
3 temitis megégetic te raytad. Es ugyan azon napon czudát tőn, mondván: Ez léſzen jegye hogy az UR mondotta légyen ezt: Imé az óltár meghaſad, és kiomol az
4 hamu, az melly rayta vagyon. Lőn pedig mikor meghallotta vólna az király az Iſten emberének beſzédét, mellyet kiáltot vala az óltár ellen Bethelben, kinyuytá Jeroboam az ő kezét az óltártól, mondván: fogiátoc meg őtet: és megſzáraḍa az ő keze, mellyet kinyuytot vala ő ellenc: és nem
5 vonhatá bé az kezét. Az óltár annakfelőtte meghaſada és kiomla az hamu az óltárból az jegy ſzerint az mellyet tőtt vala az Iſten embere az URnac beſzéde által.
6 Szóla annakokaért az király, és monda az Iſten emberének: Könyörögi az te URadnac Iſtenednec és imádkozzál én érőttem, hogy iſmét hozzám hajollyő az én kezem: Könyörge annakokakaért az Iſten-embere az URnac: és hozzá hayla az királynac ke-
7 ze, és ollyan lőn mint az előtt. Ackor ſzóla az király az Iſten emberének; Jere haza én velem, és egyél ebédet és megajándèk
8 kozlac. Es monda az Iſten embere az királynac: Ha nékem adnád az te házadnac felét, nem mennéc el veled: és nem enném kenyeret, ſem vizet nem innám ez helyen.
9 Mert ezt paranczolta az UR énnékem az ő beſzéde által, mondván: Ne egyel ott kenyeret, vizet ſe igyál, viſzſza ſe térj azon az úton az mellyen elmenendeſz.
10 Elméne azért más úton, és nem tére meg azon az úton az mellyen Bethelbe ment vala.
11 EGy vén Prophéta lakic vala pedig Bethelben, kinec az fia elméne, és megbeſzéllé az ő attyának mind azt az dolgot, mellyet az napon ezelekedett vala az Iſten embere Bethelben, és az beſzédeket az mellyeket ſzólot vala az királynac: és megbe-
12 ſzéllec azokat az ő attyoknac. Ackor monda nékiec az ő attyoc: Mellyic úton ment el? és megmutatác néki az az ő ſiai az útat mellyen elment vala az Iſten embe-
13 re, ki Judából jött vala. Monda annakfelőtte az ő fiainác, nyergellyétec meg én nékem az ſzamárt, kic megnyergelec néki
14 az ſzamárt, és felülc reája. Es elméne az Iſten embere után, és megtalálá őtet ülvén egy czerfa alatt, és monda néki: Te vagyé amaz Iſten embere ki Judából jöttél? Es
15 monda: En vagyoc. Ackor monda néki:
16 Jere haza vélem, és egyél kenyeret. Es felele az: Nem mehetec viſzſza veled, bé ſem mehetec hozzád, nem éſzem kenyeret,
17 vizet ſem iſzom te veled ez helyen. Mert meg vagyon nékem az URnac beſzédével paranczolva: Ne egyél kenyeret, vizet ſe igyál ott, és ne térj azon az úton viſzſza az
18 mellyen oda menendeſz. Felele az ő néki: Enis Prophéta vagyoc mint ſzintetec, és énnékem az Angyal ſzólot az URnac beſzédével, mondván: Hozd viſzſza ótet veled az te házadba, hogy kenyeret egyéc és vizet igyéc. Es ékképpen hazuda néki.
19 Megtére annakokaért ő véle és kenye-
20 ret evéc az ő házában, és vizet ivéc. Mikoron pedig ők az aſztalnál úlnénec: Lőn az URnac beſzéde az Prophétához, az ki
21 ótet viſzſzahozta vala. És kiálta az Iſten emberének az ki Judából jött vala, ezt mondván: Ezt mondgya az UR, Mivelhogy engedetlen vóltál az URnac ſzájának, és meg nem tartottad az paranczolatot, mellyet tenéked az te URad Iſtened paranczolt
22 vala. Hanem megtértél és kenyeret őttél és vizet ittál az helyen, melly felől azt mondotta vala te néked: Ne egyél ott kenyeret, vizet ſe igyál. Nem temettetic az te
23 teſted az te atyádnac koporſójában. Minekutánna azért őtt vólna kenyeret és ivott vólna, megnyergelé néki az ſzamárt, tudniillic az Prophétának az kit viſzſzahozott
24 vala. Mikor azert elment vólna, egy oroſzlány találá őtet az úton, melly megölé ótett: és az ő teſte az úton fekſzic vala, és mind az ſzamár, mind az oroſzlány, az
25 teſt mellet állanac vala. Es imé az férfiac, kic azon elmennec vala, meglátác azt az teſtet hogy fekſzic vala az uton, és az oroſzlánt az ki melleite áll vala: és elménvén megbeſzéllec az városban, mellyben
26 az vén Prophéta lakic vala. Mellyett mikor meghallot vólna az à Prophéta, az ki viſzſzahozta vala ótet az útról, monda: Az Iſten embere az, az ki engedetlen vólt az URnac ſzájának. Ez okaért adta az UR őtet az oroſzlánnac, és az rontotta egybe

és ölte

és ölte meg ötet az URnac beſzéde ſzerint,
27 mellyet ſzólot vala néki. Szóla annakfelőtte az ő fiainac, mondván: Nyergellyétec
meg nékem az ſzamárt: És megnyergelék.
28 Ki mikor elment vólna, megtalálá az ő teſtét hogy az útban fekünnéc, és mind az
ſzamárt mind az óroſzlánt, kic az teſt mellet állanac vala. Nem évéc az oroſzlány az
29 teſtben, az ſzamártis nem ſérté meg. Es felvővé az prophéta az Iſten emberének teſtét,
és feltévé azt az ſzamárra, és viſzſzahozá,
és jőve az ő városába, hogy oſiratná és el-
30 temetné ötet. Es bétévé az ő teſtét az ő
maga koporſójába, és ſiratác ötet, mond-
31 ván: Ah ſzerelmes atyámfia. Mineküttánna
pedig eltemeté ötet, ſzóla az ő fiainac ekképpen: Mikoron meghalandoc, ebbe ez
koporſóba temeſſetec engemet, mellybe az
Iſten embere temettetet, az én tetemimet te-
32 gyétec az ő tetemi mellé. Mert bétellyeſedic
az az mit megkiáltot az URnac beſzédével,
mind az óltár ellen melly Bethelben vagyon, mind az magas hegyeken való házac
ellen, mellyec Samariának városiban vad-
33 nac. Ezec noha mind megöltetec vala, mind-
azáltal ugyan nem téré meg Jeroboam az
ő gonoſz útáról, hanem iſmét papokat tendele az Templomokba: és az ki néki tettzic
vala azt válaſztya vala hogy lenne az magas
34 helyeken való kápolnáknac papja. Es ez dologa dá okot az Jeroboam házának bűntételére, hogy kigyomláltatnéc, és eltöröltetnéc az földnec ſzínéről.

XIIII. Réſz.

Az Jeroboam feleſége mikor Ahias prophétahoz ment vólna, hogy az ő betegſiafelől jövendőt kérdgyen, megmondgya az prophéta néki az Jeroboam házadalnának romlaſát, és az gyermec halálátis. Meghal az Jeroboam. Séſac megfoſztya Jeruſálemben az Iſten házát. Es az királyét, minden gazdagſágától. Meghal Roboá, és az ő fia Abia uralkodic ő helyette.

1 2 ✠ Ckor megbetegedéc Abia, Jeroboamnac ſia. Es monda
A Jeroboam az ő feleſégének:
3 kely fel moſtan, és változtasd
✠ megöltőzetedet, hogy meg
ne eſmerjéc hogy te légy Jeroboamnac feleſége, és meny el Siloba. Imé
* Sup. 11. 3. ott vagyon Ahias propheta, ki elein * megmondotta vala én felőlem hogy királlyá
3 lennéc ez népen. Végy pedig vagy tíz kenyeret hozzád, és pogáczákat, és egy edénben mézet, és mennyel ő hozzá, ő megmondgya te néked mint léſzen az gyermek-
4 nec dólga. Es ekképpen czelekedéc az Jeroboam feleſége; mert felkelvén elméne
Siloba, és béméne Ahiaſnac házába; Ahias
pedig nem láthat vala, mert meghomályoſodtac vala az ő ſzemei az ő vénſégének
5 miatta. Az Úr pedig monda Ahiáſnac: Ahia, imé az Jeroboamnac feleſége ide
jött, hogy valamit kérdgyen az ő fia felől;
mert beteg, te azért így ſ-így ſzóly nékie;
és mikor eljővend, máſnac tétteti magát.
6 Mikor annakokaért hallotta vólna Ahias
az ő lábainac zörgéſét mikor az aytóhoz
közelgetne, monda: Jöy bé Jeroboamnac
feleſége, miért tétteted magadat máſnac?
En pedig küldettem te hozzád kemény kö-
7 vetſéggel. Meny el, mond meg Jeroboamnac: Ezt mondgya az Izraelnec ÚRa Iſtene, mivelhogy én tégedet az én népem közzűl felmagaztaltalac, és tégedet fejedelemmé töttelec az én nepemen az Izraelen.
8 Es elſzakaſztottam az országot az Dávid
házától, és azt teneked adtam. Te pedig
nem vóltál ollyá mint az én ſzólgám az Dávid, ki megőrizte az én paranczolatimat, és
ki engemet kövétet tellyes ſzivből, ezac azt
9 czelekedvén az mi nékem kedves vólt. Hanem gonoſzbúl czelekedtél mind azoknál
az kic te előtted vóltanac: mert elmentél és
idegen iſteneket czináltál magadnac, és öntött képéket, hogy engemet haragra ingerle-
10 nél: engemet pedig hátravetettél. Annakokaért én veſzedelmet hozoc Jeroboamnac
házára, és kiírtom az Jeroboámnac maradékit mind az falra huddozóig, [a] és mind az
bérekeſztettet, mind elhagyatratatt, és kihányom az Jeroboãnac házát miképpen az ganéyt kiſzoktác hánni, míg nem végéléſzen.
11 Az ki meghal az Jeroboam maradéki közzűl az városban, azt az ebec éſzic meg; az ki
pedig az mezőben hal meg, az égi madarac
12 éſzic meg. Mert az UR ſzólot. Te pedig kelj
fel és meny házadhoz, és mihelt az városba
13 bémégy, ott an meghal az gyermec. Es az egéſz Izrael ſiratt ya ötet és eltemeti; mert
czac ez egyedűl temettetic koporſóbá az Jeroboam magvából; mivelhogy az Izraelnec
// UR Iſtene ő benne egyedűl találtkedves dol
14 got Jeroboãnac házanépe közzűl. Es támaſztaz UR magának királt Izraelbe, ki ki-
gyölállya Jeroboãnac házát egy napó. [b] De
15 miczoda ez moſt? Es megveri az UR Izraelt
akképpen az miképpen az nád az vízben ide
ſ-tova hányattatic, és elſzakaſztya az Izraelt
erről az földről, mellyet adott az ő attyoknac, és eloſzlattya őket az folyóvizen túl;
mivelhogy berkeket czináltac magoknac,
16 az URat haragra indítván. Es kézbe adgya
az Izraelt az Jeroboamnac bűnéiért, ki ómagais vétkezet, és Izraeltis bűnbe eytette. Fel-
17 kele annakokért az Jeroboãnac feleſége, és
juta Thirſába; mihelt pedig az háznac kűſzöbén bélépéc, ottã meghala az gyermec.
18 Es eltemeté ötet és ſiratá az egéſz Izraelt az
URnac beſzéde ſzerint, mellyet † ſzólot vala
az ő ſzolgájának Ahias prophétának általa.
19 Az Jeroboamnac pedig egyeb czelekedeti,
tudniillic mimódon hadakozott és uralkodot légyen, ímé megvadnac írván az Izrael

[a] *Az falra huddozón azt ebet érti, mint ha azt mondaná, Jeroboamnac még ébétis elveztem. Az bérekeſztetten pedig és az elhagyattatton érti azokat az kic az ellenség kezébe eſtec és az kic attól megſzabadúltac.*

[b] *Az, ſemmi ez moſt ani nyomoruſág, ahoz képeſt az melly következic, Nemellyec igy fordittyac. Mit mondoc hogy támaſzt ſőt immar fel, támaſztotta.*

királyinac Chronicа könyvökben.

20 AZ idő pedig mellyben uralkodott Jeroboam, huſzonkét eſztendő, és elaluvéc
az ő attyáival, és uralkodéc Nadab az ő fia
ő helyette.

† 2. *Chron.* 12. 21 ROboam † pedig az Sálomon fia uralkodéc Judában: Negyvenegy eſztendős
13. vala Roboam mikor uralkodni kezde, és tizenhét eſztendeig uralkodéc Jeruſálémben,
abban az városban mellyet az UR válaſztott
vala magának, az Izraelnec minden nemzetſégi közzül, hogy ott heilheztetné az ő nevét
Az ő annyának pedig Namah vala neve, ki
22 az Amon nemzetſégéből való vala. Es Judah
gonoſzúl czelekedéc az URnac ſzemei előtt, és haragra indítác ötet inkáb hogy nē
mint azoc az vétkec az mellyeket czelekedtec vala az ő attyoc. Mert ők is eppítének magoknac óltárokat és faragott képeket és
24 berkeket minden magas halmokō, és mindē
zöldellő fa alatt. Valának férfiu paráznakis az országbū, és czelekedének az pogányoknac minden útálatos vérkec ſzerint, kiket az
UR kiűzött vala az Izrael előtt.

25 LŐn pedig az Roboam királynac ötödic
eſztendejében feljöve Seſac az Egyptus-
26 béli király Jeruſálem ellen. Es elvivé az UR
házának kinczét, és az király házának kincz-
ér, mindeneket elvún. Elvivé mind az a-
* *Sup.* 10. 6. rany * paiſokatis, mellyeket Sálomō czinált
27 vala. Es czinála Roboam király azoc helyébe értz paiſokat, és adá azokat azoc kezébe,
kic az király kapuján állóknac fejedelmi va-
28 lának. Mikor pedig az király bémégyen vala az UR házába, elvíſzic vala azokat az ſzolgác, és iſmét viſzſzahozzác vala az ſzólgác
29 házába. Az Roboamnac tōb dólgai pedig és
minden czelekedeti, nemde nem meg vadnaké irva az Judah királyáinac Chronica
30 könyvében? Vala pedig Roboam és Jero-
31 boam között hadakozás mind éltig. Es él-
aluvéc Roboam az ő attyáival, és eltemettetéc azockal eggyűt Dávidnac városában,
és az ő annyának Naamah vala neve, az
Ammonitác nemzetſégéből való, és uralkodéc Abia az ő fia ő helyette.

XV. Réſz.

Uralkodic Judában az Abiah. Az után Aſa, Megirattatic tovébba az Aſa és Baaſa között való hadakozás. Aſa ſzövetſéget ſzérez Benhadáddal és Benhadad hadakozic az Izrael orſzága ellē. Aſa után uralkodic Jeſaphat, Jeroboā után Nadab Nadabot megöli Baaſal Izraelbē.

† 2. *Chron.* 13. 1 ESz † Jeroboam királynac az Ne-
bat fiának pedig tizennyóltza-
dic eſztendejében uralkodéc
2 Abiah Judában. Három eſztendeig uralkodéc Jeruſálemben,
az ő annyának pedig Maacha
3 vala neve, ki Abiſalomnac leánya vala. Es já-
ra az ő attyának minden bűneiben, mellyeket ő előtte czelekedett vala, és nem lőn az
ő ſzive tőkélletes az ő URával Iſtenével,
4 mint Dávidnac az ő attyának ſzive. De mindazáltal Dávidért ada az ő URa Iſtene ő néki ſzövetneket Jeruſálemben, felmagaztalván az ő fiát ő utánna, és Jeruſálemet meg-
5 erősítvén. Mivelhogy azt czelekedé Dávid
az mi kedves vala az URnac ſzemei előtt; és
el nem távozott vala mind azoktól mellyeket megparanczolt vala néki az ő életének
minden idejében, az Hittéus Uriáſnac* dol- * 2. *Sam.* 11. 4.
6 gától megválva. Roboam között pedig és 15. *és*, 12. 9.
Jeroboam között hadakozás és viſzſzavo-
7 nás vala mind éltig. Az Abiának tōb dólgai
pedig és minden czelekedeti, nemde nincze-
neké megírván az Judah királyinac † Chro- † 2. *Chron.* 13.
nica könyvében? Mind pedig az Abiah és Je- 1.
8 roboam között való hadakozás. Elaluvéc
pedig Abia az ő attyáival, és eltemetéc ötet
Dávidnac városában, és uralkodéc * Aſa ő * 2. *Chro.* 14. 1.
helyette.

9 JEroboamnac azért, az Izrael királyának
húſzadic eſztendejében kezde uralkodni
10 Aſa Judában. Es uralkodéc negyvenegy
eſztendeig Jeruſálemben, és az ő annyának
Maacha vala neve, ki Abiſáiomnac leánya
11 vala. Azt czelekedé pedig Aſa az mi kedves
vala az URnac ſzemei előtt, mint Dávid az
12 ő attya. Mert kiveſzté az férfiu paráznákat az országból, és mind elrontá az bálványokat, mellyeket czináltac vala az ő attyai.
13 Es Maachatis † az ő annyát megfoſztá az † 2 *Chron.* 15.
birodalomtól, mivelhogy bálvánt emelt 16.
vala, az berekben; és elrontá Aſa az ő bálványát, és megégeté azt az Cedron patakánál.
14 Az magas helyen való óltárokat pedig el
nem rontác, De mindazáltal Aſának ſzíve
15 tőkélletes vala az URral mind éltig. Es
bévivé az URnac házába az ezűſtöt és az
aranyat és az edényeket, mellyeket az ő attya és ő maga arra ſzenteltenec vala.

16 ASa között pedig és Baaſa között, Izra-
elnec királya között, minden ő idejék-
17 ben hadakozás vala. Mert feljövé * * 2. *Chron.* 16. 1.
Baaſa az Izraelnec királya Júdah ellen, és
megéppíté Ramaht, hogy ſenkit ki és bé ne
boczátaná az Aſához Judánac királyához.
18 Es vévén Aſa mind az ezűſtöt, és mind az
aranyat, melly megmaradott vala mind az
URnac ſzmind az királynac házának kincz-
ében, adá azt az ő ſzólgainac kezekbe, és elküldé azt Aſa király Benhadadnac Tabrimmon fiának, melly Hetzion
fia vólt, az Syriának királyának, *mondom, hogy adta az kinczet* ki lakic vala
19 Damaſcumban, ezt izenvén néki. a Szö- a *Aſa ſzövétſé-*
vetség vagyon én közöttem és te közöt- *get ſzerez Syriának király-*
ted, az én atyám között és az te atyád kö- *ával, az Izraelnec királya ellen.*
zött. Imé ajándékot küldöc te néked ezűſtöt és aranyat. Veſd meg az te ſzövetségedet
Baaſaval az Izrael királyával, hogy távozzéc
20 el én tőlem. Engede annakokáért Ben-

hadad-

hadad király az Aſa királynac, és elkűldé az
ő ſeregének hadnagyit az Izraelnec városi el-
lé: és megyővé Hijont és Dant, és Abel Beth
Maachat, és az egéſz Cinerothot, mind az e-
21 géſz Nephtalinac földével. Mikor pedig
Baaſa ezt meghallotta vólna, megſzünec az
Ramahnac eppitéſétől, és lakéc Thirſában,
22 Ackor Aſa király egy begyűyté az egéſz Jú-
dát, ſenkit ki nem hagyván: és elhorduc Ra-
mahnac mind kőveit, mind fáját mellyeket
éppitet vala Baaſa, és éppitté azokból Aſa
király Gebat az Benjamin nemzetſégében,
23 és Miſpaht. Aſanac pedig mindé egyéb dólgai, és minden hatalma, és valamit czelekede-
dett, és az városoc mellyeket éppitet, nemde
azoc ninczeneké megírva az Judáh királirol
való Chronica könyvben? Mindazáltal vén-
ségére megbetegeſüle labainac faydalma
24 miatt. Es elaluvéc Aſa az ő attyáival, és el-
temettetéc azockal eggyűt, Dávidnac az ő
attyának városában. És Joſaphat az ő fia u-
ralkodéc ő helyette.

25 NAdab pedig Jeroboamnac fia uralkod-
ni kezdé Izraelbé, Aſanac az Judáhbéli
királnac másodic eſztendejében, és két eſz-
26 tendeig uralkodéc Izraelben: Es gonoſzúl
czelekedéc az URnac ſzemei előtt, és jára az
ő attyának útán, és annac vétkeiben, mellyec-
27 kel vétkeztette vala az Izraelt. Pártot úte
pedig ő ellene Baaſa, Ahiamnac fia, az Iſa-
charnac nemzetſégéből való; és megveré ő-
tet Baaſa Gibbethonnal az Philiſtéuſoc vá-
roſánál, mikor Nadab és mind az Izraelitác
28 megſzállották vólna Gibbethont. Es megő-
lé ő tet Baaſa Aſanac az Judahbéli királynac
harmadic eſztendejében: és uralkodéc ő hé-
29 lyette. Es mikor uralkodni kezdett vólna,
levágá az Jeroboamnac egéſz háza népét:
egy lelket ſem hagya az Jeroboamnac há-
zanépében, mignem mind elveſztené őket
* *Sup.14.10.* az URNAC * beſzéde ſzerint, mellyet meg-
mondott vala az ő ſzolgájának az Silobéli
30 Ahiaſnac általa. Az Jeroboamnac vét-
keiért, mellyekel vétkezéc és az Izraeltis vé-
tekbe eyté: és az boſzſzontáſért mellyel fel-
31 boſzſzontotta az Izraelnec URát Iſtenét. Az
Nadabnac egyéb dólgai pedig, és minden
czelekedeti, nemde ninczeneké megírván az
32 Izrael király inac Chronica könyvében? Aſa
pedig és Baaſa között mind éltig hadakozás
vólt.

33 ASanac az Judabéli királynac harmadic
[a] *Az az, Kezde uralkodni.* eſztendejében [a] uralkodéc Baaſa Ahiá-
nac fia egéſz Izraelen Tirſában huſzonnégy
34 eſztendeig. Es gonoſzúl czelekedéc az UR-
nac ſzemei előtt, és jára az Jeroboámac után,
az ő vétkében, mellyel vétkezteté az Izraelt.

XVI. Réſz.

Az Jehu Prophéta megmondgya az Baaſa halálát és veſzedelmét az bálvány imádáſáért. Az Elah leſző király az Baaſa után, Az Zimri meg-ölí az Elaht, és elűzi az Baaſanac házanépét. Az Zimri holyébe válaſztyac az Omrit, ki mikor az Zimri bérekéſztette vólna egy városba, az király házat Zimri magára égeti. Az Omri után király léſzen Achab ki az Jezabelt vészi feleſégül. Az Jericho város megéppitetic.

1 ÉS lőn pedig az URnac beſzéde Je-
huhoz az Hanani fiához Baaſa-
2 nac ellene, mondván: Mivel-
hogy tégedet felemeltelec az
porból: mert én fejedelemmé tőtelec tége-
det az én népemen Izraelen: Te pedig jártál
az Jeroboamnac után, és bűnbe eyttetted az
én népemet az Izraelt, haragra indítván en-
3 gemet az vétkéckel. Imé én elvetem Baaſa-
nac maradékit, és az ő házanac maradékit:
és ollyanná téſzem az te házadat, mint az * * *Sup. 15.29.*
4 Jeroboamnac az Nebath fiának házát. † Az † *Sup.14.11.*
ki meghaland Baaſanac maradéki közzűl az
városban, azt az ebec éſſic meg, az ki pedig
az mezőn haland meg, azt az égi madarac é-
5 ſzic meg. Baaſánac pedig az ő tőb dólgai,
és az mit czelekedett, és az ő ereje; nemde
ninczeneké megírva az Izrael királyinac * * *2.Chron.16.1.*
6 Chronica könyvében? Mikor pedig elalutt
vólna Baaſa az ő attyaival, eltemettetéc
Thirſában, és az ő fia Élah uralkodéc ő he-
7 lyétte. Es az Jehu prophéta általis; ki Han-
naninac fia vala lőtt vala az URnac beſzéde
Baaſa ellen, az ő háza ellen, és minden ő go-
noſsága élien, mellyet czelekedett vala az
UR előtt, őtet haragra indítván az ő kezei-
nec czelekedeti által; hogy ollyan leune
mint az Jeroboamnac háza, és mivelhogy
megőlte vólna azt [a]. [a] *Tudniillic Nadabot az ő urát mint oda fel cap.15.v.28.*

8 ASánac az Judáh országának királlyának
huſzonhatodic eſztendejében kezde
uralkodni Elah Baaſamnac fia Izraelē Thir-
9 ſában ket eſztendeig. Pártot úte pedig ő el-
lene az ő ſzólgája [b] Zimri, az ſzekereknec
félréſzének fejedelme: és Elah Thirſában va-
la, és az italnac miatta igen megréſzegedet
vala Arſanac házában, ki az ő házának Thir-
10 ſában gondviſelője vala. Es eljővén † Zam-
bri megveré és megőlé őtet, Aſanac az Ju-
dahbéli királynac tizenhetedic eſztendejé-
11 ben, és ő uralkodéc helyette. Mikor pedig
immár ő uralkodnéc, és az ő ſzékiben ülne,
megveré Baaſanac egéſz házát, (nem hagya
abban még czac egy falra huddozótis) min-
den rokonſágával és barátival egyetembe.
12 Es elveſzté Zimri Baaſanac egéſz házát, az
URnac beſzéde ſzetint, mellyet * megmon- * *Sup.v.9.*
dott vala Baaſa ellén az Jehu prophétának
13 általa. Baaſanac minden vétkeiért, és Elá
nac az ő fiának vétkéiért, kic vétkeztenec
vala, és vétekbe eyttettéc vala az Izraelt, ha-
ragra indítván az Izraelnec URát Iſtenét,
14 az ő bálványozaſockal. Elánac pedig az
tőb dólgai és minden czelekedeti, nemde
ninczeneké mégírva, az Izrael királyinac
Chronica könyvében.

b Zimbri, vagy: Zambri.

† *2.Reg.9.31.*

15 ASanac az Judabéli királynac huſzonhetedic eſztendejébẽ, uralkodéc Zimri hét napîg Thirſában. az nép pedig táborba ſzállot vala Gibbethon ellen, melly az Philiſ-
16 ſtéuſoké vala. Halván pedig az nép melly az táborban vala ez illyen beſzédet, pártot ütőt Zamri és levágta az királyt, királlyá válaſztá az egéſz Izrael [c] Omrit az Izrael ſeregénec hadnagyát azon napon az táborban.
17 És feljöve Omri, és az egéſz Izrael ő véle Gib-
18 betonból és megſzállác Thirſát, Es mikor látná Zimri hogy megvöttec vólna az városſt, bémenvén az királyi háznac palorajába, tűzzel felgyuytá ő magárá az királyi házat, és
19 meghala; Az ő bűneiért mellyeckel vétkezéc gonoſzul czelekedvén az UR ellen, járván Jeroboamnac útában és az ő bűneiben mellyeket czelekedet vala, vétekbe eytvén
20 az Izraelt. Zimrinec pedig több dólgai és az ő pártoláſa mellyet czelekeddet, nemde nincznecké megîrván, az Izraelbéli királyoknac Chronica könyvében?
21 ACkor két felé haſonlée az Izraelnec népe, az eggyic réſze követi vala Thibnit az Ginath fiát, és az máſic réſze követi vala
22 Omrit. Erősb lőn pedig az nép, mely Omrit követi vala, annál az népnél melly követi vala Thibnit az Ginath fiát: és meghala Thibni, uralkodéc pedig Omri.
23 ASanac az Judabéli királynac harmintzeggyedic eſztendejébẽ uralkodéc Omri Izraelben tizenkét eſztendeig, Thirſában u-
24 ralkodéc hát eſztendeîg. Es megvövé árron Samariánac hegyét Semertől két talentű ezüſton. és megéppîté az hegyet, és nevezé az városſt, mellyet eppîté, Semernek az hegynec
25 URának nevéről, Samariának. Gonoſzúl czelekedéc pedig Omri az URnac ſzemei előtt, és gonoſságával meghalladá mind az ő
26 előtte valókat. És jára Jeroboamnac az Nebah fiának minden útában és az ű bűnében mellyel vétekbe eyté az Izraelt, az Izraelnec URát Iſtenét haragra inditván az ő bálvá-
27 nyozáſinac általa. Omrinac pedig az több dólgai és minden czelekedeti, és az ő erőſſége, nẽde nincznecké megirván az Izraelbéli
28 királyoknac Chronica könyvébẽ? Es elaluvéc Omri az ő attyáival, és eltemettetéc Samariá bã, uralkodéc pedig az fia Achab ő helyette.
29 AChab pedig Omrinac fia uralkodéc Izraelen Aſanac az Judabéli királynac harmintznyóltzadic eſztendejébẽ: Uralkodéc, *mondom*, Omrinac fia Izraelen Sama-
30 riában huſzonkét eſztendeîg Es czelekedéc Achab Omrinac fia gonoſzbúl az URnac ſzemei előtt mind azoknal, kic ő előtte vól-
31 tának. Es nem elegedéc meg ezzel hogy Jeroboamnac az Nabath fiának bűneiben járna, hanẽ elméne és feleſégűl vövé maganac Jézabelt Eth-Baalnac az Sidőbéli királynac léányát, és elmenvén az Baalnac ſzolgála, és meghaytá magát annac. Es óltárt éppite az
32 Baalnac házában, mellyet Samariában éppî-
33 tet vala. Es czinála Achab berketis, és inkább haragra indîta Achab az Izraelnec URát Iſtenéc, hog' nẽ mint az Izraelnec több királyi kic
34 ő előtte voltának. Ennec idejébe éppite meg amaz Bethelbeli Hiel, Jerichot: Az ő elsőſzülőtt fiának Abirãnac halálával veté fel annac az fundamentomát: és az ő kiſſebbic fiának Segubnac halálával állatá fel annac kapuit, az URnac beſzede ſzerint, mellyet ſzólot vala [*] Joſuénac az Nun fiának általa. * *Joſ.6.26.*

[c] *Omri vagy Homri vagy Amri.*

XVII. Réſz.

Illyés prophéta megmondgya Achabnac hogy nem léſzen eſő, és nagy ſzükſég léſzen. Táplaltatic illyés az Cherith patac mellet az helloktól. Az utã tápláltatic Sareptábã az özvégy aſſzonytúl, kinec gyermekét az halálból feltameſztya.

1 MOnda pedig á Thesbites [a] Illyés (ki è Galeadban lakozóc hőzzűl való) az Achabnac: Eel az Izrael-
2 nec URA Iſtene ki előtt álloc, hogy ez eſztendőkbẽ ſem harmat, ſem † eſső [a] *Thesbeh Illyés Prophéta házaja.*
3 nem léſzen, hanẽ az én beſzédẽ ſzérint czac. [b] ES lőn az URnac beſzéde ő hozzája mód-
van: Meny el innét te, és meny napkelet † *Jac.5.17.*
felé, és röytőzzél el az Cherith patakja mel- [b] *Az az, mi-*
let, melly az Jordán vizének ellenebẽ vagyõ. *koron én mon-*
4 Es az patakból léſzen te néked italod: az *dom.*
hollóknac pedig megparanczoltam, hogy
5 ott táplállyanac tégedet. Elméne annakokáért és az URnac beſzẽde ſzerint czelekedéc, elméne, *mondom*, és leúle az Cherith
6 pataka mellet, ki az Jordán vizének ellenébe vala. Az hollóc viſznec vala pedig néki kenyeret és húſt mind reggel mind eſtve: és iſzic vala az patakból.
7 EGynehan nap múlva pedig megſzárada az az patac: mert nem léſzen vala eſső az
8 földre. Lőn pedig az URnac beſzéde ő hoz-
9 zája mondván: [*] Kely fel, meny el Sareptába, melly Sidonhoz tartozó, és légy ott: Imé megparanczoltam egy özvegy aſſzonnac
10 hogy tàplállyon tégedet. Ki felkelvén elméne Sareptába, és juta az város kapujához. Imé pedig vala ott egy özvegy aſſzony ki fát ſzedeget vala, és eléſzólítván azt monda néki; hozz kérlec egy keves vizet nékem va-
11 lami edényben, hogy igyam. Melly elméne hog' hozna: Viſſzaſzólítván pedig őtet móda néki, hozz kérlec egy falat kenyeretis ke-
12 zedben nékem. Az pedig monda: Eel az te // UradIſtened, hog' ninczẽ énnékẽ ſült kenye- // rẽ: hanem egy maroc liſzteczkém vagyon az // vékában, és egy kevés olayom az korſóban; // és imé valámi fát ſzedegetec hógy elmeñyec // és megkéſzîtſem azt magãnac és az én fiám- // nac, hogy megegyűc és az után meghallyűc. //
13 Mónda pedig ő néki Illyés: Ne félly, meny el czelekedgyél az te beſzéded ſzerint: De mĩdazáltal énnékem ſüſs abból előſzer egy kis pogáczát, és hozd ide énnékem; magadnac pedig

24 pedig és az te fiadnac fûſs azután. Mert azt mondotta az Izraelnec URa Iſtene, hogy ſem az vékabéli liſzt, ſem az korſóbéli olay el nem fogy addig, miglen az UR eſsőt ád ez
25 földnec ſzinére. Elméne azért, és az Illyés beſzéde ſzerint czelekedéc és evéc mind ő,
c *Vagy ſoc ideig.* 26 mind az, és az ő házanépe naponként. c Az vékabéli liſzt el nem fogya, ſem pedig az korſóbéli olay, az URnac beſzéde ſzerint, mellyet ſzólot vala az Illyés által.

27 Lőn pedig ezeknec utánna, megbetegedéc az háznac gazda aſzſzonyának fia, és az ő betegſége felőtte nagy vala, úgy an-
d *Vagy: hogy az lélec benne nem maradna.* 28 nyîra hogy lélekzetet ſem vehetne. d Monda azért Illyéſnec: Mit vétettem ellened Iſtennec embere? Ez végre jőtélé én hozzám hogy eſzembe jutaſsad az én álnokſágomat, és az én fiam meghallyon? Es monda
29 néki: Hozd ide az te fiadat, és ő oda vivé azt az ő kebeléből, és felvivé az felházba az mellyben lákic vala, és az ő ágyára letővé
30 azt. Ackor kiálta az URhoz, és móda: En URām Iſtenem Miért akartad az özvegyet, az kinél lakō megnyomorîtani, az ő fiát megől-
31 vén? Es lebúrúla hárōſzor az gyermekre, és kiálta az URhoz, mōdván: En URā Iſtenem, kérlec térjen meg ez gyermecnec lelke ő be-
32 léje. Es meghalgatá az UR az Illyéſnec ſzavát, és megtére az gyermekbe az lélec, és
33 megélede. Es felvévén Illyés az gyermeket, alávivé őtet az felházból, és adá őtet az ő
34 anyának, és móda Illyés: Imé az te fiad. Es monda az aſzſzonyi állat Illyéſnec: Moſt vészem eſzembe hogy te Iſten embere vagy, és hogy az URnac beſzéde melly az te ſzádban vagyon, igaſság.

XVIII. Réſz.

Az Illyés prophéta ſzembe léſzen Achab királlyal Iſten paranczolattyából, és megſeddi őtet az bálvány imadáſról. Egybe gyűyteti az Baal prophétait, és mikor az mennyéi tűzzel meggyuytatott áldozatnac általa megyőzte vólna azokat, és megbizonyitotta vólna az ő Iſtenét lenni igaz Iſtennec, megöli mind az hamis prophétákat. Az után eſsőt nyér Iſtentől.

1 Oc idő múlvánpedig lőn az URnac beſzéde Illyéshőz, tudniillic az harmadic eſztendőben, mōdván: Meny el-
2 mutaſd meg magadat Achabnac, és eſsőt adoc ez
3 földnec ſzinére. Elméne azért Illyés hogy megmutatná magát Achabnac. Nagy éhség vala pedig Samariában. Annakokaért ſzólí-
a *Az Iſten ſzolgáinac téplálásokról való ſzép példa.* 4 totta vala Achab Abdiaſt, ki az ő házának gōndviſelője vala. (Az Abdias pedig felőtte igen Iſten félő vala. a Mert mikor megöletné Jezábel az URnac prophétáit, az Abdias
5 ſzáz prophétát reytett vala el, ötvénenként az barlángba, és táplállya vala azokat kenyérrel és vízzel.) Es monda Achab Abdiáſnac: meny el ez orſzágba ſzerenſzerte minden forráſokhoz, hogy ha valami füvet találhatnánc, hogy az lovakat és őſzvéreket megtarthatnóc, és ne hadnóc mindeneſtől meg-
6 halni az barmokat. Eloſztác azért ónkóztőc az földet mellyē kiki elmeñe: ő maga Achab mégyen vala egy útón; Abdias mégyē
7 vala az más úton egyedűl. Es mikor Abdias menne az úton: Imé Illyés elől találá ōtet, és mikor megeſmérte vólna őtet, arczal lebúrúla, és monda: Nemde te vagyé az én u-
8 ram az Illyés. Felele néki: En vagyoc: Meny el, mond meg az te uradnac: Imhól jelen va-
9 gyon az Illyés. Es monda: Mit vétettem ellened, hogy az te ſzolgádat Achabnac kezébe adod, hogy megőllyőn engemet. Eel az
10 te URad Iſtened hogy ninczen ſemmi nemzetſég ſem orſzág, hová el nem küldőtt vólna az én úram hogy megkereſne tégedet. Kic azt mondottác: Ninczen Sohúl. Annakokaért az orſzágot, az népet megeskűttette mivelhogy tégedet ſohúl nem találtvólna. Es moſtan te azt mondod: meny el mōd
11 meg az te uradnac, Imé jelen vagyon az Il-
12 lyés. Es léſzen; minekutánna te tőled én elmenendec, az URnac lelke elragad tégedet olly helyre, kit én nem tudoc. En pedig mennyec el hogy megmondgyam Achabnac; és mikor ő tégedet meg nem találand, megől engemet. Az te ſzolgád pedig féli
13 az URat mind gyermekſégétől fogva. Nem mondottáké meg az én URamnac mit czelekedtem mikor Jezabel megőlte az URnac prophétáit? Tudniillic miképpen reytettem el az URnac prophétái kőzzül ſzáz férfiat, ötvenenként az bárlángban, és táplál-
14 tam őket kennyérrel és vízzel. Es moſtan te azt mōdod: meny el és mond meg az te uradnac, Imé jelē vagyō az Illyés, hogy meg-
15 őllyőn engemet. Felele Illyés: Eel az ſeregeknec URa, ki előtt álloc, hogy ez mai na-
16 pō megmutatō magamat ő neki. Elméne añakokaért Abdias Achab eleibe, és megjelē té ezt ő néki; Es eleibe méne Achab Illyéſnec.

17 Es mikor meglátta vólna Achab Illyéſt, móda Achab ő nékié: Te vagyé az, ki
18 megháborîtottad az Izraelt? Ki felele: Nē én háborîtottā meg az Izraelt, hanē te, és à te atyádnacháza; mivelhogy elhadtátoc az URnac paranczolatit, és az Baal után jártatoc.
19 Moſtā annakokaért küldgy el, és gyűyts én hozzám az egéſz Izraelt az Charmel hegyre, és az Baalnac négyſzáz és ötvē prophétáit. Es az berkeknec négyſzáz prophétáit, kic
20 Jezabelnec aſztalától élnec. Elküldé annakokaért Achab mind az egéſz Izrael fiaihoz, és egybegyűyté az prophétákat az Charmel hegyre.

21 Es járúlván Illyés az egéſz ſokaſághoz, móda: Meddig ſántáltoc két felé? Ha az UR az Iſten, kővelſétec őtet: Ha pedig az Baal: kővelſétec azt. Es nem felele az nép ő

22 néki czac egy ſzóris. Iſmét módá Illyés az
népnec: En maradtam meg czac egyedül az
URnac prophétái közzül: Az Baalnac pedig
prophétái négyſzázán és ötvenen vadnac.
23 Adgyanac annakokaért mi nékünc két túl-
kot, és ők válaſzſzác magoknac az eggyic
túlkot; kit vagdallyanac darabra, és rakjác
az fára; tüzet pedig alája ne tegyenec. Enis
pedig az máſikat felkéſzîtem, mellyet az fára
24 rakoc, tüzet pedig alája nem téſzec. Ackor
hijátoc ſegitſégül az ti Iſtenteknec nevét, és
énis az URnac nevét ſegitſégül hivom, és
az melly Iſten meghalgat az égből tüzet ad-
ván, az légyen az Iſten; Es monda az egéſz
25 ſokaſág: jó kévánſág ez. Monda annakfelőt-
te Illyés az Baal prophétáinac: Válaſzſzátoc
elmagatoknac az eggyic tulkot, és ti kéſzît-
ſétec fel előſzer, mert ti többen vattoc; és hi-
játoc ſegitſégül az ti iſtéteknec nevét; de tü-
26 zet alája ne tegyetec. Elvivéc annakokaért
az tulkot mellyet ő nékiec adott vala, és azt
felkéſzîtéc, és ſegitſégül hivác az Baalnac
nevét reggeltől fogva mind délig, módván.
Baal halgas meg minket, De ſemmi ſzózat
nem vala; ſem pedig ki megfelelne nékiec, és
általugrandozzác vala az óltárt az mellyet
27 czináltac vala. Mikor pedig immár dél vól
na, czúfollya vala őket Illyés, és ezt módgya
vala: kiáltsátoc fel ſzóval, mivelhogy Iſten, a-
vagy netalám máſsal vagyon néki beſzéde;
avagy valakit kerget, avagy útban vagyon,
28 avagy aluſzic, és felſerkê. Kiáltánac annako-
kaért felſzólval, és metélic vala magokat az
ő ſzokáſoc ſzerint késeckel és beretvácskal,
29 mîglen magokat vérbe kevernéc. Lőn pedig
mikor az dél elmúlt vólna, és ők az Baalt ſe-
gitſégül hivtac vólna mind az áldozatnac i-
dejéig, ſemmi ſzó nem lőn, ſem az ki megfelelne,
30 ſe az ki teája halgatna. Ackor módá Illyés az
egéſz ſokaſágnac: Jóyjetec én hozzám, és ő
hozzája méne az egéſzſokaſág, és megéppî-
31 té az URnac óltárát, melly letöretett vala. Es
vőn Illyés tizenkét követ, az Jácob fiainac
nézetſégeknec ſzámoc ſzerint, kinec az Iſtē
azt mondotta vala: * Izrael légyen az te ne-
Gen. 32. 28. és 10, Reg. 17. 34.
32 ved. Es óltárt eppîte az kövekből az URnac
nevébe, és czinála víznec való árkot az óltár
körül, mellybe férne két véka vetni való
33 mag. Megkéſzîté annakutánna az fákatis,
és felvagdalá az túlkot, és felteká azt az fá-
kra. Es módá: Töltsetec négy vedret megviz-
zel, és töltſétec az égő áldozatra és az fakra.
Módá aſnakfelőtte: ismét azt mivellyétec, és
34 másodſzoris azt mivelléc. Módá aſnakfelőtte;
harmadſzoris azt mivellyérec; és harmad-
35 ſzoris azt mivelléc. Ugy annyîra hogy az víz
az óltárnack kövéről lefolna, és még az árko-
36 tis bétöltené. Lőn pedig hogy mikor eljött
vólna az idő hogy áldoznának, oda méne az
Illyés prophéta, és monda: Abrahámnac Iſák-
nac, és Izraelnec URa Iſtene, hadd eſmerjéc
meg ez mai napō hogy te vagy Iſten az Izra-
elben, és hogy én te ſzolgád legyec: és hogy
mind ezeket az te paranczolatodból czele-
37 kedtem légyen. Halgas meg engemet URā,
halgas meg engemet, hogy eſmerje meg ez
nép hogy te vagy az UR Iſten, mikoron te az
38 ő ſziveket megforditandod. Ackor leeſéc az
égből az URnac tüze, és megemészté az é-
gőáldozatot, mind az fáckal, kóveckel, és à
porral egyetébe, az vizetis melly az árokban
39 vala. Ezt mikor látta vólna az egéſzſokaſág,
artzal az földre lebúrulván, monda: Az UR
az igaz Iſten, Az UR az igaz Iſten.
40 ES módá Illyés ő nékiec, fogjátoc meg
az Baal prophétáit, ſenki el ne ſzaladgyō
közzülöc, Es megfogác őket, és alávivé ő-
ket Illyés az Kiſon patakja mellé, és megölé
41 ott őket. Ackor monda Illyés Achabnac: E-
gyel egyél és igyál, mert mint egy nagy eſ-
42 sönec zúgáſa hallattatic. Es elméne Achab
hogy eñéc és innéc. Illyés pedig felméne az
Charmel hegynec tetejére, és lebúrula az
földre, és az ortzáját, az ő két térde közzé
43 tövé. Es monda az ő ſzolgájának: meny el
mindgyáráſt, és nézz az tenger felé, elméne
annakokaért és oda az felé néze, és monda:
Ninczen ſemmi: Móda annakfelőtte: meny el
44 hétſzer. Es lőn heted úttal, móda: Imé egy
kis felhőczke, mint egy embernec tenyere jő
fel az tengerből. Ackor móda: Meny el mód
meg Achabnac kéſzîts el ſzekeredet, és men'
45 alá, hogy meg ne kéſlellyē téged az eſső. Es
lőn azonközbe, az egec megſetétülénec az
fellegeknec és az ſzeleknec miatta, és nagy
eſső lőn, felűle azért Achab az ſzekérbe, és
46 elméne Jezreelbe. Es az URnac keze lőn az
Illyésen, és felövedezvén az ő derekát fût va-
la előtte Achabnac, mîglē jutna Jezreelbe.

XIX. Réſz.

Az Jezabel mikor meghallotta vólna az hamis prophétáknac halálokat, fenyegeti az Illyéſt halállal azokért. Azért az Illyés elſzalad, kéri Iſtentől halálát, és minekutánna az Angyaltól étel által megerősitetet vólna, elmégyen az Horeb hegyére és magát elrőyté az bárlángba, honnét Iſtentől kihivattatic, és elküldetic, az Siriának és Izraelnec királyának, és az Eliſéusnac válaſztására.

1 EGbeſzellé pedig Achab Jezabel-
nec mind azokat mellyeket Illy-
és czelekedett vala, és kiváltképē hogy megölte vólna mind az
2 prophétákat fegyverrel. Küldé annakokaért Jezabel követeket Illyéshöz, mondván: Ezt czelekedgyéc énvélem az iſtenec, és annális nagyobat, ha hólnap illyenkor, úgy nem czelekedem az te lelkeddel, az mint te azoknac lelkeckel mind eggyic cze-
3 lekedtél. Mellyet mikor megértet vólna, felkelvén elméne az ő életéről gōdot viſelvén: Es méne Beerſebaba melly Judábā vala,
4 holot hagyá az ő ſzólgáját. ő pedig elméne az puſztábā egy napi já ő földre, és elmévén leülé egy fenyőfa alatt, és könyörge hogy

meghalna, és monda: Elég immár az én életem ó URam, vedd el az én lelkemet. Mert
5 nẽ vagyoc jobb az én atyáimnál. És lefekúvéc és elaluvéc à fenyőfa alatt; És imé ugyã
ackor az Angyal illeté őtet, és monda néki:
6 kely fely, egyél. És mikor ideſtová tekintet
vólna, imé az fejénel vala egy ſzẽ kőzőtt ſult
pogácza, és egy pohar víz: évéc azért és ivéc,
7 és ismét lefekuvéc. Eljóve pedig az Angyal
másodſzoris, és megilleté őtet, és mõda: kely
8 fel, egyél, mert meſzſze útad vagyon. Felkelvén annakokáért évéc és ivéc, és méne añac
az ételnec erejével negyven nappal éyjel,
mind az Iſten hegyéig Horebig.

9 ES béméne ott egy bárlángba, és ott hála éyjel: és imé lőn az URnac beſzéde ő
hozzája, és monda néki: Mit járſz itt Illyés?

* *Rom.11.3.* 10 ő pedig monda: * Nagy búſúlásom vagyon az ſeregeknec Urájért Iſtenéjért: Mert elhattác az te ſzövetſégedet az Izrael fiai, az te ól-
a *Az óltárokon értí az Iſteni ſiſztelteteke, mert az óltárac Jeruſálemben vóltác.* táridat a lerontottac, és az te prophétáidat fegyverrel megőltéc; és czac én egyedúl ma-
11 radtam, és engemetis halálra keresnec. És monda: Jóy ki és álly meg ezen az hegyen az
UR előtt: Es imé az UR azon mégyen vala
által, és az UR előtt mégyen vala nagy erős
ſzél, melly az hegyeket felfordíttya vala, és
meghaſogattya vala az kőſziklákat az UR
előtt De az UR nem vala abban az ſzélben.
b *Nem vala az Úr az ſzélben, az tűzben, hanem azoc előtte vóltac az urnac.* b Es az ſzél után földindúlás lőn, de az UR nẽ
12 vala az földindulásban. Es az földindúlás
után tűz jóve, de nem vala az UR az tűzben
és az tűz után egy laſsú és vékony ſzó hal-
13 lattatéc. Mikoron pedig ezeket hallaná
Illyés, béfedé az ő ortzáját az ő palaſtyával,
és kiindúlván álla az bárlangnac áytajára,
és imé ſzózat lőn, melly ezt mondá: Mit
14 ſzerzeſz itt Illyés? Es ő felele: Nagy búſúlaſom vagyon az ſeregeknec URájért Iſtenéjért, mert az Izrael fiai elhattác az te ſzövetſégedet, lerontottác az te óltáridat, és az
te prophétaidat megőltéc fegyverrel, és én egyedeđúl maradtam, engemetis pedig halál-
15 ra keresnec. Es monda az UR néki: Meny
el térj viſzſza az te útadon Damaſcumnac
* *2. Reg. 8.13.* puſztája felé, és mikor oda jutandaſz, * ken-
16 nyed királlyá Hazaelt Syriában. Az Jehut
pedig az Nimſinec fiát királlyá kennyed Izraelben. Es Eliſeust az Abel Meholabéli Saphatnac fiát prophétává kennyed te helyed-
† *2 Reg.9.v. 14.15.* * *2.Reg.9.7.* * *Rom.11.4.* 17 be. Es léſzen hogy valaki † megmenekedic Hazaelnec fegyverétől, azt * Jehu megőli: és az ki megmenekedic Jehunac fegyve-
18 rétől: azt Eliſeus megőli. * Meghagyoc pedig Izralben hét ezer embert, kiknec az ő
térdec meg nem haylott az Baalnac; és kiknec ſzájoc nem czókolta meg azt.

19 ELmenvén annkokáért, onnét megtalálá Eliſeuſt az Saphatnac fiát: az pedig ſzánt vala, és tizenkét játom ökör vala ő
előtte, és ő az tizenkettődickel vala; és az
Illyés ő hozzája méne, és az ő pálaſtyát reá-
20 ja adá. c Ki elhagyván az ökröket Illyés u- c *Eliſeusnac hivatala.*
tán futa, mondván: kérlec hadd czókollyam
meg az én atyámat és az én anyámat, és az
után tégedet követlec. Es monda: meny el és
jőy viſzſza; Mert mit czelekedtem veled? d *Az az, meg emlekezzel rol minémő tiſztet hivtalac tégedet, és hogy az az tiſzt nem ſzenved kefedet met és egyéb dól gokra valógon dott: Matth. 8 Luc. 9.*
21 Es elmenvén ő tőle, vőn az után egy kötes
ökröt, és megvágá azt, és az ekéhőz való
ſzerſzámokból tüzet rakvã, megfőzé nékiec
az húſát, és az népnec adá és évének; és fel-
kelvé elméne Illyés után, és ſzolgála ő néki.

XX. Réſz.

Az Syriabéli kyrály Izrael országára mégyé, és az Achab királt inti hogy néki meghódollyon, és az ő kéczés feleſégéivel egyebe néki adgya. Achab király igéri az hódoláſt, de ſzólgas tanácz ából az utan megvéri az Syriabéli királynac minden kevánſágát. Megveri az Achab az Syriai királt két ütközeten. Az királtis megfogja, kit mikor elboczátot vólna Achab, az Iſten prophétájától megfeddettetic.

1 BEnhadad király pedig az Syriabéli király, ősszegyűyté az ő egész ſeregét, és harmintzkét király vala ő véle, és nagy ſoc lovac és ſzekeſzekerec; elméne pedig és megszállá Samariat, és vi-
2 tatá azt. Es követeket küldé Achabhoz
3 az Izrael királyához, abba az városba. Es
mondának az követec néki: ezt mondgya
Benhadad, az te ezüſtőd és aranyad enyim,
az te feleſégeidis és az te ſzép fiaid enyimec.
4 Es felele az Izraelnec királlya, és monda: Az
mint megmondottad én URam király, tijéd
vagyoc mindeneckel az mellyeket én biroc.
5 Megtérvén pedig az követec, mondának: Ezt mõdgya Benhadad: Mivel hogy hozzád
küldőttem, ezt izenven hogy az te ezüſtődet
és az te aranyadat és az te feleſégeidet és az
6 te fiaîdat énnékem adgyad. Hólnap annakokáért illyékor elküldőm az én ſzólgaimat te hozzád, és megkereſic az te házadat,
és az te ſzólgàidnac házait: és azoc kezekhőz vészic valami ſzép marhád vagyon, és
7 elhozzác. Eleibe hivá annakokáért az Izraelnec királlya mind az országnac véneit,
és monda: Vegyétec eſzetekbe, kérlec, és láſsátoc minému gonoſz ſzándéckal légyẽ ez;
Mert hozzám küldőtt az én feleſégeimért
és gyermekimért, ezüſtőmért és aranya-
8 mért, és meg nem tagadtam tőle. Es mondának néki azoc az vénec mindnyájan, és
mind az ſokaſág: Ne engedgy néki, és az ő
9 akarattyát meg ne tellyeſítſed. Monda annakokáért az Benhadad követeinec: Mongyátoc meg az én uramnac az királynac,
mind azokat az mellyec felől előſzer izentél
az te ſzolgádnac, megczelekeſzem, de ezt
nem czelekedhetem. Annakokáért elmenvén tőlőc az követec megmondác néki
10 az valaſzt. Hozzá küldé annakokáért

[a] *Az az, megbűnteſſenec az iſtenec az mint mondom: vagy annáls inkáb megbűnteſſenec.*

Benhadad, és monda: [a] Igy czelekedgyenec bátor én velem az iſtenec avagy annáls inkáb, hogy Samariánac minden pora elég nem léſzen, hogy az én velem való nép kőzzűl mindeniknec czac egyegy marockal juſſon. 11 Es felele az Izraelnec királlya, mondván: Mondgyátoc meg néki: Ne kérkedgyécz az ki fegyverbe őltőzic úgy, mint az ki

[b] *Az az, Ne diczekedgyec az diadalom előtt.*

12 imár leveti az fegyvert. [b] Mikor pedig meghallotta vólna ezt az válaſzt. (Iſzic valla pedig az királyockal az ſátorban,) monda az ő ſzőlgainac: kéſzítſétec elő az hadi ſzerſzámokat: és előkéſzíténec azokat az város ellen.

13 ES imé egy prophéta méne Achabhoz az Izraelnec királlyához, ki ezt mondá: Ezt mondgya az UR: Avagy nem láttadé mind ezt az nagy ſókaſágot? Imé én ez mai napon kezedbe adom azt, hogy megtudgyad hogy

14 én vagyoc az UR. Monda pedig Achab: ki által? Amaz felele: Ezt mondgya az UR, az

[c] *Vagy fiai kic az te udvarodban nevekedtec.*

ország nac fejedelminec ſzólgái[c] által. Ackor monda *Achab*: kiczoda léſzen előttőc járó? 15 felele: Te léſzeſz. Megſzámlálá azért az országnac fejedelminec ifiait, kîc kétſzázan és harmitzketten lőnec: ezeknec utáña megſzámlálá mind az Izrael fiainakis mindẽ nẽpét, kic hét ezeren lőnec. 16 Kimenénec annakokaért délkor, Benhadad pedig mind az királyockal egybe iſzic vala az ſátorokban és réſzeg vala. 17 Mert harmintzkét kiralyoc jőttec vala ſegitſégűl melléje. Kimenénec *mondom* az országnac fejedelminec ifiai legelőſzer, és Benhadad elkülde, mikor megmondottác vólna néki, ezt mondván: valami férfiac jőttec ki Samariából: Es monda 18 Benhadad: Akar békeſségért, akar viadalért 19 jőttenec ki fogjátoc meg őket elevenen. Azoc annakokaért kijövénec az városból, tudniillic az tartományoknac fejedelminec 20 ifiai, és az ſereg melly őket követi vala. Es levágác kiki az ő ellenſégét; és elfutánac az Syriabéliec, és az Izrael megűzé őket; és elſzalada Benhadad az Syriabéli király ló hátőn egy néhány magával. 21 Kijőve annakutáña az Izraelnec királlya, és megveré mind az lovagokat, mind az ſzekerekben valókat; megveré *mondom* az Syrabélieket nagy czapáſſal.

22 MEne pedig az Izraelnec királlyához egy prophéta, és ezt módá néki: Meny el erőſsits meg magadat, és vedd eſzedbe magadat, és láſd meg, mit kellyen czelekednod: mert eſztendő múlván iſmét feljő az Siriabé-

23 li király te ellened. Az Siriabéli királynac ſzólgái pedig mondánac ő néki: az hegyeknec iſteni az ő iſtenec, azért győztenec meg minket: de mindazáltal vijunc meg vélec az mezőn, és meglátod ha meg nem győzzűc

24 őket. Es ezt czelekedgyed, küld el az királyokat, kinkit az ő helyéről, és ſzerezz hadnagyokat ő helyettec. 25 Te annakfelőtte ſzerezz magadnac olly an ſereget, mint az vala az melly tőled elveſze, és ollyan lovakat és ſzekereket mint annakelőtte valánac: és vijunc meg vélec az mezőben, és meglátód ha meg nẽ győzzűc őket: és tettzéc ő néki az ő

26 ſzavoc, és acképpen czelekedéc. Mikor annakokaért az eſztendő elmúlt vólna, megſzámlálá Benhadad az Syriabélieket, és feljőve Aphekbe, hogy hadakoznéc az Izrael

27 ellen. Az Izrael fiais pedig megſzámláltatának; és az előbbiec mind megvalánac, és eleikbe ménénec azoknac: Táborba ſzállánac pedig az Izrael fiai azoc ellen, amazokhoz képeſt mint két kicziny nyájaczka. Az

28 Syriabéliec pedig elleptéc vala az földet. Jőtt vala pedig egy Iſten embere, és ezt mondá az Izrael királlyának: Ezt mondgya az UR: Mivelhogy az Syriabéliec azt módotttác, hogy czac az hegyeknec Iſtene az UR, és nem az völgyeknec Iſtene: Ezokaért mind ezt az nagy ſokaſágot az te kezedbe adom, hogy

29 megeſmerjétec hogy én vagyoc az UR. Táborban lőnec azért ezec azoc ellen heted napîg: Lőn pedig az hetedic napő megűrkőzenec, és az Izrael fiai levágánac az Syriabéliec

30 kőzzűl egy nap ſzáz ezer gyalogot. Az többi pedig béfzaladánac Aphekbe az városba, és az kerîtés leomolván, huſzöhét ezer embert ólemeg: Benhadad pedig futva ſzalada az városba, és elreytezéc az belſő kamarába.

31 MOndánac pedig az ő ſzólgai ő néki: Imé megértettűc hogy az Izrael házábéli királyoc kegyelmes királyoc legyenec: kérűnc annakokaért őltőzzűnc ſákokba, és az mi nyakunkba vesűnc kőteleket, és mennyűnc ki az Izraelnec kitállyâhoz: netalám megengedi életedet. 32 Sákokba őltőzénec annakokaért, és kőteleket vőnec nyakokba, és ménénec az Izraelnec királlyához, és mondánac: Az te ſzólgád Benhadad ezt mondgya: kérlec engedd meg életemet. Amaz monda: Elé még az én atyámfia? Azoc pedig az férfiac az jövendő módóknac módgyoc ſzerint, ſzorgalmatoſon eſzekbe veſzic vala mit ſzólana, és nagy ſietſéggel ragadác ez ſzót, és mondánac: Az te atyádfia Benhadad él: Es monda: Mennyetec el és hozzátoc ide: Kijőve annakokaért

33 ő hozzá Benhadad, és felűlteté őtet az ſzekérbe. 34 Es monda Benhadad néki: Az melly városokat elvőtt vala az én atyám az te atyádtól, azokat viſzſzaadom; és czinály magadnac útzakat Damaſcusban, mint az én atyám czinált Samariában. Es monda Achab: Enis illyen kőtes alatt boczátlac el tégedet, Kőteſt tőn azért véle és elboczátá

35 őtet. Egy férfiu pedig az prophétáknac fiai kőzzűl, monda az ő felebarátyának az UR nac paranczolattya ſzerint: Verj engemet kérlec, és az nem akará őtet verni. 36 Ackor móda néki: Mivelhogy nẽ engedél az UR ſzavának, imé miheſt én tőlem elmégy, megől tégedet az oroſzlány. Elméne azért ő tőle, és találá

V.

őtet.

ótet az oroſzlány, melly mególé ótet.
37 Találá az után más férfiat, kinec monda,
kérlec vérj meg engemet, és megveré az,
38 annyira hogy megſebeſítené. Es elméne
az à prophéta, és az ut félen megálla várván
az királt: és elváltoztatá magát, ſzemeit bé-
39 fedezvén. Mikor pedig azon menne el az
király, kiálta az királyhoz, és monda: Az te
ſzólgád kiment vala az hadba, és imé egy
férfiu eljövén hoza én hozzám egy férfiat
és monda: őrizd meg azt az férfiat: ha elſza-
ladand meg kel halnod érőtte: avagy egy
40 talentum ezűſtvel kel megváltoznod. És
mikor az te ſzólgád ſoc dolgokban vólna
foglalatos, tehát elment az fogoly: És móda
ő neki az Izraelnec királlya: Azâ te törvé-
41 nyed az mellyet te magad tőttél. És mind-
gyárt elvévé az fedelet az ő ſzeméről, és
megeſmeré ótet az király, hogy az ptophe-
42 † *Inf 22.37.* tác kőzzűl való vólna. Es monda néki:
Ezt módgya az UR, † Mivelhogy elboczát-
tad kezedből az férfiat, kit én megakartam
ôletni, te magad halſz meg érőtte: és az te
43 néped az ő népe helyett. És házához mé-
ne az Izraelnec királlya ſzomoru és megbú-
ſult ſzivel, és méne Samariába.

XXI. Réſz.

Achab király kéri Nabottúl az ő ſzélejet, mellyet mikor néki nem adott vólna, és azon az király báuſodnéc, Jezabel megőleti az Nabothot, és Achab elfoglallya az ſzőlőt. Illyes megſenyegeti mind az királt, mind az királyné aſſzonyt veſzedelemmel, de mikor az Achab valami pénitentiat mutatot vólna, meglágittya Iſten és elhalaztya az büntetéſt.

1 Lőn pedig mind ezeknec u-
tánna, vala egy ſzőleje az
Izreelbéli Nabothnac,
melly *ſzőlő* Izreelben va-
la, Achabnac az Sama-
riábéli királynac háza mel-
2 let. Es ſzóla Achab Nabothnac, módván:
Add énnekem az te ſzőlődet, hogy énnékē
légyen fűves kertem: Mert közel vagyon és
ſzinte az én házam mellet: Es te néked erőt-
3 te jobb ſzőlőt adoc ánnál, vagy ha te néked
tettzic pénzúl adom meg az árát. Felele
Naboth Achabnac: oltalmazzon az UR en-
gemet attól hogy te néked adgyam az en
4 attyámtól maradott őrökſéget. Ackor
haza méne Achab nagy bánattal és búsú-
lással az beſzéd miatt, mellyet ſzólot vala
néki az Izreelbéli Naboth, mondván: Nem
adom te néked az én atyámtól maradott
őrökſéget, és lefekűvéc az ágyra, és ortzá-
ját az fal felé fordità, és nem evéc ſemmit.
5 Hozzája ménvén pedig az ő feleſége Je-
zabel, monda néki: miért háborodtal meg
ſzivedben, és kenyeret nem éſzel? Ki fe-
lele néki: Mert amaz Izreelbéli Nabothnac
ſzóléc, mondván ő neki: Add énnékém az
te ſzőlődet penzen, vagy ha inkáb tettzic
más ſzőlőt adoc érőtte, ő pedig felele: Nem
7 adom te neked az én ſzőlőmet. Es monda
ő néki Jezabel az ő feleſége: Ekképpen bi-
rodé te az Izrael orſzágát? Kely fel egyél ke-
nyeret és az te ſzived örvéndezzen, én te né-
ked adom az Izreelbéli Nabothnac ſzőle-
8 jét. Es levelet ira Achab nevével, mellyet
megpeczetle az ő gyűrejevel, és elkűldé azt
az levelet az véneknec és az fő népeknec,
kic Nabothval egy városban laknac vala.
9 Ekképpen irot vala pedig az levélben: hîr-
deſſetec bőytet, és ültetsétec Nobothot az
10 fő népec kőzzé. Es ő ellene állaſſatoc két
hamis férfiat, kic tanúbizonságot tegyenec
ellene, mondván: Megſzidalmaztad mind az
iſtent ſ-mind az királt: Annakutanna vigyé-
tec ki, és kővezzétec meg ótet hogy meg-
11 hallyon. Akképpen czelekedénec azért
az vénec és az fő emberec, kic az ő városá-
ban laknac vala, miképpen Jezabel nékiec
megizente vala, és az mint az levélben meg-
irta vala, mellyet nékiec küldőtt vala.
12 Bőytőt hirdetténec, és leűltetéc Nabothot
13 az fő népec kőzzé. Előjővénec az után
két hamis férfiac, és ő ellenébe leűlénec, és
tanúbizonságot tőnec ő ellene azoc az ha-
mis férfiac, tudniillic Naboth ellen az nép
előtt, mondván: Megſzidalmazta Naboth
az Iſtent és az királt, kivivéc azért ótet az
városból, és megkővezéc ótet, és meghala.
14 Az után megizenéc Jezabelnec, módván:
Megkőveztetett az Naboth és megholt.
15 Lőn pedig mikor meghallotta vólna Jeza-
bel hogy megkőveztetet vólna az Naboth,
és meghólt vólna, monda Achabnac: Kely
fel és foglald el az Izreelbéli Nabothnac
ſzőlejet, mellyet te néked nem akara adni
pénzen, mert nem él Naboth, hanem meg-
16 hólt. Halván azért Achab hogy meghólt
vólna Naboth, felkele ő hogy alámenne az
Izreelbéli Nabothnac ſzőlejébe, hogy el-
foglalná azt.

17 Ackor ſzóla az UR Theſbites Illyéſnec,
18 mondván: Kely fel meny alá Achab-
nac az Izraelbéli királynac eleibe, ki Sama-
riában lakic: Imé à Naboth ſzőlejében va-
gyon, mellybe alámēt hogy azt elfoglallya.
19 És ſzóly ő néki, ezt mondván: Nemde nem
megőltedé és nem elis foglaltadé? ſzóly
annakfelőtte ekképpen: Ezt mongya az Ur
azon helyen à holott felnyaltác az ebec Na-
bothnac véret, * felnyallyác az ebec te vé- * *Inf.22.38*
20 redetis. Es monda Achab Illyéſn. Avagy
előmbe kellet vólnája jőnőd te é ellenſégēd?
Felele az: Elődbe jöttem, mert te magadat
mindeneſtől erre adtad, hogy gonoſzságot
21 czelekedgyél az UR előtt. † Imé *meg-*
gyanz Ur veſzedelmet hozoc terejád, ésel

veſztem az te maradékidat, és kigyomlálóAchabnac megaz ebétis, [a] mind azbérekeſztettet,mind az elhagyattattac.

22 Es ollyanná téſzem az te házadat, † mint az Jeroboamnac az Nabat fiának házát, és * mint az Baaſanac az Ahia fiának házát, mivelhogy haragra ingerlettél engemet, és mivelhogy bűnbe eytetted az Izraelt.

23 Annakfelőtte Jezabel felőlis ſzóla az UR, mondván: Az ebec éſzic megJezabelt,az Izreelnec kőfala előtt való árokban.

24 Azt az ki meghal Achabnac házából az városban, az † ebec éſzic meg: azt pedig az ki az mezőben hal meg, az égi madarac éſzic

25 meg. Mert bizonyára * nem vólt Achabnac maſſa: Kimagát arra adta vólna, hogy czac gonoſságot czelekedgyéc az UR előtt:

26 mellyre az ő felesége Jezabel őſztőkélé őtet, Mert igen utálatos dolgot czelekedéc,kövétv én az bálványokat, mind az ſzerint az mint czelekedénec az Amorréuſoc, kiket az UR kiűze az Izrael fiai előtt.

27 Lőn pedig mikor meghallotta vólna Achab ez beſzédeket, megſzaggatá az ő ruháit,és sákba öltőzéc,és böytöle,és az sákban hála,és nagy alázatoſsággal jár vala.

28 Szóla pedig az UR az Theſbites Illyésnec,

29 mondván. Látádé hogy Achab megalázta magát én előttem: Mivelhogy azért megalázta magat én előttem, nem hozom reája az veſzedelmet az ő idejében, hanem az ő † fiának idejében hozom el az veſzedelmet az ő házára.

[a] *Laſd meg Deut. 32. v. 36.*

† *Sup. 15. 29.*

* *Sup. 16. 11.*

† *2. Reg. 9. 35.*

* *Sup. 16. 33.*

† *2. Reg. 9. 25.*

XXII. Réſz.

Achab megczalattatic az hamis Prophétáktól, és mikor nem hinne az Micheaſnac igaz jövendő mondásának, el mégyen Ramoth Gilead ellen hadba az Joſaphattal egybe, holott megſebeſedic és meghal, az mint az prophéta megmődotta vala. Achab után uralkodic Achazias. Meghal az Joſaphat, és ő helyette uralkodic Joram.

1 Arom eſztendeig nem vala pedig had az Syriabéliec között és az Izrael között.

2. *Chron. 18. 2.*

Lőn pedig az harmadic eſztendőben aláméne Joſaphat az Judabéli király

2 az Izraelbéli királyhoz. Ackor monda az Izraelnec királlya az ő ſzolgáinac: Tudgyatoké hog' miénc vólt az Ramoth Gilead? mi pedig halgatűc, és nē véſzſzűc viſzſza az Syriabeli királtól. Es monda Joſaphatnac:

3 Feljőſzſzé velem hadba az Ramoth Gilead ellen? Felele Joſaphath az Izraelbéli királynac: Eggyec vagyunc mi ketten, mind az én

4 népem és à te néped, mind az én lovaim és az te lovaid. Monda annakfelőtte Joſaphat az Izrael királlyának: kérdgy tanáczot

5 kérlec ez mai napon az Iſtentől. Őſzvegyűyté azért az Izraelnec királlya az prophétákat, közel négyſzáz férfiakat, és móda nekiec: Elmennyeké az Ramoth Gilead

6 ellen hadba vagy elhadgyam? Es mondánac: menj el, mert az UR kezébe adgya azt

7 az kirájnac? Es monda Joſaphat: Vagyonéczec kivől itt az URnac prophétája, hog'

8 attól tudakozzunc? Es monda az Izraelnec királlya Joſophatnac: Vagyő egy férfiu, ki által megkérdhettyűc az URat: Micheas az Jemla fia: De én gyülőlőm azt, mert ſoha nem jövendől énnékem jót, hanē czac gonoſzt: Es monda Joſaphat: Ne ſzólljon

9 az király ekképpen. Előſzólitá azért az Izraelnec királlya egy komornikot, és monda: ſzólits ide hamar Micheáſt az Jemla fiat.

10 Az Izraelnec királlya pedig, és Joſaphat az Judának királlya űlnec vala kiki az ő ſzékiben, felőltőzvén egy ſzérűn, Samariának kapuja előtt, és mind az prophétác előttőc

11 álván jövendölnec vala. Czinalt vala pedig magának Sedechias az Chenaanac fia vas ſzarvakat, és monda: Ezt mondgya az UR, ezeckel ökleldeződ az Syriabéliekет,

12 míglen megemészted őket. Mindnyájan az prophétac ekképpen jövendölnec vala, mondván: Menj el az Ramoth Gilead ellē, és jó ſzerenczéd léſzen: mert azt az UR az királynac kezébe adgya.

13 AZ követ pedig az ki elment vala hogy elhivna Micheáſt, ſzóla néki mondván: Imé moſtan az prophétác egyenlő akaratból jót jövendölnec az királynac, ſzóly, kerlec tegedet, teis ugy mint azoc közzül

14 egy, és jovendőly jót az királlynac. Ackor monda Micheas: Eel az UR, hogy azt mondom, az mit az UR mondand énnékē.

15 Mikor azért az királyhoz ment vólna, monda néki az király: Elmennyűnke Michea Ramoth Gilead ellen hadba vagy elhadgyunc? ő pedig monda nékie: Menj el, és jó ſzerenczéd léſzen mert az az Ur kezébe adgya azt az királynac [a]

16 Es monda néki az király: Kénſzeritlec tégedet az URnac nevére, hogy az igaznal

17 egyebet né mondgy nékem. Ackor monda: Látám hogy az egéſz Izrael elſzéledett vala az hegyeken mint az juhoc kiknec ninczen páſztoroc: Es monda az UR: Ninczen ezeknec uroc, térjen haza kiki az ő házához

18 békeségben. Es monda Izraelnec királlya Joſaphatnac: nemde megmondottam valajé te neked, hogy jot nékem nem jövendől,

19 hanē gonoſzt. Monda iſmet Micheas: Annakokaért hald meg az URnac beſzédét: Látám az URat hog' az ő ſzékibē űl valá, és az egéſz mennyei ſereg udvart áll vala néki

20 jobb és bal kezе felől. Es monda az UR: Kiczoda czallya meg Achabot hogy elmenyen és elveſzſzen az Ramoth Gileadban? Es ki eggyet ki máſt ſzól vala hozzája.

[a] *Ezt az prophéta czac magától monndgya vgy min. tréfába vagy czufságba.*

[b] Ackor

b *Nem kell azt gondolni hogy az Iſten tanaſzában lehet az ördög, hanem embereknec ſzokáſoc ſzerint ſzól az iras, mellyel ezac azt jelenti hogy az ördög az embernec nagy ellenſége, de az Iſten akarattya ellen ſemmit nem czelekedhetic.*

21 b Aakor elŏálla egy tiſztátalan lélec, ki
az UR eleibe álla, és monda: En megczá-
ſom ötet. Az UR pedig mŏda néki Miképpen czalod meg? 22 Felele: elmégyec és ha-
zug lélec leſzec az ő prophétáinac ſzájokban. Monda azért: Megczalod te és megis győzöd: meny el azért és czelekedgyél úgy.
23 Moſtan azért imé az UR az hazugſágnac
lelkét adta mind ezeknec az te prophétáidnac ſzájokba, és az UR veſzedelmes dolgot
24 ſzólott te ellened. Ackor elŏjöve Sede-
chias Chenaañac fia, és artzúl czapván Micheáſt, monda: Mikor távozot el én tőlem
az URnac lelke, hogy czac tenéked ſzólla-
25 na? Felele Micheas. Imé meglátod az napon, mellyen egy házból az máſikba mégy
26 bé, hogy elreytezheſſél. Monda annakokáért az Izraelnec királlya, vidd el az Micheáſt, és vidd viſzſza Amonhoz az városnac fejedelméhŏz, és Joashoz az király fiá-
27 hoz. Es ezt mondgyad: Ezt mondgya az király, veſſétec ezt az tŏmlŏtzbe, és táplállyátoc ötet aſzſzú kenyérrel és vízzel, mîg-
28 len békeſéggel megjövŏc. Monda pedig Micheas: ha viſzſzatérſz bé keſéggel, nem ſzólot én általa az UR: Annakfelŏtte monda, hallyátoc ezt minden nêpec.
29 ELméne azért az Izraelnec királlya, és
Joſaphat az Judánac királlya Ramoth
30 Gilead ellen. Es monda az Izraelnec királlya Joſaphatnac: Megváltoztatom ruhámat és úgy mégyec az viadalra, te pedig ŏltőzzél fel ruhádba. Es elváltoztatá ruháját
31 az Izraelnec királlya, és úgy méne az viadalra. Az Syriabéli király pedig megparanczolá az ő ſzekereinec harmintzkét fejedelmeinec, mondván: Ne vijatoc ſe kiczinnyel
32 ſe naggyal, hanem czac egyedúl az Izrael királlya ellen vijatoc. Lŏn pedig hogy mikor megláttác vólna az ſzekereknec fejedelmi az Joſaphatot, mondánac: nyilván ez az Izraelnec királlya, és reája rohonván vivánac
33 ellene: ackor kiálta Joſaphat. Mikor pedig látác vólna az ſzekereknec fejedelmi hogy nem az Izraelnec királlya vólna, eltérénec ő róla
34 Egy ember pedig ellŏve ſzerenczére az ő kézivéből, es találá az Izraelnec királlyát ott az hol egybeſzorittác vala az páncztélt, és mŏda az ſzeker vezetőnec: térîts meg kezedet és vigy ki az hartzról,
35 mert igen megſebeſettem. (Erős útkőzet lŏn pedig azon az napon, az király pedig az ő ſzekerébe áll vala az Syriabélieknec ellenekbe,) és meghala eſtve felé, és kifoly va-
36 la az vér az ſebből az ſzekérben. Es megkiáltác nap nyúgat után az táborban, mŏdván: Mindĕ ember térjen meg az ő városába
37 es földébe. Meghala *mondom* az király, és viſzſzavivén, eltemetéc ötet Samariában.
38 Megmoſác pedig az ő ſzekerét és fegyverét az Samaria mellett való tóban: és az ebec nyallyác vala az ő vérét, az Urnac be-
39 ſzéde ſzerint,* mellyet ſzólot vala. Az Achabnac pedig tŏb dólgai és minden czelekedeti, az elephant tetemből eppîtett ház, és mind az városoc, mellyeket eppîtet, nem de ninczenecké megirva az Izrael királyi fe-
40 lől való Chronica kŏnyvben? Elaluvéc annakokáért Achab az ő attyáival, és uralkodéc Ahazias az ő fia helyette.

* *Sup. 21.19.*

41 JOſaphat pedig Aſanac fia uralkodéc Judában Achabnac az Izrael királlyának
42 negyedic eſztendejében. Joſaphat pedig harmintzŏt eſztĕdős vala mikor uralkodni kezdett, és huſzonŏt eſztendŏt uralkodott Jerusálemben: *Az* ő annyának pedig *Azu*bah vala neve, Silhinec leánya.
43 Jára pedig *Aſa*nac az ő attyának mindĕ útában, és abból ki nem tére, azt czelekedvén az mi Iſten előtt kedves. De mindazáltal el nĕ tőréc
44 az magas hegyeken való óltárokat, mert még az nép áldozic vala, és jó illatot téſzen vala azokon az magas hegyeken való óltá-
45 rokon. Békeſégetis ſzerze Joſaphat az Iz-
46 raelnec királlyával. *Az* Joſaphatnac pedig tŏb dólgai, és az ő ereje mellyel hadakozott, nemde nincznecké megirva az Judah
47 királyiról való Chronica kŏnyvben? *Az* †férfinkból való paráznákatis, kic megmaradtac vala az ő attyának *Aſa*nac idejében,
48 kiűzé az orſzágból. *Ackor* nĕ vala király
49 Edomban, hanem czac vicekirály vala. Es Joſaphat czinála hajókat az tengeren, hogy aranyért menénec Ophirba, de nem mehetének el: mert az hajóc megromlánac *Aſi*ongaberbĕ. *Ackor* mŏda *Ahaſias Achab*nac fia Joſaphatnac: Mennyenec el az én
50 ſzólgáim az te ſzólgáiddal hajókon, és nem
51 akará Joſaphat. Es elaluvéc Joſaphat az ő attyáival, és eltemettetéc az ő attyáival, az
52 ő attyának Dávidnac városában: és az ő fia Joram uralkodéc ő helyette.

† *Sup.15.12.*

4.Reg.8.v.17.

AHaſias pedig kezde uralkodni Izraelen Samariában, Joſaphatnac, az Judah királlyának tizenhetedic eſztendejében, és uralkodéc Izraelben két eſztendeig.
53 Es gonoſzúl czelekedéc az URnac ſzemei előtt, járván az ő attyának és annyának útán, és Jeroboamnac az Nebath fiának útán, ki bűnbe eyté az Izraelt. Es ſzolgála
54 az Baalnac és azt imádá, és haragra indítá az Izraelnec URát Iſtenét, mind az ſzerint a miképpen az ő attya czelekedett vala.

Az királyokról írott első könyvnec vége.

AZ KIRALYOKROL IRATOTT MASODIC Kőnyv.

Melly béfoglallya az Juda országának tizenhat királyának, és az Izrael országának tizenkét királyának, háromszáz húsz esztendö forgásában lett dólgait.

Királyoc

Judaban				Izraelben			
Joram Josaphattal és egyedül	12		2. *Reg.8.16.*	Ahasias	1		*1.Reg.22.52.*
Ochozias			2. *Reg.8.26.*	Joram	11		2.*Reg.8.5.*
Athalia	6		2. *Reg.11.3.*	Jehu	28		2.*Reg.10.35.*
Joas	39		2. *Reg.12.2.*	Ochosias	15		2.*Reg.13.1.*
Amasias	17		2. *Reg.14.2.*	Joas	16	Esztendeig	2 *Reg.13.10.*
Azarias vagy Uzias	52		2. *Reg.15.2.*	Jeroboam	41.		2.*Reg 14.23.*
Jotham	15	Esztendeig	2.*Reg15.33.*	Zacharias			2.*Reg.15.8.*
Achaz	14		2. *Reg.16.2.*	Sallum			2.*Reg.15.13.*
Ezechias	25		2. *Reg.18.2.*	Manahem	10		2. *Reg.15.17.*
Manasses	55		2. *Reg.21.1.*	Phaceja	2		2.*Reg.15.23.*
Amon	2		2. *Reg.21.19.*	Phacee	10		2.*Reg.15.27.*
Josias	31		2. *Reg.22.1.*	Hoseas	17		2.*Reg.15.30.*
Joachas			2. *Reg.23.31.*				
Joakim	11		2.*Reg.24.1.*				
Joacin			2.*Reg.24.10.*				
Sedechias	11		2. *Reg.25.1.*				
Innèt az Joacin felemeikedéseig	26		2. *Reg.25.27.*				

ELSŐ RESZ.

Megirattatic ez káputban az Moabitáknac elszakadásoc az Izrael országától. Az Achásiasnac betegsége és halála, mint az Illyéstől megmondatott vala, kinec helyette uralkodéc Joram az ő attyafia.

ELSZAKADA pedig Moab Achabnac halála után Izraeltől.

2 ES mikor Achazias aláesett vólna az ó házának valami rostélyán, melly ház Samariában vala, követeket külde el, kiknec ezt paranczolá: Mennyetec el kérdgyetec tanáczot az Baalzebúltól, az Ekronbéli istentől, ha meggyógyulokè ez betegségből?

3 Az URnac Angyala pedig ízóla az Thesbites Illyésnec: Kely fel, meny fel eleybe az Samariabéli királynac követinec, és szóly nékiec: Ninczen-é Isten Izraelben, hogy Baalzebulhoz az Ekronbéli istenhóz mentec tanácz kérdeni?

4 Anna-

4 Annakokaért ezt mondgya az UR : Az ágyból az mellybe fekűttél, fel nem kelſz: hanem kétségnélkűl meghalſz. Es mind-
5 gyárt elméne Illyes. Es mikor az követec megtértenec vólna ő hozzája, móda nékic:
6 miért tértetec még. Felelénec néki. Egy férfiu jöve elönkbe, és monda nékünc; Ménnyetec el, térjetec viſzſza az királyhoz, ki titeket elküldött, és mongyátoc meg néki: Ezt mondgya az UR; Ninczené Izraelben Iſten, hogy te Baalzebulhoz az Ekronbéli iſtenhőz küldeſz tanácz kérdeni? Annakokaért az ágyból az mellybe fekűttél, fel
7 nem kelſz, hanem nyilván meghalſz.
Monda pedig ő nékiec: minemő ſzemély vala az a férfiu az ki előtökbe jött vala, és
8 ezeket ez beſzédeket ſzóla néktec? Es felelénec néki: Egy ſzőrös ember, ki ſziv övel övedezte vala bé derekát: Ackor monda: az Thesbites Illyés vólt az.
9 ES hozzája külde egy ötven ember előtt járó fő embert, az ő alatta való ötven emberrel, ki felmenvén ő hozzája (Imé pedig ő ül vála az hegy tetején,) monda néki: Iſten embere, az király azt paranczollya
10 hogy ſzály alá. Felelven Illyés monda az ötven ember előtt járó fő embernec: Ha én
† *Luc. 9. 54.* Iſten embere vagyoc, † ſzállyn tűz alá az égből, és emészſzen meg tégedet, és az te alattad való ötven férfiakat: Ackor tűz ſzálla alá az égből és megemészté ötet az ötven
11 ferfiackal egyetembe. Iſmet pedig küldé ő hozzája más ötven ferfiac előtt valo fő embert, mind az ötven ferfiackal egybe, ki ſzóla, és monda: Iſten embere, az király azt
12 paranczollya, hogy hamar jöy alá. Es felele Illyés, és monda nékic: Ha Iſten embere vagyoc, ſzállyon tűz az égből alá, és emészſzen meg tégedet az te ötven ſzólgaiddal egyetembe. Ackor tűz ſzálla alá Iſtentől az égből, és megemészté ötet az ő ötvén
13 ſzólgaival egyetembe. Iſmét elküldé pedig az harmadic ötven embert előtt járó fő embert, az ő ötven ſzólgaival egybe, és az felmenvén térdet hayta Illyés előtt, és könyörögvén néki, monda: Iſten embere kérlec légyen bőczülletes az te ſzemeid előtt az én lelkem, és ezekneс az te ſzólgaidnac
14 lelkec. Imé tűz ſzálla le az égből és megemészté az két ötven férfiac előt való fő embereket, az ő ötven ſzólgájockal egybe: Moſtan azért légyen bőczülletes az én lel-
15 kem az te ſzemeid előtt. Szóla pedig az URnac Angyala Illyéſnec: Menyj alá vele, ne fély ſemmit tőle. Ki felkelven alámé-
16 ne véle az királyhőz. Es ſzóla ő néki: Ezt mondgya az UR, mivelhogy követeket küldöttel tanácz kérdeni Baalzebulhoz az Ekronbéli iſtenhőz, (mint ha nem vólna Izraelben Iſten kitől tanáczot kérdhettél,) Annakokaért *mondom*, fel nem kelſz ez ágyból mellybe fekűttel, hanem nyilván meg-
17 halſz. Meghala azért az URnac beſzéde ſzerint, mellyet ſzólot vala Illyés, és uralkodéc Joram ő helyette, Jorámac, Joſaphat fiának az Judabéli királynac máſodic eſztendejében: mert nem vala Achaſiaſnac
18 fia. Az Achaſiaſnac pedig több dolgai, mellyeket ezelekedett nemde nincznenéké megírva az Izraelnec királyinac ezelekedetektől iratott chronica könyvben?

II. Réſz.

Illyés Prophetha beſzélgèt az uton Eliséuſſal, általmennec ſzárazon az Jordán vizén. Illyeſt az Iſten elragadgya eleven az égbe. Eliséus viſzſzajő az Jordánon ſzáraz labbal, és az Prophétáktol tiſzteltetic. Az Jerichonac vizeis meg orvoſolly a. Az gyermekektet eſzaggattyác az medvéc, mivelhogy az Prophétát megczufoltac vala.

1 ISlőn mikor az UR az Illyéſt felakarná vinni az ſzélvéſz által mennyekbe, elméne Illyes és Eli-
2 ſeus Gilgalból. Ackor mondá Illyés Eliſeuſnac: Maradgy itt kérlec, mert az UR Bethelbe küldött engemet: Monda pedig Eliséus: Él az Ur és az te lelked, hogy el nem hadlac tégedet. Alaménénec azért Bethelbe.
3 Ackor kijövénec az Prophétáknac fiai kic Bethelben valának Eliséuſhoz, és mondának. Nem tudodè hogy ez mai napon az UR elragadgya az te uradat te tőled? és mó-
4 da, tudom énis, halgaſſatoc. Monda néki iſmet Illyés Elisée maradgy itt kérlec, mert az UR engemet Jerichoba küldött. ő felele: Él az UR és az te lelked hogy el nem hadlac tégedet. Elménénec azért Jerichoba.
5 Es az Prophétáknac fiai kic Jerichoban valának Eliséuſhoz jövénec, és mondának néki. Nem tudodé hogy ez mai napon az UR az te uradat elragadgya te tőled: és monda.
6 Enis tudom, halgſſatoc. Monda annakutáña néki az Illyés: Maradgy itt kérlec mert az UR engemet az Jordán vize mellé küldött, ő felele: Él az UR és áz te lelkedhogy elnem hadlac tegedett, elménénec azért
7 mind ketten. ötven férfiac pedig az Prophétáknac fiai uránnoc menvén, meſzſze el-
8 lenékbé megálának az Jordán mellet. Es fogá Illyés az ő páláſtyát és öſzvetűre, és megűté azzal az vizet, és ketfelé váléc: ackor általmenénec mind ketten ſzárazon.
9 MIkor pedig általmentec vólna, mondá Illyés Eleseuſnac: Kérj tőlè mit czeleked gyem veled mine kelőtte te tőled elragatatom. Es monda Eliséus: Legyè kérlec az te benned való lélekned kéttős mér-

10 téke én raytam. a Amaz monda: Nehez dólgot kérél: ha meglátándaſz engemet mikor tóled elragadtatom, megléſzẽ az mit kérſz. Ha pedig nem látándaſz, nem léſzen.
11 Lón azért mikor mennénec, és menvén beſzélgetnénec, imé egy tüzes ſzekér, tüzes lovackal egybe, elválaſztá őket egy máſtól: Es felméne Illyés az ſzélvéſzben az égbe.
12 Eliséus pedig ezt látván kiált vala, édes atyam, édes atyám Izraelnec mind ſzekerei mind lovági! és nem látá őtet többé: Añakutánna ragadá az ő maga óltözetit, és két
13 réſzre ſzakaſztá azokat. Es felvővé az Illyés palaſtyát, melly ő róla leeſett vala: és viſzſzatére, és megálla az Jordán vizénec
14 partyán. Es vővé az Illyés paláſtyát melly ő róla leeſet vala, és azzal megüte az vizet, és monda: Hól vagyon az Illyéſnec URa Iſtene? Es mikor ő is megütötte vólna az vizet, ketfelé váléc, és általméne Eliséus.
15 Látván pedig őtet ellenbéaz Prophétáknac fiai, kic Jerichoban valának, mondanac: Az Illyéſnec lelke adattatot Eliséuſnac: és eleibe ménénec ő néki, és le-
16 haylánac ő előtte az földre. Es mondánac nékie: Imé moſtan vadnac az te ſzolgaiddal ötven erős férfiac, mennyenec elkéſunc, és kereſſéc meg az te uradat, nétalám az URnac lelke ragadta el őtet, és letötte valamellyic hegyen avagy vólgyőn, és monda: Ne
17 külgyetec. Es kénſzeritéc őtet, és mikor gondolkodot vólna róla, végezetre monda: külgyetec el, és elküldéc az ötven férfiakat, és harmad napig kereſvén, nem találác őtet.
18 Es mikor megtértec vólna ő hózzája, (ő pedig Jerichoban lakic vala,) monda nékic: Nem mondottam valajé meg nékted hogy el ne mennyetec.
19 Mondánac pedig az városbéli férfiac Eliséuſnac: Imé ez város jó lakó hely vólna, az mint látod édes URam, de az vízigen ártalmas, és hamar elhalnac itt
20 az emberec. Es monda: hozzatoc nékem egy uy ezéſzét, és veſſetec sót beléje, és el-
21 hozác ő neki. b Kimenvén pedig az kútfőre, belé veté az sót, és monda: Ezt mondgya az UR, meggyogyitottam ez vizeket: nẽ ſzármazic ennec utánna azokból halál, ſem
22 az földnec puſztúlása. Es egéſségeſecké lőnec az vizec mind ez mai napiglã Eliséuſnac beſzéde ſzerint, mellyet ſzólot vala.
23 Felméne annakutánna onnét Bethélbe, és mikor ő az uton felmenne, apró gyermekec jövénec ki az városból, kic ötet czufollyác vala, ezt mődván: Jőyfel kopáſz, jőyfel kopaſz.
24 Es hátra tekintvén és meglátván őket, megátkozá őket az URnac névebẽ: és az erdőből két nőſteny medvéc kijövén, elſzaggatának közzülőc negyvenkét
25 gyermekeket. c Es elméne onnet az Charmel hegyére és onnét tére Samariába.

a *Nem azt kéri Eliséus az Illyeſtől hogy kétſzer rel nagyob ajandéka legyen Iſtennec ő rayta hogy nem Illyeſen, hogy illyen módon meghaladgya az ő meſterét, az mint nemellyec magyarazzác, hanem mivelhogy Illyéſnec az Eliséus egy mint elsőſzülötte vala, az az, az több tanitvány közőtt fő, és mindeneknél ſzerelmetesb, az Iſten nec tör cénya ſzerint Deut. 21. v. 17. mellyben megparanczolta vala Iſten, hogy az elsőſzülötteknec két réſz örökséget adjyanac, azt kévánnya Eliséus hogy az ő tanitvan társaitt az Illyésbẽ való ajándéknac kétſzer való mértékével haladzya meg, hogy nem Illyéſnel, hanem az ő társáinal légyen nagyob, es az Illyés lelke kétſzerrel inkább megtetedgyéc Eliséuban.*

b *Megorvoſollya Eliſeus az keſerű vizeket.*

c *Az medvéc elſzaggattyac az gyermekeket kic az Eliséuſt megczufoltac vala.*

III. Réſz.

Izraelnec Judánac, és Edomnac királlyai mennec az Moabitác ellen, viznélkül megfogyátkoznac. De Eliséus által Iſten vizet adnékiec, és győzedelmet igér az ellenſégen. Megveric az Moábitákat és igen megrontyac, de mikor vakmerőſégeket láttac vólna, megtérnec.

1 Oram pedig Achabnac fia kezde uralkodni Izraelen Samariában, Joſaphatnac az Judah orſzágabéli királynac tizennyoltzadic eſztendejében, es uralkodéc tizenkét eſztendeig.
2 Es gonoſzúl czeſekedéc az URnac ſzemei előtt: de mindazáltal nem annyîra mint az ő attya és annya: mert elrontá az Baalnac képeit, mellyeket az ő attya czinált vala. De
3 mindazáltal kóveré az Jeroboãnac Nebath fiának bũneit, ki vétekbe eytette vala az Izraelt, és elnem távozec azoktól.
4 Mésának pedig az Moab királlyának nagy ſoc barma vala, és ád vala adóba áz Izrael királlyának ſzáz ezer bárányt,
5 és ſzáz ezer koſt mind gyapjaſtól. Lőn pedig mikor megholt vólna Achab, † elſzakada az Moabnac királlya az Izraelnec királlyától. Kiméne annakokaért az napon
6 Joram király Samariából, és megſzámlálá
7 az egéſz Izraelt. Elméne pedig és külde követeket Joſaphathoz az Judah orſzágábéli királyhoz, kic ezt mondanác néki: Az Moabnac királlya elſzakadott én tőlem: eljőſzſzé velem az Moab ellen az hadba? Felele: elmégyec: Mind eggyec vagyunc mi, én és te, az én népem és az te néped, az én lovaim és az te lovaid.
8 Es monda: Melly uton mennyünc fel? Felele: Az Edom puſztájának után.
9 Elméne azért az Izraelnec királlya és az Judánac királlya, és az Edomnac királlya: és mikor kerengettenec vólna az uton hét napiglan, nem lőn az tábornac
10 vize, ſem az vélec való barmoknac. Es monda az Izraelnec királlya: Jay, jay, mert az Ur hivta egybe ez három királt, hogy az
11 Moab kezébe adgya őket. Es monda Joſaphat: vagyon e itt az URnac Prophétája, hogy tanáczot kérdgyünc az által az URtúl? Felele égy az Izrael királlyának ſzóigai közzül, és monda: Itt vagyon az Eliséus Saphatnac
12 fia, ki Illyéſnec vizet tólt vala kezére. Es monda Joſaphat: Nála vagyon annál az Iſtẽ beſzéde. Alámenénec azért hozzája az Izraelnec királlya, és Joſaphat, és az Edomnac királlya.
13 Es monda Eliséus az Izrael királlyának. Mi gondom vagyon énnékem te veled? menj el az te atyádnac és anyádnac prophétáihoz: Es mõda néki az Izraelnec királlya, ſemmi-

† *Sup. 1. 1.*

ſemmiképpen nem: Mert az UR ősſzvegyűtötte ez három királt, hogy az Moábnac
14 kezébe adgya őket. Monda pedig az Elisæus: Ecl az ſeregeknec Ura ki előtt állok, hogy ha Jaſophatot az Judánac királlyat
15 nem nézném, tégedet nem néznelec, nejád ſem tekintenéc. Moſtan annakokaert: hozzatoc én nékem egy énekiőt, és mikor énekelne előtte az énekiő, az URnac lelke
16 megkőrnyekeze őtet. És monda: Ezt mondgya az UR: Czinály ez patakban ſoc
17 árkokat. Mert ezt mondgya az UR: Nem látoc ſemmi ſzelet, ellőt ſem látoc: de mindazáltal ez patac megtelic vízzel, honnét ihattoc mind ti mind az ti nyájatoc és
18 barmotoc. Kevés pedig még ez az Urnac ſzemei előtt, hanem az Moábotis kezetekbe adgya.
19 Es megvertec minden kúlczos városſt, és ſzép városſt, és minden jo termő fákat levagdaltoc, és minden kútfejetket bétőltőtec, és minden jó ſzántó földet bé-
10 hántoc kőveckel. Lőn pedig reggel, mikor áldozatot ſzoktanac tenni, Imé az vizecz jőnec vala az Edomnac útáról, *és megteléc az föld vízzel.*

21 HAlván pedig az egéſz Moab hogy feljőttec vólna az királyoc ő ellenec vinni, egybe gyűlénec mindnyájan az kic fegyvért kőthetnec vala fel: és megállánac az ő
22 tartományoknac határán. És felkelénec reggel mikor az nap feljőt vólna, az vízekre, és látác az Moabitác hogy ő ellenekbe
23 az à viz vereſſellenéc mint az vér. Es mődánac, vér ez: megvívtac az királyoc egymállal; és megőlte kiki az ő felebarátyát,
24 ſies azért az prédára ő Moab. Es mikor az Izraelnec táborához jutottac vólna, feltámadánac mind egyetembe az Izraelitác és megveréc az Moabitákat, és megfutamánac előttőc, és megveréc az Moabot. Es
25 városokat lerontác, és az jó ſzántó földekre kiki mind kővet hányá, és bétőltéc az mezőt kőveckel, és minden kútfejeket bédugánac, és minden jó termő fákat levágánac, úgyannyíra hogy czac az Kir Hareſethnec kőfalait hagyác fenn: környűlvővéc pedig azt az [a] parittyáſoc, és aztis megve-
26 réc. Látván pedig az Moabnac királlya hogy meggyőzettetnéc az vijadalban, melléje vőn hétſzáz erős férfiakat, hogy az Edomnac királlyára róhanna, de nem lehete.
27 Vővé azért az ő elsőſzülőt fiát, ki ő helyette uralkodandó vala, és égő áldozatúl megáldozá az kőfalon. Melly dolgon az Izraél népe igen megháborodéc: Annakokaért elméneneć róla, és megtérénec az ő földőkbe.

[a] *Az Sidoſzo Calaim, nem czác parittyáſokat jegyez, hanem azokatis az kic valami meſterſeges ſzerſzámmal nagy köveket hánnac bé az városba.*

IIII. Réſz.

Ez caputban megirattatnac az Eliséuſnac csuda dolgai. Egy ſzegény aſzſzoni állatnac ſoc olayt ád: az Sunem városbéli aſzſzoni állatnac fiu magzatot nyér Iſtentől, kit feltámaſzt mikor az meghólt vólna. Az keſerű ételet édeſsé téſzi, és kevés kenyérrel ſoc embert elégit meg.

1 EGy aſzſzonyi állat pedig, az Prophétáknac fiainac feleſégec kőzzűl, kiálta Eliſeushoz, mondván: Az te ſzólgád az én férjem meghólt: te pedig tudod hogy az te ſzólgád Iſtenfélő vala: Eljőtt pedig az az kinec adós vagyoc *Mat. 18.* hogy elvigye mind két gyermekemet, hogy
2 néki rabjai legyenec. Mőda néki Eliſeus: mit czelekedgyem veled? Mond meg nékē *Elisæus ſoc olayt ád az kevés olayból egy ſzegény aſzſzoni állatnac.* miczoda vagyon házadban? Mőda az Semmi ninczen az te ſzólgáló leányodnac há-
3 zában, hanem czac egy korſó olay. Ackor monda: menny el kérj az te ſzomſzédidtól ſoc űres edényeket. Es meny bé és zár-
4 kozzálbé te magad az te fiaiddal egybe, és tőlts *az olayból* mindenic edénybe, és az
5 melly megtelic, tétesd el onnét. Elméne annakokaért ő tőle, és bézárkozéc ő maga az ő fiaival egyetembe: Azoc viſzic vala néki az edényeket: ő magá pedig czac
6 tőlti vala. Lőn pedig mikoron megtőltőtte vólna azokat az edényeket, monda az ő fiának: hozz mégis valami edént ide: Felelé az: Ninczen több edény, és ottan megál-
7 la az olay. Ackor elméne az, és megmondá az Iſten emberének, Az pedig monda: meny el, add el az olayt, és fizeſs meg annac az kinec adós vagy: te pedig és az te fiaid éllyetec az maradékával.

8 LŐn annakfelőtte mikor egy némelly napon általmenne Eliſeus Sunembe, ott vala egy fő aſzſzoni állat, melly kénſzerité őtet hogy nála ennéc kenyeret: Lőn azért hogy valamikor azon általmenne,
9 bétért vala hogy ott nála ennéc. Es monda az aſzſzoni állat az férjénec: Imé moſtan vőttem eſzembe, hogy ez az Iſten embere ki ſzűntelen ezen jár által, ſzent em-
10 ber. Czinállyunc kérlec, egy kamarát, és ſzerezzűnc abba ágyat és aſztalt, ſetzeit, és *Az Sunamitis gazdálkodic Eliſeusnac.* gyertyatartót, hogy mikor mi hozzánc jő-
11 vend, hadd térjen abba az házba. Egy neminémő napon azért oda méne, és megſzálla az kamarában, és megnyugovéc ott.
12 Es monda Gehazinac az ő ſzólgájának: Hivd ide hozzám ezt az Sunamitiſt. Előhiva
13 azért azt, és az eleibe álla. Monda annakfelőtte: Mond meg nékie, nagy ſzorgalmatőſsággal ſzólgálſz mi nékűnc, mit kévánſz hogy czelekedgyem veled? Vagyoné valamiűgyed az király előtt vagy az ſeregnec hadnagya előtt: monda az: Az én nemzet-
14 ſégem kőzőtt békeſséggel lakom. Monda Eliſeus: Mit kévánſz, tehát hogy czelekedgyem véle? Felele Géhazi: Bizonyára fia ninczen nékie: és az ő férje vén ember.

15 Ackor monda, hivd ide, és oda hiva. és az
16 megálla az aytóban. Annakutánna monda: eſztendő eckorra, ha élſz fiad léſzen. *Vagy: ſirdus ezokolgátod.*
Es monda az: ne édes URam, Iſten emberе, ne mondgy képtelen dolgot à te ſzólgá-
17 lóleányodnac. Megterheſüle azért az aſzſzonyi állat, és ſiat ſzüle abban az időben, mellyet megmondott vala Eliſéus.
18 ES felnevekedéc az gyermec, egy né- *Eliſéus feltamaſztya az Sunamitis fiát.*
melly napon pedig mikor kiment vólna az ő attyához az aratókhoz:
19 Monda az ő attyának, Jay fejem, jay fejem. és monda az ő attya az ſzolgának, vidd el ótet az
20 annyához. Ki mikor felvötte vólna ótet, vivé az ő annyához, és az ő annyának ölében üle mind délig: és az után meghala.
21 Ackor felméne az *aſzſzonyi állat* és az Iſten emberének ágyára tövé ótet, és az aytót bézárván kijöve onnét. Es előhivá az ő férjét és monda: Kérlec engedgy énnekem
22 eggyet az ſzolgác közzül, és egy ſzamárt, hadd mennyec el hamar az Iſten emberéhez, és mayd megtérec.
23 Es az mőda: Miért mégy ő hozzája, ha ma uy hónac innepe ninczen, ſem ſzombat. felele az: légy bé-
24 keſéges ſzivel. Megnyergelé azért à ſzamárt, és monda à ſzolgának: Eregy elől és menny hamarsággal: meg ne álly én éretted hogy felüllyec hanem ha mondandom
25 te néked. Elmenvén azért juta az Iſten emberéhőz az Charmel hegyére: és mikor meglátta vólna azt az Iſten embere távol, monda Gehazinac az ő ſzólgájának: Imé
26 az Sunamitis ez. Fuſſ el azért hamar eleibe, és kérd meg tőle ha vagyon békeſégben mind ő mind az ő ferje és mind az ő gyer-
27 meké. Monda az: békeſégben. Felméne pedig az Iſten emberéhőz az hegyre, és megragadá az ő lábait. Es Gehazi oda méne hogy elűzné ótet: Es monda az Iſten embere: Hagy békét néki, mert megkeſeredett az ő ſzive: és az UR eltitkolta én tőlem és nem jelentette meg nékem.
28 Es monda az: Vallyon én kértem fiat az én uramtól? Nemde mődámè néked ne czaly
29 meg engemet? Es monda Gehazinac, kéſzűly útra, és vegyed kezedbe az én páltzámat és menny el: ha kit elől találſz, ne *kőſzönÿ a néki, és az én páltzámat tegyed az
30 gyermec ortzájára. Monda pedig az gyermeknec annya. Eel az UR és él az te lelked hogy el nem boczátlac tégedet: felkele azért és követé ótet.
31 Gehazi pedig előttőc elment vala, és az páltzát az gyermeknec ortzájára tötte vala, de nem ſzólot és nem hallot vala az gyermec: Annakokaért viſzſzatére eleibe, és megmondà néki, mond-
32 ván: Nem támada fel az gyermec. Béméne pedig Eliſéus az házba, és imé az gyer-
33 mec halva fekſzic vala az ő ágyán. Es mikor bément vólna, bézárlá az aytót magára és az gyermekre, és könyörge az UR-
34 nac. Es az ágyra felhágván, az gyermekre búrúla, és az ő ſzáját az gyermec ſzájára tövé, ſzemeit ſzemeire, kezeit kezeire, és elterjede az gyermeken, és megmelegedéc
35 az gyermeknec teſte. Es tőle elfordúlván alá-feljár vala az házban, az után felmenvén iſmét reájabúrúla, és az gyermec izéc vagy
36 hétſzer, és felnita az ő ſzemeit. Ackor ſzólitá Gehazit, és monda: Hivd ide az Sunamitiſt, és oda hivà azt: és mikor oda ment
37 vólna, monda: Vidd el az te fiadat. Ki mikor bément vólna, lábához eſéc és lebúrúla az földre, és az ő fiát fogván, kiméne.

Aſzſzonyi állat. *Sunamitis.*

38 AZután megtére Eliſéus Gilgalba: éhſég vala pedig ackor az országban, és az prophétáknac hai ő vélelaknac vala: Es monda az ő ſzólgájának: ſzerezz egy nagy fazékat, és czináły valami főzeléket az
39 prophétác fiainac. Kiméne azért eggyic az mezőre hogy parayt ſzedne, és találkozéc vadſzőlőre, és arról tele ſzede az ő ruháját ſaartőckel: az után haza jövén megmetélé az pépes fazékba: mert nem tud-
40 gyác vala *mi légyen.* Feladác pedig az férfiaknac hogy ennénec. lőn pedig mikor ennénec abból az fazekból, kiáltánac és mondánac: halálos méreg vagyon à fazékban Iſten embere, és nem eheténec benne.

Eliſéus az kéſerű étket megédeſiti.

ő pedig monda: hozzatoc valami liſztet ide, és belé veté azt az fazékba, és monda:
41 add fel immár az népnec, és événec, és nem vala ſemmi gonoſz ártalmaſság az fazékban.

42 JÖve pedig egy férfiu BaalSalisából, és hoz vala az Iſten emberénec, elein megért árpából ſült kenyereket, tudniillic húſz árpa kenyereket, és valami megſendült gabona fejéket, és monda: Add az
43 népnec hogy egyéc meg. Felele az ő ſzólgája: Miért adnám ezt ſzáz ember eleibe? Monda iſmét: Add az népnec hadd egyenec, mert ezt mondgya az UR: Eſznec és
44 megis marad benne. Eleikbe adá azért és événec, megis marada benne az URnac beſzéde ſzerint.

* *Luc. 10. 4.*
a *Azt akarja ezac ez ſzóláſſal hogy ne kéſedelmeszéc az uton.*

V. Réſz.

Eliséus paranczolattyából megfőrödic Naaman az Jordan vizében, és meggyogyul az ő bélpokloſságából, Mivelhogy pedig az Gehazi az Eliséus ſzolgája az ő ura hirenélkül ajandékot vön Naamantul, megverettetic azon bélpokloſsággal.

1 AZ Syriabéli király ſeregénec pedig vala egy neminémő hadnagya, Naaman; ki az ő urának nagy bőczben vala, és tiſzteſſéges ſzemély: Mert az által ſzabadi-

Avrnůtatio. Sunodorůk bůne.

totta vala meg az UR Syriát: vala pedig ez erős hadakozó férfiu, de bélpoklos vala.
2 Syriából pedig mentec vala ki valami seregéc, kic az Izraelnec földéből fogva hoztanac vala egy kis leánt, melly az Naaman feleſégénec ſzólgál vala. És monda ez az ő aſzſzonyánac: Vayha az én Uram ſzembe
3 lenne azzal az Prophétával ki Samariában vagyon, kétſegnélkül meggyógyitaná őtet az ő bélpokloſságából. Naaman azért béméne és megbeſzélé az ő Urának, módván: Igy ſ-igy ſzolot az Izrael orſzágából va-
5 ló leány. Ackor monda az Syriabéli király: meny el, és ím levelet küldöc az Izrael királyának. Elméne azért és hozzája vővé az levelet, és vőn tiz talentum ezűſtöt és hat ezer aranyat, annakfelőtte tiz inneplő ru-
6 hát. És elvivé az levelet az Izrael királyának, mellynec ſummája ez vala: Moſtan annakokaért minekutánna ez level te hozzád érkezic; Imé küldőttem te hozzád Naamant az én ſzólgámat, hogy meggyogyitſad
7 őtet az ő bélpokloſságából. Lőn pedig mikor megolvaſta vólna az Izraelnec királlya az levelet, megſzaggatá az ő ruháját, és
† *Deut. 32. 39. 1. Sam. 2. 6.* monda: † Iſten vagyoké én hogy megőllyec valakit, és azt iſmét megelevenitſem, hogy ez én hozzám küld hogy meggyógyitſam ezférfiát az ő bélpokloſságából? Bizonyára vegyétec eſzetekbe és láſſátoc, hogy czac háboruſágra való álkolmatoſsá-
8 got keres ellenem. Mikor pedig meghallotta vólna Eliſeus az Iſten embere, hogy az Izraelnec királlya ruháját megſzagatta vólna, küldé az királyhoz, illyen izenettel: Miért ſzaggattad meg az te ruhádat? Hadd jőyjön
9 én hozzám *az Naaman*, és tudgya meg hog' vagyon Prophéta Izraelben. Elméne azért
10 Naaman lovaival és ſzekereivel, és megálla az Elizéus házának aytaja előtt. Küldé pedig Eliſéus követet hozzája, mondván, meny el és feridgyél meg hétſzer az Jordán vizében, és meguyjul az te teſted és
11 megtiſztul. Es nagy haraggal mégyen vala Naaman, és ezt mongya vala. Imé ezt gődolom vala magamban, kétſegnélkül kijő *az Prophéta*, és elő álván ſegitſégül hija az ő
12 URának Iſtenénec nevét, és kezével megilleti az helyet, és úgy gyogyittya meg az bélpokloſt. Avagy nem jobbaké Damaſcuſnac folyóvizei Amanah és Parpar, Izraelnec minden vizeinél? Avagy nem moſódhadnámé meg azokban hogy megtiſztúlnéc? Illyen
13 módon eltérvén nagy haraggal mégyen vala. Hozzá menénec pedig az ő ſzólgai és ſzólának ő néki, mondván: Uram, ha valami nagy dólgot mondot vólna ez Prophéta, avagy nem mivelted vólnajé meg? Sockal inkáb mivelhogy czac azt mondgya hogy
Luc. 4. 27. megmoſódgyál, czelekedd megazt, hogy
14 megtiſztúly.* Béméne azért azſordán vizébe és megmoſá magát abban hétſzer az Iſtenemberének beſzéde ſzerint; és meguyjúla az ő teſte mint egy kis gyermeknec teſte, és
15 megtiſztúla. Azután megtére minden népével az Iſten emberéhőz, és bémenvén megálla előtte és monda: Ime moſtan tudom immár, hogy ninczen az egéſz földőn Iſten egyébüt hanem czac Izraelben. Azért kérlec tégedet vedd el ez ajándékot
16 az te ſzólgádtól. ő pedig monda, Eel az UR az ki előtt álloc hogy el nem véſzem: Kén-
17 ſzeriti vala pedig őtet hogy elvennè, de ő nè akará. Es monda Naaman: Ha el nem vegyed az ajándékot, kérlec tégedet, adgy az te ſzólgádnac ez földből annyit, az menyuit vihet két ószvér: Mert az te ſzólgád ezután nè áldozic idegen Iſteneknec, hanem czac az UR nac.
18 Ebben ez dologban légyen az UR kegyelmes az te ſzólgádnac, hogy mikor *iſteneknec* bémégyen az én Uram az Rimmon Templumába hogy ott imátkozzéc: mert ő az én kezemre támaſzkodic; azonképpen imádnis meghayloc az Rimmon Templumában, ezt hogy én meghayloc az Rimmon Templumában, boczáſsa meg az UR az te
19 ſzólgádnac. Es monda néki: Meny el békeſséggel, Es elméne ő tőle úgy mint egy mélly földig.
20 MOnda pedig Gehazi, Eliſeusnac az Iſten emberének ſzólgája: Imé az én Uram megkéméllé az Syriabéli Naamannac marháját, és nè akará ő tőle elveni az mit hozott vala: Eel az UR hogy utánna
21 futoc, és valamit kérec tőle. Utánna futá azért Gehazi Naamannac: Látván pedig Naaman őtet hogy utánna futna, leugréc a ſzekérből, és eleibe méne, és móda: békeſsége-
22 ſé az te jöveteled? Felele az: békeſséges. Az én Uram küldött engemet ezt mondván: Imé hogy annac bomoſtan czac ez órában jött én hozzám két ifju az Ephraim hegyéről, az Prophétáknac fiai közzül, adgy kérlec azoknac egy talentum ezűſtöt, és két öltőző ruhát.
23 Es mondá Naaman: Kérlec végy két talentomot, meghajol. Azután két talentum ezűſtöt két ſákba, és két öltőző ruhát, az Prophéta, mellyeket két ſzólgáinac határa ada, és e-
24 lőtte viſzic vala. Es mikoron háza jutot vólna, elvőve tőlőc azokat, és eltővé egy házban; és elboczáta az férfiakat, és elméné-
25 nec. ő pedig bémenvén megálla az ő Ura előtt, és monda néki Eliſeus; honnét jőſz Gehazi? Felele: Nem ment az te ſzólgád
26 ſohová. ő pedig monda nékie: Avagy nem valajè az én ſzivem jelen teveled, mikor az férfiu lefordúla ſzekeréből elődbe, avagy ez vólte az idő hogy vennél magadnac ruhákat, olay ſákat, ſzőlőket, juhokat, barmokat, ſzolgákat és ſzólgáló leá-
27 nyokat. Annakokaért te rejád és az te

Az Naaman az ő megtiſztúl az ki áldásából megeſmeri az igaz Iſtent. Azért azt igéri az Prophétának hogy ezutánis De tudatlánſzer hogy az Izrael ſzólgál, hanem czac az ő kezemre támaſzkodic; azonképpen ránac Iſtenének. ban, ezt hogy én meghayloc az Rimmon ſágbol való imádnis meghayloc az Rimmon dúlat az mit az Eliſeus Prophékeſséggel, Es elméne ő tőle úgy mint egy tától kér. Elſzer hogy az Izföldében ſzabad Uram megkéméllé az Syriabéli Naaláſsan elvinni. az mit hozott vala: Eel az UR hogy utánna hőz kötelezteſsé az te jöveteled? Felele az: békeſséges. Az én kat. Másodſzor. Uram küldött engemet ezt mondván: Imé hogy annac bomoſtan czac ez órában jött én hozzám két czanástyát kéri ifju az Ephraim hegyéről, az Prophétáknac fiai közzül, adgy kérlec azoknac egy ta- Templumába lentum ezűſtöt, és két öltőző ruhát. Es mőbémégyen ás ott da Naaman: Kérlec végy két talentomot, meghajol. Azért a kénſzerité őtet; és egybe kőte két talentum ezűſtöt két ſákba, és két öltőző ruhát, az Prophéta, mellyel Menny el békeſséggel, mellyel nè engedi meg néki az mine nemellyec maſzrázzác hog' Gehazi ſohová. ő pedig monda nékie: Avagy bémennyè, hakutánna az Iſtent. Azért nem inkáb arra te, és immár lekezzel az békeſséggel mennyenel, és ne czelekedgyec oly dólgot, melly megháborítana az ő lelkét. Noha nemellyec külömb értelemben vadnac.

magodra ragad az Naamannac bél poklosſága mind őrőcké, és kimévén ő előle megpoklosúla, és lőn mint az hó.

VI. Réſz.

Az Eliſéus Iſten beſzédének erejeáltal az vaſat felhozza az Jordán fenekéről az vizneeſzínére: Az királynac megjelenti Eliſéus az Syriai királynac tanáczát, és az ő ſzólgáit az Iſtē erejének általa megczufollya és Samariába béviſzi Az Siriai király megſzállya Samariát, és megverettetnec az Samariábéliec olly nagy ehſéggel, hogy az aſzſzoni állatoc negennéc az ő magzattyokat.

1 Ondánac pedig az Prophétáknac fiai Eliſéusnac: Imé ez az helly melyben te nálad lakúnc, igen ſzoros mi nékúnc. Hadd
2 mennyünc el kérlec, az Jordán vize mellé, hogy mindenikúnc egyegy fát hozzon, hogy ott valami haylékot epitſünc magunknac. kiknec monda: mennyetec el.
3 Es monda egy ő kőzzűlőc, kérlec jőy el az te ſzólgaiddal, és az monda: Enis elmé-
4 gyec. Es elméne ő vélec, és menénec az
5 Jordán vize mellé és fákat vágnac vala. Lőn pedig mikor eggyic egy fát levágna, az feyſze béeſéc az vizbe, ackor kiálta és monda: Jay jay édes uram, eztis kőlczőn kértem vala. Es monda az Iſten embere: hová eſéc, és megmutatá néki az helyet; és levága egy fát, és oda veté, és fenn kezde úſzni az vas.
Fenyam natat.
7 Es monda: vedd ki. Es kinyuytván kezét kivővé.
8 AZ Syriábéli király pedig hadakozic vala Izraellel, és tanáczot tarta az ő ſzólgáival, mondván: Illyen ſillyen helyen lé-
9 ſzen az én táborom. Annakokaért kűlde az Iſten embere az Izrael királyához, módván: Megláſd hogy azőn helyen által ne menn';
10 mert oda mennec az Syriabéliec. Elkűlde azért az Izraelnec királlya arra az hellyre mellyről ſzólot vala néki az Iſten embere, és ótet megintette vala, és mególtalmazá magát attól, nem egyſzer ſem kétſzer.
11 MEgháborodéc pedig ezen az Siriabéli királynac ſzive, és őſzvegyűytvén az ő ſzólgáit, monda nékiec: Miért nem mondgyátoc meg nékem, kiczoda légyé mi kőzzőlünc az Izrael királlyának pártyára
12 való? Ackor monda egy az ő ſzólgai kőzzűl: Nem attól vagyon édes Uram király, hanē az Eliſéus Prophéta, ki Izraelben vagyő, jelenti meg az Izrael királlyának az beſzédeket, mellyeket te az te titkos házadban be-
13 ſzélleſz. Mondá az király, mennyetec el, és láſsátoc meg hól vagyon, hogy rejá küldgyec és elhozaſſam ótet: mondánac pedig néki, mondván: Am Dothamban vagyon.
14 Es kűlde oda lovagokat és ſzekereket, és nagy ſereget, kic elmenénec éyjel, és kőróskőrnyűlvővéc az városſt. Felkelvén pedig jó reggel az Iſten emberének ſzólgája, kimenvén meglátá az ſereget, melly kőrnyűlvőtte vala az városſt, és az lovakat és ſzekereket. Es monda néki az ő ſzólgája:
16 Jay, jay édes Uram mit czelekedgűnc? Felele ő: Ne félly, mert többen vadnac az kic mivelűnc vadnac, hogy nem mint az kic ő vé-
17 lec. Es kőnyőrge Eliſéus, és monda: O URam, nyiſd meg kérlec az ő ſzemeit hadd láthaſſa, és megnyiá az UR az ſzólgánac ſzemeit, és meglátá; és imé az hegy rákva vala lővagockal, és tűzes ſzekér vala Eli-
18 ſéus mellet, kőróskőrnyűl. Es mikor az ellenſég Eliſéuſra menne, kőnyőrge az Eliſéus az URnac, mondván: Verd megkérlec ezt ez népet vakſággal, és megveré őket vakſággal az Eliſéuſnac kévánſága ſzerínt.
19 Monda annakokaért nékiec Eliſéus: Nem ez az út, ſem ez az város; Jertec el én utánnam, és ához az férfiuhoz viſzlec titeket az kit kereſtec: Vivé pedig őket Samariá-
20 ba. Lőn pedig mikor bémentec vólna Samariába, monda Eliſéus: ô URam nyiſd meg ezeknec ſzemeket hogy láthaſſanac; és megnyiá az UR az ő ſzemeket, és láténac; és imé Samariánac közepette valának.
21 Monda pedig az Izraelnec királlya Eliſéuſnac: mikor látta vólna őket, levágaſſamé
22 őket édes atyám? Es monda: Ne vágaſd; azokat vágaſd le az kiket az te fegyvereddel és kézíveddel fogtál; ſőt inkáb tégy kenyeret és vizet eleikbe hogy egyenec és igya-
23 nac. Es mennyenec el az ő urokhoz. Készíte azért nékiec nagy lakodalmat, és mineműtáuna őttenec és ittanac vólna, élbocsátá őket; ők pedig elmenénec az ő urokhoz; és többé nem kezdénec az Syriabéli ſeregec az Izrael földére menni.
24 LŐn pedig az után, őſzvegyűyté Benhadad az Syriának királlya minden ſeregit, és felméne és megſzállá Samariát.
25 Es lőn igen nagy éhſég Samariában, mert imé miud addig alatta valának az városnac, mîg nem egy ſzamár fejet nyóltzvan ezűſt garaſon vennénec; és egy [a] véka ga-
26 lamb ganéyt őr ezűſt garaſon. Lőn pedig mikor az Izraelnec királlya az kéritéſen ſzéllyeljátna, egy aſzſzonyi állat kiálta ő utánna, mondván: Legy ſegitſéggel URam
27 király. Az király monda: Az UR nem ſegit megtégedet; én pedig mimódon ſegithetnélec meg, az ſzérűrőlé vagy az faytórul
28 *ſegéllyelec meg.* Monda annakfelőtte néki az király: Mit akarſz? Móda az: Ez aſzſzonyi állat monda énnékem, add ide az te fiadat hogy egyűc meg ótet ma, az én fiamat pedig
29 hólnap egyűc meg. Megfőzőc azért az én fiamat és megőttuc őtet; Másod nap mondéc néki, add ide à te fiadat hogy aztis egyűc
30 meg, és ő elrőyté az ő fiát. Mikor azért hallotta vólna az király, az aſzſzonyi állatnac beſzé-

[a] *Az betőben Cab vagyon, melly mértéknec neve, annac negyedével attác az Galamb ganeyt őr ſiculſon: Jollehet Tremellius igy fordittya, hogy az galambnac négyed réſzét, tudnillic az hegyit az ő bélivel egybe és egyeb aporlékával melly az haſabanvagyő, azt attác őt ſiculſon.*

beſzédét, megſzaggatá az ő ruháját mikor az keritéſen elómene: mellyet mikor az kóſ-
31 ſég meglátot vólna, ſákba óltőzénec. b Es monda: Bátor az Iſtén igy büntetſen meg, vagy annáliſ inkáb, ha az Eliſéuſnac az Sa-
32 phat fiának feje ma el nem eſic. (Eliſéus pedig úl vala az ú házában, és eggyut ulnec vala vélc az vénec:) Es elkúlde egy férfiat elől: minekelőtte pedig hozzá jutot vólna az kóvet, monda az véneknec: Láttyátoké hogy ide kűldőtt à gyilkoſnac fia hogy fejemet vételſe? Láſſátoc meg hogy mikor eljóvend az kóvet, zárjátoc bé az aytót, és ſzoritſátoc meg őtet az aytóban: A-
33 vagy nem az ő urának lábának czuztogáſa vagyoné ő utánna? c Mikor még vélec beſzéllene, imé az kóvet mégyen vala ő hozzája, és monda *az király*: Imé ez véſzedelem az Iſtentől vagyon, miért várnám tovább az Iſtent?

b *Az király az Eliſeúſra haragſzic hogy könyörgéſével nem engedſzte az városhoz az Iſtent.*

c *Az az, Az király jő ő maga ez kóvet után énhozzám.*

VII. Réſz.

Eliſeus megjóvendöli az Samariabéliecnec az kóvetkezendő nagy bóvſéget. Az királynac fő tanáczoſá az ki nem hitte vala az Prophéta mondáſát, eltapodtatic az kapúban. Az Samariabéliec elprédállyac az tábort, léſzen nagy bóvſég.

1 MOnda pedig Eliſéus: Halyátoc meg az URnac beſzédét: ezt mongya az UR: Holnap illyenkor egy kóból ſemlye liſztet véſznec egy Sicluſon, és két kóból a árpát egy ſicluſon Samanának kapujában. Es feiele egy fő ember, b kinec kezéhóz támaſzkodic vala az király, az Iſten emberének: Ha az UR ablakokat czinálna az égen, hogy leherne mégis ez? Es monda: Imé ſzemeiddel meglátod, de nem éſzel benne.

2

3 VAlának pedig négy bélpoklos férfiac az kapu előtt kic egy máſnac mondának, miért maradűc itt hogy meghallyunc éhvel?
4 Ha azt végezzűc hogy az városba bémennyűnc, éhſég vagyon az városbá és ott meghalunc; ha pedig it maradunc, ugyis meghalunc. Jervec el azért ſzókjűnc el az Syriabélieknec táborokba; ha életünket megengedie éliyűnc, és ha mególnec hallyunc meg.
5 Felkelénec azért virrattának előtte, hogy az Siriabélieknec táborokba mennénec: és menénec az Siriabélieknec táboroknac ſzéléig,
6 és imé nem vala ott ſenki. Mert az UR azt czelekedte vala hogy az Syriabélieknec ſerege hallana ſzekereknec zörgéſét és lovac lábának dobogáſát, az az, nagy ſeregnec ropogáſát: Es mondának egy máſnac: Imé az Izraelnec királya bérben fogadta meg mi ellenünc à Hitéuſoknac királyit, és az Egyptusbéliecnec királyit, hogy mi rejánc, jónécnec. Es felkelyén ſcuſának béſetétülésckor,
7 és élhagyác mind ſátorokat, mind lovokat, mind ſzamárokat, az mint az tábor vala, és
8 elfutának hog' életeket megtarthatnác. Mikoron azért az bélpokloſoc az táboró mind végig mentec vólna, menvén eggyic ſátorba, événec és ivának, és elvivénec onnét ezüſtőt, aranyat, ruhákat: és elmenvén elrőytéc azokat: és megtérvén más ſátorba menénec bé, és abbólis hozának, és elmenvén
9 azokatis elrőytéc. Mondának pedig egymáſnac: Nem igazán czelekedűnc, ez az mai *Dr.* nap örömmondáſnac napia, és mi hallgatunké? Ha mi virrattát várjuc, ez hamiſságért megbüntetnec: Monſtan annnakokáért jertec el, mennyűnc bé és tegyüc hirré az király
10 házában. Elmenénec annakokáért, és kiáltának az városkapuján állónac, és hirré tévéc nékiec, mondván: Elmentűnc vala az Syriabélienec táborokba, és imé nem vala ott ſenki: embereknec ſzava ſem hallatic: hanem czac az lovac és az ſzamároc vadnac kótve, és az ſátoroc acképpen vad-
11 nac az mint elhattác. Kiáltának azért az kapún állóc, és hirré tévéc oda be az király
12 házába. Es felkele éttzaka à király, és monda az ő ſzólgáinac, megmondom ti néktec mit végeztec mi felőlünc az Siriabéliec: Tudgyác hogy ehec vagyunc, ez okáért mentenec ki az táborból, hogy elrőytőzzenec az mezőn, mondván: Mikor kijővendenec az városból, fogjuc meg ugyan elevenen őket, és mennyunc bé az vá-
13 rosba. Ackor felele egy az ő ſzólgai közzűl, és monda. Válaſzſzanac őt lovat azoc közzűl, mellyec maradtanac az városban, (mivelhogy azoc ſzinte ugy éheznec mint az Izraelnec ſokaſága, azokis ſzinte úgy vadnac mint az Izraelnec ſokaſága, melly immár megemléſztetet,) és küldgyűnc el,
14 hogy láſſác meg ha igy vagyon. Válaſztánac azért két ſzekeres lovat, kin két ſzólgáját elküldé az király az Syriabéliec ſerege után, mondván: Mennyetec el és láſ-
15 sátoc meg. Es elmenvén azoc, utánnoc ménénec mind az Jordán vizeſig, és imé az egéſz út rakva vala ruhákkal, edényeckel, mellyeket az Syriabéliec elhántác vala az ſietſég miatt, megtérvén azért az
16 követec, megmondác az királynac. Es kimenvén az nép, ſákmánt veté az Syriabéliec táborában: és egy kóból ſemlye liſztet egy Sicluſon veſznec vala: és két kóból árpát egy Sicluſon, az URnac beſzéde ſzerint.

a *Satum: mértéknec neve, mellyet mi kóbólnec fordítottunc.*

b *Vagy hokmeſter vagy valamiſő tanáczoſt ért mikor azt mondgya hogy ahoz támaszkodic az király.*

17 AZ király pedig hadta vala az kapún amaz fő embert, kinec kezéhőz ſzokott vala támaſzkodni, és eltapodá az
nép őtet az kapúban, az mint megmondotta vala az Iſten embere: ki megmondotta vala hogy úgy lenne dólga, mikor az király alá-

18 ment vólna hozzája. Acképpen lőn *mondom*, az mint az Iſten embere az királynac megmondotta vala, két kóból árpát egy Sicluſon adnac, és egy kóból ſemlye liſztet egy ſicluſon hólnap illyenkor Samariának kapu-
19 jában. Es ezt ſelelte vala az fő ember az Iſten emberének, mondván: Ha az UR ablakokat czinálnais az égen, vallyon lehetneé ez? és ő azt mondotta vala: Imé te meglátod az teſzemeiddel, de abban nem éſzel.
20 Ugy lőn annakokaért, és eltapodá őtet az nép az kapuban, és meghala.

VIII. Réſz.

Eliséus megjövendöli az Sunem városbéli aſzſzoni állatnac az kövétkezendő drágaſágot, és inti hogy elmennyen az előtt, ki mikor az után haza jöt: vólna, viſzſzanyeri az királtól az ő örökſégét. Siriában az Benhadad helyet uralkodic az Hazael. Az Edomitác elſzakadnac az Judah orſzágától. Jorám helyet Judában király léſzen Ochozias Attalia aſzſzonnac fia.

1 Liſeus pedig ſzóla annac az aſzſzonyi állatnac à kinec * fiát feltámaſztotta vala mondván: kely fel és meny el az te házad népével egyetembe, és meny olly helyre az holott megmaradhaſz, mert az UR éhſéget hivott ez
2 földre, és elis jő hét eſztendeig. Felkele azért az aſzſzonyi állat, és az Iſten emberének beſzéde ſzerint czelekedéc: mert elméne ő az ő czeladgyével egyetembe; és lakéc az
3 Philiſteuſoc földében hét eſztendeig. Lőn pedig az hét eſztendő elmúlvan, megtére az aſzſzonyi állat az Philiſteuſoknac földéből, és kiméne hogy panaſzolkodnéc az király-
4 nac, az ő házájért és ſzántó földejért. Az király pedig ſzóla Gehazinac az Iſten emberének ſzólgájának, mondván: Beſzéld meg kérlec énnékem mind azokat az czudálatos
5 dolgokat mellyeket Eliſeus czelekedett. Es mikor beſzéllené az királynac mi módó feltámaſztotta vólna az halottat, imé az aſzſzonyi állat kinec az gyermekét feltámaſztotta vala, kiált vala az kiralyra az ő házájért és ſzántó földejért, és monda Gehazi: édes
6 Uram király ez az aſzſzonyi állat, és ez az ő fia, kit feltámaſztot Eliſeus. Ackor megkérdé az király az aſzſzonyi állatot: Melly megbeſzéllé néki, és ada az király ő mellé egy komornikot, mondván: adaſd meg néki minden joſzágát és az ſzántó földnec minden halſznát, az időtül fogva mellybe elment vélt, mind ezideiglen valót.

7 ANnakutánna méne Eliſeus Damaſcúba: Benhadad pedig az Syriabéli király beteg vala, és hírré tévéc néki, mond-
8 ván Az Iſten embere idejött. Es monda az király Hazaelnec, végy ajándékot kezedbe és meny eleibe az Iſten emberének, és kérgy tanáczot az Urtól általa, mondván: Vallyon meggyógyuloké ebből ez beregſégből?
9 Eleibe méne azért Hazael és ajándékokot viſzen vala kezében negyven tevén, Damaſcumban való minden féle drága marhából: és elméne és megálla ő előtte, és monda: Az te fiad Benhadad az Syriabéli király külde engemet te hozzad, mondván: Vallyon
10 meggyógyuloké ebből az beregſégből: Felele néki Eliſeus, menny el, mond meg néki, Minden kétſégnélkül meggyogyulhatnál? a De megjelentette énnékem az UR hogy ő
11 meghal. Es jóllehet magát megtartoztatná és megmérteklené ſoc ideig, mindazáltal végre ſira az Iſten embere. Es monda
12 Hazael: Miért ſir az én URam: Felele: Mert tudom az veſzedelmet mellyet czelekeſzel az Izrael fiain: Az ő erős városit megégeted, az ő iffiait fegyverrel levágatod, és az ő kis gyermekit földhőz vered, és az ő terhes aſz-
13 ſzonyi állatit kettévágod. Es monda Hazael: Miczoda eb vólna az te ſzólgád hogy illyen nagy dolgot czelekednéc: Felele Eliſeus: * Megjelentette nékem az UR hogy
14 te leſzeſz Syriának királlya. Es elmene Eliſeuſtól, és méne az ő Urához, és az mondá nékie: mit monda te néked Eliſeus? Es monda, ezt mondá nékem hogy meggyo-
15 gyulſz. b Lőn pedig máſod napon, vőn *Házael* valami temérdec ruhát és bemártván az vizbe, terité az ő ortzájára, és meghala, és uralkodéc Hazael ő helyette.

16 AZ Joramnac pedig Achab fiának az Izrael királyának † őtödic eſztendejében, mikor Joſaphat vólna Judának királlya, uralkodni kezde Joram az Joſaphat-
17 fia, Judának királlya. Harmintznyóltz eſztendős vala mikor uralkodni kezde, és nyóltz eſztendeig uralkodéc Jeruſalemben.
18 Es jára az Izrael királlyáinac útokon az miképpen czelekedtec vala az Achab házából valóc, mert az Achab leánya vala néki feleſége, és gonoſzúl czelekedéc az URnac ſze-
19 mei előtt. Nem akará mindazáltal az UR elveſzteni Juda orſzágát Dávidért az ő ſzolgájáért, † az miképpen megígérte vala né-
20 kie, hogy ſzővetneket adna néki és az ő fiainac mind őrőcké. Az ő idejében ſzakada el Edom az Judának birodalmától, és
21 királt emelénec magoknac. Altalméne azért Joram Seirbe minden ſzekereivel, és mikor éyjel felkőlt volna, és megverte vólna az Edombélieket, kic kőrnyúlvőttéc vala őtet és az ſzekereknec fejedelmit, elfuta
22 az nép kiki az ő haylékába. Ismét elſzakada az Edom az Judától mind ez mai napîglan, ugyan azon időben elſzakada Lib-
23 nais. Az Joramnac pedig több dolgai és minden czelekedeti, nemde ninczeneke megirva az Judah királyainac dolgai felől való

a *Nemellyec igy fordíttyac: ha akarod mond azt néki hogy meggyogyul, de azért megtudom hal.*

b *Innet megtetzic hogy Benadéd hideg lélekben feküt, és hiveſéget kévant.*

† 2.Chron. 21. v. 4. &c.

† 2.Sam. 7.15. Pſalm. 132. 17.

* 1.Reg. 19.15.

* Sup. 4.35.

24 való Chronica könyvben. És elaluvéc Joram az ő attyáival és eltemettetéc az ő attyáival Davidnac városában, és uralkodéc* Ochoſias az ő fia ő helyette.

25 JOrámnac, Achabnac az Izrael kirallyánac fiának tizenkét eſztendejében uralkodéc Ochoſias Joramnac az Judabéli királynac fia.

26 Huſzonkét eſztendős vala Ochoſias mikor uralkodni kezdet, és eſztendeſig uralkodott Jeruſálemben, az ő annyának pedig neve Attalia vala, Omrinac az Izraelbéli királynac leánya.

27 Jára pedig az Achab házából valóknac után: És gonoſzúl czelekedéc az URnac ſzemei előtt, mint az Achab házából valóc, mert az Achab házának veji vala.

28 Hadba méne Jorámal az Achab fiával, Syriábéli király ellen Házael ellen Ramoth Gileadba; és az Syriabéliec az Joramat meg Sebeſítéc.

29 Annakokaért † megtére Joram király, hogy meggyogyitatná magát az ſebekből, mellyeket rayta tőttec vala az Siriabéliec Ramah alatt, mikor hartzólna Hazael ellen, az Syriabéli király ellen: Ochozias pedig Joramnac fia az Judabéli király, elméne hogy meglátogatná Joramot Achabnac fiát Izraelben; mivelhogy beteg vala.

† *Inf. 9.15.*

IX. Réſz.

Jehu királyá kenettetic Izrael orſzágán, ki megöli Joramot az ő urát, és Ochoziaſt is Judánac királyát, Jezabelt az ablakról vetteti alá, kinec teſtét az ebec éſzik meg.

1 LIſéus prophéta pedig ſzólíta eggyet az prophétáknac fiai közzúl, és monda néki: * Aggaſd fel ruhádat,[a] és vedd kezedbe ez korſóczka olayt, és menny el Ramoth Galaadba.

2 Es menny bé oda, és láſd meg hól vagyon az Jehu Joſaphatnac az Nimſi fiának fia. Mikór pedig oda jutandaſz, kólts fel őtet az ő attyafiai közzúl, és vidd bé őtet az belső kamarába.

3 Ackor vedd elő az korſóczka olayt, és tölts fejére, ezt mondván: Ezt mődgya az UR, tégedet kentelec királlyá Izraelen; és az aytot megnítvan fuſs el, és ſemmit ott ne mulaſs.

4 Elméne azért az ifju az Prophétának tanitványa az Ramoth Galaadba.

5 Ki mikor bément vólna, imé az ſeregnec fejedelmi veſzteg űlnec vala, ackor monda *az Prophéta ſzolgája*: beſzédem vagyon nékem te veled fejedelem, és monda Jehu, kivel vagyon beſzéded mi közzőlünc? Es monda: te veled ő fejedelem!

6 Felkele azért és béméne az házba, és fejére tőlté az olayt, és monda néki: Ezt mődgya az Izraelnec URa iſtene: királlyá kentelec tégedet az URnac népén az Izraelen.

7 Hogy elveſzeſſed Achabnac az te URadnac háza népét: mert boſzſzúlálloc az én ſzolgáimnac vérekért, és mind az Urnac ſzólgainac

8 vérekért Jezabelen. † *Es* elvéſz egéſzlen Achabnac háza, és kigyomlálom mind az Achabhoz tartozókat, még az falra huddozótis, mind az bérekeſztettett, mind az elhagyattatatt Izraelben.

9 Es ollyanná téſzem az Achabnac házát,* mint az Jeroboamnac az Nebath fiának házát; és mint Baaſanac az Ahia fiának házát.

10 Jezabelt pedig az ebec éſzic meg Izreelnec mezején; és nem lészen ki eltemeſse őtet, és megnítvan az aytot elfuta.

11 JEhu pedig kijőve az ő Urának ſzólgaihoz, és mondának néki: Békeſségeſe az dolog? Miért jött ez bolond te hozzád? Felele nékiec: Ti eſmeritec ez férfiat és tudgyátoc az ő beſzédét.

12 Es mondának: [b] Nincz abban ſemmi: Jelents meg moſt mi nékúnc: Monda ő: Igy ſ-igy ſzóla énnekem, mondván: Ezt mondgya az Ur, királlyá kentelec tégedet Izraelen.

13 Annakokaért nagy ſietſéggel kiki mind ragadá az ő ruhájat, és alája helheztetéc az [c] grádicznac felső részére, és trombitát fúvának, mondván: Jehu uralkodic.

14 Pártot űte azért Jehu Joſaphatnac az Nimſi fiának fia, Joram ellen (Joram pedig megſzállotta vala Ramot Galaadot az egéſz Izraellel, Hazael ellen az Syriabéli király ellen.

15 Es † megtért vala Joram király, [d] hogy magát meggyogyitatná Izreelben az ſebekből, mellyeket tőrtenec vala rayta az Syriabéliec, mikor Hazael ellen az Syriabéli király ellen hartzolna) Es monda Jehu: Ha tettzic ti néktec ne hadgyatoc ſenkit kimenni az városból, ki elmennyen és hírré tegye ezt Izreelben.

16 Es felűle Jehu és elméne Izreelbe, mert ott feksic vala Joram: Ochoziaſis az Judának királlya elment vala, hogy meglátogatná Joramot.

17 Az őrálló pedig az ki az Izreel tornyán áll vala, mikor látná az Jehunac ſeregét hogy jőne, monda: ſereget látoc. Es monda, válaſzſz egy lovagot és küldgy eleibe, és mondgya ezt: Békeſségeſe az dolog.

18 Elméne azért az lovagos, Jehu eleibe, és monda: Azt kérdi az király, békeſségeſe az dolog: Felele Jehu. Mi gondod vagyon az békeſséggel? Kerűly hátam megé. Megjelenté pedig ezt az őrálló mondván: Hozzájoc méne az kővet, de nem tér viſzſza.

19 Elkűlde azért más lovagous, ki hozzájoc méne és monda: Azt kérdi az király; Békeſségeſe az dolog? Felele Jehu: Mi gondod vagyon az békeſséggel? Kerűly hátam megé.

20 Hírré tévé azért az őrálló, mondván: Szinte hozzájoc méne de viſzſza nem tér: Az ő járáſa ſzinte ollyan mint az Jehunac az Nimſi fiának járáſa; mert nagy ſebbel jár.

21 Ackor monda Joram: Fogd bé az lovakat: Béfogác azért az lovakat, és kiméne Joram az Izraelnec királlyá és Ochozias az Judának királlyá, kiki mind az ő ſzekerében; kiméneec *mondom* Jehu

* *2. Chron. 22. 1. & 6.*

* *1. Reg. 19. 16.*

[a] *Vagy: övedezd meg az te derekadat.*

† *1. Reg. 21. 21.*

* *1. Reg. 15. 29.* *1. Reg. 16. 3. 11.*

[b] *Az az, nem mondaſz igazat, nem mondod meg az mit ſzólot.*

[c] *Az az, az királyi ſzékbe, mellybe gradiczon mennec vala.*

† *Sup. 8. 9.*

[d] *Tudniillic az városnac megrayta az Syriabéliec vétele után, mert az város megveſzi, és Izreel városban magát, mikor ſebbe eſes vólna.*

eleibe, és elől találác ötet az Izreelbéli Na-
22 bothnac mezejénél. Mikor pedig megláttá vólna Joram Jehut, monda: Békeſégeſé az dolog Jehu? Felele: Miczoda békeſég? Holott meg s Iezabelnec az te anyádnac paráznaſági és varaſláſi felőtte
23 igen ſokac. Hamarſággal azért megérité Joram az ő kezét és futni kezde, és
Jehu megöli Joram királt, és tiſtét az Naboth földére veſſeti.
24 monda Ochoziaſnac: Arultatás ez Ochozia. Jehu pedig meghúzván áz ivet, Joramot hátba lőve az két lapotzka közőtt, és áltálmene az nyil az ſzivén, és ledőle az ſzekér-
25 ben. Monda pedig Badacernec az ő hadnadgyánac, fogjad ötet és veſſed az Izreelbéli Nabothnac mezejére. Mert juſſon eſzedbe, hogy egyſzer ketten az Achab után,
† 1.Reg.21.19. † az ő attya után mégyünc vala lovon egyebeckel egybe, kic főc valánac, és az UR il-
26 lyen jövendőt monda ő ellene. Ha az Nabothnac és az ő fiainac vérét melyet tegnap láttam meg nem kereſem e azt mondgya az UR: Annakokáért megfizetec te néked ezen ſzántó földőn, azt mondgya az UR: Moſtan azért fogjad ötet és veſd az földre az URnac beſzéde ſzerint.
e Mintha azt mondána ha meg nẽ kereſem, hát or igaz Iſten ne legyec.

27 OChozias pedig az Judánac királlya mikor látta vólna, futni kezde az kertnec házánac után; és utánna menvén Jehu, monda: Eztis vágjátoc le az ſzekérben és megſebeſítéc ötet az Gúrnac hágójánál, melly Jeblaam mellet vagyon: Es Me-
28 giddoban ſzaladván: ott meghala. Es az ő ſzólgai elvivéc ötet ſzekeren Jeruſálembe, és eltemetéc ötet az ő koporſójában az
29 ő attyáival, Dávidnac városában. Ochozias pedig uralkodéc Judában, Joramnac az Achab fianac tizeneggyedic eſztendejében.

30 MEne azért Jehu Izreelbe: Jezábel pedig mikor meghallotta vólna, megékeſíte kenerrel ortzáját, megékeſí-
31 té fejétis, és az ablakról néz vala alá. Es mikor Jehu bémenne az kapún: Amaz monda: Békeſégeſé az te jövetőled fő Zim-
f Zimrinec módgya Jehut, mivelhogy haſonlatoſképpẽ czelekedéc mint Zimri: 1.Reg. 16.v.18.
32 ri, uradnac gyilkoſa? ő pedig feltekintvén az ablakra monda: Kiczoda vagyon ott az
33 ki velem tartya, kiczoda? Es alátekinte két vagy három fő ember. Es monda azoknac: Veſſétec alá ötet, és alávétec: Es az ő
34 vérében mind az falra mind az lovakra fecz-
Eratoſthenis poema kendezéc; és eltapodtatá ötet. Bémenvén pedig oda, évéc, és ivéc, és monda: Láſſátoc meg amaz átkoztatt, és temeſſétec
* 1.Reg.16.31. 35 él; * mert király leánya. Elmenvén azért hogy eltemetnéc ötet, ſemmitt bénne meg nem találánac, hanem ezac az fejekaponyáját, az lábaival és kezeivel egy-
36 be. Es megtérvén megmondác néki, és
† 1.Reg. 22.23. monda: Ez az URnac beſzéde † mellyet ſzólot vala az ő ſzolgájának az Thesbites Ilyéſnec általa, mondván: Az ebec éſzic meg
37 Jezabelnec teſtét, Izreelnec földén. Es ollyan léſzen az Jezabelnec teſte, mint az mezőn való ganay Izraelnec földén, annyira hogy ſenki nem mondhattya, ez az Jezabel.

X. Réſz.

Megöleti Jehu Achabnac hetven fiait és minden házanépét hogy az URnac beſzéde megtellyeſednéc. Az Ochoziaſnak is Juda királlyának negyven két attyaſfiait öleti meg. Az Baal papjaitis levágattya, és annac Templomából arnyéc ſzékeket ezináltat.

1 Ala pedig Achabnac hetven fia Samariában, és levelet irá Jehu, és elküldé Sámáriába az Izreelnec fejedelmihőz a és vé-
a Erti azokat kiket Izreel városából Joram az ő fiaival küldöt vala Samariába mikor az Syriai hadba kéſzülne.
neihőz, és az Achab fiainac tú-
2 torihoz, illyen paranczolattal: Moſtan azért mihelt ez levél hozzátoc jut, mivelhogy ti veletec vadnac à ti uratoknac fiai, az ſzekereckel, lovackal, az erős városſal és
3 fegyvereckel egybe. Láſsátoc meg az mellyic jób és az ki inkáb tettzic az ti uratoknac fiai közzül ti néktec, és ülteſſétec azt az ő attyának királyi ſzék be, és hada-
4 kozzatoc az ti uratoknac házájért. Megrettenénec pedig felőtte igen, és mondánac: Imé két királyoc ő előtte meg nem maradhattac, mi azért mimódon maradha-
5 tunc meg? Elküldénec annakokáért mind az király házának, mind az varoſnac fejedelme, és azoc az vénec és az tútoroc Jehuhoz mondván: Te ſzólgaid vagyunc mi, valamit paranczollſz azt czelekedgyüc: Mi ſenkit királlyá nem téſzünc,
6 az mi néked tettzic azt czelekedgyed. Irá azért nékiec levelet másodſzoris, mondván: Ha én velem tartyátoc és az én beſzédemnec engedtec, ſzedgyétec fejeket az férfiaknac, az ti uratoc fiainac; és jóyjetec én hozzám hólnap illyenkor Izreelbe. Az ki-
b Achabnac fiai megnyakaztatnac,
c Az az, En tiketet ártatlánoknac ítéllec.
d Az az, Ha én nem ütöttẽ vólna pártot az én uram ellen, és ezt nem paranczoltam vólna, kiczoda merte vólna ezt mivelni? En vagyoc azért Iſten paranczolattyából ennec oka, ti ártatlánoc vadtoc.
rály fiai pedig hetvenen valának az városnac
7 fő polgárinál, kic azokat nevelic vala. Es mikor az lével hozzájoc jutott vólna, fogác az király fiait, b és megőléc az hetven férfiakat; és az ő fejeket koſárba rakác, és
8 ő hozzá küldéc Izreelbe. Elméne pedig az követ ki megjelenté néki, mondván: Elhoztác az király fiainac fejeket. és monda: Rakjátoc két rakásba azokat az kapú
9 előtt reggelig. Es mikor reggel kiment vólna, megálla, és monda az egéſz népnec: c Igazac vadtoc ti: Imé én ütőtem pártot az én URam ellen és megőltem őtet: Mert kiczoda ölte vólna meg mind
10 ezeket? d Vegyétec eſzetekbe ebből azért, hogy ſemmiel nem múlic hijába az Urnac

Urnac beſzédében, mellyet az UR ſzólott az Achab haza ellen. Es véghőz vivé UR az
† 1.Reg.21.19. 29. mit † megmondott vala az ő ſzolgájának
11 Illyéſnec általta. Es levágá Jehu mind azokat kic megmaradtac vala Achabnac házából Izreelben, és minden fő emberit, minden rokonſágit, és minden papjait, mîglen ſenkmi maradékát nem hagyá.
12 FElkelvén pedig az útan, elindúla és méne Samariába, és mikor az páſztoroknac juh nyiró hazoc mellé jutott vólna az úton:
* 2.Chron.22. 8, 13 * Elől találá Jehu Ochoziaſnac az Juda királlyanac attyafiait, és monda: Kiczodác vadtoc? Felelénec azoc, Ochoſiaſnac attyáfiai vagyunc; és eljöttünc hogy az király
14 és királyné aſzſzony fiait köſzöntenóc. Es
c Az Ochoziás király attyafiai mind megölettetnec. monda: c Fogjátoc meg őket elevenen: Es megfogác őket elevenen, és megölék őket az juh nyiró háznac kúta mellet, tudniillic negyvenkét férfiakat, és ſenkit meg nem hagya közzülök.
15 ANnakutánna elméne onnét, és elől találá f Jonadabot az Rechab fiát, kinec köſzöne, és monda néki: Avagy nem
f Ez Jonadab amaz régi Jethro papnac az Móſes ſpánac nemzetiſégéből való volt: 1.Chronic.2. Jerem.35. ollyá ſzived ſzerint ſzeretiſzé te engemet mint én tégedet? Felele Jonadab: Ugy ſzeretlec. Es
16 monda: Adgyad kezedet tehát, és néki nyuytá kezét: Es felülteté ótet melléje az
17 ſzekérbe. Es monda néki: Jere velem, és láſd meg mint álloc boſzſzút az vérért. Felülteté *mondom* ótet az ſzekérbe. Es juta
† 2.Chron.22. 8. Samariába, és † levágá mind azokat, az kic Achab nemzetſégéből megmaradtac vala Samariában, mig nem mind elveſzté
g Tudniillic az Achab nemzetſégét. g azt az URNAC beſzéde ſzerint, * mellyet ſzólot vala Illyéſnec.
* 1.Reg.21.21. † 1.Reg.16.31. 18 Ö Szegyüyté pedig Jehu az egéſz népet, és monda nekic: † Achab keveſsé ſzol-
19 gálta az Baalt: Jehu jobban ſzolgálja. Moſtan azért az Baalnac minden prophétáit, minden papjaival és ſzólgaival egyetembe hijátoc én hozzám, ſenki el ne maradgyon: Mert nagy áldozatot akaroc tenni az Baalnac: Valaki elmarad, megkell halni. Jehu pedig ezt álnokſággal czelekeſzi vala:
20 hogy elveſztené az Baal tiſztelőit. Es
h Jehu öſzvegyüyteti mind az Baal papjait, és azokatt levágattya. monda Jehu: h Tegyetec gyüléſt az Baalnac,
21 és gyuléſt tőnec. Elkülde annakfelótte Jehu egéſz Izraelbe, és eljövénec mind az Baal tiſztelői, és ſenki el nem marada az ki el nem jött vólna, és bémenéc az Baalnac templomába: és megteléc az Baalnac tem-
22 ploma mindeneſtől. Ackor monda annac az ki az ruháckal bir vala, hozz ruhákat ki mind az Baal tiſztelőinec: és hoza nékiec
23 ruhákat. Annakutánna béméne Jehu és Jonadab Rechabnac fia az Baal templomába, és monda az Baal tiſztelőinec: tudakozzátoc meg, és láſsátoc megjól, hogy valamiképpen ne légyen itt veletec az UR ſzólgai közzül valaki, hanem czac az Baal tiſz-
24 telői. Bémenénec *mondom*, hogy ajándékockal és égőáldozatockal áldoznának: Jehu pedig ſzerzett vala maganac kivől nyóltzvan férfiakat, kiknec ezt mondotta vala: ha valaki eggyet elſzalaſztand az emberec közzül, k'ket én ti kezetekbe adoc, an-
25 nac meg kell érőtte halni. Mikor pedig elvégeztéc vólna az égőáldozatot, monda Jehu az vitézeknec és hadnagyoknac: Menyetec bé, vágjátoc le őket, czac eggyis bennec el ne ſzaladgyon. Es levágác őket éles fegyverrel, és elhányác az ő hólt teſteket az vitézec és az hadnagyoc. Az u-
26 tán eljárác mind az Baal templomának vá-
27 roſit. Es kihordván az Baal templomának bálványit megégetec azokat. Leron-
tác az Baalnac képétis mind templomoſtúl
28 és azt kamara ſzéckė czinálác mind ez mai napigian. i Kiveſzté azért Jehu az Baalt
29 Izraelből. Demindazáltal Jeroboamnac az Nebat fiának bűneitől, ki vétekbe eyté Izraelt, el nem ſzakada Jehu, tudniillic az arany borjúktól, mellyec Bethelben és Dan-
30 ban valának.
i Azaz, Mélly még moſtis kamara ſzék mindén ez könyvet irom. MOnda azértaz UR Jehunac: Mivelhogy ſzorgalmatoſon megczelekeded azt az mi nékem tettzet, és az én ſzivemnec kévánſága ſzerint czelekedtél az Achab
31 házával, * az te negyed nemzetſégédnec, k fiai ülnec az Izraelnec királi ſzékiben. Jehu pedig nem igyekezéc azon, hogy az Izra-
* Inf.15.12. k Az az, unokai Izraelnec Uranac Iſténénec törvényében járna tellyes ſzivéből; és el nem ſzakada az Jeroboamnac bűneitől, ki bűnbe eyté az Izraelt.
32 ABban az időben kezde az UR puſztitani Izraelben: és megveré őket Hazael
33 Izraelnec minden határában. Az Jordán vizétől fogva napkelet felé az Gáladbéliecnec, az Gád nemzetſégének, az Ruben nemzetſégének, Manaſſe nemzetſégének, Aroertól fogva, (melly az Arnon patac mellet
34 vagyon,) az Gileadot és Baſant. Az Jehunac több dólgai pedig, és minden czelekedeti és vitéſségi, nemde ninczenckė megirva, az Izrael királyinac dolgoc felől való könyvben? Es elaluvéc Jehu az attyaival: és eltemetéc ótet Samariában: és uralkodéc Joa-
35 chaz az ő fia ő helyette. Az napoc pedig melyekben uralkodott Jehu Izraelen Samariában, huſzonnyóltz eſztendőt téſznec.

XI. Réſz.

Athalia Ochoziaſnac annya megöleti mind az kiralyi magból valókat, elreytic Joaſt Ochoſiaſnac fiát: Kit Jojada pap hét eſztendös korában királlya téſzen, és az Athaliat megöleti.

1 ATHalia pedig Ochoſiáſnac az annya, látván hogy meghólt vólna az ő fia, felkele és megölé mind az királyi magot.
2 Jóſába pedig az Joram

királynac leánya, Ochoziásnac húga fogá Joaſt az Ochoſiaſnac fiát, és ellopván ótet az király fiai közzül, kic megőlettetnec vala, elreyté az ő daykajával egybe az ágyas házban: Es elréytéc ótet, és meg nem ő-
3 lettetéc. Es elreytvén vala Joaz az ő daykajával egybe az Urnac [a] házában hat eſz tendeig: Athalia uralkodic vala pedig az földőn.

4 AZ hetedic * eſztendőben pedig elkűlde Jojada, és melléje vővé az ſzázadoſokat, hadnagyokat és az vitézeket, kiket bévún az UR Templomába, és kőtéſtőn ő véle, és megeskütteté őket és megmutatá
5 nékiec az király fiát. Es paranczola nékic, mondván: Ezt kell czelekednetec: Az harmad réſze azoknac kiknec fel kell ſzombatra jőniec, az király házát őrizzéc. Az har-
6 mad réſze légyen az Sur kapuban, és az harmadic réſze az vitézec hároc megett való kapúban: és nagy ſzorgalmatoſsággal őrizzetec ez Templom környűl, hogy ſenki rejánc
7 ne űlsőn. Az kic pedig ſzombaton kimentec, két reſzben legyenec: Es vigyazzatoc az UR házának megőrizéſére az király körűl.
8 Es vegyétec környül az királt, kiki mind kezében tartván fegyvéret: Az ki pedig ez rendre rejá űtne, azt megőllyétec: Es legyetec ſzűntelen az király környűl, mind mikor
9 kijő mind mikor bémégyen. [b] Ugy czelekedénec azért az ſzázadoſoc az mint meghadta vala nékic Jojada pap, és kiki melléje vővé az ő férfiait, azokat az kic bémennec vala ſzombaton, azokal egybe kic kijőnec vala ſzombaton, és menénec Jo-
10 jada paphoz. Es ada az pap az ſzázadoſoknac kopjákat és * paiſokat; mellyec Dávid királyé valának az UR házában.
11 Es rendet állának az vitézec kiki fegyverét kezében tartván, az háznac jób őldalától fogva az háznac bal őldaláig, az óltár felé és a ház felé, à király mellét mind körőſ-
12 kőrnyűl. Es kihozá az király fiát, és fejébe tőve az Coronát, [c] és kezébe adá az bizonyſág tételt, és királlyá tővé ótet, és megkenéc; és kezeckel tapſolván mondánac: éllyen az király.
13 MIkoron pedig meghallotta vólna Athalia az vitézeknec és az kőſségnec zenduléſét, béméne az néphőz az UR ha-
14 zába. Ki mikor két felé tekintet vólna; Imé az király áll vala az kő láb mellet az ſzokás ſzerint, és az fejedelmec és az trombitáſoc á király előtt álnac vala, és trombitálnac vala. Ackor megſzaggatá Athalia az ő ruháját, és kiáltván monda: pártot űttőtec ellenem. Paranczola azért Jojada pap
15 á ſzázadoſoknac á ſeregnec hadnagyainac, és monda nékic? Engedgyétec meg hogy menjen ki az rend kőzött, és valaki ótet kővet: azt megőllyétec fegyverrel: Mert azt mondgya vala az papnac ölettzéſéc meg
16 az UR házában. Es helt adánac néki, és arra az útra méne, mellyen az lovakat bévíſzic vala az király házába; és ott öléc meg ótet.
17 KŐtéſtőn pedig Jojada a UR kőzőtt, az király közőtt, és az nép közőtt, hogy ők lennénec az URnac népe iſmét az király
18 közőtt és az nép közőtt. Es elméne az egéſz föld népe az Baal templomába és azt elrontác, és mind óltárit mind képeit tellyeſséggel letőréc: és Matthant az Baal papjátis megőléc az óltároc előtt, és az pap helyére állatá az tiſzteket az Urnac
19 házában. Annakfelőtte melléje vévén az ſzázadoſokat és az hadnagyokat, és az vitézeket és az egéſz föld népét, elvivec azkirált az Urnac házából; és menénec az gyalogoc kapujának útán az király házához és űle az
20 királyoc ſzékibe. Es őrvendeze mind az egéſz föld népe és megyugovéc az város minekutánna megőléc Athaliat fegyverrel
21 az király háza mellet. Hét eſztendős vala Joas mikor uralkodni kezdé.

XII. Réſz.

Az Joas király paranczollya hogy az Iſten Templomát eppitéſſéc à papoc az Iſtennec ſzenteltetet ajándekokból. Az Syri abéliec háborgattyác Joaſt, az után az ő maga ſzolgáitol megőlettetic, kinec helyette uralkodic Amaſias.

1 IEHUNAC † hetedic eſztendejében tévéc Joaſt királlyá, és negyven eſzendeig uralkodéc Jeruſálemben: Az ő annyának pedig Sebiah vala neve, ki Beerſebából való
2 vala. Es czelekedéc Joas kedves dolgot az URnac ſzemei előtt mind addig, míg Jojada pap oktatá ótet. De mindazáltal az
3 magaſságbéli óltároc el nẽ vetteténec vala: az nép mégis áldozic vala, és illatot tészen vala az magaſságban való óltárokon.
4 a MEgparanczolá pedig Joas az papoknac, hogy minden pénzt mely Iſtennec ſzenteltetic és az URnac házába bévitetic, tudniillic mind az megſzámláláſnac pénzét az ſzemélyeknec megváltó pénzét, mind pedig az mellyet kiki ſzabadakarattya ſzerint az Urnac házához
5 béviſzen. Vegyenec fel az papoc, kiki mind az ő felebarátyaitól, és ők epitſéc meg az UR házának romláſit, mindenűt
6 az hól romláſt látnac rayta. Lőn pedig Joas királynac huſzonharmadic eſztendejében, mégis nem eppítettéc vala meg az
7 papoc az Templomnac romláſit. Annakokáért elő hivatá Joas király az Jojada papot az tőb papockal egybe, és monda nékiec.

† 2. *Chron.* 24.

a *Három rendbéli pénzt mond Joas hogy bévigyenec az papoc az Templomba: Előſzer az mellyet adot minden az ki húſz eſztendőſnec találtatoc mikor az népet megſzámláltác, Maſodſzor az mellyel megváltotta valaki mágát, ha valami véſzedelemből megſzabadúlván magát Iſtennec ſzételte, Harmadſzor az mellyet ſzabadakarattyot Iſtennec.*

Miért

a *Az az, á Templomban.* * 2. *Chron.* 23. 1.

b *Dávid az Levitákat bizonyos rendre ſzabta vala, hogy ſemmi ne lenne rendetlenől, és az Levitác tudnác az ő rendeket, és ollyan rendelſzélgalnának az Iſten házakörryűl. Annakfelőtte ugy rendelte vala hogy az Leviták nac egy réſze egy hétenſzelgálna egy ſzombattúl fogva máſic ſzombatig, és hogy minekelőtte ezec haza mennének, mas rendbéli Levitác jőnének, kic az, elſőket felváltánac hogy azoc háza miketnének, ezekel és az király házában valo fő emberekkel tészen Jojada ſzövétſéget az Iſtẽ Templomában, és az Levitákat kic ſzombatra fel jőttec vala, három réſzre oſztya, az kic pedig immár az ő heteket eltőltőtec vala, azokatis megtartoztattya és két réſzre oſztya.*

* 2. *Sam.* 8. 7 11.

c *Ezen némellyec az Iſten törvényének kőnyvet értic: Némellyec az király őltözetet,*

Miért nem eppittec meg az Templomnac romláſit? Ez után azért ne vegyétec az pẽzt az ti eſmerőitektől, hanẽ az Templom romlá-
8 ſinac eppitésére adgyátoc azt. Engedénec azért az papoc, és el nem vővéc tobbé az pénzt az néptől, hogy ők ne eppítenéc meg
9 az UR házának romláſit. Vévén azéri Jojada pap egy ládát, annac az fedelén czinála
b *Aliás Lyukas.* egy b likat, és helhezteté azt az óltár mellé jób felől, melly felől az UR házába bémennec vala, és abba tőltéc az papoc, az Templomnac őrizői mind az pénzt, mellyet az URnac házába béviſznec nala.
10 És mikor láttyác vala hogy ſoc pénz volna az ládában, felmégyen vala az király iródejákja az fő pappal eggyűt, és megolvaſván az pénzt, mellyet az UR házában találnac
11 vala, czomóba kőtic vala. Es az kéſz penzt az miveſec kőrnyűl való palléroc kezébe adgyác vala az URnac házában, és azt azokra az miveſekre kőltic vala, az kic az UR-
12 nac házát eppîtic vala. Az méſz égetőkre tudniillic és az kőmiveſekre hogy mind fákat vennénec, mindfaragot kőveket kéſzîtenénec, az UR házának romláſinac eppîtésére, és mindenekre, mellyec az háznac ep-
13 pîtésére ſzükségeſec valánac. De mindazáltal abból az pénzből mellyet béviſznec vala az UR házába, nem czináltatnac vala az UR házához ſem ezűſt poharokat, ſem vigaság tévő ſzerſzámokat, ſem medentzéket, ſem trombitákat, ſem valami egyéb a-
14 rany vagy ezűſt edént. Mert az miveſeknec adgyác vala azt, és az URnac házát ép-
15 pétic vala abbol. Számot ſem véſznec vala az emberektől az kiknec kezec általi kiadgyac vala az pénzt az miveſeknec mert
16 hiven czelekeſznec vala. Az vétekért és bűnért való pénzt pedig nem viſzic vala az URnac házaba: mert az az papoké vala.
17 ACkor feljőve Hazael az Syriabéli király, és vijtatá Gathot, mellyet megis vőn: Annakutánna megfordúla Hazael,
1 hogy felmenne Jerusálem ellen: De Joas Judának királlya, vővé mind az megſzẽtelt ajándékokat, mellyeket ſzenteltenec vala Iſtennec az ő attyai, Joſaphat, Joram és Ochozias Judának királyi: és az mellyeket ő maga ſzentelt vala, és mind az aranyat, mellyet találtatéc mind az UR házának mind pedig az király házának tárházában: és küldé Hazaelnec az Syriabéli királynac, és elmé-
19 ne Jerusálem alól. Joaſnac pedig tőb dolgai, és mindẽ czelekedeti, nẽde ninczeneké megirva az Juda orſzágbéli kiralyokról való
20 kőnyvbẽ? Feltámadván pedig az ő ſzólgai pártot űténec ellene, és levágác Joaſt Beth Milloban, mellyen alámennec Syllába.
21 Jozachar *mondó* Semaathnac fia, és Jozadab Semeinec fia, az ő maga ſzolgai levágác őtet, és meghala: és eltemetéc ötet az ő attyaival Dávidnac városában. **Es Amaſias az ő fia uralkodéc helyébe.**

XIII. Réſz.

Joachas királnac idejében igen megrontatic az Izrael orſzága az Syriabéliéktol Joachaz után léſzen Izraelen Király Joas, ki az Eliséuſtol megerőſſitetvén megveri az Syriabéliéket háromſzor, és viſſzaveſzi mind azt az mit az ő attya eltében elvőttec vala.

1 AZ Juda orſzágabéli Ochozias király fiának az Joáſnac húſzonharmadic eſztendejében, uralkodéc Joachaz az Jehunac fia Izraelen Samariában, tizenhét eſztendeig. Es gonoſzúl czelekedéc az URnac
2 ſzemei előtt, és kőveté Jeroboamnac az Nebat fianac bűneit, ki bűnbe eyté Izraelt, és
3 el nem ſzakada azoktól. Es felgerjede az URnac haragja Izrael ellen: és adá őket Hazaelnec az Syriabéli kiralynac kezébe, és Benhadadnac az Hazael fiának kezébe,
4 az ő életének minden idejében. Könyörge azért Joachaz az URnac, és meghalgatá ötet az UR: mert láttya vala Izraelnec nyomorúságát, mert nyomorgattya vala őket
5 az Syriábéli király. Es az Iſten ada Izraelnec ſzabadítót, és kimenekedének az Syriabéliecknec hatalmokból: és laknac vala áz Izrael fiai az ő sátorokban mint ſzinte az e-
6 lőtt. De mindazáltal el nem távozának az Jeróboam házának bűneitől, ki bűnbe eyté az Izraelt: hanem azokban járának, sőt
a *Ezt az Achab király plántalta vala. 1. Reg. 16. 33.* a berekis helyén marada Samariában.
7 Jólleket nem hagyot vala *az Syriabéli király* Joachaznac többet ötven lovágnál, tiz ſzekernél, és tiz ezer gyalognál: Mert megőlte vala őket az Syriabéli király: és ollyaña tötte vala őket, mint az megczéplett polyvá.
8 Az Joachaznac pedig tőb dolgai és minden czelekedeti és az ő ereje, nemde ninczeneké megirva az Izrael kiralyáinac dólgai felől
9 való kőnyvben? Es elaluvéc Joachaz az ő attyáival és eltemetéc ötet Samariában: és az ő fia Joas uralkodéc ő helyette.
10 JOaſnac az Juda királyának harmintzhetedic eſztendejében kezde uralkodni Joas az Joachaznac fia Izraelen Samariaban,
11 tizenhat eſztendeig. Es gonoſzúl czelekedéc az URnac ſzemei előtt, el nem tavozéc az Jeroboamnac Nebat fiának ſemmi bűneitől, ki az Izraelt bűnbe eyté, hanem azokbã
12 járа. Joaſnac pedig tőb dolgai és valamit czelekedet, és az ő erőſſége mellyel hadakozott Amaſias ellen az Judah kiráilya ellẽ, avagy ninczeneké megirva az Izrael királly-
13 ainac dólgai felől való kőnyvben? Es elaluvéc Joas az ő attyáival: Jeroboam úle pedig az ő királyi ſzékibe, és eltemetteték Joas Samariában az Izraelnec királlyaival egybe.

14 Eliséus pedig megbetegedéc, melly betegségbe megis hala, és alamene ő nozzája, Joas az Izraelnec királlya, és ortzájárá búrúlvan ſira, és monda: Edés atyám, édes atyám, b Izraelnec ſzekerei és lovagjai.

b Ezt azért mondgya, mert Elisérs áz ő könyörgésével többet haſznált Izraelnec hogy nem az hadakozó ſzekerec és lovagoc.

15 Ackor azt mondotta vala néke Eliséus, végy valami kézivet és nyilakat kezedbe, és
16 kezébe vővé mind az kézivet mind az nyilakat. Es monda az Izrael királlyának: Fogd meg az te kezeddel az kézivet, és megfogá, az ő kezével, és annakutánna reája veté Elisé
17 séus az ő kezeit az király kezeire. Es móda: Niſd meg az ablakot napkelet felől, és mikor megnyitotta vólna: Móda Eliséus: Lőy, és lővé. Ackor monda: *Az* URnac győzedelmes nyila ez, győzedelmes nyila, *mondó*, az Syriabéliec ellen, mert megvered az Syriabélieket Aphékben, mîglen mind megemészteted őket.
18 Monda iſmet: Vedfel az nyilakat: és felvővé, és monda az Izrael királlyának, lődaz földet, és lővé az földet
19 háromſzor: az után elhagyá. Ackor megharaguvéc reája ac Iſten embere, és monda ótſzór vagy hatſzoris kell vala ſónód, és igy megverted vólna az Syriabélieket mîglen mind megemészteted vólna őket: De iſmár ezac háromſzor vered meg őket.

20 Annakutánna meghala Eliséus, és eltemetéc ótet. Az Moabnac ſeregi pedig jővénec az feldre azon eſztendóben.
21 Lőn pedig mikor egy embert el akarnának temetni, imè meglatác azokat az ſeregeket, és bévetéc az embert az Eliséus koporſojába: Ki béeſven megéré az Eliséusnac temetemit és megelevenndéc es labaira álla.

22 Hazael pedig az Syriabéli király nyomorgatá Izraelt Joachaznac életének
23 minden rendiben. Es könyörüle az UR raytoc, könyörüle, mondom, ő raytoc, és hozzájoc téré az ő kötéſéjért, mellyet tőtt vala Abrahammal, Iſaackal és Jácobbal, és nem akará őket elveſzteni, ſem el nem ve-
24 té őket mind ez ideiglen. Meghala pedig Hazael az Syriabeli király és az ő fia Ben-
25 hadad uralkodéc helyette. Es viſzſzavővé Joas Joachaznac fia, Benhadadnac az Hazael fiának kezéből az városokat, mellyeket erővel elvótt vala Joachaznac, az ő attyának kezéből: Háromſzor veré meg ótet Joas, és megadá az Izraelnec városit.

XIIII. Réſz.

Az Amaſias király mivelhogy az Iſtent igazán tiſzteli, elöſzer az Edoméuſokat igen megveri. Az után mivelhogy elhitte vala magát az Izraelitáktól igen megveretic és ſzolgaitul megölettetic. Jeroboam király terjeſzti az ő orſzágát, és ő helyette leſzen király Zacharias.

1 Z Joacháznac Izraelbéli királynac fiának, tudniillic Joaſnac másodic eſztendejében, kezde uralkodni Amaſias Joaſnac az Judah királiyának fia.
2 Huſzonőt eſztendős vala mikor uralkodni kezde, és huſzonkilentz eſztendeig uralkodéc Jerusálemben: Az ő annyának pedig Joadan vala neve, Jerusalemből való.
3 Ez kedves dolgot ezelekedéc az UR ſzemei előtt, de mindazáltal nem annyira mint Dávid: Acképpen ezelekedéc mindent mint az ő attya
4 Joas. a Czac hogy az magaſságbéli óltárokat nem tőrtéc vala el: hanem még az nép áldozic vala és illatot tészen vala az magaſságbéli óltárokon.

a Az az, Igazan tiſztelteléc Iſtent czac hogy nem ott az holott Iſten hatta vala, tudniillic Jerusalemben.

5 Lőn pedig mikor az birodalom kezében megerőſſődőt vólna, megőlé az ő ſzólgáit, † kic az királ az ő attyát megőltéc
6 vala. *Az* gyilkoſoknac pedig fiait meg nem őlé, mikeppen megvagyon * irva az Moſes törvényében, mellyben az Iſten meg paranczolta illyen ſzockal: Az atyác az fiakért, ſe pedig az fiac az atyákért meg ne ölettéſſenec, hanē kiki az ő vétkejért ölettéſéc meg.

† *Sap.12.21*
* *Deut.24.16. Ezech.18.20.*

7 UGyan ő megveré az Edomitác kűzzul tíz ezeret az ſós vőlgyben: és megvővé Selat oſtrommal, és azt neveze Jochtee nec mind ez mai napigian.

8 Ackoron küldé Amaſias követeket Joaſhoz Joachaznac fiához, ki az Jehunac Izraelbéli királnac fia vala, ezt izenven:
9 Szállyunc ſzembe egymáſſal. Ackor küldé Joas az Izraelnec királlya Amaſiashoz az Judabéli királyhoz, illyen válaſzſzal: *Az* bogáczkóró melly az Libanuſon vagyon küldött az Libanuſon való Cedrusfához, ezt izenvén: Adgyad az te leányodat az én fiamnac feleségűl: Altalméne pedig az mezei vad, melly az Libanuſban vagyon, és eltapodá az bogáczkót.
10 Megveréd az Edombélieket, annakokatét felfuvalkodál ſzivedben: Am bátor diczekedgyel czac légy veſztegséggel házádban, miért egyelited magadat veſzedelembe, hogy mind te eleſſel, mind Judah veled egy-
11 be. Es nem fogadá azt Amaſias: Felméne azért Joas az Izraelnec királlya és ſzembe ſzállának egymáſſal, ő és Amaſias az Judabéli király, az Judában való Bethſemeſben.
12 Es megveretétec Judah az Izraelből, és elfutának kiki az ő házába.
13 Amaſiaſt pedig az Juda királyát, Joaſnac az Ochozias fiának fiát, megfogá Joas az Izraelbéli király Bethſemeſben, Es méne Jerusálēbe: és leronta Jeruſalemnec kerítéſét, az Ephraim kapujától fogva mind az ſzegelet kapúig,
14 négyſzáz ſingre. Es elvivé mind az aranyat mind az ezüſt és mind az edényeket mellyec találtatának az UR házában és az király házának tárházában; és az zálagba vetet

fia-

15 fiakat, és megtére Samariába. Joaſnac pedig tób dolgai, mellyeket czelekedett; és az ő győzödelme, és miképpen hadakozott Amaſias ellen az Júdah királlya ellen, avagy ninczeneké magirva az Izraelbéli király-
16 oknac dólgai felől való könyvben? Es elaluvéc Joas az ő attyával, és eltemettetéc Samariában az Izraelnec királyaival eggyűt és az ő fia Jeroboam uralkodéc ő helyette.

17 Ele pedig Amaſiác Joaſnac az Judah királlyának fia, minekutánna meghala Joas: Joachaznac az Izraelbéli királynac
18 fia, tizenőt eſztendeig. Amaſiaſnac pedig tób dolgai avagy ninczeneké megirva az Judah országabéli királyokról való kő-
19 nyvben. Pártot űtének pedig ő elle Jeruſálemben, és elſzalada Lachisba: Utánna küldének pedig Lachisba, és megőléc ott ő-
20 tet. Es viſſzahozác ótet lovakon, és eltemettetéc Jeruſálembe Dávidnac városában az ő attyáival.

† 2.Chr. 28.1. 21 FOgá † azért az egéſz Judabéli nép Azariaſt, ki tizenhat eſztendős vala, és királlya tévéc ótet Amaſias helyett; az ő at-

b Tudniillic Amaſias. 22 tya helyett. Ez b eppité meg Elathot mellyet viſſzavőtt vala Judának, minekutanna elaluttvólna az király az ő attyáival.

23 AMaſiaſnac, Joaſnac az Judah királlyának fiának tizenőtódic eſztendejében, uralkodéc Jeroboam Joáſnac az Izrael
24 királlyának fia Samariában, negyven egy eſztendeig. Es gonoſzúl czelekedéc az URnac ſzemei előtt, Jeroboamnac az Nebat fiának ſemmi bűneitől el nem tá-
25 vozéc, ki bűnbe eyté Izraelt. Ez nyerè viſſza az Izraelnec határát, attól fogva az hól Emathba bémennec, mind az puſzta tengerig az Izraelnec URának Istenének beſzéde ſzerint, mellyet ſzólot vala az ő ſzolgája által, Jonas Prophetának Amithai fiának általa, ki Gad Hepherből való

c Az az, hogy ſenkinec, sé fónec ſem ála valonac ſem urnac ſem ſzolgánac, ſenkinec ſemmi ereje nem vólna az ſzabaditaſra. 26 vala. c Mert látá az UR az Izraelnec nagy nyomorúſágát, és hogy ſemmi vólna mind az bérekezterett mind pedig az elhagyattatot, és ſenki nem vólna ki az Izraelt meg-
27 ſzabadîtaná. Az UR ſem végezte vala azt hogy az Izraelnec nevét úgy eltörlené hogy az ég alatt ne vólna: annakokaért megſzabadîtá óket Jeroboamnac az Joas fiának-
28 általa. Az Jeroboamnac pedig tób dolgai és minden czelekedeti, és az ő győzödelme, és miképpen hadakozott, miképpen nyérte viſſzáza az Judához tartozó Damaſcuſt és Hemathot az Izraelnec, nem-
29 de ninczeneké megirva az Izraelbéli királyokról való könyvben. Es elaluvéc Jeroboam az ő attyaival az Izraelbéli királyockal, és uralkodéc az ő fia Zacharias ő helyette.

Zacharias király.

XV. Réſz.

Uziaſt megveri Iſten bélpokloſsággal és az emberec tarſaſágából kirekeztetic. Sallum, Manahem, Pechaja, Pecah és Hoſéas uralkodnac Izraelben. Judah orſzágan uralkodic Jotham, és Jotham helyet Achaz.

1 ERoboamnac az Izrael királlyának huſzőheredic eſztendejében kezde uralkodni 2 Azariás Amaſiáſnac az Judah királlyának fia.

a Más néven Uzias, 2.Chro. 26 v.1.

2 * Tizenhat eſztendős vala mikor uralkodni kezde, és őtvenkét eſztendeig uralkodéc Jeruſálemben, és az ő annyának neve Jechelia vala, Jeruſálemből
3 való. Ez kedves dolgot czelekedéc az URnac ſzemei előtt, mind az ſzerint à mint az ő
4 attya Amaſias czelekedett vala. De mindazáltal az magaſságbéli óltároc el nem rontatának: Még az nép áldozic vala és illatot téſzen vala az magaſságbéli óltá-
5 rokon. † Megveré pedig az UR az királt, és bélpoklos lőn mind halála napjáig, és magánac való házban lakéc: Jotham pedig az király fia viſeli vala gondgyát az király házának, tőrvént ſzolgáltatván az föld népe-
6 nec. Azariáſnac pedig tób dólgai, és minden czelekedeti avagy ninczeneké megirva az Judabéli királyokról való könyvben?
7 Es elaluvéc Azarias az ő attyaival, és eltemetéc ótet az ő attyaival Dávidnac városában, és az ő fia Jotham uralkodéc ő helyette.

† 2.Chron 26. 19,20, és 21.

8 AZariaſnac az Judabéli királynac harmintznyóltz eſztendejében kezde uralkodni Zacharias az Joramnac fia Izrae-
9 len Samariában hat hólnapîg. Es gonoſzúl czelekedéc az URnac ſzemei előtt, miképpen az ő attyai czelekedtec vala: Nem
10 ſzűnéc meg Jeroboamnac az Nebat fiának bűnéitől, ki vétekbe eyté Izraelt. Pártot
11 úte pedig ő ellene Sallum az Jabeſnec fia, és megőlé ótet az népec láttára, és megőlvén
12 ótet, ő uralkodéc helyette. Zachariaſnac pedig tób dólgai, Imé megvadnac irva az Izraelbéli királyokról való könyvben. Ez az URnac beſzéde, * mellyet ſzólot vala Je-

† Sup.10.30

hunac, mondván: az te fiaid negyedizîg ülnec az Izrael királlyának ſzékekben: Es úgy lőn.

13 SAllum az Jabes fia uralkodéc Uziaſnac az Judabéli királynac harmintzkilentz eſztendejében, és czac egy egéſz hólnapîg
14 uralkodéc Samariában. Mert feljőve Manahem az Thirſabéli Gadinac fia, és méne Samariába, és megőlé Sallumott Jabeſnec fiát Samariában, és megőlvén ótet uralko-
15 déc ő helyette. Sallumnac pedig tób dólgai és az ő pártoláſa, mellyet czelekedéc: Imé azoc megvadnac irva az Izraelbéli királyokról való könyvben.

16 Ackor megvővé Manahem Thirsánac
városát, és mivelhogy bé nem bocsátác,
levágá mind az benne valókat, és Thirsától fogva mind az határbélieket, és meg
az terhes aſszonyi állatokatis fegyverré
hányá.

17 AZariaſnac az Judabéli királynac har-
mintzkilentz eſztendejében uralko-
déc Manahem az Gadinac fia Izraelen tíz
18 eſztendeig Samariában. Es gonoſzúl
czelekedéc az az URnac ſzemei előtt: Nem
ſzűnéc meg Jeroboamnec az Nebat fiá-
nac bűnétől tellyes éltében, ki vétekbe ey-
19 té az Izraelt. Eljőve pedig Pul az Aſſyria-
béli király az országra, és Manahem ada
Pulnac ezer Talentum ezűſtöt hogy ő né-
ki ſegitséggel lenne az ő birodalmának
20 megerőſſitéſében. Veté pedig Manahem
az ezűſtöt Izraelben mind az gazdagokra,
hogy mindenic adna az Aſſyriabéli király-
nac ötvenötven Sicluſt, és megtére az Aſ-
ſyriabéli király és nem kéſéc ott abban az
21 országban. Manahemnec pedig több dol-
gái és minden czelekedeti avagy ninczeneké megirva az Izraelbéli királyokról va-
22 ló könyvben. Es elaluvéc Manahem az
ő attyaival, és uralkodéc az ő fia Phaceja
ő helyette.

23 AZariaſnac az Judabéli királynac öt-
venedic eſztendejében kezde uralko-
dni Phaceja az Manahemnec fia Izraelen
24 Samariában két eſztendeig. Es gonoſzúl
czelekedéc az URnac ſzemei előtt, nem tá-
vozéc el Jeroboamnac az Nebat fiának bű-
25 neitől, ki vétekbe eyté az Izraelt. Párttot
űte pedid ő ellene Phacee Romeliának fia
az ő hadnadgya, és megőlé őtet Samariában az király házának palotájában, Argobbal és Ariéhval, és ő véle valának ötven fér-
ſiakis az Galadbélieknec fiai közzűl: kit
26 mikor megőlt vólna, ő uralkodéc helyette.
Az Phacejának pedig több dólgai és minden
czelekedeti, imé meg vadnac irva az Izraelbéli királyokról való könyvben.

27 AZariaſnac az Judabéli kiralynac öt-
venkettődic eſztendejében, kezde u-
ralkodni Phacee az Romeliának fia Iz-
28 raelen Samariában, húſz eſztendeig. Es
gonoſzúl czelekedéc az URnac ſzemei e-
lőtt: Nem távozéc el Jeroboamnac az Ne-
bath fiának bűneitől, ki vétekbe eyté az Iz-
29 raelt. Phaceenac az Izrael királlyának i-
dejében jőve el Teglath Philaſſar az Aſſy-
riabéli király, [a] és megvővé Ajent Abelt,
Machaht, Janoath, Cedeſt, Haſort, Gala-
doth, Galileat, és Nephtalinnac egéſzſől-
30 dét, és elvivé őket fogva Aſſyriába. Párt-
tot űte pedig Hoſeas az Elanac fia Phacee
ellen az Romeliának fia ellen, és megſebe-
ſitven megőlé őtet, és uralkodéc ő helyet-
te, Jothamnac az Uzias fiának húſzadic eſz-
31 tendejében. Az Phaceenac pedig több dol-

[a] *Teglatphilaſſar elrabollya az Izrael országának nagy részet.*

gai és minden czelekedeti: Imé meg vad-
nac irva az Izraelbéli királyokról való kő-
nyvben.

32 PHaceenac az Romelia fiának az Izrael-
béli királynac* másodic eſztendejében * 2.Chro.27.1.
uralkodni kezde Jotham Uziaſnac Judah
33 királlyának fia. Húſzonőt eſztendős vala
mikor uralkodni kezde, és tizenhat eſzten-
deig uralkodéc Jerusálemben: *Az* ő annyá-
nac pedig Jeruſa vala neve, az Sadoc leá-
34 nya. Ez kedves dolgot czelekedéc az UR
ſzemei előtt, mindeneket czelekedéc mint
35 az ő attya Uzias. De mindazáltal az ma-
gaſságbéli óltárokat el nem rontá: *hanem*
még az nép áldozic vala és illatot téſzen va-
la az magaſságbéli óltárokon: ő éppitè
36 meg az UR házának felső kapuját. *Az*
Jothamnac pedig több dólgai és minden
czelekedeti, avagy ninczeneke megirva az
Judabéli királyokról való könyvben.
37 (Ez időben kezde küldeni az UR Judára
Reſint az Syriabéli királyt, és Phaceet az
38 Romeliának fiát.) Es elaluvéc Jotham
az ő attyaival, és eltemettetéc az ő attyái-
val, Dávidnac az ő attyának városában, és
Achaz az ő fia uralkodéc ő helyette.

XVI. Réſz.

Achaz király ſegitséget kér az Aſſyriabéli királtól, az Syriai és Izraelbéli király ellen, Megvéſzi az Aſſyriai király Damaſcuſt és az királt megőli. Achaz nagyob balvány imádásba eſic hogy nem az előtt vólt. Az ő hólta után uralkodec Ezechias.

1 AZ Phaceenac az Romeliá-
nac fiának † tizenhetedic † 2.Chro.28.1.
eſztendejében, kezde uralkodni Achaz Jothamnac az
Judah királlyának fia.
2 Húſz eſztendős vala Achaz
mikor uralkodni kezde, és tizenhat eſztendeig uralkodéc Jerusálemben, és nem czelekedé azt az mi az ő URának Iſtenénec
tettzet vólna, az mint Dávid az ő attya:
3 Hanem jára az Izraelnec királlyáinac útán, és az ő fiátis általvivé az tűzőn az pogányoknac utálatoſságiszerint kiket az UR
4 az Izrael fiai előtt kiüzőt vala. Aldozéc
annakfelőtte és illatot tőn az magaſságbéli
óltárokon és az halmokon, és minden zöldellő fa alatt.

5 AKkor feljőve * Reſin az Syriabéli ki- * Eſai.7.1.
rály, és Phacee az Romeliának fia az
Izraelnec királlya Jerusálemet vitatni, és rejáſzállác Achazra, de meg nem ve-
6 hetéc. Ackor nyerè viſzſza Reſin az Syria-
béli király Elathot az Syriabélieknec, és kiveſzté az Sidókat Elathból: Ackor az Edomitác megjővénec Elathba, és ott kezdénec lakni mind ez mai napíglan.

Küldé

7 Küldé pedig Achaz követeket Teglatphilasárhoz az Aſſyriabéli királyhoz, ezt mondván: Te ſzolgád és te fiad vagyok: Jöy fel és ſzabadíts meg engemet az Syriabéli királynac kezéből, és az Izrael királynac kezéből, kic én rejám tamadtanac.
8 Es vevé Achaz az ezüſtöt és az Aranyat, melly találtatéc az URnac házában, és az király házának tarházában, és ajándékon
9 küldé az Aſſiriabéli királynac. Engede pedig néki az Aſſyriabéli király, és feljövén megvöve Damaſcuſt, és az benne valókat Kirbe [a] vivé, és Reſint megöle.

[a] *Kir media országnac eggyic réſze mellyet Siromediának is hivnac, mivelhogy az Syriabélieket oda vitte vólt Teglatphilaſſar.*

10 Eſeliebe méne Achaz Teglatphilasárnac az Aſſyriai királynac Damaſcuſba: Látván pedig Achaz király az óltárt melly Damaſcuſban vala, küldé annac az óltárnac haſonlatoſságát és képét minden mód-
11 gyával Urias paphoz. Es megeppíté Urias pap az óltárt az formára, mellyet Achaz király küldött vala Damaſcuſból: Igy czelekedéc Urias pap míg viſzſzajöve Achaz király
12 Damaſcuſból. Mikoron pedig megjött vólna Damaſcuſból az király, és látta volna az óltárt, az óltárhoz mené és áldozéc a-
13 zon. Es meggyuytá az ő égő áldozattyát és engeztelő áldozattyát, és áldozéc itali aldozattalis, és az ő engeztelő áldozatinac
14 vérét elhinté az óltár környül. Es az értz óltárt melly az UR előtt vala, távól vivé az Templomnac első réſzétől, hogy ne lenne az ő óltára között, és az URnac haza között, és helhezteté azt az ő óltarának ólda-
15 la mellé éſzac felől. Es paranczola Achaz király Urias papnac, mondván: Az nagy óltáron gyuyts meg az reggeli égő áldozatot és az eſtveli Minhat, az király áldozatryátis az ő Minhajaval egyetembe, Annakfelőtte az egéſz föld népének mind égő áldozattyát, mind Minháját, mind itali áldozattyát, és az égő áldozatnac minden vérét, és egyéb áldozatnac minden vérét az körül hintſed el: *Az* értz óltárról pedig én gondot
16 viſelec. Urias pap pedig mind az ſzerint
17 czelekedéc az mint Achab király megparanczolta vala. Elrontá annakfelőtte Achaz király az értz üſtőknec pártazattyait és azoknac talpait, és léhányá azokrol az üſtőket: *Az* értz tengertis leveté az értz ökrökről mellyeken áll vala, és tévé azt az
18 padimontomra. Es az [b] ſzombatnac haylékatis mellyet az házban eppítettec vala, elhányá, és az királynac kűlső béjáró helyét elfordìtá az URnac házába az Aſſyriabéli királyért. [c] Achaznac pedig több dólgai
19 mellyeket czelekedet, avagy ninczenéké megirva az Judábéli kiralyokrol való könyvben? Es elaluvéc Achaz az ő attyáival, és eltemettetéc azockal Dávidnac vásában, és uralkodéc helyette az ő fia Ezechias.
20

[b] *Erti az ollyá haylékokat mellyékét czináltac vala az Templum őrizőinec. Mind ezeckel pedig azt jelenti az irás hogy Achaz béſzárlotta az Templomot.*

[c] *Az az, hogy ha ſzükség lenne, ſzaladna az Aſſyriabéli király előtt az Templomba.*

XVII. Réſz.

Moſeas király adoſizető léſzen az Aſſyriabéli királynac, az után az Egyptumbéli királyhoz köti magát, elſzakad az Aſſyriabéli királtól és adót nem akar fizetni, eljő azért Salmanaſar, megveſzi Samariát az királt megfogja, az országot elrabollya és örőc rabságra elviſzi. Samariának földét, idegen pogány néppel ülteti meg.

1 Achaznac az Judah kirallyának tizenkettődic eſztendejében kezde uralkodni Hoſeas Elanac fia Samariában Izraelen, kilentz eſztendeig.
2 Es gonoſztúl czelekedéc az URnac ſzemei előtt; mindazáltal nem annyìra mint az ő előtte való Izraelbéli királlyoc.
3 Ez ellen jőt vala fel Salmanaſar az Aſſyriabéli király, és Hoſeas ſzolgája lőn
4 néki, és adót ád vala néki. Eſzébe vövé pedig az Aſſyriabéli király, hogy Hoſeas pártot útőt vólna ő ellene, mivelhogy követeket küldött vala Suához az Egyptumbéli királyhoz, és ő néki adót eſztendőnként nem küld vala. Annakokáért, megfogá őtet à Aſſyriabéli király és megkőtőzvén
5 az tömlőtzbe veté. Es felméne az Aſſyriabéli király az egéſz földre, felméne Samariábais, és megſzállá azt három eſztendeig.
6 Hoséaſnac pedig † kilentzedic eſztendejében vévé meg az Aſſyriabéli király Samariát, [a] és elvivé az Izraelt Aſſyriába: és leſzállìta őket Halában és Haborban az Gozan folyóvíz mellet, és az Me-
7 duſoknac városiban. [b] Mert mikor vétkeztec vólna az Izrael fiai az ő Uroknac Iſteneknec ellene, ki őket kihozta vala Egyptom földéből, hogy Pharaónac az Egytumbéli királnac hatalma alatt ne lennénec, és ők idegen iſteneket tiſzteltec vólna.
8 Es jártanac volna az pogányoknac ſzerzéſekben, kiket kiűzőt vala az Izrael fiai előtt az UR, és az Izrael királyáinac czelekedetec ſzerint. Es titkón czelekedtec vólna az Izrael fiai hamis dolgokat az ő Uroc Iſtenec előtt, és eppítettec vólna magoknac magaſságbéli óltárokat minden városokban, mind várakban mind kerìtet vá-
10 roſokban. Es emeltec vólna magoknac faragott képeket és berkeket minden magas halmokon és minden zöldellő fa-
11 alatt. Jó illatot tévén minden magaſságbéli óltárokon mint az pogányoc, kiket az UR kiűzőt vala előlőc, és igen gonoſz dolgokat czelekedtec vólna, mellyecckel az URat haragra indìtác.

† *Inſtar* [a] *Sálmanſar király megveſzi Samariát, és az egéſz Izrael népét rabságra viſzi.*

[b] *Okat mondgya meg az Izrael népének romlásának.*

† *Exod.20. 3 4.* *Deut.5.7.8.* * *Jer.18 11. és 25.5. és 35.15.*

12 Szólgálván az bálványoknac, kic felől az UR azt † paranczolta vala hogy azt ne
13 czelekednéc, Ackor bizonyságot tőn az UR Izrael ellen és Judah ellen, mind az prophétác, mind az látóc által, ezt mondván: * Térjetec meg az ti gonosz utaitokról és őrizzétec meg az én paranczolatimat és rendeleſimet az egész törvény ſzerint, mellyet paranczoltam az ti atyáitoknac, és mellyet ti hozzátoc küldöttem az én ſzólgaimnac
14 az prophétáknac általoc. Es ők nem engedénec, hanem megkeményitéc az ő nyakokat, az ő attyoknac keménségec ſzerint,
15 kic nem hivénec az ő Urokban Iſtenekben. Es megutálác az ő rendeléſit és az ő kötéſét, mellyet tőtt vala az ő attyockal, es az ő bizonyság tételit mellyeckel bizonyságot tőn ellenec, és hijába való dolgot követénec és hijába valócká lőnec az kőrülőc való pogányokat kövétvén, kic felől azt paranczolta vala az UR, hogy ugy ne czelek-
16 kednénec mint azoc. Es végezetre elhagyác az ő Uraknac Iſteneknec minden paranczolatit, és czinálánac magoknac öntőtt képeket, † borju képét és berket: és
† *1.Reg.12.28.* meghaylánac az egész mennyei ſereg előtt,
17 és az Baalnac ſzolgálánac. Es általvivéc az ő fiokat és leányokat az tűzőn és jövendőket mondánac és varaſlánac, és magokat tellyeſſeggel érte adtác hogy gonoſzul czelekednénec az UR előtt, hogy őtet haragra
18 indîtanác. Annakokaért igen megharagvéc az UR Izraelre, es elveté őtet ſzemei elől, és ſemmi meg nem marada hanem
19 czac az Judah nemzetsége. Sőt még az Judais nem őrizé meg az URának Iſtenenec paranczolatit, hanem az Izraelnec ſzerzéſiben járánac, ugy czelekedvén mint azoc.
20 Elidegenüle azért az UR az egész Izraelnec magvától, és megſanyargatá őket, és
* *1.Reg.12.16. 17.és 26.* 21 koborlóc kezébe adá őket mignem mind elvetné őket az ő ſzemei elől. Mert * elſzakaſztá Izraelt az Dávid házától, és kirallyá tévéc Jeroboamot az Nebat fiat: Megtartoztatá pedig Jeroboam Izraelt hogy az
22 UR után ne menne, és igen nagy vétekbe eyté őket. Es járánac az Izrael fiai Jeroboamnac minden bűneiben, mellyeket az
23 czelekedett vala, és el nem távozánac azoktól. Miglen elveté az Ur ſzemei elől az Izraelt az mint ſzólot vala mind az ő ſzólgai, nac az prophétáknac általoc és elvitetéc fogva Izrael az ő földéből *Aſſyriába* mind ez mai napîg:

c Salmanazar idegen pogányockal ültet meg Samariának tartományat.

24 HOza c anakfelőtte az *Aſſyriabéli* király embereket Babylonyából, Chutából, *Avából*, Hamathból, és Sepharnaimból, és
25 bészállîtá őket Samariának városiba az Izrael népé helyet, kic birác Samáriát, és lakánac annac városiban. Lőn pedig előſzer mikor ott kezdénec lakni, nem félic vala az
26 URat: és boczáta az UR ő reájoc oroſzlányokat, kic megőlic vala őket. Mondánac annakokaért az Aſſyriabéli királynac: *Az* pogányoc kiket ide hoztál és Samariánac városiba megültettél, nem tudgyác az földnec Iſtenénec tiſzteletinec módgyát, és reájoc oroſzlányokat boczátot, kic megőlic őket, mivelhogy nem tudgyác az föld-
27 nec Iſtenénec tiſzteletinec módgyát. Paranczola azért az *Aſſyriabéli* király, mondván: Vigyetec oda eggyet az papoc kőzzül kiket onnét elhoztatoc, ki menyen el és lakjéc ott, és tanîtſa meg őket az földnec Iſte-
28 ne tiſzteletinec módgyára. Elméne azért egy az papoc kőzzül kiket Samariából elvittec vala és lakéc Bethelben, és tanîttya vala őket miképpen tiſztelnéc az URat.
29 Mindazáltal mindenic nemzetség kiváltképpen való iſteneket czinál vala magának, és helheztetic vala azokat az magaſságbéli óltároknac házában, mellyeket az Samariabéliec czinaltac vala, minden nemzetség az
30 ő városában mellyben lakic vala. Mert az Babyloniabéli férfiác czinálác az Suchot Benothot. *Az* Chuthbéli férfiac pedig czinálác az Nergelt: és az Nemathbéli férfiac
31 czinálác az *Aſinat*. *Az* Hevéuſoc pedig czinálác az Nibehant és az Tharthakot: *Az* Sepharnaimbéliec pedig megégetic vala tűzzel az ő magzattyokat, Adramelechnec és *Anamelechnec* az Sepharnaimbélieknec
32 Iſteneknec. Igy tiſztelic vala az URat, és ſzerzénec egy néhány papokat az ő magaſságbéli óltároc mellé, kic ő érettec áldoznac vala az magaſságbéli óltároknac tëplomában.
33 Es jóllehet tiſztelic vala az Urat, de mindazáltal az ő Iſteneknekis ſzolgálnac vala az népeknec ſzokáſoc ſzerint, az kic
34 kőzzül elhoztác vala őket. Mind ez mai napîg czelekednec az ő régi ſzokáſoc ſzerîr, nẽ tiſztelic igazán az Urat, és nẽ czelekeſznec az ő végezéſi és ſzokáſa ſzerint, sẽ az ő tör-
† *Gen 32.28. és 35.10.* vénye ſzerint és paranczolattya ſzerint, mellyet az UR parãczolt az Jácob fiainac, kit
35 Izraelnec nevéze. Kőtéſt tőtt vala pedig *Item 1.Reg.18.* az UR ő vélec, és megparãczolta vala nékic, *31.*
mondván: Ne tiſztellyetec idegẽ iſteneket és ne imádgyátoc őket, és ne ſzólgállyátoc ſe
36 áldozzatoc nékiec. Hanẽ az URat tiſztellyétec az ki titekét kihozott az Egyptuſnac földéből nagy erővel és felemelt karral, azt tiſztellyétec, azt imádgyátoc és ẽnac áldoz-
37 zatoc. Annakfelőtte az ő rendeléſit, itéletit, törvényét és parãczolattyát, mellyeket megirott néktec megőrizzétec, azokat czelekedvén mindẽ időbẽ, és az idegen iſtene-
38 ket ne tiſztellyétec. Es az kőtéſről mellyet veletec tőttem el ne feletkezzetec, és ne ti-
39 ſztellyetec idegen iſteneket. Hanẽ az ti Uratokat Iſtéteket tiſztellyétec, és ő megſzabadît titeket mindẽ ellẽségteknec kezéből.
40 Es nem lőnec engedelmeſec, hanem az

az ő előbbi ſzokáſoc ſzerint ezelekedének.
41 Annakokáért ezec az pogányoc tiſztelték az URat, de mindazáltal az ő faragott képeknekis ſzólgálnac vala: Még az ő fiokis és az ő unokájokis az ſzerint ezelekeſznec mind ez mai napîglan, az mint az ő atyjoc ezelekedtec.

XVIII. Réſz.

Ezechias az Iſtent tiſzteletet helyére állattya Jeruſálemben és Judah orſzágában: Senacherib elſő nagy haddal Jeruſalem ellen, kinec jóllehet Ezechias nagy ſumma pénzt àd, mindazáltal őtet nagy boſzſzuſsággal illeti kővetec által, és az népet inti holdoláſra nagy káromláſſal.

1 Lőn pedig Hoſeaſnac Elanac az Izraelbéli király fiánac harmadic eſztendejében, uralkodni kezde * Ezechias Achaznac az Judabéli királynac fia. 2 Huſzonőt eſztendős vala mikor uralkodni kezde, és huſzonkilentz eſztendeîg uralkodott Jeruſalemben: Az ő annyának pedig neve Abi vala, Zachariaſnac 3 leánya. Es kedves dolgot ezelekedéc az URnac ſzemei előtt mind az ſzerint az mint 4 az ő attya Dávid ezelekedett vala. ő rontá el az † magaſságbéli *öltárokat*, és eltöré az faragott képeket, és levágá az berket, és eltöré az értz kigyót mellyet * Moſes czinált vala, mert mind az ideîg az Izrael fiai illatot téſznec vala annac, és nevezé azt 5 Nehuſthannac. Bizéc az ő Urában Iſtenében, és ő utánna nem lőn ő hozzá haſonló mind az Judabéli királyoc közőtt, és még azoc közőttis kic ő előtte vóltanac. 6 Es az URhoz ragazkodéc és el nem hayla ő tőle és megőrizé az ő paranczolatit, mellyeket paranczolt vala az UR Moſes- 7 nec. Es véle lőn az UR, és mindenút valahová mégyen vala, elémenetteli vala. Elfzakada pedig az Aſſyriabéli királytól, és nem 8 ſzólgála néki. ő megveré az Philiſtéuſokat mind Gazaîg, és minden ő határokat, akar tornyoc akar kerîtett váraſoc vólnánac.

2. *Chron. 28.*

† *2. Chro. 31. 1.*

* *Num. 21. 9.*

9 Lőn pedig Ezechias királnac negyedic eſztendejében: (ez vala pedig Hoſeaſnac Elahnac az Izraelbéli király fiának hetedic eſztendejében,) feljőve Salmanaſar az Aſſynabéli király Samaria ellē, és azt megſzállá.

* *Sup. 17. 6.*

10 † Es három eſztendő múlván azt megvéc: Ezechiaſnac hatodic eſztendejébē, (ez az Hoſeaſnac az Izraelbéli királnac kilenzedic eſztendeje,) vővéc meg Sama- 11 riát. Es elvivé az Aſſyriabéli király Izraelt Aſſyriába, és viteté őket Halaba, Haborba, az Gozan folyovíz mellé, és az Meduſoknac városiba. Ez okaért 12 mert nem engedtenec az ő Uroknac es Iſteneknec ſzavának, hanem megſzegéc az ő kötéſét, az az, mind azokat mellyeket paranczolt vala Moſes az UR ſzolgája, mert nem akarának engedni ſem azokat hallani, ſem az ſzerint ezelekedni.

13 Az Ezechias királynac pedig tizenegyedic eſztendejében, feljőve Senachenb az Aſſyriabéli király Judánac mindē kerîtet 14 városi ellen, és megvővé azokat. Küldé azért Ezechias Judánac királlya az Aſſyriabéli királyhoz Láchisba, ezt izenvén: Vétkeztē, térj el én rólam: *Az* mit rejám vetſz elviſelem. Es vete az Aſſyriabéli király Ezechiaſra az Judabéli királyra hárō ſzáz talen- 15 tū ezűſtőt, és harmintz talentū áranyat. Es oda ada Ezechias mindē ezűſtőt melly találtatéc mind az URnac házában, mind pedig 16 az király házának tárházában. Ugyan azō időbē megfoſztá Ezechias az Templumnac aytáit és az aytónac kűſzőbit, mellyeket ezűſtvel bébūrîtatott vala Ezechias az Judabéli király, és adá azokat az *Aſſyriabéli* ki- 17 rálynac. *Az* után pedig elkűldé az *Aſſyriabéli* király Thartánt, Rabſaríſt, Rabſaceſt Lachisból az Ezechias királyra igē nag' haddal Jeruſalembe: Es azoc feljővén megállánac az felső halaſtónac felepjénél, melly az 18 ruha feſtőnec úta mellet vagyō. Kihivatác pedig az királt, és kiméne hozzájoc Eliacim Helciaſna fia, ki az király házának gondviſelője vala, és Sobna az iródejác, és Joah *A*ſaphnac fia az Secretárius. Es mōda nékiec Rabſaces: Mondgyátoc meg, kérlec, Ezechiaſnac: Ezt mōdgya az *A*ſſyriabéli nag' 19 király: Miczoda bizodalom ez az mellyhöz te támaſzkodtál? Talā ezt gondoltad: a Bizonyára vagyō nékem az ſzólāſra nyelvem, tanáczom és erőm az hadakozáſra: Vallyon 21 mihőz biztál hogy elfzakadtál tűlē? Moſtā imé à megtőrőtt nádſzálhoz biztál, tudnillic, Egiptushoz, mellyhőz ha ki támaſzkodic, bémégyē az ő kezébe és általlikaſztya. Illyen az Pharaó az Egyptumbéli kirá- 22 mindenekhőz kic ő hozzá biznac. Hogy ha azt mondgyátoc nékem: az mi URünkban Iſtenünkben bizunc: Nem azé az, â kinec magaſságît és öltárît elrontotta Ezechias? Es mind Judanac mind Jeruſalemnec megparáczolta: Ez öltár előtt imátkozza- 23 toc Jeruſalémben. Moſtan azért, b adgy zálagot kérlec, az én URamnac az Aſſyriabéli királynac, és két ezer lovat adoc néked, czac hogy adhatnál embereket kic felűlnénec a- 24 zokra. Es mimodon öltalmazhatnád meg magadat az én Uramnac aláb való ſzólgainac hadnagyától, noha Egyptushoz bizol â 25 ſzekerekért és lovagokért. Es moſtan vallyon az UR hirenélkűl jöttemé fel ez hely ellē, hogy azt elveſzeſſem? Az UR mondotta nékem, menj fel ez föld ellē, és veſzeſd el 26 azt. Es monda Eliacim Helcianac fia, és Sobna és Joah âRabſaceſnec; Szóly kérűnc, az te ſzólgaidnac Syriai nyelvēn: mert azt az nyelvet jól értyűc, és ne ſzóly mi velűnc Sidójúl az kerítéſen váló népnec hallāſára.

a *Az az, Tala azt gondolad hogy bölcseſeged, okoſságod erőd annyi vagyon hogy ellene állhaſſ. az Aſſyriabéli királynac.*

b *Ezzel nevetic Ezechiaſt hogy ō olyſzegény hogy két ezér lóra való embereket nem adhat.*

17 Felele pedig nékiec Rabſaces: Vallyon az te uradhoz és te hozzád kűldőtté engemet az én URam hogy megmondánám ez beſzédeket? Nem az férſiakhozé kic az kerítéſen űlnec? c hogy azoc meg egyéc az ő ganéjokat és megigyác az önnön vizelletyeket veletec egyetébe. Es felálla Rabſaces és kiálta fel ſzóval Sidójúl, mondván: Hallyátoc meg az nagy királynac, az Aſſyriabéli királynac beſzédit. Ezt mondgya az király: Meg ne czallyon titeket az Ezechias, mert meg nem ſzabadíthat titeket az ő kezéből. Es ne engedgyétec hogy titeket Ezechias biztáſſon az Urral, ezt mondván: kétſégnélkűl megſzabadít minket az UR, és nem adatic ez város az Aſſyriabéli király kezébe. Ne engedgyetec az Ezechiaſnac, Mert ezt mondgya az Aſſyriabéli király: Vegyétec kegyelmeſſégemet, és jőyjetec ki hozzám, és kiki egyéc az ő ſzőlejéből és fige fájáról, és kiki mind igyéc az ő kútánac vizéből. Mîglen eljővöc és elviſzlec titeket az ti földetekhőz haſonló földre, gabonás és boros földre, kenyeres és ſzőlős földre, olayjos és mézes földre: hogy élheſſetec és meg ne hallyatoc, és ne higgyetec Ezechiaſnac mikor titeket el akar hitetni, mondván: Az UR megſzabadít minket. Vallyon megſzabadítottáké az pogányoknac Iſteni, kiki mind az ő földét az Aſſyriabéli királynac kezéből? Hól vagyon az Hamathnac és Arphadnac Iſtene? hól vagyon az Sepharnaimnac, Henanac, és az Jualnac Iſtene? Vallyon megſzabadítottáké Samariát az én kezemből? Kiczoda mind az földőn való iſtenec kőzzűl, ki megſzabadíthatta vólna az ő földét az én kezemből, hogy az URis kiſzabadíthatná Jerusálemet az én kezemből? Halgata pedig az nép, és nem felele néki czac egy igétis, mert az király megparanczolta vala, mondván: Meg ne felellyetec néki. Ménének azért Eliacim az Helcianac fia az tiſztttartó és Sobna az iródéjác, és Joah Aſaphnac fia az Secretarius Ezechiashoz ruhájokat megſzaggatván, és megmondác néki az Rabſacesnec beſzédit.

• *Az az, kikre oly nagy nyavalyác kővetkeznec hogy az ő ganéjokat megeſzic ha az valuméröſéget ő nem hagyac.*

XIX. Réſz.

Eſaias által Iſten megizeni Ezechiaſnac hogy az Sennacheribnac minden igyekezeti hijába való, léſzen Juda orſzágának és Jeruſálemnec megholdoltatása és vétele felől. Igeretit Iſten jellel megbizonittya. Az után egy Angyalaval egy éyjel levágattya az Sennacherib népét.

1 Ikoron pedig ezeket hallotta vólna Ezechias, megſzaggatá az ő ruháját és ſákba öltőzéc, és bémene az UR házába. Es elküldé Eliacimot az Tiſzttartót és Sobnat az iródejákot és az papoknac véneit, kic ſákokba öltőztec vala fel, E-
3 ſaias prophétához az Amos fiához. Es azoc mondánac néki: Ezt mondgya Ezechias, ez nap nyomorúſágnac, ſzidalmazáſnac és káromláſnac napja, a mert az fiac jutottac az ſzűleſre, de ninczen à ſzűlőnec
4 ſzűléſre való ereje: Netalám az te URad Iſtened meghallya Rabſacesnec minden beſzédit, kit elküldőt az ő Ura az Aſſyriabéli király, hogy ſzidalommal illeſſe az élő Iſtent, és káromló beſzédeckel, mellyeket az te URad Iſtened meghallot. Könyőrögj annakokáért azokért, kic még megmaradtanac.
5 Ménénec azért az Ezechias ſzól-
6 gai Eſaiáshoz. Kiknec ezt felele Eſaiás: Ezt mondgyátoc az ti Uratoknac, Ezt mondgya az UR: Ne fély az beſzédektől mellyeket hallottál, mellyeckel ſzidalmaztac engemet az Aſſyriabéli király ſzólgai.
7 Imé én olly lelket adoc beléje hogy hîrt háll, és megtér az ő földére, és fegyverrel vágatom le ótet az ő földében.
8 MEgtére azért Rabſaces és úgy találá az Aſſyriabéli királt hogy Libnat vitatná, mert meghallotta vala hogy elment
9 Lachisból. Hîrt halla pedig *Tharaca felől az Szereczen király felől, illyen módon: Imé kijőtt hogy hadákozzéc te ellened, és ezt halván megtére, és más kőveteket kűl-
10 de Ezechiashoz, eztizenvén. Ezt mondgyátoc Ezechiaſnac az Judabéli királynac, mondván: Meg ne czallyon tégedet az te Iſtened, kiben te bizol, ezt mondván; Nem adatic az Aſſyriabéli király kezébe Jeruſá-
11 lem. Imé hallottad mit czelekedtec az Aſſyriabéli királyoc, minden orſzágockal, elveſztvén azokat, és te megſzabadúlhatſzé?
12 Vallyon megſzabadítottáké az pogányoknac Iſteni azokat, kiket elveſztettes az én atyáim, Gozant, Arant, Reſephet és az Eden fiait, kic Thelaſarban valánac?
13 Hól vagyon az Emathnac királlya, Arpadnac királlya és à Sepharnaim városnac királlya? Hól vagyon Ana és Ava?
14 ES elvővé Ezechias az levelet az kőveteknec kezekből és azt megolvasá: Es mikor felment vólna az URnac házába, kiter-
15 jeſzté azt Ezechias az UR előtt. Es imátkozéc Ezechias az UR előtt, és monda: Izraelnec URa Iſtene, ki az Cherubimoc kőzőtt lakol, te vagy egyedűl ez földőn való minden orſzágoknac Iſtene, te teremtetted
16 mind az eget mind az földet. Hayts hozzám URam az te fűleidet és halld meg, nîſd fel az te ſzemeidet és láſd meg, és halld meg az Sennacheribnac beſzédét, ki ide küldőt hogy ſzidalommal, illetné az élő I-
17 ſtent. Bizonyára URam az Aſſyriabéli királyoc elpuſztitottác az pogányokat és a-
18 zoknac földőket. Es az ő iſteneket az tűzbe hántác, mert nem iſtenec valánac, hanem

a *Az ſzűlő aſſzonyi állat fajdalmához haſonlittya az ellenyomorúſágokat, mellyel ſzűlni akarnac de nem ſzűlhet az erőtlenségnec miatta.*

hanem emberi kéznec czinálmányi, fa és
19 kő, azért veſztettéc el őket. Moſtan annakokaért mi URunc Iſtenünc ſzabadits meg, kérlec, minket az ő kezéből hogy megeſmerjéc ez földnec minden orſzági hogy te egyedül vagy az UR Iſten.

20 ACkor elkűlde Eſaias az Amos fia Ezechiashoz, ezt mondván: Ezt mondgya az Izraelnec URa Iſtene: Az te könyorgéſedet az Aſsyriabéli király felől, az
21 Sennacherib felől, meghalgattam. Ez az beſzéd mellyet ſzóla az UR ő felőle: Megutált tegedet, megczúfolt tégedet Sionnac ſzűz leánya, te raytad fejét haytogat-
22 ta Jerusálemnec leánya. Vallyon kit ſzidalmaztál meg? És kit gyaláztál? És kiczoda ellen emélted fel ſzódat Kérségnélkül az te ſzemeidet az mágaſságba e-
23 meléd az Izraelnec ſzent Ieſtene ellen. Az te követid által ſzidalommal illetted az URat, és ezt mondottad: Az én ſzekereimnec ſokſága által jőttem fel az magas hegyekre, az Libanus óldalaira, és levágom az ő magas Cedrus fait, és az ő fenyőfáit, és bémegyec az ő végső lakó helyébe, az
24 Charmelnac erdejébe. Es áſoc kűttakat és iſzom idegen vizeket, mert én megſzaraztottam az megſzállot helyeknec forráſit
25 az én lábaimnac talpaival. b Nem hallottadé régtől fogván hogy én dólgom ez? Mellyet még az régi idokben elvégeztem, és azt moſt vittem véghőz, hogy tudniillic az erős városoc lerontatnánac, és
26 rakáſocká lennénec. Es az benne lakóc erejékben megfogyátkoznánac, megrontatnánac és megſzegyenőlnénec, és olyanoc lennénec mint az mezőbéli fu, és az gyermekdéd paray, és az héjazatō való fű, meliy elfonnyad minekelőtte megérnéc.
27 Az te lakóhelyedet pedig, és mind kijövételedet mind béjöveteledet, és az te én ellenem való dihőſségedet jól tudom.
28 Mert te én ellenem dihőskődől, és az te zúgolodáſod feljőtt az én fulcimbe: Annakokaért az én horgomat az te orrodba vetem, és az én zabolomat az te ſzádba, és viſzſzaviſzlec azon az úton,
29 mellyen eljöttél. Es legyen ez jeled: Ez eſztendőben azokat éſzed mellyek az tavalyi aratáſnac hulladékán teremnec: Az máſodic eſztendőben pedig azokat mellyec ő magoktól teremnec: Az harmadic eſztendőben pedig vettec és arattoc, ſzőlőket plántáltoc, és az azoknac gyűmölczét éſzitec.
30 Mert az ki Judah nemzetségéből megſzabadúlt és megmaradott, gyökeret vér és gyűmölczőt teremt.
31 Mert Jerusálemből kijőnec az megmaradtac, és az megſzabadúlt az Sionnac hegyéről: * Az Seregeknec URának búzó ſzerelme czelekeſzi ezt.
32 Annakokaért azt mondgya az UR az Aſsyriabéli királý felől: Bé nem jő ez városba, és nyílat ſem lővöldöz beléje, ſem az paiſos nem oſtromlya azt, és ſánczot nem as mellette.
33 Azon úton az melliyen eljott, viſzſzatér, és ez városba bé nem jő, azt mondgya az
34 UR. Es * mególtalmazom ez várost, hogy megtartſam azt én érőttem, és Dávidért az hogy én ſzolgámért.
35 LÓn azért azon éyjel, † kijöve az URnac Angyala, és levága az Aſsyriabéli táborban ſzáz nyóltzvanöt ezeret: feikelénec pedig jó reggel, és imé mindenüt hólt
36 teſtec valánac. Annakokaért elméne és viſzſzatére Sennacherib király Aſsyriába,
37 és lakéc Ninivében. Es lőn mikor ő az Niſroch Templomában az ő iſtenét imádnà, Adramelech és Saraſár az ő fiai levágác őtet fegyverrel: ők pedig elſzaladánac az Ararat földébe, és az ő fia Aſarhaddon uralkodéc helyette.

b Iſten beſzédi ezec. Azt módgya pedig Iſten hogy az mit az kevély Sennacherib magánac tulaydonit, azoc ő decretomiból lőtte, mellyeket régen meg mondot az Prophétác által, és azokat moſt viſzi véghőz.

** Eſai.9.6.*

XX. Réſz.

Eſaias Prophéta jövendöt mond az Ezechias halálárol, könyörög Ezechias Iſtennec, és meghoſzſzabittya életét, mellyet czuda tetelelis megerősit Iſten. Megmutattya Ezechias az ő kinczét az Babyloniabéli király követinec, melly dologért megfeddi tec Eſaiaſtól.

1 AZ időben † halálra beteggedét Ezechias, és hozzája méne Eſaiás prophéta az Amos fia, és monda ő néki: Ezt mondgya az UR, rendeld el házadat, mert meghalſz és
2 nem élſz. Es Ezechias arczczal a falhoz fordúla, és imádkozéc az URnac, mondván:
3 Kérlec ő Uram, Emlékezzél meg róla hogy te előtted valósággal és tökélletes ſzivel jártam, és hogy azt czelekedtem az mi jó volt az te ſzemeid előtt: Es ſira Ezechias
4 felőtte igen. Még pedig nem ment vala Eſaiás az közepső tornátzig, amikor az URnac beſzéde lőn ő hozzája, mondván:
5 Térj meg és mond meg Ezechiaſnac, az én népemnec fejedelmének: Ezt mondgya az UR, Dávidnac az te atyádnac Iſtene: Meghalgáttam az te imádságodat, láttam az te könyhullatáſidat: Imé én meggyogyitlac tégedet, harmad napra felmégy az URnac
6 házába. Es az te idődet tizenőtt eſztendővel meghoſzſzabítom, és megſzabaditlac tégedet és ez városſt az Aſſyriabéli királynac kezéből: * és mególtalmazom ez városſt, én érőttem és Dávidért az én ſzol-
7 gámért. Es monda Eſaias: hozzatoc egy kőtes ſzáraz figét ide, és hozának, és azt az
8 kelevénre kötéc, és meggyógyúla. Es mi-

† *2.Chron.32. 24. Eſa.38.v.1.*

* *Sup.19.34.*

kor azt kérdené Ezechias, Miczoda jele léſzen hogy meggyogyit engemet az URa, és felmégyec harmad napra az URnac há-
9 zába? Felele Eſaias: Ez léſzen jeled az Urtól, hogy ő megczelekedi ezt ez dólgot mellyről ſzolot te néked: Azt akarodé hogy az órának árnyéka előmennyen tíz gráduſsal, vagy hogy viſzſzatérjen tíz gra-
10 duſſal. Felele Ezechias: könnyű az árnyéknac tíz gráduſsal alászállani: Nem akorom azt, hanem hogy hátramennyen az
Iſa. 38. Cap. 11 árnyéc tíz gráduſſal. Kiálta azért Eſaiás propheta az Urhoz, és viſzſzatérité az árnyékot az mutató Orán mellyet Achaz czináltatot vala, tíz gráduſſal, mellyeken immar alámént vala.

12 ACkor az időben Merodach Baladan, Baladannac az Babyloniai királynac fia, külde levelet és ajándékokat Ezechiaſnac, mert meghallotta vala hogy be-
13 teg vólt vólna Ezechias. Es engede az ő
† 2. Chron. 32. 25. kivánságoknac Ezechias, és † megmutatá az ő házát nékie egéſzlen: mellyben az ő válogatott joſzági valának, az ezüſtöt, aranyat, az füveket, drága kenetet és az ő edénnyinec házát, és minden kinczeit: Nem lőn ſemmi, mellyet meg nem mutatot vólna nekiec Ezechias az ő házában és
14 minden birodalmában. Béméne pedig Eſaias prophéta Ezechias királyhoz, és monda néki: Mit mondának ezec az férfiac? Es honnét jöttenec te hozzád? Felele Ezechias, meſzſze földről Babyloniá-
15 ból. Es monda: Mit láttanac az te házadban? Felele Ezechias mindent láttanac valami az én házamban vagyon: Nem vólt ſemmi az én tárházamban, mellyet
16 nékiec meg nem mutattam vólna. Ackor monda Eſaiás Ezechiaſnac: Hald meg
17 az URnac beſzédét: Imé eljő az idő, és minden valami az te házadban vagyon, és valamit eltőttenec az te atyáid ez mai napiglan, elvitetic Babyloniába, ſemmi meg nem marad: azt mondgya az UR.
18 Az te fiaid közzűlis kic te tőled ſzármaznac és ſzűlettetnec, elviſznec, és komornikoc léſznec az Babyloniabéli király udvarában.
19 Monda pedig Ezechiás Eſaiasnac: Jó az URnac beſzéde az mellyét ſzólál, és utánna mondá: czac hogy békeség és czendeſség légyen addig még élec.
20 Ezechiaſnac pedig több dólgai és minden erős vólta, és miképpen czinálta légyen mind az tót, mind az ſelepet, és mimódő vitte bé az vizeket az városba, nemde ninczenecké megirva az Judabéli kirá-
21 lyokról való könyvben? Es elaluvéc Ezechias az ő attyáival, és az ő fia Manaſſes uralkodéc ő helyette.

XXI. Réſz.

Manaſſes Ezechiaſnac fia nagy bálvány imádó és ártatlan vért ontó léſzen, melly dologért Iſten az prophétác által őtet megſenyegeti: Meghal Manaſſes, és ő helyette király léſzen Amon az ő fia, kit megőlnec az ő ſzolgai, és helyette király léſzen Jozias.

1 MAnaſſes Izenkét † eſztendős vala mikor uralkodni kezde, és ötvenőt eſztendeig uralkodéc Jerusálemben, az ő annyának pedig Hapſiba vala neve. Es gono-
2 ſzúl czelekedéc az URnac ſzemei előtt, az pogányoknac utálatoſſágoc ſzerint, kiket
3 az URkiűzött vala az Izrael fiai előtt. Mert elfordulván megéppíté az magaſſógokat mellyeket * elrontott vala Ezechias az ő attya, és óltárokat emele az Baalnac, és bérketis űltete, az † mint Achab az Izraelnec királlya czelekedett vala, és imádá
4 mind az mennyei ſeregeket és ſzolgála azoknac. Eppíte óltárokatis az URnac házában, * melly felől azt mondotta vala az UR: Jerusálemben helyheztetem az én
5 nevemet. Eppíte *mondom* óltárokat az egéſz mennyei ſeregnec az UR házának
6 mind az két tornátzában. Altalvivé az ő fiátis az tűzőn, és válogatáſt tőn az időc közt, és madár ſzó után jövendőle, es mind nézőt, mind varaslókat ſzerze, és ſoc gonoſz dolgokat czelekedéc az URnac ſzemei előtt, hogy őtet haragra inditaná.
7 Felemelé annakfelőtte az bereknec bálványát, mellyet czinált vala az házbá, * melly felől azt mondotta vala az UR Dávidnac és az ő fiának Salomonnac: ebben ez házban Jerusálemben, mellyet magamnac választottam Izraelnec minden nemzetségi
8 közzűl, helheztetem az én nevemet mind őrőcké. Es ennekutánna ki nem mozditom Izraelnec lábát erről ez földről: De úgy mindazáltál, ha ſzorgalmatoſon az én paranczolatim ſzerint czelekeſznec, és az egéſz törvény ſzerint mellyet nékic paran-
9 czólt Moſes az én ſzólgám. De ők nem lőnec engedelmeſec, hanem tevelgésbe eyté őket Manaſſes, úgy annyira hogy nagyob gonoſſágokat czelekedénec az pogányoknál, kiket az UR ki veſzte az Izrael
10 fiai elől. Annakokaért ſzóla az UR az ő ſzólgai által, az prophétác által, mondván:
11 * Mivelhogy Manaſſes az Judának királlya ezeket ez utálatoſſágokat czelekedte, gonoſzb dolgokat czelekedvén mind azoknál, mellyeket az ő előtte való Amorréuſoc czelekedtec, és Judátis vétekbe eytette, az ő bálványinac átala:
12 Annakokaért ezt mondgya az Izraelnec URa Iſtene: Imé én olly vészedel-

† 1. Chron. 33, 1. &c.

* Sup. 18. 4.

† 1. Reg. 16. 30. 31.

* Deut. 12. 5. 11. 2. Sam. 7. 1.

1. Reg. 9. 3. 2. Chron. 7. 12. Pſal. 132. 13. 14. Jer. 32. 34.

* 2. Sam. 7. 10. 1. Reg. 8. 29. és 9. 3. 2. Chron. 7. 12. Pſal. 132. 13. 14.

* Jer. 15. 4.

ſzedelmet hozoc Jerusálemre és Judára,
hogy mindennec az ki azt hallya megczen-
• *Az az, Olyan mértéckel mérem Jerusálemnec, mint Samariánac, és Manaſſeſnec, mint Achabnac.* 13 dől mind az két füle beléje. [a] És kiterjeſztem Jerusálemre az Samariánac lineáját,
és az Achab házának mértékét, és megűreſſitem Jerusálemet miképpen az ember
megűreſſiti az tálat, mellyet minekutánna
14 megtiſztitott, lebűrittya azt. Es elhagyó
az én örökségemnec maradékját és adom
őket az ő ellenségeknec kezekbe, és az ő
ellenségi elragadozzác és eldúllyác őket.
15 Ezokaért hogy gonoſzúl czelekedtec én el-
őttem, és engemet haragra ingerlettec, az
ő attyoknac Egyptusból való kijövetelek-
nec napjától fogva mind ez mai napiglan.
16 Nagy ſoc ártatlan vértis onta ki Manaſ-
ſes, úgy annyira hogy Jerusálem mindé fe-
ől megtelnéc véle, az ő vétkenélkúl, mel-
lyel vétekbe eyté Judát gonoſzúl czeleked-
17 vén az URnac ſzemei előtt. Manaſſeſnec
pedig több dólgai és minden czelekedeti, és
az ő vétke mellyet czelekedett, ninczenec-
ké megirván az Judabéli királyokról való
18 könyvben? El elaluvéc Manaſſes az ő at-
tyáival, és eltemettetéc az ő háza mellet
való kertében, Ozanac kertében, és az ő fia
Amon uralkodéc ő helyette.

†2. *Chron.* 33. 21. 19 Huſzonkét † eſztendős vala Amon mi-
kor uralkodni kezde, és két eſztendeig
uralkodéc Jerusálemben, az ő annyának
pedig Meſſullemeth vala neve, az Jotbabéli
20 Haruſnac leánya. Es gonoſzúl czelekez-
déc az URnac ſzemei előtt, az mint czele-
21 kedett vala Manaſſes az ő attya. Es mind
azon az úton jára az mellyen járt vala az ő
attya, és ſzolgála az bálványoknac, kiknec
ſzolgált vala az ő attya, és imádá azokat.
22 Es elhagyá az ő attyainac URát Iſtenét, és-
23 nem jára az URnac útában. Es pártot ű-
ténec Amon ellen az ő maga ſzólgai, és
24 megőléc őtet az ő maga házában. Es a-
föld népe levágá mind azokat, az kic pár-
tot ütöttec vala Amon király ellen, és az
föld népe királlyá tővé az ő fiát Joſiaſt ő
25 helyette. Amonnac pedig több dólgai mel-
lyeket czelekedett, nédc ninczenéké meg-
irva az Judabéli királyokról való könyve
26 ben? Es eltemetéc őtet az ő koporsójá-
ban Ozanac kertében: és uralkodéc ő he-
lyette az ő fia Joſias.

XXII. Réſz.

Joſias király megparanczollya hogy az Templum eppitteſſéc. Helcias pap megtalállya az Iſten törvényénec könyvét az Templombã, melly felől az király tanáczot kérd az Hulda Prophétiſſától, ki az orſzágnac veſzedelmét megmondgya. de az királt ezzel vigaztallya hogy az lenne az ő hólta után.

1 Yóltz eſztendős † vala Jo- † 2. *Chron.* 34. 2
ſias mikor uralkodni kezde, és harmintzegy eſzten-
deig uralkodéc Jerusálemben, az ő annyának pedig
Jedidah vala neve, az Beſe-
2 catból való Adajának leánya. Es kedves
dolgot czelekedéc az URnac ſzemei előtt,
és jára az ő attyának Dávidnac minden ú-
taiban, és nem hayla ſem jobra ſem balra.

3 Lőn pedig Joſias királynac tizennyól-
tzadic eſztendejében, elküldé az király
Saphant Aſaliának az Meſullam fiának fi-
át, az Iródejákot, az UR házához, mond-
4 ván: [a] Menny fel Helciashoz az fő pap- [a] *Joſias király-nac első és fő gondya az Iſten házának eppité-se.*
hoz, *es mondmeg* hogy ſzámlállyác meg az
pénzt, melly az URnac házába bévitettetett, mellyet az aytó őrizőc gyűytöttec az
5 néptől. Es adgyác azt az UR házába va-
ló palléroc az miveſeknec kezekbe, adgyác
mondom az miveſeknec, kic az UR házába
munkalodnac, hogy az háznac romlátit
6 feleppitséc. Tudnillic az ácz oknac, az
eppitőknec és az kómiveſeknec, hog' mind
fákat mind faragott köveket vegyenec az
7 háznac feleppitésére. De meg ne ſzám-
láltaſſéc nékiec az ezűſt, melly kezekbe a-
dattatic, hanem meghidgyéc őket.

8 MOnda pedig Helcias az fő pap Sa-
phannac az Iródejáknac: Az törvény
könyvét megtaláltam az URnac házában:
Es Helcias adá az könyvet Saphannac, [b] és
9 elolvaſá azt. Elméne pedig Saphan az i-
ródejác az királyhoz, és megvivé az király-
nac az válaſzt, és móda: Az te ſzólgaid egy-
be ſzedtéc az ezűſtöt mell' az házban talál-
tatott, és adtác azt az UR házában mű kal-
10 kodóknac palléra kezébe. Es megmon-
dá Saphan az iródejác az királnac, mond-
ván: Egy könyvet ada nékem Helcias pap,
11 és olvasá azt Saphan az király előtt. Mi-
koron pedig hallotta vólna az király az
törvény könyvénec beſzédit, megſzaggatá
12 az ő ruháit, Es paranczola az király Hel-
cias papnac és Ahicamnac az Saphan fiá-
nac, és Achornac az Michaja fiának, és
Saphannac az iródejáknac, és Aſajahnac
13 az király ſzólgájának, mondván: Ménye-
tec el, kérdgyetec tanáczot az URtól én é-
rőttem és az népért, és az egéſz Judáért, az
könyvnec beſzédi felől, melly megtaláltatott: mert nagy az URnac haragja, melly
felgerjedett mi ellenünc, mivelhogy az mi
atyáinc, nem engedtenec ez könyvnec be-
ſzédinec, hogy czelekedtec vólna az mint
14 megirtác mi nékünc. Elméne azért
Helcias pap és Ahicam és Achor, és
Saphan, és Aſajah az Holda prophéta aſ-
ſzonyhoz, Sallumnac feleségéhőz, melly
Sallum Thecuah fia vólt, melly The-

[b] *Vagy olvaſa abban. Helcias pap megtalállya az Iſtennec törvény könyvét az Templomban, mellynec olvaſását az papoc elbã tiac vala, mivelhogy az bálvány imádo királyoknac ſoc ideig arra ſemmi gongyoc nẽ vólt.*

cuah Harhaſnac az ruhác órizójénec fia vólt, (c Holda pedig lakic vala Jerusálemben az király házához kózel,) és ſzólánac néki.

15 MOnda az nékiec: Ezt mondgya az Izraelnec URa Iſtene, mondgyátoc
meg az férfiunac, ki titeket én hoz-
16 zám kúldott: Ezt mondgya az UR: Imé
én veſzedelmet hozoc ez helyre es ez helyen lakozókra, mind az kónyvnec beſzédi
17 ſzerint, mellyet elolvaſa az Judánac király. Azért hogy elhadtanac engemet, és
idegen iſteneknec áldoztanac illattal, hogy engemet haragra inditanánac minden ó
kezeknec czinálmányival, és felgerjedett az én haragom ez hely ellen, meg ſem olta-
18 tic. Az Judáh királlyánac pedig ki elkúldott titeket hogy tanáczot kérdgyétec az
URtól, ezt mondgyátoc, ezt mondgya az Izraelnec URa Iſtene. Mivelhogy ez beſzé-
19 det hallottad. Es miért hogy meglágyúlt az te ſzived, és megaláztad magadat az UR előtt, halván azokat mellyeket ſzóléc ez hely ellen, és az helyen lakozóc ellen hogy megpuſztulna és átokban lenne: Es megſzaggatád az te ruhádat és ſirál én előttem: Azért énis meghalgattalac, azt
20 mondgya az UR. Annakokaért ímé én takaritlac tégedét az te atyáidhoz, és az te koporsódba békeséggel viſznec tégedet, és meg nem látnyác az te ſzemeid azt az nagy veſzedelmet, mellyet én ez helyre hozoc.

c *Nemellyec igy fordittyác: lakic vala az Holda Prophétiſſa az tanulóinac házában in domo doctrinæ. Az gyúlekezetben holott az Iſteni tudomány felól tanácskoztac.*

XXIII. Réſz.

Joſias elolvaſſa az Iſten törvényének könyvét az kóſſég előtt. Az bálványokat kitiſztittya mind az Templomból, mind az orſzágból. Az bálvány tiſztelő papokat megbünteti, és az igaz Iſteni tiſztelet helyére allattya. Az után megöletteti az Egyptusbéli királytul az hadban, helyette léſzen király Joachaz.

1 ES meghozác az királynac
az válaſzt, elkúlde azért az
király, és hozzá gyúlénec
mind Judánac mind Jeru-
sálemnec minden vénei.
† 2.Chron.34. 29. 2 † Es felméne az király az
URnac házába, és mind az Judabéli férfiac
mind az Jerusálemben lakozoc véle valánac, az papockal, az prophétáckal, és az egéſz néppel egyetembe, kiczintol fogva
nagyiglan: Es elolvasá előttóc az ſzövetségnec könyvének minden beſzédit, melly
megtaláltatott vala az URnac házában.
3 Megállapodéc pedig az király az oſziop
mellet, és kötéſt tón az UR előtt, hogy az
URat akarnác követni, és az ó parancsolatit, bizonyság tételit és végezéſit tel-
jes ſzivből és lélekből megórizni, és bé-
tellyeſíteni mind ez kötéſnec beſzédit, mellyec megvadnac irva abban az kónyvben, és rejá hayla mind az egéſz nép az kötéſre.
4 PAranczola annakfelőtte az király Hel-
ciaſnác az fő papnac, és az máſodic rédbéli papoknac és az aytó órizóknec, hogy kihordánac az UR Templomából mind az edényeket mellyeket czináltac vala az Baalnac, és az bereknec és mind az egéſz mennyei ſeregnec, és megégeté azokat Jerúsálem kivól az Cedron mezején, és a-
5 zoknac az hamvát Béthelbe vivé. Es elveſzté az bálványozó papokatis, kiket ſzerzettec vala az Judabéli királyoc hogy az magaſſágbéli óltárokon illattal áldoznánac Judánac városibá és Jérusálem kórnyúl, és mind azokatis kic illattal áldoznac vala az Baalnac, az napnac, hóldnac, az Eegi jeleknec és mind az egéſz mennyei
6 ſeregnec. Kivivé az URnac házából az bereknec bálványátis Jerusálem kivól az Cedron pataka mellé, és megégeté ott azt és porrá tévé, és annac az porát az kóſſégnec temetóhelyére hinté. Es elrontá az
7 férfiakból való paráznaknac házaitis, mellyec az URnac háza mellet valánac, mellyekben az aſzſzonyi állatoc kárpitokat
8 ſzónec vala az berekhőz. Es béhozatá mind az papokat Judánac városiból és megférteztete az magaſſágbéli óltárokat, kiken az papoc illattal áldoznac vala, Gabaatól fogva mind Beerſebaîg: és letóré az kapuc mellet való magaſſágokat, és mind azokatis a mellyec az Joſuénac az város fe-
9 jedelmének kapuja előtt valánac bal kéz felól, az hol az városba bémennénec az kapun. Mindazáltal az után az papoc nem
10 mentec b az URnac Jerusálemben való óltárahoz, hanem ettenec kovászné lkúl való kenyereket az ó attyoc fiai kózótt. Megférteztete az Topheteris, melly az Hinnon fiainac vólgyében vala, hogy ſenki az ó fiát † által ne vinné az tűzón
11 Molochnac. Levetteté az lovakatis mellyeket az Judabéli királyoc feltőttenec vala az napnac, az holott bémennénec az Ur
házába az Nathan-Melech komorniknac háza mellet, melly az Dávid városának hoſtattyában vala, és az napnac ſzekercît tűzzel megégeté. Eltóré az óltárokatis
12 mellyec valánac az Achaz palotajának padlásán, mellyeket az Judábéli királyoc czináltac vala, és az óltárokatis mellyeket Manaſſes * czinált vala az UR házának mind két tornátzában, az király elrontá, és nagy hamarſſággal onnét azokat lerontván, azoknac az porát az Cedron pa-
13 takába hanyatá. Az magaſſágbéli óltárokatis

a *Az az, Minden ſzemely vallogataſnéikúl*

b *Az az, Megfoztá Joſias az papi meltoſágtul azokat, kic az papoc közzúl az bálványoknac ſzolgáliac vala, és az ó attyokfiai közt magoknac eltec Ezech. 44.* † *Levit.18.21. és 20.2.*

* *Sup.21.5.*

rokatis megferteztetté az király, mellyec Jerusálem előtt valának az olay fáchegyénec jobb felől való óldalán, † mellyeket eppitet vala Sálomon az Izraelnec királlya az Aſthoretnec az Sydonbélieknec utálatoſſágának, és Chamoſnac az Moábitáknac utálatoſſágának, és Molchomnac az
14 Ammon fiainac utálatoſſágának. * Elrontá annakfelőtte az bálványokat, és kivágatá az berkeket, és azoknac helyeket
15 embereknec tetemivel tőlte meg. Sőt az * Bethelbéli óltártis eltőré, és a magaſſágbéli óltártis mellyett Jeroboam az Nebath fia czináltvala, ki vétekbe eyté az Izraelt: az *mondom*, az óltárt és az magoſſágot eltőré, es megégeté az az magaſſágot
16 és porrá tévé, megégeté az berketis. Fordúlván pedig Joſias meglátá az koporsókat mellyec ott az hegyen valának, és elkűldvén kihányatá az tetemeket az koporsókból, és megégeté azokat amaz óltáron, és ecképpen fértezteté megazt, az URnac beſzéde ſzerint, mellyet mondott vala az Iſten embere, ki annakelőtte ez
17 dolgot megjóvendőlte vala. És monda az király: Miczoda temetéſnec jegye ez mellyet látoc: Felelénec néki az városbéli férfiac: Az Iſten † emberénec koporsója, ki Judából jőtt vala, és mind ezeket megjóvendőlte vala az Bethelbéli óltár felől,
18 mellyeket czelekedél. Es monda: Hadgyatoc békét nékie és ſenkî meg ne mozditſa az ő tetemit, és megmentéc az ő retemeit,
c az prophétának tetemivel egybe, ki Sa-
19 mariából jőtt vala. Elrontá Joſias mind az magaſságoknac házaitis, mellyec Samariának városiban valának, mellyeket az Izraelbéli királyoc czináltac vala hogy az URat haragra ingerlenéc, és ſzinte úgy czelekedéc azockal mint Bethelben czele-
20 kedett vala. Levága annakfelőtte mind az magaſságoknac papjait, kic ott az óltároc kórnyúl vóltac, és emberi tetemeket égete meg az óltárokon, és úgy téré viſzza Jerusálembe.
21 * PAranczola pedig az király az egéſz népnec, mondván: Szerezzétec meg az Huſvéti bárányt, az ti URatoknac Istenteknec, az mint megvagyon ez kötésnec könyvében irva.
22 Mert nem ſzerezteteti vala ollyan Peſah az bíráknac idejektől fogva, kic Izraelt birtác, ſem pedig az Izraelnec és az Judának királyáinac
23 minden idejékben. Joſias királynac pedig tizennyóltzadic eſztendejeben ſzerezteteć ez az Peſah az URnac Jerusálemben.
24 ANnakfelőtte Joſias király elveſzté mind az † ördöngősöket mind az varáslókat az képeckel és az bálványokkal egyetembe; és minden utálatoſságokat,

† *1.Reg.11.7.*

**Exod.23.24. és 34.13. Num.33.52. Deut.7.5.25.26. és 12.2.3.*

**1.Reg.12.28.*

† *1.Reg.13.2. &c.*

c *Laſd meg 1.Reg.13.31. Az Prophétával ki megmondotta vala az Bethel óltárának romláſát eggyűt temettetet vala az hámug prophéta, azért mondgya itt az iras hogy annac tetemei megmaradtac az iſten Prophétainac tetemeivel.*

**2.Chron.35.1.*

† *Lev.19.31. és 20.27. Deut.18.11. Eſai.8.19.*

mellyec láttatnac vala Judának földében és Jerusálemben, hogy helyére állatná az törvénnec beſzédit, mellyec megvalának irva az könyvben, mellyet megtalála Helcias pap az URnac házában. Es nem
25 vólt ő hozzá haſonló király ő előtte, ki megtért vólna az URhoz tellyes ſzivből és lélekből, és tellyes erőből Móſeſnec minden törvénye ſzerint, és utánna ſem
26 támadott ő hozzá haſonlo. De mindazáltal megnem ſzűnec az UR az ő megbúſúlt nagy haragjától, mellyel megharagutt vala Judah ellen mind azokért az vétkekért, mellyeckel haragra inditotta
27 vala őtet Manaſſes. Mert ezt mondá az UR: Judáris elvetem ſzémem elől mikeppen az Izraelt * elvetettem, és megutálom ezt ez városſt, mellyet válaſztottam vala, tudniillic Jerusálemet, az házat mellyről azt mondottam vala, ott léſzen az én
28 nevem. Joſiaſnac pedig több dólgai és minden czelekedeti, avagy minczenekéc megirva az Judabéli királyokról való könyvben.
29 AZ ő idejébé jóvé fel † Pharao Necho az Egyptusbéli király az Aſsyriabéli király ellen az Euphrates folyóvíz mellé. Eleibe méne pedig Joſias király, és az megőlé őtet Megiddóban, mikor meglátta
30 volna őtet. És az ő ſzólgai ſzekérre tevén őtet halva elvivéc * Megiddoból, és vivéc őtet Jerusálembe, és eltemetéc őtet az ő koporſojában: Az föld népe pedig fogá † Joachaſt Joſiaſnac fiát, és megkenéc őtet és királlyá tévéc az ő attya helyett.
31 HUſzonhárom eſztendős vala Joachas mikor uralkodni kezde, és három hólnapig uralkodéc Jerusálemben: Az
32 ő annyának pedig Amital vala neve, az Libnabéli Jeremiaſnac leánya. És gonoſzúl czelekedéc az URnac ſzemei előtt, mind az ſzerint az mint az ő attyái czele-
33 kedtec vala. És megfogá őtet Pharaó Necho Reblában Emathnac földén, mikor Jerusálemben uralkodnéc: és adót vete az földre, ſzáz talentum ezűſtöt
34 és egy talentum aranyat. Es Pharaó Necho királlyá tévé Eliacimot az Joſiasnac fiát, Joſiaſnac az ő attyának helyette, és változtatá az ő nevét Joacimnac, Joachaſt pedig elvivé Egyptusba és ott hala
35 meg. Azt az ezűſtöt pedig és az aranyat megadá Joacim az Pharaónac, megſatzoltatván az földet, hogy megadná az ezűſtöt Pharaónac paranczolattya ſzerint: Mindentől az föld népe közzűl az ő értéke ſzerint vőn ezűſtöt mind pedig aranyat, hogy Pharaó Nechonac adná.
36 HUſzonőt eſztendős vala Joakim mikor uralkodni kezde, és tizenegy eſz-

**Sup.17.6.18. 20.es 18.10.*

† *2.Chro.35.20.*

**Zach.12.11.*

† *2.Chron.36.1.*

tendeîg uralkodéc Jerusálemben, az ő annyánac pedig Zebula vala neve, az Rumahbéli Phadajánac leánya. Es gonoſzúl czelekedéc az URnac ſzemei előtt, mind az ſzerint az mint az ő attyai czelekedtec vala.

37

XXIV. Réſz.

Meghal Joacim király, helyette léſzen Joacin vagy Jeconias, Jerusálemet megſzállyác az Babyloniabéliec Jeconias megadgya magát és Babyloniába vitetic, ő helyette király léſzen Sedechias.

1 Joacim idejében * feljőve Nabucodonozor az Babyloniabéli király, és Joacim ő ſzolgája lőn három eſztendeîg: De elfordúlván azután elſzakada ő tőle

2 Rejá boczátá azért az UR az Chaldeuſoknac, Syriabélieknec, Moabitáknac, és az Amnon fiainac ſeregit, rejáboczátá *mondom* őket Judára, hogy elveſztenéc azt az URnac beſzéde ſzerint, mellyet ſzolot vala az ő ſzólgai által az prophétác

3 által. Bizonyára az URnac beſzéde ſzerint eſéc ez nyomorúság Judán, hogy elvetné őtet előle Manaſſeſnec bűneiért,

4 mellyeket czelekedett vala. Es az ártatlan vérértis, mellyet kiontott vala, és azzal bétőltötte vala egéſz Jerusálemet. Azért

5 nem kedveze az UR ő néki. Joacimnac pedig tőb dólgai és minden czelekedeti avagy ninczeneké megirva az Judabéli királyokról váló kőnyvben? Elaluvéc azért

6 Joacim az ő attyaival, és az ő fia Joacin uralkodéc ő helyette.

7 Az Egyptusbéli király pedig nem jóve ki tőbſzor az ő földéből, mert az Babyloniabéli király, valami az Egyptusbéli királyé vala, elvőtt vala mindent, az Egyptuſnac folyóvizétől fogva mind az Euphrates folyóvizig.

2. Chron. 36. 8 Tizennyólcz eſztendős vala * Joacin mikor uralkodéc, és három hólnapig uralkodéc Jerusálemben: Az ő annyánac pedig Nehuſta vala neve, az Jerusálembéli

9 Elnathannac lejánya. Es gonoſzúl czelekedéc az URnac ſzemei előtt, mind az ſzerint az mint az ő attya czelekedett vala.

Daniel 1.1. 10 * Ackor feljővénec Nabucodozornac az Babyloniabéli királynac ſzolgai Jerusálem ellen, és megſzáliác az

11 városſt. ő magais Nabucodonozor feljőve az város ellen, mellyet immár az ő ſzólgai megſzállottac vala.

12 Kiméne pedig Joacin az Judánac királlya az Babyloniabéli királyhoz az ő annyával, ſzólgaival, hadnagyaival és komornikjaival egyetőbe, és felvővé őtet az Babyloniabéli király az ő uralkodáſának nyóltzadic eſztendejében. Es elhordá ennét mind az Urnac házának mind az király házának kénczeit, és egybetőre mind az arany edényeket, mellyeket Sálomon az Izraelnec királlya czinált vala az URnac Templomában, az

14 mint az UR ſzólot vala. Es elvivé mind az egéſz Jerusálemet minden fejedelmivel, minden vitézivel, tíz ezer foglyot, és annakfelőtte mind az meſter embereket és kapun állókat: Senkit el nem hagya, hanem czac az földnec ſzegény népét.

15 * Elvivé Joacintis Babyloniába, annyával, feleségivel, komornikjaival és az orſzágnac erős vitézivel egyetembe fogva

16 Jerusálemből Babyloniába. Annakfelőtte † hét ezer hadakozó férfiakat és ezer mives embereket és kapun állókat, minden erős és hadra álkolmatoſokat. Elvivé *mondom* őket az Babyloniabéli király

17 fogva Babyloniába. Királlyá tőve pedig az Babyloniabéli király Mathaniát, az ő attyának, *Tudniillic Jeconiáſnac* attyafiát ő helyette, és változtatá az ő nevét Sedechiaſnac.

18 Huſzonegy eſztendős vala Sedechiás mikor uralkodni kezde, és tizenegy eſztendeîg uralkodéc Jerusálemben: Az ő annyának pedig Amital vala neve, az Libnából való Jeremiáſnac nénnye.

19 Es gonoſzúl czelekedéc az URnac ſzemei előtt, mind az ſzerint az mint Joacim czelekedett vala.

20 Mert az URnac búſúláſa miatt, melly vólt mind Jerusálem mind Judah ellen, mîglen elveté őket ſzemei elől, elſzakada Sedechias az Babyloniabéli királytól.

XXV. Réſz.

Sedechias király elſzakad az Nabucodonozortól, kimegſzállya Jerusálemet, megfogja Sedechiaſt. Az városſt és az Templomot meggyuſſtyác és megégetic. Megőlic az Sedechias fiait és ő magának ſzemeit kitollyác. Azután az népnec maradékait elvitetic. Az Joacint vagy Jeconiáſt tiſzteli az Evilmerodath.

1 Lőn pedig az ő birodalmának kilentzedic eſztendejében az tizedic hólnapban, és annac tizedic napjan, * eljóve Nabucodonozor az Babyloniabéli király az

2. Chron. 36. 17. Jer. 32. 4. és 39. 1. &c. ő egéſz ſeregével Jerusálem ellen, és tábort jára ellene, és caſtelyokat czinálának

2 ellene kőrőskőrnyűl. a Es alatta lőnec az városnac Sedechias királnac tizeneggye-

3 dic eſztendejéiglen. Az eſztendőnec negyedic havának kilentzedic napján elhatalmazéc az éhség az városban és nem vala mit enni az föld népénec.

4 Es megrontaték az város és elfuránac az hadakozó férfiac mindnyájan éyjel, annac az kápúnac útán, melly az király kerte mellet való két kőfül között vala. Az Chaldeuſoc pedig mind kőrnyulvőtték vala az városſt, és az király elfuta az puſztának útán.

a Azt Akarja mondani hogy az Urnac büntető haragjából vólt hogy Sedechéas el hayolot az Babyloniái királtul, hogy illyen modon megőüntetné az népét az kirallyal egyba.

Meg-

5 Megkergetét pedig az Chaldéuſoknac
ſeregi az királt, és megfogác ôtet az Jeri-
chonac mezején, és az ô ſeregemind elo-
6 ſzla ô mellôle. Megfogác, mondom, az
királt és elvivéc ôtet az Babyloniabéli ki-
b Vagy, holot ô véle fodôdénec az frigynec és kôteſnec felbontáſa fulôl.
rályhoz Reblathába, b holott ô reája ſen-
7 tenciát mondánac. Az Sedechiáſnac pe-
dig fiait az ô ſzemeláttára levágác, Sede-
chiaſnac ſzemeit kitolyác, értz békokba
veréc, és ôret elvivéc Babyloniába.

8 AZ ôtôdic hólnapban pedig és annac
hetedic napján, (az az Nabucodo-
zornac az Babyloniai királynac uralko-
dásának tizenkilentzedic eſztendeje,) el-
jôve Nabuzar-Adan az ſeregeknec had-
nagya, az Babyloniabéli király ſzolgája
9 Jerusálembe. Es felgyuytá az URnac há-
zát és az király házát, és mind az Jerusá-
lêbéli házakat, és végezetre mind az nagy
10 palotákat tûzzel megégeté. Annakfelôtte
Jerusálemnec kôfalait kôrôskôrnyûl lerô-
tá az Chaldéuſoknac ſerege, mell' az ſereg-
11 nec hadnagyával vala. Az tôb népet pe-
dig melly az városban megmaradot vala,
kic az Babyloniabéli királyhoz haylottac
vala, és az tôb kôſſégnec ſokaságát elvivé
Nabuzar-Adan az ſeregnec hadnagya.
12 Az föld népénec pedig az ſzegényébôl ha-
gya ott à ſeregnec hadnagya ſzôlô mivéſe-
13 ket, és ſzántó embereket. Az értz oſzlo-
pokat pedig, mellyec az UR házában valá-
†Jer.27.19.
nac, és az ûſtôknec talpait, és az értz ten-
gert melly az URnac házában vala, † ôſz-
verontác az Chaldéuſoc és azoknac az ér-
14 tzét Babyloniába vivéc. Elvivéc pedig az
fazêkakotis, ûſtôket, vigaság têvô ſzerſzá-
mokat, kalánokat, és minden ſzolgálatra
15 rendeltetett egyéb értz edényeket. Es
elvivé az ſeregnec hadnagya az ſerpenyô-
ket, az medentzéket, kic kôzzûl nemellyec
aranyból, nemellyec pedig ezûſtbôl valá-
16 nac. Az két értz oſzlopot, az értz têgert,
és az ûſtôknec talpait mellyeket az Sálo-
mon czinált vala az Ur házában, megmér-
hetetlen vala mind ezeknec az edényeknec
17 értzec. Az eggyic oſzlopnac magaſſága
1.Reg.7.15. 2.Chron.3.15. Jer.52.21.
* tizennyóltz ſing vala, és azon fellyôl értz
gomb vala, mellynec magaſſaga hárô ſing
vala, és mind háló forma, mind pomagrá-
natoknac formája vala értzbôl az gombô
fellôl kôrôskôrnyûl, ezenformára való az
másic oſzlopis az háló formával egybe.
18 Elvivé az ſeregnec hadnagya az Serajah
papotis az elsô rendbôl, és Sophoniáſt az
másodic rendbôl, és az edényeknec három
19 ôrizôjét. Es az városból elvûn egy fô em-
bert, ki az hadakozó férfiaknac elôttôc já-
ró hadnagyoc vala, és ôt férfiakat kic az
király kórnyûl forgolódnac vala, kic talál-
tatánac az városban: és az ſeregnec iródo-
jákját ki megſzámlállya vala az föld né-
pét, és hatvan férfiakat az föld népe kôz-
20 zûl, kic ott találtatánac az városban. Fel-
vévé, *mondom*, ezeket Nabuzar-Adan az ſe-
regnec hadnagya, és elvivé ôket az Babylo-
21 niabéli királyhoz Reblathaba. Es levá-
gá, ſ-megôlé ôket az Babylôniabéli király
Reblathaban Emathnac földében, és igy
22 vitetéc el Judah az ô földérôl. Az tob
népnec pedig melly megmaradott vala az
Judánac földén, mellyet meghagyott vala
Nabucodonozor az Babyloniabéli király,
tiſztartót ſzerze Godoliaſt, Ahicamnac az
23 Saphan fiának fiát. Mikor pedig meg-
hallottác vólna az ſeregeknec fejedelmi az
ô alattoc való férfiackal egybe, hogy tiſz-
tartóvá tôtte vólna az Babyloniabéli király
Godoliáſt, elménének Godoliashoz Miſ-
pába: Tudniillic Iſmael az Nethaniának
fia, és Joanan az Carcának fia, Es Saraja az
Netophat városbéli Thanehumetnec fia,
és Jezanias az Maachatinac fia, az ô alat-
24 toc való férfiackal egybe. Es megeskû-
véc nékiec Godolias és a vélec való fér-
fiaknac, és monda nékiec: Ne féllyetec az
Chaldéuſoknac való ſzolgálattól: Legye-
tec veztegséggel ez földôn, és ſzolgállyato-
toc az Babyloniabéli királynac és jól lészê
25 néktec dólgotoc. Lôn pedig az hetedic
hólnapban eljôve Iſmael Nethaniának az
Eliſama fiának fia, ki királyi magból való
vala, és véle eggyût tiz férfiac, és levágác
Godoliaſt és meghala: Annakfelôtte az Si-
dókatis és az Chaldéuſokat kic ô véle va-
26 lának Miſpában. Es felkele az egéſz nép
kiczintôl fogva nagyîglâ, és az ſeregeknec
fejedelmi, és elménének Egyptusba, mert
félnec vala az Chaldéuſoktól.

27 LÔn annakfelôtte Joachimnac az Juda-
béli királynac elvitelének hatmintz-
hetedic eſztendejében, az. tizenkettôdic
hólnapban, annac huſzonhetedic napján,
kivôvé az Evilmerodah az Babyloniabéli
király az ô birodalmának elsô eſztendejé-
ben c Joacint az Judanac királlyát, az fog-
28 házból. Es kegyeſen beſzélle véle, és fel-
jeb tôvé az ô ſzékit az tôb királyoknac
29 Es elváltoztatá az fogságban való ruháit,
és ô nála vala étele életének minden idejé-
30 ben. Az ô abraka pedig mindenkor kijár
vala, mellyet az király ád vala nékie
naponként az ô életének min-
den idejében.

c Joachint vagy Jeconiáſt kiveſzi az fogságból Evilmerodach, és kegyelmeſen tá- plálya mind hóltig.

Az királyokról valô másodic kônyvnec vége.

ELSŐ CHRONICA KÖNYV.

Mellyben megirattatic az Izrael nemzetségének eredeti és elszaporodása, mind az Babyloniai rabságból való hazajövéség: Annakutánna az Dávid históriáján az birodalomnac megirását elkezdvén az külsö kösségnec és az Anyaszent Egyháznac Dávidtól való rendölését megirja, mind az Sálomon birodalmáig, az az, világ teremtésétöl fogva 2985. esztendeig.

Az Moſes elsö könyve	2368	*Eſztendönec Hiſtoriájat foglallya bé.*
Moſes Maſodic könyve	142	
Moſes harmadic negyedic es ötödic könyve	39	
Az Joſue könyve	17	
Az Birac könyve	299	
Samuel elsö könyve	80	
Samuel Maſodic könyve	40	

ELSŐ RESZ.

Az Noenac öſeit Adamtúl fogva: Es az ö unokáit mind Abrahamig: Az Abraham maradekitis mind Jácobig, az ſzent hiſtoriának értelmejért bövebben elöſzámlállya. Az királyokatis és hadnagyokat nevezet ſzerint elöſzámlállya, az kic az Edomitác földét birtác, mind az Moſes idejeig.

† *Gen.5.3.&c.*

1 ADam †, Seth, Enos.
2 Cenan, Mahala-
3 lel, Jered. Ha-
noch, Methuſelah,
Lemech.
4 NOe, Sem, Cham,
és Japheth.
* *Gen.10.2.&c.* 5 Japhetnec * fiai, Go-
mer, Magog, Madai, Javan, Meſech és Thi-
6 ras. Gomernec pedig fiai: Aſchenaz, Ri-
7 phat es Thogarmah. Javannac pedig fi-
ai: Eliſah, Tharſis, Chittim és Dodanim.
† *Gen.10.&c.* 8 Chamnac † fiai, Chus, Miſraim, Put, és
9 Chenaan Chuſnac fiai: Seba, Havilah,
Sabtha, Raamah, és Sabtecha. Raamanac
10 pedig fiai: Seba és Dedan. Annakfelötte
Chus nemzé Nimrodot: ez kezde ez föl-
11 dön lenni hatalmas. Miſraim pedig nem-
zé az Ludéuſokat, Hanaméuſokat, Leha-
12 béuſokat és az Naphuchéuſokat. Az Pa-
truséuſokatis és az Chaſluchéuſokat, kik-
töl ſzármazának az Philiſtéuſoc és az Cap-
13 toréuſoc. Chenaan pedig nemzé Sidont
14 az ö elsöſzülöttet, és Hethet. Es Jebuſé-
15 uſt, Emoréuſt és Girgaséuſt. Hivéuſtis,
16 Arcéuſt és Siméuſt. Es Arvadéuſt, Sema-
17 réuſt és Hamathéuſt. † Semnec fiai: E- † *Gen.10.20.*
lam és Aſſur, Arpachſad, Lud, Aram. En- *&c.*
18 nec fiai: Us, Hul, Gether és Meſech. Ar-
pacſad pedig nemzé Selath, és Selah nem-
19 zé Ebert. Ebernec pedig lön két fia, kic
közzül egyiknec Peleg vala neve, mert ö i-
dejében oſzla el az föld népe? az máſiknac
20 neve Joctan. Joctan pedig nemzé Almo-
dadot és Selephet, Haſarmavetet és Iraht.
21 Es Hadoramoth, és Uzalt és Diclaht
22 Es Ebalt, Abimaelt és Sebat.
23 Es Ophirt, Havilat, és Jobabot, ezec mind
24 Joctan fiai vóltac. * Sem, Arpachſad, Se- * *Gen.11.10.*
25 lah. Eber, Peleg, Reu. *Luc.3.34.&c.*
26 Serug, Nahor, Thare.
27 Abram, ez az Abraham.

Abra-

28 A Brahamnac * fiai; Iſhác és Iſmael.
29 Ezeknec pedig nemzetségec ezec: Iſmaelnec † elsőſzülőtte Nebajoth és Cedar, Adbeel és Mibſam. Miſma és Dumah:
30 Maſſa, Hadad és Thema. Jetur, Naphis és
31 Cedma, ezec az Iſmael fiai. * Cethuranac pedig Abraham agyasának fiai, kiket ſzűle, ezec: Zimran, Jokſan, Medan, Midian, Iſbah és Sua. Es Jokſan fiai: Seba és Dedan.
32 Es Midian fiai: Ephah, Epher, Hanoch,
33 Abida és Eldaah, mind ezec Ceturah fiai vóltac. Abraham pedig nemzé Iſákot: Iſác
34 † fiai pedig ezec: Eſau és Izrael. Eſaunac
35 * fiai: Eliphaz, Revel, Jeus, Jaalam és Corah. Eliphaz fiai: Theman, Omar, Sephi,
36 Gaatha, Cenaz, és Thimnának fia Amalec.
37 Revel fiai: Nahath, Zerah, Samah, és
38 Mizzah. Seir fiai: Lotan, és Sobal, Sibon, Anah, Diſon, Eſer és Diſan. Lotan fiai pe-
39 dig: Hori és Homam. Lotan húga pedig
40 Thimna. Sobal fiai: Alian és Manachath, Ebal, Sephi, és Onam, Sibon fiai pedig: A-
41 jah és Anah. Anah fiai: Diſon. Diſon fiai pedig: Hamran és Eſban, Ithran és Cheran.
42 Eſer fiai: Bilhan és Jaavan, Jaacan Diſon fiai: Us és Aran.
43 [a] Ezec pedig az királyoc kic uralkodánac Edom földen minekelőtte az Izrael fiai közzül király támadna, Bela, Beor fia, és az ő városának neve Dinhabah vala.
44 Es meghala Bela, és uralkodéc ő helyette
45 Joab Bozrából való, Zerah fia. Es hog' Jobab meghala, uralkodéc ő helyette az The-
46 manbéli Huſam. Meghala Huſamis, és uralkodéc ő helyette az Hadad, az Bedad fia, ki megverte vala az Midianitákat Moab mezején, és az ő városának neve vala Avith.
47 Adadis hogy meghala, királkodéc ő he-
48 lyette az Maſrecabéli Samlah. Samlais pedig meghala, és uralkodéc ő helyette
49 Saul az Robohot folyovíz mellől váló.
50 Saulis meghala, ás uralkodéc ő helyette Baalhanan Achbor fia. Meghala vége-
51 zetre Balhanánis, és uralkodéc ő helyette Hadad: Es az ő városának Pai vala neve, feleségének neve Mehetabel Matred leánya, melly vala Mezahab leánya. Meghala végezetre Hadadis. [b] Vóltanac pedig Edom földének hertzegi: Thimna, A-
52 liah és Jetheth. Iſmeglen Aholibamah, E-
53 lah és Pinon. Cenaz, Theman és Mibſar.
54 Magdiel és Iram: Ezec hertzegec vóltac az Edomeuſoknac földókben.

[a] *Edom földének királyai.*

[b] *Edom földének hertzegei.*

II. Réſz.

Az Izrael fiait ſzámlállya elő, az után az Judah nemzetségét, mind ez caputban és mind az hármadikban. Ebben pedig nevezet ſzerint emlekezic Zerahról és Eſromról, és az maradékáról. Előſzer pedig Aramról Dávidig, az után az Heſron fiairol, kiket az ő vénségekor nemzett: Harmadſzor Jerahmeelről: Utolſzor az első és máſic Calebről.

1 Ezec az Izrael fiai: * Ruben Si-
2 meon, Levi, Juda, Iſſachar és Zebulun. Dan, Joſeph, Benjamin, Napthali, Gad és Aſer.
3 † Udahnac fiai: Er, Onan és Sela, ez három fiac ſzülettetének ő néki az Suánac [a] leányától, melly Canaanbéli vala. Vala pedig ez Er Judanac első ſzülőtte igen gonoſz az Urnac ſzemei előtt, kiért ótet
4 mególe. Thamar * pedig az ő menye ſzűlé ő néki Pereſt és Zerat: Az Judanac fiai
5 mindnyajan óten valának. Peres fiai: Heſron és Hamul.
6 Zerah fiai pedig: Zimri, Ethan, Heman, Chalchol és Dara, mindenektől óten.
7 Charmi fiai: † Achan, Izraelnec megháboritója, ki az veſzedelemre rendeltetet marhának lopáſában vétkezec.
8 Ethan fiai: Azarjah.
9 Heſron fiai: Kic ſzülettenec ő néki: Jerameel, Ram és Chelubai.
10 [b] Ram * nemzé Amminadabot, Amminadab pedig nemzé Naaſont, az Juda fiainac † fejedelmét.
11 Naaſon nemzé Salmat, Salma pedig
12 Boazt. Boaz nemzé Obededet: Obed pedig Iſait.
13 Iſai nemzé Eliabot az ő elsőſzülöttét, és Abinadabot másodic fiat. Simeat
14 harmadic fiat. Natanaelt negyedicket, és
15 Raddait ötödiket. Oſemot hatodikot, és
16 Dávidot hetedic fiat. Ezeknec pedig nénnyec Serujah és Abigail. Serujanac pedig
17 fiai: Abiſai, Joab és Aſael, ez három. Abigail nemzé Amasát, ennec pedig Amasánac vala attya az Iſmael nemzetségéből
18 való Jether. Chaleb pedig Heſron fia nemzet vala az Azubah nevő feleségétől az Jeriottul. Es ezec az ő fiai: Jeſer, Sobab és Ardon. Azubah meghala, és Chaleb vőve magának feleségül Ephrat, és ſzűlé ő néki
19 Hurt. Hur nemzé Urit, Urí pedig Beſaleelt.
20 Az után béméne [c] Heſron az Machirnac
21 Gilead attyának leányához, mert ő ezt elvőtte vala hatván eſztendős korában, és ſzűlé ő néki Segubot. Segub pedig nemzé
22 Jairt, kinec vóltanac huſzon három városi
23 Gilead földén. Megvővéc pedig az Geſſureuſoc és Syriabéliec az Jairnac városit azoktól, Cenath városſtis, mindeneſtől hatvan városſt. Mind ezec az Machir fiának városi, ki vala Gileadnac attya.
24 Minekutánna pedig meghala Heſron Chaleb Ephrata városban, ackor Heſron felesége Abijah
25 ſzűle néki Aſhurt Thecoa attyát. Vóltanac pedig Jerahmeelnec Heſron első ſzülőttének fiai: első ſzülőtt Ram, az után Bunah, Oren, Oſem, és Abijah.
26 Vóltanac pedig Jerahmeelnec Atarah nevő, ez az Onam annya.
27 Vóltanac pedig Ramnac Jorahmeel elsőſzülőttének fiai: Maas, Jamin
28 és Eccr. Vóltanac pedig Onam fiai: Sam-

1 * *Gen.* 29. 32. *es* 30. 5. *es* 35. 18. *és* 46. 8. *&c.*

† *Gen.* 38. 3. *es* 46. 12.

[a] *Sua, férfiunac neve, l. ſic meg, Gen.* 38. v. 3. *néha aſzſzoni állat nevé, mint oda alá cap.* 7. v. 12.

* *Gen.* 38. 27. *Matth.* 1. 3.

† *Joſ.* 7. 1.

[b] *Ezt Ghedeonnak is nevezik mint* 13. *vers ben.*

† *Rut.* 4. 20. 21. *Matth.* 1. v. 3. *Luc.* 3. 32.

[c] *Az az, felvévé Gilead vőtte magának és vőle egyesűle.*

mai, Jada. Es Sammai fiai: Nadab és Abi-
29 ſur. Abiſurnac feleségének neve Abihail,
30 ki ſzűlé néki Ahbant és Molidot. Nadab
fiai: Seled és Appaim, ſ-meghala Seled mag
31 talanul. Appaim fiai: Iſi. Iſi fiai: Seſan. Se-
32 ſan leánya, Ahalai. Jada fiai, ki vala Sam-
mai attyafia: Jether és Jonathan. Es Jethér
33 meghala magtalanul. Jonathan fiai: Peleth
34 és Zaza. Ezec vóltac az Jerahmeel fiai. Nem
vóltac pedig Seſamnac fiai, hanem leányi:
ennec felőtte Seſannac vala egy Egyptus-
35 beli ſzolgája Jarha nevő. Es adá Seſan
az ő leányát féleségől ez Jarha nevő ſzol-
36 gának, ki ſzűlé ő néki Athait. Athai pe-
dig nemzé Nathant: Nathan Zabadot.
37 Zabad nemzé Ephalt: Ephal nemzé O-
38 bedet. Obed pedig Jehut: Jehu pedig
39 Azariat. Azariah nemzé Heleſt: Heles
40 pedig Elaſat. Elaſah nemzé Siſemait:
41 Siſemai pedig Sallumot. Sallum nemzé
d *Másodic Chaleb.* 42 Jecaniat: Jecaniah Eliſamat. d Chaleb
fiai pedig, ki Jerahmeel attyafia vala: el-
ſőſzűlőtte Meſa. Ez vólt az Ziphnec és
Mareſah fiainac attya, Hebronnakis at-
43 tya. Hebron fiai: Corah, Tappuah, Re-
44 cem és Sema. Sema pedig nemzé Raha-
mot, Jorceam attyát: és Recem nemzé
45 Samait. Samai fia pedig: Maon, ez Ma-
46 on vólt az Bethſur attya. Epha pedig
Chaleb ágyas társa ſzűlé Harant és Mo-
ſat és Gazezt: Es Haran nemzé Gazezt.
47 Jahdai fiai pedig: Regem, Jotham, Ge-
48 ſan, Phelet, Ephah és Saaph. Chaleb á-
gyaſa, Maachah, ſzűlé Sebert és Thirha-
49 nat. Szűlé Saaphotis Madmannanac at-
tyát, Sevat, Machbena attyát, Gibea at-
50 tyátis: Chaleb leánya pedig vala Ach-
ſah. Ezec vóltac Chaleb fiai, ki Hurnac
az Ephrata elsőſzűlőttének fia vólt: Se-
51 bai Ciriathjearim attya. Salma Bethle-
52 hem attya, Hareph Bethgader attya. Vól-
tac pedig Sobalnakis az Ciriathiearim at-
tyának fiai, Haroe, ki Hemenuhoth földé-
53 nec felét birja vala. Ezec az Ciriathiea-
rim házából való nemzetségec. Ithreuſoc,
Putheuſoc, Samatheuſoc, Míſraitheuſoc:
Ezektől ſzármazának az Soraatheuſoc és
54 az Eſthauliteuſoc. Salma fiai: Bethlehem
és Netophathi, Joab házának coronaji, és
az Sarheus, ki az Menuhot földének felét
55 birja vala. Es Jabeſben lakozó tudós em-
bereknec némzetséginec czelédi az Thir-
hateuſoc, Simatheuſoc, Suchateuſoc, ezec
az Cinneuſoc, kic ſzármaztac Hamachtól
Rechab házának attyától.

III. Réſz.

Előſzámlálya Dávidnac Hebronban és Jeruſalemben ſzűletet fiait, és mind az királyokat, hertzegeket, kic ő tőle ſzármaztac.

1 Ezec vóltac pedig Dávid fiai: * kic ſzűletetteténec néki Heb-
ronba: Elsőſzűlőtte vala Am-
mon Izraelből való Ahinoam
aſzſzontól: máſic vala Daniel,
2 Carmel földéről való Abigailtól. Har-
mardic Abſalom Maachától való, ki va-
la az Geſſurbéli Thalmai király leánya:
3 Negyedic Adoniah, Haggitól való. ötő-
dic Sephatiáh, Abitaltól való. Hatodic I-
4 thream, Eglatól. Ez hat fiac ſzűlettené-
nec ő néki Hebronban, holott uralkodéc
hét eſztendeig ſ-hat hólnapig, és Jerusá-
5 lemben harmintzhárom eſztendeig. Ezec
*ſzűlettetének pedig ő néki Jeruſalemben: * *2. Sam. 5. 14.*
Sima, Sobab, Nathan, és Sálomon, négyen
6 Bathſua nevő Ammiélnec leányától. Es
7 Ibha, Eliſama, és Eliphelet. Nogah, Ne-
8 pheg és Japia. Iſmét Eliſama, Eliada és E-
9 liphelet kilentzen. Ezec mind Dávid fiai,
az ő ágyas társái fiainac kivőle, és Thamar
ezeknec húgoc vala.

10 Salomonnac † pedig fia vólt Roboam: † *1. Reg. 11. 43.*
ennec iſmeg Abijah vólt fia, Abianac *és 14. 31. és cap.*
11 vólt fia Aſa, Aſanac, Joſaphat. Joſaphat fia *15. v. 8. 24.*
vala Joram, énnec iſmeg Ahazias, ennec fia *Item 2. Reg. 8.*
12 vala Joas. Joas fia Amaſias, ennec fia A- *16. 25. es 11. 2. es*
13 zarias: Azariaſnac fia Jotham. Jotham fia *12. 21. es 14. 25. es*
Ahaz, ennec fia vala Ezechias, ennec fia *cap. 15. v. 7. 38. es*
14 Manaſſes. Manaſſes fia Amon, Amon fia *16. 13. 20. es 20.*
15 Joſijas. Joſijaſnac pedig fiai: elsőſzűlőt- *21. es cap. 21. v.*
te Johanan, másodic Jehojakim, harmadic *18. 26. es 23. 30.*
16 Sedechias, Sallum negyedic. Jehojacim
fiai: Jechonias, Jechoniaſnac Sedechias.
17 Jechoniaſnac * fiai: Aſſir, ennec fia Sala- * *Matth. 1. 11.*
18 thiel. Es Melchiram, Pedajás, Senaſar,
19 Jecamias, Hoſamah, és Nedabia. Pedajas
fiai: Zorobbabel és Simei. Zorobbabel fia:
Meſullam, Hanania: Es az ő húgoc vala Se-
20 lomith. Es Haſuba, Ohel, Berechiah, Ha-
21 ſadia, és ötődic Juſabheſed. Hananiah fia:
Pelathia és Jeſaiah: ennec fia Rephaja: en-
nec fia Arnan, kinec iſmeg fia Obadiah, en-
22 nec fia Sechanja. Es Sechanja fiai: Semaa-
jah. Semaajah fiai: Hattus, Igal, Barjah,
23 Nearjah, és hatodic [a] Saphat. Near- [a] *Hatnac mond-*
jah fia: Eljoenai, Hizchijah, és harmadic *gya az attyával*
24 Azricam. Eljoenai fiai: Hadovias, Elia- *egybe, vagy eg-*
ſib, Pelajah, Accub, Johannan, Dalaja, és *gyiket elhatta,*
hatodic Anani vala. *mert czac ötöt*
számlál elő.

IV. Réſz.

Megirja Judánac és Simeonnác nemzetségét.

1 Uda fiai ezec: * Peres, Heſ- * *Gen. 38. 29. es*
ron, Charmii, Hur és Sobal. *46. 12. Sup. 2. 4.*
2 Reaja pedig Sobal fia nem-
zé Jahatot, Jahat nemzé A-
humait és Lahadot, ezec az
3 Soratiti nemzetſégi. Etham attyának cze-
lédi ezec: Izrael, Iſma, Idbas, és az húgok-
4 nac neve Selelphoni. Penuel pedig Gedor at- [a] *Ephratanac*
tya, és Ezer Huſa attya. Ezec [a] Ephrata első- *mondatic az Ju-*
dah.
ſzűlőt-

ſzülőtténec, tudniillic Hurnac fiai, ki vala
5 Bethlehemitác attya. Ashurnac pedig az
Thecoa attyánac vólt két felesége, Helah
6 és Naarah. Es Naarah ſzülé néki eze-
ket: Ahuzam, Nepher, Temeni, és Ahaſt-
7 hari, ezec az Naarah fiai. Helah fiai: Se-
8 reth, Jehoſar, és Ethnam. Cotz pedig
nemzé Anhubot, Haſobebat és Aharhel
9 nemzetségit, ki Harumnac fia vala. Vólt
pedig Jaabes az ő attya fiainál bőczüle-
tesb: ſ. ezértis nevezé őtet Jaabesnec, mód-
ván, mivelhogy nagy faydalommal ſzülém
10 őtet, *azért igy kell nevezni.* b Es Jaabes
az Izraelnec Iſtenét hivá ſegitségül, mód-
ván: Ha engemet igen megáldandaſz, és
az én határomat megſzéleſitended, és az
te kezed én velem ſejend, és engem min-
den veſzedelemtől mególtalmazandaſz,
hogy bút ne láſſac: Es megadá Iſten néki az
11 mit kért vala. Chelub pedig Suah attyafia
12 nemzé Mehirt: ez az Eſthon attya. Eſthon
nemzé Raphatnac és Paſeatnac, és The-
hinnanac az Nahas város attyánac háza
népét: Ezec az Rechahtul való férfiac.

13 Cenaz * fiai: Othniel és Serajah. Oth-
14 niel fiai, Hathath *és Meonothai.* Meono-
thai nemzé Ophrat. Serajah pedig Joabot,
ki az ott való vólgyben lakozó meſter em-
15 bereknec attyoc vala. Chaleb fiai, ki Je-
phunneh fia vala: Iru, Elah és Naam: Elah
16 fiai: Kenaz. Jehalelel fiai: Ziph, Ziphah,
17 Thirjah és Aſarel. Ezrah ſia: Jether,
Mered, Epher és Jalon, és ſzülé *az Mered-*
feleségé Miriamot és Sammait és Isbat, Eſt-
18 hamoa attyát. Ennec felesége pedig Je-
hudijah ſzülé Jerodet, Gedor attyát, és
Hebert Socho attyát, Jecuthieltis Zanoah
attyát, ſ. ezec az Bithiah Paroh leánya fiai,
19 mellyet Mered elvótt vala. Hodiah fe-
leségénec pedig fiai: melly vala Naham
nénnye, ki iſmeg Ceilah attyah vala, ezec:
Hagarmi és Maachathbéli Eſthemoa.

20 Simon fiai: Ammon ſ. Rimah Hanan
fia, és Thilon. Iſi fiai: Zohet és Benzohet.
21 Juda fiának az * Selahnac fiai: Er, Le-
chah attya, ſ. Laadah Mareſah attya, az As-
bea házában az bibor ſzövő háznépének
22 kis attya vala. Es Jocim, és az Chozeba-
nac lakoſi, Joas és Saraph, kic uralkodtac
Moabnac földében, és Jaſubi Lehem. De
23 ezec immár régi dolgoc. Ezec fazékgyártóc vóltac és lakoztac Netaimban
ſ. Gederaban: Az királyval az ő dolgában
eggyut lakoztac. c

24 Simeon * fiai: Nemuel, Jamin, Jarib,
25 Zerah, Saul. Sallum ennec fia, Mib-
ſam ennec fia, Miſma iſmeg ennec fia.
26 Miſma fiai: Hammuel, ennec fia Zachar,
27 és Simi ennec fia. Siminec vóltac tizen-
hat fiai ſ. hat leányi: Az ő attyafiának pedig
nem vóltac ſoc fiai, minden nemzetségek-
kis nem vólt annyi mint az Judah nemzet-
28 sége. Lakoznac vala pedig Berſebában
29 és Moladaban, és Haſarſualban. Bilha-
30 banis, Eſemben és Tholadban. Betuel-
31 beñis, Hormaban és Siclagban. Beth-
marchabothanis, Haſarſuſimban, Beth-
biriben és Saaraimban. Ezec valának az
ő varoſoc mind addiglan mig Dávid kirá-
32 lyá lőn. Falujokis ezec: Etam, *Ain,*
Rimmon, Tochen és Aſan, őt városoc.

33 Es minden faluc, mellyec valának vá-
roſoc kórül ſzinten Balig. Ez vólt az ő lakó
34 helyec, nézetségekis ő nekic. Meſobab,
35 Jamlech és Joſah, Amaſia fia. Es Joel, ſ. Je-
hu, Joſibiah fia, ki Serajah fia vala, ki Aſiel
36 fia vala. Es Eljoenai, Jaacobah, Jeſoha-
37 jah, Aſaja Adiel, Jeſimeel és Benajah. Zi-
za Siphi fia, ki *Alon* fia, ki Jedaja fia, ki
38 Simri fia, ki Semajah fia. Ezec vóltac kic
nevezetes fő emberec valának az ő nem-
zetségekben, ſ. kic igen megſokaſodtanac
39 vala az ő attyoknac házokban. Elindu-
lának azért Gedorba, hogy beménnének
annac az vólgynec-ſzinten napkelet felől
való réſzeig, hogy kereſnének az ő bar-
40 moknac legeltető helyeket. Találának-
kis ſiroſſat és igen jó feldet (az à föld pe-
dig vala tágas, nyugodalmas és békeſé-
ges) mert Hamnac nemzetségi laktac
41 vala az előtt ott. El menvén pedig ez meg-
irattatott ſzemélyec Ezechiaſnac Juda ki-
rállyának idejében, azoknac táborokot
megverék, és valamit ott találhatának, le-
vágác őket mind az napig, d és ott he-
lyette ők lakának, mert az ő barmoknac
42 ott jó mezejec vala. Enneefelőtte az Si-
meon fiai kőzzül nemellyec elménének az
Seir hegyére, úgy mint ötſzázan: Kiknec
előttec járóc valának az Jeſi fiai, Pelatiah,
43 Nearajah, Rephajah és Uzziel. Es va-
lakic ez e Amalech nemzetiben megma-
radtac vala, mind levágác azokot, és ott
letelepedénec mind ez mai napig.

b *Mintha azt mondána ha megadod ezeket, hala adó léſzec. De nem mongyá ki, hogy az eſkűvesben és fogadaſal-valo kötelezésben mértékletteſſégré tanittana.*

* *Ioſ.15.17.*

c *Az az, ſzogáltac az királynac külső paraſzti dologban.* * *Gen.46.10. Exod.6.15. Num.26.12.*

d *Tudniillic nig az Dávid orſzága fen állot.*

e *Az Amalechitakhat Saul és Dávid elveſztéc vala: 1.Sam.14. 2.Sam.8.*

V. Réſz.

Megirattatic ez caputban, az Ruben, Gad, és Mánaſſe fél nemzetségének ſzaporodaſoc, lako helyec, hadakozáſoc, Iſtentől való elſzakadáſoc és fogságra való vitelec.

1 Vbennec pedig Iſrael első-
ſzülőtténec fiai, (mert ő
vólt elſőſzülőtt: Mikoron
pedig, * megfőrtőztetté
vólna az ő attyanac ágyas
házát, adattatéc az ő elsőſzületésének mél
tosága Ioſeph fiainac, ki Izrael fia vala: Mi-
dazáltal nē azért hogy ő neki tulaydonitat
2 néc az elsőſzületés. Mert Judah vala mel-
toságosb az ő attyafiai kőzőtt, ès abban az

* *Gen.35.22. & 49.4.*

a *Az az, Iólleſtul tudni fejedelő vala, de azért törvényeſzerint Ioſeph, mint ha első ſzülőtt volna, kétreſzt vőn az örökségben.*

Izrael nemzetségében fejedelem, jóllehet az elsőſzülétéſnec haſzna Joſephé lőn.)

* *Gen. 46. 9. Exod. 6. 1. Num. 26. 5.*

3 Ezec, *mondom*, az * Rubennec Izrael elsőſzülőttének fiai: Hanoch, Pallu, Heſron
4 és Charmi. Joel fiai: Semajah, Gog, Si-
5 mei Michah, Reajah, Baal.
6 Beerah, kit fogva elvitt vólt Tiglath-Pilneeſer, az Aſſyriabéli király, az vala fejedel-
7 mec az Rubenitáknac. Az ő attyokfiai pedig az ő házoc népe ſzerint mikor nem-
8 zetségenkint ſzámláltatnának, ackor vala fejedelem köztőc Jejel és Zacharias. Bela is, Azan fia, ki Sema fia, ki Joel fia vala,
* *Ioſ. 13. 15. &c.* 9 ki lakic vala Aroerbe Neboig és Baal Meonig. Napkelet felőlis lákic vala az puſztába való bémenetelig, az Euphrates folyóviztől fogva, mert az ő barmoc Gilead földén igen megſzaporodtac vala.
20 Saul királynac idejében pedig támaſztának hadat az Hagarenuſoc ellen, és elhúllának *az Agarenuſoc* az ő kezec miatt, és lakának azoknac sátorokban, Gileadnac napkelet felé való tartományában.

11 GAd fiai pedig ellenben laknac vala
* *Ioſ. 13. 24.* 12 Basán földén Salchaig. Ioel vala előttec járó, Saphā másodic az után: Jaanai pedig és Saphat Baſanban lakának.
13 Ezeknec pedig attyokfiai, az ő attyóknac czelédgyec ſzerint valának Michael, Meſullam, Seba, Jorai, Zia, és Eber, heten.
14 Ezec vóltac Abihail fiai, ki Hur fia vala, ki Jarmoah fia, ki Gilead fia, ki Michael fia, ki Jeſiſai fia, ki Jóhado fia, ki Butz fia vala.
15 Es mikor az Ahi Cuni fiának, tudnillic Abdielnec fia, fejedelem vólna az ő attyoc
16 házanépe közőtt. Mikor laknának Gileadban, Baſanbā, és ezekhőz tartozó falukban, és Saronhoz tartozó helyekben mind
17 az ő határokig. Kic mind megſzámláltatván, az Jothamnac Judah királyának idejében és az Jeroboamnac az Izrael királyának idejében.
18 AZ Rubē fiai közzűl, és az Gaditac közzűl, és Manaſſéh nemzetsége közzűl, erős pais és fegyver hordozó férfiac, kézivefec, és az hadakozásbā tudoſſac, negyvénégy ezeren, hétſzázan, és hatvanon hartz-
19 ra kimehető férfiac. Hadakozánac az Hagarenus ellen, Jetur, Naphis és Nodab el-
20 len. Es győzödelmeſſec levének azokō, és kezekben adattatának az Hagarenuſoc, és mind azoc kic ezeckel valának, mert az
21 Istenhőz felkiáltottac vala az hadban, ki-
22 ért Istenis őket meghalgatá, mert ő benne biztac vala. Es ſakmant veténec az ő barmokban, az tevéc közzül nyerénec ötven ezert, Juhoc közzűl kétszáz ſ-ötven ezert,
23 ſzámaroc közzűl két ezert, éz ſzáz ezer embert. Mert az ſeb miatt ſokan elhúllának, mert Istentől vala az hartz, és azoc helyet
24 lakának mind addig, miglen őket Istēfogſágban viteté.

25 AZ Manaſſeh nēzetségének felének fiai laktanac az földón melly hivattatic Baſañac, Baal Hermonig: és Seniřig: az az, Hermon hegyéig, mert igen megſokaſúltac vala. Es ezec vóltac az ő attyoc házané
26 pénec fejedelmi: Epher, Iſi, Eliel, Azriel, Irmejah, Hodaniah, és Jahdiel, igen erős férfiac, nevezeteſſec, kic az ő attyoc hazanépe közt főc voltac.

Vétkezének pedig az ő attyoknac Istene ellē, mert az földnec lakoſinac bályány iſtenivel paráznalkodának, mellyeket
† *2. Reg. 15. 19.* 26 Iſten ſzemec elől elveſztet vala. Felindítá azért az Izraelnec Iſtene az † Pulnac az Aſſyriabéli királynac ſzivét, * és fogva elvivé őket, az Rubenitákat ſ-az Gaditákat, és az Manaſſéh fél nemzetségétis: Es elvivé őket, Halahban és Haborba, és Haraba és Gozā folyóvizéhőz mindez mai napig.
* *Ibid v. 26. Tiglath Pilneſernec az. Aſſyriai királynac ſzivét.*

VI. Réſz.

Előſzámláłłya az Papoknac és Leviták nemzetségéket, tiſzteket, és azoknac lakásokra rendeltetet városokat.

1 LEvi † fiai: Gerſon, Cehath
* *Gen. 46. 11.* 2 és Merari. Cehath fiai pe-
Exod. 6. 16. Num. 2. 6. 5. 7. dig: Amram, Ishar, Hebrō
3 és Uzziel. Amram fiai: [a] Aaron, Moſes, és Maria.
Inf. 23. 6. Aaron fiai: Nadab, Abihu,
4 Eleazar és Ithamar. Eleazar nemzé Phi-
5 neeſt, Phinees Abiſuat Abiſua pedig Buccit,
Bucci Uzzit. Uzzi nemzé Zerahiat, Zerah-
6 ſah Merajotot. Merajot pedig Amariat A-
7 maria Ahitubot. Ahitub * Sadocot, Sadoc
* *2. Sam. 8. 17. és 15. 27.* 8 Ahimaaſt. Ahimaas Azariat, Azariah Johanant.
9 Iohannan Aſſariat: ez vala Pap az házban, mellyet Sálomon Jeruſálemben eppi-
10 11 tet vala. Azariah nemzé Amariat, Ama-
12 ria Ahitubot. Ahitub Sadocot, Sadoc
13 Sallumot. Sallum Hilcijaſt, Hilcijas A-
14 zariat. Azariah Serajath, Serajah Jehoſa-
15 dacot. Jehozadac pedig fogſába méne,
16 mikor az UR Judát és Jerusálemet fogságba viteté Nabucodonozor által. Levi fiai
17 *mondom* Gerſom, Cehath és Merari. Ezec az † Gerſom fiainac nevec: Libni és
18 Simei. Cehat fiai: Amaram, Ishar, Hebrō
19 és Uzziel. Merari fiai: Mahali, és Muſi. Ezec azért az Levi nemzetségi az ő nem-
20 zetségec ſzerint. Gerſomnac fiai: Libni, Ja-
21 hat, Zimah. Joah, Iddo, Zerah és Jeathe-
† *Exod. 6. 17. &c.* 22 rai. Cehat fiai: Aminadáb, Corah, és Aſſir.
23 Elcanah, Ebiaſaph és Aſſir. 24. Thahat,
25 Uriel, Uzzija és Saul. Elcanah fiai: Amaſai és Ahimot. Amáſainac fia Elcanah:
26 Elcana fiai: Sophai és Nahat. Eliab, Je-
27 roham, Elcanah. Semuel fiai pedig: elsőſzülőtt Vaſni, és Abijah. Merari fiai: Ma-
28 29 hali, Libni, Simei, és Uzzah. Simea, Hag-
30 gijah és Aſajah.
31 EZec pedig az kiket Dávid valogata az UR házában az énekléshőz, mi-

nekutánna az Iſten ládája megnyugovéc.
32 Szolgáltac pedig énekléſſel az gyulekezetnec ſátorának hayléka előtt, mìglen Sálomon elvégezé az UR házát Jeruſálemben, és állottac az ő ſzolgálattyokban ki-
33 kimind az ő rendi ſzerint. Ezec pedig az kic ſzolgáltac és ezeknec fiai az [b] Cehathitac fiai közzül, Heman fő Cantor, Joel fia,
34 ki Semuel fia. Ki Elcanah fia, ki Jeroham
35 fia, ki Eliel fia, ki Thohah fia. Ki Suph
36 fia, ki Elcannah fia, ki Mahat fia, ki Amaſa fia. Ki Elcanah fia, ki Joél fia, ki Azar-
37 jah fia, ki Sephaniah fia. Ki Thahath fia,
38 ki Aſſir fia, ki Ebiaſaph fia, ki Chora fia. Ki Ishar fia, ki Cehath fia, ki Levi fia,
39 ki Izrael fia. Es ennec attyafia [c] Aſaph, ki job keze felől áll vala, Aſaph az Berechias fia, ki Simea fia vala. Ki Michael
40 fia, ki Baaſchiah fia, ki Melchijah fia.
41 Ki Ethni fia, ki Zerah fia, ki Adajah fia.
42 Ki Ethan fia, ki Zimmah fia, ki Simei fia.
43 Ki Jahath fia, ki Gerſon fia, ki Levi fia.
44 Továbba az Merari fiai, kic azockal attyafiaſoc valánac, bal kéz felől álnac vala: [d] Ethan Ciſi fia, ki Aldi fia, ki Malluh fia.
45 Ki Haſabjah fia, ki Amaſiah fia, ki Hil-
46 cijah fia. Ki Amſi fia, ki Bani fia, ki Se-
47 mer fia. Ki Mahali fia, ki Muſi fia, ki Me-
48 rari fia, ki Levi fia. Nemellyec pedig az Levitác közzül, kic ezeknec attyafiai valánac, rendeltetnec vala az Iſten házánác
49 haylékánac egyéb ſzolgálattyára. Aaron pedig és az ő fiai az egéſzlen megégetendő áldozatnac óltára mellé, az fuſtoló ól-
50 tár mellé, az Sancta Sanctorumnac ſzolgálattya mellé, és az Izraelnec megſzentelésére rendeltetének mind az ſzerint, valamint Moſes az Iſten ſzolgája megparanczolta vala. Aaron fiai pedig ezec: Eleázar: Ennec fia Phinees, ennec fia Abiſua.
51 Ennec Bucci, ennec Uzzi, ennec Zerah-
52 jah. Ennec Merajoth, ennec Amarjah, en-
53 nec Ahitub. Ennec Sadoc, ennec Ahimaas.
54 [e] Es ezec az ő lakó helyec, az ő házoc és határoc ſzerint, tudnia illic az Aaron fiaié az Cahatitác nemzetsége ſzerint,
55 mert ez jutot vólt ő nékic ſors által. Adác azért nékic Hebront Judah földében, és az
56 kőrűlőtte való hoſtádot. De azért ez városnac mezeit és azoknac faluit adác Cha-
57 lebnec, az Jephunneh fiának. Az Aaron fiainac pedig az Juda városi közzül adac a gyilkoſoc menségére rendeltetett városokat, Hebront, Libnat és az mellete való hoſtádot, Jatthirt és Eſtemoat, és ezekne-
58 kis hoſtádit. Es Hilent és Debirt, és ezek-
59 nekis hoſtádit. Aſant és Bethſemeſt.
60 Benjamin nemzetségéből Gebat és Alemetet hoſtadgyával egyben, Amathot város ſis hoſtadgyával. Ezeknec vala az ő nemzetségec ſzerint tizenhárom városoc.
61 Az Cehat több fiainac az [f] egy nemzetségnec czeledgyéből, és az fél nemzetségből tudniillic az Manaſsé nemzetségének feléből ſors által, tíz városſt adának.
62 [g] Az Gerſon fiainac pedig az ő nemzetségec ſzerint Iſacharnac, Aſernec, Nephthalinac, Manaſsénac nemzetségéből tizenhárom városſt.
63 [h] Merari fainac az ő nemzetségec ſzerint, Rubennec, Gadnac, és Zebulunnac nemzetségéből ſors által tízenkét városſt. Adánac *mondom* az Izrael
64 fiai az Levitáknac városoc hoſtádival egyetemben. (Minekutánna adtac vólna
65 ſors által az Juda nemzetségéből, az Simeonéból és az Benjaminéból) bizonyos nevő városoc.
66 Előſzer azoknac az kic valánac az Cehat fiainac házoknépe közzül (vóltac pedig ezeknec az ő városi és határi az Ephraim nemzetségéből.) Ezeknec *mondom* adác
67 az menſégre rendeltetett városokat és hoſtádokat Ephraim hegyen: Gezert hoſtádgyával egybe. Es Jokmeamot, Bethoront. Aijalont, ennekfelőtte Gathrimmontis hoſtádgyával egybe. Menaſſeh
70 nemzetségének feléből Anért, Bileamt és ezeknec hoſtádit, az Cehath megmaradott fiainac czeledgyénec.
71 Gerſom fiainac pedig az Menaſſeh fél nemzetségéből, Golant Baſanban és
72 Aſtharotot hoſtádival egyetemben. Iſſachar nemzetségéből adác Cedeſt, Dobra-
73 tot. Ramothot, Anemet, és ezeknec ho-
74 ſtádit. Aſer nemzetségéből Maſalt és Abdon hoſtádival. Hucocot, Rehobot hoſtádival. Napthali nemzetségéből, Cedeſt
75 Galileában valót, Hammont, és Chiriathaimont hoſtádival.
76
77 Merari megmaradott fiainac Zebulun nemzeségéből Rimmonot, ſ- Thabort, és ezeknec hoſtádit. Jordánon túl
78 napkelet felől Ruben nemzetségéből, Beſert az puſztában, ſ- Jahaſat ſ- hoſtádit. Se-
79 demotot, ſ- Mephaatot ſ- hoſtádit. Gad
80 nézetségéből Ramotot Gileádban, ſ- Ma-
81 hanaimot, és ezeknec hoſtádit. Heſbont és az ő hoſtádit: Jaazert és az ő hoſtádit.

VII. Réſz.

Előſzámláltatnac, Iſſacharnac, Benjaminnac, Nephthalinac, Manaſſenac, Ephraimnac és Aſernec nemzetsígi.

1 ISSACHAR* fiai ez negy: Thola, Pual, Jaſib, és Simron.
2 Thola fiai pedig: Uzzi, Rephajah, Jeriel, Jahamai, Ibſam, és Semuel, kic fejedelmec valánac az ő attyoknac czéledgyekben: Az Thola fiait *mondom*, valánac igen erős férfiac az ő nemzetségec ſzerint, ezeknec pedig az ő ſzámoc Dávid király idejében huſzonkét ezer és
3 hatſzáz vala. Uzzi fiai: Izrahjah, Izrah-

[b] *Az Iſten házábā való énekléſc az Cehatitac közzül: 1. Heman.*

[c] *2. Aſaph, az Gerſonitac közzül.*

[d] *3. Ethan az Merajitac közzül.*

[e] *Az Cehatitac Lako helyei.*

[f] *Az Ephraim nemzetségéből.*

[g] *Az Gerſonitaknac lako, helyec.*

[h] *Meraritaknac Lako helyec.*

* *Exod. 30. v. 7. c. 10. Num. 4. 16. és 17. 10. és 18. 1. Orc.*

* *Gen. 46. 13. Num. 26. 23.*

jah fiai: Michael, Obadiah, Joel, Iſſiah, ő- 27 nec Ammiud, ennec Eliſamah. Ennec Nun,
ten: kic mind fő emberec valának. 28 ennec Joſue. Ezeknec pedig birodalmoc és
4 Kickel valának az ő nemzetségec ſze- lakó helyec Bethel és ennec falui: Napke-
rint, az ő attyoknac czelédgyac ſzerint ha- letté Naaram, napenyéſztre Gezer és en-
dakozó férfiac harmintzhat ezeren, mert nec falui ſzintén Azaig, és ehóz tartozó fa-
5 ſoc feleségec vólt, és azért ſoc fiokis. E- 29 lukig. Es az Manaſſeh fiai birodalmoc mel-
zeknec attyokfiaiis, Iſſacharnac egéſz nem lettis birjác vala ezeket: Bethſeant és falui-
zetsége ſzerint erős férfiac valának nyóltz- it, Thanah városſt, Megiddot, Dort, és ezek
vanhét ezeren ſzámſzerint mindeneſtől. nec faluit. Ezekben laktac az Izrael fiának
6 Benjamin * fiai: Bela, Becher ſ- Jed- Joſephnec fiai.
* *Gen.46.21.* 7 jael, harman. Bela fiai: Eſhon, Uzzi, 30 Aser * fiai: Immah, Iſuah, Iſui, Berjah * *Gen.46.17.*
Num.26.38. Uzziel, Jerimoth és Iri, ők fő emberec az ő 31 és Serah az ő húgoc. Berja fiai: Heber *Num.26.44.*
Infr.8.1. nemzetségekben igen erőſſec, kic miko- 32 és Malchiel, ki vólt Birzaith attya. Heber
rő renddel nemzetſégec ſzerint megſzám- pedig nézé Japhletet, Somert, Holtamot,
laltattanac, vóltac huſzonkét ezeren és 33 és Suat az ő húgokot. Japhlet fiai: Paſah,
8 harmintznégyen. Becher fiai: Zemirah, 34 Bimhal, Aſuath, ezec az ő fiai. Semer fiai:
Eliezer, Eljoenai, Omri, Jeremoth, Abijah, 35 Ahi és Rohagah, Jehublah és Aram. Ennec
Anathoth és Alameth, ezec mindnyájan pedig attyafiának az Helenenec fia vala
9 Becher fiai. Szám ſzerint pedig, az ő nem- 36 Sophah, Imna, Seles és Amal. Sophah fiai:
zetségeknec rendi ſzerint erős fő emberec, 37 Suah, Harnepher, Sual, Beri és Imrah. Be-
10 találtattac húſz ezeren és kétſzázan. To- ſer, Hod, Samma, Silſah, Ithran, és Beera.
vábba Jediael fiai: Bilhan Bilhan fiai: Jeus, 38 Jether fiai: Jephunneh, Piſpah és Ara.
Binjamin, Ehud, Chenaana, Zethan, That 39 Ulla fiai: Atah, Hanniel, és Riſiah.
11 ſis és Ahiſahar. Ezec mind Jediael fiai, az ő 40 Ezec mind Aſer fiai, igen fő emberec az
nemzetségekben igen fő emberec ſ- igenis ő nemzetségekben, válogattattac, erőſſec,
erőſſec, kic tizenhét ezeren mehetnec vala à fő embereknekis fejec, ſ- megſzámláltat-
12 ki az viadalra. Ir fiai: Suppim és Huppim: tac az ő nemzetségeknec rendi ſzerint via-
Huſim Ahernec fia. dalra, ſzámoc pedig huſzőhat ezer férfiac.

VIII. Réſz.

Az Benjamin nemzetségét és azoknac lakó helyeket ſzámlállya elő, azutan Saulnac és Jónathánac nemzetségét.

* *Gen.46.24.* 13 Naphthali * fiai: Jahaſiel, Guni, Je- 1 Enjamin * pedig nemzé Belat * *Gen.46.21.*
Num.26.48. ſer, Sallum, Bilhah fiai. az ő elsőſzülöttét, másodikot *Num.26.38.*
[a] *Az fiaknac neve itt nem az ő talaydonjegyzésbe vétetic, ha nem értetnec azon az uzokac es az után valóc, Mert Afriel nem fia volt Manaſſe nac, hanem Manaſſe fia volt Machir, Machir fia Gilead, Gilead fia Afriel. Num.26.31.*
14 Menaſſeh fiai: [a] Aſtiel, kit ſzűle az ő Aſbelt, harmadikot Ahrat. *Sup.7.6.*
felesége. Az ő ágyas társa pedig az 2 Negyediket Nohat, és Ra-
Syriabéli aſzſzonyi állat ſzűlé Machirt Gi- 3 phat otodiket. (Belának fiai vóltac: Adar,
15 lead attyát. Machir pedig vőn feleséget 4 Gera és Abihud. Abiſua, Naaman, Ahoah,)
Huppimnac és Suppimnac. Es az ő hugá- 5 Gerat, Sephuphant és Huramot.
nac neve Maachah: Az [b] máſiknac neve * 6 Ezec az Ehud fiai: (Ezec vóltac fő emberec à Geba városbā lakó nemzetſég kőzőtt,
Selophad: Az Selophadnac vóltac leányi. 7 kiket kőltőztetének Manahatba.) Naamā
16 Maacha Machir felesége ſzűle fiat, kit ne- és Ahija: Es Gera elkőltőztetè őket. Nem-
veze Pereſnec: annac pedig az őczét Sereſ- 8 zé pedig Uzzat és Ahihudot. Saharaim pe-
17 nec. Ennec fiai: Ulam ſ- Recem. Ulam fia: dig nemze az Moab mezejen, minekután-
Bedan. Ezec az Gilead fiai, ki Machir fia na azokat [a] elhagyà, az ő két feleségétől [a] *Tudniillic, az.*
18 vólt, ki Menaſſe fia vólt. Az ő húga az Mole 9 Huſimtul és Baaratul. Nemzè *mondom* az. *elkőltőzteteket.*
chech, ſzűlé ez Ilhodot, Abjezért, ſ- Maha- Hodes nevő feleségétől Jobabot és Sibiat,
19 lat. Vóltac Semidanac fiai: Ahian, Sechem, 10 Meſat és Malchamot. Jeuſtis Sacciat és
Lichi, ſ- Aniam. Mirmat: Ezec áz ő fiai, fő emberec az ő nē-
20 † Ephraim fiai pedig: Suthela, kinec fia 11 zetségekben. Huſimtul nemzé Abitubot,
Bered, ennec fia Thahath, ennec Ele- 12 és Elpaalt. Elpaal fiai: Eber, Miſeam és Sa-
adah, ennec Thahath. Ennec Zabad, en- med: Ez rakatá Onót és Lódot, és ezeknec
21 nec Suthela, és Ezer, Elead. Es megőlée 13 faluit. Berjah, Sema, (ezec fők vóltac az A-
ezeket az Gathbéliec, az földnec lakoſi: jalonban lakozó nemzetségec kőzőtt, és
Mert alámentec vala, hog' az Gathbélieк- 14 ezec űztéc vala el az Gathnac lakóit.) Abio
22 nec barmokat elhaytanác. Ephraim azért 15 pedig Saſac, Jaremoth. Zebadiah, Ader, A-
az ő attyoc ſokáig ſiratá őket, kihőz elmē- 16 rad. Michael, Iſpah, Joha, Berja fiai.
nec vala az ő attyafiai, és ótet vigaſztallyác 17 Zebadiah, Meſullam, Hizci, Haber.
23 valá. Beméne, azért az ő feleségéhőz, ki 18 Iſmerai, Izliah és Jobab, Elpaal fiai.
fogáda méhében és ſzűle fiat, és nevezé 19 Jazim, Zichri, Zabdi:
Berjánac, mivel hog' nag' keſerűségbē vólt
24 vólna az ő házanépejért. Leányának neve 20 Elje-
Seerah, ki megeppite mind az alsó ſ- mind 16
az felsőBethhoron városſt, Uzen Seerathis. 17
25 Rephahis ő fia, és Reſeph, ennec fia The- 18
26 lah, ennec Thahan. Ennec fia Laadan, en- 19

* *Num.27.1.*
† *Num.26.35.*

20 Eljenai,Sillethai,Eliel.
21 Ariah, Berajah és Simrath Simei fiai.
22 Iſpan pedig,Eber,Eliel.
23 Abdon,Zichri, Hanan.
24 Hanajach, Elam,Anathothijah.
25 Iphedejah,Penuel,Saſac fiai.
26 Samſerai pedig,Schariah, Athaliah.
27 Jaareſiah, Eliah és Zichri,Ieroham fiai.
28 Ezec vóltac fő emberec az ő nemzetségec ſzerint,és ezec laktac Jerusálemben.
29 Gibeonban pedig laktac az Gibeonnac attya,kinec feleségénec neve Maachah vala.
30 Es az ő elsőſzülőtte Abdon és Sur:
31 Cis,Baal,Nadab. Gedor,Ahio és Zechar. Micloth nemzé Simath: Ezekis az ő
32 attyokfiainac ellenében laktac Jerusálemben. Ner pedig nemzé Ciſt, Cis nemzé
33 Sault,Saul Jonataſt,Malchiſuat,Abinadabot es Esbaalt. Jonatas fia: Meribbaal.
34 Meribbal nemzé Michat. Michah fiai:
35 Pithon ſ-Melech, Tharea és Ahaz.
36 Ahas nemzé Jehoadat, Jehoadah pedig Alemetet, és Azmavetet es Zimrit. Zimri
37 nemzé Moſat. Moſa pedig Binat,ennec
38 fia Rapha,ennec Eleſa, ennéc Aſel. Továbba Aſelnec vólt hat fia, kiknec ezec nevec:Azricam,Bocru,Iſmael, Searjah,Oba-
39 diah és Hanan, ezec mind Aſel fiai. Az ő attyafiának Eſeknec fiaî ezec: Ulam az ő elsőſzülőtte , Jeus másodic, és Eliphelet
40 harmadic. Es vóltac az Ulam fiai igen erős férfiac,iveſec,és ſoc fiakat és unokákat ſzaporitnac vala ſzázig,és ötvenig. Mind ezec à Benjamin fiai kozzúl valóc vóltac.

IX. Réſz.

Megirattatic ez Caputban az Jeruſalemnec mind kűlső polgári rendének , mind az egyházi rendnec állapattya , meűly vólt à Babyloniai fogság vtan.

1 EJenkint azért az Izrael fiai megſzámláltattac vala nézetségec ſzerint , az mint megis irattatac az Izrael és Juda királyoc kónyvében, kic az ő ſoc gonoſságokért
2 Babyloniába * viteténec fogságra. A kic pedig elein laknac vala az ő jószágokban ſ-városokban,ezec:Izrael,Papoc,Levi-
3 tac és Nethinéuſoc.[a] Mert Jerusálembẽ laktac az Iuda fiai kózzúl, ſ-Benjamin fiai kózzúl, Ephraim és Manaſséh fiai kózzúl
4 valóc. Uthai Aműhud fiai,ki Omri fia, ki Imri fia , ki Bani fia, Phares fiai kózzúl va-
5 lojé,ki Juda fia vala. Az Silonitac kózzúl, az Aſiah,ki elsőſzülőtt vala,és ennec fiai.
6 Zerah fiai kózzúl: Jevel és az ő attyafiai
7 hatſzázan ſ-kilencvenen. Benjamin fiai kózzul: Sallu, Meſſulam fiai, ki Hodaviah
8 fia, ki Heſenvah fia. Ibenja Jeroam fia,ſ-Elah Uzzi fia , ki Nichri fia,és Meſullam Sephatiah fia , ki Revel fia, ki Ibniah fia.
9 Ezeknec pedig az ő attyokfiai nemzetségec ſzerint valának kilencſzázan és ötvenhatan , ezec fejenként igen fő emberec valának az ő nemzetségec ſzerint:
10 AZ Papoc kőzzúlis : Jedajah , Jehojarib Jachin.
11 Azariah Hilcijah fia ki Meſullam fiá,ki Sadoc fia : ki Merajoth fia , ki Ahitubnac az Iſten házának
12 fő gondviſelőjének fia vala. Es Adajah Jeroham fia , ki Pashur fia, ki Malchijah fia:Maaſai Achel fia, ki Jahzera fia, ki Meſullam fia, ki Meſſillemith fia , ki Jemmer
13 fia. Ezeknec attyokfiai az ő attyoc házanépe kőzőtt igen fő emberec,ezer ſ-hétſzázan hatvanon valának , erőſſec az Iſten
14 házának dolgának munkájában. *Az* Levitác kőzzúl, Semajah Haſub fia, ki *Azricã* fia , ki Haſabiah fia, az Merari fiai kőzzúl.
15 Bacbacar, Heres , ſ-Galal,Mathaniah , Michah fia , ki Zichri fia , ki *Aſaph*
16 fia. Obadiah Semajah fia,ki Galal fia,ki Jeduthum fia , Berechiah *Aſa* fia, ki Elcanah fia,ki lakic vala Netophati faluiban.
17 Továbba aytónállóc Sallum, *Accub*, Talmon , *Aiman*, és ezeknec attyokfiai:
18 Sallum pedig fő vala. (Es ennec [b] mind ez ideig az király kapuján vagyon álláſa napkelet felől,) amazoc aytónállóc az Levitáknac az ő rendec ſzerint.
19 Sallum Core fia,ki Ebiaſaph fia, ki Cora fia, és ennec rokonsági az ő attyának házából valóc: tudniillic az Corhitác az Iſten hayléka aytájának őrizői valának , mint az ő attyoc, az UR ſeregében őriztéc vala az Sátornac
20 ſzent helyeit. Mikor az Phinees az Eleazar fia azoc előtt járó vólna régen , kivel
21 vala az UR. Továbba Zacharias Meſelemiah fia,az gyűlekezet sátorára való aytónac őrizője.
22 *Mind*eneſtől ezec válaſztott aytónállóc vóltac, kétſzázan és tizenketten , kic az ő falujokban nemzetségec ſzerint megſzámláltattac vólt , kiket Dávid rẽdelt vólt és Samuel ptopheta az ő
23 tiſztiben. Miképpen az ő attyoc , azértazonképpen az fiac őrizic vala rẽdel az UR
24 házának kapuit. Négy felé valának az őrizőc:Napkeletre Napnyugatra,Eſzakra,és
25 Délre. Es ezeknec attyok fiai az ő falujokban valának,hogy minden heted nap amazockal [c] felmennénec Jerusálembe bi-
26 zonyos ideig. Es négy Levitákra bizatot vala, mind az kapún állóknac ſzámoc, és
27 őrizie vala az kamarákat és az Iſten házának kénczét. Es az Urnac háza kőrűl hálnac vala , mivel hogy az őrizés ő tiſztecvólna : és minden reggel ők nittyác
28 vala meg az aytókat. Es ő kőzzűlőc nemellyec az Egyház ſzolgálatra czinált

a Az kic tudmaſlic meghodetac az Izraelnec mint az Gibeonitac: Joſ.9.

b Tudni illic azt kiſő az kapun allóc kőzőtt.

c Az kikről 17. és 21. versben emlekezet.

+2.Reg. 25.

ezinált edényekre viſelnec vala gondot, mert mind ki ſ-mind bé ſzámán viſzic va-
29 la azokat. Ugyan azcz oc kőzzűl válaſz-
tattac vala némellyec másféle edénnyek-
nec gondviſelésére, az ſzent edényekhőz,
sēlyéhőz, borhoz, olayhoz, temiénhőz, és
30 drága kenetekhőz. Az papoc fiai kőzzűl va-
lóc czinállyác vala az drága kenetetis. To-
31 vábba Matthithiah az Levitác kőzzűl va-
ló, ki elsőſzűlőtte az Corhitác kőzzűl va-
ló Sallumnac, az ſerpenyőkre viſel vala gő-
32 dot. Az Cehatitác fiai és azoknac att-
yokfiai kőzzűl rendeltettec vólt az ſzent
kenyérnec gondviſelésére, hogy minden
33 ſzőbaton megkéſzítenéc azt. Ezec kőz-
zűl valóc valánac az éneklőkis, kic ſzaba-
doſoc valánac egyéb tiſzttűl az ő kamará-
jokban, mert eyjel és nappal ſzolgálattal
34 tartoznac vala. Ezec az Levitác kőzzőt
az ő attyocházanépe kőzzűl főc vóltac az
ő nemzetſégec ſzerint, és ezec laktac Jeru-
sálemben.

35 GIbeonban * pedig laktac, Gibeon
attya, Jejel, és az ő feleſégénec neve
36 Maachah. Az ő elsőſzűlőtt fia Abdon,
37 az után Sur, Cis, Baal, Ner, és Nadab. Ge-
38 dor, Ahio, Zechariah és Michloth. Mi-
cloth pedig nemzé Simamot, ſ-ezekis az ő
attyokfiainac ellenében laktac Jerusálem-
39 ben az ő attyokfiockal. h Ner nemzé
Ciſt, Cis pedig nemzé Saúlt, Saul Jonatáſt,
40 Malchiſúat, Abinadabot és Esbaalt. Jo-
41 natás fia Meribbaal, ez nemzé Michat.
42 Michah fiainac nevec Pithon, Melech és
Thahear. Ahaz pedig nézé Jaarat Jaarah
Alemetet, Azmavetet, Zimrit: Zimri pedig
43 Moſat. Moſa Bineat, ennec fia Repha-
44 jah, ennec Elaſa, ennec Aſel. Aſelnec vól-
tac hat fiai, kiknec ezec nevec: Azricam,
Bochru, Iſmael, Searjah, Obadiah és Ha-
nan: Ezec Aſel fiai.

Ez hat vtolsó verſec az felsőCa-
pathannus meg-
vadnac.

X. Réſz.

Megirja az Saulnac az Philiſteuſockal való vtolsó vtközetét, és ő néki az ő fiaival egyűt vtlo veſzedelmét. Az Jabes Gileadbéliecnec jo téremenyeketis az Saulnac és az ő fiainac hoit teſtekhőz megirja. Es mi okon vétetett el az birodalom Saultul és maradékitól.

1 AZ * Philiſteuſoc hadakoz-
nac vala az Izrael népével,
megis futamác az Izrael az
Philiſteuſoc előtt, és egy-
néhányan az ſebec mia elis
hullánac az Gilboa he-
2 gyén. Űzéc pedig az Philiſteuſoc Sault
és az ő fiait, kic megis őléc Jonathást, Abi-
nadabotis, Malchiſúatis, à Saul fiait.
3 Es megſúlyoſodéc Saul ellen az viad
4 éz találkozánac ő reája az iveſec, kic nyi-
lokal megis ſebeſitéc őtet. Es monda
Saul az ő inaſsánac: Vond ki fegyveredet
és verj általa engem véle: mert nétalám
eljőnec è kórnyulmetélетlenec, és meg-
czáfolnac engemet. Nem akará pedig az
ő inaſſa, mert ízertelen fel vala: ragadá a-
zért Saul ő maga az ő maga fegyverét, és
5 belé boczátkozéc. Látván pedig az ő in-
aſſa, hogy Saul immár meghólt volna, őis
az fegyverbe boczátkozéc ſ-meghala,
6 Meghala azért Saul és az ő három fia,
és égeſz házanépeis egyetemben megha-
7 la. Melly dolgot mikor megértettec
vólna az Izrael fiai, kic laknac vala azon
az vólgyőn, hogy tudniillic ők megfutam-
tanac vólna, és hogy Saul ſ-az ő fiai meg-
hóltanac vólna, puſztán hagyác varo-
ſokat és elfutánac. Ackor eljövénec az
Philiſteuſoc és azokba béſzállánac.

8 Lőn pedig máſod nap, eljővénec az Phi-
liſteuſoc hogy az holtakot megfoſz-
ſzác, és megtalálác Sault és az ő fiait hal-
9 va fekűvén az Gilboa hegyén. Es őtet
megfoſztván fejét elvévéc és fegyverit, ſ-el
küldőzéc az Philiſteuſoknac minden tar-
tományokra kórnyőskórnyűl, hogy az
ő bálványoknac megmondanác, és az nép-
10 nec. Es feltévéc az ő fegyverit az ő bál-
ványoknac templomában, ſ-az fejét pe-
dig az Dagon kápolnájában feltévéc.

11 MEghalván pedig minnyájan az Jabes
Gilead népe, az mellyeket az Phili-
12 ſteuſoc czelekedtec vólna Saullal: Fel-
támadánac fejenkint az erős férfiac, és
elvivéc Saulnac és fiainac teſteket, és Ja-
besbe vivén eltemetéc egy tőlgyfa alatt, és
böytőlénc heted napig.

13 MEghala azért Saul az ő ſoc * hamiſ-
ságáért, mellyel az Urat igen meg-
bántotta vala az az, az Urnac igeje ellen
vétkezet vala, mellyet meg nem orizet va-
la, és hogy az ördőngőſtőlis tanáczot ker-
14 det vólna. Es nem kérde tanáczot az Ur-
tól, kiért őtet elis veſzté, és adá az ő orſzá-
gát Dávidnac az Iſai fiának.

1. *Sam.* 1. 31.

1.* *Sam.* 1. 14. v. 23. & 28. 8.

XI. Reſz.

Dávid az Izraelitáktől egyenlő akaratbol királlyá válaſztatic Hebronban. Jebus városát megveſzi. Előſzámláltatnac az Dávidnac erős vitézi.

1 † 2. *Sam.* 5.

GYűlénec † pedig mindnya-
jan az Izraelitác Dávidhoz
Hebron városba, mond-
ván: Imé te czontod vá-
gyunc és te tagod.

2 Ennec

2 Ennec elôtteis még mikor Saul király valais, te viſzed vala ki, ſ-te hozod vala béis az Izrael népét: Es ezt mondotta az te Urad Iſtened tenéked: * Te legelteted az én népemet az Izraelt, és te léſzſz vezér az én népemen az Izraelen. Elmenénec azért mindnyájan az Izraelnec vénei az királyhoz Hebron városba, és ſzöveſéget tön Dávidô vélec Hebronban az UR elôtt, és megkenéc Dávidot az királyságra Izrael népén, az URnac Samuel † által való beſzéde ſzerint.

4 ELméne pedig Dávid és az egéſz Izrael népe * Jerusálembe, ez az Jebus, (hól az föld népénec lakoſi közzûl való Jebu-
5 séuſoc laknac vala.) Es mondánac az Jebus lakói Dávidnac: Ide bé nem jöſz. Es megvévé Dávid Sion várát. Ez az Dávid
6 városa. Mert azt mondotta vala David: Valaki legelôſzer az Jebuséuſokat megverhetendi, utánnam fô és hadnagy léſzen. Felméne azért legelôſzer Joab az
7 Serujah fia, és lôn hadnaggyá. Lakéc pedig Dávid az várban, azért nevezéc azt Dá-
8 vid városának. Megeppité pedig Dávid az várost az Millotul [a] fogva mind körûl.
9 Joab pedig megeppîté az maradékját. Es ſzüntelen nevekedic vala Dávid, mert az ſeregeknec Ura vala ô véle.

10 EZec pedig az erôs férfiac közzûl az hadnagyoc, kic Dávid mellet valának, kic erôſſen forgolodának ô véle az ô orſzágáért az egéſz Izraellel, hogy királlyá válaſztának ôtet az Izraelen, az Urnac beſzé-
11 de ſzerint. Ez pedig az erôs férfiaknac ſzáma, kic Dávid körûl valának: Jaſobeam Hachmoni fia, harmintz férfiunac elôtte járója, ez emelte vala fel az ô kopját háromſzáz ellen, kiket mind egyſzer megis
12 ſebeſíte. Ezután Eleázar az Ahohita Do-
13 do fia; ki az három erôſſec közzûl eggyic vala. Ez vala Dáviddal Paſdamimbán, hova gyûltec vala az Philiſtéuſoc viadalra melly helynec mezeje mind árpával vala
14 bévetve, ſ-az lakos nép elfutot vala Philiſtéuſoc elôtt. Es megállottac vala ott az mezônec közepin, meliyet megis ſzabadîtának, és megveréc az Philiſtéuſokat. Es az
15 UR hatalma megſzabaditá azokat. Továbba mikor alámentec vólna hárman az harmintz fô emberec közzûl Dávidhoz, a kôſziklához az Adullam barlangjában; az Philiſteuſoc pedig tábort járának az Re-
16 phaim völgyben. (Dávid pedig akkor vala az ô erôſségében: Es az Philiſtéuſoc
17 hada vala Bethlehemben.) Kévána † Dávid vizet, ſ-monda: Oh ki adhatna nékem innom az Bethlehê kapuja elôtt való for-
18 ráſnac vizéből? úrenéc azért az három fô erôs férfiac az Philiſtéuſoc táborára, és vizet meriténec az Bethlehem forrásából, mell' vala az kapu elôtt, és vivéc Dávidnac:
De nem akara Dávid innia, hanem kitôlté
19 azt az URnac. Es monda: Eltávoztaſſa én tôlem az UR hogy ezt czelekedném: Avagy czekuec véreket innámé meg, kic életeket halálra vetettéc? Mert ôk ezt életec veſzedelmével hoztác. Es ſemmiképpen nem akara innia. Ezt megmeréc kéſérteni az három erôs férfiac. Es Abiſai
20 az Joab attyafia, ô vala ez háromnac elôttec járó, ez ragadott vala dárdát háromſzáz ellen, kiket megſebeſíte: Es az híres
21 és nevezetes vala az három között. Az három közzûl az kettônél bóczületesb vala, azért vólt azoknac elôttóc járó, de azért ô maga nem ér vala az haromcial.

22 Benajah Jehojada fia, erôs atyának fia, ki nagy dolgokot czelekedett vala, és vala Cabſeelbéli: ô ólte vala meg az két erôs Moábitákat, ugyan ezen ment vala alá, és megôlte vala az oroſzlánt az veremben
23 hávas idôn. [b] Ugyan ezen ôlé meg az Egyptusbéli férfiat, kinec magaſsága ôt ſing vala, és olly dárda vala az Egyptusbéli férfiunac kezében, mînt az ſzövözugol: Szembe ſzállott vala pedig véle egy páltzával, ſ-kiragadá az Egyptusbéli ember kezéből a dárdát, és az ô maga fegyverével általverté.
24 Ezeket czelekedte Benajahu az Jehojada fia, kiért valais nevezetes az három erôſſec között.
25 Az harmintz közzûl tiſzteletes vala ô, de nem ér vala az háromnal: Annakokaért Dávid
26 maga mellé válaſztá azt. Az ſeregnec pedig erôſſei közzûl valóc ezec: Aſahel Joab attyafia, Elhanan az ô attya bátyának fia,
27 ki Bethlehembéli vala. Haroritból való Sammoth, Pelonból való Heles.
28 Thecoabéli Hira Icces fia, Anathot-
29 béli Abiezer. Huſathbéli Sibbechai, A-
30 hohitbéli Ilai. Netophatbéli Maharai,
31 Netophatbéli Heled Baanah fia. Itthai Ribai fia, az Benjamin fiainac Gibeath városokból való, Pirathombéli Benajah.
32 Hurai az Gaas völgyéből való, Arbath-
33 béli Abiel. Baharumi Azmaveth, Sal-
34 bonitbéli Eliahba. Gizombéli Haſem fiai közzûl Jonathas, Hararithbéli Sage
35 fia. Hararitbéli Ahiam Sachar fia, Eli-
36 phal UR fia. Mecheraritbéli Hepher,
37 Pelonbéli Ahijah. Carmelból való Heſ-
38 ro, Naarai Ezbai fia. Joel Nathan attyafia, Mibhar Geri fia.
39 Selec Ammon nemzetségéből való, Berothbéli Naharai Joab ſzolgája, ki Serujah fia vala.
40 Ithrebéli Ira, Ithrebéli Gareb.
41 Urijas Hitthéus, Zabad Ahlaï fia.
42 Adina az Ruben nemzetből való Siza fia, ki az Rubenitáknac hadnagyoc vala, és
43 véle harmintzan valának. Hanan Ma-
44 ach fia, Mithnibéli Joſaphat. Aſtherathbéli Uzzijah, Saina ſ-Jehiel, Aroerbéli Ho-
45 tham fiai. Jediael Simri fia, és az ô attyafia

Aa

---

a *Némellyec utzának névének mondgyác az Millot, némellyec erôſségnec fordityác.*

† 1. *Sam.* 16. 13.

* 2. *Sam.* 5. 6.

† 2. *Sam.* 23. 15.

[a] *Az az, télbe mikor az oroſzlan igen kegyetlen.*

46 Joha, Thiſitbéli. Mahavitbéli Eliel, Jeribai és Joſaviah Elnaan fiai, és Ithmah,
47 Moab nemzetéből való. Eliel ſ. Obed, és Jaaſiel Meſobajaból valóc.

XII. Réſz.

Megirja az vitézlő népeket, kic á ſzankivetéſnec idején, és az után Hebronba Dávidhoz gyűlténec. Es az után á kic az egéſz országnac népe közűl minden nemzetség közzűl Dávidhoz gyűltec, hogy őtet királyá tennéc.

1 Ezec pedig azoc á kic mentenec vólt Dávidhoz Siclagba, mikor Saultól a Cis fiától való félelemnec miatta még ſzánkivetésben vólna, kic amaz erőſſeckel az ő hadakozásában ſegitői vóltac.
2 Iveſec kic mind jobb mind bal kézre kővel hagyitanac vala, és nyillal lőnec vala, kic az Saul attyafiai közzűl valóc valánac,
3 Benjamin nemzetiből. Hadnagy vala Ahiezer és Joas, Gibathbéli Semaah fiai, ſ. Jeziél és Peleth, Azmavet fiai, Berachah
4 ſ. Jehu Anathothbéli. Es Gibeonbéli Iſmaja, az harmintz közzűl való erős, kiknec előttec járóis vala; Irmejah, Jahaziel,
5 Johanan és Gederathbéli Jozabad. Eluzai, Jerimoth, Bealiah, Semarias, és Haruph-
6 béli Sephatias. Elcanah, Iſijáhu, Azarel, Joezer, és Corę nęzetiből való Jaſobeam.
7 Joelah, ſ. Zebadiah, Gedorból való Jeroham fiai.
8 AZ Gaditác közzőlis haylánac Dávidhoz, mikor vólna az puſztában az erőſségben, erős hadakozó férfiac, paiſoſoc, dárdáſoc; orczájoc mint oroſzlánnac orczája, és háſonloc az hegyen lakozó vad
9 ketskékhéz az gyorſaságra. Hezer az első, Obadiah máſodic, Eliab harmadic.
10 Miſmannah negyedic, Irmejah ötödic.
11 Atthai hatodic, Eliel hetedic.
12 Nyóltzádic Johannan, kilentzedic El-
13 zabad. Tizedic Irmejahu, tizenegyedic
14 Machbannai. Ezec vóltac hadnagyoc az ſeregben, az Gad fiai közzűl, egy az ki kiſſeb vala, ſzázért vala, az nagyobbic ezerért. a Ezec vóltac kic az Jordán vizén
15 áltelmentec vólt az első hólnapban, noha az árvíz az partot felyul múlta vólna, és elűztéc vala mind azokat, kic az völgyet napkelet felől, ſ. napnyugat felől lákjác vala.
16 Jővénac Dávidhoz egy néhányan az Bę-jamin és az Juda fiai közzűlis, ſzinten az erőſségig, mellyben Dávid ackor vala.
17 Es kiméne Dávid elejekbe, és monda nékic: Hogy ha békeségnec okáért jötöc én hozzám, hogy ſegitségemre lennétec, az én ſzivem egy léſzen ti veletec: Ha pedig megakartoc czalni hogy elaſúllyatoc az én ellenſegimnec, hól ſemmi hamiſságomot nem eſmérem, láſſa meg az mi atyáinknac Iſtene, és titeket bűntеſſen meg.
18 Az lélec pedig felindíta Amaſait az harmintznac fejedelmét, ſ. monda: ó Dávid tiéid vagyunc és te veled léſzűnc Iſai fia békeség, békeség teneked, békeség az te ſegitőidnekis, mert megsegét tégedet az te Iſtened: Hozzája fogada azért őket Dávid, és fő emberecké tévé az ſeregben.
19 Ennekfelőtte az Manaſſeh nemzetségéből is ménénec Dávidhoz, * mikor ment vólna az Philiſtéuſockal eggyűt Saulra: De nem ſegelléc b őket, mert tanáczot tartván felőlec, haza küldéc Dávidot az Philiſtéus urac mondván: Az mi fejűnc veſzéſivel fog viſzſzamenni az ő Urához Saulhoz. Mikoron *mondom* ſietne Siclagba, ménenec ő hozzája egynéhányan, az Manaſſeh fiai közzűl: Adnah, Jozabad, Jediael, Michael, Jozabad, Elihu, és Sillethai, kic az Manaſſeh nemzetségéből való vitézeknec hadnagyi vóltanac.
20
21 Es ezec vóltac Dávidnac ſegitséggek az ellenségnec ſeregi ellen: Mert fejenként mind valogatott erős vitézec valánac, és fő hadnagyoc vóltac à ſeregben.
22 Annakfelőtte minden napon mennec vala Dávidhoz, hogy ſegitségére lennénec néki, mîglé az ő népe megſokaſúlna mint az Iſtennec tábora.
23 Ezec pedig ſzámoc az viadalhoz kéſzűlt hadnagyoknac, mellyec Dávidhoz mętenec vala Hebronban, hogy Saul helyet az orſzágban királlyá válaſztanác az Iſtennec igéreti ſzerint.
24 Judah fiai közzűl, kic viſelnec vala paiſt és kopját, hat ezer és nyóltzſzáz vala, kic az viadalhoz kéſzűltec
25 vala. Az Simeon fiai közzűl erős férfiac
26 à viadalra, hét ezer és ſzáz. Az Levi fiai
27 közzűl, négy ezer és hatſzáz vala. Jehojadais az Aaron fiai közzűl, és ő véle három
28 ezer és hétſzáz. Ez az iſju Sadoc, kiigen erős vala, és az ő attya házából, huſzonkét
29 fő emberec. Az Benjamin fiai közzűl, kic Saul attyafiai valánac, három ezer: Mert az tob ſokaság őrizic vala az Saul házát.
30 Az Ephraim fiai közzűl, húſz ezer vala és nyóltzſzáz, igen erőſſec, kic az ő nemzetségekben igen nevezeteſec valánac.
31 Az Manaſſéhnac pedig fél nemzetségéből tizennyóltz ezer, kic eggyenként válogattattac vólt, hogy elmennénec és Dávidot királlyá válaſztanác.
32 Iſſachar fiai közzűl, kic az időnec alkolmatoſságát tudgyác vala, annyéra hogy jól tudnác az Izrael népénec mihóz kellene magát tartani, ſo emberec kétſzázan, és mind azoknac attyokbai, az ő beſzédekhéz halgatnac vala. Zebulon fiai közzűl à hartzra kimehetőc minden hadi ſzerſzámockal egy-
33 bc, va-

a *Az az, a legkiſſebic ſzáznac ellene állot az nagyobic ezernec. Vagy: az kiſſebic ſzáznac, az nagyobic ezernec volt hadnagya.*

b *Tudniillic, az Dávid népe az Philiſtéuſokot.*

* 1. *Sam.* 29.

be, valának ötven ezeren, kéſzec az viadal-
34 ra álhatatos ſzivel. Nephthali nemzet-
ségéből, ezer fő ember vala, és ő vélec paiſ-
35 ſal ſ-kopjával harmintzhét ezer vala. Az
Danitác közzűl, kic az viadalhoz kéſzec
valának, huſzonnyóltz ezeren vóltac és
36 hatſzázan. Es az Aſer fiai közzűl, kic ha-
dakozóc valának, és az útkőzethőz kéſzec
37 valának, negyven ezeren valának. Az Jor-
dán vizén túl lakozóc közzűl, az az, a Ru-
benitác, Gaditác, és az Manaſſeh nemzet-
ségének fele közzűl, minden viadalhoz va-
ló ſzerſzámokval egyetében jóttenec ſzáz
38 húſz ezeren. Fejenként ezec hadakozó
férfiac, hartz rendeléſnec tudói, tiſzta ſzi-
vel mentenec vala Hebronba, hogy Dávi-
dot egéſz Izrael népén királlyá válaſztas-
nác, sőt inkáb ezeknec kivőle, à kic valá-
nakis egy ſzivel valának, hogy Dávidot ki-
39 rályságra válaſztanác. Es lőnec ott Dá-
viddal harmadnapig lákozvan, mert az ő
atyafiai kéſzítettec vala nékic *élést*. Sőt
inkáb az kic ott ſzomſzédságban laknac
vala, hoznac vala ſzamárokon, tevéken,
ősszvéreken eledelt, liſztet, figét, aſzſzú ſző-
lőtt, bort, olayt, vágó barmokot, juhokat,
ſzántalan ſokat, mert az Izrael nagy örőm-
ben vala.

XIII. Réſz.

Dávid az egéſz orſzágnac tanáczából az Iſten ládáját elhozza Ciriath-Jearimból, hogy Jerusálembe vinné azt, de mikor az Iſten Uzzat az utban megőlte vólna, az ládát az Obededom házánál hadgya.

1 Anáczot tarta pedig Dávid az
2 ezeredeſeckel, ſzázadoſockal
és à hadnagyockal. Es mon-
da Dávid az egéſz Izrael népé-
nec: Ha néktec tettzic, és ha az
mi URunktól Iſtenünktől vagyon, küld-
gyünc el ſzéllel a mi tőb atyankfiaihoz is
Izraelnec minden tartományára: és azoc-
kal egybe az Papokhoz ſ-az Levitákhoz az
ő városoc és hoſtadoc ſzerint, hogy őkis
3 gyűllyenec hozzánc. Hogy hozzuc meg
az mi Iſtenünknec ládáját: Mert Saul ide-
4 jében mi azt meg nem keresőc. Es enge-
de az ſokaság hogy bátor úgy czeleked-
néc, mert igaznac láttatéc ez dolog mind à
5 ſokaság előtt. Őſzvegyűyteté azért Dá-
vid mind az Izrael népét az Egyptus Nilus
Folyóvizétől fogva ſzinten Hamatig, hogy
az URnac ládáját meghoznác Chiriath Je-
6 arimból. Felméne azért Dávid és ő véle
† 2. *Sam.* 6. 2. Izraelnec ſokſága Baalatba vagy † Chiri-
ath-Jearimba, melly Judában vagyon, hog'
onnan elhoznác az URIſtennec ládáját: ki
az két Cherubim kőzőt űl, melly az ő ne-
7 véről neveztetic. Helheztetéc pedig az
Iſten ládáját az Abinadab házából egy uy
ſzekerre; Uzzah pedig és Ahio vezetic vala
8 az ſzekeret. Dávid pedig és az Izraelnec
minden népe az Iſten előtt tellyes erejek-
ből énekleſekben, hegedőleſekben, dicze-
retekben, dobolásokban, tzimbalom ve-
résben, és kürtőléſekben valának foglala-
toſſoc.
9 Mikor pedig jutottác vólna Cidonnac
mezejére, Uzza veté kezét reája hog'
megtartaná az ládát, mert az ökroc félre
10 tértec vala. Es az Iſtennec haragja felger-
jede Uzza ellen, és őtet megveré hogy ke-
zét vetette vólna az ládára, ſ-meghala u-
11 gyan ott az Iſten előtt. Azért magában i-
gen megbűsúlá, hogy az UR Uzzat megől-
te vólna: annakokáért az helyét mind ez
mai napig nevezic [a] Uzzah halálának he-
lyének.
12 Es Dávid az napon megrettene az Iſten-
től, mondván: Miképpen merem hoz-
13 zám bévinni az Iſten ládáját? Es nem vi-
vé bé ő hozzája az ládát az ő városába, ha-
nem vivé az Gitthéus Obededom házá-
14 hoz. Es vólt az Iſten ládája Obededom
házában három hólnapig, és megáldá az
UR az Obededom házát, és mindenét va-
lamié vala.

[a] *Peres Uzzah, az az, Uzzahalálának helye.*

XIV. Réſz.

Az Hiram király küld fákat és meſter embereket az Dávid házának eppitésére, Dávid vészen tőb feleségeis és léſznec ſoc gyermeki: Es megveri kétſzer az Philiſtheuſokat.

1 Küldé pedig Hiram az Ty-
ruſnac királlya Dávidhoz
követeket és Cedrus fákat,
kómiveſeket, álczi meſtere-
2 ket, hogy néki házat czi-
nálnának. Megeſmeré a-
zért Dávid hogy az UR őtet * megerősíi- * 2. *Sam.* 5. 11.
tette vólna az királyságban az Izrael né-
pén, és hogy nagy bóczületben vólna az ő
orſzága az ő népéjért az Izraelért.
3 Vőn pedig Dávid mégis tőb feleségeket
Jerusálemben, és nemze mégis tőb fia-
4 akat ſ-leányokat. Es ezec nevec azoknac
kic ſzülétteteć ő néki Jerusálemben: Sam-
5 mua, Sobab, Nathan és Sálomon. Ibhar,
6 Eliſua ſ-Elpelet. Nogah, Nepheg ſ-Ja-
7 phia. Eliſama, Beeliada, ſ-Eliphelet.
8 Megértven † pedig az Philiſtéuſoc † 2. *Sam.* 5. 17.
hog' Dávid megkenetteteć vólna az
királyságra az Izrael népén, fejen-
ként felindúlának hogy Dávidot megke-
reſſéc: Melly dolgot mikor Dávid meg-
hallot vólna, azonnal kiſzálla eleibe.
9 Az Philiſtéuſoc pedig eljutának és
az Rephaim völgyében mind elſzélle-
10 dének. Dávid azért tanáczot kérde

az Iſtentől, mondván: Rájoc indullyaké az Philiſtéuſokra és őket kezembe adodé? Es monda az UR, menny rájoc, és oket ke-
† *Eſa.28.21.* 11 zedbe adom. Felmenének azért † Baalperaſimba, és ott Dávid őket igen megveré, ſ-monda: Iſten eloſzlatá az én ellenségimet az én kezem miatt, mint az vizet, azért nevezéc az helyet Baalperaſimnac.
12 Es ott hagyás az ő bálvány Iſteneket, és
a Dávid megégetteti az Philiſtéuſoknac bálványokat. Dávid megparanczolá [a], és mind megége-
13 téc azokat. Iſmeg feltámadánac az Philiſtéuſoc és azon volgyen elſzélledének.
14 Azért Dávid iſmeg tanáczot kérde Iſtétől, és monda az Iſten ő néki: utánnoc ne mén' fel, hanem őket vedd kőrül, és menny ó rá-
15 joc az kőrtvelyfák [b] ellenéről. Es mikoron hallandod az ő indûláſokot az kőrtvélyfák tetején, ackor indûlly rájoc az viadalra, mert az Iſten ackor mégyen kitte előtted, hogy megverje az Philiſtéuſoc tá-
16 borát. Dávid azért ſzintén úgy czelekedéc az mint néki Iſten meghadta vala, és vágác az Philiſtéuſoc táborát Gibeontúl
17 fogva ſzintén Gazeraîg. Es Dávidnac kiméne hire neve minden földnec ſzegeletire, és az UR az David hîrével megrettenté az pogányokat.

b Némellyec ſzederfának fordityác.

XV. Réſz.

Dávid minekittánna az ő városában az Iſten ládájának sátort eppitet vélna, az Levitákkal az Iſten törvénye ſzerint, az Iſten ládáját az Obededom házából oda viteti. Mellyet Dávid az Izraelnec ſokaságával nagy örömmel késér. Dávidót megutállya az Michal.

1 Zináltata pedig Dávid magának házakat az ő városában, és eppitete helyet az Iſten ládájának, és annac sátort vonata.
2 Ackor monda Dávid: Nem ſzabad ſenkinec hordozni az Iſten * ládáját, hanem
**Num.4.4.&c.* czac az Levitáknac, mert az UR őket választotta hogy hordozzác az ő ládáját, és hogy néki ſzolgállyanac mind őrőcké.
3 Gyuyteté azért Dávid Jerusálembe mind az egéſz Izrael népét, hogy az UR ládáját az helyre vitetné, mellyet néki ezináltatott vala.
4 Oſzvegyúyteté Dávid az Aaron
5 fiaitis, és az Levitákat. Az Cehath fiai kőzőtt vala fő URiel, és az ő attyafiai ſzáz hú-
6 ſzan valának. Az Merari fiai kőzőtt Aſajah vala fő, és az ő attyaſiai kétſzázan ſ-hú-
7 ſzan valának. Gerſon fiai kőzőtt Joel vala fő, és az ő artyaſiai ſzázan ſ-harmintzan
8 valának. Eliſaphan fiai kőzőtt Semaajah vala fő, és az ő attyaſiai kétſzázan valának.
9 Az Hebronſiai kőzőtt vala fo Ellel, és
10 az ő attyaſiai nyóltzvanon valának. Az Uzziel fiai kőzőtt vala fő Amminadab, és az ő attyafiai ſzáz tizenketten valának.
11 Hivattatá azért Dávid Sadoc papot és Abiathárt, az Levitác kőzzől pedig Urielt, Aſajat, Joelt, Semaajat, Elielt és Amminadábot.
12 Es monda nékic: Ti vadtoc az Levitác attyainac előttőc járói: Szentellyétec meg magatokot ſ-az ti atyátokfiait, és vigyétec bé az Izraelnec URának Iſtenének ládáját az helyre, mellyet kéſzítettem né-
13 ki. Mert mivelhogy eleitől fogva nem miveltétec ezt, az mi URunc Iſtenunc † eloſzlatott minket, mert nem kereſtűc őtet az ő
14 tőle ſzabott rendtartás ſzerint. Megſzételéc azért magokot előſzer az Papoc és a Levitác, hogy bévinnéc az Izraelnec URának Iſtenének ládáját.
15 Es felvővéc az Levitáknac fiai az Iſten ládáját, az ſzerint az mint Moſes meghadta vólt az Iſten beſzéde ſzerint, vállokra az rúdackal egybe, mellyec abban valának.
16 Paranczola ennec felőtte Dávid az fő Levitáknac, hogy válogatnának az ő attyokfiai kőzzől éneklőket ſzerſzámockal egyetemben, tudniillic Nablumockal, hegedőckel, Cymbalmockal, hogy énekelnénec fel ſzóval nagy ő-
17 rőmmel. Válaſztác azért az Levitác Heman az Joel fiát: Es az ő attyafiai kőzzűl Aſaphot az Berechias fiát: Es az Merari fiai kőzzűl, kic azoknac attyokfiai valának, Ethant az Cuſajas fiát.
18 Es ő vélec egybe az ő attyokfiai máſod renden, Zecharias, Ben, Jaaziel, Semiramoth, Jehiel, Unni, Eliab, Benajas, Maaſejas, Matthithias, Eliphelehu, Michnejas, Obededom és Jejel, aytón
19 állóc valának. Eneklóc pedig: Heman, Aſaph, és Ethan réz Cymbalmokval zengedeznec vala. Az Zecharias, Aziel, Semiramoth, Jehiel, Unni, Eliab, Maaſejas és Benajas, vékony ſzavú Nablumockal énekelnec vala. Az Matthithias és Eliphelehu,
21 Miknejas, Obededom, Jechiel, Azazias, hegedőlnec vala őreg ſzavó hegedőckel.
22 Chenanias pedig az Levitác fejedelme, az Prophétálasban fő vala, mivelhogy tudós
23 vólna. [a] Berechias és Elcanah à láda előtt
24 váló aytón állóc valának [b] Sebanias pedig és Joſaphat, Nethanel, Amaſai, Zecharias, Benanias és Eliezer papoc, kürtőlnec vala az Iſten ládája előtt: Obededom és Jehijas, kic kapún állóc valának, az láda után
25 mennec vala. Az kic pedig viſzic vala és kőitőztetic vala az UR ſzövetségének ládáját az Obededom házából nagy örőmmel, ezec valának: Dávid, az Izraelnec vénei
26 és fejedelmei. Lón pedig mikor az Iſten felſegéllette vólna az Levitákat, kic az UR ſzövetségének ládáját viſzic vala, ezokaért áldozának hét tulockal és hét koſſal.
27 David pedig biborból czinált királi ruhában öltözvén, és mind az Levitác kic az ládát viſzic vala, az éneklókis

a Az az, ő rendeli vala el mit énekélnénec, és az éneklésben menyire émelnéc fel ſzavokat.
b Az az, mentec az Lada előtt és annac ugy mint kaput nitottac.

és az

és az Chenanias, ki fő vala az énekléſen; (Dávidon pedig vala gyólczból ezinált E-
28 phod.) Es mind az Izrael népe, viſzic vala az UR ſzövetségének ládáját nagy örömmel, kürtöknec, trombitáknac, Cymbalmoknac, hegedőknec és Nablumok-
29 nac zengésében. Mikor pedig immár az UR ſzövetségének ládája jutott vólna
* 2. *Sam.* 6. 16. ſzintén az Dávid király városához, és * Michal az Saul leánya kitekintvén az ablakon látta vólna Dávid királyt nagy örömmel ſzókni, ſzivében megutalá őtet.

XVI. Réſz.

Dávid minekutánna házához vitte vólna az Iſten ládáját, ſzolgakat rendel à mellé. Megirattetic az ének, mellyet az ládának vitelekor éneklet az ſokaſag. Az Papokat elrendeli Dávid, kic mind az Iſten ládaja környül, mind az sátor körül ſzolgálnának.

† 2. *Sam.* 6. 17. 1 MIkor azért † bévittéc vólna az Iſten ládáját, és helhezteténc vólna azt à sátor közepin, mellyet Dávid annac felvonatot vala, áldozának egéſzlen égő, és engeſztelő áltozatockal az Iſten előtt.

2 Es mikor Dávid elvégezte vólna az áldozatot, az URnac nevében megáldá az
* 2. *Sam.* 6. 19. népet. 3 Es * oſztogata minden Izraelitának mind férfiunac ſ-mind aſzſzoni állattnac lepént, hűſt és bort.

4 REndele ennekfelőtte az UR ládája eleibe az Levitác közzül ſzolgalkat, kic hirdetnéc, tiſztelnéc és dicziérnéc az Izraelnec URát Iſtenét.

5 Az Aſaph fő vala, ő utánna máſod renden Zecharias, Jejel, Semiramoth, Jehiel, Matthithias, Eliab, Benajas és Obed Edom: Jejel pedig az Nablumockal, Aſaph Cymbalmockal énekel vala.

6 Továbbá Benajas és Jehaziel papoc, kürtőlnec vala ſzűntelen az Iſten ſzövetségének ládája előtt.

* *Pſal.* 105. *Mellyet ackor éneklet az kőſég mikor Dávid bévitte Jerusálembe az Iſten ládáját.*

7 AZ napon legelőſzer Dávid ez éneket * adá az Iſtenec dicziretire, az Aſaphnac és az ő attyafiainac kezekbe:

8 Tiſztellyétec az URat, hijátoc ſegitségől az ő nevét, hirdeſſétec minden népec közőtt az ő nagy dolgát.

9 Enekellyetec, örvendezzetec ő néki, ſzólljatoc minden czudálatos dolgairól.

10 Diczekedgyetec az ő ſzent nevében, örvendezzen ſzivec azoknac kic az URat kereſic.

11 Kereſſétec az URat, és az ő hatalmaſságát, kereſſétec az ő ortzáját ſzüntelen.

12 Emlekezzetec meg őrőcké az ő czudálatos dolgairól, és az ő ſzájának iteltéltiről.

13 O Izraelnec ő ſzolgájának magva: Jácobnac ő válaſztottának fiai.

14 Ez az mi URunc Iſtenünc, az ő itéleti mind ez ſzéles földön vadnac.

15 Emlekezzétec meg őrőkké az ő fogadaſától és az ő beſzédéről, mellyet fogadott vólt ezer nemzetségig.

16 Mellyet fogadott vólt * Abrahamnac, és eskűvéſéről *emlekezzetec* mellyet ſzólla Iſáknac. * *Gen.* 13 15. *és cap.* 15. *v.* 7. 18. *és* 17. 2. *és* 26. 3.

17 Mellyet fogadott Jácobnac erős fogadáſſal, Izraelnec őrőcké való ſzövetséggel. *és* 28. 13.

18 Mondván: Az Chanaan földett te néked adom, hog' légyen néktec őrőkségtec.

19 † Jóllehet keveſen legyetec mindeneſtől igen keveſen, és ſellérec azon az földen. † *Gen.* 34. 30.

20 Mert járnac vala eggyic nemzetségtől az máſikhoz, és eggyic őrſzágból más orſzágban.

21 * Nem engedé mindazáltal ſenkinec őket bántani, sőt még a királyokatis megbűnteté érettec. * *Gen* 13. & 20. *Exod.* 7. *uſque* 12.

22 Ezt mondván: Az én megkenetteteimet ne bántſátoc, Prophetaimnakis ne ártſatoc. *Pſal.* 105.

† *Pſal.* 96. 23 † Mind és egéſz föld énekellyen az URnac, napról napra hirdeſſétec az ő ſzabadítását.

24 Beſzéllyétec az pogányoc közőtt az ő dicziőſégét, minden népec közőtt az ő czuczudálatos dolgait.

25 Mert nagy az UR és igen diczérendő, és röttenetes minden Iſteneknec felőtte.

26 Mert az pogányoknac minden Iſtenec czac báiványoc, de az UR teremtette az Egeket.

27 Diczőség és tiſzteſség vagyon ő előtte, erőſség és vigaság az ő helyén.

28 Hozzatoc az URnac minden népec, hozzatoc *mondom* az URnac diczőséget és erőſséget.

29 Hozzatoc az URnac nevének diczőséget, hozzatoc ajándékokat, és jóyjetec eleibe, haytſátoc meg megatokot az URnac az ő ſzentségének ékes helyén.

30 Rettegjen mind az egéſz föld az ő ortzájától, az földis megerőſitetic, hogy meg ne indúllyon. [a]

31 örűllyenec az egec és örvendezzen az föld, és mondgyác az pogányoc közőt, uralkodic az UR.

32 Zengjen az tenger minden benne valóval egybe, örvendezzen az mező minden benne valóval egybe.

33 Ackoron örvendezni kezdnec az erdőnec fái az UR előtt, mikoron eljővéd meg itélni az földet.

34 † Tiſztellyétec az URat mert igen jó, ő-röcké való az ő irgalmaſsága. † *Pſal.* 107. 1. *és* 118. 1. *és* 136. 1.

35 Es mondgyátoc: Tarts meg minket mi ſzabadító Iſtenünc, gyűyts ősſze minket,

[a] *Az az, ha az Urat félitec és rettegitec, erős és állandó bekeſſéggel megajándékoztatic az föld.*

és ſzabadîts meg az pogányoc kőzzűl, hog az te ſzent Nevedet tiſztelhesſűc, diczekedhesſűnc az te diczeretedben.

36 Aldot légyen az Izraelnec URa Iſtene őrőcktől fogva mind őrőcké : Es mondgya az ſokaság, Amen ; Diczéret az URnac.

37 HAgyá pedig Dávid az helyen az UR ſzövetségénec ládájánál Aſaphot és az ő attyafiait, hogy az láda előtt ſzűntelen minden napon ſzolgálnának.

38 Obededomotis *es Choſamot*, ezeknec hatvannyóltz attyafiaival egybe, Obededomot mondom, az Jedithun fiát, és Hosáth *hagya* aytonállóknac. Sadoc papot pedig

39 és az ő pap attyafiait az UR sátora előtt *hagyá* á magaſságban, melly vala b Gi-

40 beon hegyén. Hogy áldoznának az URnac ſzűntelen tűzes áldozattal az óltáron mindē reggel és eſtyé, és hogy mind á ſzerint czelekednének az mint meg volna irattatván az UR tőrvényében, mellyet paranczolt vólt az Izraelnec. Hemantis és

41 Jeduthunt vélec hagyá és tőbbeketis választva, kic nevec ſzerint megneveztettec, hogy az URat diczérnéc : mert az ő irgal-

42 maſsága őrőcké való. Ezeckel, *mondom*, *hagyá* Hemant és Jeduthunt kűrtőkvel, Cymbalmockal, és egyéb zengő ſzerſzámokal : Az Jeduthun fiait pedig kapún

43 állocká tévé. Azért az egész ſokaság eloſzla kikimind házához : Dávid pedig megtére hogy az ő házanépétis megáldaná.

b *Gibeonba vitték vala az Iſten sátorát, minekutánna Saul Nob városában az papokat levágatta vólna.*

XVII. Réſz.

Láſd meg ez caputnac ſummaját, 2 Sam 7. mert ez azzal mind egy.

1 ÉN pedig mikor Dávid az ő házában laknéc, monda Nathan Prophétának : Im én Cedrus fából czinált házban lakom, az UR ſzövetségénec ládája

2 pedig vagyon sátor alatt. Ackor monda Nathan Dávidnac : Valami vagyon az te ſzivedben czelekedd meg, mert az Iſten veled vagyon.

3 AZon éyjél pedig lőn az URnac ſzava
4 Nathanhoz, mondván. Meny el, ſmond meg az én ſzolgámnac Dávidnac : Ezt mongya az UR, ne czinály

5 nékem laknivaló házat. Mert nem laktam * én attól fogva házban, hogy az Izrael fiait kihoztam, mind ez mai napig : Hanem egyhaylékból más haylékba menem, sátorból sátorba. Az mely helyeken jártam az Izrael népével, ſzollottamé vagy egyſzer valakinec az Izraelbirái kőzzűl, (kiknec paranczoltam vallia hogy az én népemet legeltetnéc,)

† *1.Reg.8.16.*

mondvan : Es miért nem czináltatoc énnékem Cedrus fából palotát ? Moſt azért ezt mondgyad az én ſzolgamnac Dávidnac : Ezt mondgya az ſeregeknec URa, én válaſztálac tégedet az * juhoc mellől az páſztori házaczkából, hogy lennél vezére az én népemnec az Izraelnec.

8 Es vóltam veled mindenűtt valáhová mentél, ellenségîdetis az te orczád előtt elveſztettem, ennekfelőtte olly hírt nevet ſzerzettem te néked, az minemő hírec

9 vagyon az hatalmaſoknac. Lakó helyetis adtam az én népemnec az Izraelnec, és elplántalám őtet ; és lakja az ő helyét és többé helyéből ki nem mozdîtatic, ſ-nem ſanyargattatic az hamiſságnac fiai-

10 tól, mint ez előtt. Es az időtűl fogva, miólta megparanczoltam vala hogy birác lennének az én népemen Izraelen : Minden te ellenségîdet megalázam, és eztis *jelentém tenéked hogy az UR házat ép-*

11 pîtte néked. Es lészen, mikor bételyeſedendenec az te életednec napjai hogy az te atyáidhoz elmeny, az te b magodat feltámaſztom te utánnad, melly léſzen az te fiaid kőzzűl való, és az ő orſzágát megő-

12 rőſsitem. * ő czinál énnékem házat, és megerőſsitem az ő királi ſzékit mind őrő-

13 cké. † En léſzec ő néki attya, ő énnékem fiam léſzen, és az én irgalmaſságomat ő tőle el nem veſzem, mint a te előtted va-

14 lótól. Hanem * megőrőſsitem őtet az én házámban, és az én orſzágomban mind őrőcké, és az ő királi ſzéki erős lészen mind őrőcké.

15 MInd é ſzerînt és ez látás ſzerint ſzólla
16 Nathan Dávidnac. Béméne azért Dávid és leűle az UR előtt, és monda : Es kivagyoc én ő c URam Iſten, ſ-miczoda az én házamis, hog' engemet ezzel méltóz

17 tattál ? Még eztis kevesled ő Iſten, ha nem ennekfelőtte ſzollál jővendőtis az te ſzolgád háza felől, és minden emberec kőzött tekintetesſé töttél engemet ő én

18 URam Iſtenem. Es mit kérhetne Dávid többet te tőled az te ſzolgádnac tiſztelésére ? Te pedig az te ſzolgádat jóleſmé-

19 red. O URam â te ſzolgádért, és az te ſzived ſzerint czelekeded ez nagy dolgokat, hogy minden te czudálatos dolgadot kijelentenéd.

20 O URam, † ninczen ſenki haſonló te hozzád, és ninczen Iſten te náladnál tób, mind az ſzerint az te

21 mint atyáinktól hallottuc. * Es kiczoda ollyan nép mint az te néped az Izrael ; kinec Iſtene elment vólna, hogy magának népet ſzabadîtana : hogy magádnac nagy és rettenetes nevet ſzerzenél, kiűzvén az pogányokat á te néped előtt, mellyet Egyptumból megſzabadîtál ?

22 Es válaſztád az Izrael népét te magadnac kivaltképpen való népeddé mind őrőcké, és te URam

Az az, megſzaporitaná az te házad népét.

b *Az IeſusChriſtus felől valóigéret Kit az Salomon példázot.*

* *1.Reg.5.5. és 6. 12.*

Inſr.22.10. és cap.27.v.5.6.

† *Pſal.89.v.27. 29.*

Heb.1.v.5.6.

* *Luc.1.33.*

c *Davidnac iráſága, melyben magának meltatlanságárul előſzer, azután gárul. Az után kőnyőrőg az ő országának álſzolgád háza felől, és minden emberec landoságájért és kőzött tekintetesſé töttél engemet ő én kőnyőrgesének ſzép okait adgya.*

† *Deut.3.24.és 4:35.és 6.4. 1.Reg.8.v.23.6. Pſal.86.8. Eſai.37.v.16. 20.és cap.43.v. 10.11 12.13.és cap.44.v.6.7.8. 24. és cap.45.v. 5.6.8.21.és 46.9. Dan.3.29. Oſe.13.4. Joel.2.17.*

* *Deut.4.7.és 33.29. Pſal.147.20.*

ram

23 ram vólál nékic Iſtenec. Moſtan azért
URam az melly ſzót ſzólál az te ſzólgád fe-
lől és az ő háza felől, erősſitesſéc meg mind
őrőcké, és úgy czelekedgyél az mint ſzól-
24 tál. Maradgyon meg és magaſztaltaſſéc
fel az te neved mind őrőcké, hogy mond-
haſſác: Az ſeregeknec URa az Izrael Iſtene,
Iſten az Izraelen, és az Dávidnac az te ſzol-
25 gádnac háza légyen erős te előtted. Mert
te én Iſtenem az te ſzolgádnac fule hallá-
ſára megjelentéd hogy ő néki házat czi-
nálnál: Ezokaért konyörge az te ſzolgád
26 ſzive ſzerint te előtted. Moſtan azért ő
URam, te vagy az Iſten, és te ſzólád ez jó
27 dolgot az te ſzolgád felől. Moſtan *mon-*
dom, mivelhogy akarád megáldani az te
ſzolgádnac házát, hogy légyen állándó
mind őrőcké te előtted: mivelhogy te U-
Ram megáldottad: Légyen azért áldott
mind őrőcké.

XVIII. Réſz.

Láſd meg az Summájat, 2. Sam. 8. mert mind egy ez azzal.

1 EZec után pedig megveré Dá-
vid az Philiſtéuſokat és meg-
aláza őket: És Gath városát
2 faluival egybe elnyeré azok-
tól. Az Moabitákatis meg-
veré, és az Moabitác vóltac Dávidnac adó-
3 fizető ſzólgai. Továbba megveré Dá-
vid Hamathban Hadarézertis a Sobahnác
királyát, mikoron elindúlt vólna hogy az
Euphrates folyóvizíg vetné birdalmának
4 határát. Dávid pedig nyere azoktól e-
zer ſzekeret és hét ezer lovagoſokot, és
húſz ezer gyalogokat, és az ſzekeres lova-
knac inokat elvagdaltatá, ſ-megtarta azok-
5 ban czac száz ſzekeret. Eljóvé azért Dá-
maſcumból à Syriának királlya hogy meg-
ſegéllené az Hadarezert à Sobah királlyát,
és levága az Syriabéliekben huſzonkét e-
6 zert. Es rendele Dávid tiſztartókat Sy-
riának városába Dámaſcusba, és lőnec à
Syriabéliec Dávidnac adófizető ſzólgai,
és megtartya vala az UR Dávidot minden
7 helyen valahová mégyen vala. Es elnye-
ré Dávid az arany paiſokat, mellyeket à
Hadarezer ſzólgai viſelnec vala, és vivé Je-
8 rusálembe. Es hoza Dávid Tibhatból és
Chunból à Hadarezer városiból igen ſoc
értzet, mellyből Sálomon az réz tengert
czinálá, az oſzlopokat és az értz edénye-
9 ket. Mikor meghallotta vólna pedig
Thou az Hamathbéli király hogy Dávid
megverte vólna Sobahnac az Hadarezer
10 királynac hadát. Boczátá Dávid király-
hoz az ő fiát Hadoramot, hogy kőſzönte-
né őtet nagy tiſztteſſéggel, és hogy néki
minden jótis kéyánna, mivelhogy meg-
hartzolt vólna az Hadarezerrel és megver-
te vólna őtet: mert Thouis hadakozic va-
la Hadarezer ellen: Es külde Dávidnac ſoc
11 arany, ezűſt és értz edényeket. Mellye-
ket Dávid király ſzentele az URnac az e-
zűſtvel és az arannyal mellyet nyert vala az
pogányoktól, tudniillic az Edomitáktól,
az Moabitáktól, az Ammon fiaitól, az Phi-
12 liſthéuſoktól, és az Amalechitáktól. Az
Abiſai pedig az Serujahnac fia, az Edomi-
ták kőzzül a sónac vólgyében megvere ti-
13 zennyóltz ezeret. Es rendele Edomnac
földében Dávid tiſztartókat, és vóltac az
Edombéliec Dávidnac ſzólgai: Es megtar-
tá az UR Dávidot minden helyen valaho-
vá mégyen vala.

14 URalkodéc azért Dávid az egéſz Izrael
népén, és ſzolgáltat vala igaz itéletet
és igaſſágot minden embernec mind az e-
15 géſz kőſſégnec. Joab pedig az Serujah
fia vala hadnagy az ſeregben. Joſaphat az
Ahitub fia vala Secretariuſſa Dávidnac.
16 Sadoc pedig az Ahitub fia, és Abimelech
Ebiathar fia, papoc valának, Sauſa vala iró-
17 deác. Es Benajas az Jehojada fia vala had-
nagy az Cheretéuſokon és Pelethéuſokon:
Az Dávidnac fiai pedig legkőzelb járnac
vala az királyhoz.

Dt.

XIX. Réſz.

Láſd meg az Summát, 2. Sam. 10. mert ez caput mind egy azzal.

1 IŐn továbbá, meghala Na-
has az Ammon fiainac ki-
rállya, és uralkodéc az ő
2 fia ő helyette. Es monda
Dávid: Minden jóval lé-
ſzec az Nahas fiához Ha-
nunhoz: Mert az ő attyais nagy jóltett vólt
én vélem. Ennekokaért Dávid külde kő-
veteket ő hozzája, kic vigaſztalnác őtet az
ő attyának halála felől: és elménének az
Dávid ſzólgai az Ammon fiainac földők-
be, Hanunhoz hogy őtét vigaſztalnác.
3 Ackor mondánac az Ammō fiainac fő em-
beri Hanunnac: Avagy azt alitodé hogy
Dávid tiſzteli ezzel az te meghólt attyádot
az te ſzemeid előtt, hogy küldőtt te hozzád
vigaſztalókat? Avagy nem azért küldőttejé
ezeket hogy ez föld felől jól megértekez-
zenec, tudakozzanac és megkimőllyéc.
4 Hozatá azért Hanun az Dávid ſzólgait, és
azokat megnyireté, és ruhájohat félbe el-
metélteté mind az ő álfelekig, és elboczá-
5 tá őket. Elménének pedig és megbe-
ſzélléc Dávidnac ez dolgot è férfiac felől:
Es külde eleiekben (mert felőtte nagy
gyalázattal illettettenec vala,) és ezt izené
a király, maradgyatoc Jericho városban

mîglé ſzakállotoc meg nevend, ackor jóy-
6 jétec hozzám. Látván pedig az Ammon
fiai hogy éktelen dolgot czelekedtec vól-
na Dávidon, küldé Hanun és az Ammon
fiai, ezer Talentum ezüſtet, hogy fogadná-
nac fegyveres ſzekereket és lovagoſokat
Meſopotamiából, Syria Maachaból, és So-
7 baból. Fogadánac azért magoknac har-
mintz két ezer fegyveres ſzekereket, az
Maachának királlyátis az ő népével egybe,
kic eljövének és tábort járának Medba el-
lenében: Az Ammon fiaiis pedig öſzvegyü-
lének az ő városokból az ütközetre.
8 MEllyet Dávid mikor meghallot vól-
na, elboczatá Joabot és minden erős
9 népét. Es az Ammon fiai kimen-
vén rendet állának az város kapuja előtt,
az melly királyoc pedig ſegitségre jöttec
10 vala, külön valának az mezőn. Látván
pedig ezt Joab hogy mind elől mind hától
ellensége vólna, válogata az Izraelnec e-
rőſſei közzul egy nehányat, és ſereget ren-
11 dele az Syriabéliec ellen. Az tob népet
pedig bizá az ő attyafiára Abiſaira, mellyet
12 rendelének az Ammon fiai ellen. Es mon-
da Joab: Ha az Syriabéliec raytá erőt ven-
nének, nékem ſegitséggel légy, ha pedig az
Ammon fiai te raytad erőt vennének, énis
13 megſegéllec. Légy erős, legyünc bátor-
ſágoſoc mindnyájan az mi népünkért és
az mi Iſtenünc városiért: Az UR pedig cze-
14 lekedgye azt a mi néki tettzic. Indúla a-
zért hartzra Joab és az ő hada az Syriabé-
liekre, kic ő előtte mind elfutamának.
15 Az Ammon fiai padig mikor láttác vólna,
hogy megfutamtac vólna az Syriabéliec,
ókis az Joab attyafia előtt, ki Abiſai vala,
megfutamának, és béſzaladának a város-
ba, Joabis az után Jerusálembe méne.
16 MIkor láttác vólna pedig az Syriabé-
liec hogy ſokan ő közzuloc, az Izra-
el népe miá elhúllottac vólna, küld-
ének követeket, és kihozác az Syriabélie-
ket kic az folyóvizen túl laknac vala, és az
Sophach az Hadarezer hadnagya vala e-
17 lőttőc járó. Megmondác ezt Dávidnac:
Ki öſzvegyuyté minden népét, és az Jor-
dan vizén általkoltőzvén hozzájoc érke-
zéc, és ſeregét rendelé azoc ellen ütközе-
re: Es mikor ſereget rendelt vólna azoc el-
18 len, azokis megütközének ő véle. De az
Syriabéliec megfutamának az Izrael előtt,
és levága Dávid azoc közzül hét ezer fegy-
veres ſzekereket és negyven ezer gyalogot,
annakfelőtte a Sophachotis az hadnagyot
19 megölé. Mikoron pedig láttác vólna az
Hadarezer ſzólgai hogy az Izrael miatt il-
lyen igen megromlottac vólna, megbé-
kellének Dávíddal és ſzolgálának ő néki:
Es nem akarác többizer az Syriabé-
liec megſegéllení az Am-
mon fiait.

XX. Réſz.

Dávid az Ammoniták at mindeneſtől fog-va meghodóltattya: Az Philiſtéuſokat három ütközettel igen megrontya, három Orjáſokat megöl-vén.

1 ESt † lőn ennekfelőtte az eſz- †2.Sam.12.v.1
tendőnec fordúlásában, mi- &12.v.26.
kor az királyoc ſzoktac ha-
dakozni indúlni, elindíta
Joab az hadat, és elpuſztítá
az Ammon fiainac földőket:
Es elmévén megſzállá Rabbah várost (Dá-
vid pedig maradott vala Jerusálemben,) és
megvévé Joab Rabbat, és elrontá azt.
2 Elvivé pedig Dávid az ő királyoknac coro-
náját az ő fejéből, melly egy talentum a-
rany nyomó vala, mellyben valának drága-
latos kövec, melly az Dávid fejébe tétetéc:
Az városból is nyereséget ſokat vún el.
3 Az népet pedig, melly az városban vala, ki-
hozatá és fürészſzel metélteté azokat, és
vas gereblyéckel és ſarlóckal. a Igy czele- a *Nemellyec fey-*
kedéc Dávid az Ammon fiainac városinac *ſzéknec fordít-*
minden népével, az után megtére Dávid *tyác.*
mind az egész haddal Jerusálembe.
4 EZ után * iſmét had támada Gazerben
az Philiſtéuſoc ellen: és ackor olé meg
az Huſathites Sibbechai az Orjáſoc
nemzetségéből való Sidpait, és illyen mó-
5 don megaláztatának. Es iſméglé lőn had
az Philiſtéuſoc ellen, mellyben megölé El-
hanam Jair fia, az Gath városbéli Lahmit
az Goliathnac attyafiát, kinec az ő dárdá-
jának nyele haſonló vala az ſzövoknec zu-
6 golfájokhoz. Ezeknec utánna iſmét lőn
vijadal az Gath városnál: Vala pedig ott az
városban egy igen nagy magas ember, ki-
nec hat hat uyjai valának, az az, húſzon
7 négy b:ezis Orjas fia vala. Ez ſzidalom- b *Tudniillic, Ka-*
mal illeti vala az Izraelt, kit megöle Jona- *zein, Labaan.*
thas Dávid attyafiának az Simeának fia.
8 Ezec ugyan azon egy Orjáſnac fiai vóltac
Gath városban, kic elveſzénec Dávidnac és
az o ſzólgainac kezec miatt.

XXI. Réſz.

Láſd meg az Summát 2.Sam.24. mert ez az-zal mind egy.

1 SAmada pedig az Sathan az
Izrael ellen, és felinditá
2 Dávidot hogy megſzámlál-
ná az Izraelt. Monda a-
zért Dávid az Joabnac à
nép hadnagyának: Men-
nyetec el ſzámlállyátoc meg az Izraelt Be-
erſébatól fogva ſzintén Danig: és hozzátoc
én hozzám, hadd tudgyam ſzámát né-
3 pemnec. Ackor monda Joab: Az UR
ſzáz cznyivel ſzaporitſa meg az ő népét,
à men-

à mennyen vadnac : Avagy nemmind te ſzólgáidé azoc Uram király, ſ-miért tudakoznéc ezen az én Uram, melly az Izraelnec büntetésére léſzen ? De az király ſzava erôſb lón az Joabénál : Kifordúla azért Joab az király elôl, és eljárá az egéſz Izrael népét : Az után megtére Jerusálembe. És adá Joab az népnec ſzámát Dávidnac : És vôlt az Izrael népénec ſzáma ezerſzer való ezer, és ſzáz ezer ſegyver fogható : Az Juda-fiai pedig négyſzáz hetvẽ ezer fegyver fogható férfiac. Az Levi és Benjamin fiait pedig közikbe nem ſzámlálá, mert nem tettzic vala Joabnac az király paranczolattya.

Sôt az Iſtennekis nem tettzéc è dolog kiért megveré az Izraelt. Monda pedig Dávid az Iſtennec : Igen vétkeztem hog' ezt mivelém, te pedig az te ſzolgádnac hamiſságat boczáſd meg kérlec, mert felôtte igen bolondúl czelekedtem.

ENnekokaért ſzóla az UR Gadnac à DávidProphétájának, mondvan : Ereg' el, ſzólly Dávidnac ecképpen : Ezt mongya az UR : Hármat vetec elôdbe, válaſzd el eggyiket, az mellyiket akarod hog' veled czelekedgyem. Elméne azért Gad Prophéta Dávidhoz, ſ-monda néki : Ezt mondgya az UR, válaſzd el magadnac eggyiket :

Avagy három eſztendeig való éhséget, avagy hogy ellenségidrôl három hólnapig megemészteſſel és à te ellenſéged fegyvere raytad légyen : Avagy az UR fegyvere hármad napig, és az dóghalál kegyetlenkedgyéc földedben, és az UR Angyala puſztítſon az Izraelnec minden határiban : Azért láſſad moſt mit felellyec annac az ki engemet te hozzád kôldôtt. Es monda Dávid Gad Prophétának : Minden felôl nékem keſerûſég, kérlec, hadd eſſem az UR kezében, (mert igen ſoc és nagy az ô irgalmaſsága) és ne eſſem embereknec kezekben.

BOczáta azért az UR dóghalált az Izrare, és meghalának az Izrael közzûl hetven ezer férfiac. Boczátá annakfelôtte Angyalát az UR Jerusálemre hogy elpuſztîtaná : Es mikor vágná az népet meglátá az UR, és könyörûle az ô veſzedelmeken : és monda az puſztîtó Angyalnac : Elég immár, ſzûnyél meg. Az Angyal pedig áll vala az Ornan nevô Jebuſeuſnac ſzérôjénél. Dávid pedig felemelé az ô ſzemeit, és látá az UR Angyalát állani az föld és az ég közôtt, kinec kezében egy éles mezîtelen tôr vala, mellyet Jerusálem ellen emelt vala fel. Leoséc azért Dávid, és az ô véneiss sákban ôltözvén, az ô ortzájokra. Es monda Dávid az Iſtennec : Nem de nem én ſzámláltattamé meg az népet ? Hiſzem én vagyoc az ki vétkeztem és a ki igen gonoſzúl czelekedtem : Imez juhoknac mi vétkec vagyon benne ? ô én Uram Iſtenem kérlec fordúllyon én reám az te haragod és az én atyám háza népére, ne légyen az te népeden az czapás.

AZ UR Angyala pedig paranczola Gad Prophétának, hogy megmondaná Dávidnac : Hogy ſietne felmenni ôltárt rakatni az Urnac az Ornan nevô Jebuſeus ſzerôjén. Felméne azért Dávid az Gád Prophéta beſzéde ſzerint, mellyet az UR képében néki ſzóllot vala. Mikoron pedig Ornan hátra tekintvén látta vôlna az Angyált az ô négy fiaival egybe, kic véle valának, elreytôzénec. Ornan pedig buzát czépel vala. Es juta Dávid Ornanhoz : És mikor eltekintet vôlna Ornan, Dávidot meglátá, és kimenvén az ſzéróról, Dávid elôtt az földre artzal lebórúla.

Es monda Dávid Ornannac : Adé énnékem ez ſzéró helyet, hogy eppîteſſec ôltárt rayta az URnac, tellyes igaz árán adgyad nékem, és megſzunic azonnal ez nagy czapás az népen. Monda Ornan Dávidnac : Legyen bátor tiéd, és az én URam király azt czelekedgyc az mi néki tettzic, annakfelôtte ôkrokôtis adoc az áldozatra, és fa helyet adom ez ezéplô ſzerſzámokat, gabonáris Minhának : Mind ezeket ajándékon adom. Es monda Dávid király Ornánnac : Nem akarom azt, hanem ugyan igaz áron akarom megvenni tôled, mert a mi tiéd el nẽ vészem tôled az URnac, és nem akaroc áldozni néki az máséból. Ada azért Dávid Ornánnac az ſzérójért hatſzáz arany ſiclust. Es eppîte ott ôltárt Dávid az Urnac, és áldozéc tüzes és engeſztelô áldozatockal, és ſegitségól hivá az URat, ki meghalgatá ôret, melyből tüzet boczátván az ôltárra. Es paranczola az UR az Angyalnac, es bétévé az ô tôrét az ô hivelyébe. † Ackoron mikor latta vólna Dávid, hogy az UR ôzet meghalgatta vólna az Jebuſeus Ornan ſzerôjén mikor ott áldozna éc. (Az UR ſátora pedig mellyet czinált vala Moſes a puſztában, és az áldozat nac ôltárais ackoron vala fenn az magaſságban az Gibeon hegyẽ.

Dávid pedig ackor oda fel nem mehetett vala hogy az Iſtent megengeſztélné : mert igen megrôttent vala az UR Angyalának mezîtelen tôrétôl.)

† *Itt kezdetic e' igazan az 22. capus.*

XXII. Réſz.

Mikor eſzébe vette vólna Dávid, hogy az Ornan Jebuſeus ſzérôje vólna az Iſtennek áldozatnac helye, meſter embereket rendel, és az házepitésére való aranyat, ezüſtöt, vizet fát, köveket megſzerzi. Az Sálomont inti az házanac éppitésére, és néki megjelenti az Iſten igéreti. Az fejedelmeket is inti hogy az ô fiának ſegitségel legyenec az Iſtennek házanac eppitéſében.

1 MOnda Dávid: Ez az UR-
nac az Iſtennec háza, az
Izraelnec tűzes áldozat-
tyára való óltáris itt vág'
2 on. Megparanczolá azért
Dávid, hog' ősszegyűyte-
néc az Izrael földén való jövevényeket, ki-
ket kővágócká tőn hogy faragni való kő-
veket vágnának, hogy az Iſten házát meg-
3 czináltnác. Továbba bővséges vaſat ſzerze
Dávid ſzegeknec, aytóknac és foglaláſok-
nac: rezetis bővségeſſen ſzerzeDávid min-
4 den mérteknélkűl. Cedrus fákatis ſzántalant, mert a Sydon és Tyrus városbéli-
ec Cedrus fákat bővségeſen hordanac va-
5 la Dávidnac. Ackoron monda Dávid: Az én fiam az Sálomon, gyermec és igen gyenge, az U Rnac pedig felőtte igen nagy házat kel eppíteni, mellynec híre neve el-terjedgyen ez egéſz földőn: elkéſzítec azért mindeneket ő néki. Dávid azért mindeneket nagy bővségeſſen megſzerze minekelőtte meghalna.

6 HIvatá azért Dávid az ő fiátSálomont, és meghagyá néki hogy az Izraelnec
7 Urának Iſtenének házat czináltatna. Eztis mondá néki: En elgondoltam vala hogy az én Uramnac Iſtenemnec nevének házat
* *2. Sam. 7. 4. Infr. 28. 3.* 8 eppíteſſec. De az UR * ſzólla énnékem illyen képpen: Soc vért ontottál, és ſokat hadakoztál, ne cziuály nékē házat, mert ſok
9 vért ontottál ki én előttem. Im fiad léſzen teneked, kinec czendeſsége léſzen, mert nyugodalmat adoc néki minden környűlevaló ellenségitűl: Azért neveztetic Sálomonnac, [a] mert békeséget és nyugodalmat adoc az Izraelnec az ő idejében.

a Sálomon, az, békeséges.

† *2. Sam. 7. 13. 1. Reg. 5. 5.* 10 † ő czinál énnékem házat, ő léſzen énnékem fiam, én ő néki léſzec attya, és megerőſſitem az ő orſzágának királi ſzékit az
11 Izraelen mind őrőckē. En édes fiam az UR teveled léſzen, ſzerenczes leſzeſz, és te eppítéd meg az te Uradnac Iſtenednec házát, az mint ez előtt megmondotta te fe-
12 lőled. De adgyon az UR teneked értelmet és bőlczeséget, mikor teneked paranczol az Izrael felől, hogy az te U Rednac Iſtenednec, törvényét megőrizhesſed.

13 Ackor jólléſzén dolgod mikor á paranczolatokot és az itéleket megőrizended, és megczelekedended az mellyeket az UR
* *Deut. 31. 7. 8. Joſ. 1. 7.* 14 Moſes által parancsólt vólt az Izraelnec: * légy bátor, erős, ne félyſ-ne rettegj. Im
énis az én ſzegénségem ſzerint kéſzítettem az U Rnac házának eppítéſére ſzáz e-
15 zer talentum aranyat, és ezerſzer való ezer talentum ezűſtet, rézet, ſ-vaſat ſzántalant, mert felőtte igen bőven vagyon, fákatis, kőveketis ſzerzettem, teis ſzerezz ezekhőz.

15 Vadnac néked ſoc miveſid, kővágóid, kő és fa faragóid, és minden féle dolog-
16 ban bőlcz meſter emberid. Az aránnac, ezüſtnec, vaſnac, réznec ſzáma ninczen, azért kelly fel, láſs hozzá, és az UR légyen te veled.

17 MEgparanczolá pedig Dávid Izraelnec minden fő emberinec hogy ők is ſegitséggel lennének az ő fiának Sálomon-
18 nac. Avagy nincznē a ti Uratoc Iſtentec ti veletec, ki ti néktec békeséget adott kőrnyőskőrnyűl? Mert az én hatalmam aláadá ez földnec lakoſit, és meghódóltattúc ez földet az UR előtt, és az ő népe
19 előtt. Nó azért kereſsétec az ti Uratokat Iſtenteket tellyes ſzivetec és lelketec ſzerint: Es felkelvén az UR Iſtennec Sancturiumát czinállyátoc meg, hogy vigyétec az U R ſzövetségének ládáját, és az Iſtennec ſzenteltetett edényeket á házba, melly éppítetic az U Rnac nevének.

XXIII. Réſz.

Megiráttatic ez Caputhan az Levitáknac megſzámláláſoc és eloſzláſoc az ő tiſztekre, az ő nemzetségec és czeléagyec ſzerint.

1 Egvénhedéc pedig Dávid, és mikor igen koros vólna, királlyá tévé az ő fiát Sálomont
2 az Izrael népén. Es ősszegyűyté mind az Izraelnec fejedelmeit, az Papokotis és az Levitákat. Es megſzámláltatának a Levitác harmintz eſztendőstűl
3 fogva, és az kic annál idősbec valának: Es vólt azoknac ſzámoc fejenként harmintznyóltz ezer. Ezec közzűl huſzon-
4 négy ezeren az U R háza környűl való dolgolodóknac palléri valának: az hat ezere igazgatóc és birác valának. Az négy
5 ezere aytonálloc valának negy ezeren diczéric vala az URat minden zengő ſzerſzámockal, mellyeket Dávid kéſzítetett vala.

* *Gen. 46. 11. Exod. 6. 16. Num. 26. 57. Sup. 6. 1.* 6 Es Dávid őket három réſzre rendelé az Levi fiai ſzerint, * Gerſonitákra, Cehatitakra és Meraritakra. Az Gerſonitác közzűl
7 valóc valának Laadan és Simei. Laadan
8 fiai: Jehiel fő, Zetham és Joel, három.
9 Simei fiai: Selomith, Haſiel és Haran, hárman ezec vóltac az Laadan háza népe
10 közőtt fők. Simei fiai: Lahath, Zina, Jeus és Berjah, ezec négyen vóltac Simei fiai.
11 Vala pedig Lahat fő, Zina másodic. De Jeus és Berjah, mivelhogy nem ſoc fiakat nemzénec azért az ő attyoknac házanépe közőtt czac egy ágért ſzámláltattac.

12 Cehath fiai: Amram, Ilhar: Hebron
* *Exod. 9. 20.* 13 és Uzziel, négyen. Amram * fiai: Aaron és Moſes. Elválaſztatec pedig † Aaron, † *Exod. 28. 1. 2.* hogy ſzenteltetnéc ſzentséges dolgoknac *Heb. 5. 4.* ezekedetire, ő és az ő fiai mind őrőckē, és hogy jó illatot tennénec az UR előtt, hogy ſzolgálnának ő néki, és az ő nevében az népet megáldanác mind őrőcke.

14 Az

14 Az Moſeſnec az Iſten emberének fiai ſzámláltatának az Levi nemzetſége közzé.
* *Exod.* 2. 12. *es* 18. 3. 15 Moses * fiai: Gerſom és Eliezer.
16 Gerſom fiai: Sebuel fő.
17 Vóltac pedig Eliezer fiai: Rehabiah fő: és nem vóltac Eliezernec tób fiai: De à Rehabiánac fiai igen megſokaſodtac vala.
18 Ishar fiai: Selomith ki fő ember vala.
19 Hebrő fiai: Jerjahu fő, Amariáh maſodic, Jehaziel harmadic, és Jokmeá negyedic. Uz
20 ziel fiai: Michah fő, és Iſijah maſodic.
21 Merári fiai: Mahli és Muſi. Mahli fiai:
22 Eleázar és Cis. Meghala pedig Eleázár, és nem vóltac néki fiai, hanem leányi, mellyeket elvévénec az Cis fiai, azoknac at-
23 tyokfiai. Muſi fiai: Mahli, Éder és Jere-
24 moth, ez három. Ezec az Levi fiai az ő czeledgyec ſzerint, kic az ő tiſztekben, az ő neveknec ſzáma ſzerint fő emberec vóltac, kic az Urnac házában ſzolgáltac, az kic húſz eſztendőſöc és annál idősebec vól-
25 tac. Mert ezt mondotta vala Dávid: Az Izraelnec Ura Iſtene im megnyugotá az ő népét, és lakozic Jerusálemben mind ó-
26 rócké. Levitáknakis nem ſzükſég léſen többé az Iſten ſátorát hordozni, ſem az edényeket, mellyec annak ſzükségére ſze-
27 reztettec vólt. Annakokaért Dávidnac utólſo rendeleſe ſzerint ſzámlátattac az Levi fiai húſz eſztendőtül fogva, és az kic
28 idősbec vólnanac. *Annakfelőtte ezeknec rendec vala az Aarőfiainac birodalmokbã, hogy ſzolgálnánac az UR házábã, és añac tornátzban, porticuſiban minden ſzent edényeknec tiſztitáſában, és az Iſten há-
29 zánac minden ſzolgálattyában. Az az: Az ſzent kenyereknec elrendeléſébẽ, az Minhánac, kováſznélkűl való lepényeknec, ſerpenyóben főzőt és ſzépen felhojágozott pogáczáknac, ſemlye liſztnec meg-
30 ſzerzéſében, és mindennec mértékében. Es hogy állanánac minden reggel az Urnac tiſzteletire és dizéretire, azonképpen
31 eſtveis. Es hogy áldoznánac az Urnac minden tűzes áldozattal minden ſzombat napokon, az hólnapoknac elsó napjain, és az ſzokott innepeken bizonyos ſzám ſzerint, az mint ſzükség vala ſzűnetlen az
32 UR előtt. Es hogy az gyűlekezetnec ſátorát ſzorgalmatoſſan őrizné̋c, és az ſzent állatokat: Es hogy az ő attyafiainac az Aaron fiainac ſzolgálattyoc mellet vigyáznánac az Ur házánac ſzolgálattyában nag' ſzorgalmatoſon.

* *Az Levitákat igazgattác az Aaron pap fiai.*

XXIV. Réſz.

Az Papoc megſzámláltatnac az ő nemzetſégec, tiſztec, és rendec ſzerint. Utolſzor az Cehathitáknac és Meraritáknac nemzetſégec irattatic meg, kic az Papoknac ſzolgálnac vala.

1 ZAaron fiainac pedig ezec az ő elrendeléſec. Aaron
2 fiai: Nadab, Abihu, Eleázár és Ithamar. Meghala † pedig Nadab és Abihu az ő attyoc előtt, kik-

† *Levit.* 10. 1. *Num.* 3. 4. & 26. 61.

nec fiai nem valánac: Azért Eleázár és I-
3 thamar viſeléc az papſágot. Es elrendelé őket Dávid, és Sadoc, ki az Eleázár fiai közzűl vala, és Abimelech, ki az Ithamar fiai közzűl vala, az ő tiſztec ſzerint az ſzol-
4 gálatra. Thalàltatának pedig az Eleázár fiai közzűl ſockal tób fő emberec, hogy ſem mint az Ithamar fiai közzűl: és elrendeléc őket. Az Eleázár fiai közzől vóltac főemberec az ő nemzetſégec ſzerint, tizenhatan. Az Ithamar fiai közzűl czac nyól-
5 tzan. Eloſztác pedig őket ſors által válogatás nélkűl, jóllehet az ſzent helynec Iſtentől válaſztatott fejedelmi valának, mind az Eleázárnac ſ-mind az Ithamárnac
6 fiai közzűl valóc. [a] Es béirá őket az király iródeákja Semaajah à Nethanel fia, ki az Levi nemzetségéből való vala, az király előtt és az Urac előtt, az Sadoc pap előtt, Ahimelech előtt, ki Ebiathar fia vala, és papoknac és Levitáknac nemzetségeknec fejedelmi előtt minden atyai czeléget, melly ſors által az Eleázár nemzetségéből eſett, haſonlatosképpen melly az I-
7 thamár nemzetſégéből elett. Eſéc pedig az első ſors Jehojaribra: à máſodic Je-
8 daajára. Harimra az harmadic: Seorim-
9 ra à negyedic ſors. Malchijára az ötódic:
10 Mijaminra az hatodic. Haccoſra az he-
11 tedic: Abijára az nyóltzadic. Joſuara az
12 kilentzedic: Sechamára az tizedic. Eliaſibra az tizeneggyedic: Jacimra az tizen-
13 kettődic. Huppára az tizenharmadic: Je-
14 ſebabra az tizennégyedic. Bilgaira az tizenötődic: Immerre az tizenhatodic.
15 Hezirre az tizenhetedic: Hapiſſeſſe az
16 tizennyóltzadic. Pethahiara az tizenki-
17 lentzedic: Iehezeelre az húſzadic. Iachinra az huſzónéggyedic.: Gamulra az
18 huſzonkettődic. Delajahura az huſzon harmadic: Maaziahura az huſzonnegye-
19 dic. Ez az ő tiſzteknec rende az ő ſzolgálattyokban, hogy az Urnac házába bejárnánac, az ő attyoknac az Aaronnac birodalma alatt való tiſzt ſzerint, à mint megparanczolta vólt az Izraelnec URa Iſtene.

[a] *Azt akarja mondani hogy az Papokat az Aaronnac két fia ſzerint, két réſzre oſztottac: Az egyic, vólt az Eleázár réſze, vagy czeléd gye, à máſic Ithamáré.*

20 Az mi néz az Levinec tób fiaira, az Am-
ram fiai közzűl vala Subael: Az Subael
21 fiai közzűl Jehdejahu. Az Rebhabiah fiai
22 közzől Jſſijah vala fő. Az Ishari fiai közzűl vala Selomoth: Ez Selomot fiai közzűl
23 Jahath. Eñec fiai közzűl vala első Jarijahu, Amarjahu, máſodic, Jahazaiel harmadic,
24 Jecamã negyedic. Vzziel fiai: Micha: Micha

25 fiai kőzzűl, Samir. Michah attyafiai, Iſsia
26 Iſſija fiai kőzzűl Zecharias. Merari fiai:
27 Mahli és Muſi. Jaazzija fiai, Beno. Me-
rarinac Iaazijathúl az ő fiátúl való fiai: So:
28 han, Zacchur és Ibri. Mahlitól vala E-
29 leázár: Es ennec nem valánac fiai. As Cis
30 fiai kőzzűl való vólt Jerahmeel. Muſi fiai:
Mahli, Eder és Jerimoth. Ez Levitác fők
vóltac az ő attyoknac házoc népe ſzerint.
31 Ezekis ſorſot veténec az ő attyokfiáival
az Aaron fiaival egyűtt Dávid kiraly előtt,
Sadoc és Ahimelech előtt az papoknac és
Levitáknac attyainac fejedelmi előtt, az fő
az kiſſebbickel egyaránt.

XXV. Réſz.

Megirattaic ez Caputban, mimódon Dávid huſzonnégy réſré oſztotta az Iſten házába való énekeſeket.

2 Az az, énekelnec valaſzép Iſteni diczeretet-teket

1 Ez Lválaſztá pedig Dávid, és à ſe-
regnec fejedelmi ſzolgálatra az
Aſaph, Heman és az Jeduthun
fiait, kic prophetálnac vala he-
gedőckel, Nablumockal, Cym
balmockal: Ezeknec pedig az ő ſzolgálat-
2 tyokbán bizonyos ſzámoc vala. Az A-
ſaph fiai kőzzűl ezec vóltac: Zacchur, Jo-
ſeph, Nathaniah, és Aſarelah. Az Aſaph
fiai vóltac az Aſaph birtokában, ki az királ'
3 akarattya ſzerint énekel vala. Az Je-
duthun fiai kőzzűl való Gedalias, Seri, Je-
ſaias, Haſabias, Matthithias és Sime, ha-
tan: az ő attyoknac az Jeduthunnac birto-
kában valánac hegedolésben, ki az Urat
4 tiſzteli és diczéri vala. Az Heman fiai
kőzzűl ezec valánac: Buccijas: Matthani-
as, Uzziel, Sebuel, Jerimoth, Hananiah,
Hanani, Eliathah, Giddalthi, Romanthi-
zer, Josbecaſab, Mallothi, Hothir, Maha-
5 zioth. Ezec mind Heman fiai, ki az Iſten
beſzédiben Dávid prophétája vala az ő ki-
rályi méltoſága felől: és ada az Iſten He
mannac tizennégy fiakat és hárō leányo-
6 kat. Ezec mindnyájan az ő attyoknac
hatalmában valanac, kic az Ur házában é-
nekelnec vala Cymbalmockal, Nablu-
mockal, hegedőckel az Iſten hazánac ſzol-
gálattyára, az királynac, Aſaphnac, Jedu-
thunnac, és Hemannac paranczolattyoc
7 ſzerint. Vólt pedig ezeknec ſzámoc az I-
ſténi diczéretekben tudós attyokfiaival ő-
8 ſſzve, kettőzáz nyóltzvannyóltz. Es ſorſo-
tis veténec kőzzőttőc az vigyazásban való
tiſztre mind kiczia ſ-mid nagy, mind az ta-
9 nitó ſ mind az tanitvány. Es eſéc az
első ſors az Aſaph fiára Jóſephre: Gedaliaſ-
ra az másodic, ki az ő attyafiaival és fiaiva-
10 ſzve tizenkettőd magával vala. Az har-
madic Zachurra: Ennec fiai ſ-attyafiai ti-
11 zenketten valánac. Negyedic Iſſire e-
ſec, kinec fiai és attyafiai tizenketten vala-
12 nac. ötődic Nethaniaſra: kinec fiai és
13 attyafiai tizenketten valanac. Hatodic
Buccijaſra: Kinec fiai és attyafiai tizenket-
14 ten valánac. Hetedic Jeſarolára, kinec
fiai és attyafiai tizenketten valánac.
15 Nyóltzadic Jeſaiaſra: kinec fiai és attya-
16 fiai tizenketten valánac. Kilentzedic
Matthaniaſra: kinec fiai és attyafiai tizen-
ketten valánac. Tizedic Simeire: kinec
17 fiai és attyafiai tizenketten valánac. Ti-
zēeggyedic Azarelre: kinec fiai és attyafiai
18 tizenketten valánac. Tizenkettődic Ha-
ſabiara: kinec fiai és attyafiai tizenketten
19 valánac. Tizenharmadic Subaelre: kinec
21 fiai és attyafiai tizenketten valánac. Ti-
zennegyedic Matthithiaſra: kinec fiai és
22 tatyafiai tizenketten valánac. Tizenő-
tődic Jeremotra: kinec fiai és attyafiai ti-
23 zenketten valánac. Tizenhatodic Ha-
naniaſra: kinec fiai és attyafiai tizenketten
24 valánac. Tizenhetedic Josbecaſara: ki-
nec fiai és attyafiai tizenketten valánac.
25 Tizennyóltzadic Hananira: kinec fiai
26 és attyafiai tizenketten valánac. Tizen-
kilentzedic Mallothira: kinec fiai és attya-
27 fiai tizenketten valánac. Húſzadic Eli-
jathanra: kinec fiai és attyafiai tizenketten
28 valánac. Húſzoneggyedic Hothirrah:
kinec fiai és attyafiai tizenketten valánac.
29 Huſzonkettődic Giddalthira: kinec fiai
30 és attyafiai tizenketten valánac. Huſzon-
harmadic Mahaziothra: kinec fiai és attya-
fiai tizenketten valánac. Huſzonnegye-
31 dic Romathiezerre: kinec fiai és attyafiai
tizenketten valánac.

XXVI. Réſz.

Megirátiatic ez caputban az templum kapujának őrizetinec eloſztáſa, és mindenic kápat kiknec kelljen őrizniec.

1 AZ aytónállóknac elrende-
lésekről. Az Coritac kőz-
zűl, Meſelemias Coreh fia,
2 ki Aſaph fiai kőzzűl való
vólt. Meſelemias fiai kőz-
zűl való első ſzülőtt Ze-
charias, Jediael másodic, Zebadiahu har-
3 madic, és Jathniel negyedic. Elam ötődic,
Jehohanan hatodic, Elihoenai hetedic.
4 Obedédō fiai kőzzűl: Semajah elſőſzű-
lőtt, Jehozabad másodic, Joah harmadic
5 Sachar negyedic, Nethanel ötődic. Ammiel
hatodic, Iſſachar hetedic, Pehuletai nyol-
tzadic: Mert az Iſten őtet megáldotta vala.
6 Az ő fiainac pedig Sēaajánac ſzülettetének
fiai hasonlóc az ő attyának fiaihoz, mert i-
7 igen erőſsec valánac. Semaajah fiai: Oth-
ni,

mi, Rephael, Obed, Elzabad, és az ő at-
tyafiai igen erős férfiac valának, Elihu és
8 Semachias. Mindnyájan ezec Obede-
dom fiai kózzűl valóc, mind ő magoc
mind fioc, ſ-mind attyokfiai igen erőſſec
valának az ſzolgálatra, hatvankétten vala-
9 mind Obededomtól valóc. Meſelemi-
aſnakis fiai és attyafiai tizennyóltzan va-
10 lának erős férfiac. Hoſanakis pedig ki
vala az Merari fiai kózzűl, valának fiai, kic
kózótt Simri fő vala, nem hogy elsőſzű-
lótt vólna, hanem hogy az ő attya ugyan
11 ótet akará válaſztani fonec. Hilcijas az
másodic, Tebalis harmadic, Zecharias az
negyedic, mindnyájan az ő fiai és attya-
12 fiai tizenhárman valanac. Ezec kózótt
oſztatéc el az aytóállóſnac tiſzti az fő em-
berec által, kic az ő attyokfiaival egybe
vigyáznának és ſzolgálnának az UR házá-
13 ban. Es ſorſot vetének mind kiczin ſ-mind
nagy egyaránt, az ő attyoknac czelédgyec
14 ſzerint mindenic kapúra. Es eſée a Nap-
kelet felé való kapúnac órizeti ſors ſzerint
Selemiaſra, az Zachariaſnac pedig à Sele-
mias fiának, kî bólcz és jó tanáczú vala,
mikor ſorſot vetnének, ezéc az Eſzaki ka-
15 púnac órizeti ſors ſzerint. Obededomnac
hozá az ſors az Délre való kaput, az ő fiai-
16 nac pedig az kéncztartó házat. Suppim-
nac és Hoſanac az Napnyugotra való ka-
punac órizeti ezéc az Sallecheth kapúval
egyetemben, az felméno padimontomos
útón, [a] hogy eggyic órizó hely lenne az
17 másiknac ellenében. Napkelet felé vala
hat Levita, Eſzac fele minden napra négy,
Délreis minden napra négy: Az kéncztar-
18 tó háznál kettenketten valának. Az Phar-
bar [b] háznac órizetiért, Napkelet felé az
19 tóltótt felméno útnál négyen vóltac, ket-
ten az Pharbar háznál. Igy rendeltettec
vólt el az aytóállóc az Corah és az Mera-
ri fiai kózzűl valóc kózótt.
20 AZ Levitác kózzűl: Ahaijah vólt az
Iſten házának és az Iſtennec ſzentel-
21 tetett kéncznec fő gondviſelője. Az Laa-
dan fiai kózzűl, az az, Laadantól való Ger-
ſunitác fiai, kic Laadannac nemzetségéből
22 fők valának ezec: Gerſuni, Jehieli Jehieli
fiai: Zetham és Joel az ő attyafia, kic vól-
tac az UR házának kéncznec gondviſelői.
23 Az Amram, Iſhar, Hebron és Azziel nem-
24 zetségéből valókis. [c] Haſonlatos kép-
pen Ebuel az Gerſom fia, ki vala Moſes fia,
25 az kéncznec vala fő gondviſelője. Az ő
attyafiai pedig az Eliezertől való ezec:
Rehabias az ő fia, kinec fia Jeſaias, kinec fia
Joram, kinec fia Zichri, kinec fia Selomith.
26 Es Selomit és az ő attyafiai valának gond-
viſelői az Iſtennec ſzentelteretett kéncznec,
mellyet Dávid király, az nemzetségeknec
fejedelmi, az ſó hadnagyoc, ſzázadoſoc, és
az hadakozó népnéc fejedelmi ſzentelte-
27 tec vala Iſtennec. Mellyeket az hadban
való nyereségből ſzenteltec vala az UR
28 házának eppítéſére. Es valamit ſzentelt
vala Sámuel prophéta és Saul à Cis fia,
és Abner a Ner fia, és Joab az Serujah fia:
Es fejenként à kic valamit ſzenteltec vala
Iſtennec, mind az Selomithnac és az ő
attyafiainac gondviſeléſében vala.
29 AZ Iſharitac kózzűl vala Chenanias és
az ő fiai, kic az Izrael kózótt küső
dolgokban való tiſztartóc és birác valának.
30 Az Hebronitác kózzűl: Haſbias és az
ő attyafiai igen erős férfiac, ezeren és hét
ſzázan valának, kic az Izrael népe kózótt
az Jordán vizén túl Napényeſzetre, gond-
viſelóc vóltac, az URnac és az királynac
31 dólgaiban. Az Hebronitác kózzűl, Je-
dijah vala fő az Hebronitáknac nemzet-
ségekben: Dávid királynac királyságá-
nac negyvenedic eſztendejében kereſtetének meg, és találtatának ó kózzűlóc igen
erős férfiac Gileadnac Jaazir városában.
32 Es az ő attyafiai két ezeren és hétſzázan
valának, kic az ő nemzetségekben erős
férfiac és fők valának, kiket Dávid király
gondviſelócké válaſzta az Ruben és Gad
nemzetségén, és az Manaſſe nemzetségé-
nec felén, mind az Iſtennec ſ-mind az ki-
rálynac minden dólgaiban.

XXVII. Réſz.

Előſzámláltatnac az királynac minden hól napban való uſvarló hadának fejedelmi, az kőſégnec fejedelmi, és az királnac tiſztartói.

1 EZec pedig az Izrael fiai az ő ſzá-
moc ſzerint, kic az ő nemzetsé-
gekben fejedelmec, ezredeſec,
ſzázadoſoc és elóttóc járói va-
lának, mind azoknac kic ſzolgálnac vala az
királynac a ſeregeknec minden dólgaiba,
mellyec béjónec vala és kimennec, vala
mindenic hólnapba az eſztendónec min-
den havaiban: melly ſeregnec eggyic eggyic
2 áll vala huſzonnégy ezer emberból. Az el-
ső hólnapnac ſeregében vala fejedelem Ja-
ſobam à Zabdiel fia, mell' ſereg áll vala hu-
3 ſzonnégy ezerből. Az Peres fiai kózzűl va-
la mind az elsó hólnapbéli ſeregben való
4 fő népeknec fejedelme. Az másodic hól-
napbéli ſeregnec vala fejedelme az Dodai
Ahohites, és ő utánna az ő ſeregében má-
ſodic fejedelem Micloth: Ezis huſzonnég
5 ezerból áll vala. Az harmadic hólnapbéli
ſeregnec vala fejedelme Benajas, ki vala az
fő Papnac Jehojadánac fia: ennekis ſerege
6 áll vala huſzonnégy ezérből. Ez vala erős
à harmintz erős férfiac kózótt, ſót azoknac
fejedelmekis vala. Es Ammizabad az ő fia
7 ő utánna vala fő. Az negyedic hólnapbéli
ſeregnec vala fejedelme Aſael az Joab atty-

[a] *Igyis fordithatod, hogy rendenként egy más után vigyáznának.*

[b] *Az Pharbaron némelljec valami tárházat értenec, nemellyec értic az Templumnac kűlső réſzét.*

[c] *Tudniillic, vóltac órizói az Iſten házának kenczéinec.*

afia, és az ő fia Zebadjah ő utánna való : Ennekis ſerege huſzonnégy ezerből áll va-
8 la. Az ötödic hólnapbéli ſeregnec fejedel-
me vala az Izrahites Samhoth : Ennekis ſe-
9 rege huſzonnégy ezer. Az hatodic hólnap-
béli ſeregnec fejedelme az Thecuabéli Ira
azIcces fia: Népe huſzonnégy ezer.
10 Az hetedic hólnapbéli ſeregnec fejedel-
me à Pelonbéli Heles, ki az Ephraim fiai
közzül vala : Nepe áll vala huſzonnégy e-
11 zerből. Az nyóltzadic hólnapbéli ſeregnec
à Huſathbéli Sibbechai, ki à Zarhitac féle
vala, és az ő ſeregében huſzonnég ezer em-
12 ber vala. Az kilentzedic hólnapbéli ſereg-
nec fejedelme vala az Anathotbéli Abiezer
az Jemini fiai közzül : Es az ő ſeregében
13 huſzonnégy ezer ember vala. Az tizedic
hólnapbéli ſeregnec az Netophatbéli Ma-
harai az Zarhitákból való : Kinec ſeregé-
14 ben huſzonnégy ezer ember vala. Tizen-
eggyedic hólnapbéli ſeregnec az Pirathó-
béli Benajah, ki az Ephraim fiai közzül va-
ló : kinec ſerégében huſzonnégy ezer em-
15 ber vala. Tizenkettödic hólnapbéli ſereg-
nec à Netophatbéli Heldai, ki Othniel nē-
zetſégéből való : Kinec ſeregében huſzon-
négy ezer ember vala.
16 VAlánac még ennekfelőtte az Izrael
nemzetségin fejedelmec : Az Rube-
nitákon az Eliézer az Zichri fia: Az Simeo-
nitákon vala az Sephatiás à Maachah fia.
17 Az Levi nemzetségén Haſabiah à Cemu-
18 el fia: az Aaron fiain Sadoc. Az Judah
nemzetségén vala fejedelem Elihu, az Dá-
vid attyafiai közzül : Az Iſſacharén Om-
19 ri, az Michael fia. Az Zebulon nemzetsé-
gén, Iſmaajas az Obadias fia : A Nephtha-
20 liém Jerimoth az Azriel fia. Az Ephraim
fiain, Hoſea az Azazias fia : Az Manaſsé-
21 nac fél nemzetségén Joel à Pedaias fia. Az
Manaſsénac Gilead földén való fél nem-
zetségén Iddo à Zecharias fiá : Az Benja-
22 minon Jaaziel az Abner fia. Az Dan nem-
zetségén fejedelem vala Azarel az Jeroam
fia : Ezec valánac az Izrael nemzetséginec
23 fejedelmi. Nem ſzamláltatá mep pedig Dá-
vid azokat, a kic húſz eſztendonec alatta
valánac, mert az UR mondotta vólna ezt,
hogy megſokaſitaná az Izraelt mint az ég-
* *Supr. 21.* 24 nec czillagit. * Joab az Seruja fia kezdette
2. Sam. 24. vala őket ſzámlálni, de végre nem vivé, mi-
velhogy az dologért Iſtennec nagy haragja
gerjedet vólna az Izrael népe ellen : Ez o-
kon bé ſem jedzée ſzámát a népnec à Dá-
vid király hiſtoriáiban.
25 AZ király kéneznec gondviſelője va-
la Azmaveth az Adiel fia: Az kivól va-
ló keneznec pedig, a varoſokban, falukban, és a várakbau valóknac, Jonathan, az
26 Uzziás fia vala gondviſelője. A mezőn va-
ló paraſzti munkáſoknac fejedelmec vala
27 Ezri az Chelub fia. Az ſzőlőknec gondvi-
ſelője vala az Ramathbéli Simei, és az ſző-
lőc haſznának, az az, boros pintzéknec
28 gondviſelője vala Siphmitbéli Zahdi. Az
olayfáknac és az mezőn való fügefáknac
miveſinec gondviſelője vala az Gederitbéli Baalhanan : Az olayjos pintzéknec Joas
29 vala gondoviſelője. Az Saron mezején va-
ló barmoknac gondviſelője vala Saronit-
béli, Sitri : az mellyec pedig az völgyekben
legeltetnec vala, Saphat az Adlai fia vala
30 gondviſelője. Az tevéknec az Iſmael nem-
zétéből való Obil : Az ſzamároknac a Me-
31 ronothbéli Jehdejas. Az juhoknac gond-
viſelője vala az Ageritbéli Jaziz. Mind-
nyájan ezec valánac az Dávid király joſzá-
gának és marhájának gondviſelő fejedelmi.
32 JEhonathan pedig az Dávid attyának
battya, fő tanáczos vala, ki okos és az
33 törvényben tudós vala. Jehiel pedig az
Hachmoni fia vala az király fiaival. Az A-
hithophelis az királynac tanáczoſa vala :
34 Az Archites Chuſai pedig barattya vala a
királynác. Ahithophel után vólt Jehojada
à Benajas fia és Ebiathar : Az király hadá-
nac fő hadnagya vala Joab.

XXVIII. Réſz.

Dávid mind az egéſz orſzágot egybe gyűytvén, megjelenti hogy az Iſten Salomónt válaſztotta ő helyébe királynac. Inti Dávid az orſzágot és Sálomont az Iſteni ſzolgálatra, hogy az Iſten templomát megczinálljác, mellynec formáját adgya Dávid Sálomonnac.

1
Gybehivatá pedig DávidJeruſálémbe azIzraelnec min
den fejedelmit, à nemzetſégeknec fejedelmit, ſ-az kiralynac udvarló ſeregeinec fejedelmit, azczeredeſeket à ſzázadoſokat, és à királynac és az ő fiainac minden joſzágának és marhájanac gondviſelőit, az ő komornikjaival és erős
2 vitézivel egybe. Fel álla azért Dávid király az ő labaira, ſ-monda: Hallyátoc meg ſzómat atyámfiai és én népem. En magambā elvégeſztem vala nag' ſzivem ſzerint, hogy az UR ſzővetſégénec ládájának nyugodalmas házát czináltatnéc, és à mi Iſtenünc lábainac ſámolt : hozzáis kéſzítettem vala mindent valami ſzükſég vólna.
3 De az Iſten engemet megſzólíta, ſ-monda : * Ne czinály te házat bátor az én * *1. Reg. 5. 3. Sup. 22. 8.*
nevemnec, mert igen hadakozó ember
4 vagy ſoc vértis ontottál immár. Válaſz-
ta pedig engemet az Izraelnec UR a Iſte-
ne az én atyámnac házából, hogy lennéc
királlya az Izrael népénec mind örőcke :
a Mert az * Juda nemzetſégét valaſztot- * *Gen. 49. 8.*
ta főnec, és az Judánac czeledi közzül az *1. Sam. 16. 13.*
én attyámnac házanépét, az én atyámnac

a *Az Sidoc örökké való idonec mondgyác az hoſzſzú időt.*

fiai

fiai kőzzűl engemet akara királlya tenni
5 az egéſz Izrael népén. Es az én fiaim kőzzűl (mert az UR ſok fiakat adott nékem) válaſztotta ezSálomont az én fiamat, hogúlne az UR orſzágának ſzékiben, az Izrael
6 kőzőtt. Es monda nékem: Sálomoń * az te fiad eppiti meg az én házamat és az én tornáttzimat, mert én őtet magamnac fiamúl válaſztottam, énis ő néki attya he-
7 lyett léſzec. Megerőſîtem az ő orſzágat mind őrőcké, ha az én paranczolatimat és itéletimet ſzorgalmatoſſan megtartádgya, à mint moſtan. Moſtan azért *intlec*
8 az Izraelnec az UR népének egéſz gyűlekezeti előtt, és à mi Iſtenűnknec hallására, őrizzétec ſ-kereſsétec az mi Urunknac Iſtenűnknec minden paranzolattyát, hogy birhaſsátoc ez jó földet: és hogy ti útánnatoc fiaitokatis őrőkőſitheſsétec meg ab-
9 ban mind őrőcké. Te azért édes fiam Sálomon, eſmerd meg à te atyádnac Iſtenét, ſ-ſzolgály ő néki tőkélletes ſzivel és jó kedvel: * Mert az UR minden ſziveket
1.Sam.16.7. Inf.29.17. Pſal.7.10. Ier. 11.20.es 17. 10.es 20.12. Apoc.2.23.
általlát, és minden emberi gondolatot jól ért. Hogy ha őtet kereſended, megtalálod: de ha viſzontag őtét elhagyandod, ôis
10 elhágy tégedet mind őrőcké. Moſtan azért mivelhogy az UR válaſztott tégedet, hogy ő néki ſzent házat czinály: légy erős és kéſzits meg azt.

11 ACkor adá Dávidaz ő fiának Sálomonnac, àporticuſnac, añac házaczkának. az kéncztartóhelyeknec, felházaknac, à belső kamráknac, ás az Propiciatorium
12 fedele helyének is formáját. Es mindeneknec formáját, mellyeket ſzivében elgondélt vala az UR házának tornátzi felől, az Iſtennec kéncze felől, és minden ſzét kénczeknec kőrőskörnyűl való házai fe-
13 lől. Az Papoknac és a Levi áknac ſeregekért való házaknac, és az Ur házának ſzolgálattyára való ezközöknec házainac formáját. Ada aranyat mérve külőmbkű-
14 lőmb féle ſzolgalatoknac edényire, áképpen ezűſtöt mérve minden ſzolgálatnac e-
15 dénire. Annakfelőtte ada aranyat arany gyertyatartókra, és azoknac ſzővetnek re mindenic gyertyatartóra és ſzővetnekre, az mint mindenic gyertyatartóhoz kéván-
16 tatott Iſméglen ada aranyat mérve az ſzent kenyéreknec aſztalira minden aſztalra: Azonképpen ezűſtöt az ezűſt aſzta-
17 lokra. Szigonyokra, czéſzékre és fuſtőlő ſzelentzékre tiſzta aranyat, arany medentzékreis bizonyos mértéc ſzerint ada aranyat minden medentzékre, és ezűſt medentzékre, és ezűſtöt bizonyos mértőckel min
18 den medentzére. Annack felőtte á temienező óltarra ada igen ſzép tiſzta aranyat mértéc ſzerint. Az ſzékeknec [b] czinálaſáran, az az, a Cherubimokra, ada aranyat, hogy ki terjeſztvén az ő ſzárnyokat az UR
19 ſzővetségének ládáját béfedeznéc. Mind ezec az Urnac kezétől irattattac meg, ki engemet megtanitott mind az egéſz alkotvannac ezközeinec formájára.

20 MOnda ezec után Dávid Sálomonnac az ő fiának: * Légy bátor és erős, és kezdgy hozzája. Semmit ne félly, és ne rettegj, mert az Ur Iſten az én Iſtenem veled
Deut.31.7.8. Ioſ 1.7.
léſzen, téged el nem hágy, tőled el ſem távozic, miglen az UR házának minden meſterſégének mive elvégeztetic. Az Papoc
21 és az Levitác ſeregiis veled léſznec az Iſten háza czinaláſának mivében, minden tudós meſter emberec ſzabad akarattyoc ſzerint, az fejedelmekis, és az egéſz kőſég az te beſzéded ſzerint veled léſznec minden ſzolgálattal.

XXIX. Réſz.

Dávid mind beſzéddel, mind az ő maga példájával inti az Izraelitákat hogy az Iſten házának eppüléſére ſegitséggel légyenec Salomonnac. Az Iſtenne hálákat ád: Az népnec és az fiának Iſtentől jót kéván c. Az népis hálákat ad az Iſtennec, és minekutánna aldoztac vólna, Sálomont á királyságban megconfirmállyác, Sadocott fő pappá téſzic egyenlő akaratbol.

1 AZután monda Dávid az egéſz ſokaſágnac: Im látttyátoc hogy egvedúl az én fiamat Sálomont válaſztotta Iſten, ki igen gyermec és gyenge: ez pedig
nagy dolog: [a] Mert nem ember háza lé-
2 ſzen, hanem az UR Iſtené. En pedig tellyes tehetſégem ſzerint az én Iſtenem há-
[a] *Tudni illic az Templum eppitéſe.*
záznac éppitésére kéſzitettem bóvségeſſen aranyat az arany ſzerſzámokra, ezűſtöt az ezűſt ſzerszámokra, értzet az értzre, vaſat a vaſra, fákat az fákra. Sárdonyx köveket, foglálni való köveket. Veres köveket, külőmbkülőmb ſzinő köveket: Minden féle drága köveket, márványkövetis bóvség-
3 gel. Még ennekfelőtte, mivelhogy ennékem nagy kedvem vagyon az én Iſtenem házához, kivalképpen való kénczemis vagyon nékem, aranyam és ezűſtem, mellyet adoc az én Iſtenem háza ſzükségére, azoknac felőtte mellyeket ez előtt kéſzitettem vala az ſzent háznac éppületire.
4 Tudniillic három ezer talentum Ophirból hozott aranyat, és hét ezer talentum tiſzta ezűſtöt az házaknac falainac bévü-
5 ritására. Aranyat adtam az arany ſzerſzámokra, ezűſtöt az ezűſtre és minden ſzükségre, mindent adtam à meſter emberec kezéhöz. Es ha valaki [b] ajandekot
[b] *Alás: Offerálni: Az az bemutatni, és Iſtennec ſzentelni.*
adni akar ſzabad akarattya ſzerint töltse meg az ő kezét má, és adgyon, a mit akar az Urnac:

[b] Székeknec nevezteténc az Cherubimoc, mivelhogy az Iſten azokon mondatic vala ſúlni, mivelhogy azoc kőzzé Propiciatoriumra ſzokot vala Iſton ſzállani. 1.Sam.4.v.4.

6 Azért ſzabad akarattyoc ſzerint adánac
ajándékokat az atyáknac fejedelmi
az Izrael nemzetſéginec fejedelmi, az ezere-
deſec, ſzázadoſoc, és az király dolgoſina-
7 kis fejedelmi. Es adánac az Iſten házának
ſzükségére, ő t ezer talentű aranyat, és tiz
ezer arany pénzt, tiz ezer talentű ezűſtöt,
és tizennyóltz ezer talentum rezet, és ſzáz
8 ezer talentum vaſat. Es valakiknél drága
kövec találtánac, adác az Ur házának kén-
czehöz, az Jehier által ki az Gerſon nem-
9 zetiből vala. Es örvẽdeze az ſokaság, hog'
ſzabad akarattyokból adnánac: Mert tiſz-
ta ſzivökből adakoznánac az Urnac: Az
Dávidis lón ezen nagy örömben
10 Hálákat ada azért Dávid az Urnac mĩd
à ſokaság előtt, mödván: Aldótt vagy,
te oh Izraelnec à mi atyánknac Ura Iſtene
* *Matt. 6. 13. 1. Timo. 1, 17. Apoc. 5. 13.* 11 ötöktűl fogva mind örökké. O Uram, *
tiéd az nagyság, az hatalom, diczőség, ő-
rőcké valóság és méltóság. Mert mindden
valami az menybẽ és a földön vagyő, tiéd:
Tiéd *mondom*, ô Urã az orſzág, te magaſz-
talod fel magadot, hogy légy minden feje-
12 delmeknec felötte. Az gazdagság és
az diczőség mind te tőled vadnac, te ural-
kodol mindeneken: Az te kezedbẽ vadnac
mind az erőſſég és mind az birodalõ, min-
deneknec felmágaſztaláſa és megerőſíte-
13 ſe. Moſtan azért ô mi Iſtenünc valláſt té-
ſzünc te előtted, és diczérjük à te diſczóſé-
14 ges Nevedet. Mert miczoda vagyoc én és az
en népẽ, hogy erőnc lehetne à ſzabad aka-
rat ſzerint való ajándéknac adására, az mit
ezt adtuc? Mert te veled vadnac mindenec,
és az mellyeket az te kezedből vettünc, azo
* *Pſal. 39. 13.* 15 kat adtuc moſt te néked. Mert mi ezac *
jövevényec vagyunc te előtted, és idegẽec,
† *Pſal. 90. 9.* a mint fejenként à mi atyáinkis: Az mi é-
letünknec napjai ollyanoc ez földön mint †
az ármyéc, mellyben állandóság mintzen.
16 O mi Urunc Iſtenünc! mind ez à mit ké-
ſzítettünc, hogy tenéked és az te ſzent ne-
vednec házat eppitſünc, az te kezedből va-
* *Sup. 28. 9.* 17 ló, és mind azoc tiéid! Jól tudom pedig
eztis ô én Istenẽ! hogy tẽ az ſzivet * nézed
és az igaſságot ſzereted: En adtam mind
ezeket tiſzta ſzivemből nagy jó kedvel: ez
jelẽ való népetis láttam hogy nagy örömmel ſzabad akarattya ſzerint adta ezeket
18 néked. O Abrahamnac, Isáknac és Izra-
elnec à mi atyáinknac Ura Iſtene, tarts meg
ezt mind örőcké, tudniillic à te népednec
hozzád való illyẽ jó akarattyát, és az ő ſzi-
19 veket igazgaſſad te hozzád. Sálomoñac
pedig az én fiamnac adgy tőkélletis ſzivet,
hogy az te paranczolatidat, bizonságtéte-
lidet és rendeléſidet megőrizheſſe, és azo-
kat czelekedheſſe, és hogy elvégezheſſe az
te házadot, mellyet én elinditottam.

20 Ez ec után monda Dávid az ſokaságnac:
Kérlec hogy tiis áldgyátoc à ti urato-
kat Iſtenteket. Aldá azért az egéſz gyülekezet az ő attyoknac Urát Iſtenét, és meg-
gőrbeztéc magokat, és fejeket lehaytván
21 tiſztelée az Urat, és az kiralt. Es áldozá-
nac máſod napon az Urnac véres és tűzes
áldozatockal, ezer tulkockal, ezer koſoc-
kal, ezer bárányockal, itali áldozatockal
egybe, és ſoc féle áldozatockal, az egéſz I-
zrael népejért.

22 Es évének ſivánac az UR előtt azon à
napan nagy vigaságban: Az után Sálo-
mont à Dávid fiát királlyá tévéc máſo-
ſzoris, c és megkenéc ötet az Urnac, hog'
lenne fejedelem. Sadocotis d megkenéc
23 az fő papſágra. Es üle Sálomon az Ur ſzé-
kibe mint király, az ő attyának Dávidnac
helyében. Es mindenben ſzerenczés vala,
mert enged vala néki az egéſz Izrael népẽ.
24 Fejenként az fejedelmekis és az hatal-
maſſac, annakfelőtte mindnyájan à Dávid
király fiaiis kezeket adác hogy Sálomon-
25 nac engedelmeſſec lennénec. Es igẽ fel-
mágaſztalá az UR à Salomont mind az e-
géſz Izrael népe előtt: Es olly királyi mél-
tóságott ſzerze néki, mellyhöz haſonlo *
méltósága egy királynakis nem volt ő e-
lőtte Izrael orſzágában.

26 Továbba mineckutánna Dávid az Iſai
fia uralkodott vólna az egéſz Izraelẽ.
27 † (Az napoc pedig mellyeken uralko-
dott Dávid az Izraelen: negyven eſztendőt
tőtt: Hebronban hét eſztendeig: Jeruſalẽ-
ben pedig harmintz háromig uralkodott.)
28 Meghala Dávid jó vénségben, életével, †
gazdagságával és minden diczőségével
megelegedvén: Es uralkodéc az ő fia az
29 Sálomon ő helyette. Az David király-
nac pedig mind elsö ſ-mind utólſo e dól-
gai bőven megvadnac irattatván az Sámu-
el, Natáhn ſ-az Gad prophéta könyveiben.
30 Minden ő orſzáglásával, hatalmaſságá-
val és háborúſágnac idejével, mellyec ő
rayta, az Izraelen, és az földnec minden or-
orſzágain eſtec.

c *Másodſzoris mondgya, hogy vála z tottát Sálomont, mert elöſzer czac nagy hertelen kiáltat vala királnac Dávid az Adonias által támadott haſonláſért: Vide* 1. *Reg.* 1. 33.

d *Az Abiathar Papot megvetettéc vala, mivelhog' az Adoniaſſal pártot ütöt vala.*

1. *Reg.* 1.

* 1. *Reg.* 3. 13. 2. *Chron.* 1. 12.

† 1. *Reg.* 2. 11.

e *Az az, mellyeket királyſága előtt és királyſágában czelekedett.*

Chronica elsö könyvének vége.

MASODIC

MASODIC CHRONICA KÖNYV.

Melyben megirattatic az Judah országának nevekedése és vége, mind az Babyloniabéli fogságból-való hazajövetelnec esztenddejéig. Béfoglaltatic pedig ez könyvben 472. esztendönec hiſtoriája.

Az Salomontol az Jeconias fogſagaig vagyon 401 esztendő.
Az Babylonia fogság tartott 70 esztendeig.
Az Szabadulas lett Cyrus királynac 1 esztendejében.

ELSŐ RESZ.

Sálomon király az Iſtent tiſzteli Gibeonban, holott megajándékoztatic Iſtentől bölczéséggel, gazdagsággal és nagy méltósággal.

* 1. *Reg.* 3.

1 MEgerősödec pedig * Sálomon à Dávid fia az ő országában, és az ő URa Iſtene véle vala, és őtet igen felmagaſztalá. 2 Es paranczola Sálomon az egéſz Izrael népének, az ezeredeſeknec, ſzázadoſoknac, à birákнac és az Izraelnec minden hadnagyinac, 3 és az atyáknac fejedelminec. Elméne azért Sálomon, és mind az ſokaság ő véle eggyűt à Gibeon hegyén való óltárhoz: Mert ott vala az Iſten gyülekezetinec sátora, mellyet à Moſes az UR ſzolgája czinált

* 2. *Szm.* 6. 17. 1. *Chron.* 16. 1. 4 vala à puſztában. * De az Iſten ládáját Dávid immár az előtt Ciriath Jearimból felvitte vala, minekutánna annac helyet ſzerzett vólna; mert Jerusálemben vont vala

† *Exod.* 38. 1. 5 annac sátort. Ot vala az UR sátora előtt az értzből † czinált óltár, mellyet Beſalel az Uri fia czinált vala, ki Hur fia vala: Es Sálomon à ſokasággal egybe megkeresé 6 azt. Aldozéc pedig ott az értzből czinált óltáron az UR előtt, melly az gyülekezetnec sátorában vala, áldozéc *mondom* ezer áldozatockal.

7 AZon értzaka megjelénec az Iſten Sálomonnac, ſ-monda néki: Kérjed az 8 mit akarſz hogy adgyac néked. Es monda Sálomon az Iſtennec: Te nagy kegyelmeſséget czelekedtél az én atyámmal Dávid-

* 1. *Chron.* 28. 5. dal, hogy ő helyette engemet királlyá * 9 tettél. Moſtan azért ő URam Iſten légyen állándó az te beſzéded, mellyet ſzóllottál vólt az én atyámnac Dávidnac, mert te válaſztottál engemet királlyá ez ſoc népen, 10 melly olly ſoc mint a földnec pora. Moſtan azért adgy nékem bölczeséget és tudománt, hogy ez te néped előtt mind ki ſmind bémeheſſec: [a] Mert vallyon kiczo- [a] *Szóláſnac* 11 da itélhetné meg ez te ſoc népedet? Ackoron felele Iſten az Sálomonnac, mondvan: Mivelhogy ez vólt à te ſzivedben, és nem kévánál tólem gazdagságot, kénczet és tiſzteſséget, ſem hoſzſzú életet magadnac, hanem bölczeséget és tudománt, hogy igaz itéletet tehetnél ez én népemen, mel- 12 lyen tégedet királlyá válaſztottalac. Az bölczeséget és à tudománt megadtam tenéked: Gazdagságotis pedig, kénczet és tiſzteſséget ollyat adoc tenéked, † melly- † 1. *Reg.* 3. 13. hóz haſonló nem vólt ſem előtted ſem u- 1. *Chron.* 29. 25. tánnad való királyoknác. Alájöve pedig Sálomon az Gibeon hegyén való óltártól az gyülekezetnec sátora elől, és uralkodéc az Izraelen.

14 SZerze Sálomon ſzekereketis és lovagokat, és vala ő néki * ezer és négyſzáz ſzekere, és tizenkét ezer lovagoſa, mellyeket helyheztete az ſzekereknec rendelretett városokba, és Jerusálemben ő maga mellé. 15 Es az király az ezűſtöt és aranyat bővségeſsé † tévé mint az kőveket: Es à Cedrus † 1. *Reg.* 10. fákat elbővité mint az vadfige fakat, mel- 27. lyec nevekednec bővséggel az mezőség- *Inf.* 9. 27.

* 1. *Reg.* 4. 26. és 10. 26. *Inf.* 9. 25.

16 ben. Sálomonnac pedig hoznac vala lovakat Egyptumból: Mert az király tőséri bizonyos árron ſoc lovakat véſznec va-
17 la. Es mikor feljőnec vala, hoznac vala Egyptumból ſzekereket négynégy loval egybe hatſzáz ezűſt pénzen, egyegy lovat másfél ſzáz ezűſt pénzen. Mind az Hitteuſoknac, mind az Syriabéliknec királyoc azokkal hozatnac vala lovakat *Egyptumból.*

II. Réſz.

Sálomon akarván eppiteni házat az Iſtennec és ő magának, az Tyruſnac királlyától Cedrus fákat, és tudós meſter embereket kér. Igér bizonyos jutalmat à fa vagóknac: Az Tyruſnac királly a mindenben Sálomonnac kedve ſzerint czelekeſzic.

1 ELvégezé pedig Sálomon
magában, hogy az URnac
2 házat czinálna, és magának kis királyi palotát. Es rendele Sálomon hetven ezer férfiakat tereh hordáni, nyóltzvan ezert fa vágni à hegyben, és pallérokat ezekhőz három ezeret és hatſzá-
3 zat. Es küldé Sálomon kőveteket az Tyrusbéli Hiram királyhoz, mondván: Az mint az én atyámmal Dáviddal czelekedtél, kinec küldőttel Cedrus fákat hogy éppîtenc magának házat, mellyben lak-
4 néc. Im én akaroc czinálni az én URamnac Iſtenemnec nevének házat, mellyet néki ſzentellyec, és abban drága állatokból való jó illatott tegyec ő előtte, hogy ő előtte abban ſzüntelen ſzent kenyerec állyanac, és mind reggel mind eſtve áldozzam tűzes áldozattal ſzombat napokon, nyhóldnac napjain, és az mi Urunknac Iſtenünknec ſzenteltetett innepin; mellyeket őrőcké kell czelekedniec az Iz-
5 raelitáknac. Az melly házat pedig czináloc, igen nagy léſzen, mert az mi Iſtenünc nagyob minden Iſteneknél. Es ki-
6 nec vólna annyi ereje hogy ő néki házat czinálhatna? † Az Eeg és az Egeknec Egei őtet bé nem foghattyác, ſ-ki vagyoc énis hogy néki házat czinálhaſſac? Hanem hogy czac jó illatott tegyenec abban
7 ő előtte. Azért azonképpen küldgy énnékem tudós meſter embert, ki tudgyon mivelni mind aranyból, ezűſtből, érczből, vasból, bárſonból, veres és kéc ſelyemből: ki tudgyon kőveket mettzeni az én meſter emberimmel egyetemben, kic Judában és Jerusálemben vadnac ki-
8 ket az én atyám Dávid ſzerzett. Annakfelőtte küldgy Cedrus fákat, fenyofákat, Algumim fákat: Mert tudő hogy a te ſzólgáid tudgyác vágdalni Libanusnak fáit, és
9 imé az én ſzólgaimis velec léſznec. Hogy kéſzîtſenec nékem ſoc fákat, mert czudálatos és igen nagy az melly házát czinál-
10 tatni akaroc. Es imé az favágóknac, az te ſzólgaidnac adoc húſz ezer véka czéplett búzát, és húſz ezer véka árpát, húſz ezer Bath bort, és húſz ezer Bath olayt. a

11 FElele pedig Hiram az Tyruſnac király levél által ecképpen Sálomonnac: Mivelhogy az UR ſzerette az ő népét, a-
12 zért adott tégedet ő nékic királyúl. Iſméglen monda Hiram király: Aldott az Izraelnec URa Iſtene, ki mind â mennyet ſ-mind az földet terétette, ki illyen bólcz, tudós okos és értelmes fiat adott vólt Dávid királynac, hogy ki mind az URnac házát, mind magának királyi palotát akar
13 eppîteni. Im kuldőttem azért bólcz és tudós férfiat, ki az én atyámé Hiramé vólt.
14 Az Dan nemzetségének leányi kőzzűl való aſzſzonyi állatbat, és az ő attyár ki Tyrus városból váló, ki túd mivelni aranyból, ezűſtből, értzből, vasból, kővekből, fákból, barſonból, kéc, fejér és veres ſelyemből, és minden féle mettzéſt megmettzeni, és gondolni mindent valamit eleibe adnac, az én URamnac az Dávid királynac az te atyádnac tudós meſterivel
15 egybe. Azért az melly búzát, árpát, olayt és bort igért az én URam, küldgye el
16 az ő ſzólgainac. Mi pedig à Libanus hegyén vágunc fát az mennyi ſzükſéghez léſzén, és elviſzſzüc azokat ſzálakon az tengeren Joppéhoz, te onnét viteſſed Jerusálembe.
17 MEgſzámláltatá * azért Sálomő mind az idegen férfiakat az Izraelnec földén, az ő attyának à Dávid királynac megſzámláltatáſa után, és találtatának ſzáz
18 őtven czeren, iſmeg három ezeren és hatſzázan. Es válaſzta azoc kőzzűl hetven ezer terch hordókat, favágáſra pedig az hegyben nyóltzvan ezeret: pallérocnac rendele három ezert és hatſzázat.

a *Az Sidoknál ſoc mértéknec neme vólt, mint Corus, Satum, Gomor, Ephi, Bath, Hin, melyekről bizonyoſt nem tudhatni mennyet tettec. Czac hogy amaz négy félvél ſzáraz állotott mértec, mint gabonat, roſt, árpát. Az Batthal pedig és Hinvel hig állatot, bort, olayt, mézet.*

* 1.Reg.5.15.

III. Réſz.

Megirattatic ez caputban az Templumnac helye, epſitéſének ideje, és annac réſzei, mind azzal egybe, miből, és menemő formára czináltac.

1 CZináltatni * kezdé azért Sálomon az UR házát Jerusálémben â Morijah hegyen, melly Dávidnac az ő attyának † megmutattatott vala, az helyen mellyet
2 kéſzîtet vala Dávid az Jebuſeus Ornan ſzérojén. Elkezdé pedig az eppîtéſt az máſodic hónac máſod napján, királyſágának
3 negyedic eſztendejében. Es illyen mértékkel

* 1.Reg.6.1.

† 2.Sam.24.18. 1.Chron.21.18.

† 1. *Reg.8.27. Inf.6.18. Iyob.11. v.7.8.9. Eſ. 66.1. Jer.23.24. Matth.5.34.35. Act.7.49.*

kel éle Sálomon az Iſten házának fundaláſában, hoſzſzaſága az elsö mérésben [a] vala
4 hatvan ſing, ſzéleſſége húſz. Az hoſzſzaſága előtt való tornátz, az Templumnac ſzéleſſége ſzerint, húſz ſing vala, magaſſága ſzáz húſz, és bébúrîtá azt belől tiſzta aran-
5 nyal. Az deréc házat pedig megbélléte jegenye fákkal, melliyet iſmeg tiſzta aranynyal bébúrîta, melliyen pálmafáknac, és egybe kapczolt lántzoknac formáját met-
6 tzeté. Az Templumnac padimentomátis megrakatá drága márványkóveckel igen ſzép ékeſſen: Az arany pedig vala Parvaim-
7 ból való. [b] Megbélléte pedig az házac gerendáit, aytómellékit, falait és az aytókatis aránnyal: és metzéte az Templumnac falaira Cherubim formákat.

8 MEgczinaltatá a Sancta Sanctorũ házátis, mellynec hoſzſzaſága vala egy aránt a deréc háznac ſzéleſſégével, tudniillic húſz ſing, ſzéleſſégeis húſz: Es megbélléte hatſzáz talentum tiſzta arannyal.
9 Az ſzegeknec pedig neheſſégec tészen vala ötven arany Sicluit: Az felső házatis arannyal megbélléte.
10 CZináltata pedig az Templumnac belső réſzében két Cherubimotis, két gyermeknec formájára, kiket megara-
11 nyaztata. Az Cherubim ſzárnyainac hoſzſzaſága húſz ſing vala: Eggyic ſzárnya öt ſing vala, és a háznac falához ér vala, az
12 másodic ſzárnyais öt ſing vala, és az másic Cherubim ſzárnyát éri vala. Es így ér vala az Cherubimnac eggyic ſzárnya, melly öt ſing vala, az ház kófalához, a másic ſzárnya, melly iſmét öt ſing vala, az masic Che-
13 rubim ſzárnyához. Azért ez két Cherubimnac ſzárnyai, húſz ſingnire valának kiterjeſztetve: És azoc lábokon állanac vala, és az ő orczájoc oda bé vala fordúlva. [c]
14 ANnakfelőtte † kárpitotis czináltata, kéc, ſzederjes, veres és fejér ſelyémből, mellyekre Cherubim formákatis czinálta-
15 ta. Két * oſzlopotis czináltata az ház előtt, mellyeknec hoſzſza harmintz öt ſing vala, és gombot fellyől reája, melly öt ſing
16 vala. Czináltata lántzoknac formájátis, mint ſzinte a Templum belső réſzében, és helyhezteté az oſzlopoknac gombjaira: Száz pomagranát formátis czináltata, mel-
17 lyeket a lántzokba helyheztete. Es felállatá ez oſzlopokat az Templum aytaja előtt, eggyiket jobb felől, az máſikat bal felől: Es nevezé az jobb felől valót Jachinnac, a bal felől valót pedig Boaznac.

IV. Réſz.

Megirattatic ez Káputban az égő áldozatra való óltárnac, az öntöt tengernec, valuknac, gyertyatartóknac, aſztaloknac, az Templũ körül való tornátzoknac, az két nagy oſzlopoknac, és egyéb ſzerſzámoknac megczinálása.

1 CZinála annakfelőtte értz óltárt, mellynec hoſzſzaſága húſz ſing, ſzéleſſégeis húſz ſing, magaſſága
2 pedig tíz ſing vala. Czinála öntétt † tengertis, † 1. *Reg.* 7. 23.
mellynec eggyic ſzéle az eſſenbe való ſzélétől tíz ſing vala, kórőskörnyül keregdéd vala: Magaſſága öt ſing vala, és harmintz ſing ſnór éri vala bé a
3 kerületit. Ókróknec formájáis vala az alatt kórőskórúl, mellyec megkórnyekezic vala az tengert, tíz ſingnire kórnyekezic vala meg a tengert kórőskórül. Két rend-
4 vel öntettec vala az ókróc annac öntésébe. [a] All vala pedig az tenger tizenkét ökrőkön: Hárma néz vala északra, hárma
– napnyúgatra, hárma délre, ſ-hármá nap-
keletre: Es az tenger vala azokő fellyől. A-
5 zoknac pedig minden hátúlső réſzec oda bé vala. Temérdekſége pedig vala egy tenyérni, és annac ajaka mint a pohárnac ajaka, és a mint liliomnac virága: Mellybe
6 fér vala három ezer Bath víz. Czinála annakfelőtte tíz † ûstöt, [b] és helyhezteté ötét job kéz felől, ötét bal kéz felől, hogy azokból moſnác az áldozatra való baromnac húſát: az tengert pedig hogy abból
7 moſódnának az Papoc. Czinála annakfelőtte tíz arany * gyertyatartókatis egy máshoz haſonlatoſſakot. Es helyhezteté az Templumban, ötét job kéz felől, ötét
8 bal kéz felől. Czinála annakfelőtte tíz aſztalokatis, mellyeket helyheztete az Téplumban, ötét job kéz felől, ötét bal kéz felől. Es czinála ſzáz arany pohárokatis.
9 Megczinálá az Papoc tornátzátis, és az nagy tornátzot *körőskörnyúl*, és aytókat az tornátzra, és azoknac aytait értzel búrîta
10 meg. Továbba az tengert helyhezteté jobb kéz felől, Napkeletre Délnec ellenébe.
11 Czinála annakfelőtte az Huram vas fazekakat, ſeprűket, medentzéket.

ES elvégezé az mivet az mellyet kell vala czinálni Sálomon királynac az Iſten
12 házának ſzükségére. Tudniillic két oſzlopokat, és két karikát az oſzlopoc tetején való coronáckal egybe, és hálóhoz haſonlatos ſzerſzámokat, hogy béfedeznéc az
13 két oſzlopoc tetején való coronákat. Es négyſzáz pomagranát formákat az két hálókba: Két rend pomagránátoc valának mindenic hálóba, mellyec czináltattac vala az oſzlopoc tetején való coronás karikáknac béfedezéſére.
14 CZinála * talpokatis, és azokon fellyűl
15 czinálá az ûstőket. [c] Egy tengert és
16 tizenkét ökröket az alá. Vaſfazekákat, ſeprűket, háromágú vellákat, és minden ſzerſzámokat megczinála [d] Huramnál az ő attyával az Sálomon királynac, az UR házának ſzükségére, tiſzta értzből.

[a] *Azért mondgya első méríſnec, mert előſzer mindeneſtől az egéſz alkotvannac hoſzſzánac hatvan ſinget mértec, melyből az után huſzat az Sancta Sanctorumnac ſzakaſztottac.*

[b] *Az bőlcz emberec Havilából való aranynac mondgyác, mellyről emlékezic, Moſes, Gen. 2. Mert ott vagyon egy Parbatia nevő város.*

[c] *Az az, nem néztenec egjebűve hanem egy máſra, és a Sancta Sanctorum falaira, eggyic jobb felől, maſic bal felől való óldalára.*
† *Matth.* 27. 51.
* *Jer.* 52, 21.

[a] *Nemelliyet ezt így magyarázác, hogy mindé ſingen tiz tiz ökörfőc öntettec volt két rendel, melliyec mindenestől öntétec 300 ökörfejeket.*
† 1. *Reg.* 7. 38.

[b] *Forúlthatod válúnak vagy medentzének is.*
* 1. *Reg.* 7. 48. 49.

[c] *Alias: Válúkat.*

[d] *Láſd megodafelől cap.* 2. 14. *verſben, az meſter embernec az kiezeket czinálta Churam nevő volt néve, az attyának is azon neve volt.*

17 Az Jordán mezején önteté azokat à király az agyagos földbe, Suchoth között és
18 Saredatha között. Czinálá pedig Sálomon ezeket az edényeket nagy bővségesſen: mert az érttnec mértékének ſzámát nẽ
19 tudhattác. Megkéſzîté azért Sálomon az Iſten házának minden edényit: Az arany
20 óltártis, és az aſztalokat, mellyekre helyheztetic vala az ſzẽt kenyereket. Az gyertyatartókatis és azoknac ſzővetnekitis, hogy egnénec azoc az ő rendec ſzerint az Sancta Sanctorum előtt: Tiſzta aranyból.
21 Annac virágaitis, ſzővétnekit és ollóitis
22 aranyból: Melly vala finum arany. Az éneklő ſzerſzámokatis, medentzéket, kalánokat és temienezőket tiſzta aranyból: Es az Sancta Sanctorum házának belső aytait, és az Templum házánakis belső aytait aranyból.

V. Réſz.

Az Sálomon egybe hivatván à Papokat és az népnec fejedelmit, az Iſten ládáját Sionból az Sancta Sanctorumba viſzi. Az sátortis à ſzent edényeckel egybe Gibeonból aláhozattya az Iſten házának kénczei közzé. Holott az Iſten az ő jelen való vóltának látható jelét mutattya.

1 Lvégeztetéc pedig az Iſten házának mindẽ mive, mellyet miveltete Salomon. Es † bévivé Sálomon az attyától ſzenteltetett joſzágot, ezűſtöt, aranyat és minden edényeket, és helyhezteté azokat az Iſten házának kéncze közzé.

† 1.Reg.7.51.

2 Ackoron Sálomon öſzvehivatá az Izrael véneit, és mind az ezeredeſeknec fejedelmit, és az Izrael háza népének fejedelmit, Jerusálembe, hogy felvinnéc az Ur ſzővetségének ládáját, az Dávid városából
3 Sionból. * Gyűlénec azért fejenként az Izraelnec fiai az királyhoz à hetedic hónac
4 innépén. Eljővénec azért mind az Izraelnec vén népei, és az Levitác fogác az UR
5 ládáját. Es felvivéc az ládát, és a gyülekeztnec sátorát, és minden ſzent edényeket, mellyec valának az sátorban, felvivéc, *mon-*
6 *dom*, azokat az Papoc és az Levitác. Sálomon király pedig és az Izraelnec ſokaſága, az kic ő hozzája gyűltenec vala, az láda előtt juhokat és ökröket áldoznac vala, mellyec meg ſem ſzámláltatnac vala az
7 ſokság miatt. Es bévivéc az Papoc az Ur ſzővetségének ládáját az ő helyére, az Iſten házának belső részébe az Sancta Sanctorũba, az Cherubim ſzárnyai alá. Az Cherubimoc pedig az ő ſzárnyokat kiterjeſztic
8 vala az láda felőtt: Es bétedezic vala az Cherubimoc az ládát mind az fogatoival
9 egyetembe. Az után killyeb vonác az ládának fogatóit, úgy hogy az fogatoinac végei meglátſzatnának az ládán kivől az Sãcta Sanctorumban, annac első réſze felől: De onnét kivől nem látſzatnac vala. Es ott
10 vólt *az láda* mind ez mai napîglan. Nem vólt egyéb az ládában, hanem à Moſes két táblája, mellyeket ő à Horeb hegyén tett vala abba, mikor az UR ſzővetséget tett vólt az Izrael fiaival, hogy Egyptumból ki-
11 jőttenec vala. Lőn pedig, mikoron az Papoc kijőttenec vólna à Sanctuariumból, (a mert mindnyájan az Papoc, à kic ott valánac, magokat megſzenteltéc vala, és ackor nem kellet megtartanioc az ő rendeket.

a *Annac adgya okat hogy az Papoc az napõ minden artalomnélkül mentec bé az Templumba, és annac belső részébe, meg nem tartván az ő rendeket.*

12 Haſonlatos képpen az énekes Levitác, kic Aſaphtul, Hemãtul, Jeduthuntul valánac, mind fioc mind rokonoc fejér ruhába öltözvén, Cymbalmokkal, Nablumockal, hegedőckel álnac vala napkelet felől az oltárnál, és ő vélec ſzáz húſz kűrtőlő Papoc.
13 Mert az kűrtőlőknec és éneklőknec tiſztec vala egyenlőképpen zengeni az Iſtẽnec diczéretire és tiſzteletire:) Es mikor nagy felſzóval éneklenénec kűrtőkvel, Cymbalmockal, és minden féle zengő ſzerſzámockal: és mikoron az URat diczérnéc, mondván: † Mert igen jó az UR, mert őrőcké va-
14 ló az ő irgalmaſſága: *lőn mondom* hogy az UR házát az füſt bételnè. Annyéra hogy az Papoc nem ſzolgálhatnának az füſtnec miatta, mert az URnac diczősége az Iſten házát bétőltötte vala.

† *Pſal.*118. & *Pſal.*136.

VI. Réſz.

Ez cáputban az Sálomon király az UR Iſtennec hálákat ád, és könyörög ő nékie az uy Templumban, hogy mind az Sidóknac mind egyéb nemzetségnec könyörgéſeket meghalgaſſa, vagy az Templumban vagy maſutt, az városra és az Templumra artzúl fordúlván könyörgenec.

1 Ckor * monda Sálomon: Az
2 UR mondotta hogy homályban a lakoznéc. En pedig házat czinálác te néked, lakó helyet, melyben lakozzál mind ő-
3 rőcké. Fordîtá azért az király az ő ortzáját az Izrael népére, és megáldá őket: (Az
4 ſokaság pedig fen áll vala.) Es móda: Áldott az Izraelnec URa Iſtene, ki ſzóllott vólt az ő ſzájával, az én atyámnac Dávidnac, és hatalmas kezével megis teliyeſitette fogadását, mondván: Az naptól fogva
5 hogy kihozám az én népemet az Egyptom földéből, nem válaſztottam egy városſis az Izrael nemzetségéből az én házamnac epitéſére, mellyben az én nevem lenne; ac-

* *1.Reg.*8.12.

a *Az az, ezzel jelentette meg Iſten hogy jelen vagyon, és ő néki kedves dolgot czelekedtém, mert látom hogy à Templum tzélhővél, mellyẽ mondotta hogy laknéc.*

képpen

képpen egy ép-férſiat ſem, hogy lenne az
6 én népemnec az Izraelnec vezére. Hanem
válaſztottam az Jerusálem városát, hogy
az én nevem abban tiſzteltetnéc: Es álaſz-
tám Dávidot, hogy lenne vezére az én né-
7 pemnec. Vólt pedig az én atyámnac Dá-
vidnac ſzívében illyen végezés, hogy eppí-
tene az Izrael URának Iſtenének nevének
8 házat. De az UR ezt mondotta vala ó né-
ki: Mivelhogy ſzivedben eltókélletted va-
la, hogy énnékem házat czinály, jól tetted
9 azt hogy ollyan ſzándéckal vóltál. De te
nem czinálſz énnékem házat, hanem à te
fiad, ki az te ágyékodból ſzármazic, ó fog
10 énnékem házat czinálni. Azért az UR
megtellyeſitette az ó mondását, mellyet
ſzóllott vólt atyámnac: Mert az én atyám
helyett én uralkodom, és ülóc az Izraelnec
királyi ſzékiben, à mint az UR megmon-
dotta vólt: és az házatis megczináltattam
11 az Izrael URának Iſtenének nevének. Ho-
lott helheztettem az ládát, mellyben az
URnac ſzövetsége vagyon, mellyet ſzerzet
vólt az Izrael fiaival.

12 AZ vala pedig ackor Sálomon az UR
óltára élótt, az Izrael népének elótte,
13 és kezeit kiterjeſztette vala. (Mert
Sálomon egy ſzéket czináltatott vala értz-
ből, mellyet helyheztetet vala az tornátz-
nac közepin: Mellynec hoſzſza ót ſing vala,
ſzéleſſégens ót, magaſſága három ſing va-
la:) Felálla *mondom* abba, és térdeire elvén
az egéſz Izrael népének elótte, kezeit az
14 Eg felé kiterjeſzté. Es monda: Ó Izra-
elnec URa Iſtene, † ninczen te hozzád ha-
ſonló Iſten ſem mennyén ſem földón, ki
megórized à te fogadáſodat és kegyelmeſ-
ſégedet az te ſzolgaidhoz, kic te elótted tó-
15 kélletes ſzivel járnac. Ki megórized â
mit ſzóllottál vólt az én atyámnac Dávid-
nac: Az mint ſzáddal ſzóllottál vólt, azon-
képpen hatalmas kezeddel bétóltéd, az
16 mint ez mai napon láttyuc. Moſtan a-
zért ó Izraelnec URa Iſtene, tellyeſits bé az
mint az te ſzolgádnac Dávidnac ſzólottál
vólt, mondván:* Nem fogy el én elólem az
Izraelnec királyi ſzékiben úló férſi, de úgy
ha az te fiaidis az ó útokat megórizendic:
az az, hogy ha az én tórvényimben járand-
17 nac, az mint én elóttem te jártál. Moſtan
azért kérlec mégis ó Izraelnec URa Iſtene,
bizonyîtaſſéc meg az ſzó, mellyet ſzóllot-
18 tál vólt à te ſzolgádnac Dávidnac. (Jól-
lehet, avagy lakozhatnéké valósággal az
Iſten è földón az emberec közótt? Im az*
Egec és az Egeknec Egei tégedet bé nem
foghatnac, mennyivel inkáb bé nem fog-
19 hat ez ház mellyet czináltam.) Hogy te-
kints az te ſzolgádnac könyórgésére és i-
mátsagara ó én URam Iſtenem, meghal-
gatván kiáltását és könyórgését, mellyel
20 könyóröga te ſzolgád te elótted. Hogy
az te ſzemeid éyjel és nappal ez házra fi-
gyelmezzenec, ez helyre melyról mondot-
tad vólt, hogy az te nevedet abban hely-
heztetted, meghalgatván könyórgését à te
ſzolgádnac, mikor ez helyen könyórgene.
21 Halgasd meg azért az te ſzolgádnac, és
az te népednec az Izrael könyórgését, mel-
lyel könyórgeni fognac ez helyen, te, *innen-
dom* meghalgaſſad az te mennyei lakó he-
lyedból, és meghalgatván óket kedvezz
22 nékiec. Mikoron valaki vétkezendic az
ó fele baráttya ellen, és annac hitet vetend
hogy megeskettéſſe azt, és eskúvéſe te e-
lódben jutand ez házban az óltár eleibe:
23 Te meghalgaſſad â menyból, és ó köztóc
tégy igaz itéletet, az Iſtentelent megbún-
tetvén az ó hamiſſága ſzerint, és az igazat
24 megigazîtván az ó igaſſága ſzerint. Ha
mikor az te néped az ellenség fegyverétól
megveréttetic, mivelhogy te ellened vét-
keztec vólt, és megtérvén valláſt teend az
te nevedról: és könyórgenec te elótted ez
25 házban: Te meghalgaſſad az menyból,
és légy kegyelmes â te népednec az Izrael-
nec bünénec, és óket meghozzad ez földre,
mellyet adtál ó nékic és az ó attyoknac.
26 Mikor az ég bézároltatic hogy eſſó ne lé-
gyen, mivelhogy â te néped vétkezet vólna
te ellened, és ez helyen könyórgenec, és
valláſt téſznec à te nevedről, és megtérnec
bünókból, minekutánna óket megſanyar-
27 gatandod. Te meghalgaſſad a menyból
és légy kegyelmes az te ſzolgaidnac és à te
népednec az Izraelnec, minekutánna óket
megtanîtandod az igaz útra, az mellyé jár-
janac, és eſſót adgy ez földnec ſzinére,
mellyet adtál az te népednec örókségül.
28 Ha mikor † éhség leend ez földón avagy † *Inf.20.9.*
dóghalál, avagy aſzálság, avagy ragya avag
ſáska, avagy czerebogár, avagy mikor az
ellenség ótet megſzoritandgya az ó biro-
dalmoknac földében, akar mi féle czapás
29 és nyomoruság leend. Minden könyór-
géſt és minden imátságot, mellyet akar
melly ember teend, akar az egéſz Izrael né-
pe minekutánna kiki eſzébe vejendi az ó
czapását és nyavalyáját, és kezeit ez ház-
30 ban kiterjeſztendi. Te meghalgaſſad az
menyból, az te úló helyedból, és légy ke-
gyelmes nékic, és kineckinec mind az ó
érdeme ſzerint fizeſs, úgy mint kinec ſzivét
látod, (mert czac te egyedól latod által az
31 embereknec ſziveket.) Hogy félyenec
tégedet, járván az te útaidon míglen élnec
ez földón, mellyet adtál vólt az mi atyá-
32 inknac. Sót még az idegeneketis, à kic
nem te néped közzúl az Izrael közzúl va-
lóc, hanem meſzúnnen jóttenec à te nagy
nevedért, és à te hatalmas kezedért, és

† *Deut.4.39.és 7.9.*

* *2.Sam.7.12. 16. Pſal.132.12.*

* *Sup.2.6.*

az te kiterjeſztett karodért, mikor ide jut-
33 ván könyörgenec ez házban. Te meghalgaſſad az menyből à te úlő helyedből, és a ſzerint czelekedgyél az mint az idegen kiáltott te hozzád, hogy megeſmerje minden féle nép az te nevedet, és tiſztellyen tégedet, az mint áz te néped az Izrael, és hogy megtudgyác hogy à te nevedről neveztetic ez ház mellyet én eppîtettem.
34 Ha mikor ez nép haddal ki ménend az ő ellenségire azon az uton az mellyen elboczátod, ha könyörögnec te néked ez város felé és ez ház felé fordúlván, mellyet
35 az te nevednec czináltam: Te meghalgaſſad az népnec könyörgését és imátságát, és tégy itéletet éröttöc. Ha vétendnec ellened, (mert † egy emberis ninczen
36 az ki nem vétkeznéc,) és rájoc megharagudván, az ellenség kezében adandot őket, és őket fogságba viendic meſzſze földre vagy közelre. Ha az idegen földön,
37 az holott fogva tartatnac magokat eſzekbe vészic és megtérvén az ő fogságoknac helyén könyörgendnec és ezt mondandgyác: Vétkeztunc, hamiſſan és gonoſzúl
38 czelekedtunc. Es megtérendnec te hozzád tellyes ſzivökből és tellyes lelkekből à fogságnac földében, a holott őket fogva tartyác, és könyörgendnec ez ő földöc felé fordúlván, mellyet adtál vólt az ő attyoknac, és ez város felé, mellyet válaſztottál magadnac, és ez ház felé, mellyet az te ne-
39 vednec eppîtettem. Meghalgaſſad ackor az ő könyörgéséket és imátságokat à te lakó helyedből, és viſeld gondgyokat, légy engedelmes à te népednec, az melly elle-
40 ned vétett vólna. Moſtan azért ő én Iſtenem legyenec a te ſzemeid és fuleid figyelmeteſec ez helyben lett könyörgéſre.
41 Moſtan mondom, kelly fel oh én URam Iſtenem az te nyugodalmadba, [a] te és à te hatalmaſſágodnac ládája: * Az te Papjaid öltöztetſſenec fel ſegitséggel, [b] és à te ſzen-
42 tid örvendezzenec minden jóban. O URam Iſten, ne utáld meg az te megkenett királyodnac ortzáját: Emlekezzél meg az Dávidhoz te ſzolgádhoz való nagy irgalmaſſágidról.

† 1. *Reg.* 8. 46. *Prov* 20. 9. *Eccl.* 7. 21. 1. *Joan.* 1. v. 8.

[a] *Az az, Nyugodgyal ez helyén, és lakjal itt.*

* *Pſal.* 132. 8. 9. 10.

[b] *Az az, mint egy öltöztettel, környeköſd meg őket ſegetségeddel és minden jóval.*

VII. Réſz.

Sálomon király ſoc áldozatockal megſzenteli az UR *házát, és minekutánna az sátoros innepét megſzentelte vólna, à kösſeget elboczáttya.*

† 1. *Reg.* 8. 54.

1 ✠ ✠ ✠ ✠ S mikoron Sálomon † elvégezte vólna az könyörgéſt, tüz ſzálla le az Egből, és az áldozatokat mind megemészté, és az UR dicsősége betölté az
1 házat. Annyéra hogy még az Papokis bé nem mehetnec vala az UR házába, mert az UR dicsősége mind béfogta vólna az ő
3 házát. Az Izrael fiai pedig fejenként látták vala, mikoron à tüz alá ſzállot vala, és az UR dicsőségeis à házra, és hanyathomloc lebúrúlánac â pádimontomra, és imádác és tiſztelték az Urat: † Mert igen jó, mert öröcké megmarad az ő kegyelmeſsége. † *Pſal.* 136.
4 ✠ ✠ ✠ ✠ Az király pedig mind az ſokaſsággal ſietnec vala áldozni az UR előtt.
5 Áldozéc azért Sálomon király huſzonkét ezer barommal és ſzáz húſz ezer juhockal, mikor az király â ſokaſsággal egyetemben
6 az UR házát megſzentelnéc. Az Papoc pedig foglalatoſoc valánac az ő tiſztekbē: Az Levitákis *álnac vala* az URnac minden zengő ſzerſzámival, mellyeket Dávid király ſzerzett vala, diczérvén az URat, az Dávid diczéreti által, melly az ő kezekbe adattott vala: * Mivelhogy öröcké vólna az ő irgalmaſſága: az Papoc közzül pedig némellyec ellenben kürnólnec vala, mikor mind az Izraelitác talpokon állanának. * *Pſal.* 136.
7 Annakfelőtte megſzentelé Sálomon az tornátznac közepit, melly vala az UR háza előtt, mert ottis áldozéc egéſzlen égő áldozattal, és hálá adó áldozatnac kövérivel: Mert az értzből czinált óltárra nem fér vala ennyi ſoc áldozat, ſem az Minha,
8 ſem az kövérség. Es innepet † ſzentele ackor Sálomon hét napîg, az egéſz Izrael népével egybe, melly igen nagy gyülekezet vala: Mert oda gyültec vala Hamattól
9 fogva ſzinte az Egyptus patakáig. Nyóltzad napon pedig mindnyájan egybegyülénec, mert az óltárt hét napîg ſzentelék,
10 az fő innepetis hét napîg. Huſzonhardic napján pedig az hetedic hólnapnac, elboczátá tóle â népet az ő házokba, azoc felől való nagy örömmel és vigaſsággal, mellyeckel vólt az UR Dávidhoz, Sálo-
11 monhoz és az Izrael népéhöz. Elvégezé pedig Sálomon mind az UR házát ſ-mind az ő királyi palotáját, mind az ſzerint valamint az előtt ſzivében eltőkéllette vala: Mind az Ur házát ſ-mind az ő magaét nagy ſzépen elvégezé. † 1. *Reg.* 8.
12 ✠ ✠ ✠ ✠ Megjelenéc * pedig az UR Sálomonnac azon éjjel, ſ-monda néki: Meghalgattam az te könyörgéſedet, és válaſztotam ez helyet magamnac áldozatnac
13 házának. Ha mikor az Eget megtartoztatandom hogy eſſőt ne adgyon: és ha mikor az ſáskának megbagyandom hogy az földet megemészſzéc, ſi meglen â mikor dóghaláit boczátandoc az én népemre.
14 Es megalázandgyác ő magokat, az kic az én nevemről neveztetnec, és az én orczámot megkereſsénd e ſ-megtéréndnec az ő gonoſz útokról: Enis meghalgatom őket az menyboi, kedvezéc az o bűnoknec, földöket is

15 dóketis megſzabadîtom. Immár az én ſzemeim nyitva léſznec és fûleim figyelmeteſec léſznec ez helyen lõtt kõnyörgéſ-
† *Deut.* 12.5. *Pſal.*132.14. 16 re. Mert immár válaſztottam † és megſzenteltem ez házat, hogy az én nevem abban légyen mind õrõckẽ: Es mind ſzemem mind ſzivem ott légyen mindenkoron.
17 Te pedig ha járandaſz én elõttem az mint à te atyád járt, úgy hogy mindeneſtõl acképpen czelekedgyél az mint paranczoltam, rendeléſimet és tõrvẽnyemet megõ-
* 2.*Sam.*7.13. 1.*Reg.*6.12. *Pſal.*89.29. 18 rizended: Enis megerõſſitem az te királyi * ſzékedet, à mint ſzõvetséget tettem vólt Dávidal à te atyáddal, mondván: Magra nem ſzakad az Izraelben uralkodó
† *Lev.*26.14.33. *Deut.*28.15.36. *37.* 19 férfiunac. Hogy ha pedig ti én tõlem elſzakadandotoc †, rendtartaſimat és paranczolatimat elhagyandgyátoc: mellyeket elõtökben adtam, és elmenvén ſzolgálandotoc az idegen iſteneknec, és azoc elõtt
20 meghajoltoc: Kiſzaggatom õket ez én földemből: Ez én házamat pedig mellyet az én nevemnec ſzenteltem, ortzám elõl elvetem, tanuságúl és példabeſzédûl a-
21 dom minden nemzetségnec. Es ez hîres neves házon minden útonjáróc almélkodni fognac, és ezt mondgyác: Miért mivelte az ÚR ezt ez földvel és ez házzal?
22 Es azt felelic: Azért mert elhadtác vólt az õ attyoknac URát Iſtenét, à ki õket kihozta vólt Egyptom földéből, és idegen iſteneket válaſztottac magoknac, azokat imádtác és azoknac ſzolgáltác: azért *mondom* hozta Iſtenis rájoc ez nagy veſzedelmet.

VIII. Réſz.

Láſd meg ez cáputnac ſummáját 1.*Reg.*9.10. *mert ez azzal mindeneſtûl egy.*

1 Ón pedig húſz eſztendõ múlván, minekutánna Sálomon elvégeſzte vólna mind az ÚR házát ſ-mind az õ királyi palotáját.
2 Sálomon megeppîté az városokat, mellyeket õ néki az Hiram adott vala, és azokba az Izrael népét ſzállî-
3 tá. Az után Sálomon méne Hamat Sobára, és azt megvévé.
4 Es Thadmort megeppîté az puſztában mind az kénczтartó városokal egyetemben, mellyeket Ha-
5 math földén eppîté. Annakfelõtte mind az fõlsõ ſ-mind az alsó Bethhoront megeppîté kõfalockal, kapuckal és zárockal.
6 Baalátotis és minden kénczтartó helyeket, mellyec Sálomoné valánac, megeppîté az ſzekereknec és à lovagoſoknakis minden városokat: és mindent az mi néki tettzet mind megeppîte Jerusálemben, az Libanuſon és az õ egéſz birodalmában.
7 TOvábba az népet, az melly megmaradott vala az Hittéuſoc közzûl, az Emorréuſoc, Perizéuſoc, Hivéuſoc és az Jebuſéuſoc közzûl, kic nem vóltanac az Izrael népe közzûl.
8 Hanem azoknac fiai közzûl, kic megmaratтac vala az földõn õ utánnoc, kiket az Izrael fiai el nem veſzténec, azokat Sálomon adó fizetõcké tévé mind ez mai napig.
9 AZ Izrael fiai közzûl pedig, az kiket Sálomon ſzólgacká nem tõn az õ külsõ dolgaibã: (Mert õk valánac hadakozó férfiac, és az õ hadnagyinac fejedelmi, mind
10 ſzekereinec és lovagainac fejedelmi.) Azoc *közzûl, mondom*, hogy *valánac* az gondviſelõknec fejedelmi, kic az Sálomonnac gondgyát viſelic vala, kétſzázan és õtvenẽ, kic uralkodnac vala az népen.
11 TOvábbá Sálomon felviteté az Pharaó leányát az Dávid városából, az házba mellyet néki eppîtet vala: mert ez monda, nem lakhatic az én feleségem az Izrael királlyának az Dávidnac házában: Mert ſzétséges, mivelhogy az ÚR ládája abban vólt.
12 ACkoron Sálomon áldozéc az URnac az õ óltárán, mellyet rakatott vala az
13 tornátz elõtt. Hogy minden napon áldoznának azon az Moſeſnec paranczolattya ſzerint, ſzombat napokõ, a hólnapoknac elsõ napján, és eſztendõ által az fõ innepeken háromſzor: Tudniillic: az pogáczáknac innepén, az hetecknec innepén, [a] az sátoros innepen. Es elrendelé az õ at-
14 tyának Dávidnac rendeléſe ſzerint à Papokat az õ ſzolgálattyokra, az Levitákatis az õ tiſztekben, hogy diczérnéc az Iſtent és ſzolgalnának az Papoc elõtt minden napon: Az aytónállókatis az õ oſzláſoc ſzerint minden kapukra: Mert ez vólt az Iſten emberének Dávidnac paranczolattya.
15 El sem távozának az király paranczolattyától, mellyet parançzolt vala à Papoknac és Levitáknac, minden tiſztbẽ, és az kénczнec ſáfárlásábannis.
16 Mikor elvégezõdõtt vólna a Sálománac mindeneſtõl fogva való mive, mind ez mai napig, az Úr házának fundamẽtomának felvetésétõl fogva mind addig mîg azt elvégeſzte vólna: Mikor immár az ÚR háza elkéſzült vólna.
17 ACkoron elméne Sálomon Eſiongaberbe és Elotba, melly vala à tenger
18 partyán, Edomnac földében. Es kûlde Hiram király az õ ſzólgai által néki hajókat, és tudós hajós meſtereket, és menének az Sálomon ſzólgaival egybe Ophirba, honnan hozának négyſzáz és õtven talentum aranyat, mellyet vivének Sálomon királynac.

[a] *Heteknec innepinec nevezтetic az Pinkeſt innepe, mivelhogy Huſvét után hetedic hetben eſic vala.*

IX. Réſz.

Láſd meg ennec ſummáját, 1. Reg. 10. Mert ez Cáput mind egy, és egy dologról vagyon azzal.

Reg. 10 Matth. 2. 42 Luc. 11. 31.

1 AZ Sabánac kiralynè aſzſzonya pedig, mikor hallotta vólna à Sálomonnac hîrét, eljóve hogy megkéſértené Sálomont példa beſzédben, Jerusálemben, igen nagy ſereggel, tevéckel: mellyec hoznac vala drága fù ſzerſzámokat, aranyat nagy bővséggel, drága kóveket, és bémenvén Sálomonhoz megjelenté ó néki valami az ó ſzivében vala. 2 Megfelele pedig Sálomon néki minden beſzédére, és ſemmi el nem vólt titkolva ó tôle, mellyet meg nem mondot vólna néki. 3 Es látá az Sababéli királynè aſzſzony à Sálomonnac az ó nagy bólczeségét és minden házát, az 4 mellyet éppîtett vala. Az ó aſztalánac étkét, ſzólgáinakis úlô helyeket és allapattyokat, óltózeteketis acképpen, pohárnokit és azoknac drága ruhájokat, és az áldozatot mellyet áldozic vala az UR házában: Es à nagy almélkodás miatt lélekis alég 5 vala ó benne. Es monda az királynac: Lám mind igáz vólt valamit hallottam vólt az én lakó földembẽ az te dólgaidról és ból- 6 czeségedről. Es nem hiſzem vala ſzavokat â kic beſzéllic vala nékem, mîglen én magam eljónnéc, és ſzemeimmel látnám: De felét ſem mondottác vólt meg énnékem az te nagy bólczeségednec, ſockalis meghallattad â te híredet, mellyet hallottam felôled. 7 Bódogoc az te embereid, és bódogoc ezec az te ſzólgaid kic mindêkor te elôtted állanac, és halgattyác az te ból- 8 czeségedet. Légyen az te URad Iſtened áldott, ki tégedet annyira ſzeretett, hogy helhezteme tégedet az ó ſzékibe, hog' lenné az te URadnac Iſtenednec királlya, mivelhogy az te URad Iſtened ſzerette az Izraelt hogy megerôſſitené ótet mind óróckké, és téged királlyá válaſztot ó raytoc, hogy ſzolgáltatnál igaſſágot és itéletet. 9 Es ada az királynac ſzáz húſz talentum aranyat, és felôtte ſoc drága fúſzerſzámokat, és drágakóveket: Mert ſoha nem hoztac többé illyen drága fúſzerſzámokat, minemôeket az Sabanac királynè aſzſzonya 10 az Sálomon királynac ada. [a] Annakfelôtte az Hiramnac ſzolgáiis, és az Sálomonnac ſzólgai, kic hoztanac vala aranyat Ophirból: hoztanac vala Algu- 11 mim fákat és drága kóveket. Es czinála az király az Algumim fákból grádiczokat az UR házában és az király házában, és hegedôket ſ-Nablumokat az énekloknec: Mellyhóz haſonlatoſſac nem láttattac 12 annakelôtte Sidóorſzágban. Az Sálomon király pedig ada az Sabanac királynè aſzſzonyánac valamit akará az ó kévánságaſzerint, annac kivôle az mit adott vala Sálomon az királynè aſzſzónnac ajándékaért: Annakutánna megtére és elméne az ó földébe mind ó ſ-mind ſzólgai.

Értelme ez két perſnec kettô leet: Elôſzer hogy mint az királynè aſzſzony a lot Sálomonnac drága ſzerſzámokat, azonképen hoztac haonlatoſokat az álomon ſzólaiis, mellyec azelôtt nem láttattac Sidó orſzágban. Másodſzor, hogy jóllehet az álomon ſzólaiis hoztac drága marhákat, de ollanyoat nem, az miémûket az Saábac királynè ſzſzonya hozot vala.

13 VAla pedig az aranynac nehezsége, az melly eſztendônként béjó vala Sálomonnac, hatſzáz és hatvanhat talentum. 14 Attól megvalva, mellyet hoznac vala az kalmároc és az kereskedôc: De még az Arabiabéli királyokis, és annac az földnec fejedelmi hoznac vala aranyat és ezûſtôt 15 Sálomonnac. Czináltata pedig Sálomon király kétſzáz apró kerékpaiſokat vert aranyból, mindenic paisban hatſzáz arany 16 ſiclus vala. Három ſzáz óreg paiſtis czináltata vert aranyból: Mindenic paiſra háromſzáz arany ſiclus mégyen vala: Mellyeket az király feltételet vala az Libanus er- 17 dejénec házában. [b] Czináltata az után az király nagy királyi ſzéket Elephant tetemból, mellyet tiſzta arannyal megbúrî- 18 ta. Hat garádicz vala pedig fel az ſzékre, mellynec az talpais aranyból vala, mellyec az ſzékhôz ragaztattac vala, az kezeinec mind két felôl támaſzſzai valánac az ûlô helynél, mellyec mellet két oroſzlán áll va- 19 la. Tizenkét oroſzlán áll vala pedig az hat garádiczon mind két felôl: Soha ſemmi orſzágban nem vólt illyen királyi ſzék.

b Libanus erdejénec házának nevezte az Sálomon király nyári házát, mert à Libanuſſon termet Cedrus fakból epitettéc vala.

20 Annakfelôtte az királynac minden ivó edényi aranyból valánac: az Libanus erdejénec házának is edényi aranyból valánac, az ezûſtôt az ó idejében ſemmi bóczûletben nem tartyác vala. 21 Mert az királynac ſoc hajói valánac mellyeken az ó ſzólgai az Hiram király ſzólgaival elmennec vala egyſzer minden harmad eſztendôbẽ Tharſisba, [c] honnan hoznac vala aranyat, ezûſtôt, Elephant teremet, maymokat és pá- 22 vákat. Es fellyûl haladá Sálomon király mind ez földnec királyit gazdagsággal és 23 bólczeséggel. Es ez földnec minden királyi kévánnac vala ſzemben lenni Sálomonnal, hogy halhatnác az ó bólczeségét, mellyet Iſten adott vala az ó ſzivében.

c Erti az nagy Oceanus tegert.

24 Azoc pedig mindnyájan ajándékot viſznec vala néki, arany, ezûſt edényeket, ruhákat, fegyvert, drága fúſzerſzámokat, lovakat és ôſzvéreket, eſztendônként. 25 Vala azért Sálomonnac iſtállója * négy ezer ſzekeres lovaknac való, és tizenkét ezer lovagja, kiket rendele az ſzekereknec városiba, és ó maga melléis Jerusálembe. Es ura- 26 lkodic vala mind az királyokon az *Euphrates* folyóviztôl fogva, mind à Philiſtéuſoc földeig és az Egyitum határáig. Es 27 ollyan bôségessé tevé a király az † ezûſtôt Jerusálemben, mint a kóveket, és az

** 1. Reg. 4. 26. és 10. 26. Sup. 1. 14.*

† 1. Reg. 10. 27. Sup. 1. 15.

Cedrus fákat elbóvité mint az vadfigefákat, mellyec névekednec à mezőségen
28 bővséggel. Hordnac vala pedig Sálomonnac lovakat Egyptumból és miſden
29 egyéb földről. Sálomonnac pedig az több lőtt dólgai mind az előbbiec ſ-mind az utólſoc, avagy nem irattattaké meg az Nathan Prophéta kónyvében, és Ahijas Silonites Prophétiájaban, és az Jaaddo Prophétánac Jeroboam ellen à Nebat fia
30 ellen irott látáſiban? Es uralkodéc Sálomon Jerusálemben az egéſz Izraelen,
31 negyven eſztendéig. Es elaluvéc Sálomon az ő attyáival egyetemben: Es eltemetéc őtet az ő attyának az Dávidnac városában, és uralkodéc ő helyette az ő ſia Roboam.

X. Réſz.

Láſd meg ez Cáputnakis ſummáját, 1 Reg. 12. mert ez mind egy azzal.

1 Lméne pedig * Roboam Sechembe, mert oda gyúlt vala az
2 egéſz Izrael, hogy őtet királlyá válaſztanác. Lőn pedig mikor ezt meghallotta vólna Jeroboam az Nebat fia, ki ackor vala Egyptumban: (mert oda futott vala Sálomon király előtt,) hogy megjóne Egyptumból. Es
3 elküldénec hogy hijnác őtet: eljóve azért Jeroboam és az egéſz Izrael népe: Es így
4 ſzólánac Roboamnac. Az te attyád nagſanyarú ſzolgálatban tartott minket, azért az te attyádtól reánc vetett ſzolgálatot, és az ő nehéz igáját, mellyet reánc vetett,
5 kónnyebíts meg, és ſzolgálunc néked. Es monda nékic: Harmad napîg im gondolkodom róla, az után jóyjetec hozzám: El-
6 méne azért az kőſég előle. Es tanáczkozéc felőle az Roboam király az vén emberecckel, kic az ő attyának is az Sálomonnac tanáczoſi vóltac éltében: mondván: Mi tanáczot adtoc hogy megfelellyec az
7 népnec? Es azoc ecképpen ſzólánac? Ha ő nékic előmenetelekre leendeſz, és nékiec engedendeſz, és ſzép ſzóval ſzólandaſz nékic, bizonnyal te ſzólgaid léſznec
8 mindenkor. De ő ezeknec tanáczokat nem fogadá, mellyet néki adtac vala tanáczúl, hanem tanáczkozéc az ifjuſággal, kic ő véle eggyűt nevekedtec vala, és néki udvarolnac vala. Es monda azoknakis: Ti
9 miczoda tanáczot adtoc hogy megfeiellyűnc az népnec, kic ennékem így ſzólánac: Vedd el az igát nyakunkról, mellyet
10 az te atyád reánc vetett? Ackoron felelénec az ifiac kic ő véle eggyűt nevekedtec vala, mondván: Igy ſzóly azoknac az kic néked így ſzóltac: Az te atyád igen ſulyos igát vetett vala nyakunkra, te pedig azt kónnyebîts meg mi raytunc: Igy ſzólly *mondom* nékic: Az én leg kiſſebbic uyjam
11 temérdekb az én atyám derekánál. Az én atyám vetett vólt ti reátoc nehez igát, én pedig azt megőregbitem: Az én atyám oſtorral oſtorozott titeket, de én vaſas
12 oſtorockal. Elméne azért Jeroboam és ő véle à ſokaság Roboamhoz harmad nap múlva, a mint a király ő nékic meghadta
13 vala az előtt. Es felele ő nékic a király nagy kemény ſzóval, hátra hagyván az vén
14 embereknec tanáczokat. Mert az ifjaknac tanáczoc ſzerint ſzólla nékic, mondván: Az én atyám ſulyos igával bántott titeket, de én megőregbitem azt: Az én atyám oſtorockal vert titeket, én pedig va-
15 ſis oſtorockal. Es à király à népnec kónyörgését nem halgatá meg, mert az oka vala az Iſtentől, hogy megbizonyîtaná az UR az ő ſzavát, mellyet ſzóllot vala az ** 1.*Reg.*11.29.
Ahias Silonites által Jeroboamnac a Nebat fiának.

16 Mikor azért azért az egéſz Izrael népe látta vólna, hog' ſemmiképpen az király jó válaſzt nem adna, felelénec ókis az királynac, mondván: Miczoda réſzünc vagyon minékünc az Dávidban? órókségünc ſinczen nékünc az Iſai fiában, kiki mind fieſſen házába ô Izrael: Am viſeld bator gődgyát az te házadnac. Elméne azért
17 haza az egéſz Izrael. Az Izrael fiain pedig, kic laknac vala az Juda városiban, uralko-
18 déc Roboam. Elküldé pedig Roboam király Hadoramot, ki adóſzedo vala, az Izrael közibe, és megkövezéc őtet az Izrael fiai és meghala. Roboam király pedig ſiete menni az ő ſzekerére, hogy Jerusálembe
19 ſzaladna. Es elſzakada az Izrael népe az Dávid házától mind ez mai napîg

XI. Réſz.

Az Roboam Iſtennec paranczolattyából, az Izrael ellen való hadakozását elhadgya. Az ő orſzágát megerősíti külső erősséggel, élésſel, fegyverrel, és vitézlő népeckel: Az papokat, Levitákat, és az Izraelitákat, kic Izrael orſzágából kibúloſtac vala, befogadgya, és az ő fiait tartományóknac fejedelmivé teſzi.

1 Ene azért * Roboam Jerusálémbe, és ősſzehivatá az Júda és Benjamin nemzetségét, kic ſzám ſzerint lőnec ſzáz nyóltzvan ezeren, mind válogatott és hadakozó férfiac, hogy Izraellel megvivna, hogy az
2 orſzágot magához hóldoltatná. Szólla pedig az UR Semaajának az Iſten emberének
3 mondván: Mond meg az Roboamnac à Sálomon fiának, az Juda királlyának, és fejenként az Izrael népének, Judaban és
4 Benjaminban lakozónac, ezt igéckel: Ezt mondgya az UR: Rájoc fel ne menny etec, és ne hadakozzatoc az ti atyátokfiai ellen. * 1.*Reg.*12.21. &

hanem kiki térjen meg házához: Mert ez én tőlem vagyon. Es engedének az UR ſzavának: Megtérének azért házokhoz hogy ne mennének Jeroboamra.

5 LAkozék azért Roboam Jerusálemben, és az városokat megerősíté Judában.
6 Megeppíté *mondem*, Bethlehemet, Etamot és Thecoat.
7 Bethſurt, Sochot és Adullámot.
8 Gatotis, Maresát és Ziphet.
9 Adóraimot, Lachiſt és Azecat.
10 Sorat, Ajalont és Hebront, mellyec erős városoc valanac Judában és Benjaminban.
11 Es mikoron igen megerősítette vólna ez városokat, vete beléjec fő urakat, és ſzerze tárházakot éleségnec, bornac és olajnac.
12 Es mindenic városban ſzerze paiſokat és kopjakat, mellyeket igen megerősíte, és lőn Judah és Benjamin ő birodalmában.
13 TOvábba az Papoc és à Levitác kic valanac ſzerteſzerint az Izraelben, ő
14 hozzája haylánac minden felől. Mert elhágyván az Levitác, az ő faluczkájokat és joſzágokat, ménénec Judába és Jerusálembe, mert őket kiűzte vala Jeroboam és az ő
15 fiai, hogy az URnac ne ſzolgálnának. Es rendele * maganac Papokat az magas hegyeken való bálványokhoz, az ördögökhöz, és az barjúc képére öntetett bálványokhoz, mellyeket ő czináltatot vala.
16 Es követven à Levitákat ſokan az Izraelnec minden nemzetsége közzűl, kic ſzivec ſzerint az előtt az Izraelnec Urát Istenét kereſic vala, ménénec Jerusálembe, hogy az ő attyoknac Urának Istenének áldoznának.
17 Kic megerősítéc az Juda országát és Roboamot az Sálomon fiát három eſztendeig: mert járának az Dávidnac és az Sálomőnac útán három eſztendeig [a]
18 VévéÉ pedig Roboam feleségűl magának Mahalatot Jerimothnac Dávid fiának leányát, Abihailtis Eliabnac Iſai fiának leányát.
19 Ki ſzüle ő néki fiakat: Jeuſt,
20 Semariat és Zahamot. Es ez után vévé Maachat az Abſolom leányát, ki ſzüle ő néki Abijat, Atthait, Zihat és Selomitot.
21 Inkáb ſzereté pedig Roboam Maachat az Abſolom leányát mindenic feleſégénél, és az ő ágyaſinál: Mert tizennyóltz feleséget vőtt vala, és hatvan ágyaſokat, és nemze húſzonnyóltz fiakat és hatvan leányokat.
22 Rendelé pedig fejedelmül Roboam Abijat Maachah fiát az ő attyaſiain: Mert őtet úgyan királlyais akarja vala valaſztani.
23 Es őtet igen oktatá: Az több fiait pedig eloſzlatá Judának és Benjaminnac minden tartományára az erős városokra, kiknec eledelt bővséggel ada, és ſzerze nékic ſoc feleségeket.

Innét és az Ecleſiaſtesből megettzic hogy az Sálomon az ő ſoc feſtéből megtért bólt, noha az bálvány imádáſt mindenektől el nem tőrölhette vólt, és az igaz iſtení teſzédet helyére ember állatkatta vólt.

XII. Réſz.

Mivelhogy Roboam és az Judah nemzetsége, az Iſtent az ő ſoc bűnőckel felboſzſzontottác vala, az Egyptumbéli királtól nyomorgattatnac és megfoſztatnac. Minekutánna megtértec vólna Iſtenhőz, megvigaztaltatnac az Prophétától, és megſzabadúlnac. Meghal Roboam, és ő helyette uralkodic Abija, &c.

1 ÉS pedig mikoron * Roboam az ő országát megerősítette vólna, és abban megőrőkösődött vólna, hátrahagyá az UR törvényét, és az egéſz Izrael ő
2 véle egyetembe. Annakokáért Roboam királyságának ötödic eſztendéjében, felindúla rájoc * Siſac az Egyptumbéli király, (mert az UR ellen nagyot vétettec vala.)
3 Ezer és kétſzaz fegyveres ſzekereckel és hatvan ezer lovagockal, és ſzámtalan ſoc néppel, melly véle Egyptumból fejőtt vala, Libyabéliekel, Suckeuſockal, és Szereczeneckel.
4 Es megvévé Judának erős városit, az után méne ſzintén Jerusálemálá.
5 Ackoron Semaajas Prophéta méne Roboamhoz és az Juda fejedelmihőz, kic immár Jerusálembe gyűltec vala Siſaktól való féltekbe, és monda nékic: Ezt mondgya az UR: Mivelhogy ti engemet elhadtatoc, enis titeket Siſac kezébe ereſztettelec.
6 Megalalázác azért azonnal magokat, mind az Izraelnec fejedelmi és mind ő maga á király, és mondának: az UR igaz.
7 Es mikoron az UR meglátta vólna hogy megaláztác vólna magokat, ecképpen ſzóla Semaajas Prophetának: Megaláztác magokat, el nem veſztem őket, hanem hamar idén ſzabaduláſoc léſzen, és nem ontom ki az én haragomat Jerusálem ellen Siſac ál-
8 tal. Léſznec mindazáltal ſzólgai néki, hogy kéſértsec meg, miczoda nékem ſzólgálni, és miczoda ſzólgálni egyéb országoc
9 fejedelminec. Feljóve azért Siſac az Egyptumbéli király Jerusálemre, és elvivé az UR házának kénczét, és az király házának kénczét: mind azokat *mondom* elvivé: Az arany paiſokatis elvivé, mellyeket Salo-
10 mon * czináltatott vala. Mellyec helyében Roboam király értz paiſokat czináltata, és bizá azokat az gyalogoc fejedelmének kezébe, kic mindenkor à király aytaja
11 előtt őriznec vala. Es mikor à király felmégyen vala az UR házába, elmennec vala az gyalogokis, és à paiſokat utánna viſzic vala, az után iſinét az gyalogoc az tárházakban azokat lerakják vala.
12 Mikor azért megalázta vólna magát *Roboam*, elmúlée az UR haragja ő róla, hogy őtet mindeneſtől fogva el ne veſztené: mert az Judának dolgai jól vóltanac. [a]
13 †MEgerősődéc azért Roboam király Jerusálemben, és uralkodéc, mert negyven eg' eſztendős vala mikor uralkodni kezdett vólt, és tizenhét eſztendeig uralkodéc Jerusálem városában, mellyet az UR vála-

* 1. Reg. 14. 22. &c.
* 1. Reg. 14. 25.
* 1. Reg. 10. 16.
[a] *Igyis fordithatoſ: Mert Judában jó dolgoc találtatának. Tremellius igy fordittya: Elmúlée az ur haragja, az miképpen kegyelmes beſzédeckel ſzóltvala az Judáhnac. 1. Reg. 11. Es oda fel ez Káputban, 7. verſ.*
† 1. Reg. 14. 21.

választott vala, hogy az ő nevét ott helyheztetné az Izrael nemzetségének minden városi közzül: az annyának neve vala Naamah az Ammon nemzetségéből. Czelekedéc pedig nagy bűnt, hogy az Urat szive
15 szerint keresni nem akará. Az Roboamnac pedig első és utólsó dólgai, avagy ninczeneké megirattatván à Semaajas és az Iddo prophéta könyvében, mikoron az királyoc nemzetségének rendit elószámlálják? Es vólt hadakozás Roboã és Jeroboam között egész éltekben. Elaluvéc azért
19 Roboam az ő attyaival egyemben, és eltemettetéc az Dávid városában: És uralkodéc az ő fia Abijah ő helyette.

XIII. Rész.

Abijah király mivelhogy minden bizodalmát az Istenben vetette vala, annakokaért az Jeroboam király ellen hadakozis nagy szerencziósen.

1 JEroboam * királynac tizennyóltzadic esztendejében kezdé uralkodni Abijah az Judah országán.
2 Három esztendeig uralkodéc Jerusálemben, kinec annyának neve Micaja vala, ki vala Gibeaból való Uriel leánya: Es hadakozás vála Abijah és Jeroboam között.
3 Annakokaért felkészíté Abijah az ő hadát, erős hadakozókat úgy mint négyszáz ezer válogatott férfiakat, Jeroboã pedig nyóltzszáz ezer válogatott
4 erős férfiakat. Ackor felálván Abija à Semaraim hegyénec tetején, melly Ephraimnac hegyes földén vala, monda: Halgassátoc meg szómat Jeroboam, és Izraelnec
5 minden népe. Avagy nem kell valaé tinéktec meggondolnotoc, hogy az Izraelnec URa Istene adta vólt Dávidnac à birodalmat az Izraelen mind őrócké: ő néki és
6 az ófiainac állandó szövetséggel? Mindazáltal felkele Jeroboam à Nebatnac fia, Sálomonnac az Dávid fiának szolgája: †
7 Es támada az ő URa ellen. Azután gyűlénec ő hozzája az hijaba való és álnoc emberec, kic elhatalmazánac az Roboamnac Sálomon fiának ellene, mikor Roboam gyermec és félelmes szivó vólna, és azoc
8 ellen magát nem otalmazhatná. Es mostan azt gondollyátoc hogy ellené álhattoc az Urnac országának, melly az Dávid fiainac kezében vagyon: Es soc nép vagyó veletec, az arany borju képekis, mellyeket ónteteт Jerobam tinéktec istenec
9 gyanánt, veletec vadnac. Avagy nem ti * uztéteké el az Urnac Papjait, az Aaronnac fiait és á Levitákat? Es nẽ ti szerzetteteké magatoknac Papokat mint egyéb országoknac nemzetségi, akarkit a ki az ő szolgaláttyának felszentelésére egy gyermekdéd tulockal és két kossal eljótt, és lótt à bálványoknac Papja, à mellyec nem istẽec.
10 Mi mellettünc vagyon pedig az mi Urünc Istenünc, kit mi el nem hadtunc: Az Papoc pedig kic az Urnac szólgálnac, az Aaron fiai, és az Levitác forgolodnac az ő tisztekben.
11 Es áldoznac az Urnac égő áldozattal minden reggel és minden estve, jaz jó illat tételreis, és az szent kenyereknec az tiszta asztalra való elrendelésére, az arany gyertyatartóra szövétnekivel egybe, ők viselnec gondot, meggyuytvan azokat mindé estve: mert megtartyuc az mi Urunknac Istenünknec rendelóssét: Ti pedig elhadtátoc ótet.
12 Annakokaért imé mi velünc vagyó hadnagy gyanánt az Isten: Es az ő Papjai az zengő kurtókkel, hogy ti ellenetec kürtöllyenec: Izraelnec fiai ne hartzollyatoc az ti atyitoknac Ura Istene ellen, mert nem lésztec szerencziésec.
13 AZ Jeroboam pedig lesst vete ő nékiec hogy óket hától venne: Es illyen módon az Izraelitac az Juda nemzetségenec elótte valánac, az kic pedig lesbe valánac
14 azoc hától valánac. Látván pedig az Juda nemzetsége hogy mind elól mind hától raytoc vólnánac, kiáltánac az Urhoz: Az
15 Papoc pediglen trombitálnac vala. Trõbitálnac vala az Juda nemzetségéből valókis, és mikor trombitálnának, az Isté megveré Jeroboamot, és az egész Izraelt az Á-
16 bijah és Judah elótt. Annakokaért elfutánac az Izraelitác az Judatól való féltekbe:
17 Es adá az Isten azokat ezec kezébe. Mert megveré óket Abija és az ő népe felótte igen: Ugy annyira hogy az Izraelitác közzül elhúllanának seb miá ót száz ezer válo-
18 gattott férfiac. Es illyen módon megalaztatának az Izraelitác az időben, és erőt vónec az Judának fiai, mert biznac vala az ő
19 attyoknac Urában Istenében. Es óldózé Abijah Jeroboamot, és megvón ő tóle egy néhany várost, Bethelt, Jesanat, Ephront,
20 hozzájoc tartozó faluckal egybe. Es nẽ vehete többé erőt Jeroboam Abija idejében, hanem minekutánna megverte vólna ótet az UR, meghala.
21 MEgerősödéc azért Abijah, ki vőtt vala magának tizennégy feleségeket, kiktól nemze huszonkét fiakat és tizenhat
22 leányokat. Az Abijahnac pedig több dólgai, útai és beszédi, megirattatac az Iddo prophéta könyvében.

XIV. Rész.

Az Asa király az bálványozást es az bálványokat kitisztittya Judah országából, egy néhány varosokat megerősit, és az Szareczeneket megveri, az Istennec nevét segitségül hivván.

* 1.Reg.15.1.

Abijah intí az Izraelitákat hogy ne hadakozzanac az Judah királlya ellen.

† 1.Reg. 11.26.

* 1.Reg. 12 31. Sup. 11.14.15.

† 1.Reg.15.8.

1 Eſ Laluvéc pedig Abija † az ő attyáival egyetemben, és eltemetéc őtet Dávid városában: Uralkodéc pedig ő helyette az ő fia Aſa, kinec idejében tíz eſztendeíg lőn nagy
2 czendeſſég ez földőn. És Aſa mind azt czelekedé az mi jó és igaz vala az ő URa Iſtene előtt.
3 Mert az idegen Iſtenec óltárit, és azoc kápolnáit, az bálványokatis eltőreté, az berkeketis levágatá.
4 És megparanczolá az Judánac, hogy az ő attyoknac URát Iſtenét kereſnéc meg, és czelekednéc az Iſten tőrvényét és paranczolatyát.
5 Kiveſzté *mondom*, Judánac minden városából az bálványozó óltárokat, és à fa képeket, és ő idejében az orſzág lőn nagy
6 nyugodalomban. Annakfelőtte erős városokatis eppíte Judában: Mivelhogy nyugodalomban vólna az föld: Had ſem vólna ez eſztendőkben ſohonnan ő ellene: Mert
7 az UR nyugodalmat adott vala néki. Mert ezt mondgya vala Judah nemzetséginec: eppítsűc meg à városokat, és vegyűc kőrnyul kerítéſſél, tornyockal, kapuckal, zárockál, míg ez föld birodalmúnkban vagyon: Mert az mi URűkat Iſtenűnket megkereſtűc és nyugodalmat adott nékúnc minden felől: Annakokaért eppíténec, és
8 lőn jó előmenetelec. Vala pedig az Aſa hada, az melly paiſt és kopját viſel vala Judaból háromſzáz ezer: Az Benjamin nemzetségéből páiſoſoc és íveſec kétſzáz nyóltzvan ezeren valánac mind erős vitézec.

9 Kijöve pedig ő ellenec amaz Szereczen † Zerah, tíz ſzáz ezer emberrel, és ſáhárom ſzáz fegyveres ſzekérrel, és méne Ma-
10 reſaig. Kinéne pedig Aſais ő ellene, és viadalhoz kéſzulénec az Sephathath vólgyében Mareſah mellet.
11 [a] Ackoron felkiálta Aſa az ő URához Iſtenéhőz, és mőda: ő URam † nem néhez tenéked megſegélleni vagy ſokákat vagy azokat kiknec erejec ninczen: Segélly meg minket ő mi URunc Iſtenünc, mert te benned vagyon minden: bizodalmúnc, és a te nevedbe jőttünc ez ſzántalan ſoc népre: ő URam te
12 vagy az mi Iſtenunc, ne vegyen ember te raytad erőt. Megveré azért az UR az Szereczeneket Aſa és Judah előtt, és elfutánac
13 az Szereczenec. Kiket igen űze Aſa az ő hadával ſzintén Gerarig, és elhúllánac az Szereczenec közzul ſokan, annyira hogy egy ſem maradna elevenen bennec: [b] Mert az UR előtt és az ő ſerege előtt igen megrontatánac: és hozánac vélec ſoc nyeresé-
14 get. Annakfelőtte megrontác mind az Gerar kőrül való városokat: Mert az UR őket igen megrettentette vala, és mind feldúlác az városokat, mert ſoc ragadomány
15 vala azokban. Az barmoknac sátorában lakozókatis levágác, [c] és elhaytánac ſoc juhokat és tevéket, és Jerusálembe megtérénec.

[c] *Tudniillic az Arabiabéliéket.*

XV. Réſz.

Az király megintetvén az Prophétától, az orſzágot, és az igaz iſteni tiſztelettet helyére állattya, és az Iſtenvel való ſzővetséget megujittya.

1 ES az Azariaſt az Oded fiát
2 felindíta az Iſten lelke. Ki mikoron kiment vólna Aſa eleibe, monda néki: Aſa és fejenként Judánac és Benjaminnac népe, hallyátoc meg ſzómat: Az UR vagyon veletec, ha tiis ő vele léſztec: Ha őtet kereſenditec, megtaláliyátoc, de ha őtet elhagyandgyátoc
3 őis elhágy titeket. Socideje hogy az Izrael az igaz Iſten nélkül, Pap nélkul, Do-
4 ctornélkül és tőrvénnélkül vagyon. Ha megtért vólna az ő nyomorúságában az Izraelnec URához Iſtenéhőz, az őtet kereſőknec ſegitséggel lőtt vólna. De ez i-
5 dőkben † ninczen ſem â kimenőnec, ſem â haza jövőnec békesége: hanem vagyon azon az földőn lakozó népnec nagy nyo-
6 morúsága. Annyíra hogy egy nemzetség â máſiktól, eggyic város â máſiktól elrontaſſéc, mert az Iſten győtri őket minden ſanyarúsággal.
7 Ti azért bátorſagoſoc legyetec, kezeiteket le ne ereſzſzétec, mert â ti munkátoknac jutalma vagyon.

† *Jud.5.6.*

8 MIkoron pedig Aſa meghallotta vólna ez beſzédeket és Oded Prophétának propheciáját, megbátorodéc, és kiveſzté az Juda és Benjamin földéről mindeneſtől az utálatos bálványokat, az városokbólis mellyeket megvőtt vala az Ephraim hegyén, és meguyita az UR óltárát melly vala az UR tornátza előtt.
9 És egybegyűyté mind az egéſz Judah és Benjamin nemzetségét, és az kic jövevényec valánac köztőc Ephraim, Manaſſe és Simeon nemzetségéből: Mert ſokan az Izrael nemzetségébol hozzája állottac vala,
10 látván hogy az UR Iſten vólna vélec. Azért gyülénec Jerusálembe harmadic hóban, Aſa királyságának tizenőtődic eſztendejében.
11 És áldozánac az URnac az napō â nyereségből hétſzáz ökröckel, és hét
12 ezer juhockal. És fogadáſt tőnec hogy ez után az ő attyoknac URát Iſtenét tellyes ſzivel léleckel kereſnéc.
13 És valaki nem kereſné az Izraelnec URát Iſtenét, megőlettetnéc kiczintől fogva nagyíg, mind férfiu mind aſzſzonyi állat.
14 És megeskűvénec az URnac fel ſzóval nagy orómmel rayta, trombita és kűrt ſzóckal.
15 Nagy őrőmbē lőn pedig Judánac népe az eskuvéſen, mert mikor tellyes ſzivel eskűttec vól-

[a] *Aſa királynac könyörgeſé az üldőzetnec idején.*
† 1.Sam.14.6.

[b] *Vagy. El'úllínac, ugy hogy meg nem eppülhetnénec.*

tec vólna meg, és egyenlő akaratból kereſtéc vólna meg az Urat, őket megſegéllette vólna: Es az UR minden felől ő nékic nagy jó czendeſséget adott vala.

* 1. Reg. 15. 31. 16 DE még * Maachatis az ő annyát az Aſa király megfoſztá az fejedelemſégtől, mivelhogy nagy bálvánt emelt vala bereckel egybe, mellyet Aſa elronta és az 17 Cedron patakánál megégete. Jóllehet Izraelből az bálványoc ótári és kápolnai el nem rontatának, mindazáltal az Aſanac 18 tiſzta ſzive vala egéſz éltében. Es bévivé az attyától és magától ſzenteltetett joſzágokat az Iſten házába, ezűſtőtt, aranyat és edényeket. Had ſem vólt Aſa királyságának ſzintén harmintz őtődic eſztendéjeig.

XVI. Réſz.

Megfeddi az Prophéta Aſá király, hogy à Baaſa király ellen az Syriab éliec ſegitségével élt vólna, melly dólogért az király az Prophétat az tömlötzbe veti, és az kőſtéget nyomorgattya. Es mikor betegségbe eſett vólna, az orvoſokhoz folyamodic czac, és nem az Iſtenhöz.

* 1. Reg. 15. 7. &c. 1 AZ király birodalmának * harmintzhatodic eſztendéjébe fel indúla Baaſa, az Izrael királlya, Judára, és megerőſíté Ramah városit, annyîra hogy elfogná útát Aſanac Juda királlyának, hogy ſe ki ſe bé ne mehetne ſenki Aſához. 2 De az Aſa király mind az URnac mind az királynac tárházából hozá ki ezűſtőt, aranyat, és küldé azt Benadádnac az Syriabéli hirálynac, ki lakic vala Damaſcuſban, mondván: 3 Szövetség vagyon köztünc, az mint az én atyám és az te atyád közöttis vólt az előtt: Im küldtem néked ezüſtőt ſ aranyat. Meny el bonts fel az te ſzövetségedet az Baaſaval az Izrael 4 királlyával, hadd távozzéc el tőlem. Es engedvén Benadad az Aſa királynac, azonnal elküldé az ő hadának fejedelmit az Izrael városira, és megvévéc Ijont, Dant, Abelmaimot, és az Naphthalinac minden 5 kénczes városit. Mellyet mikoron meghallot vólna Baaſa, ottan megſűnéc a Ramah város eppîtésétől, és elhagyatá az mi- 6 vet. Ackoron Aſa király felvévé az egéſz Juda népet, és Ramából az kőveket és az fákat mind elhozác, mellyekel Baaſa az várost eppîti vala, és azokból Gebat és Miſpat megerőſíté. 7 Az időben méne Hanani Prophéta Aſához az Juda királlyához, és monda néki: Mivelhogy bizodalmad lőn à Siriabéli királyban és nem à te Uradban Iſtenedben, ezokaért ſzabadula el az Syria- 8 béli király hada à te kezedből. Avagy nem * Sup. 14. 9. valaé az * Szereczeneknec és az Lybiabélieknec ſzántalan népec, mikoron ſoc ſzekereckel, lovagoſockal reád jöttec vala? mindazáltal mivelhogy Iſtenben vala reménséged, kezedben adá azokat. 9 * Mert UR ſzemei forognac mind é ſzéles földőn, hógy hatalmát megmutaſſa azokhoz, kic ő hozzá tellyes ſzivel vadnac: Bolondúl czelekedél ebben, ezokaért ezután te ellened 10 hadac † támadnac. Ackoron megharagvéc Aſa az Prophétára, és veté à tömlötzházban, mert igen megharagutt vala ez ſzóért reája: és ugyan ackor az nép közzűliſ ſokat megnyomorîta. 11 De imé Aſanac mind első és mind utólsó dólgai megvadnac irattatván az Judah és az Izrael királyainac könyvőkben.

* Job. 34. 21. Prov. 5. 21. és 15. 3. Jerem. 16. 17. és 32. 19.

† 1. Reg. 15. 32.

12 MEgbetegedéc ezec után Aſa lábai miatt, királyságának harmintzkilentz eſztendéjében, annyîra hogy igen megnevekednéc az ő nyavalyája: mindazáltal az ő nagy kénnyábannis nem az Urat keresé, 13 hanem az orvoſokat. Elaluvéc azért Aſa az ő attyaival egyetemben, és meghala az ő királyságának negyven eggyedic eſztendéjében. 14 Es eltemetéc ótet egy koporsóban, mellyet rakatott vala az Dávid varosában: Es lecticában a helheztetéc ótet, mellyet megraktanac vala külömbkülömb féle drága illatú ſzerſzámockkal, mellyeket Paticarius meſterségével czinálтac vala, és ő erőtte felőtte ſoc drága jó illatú ſzerſzámokat égetének meg.

a Erti az koporſot vagy az temető helyet, mellbe az király teſtét helheztettéc vala.

XVII. Réſz.

Aſa helyet Joſaphat líſzen király, ki minekutánna az orſzágnac birodalmában megerőſſedet vólna, az Iſtennec gyülekezete közzűl kitiſztittya az bálványokat, és à kőſéget tanittatya az Iſten törvényére. Utólſzor megirattatic áz ő hadakozó népenec ſokſága.

1 ÉS Ralkodéc pedig ő helyette az ő fia * Joſaphat, és erőtt vőn az 2 Izraelen. Vete pedig Judánac minden erős vároſiba hadakozó népet: Segitő ſeregeketis rendele az Juda földébe, és az Ephraimnac varoſiba, 3 mellyeket az ő attya Aſa megrőtt vala. És vala az UR Joſophattal, mivelhogy az ő attyának Dávidnac előbbi a útain járvala, és nem kér vala ſegitséget à balvány- 4 októl. Hanem az ő attya Iſtenét kereſi vala, és az ő paranczolatiban jár vala, és nem czelekedic vala az Izraelnec czelekedeti ſzerint. 5 Azért az UR megerősíté az ő orſzágát ő kezében, és az Judanac minden népe ada néki ajándékot, annyîra hogy ő néki mind gazdagsága mind lűre neve igen nagy vólna.

* 1. Reg. 15. 24.

a Dávidnac előbbi utánac nevezi az Iſtenhez való vétkezésének előtte à minemő életo vólt.

6 FElemelkedéc ennekfelőtte az ő ſzive az UR nac útának követésére, és mégis jobban kitiſztitá Judából à bálványoknac 7 ólтárit, és berkeit. Az ő királyságának

pedig harmadic eſztendejében elkúldé az
ő fő ſzólgait à Benhaillal, Obadiaſſal, Za-
chariaſſal, Nethaneellel, és Michajaval,
8 hog' tánitanának az Juda városiban. Elkúl-
de mondom vélec az Levitákat, Semaajat,
Nethaniat, Zebadiat, Aſaelt, Semiramo-
thot, Jonathaſt, Adoniaſt, Tobijaſt, és To-
badoniat, kickel valának Eliſamah és Jo-
9 ram, Papoc. Tánitának azért Judában, és
ő vélec vala az UR tórvényének kónyve, és
eljárác Judának minden városit, és tánitty-
10 ác vala az népet. Ezokaért az UR igen
megrettenté az főldnec minden orſzágit,
mellyec valának Juda orſzága kórnyúl, an-
nyîra hogy nem mernének Joſaphat ellen
11 hadakozni. Az Philiſteuſoktólis hoznac
vala néki ajándékot és raváſpênzt. Az A-
rabiabéliekis hoznac vala néki hét ezer
és hétſzáz koſokat, és ezer hétſzáz bako-
12 katis. Joſaphat azért felőtte igen nagyra
nevekedéc, és Judában eppîté házakat és
13 kénczтartó városokat. És ſoc dólgai va-
lának ő néki Judah városiban, és erős ha-
dakozó vitézi valának Jerusálemben.
14 EZ pedig azoknac ſzámoc az atyáknac
nemzetségec ſzerint: Judában a vi-
tézlő népeknec hadnagyai valának Adnah,
és ő véle haromſzáz ezer erős vitézec vala-
15 nac. És ő utánna Johanan vala fő, és ez-
zel vala kétſzáz nyóltzvan ezer ember.
16 Ez után iſmét vala Amaſiah az Zichri
fia, ki magát ſzabad akarattyából az UR-
nac kótelezte vala, és ő véle kétſzáz ezer
17 erős férfiac valának. Az Benjamin nem-
zetſégéből igen erős vala Eliada, és ő véle
kézivéſec és paiſoſoc kétſzáz ezeren vala-
18 nac. Ezután vala Jehozabad, ezzel vala
ſzáznyóltzvan ezer viadalhoz való ember.
19 Ezec ſzolgálnac vala az királnac, azok-
nél kúl az kiket az király vetett vala egéſz
Judának erős városiba.

XVIII. Réſz.

Láſd meg ennec ſummáját, 1. Reg. 22. Mert ez caput azzal mind egy, &c.

1 ÉS mikor vólna Joſaphatnac
nagy gazdagsága és nag' hí-
2 re neve, ſógorságot ſzerze
Achab királlyal. Azután
* egynéhany eſztendő el-
múlván, méne alá Achab-
hoz Samariába, és Achab vágata ő néki és
az véle való népnec ſoc juhokat és barmo-
kat: és felinditá ötet hogy Gileadban va-
3 ló Ramoth városra menne fel véle. Mert
ezt monda Achab az Izrael királlya Joſa-
phatnac az Juda királlyának: Avagy nem
jóſzé el velem Gilead Ramothra? Felele
néki és monda, [a] az mint én acképpen te
és az mint az te néped az én nepemis úgy:
4 és veled léſzec énis az hadban. Azután
monda Joſaphat az Izrael királlyának: Kérlec kérdgy tanáczot az Urtól mindgyáráſt.
5 ő ſzvchivatá azért Izrael királlya az ő
négyſzáz prophétáit, és monda nékic:
Elmennyünké Gilead Ramoth vàroſra a-
vagy ne mennyünc? Felelénec: Elmeny és
6 az Iſten az király kezében adgya. Es mon-
da Joſaphat: Vagyoné itt az URnac tób
prophétája, hogy attúlis tudakoznánc?
7 És monda az Izrael királlya Joſaphat-
nac: Vagyon még egy, ki által az Urtúl tu-
dakozhatunc: De én azt igen gyúlólóm,
mert ſoha én felólem jót nem prophétál,
hanem mindenkor gonoſzt. Ez az Miche-
as az Imla fia: Es monda Joſaphat: Ne
8 ſzóllyon úgy à király. Hivata azért az Iz-
rael királlya eggyet az ő ſzólgai kőzzúl, és
monda: Hivaſd hamarsággal Micheaſt az
9 Imla fiát. Továbbá az Izrael királlya, és
Joſaphat az Juda királlya, úlnec vala mind
kétten az ő királyi ſzékekben, királyi ru-
hákban: úlnec vala mondom à Samaria
kapuja előtt való mulató helyen, és az
prophétác fejenként prophétálnac vala ő
10 előttőc. Czináltatott vala pedig magá-
nac Sedechias az Chenaanah fia vas ſzarva-
kat, és monda: Ezt mondgya az UR: Ezec-
kel rőfod meg az Syriabéliekет mîg nẽ me-
11 gemétzted őket. Az tób prophétákis mind
acképpen prophétálnac vala, mondván:
Meny el Gilead Ramothra, dólgod jól lé-
ſzen: Mert az URaz à király kezébe adgya.
12 AZ melly kóvet pedig Micheas után
ment vala, így ſzólt vala néki: Im fe-
jenkét az prophétác valamenyen vadnac
mind egy aránt jót prophétálnac à király-
nac: Kérlec azért hogy ſzőly teis úgy mint
13 azoknac eggyic, és ſzóly jót. Ackor mon-
da Micheas: Eel az UR hogy egyebet nem
ſzólloc, hanem azt mit énnékem mon-
14 dand. Mikoron azért jutot vólna az ki-
rály eleibe, ackoron monda az király ő
néki: Micheah, el kellé mennünc az had-
ba Gilead Ramot városra avagy nem? Es
monda, Mennyetec fel, és jó ſzerenczétec
15 léſzen, kezetekbe adatatnac azoc. Es mon-
da az király ő néki: Igen kérlec tégedet,
hogy ſemmit egyebet ne ne ſzólly, hanem à
16 tiſzta igaſságot az UR nevében. Ackor
monda: Látám hog' az Izraelnec ſokasága
az hegyeken ſzéllyel eloſzol mint az juhoc
à mellyeknec páſztoroc ninczen, és ezt
monda az UR nékem, ninczen ezeknec U-
17 roc: Térjen meg kiki mind házához béke-
vel. Es monda az Izrael királlya Joſaphat-
18 nac: Avagy nem mondamé te néked hogy
nem fog énnékem jót prophétálni hanem
gonoſzt? Iſmeg monda: [b] Hallyátoc meg
azért az UR ſzavát: Látám az Urat úlni az
ő királyi ſzékiben, és az mennyei ſereget ál
19 lani jobb kezе és bal kezе felől. Es monda az
UR:

* 1. Reg. 22. 2. &c.

[a] *Az az, ſemmi kúlőmbség ninczen én kőzőttẽ és te közőtted, az én népem közőt és az te néped kőzőt, egy értelmen vagyunc, élly az én népemnec ſzólgalattyával. mint az te néped ſzolgalattyával.*

[b] *Ezeckel az Micheas prophéta ez dólgokat akarja jelenteni. Előſzőr hogy az ördög ſelőtte igen keeſz arra, hogy az embereket megczallya: Masodſzor hogy az Iſtennec akaratya ellen ſemmit nem mivelhet. Harmádſzor hogy az Iſten az ő igaz itelétiből az bűnért es annac megbűntetéſejért hatalmat ád az ördögnec hogy az embert, veſzedelére vigye, mert az illyen dolgokban Iſten eel az ördög ſzolgalattyával.*

UR : Vallyon kiczoda hitethetné el az Izrael királlyát, hogy felmenne és Gilead Ramotban elveſzne ? Es ki eggyet ki máſt
20 ſzólla. Ackoron előjöve egy lélec, ki megálván az UR előtt monda: Elhitetem én őtőt. Az UR pedig monda néki, mimódon?
21 Es felele: Elmégyec és léſzec hazug lélec mindenic prophétájának ſzájába. Moda azért, megczalhatod, és erőt vehetſz rayta,
22 ereg' el és úgy czelekedgyél. Im azért moſt az Ur adta ez czalárd lelket mind è te prophétáidnac ſzájokbā: azonkőzbeaz Ur go-
23 noſzt végezett te felőled. Ackoron előálván Sedechias az Chenaanah fia, artzul czapá Micheaſt, és monda: Az Urnac lelke mellyic úton ment el én tőlem te hozzád,
24 hogy te veled ſzollana? Felele Micheas: Imé meglátod te magad à napon mellyen az te belső házadba mégy, hogy magadat
25 elreytheſſed. Monda azért az Izrael királya: Fogjátoc meg Micheaſt, és vigyétec Amonnac az város fejedelmének, és Joaſ-
26 nac az király fiának. Kiknec azt mondgyátoc: Ezt hadgya az király, veſſétec ezt az fogházba, ételt és itáſt ſzúkőn adgyatoc néki, miglen békével haza jövendec.
27 Es Monda Micheas: Ha békével megtérendeſz, tehát nem ſzóllot az UR én általam te néked. Iſmét monda: Hallyátoc ezt ſejenként.
28 ELindúla azért az Izrael királya és Joſaphát az Juda királya Gilead Ramot
29 varoſra. Es monda az Izrael királya Joſaphatnac: Im ruhámat megváltoztatom, és úgy mégyec az viadalnac, te pedig ugyan ezen öltözetedben maradgy. És megváltoztatá az király az ő ruháját, és mind
30 ketten az viadalnac állának. Az Syriának királya pedig meghatta vala az ő ſzekereinec fejedelminec, mondván: Ne hartzollyatoc ſe kiczin ſe nagy ellen, hanem czac
31 az Izrael királya ellen. Lőn pedig mikoron meglátták vólna à ſzekerec fejedelmi Joſaphatot, mondának: Ez az Izrael királya: És réájaigazodának hartzolni. Ackor felkiálta Joſaphat, és az UR megſegéllé őtet, és az Iſten azokat tóla elfordita.
32 Mert mikor láttác vòlna az ſzekerec fejedelmi hogy nem az Izrael királya vólna,
33 eltérének ò róla. Egy férfiu pedig megvonā ívét *és lőve* czac ſzerenczére, és az Izrael királlyát találá az pántzélnac ragaztáſán, ᶜ és monda az ſzekereſnec: Térj meg, vigy ki engemet ez táborból, mertigen
24 megſebeſitének. Mivelhogy pedig az hartz mind az egéſz napon tarta, az Izrael királlya tartoztattya vala az ő ſzekereit az Syriabéliec. ellen mind eſtveig: Es az napnac alá menéſekor meghala *az Achab.*

• *Vágy, az fegyverderéknac egyhe ragaztánál.*

XIX. Réſz.

Az Joſaphat király az prophéthának dorgaláſara megtérvén, az népet az Iſtenhőz téríti, és mind az Egyházi, mind az kűlső polgari rendet helyére állattya.

1 MEgtére pedig Joſaphat az Juda királlya az ő házába Jeruſálembe nagy békével:
2 Es méne eleibe ő néki Jehu prophéta az Hanani fia, és monda Joſaphat királynac: Avagy az Iſtenteleñec kellet vólna é ſegetſeggel lenned és az Urnac gyűlőlőit ſzeretned? Ezért te reád az Urnac nagy
3 haragja vagyon. De jó dólgoc találtattac te benned, hogy ez földről * kivágattad az berkeket, és az Iſtennec kereſéſére adtad magadot. * *Sup.17.4.6.*
4 LAkozéc azért Joſaphat Jeruſálemben, és megtérvén az prophéta intéſére, kiméne à népkőzibe, Berſebatúl fogva mind az Ephraim hegyeig, és megtéríté őket az ő attyoknac Urához Iſtenéhőz.
5 Es rendele birákat azon a földön Judánac minden erős városiban. Es monda
6 az birákna: Jólmeglátſátoc az mit czelekeſztec, mert nem ember képében ítéltec hanem az Urnac képében, ki az ítélletben
7 veletec léſzen. Azért az Urnac félelme légyen raytatoc, ockal czelekedgyetec és ſzorgalmatoſſac legyetec: † Mert az mi Urunknál Iſtenünknél ninczen hamiſſág ſem * ſzemély válogatás, ſem ajándéc vétel. † *Deut.32.4. Rom.9.14.* * *Deut.10.17. Iob.34.19. Actor.10.34. Rom.2.11. Gal.2.6. Ephe.6.9. Col.3.25. 1.Pet.1.17.*
8 Annakfelőtte Jeruſálembennis ſzerze Joſaphat az Levitác, Papoc, és Izrael nemzetſégéből való fejedelmec kőzzűl *birákat* az Urnac dólgainac ítéletire, és az perlődéſéknec meglátáſára, mikor Jeruſálembe appellalnának. Es meghagyá né-
9 kic, mondván: Igy czelekedyetec nagy Iſteni félelemmel, hivſéggel és tkőlletes ſzi-
10 vel: Hogy valamelly törvént ti előtőkbe hoznac à ti atyátokfiai kic lakoznác az ő városokban, ember halál felől, a törveny felől és paranczolat felől, ceremoniác és itéletec felől, intsétec őket hogy ne vétkezzenec az UR ellen, és ne ſzállyon reátoc és à ti atyátokfiaira az Urnac nagy haragja. Igy czelekedgyetec hogy ne vétkezzetec. Es imé Amariah fő Pap léſzen ti
11 kőzteteс az Urnac minden dólgaiban: Es Zebadiah az Iſmael fia léſzen az Juda házának vezére az királynac minden dólgában: A Levitákis léſznec előttetec járóc. Legyetec azért erőſſec és járjatoc él tiſztetekben, és az UR mellette léſzen az igaznac.

XX. Réſz.

Az Ammonitác és Moabiták Joſaphat ellen

támadnac, kic ellé Iſtétől ſegitséget kér könyörgés és böytöles által. Megſegélli őtet az Iſten és az ellenség egy más fegyvere miatt mind elveſz. Az Izrael királyával megbarátkozic Ioſaphat, melly dologért az prophétától megfeddetic.

12 ES lőn ezec után, eljövénec à Moab fiai és az Ammon
fiai, és övélec egybe azoc az kic Ammonitákon túl
laknac vala, az Joſaphatra
2 hadakozni. Eljövénec pedig és megmondác Joſaphatnac, mondván: Az tengeren túl való tartományból jö nagy had reád, tudniillic Syriából: és
3 ám Haſeſon Thamarban vagyon, melly az Engedi. Megfélemléc azért Joſaphat,
és az Urat kezdé buzgoságoſsan kereſni,
a Közönséges böytnec példája. 4 és hirdete az egéſz Juda orſzágának böytöt.a Azért felgyülénec az Juda fiai hog' az Urat megkereſnéc, az Judának mindé városábólis öſzvegyülénec, hogy az Urat meg
5 kereſnéc. Es megálla Joſaphat az Judának
6 és Jerusálémnec gyülekezetiben, az Ur házába az uy torn átz elött. Es monda: O Uram mi atyánknac Iſtene, nem te vagyé egyedöl Iſten à menyben, és ki uralkodol az pogányoknac minden orſzágain: te kezedben az erőſség, az hatalom, és ſenki nin-
7 czen ki te ellened álhatna. O mi Iſtenünc nem te üzéd ki ez földnec lakozóit a te néped elött az Izrael elött, és nem te adád ez földet lakoúl az Abraham mag-
8 ványac az te barátodnac mind öröké. Azért laktac ez földön, és eppitettec azon
† Sup. 6. 28. 1. Reg. 8. 37. 9 te nevednec Sanctuariumot, mondván: Ha † mikor jövend mi reánc veſzedelem, tudniillic Iſten itéletinec fegyvere, avagy döghalál, avágy éhſég, ez ház-
10 ban elödben állunc, (mert az te neved ez házban vagyon,) ázért mikor kiáltunc te hozzád a mi nagy nyomorúſáginkbá, hal-
* Deut. 2. 4. 9. 19. gas meg és ſzabadits meg minket. Moſtan pedig az Ammonitác és az Munbitác, és az Seir negyén lakozóc, (*kiknec földökön nem akarád hogy általmenniénec az Izrael fiai, mikor Egyptumból kijövénec: hanem mellölöc elmenénec, és őket el
11 nē veſztéc.) Es imé mivel fizetnec nékünc érötte, mivelhogy ez végre jönec hog' minket kiüzzenec a te örökségedből, mellyet minékunc örökségől adtál vala.
12 Oh mi Iſtenünc nem itéled meg őket? Mert ninczen mi bennünc annyi ero hogy ellene álhatnánc ez ſzántalan ſokaságnac melly reánc jö: Nem tudunc hová lenni, hanem czac te reád neznec az mi ſzemeinc.
13 Es fejenként az Juda fiai álnac vala az Ur elött mind gyermekeckel, feleségeckel és fiockal.

14 ACkor Jahazielre az Zacharias fiára, (ki Benajah fia vala, ki Jehiel fia, ki Mathanias fia vala és az Aſaph maradéki közzül való Levita vala,) az Urnac lelke
15 ſzálla az gyülekezetnec közötte. Es monda: Mindnyájan kic Judában és Jerusálemben lakoztoc, és te Joſaphat király, hallyátoc meg ſzómot: Igy ſzól az URti
16 néktec: Ne féllyetec és ne röttegjetec ez ſzántalan ſoc néptül: Mert nem ti hartzöltoc vélec hanem az Iſten. Hólnap ſzállyatoc ſzemben vélec: Imé ők a Sis halmán fognac felmenni, és rájoc találtoc à völgynec végénél az Jeruel puſztájának ellenében.
17 Nem ti hartzoltoc vélec, hanem czac állyatoc veſzteg és láſsátoc az Urnac ſzabaditását raytatoc, te Judának nemzetsége és ti Jerusálembéliec ne féllyetec, meg ſe rettennyetec: Hólnap mennyetec
18 rájoc, az Ur veletec léſzen. Mellyet mikor Joſaphat hallot vólna, fejét a földre lefüggezté, az Juda népeis, és az Jeruſálemnec lakói az Ur elött hanyathomloc
19 lebúrúlánac imádván őtet. Fellállanac pedig az Cehathitac közzül és à Coritac közzül való Levitác, hogy az Izraelnec Urát Iſtenét felötte nagy fel ſzóval diczérnéc.
20 ES mikor immár reggel felkéſzültec vólna, kiménéc az Thecoa puſztájára: Es mikoron ki indúlnának onnan, megálla Joſaphat és monda: Hallyátoc meg ſzómat Judah és Jeruſálemben lakozóc: Bizzatoc az ti Uratokban Iſtentekben, és legyetec bátorságoſoc: Hidyetec† az Prophé
† Exod. 14. 31. tác beſzédinec, és jó ſzerencézſsec leſztec.
21 Tanáczot tartván pedig az néppel, elöállatá az Urnac énekeſit és diczéröit, hogy à hartzra ménő nép elött ezt mondánac:
* Pſal 136. 1. 22 *) Tiſztellyétec az Urat mert örócké való az ő irgalmaſsága. Mikor pedig elvégeztéc vólna az énekléſt és az diczéretet, az
23 Ur ellenséget ſzerze az Ammonitác, Moabitác ellen, és az Seir hegyén lakozóc ellen, kic jöttec vala Judára, és ő magoc levágác egymáſt. Mert támadánac az Ammon és az Moab fiai à Seir hegybéliec ellen, hogy őket mind eggyig levágnác és elveſztenéc. Es Mikoron mind elveſztettéc volna és Seir hegybélieket, az után egy
24 máſt ő magoc levágác. Az Juda népe pedig méne Miſpe felé, melly az puſztában vagyon, és mikor elteköntet vólna rájoc, czac hólt teſtet lát vala, mert ſenki azoc közzül el nem ſzaladhatot vala.
25 ELméne azért Joſaphat az ő népével, hogy azoknac joſzágokban ſákmánt vetnénec, és találánac náloc temérdec gazdagſágot, és az hólt teſtec-kel drága ſzép ruhákat, mellyeket lefoſztánac róloc, annyira hogy alég vihetnéc el: és harmad napig kapdoſác az nyereſéget

26 get, mert felőtte ſoc vala. Negyed napra
pedig gyűlénec az áldáſnac völgyébe: Mi-
velhogy az URnac ott adánac hálákat, a-
zért azt az helyet hálá adás völgyénec ne-
27 vezéc mind ez mai napig. Megtére azért
Judánac és Jerusálemnec népe Joſaphat
királlyal az ő fejedelmeckel egybe Jerusá-
lembe nagy örömmel: Mert az UR megvi-
gaſztalta vala őket az ő ellenségec veſze-
28 delmével. Béménénec pedig Jerusálem-
be, Nablum, hegedő és trombita ſzóval az
29 UR házába. Es az Iſtentől igen megret-
tentec vala minden orſzágbéliec, mikor
meghallottác vólna hogy az UR hadako-
30 zott vólna az Izrael ellenségi ellen. Meg-
nyugovéc ázért az Joſaphat orſzága, és bé-
keséget ada ő néki az Iſten minden felől.

† 1.Reg.22.41. 31 URalkodéc azért Joſaphat Judán: †
Harmintzőt eſztendős vala mikor u-
ralkodni kezde, és uralkodéc Jerusálem-
ben huſzonőt eſztendeig: Es az annyánac
32 neve Azubah vala, à Silhi leánya. Es já-
rá Aſanac az ő attyánac útan, el ſem távozéc
attól, czelekedvén azt à mi az UR ſzeme e-
33 lőtt kedves dolog vala. De azért még à
magaſſágbéli bálványoc helyeké valánac,
az kőſſégis nem kéſzitette vala az ő ſzivét
34 az ő attyoknac Iſtenéhőz. Az Joſaphat-
nac pedig első és utólſo lett dólgai, meg
vadnac irattatván az Jehunac az Hanani
fiánac könyvében, ki azokat béirta az Iz-
rael királlyáinac könyvébe.

35 AZ után Joſaphat az Judah királlya
megbarátkozéc Ahaziaval az Izrael
királlyával: Ki nagy Iſten ellen való dólgot
36 czelekedett vala. Mindazáltal véle meg-
barátkozéc hogy hajókat kéſzitenénec
mellyeken Tharſisba mennénec, és meg-
37 kéſzitéc az hajókat Eſiongáberben. Pro-
phétála azért Eliezer az Maresából való
Dodova fia Joſaphat ellen, mondván: Mi-
velhogy megbarátkozál Ahaziaval, az UR
mind ſemmié tette az te ſzándékodat. Es à
hajóc mind elromlánac, és nem meheté-
nec Tharſisba raytoc.

XXI. Réſz.

*Meghal az Joſaphát király, kinec helyette u-
ralkodic Joram az ő fia, ki az ő attyafiait mind
megőli, kitől az Edomitác elſzakadnac, kinec or-
ſzágát az Philiſteuſoc elrabollyác. Ki végezetre
bélinec faydalma miatt hal meg.*

† 1.Reg.22.51. 1 NEghala pedig † Joſaphat az
2.Reg.8.16. &c. ő attyaival egyetemben, és
ő köztőc eltemettetéc az
Dávid városában: Es uralkodéc az ő fia Joram ő he-
2 lyette. Vóltac pedig az Jo-
ram attyafiai az Joſaphat fiai ezec: Azariah,
Jehiel, Zacharias, Azarias, Michael és Se-
phatia: Ezec mind Joſaphatnac az Izrael
3 királlyánac fiai valánac. Adott vala pe-
dig ő nékic az attyoc ſoc ezűſt és arany a-
jándékot, drága marhákat, és Judában e-
rős városokat: De az orſzágot Joramnac a-
4 dá, mivelhogy ő vólna elsőſzülőtte. Kez-
de azért Joram az ő attyánac orſzágában
uralkodni, és mikor immár abban mege-
rőſſödőtt vólna, az ő attyafiait mind meg-
ölé, az Izrael fejedelmi közzűlis egynehá-
nyat.

5 HArmintzkét eſztendős korában kez-
dett vala uralkodni, és nyóltz eſzten-
6 deig uralkodhatéc Jerusálemben. Es já-
ra az Izrael királyáinac útokon, az mint az
Achab királynakis házanépe: Mert Achab
leányát vőtte vala magánac feleségűl: Es
az UR ſzemei előtt gonoſz dólgot czele-
7 kedéc. Nem akará mindazáltal az UR
az Dávid házát elveſzteni az ſzövetségért,
* mellyet tett vala Dáviddal, és mivelhogy * 2.Sam.7.13.
igéretet tett vala, hogy adna ő néki ſzövét- 1.Reg.11.36.
neker, és az ő fiainac minden időben. Pſal.132.18.

8 AZ ő királyságának idejében ſzakada
el Edom, hogy Juda birodalmában ne
lenne, és királt válaſztánac magoknac.
9 Joram azért elméne az ő fő emberivel és az
véle való ſzekereckel: Es felkelvén éyjel
megveré az Edomitákat, kic őtet megkör-
nyekeztec vala, és annac ſzekereinec feje-
10 delmit. Mindazáltal Edom ugyan elſza-
kada tőle, hogy az Juda királyſága alatt ne
lenne mind ez mai napig. Ugyan ackoron
elſzakada Libnahis, hogy Joram birodal-
mában ne lenne: mivelhogy elhatta vólna
11 az ő attyáinac URát Iſtenét. Ois rakata
az Judánac hegyein ólтárokat és azt mive-
lé, hogy az Jerusálembéliec paráznalkod-
nánac mind az Juda orſzágabélieckel e-
gybe.

12 JUta pedig azonkőzben az Illyés Pro- a *Illyés Prophéta levele az Joram királlhoz Joſaphatnac fiához.*
phéta a iraſa hozzája, melly igy vala? Ezt
mondgya az te atyádnac à Davidnac U-
Ra Iſtene, mivelhogy nem járál à te atyád-
nac az Joſaphatnac útán, ſem az Juda királ-
13 lyánakis az Aſanac után. Hanem járál
az Izrael királyinac útokon, és megſertez-
tetéd az Judát és az Jerusálemben lakozó-
kat, à mint az Achab házais paráznalko-
déc, annakfelőtte az te atyádfiait megő-
léd, kic ſockal jobbac vóltac náladnál:
14 Imé az UR nagy czapáſt boczát az te népe-
dre, fiaidrais, feleségedre és minden joſzá-
15 godra. Te pedig ſoc nyavalyákban győ-
trettetel, bélednec faydalmiban lészeſz,
mind addig mîglen az te béled naponként
kimégyen a nagy betegségnec miatta.

16 FElindîta azért az UR Joram ellen à Phi-
liſteuſoknac és az Arabiabélieknec el-
méjeket, kic az Szereczeneckel határoſoc
17 valánac. Kic mikoron felindúltac vólna
Judára, reájaűtéuec az orſzágra, és sák-

mánt vetének mindenben valami találtaték á király házában, annakfelőtte fiait és feleségit elvivéc, és tób nem marada meg
b Ugyan ezen mondatic Ahazaſnakis vagy Ochoziasnac. Nevez etic Azariasnakis, C.ſp.22.v.6. fiai kőzzűl, hanem az legkiſſeb, tudniillic
18 Joachaz. b Es mind ezec után megveré
19 ôtet az UR, bélinec ſzertelen nagy faydalmával, melly gyogyithattatlan vala. Lőn pedig egynéhány napoc után, mikor az Prophétától mondott időnec határa eljőtt vólna két eſztendő múlva, az ő béli mind kijára az ő betegségében, és meghala nagy kénokban. Es az kőſség nem égete drága illatú ſzerſzámokat az ő temető helyén, mint az ő attyainac égettec vala.
20 Harmintzkét eſztendős vala mikor uralkodni kezde, és nyóltz eſztendeig uralkodott Jerusálemben. Es mikor minden gőnyőrőségnélkűl élt vólna, eltemetéc ôtet á Dávid városában, de nem á királyoc koporſójában.

XXII. Réſz.

Joramnac hólta után király léſzen Ochozias, kit megől az Jehu az Izraelnec királlya. Athaliah az királyi magot mind megöleti, megmarad czac az Joas, kit az ô nénnye reyte el, és titkon neveli azt, &c.

† 2. Reg.8.24 1 Alaſztác * pedig királyá az Jerusálemnec lakóſi ő helyette az ő legkiſſeb fiat Ahaziat: Mert az ő előtte való attyaſiait mind megőltéc vala azoc a kic az Arabiabélieckel jőttec vala az táborba: Uralkodéc azért Ahazias
† Tremellius fordítya eképpen. 2 az Joramnac Juda királlyánac fia. † Kinec annyának neve Athalia vala, Omrinac leánya, kinec birodalmának negyvenkettődic eſztendeje vala, mikor Ahazias uralkodni kezde, ki czac egy eſztendeig uralkodéc Jerusálemben. Ezis az Achab kirá-
3 lyházánac útain jára: Mert az ő annya vala néki tanáczoſa az iſtentelen czelekedetre. Azért gonoſzúl czelekedéc az UR
4 ſzemei előtt, miképpen az Achab házanépe; mert azoc vóltac tanácz adói attya halála után az ő veſzedelmére.
5 Sőt inkáb mindeneſtől azoknac tanáczoc ſzerint jára, elméne Jorammal az Achab fiával az Izrael királlyával űtkőzetre az Hazael ellen, á Syriabéli király ellen, Gilead Ramotba, holott á Syriabé-
6 liec Jorámot igen megverék. Megtére azért hogy magát gyógyitatná Izreel városban, mert igen meglebeſitetet vala Ramah város alatt, mikor hadakoznéc Hazael cilen, ki Syriabéli király vala. Ahazias pedig az Joramnac Judah királlyánac fia, aláméne hogy meglátná Joramot az Achab fiát Izreelben, mert igen beteg vala
7 Iſtentűl vala pedig Ahaſiasnac romlása, hogy Joramhoz menne. Mert mikor oda ment vólna, kijóve Jorammal Jehu eleibe, ki Nimſi fia vala, kit az UR megkenetett vala, hogy az Achab házanépét ki-
8 gyomlálná. Lőn azért mikor * Jehu az * 2 Reg.10.6.13. Achab házán boſzſzút állana, az Judah fe- 17.
jedelmire találkozéc, és az Ahazias attyaſiainac fiaira, kic Ahaziaſnac ſzolgálnac
9 vala, és megőlé ôket. Ahaziatis keresé, kit megtalálá, és megfogác, (ki Samariában reytezett vala el,) hozác azért ôtet Jehuhoz, kic ôtet levágác és eltemetéc: Mert ezt mondgyác vala: Ez az Joſaphat fia, ki keresi vala az Urat, tellyes ſzivéből. Es nem vala immár ſenki az Ahazias háza népe kőzzűl, ki elég vólna az orſzágnac birodalmára.
10 TOvábba * Athaliah az Ahazias an- † 2. Reg. 11.1. nya, látván hogy az ő fia meghólt vólna, felkele és megőleté az Juda házanépé-
11 nec minden királyi magvát. De Joſabath az király leánya vővé Joaſt az Ahazias fiát, és kivivé titkon ôtet az király fiai kőzzűl, kic megőletetnec vala, és elreyté azt, és az daykáját az ágyasházba: Es eltitkolá ôtet Joſabath az Joram király leánya, ki vala az Jojada Pap felesége, (mert az Ahaziaſnac húga vala,) az Athalia előtt, hogy azt meg
12 ne ólhetné. Es vala ő vélec az UR házában elreytetvén hat eſztendeig: Athaliah aſzſzony pedig birja vála az főldet.

XXIII. Réſz.

Jojada Pap királlyá téteti az Ochozias fiái Joaſt. Az Athaliat megöleti. Az Baal házát elrontattya, és az Iſten házában minden tiſzteket helyére állat.

1 AZ * hetedic eſztendőben * 2. Reg 11.4. pedig megerősődéc Jojada, és melléje vővé az ſzővetségben az ſzázadoſokat, Azáriaſt az Joram fiát, Iſmaelt az Johanan fiát, Azariat az Obed fiát, Maaſejat az Adaja fiát, és
2 Eliſaphatot az Zichri fiát. Az Judah orſzágát pedig kőrűl eljárván, ősſzegyűjtéc az Judánac minden városiból á Levitákat, és az Izraelnec fejedelmit, és jővénec Je-
3 rusálembe. Szővetséget tőn pedig mind az egéſz gyülekezet az királlyal az Iſten házában: Minekutánna Jojada eckeppé ſzóllott vólna nékic: Imé a király fia fog uralkodni, az † mint az UR ſzóllot vólt az Dá- † 2. Sam.7.13.
4 vid fiairól Azért dolgotoc ez légyen, Sup. 21.7. harmad réſz kőzzűletec, kic az ſzombatra ſzoktatoc feljőni az Pápoc és az Levitác
5 kőzzűl, aytónálló légyen. Az harmad réſz pedig az király házánál, és harmad

réſz

réſz az fő kapúnál állyon. Az egéſz kőſſég légyen az UR házának tornátzában.
6 Senki ne mennyen bé az UR házába, hanem ezec az Papoc, és az kic ſzolgálnac az Levitác közzűl, ők menyenec bé, mert ſzét dologra rendeltettec, az gyűlekezet tartſa
7 magát az UR paranczolattyához. Es az Levitác környülvegyéc az királt, kineckinec mind fegyvere légyen, és valaki bémēne az Templumba, ottan megőletteſſéc, és az király mellet legyetec mikor bémégyen
8 és mikor kijővend. Es mind az ſzerint czelekedénec à Levitác és az Judánac gyűlelekezete, az mint ő nékic paranczolta vala az Jojada fő Pap, és kiki mind melléje veſzi vala az ő birodalmában való férfiakat: mind azokat az kic felmennec vala az ſzombatra, mind az kic kijőnec vala: Es az Jojada Pap nem engedé hogy à Levitáknac
9 ſeregec elmenne. Es ada Jojada Pap à ſzázadoſoknac dárdákat, paiſokat, mellyec Dávid királyé vóltac, mellyec az Iſten há-
10 zában valának. Es állatá az egéſz gyűlekezetet (kiknec fegyverec kezekben vala,) az háznac jobb réſzétől fogva à háznac bal felől való réſzéig, az óltár mellet és az ház
11 mellet à király környűl. Ackoron kihozác az király fiát, és à királyi coronát fejébe tévéc, és az királyhoz illendő ékeſſéget reája adác, és királlyá tévéc őtet, és megkenéc Jojada és az ő fiai, és mondánac: Eellyen az király.
12 MIkoron pedig meghallotta vólna Athalia aſzſzony az futoſó népnec zégését, kic az királt dicziric vala, ackoron ois felméne az nép kőzzé az UR házába.
13 Holott mikor látta vólna, hogy az király állana az ő oſzlopánál az Templumnac bémenetelinél, és az fejedelmec és az trombitáſoc à király mellet vólnának, és latná hogy à föld népeis őrűlne, trombitálna, és az enekeſec az zengő ſzerſzámockal énekelnének: Athalia aſzſzony azonnal ruháit kezdé ſzaggatni magán, és monda: Pártolas vagyon, pártolas. Kihivá pedig Jojada Pap az ſzázadoſokat, az ſeregec hadnagyit, mondván nékic: Engedgyétec hogy mennyen ki à nép kőzzőtt, és valaki utánna menne, megőletteſſéc. Mert ezt mondgya vala az fő Pap, ne őllyétec meg őtet az
15 UR házában. Adánac azért néki helyet hogy kimehetne, és mikor béjutott vólna az király háza felé az lovaknac kapuján, ott vágác le őtet.

† *Vagy: Az Iſten kőzőtt.*

16 SZövetséget tőn pedig Jojada, ő maga † kőzőtt, az nép kőzőtt és az király kő-
17 zőtt, hogy ők az UR népei lennének. Béméne azért mind az ſokaság az Baal házába, és azt elrontá mind óltárival és mind bálványival egybe. Az Matthant pedig az
18 Baal Papját az óltárok előtt megőlék. Es helyére állatá Jojada az tiſzteket az Ur házában, mellyeket biztac vala az Papokra és Levitákra, kiket Dávid elrendelt vala az UR házában, hogy áldoznának az URnac, az mint az Moſes törvényében megirattatott, nagy vigaſsággal és énec ſzóval, az Dá-
19 vid rendeléſe ſzerint. (Helyére állatá pedig az aytón állókat is az UR házának kapuira, és ſemmi dologban való tiſztátalan
20 bé nem mehet vala.) Aztán, melléje vévé az ſzazadoſokat és az fo urakat, mind azockal egyetemben az kic az kőſſégē uralkodnac vala, és mind az föld népét, és kivivé az királt az UR házából, és bémenénec à király házának nagyobic kapuján, és helyheztetéc az királt az királyi ſzékben.
21 Nagy őrőmben lőn azért az földnec népe, és az városis megnyugovéc: minekutánna Athalia aſzſzont megőléc.

XXIV. Réſz.

Joas király az Jojadának éltében az Iſten törvényeſzerint él, és az Iſten házát megeppíti. Az Jojada hólta után bálvány imádáſra hajol, és megőleti Zachariaſt az Jojada fiát. Megveretetic az Syriabéliektől, azután az ő maga ſzólgaitól megőlettetic.

1 IEt * eſztendős vala Joas à mikor uralkodni kezde, és uralkodéc Jerusálemben negyven eſztendeig, az annyának neve Sibia vala, Beerſebabéli. Es czelekedéc
2 Joas az Ur előtt kedves dolgot Jojada Papnac tellyes éltében. Vőn pedig néki Jojada két feleséget, és nemze fiakat és leányokat.

* 2. *Reg.* 12. 1.

4 EZec után végezé magában Joas, hogy
5 az UR házát megeppitené. Es őſzvehivatá az Papokat és az Levitákat, és monda nékic: mennyetec el az Juda városira, és ſzedgyetec az Izrael népétől fejenként pénzt, hogy eſztendőnként az ti Iſtentec házát eppitséc meg, ti pedig ez dologban hamar eljárjátoc. Es nem ſietének az Levi-
6 ták. Ezokaért hivatá az király Jojadat az Papi fejedelmet, és mőda néki: Miért nem kéſzerittetted az Levitákat, hogy béhoznác Judából és Jerusálēből az ajándékot, mellyet rendelt Moſes az UR ſzolgája, és az Izraelnec gyűlekezeti, az gyűlekezetnec sátorához?
7 Mert amaz Iſtentelen Athalia és az ő fiai elpuſztîtottác az Iſten házát, és
8 az Iſten házához rendeltetett joſzágot az bálványokra kőltőttéc. Es mikor paranczolt vólna az király, ſzerzénec egy ládát, mellyet letévénec az UR házá-
9 nac kapuja előtt. Es meghirdetéc Judában és Jerusálemben hogy hoznác el az URnac az ajándékot, mellyet az Iſten ſzolgája à Moſes * rendelt vólt,

* *Exod.* 30. 12. 13. 14. 15. 16.

és paranczolt az puſztában az Izraelnec.
10 Ackor nagy örömmel az fejedelmec és az
kóſſég hozánac és hányánac pénzt az lá-
11 dába, mîglen megtelnéc. Lón pedig mi-
kor az ládát vinnéc à király gondviſelőjé-
hóz a Levitác által, (mert mikor láttác
hogy az pénz ſoc vólna, az királynac iró-
deákja, az fő Papnac válaſztott emberével
ſzembe léſzen vala,) hogy megűreſſitenéc
az ládát, az után iſmét helyére téſzic vala
azt: Es ezt mivelic vala minden napon: Es
12 nagy ſumma pénzt gyűjténec. Es adá azt
az király Jojadánac, ki az UR háza kórnyúl
való ſzolgálatnac gondviſelője vala: Es fo-
gadánac favágókat, meſter embereket az
UR házánac megeppîtésére, vas és értz
miveſeketis fogadánac az UR házánac
13 megerőſſitésére. Munkalkodánac azért
az miveſec, és az ő kezec által az romláſoc
14 megeppűlénec. Mikoron pedig elvégez-
téc vólna, vivéc az királynac és az Jojadá-
nac eleibe az maradéc pénzt, mellyből czi-
nálánac az UR ſzolgálattyához való edé-
nyeket, ugy mint temiénezőket, kalánok-
kat, arany és ezűſt edényeket: Es áldoznac
vala ſzűnetlen az Iſten házában Jojadánac
tellyes életiben.
15 MEgvénhedéc pedig Jojada és megele-
gedvén életével meghala: Száz har-
16 minaz eſztendős korában hala meg. Es
eltemetéc őtet az Dávid király városában,
az királyoc között, mivelhogy kedves dól-
got czelekedett vólna Izraelben, mind I-
17 ſtenvel ſ. mind az ő házával. Minekután-
na pedig meghala Jojada, eljövénec az Ju-
da fejedelmi., és térdet fejet haytánac az
király előtt: Es az király engedé nékic.
18 Es hátrahagyvan az ő attyoknac URánac
Iſtenénec házát, ſzolgálánac az berkeknec,
és azokban való balványoknac: Melly vé-
tekért lőn az URnac Judára és Jerusálem-
19 re igen nagy haragja. Es küldé az Ur hoz-
zájoc prophétákat hogy azoc által hozzá-
ja hivatná őket, kic bizonságot tévénec
nékic, de ugyan nem fogadác.
20 AZ Iſten lelke pedig felindita Zachari-
aſt az Jojada fiát, és felálla az nép kő-
zött és monda nékic: Ezt mondgya az I-
ſten, miért hagyátoc hátra az URnac pa-
ranczolatit? Nem haſznaltoc vélé: Mivel-
hogy hátrahattátoc az URat, őis hátrahág'
21. titeket. Azoc pedig reája támadván, u-
gyan ott az UR háza tornátzában † meg-
kövezéc őtet az király paranczolattyából.
22 Es nem emlekezéc meg Joas király az jó
tétemenyről, mellyel az o attya az Jojada
vala ő hozzá éltében, hanem megoleté â
fiát: Mikor pedig meghalna, ezt mondá:
Látlá meg az UR és â itéllye meg.
23 LŐn pedig az eſztendő forgásában, az
Syrabéli király hada felindúla Judá-
ra és Jerusálemre, és mind eggyig elveſztéc
az fejedelmeket à nép közzül, és az raga-
dománt küldéc Damaſcumba az király-
24 nac. Mert noha kéves magával jőtt va-
la rájoc à Syriabéli király, mindazáltal az
UR kezekbe adá az ſzántalan ſoc népet,
mivelhogy az ő attyoknac Iſtenét elhat-
tác vólna: Az Joaſonnis boſzút állánac.
25 Es mikor tőle elmentec vólna, és hattác
vólna őtet nagy betegségekben, pártot ű-
ténec ellene magokban az ő ſzólgai az Jo-
jada Pap fiának halalaért, és megőléc őtet
ugyan ágyában: Es minekutánna meghólt
vólna, eltemetéc őtet az Dávid városában,
26 de nem az királyoc koporsójában. Ezec
támadtac vala pedig reája: Zabad, az Am-
monbéli Simeat fia, és Jozabad az Moab-
27 béli Simrith fia. Az ő fiainac pedig ſzá-
moc, és az ravás ſzedés, melly ő idejében
lótt, az Iſten házánakis megeppitéſe, bő-
ſséggel megvadnac irattatván az királyok-
ról való könyvben: URalkodéc pedig ő
helyette az ő fia Amaſias.

XXV. Réſz.

Amaſias király megőli azokat, az kic az: ő attyát Joaſt megőltéc vala. Az Edomitákat: megveri, és azoknac bálványokat imádgya, melly dologért az Prophétától megfeddetic. Az Izrael királlyától megveretteticz, és az után megőlettetic.

1 UſzonŐt * eſztendős ko- * 2.Reg.14.2.
rában kezdett vala Ama-
ſias Uralkodni, és huſző-
kilentz eſztendeig Ural-
kodéc Jerusálemben, az
annyának neve Jehoadan
vala, Jerusálemből való.
2 Es kedves dolgot czelekedéc az UR előtt,
de azért nem tiſzta ſzivel.
3 LŐn pedig az után hogy országábā meg-
erőſſödéc, megőlé az ő ſzólgait, kic az
4 ő attyát megőltéc vala. De azoknac fio-
kat meg nem őleté, hanem az ſzerint cze-
lekedéc, az mint à törvényben à Moſes kő-
nyvében megvagyon irattatván, mellyben
Iſten igy paranczolt vólt, mondván: * Meg * Deut. 24. v.
ne őlettеſſenec az atyác az fiakért, és az h- 16.
akis meg ne őlettеſſenec az atyákért, ha- 2.Reg.14.6.
nem kiki mind az ő sájatt bünejért ólet- Jer. 31.30.
teſſéc meg. Ezech.18.20.
5 ÖSzvegyűyté annakfelőtte Amaſias az
Juda népét, és válaſzta ő közzülőc az
atyáknac házoc népe ſzerint Judában és
Benjaminban ezeredeſeket és ſzázadoſo-
kat: Es megſzámlálá őket húſz eſztendő-
sóktül fogvān és kic fellyeb valának, és ta-
lála azoc közzül válogatott fegyver fogha-
tókat, kopjáſokat és paiſoſokat, háről az
6 ezert. Annakfelőtte bérle az Izraelitác
közzül ſzáz ezer erős férfiakat ſzáz talen-
tumba.

7 tumba. Eljőve pedig az Iſten embere ő hozzája, mondvan: O király az Izrael népe te veled el ne menyen, mert az UR nem lészen az Izraellel, tudniillic az Epraimnac
8 fiaival. Ha pedig kétes vagy benne, készűly az viadalhoz; de ugyan megverettetel az te ellenségedtől: Mert Iſten hatalmában vagyon mind az nyereség mind az veſztés.
9 Ackoron monda Amaſias az Iſten emberének: Mit mivellyünc à száz talentum ezüſt felől, az mellyet immár megadtam az Izrael népének? Es felele az Iſten embere: Az UR tenéked annál ſockal többet ad-
10 hat. Kiválaſztá azért azokat Amaſias, az kic Ephraimból jöttec vala ő hozzája, hogy iſmeg menénec helyekre: Melly dologért igen megharagvánac az Judah né-
11 pére, és megtérénec nagy búsúlva. Amaſias pedig megbátorodván, kiinditá népét, és méne az sós völgybe, és megvere az Seir
12 fiai kőzzűl tíz ezeret. Iſmeglen az Judah fiai tiz ezer elevent fogánac, kiket vivénec egy magas kőſzikla tetejére, és onnan nyakraföre letaſzigálác őket, és mind elſzaka-
13 dozánac. Az melly hadat pedig megtérített vala Amaſias, hogy ő véle ne menne az hadban, Judánac városira ütenec Samariától fogva mind Bethoronig: Es levágván három ezert azoc kőzzűl, nagy ſoc nyereséget vivénec el.
14 Lőn az után hogy Amaſias megtére az Edomitáknac megverésekből, az Seir fiainac Iſtenit elhozá, és Iſten gyanánt tiſztelé azokat, kic előtt magát meghaytya vala, és azoc előtt jó illatottészen vala. Ezokaért megharagvéc az UR Amaſiára, és boczátá Prophétáját hozzája, és mő-
16 da néki: Miért imádád annac az népnec Iſtenit kic meg nem ſzabadithatác az ő népeket az te kezedből? Lőn pedig az után, mikoron ecképpen ſzóllot vólna à királynac, monda az király néki: Minem
16. tanáczoſa vagy te az királynac? Halgas, mert gonoſzúl járſz. Meg ſzűnéc azért az Prophéta, mineкutánna ezt módotta vólna: Látom hogy Iſtē el akar téged veſzteni, mivelhogy ezt miveléd, és tanáczomat nem fogadád.
17. AMaſias pedig az Iudah királlya, tanáczot tartvan követet külde Joashoz az Joachaz fiához, ki Jehunac fia vala, az Izrael királlyához mondván: Jöy hoz-
18 zám, légyűnc ſzemben egy máſſal. Ackoron Joas Izrael királlya, illyen válaſzt tőn Amaſiaſnac, az Judah királlyának? Az Libanus hegyén való tővis, küldé az Libanuſon való Cedrus fához, hogy ezt mondánac: Az te leányodat add az én fiamnac feleségűl, azonközben azon elmévén egy fene vad, melly az Libanuſon lakic vala, el-
19 tapodá azt az tőviſſet. Te magadban igy gondolkodtál: Megverém az Edomitákat, azért fuvalkodtál fel magadban hogy diczékedgyél. Kérlec maradgy otthon, miért ſzerzeſz magadnac veſzedelmet, hogy mind te ſ-mind Judah elveſzen általam.
20 De ugyan nem nyughatéc Amaſias, mert Iſten elvégeſzte vala hogy az ellenség kezében adná, mivelhogy az Edomitáknac
21 bálvány iſtenit imádtác vólna. Felindula azért Joas az Izrael királlya, és ſzemben ſzállánac egy máſſal, ő és Amaſias Judánac királya, Bethſemeſnél melly Judában va-
22 gyon. Es Juda megveretteténec az Izrael népétűl, és kikimind ſzalada az ő sátorá-
23 hoz. Amaſiaſt pedig az Judah királlyát az Joas fiát, ki Jehoahaz fia vólt, Joas az Izrael királlya elfogá Bethſemesben, és vivé Jerusálembe, és Jerusálemnec kőfalát letöré az Ephraim kaputól fogván mind a ſzegeletnec kapujáig négyſzáz ſingnire.
24 És mind az aranyat, mind az ezüſtot, és minden féle edényeket, az mellyec találtánac az Iſten házában az Obededom birtoka alatt, és à király házának kénczei kőzőtt, az főfő népeknec fiaival egyetemben,
25 mind Samariába vivé. Éele pedig Amaſias az Joas fia, az Juda királlya, minekutánna meghala Joas az Jehoahaz fia az Iz-
26 rael királlya, tizenőt eſztenneig. Az Amaſiaſnac pedig több lőtt dólgai elsőc és utólſoc, avagy ninczeneke megirattatván az Judah és az Izrael királyinac könyvében.
27 MErt attól fogva hogy Amaſias az Urtól elſzakada, mikor Jérusálemben mind ellene támattac vólna, Lachisba ſzalada: Es küldénec utánna Lachisba, és u-
28 gyan ott megőléc. Es elhozác onnét lovakon, és eltemetéc őtet az ő attyai közőtt Judánac városában.

XXVI. Réſz.

Uzias léſzen király Judában az Amaſias helyében. Az Philiſtéusokon diadalmat veſzen. Megveretic beelpoklosággal: hogy az Papoc tiſztibe hágott vólna. Meghal, és ő helyette király léſzen Jotham az ő fia.

1 ACkor előhozván az egéſz Judah nemzetsege Uziást * (ki tizenhat eſztendős vala,) királlyá tévec őtet az ő attya helyett Amaſias he-
2 lyett. Ezeppíté meg Elotot, mellyet Judánac megvón, minekutánna az Amaſias király meghólt vólna az ő
3 attyaival egybe. Tizenhat eſztendős korában kezdett vala uralkodni, és ötvenkét eſztēdeig uralkodéc Jerusálemben, az annyánac neve Jéckoliah vala, Jerusálemből
4 való. Ez czelekedéc az UR előtt kedves dolgot, az mint az o attya Amaſias.

* 2. *Reg.* 14, 21.

1 Es kereſi vala az Iſtent Zacharias Prophéta idejében, ki az Iſteni látáſokban tudós vala, valamíg pedig az URat keresé, jó elómenetelt adott néki Iſten.

6 MErt kimenvén hadakozéc az Philiſtéuſoc ellen, és Gathnac, Jabnenac és Aſdodnac kerîtéſit letóré, és eppîte városokat azoc tartományábã, és âPhiliſtéuſoc földében. Es megſegéllé ótet az Iſten
7 âPhiliſtéuſoc ellen és az Arabiabéliec ellen, kic lakoznac vala Gur mezején és Ha-
8 meunimban. Adánac az Ammonitákis ő néki ajándékot, és kiméne az ő hîre neve ſzintén Egyptumîg, mert felótte igen felnevekedett vala az ő hatalma.

9 MErt eppîte Uzias tornyokat Jeruſálemben à ſzegelet kapunac felótte; az vólgy kapuja felótt, és az ſzegeletnec kapuja felótt, és igen megerőſſiteté azo-
10 azokat. Az puſztábañis tornyokat raka, és ſoc kűtakat áſa, mert ſoc nyája vala mind az vólgyekben, mind az tér földőn, és ſoc majorkodó ſzólgai, vintzeléri az hegyekben és â Charmelűſon: Mivelhogy az ma-
11 jorkodáſnac ſzeretője vala. Vala pedig Uzijanac hadokozó nepeis az ſzerint az mint meg vólr ſzámláltatván az Jejel Secretarius által, és az Maaſeja tiſztartó által à Hananias paranczolattyából, ki vala az ki-
12 rály fejedelmi kózzúl egy. Az czelédeknec fejedelminec mindeneſtől fogva való ſzámoc, az erőſſec kózzül, két ezer és hatſzáz
13 vala. Es czeknec birodalmokban valánac igen erős hadakozóc háromſzáz ezeren, hét ezeren és ótſzázan, kic vitézi módón forgolodnac vala hogy mindenkor az
14 királt megſegéllenéc ellenségi ellen. Készîte pedig az ő hadának Uzijas paiſokat, kopjakat, ſiſakokat, pantzélokat, íveket,
15 és parittyába való kóveket. Készîte annakfelotte Jerusálemben nagy meſterséges hadakozó ſzerſzámokat, mellyec lennénec az tornyoc tetejében, és az kőfalnac ſzegeletin, nyîlaknac és nagy kóveknec kihaygáláſokra. Es az ő hîre neve minden felé kiméne: mivelhogy czudaképpen forgatná magát, a miglen megerőſsődnéc az birodalomban.

16 MIkoron pedig immár ecképpen megerőſsődött vólna, magában felfuvalkodéc, mîglen mágat megterteſztetné, és vétkezéc az ő URa Iſtene ellen: az UR Templomába béméne, hogy az fuſtőlő
17 óltáron fűſtölne. Béméne pedig ő utánna Azarias Pap, és ő véle az UR Papjai nyóltz-
18 vanon, igen erőſſec. Es elleneállánac Uzijaș kiralynac, és mondánac néki: Uzijah, nem te dólgod az URnac fuſtölni, hanem az Aaron Pap fiaijé, kic arra ſzenteltettec. Meny ki ez ſzent helyből: Mert igen vétkezel: tiſztelségedre ſem lészen az UR
19 Iſtentul. Es megharagvéc az Uzijas, ki: nec kezében vala az fűſtűlő ſzerſzám hogy fuſtőlne, és mikor ecképpen haragudnéc az Papokra, b bélpokloſság támada â homlokán ugyan az Papoc előtt az UR
20 házában az fuſtőlő óltár előtt. Es mikor tekintet vólna ő reája Azarias az fő Pap, és ő véle mind az tób Papoc, látác az bélpokloſságot az ő homlokán, és hamar
21 elűzéc ótet onnét, és keſzerîtéc kimenni, mert az UR megverte vala ótet. Es lőn Uzijas mind halála napjáîg bélpoklos: és lakic vala egy magánac való ſzabados házban, mert az URházából kivettetet vala. Jotham pedig az ő fia birja vala az király
22 házát, és itéletet téſzen vala az föld népénec. Uzijanac pedig az ő első és utólſo
23 dolgait megirta az Eſaias Prophéta az Amos fia. Es meghala Uzijas az ő attyáival egybe: Es eltemetéc ótet az ő attyai kőzőtt az királyoc temető mezején: Mert ezt mondgyác vala felőle, bélpoklos vólt Es uralkodéc Jotham az ő fia ő helyette.

b *Rettenetes példa azoc ellë, kic hivatalnélkűl az egyhazi ſzolgalatba avatkyac magokat.*

XXVII. Réſz.

Jotham király uralkodic az Uzias után, ki az Ammonitakat megveri. Jotham után uralkodic az ő fia Ahaz. 2. *Reg.* 15. 33..

1 HUſzonőtesztendős vála Jothã mikor uralkodni kezde, és tizenhat eſztendeîg uralkodéc Jerusálemben: Az annyánac neve Jeruſa
2 vala, az Sadoc leánya. Es czelekedéc kedves dolgot az Ur előtt mint ſzintén az ő attya Uzzias: (Czac hogy az UR Templomába bé nem mégyen a vala,) de az kőſség még vétkezic vala.

a *Tudniillic mint az ő attya ot bément vala az papoc tiſzti ellen.*

3 EZ eppîté meg az UR házának felső kapuját, az vár kerîtéſennis ſokat eppîte.
4 Annafelótte az Judah hegyes földén városokat eppîte, és az ſzép ligetes erdőkőn palotákat és tornyokat rakata.

5 ES hadakozéc az Amnon fiainac királyoc ellen, kiket megvere: Es adánac néki az Amnon fiai azon eſztendőben ſzáz talentum ezűſtőt, és tíz ezer véka búzát, tiz ezer véka árpátis. Es fizettec vala ő néki az Ammon fiai az másodic és harmadic eſztendő-
6 bennis. Megerőſsődéc azért Jotham, mert az ő útait viſeli vala az ő URa Iſtene előtt.
7 Jothamnac pedig az ő tób dólgait, hadakozáſit és útait, megirtác az Izrael és az
8 Judah királyinac kőnyvőkben. Hűſzonőt eſztendős korában kezdet vala uralkodni és tizenhat eſztendeîg uralkodéc
9 Jerusálemben. Es meghala Jotham az ő attyaival egybe, és eltemetéc ótet à Dávid városában: Es uralkodéc Ahaz az ő fia ő helyett.

XXVIII.

* *Tremellius: Mivelhogy czudaképpen jegiretnéc Iſtentől.*

XXVIII. Réſz.

Az hitetlen Achaz király, az Syriabéliektől, Izraelitáktól, Edomitáktólés Philiſtéuſoktól mikor igen megrontatot vólna, az Aſſyriabéli királnac ſegitségéhez folyamodic, kitől mivelhogy meg nem ſegittethetic, ſockal nagyob bálvány imádásba eſic, hogy nem az előtt vólt. Meghal Achaz, és Ezechias uralkodic helyette.

1 HUſz eſztendős vala Achaz mikor uralkodni kezde, és tizenhat eſztendeig uralkodéc Jerusálemben, és nem czelekedéc kedves
2 dólgot az UR előtt. Hanem jára az Izrael királyáinac útokon, és bálványokat czinálta-
3 ta az Baal tiſztelségére. Annakfelőtte temiénezeis az Hinnom fiának vőlgyében, fiaitis megégeté tűzben az pogányoknac ſzokáſoc ſzerint, kiket az előtt az UR az I-
4 zrael fiai előtt az földről kiűzött vala. Aldozéc és temienezeis az hegyec tetején, az halmokonis és minden zőld fa alatt.

a 4 Reg. 16. 2.

5 EZokaért az ő URa Iſtenc adá őtet az Syriabéli kiráły kezébe; és őtet igen megveréc, és nagy nyereséggel járának, mellyet Dámaſcusba vivénec: Annakfelőtte az Izrael királlya kezébenis adattatéc,
6 és azis őtet igen megveré. Mert Pecah az Remalia fia az Juda népében egy nap levága ſzáz húſz ezer embert, mind az erőſ-
7 sét: Mivelhogy az ő URokat Iſteneket hátrahattác vólna. Annakfelőtte az Ephraimbéli hatalmas Zichri megőlé Maaſiat az király fiát, Azricatis az király házának gondviſelőjét: Elhanatis, ki az király után
8 máſodic vala. Fogának iſmét az Izrael fiai az ő attyokfiai közzül, kétſzáz ezer aſzszonyi állatot, fiakat, leányokat, és nagy ſoc ioſzágot koborlának el ő tőlőc: és azzal az nyereséggel mennec vala Samariába.

9 VAla pedig *Samariában* az URnac Prophétája, kinec neve Oded: Ki eleibe menvén az hadnac az melly Samariába mégyen vala, monda az hadnac: Imé az ti atyaitoknac az UR Iſtennec az Juda ellen felgerjedett haragjáért adta *az Iſten* őket kezetekbe, és ſokat levágátoc közzülőc az ti nagy búſulaſtokban, melly ſzintén az é-
10 gig felhata. Es immár moſt arról gőndolkodtoc hogy az Judának és az Jérusálemnec fiait birodalmatoc alá veſſétec, hogy néktec ſzolgaitoc és ſzólgaló leányitoc legyenec: Avagy nem téſziteké ezzel magatokat à ti URatoknál Iſtenteknél bűnő-
11 ſőcké? Azért hallyátoc meg ſzómat, vigyétec viſzſza az ti atyátokfiai közzül való foglyokat, kiket ide hoztatoc: Mert ha ezt nem mivelitec, az URnac nagy haragja
12 léſzen raytatoc. Ackor felkelénec az Ephraimból való fő népeknec férſiai, tudniillic Azarias az Jehohanan fia, Berechias az Miſſillemot fia, Ezechias az Sallum fia, és Amaſa az Hadlai fia, azoc ellen kic az via-
13 dalból jőnec vala. Es mondánac nekic: Ne hozzátoc ide bé az foglyokat, mert felőtte igen nagy bűn léſzen ez az mit akartoc mivelni, és ezzel az mi bűneinket megſokaſityátoc: Mert ennélkülis ſoc bűnünc vagyon: és az URnac haragja vagyon az I-
14 zraelen. Az had azért az foglyokat, és az nyereséget ugyan ott elhagyác à fejedel-
15 mec előtt, és a gyűlekezet előtt. Es felállánac az megneveztetet ſzemélyec, és fogác az foglyokat, és az kic mezítelenec valánac kózzülőc felőltőztetéc az nyereségből: felőltőztetéc *mondom* azokat, ſarukotis adánac lábokba: ételt és italtis adánac nékic: Megis kenéc őket, és elvivéc ſzamárokon, tudniilic az betegeſeket: és vivéc őket az pálma fáknac városába Jerichoba az ő attyokfiaihoz, az után ők megtérénec Samariába.

16 AZ időben * kűlde Achaz király az Aſſyriabéli királyhoz, hogy lennénec
17 néki ſegitséggel. Mert az Edoméuſokis eljőttec vala, és az Juda népe kőzzül ſokat
18 levágánac és rabokat fogánac. Az Philiſtéuſokis mind ellepéc az mező városokat. Judátis dél felől: Es megvévéc Bethſemeſt, Ajalont, Gederotot, Sochotis, és annac faluit: Thimnat és minden faluit, Gimzotot
19 és faluit, és ott laknac vala. Mert az UR megalázta vala Judát Achazért az Izrael királlyájért, [a] mert az Judát elhaytotta vala hogy vétkeznéc az UR ellen. Eljőve a-
20 zért ő hozzá Thilgat Pilneeſer az Aſſyriának királlya, ki ő néki lón ártására, és sémi
21 ſegitséggel nem lehete. Mert Achaz az UR házát, az királyét, az fejedelmekét megfoſztá, és az Aſſyriabéli királynac ada ajándékot: de ugyan nem lőn ſegitséggel néki.

* 2. Reg. 16. 7.

[a] *Acházt mondgya Izrael királyának, noha Juda királlya vólt, holott az Izrael nec neve az egéſz Izraelért, az az, mind az tizenket nemzetségért vétotic.*

22 VAlamikor pedig az UR őtet megſzorongattya vala, annál inkáb vétkezic
23 vala az UR ellen: Az Achaz vala az. Mert az Damaſcumbéli iſteneknec áldozic vala, az kic őtet megvertéc vala, ezt mondván: Mivelhogy az Syriabéli királyoknac iſteni igen ſegéllic őket, azért énis azoknac áldozom hog' ſegéllyenec engemetis: holott mind néki mind az egéſz Izraelnec azoc
24 vóltac rőláſokra. Es őſzvehordá Achaz az Iſten házának edényit, és mind őſzvetőré azokat, és az UR házának aytaját bézárlá, és őltárokat raka magának Jerusálemnec minden ſzegletiben.
25 Judának városibanis eppíte őltárokat, hog' az idegen Iſteneknec temienezne: és az ő attyáinac Urát

26 Iſtenét ecképpen haragra felingerlé. Az
ő több dólgai és útai mind elsőc mind utólſoc megvadnac irattatván az Juda és az I-
27 zrael királyinac könyvékben. Meghala pedig Achaz az ő attyaival, és eltemetéc Jerusálem városában: Mert nem vivéc őtet az Izrael királyainac koporsóiba: Es uralkodéc az ő fia Ezechias ő helyette.

XXIX. Réſz.

Ezechias minekutánna királyá tétetet vólna, az Iſteni tiſzteletet helyére állattya. Paranczollya az papoknac hogy magokat megſzenteljék az Templomot megtiſztitsác. Melyben azután ő az kőſſéggel az Papoc és Levitác ártal ſoc áldozatockal áldozic nagy örömmel, &c.

2.Reg.18.1.&c.

EZechias kezde uralkodni, mikor vólna huſzonőt eſztendős, és uralkodéc huſzonkilentz eſztendeig Jerusálemben: az annyánac
2 neve vala Abijah, az Zacharias leánya. Es czelekedéc minden kedves dolgot az UR előtt, az mint Dávidis az ő attya.

3 AZ ő királyságának első eſztendejében az első hólnapban, megnîtá az UR házának aytait, és azokat meg-
4 uyitatá. Es az Papokat ſ-áz Levitákat egybegyűyteté az Napkelet felől való útzá-
5 ba. Mondván nékic: hallyátoc meg ſzómat Levitác: Mindgyárâſt magatokat ſzétellyétec meg, az ti atyaitoknac URának Iſtenének házátis ſzétellyétec meg és minden undokságot az ſzent helyről hordgya-
6 toc ki. Mert igen vétkeztec az mi atyáinc, és az mi Urunc Iſtenünc előtt gonoſzt czelekedvén hátrahattác őtet, és az UR sátorától elfordúlván háttal fordúltanac ő
7 hozzá. Az tornátznac aytaitis bézártác, az ſzővétnekeketis mególtottác, az temienezéſtis elhagytac: nem áldoztac az Izrael
8 Iſtenének az ſzent helyen. Es ezért vólt az URnac illyen nagy haragja az Judán és Jerusálemen: és adta vólt őket rabságra és puſztúláſra, nevetségre, az mint ti magato-
9 kis láttyátoc. Es imé az mi atyáinc fegyver miatt húllottac el, fiainc, leányinc és
10 feleségine fogságba vitettenec ez dologért. En azért elvégeſztem magamban, hogy az Izraelnec URával Iſtenével ſzövetséget ſzerzec, hogy haragját tőlünc elfor-
11 ditſa. Szerelmes fiaim ne tevélegjetec: mert az UR titeket †elválaſztott, hogy ő néki ſzolgállyatoc, hogy ſzólgai legyetec, és ő előtte jó illatot ſzerezzetec.

†Exod.28.1. Num.3.6. és 8. 14.és 18.2.

12 FElkelénec azért a Levitác, Mahat az Amaſai fia, Joel az Azarja fia, kic Cehathitác valánac: az Merari fiai kőzzűl pedig, Cis az Abdi fia, és Azaria az Jehalelel fia: Az Gerſonitác kőzzűl pedig Joah az Zim-
13 mah fia, és Edem az Joah fia. Az Eliſaphã fiai kőzzűl, Simri és Jejel: Az Aſaph fiai kőzzűl pedig, Zacharias és Matthania.
14 Az Heman fiai kőzzűl, Jehiel és Simei: Az Jeduthun fiai kőzzűl Semaaja és Uzziel.
15 ő ſzvegyűytéc az ő attyokfiaitis: Kic megſzenteltetvén, béménénec az király paranczolattya ſzerint az URnac dólgaira, az ő
16 házának megtiſztitására. Mert bémenvén az Papoc az UR házának belső réſzébe, hogy azt megtiſztitanác, kihordánac belőle minden rútságot, mellyet az Ur házában találhatánac, az UR házának tornátzába: honnét fogadác az Levitác hogy ki-
17 hordanác az Cidron patakába. Elkezdéc pedig az tiſztogatáſt az első hónapnac első napján, és nyóltzad napon az után bémenénec az UR házának tornátzába, és megſzenteléc az UR házát nyóltzad napig, úgy hogy azon első hónapnac tizenhatod nap-
18 ján elvégeznéc. Bémenénec azért az Ezechias királyhoz, és mondánac: Megtiſztitottúc mindeneſtől az Ur házát, az egéſzlen égőáldozatnac óltárâtis, minden hozzá tartozó edényeckel egybe, az ſzent aſztaltis minden ſzerſzámival. Minden e-
19 gyéb ſzerſzámokatis, mellyeket az Achaz király az ő királyságában elhagyott vólt, mikor Iſten ellen vétkezett vólna, megkéſzitettúnc és megſzenteltúnc: és ám.
mind az UR óltára előtt vadnac.

20 JÓ reggel azért felkele Ezechias király, és ő ſzvegyűyté mind az városbéli fejedel-
21 meket, és felméne az UR házába. Es vivénec fel vélec hét tulkot és két koſt, hét bárant és hét keczke bakot az áldozatra az bűnért, az orſzágért, és az Templumért, és Judaért: és megparanczolá az Aaron Pap fiainac, hogy megáldoznác azokat az UR
22 óltárán. Mególéc azért az tulkokat, és az Papoc azoknac véreket vévén elhintéc az óltárra: haſonlatosképpen mególvén az koſokat, elhintéc azoknac véreket az óltárra. Az bárányokatis mególvén, azok-
23 nakis véreket az óltárra hintéc. Utol ſzor előhozác az bűnért való keczkebakokatis az király előtt, és a gyülekezet előtt,
24 és kezeket rájoc vetéc. Minekutánna az Papoc azokat mególtéc vólna, megtiſztitác azoknac véreckel az óltárt, az egéſz Izraelnec megtiſztúlására. Mert mind az egéſz Izraelért paranczolta vala az király, hogy lenne az egéſzlen megégetendő áldozat, és a bűnért való áldozat. Es hagyá a Levitákat az UR házában Cymbalmockal, Nablumockal és hegedőckel, az
25 Dávidnac †, Gadnac az király Prophétájának, és a Nathan Prophétának paranczo-

†1.Chron.6.31. és 23.5.és 25.1. &c.

lattyoc.

lattyoc ſzerint, Mert ez az Urtól vólt megmondatván az ő Prophétai által. Eloállanac azért azoc à Levitác az Dávid zengő ſzerſzámival, az Papokis az tombitáckal. Es megparanczolá Ezechias, hogy egéſzlen égóáldozatot áldoznának az óltáron. Mikor pedig az áldozat elkezdetéc az Urnac trombitáckal való énekléſéis ackor kezdetéc bizonyos énekeckel, és à Dávidnac az Izrael királlyának ſzerſzámival. Azonkőzbe az egéſz gyülekezet imádkozic vala, mikor az énekeſec enekelnének, és à trombitáſoc trombitálnának, mind addig miglen az áldozat elvégeztetnéc. Es immár hogy elvégeztéc vólna az áldozatot, à király és az véle valóc leburúlván arttzal, imákozának. *Es* megparanczolá Ezechias király és az fejedelmec az Levitáknac, hogy az URat diczérnéc az Dávid és az Aſaph Prophéta diczéretivel, kic mikor nagy örömmel diczértéc vólna *az Urat*, meghaytván magokat imádác az Iſtent. Azután monda Ezechias: Immár à ti ſzolgálatokat az URnac ſzenteltétec, azért immár jövjetec elő, és hozzatoc áldozatokat az UR házába. Azért az egéſz gyülekezet hoza *bűnért való* áldozatokat, és kiki az ő akarattya ſzerint az egéſzlen égóáldozatot. *Es* az áldozatra való barmoknac ſzáma, mellyet az gyülekezet hozott vala, ez vólt, hétven tuloc, ſzáz kos, kétſzáz bárány: Mindezec az Urnac egéſzlen megégetendő áldozattyára valóc vóltac. Egyéb áldozatra ſzenteltetett barmoknac ſzáma ez: Hatſzáz tuloc, három ezer bárány. De mivelhogy az Papoc kéveſen valának az áldozatra való állatoknac elſzerzésére, annakokaért az ő attyakfiai à Levitác ſegéllének nékic mind addig mig azt elvégeznéc, és miglen az tőb Papoc magokat megſzentelnéc: mert a Levitáknac ſzivec tiſztab vala az magoc megſzenteléſre, hogy nē mint a Papoknac. Ennekfelőtte az egéſzlen égóáldozatoc bővséggel vóltac, hálá adáſra való áldozatoknac kövérivel egybe, és az egéſzlen égő áldozatnac itali áldozatival: Es ecképpen helyére állatác az UR házának ſzolgálattyát. Őrvendéze azért felőtte igen Ezechias, és ő véle mind az egéſz gyülekezet, hog az Iſten tiſzteletit helyére állatta vólna, mert igen hirtelen lőn ez dolog.

XXX. Réſz.

Az Ezechias tanáczot tartván az fejedelmeckel, huſvetet kirdet az máſodic holnapra az ſzokot idő után, mellyet Iſten renácſt vala, és az huſvetnec innepét nagy vigaſsággal megſzentelic az Ezechiaſnac paranczolatyából. Az huſvet innepenec felőtte, hét napō ſzentelnec innepet, és ſoc áldozatockal áldoznac.

1 ELküldé pedig Ezechias az egéſz Izrael népéhöz és Judához, az Ephraimnakis és az Manaſſēnac küldé leveleket, hogy jönénec el az UR házához Jeruſálembe, hogy az Izraelnec Urának Iſtenének az Huſvéti bárányt megkéſzítenec.

2 Az király pedig és az fejedelmec tanáczot tartának az Jeruſálembéli gyülekezettel egybe, hogy az Huſvétnec innepét az [a] máſodic hónapban ſzentelnéc meg.

3 Mert azt ackor [b] ſemmiképpen végház nem vihetnéc, mivelhogy az Papoc keveſen ſzenteltettec vólna meg, à népis
4 nem gyűlt vólna fel Jeruſálembe. Es ez végezés igen tettzéc mind az királynac,
5 mind az egéſz gyülekezetnec. Es ezt végezéc, hog megkiáltatnác egéſz Izraelben Beerſebától fogvan mind Danig, hogy az Izraelnec Uranac Iſtenének Huſvét innepének megſzentelésére eljönnénec Jeruſálembe, mert ſoc idótül fogván nem ſzenteltéc vólna meg az Iſtennec paranczolat-
6 tya ſzerint. Elmenének azért az poſtác à király leveleivel, és az fejedelmekével, az egéſz Izraelnec és Judának földökre, és az király paranczolattyából ezt mondgyac vala: Izraelnec fiai, térjetec meg az Abrahamnac, Iſaknac, és Izraelnec Urahoz Iſtenéhőz, ős megtér hozzátoc, kic megmaradtatoc az Aſſyriabéli királynac kezétől.

7 Ne legyetec ollyanoc mint à ti atyáitoc és atyátokfiai, kic vétkeztenec vólt az ő attyoknac Ura Iſtene ellen: Es elpuſztította ő-
8 ket, az mint timagatokis láttyátoc. Meg ne keményitsétec nyakatokat mint à ti atyátoc, adgyátoc az URnac kezeteket, és bémenvén az ő Sanctuariumjába, mellyet megſzentelt őrőké, ſzolgallyatoc a ti Uratoknac Iſtenteknec, és elfordúl rólatoc ha-
9 ragja. Mert hogy ha ti megtérendetec az Urhoz, az ti atyátoc fiai és haitoc kétségnélkul kedvet találnac azoknál, az kic őket fogva elvittéc, hogy ez ő földökre megtérjenec: Mert igen irgalmas és kegyelmes à ti Uratoc Iſtentec, elſem fordityá ortzájját tőletec, ha ő hozzá megtérendetec. Mi-
10 kor pedig az poſtác városról városra mennénec az Ephraim és az Manaſſe földén mind Zebulunig, nevetic és czúfollyác vala őket.
11 Mindazáltal némellyec az Aſer, Manaſſe és à Zebulun nemzetségéből megalázác magokat, és eljövénec Jeruſá-
12 lembe. Judábannis ezt czelekedé az Iſtennec keze, hogy egy akaratból engednénec az király paranczolattyának és az fejedelmekénec az UR beſzéde ſzerint.

13 Sóc nép gyüle azért Jeruſálembe hogy az kováſzni lkúl való kenyereknec innepét megtiſztelnéc à máſodic hólnapban, gyüle mondom ſoc nép tzája.

a Ezt azért miveltéc, mert á melly hóban az Iſten törvenye ſzerint az huſveti bárány meg kellet vólna enni ackor az templomot tiſztitották.

b Mikor tudnillic az templumot megtiſztitták.

14 FElkelénec pedig és elrontác mind az óltárokat, mellyec valánac Jerusálem városában, mind az temienezö óltárockal
15 öſzve, és az Cidron patakába hányác. Az után megáldozác à Húſvéti bárányt az máſodic hónac tizennegyedic napjan : Minekutánna pedig à tób Papoc és Levitác megpirúlván, c magokat megſzenteltec vólna, egéſzlen égöáldozattal áldozánac
16 az UR házában. Es kikimind álla az ö helyére az ö ſzokáſoc ſzerint, és az Móſeſnec az Iſten emberének törvénye ſzerint, és az Papoc à Levitác kezekből elvévén az
17 vért, elhintic vala azt. Mivelhogy pedig nagy ſokan valánac à gyülekezetben, kic magokat meg nem ſzenteltéc vala, ezokaért à Levitác forgolódnac vala az Húſveti bárannac megölésében, minden tiſztátalanért, hogy azokat megſzentelnéc az
18 Urnac. Mert ſokan az Ephraimból, Manaſséból, Iſſacharból és Zebulunból magokat meg nem ſzenteltéc vólt, mikor megennéc az Húſveti bárányt, nem à ſzerint az mint meg vólt irattatván : De könyörge Ezechias az ſokaságért mondván :
19 Az UR tiſztîtſa megazt. Valaki az ö ſzivét kéſzitette az ö attyainac Uránac Iſtenénec megkeresésére, ha ſzintén nem vólnais megtiſztitatván, az mint az ſzent tiſz-
20 taság kévánna. Meghalgatá pedig az UR Ezechiáſt, és az népnec megkegyélmeze.
21 Megſzenteléc azért az Izrael fiai kic Jerusálemben találtatánac az kováſznélkül való kenyereknec innepét hét napîg nagy örömmel, és diczéric vala az Urat minden napon az Levitác és az Papoc erös-
22 ſen énekló ſzerſzámockal. Szólla pedig Ezechias az Levitáknac, kic tudóſoc és jó ſzivel valánac az URhoz : annakokaért événec az innepén hét napokon, aldozván hálá adó áldozatokkal, és diczérvén az ö
23 attyoknac Urát Iſtenét. Tanáczot tarta pedig az egéſz gyülekezet, hogy mégis heted napîg ſzentelné az innepet : Es hét
24 napot ſzenteléénec nagy vigaſságal. Mert Ezechias az Judah királlya ada az gyülekezetnec ezer tulkot, és hèt ezer juhot : Az fejédelmec pedig ezer tulkot, és tiz ezer juhot : Az Papokis pedig immár nagy
25 ſokan magokat megſzenteltéc vala. Nagörömben vala azért mind az egéſz Judah gyülekezeti, az Papoc és az Levitác, és mind az kic Izraelből oda mentenec vala : az idegenekis az Izrael földéről valóc,
26 mind az Judában lakozóc. Es vólt nagy vigaság Jerusálemben, mert az Dávid királý fiától az Sálomontul fogva, nem vólt
27 chöz haſonló *innep* Jerusálemben. Ezec után felállánac az Papac és az Levitác es megáldác az gyülezetett : meghalgattatéc az ö ſzavoc : és felhata az ö könyörgéſec az menybe, az Iſtennec ſzentſéges lakozó helyébe.

Hogy tudnii-ic ennyi ideig ha aſztottác vólna az magoc megſzentelését.

XXXI. Réſz.

Az Izrael népe az bálványokat és az bálványimádáſt kitörli az országból. Az Ezechias király à Papokat és Levitákat az ö tiſztekben és oſzláſokban helyére allattya, és azoknac tápláláſokról gondont viſel, az első ſengéknec és dézmáknac törvényét helyére állatván, &c

1 AMIkor pedig immár elvégeztéc vólna ezeket, kiméne mind az egéſz Izrael népé à ki találtathatéc Judánac városiban, és eltöréc * à bálványokat, és à berkeket kivagdalác : és elrontác à kápolnakat és az óltárokat egéſz Judából, Benjaminból, Ephraimból és Manaſſeból mîglen mind elvégeznéc : Az után kikimind hazajába megtére. * 2. Reg. 18. 4.

2 TOvábbá Ezechias à Papokat és à Levitákat elrendelé az ö oſzláſoc ſzerint kitkitmind az ö ſzolgálattya ſzerint, à Papokat és à Levitákat az egéſzlen égetendö áldozatra, és à hálá adó áldozatokra, hogſzolgálnánac, és hálákat adnánac és diczérnéc az Iſtent az UR táborának a kapuiban. a *Az Templomban való gyülekezetet mondgya Iſten táborának.*

3 AZ király réſzétis elrendelé, hogy ö ſajáttyából adna az egéſzlen megégetendö áldozatra mind reggeli mind eſtveli áldozatra, az ſzombat napoknac, az hónapoknac első napjának, az Innepeknec áldozattyára, az mint meg vólna * irattatván az UR törvényében. *Num. 28. és 29.

4 Az köſſégnekis meghagyá Jerusálemben, hogy megadnác á Papoknac és az Levitáknac az ö réſzeket, hogy az Urnac törvényének véghöz vitelében ſerénbec lennénec.

5 Melly dolognac à hîre mikor elment vólna, az Izrael fiai, à buzánac, az bornac, az olaynac, az méznec és minden mezei vetéſnec ſengéjét, bövſéggel megadác és mindenből à tizedét
6 nag bövſéggel meghozác. Az Izrael fiaiis, és az Juda fiai, kic lakoznac vala az Juda városiban, ökis elhozác az ö barmokból és juhokból az tizedet, és az ſzent tizedeketis, az az, mellyec az ö Uroknac Iſteneknec
7 ſzenteltettec vala, és rakáſokba rakác. Az harmadic hónapon kezdéc az aſztagokat rakni, és az hetedikben végezéc el.

8 ODa menvén pedig Ezechias és à fejedelmec, látác az aſztagokat, és áldác
9 az Urat, és az ö népét az Izraelt. Megkérdé pedig Ezechias az Papokat és az Levitákat
10 az aſztagoc felöl. Kinec felelvén Azarias az fö Pap, a Sadoc nemzetségéből való, monda : Miúlta az UR házába kezdéc ez ajándékat hozni, eleget ettünc, megis maradott benne : mert az UR megáldotta az ö népét, és az megmaradott ſokaság otis. Meghagyá pedig Ezechias hogy
11 az UR

az UR házában czinálnánac tárházákat,
12 és megczinálác. Béhordác azért à ſengéket, a tizedeket, à megſzenteltetteketis nagy hivséggel., és vala ezeknec gondviſelője Chonajah Levita, és máſodic ennec
13 attyafia, à Semei. Jehiel pedig és Azarias, Nahat, Aſael, Jerimoth, Jozabad, Eliel, Iſmahia, Mahat és Benaja, gondviſelőc valánac, Chonamnac és ennec attyafiánac Simeinec birodalma alatt à király paráczolattyából és Azariasából, ki az Iſten
14 házának fő gondviſelője vala. A Core Levita pedig az Imna fia, ki aytónálló vala. Napkelet felől, gődviſelője vala à ſzabadakarat ſzerint való ajándékoknac, hogy oſztogatná az Urnac ajándékit, és az ſzent-
15 séges állatokat. ő mellette valánac pedig ezec, Eden, Minjamin, Jeſua, Semaja, Amaria és Sechania az Papoc városiban nagy hivséggel, [b] hogy az ő attyokfianac mind nagynac mind kiczinnec egy aránt
16 ſáfarkodnánac. Az ő nemzetségekben való ferfiu magzatoc nélkül kic vólnánac három eſztendősőc és nagyobbác,) mindennec valaki az UR házába bémégyen
17 vala nappali ſzolgálatra, az ő ſzolgalatyoc rendtartáſoc, és oſzláſoc ſzerint. Hogy ſáfarkodnánac mondom, az Papi nemzetségnec az ő attyoknac házoc ſzerint, à Leviták nakis az kic húſz eſztendősőc, és fellyebben valóc vólnánac, az ő rendtartáſoc
18 és oſzláſoc ſzerint. Es ezeknec minden apró magzattyoknac, feleségeknec, fioknac, és leányoknac és mind az egéſz gyüle, kezetnec, minkutánna az ſzent állatokról való gondviſeléſnec tiſztibe ſzételtéc vólna magokat.
19 *Az* Aaron fiainakis, à Papoknac kic valánac az ő várroſokhoz tartozó hoſtatokban, minden városban valáuac bizonyos nevő emberec, hogy adnánac minden ferfiui magnac réſzt, kic az Papoc közzül vólnánac, azonképpen à Leviták nakis nem-
20 zetségeknec. Es igy czelekedéc Ezechias egéſz Judában: Az mi jó és igaz vala az ő
21 Ura Iſtene előtt, mind azt miveli vala. *Az* Ur házának ſzolgálattyának dolgábā pedig mellyet elkezdett vala, az törvényben és paranczolatokban kereſi vala az Iſtent: és mivelhogy tiſzta ſzivből miveli vala azt, annakokáért jó ſzerenczés vólt.

XXXII. Reſz.

Ezechias megerősíti Jerusálemet á Sennacherib ellen, az népet bátorittya. Az ellenségnec káromláſi ellen könyörög Iſtennec és az ő ellenſége megbüntettetic. Nagy betegségbe eſic Ezechias, és ábból megſzabadulván, az Iſtennec jótetemenyeivel gonoſzúl él felfuvalkodván ő ellene. Penitenciaval és könyörgéſſel az Iſten haragját eltávoztattya, ő. utanna Manaſſes Iéſzen király.

1 Ezekután, és ezeknec elvégezéſe után eljőve * Sennacherib az Aſſyria- 2 *Reg.18.13. Eſai.36. & ſeq*
béli király, és béméne Judába, és megſzállá az erős városokat: és el-
2 gondolá hogy azokat letőretné. Mikoron pedig Ezechias meglátta vólna hogy Sennacherib eljőt vólna, és Jeruſálemet
3 megakarná ſzállani. Tanáczott tarta az ő fejedelmivel és fő emberivel, hogy à város kivől való forráſokat bétöltenéc, és ſegitséggel lőnec néki ez dologban.
4 Mert őſzvegyűlvén az ſokaſág, mind béhányác à kút fejeket, és az orſzágnac közepin folyó patakot, mondván: Mivelhogy az Aſſyriabéli királyoc reánc jönec,
5 ne találllyanac bőv vizet. Es megerőſsődvén, megéppité mind à városnac leromlott keritéſét, meg erősitté à tornyokatis, és à külső kő faltis: Az Millotis az Dávid városában meger őſsité: Ennekfelőtte ſzer-
6 ze ſoc fegyvert és ſoc paiſt. Hadnagyokatis válogata áz hadakozó nép közibe: és gyűyté őket hozzája à város kapujának ú-
7 tzájára, és ſzólla ő nékic ecképpen: Erősſec legyetec és bátorſágoſoc, ſemmit ſe féllyetec, meg ſe rettennyetec az Aſſyriai királtól, és az véle való ſokaſágtól, mert, mi velünc többē vadnac hogy nem ő véle.
8 ő véle külső teſti erősſég vagyon mi velünc pedig vagyő á mi Uſtſe Iſtenünc, hog' megſegéllyē miket, ésmi eröttűc hadakozzéc: Es megbátorodécaz nép ezt halván Ezechiaſtól az Juda királyától.
9 EZecután elkűldé ſzólgait Sennacherib az Aſſyriabéli király Jerusálembe, (ő pedig vala ackor Lachiſnac ellenébē minden hadával,) Ezechiashoz az Juda királyához, és minden népéhőz, a melly vala
10 Jerusálemben, mondván: Ezt mondgya Sennacherib az Aſſyriai király, kihőz biztőc, hogy Jeruſálemben maradtoc az ſzál-
11 láſnac idején. Avagy nem Ezechias áltatotté el titeket, hogy titeket éhſséggel, ſzőjuſággal megőllyon, mődván: Az mi Urűc Iſtenunc megſzabadit mīket az Aſsyriabéli
12 király kezéből. Avagy nē Ezechiás veſztettejé el az ő magas óltárit à hegyekbē: Judánac és az Ieruſálē népénec azt módvan: Ugyan czac egy óltár előtt imátkozzatoc, és
13 ugya czac, az eggyē temiénezzetec? Avagy nē tudgyátokē mit miveltē mind én ſ-mīd az én atyám ez földnec minden népeivel? Az pogányoknac Iſtenec nē ſzabadithattác
14 meg az én kezéből az földet. Es vallyő mellyic vólt à pogányoknac iſteni közzül mellyeket az én eleim elveſztettec, az ki az én kezéből az ő népét megſzabadithatta vólna hog' az ti Iſtētekis az én kezēből titeket megſzabadithatná?
15 Azért meglássátoc hogy Ezechias titeket el ne hitelſen, és ne czalogaſson titeket

ē Vagy, hites emberec, vagy: tökélletesec, &c.

efféle dologgal, néki ne hidgyetec: Ha ſemmi népnec és orſzágnac Iſtenec az ő népét az én kezemből és az én atyáim kezekből ki nem ſzabadithatta: ſokal inkáb à ti Iſtenitec meg nem ſabadithatnac titeket az én
16 kezemből. Ennecfelőtteis az ő ſzólgai ſokat ſzollánac az UR Iſten ellen, és Ezechias ellen, az ő hiv ſzolgája ellen.
17 Leveleketis ira, az Izraelnec URát Iſtenét káromláſſal illetvén, és ſzolván ő ellene illyé módon: Az mint ez földön lakozó népek. nec Iſteni meg nem tarthattác népeket ellenem, eképpen az Ezechias Iſtene az ő népét kezemből ki nem ſzabadithattya.
18 Kiáltnac vala pedig nagy fel ſzóval Sidó nyelven az Jerusálem népe ellen, melly vala à keritéśen, hogy őket megrettentenéc, és hogy megháboritanác, hogy az várośt megvennéc. Es ſoc káromló ſzókat
19 ſzóllánac az Jerusalem Iſtene ellen, ſzintén úgy mint az pogányoc Iſtenec ellen, mellyec emberi kézzel czináltattac.
20 Ackoron Ezechias király kőnyörge, és ő véle Eſaias az Amos prophéta fia ez káromlásért, és felkiáltánac az égre.
21 ES elboczátá az UR az ő Angyalát, ki megölé az ő hadának minden erőſſeit, az hadnagyot és à fejedelmet, az Aſſyriabéli király táborában, és nagy ſzégyennel megtére az ő lakó földébe: Bémenvén pedig az ő bálvány Iſtenenek kapolnájába, ugyã ot az ő ſáját fiai fegyverrel általveréc őtet.

Megſabaditá azért az UR Ezechiaſt mind az Jeruſálem népet, á Sennacheribtől az Aſſyriai királytól, és mind a több ellé-
23 ségtől, és elvivé azokat kic őter megkörnyékeztec vala. Es ſokan ajándékokat hoznac vala Jerusálémbe az Urnac, Ezechiaſnakis az Judah királlyának drágalatos ſzép ajándékokat. Es az ő nire neve kiméne minden feldnec ſzegeletire az után.

* 2.Reg.20. Eſa.38.

24 AZ időben Ezechias eséc halálos betegsébe, és kőnyörge az Urnac, ki ő
25 néki ſzólván, czudát ada néki. De nem czelekedéc Ezechias az ő hozzá való jó tétemény ſzerint: mert magában felfuvalkodéc, kiért Iſtennekis lőn haragja ő rayta,
26 Judán és Jerusálemen. Megalázá pedig magát Ezechias az ő kevélységet elhagyván, az Jerusálembélieckvel egyetembe, és mig éle, az Urnac haragja rájoc nem ſzálla. Mert vala [a] Ezechiaſnac nagy gaz-
27 dagsága és diczősége: Mert gyüytöt vala magának ſoc ezüſtöt, aranyat, drága köveket, és drága fuſzerſzámokat, piaſokat, és
28 mindenféle drága ſzerſzámokat. Orſzágának jóvedelmének, tudniillic, gabonának, bornac, olaynac, tárházakat, és mindenféle baromnac iſtállókat ſzép rendel
26 ſzerzet vala. Városokatis eppite magának, és mindenféle baromnac, ſokaságát ſzerzé: mert az Iſten ő néki igen nagy gaz-

[a] *Az Ezechias kevélységének és felfuvalkodásának okát mongya meg, és mibé és mimódon jelétette ki Ezechias ő kövelegét.*

30 dagságot adott vala. Ennec felőtte Ezechias dúga be az Gihon [b] folyásának is fejét, és elforditá az à Dávid városának Napnyugat felől való reſze felé, és mindé dolgában igen ſzerencés vala.

[b] *Gichon patakja Jeruſálem mellet.*

31 DE mivelhogy à Babyloniabéli fejedelem kövétivel megbarátkozéc, kic ő hozzájá küldettec vala hogy tudakoznánac az czudáról, melly lőtt vala à földön: Iſten őtet elhatta vala hogy megkésértené őtet, és meglátná mi vólna az ő ſzivében.
32 Ezechiaſnac pedig több lőtt dólgai és jó tétemenyi meg vadnac irva, az Ezechiáſnac Amos fiának, és az Judah és Izrael királlyának kőnyvében.
33 Meghala pedig Ezechias az ő attyaival, és eltemetéc őtet az Dávid fiainac fő koporſójában, és mind az egéſz Judah és Jerusálem nagy tiſzteſséget tőnec neki az ő halálának idején: Es uralkodéc Manaſſes az ő fia ő helyette.

XXXIII. Reſz.

Manaſſes megéppiti mind az bálványokat, mellyeket az ő attya Ezechias elrentott vala, azért à Babyloniai királtúl fogságra vitetic: honnét magának ſzabadúlást nyer penitentia és könyerges által. Haza menvén lerontya az bálványokat. Meghal Manaſſes, és ő helyette uralkodic Amon. Kit mikor az ő ſzolgai megöltéc volna, az Joſias uralkodic ő helyette. Manaſſe.

1 TIzenkét eſztendős vala Manaſſes mikor uralkodni hezdett vólt, és őtvenőt eſztendeig uralkodott Jeru-
2 ſálemben. Czelekedéc pedig gonoſzúl az Ur ſzemei elott à pogányoknac utálatoſságoc ſzerint, kiket az UR az Izrale fiai előtt kiuzőtt vala.

MErt à magas óltárokat mīd megéppité, mellyeket Ezechias az ő attya az előtt elrontott vala: és óltárokat emele à bálványoknac, * berkekets plántála, és
4 tiſztelé az egeknec minden ſeregét, és ſzolgála azokñac. Tovabba, óltárokat raka az Ur házábannis, mellyről az UR † mondotta vala. Jerusálemben léſzen az én nevẽ
5 mind őrőckẽ. Rakata mondõ óltárokat az egeknec minden ſereginec az UR házának mind két tornátzában.
6 Fiaitis általvitte à tűznec langján à Himnõ fiának völgyében. * Es az időnec forgásához hallgat valajövēdómondaſokal, varáſlásokal, és ſzemfenyvefztefeckel él vala, órdőngőſöket és jóvendómődokat ſzerzet vala magának: Soc egyeb gonoſságnakis találója vala az UR ſzemei előtt hogy őtet haragra
7 felidítana. Az melly † bálvánt czináltatot vala, felemelé az UR hazabã, mellyről * módotta vala az Iſten Davidnac, és az ő fiának Sálomonnac, ez hazban és Jeruſalemben, mellyet

* *Deut.16.21.*

† *Deut.12.5.11. 2.Sam.7.13. 1.Reg 9.3. Pſal.132.13.14. Jer.32.34.*

* *Lev.19.29.*

† *Deut.16.22.*

* *2.Sam.7.10. 1.Reg.8.29. es 9.3. Pſal.132.14.*

mellyet válaſztottam az Izraelnec minden nemzetségi közzül, helheztettem az en
8 nevemet mind örőcke. Es nem űzőm ki az Izraelt à földről, mellyet adtam vólt az
23 ő attyoknac: De így ha ókis mind megtartandgyác, az mellyeket nékic Moſes ál-
24 tal paranczoltam, tudniillic, törvényimet,
9 ceremoniaimot, itéletimet. Nag' botrán-
25 kozáſſal lőn azért Manaſſes Judánac és Jerusálemnec, több gonoſságot czelekedvén à pogányoknal, kiket az ÚR ki gyomlált
10 vala az Izrael fiai előtt. Es noha megſzólitotta vala az UR Manaſſeſt és az ő népét, de hallani ſem akarác.
11 Rájoc hozá azért az ÚR az Aſſyriabéli király hadát, kic Manaſſeſt megfogác és vasba vervén megkötőzéc ótet két lán-
12 tzal, és Babyloniába alávivéc. Mikoron pedig vólna nagy erős fogságban, az ő Urához Istenéhöz felfőhaſzkodéc, és magat igen megalázá az ő attyainac Istene-
13 lőtt. Es könyörge ő néki, és megkegyelmeze néki, és meghalgatván könyörgéſét, meghozá ótet Jerusálembe az ő őrſzágába: Ackor eſmeré meg hogy az UR vólna az igaz Isten.
14 EZec után az Dávid városa kivől való kerítéſt megéppité Gihonnac napnyugat felől való réſze felé, à paraktól fogva
a *Opheluec nevezi az várat, melly Jerusálémben vala.* az hal kapú bémeneteleig, a Opheltis kőrűlvéteté magas keritéſvel, és vete hadna-
15 gyokat Judánac minden erős városiba. Ezec után elrontván az idegen iſteneket és à bálvánt az UR házából, és mind az óltárokat, mellyeket rakot vala az UR házának hegyén, és Jerusàlemben, kihányatá a-
16 zokat a városon kivől. Megeppîté pedig az UR óltárát, és áldozéc rayta engeſztélő és hálá ado áldozatockal, és megparanczolá az Judánac hog' ſzolgálnánac az Izra-
17 élnec Urának Istenének. Mindazáltal még ackor à nép áldozic vala à magaſságokban
18 de czac az ő Urának Istenének. Manaſſeſnec pedig az ő több lett dólgai, Istenéhöz való könyörgéſe, à prophétáknakis az ő intéſec, kic ſzólnac vala ő néki az Izraelnec Urának Istenének képében, megvadnac irattatván az Izrael királyainac hiſtoriái
19 között. Az ő könyörgéſe pedig, és az Isten mint kegyelmezett vólt meg ő néki, és minden bűnei: az helyec à hól magas óltárokat rakott vólt, berkeket plántált vólt és bálványokat eppîtet vólt, minekelőtte megalázta vólna magát: Azoc megvadnac
20 irattaván az Hozai irásában. Es meghala Manaſſes az ő attyafiaival egybe, és eltemetéc ótet az ő házában: és uralkodéc Amon az ő fia ő helyette.

* 2. *Reg.* 21. 19. 21 HUſzonkét eſztendős vala * Amon, mikor uralkodni kezdett vala, és czac két eſztendeig uralkodhatéc Jerusálem-
22 ben. Es czelekedéc nagy bűnt az UR előtt mint ſzintén az ő attya Manaſſes, mert az balványoknac áldozic vala, mellyeket az ő attya Mánaſſes ſzerzett vala, és azoknac
23 ſzolgál vala. Meg ſem alázá magát az UR
24 előtt, mint az ő attya Manaſſes, hanem inkáb nevéli vala az bűnt. Tanáczot tartánac pedig az ő ſzólgai ő ellene, és ótet u-
25 gyan házában mególéc. Az földnec pedig népe levágá mind azokat, az kic az Amon király ellen támadtac vala, és királlyá tévé Joſiaſt az ő fiát ő helyette.

XXXIV. Réſz.

Láſd meg ennec es Cáputnac ſummajat, 2. Reg. 22. es 23. mert éz mind egy azzal, &c.

1 NY ólcz eſztendős vala * Joſias mikor uralkodni kezdett vólt, és uralkodott
2 harmintzegy eſztendeig Jerusálemben. Es czelekedéc jó dólgot az UR előtt, és jára az ő attyának az Dávidnac utain, nem hajol vala ſem jobb kéz felé, ſem bal kéz felé. * 2. *Reg.* 22. 1. *& ſeq.*
3 AZ ő királyságának pedig nyóltzadic eſztendejében, mikoron még gyermec vólna kezdé kereſni az ő attyának à Dávidnac Istenét? tizenkét eſztendőben pedig, az Júdát és Jerusálemet kezdé megtiſztitani à magas óltároktól és berkek-
4 től, bálványoktól és az faképektől. Lerontac ő előtte az bálványoc óltáritis, és azokon való fa képeket lehányatá: Az berkeketis mind az bálványockal és képeckel egyetembe öſzverontatá és letöreté, és elhinteté ezeknec porát, azoknac temető helyeken az kic az előtt azoknac áldoztac
5 vala. Az Papoc czontyaitis megégeté azoknac óltárin, és megtiſztitá Judát és Je-
6 rusálemet. Manaſſénec, Ephraimnac és Simeonnac városibannis mind Naphthalimig környöskörnyűl mindeneket elron-
7 ta. Lehányatá azért az óltárokat, az berkeket, és az bálványokat mind porrá tévé, és minden bálványt kiveſzte Izraelnec minden földéből, az után megtére Jerusálembe.
8 KIrályságának pedig tizennyóltz eſztendejében, minekutánna az földet és az templomot megtiſztitá, elküldé Saphant az Aſalia fiát, és Maaſejat az város fejedelmét és Joat az Joahaz fiát, ki az királynac Secretariuſſa vala, az ő Urának Is-
9 tenének házának megeppîtésére. Kic mikor Helciashoz â fő Paphoz mentec vólna, az Isten házába való pénzt, mellyet gyüytöttec vala az Manaſſe, Ephraim, és à megmaradott egéſz Izrael fiaitól, Judánac és Benjaminnac nemzetségétől, kézhöz adác az aytónálló Levitác, megtérvén

10 Jerusálembe. Adác mondom az pénzt, az miveſékhóz látóknac kezekbe, kic az UR házanac gondviſelői valának, és abból fizetnec vala à miveſeknec à gondviſelőc, azoknac à kic munkálkodnac vala az UR házán, hogy annac romlását megeppîtenéc. 11 Es adának pénzt az meſter embereknec és à kómiveſeknec, hogy vennének faragott kóveket, és folglálni való fakat, és gerendáknac valókat a háznac megéppîtéſére, mellyeket elrontottac vala az Juda 12 királlyai. Kic nagy hivséggel mivelnec vala az ő dólgokban, kiken pallérkódnac vala, Jahat és Obadia Levita, az Merari fiai kőzzől valóc: és Zacharias, Meſullam, az Cehathitác fiai kőzzúl valóc, kic ſzorgalmaztattyác vala őket: Az Levitác kőzzúl pedig mindenic az éneklő ſzerſzámokhoz 13 jól túdvala. Azoknakis az kic terhet hordanac vala, és mind à miveſeket kénſzeritîc vala mivelni akar mi dologban, valának palléri az Levitác és irás tudóc kőzzúl, à fejedelmec és aytónállóc kőzzúl.

14 TOvábba mikoron kihoznác az UR házába bégyűytőt pénzt [a] megtalálá Helcijas Pap az UR tőrvény könyvét, mellyet Moſes által kiádott vólt. 15 Szóllá pedig Helcijas, és mónda Saphannac az ſzámtartónac: Az tőrvény könyvét megtaláltam az UR házában. Es adá Helcijas az könyvet 16 Saphannac. Vivé pedig Saphan az könyvet à királynac, az dolgotis megbeſzéllé néki, mondván: Valamit biztál az te ſzolgaidra abban hivén eljártnac. 17 Mert az UR házában találtatot pénzt egybetakaritván adác azt az palléroknac és az miveſeknec 18 kezekbe. Megjelenté annakfelőtte az ſzámtartó Saphan az királynac, mondván: Helcijas Pap énnékem egy könyvet ada, és el- 19 olvaſa benne Saphan az király előtt. Mikor pedig az király hallotta vólna à tőrvény könyvnec beſzédit, ruháit meghaſogatá. 20 Es paranczola a kitály Helcijas Papnac, és Ahicamnac az Saphan fiának, Abdonnac az Michah fiának, és az ſzámtartó Saphannac, és Aſajanac az ő ſzólgájának, 21 mondván: Meńyetec el és kérdgyétec meg az Urat én képemben, és az Izraelnec és az Judánac maradéki képében, ez megtalálatott könyv felől: Mert az Urnác nagy haragja vagyon, az melly mi reánc ſzállot, azért hogy az mi atyáinc nem tartottác meg az ő beſzédét, hogy ez ſzerint czelekedtec vólna, az mint ez könyvben megvólt irattatván.

22 ELméne azért Helcijas és mind az király emberi az Hulda Prophéta aſzſzonyhoz az Sallum feleségéhőz, ki Thecua fia vala, ki Haſtránac az ruhác gondviſelőjénec fia vala: (Ez aſi ſzony pedig lakic vala Jerusálemben az kitály ſzomſzédságában) [b] és úgy ſzóllánac néki. 23 Ki felelvén monda nékic: Igy ſzól az Izraelnec URa Iſtene, mondgyátoc meg az férfiunac, á ki 24 titeket én hozzám küldött. Ezt mondgya az UR: Im én veſzedelmet boczátoc ez földre és az rayta lakozókra, az az, mind az veſzedelmeket, mellyec megvadnac irattatván à könyvben, mellyet olvaſtac az 25 Judah kirallya előtt. Mivelhogy elhattac vólt engemet, és az idegen Iſteneknec temiénéztec, hogy engemet felgerjeſztenénec haragra az ő kezeknec czelekedeti által: Kiért az én haragom gerjedet ez helyre, és el ſem óltatic. 26 Az Judah királlyának pedig, az ki titeket küldött, hogy az Urat megkereſſétec, igy ſzollyatoc: Igy ſzol az 27 Izraelnec Ura Iſtene: Ez beſzédekre, mellyeket hallottál, mivelhogy az te ſzived igen meglágyula, és magadot megalázád az Iſten előtt, mikoron hallád az ő beſzédét ez hely ellen és annac lakóſi ellen, mivelhogy *mondom* magadat megalázád előttem, és ruháidot meghaſogatád, ſiralis előttem, énis tégedet meghalgattalac, ezt 28 mondgya az UR. Mert én tégedet à te attyaid kőzzé takaritlac, és tétetel az te koporsódba békeségben, és nem láttyác az te ſzemeid az veſzedelmet, az mellyet hozoc ez helyre, és annac lakóira, kic ezt ez ſzerint az királynac megbeſzéllék.

29 ACkoron az király * elkülde, és őſzvegyűyteté Judáhnac és Jerusálemnec 30 minden véneit. † Es felméne az UR házába, és ő véle Judánac és Jerusélemnec minden népe, tudniillic az Papoc, à Levitác és az egéſz kőſség nagytól fogva kiczinyig: Es elolvasá fűlőc hallására az ſzővetségnec kűnyvét, mellyet találtac vala az UR 31 házában. Azután felálván à király az ő helyében, fogadáſt tőn az UR előtt, hogy az Urat kővetné, és hogy paranczolatit és bizonságtételit és minden ſzerzéſit, tellyes ſzivéből, tellyes lelkéből megőrizné, és tartaná magát az Iſtentől megiratott 32 könyvhóz. Es felfogattatá ez dolgot mind az Jerusálembélieckel, és mind az Benjamin nemzetségéből valóckal, és ezelekedének az Jerusálembeliec az Iſten ſzővetſége ſzerint, az ő attyoknac Iſtenének ſzövetsége ſzérint. 33 Ackor kiveſzté Joſias mind az utálatos bálványokat, mellyec valának az Izrael földében, és kéſzeríte mindent valaki találtathatic vala Izraelben, hogy ſzolgálna az ő Urának Iſtenének: Es Ezechiasnac éltében el nem ſzakadának az ő attyoknac Urától Iſtenétől.

XXXV. Réſz.

Joſias király helyére allattya Jerusálemben az igaz Iſteni tiſztoletet, és az husvétnec innepét megſzenteli az egéſz Izrael népével. Az után elviſz az hadban, mikor az Egyptumbéli királnac vakmerőképpen eleibe ment vólna haddal. Meg-

[a] *Helcijas Pap megtalállya az templumban az Iſten tőrvényének könyvét mellyet ſok időtől fóg va elhagytac vólt.*

[b] *Tremellius magyarázzá igy a. Reg. 22. v. 14. Laſd meg oda fel.*

* 2. *Reg.* 23.

† 2. *Reg.* 23. *& ſeq.*

2. *Reg.* 23. 21. *&ſeq.*

1 Egſzentelé annakfelőtte * Joſias Jerusálémbẽ az Huſ-
veti innepét az URnac, és
megőlée á Huſveti báránt
tizennegyedic napjan az el-
2 ső hónápnac. Es az Papo-
kat mind eltrendelé az ő helyekre őrizni,
kiket igen inte, hogy az UR házában hiv-
3 séggel ſzolgálnának. Es megparanczolá
az Levitáknac, kic az egéſz Izraelért áz UR
őlett az ſzent állotokot elkéſziic vala: [a]
helyhezteſsétec *ugymond* azokat, az ſzẽt lá-
da eleibe, ez hazbẽ, mellyet kéſzitet vólt Sá
lomon az Dávid fia, az Izrael királlya:
Nem kel moſt az Iſten ládájat vállatokon
hordozni: moſt azért ſzolgállyatoc az ti U-
ratoknac Iſtenteknec, az ő népénekis az
4 Izraelnec. Es kéſzitsétec el *magatokat* az
ti atyai czelédetec ſzerīt, és az ti oſzlaſtoc
ſzerint az mīt Dávid az Izrael királlya * el-
5 rẽdelte vólt, és az ő fiais Sálomō: † Es ſzol-
gállyatoc az Sáctuariū ban á ti atyátokfiai-
nac czelédinec rende ſzerint, és az Levitác
6 attya hazának oſzláſa ſzerint. Es az Huſ-
véti báránt úgy őllyétec meg: és mincku-
tánna megſzentelitec magatokat, kéſzit
sétec el azt az ti atyátokfiainac, hogy az Ur
nac beſzéde ſzerint czelekedgyetec, mel-
7 lyet mondot Moſes által. Ada pedig Jo-
ſias az ő népénec juhokat, bárányokat és
gődőlyeket az Huſvéti áldozatra, mindẽ-
nec valaki ott találtathatic vala, ſzám ſze-
rint harmintz ezert, és három ezer tulkot,
8 ezec mind az királyéból valának. Az ő fe-
jedelmiis ſzabad akarattyokból, az kőſ-
ségnec, az Papoknac és áz Levitáknac ada-
kozának: Helcijas, Zacharias és Jehiel az
Iſten házának fejedelmi, adának az Papok-
nac az Huſvetnec áldozattyára, két ezer és
hatſzáz juhokat, és háromſzáz tulkokat.
9 Chonania pedig és Semaaja és Nethá-
nael az ő attyafiai, Haſabia, Jehiel és Joza-
bad az Levitác fejedelmi, adának az Levi-
táknac á Huſvétnec áldozattyára őtt ezer
10 juhokat, és ötſzáz tulkokat. Elkéſzit-
vén ázért mindeneket, á Papoc állának az
ő helyekre, az Levitákis az ő oſzláſoc ſze-
11 rint, az király paranczolattya ſzerint.
Megáldozzác azért az Huſveti báránt: Az
Papoc pedig az Levitác kezéből vévén á
vérét elhintic vala azt: Az Levitác pedig az
áldozatra valóknac vonnyác vala le bőré-
12 ket. Es különválaſztác azt az mit egéſz-
len megétendő áldozattal kell vala aldoz-
ni az Urnac, hogy megadnác azokat az
népnec az ő atyai czelédeknec oſzláſaſze-
rint, hogy áldoznának az Urnac, á mint az
Moſes könyvében megvólna irattatván:
Azonképpen az tulkokbolis elválaſztác.
13 Es megsütéc az Huſveti báránt az ſzo-
kás ſzerint: Az megſzenteltetet állato-

a *Tremell: Azt akarja mondani Ioſias: Ne áldozzátoc az Huſvéti báránt házatoknál, mint ez ideig czelekettetec, mivel hogy az Templum bé volt zárolva, hanẽ az Teplumnál az Iſteládája előtt. Mert miképpen hog nem ſzabad egyébűt ha nem az ládaelőtt áldozni, azonképpen nem ſzabad egyébűt hanem az templom előtt áldozni, melly az Iſten ládájának őrőké való helye, vgy hogy nẽ kel immár á ládát ſzellel hordozni mint az előtt.*

* 1. *Chron* 21. *és* 24. 25. *es* 26. *cap.*

† 1. *Chron.* 26.

kat b pedig megfőzéc fazékákbā vas fazék-
ban, és úſtükbẽ, és nagy hámarsággal adác
14 az kőſségnec. Ezeknec utána magoknac és
mind az Papoknakis elkéſzitéc az Huſveti
bárānt: Mert az Papoc az Aaron fiai vala-
nac foglalatoſſoc az áldozatoknac kőveri
nec áldozásában mind éttzakáig: *Azért* az
Levitác kéſzitnec vala mind magoknac és
15 mind az Papopnac az Aaron fiainac. *An-*
nac felőtte az Cantorokis az Aſaph fiai ál-
nac vala az ő rendekben, az Dávidnac A-
ſaphnac, Hemannac és Jeduthunnac az
király prophétájának paranczolattya ſze-
rint: Az aytónállókis mind helyekben va-
lanac, nem ſzabad vala onnan eltávozni-
oc, hanem az ő attyokfiai az Levitác ké-
16 ſzitnec vala nékic. Es elvégezéc azon na-
pon az Urnac tiſzteletit, az Huſveti bárán-
nac áldozatival, egéſzlen égő aldozatok-
kal áldozvan az Urnac őltáran, az Joſias
17 királynac paranczolattya ſzerint. *Megti-*
ſzteléc azért az Izrael fiai az kic jelen lé-
heténec az Huſvet innépét az időben, és
az kovaſznélkűl való kenyérnec innepét
18 heted napig. Esnem ſzenteltenec éhóz
haſonló Huſvetet Iſraelben, á Samuel pro-
phétának idejétőlfőgván: az Izrael királ-
lyai kőzzűlis, czaceggyis nẽ ſzentelt haſon
ló Huſveret ához, mellyet Joſias ſzẽtele az
Papockal, Levitáckal, az egéſz Judánac,
Izraelnec és Jerusálem lákoſinac jelen lé-
19 tékben. Lőn pedig az innepnec tiſzte-
lete Joſias királynac birodalmának tizen-
nyóltzadic eſztendejében.

20 Mind ezec után hogy az Iſten házát Jo-
ſias helyére állatá, felindúla † Ne-
cho az Egyptuſnac királlya, hogy az Eu-
phratesmellet való Charchenis varoſt meg
21 ſzállaná, kinec Joſias méne eleibe. Es no-
ha követeket kűlde ő hozzája, *Necho* ezt
mondván: mi kőzőm vagyon te hozzád
énnékem Juda királlya? Mert én moſt mi
nem te reád mégyec, hanem az én orſzá-
gomnac ellenségére: Es Iſten paranczol-
ta hogy ſieſſec: ne tusákodgyal az Iſten el-
len, ki én velem vagyon, hogy el ne veſzeſ-
22 ſen tégedet. Mindazáltal Joſias el nem
tére, hanem hogy megűtközznéc véle, ől-
tőzetit megváltoztatá, és nem engede á
Neco beſzédének, ki Iſten ſzájából vala:
Reáméne azért, hogy az Megiddo meze-
23 jén vele * megükőznéc. Holott mi-
kor az iveſec nyilakat boczáttanac vólna
az Joſijas királlyrá: monda az király az ő
ſzogáinac: Vigyetec ki engemet iñet mert
24 igen megſebeſedém. Kivivéc azért ótet az
ő ſzolgai á ſzekerből, és helhezteték az ő
máſodic ſzekerébe, és vivéc Jerusálẽbe: Es
meghala, és eltẽettéc az ő attyai koporſoi-
bā: Kinec halálán egéſz Judánac és Jerusálẽ
25 nec népe igẽ ſíra. Jeremiaſis ſiratá Joſiaſt,

b *Erti à hála adó áldozatból valóſzereket, mel, ec az áldozoké valanac.*

2. *Reg.* 23. 29. *&c.*

* *Zach.* 12. 11.

és ſiralmas énekeckel ſirattyác vala ötet az
éneklő férfiac és aſzſzonyi állatoc mind
ez mai napig, mellyeknec énekléſe ugyan
ſzokaſsá válác Izraelben: Mellyec megvad-
26 nac irattatván az *Jeremias* ſiralmiban. Az
Joſiaſnac pedig több lőtt dólgai és kegyel-
meſsegi, à mint az Urnac törvényében
27 megvagyon irva: Mind elsö és mind u-
tólſo dólgai, megvadnac irattatván az Iz-
rael és az Judah királlyainac könyveben.

XXXVI. Reſz.

Megirattatic ez Cáputban Joachaznac, Joachimnac, Jeconiaſnac vagy Joachinnac, és Sedechiaſnac nyomorúlt és ſzerencziétlen allapatty oc mind az ö orſzágockal egybe. Az Templumnakis és az városnac romlása, az népnec fogſaga és annac fogságának ideje, &c.

1 ES elöhozá az föld népe
Joachazt az Joſias fiát,
és királlyá válaſztá ötet
az ö attya helyet Jerusá-
2 lemben. Huſzonhá-
rom eſztendös vala Jo-
achaz mikor uralkodni kezde, és czac há-
rom hólnápig urálkodhatéc Jerusálem-
3 ben. Es az Egyptumbéli király ötet az
Jerusálembéli királyságtól megfoſztá, és
vete rájoc adót, tudniillic, ſzáz talentum
4 ezüſtöt és egy talentum aranyat. Es ki-
rállyá tevé az Egyptumbéli király Elia-
chimot az ö attyának Judán és Jerusálemé,
és nevét elváltoztatván nevezé ötet Joa-
cimnac, és Joachazt az ö attyafiát Necho
el vive Egyptumba.

5 HUſzonót eſztendös vala Jeacim mikor
urálkodni kezde, és tizenegy eſzten-
deig uralkodéc Jerusálemben, és czelekede-
déc gonaſságot az ö URa Iſtene előtt.

6 Felindúla pedig ö ellene az Nabucodo-
nozor az Babyloniai király, és kéttös bé-
kót vete lábaira hogy Babyloniába vin-
7 né. Az UR házában való edényekben-
nis elvitt vala Nabucodonozor Babylo-
niába, és helyhezteté azokat az ö Templo-
8 mába. Joacimnac pedig több dólgai, és
utálatos czelekedeti mellyec ö beñe talál-
tattac, megvadnac irattatván az Izrael és
az Judah királlyainac könyvében: Es uralko-
déc ö helyette Joachin az ö fia

9 NYóltz eſztendös korában kezdett va-
la uralkodni * Joachin, és három
hólnapig és tiz napig uralkodéc Jerusálém-
ben, és czelekedéc utálatos dolgot az UR
előtt. Az eſztendönec pedig forgásában
† elkúlde à Nabucodonozor király érötte,
és viteté hozzája Babyloniába, az UR
házabéli dragalátos edényeckel egyeremben,
és válaſztá helyette királlyá Sedechiá-
ſt * az ö attyafiát Judában és Jerusálem-
ben.

10 HVſzonegy eſztendös korában kezde
uralkodni, és uralkodéc tizenegy e-
ſztendeig Jerusálemben. Es czelekedéc
† utálatos dolgot az ö URa Iſtene előtt, † *Jerem.* 52. 2. 3.
és meg ſem tudá magát alázni, az Jeremi-
as prophéta előtt, ki az UR képében ſzól
11 vala néki. De még à Nabucodozornakis
ellene támada az ki ötet az Iſten nevére
megeskettette vala, és megkeményitven
nyakát, ſzivétis megkeményité, hogy az
Izraelnec Urához Iſtenéhöz ne térne.

12 AZ Papi fejedelmekis fejéként azköſſég
gel óregbitéc az bűnt az pogányok
nac utálatos módgyoc ſzerint, és megfer-
tezteté az UR házát, mellyet megſzentelt
13 vala Jerusálémben. Es mikor az ö attyok-
nac Ura Iſtene küldene hozzájoc prophé-
takat jó idején, mert kedvez vala az ö né-
pének és az ö lakó helyének. Azoc az Iſtē
prophétáit czac czúfollyác vala, és az ö be-
ſzédit megutálván azt módgyác vala, hogy
14 megczalatnának az prophétáktól, mig-
len az Urnac haragja felgerjedne az ö né-
pe ellen, melly ellen ſenki nem álhatna.

15 Es reájoc hozá az Chaldéuſoc királ-
lyát, ki levágá az népnec ifjait az ö San-
ctuariumjoknál, nem kedveze az ifjaknac,
à gyenge ſzűzeknec, à veneknec, mind eg-
gyig kezében ada öket. Végezetre az Iſ-
16 ten házának minden féle edényit, nagyo-
kat, kiczinyeket, és az UR házábéli kén-
czét, az király kénczét, az fejedelmec kén-
17 czét mind Babyloniába viteté. Az Iſten
házátis meggyuytác, Jerusálemnekis keri-
téſit lerontác, palotait mind elégetéc, és
18 minden benne való drága ſzerſzámokat
elveſzténec. Es à fegyvertől à mi megma-
radott vala, Babyloniába vivé: Es voltac ö
néki és az ö fiainac minden ſzolgálattal,
mind addig mig az Perſiai birodalom fel-
19 támada. Hogy az UR beſzéde bétellye-
ſednéc, melly Jeremias által megvólt mó-
datván: Mig az föld az ö ſzombatit meg-
ſzentelné, és nyugóvéc az föld mind az ö
puſztaságának idején, hogy bételnénec az
eſztendöc.

20 AZ Perſiabéli * Cyrus királynac pe- * *Eſt.* 1. *ver.* 1.
dig elsö eſztendejébē, hogy bétellye- *Jer.* 25. 12. *es* 29.
ſednéc az UR beſzéde, melly megvólt Je- 10.
remias által mondattatván, az UR felindi-
tá az Cyruſnac Perſiai királynac ſzivét, ki
meghirdeté az ö egéſz birodalmában, és i- *b Az Dárius*
rásával ugyan azont bizonyitá, mondván: *Meduſsalegybe,*
21 Ezt mondgya Cyrus az Perſiai király, b *ki Cyruſnac ipa*
az Meñec URa Iſtene az egéſz földnec bi- *vala, ki ſzabad*
rodalmát nékem adta, és ö megparanczol- *akarattya ſze-*
ta éñékē, hogy az ö házát megeppitsem Je- *rint engedé Cy-*
rusálémben, melly vagyon Judah földén: *ruſnac Babylo-*
Az ki azért az ö népe közzül akarja eppite- *niat, és haſonla-*
ni azt, az ö URa Iſtene légyen azzal, men- *tos képpen jól*
nyen házájába. *tett az Izraellek-*
Eſd. 6. *ver.* 14.
& 22.

Chronica maſodic könyvének Vége.

ESDRAS

* 2. *Reg.* 24. *Azt mondgya az iras hogy* 18. *eſztēdös volt, mikor uralkodni kezdet Joachin. De ninczen ellenkezes benne, mert nyóltz eſztendös korabá tettée kiralla, az attya val uralkodot tiz eſztedöt. Azért mikor ö magára ſzallot az királyság, volt tizenanyolcz eztendös.*

† *Dan.* 1. 1. 2.

* 2. *Reg.* 24. 15. *Jer.* 37. 1.

ESDRAS KÖNYVE.

Mellyben vagyon az Babyloniabéli fogſágból haza jött Sidóknac hiſtoriája, az Cyrus királnac az haza menetel felöl való paranczolatnac eſztendejétől fogva, az Dárius Artaxerxes Longimánuſnac tizenkilentzedic eſztendejeig. Melly befoglal 49. eſztendöt.

Cyrus királyè fiával Cambyſeſſel egybe	9.	Eſztendő.
Az két Maguſokè	1.	
Darius Hyſtaspisè, vagy Aſſveruſè	20.	
Darius Artaxerxis Longimanusè	19.	

ELSŐ RESZ.

Minekutánna Cyrus az Sidóc haza boczátáſoc felöl való akarattyát kihirdette vólna, az nép haza indúl. Az ſzegényec ſegitetnec az uthoz. Az Cyrus megadgya az Iſten házához valoſzent edényeket.

* 2. Chron. 36. 22. Jer. 25. 12. és 29. 10.

ELső eſztendejében * Cyruſnac à Perſia orſzágnac királlyának, hogy megtellyeſednéc az URnac beſzéde, mellyet mödott vala Jeremiáſnac ſzája által, felinditá az UR Cyruſnac à Perſia orſzágnac királlyának lelkét, ki mind itott level, és élő beſzéd által paranczolatot ada ki minden ő orſzágába, ezt mondvan: Ezt mondgya Cyrus az Perſiának királlya; Ez földnec minden orſzágit nékem adta à ménnec URA Iſtene: Es ő paranczolta nékem hogy éppitſec ő néki házat Jeruſálemben, melly vagyon Sidó orſzágban. Valaki azért ti közzületec az ő népe közzül való, legyen azzal az ő Iſtene, és mennyen fel Jeruſálembe melly vagyon Sidó orſzagban, és éppitſe az Izrael URának Iſtenének házát, annac az Iſtennec melly vagyon Jeruſálemben. Ha valaki pedig valamelly helyben âhól lakic elmaradna, annac az helynec férfiai ſegitſéc, ezüſtvel, arannyal, és egyéb joſzággal, és barmockal, attól megválva az mit ſzabad akarat ſzerint akarnac küldeni az Iſtennec házába melly vagyon Jeruſálemben.

ELkelének annakokaért az Judánac és Benjaminnac fejedelmi, és az Papoc, és Levitác, mindnyájan kiknec felindította vala Iſten lelkeket, hogy felmennyenec az UR házának éppitéſére, melly vagyon Jeruſálemben. Mindenec továbbá kic valának az ő ſzomſzédſágokban, megſöltéc azoknac kezeket ezüſt és arany edényeckel, joſzágockal, barmockal, és drága marhácskal, az kivől mellyet ízabad akarat ſzerint küldnec vala.

CYrus kitális pedig előhozá az UR házának edényit, kiket elvitt vala Nabucodonozor Jeruſálemből, és helhezteter vala az ő Iſtenének házában. Előhozá *mondom* Cyrus az Perſac királlya az kénczartó Mithredates keze által, és ſzámon adá azokat Sesbaſárnac az Juda nemzetſégének fejedelménec. Es ez vala ſzáma azoknac: Harmintz arany medentze, ezer ezüſt medentze, és huſzonkilentz kés. Harmintz arany roſtély, négyſzáz tíz más rendbéli ezüſt roſtély, és ezer egyéb edényec. Minden arany és ezüſt edényeknec ſzáma, öt ezer négyſzáz, mindeneket kihozá Sesbaſár, [a] mikor az Babyloniai fogſágból kijövénec Jeruſálembe.

[a] *Sesbaſárnac hittác az Chaldáuſoc az Zorobábelt.*

II. Réſz.

Megirattatic azoknac ſzámoc, az kic Cyrus engedelméből haza mentec Jeruſálembe, és az fő embereknec, az Iſten házának eppitéſére adott ajándékoc.

† *Nehem. 7. 6.*

1 Ezec pedig az tartomán-
nac fiai,† kic kijöttec vala
az Babyloniai rabſágból,
kiket Nabucodonozor
Babyloniának királlya
fogva vitetteter vala Ba-
byloniába, és viſzſzajövénec Jeruſálembe,
2 és Sidó országba, kiki az ő városába. Kic
haza jövénec Zorobabellel, Jeſuával, Ne-
hemiaſſal, Serajával, Reelajáhval, Mar-
dochaival, Bilſánnal, Miſparral, Bigvaival,
Rehummal, Baanahval. Az Izrael népének
3 száma pedig ez: *Pharoſnac fiai*, két ezer száz
4 hetvenkettő. Sephatiáhnac fiai, három-
5 száz hetvenkettő. Arahnac fiai, kétſzáz het-
6 venöt. Paháth Moabnac, Joſue és Joab
[a] *Az az, ma-
radéki.* fiainac fiai,[a] két ezer, nyóltzſzáz, és tizen-
7 kettő. Elamnac fiai, ezer kétſzáz ötven-
8 négy. Zathunac fiai, kilentzſzáz negy-
9 venöt. Zacchainac fiai, hétſzáz és hat-
10 van. Baninac fiai, hatſzáz negyvenket-
11 tő. Bebainac fiai, hatſzáz huſzonhárom.
12 Az Gadnac fiái, ezer kétſzáz huſzonkettő.
13 Adonicamnac fiai, hatſzáz hatvanhat.
14 Bigvainac fiai, két ezer ötvenhat.
15 Adinnac fiai, négyſzáz ötvennégy.
16 Aternec fiai, kic Ezechiáſtól valóc vala-
17 nac, kilentzvennyóltz. Beſainac fiai, ha-
18 romſzáz huſzonhárom. Jorahnac fiai,
19 száz tizenkettő. Haſumnac fiai, kétſzáz hu-
20 ſzonhárom. Gibbarnac fiai, kilentz-
21 venöt. Bethlehemnec fiai, ſzáz hu-
22 ſzonhárom. Netophatnac férfiai, öt-
23 venhat. Anathothnac férfiai, száz hu-
24 szonnyóltz. Azmavethnec fiai, negy-
25 venkettő. Ciriatharimnac Chephirah-
nac, és Beerothnac fiai, hétſzáz negyven-
26 három. Haramahnac, és Gabaanac fiai,
27 hatſzáz huſzonegy. Michmaſnac férfiai,
28 száz, huſzonkettő. Bethelnec és Ainac
29 fiai, kétſzáz huſzonhárom. Nebonac fiai,
30 ötvenkettő. Magbiſnac fiai, ſzáz öt-
31 venhat. Az másodic Elamnac fiai, ezer
32 kétſzáz ötvennégy. Harimnac fiái, há-
33 romſzáz húſz. Lodhadidnac és Ononac
34 fiai, hétſzáz huſzonöt. Jerichonac fiai, há-
35 romſzáz negyvenöt. Senaahnac fiái, há-
36 rom ezer hatſzáz és harmintz. Papoc:
Jedaajahnac fiai, Joſue házából valóc, ki-
37 lentzſzáz hetvenhárom. Immernec fiai,
38 ezer ötvenkettő. Pashurnac fiai, ezer két-
39 száz negyvenhét. Harimnac fiai, ezer tizen-
40 hét. Levitác: Jeſuenec, és Cadmielnec
41 Hodavianac fiainac fiai, hetvennégy. Ene-
42 kesec: Aſaphnac fiai, százhuſzonnyóltz. Az
kapún állóknac fiai: Sallumnac, Aternec,
Talmonac, Accubnac, Hatitahnac, Sobaai-
nac fiai mindeneſtől, ſzáz harmintzkilentz.
43 Az Nethinéuſoc: Sihahnac fiai Haſuphának
44 és Tabaothnac fiai. Keroſnac, Siahanac, Pa-
45 donnac fiai. Lebanahnac, Hagabahnac,
46 Accubnac fiai. Hagabnac, Salmainac, Ha-
47 nánnac fiai. Giddelnec, Gaharnac, Rea-
48 jáhnac fiai. Reſinnec, Necodánac, Ga-
49 zamnac fiai. Uzzanac, Paſeahnac, Beſai-
50 nac fiai. Aſnánac, Meunimnac, Ne-
51 phuſimnac fiai. Bacbucnac, Hacuphanac,
52 Harhurnac fiai. Baſluthnac, Mehidánac,
53 Harſanac fiai. Barcoſnac, Siſránac, Tha-
54 máhnac fiai. Neſiahnac, Hatiphanac
55 fiai. Sálomon rabjainac fiai: Sotainac,
56 Sopheretnec, Perudánac fiai. Jaalahnac,
57 Darconnac, Giddelnec fiai. Sephatiahnac,
Hattilnac, Pocherethnec, Hasbimnac, A-
58 minnac fiai. Mindeneſtől fogva az Ne-
thinéuſoc, és à Sálomonnac ſzolgainac
59 fiai, háromſzáz kilentzvenkettő. Azokis
kic feljöttec vala Thelmeláhból, Thelhár-
ſából, Cherubból, Addanból, és Immer-
ből, kic nem mondhattác meg az ő attyok-
nac házát, és az ő nemzetſégeket, ha Izrael
60 közzül valóc volnának. Delajahnac, To-
bijahnac; Necodánac fiai hatſzáz ötven-
61 kettő. Es az Papoc fiai közzül: Habajahnac,
Cóſnac, Barzillainac fiai, ki vőt vala az Gi-
ladban lakozó Barzillai leányi közzül ma-
gának feleſéget, és nevezteték az ő nevek-
62 ről. Ezec kereſenec magoknac nemzetſég-
ről való levelet, de nem találának; anna-
63 kokaért kivetteténec az papſágból. Es meg-
mondá nékic Thirſata, hogy ne ennénec
az papoknac rendeltetet ſzenteléſekből,
mîg pap nem támadna az Urimmal, és
64 Thummimmal. [b] Mind ez egéſz gyü-
lekezet mindeneſtől, negyvenkét ezer, há-
65 romſzáz hatván. Szolgác és ſzolgáló leá-
nyoknékül: Kic valának hét ezeren, hárö-
ſzázan és harmintzheten, ezeknec pedig é-
66 nekes férfiai, és leánivalának kétſzázan. Va-
la lovoc ő nékiec hét ezer, harmintzhat, öſz-
67 vérac kétſzáz negyvenöt. Tevéjec, négy-
ſzáz harmintzöt. Szamároc, hat ezer het-
ſzáz és húſz.

[b] *Azoknac ſzá-
moc kic elöſzör
Babyloniából
háza mennec,
42360.*

68 Es az ő attyoknac fejedelmi, mikor fel-
mentec vólna az UR házához, melly
Jerſálemben vala, ſzabad akarattyoc ſze-
rint adának ajándékokat az UR házába,
hogy feléppîtenéc azt az ő fundamento-
69 mán. Az ő tehetſégec ſzerint adának
az Templum éppîtéſére való költſégre,
hatvanegy ezer dragma aranyat, öt ezer Gi-
ra ezüſtöt, és ſzáz papi öltőző ruhákat. La-
kának annakokaért mind az Papoc, ſ mind
az kőſſég közzül való Levitác, az énekeſec
és à kapun állóc, és az Nethinéuſoc kiki
az ő városokban, és az egéſz Izrael az ő
városiban.

III. Réſz.

Az házament Sidóc megeppitic az óltárt. Az áldozatokat elkezdic. Az ſátoros innepet. megſzen-

migſzentelic, követ és fát vagatnac az Templũ éppitéſére, és gondviſelöket válaſztanac az Levitác közzül, felvetic az Templum fundamentomit.

1 MIKOR pedig eljőtt vólna az hetedic hónap, és vólnának az Iſrael fiai az ő városokban, felgyüle mind az egéſz nép egyenlőképpen Jeruſálembe.

2 a Es felkele Jeſuah Joſádachnac fia, és az ő Pap attyafiai, és Zorobabel, Salathielnec fia, az ő attyafiaival egyetambe, és óltárt czinálának az Iſrael Iſtenének, hogy égő áldozatokat áldoznának rayta, az mint megirta vala nékic az Iſtennec embere Moſes, az törvénben.

3 Erős fundamentomra rakác pedig azt az óltárt, mert félnec vala az földnec népétől, és áldozának rayta égőáldozatokat az URnac, egőáldozatokat, *mondom*,

4 reggel és eſtve. Es megſzenteléc az látoros innepnec napját, az mint † megvagyon irván, és égőáldozatokat tőnec minden nap

5 ſzokott ſzám ſzerint. Es annakutánna reggeli és eſtveli áldozatot, mind az havaknac elſő napjain ſ mind az Iſtennec egyéb ſzentelteter innep napján és minden egyéb ſzent dolgokat, és mindennec ſzabad akarat ſzerint való ajándékát áldozzác vala az Iſtenec.

6 Annac az hetedic hólnapnac elſő napjától fogva kezdénec egyéb áldozatot tenni az URnac: Az Iſtennec Templomának pedig fundamentomi még fel nem vettettec vala.

7 Adának pedig pénzt az kővágóknac, és egyéb meſtereknec, és ételt italt, és olayt, az Sidon és Tyrusbélieknec, hogy hordanának Cedrus fát az Libanus hegyéről Joppe tengerére, az Cyruſnac Perſiai királnac akarattya ſzerint.

8 b Máſod eſztendőben pedig az után hogy felmentenec vala az Iſtennec házához Jerúſálembe, máſod holnapban hozzá kezdénec, Zorobabel Salathielnec fia, és Joſue Joſedechnec fia, és az ő több attyokfioc, kic Papoc és Levitác valának, és mindnyájá kic az fogſágból viſzſzajőttec vala Jeruſálembe, és rendeléc az Levitac kic húſz eſztendőſöc és azon felyül valának, hogy gondviſelöc lennénec az Iſten házának eppitéſében.

9 Es elő álla Joſue és az ő fiai attyafiaival egyetemben: Cadmiel, és az ő fiai, és Judának fiai, egyenlőképpen, hogy palléri lennénec azoknac kic munkálkodnac vala az Iſten házán Henadadnac fiai, és

10 azoknac fiai, és attyafiai az Levitác. c Felvetéc annakokáért az meſterec az Iſten Templomának fundamentomát, és rendelénec egy néhany felöltőzött papokat kürtöckel, és Levitákat kic Aſaphnac maradéki valának Cimbalmockal, hogy diczérnéc az Iſtēt az Iſrael királiyának Davidnac keze által

11 czinált diczéreteckel. Egyenlőképpen pedig ezt éneklić vala, mikor az Iſtent diczéric vala, és néki valláſt téſznec vala. Mert jó, mert mind őröcké vagyon az ő irgalmaſsága Izraelen. Továbba mind az egéſz nép nagy fel ſzóval kiált vala, mikor az Iſtent diczéric vala, hogy az Iſten házának fundamentoma immár felvettetet vólna. Nagy

12 ſokan pedig az Papoc és Levitác közzül, és az atyác közzül való fő emberec, vénec, kic láttác vala az elſő házat, mikor fundálnyác vala ezt az ő ſzemec előtt, nagy ſzóval ſirnac vala, és egyebec ſokan örömökben nagy fel

13 ſzóval kiáltnac vala. Ugy hogy az nép örömben való kiáltáſt meg ne tudná válaſztani a nep ſiralmának ſzavától, mert egyenlőképpē kiáltnac vala nagy ſzóval, ugy hogy meſsze földre meghallatic vala.

a *Az óltárt megrakják az Sidóc Jeruſálemben.*

† *Exod. 23.*

b *Az Iſten házának eppitéſéhez kezdenec az Sidóc.*

c *Az Iſten házának fundamentomát felvetic az Sidóc Jeruſálemben.*

IIII. Réſz.

Az Sidoc ellenſegi bévádollyác őket az fejedelmeknél, és megbántyác a Templumnac eppitéſét, mellyet az Cyrus hólta után Cambyſes és Dárius Hyſtaſpis idejében nem eppitettec, Dárius Longimanuſnac birodalmáig.

1 EGHALLA'C pedig Judának és Benjaminnac ellenſégi, hogy az fogſagból viſzſzajőtt népec Templomot czinálnának az Iſrael Urának Iſtenének.

2 Es hozzámenénec Zorobabelhőz, és az atyáknac fejeihőz, ſ mondának nékic: Hadd eppitſünc egyűt veletec, mert miképpen ti, ugy kereſsűc müs az ti Iſtenteket, és áldozatokat tettűnc ő nékemind a Eſárhaddonnac, az Aſſyriabéli királnac idejétől fogva, ki ide felhozott minket.

3 Ackor monda nékic Zorobabel és Joſue, és az Izrael attyainac fejedelmi: Nem ti gondotoc, hanem miénc hog Templomot eppitſünc az mi Iſtenünknec: Annakokáért mi egyenlőképpen éppitűnc az Izrael Urának Iſtenének: Az miképpen megparanczolta mi nékünc Cyrus az Perſi-

4 anac királlya. Az tartománnac népe pedig ellene áll vala az Juda népének, és meghá-

5 borittya vala őtet, hogy ne eppithetne. Es fogadának ő ellenec tanáczoſokat, hogy eſzét veſztenéc az ő tanáczoknac Cyruſnac az Perſiának királlyának minden idejében, mind az Dáriuſnac b az Perſiabéliec királlyának birodalmáig.

6 MIkor pedig uralkodnéc Aſſverus, c az ő országlaſanac kezdetiben, iráſoc által vádoláſt tőnec az Judának és Je-

7 ruſálemnec lakói ellen. Mint az d Artaxerxeſnec idejében irott vala Mitridates, és Jabeel az többeckel egyetemben, kic ő vélec egy tanáczō valának, Artaxerxeſnec az Perſiának királyának, az vádoló levelet pedig Syriai nyelvē irtác vala, és Syriai nyelvē magyá-

a *Sennacherib fia vólt ez: 2.Reg.19. verſ 37.*

b *Dárius Lögimanus vólt az, ki az Cyrus után negyedic vólt.*

c *Ez Aſſverus Dárius Hyſtaſpis vólt.*

d *Cambyſes vólt ez, az Cyruſnac fia.*

8 ráztatot vala megis. [a]Az Rehum, ki tanáczos vala, és az Simſai, ki iródeác vala, irának egy levelet Jerúſálem ellen Artaxerxes királ-
9 nac ugyan azon módon. Rehum, ki tanáczos vala, és Simſai iródeác, és ezeknec tõb társai, az Dinéuſoc, Apharſathachéuſoc, Therphaléuſoc, Apharſéuſoc, Arceveuſoc, Babyloniaiac, Suſanchéuſoc, Diveuſoc, és
10 az Helaméuſoc. Es az tõbbi az pogányoc kõzzõl, kiket amaz nagy és dicziõſẽges Aſnappar [c] hozott vala, és lakoſocká tott vala Samariának vároſiban: Es az tõb népnec kic vadnac túl az vizen: [f] Azon idõben pedig,
11 Ez máſſa az levélnec mellyet küldénec Artaxerxes királynac. Mi kic lakunc az folyóvizen túl te ſzólgaid. Ezt adgyuc tudtodra király, hogy az Sidóc, kic feljõttenec te tõled mi hozzánc, mentenec Jeruſalembe az viſzſzávonó és gonoſz városba, kic éppitnec
13 fundálván, és rakván eſõs kõfalakat. Megértſe ezt az király moſtan, hogy ha az à város megepíttetic, és az kõfalac megerõſittetnec, adajàt, raválàr, és eſztendeig való jõvedelmét be nem adgya, és
14 így az küállyoknac jõvedelmeket megkiſſebbited. [g] Továbbá mivelhogy az Templumnac romlàſànac mi vóltunc okai, és mivelhogy az királnac megvettetéſét el nem ſzenvedhettyúc, énnekokaért küldõtúnc
15 hozzád, és adtuc tudtodra te néked ezeket. Mert ha az te atyáidnac dólgai felõl irott kõnyvben megkereſi valaki, megtalállya és megérti, hogy ez à város viſzſzavonó város, és ártalmas az királyoknac és az tartományoknac, és eleitõl fogva pártolkodáſoc vóltanac abban, annakokaért tõrettetet e-
16 liſ ez az város. Eztis annakfelõtte tudtára adgyuc az királnac; hogy ha ez az város megéppulend, és az kõfaloc megtakattatnac, az vizen túl való tartomány nem léſzen tõbbé tiéd.
17 FElele az király az tanáczos Rehumnac és az iró deáknac Simſainac, és azoknac tõb társainac, kic laknac vala Samariában, és mind azoknac kic az vizen túl laknac vala, békeſéget kévánván és kõſzõnetit irván.
18 Az melly levelet küldõttetec énnékem, nil-
19 van elóluaſtatot én elõttem. Es megparanczolám hogy megkereſnéc, és megtalálác, hogy az az város eleitol fogva feltámadot az királlyoc ellen, és ellenec hadakozott, és viſzſzavonáſoc vóltanac ab-
20 ban Annakfelõtte erõs királlyoc vóltanac Jeruſalemben, és birtác mind azokat; kic túl laktanac az vizen, és hogy adót, raváſt, és eſztendõnként való jõvedelmet
21 adtac azoknac. Moſtan annakokaért paranczollyátoc meg, hogy ſzünnyenec meg azoc az emberec, és az város ne éppíteſséc; mìg én tanáczot nem tartoc felõle.
22 Es meglaſsátoc hogy ebben vétket ne tegyetec, hogy napról napra ne nevekedgyéc az királyoknac ártalmára való veſzedelem.
23 Mihelyen pedig az Attaxerxes király levele elolvaſtatéc Rehumnac és az iródeáknac Simſainac elõtte, és azoknac társoc elõtt, elmenénec nagy hamarſàggal Jeruſálembe à Sidókhoz, és elhagyatác vélec az éppítéſt
24 erõvel hatalommal. Ackor megſzünéc az UR házának éppületi Jeruſalemben, es veſztegſégben lõn az Dáriuſnac [h] Perſiának királlyának máſod eſztendejéig.

[a] *Aſnapparnac nevezi Aſarhaddont az Sennacherib fiát.*

[f] *Azt akarja jelenteni hogy az tanáczoſoccal, mind egy idõben à föld nép cis innét levelet à királynac az Sidóc ellen.*

[g] *Igyis fordíttyac némellyec: Mivelhogy az fejedelem udvarának, ſavállaplatának, az az mivelhogy az fejedelem udvarában nevekedtünc fel, &c.*

[h] *Dárius Longimanus volt ez, ki az Dárius Hyſtaſpis fia vóli, Eſther aſzszontúl, mert Cambyſſnac és Dárius Hyſtaſpiſnac birodalmoc alatt volt tilalomban az UR házának éppitéſe, &c.*

V. Réſz.

Aggéus és Zacharias Prophétànac intéſébõl iſmét elkezdic az Templum éppitéſét, és az tiſztartoc megirjac az királnac.

1 GYAN ackor [a] prophéta Aggéus prophéta, * és Zacharias Iddo prophéta az Sidóknac kic valánac Judéában és Jeruſalemben, az Iſraelnec Iſténénec nevében ſzólván nékiec. Akor azért felkelénec
2 Zorobabel Salathielnec fia, és Joſue Joſadachnac fia, és hozzá kezdénec az Iſten házának éppitéſehõz, melly vagyon Jeruſálemben, és valánac ò vélec az Iſtennec prophétai, ſegitvén õket.
3 AZ idõben jóve hozzájoc Tattenai à vizen túl valóknac fejedelme, és Setarbozenai, és ezeknec társoc, és mondánac nékie: Ki paranczolta ti nékctec hogy ez házat éppítenétec, és az kõfalákat fun-
4 dálnátoc? Ackor megmondóc nékiec kiezodác vólnánac nevec az férſiáknac à kic
5 az alkotvánt éppítenéc. Az õ Iſteneknec ſzeme vala pedig az haza jõtt Sidókon, és nem hagyatác el vélec az éppitéſt míg az dolog juta Dárius eleibe: Ackor azért levél által ecképen irának õ néki ezeckről.
6 AZ levélnec ez az máſſa, mellyet Tattenai az vizen túl valóknac fejedelme, és Setarbozenai az õ társaival, és az Apharſachéuſoc kic az vizen túl valának, irá-
7 nac Dárius királnac. Levelet küldénac õ néki, és ez vala irva az levélben: Az Dárius
8 királnac, minden békeſég. Tudtára legyen ez az királnac, hogy elmentúnc vala az Sidóknac tartományokban à nagy Iſténec házához, és éppitetic az márvàn kõból, és à kõfaloc deſzkáckal padoltatnac, és nagy hamarſàggal munkalkodnac, hogy az éppület
9 ugyã nevekedic az õ kezec utã. Ackor megkérdõéz az haza jõtt Sidókat, és ezt mondoc nékic, ki adott néktec ſzabadſágot hogy ez házat éppitenétec, és ezkõfalakat raknátoc?
10 Es az õ neveket megkérdezõc õ tõlõc, hogy tudtodra adnóc azók it te néked, hogy megirnóc neveket azoknac, kic gondviſelõc ez
11 dologban. Illyen ſzóval feleléncc pedig mi nékunc, mondván: Mi az meñec és földnec

Iſtene

Iſtenének ſzólgái vagyunc, és uyjonnã meg-
éppîtyűc az házat, melly ſoc eſztendőckel
ennekelőtte éppîtetet vólt, mellyet az Iz-
raelnec nagy királlya eppitet és fűdált vólt.
12 De minekutánna haragra ingerlettéc vólt
à mi atyainc az mennec Iſtenét, adá őket à
Babyloniábeli Chaldéus Nabucodonozor
királnac kezébe, és ezt az házat elrontá, és
az lakó népet rabſágra vivé Babylonyába.
13 Mindazáltal Cyruſnac Babylonyánac ki-
rállyánac első eſztendejében, az Cyrus ki-
rály paranczolatot ada ki, hogy ezt az I-
14 ſtennec házát megeppîtenéc. És az Iſten
házához való edényeketis mind aranyat és
ezűſtőt, kiket Nabucodonozor elvitt vala
az Jeruſálembéli Templumból, és helhez-
tetet vala az Babyloniani Templumban,
kihozatá Cyrus király az Babyloniai Tem-
plumból, és adá Sesbaſarnac, kit hadnagyu-
15 lis rendelt vala. Es monda néki: Vedd fel
ez edényeket, meny el, és rakdle az Jeruſá-
lembéli Templumban, és az Iſtennec háza
16 azon előbbi helyén éppiteſséc meg. Ac-
koraz à Sesbaſar eljőve, és fundamentumát
felveté az Iſten házának, melly vagyon Jeru-
ſálemben, és az időtűl fogva mind eddig ép-
17 pitetic, és mégſem végeződőt el. Moſtan
annakokaért ha tettzic à királnac, à király
kéncztartó házában, melly vagyon Baby-
loniában, kereſteſséc meghogy ha ugy va-
gyoné, hogy Cyrus király paranczolta,
hogy iſmét megéppitsec az Iſtennec há-
zát, melly Jeruſálemben vagyon: Es erről va-
ló akarattyát küldgye ide hozzánc.

VI. Réſz.

Dárius Longimanus megengedi hogy az Templum megeppiteſſec, és az tiſztartokat megfeniti hogy nékic béket hadgyanac, ſőt aztis megparanczollya hogy nékic minden ſegitſéggel legyenec. Elvégezic à Templomot, megſzentelic azt, helyére allattyac az Papokat, Levitákat, és az huſveti baránt megéſzic, az innepet megſzentelic.

1 CKor Dárius király megparã-
czolá és megkereſéc az köny-
veknec tárházában, mellyec
tartatnac vala Babyloniában.
2 Találtatéc pedig [a] Achmetaban à Mediá-
ban való király lakó helyén egy könyv: ki-
3 ben emlekezetért ez vala irva: Az Cyrus
királnac első eſztendejében, paranczola-
tot ada ki Cyrus király az Iſtennec háza fe-
löl, melly vala Jeruſálemben: Az à ház ep-
piteſséc meg, melly helye az áldozatoknac,
és az ő kőfalai takattaſſanac meg; az ő ma-
gaſsága legyen hatvan ſingni, és ſzéleſsé-
4 geis hatvan ſingni. Három kőfalái már-
ván kőből valóc legyenec, és egy fal uy
fákból légyen, és erre való költſég à király
5 házából adattaſséc. Sőt az Iſten házá-
nac, mind arany, ſ mind ezűſt edénitis,
mellyeket Nabucodonozor elhozott vala
az Jeruſálembeli Templumból, és vitt va-
la Babyloniába, megadgyác és viſzſzatér-
jenec az Jeruſálembéli Templumba az ő
helyekre, és bérakjác az Iſtennec házába.
6 [b] Moſtan annakokaért Tattenai az vizen [b] *Megengedi*
túl valóknac fejedelme, Setarbozenai, és *Dárius hogy à*
kic vattoc ő társai és Arphaſacéuſoc, kic túl *Templum meg-*
vattoc az folyóvizen, tavol legyetec ő tő- *éppiteſséc.*
7 lőc. Hadgyatoc békét nékic, hadd épűl-
lyőn meg az az Iſtennec háza, és békét had-
gyatoc az Sidóknac fejedelminec, és à fog-
ſágból haza menteknec, hogy azt az Iſten-
8 nec házát éppîtſéc meg az ő helyén. Es
megparanczoltam aztis mit czelekedgye-
tec azockal à haza ment Sidóckal, kic éppi-
tic azt az Iſtennec házát: Hogy tudniillic, à
király vizen túl való joſzágának adajából,
költſég adaſſéc azoknac az férfiaknac, hog
9 az elkezdett éppület meg ne ſzűnnyéc. Es
minden valami nélkül ſzűkőlkődendnec,
akar ökör, akar kos, akar bárányoc, az Mé-
nec Iſtenének való áldozatra, buza, ſoo, bor
és olay, az Jeruſálembéli papoknac ſzavoc
ſzerint adattaſséc nékic minden napon-
10 ként, hogy vétec ne légyen benne. Hogy
legyen miből jó illatú áldozatot tenniec
az mennec Iſtenének, és könyörögjenec
11 az királynac életéjért, és az ő fiáért. An-
nakfelőtte eztis paranczolom, hogy valaki
ezt az én paranczolatomat elváltoztatand-
gya, annac házából mindê fa kitőrettesséc,
és felálliattaſséc, és arra akaſztaſséc, és az ő
12 háza pervatává légyen ezért. Az Iſten pedig
kinec neve ott lakozic megrontſon minden
királt, és minden népet az ki felemelendi ar-
ra az ő kezér, hogy elváltoztaſſa, és ellerőt-
ſa az Iſtennec házát, melly vagyon Jeruſá-
lemben: En Dárius király paranczoltam eze-
ket; ſietſéggel megiegyenec.
13 ACkor Tattenai az vizen túl valóknac
fejedelme, Setharbozenai, és az ő tár-
ſai nagy hamarſággal ugy czelekedénec, az
mint Dárius király nékiec megparanczolta
14 vala. Az haza ment Sidóc annakokaért
éppîtnec vala, és jó ſzaporája vala munká-
joknac az Aggéus prophétának, és az Iddo
fiának Zachariáſnac jovendőmondáſoc ſze-
rint, és megéppitéc, és elvégezéc az Izrael I-
ſtenének paráczolattyából, és az Cyruſnac,
Dáriuſnac és Artaxerxeſnec, kic Perſiai ki-
15 rállyoc valánac, paranczolattyokból. Elvé-
gezteténe pedig à ház az Adar [c] hónac har- [c] *Adarnac ne-*
madic napján, melly vala az Dárius király *veztéc az Sidoc*
16 birodalmának hatodic eſztendejében. Es *az Bőytelő ha-*
megſzenteléc ezt az házat az Izraelnec fiai *vat.*
az papoc, Levitác, és az fogſágból viſzſza-
17 jöttec, az Iſtennec nagy örömmel. Es vű-
néc, fel ajándékon ennec az Iſten há-

[a] *Achi etanac hivtac, Ecbatanis váreſt Chaldeai nyelven, mely Media orſzágban vólt, annit téſzen az Achmeta mint nyari hely mivel hogy talém à király ott nyáralt.*

zának megſzenteléſekor ſzáz tulkot, két ſzáz koſt, négy ſzáz juhot: Es keczke bakokat bűnért való áldozatra tizenkettőt, az egéſz Izraelért, az Izrael nemzetſégeknec
18 ſzámoc ſzerint. Es rendelénec papokat az ő oſzláſoc ſzerint, és Levitákat az ő rendec ſzerint, kic gondot viſelnénec az Iſtennec dólgaira Jeruſalemben, az mint meg vagyon irva az Moſes könyvében.

19 SZerzénec pedig az rabſágból viſzſzajőtt Izraelitác Peſaht [d] az első hónac ti-
20 zennegyedic napján. Mert megtiſztúltac vala mind az Papoc és Levitác, és mindnyájan egyetembe tiſztác valának, és megáldozác az huſvéti bárányt, mind az rabſágból megjőttekért, és mind az ő attyokért
21 az papokért és ő magokért. Megévécannakokáért az Izrael fiai, kic az Babyloniai rabſágból viſzſza jőttenec vala, *az huſvéti bárányt*, és mind azoc kic az földnec pogányival való férttelmeskedéſtúl magokat elſzakaſztottác vala, hogy kereſnéc az U-
22 Rat az Izraelnec Iſtenét. Megſzenteléc az kovászſnélkúl való kenyérnec ételére rendeltetet innepetis hét napokon nagy örömmel, mivelhogy megvidamîtotta vólna őket az Iſten, és meghaytotta vólna ő hozzájoc az Aſſyriabéli királnac ſzivét, hogy ſgy erőſsec lehetnénec az Izrael Iſtenénec házának éppîtéſében.

[d] *Peſath, az az huſveti bárányt megkeſzitéc és megővéc az Iſten paranczolattya ſzerint. az verekedő Angyalnac általmenetelénec emlekezetire, az az, hogy Egyptumban az verekedő Angyal az Izraelitáknac hazokat nem bántotta vólna.*

VII. Réſz.

Eſdras az király engedelméből elmégyen Jeruſálembe, hogy meglátogaſſa az haza ment attyaſait, kivel ſoc Sidóc elmennec házájokba.

1 ZEc után pedig az Artaxer
xeſnec [a] Perſia királlyának bi-
rodalmának idejében ESDRAS
† Serajának fia, ki Azariah fia,
2 ki Helchias fia. Ki Sallum-
nac fia, ki Sadoknac fia, ki Ahitubnac fia.
3 Ki Amarianac fia, ki Azariaſnac fia, ki
4 Marajothnac fia. Ki Zarahianac fia, ki
5 Uzzinac fia, ki Buccinac fia. Ki Abiſua-
nac fia, ki Phinceſnec fia, ki Eleazarnac
6 fia, ki Aaronnac az első Papnac ſia. Ez
mondom az Esdras feljőve Babyloniából,
(ez bőlcz törvéntudó vala az Moſes tör-
vényében, mellyet kiadott vala az Izraelnec
URa Iſtene,) és az király, az Iſtennec ő
rayta való jó akarattya ſzerint, megtellye-
7 ſitette vala ő néki minden kéréſét. Me-
nénec pedig fel az Izrael fiai közzúl, és az
papoc és Levitác közzúl, az énéklőc közzúl és kapunállóc közzúl, és az Nethi-
néuſoc közzűl Jeruſálembe: Artaxerxes ki-
8 rálynac hetedic eſztendejében. Es ju-
ta Jeruſálembe ötödic hóinapbã, ki az király-
lynac birodalmának hetedic eſztendeje va-
9 la. Mert az első hónac első napján lőtt kezdeti à Babyloniából való feljövetelnec, és az ötödic hónac első napjan jutott Jeruſalembe, az ő Iſtenénec ő rayta való jó aka-
10 rattya ſzerint. Mert Eſdras az ő ſzivét arra birta vala, hogy kereſné az Iſten törvényét, és azt tellyeſitené, és tanîtaná Izraelt az Iſten paranczolattyára, és törvé-
11 nyére. Ez pedig máſſa az levélnec, mellyet adott vala Artaxerxes Eſdras papnac, ki az Iſten paranczolatiban, és Izrael kő-
12 zőtt való rendeléſekben tudós vala. Artaxerxes királyoknac királiya Eſdras papnac, az mennyei Iſten törvényénec bőlcz és tökélletes tudójának köſzönetit irja.
13 Végezéſt töttem én affelől, hogy valaki az én Orſzágomban az Izrael fiai közzül, vagy az papoc és Levitác közzül, el akar menni veled Jeruſalembe, az mennyen el.
14 Miképpen hogy te az király ſzemélyétől, és az ő hét tanáczoſitúl elboczáttattál, hogy megviſgállyad Sidó orſzágot és Jeruſálemet az te Iſtenednec törvénye felől,
15 melly vagyon az te kezedben. Es hogy alávigyed az ezüſtőt és aranyat, mellyet az király és az ő tanáczoſi ſzabad akarattyoc ſzerint adtanac ajándékon az Izrael Iſtenénec, kinec hayléka vagyon Jeruſálemben.
16 Es minden ezüſtőt és aranyat kit találſz Babyloniának tartományába, azockal egyetembe kiket az közönſéges nép ſzabad akarattya ſzerint ád; és az papoc, kic jó akarattyokból adtanac ajándékot az Iſten házának, melly vagyon Jeruſálemben.
17 Hogy hamarſággal végy ezzel az ezüſtvel tulkokat, koſokat, bárányokat, Minhájockál és italiáldozatockal egybe, és felvivén áldozd meg azokat az ti Iſtenteknec óltárán, melly vagyon Jeruſálembeu.
18 Az mi pedig te néked és az te atyádfiainac tetzic hogy czelekedgyetec az megmaradott ezüſtvel és arannyval, az ti Iſtenteknec akarattya ſzerint, azt czelekedgyétec.
19 Továbba az edényeket, mellyec az ti Iſtenteknec ſzolgálattyára kezedbe adattattanac te néked, add meg az te Iſtened
20 előtt Jeruſálemben. Es egyebeketis az mellyec ſzükſégeſec az te Iſtenednec házában, és az mellyeket gondolſz hogy kell adnod, adgy az király kénczttartó tárházából.
21 En Artaxerxes paranczolom minden kénczttaſtóimnac, kic az folyóvizen túl vadnac, hogy mindeneket, valamiket kéred ti tőletec az Eſdras pap, à mennyei Iſtennec bőlcz törvéntudója, hamar meglegye-
22 nec. Száz talentum ezüſtig, ſzáz kóbol búzaîg, ſzáz kóból borîg, ſzáz főr olaîg és ſoot
23 az mennyé elég. Valami rendeléſe és vegezéſe az mennyei Iſtennec, hamar meglegyen, az mennyei Iſten házának eppületire, hogy valamiképpen meg ne haragudgyéc az

[a] *Az Artaxerxes à Perſiabéli királyoknac közönſéges nevec vólt, mint az Egyptumbéli királyoknac az Pharao. Annyit tészen pedig az Artaxerxes, mint hadakozó férfiaknac fejedelme.*
† *1. Chron. 6.*

királynac

királynac és annac fiainac orſzága ellen.
24 Tinéktec pedig tudtotokra adgyuc, hogy ſem az papokra, ſem az Levitákra, ſem az énekeſekre, ſem az aytónállókra, ſem az Nethinéuſokra, ſem az ſzolgákra, kic ez Iſtennec házában ſzolgálnac, adót, fizetéſt, ſem eſztédei jövedelmet egy tiſztartó ſe veſſen.
25 Te pedig Eſdra az te Iſtened törvényénec bölczeſége ſzerint melly te kezedben vagyon, rendelly birákat, és itélő meſtereket, kic törvénat tegyenec az egéſz nép között, melly vagyon túl az vizen, mind azoc között kic tudgyác az te Iſtenednec törvényét, és azt az ki nem tudgya, megtanitsátoc reá.
26 Mindenre pedig az ki az te Iſtenednec törvénye, és az király törvénye ſzerint nem czelekedic törvény ſzolgáltaſséc, és itéletteſséc vagy halálra vagy ſzánkivetéſre, vagy jóſzágában való büntetéſre, vagy fogſá-
b Eſdrás beſzédi ezek. 27 gra. b Aldott az mi atyainknac URa Iſtene, ki illyen dólgot indított az király ſzivében, hogy diczőſtené az Iſtennec házát, melly
28 vagyon Jeruſálémben. És irgalmaſságát terjeſztette én reám az király előtt, és az ő tanáczoſi előtt, és minden hatalmas fejedelmec előtt, kic az király hivſége alatt vadnac: És én megerősitetvén az én Iſtenemnec raytam való keze által, Iſraelből fő embereket válogatéc, hogy feljőnénec vélem *Jeruſálembe Babyloniából.*

VIII. Réſz.

Eſdráſnac utitárſzi ſzámláltatnac elő, kic bőytőlnec, és adgyác áz ezűſt, arany marhát az papoc és Levitác kezébe. Elindúlnac, jutnac Jeruſálembe, és az ezűſt, arany marhát ſzámon béadgyác, áldoznac: Az király akaratyát megmondgyác az tiſztartóknac, &c.

1 EZ pedig az ő attyoknac fejedelmi, és nemzetſég ſzerint való eredetec azoknac, kic feljöttenec velem Artaxerxes birodalmának idején Babyloniából.
2 Phineésnec fiai közzül Gerſom: Ithamárnac fiai közzül Daniel, Dávidnac fiai közzül
3 Hattus. Sechenjanac fiai közzül, ki az Pharoſnac fia vala, Zacharias, és ő véle ſzámláltatának nézetség ſzerint másfél ſzáz férfiac.
4 Pahatmoab fiai közzül, Eljohenai Zerahjá-
5 nac fia, és ő véle valának kétſzáz férfiac. Sechanjanac fiai közzül Ezechiel, és ő véle há-
6 romſzáz férfiac. Adni fiai közzül Ebed, Jo-
7 nathan fia, és ő véle ötven férfiac. Elamnac fiai közzül Eſáias Athalianac fia: Es ő véle
8 nyőltzvan fétfiac. Sephatianac fiai közzül, Zebadiah Michaelnec fia, és ő véle nyóltz-
9 van férfiac. Joabnac fiai közzül, Obadiah Jehilnec fia, és ő véle kétſzáz tizenyóltz fér-
10 fiac. Selomithnac fiai közzül Joſaphiah, és
11 ő véle ſzáz hatvá férfiac. Bebainac fiai közzül Zacharia à Bebainac fia, és ő véle huſzó-
12 nyóltz férfiac. Az Gadnac fiai közzül Johanan Hacchathañac fia, és ő véle ſzáz tiz fér-
13 fiac. Adonicamnac utólſó fiai közzül, kiknec nevec imezec: Elipheler, Jejel, és Semaa-
14 jah, és ő vélec hatvan férfiac. Bigvainac fiai közzül pedig Utthai, Zabud, és ő véle hetven férfiac.
15 MIkor pedig gyűyttőrtem vólna őket az folyóvíz mellé, melly foly Ahavaba, *a a Vagy melly foly Ahava mellet.* és három nap ott lettűnc vólna; Annakutáña megnézém jól az népet és az papokat, és az Levi fiai közzül nem találéc ſenkit ott.
16 Elküldém annakokaért Eliezert, Arielt, Semaajat, Elnathant, Jarnboth, Elnathant, Nathant, Zachariáſt, és Meſullamot, kic fő emberec valának, és Jojaribot, Elnathant, kic
17 tudós és eſzes emberec valának. Es paranczolatot adéc nékiec, hogy mennénec Iddohoz ki fő vala Chaſiphiah b nevő helyben, és megtanitám reá mit ſzóllyanac Iddónac és az ő attiafianac Nethinimnec Chaſiphia nevő helyben, hogy ſzolgákat hoznánac mi nékünc, kic ſzolgálnánac az mi Iſtenünknec házában. Hozánac annakokaért az mi Iſtenünknec raytunc való jó aka-
18 rattya ſzerint egy értelmes embert az Mahali fiai közzül, ki Levi fia vólt, ki Izrael fia vala: Es Serabiat fiaival egybe, és tizen-
19 nyóltz attyafiait. Es Héſabiaht, és ő véle Eſaiáſt az Merari fiai közzül, attyafiaival és
20 húſzfiaival egyetemben. Az Nethinéuſoc közzül, kiket Dávid rendelt vala, és főc válánac az Levitáknac ſzolgálattyokban, kétſzáz húſzat, kic mind neveken neveztetnec vala.
b Chaſiphiá tartománnac néve Aſſyriánac határában, Armenjánac ſzomſzédſágában.
21 ACkor c bőytőt hirdetéc ott az Ahava c folyóvíz mellett, hogy megſanyargatnóc magunkat az mi Urunc Iſtenünc előtt, és hogy igaz útat kérnénc tőle magunknac, az mi apró fiainknac és minden
22 marhánknac. Mert ſzégyenlettem vala kérni az királtól ſereget és lovagokat kic óltalmaznánac minket az mi ellenſéginc ellen az útban. Mert ezt mondottuc vala az királynac: Az mi Iſtenünknec keze vagyon mind azokon, kic kereſic őtet jó ſzivből: Az ő ereje pedig és boſzſzúállása azokon,
23 kic elhadgyác és hátra vetic őtet. Bőytőlénc annakokaért és könyörgéne ezért az mi Iſtenünknec: Es engedelmes lőn mi hozzánc.
c Közönſéges bőytnec példája.
24 KÜlőn válaſztéc pedig az papi fejedelmec közzül tizenkettőt, Sérebiaht, Haſabiaht, és ő vélec az ő attyokfioc közzül tizet. Es adám nékic kezekben az ezű-
25 ſtöt és aranyat, és az edényeket, mellyeket à király az ő tanáczoſival egyetében az fő embereckel, és az egéſz Izraellel kic találtathattanac vala, adtanac az Iſtē háza ſzükſégére.

26 Adéc *mondom*, kezekbe hatſzáz talentum ezŭſtát,és ötvent: Es ſzáz talentum érŏ e-
27 zŭſt mivet: és ſzáz talentum aranyat. Es húſz arany roſtélyokat,kic ezer dragmát érnec vala: Ez az jó féle arany ſzinŭ rézből ezinált ednyeket kettŏt; kic olly beczŏlŏc
28 mint az arany. Annakutánna mondec nékic: Ti az Iſtennec ſzenti vattoc, és az edenyekis ſzentec; és az az arany és ezŭſt ſzabad jó akarattyokból lŏtt áldozatoc az mi
29 atyainktól az Iſtennec. Vigyázzatoc és megŏrizzétec,míg mértéc ſzerint kézbe adgyatoc az papi fejedelmec,Levitác, és az Izrael nemzetſéginec fejedelmi előtt Jeruſálemben,az Iſtennec házának kamaraiban.
39 Felfogadác annakokaért azoc az papoc és Levitác az ezŭſtnec arannac,és edényeknec terhét, hogy felhoznác Jeruſálembe az mi Iſtenünknec házához.
31 ELinduláne pedig az Ahava folyóvíz mellől az első hónac tizenkettŏdic napján hogy mennénc Jeruſálembe: Es az mi Iſtenünknec keze vŏlt raytunc, és mególtalmazott minket az mi ellenſégünknec és után-
32 nunc leſelkedŏnec kezéből az úton. Végre jutánc Jeruſálembe, és lŏnc ott harmad
33 napig. Negyed nap pedig megmértéc az ezŭſtŏt és aranyat, és az edényekét az mi Iſtenünknec házában, az Urias pap fianac Meremothnac kezéhŏz, kivel vala Eleázár az Phinees fia: Azockal pedig vala Jozabab Joſue fia,és Noadajah Binnui Léviránac fia.
34 Az mint mindennec ſzám ſzerint; és mértéc ſzerint adattattac vala: Es ugyon ackor
45 mind azt béirác. Továbbá kic megjŏttenec vala az fogſágból, az rabſágnac fiai, égŏáldozatokat tonec az Izrael Iſtenénec; Tizenkét tulkokat az egéſz Izraelért, kilenczvenhat koſokat, hetvenhét bárányokat,bűnért való áldozatba tizenkét keczke bakokat,mindeneket égŏaldozatúl az Iſtennec.
46 Es megadác az király paranczolatit az ŏ vitézinec,és tiſztartóinac kic valánac túl az vizen,és nagy jó akarattal lŏnec mind az néphŏz,és az Iſten házához.

IX. Réſz.

Minekutánna Eſdras megértette vólna hogy az Izrael népe az pogányockal megegyeledett az házaſság által, felŏtte igen ſir, és könyŏrŏg az Iſtennec az népnec bŭneiért.

21
INekuta'nna pedig ezeket elvégeſztéc vólna, jŏvénec hozzám à fŏ emberec, és mondánac: Az Izraelnec népe, ſem az papoc ſem az Levitac nem válaſztottác elmagokat az földnec népétől, hanem à Chánanéuſoknac, Hitthéuſoknac, Perizéuſoknac, Jebuſéuſoknac, Ammonitáhnac, Moabitáknac, Egyptumbélieknec, és az Ammorrhéuſoknac vétkekben egyen-
2 lŏképpen réſzeſultenec. Mert azoknac leányi közzül vŏttenec feleſéget magoknac és az ŏ fiainac, és megelegyedett az ſzent mag az földnec népével: Es ebben az vétekben elsŏc vóltánac az fejedelmec és fŏ emberec.
3 MElly ſzót mihelt hallác, ſzaggatni kezdém alſó és felsŏ ruhámot, és ſzaggatni kezdém hajámot, és ſzakállamat, és leű-
4 lác firván. Hozzám gyűlénec annakokaért mindnyájan kic félic vala az Izrael Iſtenénec ſzavát,az rabſágſágból megjŏtt ſokaſágnac vétkekért:En pedig nagy keſerveſen vélzteg ülŏc vala mind az eſtveli áldozatig.
5 Az eſtveli áldozatkor pedig felkeléc az én gyŏtrelemből:Es minekutánna megſzag-
6 gattam vólna mind alſó mid felsŏ ruhámot, térdre leeſém, és kiterjeſztém kezeimet, az én Uramhoz Iſtenemhŏz. a Es mondác:En
Iſtenem ſzégyenlem és általlom te előtted
felemelni az én ortzámat, mert az mi * ál-
nokſáginc fellyűlhalattac az mi fejűnc fe-
lŏtt,és az mi vétkeinc mind az égig neve-
7 kettenec. Az mi atyainknac idejétől fogva
nagy vétekbe vóltunc mind ez mai napigla:
Es az mi álnokſáginkért adattatunc vala mi
az mi királyinc,és az mi Papinc,à földi király-
lyoknac kezekbe, fegyverre,rablágra,raga-
dománra,és ortzánknac pirulására, mint ez
8 mai nap bizonſág arról. b Moſtan pedig nē
ſoc ideje hogy az mi Urunc Iſtenünc mi ray-
tŭc könyŏrŭit,hogy meghagyna minékünc
maradéc embereket, kic viſzſzajóhetnénec
az rabſágból,és valami féſzket adna az ſzent
helyen,hogy így megvilágoſitaná az mi ſze-
meinket:és adna mi nékünc egy kévés ideig
9 való életet,az mi rabſágunc után. c Jólleheť
ſzolgác vagyunc, de az mi rabſágunkban el
nem hagyot minket az mi Iſtenünc, hanem
irgalmaſságát megmutatá raytunc á Perſiai-
ac királlya előtt,hogy élnünc hagyna mi né-
künc, hogy felemellyűc à mi Iſtenünknec
házát, és megéppitsűc az ŏ puſztaſágát, és
adna mi nékünc bátorſágos lakáſt Sidó or-
10 ſzágban és Jeruſálemben. Moſtan annako-
kaért mit mondgunc, ŏ mi édes Iſtenünc
mind ezec után? d Mert elhadtuc á te paran-
11 czolatidat. e Mellyeket paranczoltál az te
ſzólgaid az prophétác által,mondván: † Az
föld, mellyre béméntec hogy birjátoc azt,
tiſztátalan föld,az föld népénec utálatoſsá-
goc miatt mellyeckel bétöltöttéc azt tellyeſ-
12 séggel. Annakokaért moſtan immár à tile
ányitokat ne adgyátoc az ŏ fioknac, és az ŏ
leányokat ne vegyétec az ti fiaitoknac,és ne
kereſsétec az ŏ barátſágokat,ſem javokat *
ſoha:Hogy megerŏſſitteſſetec; és egyétec az
földnec javait, és örökŏsképpen adhaſsá
tocáz ti fiaitoknac birni mind örécké.

a *Valláſt tészen Eſdras az bűnről az könyör gesnec kezdetiben, mellyel az fogſág előtt,Iſtet megbántották és az lŭntetésnec mélto vóltáért,&c.*
† *Pſal.38.5.*
b *Az Iſtennéc jó tetemenyéről vallaſt teszén Eſdras mellyet vélec czelekedett az megſzabaditasban, &c.*
c *Az az,Noha meſtiuſzolgác vagyunc,mindazáltal ſzabadſágunc vagyon az Iſteni ſzolgálatra.*
d *Tudniillic, az te jótetemenyeid után,mellyeket veiünc töttel.*
e *Valláſt tészen, az fogſág után való bűnről,mellyelIstent megbántottác vala.*
† *Levit.18.v. 25.27. Deut.7.3.*
* *Deut 23.6.*

Minekutánna

Az az, Mivelhogy megvertél, de maſ feſôl kegyelmeſen czelekedtel mi velunc, illike mi hozzanc hogy az te törvenyéd ellen ſógorſágot ſzerezzünc az poganyockal? Bizony megharagudnal réánc és megemeſztenel. Elveſztettél vólna minket de kegyelmeſen megtartottál. Moſt iſmet ugy bantottúc meg hogy hanem kônyörûlſz rajtúc, meg nem maradhatunc.

13 f Minekutánnā pedig mind ezec eſtec miraytunc à mi gonoſz czelekedetinkert és az mi nagy vétkunkért: (Holott te mi Iſtenünc léven kedveztél mi nékünc, hogy az mi bûneinc elnyomnánac minket, ſôt inkáb
14 adtál nékünc ſzabaduláſt.) Nem de hátra térünké az te paranczolatidnac rontáſára, és ez utálatos néppel való ſógorſágra? A vagy nem haragudnálé mi reánc mind addig mig megemészteténe, ugy hogy ſenki közzülünc meg ne maradna és el ne ſzaladna?
15 Izraelnec Ura Iſtene igaz vagy te: Mindazáltal megmaradtunc, mint ez mai nap bizonittya. Imé jelen vagyunc mi te elôtted à mi bûneinkben, és nem lehet mi tôlunc hogy megálhaſſünc ezért te elôtted.

X. Réſz.

Eſdras Pap az ô mellé rendeltetett fô emberekkel egyhe, kitiſztittya az nép kûzzûl, az poganyoc nemzetségbôl vôtt feleségeket, és azokat elkûldi mind gyermekeckel egybe.

1 MIkor pedig imádkoznéc Eſdras, és bûneit gyoñá ſirva, és lebúrúlván fekûnéc az Iſtennec háza elôtt, gyûlekezénec ô hozzá Izrael kôzzûl ſoc férfiac, aſzſzonyi állatoc és gyermekec ſereggel: és minckutánna
2 ſoc ſiráſt tôtt vólna ott az nép. Annakutánna ſzolia Sechaniah Jehielnec fia, ki az Elam fiai kôzzûl való vala, és monda Eſdráſnac: Mi vétkeztünc az mi Iſtenünc ellen, hogy idegen felesegeket vôttünc magunknac az fôld népei kôzzûl: De mindazáltal jó remensége vagyon errôl az Izrael-
3 nec. Moſtan annakokaért veſsünc frigyet à mi Iſtenünckel, hogy elhánnyuc tôlunc mind azokat az ſzſzonyi állátokat, ſ-mind azokat, kic ô tôlôc ſzûlettenec, az URnac akarattya ſzerint, és à férfiaknac akarattyoc ſzerint, kic félic â mi Iſtenünknec paranczolattyát, és az ô tôrvenye ſzerint légyen.
4 Kelly fel, mert te reád néz ez az dolog, és mi veled léſzünc, erôſſits meg magadat, és
5 láſs hozzá éz dologhoz. FElkele annakokaert Eſdras, és megeſkûté à Popoknac és Levitáknac fejedelmit, és mind az egéſz Izraelt, hogy ê beſzed ſzerint czelekeſznec, és megeskûvénec.
6 *Mondom*, felkele Eſdras az Iſten háza elôl, és béméne az Jehohanánnac Eliaſib fiánac agyas házába: Mondom, béméne oda és kenyeret nem évéc ſem vizet nem ívéc, hanem ſir vala kéſerveſen az rabságból haza
7 jôtt népnec vérke ért. Es poroſzlónac ſzava által megkialtatác Sidó orſzágban és Jeruſalemben minden rabságból haza jôtt
8 fiaknac: Hogy mindnyájan Jerusálembe gyûlnénec. Valaki pedig harmad napig oda nem menne, à fejedelmeknec, és vénecnec tanáczoc ſzerint, minden joſzága elveſzne annac, és ô maga kivettetnéc a rabságból haza jôtt fiaknac gyûlekezetekbôl.
9 ôſzvegyûlénec annakokaért Judánac-és Benjaminnac minden fierſiai Jeruſalembe à három nap alatt, az hánoc húſzadic napján, melly kilentzedic hó vala, a és az egéſz nép léûle à háznac b piatzán, rettegvén a-
10 zért az dologért, és az eſôkért. Felkele annakokaért Eſdras pap, és monda nékic: Ti felôtte igen vétkeztetec, hogy az idegen nemzetségbôl vôttetec feleségeket magatoknac, hogy ezzel tôbbitenétec az Izrael-
11 nec vétkét. Annakokaért moſtam Tegyetec valláſt az ti âtyaitoknac Urának Iſtenénec elôtte, és czelekedgyetec az ô akarattya ſzerint, és ſzakadgyatoc el à fôldnec népeitôl, és az idegen nemzetségből vôtt feleségtektôl. Es felele az egéſz gyûlekezet, és monda nagy fel ſzóval:
12 Acképpen kell minékünc czelekednünc az
13 te beſzéded ſzerint. De à nép igen ſoc, és eſôs idô vagyon, kivôl nem álhatnac: annac felôtte ez nem czac egy napi ſem két napi dolog: mert ſokan vagyunc kic vétkeztünc.
14 ebben. Rendelteſſenec fejedelmec az egéſz gyûlekezetben, és valaki léſzen à mi váraſinkban ki idegen feleſéget vôtt magánac, bizonyos idôben jôyjôn elô, és legyenec vélec az vároſnac vénei és birái, mind addig mîg elfordittyuc à mi Iſtenünknec
15 azért való búsúlásánac haragját. Annakokaért az Jonatha Azarelnec fia, és Jahazia, Tikva fia, válaſztatánac erre: kiket Meſullā és Sabetai Levitáknac fiai megſegiténec. Es acképpen czelekedénec à rabságból haza jôtt fiac, és külônkûlôn állattatánac Eſdras és az czelédeknec fôfô emberei az ô attyoknac házoc ſzerint, minduyájan ôk az nevec ſzerint, és leûlénec tizedic hónac elsô napján, hogy ez dolog felôl érte-
17 keznénec. Elvégezéc pedig azt az dolgot minden férfiac kôzôtt, az kic idegen nemzetségből vôttenec vala feleséget magoknac, az elsô hónac elsô napjáig
18 ES találtatánac az Papoc fiai kôzzûl, kic idegē feleséget vôttenec vala magoknac: Joſuenec az Joſadachnac, és az ô attyafiainac fiai kôzzûl, Maaſejah Elieſer, Jarib, és
19 Gedaliah. Es kezeket adác hogy elûznéc az ô feleségeket; à kic vétkeztenec vala, az ô bûnôknec eltôrléſéjért áldoznac vala
20 koſlal. Immernec fiai kôzzûl, Hanani és
21 Zebadiah. Harimnac fiai kôzzûl, Maaſejah Elijah, és Semaajah, és Jehiel, és Uzzijah.
22 Es Paſhurnac fiai kôzzûl, Eljchenai, Maaſia, Iſmael, Nathanael, Jozabád, és Elaſah.
23 Es az Levitac kôzzûl Jozabad, Simi, Celajah, (ez az Celitah) Pethajah, Juda és

a *Az Ciſlennevûhavat, az, az karatſon havat erti.*

b *Erti az Templumnac kûlsô tornátzát, mellé még keritéſnélkûl vala.*

24 Eliezer. Az énekeſec kőzzűl pedig Eliaſib; az aytónállóc kőzzűl Sallum, Telem és
25 Uri. És Izrael kűzzől, Paroſnac fiai kűzzűl Ramjah, Ieziah, Malchijah, Mijamin,
26 Eleázár, Malchijah, és Benajah. Elam fiai
kőzzűl pedig Matthaniah, Zacharias, Jehiel,
27 Abdi, Jeremoth és Eliah. Zatthu fiai kőzzűl Eliohenai, Eliaſib, Matthaniah Jere-
28 moth, Zabad és Aziza. Továbа Bebai fiai
kőzzűl Jehohánan, Hananiah, Zabbai és
29 Athlai. Bani fiai kőzzűl pedig Meſullam,
Malluch, Adajah, Jaſub, Seal, Jeramoth.
30 Pahatmoab fiai kőzzűl Adna, Chelal, Be-
najah, Maaſejab, Matthaniah, Berſael, Bin-
31 nui, és Manaſſe. Harim fiai kőzzűl, Elie-
zer, Iſijah, Malchijah, Semajah, Simon.
32 Benjamin, Malluch, Semáriah.
33 Hazum fiai kőzzűl Matthenai, Matthat-
thah, Zabád, Eliphelet, Jeremai, Manaſſe, és
34 Simi. Bani fiai Maadai, Amram, és Uel.
35 Benajah, Bediah, Chelhu.
36 Voniah, Meremoth, Eliaſib.
37 Matthaniah, Matthenai, Jaaſai.
38 Bani, Binnui, Simei.
39 Selemiah, Nathan, Adajah.
40 Machnadebai, Saſai, Sarai.
41 Azrael, Selemihu, Semariah.
42 Sallum, Amariah, Joſeph.
43 Nebo fiai kőzzűl, Jehiel, Matthitthiah,
44 Zabád, Zebina, Jadai, Joel, Benajah. Mind ezec idegen feleséget vőttenec vala magoknac; és valánac ezec kőzzul némellyec, kiknec az ő feleségektől gyermekec lőtt vala.

Eſdras könyvének vége.

NEHEMIAS KÖNYVE,

MELLYET ESDRAS MASODIC Kőyvenec mondanac kőzőnſeges képpen.

Mellyben megirattatic az Jerusálem városának megèppitéſe, az fogságból haza ment népnec megjobbitáſa, és az Iſteni tiſzteletnec helyére állatáſa, Melly béfoglalugymint hetven eſztendőt Darius Longimanusnac huſzadic eſztendejétől fogva, mind az utólſo Dáriusnac birodalmáig.

Longimanuſnac huſzadic eſztendeitől fogva orſzágláſának vegeig	18.	Eſztendő.
Darius Nothusè	18.	
Artaxerxes Mnemonè	10.	
Darius Ochuse	22.	
Arſenesè	3.	

ELSŐ RESZ.

Nehemias mikor meghallotta vólna az Sidóknac nyomorúlt állapatokat, keſereg, és böyttélére adván magát könyörög az Istennec, hogy az népnec megkegyelmeszen, és az ő tanáczát megſzerezeſſe, &c.

Nehemias

1 NEHEMIAS NAC Hacalia fiának beſzédi. Es lőn az Chisleu nevő hóban, húſzadic [a] eſztendőben, valéc én az
2 Suſan várában. Es jöve hozzám Hanani, egy az én atyámfiai közzül, ő véle eggyűt Judánac férſiai, kiktől tudakozám az fogſágból megſzabadúlt maradéc Sidóc felől, és Jeruſálem felől.
3 Es mondánac énnékem: Az fogſágból megſzabadúlt maradéc Sidoc nagy nyomorúſágban és gyalázatban vadnac: Annakfelőtte az Jeruſálemnec kőfala eltontatott, és az ő kapui tűz miatt megégtenec. [b]
4 Minekutánna pedig meghalliám ez beſzédeket, leűiéc és ſíréc, és keſergéc egynéhány napokon, bőytőléc annakfelőtte és i-
5 mádkozám az Mennec Iſtenénec. Es mondéc: * Kérlec URam, Mennec Iſtene, erős, nagy, és rettenetes Iſten, ki megtartod † fogadáſodat és irgalmaſságodat a téged ſzeretőknec, és az te paranczolatidat meg-
6 tartóknac. Légyen kérlec figyelmes az te fűled, és az te ſzemeid nyíllyanac meg, hogy halgaſd meg az te ſzolgádnac könyörgéſét, melliyel moſt én éyjel és nappal könyörgőc az Izrael fiaiért a te ſzolgaidért. Mert vallaſt téſzec az Izrael fiainac vétkekről, hogy vétkeztenec te ellened, énis vétkeztem az én atyámnac házával egyetémbe.
7 Felőtte igen vétkeztünc te ellened, és meg nem őriztúc az te parāczolatidat és rēdeléſidet és tőrvényidet, mellyeket parāczoltal,
8 à te ſzolgád által, Moſes által. Emlekezzél meg kérlec az te ſogadáſodról, mellyet tőtél az te ſzolgádnac az Moſeſnec általa, mondván: * Ti vétkeztec én ellenem, én pedig elſzéihetlec titeket, ſoc kúlómbkű-
9 lűmb népec közibe. Mikor pedig megtérendetec én hozzám, és megőrizenditec az én paranczolatimat, és az ſzerint ezelekedendetec, ha az égnec utólſo ſzelire kiűzettetnétekis, onnétis őſzvegyűytlec titeket, és beſzállítlac az helybe, mellyet rendeltem arra hogy ott helyhezteſſem az én nevemet.
10 Ezec pedig te ſzólgaid és te néped, kiket megſzabaditottál az te nagy erődnec általa, és az te nagy erős kezednec általa.
11 Kérlec azért tégedet URam, kérlec figyelmezzéc az te fűled az te ſzolgádnac könyörgéſére, és az te ſzólgaidnac könyörgéſekre, kic kévánnyac félni az te nevedet, és adgy kérlec az te ſzolgádnac ma jó előmenetet, hogy nyerjen kegyelmet amaz férfiu előtt: En pedig az királynac poharnakja valéc.

II. Réſz.

Nehemias ſzabadſágot nyér az királtól az haza menetelre és az városnac megéppitésére.

Elmégyen azért az király levelével Jeruſálembe, elkezdi az város eppitését, és meg felel azoknac a kic abban ellent tartanac vala.

1 ES lőn az Niſan [a] nevő hóban, az Artaxerxes királynac húſzadic eſztendéjében, mikor az király e-
2 leibe bort kellene vinném, felvivén az bort adám az királynac. Nem vóltam pedig ő előtte az előtt ollyan ſzomorú.
Monda azért énnékem à király: Miért ſzomorú az te orczád, holott beteg nem vagy? Nem egyéb ez, hanem az te ſzivedben való gonoſz: és felőtte igen megféleműlém.
3 Ackor mondéc az királynac: Ellyen őrőké az király, miért nem vólna ſzomorú az én orczám, ha az â város, mellyben az én atyáimnac koporſói vadnac, elpuſztitatott. és annac kapui tűz miatt megemésztettec.
4 Es monda nékem az király: mi dolgot kévánſz: ackor könyörgéc az mennec Iſte-
5 nénec. Annakutánna mondéc az királynac: Hajónac tettzic az királynac, és ha kedves te előtted az te ſzolgád, kévánom hogy boczáſs engemet Sidó orſzágba, az én atyaimnac temetőhelyeknec városába,
6 hogy uyjonnan eppitſem meg azt. Monda nékem az király: (az királynè aſzſzonyis pedig eggyűt űl vala véle,) meddig léſzen az te járaſod, és mikorra jőſz viſzſza? Es tettzéc à királnac, és elboczáta engemet. minekutánna bizonyos időtt mondottam
7 vólna néki. Ackor mondéc az királnac, ha jónac tettzic az királnac, adgyanac levelet énnékem az iródákoc az tartománnac tiſztartóinac, melly vagyon az folyó vizen túl, hogy által boczáſſanac engemet,
8 mind addig míg Sidó orſzágot érem. Es adgyanac levelet az Aſaphnac az király erdeje Iſpánnyánac, hogy adgyon gerendáknac való fákat az háznac kapuinac megeppitéſére melly az Templum mellet vagyon, és à városnac falainac, és az háznac mellyben lakjam, és megadá mind ezeket nékem à király, az én Iſtenemnec hozzám va-
9 ló jó akarattya ſzerint. Es ménéc az vizen túl való tartománnac tiſztartóihoz, és megadám nékiec az király leveleit, boczátot vala pedig én velem à király fő embere-
10 ket az ſeregből és lovagokat. Mikor pedig à Horonitbéli Sanballat és à Tobias ki Ammon nemzetſégéből való ſzólga vala, meghallottác vólna ezt, ſemmiképpen nékiec nem tettzéc ez, hogy valaki jótt vólna ki az Izrael fiainac jávokra igyekezné.
11 AZ után jutéc Jeruſálembe, holott lé-
12 véc harmadnapîg. Felkelée pedig én éttzaka, és egy nehány férfiac velem egyetembe, és meg nem jelentém ſenkinec, mit inditott vólna az én Iſtenẽ az én ſzivemben,

a *Erti az Dárius Longimanus királynac húſzadic eſztendejét.*

b *Ezt azért mondgya, mert az fogſágból való ſzabadúlás után, az Jeruſálem városſának falai meg nem epitettec vala.*

* *Dan.9.4.*
† *Exod.20.6.és 34.7. Num.14.18. Deut.5.10. Pſal.86.15. és103.8. és145. 8.*

* *Deut.4.v.25. 26.27. és cap. 30.v.2.*

a *Az Niſan az Sidoknal volt első hó, mellyét ſi nevezűnc Bőytmas hónac: Az Artaxerxes pedig az az kit neveztec Longimanuſnac.*

hogy czelekedném Jeruſálemmél. Nem vala pedig ſemmi barmom egyéb én vélem,
13 hanem az mellyen úlóc vala. Es kimenéc az vólgynec kapuján éyel, az laſſan folyó Siloahnac [b] patakja felè, és az ganéykapú felé, és meglatogatám Jeruſálemnec kófalait, mellyec elrontattac vala, és kapuit, mellyec à tuznec miatta megemésztetec va-
14 la. Az után általmenéc az forráſnac kapujára, és à király halaſtavára, halott nem vala helye az alattam való baromnac járá-
15 ſának. Felmenéc azért éyjel az patakon, és megnézegetém az kófalt, ezeknec utánna viſzſzatéréc az vólgynec kapujára, és az
16 ſzálláſra menéc. Továbbà a fő emberec nem tudgyác vala hová mentem vólna, és mit mivelnéc, mert ſem à Sidóknac, ſem papoknac, ſem az fő embereknec és hadnagyoknac, ſem à munkának pallérinac, ez
17 ideig ſemmit nem jelentettem vala. Mondéc añakokaért nékiec: Timagatoc láttyátoc melly nagy nyavalyában vagyunc, mert Jeruſálem elpuſztúlt, és annac kapui tűzzel megégettettec. Jertec eppîtsűc meg Jeruſálemnec kófalait: hogy ne legyűnc ez után
18 gyalázatoſoc. Megjelentém pedig nékic, az én Iſtenemnec hozzám való jó akaratyát, és az királynac beſzédit mellyeket ſzolot vala nékem: Annakokaért mondánac. Kellyűnc fel és eppîtsűc meg: Es megerősíti-
19 téc magokat ez jóban. Mikor pedig meghallotta vólna Horomitbéli Sanbállat, és Tobias az Ammon nemzetſégéből való ſzólga, és az Arabiabéli Geſem, czúfolnac vala és utálnac vala minket, mondván: Miczoda ez à mit mivelteс? Avagy az király el-
20 len akartoké támadni? Kiknec felelélc és mondéc: Az mennec Iſtene, ád mi nékűnc jó elómenetelt. Es mi kic ó ſzólgai vagyunc felkelvén eppîtűnc: Ti néktec pedig ſemmi kőzőtőc és igaſſágotoc ninczen, ſem emlékezetetec Jeruſálemben.

b *Az Sidoc, kigyonac patakjának módgyác, mivelhogy laſſan folyna az à patac à mint az kigyo laſſan eztész.*

III. Réſz.

Megirattatic ez caputban azoknac nevec, az kic Jeruſálemnec kófalait megéppitettec.

1 Zeknekutánna felkele az papoknac fejedelme Eliaſib, és az ó attyafiai az papoc: Es megeppitéc az barmoc kapuját: [a] ók kéſzitéc aztel, és felállatac annac kapuit mind à Meab tornyáig,
2 és à Hananeel tornyáig. Es ó mellettec
3 eppitenec az Jerichobéliec. Es azoc mellet eppitte Zachar Imri fia. Az halaknac kapuját pedig megeppitéc az Haſenah fiai, ók gerendázác azt meg, és ók állatác fel annac aytait, mellyeket lakatockal és zárockal megerősíténec,

a *Barmoc kapujának hivattatot, mivelhogy ott árultac az áldozatra való barmokat, vagy hogy azon jart ki az vágásnac barma.*

4 ó mellettec pedig éppite az Meremoth Uriaſnac fia, melly Urias Haccos fia vala, ó mellette éppîte Meſullam Berechiaſnac fia, ki Meſezabelnec fia vala: ó mellette ép-
5 pite Sadoc Baanának fia. Kic mellet épténecà Thecoabéliec: De az kic ezec kőzzűl nagyoc valának, nem vővéc fel az ó U-
6 roc házának eppitéſének munkáját. Az régi kaput pedig megeppitec, Jojadah Paſeahnac fia és Meſullam Beſodianac fia, ezec gerendázác bé azt, és felállatác annac kapuit, lakatockal és zárockal megerőſſit-
7 vén azt. ó mellettec eppite Gibonból való Melathiah és Meronothból való Jadom, Az Gibeonnac pedig és Miſpahnac lakóſi eppitténec, az vizen inen való fejedelemnec
8 palotájáîg. [b] Azoc mellet eppite Uzziel Harhajaknac fia az ótvősőckel, ó mellette eppite Hananiah Harachaim fia, és megerőſſitéc Jeruſalemet mind az ſzéles kófa-
9 lîg. Továbba ó mellettec eppite Rephajah Hurnac fiá, ki Jeruſálemnec felénec fe-
10 jedelme vala. Es ó mellettec eppite Jedajah Harumaphnac fia az ó háza ellenébe, ó mellette eppite Hattus, az Haſab-
11 nejah fia. Az maſic réſzt [c] eppité Malchiah Harimnac fia, és Haſub Pahat Moab fia, mind az kementzéknec tornyával
12 egybe. Ez mellet eppite Sallum Halohesnec fia, ki fejedelme vala az Jeruſálemhőz tartozó tartománnac felénec, ó és az ó
13 leáni. Az vólgynec kapuját eppité Hanun, és Zanoahnac lakói, ók eppitéc azt meg, és aytókat czinálának reája, lakatokat és zárokat, és az kófalban ezer ſinget,
14 mind az ganei kapuîg. Az ganei kaput pedig eppité meg Malchijah Rechab fia, Bethaccarem tartománnac fejedelme, ó eppitè meg azt, és aytókat czinála reája, la-
15 katokat és zárokat. Az forráſnac kapuját megeppité Sallum az Cholhozeh fia, ki Miſpah tartományának fejedelme vala, ó eppite meg azt és ó héjazà bé, és aytókat czinála reája, lakatokat és zárokat: Az Siloah halaſtónac falátis, az király kertétől fogva mind az grá liczîg, mellyen az Dávid
16 városából jőnec alá. ó mellette eppite Nehemiás Azbuc fia, Betſur tartományának felénec fejedelme, mind az Dávid koporſojának ellenébe való helîg, és mind amaz ſzép halaſtóîg, és mind az erős vité-
17 zeknec házokîg: Ez mellett eppitténec az Levitác, Rehum Bani fia, ki mellet eppite Haſabiah, az Ceilah tartománnac felénec fejedelme, az ó tartományának lakóſival
18 egybe. Ez után eppitténec az ó attyokfiai, Bavai az Henadad fia, Ceilah tartományá-
19 nac felénec fejedelmi. Eppitè pedig ó mellette [d] Ezer Joſuenec fia, Miſpahnac fejdelme más réſzt, az Miktzoah nevő fegyveres háznac felmenetelinec ellenébe.

20 ó u-

b *Az az, Juda orſzáganac fejedelmének palotájáig.*

c *Az Sido bőtőben vagyon, eppite vgy mód mas mertéket vagymas merteckel, mert bizonyos mertéckel tudniillic ſingel méric vala, à menyit kellene mindennec eppiteni, mikor azért azt mondgya hogy à máſic reſzt Malchia eppitette, azt jelenti hogy két egy arant való reſzt mértec Hattusnac és Malchiannac, és egyikis maſikis az ó reſzet meg éppitette.*

d *Vagy: Az maſic réſzt megeppité.*

20 õ utanna felindúla Baruch, Zacchainac
fia, és más réſzt éppite, attól az ſzegeletről
fogva az Eliaſibnac az nagy papnac házának
21 aytajáig. Ez után Meremoth Uriaſnac fia,
ki Haccoſnac fia vala más réſzt éppite, az
Eliaſib aytajától fogva, mind az Eliaſib há-
22 zának végéig. Kic után eppitének az pa-
23 poc, az mezõségnec férfiai. Ez után ep-
pite Benjamin és Haſúb az õ házának ellé-
nébe, ki után eppite Azariás Maaſejahnac
fia, ki Ananiaſnac fia vala az õ házánál.
24 Ez után Binnui, Henadádnac fia eppite más
réſzt, az Azariaſnac hazától fogva, mind az
25 ſzegeletig. Palal az Uzai fia eppite az ſzegeletnec és a magas toronnac ellenébe, az
királynac felſõ házától fogva, melly az tõm-
lõtz tornátzának mellette vagyon: Es õ
26 után̄a eppite Pedajas, Paroſnac fia. Ez után az Nethinéuſoc kic laknac vala az hegyen, éppitének addig az helig, melly vagyon az vizeknec kapujának ellenébe napkelet felõl, és az magas toronnac ellenébe.
27 õ utánna éppitének az Theconbéliec más réſzt, az helytol fogva melly vagyon az magas torony ellenébe, mind az várnac fa-
28 láig. Az lovaknac kapuján fellõl eppitének az papoc, kiki az õ házának ellenébe.
29 õ utannoc éppite Sadoc Immernec fia az õ házának ellenébe. Ez után eppite Semaajas Sechaniaſnac fiai, ki az napkeleti
30 kapunac õrzője vala. Ez után éppite Hanañias Selemiaſnac fia, és Hanũ Salaphnac hatodic fia, más réſzt. Ez után éppite Meſullam Berechiaſnac fia, az õ házának elle-
31 nébe. Ez után éppite Malchijah, õtvõſnec fia, mind az Nethinéuſoknac és kereskedõknec e házokig, az tõrvény tévõ ház kapujának ellenébe, mind az ſzegeletnec
32 hágójáig. Az ſzegeletnec pedig, és az barmoknac kapujának közötte eppitének az õtvõſõc és az kereskedõ népec.

e Nemellyec Paticariuſoc házának, nemellyec pais gyartoc házának fordityac.

IIII. Réſz.

Az Sidóc ellenségi elõſzõr ezufollyác, az varos falainac rakáſát, az után mikor látnac elõmenetelit, ellenec tanaczkoznac az Sidóknac. Melly dolgot mikor Nehemias meghallot volna, az Iſtennec könyörög, és az kõſség között jó rendet ſzerez az vigyazásban, és illyen modon az ellenségnec ſzándéka kijaba valo léſzen, az kõ falnac pedig eppülése nevekedic, és elõmégyen.

1 Ő N pedig mikor meghallotta vólna Sanballat hogy
L az kõfalt eppitenõc, felõtte igen megharagodnéc, és
2 az Sidókot megczufolnà. Mert ezt mondgya vala az õfokonsági elõtt, és az Samariabéli ſoka-
ság elõtt, ezt mondgya vala mondoc: Vallyõ ſ-init mivelnec ez nyomorúlt Sidóc? Vallyõ ſ. megengediké ezt õ nékiẽc? Es vállyon áldoznánakè ezec? a *Avagy* elvégezhetnéké ezt moſt: Avagy megelevenithetneké az kõvéket az romlaſból minekutãña azoc meg-
3 égtenec? Az Ammon nemzetségébõl való Tobias pedig monda: Akar mint eppitſenec, ha az róka felhág tája, elrontya az õ kõfalokat.

a *Vallyon áldoznaké ezec, áz az, vallyon az város kõ falának elvégezéſekor õrömökben áldoznánac ezec. Vagy vallyon megkelle encednünc hogy aldozzánac és õrüllyénec.*

4 HAld meg õ mi Iſtenünc hogy mi utálatoſoc vagyunc, és forditsad az õ gyalázattyokat az o fejekre, és adgyad õket prédára az rábſagnac földében. Es el ne tõ-
5 röld az õ hamiſſágokat, és az õ bünõc az te ortzád elõl el ne toröltetſéc, mert tégedet
6 boſzſzontóttac az eppitõkben. Es illyen módon megéppitõc az kõfalt, annyira hog' az falnac fele megéppülne. Mert az küſſég-
7 nec kedve vala az éppitéſhõz. Mikor pedig meghallotta vólna Sanballat és Tobias és az Arabiabéliec, az Ammonitác, az Aſdodéuſoc, hogy megjobbitattac vólna Jerusálemnec kõfalai, és az elrontott kõfalac õſzvekezdtec vólna ragaztatni, felgerje-
8 dénec felõtte igen nagy haraggal. õſzveeskũvenec azért egyenlõ akarattal, hogy Jerusálemet megoſtromlanác, és nékiec gõdot
9 adnánac. Ackor imátkozánc az mi Iſtenünknec, és ſtrázát állatánc õ ellenec eyjel és nappal, mivelhogy õ tõlõc felnénc.
10 Mert ezt mondyác vala à Sidóc, megfogyatkozott erejec az tereh hórdóknac, és még ſoc föld vagyon, mi pedig erõt nem vehetnénc *az ellenségen*, ha mindnyájan az falt
11 eppitenõc. *Annak*felõtte ezt mondottác az mi ellenségink: Ingyen ſe tudgyác ſe nelláſác, mig közikbe bémégyünc, hogy megõllyúc õket, vagy elhagyaſſúc vélec az mũnkát.
12 MIkor pedig mi hozzánc jõttec vólna az Sidóc az kic õ közтõc laknac vala, és mi nékünc ezt tizſzeris megmondottác volna: minden helyeken mególtalmazzátoc magatokat, az mellyeken mi
13 hozzánc jõhetnétec. Helyheztetéc azért az erõtlenb helyekre az kõfal megé az kõves helyekre *õrizõket*. Annakfelõtte az népet minden házanként fegyvereckel, dárdá-
14 jockal, és kéziveckel. Es mikor felkelvén megtzirkáltam vólna õket, mondéc az fõ népeknec, az fejedelmeknec, és az kõſségnec: Ne féllyetec õ tõlõc. Az nagy és rettenetes Urról megemlekezzetec, és hartzollyatoc az ti atyátokfiaiért, fiaitokért, leányitokért feléségeitekért és házaitokért.
15 Es mikor meghállottác vólna az mi ellenségink, hogy mégtudtac vólna akarattyokat, az Iſten ſemmivé tévé az õ tanáczokat, és megtérénc az kõfalnac épitéſére, kiki az õ mũnkájára.

16 De az napságtól fogva az iſhaknac eggyic réſze munkalodic vala, az máſic réſze tart vala dárdákat, paiſokat, kéziveket és pántzélokat, és mind az egéſz Judah házánépe
17 után fejedelmec valánac *palléroc.* Az kic az kófalon múnkalodnac vala és az kic terhet kordanac vala mīd azockal egybe az kic azokat terhelic vala, azoc közzül kikimind eggyic kezével munkálodic vala, az ma-
18 ſickal az fegyvert tartya vala. Az kic pedig eppítenec vala, azoknac fegyverec derekokra fel vala kötve mikor eppitenénec: *Az* trombitás pedig én mellettem
19 vala. Mert azt mondom vala az fő nepeknec és az népnec maradékának: Ez munka felőtte igen ſoc és igen nagy, és añakokaért mi egy máſtól elſzakadozván az kő falnac czinálásán, egy maſtól meſzſze va-
20 gyunc. Az helyre gyűllyetec mi hozzánc az holott â trombitânac ſzavát hallandgyátoc: *Az* mi Iſtenünc hadakozic mi erettünc.
21 Ekképpen munkaloſzunc vala, és mi nékünc felc népünc haynáltól fogva mind az azeillagoknac feltámadásáig b fegyvert tart
22 vala kezében. Ackor megparanczolám az népnec, hogy minden ember ſzolgájával Jerusálembe ben hálna, hogy éttzaka azoc
23 vigyaznának, és nappal dolgot tennének. Sem én ſem atyámfiai és ſzólgaim, ſem az őrizőc kic én utanńam valának, le nem vetyűc vala az mi ruháinkat, kiki czac ackor téſzi vala le fegyverét mikor mósdic vala.

b *Az az, haynaltul fogva mindeſtveig.*

c *Tremelius igy fordittya. Kiköndennec fegyvere és élése legyen. Munſterus igy. Senki fegyverét leně iſzi vala hanē czac az vizért, az az, moſodaſert, vagy vizeletért.*

V. Réſz.

Az Nehemias mikor hallotta vólna az népnec panaſzolkodaſat, megſzabaditya őket az ſzolgálattol, az uſurától és Joſzagoknac elzálagoſitaſától, ő maga előſzer abban jó példat mutatván. Az után beſzélli ő maga Nehemias mennyi joval volt az népnec, és hogy az mivel néki tartoztac vólnaia mint fejedelmeknec, aztis nem vötte tőlőc.

1 Lőn pedig nagy kiáltáſa az
népnec, és az ő feleségeknec az ő attyokfiai ellen az
2 Sidóc ellen. Mert valánac ollyac kic azt mondgyác vala: Mivelhogy fiainckal leányinckal egybe ſokad magúckal vagyunc, kenſzeritetünc pénzen venni ga-
3 bonát, hogy együnc és éllyünc. Némellyec valánac kic azt mondgyác vala: Mind mezeinket, mind ſzőleinket és házainkat zálagba hánnyuc, hogy az éhségnec idején
4 gabonát veheſſünc. Valánac viſzontag ollyac kic ezt mondanác: kőlczőn vetünc pénzt az király adajáért az mi mezeinkre és ſzőlő örökségünkre.
5 Moſtan pedig, az mi teſtünc ollyan bőczülletes mint az mi atyánkfiainac teſtec, és à mi fiainc ollyanoc mint az övéc, és imé mi ſzolgálat, és rabság alá adgyuc az mi fiainkat leányinkat: vadnakis immár ollyac az mi leányinc közzül kic rabság alá vettettec, és ninczen erőnc arra hogy őket megváltanóc, mivelhogy mind mezeinket mind ſzőleinket elzálagoſitottuc.
6 Megharagvám azért felőtte igen, mikor azoknac kiáltáſokat, és ez ſzókát hal-
7 lanám. Es mikor magamban gondolkottam vólna erről, megfeddém az fő embereket és fejedelmeket, és mondéc nékiec: Ti àti atyátoc fiaira felőtte igen nagy terhet vetettetec. Es ſzerzéc ő ellenec felőtte nagy
8 gyűléſt. Es mondéc nékiec: Mi ſzabaditottuc meg à mi atyánkfiait az Sidókat kic az pogányóknac eladattac vala, az mi tehetségünc ſzerint: ſ-ti pedig eladgyátoké az ti atyátokfiait, és engediteké hogy néktec eladattaſſanac: Es hallgátánac, ſ-nem
9 tudánac ſemmit felelni. Ackor mondéc: Nem jó dologaz mit czelekeſztec: *Avagy* nem az mi Iſtenünknec félelmében járnoké, inkáb hogynem mint à mi ellenségine előtt à pogányoc előttis ſzidalmatos czele-
10 kedetben? Enis, ſ-az én atyámfiai és az én ſzolgaim adtunc nékiec pénzt és gabonát, hadgyúc el kerlec ez uſurát.
11 Adgyátoc megkérlec nekiec ma az ő mezejeket, ſzőlejeket, ólay kerteket és házókat, és az pénznec, gabonánac, bornac és olaynac ſzázadát, melliyet ő raytoc ſzoktatoc
12 venni. Felelénec: Megadgyuc, és ſemmit nem kévánunc tőlőc, ugy czelekeſzűnc az mint mondod: Ackor egybegyűytém az papokat, és eskivéſſel kénſzeritém őket hogy
13 ez beſzéd ſzerint czelekednénec. *Az* én ruhámatis megrázám és mondéc: Igy rázza ki Iſten azt az embert az ő házából, az ő múnkajából, és igy legyē kirázatot és üres, valaki meg nem tellyeſiti ezt ez beſzéden Es monda az egéſz gyülekézet: Amē. Es dicziréc az Iſtent, és ez beſzéd ſzerint czelekedéc az nép.
14 Sőt az naptól fogva mellyen megparanczolta nékem, *az király,* hog' előttőc járó legyec az Judábnac földen, Artaxerxes királynac huſzadic eſztendejétől fogva harmintzkettődic eſztendejéig, az az tizenket eſztendeig ſem én ſem az én atyámfiai, az fejedelemséghóz való kenyeret nem ót-
15 tűc. a Az előbbi hadnadgyoc pedig, kic én előttē vóltanac terheltéc à népet és elvöttéc kenyereket és borokat, és vöttec raytoc minden napon negyven ezűſt Sicluſt: Annakfelőte az ő ſzolgájoc uralkodtac az népen: én pedig nem czelekedtem ugy az I-
16 ſtennec félelmejért. Sőt még az kófalonnis épitettem, mezőn válo örökséget nem ſzerzettűnc magunknac: Szólgaimis mind-

a *Azt akarja mondani hogy az mi őtet illette vólna mint fejedelmet aztis nem vötte el az kőſségtől.*

mindnyájan à munkán jelenvóltanac.
17 Annakfelőtte az Sidóc és másfel ſzáz fő
embereo, és az kic jőnec vala mi hozzánc
à környülünc való pogányoc közzül, az
18 én aſztalomon éſznec vala Az mit pedig
minden nap kéſzitenec vala nekem, egy ökőr és hat kóver Juh vala, madarakatis
kéſzitenec vala nékem, minden tized nap
mindennec bor bővſégeſen adattatic valat:
mindazáltal az én fejedelemſégemhez való kenyeret nem kértem mivelhogy az nép-
19 nec nehez ſzolgálat vólna az. Emlekezzél meg én rólam én Iſtenem nékem jómra, és mind azokról mellyeket én ez néppel czelekedtem.

VI. Réſz.

Megirattatic eő caputban, az Nehemiaſnac minémő bántáſi voltac az ő tiſztiben, és az kőfalnac eppitésében, az ſzomſzéd pogányoktol, oamis prophétáktól, és hamis atyafiaktól, &c.

1 MIkor pedig meghallottta vólna Sanballat és Tobias és az Arabiabéli Geſem, és à mi tőb elleſéginc, hogy megeppitettem vólna az kőfalt, és nem maradot vólna azon ſemmi romlás: (Jóllehet mégez ideîg az kapukra az aytókat meg nem czináltattam vala.) Küldc
2 Sanballat és Geſem én hozzám illyen beſzédeckel: Jerki, és egyenlő akaratból tanáczkozzunc az Ono mezején való faluknac eggyikében: ők pedig elgondoltác vóltmagokban hogy énnékem ártanánac.
3 Küldéc azért követeket ő hozzájoc illyen beſzédeckel: Nagy dolgot czelekeſzem és nem mehetec, megſzűnnéc ez dolog, ha én attól eltávozván ü hozzátoc mennéc.
4 Küldénec añakokaért ezen beſzédeckel én hozzám négy rendben, és azon beſzédeckel feleléc nékiec.
5 Küldc továbba hozzám Sanballat ugyan azon beſzédeckel az ő ſzolgáját, ótődſzer, kinec kezében vala egy felnitot levél.
6 Mellyben ez vala irva: Az pogányoc közőtt ezâ hîr, és Gaſmu mondgya: hogy te és az Sidóc pártot akartoc ûtni: annakokaért éppîted te az kőfalt, és te vagy nékiec királyoc, és egyéb beſzédekis *valánac.*
7 Es hogy prophétákatis rendeltél, kic hîrdetnéc te felőled Jeruſalembẽ, ezt módván, király vagyon Sidó orſzágban, melly, dologhac hîre az királhoz elérkezic: Annakokaért jőy ki és egyenlő akaratból ta-
8 náczkozzunc. Acker illyen beſzédeckel, küldéc ő hozzája: Semmi ninczen abban azmit te mondaſz, hanem czac megadtól
9 gondoltad azokat az te ſziveddben. Mert-

mind ezec el akarnac vala minket rettenteni, ezt mondván: Elunnyác az múnkat, és elhadgyác: Moſtan azért URam Iſten erőſſits meg az én kezeimet.
10 ES mikor mentem vólna az Semajahnac Delajah fiánac házába, ki Mehetabel fia vala, ki az ő házába zárkozot vala monda: Menyünc az Iſten házába az Templumba, és zárjuc bé az Templumnac aytait: mert eljőnec hogy megőllyenec tégedet: ez óyjel jőnec el hogy meg-
11 őllyenec tégedet. Kinec én mondéc, avagy illyen férfiunac minemő én vagyoc illikẽ elfutni? Avagy ki vólna az az ki én hozzám haſonló lévén az ő életénec megtartáſaértis bémerne az Templumba menni? Nem mégyec. Es eſzembe vőm hogy
12 nem az Iſten küldötte azt, hanem azt prophétálta én ellenem, mivelhogy Tobias és Sanballat bérlettéc vólna ótet én ellenem.
13 Mert bérben fogattatot vólt meg, hogy én megrettennyec: és acképpen czelekedném és vétkezném, és lenne gonoſz nevem ő náloc kivel gyalázhatnánac en-
14 gemet. Emlekezzél meg én Iſtenem Tobiaſnac és Sanballatnac czelekedetekről, az jővendő mondó Noadjah aſzſzonyról, és az tőb jővendő mondókról kic rettentettec engemet.
15 ELvégeztetéc azért az kőfal, Elul hónac [a] huſzonőtődic napján, ötvenkét na-
16 pokon. Mikor pedig minden ellenſéginc meghallatác vólna, megfélemlénec minden pogányoc kic környulünc valánac, és lefüggeztéc az földre az ő ſzemeket, és megeſmeréc hogy Iſtentől lőtt vólna ez dolog.

[a] *Az Elul az Sidóknál kis aſzſzony hava vólt.*

17 ACkoronnis ſoc levelet küldenec vala az Sidóc közőtt való fő emberec Tobiaſnac, viſzőtag Tobiaſtól ſoc levelec
18 jőnec vala ő hozzájoc. Mert ſoká Sidó orſzágba ő hozzaja eskűttec vala, mivelhogy veji vala Sechaniahnac, az Arah fiának, és Johanan az ő fia, Meſullamnac Berechias
19 fiánac leányat vőtte vala. Annac jó czelekedetitis beſzéllic vala én előttem, és az én beſzédimet megviſzic vála néki. Leveleket pedig Tobias gyakorta küld vala hogengemet elrettentene.

VII. Réſz.

Minekutánna megkéſzitette vólna Nehemias az városnac kőfalit, és az kapukat, paranczollya hogy az város kapuit nagy ſzorgalmatoſsággal őrizzéc, és mindeu ember az o háza ellenébe ſtraſát állyon az város kőfalánál. Megſzámlállya az foglyokból haza menipes. Kic mind az ő tehetségec ſzerint ſegitségei adnac az eppületre-

1 MInekutánna pedig megéppitetet vólna â kóſal, és aytókat czináltattam vólna az kapukra, és kapun állóc rendeltettenec vólna, énekeſekis és Levitác,
2 *rendeltettec vólna.* Megparanczolám az Haninac az én atyámfiának, és Hananiaſnac az Jeruſálembéli várnac tiſztartójának, mivelhogy az igaz mondó ember, és mindeneknec felőtte Iſten féli vólna. Megparanczolám mondoc, nékiec? Meg ne nittaſſanac az Jeruſálem kapui mind addîgis mîg az nap fel nem melegeſzic: mikor az kapun állókis pedig bézárják az kaput, jól megnézzétec. Rendeléc azért őrizőket â Jeruſalemnec lakóſi közúl
4 kitkit az ő vigyázó helyében és az ő maga háza ellenébe. Az város pedig felőtte igen ſzéles vala és nagy. Az nép keves vala benne, és egy házis még meg nem eppitetet vala.
5 ADa azért az Iſten illyen gondolatot az én ſzivembe, hogy egybegyűyteném az fő embereket, az fejedelmeket és az népet, hogy megſzámláltatnának az ő nemzetſégeknec rendi ſzerint: és megtaláltam azoknac nemzetſégeknec könyvét az kic elóſzór feljőttec vala *Babyloniából*, illyen iráſt találéc abban. Ezec az tartománnac [a] fiai, kic az rabſágból feljőttenec, kiket rabságra vitt vala Nabucodonozor az Babyloniának kirallya, és viſzſzajőttec Jeruſálembe Sidó országba, kiki az ő városába.
7 Kic haza jőttec Zorobabellel, Joſuéval, Nehemiáſſal, Azarieſſal, Rakmiaval, Nahamanival, Mardochéuſſal, Bilſanval, Miſperettel, Bigvaival, Nehumval, Baanaval. Száma pedig ez az Izrael népének férfiainac.
8 *Paroſnac fiai. két ezer ſzáz hetven-
9 kettő. Saphatiah fiai, háromſzáz hetven-
10 kettő. Arah fiai, hatſzáz ötvenkettő.
11 Pahat Moab fiai, Jeſuanac és Joabnac fiai közzűl valoc, két ezer nyóltzſzáz, tizen-
12 nyóltz. Elam fiai, ezer kétſzáz ötvennégy.
13 Zatthu ſiai, nyóltzſzáz negyvenőtt.
14 Zechai fiai, kétſzáz hatvan.
15 Binui ſiai, hatſzáz negyvennyóltz.
16 Bebai ſiai, hatſzáz huſzonnyóltz.
17 Azgad fiai, két ezer hatſzáz huſzőkőttő.
18 Adonicam fiai, hatſzáz hatvanhét.
19 Bigva fiai, két ezer hatvánhét.
20 Adni ſiai, hatſzáz ötvenőt.
21 Ater fiai Ezechiáſtul valoc, kilentzven-
22 nyóltz. Haſum fiai, háromſzáz huſzon-
23 nyóltz. Beſai fiai, háromſzáz huſzonneg'.
24 Hariph fiai, ſzáz tizenkettő.
25 Gibeon fiai, kilentzvenőt.
26 Bethlehembéliec és Nethophah városi-
27 béliec, ſzáz nyóltzvannyóltz. Anathot
28 városbéliec, ſzáz huſzonnyóltz. Bethaz-
29 mavethbéliec, negyvennyóltz. Ciriath-
Jearim, Cephirah és Beeroth városbéliec,
30 kétſzáz negyvenhárom. Ramah és Gaba
31 városbéliec, hatſzáz huſzonegy. Mich-
32 masbéliec, ſzázhuſzonnyóltz. Bethel és
33 Ai városbéliec, ſzáz huſzonhárom. Az
34 másodic Nebo városbéliec ötvenegy. Az másodic Elam fiai, ezer kétſzáz ötvennégy.
35 Harim fiai, háromſzáz húſz.
36 Az Jericho városbéliec, hárőſzáz, negy-
37 venőt. Lod, Hadid, és Ono városbéliec,
38 kétſzáz huſzonegy. Senaannac lakóſi, há-
39 rom ezer, kilentzſzáz harmintz. *Az papoc, Jedajahnac fiai az Jeſua házából valóc,*
40 kilentzſzáz hetvenhárom. Immer fiai, e-
41 zer őtvenkettő. Phashur fiai, ezer kétſzáz
42 negyvenhét. Harim fiai, ezer tizenhét.
43 Az Livitác, Jeſua fiai az Cadmiellel egybe az Hodijah ſiai közzűl valóc, hetven-
44 négy. Az éneklőc, Aſaph fiai, ſzáz negy-
45 vennyóltz. *Az aytón állóc*, Sallum ſiai: Ater fiai, Talmon fiai, Accub fiai, Hatita fiai, Sobai fiai, ſzáz harmintznyóltz.
46 Az Nethinéuſoc, Siha fiai, Haſupha fiai,
47 Tabaoth ſiai. Ceros fiai, Siea fiai, Padon
48 fiai. Lebanah fiai, Hagaba fiai, Salmai
49 fiai. Hanam fiai, Giddel fiai, Hahar fiai.
50 Reajah fiai, Reſin fiai, Necodah fiai.
51 Gazzam fiai, Uzza fiai, Paſeah fiai.
52 Baſi fiai, Meunim fiai, Nephiſeſim fiai.
53 Bacbuc fiai, Hacupha fiai, Harhur fiai.
54 Baslith fiai, Mehidah fiai, Harſa fiai,
55 Barcos fiai, Siſera fiai, Tamath fiai.
56 Neſiah fiai, Hanpha fiai.
57 Az Sálomon ſzolgainac fiai, Sorai fiai.
58 Sophereth fiai, Peridah fiai. Jaala fiai,
59 Darcon fiai, Giddel fiai. Sephatiah fiai, Hattil fiai, Phocheret fiai Haſebaimtól va-
60 lóc, Amon fiai. Mind az Nethinéuſoc, és az Sálomon ſzólgainac fiai, háromſzáz kilentzvenkettő.
61 Es ezec à kic feljőttec Thelmelaból, Thelharsából, Cherubból, Addonból, Immerből, és nem nevezhetéc meg az ő attyoknac nemzetſégét, és az ő magvokat, hogy ha az Izrael nemzetſége közzűl valóc vólnának.
62 Delajahnac fiai; Tobiaſnac fiai, Necodanac fiai, hat-
63 ſzáz negyvenkettő. Az papoc közzűl valóc pedig: Hobajahnac fiai, Haccoſnac fiai, Barzillainac fiai, ki minekutánna vőtt vólna feleſéget magának az Gileádbéli Barzillainac leányi közzűl, azoknac nevekről
64 neveztetéc. Ezec kereſéc az ő nemzetſégeknec rendéről való iráſt, de nem találác: Annakokaért az papság mellől elvetteténec.
65 Es megparanczolá nékic Hathirſatha, [b] hogy ne ennénec az ſzenſéges állatokban, miglen fő pap lenne *Jeruſálemben*, az Urimmal es az Thummimmal.
66 Mindeneſtől fogva ez egéſz gyülekezet: Negyvenkét ezer, háromſzáz és hat-
67 van. Szolgáknélkűl és ſzolgáloknélkűl, kic valánac hét ezeren háromſzázan, és harmintz

a *Erti az Judah orſzágat.*

* *Láſd meg mind ezeket ezzé igeckel mind az 70. verſ. 1. Eſdr. 2. ver. 3. & ſeqq.*

b *Nehemias nevezetet Chaldáai nyelven Hathirſathanac.*

harmintzhéten: Azoc kőzőtt pedig valának énekes férfiac és aſzſzoni állatoc, kétſzázan
68 negyvenőten. Azoknac lovoc hétſzáz har-
69 mintzhat, őſzvérec kétſzáz negyvenőtt. Tevéjec négyſzáz harmintzőt, ſzamároc hat ezer hétſzáz húſz.c

70 NEmelleyec pedig az nemzetſégeknec fejedelmi kőzzűl adának ſegitſéget az eppűletre; Hathirſatha ada ezer drachma aranyat, őtven czéſzér, papi őltőzőket őt-
71 ſzázat és harmintzat. Némelleyec pedig az atyáknac czelédeknec fejedelmi kőzzűl, adának az eppűletre való kéncz kőzzé, húſz ezer drachma aranyat, és két ezer kétſzáz
72 font ezűſtőt. d Az mit ennekfelőtte adott az tőb kőſség, húſz ezer drachma arany vőlt, két ezer gira ezűſt, és hatvanhét papi
73 őltőző. e Lakánac pedig az papoc és Levitác, az kapunállóc és éneklőc, az tőb kőſség, az Nethinéuſoc, és mind az egéſz Izrael az ő városokban; Es eljőve az hetedic hólnap, és az Izraelitác lakoznac vala az ő városokban.

a Eddigvagyon, az hazanient Sidóknac ſzámoc felől való iras ez után az hiſtoriat beſzélli Nehemias.

d Az mint az bőlcz emberec ſzámlállyác, az ezer drachma, ezer ducatot tőtt. Tehát az húſz ezer drachma húſz ezer ducatot tőtt. Az két ezer, két ſzáz font ezűſt tőbbet tőtt, őtven ezer Tallérnal, &c.

e Ez verſen kell kezdeni az nyóltzadic Caputot, mint az Tremellius igazan itéli.

VIII. Réſz.

Az Eſdras pap olvaſſa az egybe gyülekezet kőſségnec az Iſten törvényét. Az ſátoros innepet megſzentelic az Iſten törvénye ſzerint nagy ſzorgalmatoſsággal, és az innepen mindennap predical nékic az Eſdrás az Iſten törvényéből.

1 Gybegyűle annakokaért mind az egéſz kőſség az utzára, melly vala az vizeknec kapuja előtt, és megmondác az tőrventudó Eſdraſnac, hogy előhozná az Moſes tőrvényénec kőnyvét, mellyet pa-
2 ranczolt vala az UR Izraelnec. Előhozá azért Eſdras pap az tőrvént à gyülekezet eleibe minden férfiaknac, aſzſzoni állatoknac és mind azoknac az kic halhattyác vala azt értelemmel; az hetedic hónac első napján. Es olvaſa az kőnyvből az útzán melly vala az víznec kapuja
3 előtt, reggeltől fogva mind délig, férfiac és aſzſzoni állatoc előtt, és azoc előtt az kic értic vala, és az népnec fűlei figyelmeteſec valának az tőrvén kőnyvnec halgatáſára.
4 Ra. All vala pedig Eſdrás pap fenn egy fából czinált predicálló ſzékben, mellyet ez dologért czináltac vala, és áll vala ő mellette Matthithias, Sema, Ananias, Urias, Hilcijas és Maaſejah job kéz felől: Bal kéz felől pedig Pedajah, Miſael, Malchijah, Haſum, Hasbadanah, Zacharias és Me-
5 ſullam. Felnîtá azért Eſdrás az kőnyvet az egéſz ſokaſágnac ſzemei előtt, mert felőtte vala az népnec, és mikor felkezdette
6 vólna nîtni, felálla mind az ſokaſág. Es áldá Eſdrás az URat az nagy Iſtent, és felele az nép és monda: Amen, Amen; az ő kezeket felemelvén: Annakutánna meghaytván magokat, imádác az Iſtent arttzal
7 az főldre lebúrulván. Joſue pedig és Bani, Serebiah, Jamin, Accob, Sabbethai, Hodajah, Maaſejah, Celita, Azarias, Jozabad, Hanam, Pelajah, és az Levitác magyaráz-zác vala az népnec az tőrvént, az nép pe-
8 dig áll vala helyén. Mert az Iſten tőrvényénec kőnyvét nagy nyîlvan olvaſác vala, és azt magyarázzác vala hogy azirâſt érthetnéc.

9 NEhemiás pedig kinec vezetéc neve Hathirſata vala, és az Eſdrás, ki pap vala és à tőrvényben tudós, és az Levitác kic az népnec magyarázzác vala az tőrvént, mondánac az egéſz kőſségnec: Az mi Urunknac Iſtenűnknec ſzent napja ez, ne keſeregjetec, és ne ſirjatoc; Mert mind az egéſz kőſség ſir vala, mikor hallaná az tőr-
10 vénnec beſzédit. Hanem monda nékiec: Mennyetec el és egyetec kővér állatokat, a és igyatoc édes italokat, és kűlgyetec az-oknac ételt és italt az kiknec ſemmi nem kéſzitetett; mert ez mai nap az mi Urunknac ſzenteltetett, ne bánkodgyatoc hanem az URnac őrőme légyen néktec erőſség-
11 tec. b Az Levitác pedig halgatáſra intic vala az népet ezt mondván: Halgaſſatoc, mert az Iſtennec ſzent napja ez és ne ban-
12 kodgyatoc. Elméne azért mind az egéſz ſokaſág, hogy ennénec innánac, és kűldenénec azoknakis az kiknec nem vala mit enniec; és hogy nagy őrömmel őrvendeznénec, mert megértettéc vala az beſzédeket az melyekre tanitottác vala őket.

13 MAſod napon őſzvegyűlénec mind az egéſz ſokaſágnac czelédinec fejedelmi, az papoc és az Levitác az tőrvéntudó Eſdráshoz, hogy értenéc az tőrvén-
14 nec beſzédit. Megtalálác pedig irva az tőrvényben, mellyet parantczolt vala az UR † Moſes által, hogy az Izrael fiai laknának leveles ſzénekben az innepen hetedic
15 hólnapban. Es hogy tudtokra adnác és megkiáltatnác minden városokban és Jeruſálemben, ezt mondván: Menyetec ki az hegyre és hozzatoc olayfa ágakat, fenyőfa ágakat, mirtuſnac és pálmafának ágait, és akar mi ſűrő levelő fának zőld ágait, hogy czinállyatoc leveles ſzéneket, à mint
16 megvagyon irva. Kiméne ázért az nép, és hozának leveles ágakat, és czinálának leveles ſzéneket, kiki mind az ő háza felőtt az ő maga tornátzában, és az UR házának tornátziban és az víz kapúnac utzájában, és az Ephraim kapujának utzájában.
17 Czinála, *mondoc* mind az ſokaſág melly az fogſágból haza jőtt vala, leveles ſzéneket, és lakának leveles ſzénekben: Mert

a Szoláſnac modgya, mellyel czac ezt akarnac ja mondani, mennyetec el és lakjatoc jól.

b Az az, Az Iſténi jotétemény való őrőmeteć légyen eröſségtec, abban őrvendezzetec.

† *Exod. 23. 16. Levit. 23. 34. Deut. 16. 13.*

nem czelekettec vala úgy Joſuenac az Nun fiának idejétől fogva az Izrael fiai mind az napiglan; és vala felőttc igen nagy örömőc.
18 Olvaſa pedig *Eſdrás* az törvénnec könyvéből minden napon, az innepnec elsö napjától fogva mind az utólſo napig és innepléncc két napokon; [c] Nyóltzad napon iſmét mindnyájan egybegyülénec.

[c] *Ezt azért mondgya, mert az innepnec utólſo, az az nyóltzadic napjat, igaz ugyan megſzentelic vala mint az elsőt.*

IX. Réſz.

Az Levitác az egéſz kőſségnec képében, vallaſt téſznec közönſéges helyén az Iſtennec az Izrael népéhez való jótétemenyeről, az után az ő engedetlenſégekről, és Iſtennec az ő bűnöc ellen való itéletiről, és könyörögnec Iſtennec az ő nyomoruſágoknac elvetéſéért, &c.

1 AZ után ugyan azon hónac huſzonnegyedic napján egybegyülénec az Izrael fiai, és böytölénec ſakokba öltözvén, és
2 port hintvén az ő fejekre. Es elválánac az Izrael magvából valóc az idegenekről, és elóálván, valláſt tőnec az ő bűnökről, és az ő attyoknac hamiſságok-
3 ról. Es felálván az ő helyekben, [a] olvaſánac az ő Iſteneknec törvényénec könyvéből négyſzer napjában, és négyſzer tőnec valláſt az ő bűnökről, imádac az ő U-
4 rokat Iſteneket. Es felálván az Levitác predicálló ſzékibe, Jeſuah, Bani, Cadmiel, Sebaniah, Bunni, Serebiah, Bani és Chenani, nagy fel ſzóval kiáltánac az ő Uroknac Iſteneknec.

[a] *Tudniillic az Levitác.*

5 ES mondánac az Levitác, tudniillic Jeſuah, Cadmiel, Bani, Haſabnejah, Serebiah, Hodijah, Sebaniah, Pethahiah: Kellyetec fel és áldgyátoc az mi Uſunkat Iſtenünket mind örőcké, és áldgyác az te dicziőſéges nevedet, melly nagyob min-
6 den áldásnál és dicziretnél. [b] Te vagy czac egyedül az UR, * te teremtetted az eget, az egeknec égeit és azoknac minden ſokſágos ſeregét, az földet és az mellyec az földőn vadnac, az tengereket minden benne valóckal egyb, te tartod mind azokat, és az egeknec ſeregei tégedet imád-
7 nac. Te vagy URam az Iſten ki válaſztottad Abramot, † és kihozád őtet az Chaldéuſoknac Ur nevő városából, és nevezéd
8 * őtet Abrahamnac. Megeſmerted az ő ſzivét te előtted igaznac † lenni, és ő véle ſzővetſéget ſzerzél, hogy néki adnád * az Chananéuſnac, Hitthéuſnac, Emorréuſnac, Perizéuſnac, Jebuſéuſnac és Girgaſéuſnac földét, hogy azt adnád az ő magvának, és megtellyeſítéd az te beſzédidét,
9 mert igaz vagy. * Megtekintéd annakfelőtte az mi atyáinknac Egyptumban való nyomoruſágokat, és az ő kiáltáſokat meghal-
10 gatád az veres tengernél. Nagy jeleket és † czudákat tős Pharaón és minden ſzólgain és minden földénec népén. Mert jól tudod vala hogy kevélyen czelekettec vólna az te néped ellen, és ſzerzettel magadnac nagy nevet, mint ez mai napis arról bi-
11 zonſágot tészen. Annakfelőtte az tengert * kétfelé válaſztád ő előttőc, és ſzárazon ménénec által az kőzepin: Az kic pedig őket űzic vala, azokat az mélyſégbe búrítad,
12 mint egy kővet az nagy vizekbe. Es nappal felhőnec oſzlopa alatt † hordozád őket, éyjel pedig tűznec oſzlopa által vezerléd, hogy megvilagoſitanád nékic az utat az
13 mellyen menniec kellene. Annakutánna az Sinai hegyre * leſzállál, és ſzólál vélec az Egből, és igaz itéleteket, igaz törvényeket, rendtartáſokat és paranczolatokat a-
14 dál nékiec. Az te ſzent ſzombatodatis megjelentéd nékiec, és paranczolatokat, rendtartáſokat, és törvént adtál nékic az
15 te ſzolgádnac Móſeſnec általa. Annakfelőtte az ő éhſégeknéc idején az égből † kenyeret adál nékiec, és az kőſziklából * vizet hozál ki az ő ſzomjuſágokban, végezette mégmondád nékiec hogy bémennyenec az földnec birásra, mellyért megeskuttél vala
16 hogy nékiec adnád. Ők pedig és az mi atyáink felfuvalkodának, és megkeménitéc az ő nyakokat és nem halgatac az te
17 paranczolatidat. Sőt ugyan nem akarác haliani, és meg nem emlekczénec az te czuda tételidről mellyeket czelekedtel vala ő vélec, hanem megkeménitéc † az ő nyakokat, és megfordulánac hogy viſzſzatérjenec az ő rabſágokra nagy viſzſzavonáſſal: * Te mindázálkal kegyelmes, irgalmas, nagy türhető, és ſoc irgalmaſſágú Iſten, el nem
18 hattad őket. Annakfelőtte mikor borjú képét † őnténec magoknac, és ezt mondac: *Ez az te Iſtened ki kihozott tégedet Egyptusból*; és nagy boſzſzúſággal illétnec tégedet:
19 Te mindazáltal az te nagy irgalmaſságodért, nem hagyád őket az puſztában; az * felhőnec oſzlopa el nem távozéc tőlőc nappal, hogy vezérlenè őket az útő, és éyjel az tűznec oſzlopa, hogy világoſitana nékic az útő
20 az mellyen menniec kell vala. Az te † jó lelkedetis adád nékiec hogy őket oktatná, az † Mannat ſem tiltád meg az ő ſzájoktól, és vizet adál nékic az ő ſzomjuſágoknac
21 idején. * Negyven eſztendeig tartád őket az puſztában, és ſemminélkul meg nem ſzükőlénec, az ő ruhájoc meg nem kopánac, és láboc meg nem dagadanac. Adál
22 annakfelőtte nékiec orſzágokat és népeket, kiket elſzéleſztél az földnec ſoc ſzegeletire, [c] és birác az † Sehon földét, és az Hesbon király földét, és az Baſannac-király-
23 nac földét. Az ő fiokat pedig megſokaſitád mint az égnec czillagit, és bevivéd

† *Exod. 7. és 8. és 9. és 10. és 11. és 12. és 13. és 14.*

* *Exod. 14. 22.*

† *Exod. 13. 21.*

* *Exod. 19. 20. & 20. 1.*

† *Exod. 16. 14.*

* *Exod. 17. 6. Num. 20. 9.*

† *Num. 14. 4.*

* *Exod. 34. 7. Num. 14. 18.*

† *Exod. 32.*

* *Exod. 13. 22. és 40. 38.*

† *Num. 11. 17.*

† *Joſ. 5. 12.*

* *Deut. 2. 7.*

† *Num 21. v 21. és 23.*

[c] *Az az, Az kiket megmaraſztal az poganyoc közzül azokat ideteva ſzéleſztetted.*

őket

[b] *Közönſéges vallas tetelnec, mellyet gyonaſnac neveznec igen ſzép példája mert az Levitác az egéſz gyülekezet képében közönſeges helyen vallaſt teſznec &c.*

Gen. 1 1

Gen. 11. v. 31. 32. és cap. 12. v. 1.

Gen. 17. 5.

Gen. 18. 6.

Gen. 12. 7. és 13. 15. és 15. 18. és 17. 8. és 26. 4.

* *Exod. 3. 7. és 4. 10.*

őket az földre, melly felől megmondottad
vala az ő attyoknac, hogy bémennénec és
24 birnác azt. Mert azoknac fiai béméné-
nec és birác azt az földet, és megalázád ő
előttőc az földnec lakóit á Chananéusokat:
és kezekbe adád azokat nékiec, az ő ki-
rályockal és az földnec lakóival egybe hog'
az ő akarattyoc ſzerint czelekednénec azoc-
25 kal. Megvónec annakfelötte erős váro-
ſokat, és kövér földet, és biránac minden
jóval tellyes házakat, kőből vágott kúta-
kat, ſzőlő hegyeket, olayfáknac hegyeit,
és ſzántalan ſoc gyümölcztermő fákat, é-
vénec és megelegedénec, ſ-meghizánac,
és gyönyörkottetéc magokat á te nagy jó-
26 vóltodban. Ingerlénec azért tégedet és
ellened járánac te néked, és az te törvénye-
det hátoc megévetéc: Az te prophétáida-
tis megöléc, kic ő ellenec feddenec vala,
hogy megtéritenéc te hozzád őket, és nagy
27 boſzſzúſággal illeténec tégedet. † An-

† *Jud.2.14.*

nakokáért az ő ellenſégec kezébe adád ő-
ket és megnyomorgatác őket, és az ő nyo-
morúſágoknac idején kiáltánac te hozzád,
és te az égből meghalgatád, és az te nagy
irgalmaſságod ſzerint ſzabaditókat adál né-
kiec, kic megſzabaditác őket az ő ellen-
28 ſégeknec kezekből. Mikor megnyugoſznac
vala, iſmét térnec vala az te ellened való go-
noſságra, annakokáért hagyad őket az ő-
ellenſégeknec kezekben kic uralkodánac ő
raytoc: Megtérvén pedig iſmét kiáltánac
te hozzád, és te az égből meghalgatád és
megſzabaditád őket az te irgalmaſságod
29 ſzerint ſokſzor. Es kérted őket hogy az
te törvényedhöz fordithatnád őket: De ök
felfuvalkodánac és nem halgatác az te pa-
ranczolatidat, és az te itéletid ellen vét-
kezénec, * mellyeket az melly ember meg-
tart, él azoc által; az ő vállokat elfordit-
tyac vala, és az ő nyakokat megkeményit-
30 vén nem engednec vala. Mindazáltal ſoc
eſztendeig várád őket, és intetted őket az
te ſzent † lelkeddel az te prophétaid által,
és nem engedtenec: Annakokáért adád
31 őket az földnec népénec kezébe. De az te
nagy irgalmaſságodért ſzinte meg nem e-
méſzted őket ſem el nem hagyád őket, mert
32 irgalmas és kegyelmes Iſten vagy. Moſtan
annakokáért o mi Iſtenünc, nagy Iſten,
erős és rettenetes Iſten; ki megőrized az te
fogadáſodat és irgalmaſſágodat, ne láttaſ-
séc te előtted kiczin dolognac ez nyomo-
ruſág, melly minket környulvött, az mi
királyinkat, fejedelminket, az mi papin-
kat, az mi prophétainkat, az mi atyainkat,
és egéſzlen az te népedet az Aſſyri béli ki-
rályoknac idejéktől fogvan mind ez mai
33 napiglan. Te † pedig igaz vagy minde-
nekben, valamellyec raytunc eſtenec, mert
igazán czelekedtél te, de mi hamiſſan cze-
34 lekedtünc. Es az mi királyinc, fejedel-

* *Levit.18.5.*
Ezech.20.11.
Rom.10.5.
Gal.3.12.
2.Reg.17.13.
2.Chron.36.15.

† *Deut.32.4.*
Dan.9.14.

minc, papinc, és az mi atyáinc, nem tar-
tottuc meg az te törvényedet, és nem fi-
gyelmeztec az te paranczolatidra, és az te-
bizonſágtételidre, mellyec által bizonſa-
35 got töttel nékiec. Es ök az ő orſzágokban,
és az te nagy jó vóltodban mellyel meglá-
togattad őket, és az ſzéles kövér földön
mellyet adtál vala nékiec, nem ſzolgálá-
nac te nékd, és meg nem térenec az ő go-
36 noſz czelekedetektől. Imé moſtan ſzol-
gác vagyunc az földön mellyet adtál az mi
atyáinknac, hogy ennéc annac gyümöl-
czét, és minden javát, imé *mondoc*, ſzol-
37 gác vagyunc. Es böven teremt gyümöl-
czöt az királyoknac mellyeket mi reánc ve-
tettél az mi büneinkért, és uralkodnac á
mi teſteinken és barmainkon az ő kedvec
ſzerint, és nagy nyomorúſágban vagyunc.
38 Mindazáltal mind ezekben erős ſzövetſé-
get ſzerzünc te veled és megirjuc, mellyet
megpeczetelnec az mi fejedelminc, Levi-
tainc, és az mi papinc.

X. Réſz.

*Az Sidóc az Iſtennel való ſzövetſeget meg-
ujitván esküvéſſel kötelezic magokat az Iſten
törvényénec, és az ő igaz tiſztelétinec megtar-
táſára, &c.*

1 AZ kiknec pedig nevec fel-
jegyeztettec vólt az könyv-
be, ezec vóltanac: Nehe-
mias Hathirſatha, Hacha-
lianac fia, és Sedechias.
2 Serajah, Azarias, Jeremias.
3 Pashur, Amarias, Malachias.
4 Hattus, Sebeniah, Malluch.
5 Harim, Meremoth, Abdias.
6 Daniel, Ginethon, Baruch.
7 Meſullam, Abijah, Mijamin.
8 Maaſiah, Bilgai, Semajah, kic papoc vólt-
9 tanac. Levitác pedig ezec: Joſue Azaniah-
nac fia, Binnui à Henadad fiai közzül, Cad-
10 miel. Ezeknec attyokfioc, Sabeniah, Ho-
11 dijah, Celita, Pelajah, Hanan. Micha, Re-
12 hob, Haſabiah. Zacchur, Serebiah, Seba-
13 niah. Hodijah, Bani, Beninu.
14 Az népnec fejei ezec; Paros, Pahat, Moab,
15 Elam Zatthu, Bani. Bunni, Azgad, Bebai,
16 Adoniah, Biguai, Adin.
17 Ater, Hezechias, Azur.
18 Hodijah, Haſum, Beſai.
19 Hariph, Anathot, Nebai.
20 Magpias, Meſullam, Hezir.
21 Meſezabel, Zadoc, Jadua.
22 Pelathiah, Hanan, Anajah.
23 Hoſeas, Hananias, Haſub.
24 Halohes, Pilha, Sobec.
25 Rehum, Haſabnah, Mahaſejah.
26 Ahijah, Hanan, Anan.
27 Malluch, Harim, Baanah.

28 ES az több ſokaſág, papoc, Levitác, aytón állóc, énekeſec, Nethinéuſoc, és minden az ki magát elſzakaſztván az ſöldnec pogánſagitól, kötötte vala magát az Iſten törvénye mellé, azoknac feleſégec, fioc, leányoc, és minden az kinec értelme
29 és okaſsága vala. Ragazkodánac az ő attyokfiaival az fő embereckel az Iſten törvényénec megpeczetlett könyvéhöz, és eljövénec nagy átkozódáſtal és eskűvéſſel, [a] hogy járnánac az Iſten törvényében, melly kiadatott Moſeſnec az Iſten ſzolgájának kezeáltal, és megőriznéc ſ megtellyeſitenéc az mi Urunknac Iſtenünknec minden pa-
30 ranczolatit, az ő itéletit és rendeléſit. Es hogy nem adnóc az mi * leányinkat feleſégül az föld népénec, és az ő leányokat nem
31 vennőc az mi fiainknac. Es hogy az föld népétől kic valami marhát, vagy életre való állatot hoznac eladni †ſzombat napon, nem véſzſzűc meg ő tőlőc ſzombat napon, és az ſzent napon, és hogy az hetedic eſztendőnec terméſét elhagynóc, és minden adoſságot
32 megengednénc. [b] Es ezt rendelőc magunc kőzőtt, hogy az mi Iſtenünc házának eppűletire, minden eſztendőben vetnénec rejánc
33 harmad réſz Sicluſt. Az ſzent kenyerekre, az ſzűnetlen való * Minhára, és ſzűnetlen való egéſzlen † megégetendő áldozatra, ſzombat napokon, uyhóldnac napjain és egyéb innep napokon való áldozatokra, ſzent dolgokra, bűnért való áldozatokra, az Izraelnec bűnéből való megtiſztuláſáért, és az mi Urunknac Iſtenünknec házá-
34 nac mindenféle éppüléſére. Sorſot veténc az áldozatra való fa felőlis az papoc kőzőtt. Levitác kőzőtt, és az kőſség kőzőtt, hogy hoznánac fát à mi Iſtenünknec házába, az mi atyainknac házoc ſzerint bizonyos időben eſztendőnként, hogy az mi Urunknac Iſtenünknec óltárán ſzűnetlen égne az tűz, az mint * meg vagyon irva az
35 törvénben. Es hogy felvinnőc az mi földünknec † elſő ſengéjét, és minden fanac gyümölczénec elſő ſengéjét, minden eſz-
36 tendőben az URnac házába. Annakfelőtte hogy az mi fiainknac elſőſzülőttét, [c] barmainknac, juhainknac, ökreinknec elſő fayzáſát, az mint * megvagyon irva az törvényben, felvinnőc az mi Iſtenünknec házába az papoknac, kic ſzolgálnac az mi Iſten-
37 ünknec házában. Es hogy az mi † téſztáinknac elſő ſengéjét, az mi ajándékinkat, és mindenfelé fánac, bornac és olaynac gyümölczét az papoknac vinnőc az mi Iſtenünknec házának tárházaiba, és az mi földünc gyümölczénec tizedét adnóc az Levitáknac, kic minden városinkban való ma-
38 jorſáginkat † megdézmálnac. Es hogy az papnac az Aaron fiának az Levitáckal egybe, réſze léſzen az † Levitáknac rendelteteret tizedben, és hogy Levitác ő magoc
39 felviſzic az tizednec tized réſzét az mi Iſtenünknec házának tárházaiba.[d] Mert azokba az házakbakell vinniec az Izraelitáknac és az Levitáknac, az gabonának, bornac és olaynac elſő ſengéjét, holott vadnac a Iſtennec ſzenteltetett edényec, az Iſtennec ſzolgáló papoc, az aytónállóc és az énekeſec, hogy el ne hadgyuc az mi Iſtenünknec házát.

[a] *Eskűveſſel kötelezic az Izraelitác magokat az Iſten törvényénec megtáſára.* * *Exod.34,16. Deut.7.3.* † *Exod.20.10. és34,21. Levit:23.2. Deut.5.12.*

[b] *Ezt azért mondgya, mert az Iſtennec törvénye ſzerint, Exod.23. Levit.25. Deut. 15. hetedic eſztendőben mindenkor à földet nyugodni kellet hagyni, nem ſzabad vólt ſem ſzántani, ſem kapálni, ſem az földnec terméſet béſzedni, hanem az ſzegényeknec és jövevényeknec kellet hagyni. Az adoſságotis hetedic eſztendőben megkellet engedni.* * *Num.28.5.* † *Num.28.3.* * *Levit.6.12.* † *Exod.23,19. Levit.19.23.*

[c] *Az mi fiainknac elſőſzülöttet, az az, azoknac az valtſágokat, mert az embereknec első ſzülöttteket nẽ áldozzac vala meg, &c.* * *Exod. 13.13. Levit.27.11. Num.3.13.* † *Lev.23.17. Num.15.19. és 18.12. Deut.18.4.* * *Num.18.v. 24.és 25.* † *Num.18.26.*

[d] *Némellyes iny fordittyac. Es hogy à Pap, az Aaron fia az Levitáckal jelen léſzen miſzolgáló papoc, az aytónállóc és az énekeſec, hogy el ne hadgyuc az mi Iſtenünknec házát.*

XI. Réſz.

Sors által válaſztyác el azoknak az kic az fogſágból haza jött nép kőzzűl Jeruſalembe lakjának. Sokan ſzabad akarattyoc ſzerint az városban maradnac. Az több kőſség eleſzel kiki ő városába, joſzágaés örökſége mellé.

1 MEgtelepedénec pedig az népnec fejedelmi Jeruſálemben, az több nép pedig ſorſot vete maga kőzött, hogy minden tíz emberből eggyet vinnénec Jeruſálem-
2 be az ſzent városba lakójúl, az kilentze pedig, más városokban laknéc. Es megáldá az nép mind azokat, az kic ſzabad akarattyoc ſzerint lakánac Jeruſálemben.
3 Ezec pedig az tartománnac fejedelmi kic Jeruſálemben megtelepedénec: De az Judánac egyéb városiban; kiki marada az ő városában az ő örökſége mellet, Izraelitác, papoc, Levitác, Nethinéuſoc, és az Sálo-
4 mon ſzolgáinac fiai. Jeruſálemben azért megtelepedénec az Judah és Benjamin nemzetſége kőzzűl valóc: Az Judahnac fiai kőzzűl Athajah Uzijaſnac fia, ki Zacharias fia vólt, ki Amarias fia; ki Saphatias fia, ki Mahalaleel fia, ki az Peres fiai kőzzűl va-
5 ló vólt. Es az Maaſejah ki Baruch fia vólt, ki Cholhezech fia, ki Hazajah fia, ki Adajah fia, ki Jojarib fia, ki Zachariás fia,
6 ki Haſiloni fia vólt. Mindnyájan az Peres fiai az kic Jeruſálemben laktac, vóltac négy ſzázan és hatvan nyóltzan, erős férfi-
7 ac. Benjaminnac pedig fiai ezec, Salu, Meſullam fia, ki Joed fia, ki Pedajah, fia ki Colajah fia, ki Maaſejah fia, ki Ithiel fia, ki Jeſa-
8 jah fia. Es ő utánna Gabbai, Sallai, kilenczſzáz huſzonnyóltz. Ezeknec pedig előtőc
9 járójoc vólt Joel az Zichri fia, és az Judah, Senuanac fia, az varoſnac máſod renden va-
10 ló fejedelme vala. Az papoc kőzzűl vólt,
11 Jedajah, Jojarib fia, és Joachin. Serajah pedig Helcias fia, ki Meſullam fia, ki Sadoc fia, ki Merajoth fia, ki Ahitub fia, az Iſten
12 házának fejedelme vala. Azoknac pedig attyokfiai kic az Templomon múnkalodnac vala, nyóltzſzázan és huſzonketten valánac: Es Adajah az Jerohamnac fia, ki Pelajahnac fia, ki Amſi fia, ki Zachariás fia,
13 ki Pashur fia, ki Malcijah fia. Es ennec-

attya-

attyafiai kic az atyáknac ezelédekben fők valánac, kétſzázan negyvenketten valánac: Es Amaſſai Azarelnec fia, ki Ahazai fia, ki
14 Meſſillemoth fia, ki Immer fia vala. Ezeknec pedig attyokfiai kic erővel hatalmaſoc valánac, ſzáz húſzonnyóltzan vóltac; kiknec előttőc járó vala Zabdiel, Haggedolimnac fia. Az Levitác kőzzűl vóltac, Semajah Haſubnac fia, ki Azricamnac
16 fia, ki Haſabianac fia, ki Buni fia. Es Sabbethai, és Joſabad valánac az Iſten házánac
17 kűlső múnkáján gondviſelőc, kic valánac az fő Levitác kőzzűl valóc. Es Matthanjah Michanac fia, ki Zabdi fia, ki Aſaphnac fia vala, ki fő vala és az Iſteni diczéretben az énekeſec kőzőtt első vala: Bacbuciah, máſodic az ő attyafiai kőzzűl; és Abda Samuah fia, ki Galal fia, ki Jeduthun
18 fia vala. Mindeneſtől az Levitác kic az ſzent városban laknac vala, kétſzázan
19 nyóltzvannégyen valánac. Annakfelőtte az kapún állóc, Accob, Talmon és ezeknec attyokfiai, kic az kapukon őriznec va-
20 la, ſzáz hetvenketten valánac. Az Izraelitáknac, papoknac és Levitáknac maradéki megtelepedénec Judánac minden városiban, kiki az ő joſzágában és őrőkſégé-
21 ben. Az Nethinéuſoc pedig laknac vala az várban, kiknec fejedelme vala Siha és
22 Giſpa. Az Jeruſálemben lakó Leviták-nac pedig fejedelmec Uzzi az Baninac fia vala, ki Haſabiah fia, ki Mathauiah fia, ki Michah fia vála: Az Aſaphnac maradéki
23 kőzzűl valóc vóltac az Iſten házában való ſzolgálatnac énekeſi. Mert az király paranczolattya vala ő raytoc, és keményvé-
24 gezéſe az mindennapi énekeſec felől. Es az Pethajah Meſezabel fiai ki az Zerahnac Judah fiánac fiai kőzzűl való vala, az királynac dolgoſa vala minden dologban az
25 kőſség kőzőtt. Az [a] falukban pedig azoknac mezejeckel egybe: Az Judánac maradéki kőzzűl laktanac Kiriath Arbaban hozzá tartozó faluckal egybe, és Dibonban faluival egybe, és Jekabtzeelben faluival egybe.
26 Jeſuaban, Moladaban, és Beth
27 Peletben. Haſarſualban, Beerſebaban,
28 és faluiban. Siclagban, Mechonahban,
29 és faluiban. EnRimmonban, Sorah-
30 ban, és Jarmuthban. Zanoaban, Adullamban, és ezeknec faluiban, Lachisban és annac mezeiben, Azechaban és annac faluiban, és így laknac vala Beerſebatól fogva, mind az Hinnom völgyéig. Az Benjamin fiai pedig laktac Gibeatól fogva Michmasbã, Ajaban, Bethelben, és annac falu-
32 iban. Anathotban, Nobban, Ananiah-
33 ban. Haſorban, Ramahban, Gitthaim-
34 ban. Hadodban, Seboimban, Neballathban.
35 Lodban, Onoban, az meſter embe-
36 rec völgyében. Némellyec pedig az Levitác kőzzűl laktanac az Judah és Benjamin földőknec határiban.

[a] *Vagy mező városokban.*

XII. Réſz.

Előſzámláltatnac ez káputban az papoc és Levitác, kic Zorobabellel jőttec vólt haza Jeruſálembe. Az Nehemias megſzenteli az városnac uy falát nagy ceremoniával, &c.

1 Ezec pedig az papoc és Levitác kic feljőttenec *az fogſágból* Zorobabellel Salthiel fiával és Jeſuével, Serajah, Jeremias, Eſdrás.
2 Amarias, Malluch, Hat-
3 tus. Sechaniah, Rehum, Meremoth.
4 Iddo, Ginnetho, Abiják.
5 Mijamin, Maadiah, Bilgal. 6. Semajáh, Joja-
7 rib, Jedajah. Sallu, Amoc, Helcias, Jedajah, ezec és ezeknec attyokfiai vóltac az pa-
8 poknac fejedelmi Jeſua idejében. Levitác pedig ezec vóltannac, Jeſuah, Binnui, Cadmiel, Serebiah, Juda, Matthaniah pedig előljáró vala az ő rokonſágival egyetembe
9 az Iſteni diczéretekben. Es Bacbuciah, Unni, és ezéknec attyokfiai, ő vélec egyetében az ő tiſztekben vigyáznac vala.

10 ES Jeſua nemzé Joacimot, és Joacim nemzé Eliaſibot, és Eliaſib nemzé Joja-
11 dat. Jojada nemzé Jonathant, Jonathan
12 nemzé Jadduat. Az Joacimnac pedig idejében, az atyáknac fejedelmi ezec az papoc valánac; Serajatul *Meraj*ah, Jeremiaſtul Ha-
13 nanias. Eſdraſtul Meſullam, Amaria-
14 ſtul Jehohanan. Melichutul Jonathan, Se-
15 chaniaſtul Joſeph. Harmitul Adna, Me-
16 rajottul Helcai. Iddotul Zacharias, Gin-
17 nethontul Meſullam. Abijathul Zichri,
18 Miniamintul és *Moa*diatul Piltai. Bilga-
19 tul Sammua, Semajahtul Jonathan. Joja-
20 ribtul Matthenai, Jediatul Uzzi. Sallai-
21 tul Callai, Amoctul Eber. Hilcijatul Ha-
22 ſabiah, Jedajatól Nethaneel. Es ezec vóltac papoc mind az Perſiabéli Dárius királynac birodalmáig; Az Levitáknac pedig ezelédgyeknec fejedelmi, kic vóltac Eliaſibnac, Jojadanac, Johannánac és Jad-
23 duannac idejében, megirattattac. † Mert az Levitáknac ezelédgyeknec fejedelmi megirattattac, az Chronicác könyvében, mind az Johananac az Eliaſib fiánac idejéig.

† 1. *Chron.* 9.

24 AZ Levitáknac pedig fejei vóltac ezec: Haſabiah, Serebiah, Jeſua Cadmiel fia, és ezeknec attyokfiai ő vélec eggyűt az Iſteni diczétre és tiſztéletre, Dávidnac az Iſten emberénec paranczolattya ſzerint, hogy rendenként egy más után vigyáznák.
25 nac. Matthania, Bacbuciah, Obadiah, Meſullam, Talmon, Accub, valánac őrizőc és kapún állóc az ő vigyázó helyekben, az kapuknac kűſzőbinél. Ezec vóltac
26 az Joacim idejében, ki Jeſuah fia, ki Joſadac

fia vólt; és Nehemias fejedelemnec Eſdras papnac és törvéntudónac idejében nis.

27 AZ Jeruſálemnec kőfalának megſzentelléſékor pedig őſzvekereſée az Levitákat minden helyekről, hogy Jeruſalembe

[a] *Tudniillic az uy kőfalt az városſſal egybe.*

vinnéc őket, hogy megſzentelnéc [a] és őrvendeznénec diczéreteckel, énekléſsel, Cymbalomockal, Nablumockal és hege-

28 dőckel. Őſzvegyülénec azért az énekeſeknec fiai, mind az Jeruſalem környúl való mezőſégről, mind à Netophatinac

29 faluibol. Gilgalból, Gebánac és Azmavetnec mezeiről, mert falukat épitettec vala magoknac az énekeſec Jeruſálem kör-

30 nyűl. Es minekutánna megtiſztitottác vólna magokat az papoc és Livitác, megtiſztitác [b] az népetis, az kapukat és az

[b] *Tudniillic tiſztatalan állatoktul.*

31 kőfalt. Az után felkűldém az Judah nemzetſégében való fejedelmeket az kő falra, és nagy két rend sereget rendeléc, hogy eggyic job kéz felé menne az kő falon az

32 ganaykapufelé. Es ezec után ment Hoſajah, és az Judah nemzetſégénec fejedelmi-

33 nec fele. Es Azarias, Eſdrás, Meſullam.

34 Judas, Benjamin, Semeja és Jeremias.

35 Az papoknac fiai közzül kűrtőckel, Zacharias Jonathan fia, ki Semajah fia, ki Mathaniah fia, ki Michajah fia, ki Zachur fia,

36 ki Aſaph fia vala. Ennec attyafiai, Semajah, Ezrael, Milalai, Gilelai, Mahai, Nethanel és Judas, és Hanani, Dávidnac az Iſten emberénec éneklő ſzerſzámival: Es az tőr-

37 ven tudó Eſdrás mégyen vala ő előttőc. Az után az forráſnac kapujánál, melly ellenekbe vala, felménénec az David városának grádiczain az kőfalra, honnét az Dávid háza felőtt való kőfaltól, ménénec az vizek-

38 nec kapujáig nap támadat felé. Az máſodic sereg ellenbe jár vala, és én valéc azoknac utánnoc, és az népnec fele az kőfalon vala az kemēntzéknec tornyától fogva mind

39 az ſzéles kőfalig. Es az Ephraim kapujatúl fogva az ő kapuig, az halas kapuja, az Hananeel tornyáig, az Meah nevő toronyig, és mind az barmoknac kapujáig, és

40 megállánac az ſtráſsálló kapuban. Es megálla mind az két sereg az Iſten házában. Énis megálléc, és az fejedelmeknec fele, kic

41 én velem valának. Es az papoc Eliacim, Maaſejah, Minjamin, Michajah, Eljohenai, Zacharias, Hananias, kűrtőckel valá-

42 nac. Azonképpen Maaſejah, Semajah, Eleázár, Uzzi, Jehohanan, Malchijah, Elā, Ezer: Az énekeſekis énekelnec vala az Iz-

43 rahjaval az ő előttőc járóval. Aldozánac annakfelőtte az napon nagy áldozatockal és vigadánac: Mert az Iſten nagy őrőmmel megvidamitá őket; Az aſſzonyi állatokis és az gyermekekis vigadánac, és az Jeruſálemnec őrőme nagy meſſzire meghallattatéc.

44 REndeltetének à napon gondviſelők az kéncznec, ajándékoknac, elsőſzengéknec és dézmáknac tárházaiba, hogy azokba takarnác à papoknac és à Levitáknac tőrven ſzerint való réſzeket, mert az Sidóknec óromőc vólt az papoknac és Leviták-

45 nac az ő állandó lakáſokban. [c] Ugy mint kic megőrizné nagy ſzorgalmatoſsággal az ő Iſtenéknec beczülletit, az tiſztáſságról való paranczolatot, és az énekeſeknec és kapunálloknac rendeket, az Davidnac és az

46 ő fiának Sálomonnac paranczolattya ſzerint. Mert Dávidnac és Aſaphnac idejében régen rendeltettec vólt, az kic énekelnéc az Iſtennec, diczéretinec és hálá adáſ-

47 nac énekét. Azért az egéſz Izrael népe [d] Zorobabelnec és Nehemiaſnac idejében, az énekeſeknec és aytónállóknac bizonyos réſzt ád vala, kineckinec mindenapi abrakot: Es az Levitákat tiſztelic [d] vala dézmácckal: Az Levitác viſzontag az Aron fiainac dézmát adnac vala.

[c] *Az az, hogy nem budoſsánac ez után mint az előtt, hanem állando maradáſoc vélna az ő ſzolgálatyokban.*

[d] *Az belőben igy vagyon. Es ſzentelic vala az Levitákat, az Levitác ſzentelic vala az Aaron ſiait.*

XIII. Réſz.

Az Iſten tőrvényeſzerint elſzakaſztyác magoktul az Sidóc az idegeneket Nehemias kihánnya az Tobiaſt az Iſten házának tárházából. Az Levitákatis helyekre állattya kic Jeruſálemből kimentec vala. Az ſzombatnac megſzenteléſétis helyére állattya. Megbűneti ázokat kiknec à gyermekec pogán nyelven ſzólnac vala, és eskűvéſſel kénſzeriti őket hogy az pogányockal nem közősűlnec.

1 AZ napon olvaſának az Moſes könyvéből à népnec hallá-
ſára, mellyben találának illyen iráſt: † hogy az Moabitác
és Ammonitác ſoha őrőcké
az Iſtennec gyűlekezetibe bé

† *Deut. 23. 3.*

2 ne mennének. [a] Mivelhogy nem mentenec vala eleikbe az Izrael kenyérrel és vízzel, * és megbérlettéc vala ő ellenec az Bileamot, hogy őket megátkozná. Jól-

[a] *Az az, hogy ſoha az Izrael népe közzé ne az Bileamot, hogy őket megátkozná. Jól-ſzámlaltaſsálehet az mi Iſtenünc fordítá azt az átkot nac.*

3 áldáſra. Annakokáért mikor hallottác vólna ez tőrvént, elſzakaſztának az Izraeltől, minden idegen elegy népet.

* *Num. 22. 5. Joſ. 24. 9.*

4 DE annakelőtte az Eliaſib pap, ki az mi Iſtenünknec házának fejedelme
5 vala, az Tobiaſnac ſógora előtt vala. Es ezénált vala ő néki nagy házat, az holott elein helyheztetic vala à Minhát, az temiján, az edényeket, gabonánac, bornac és olaynac dézmáját, mellyeket paranczólt vala Iſten hogy adnának az Levitáknac, énekeſeknec, és kapun állóknac: Az papokna-
6 kis az áldozatból való réſzeket. De mikor ez dolog vólt, akkor én nem vóltam Jeruſálemben. Mert az Artaxerxeſnec az Babyloniai királynac harmintz kettődic eſztendejében haza mentem vala az királyhoz, és egy eſztendő múlván iſmét ſzabadſágot nyerténec.

7 nyerénec nékem az királtól. Es mikor Jeruſalembe mentem vólna, és megértettem
vólna ez gonoſz dolgot, mellyet ezelekedet
vólna Eliaſib az Tobiaſért, hogy ô neki az
Iſten házának tornátzáibam házat kéſzitet
8 vólna. Gonoſz dolognac tettzéc ez nékem.
Annakokaért az Tobiásnac minden marhá-
9 ját. kihányám abból az házból. Es mikor
az én paranczolatomra megtiſztitottác vól-
na azokat az házakat: Viſzontag oda horda-
tám az Iſten házának edényit, az Minhának
valót, és az temiient.

10 AZután mikor megértetem vólna hogy
az Levitác jövedelmében ſemmit meg
nem adnac vólna, és annakokáért eloſzlottac vólna mindnyájan az falukra, mind az
Levitác mind az enekeſec, kic ſzolgálnac va-
11 la az Iſteni dolgokban. Feddôdem á feje-
delmeckel és mondéc: Miért hagyattatott
el az Iſten háza? Es egybe gyüytvén azokat,
12 helyekre allatám ôket. Es mindnyájan á
Sidóc meghozác gabonájoknac dézmáját
13 az tárnázba. Es gondviſelôkuec rendelém
az Templum joſzága mellé az Selemias pa-
pot, és az törvénytudó Sadokot, és az Levi-
tác közzûl az Pedajat; és ezec mellé az Ha-
nant rendelem ki Zachur fia vala; ki Mattanias fia vala, mivelhogy hiveknec itéltetnec
vala, kiknec tiſztec vala hogy az ô attyok-
14 fiainac Safárkodnának. Emlekezzél meg
én rólam én Iſtenem ez dologban, és ne en-
gedgyed hogy el ne tôrôlteſſenec az én jó
tétemenyim, mellyeket czelekedtem az én
Iſtenemnec házával, és annac rêdtartáſival.

b Az ſzombatnac megſzenteléſét helyére allattye Nehemias.

15 bUGyan azon napokban mikor láttam
vólna hogy ſzombat napon bort ſay-
tolnának, és gabona kévéket hoznának mel-
lyeckel ſzamárokat megterhelic vala, és
mind bort, ſzôlôt, figet, és akarmi terhet
hoznának Jeruſálembe ſzombat napon, bi-
zonſágoc elôtt intém ôket, az melly napon
16 eleſéget árúlnac vala. Tyrus városbéliekis
laknac vala az városban, kic halat, és min-
den eladni való marhát hordanac vala, mel-
lyeket eladnac vala az Sidóknac ſzombat
17 napon Jeruſálemben. Annakokaért fed-
dôdém az fô fô Sidóckal, és mondéc né-

** Exod. 20.8. Levit.17.30.*

kiec: miczoda gonoſz dolog ez az mit czele-
kedtec, hogy az ſzombatnac * napját meg-
18 férteztetitec? Avagy nem azért hoztaje, az
mi Iſtenünc mi rejánc és az mi városunkra
mind ezt az veſzedelmet, mivelhogy az mi
atyáinkis ezt miveltéc? Ti pedig mégis ne-
velitec az Iſten haragját az Izrael ellen, meg-
19 ferteztetvén az ſzombatot. Mikor annac-
kokaért az Ieruſálemnec kapui megſetétedtenec vólna az ſzombatnac elôtte, paranczo-
léc és bézárlatának az kapuc, mellyeket
hogy meg ne nitnának az ſzombat után való
napîg, meg paranczolám: Annakfelôtte az
én ſzolgaim közzûlis hagyéc az kapukban,
hogy ſzombat napon ſemmi terhet ne hoz-
20 nának bé. Annakokaért az kereskedôc, és
minden féle marhának árôſſi Jeruſálem ki-
21 vûl hálának egyſzer vagy kétſzer. Es em-
berec elôtt megfenyegerém ôket, és ezt mô-
dám: Miért háltóc itt az kôfal elôtt, ha má-
ſodſzor ezt mivelitec, megbûntetlec titeket:
Az napſágtól fogva nem jônec vala el ſzom-
22 bat napon Megparanczolám az Leviták-
nakis, hogy magokat megtiſztitanác, és el-
menvén, vigyáznának az kapukra, megſzen-
telvén á ſzombat napot: Ez dologértis em-
lekezzél meg rólam én Iſtenem, és kedvezz
nékem az te kegyelmeſségednec nagy vólta
ſzerint.

23 UGyan azon napokban látám hogy az Si-
dóc vôrtec vólna magoknac feleſégûl
Azot városbol, az Ammonitác és Moabitác
24 közzûl. Es hogy azoknac gyermekec A-
zotusbélieknec nyelveken ſzólnának, és nê
tudnának Sidóúl ſzólni: hanem idegen po-
25 gány népeknec nyelveken. cAnnakoka-
ért feddôdém ô vélec, gonoſzt mondván né-
kiec, és megverée egy nehányat ô közzûlôc,
azoknac hajokat kiſzaggatván: Es nagy eſ-
kövéſſel kötelezém ôket az Iſtenre, ezt
mondván: Ha az ti leányitokat azoknac fi-
ainac adgyátoc, és ha azoknac leányi köz-
zûl feleſéget véſztec vagy fiaitoknac vagy le-
26 ányitoknac, *Iſten megbûnteſſen titeket.* A-
vagy nem ebben vétkezéke † Sálomonis az
Izraelnec királlya? Noha nem vólt ſoc nem-
zetſégec között ô hozzá haſonlatos király,
* kit ſzeret vala az ô Iſtene, és királlyá tötte
vala ôtet Iſten az Izraelen: ôtetis az idegen
27 nemzetből való aſzſzonyi állatoc vivéc bûn-
re. Es ti néktec vallyon engednünc kellé
hóg miis ollyan nagy vétekbe eſsünc, és vét-
kezzünc az mi Iſtenünc ellen, más idegen
nemzetből való aſzſzoni állatokat véven
28 magunknac feleſégûl. Az Jojadanac fiai
közzûlis egy, melly (Jojada) az Eliaſibnac
az fô papnac fia vala, az Horonitbéli San-
ballatnac veji vala, annakokaért elûzem ô-
29 tet tôlem. Emlekezzél meg ô rolóc én I-
ſtenem hogy az papſágot, és az papockal és
Leviтáckal való ſzövetſégedet megfertezte-
tic.

30 ANnakokaért megtiſztitám ôket min-
den idegen aſzſzoni állatoktól, és rend-
tartáſt ſzabéc az papoknac és Leviтáknac,
31 kineckinec az ô dolgában. Az fáknac ho-
záſábannis, hogy tudniillic bizonyos idô-
ben fát hordanának, *rendet ſzábec* és az
elsô ſengéknec béhordáſa felôlis. Emlekez-
zél meg én rólam én Iſtenem, én né-
kem jómra.

c Haraguſzik Nehemias az Sidókra hogy az ô gyermekeit idegen pogány nyelven ſzólnának.

† *1.Reg.11.4.*

* *1.Reg.3.13. 2.Chron.1.12.*

Nehemias könyvének vege.